Manoscritti
Conventi
F
III
672

V.
A

N° 672 E 3

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE FIRENZE MSS

p alegoria q̄ moralia phya. antiq

11 de origine moribus vita et fine iuda scarioti siue
proditoris in legenda sancti mathie
92 de moribus vita origine et fine pilati et passione domini
90 de purgatorio sancti patricii in legenda sua
Incip. Catal. S.E.C. de obsessione terrarum quidam domino in passione sancti iacobi
159 bi minoris siue fratris domini
249 de dicatione sancti saluatoris in exaltatione sancte crucis
134 de mensura ad terram vsque adiecta in ab sensione domini
239 de volumina librorum veteris ab origine sollemnitatis
Q II–26 tatat. sex milia fuisse in legenda eius scripta
249 de iudeo ospitante in templo apollinis qui se in pa
fuit signo crucis in exaltatione crucis

Legitur quod in vita sancti henrici imperato
ris quod dum ipse et kanegundis uxor eius virgi
Porro quicunque est ne in simul permansissent dyabolo instigante de quodam
milite uxorem suspectam habuit. fecit canden
tes vomeres .xv. passibus nudis pedibus
per gressum ea fecit. Ascendente dixit. Domine me
Beda ab henrico et ab omnibus intacta nouisti me ita
ergo me ad iuua. Cui vox diuina dixit. Ego
qui ego sum tamquam in igne te liberabit. totum hoc audiente per
cut

lex ciuilis criminalis
par pena silere veritatem quam falsum testificari
in iudicio quia tum quia in veritas et datum contra mar
tirium propter taciturnitatem delicti.
et alibi. quare dixit ergo. perdidi. eque illo dedignauit
nostras amones reuocare

ysidorus Ridiculosum est qui vult expandere orbem sed
paulo dare unicuique minimam partem
sim suis capacitatem. de exiguis eximia
qui ego sum et de eximia exiguis. conficis est tum quia in mul
qui sum ego ti erratem et aduc errant. quibus beati sim
plices numquam errauerunt

prestissima .i. sparagatum

contratio certa cos x

Sacer - materia pura - remo stomacho - . vba ...
i triptio - eucaristia sacrat .
Quando ista no est integra - sancta e ...

Absistence super ... ..

Sterquilinio - i - ...
Sid. i. stella - rup - i - nou
Tipicus - i - figura - Diu - i - longe
Assuefactus - i - usato
Sceptru - i - tronu - ...
Emis... - i - stella -
Eclipsin - i - obscuritas solis
... - i - ... - papa - i - ...
... - i - ...
... - i - no ... - ... - i - ...
Vestigulum - i - ... - ...
Intertepidus - i - ... ...
Nausa - i - trasecat - Fas - i - ...
Incedula - i - ... ...
Monarca - i - ...
Duello - i - bella ...
Pfescennius - i - ...
Neophiti - i - nouelli i fide
Pagina - i - sacra scriptura
Arum - i - campi
I dicibili - i - no potere dire
Exspta - i - spogliata
Lugubris - i - ...
Eshatiuces - i - spilato
Pax - i - ...
Effrons - i - sfaciata
... - i - ...
Acnus - i - piu forte
Liturae - i - lacrime
Intronaes - i - detro
In posterum - i - poscia
Iclinabilis - i - ...
Intestinu - i - detro
Abba - i - pat[er] ...
Sceptru - i - virga regal[is]
Decus - i - honor
Dorus - i - ...

Allegoria - i - qui moralitas
Eprscha - i - antiqua
Corculu - i - ... arboris - ... volte
Rudera - i - fermeta - tuiy - i - qua
Aueda - i - desideratiua
Diua - i - pura - ... - i - ...
Autor - i - ... | tuiy - i - ...
Optio - i - el partito
Fercula - i - ...
Papae - i - ...
Sanguisti - i - ...
Cisti - i - stare
Tibianes - i - mulieres ...
Vetianado - i - ...
De alineo - i - lege ...
Decatulago - i - liber ...
Tuns - i - ...
Alueu - i - lectus fluminis
Norma - i - ...
Maluit - i - magis ...
Aluus - i - ... - tumescit - i - ...
Lenis - i - no pilosus - ... - i - gustado
Vades - i - ... - altercatio - i - ...
Canones - i - sacra lex
Attrita - i - no fracta - ul' ...
Tuina - i - reguardamo -
In fitis - i - fasera
Alabastru - i - albarelus
Eximia - i - magis
Exigua - i - parua -
Maduit - i - ...
... - i - murmurare
Aruspex - i - ... demonu
Prosilit - i - se manifesto
Asuefacti - i - ...

... E. 3. 672

Sarcinas · i · [illegible]
Nathinei · i · hostia abluebant
Virus · i · venenum
Erumna · i · miseria carnis
Chusi [illegible] · i · silentium
Depito · i · almoys
Ambiguitas · i · dubium · sive incredulitas
Asinus vapulat · i · [illegible] · quia non loquitur sive flagellatur
Livore (blewe) · i · cicatrice (mete) de culpa — Furunculus · i · [illegible]
Sator · i · seminator
Satago · i · sollicitare
Energuminos (yvel) · i · demoniaci · sive insane · [illegible]
Calathos · i · canestri
Ad has nugas producti [illegible] · plorarunt
Nugas · i · lobeffe sive schenire
Cantabri dabat ad manducandum [illegible]
Delirus · i · insanus
Strennuus · i · fortissimus · vel validissimus
Egregius · i · magnus
Egra · i · infirma ·
Cantabrum · i · furfurem · ut medicina [illegible]
Pipsima · i · [illegible]
Choreas puellarum · i · puelle · [illegible] facientes
[illegible]

in iudeis

Nullū delictū. tū grave. tū putridum. tū fetidū. tū fastidiosum. tū obscurū. tū pestiferum. tū [illegible] tū abominabile [illegible] tam turpissimum. quam auaritia [illegible] deriuat omnia vitia pessima. quia ipsa est mater et regina [illegible] [illegible] ... [illegible]

Antonius carta

Agnes carta

Agata carta

Annunciatio dñi carta

Ambrosius carta

Ascensio dñi carta

Alexius carta

Apollinaris carta

Adventus [illegible] carta

Assumptio beate virginis carta

Andreas carta

Arsenius carta

Agapitus [illegible] carta

Baptista carta

Blasius carta

[illegible] carta

Barnaba carta

Bernardus carta

Bartholomeus carta

Brictius carta

[illegible] carta

Crisogonus carta

Cornelius et [illegible] carta

Cosmas et [illegible] carta

Calixtus [illegible] carta

[illegible] et cyprianus carta

[illegible] marius carta

Cirillus carta

Donatus carta

Cecilia virgo carta

Clemens carta

Commemoratio omnium fidelium

Dominicus carta

Dionisius carta

Decollatio sci iohannis carta

Dominicus carta

Epiphania dñi carta

Eusebius carta

Edmundus carta

Exaltatio sce crucis carta

Eufemia carta

Eustachius carta

Etates ab adam usque ad uetum de

Vixit autem adam .c. xxx annis genuit filium ad similitudinem sui vocauitque nomen eius seth. Et facti sunt dies adam postquam genuit seth octingenti anni. genuit que filios et filias et facti sunt dies adam. et factum est omne tempus quod vixit nongenti xxx et mortuus est.

Vixit que lamech pater noe septingenti .lxx. vii anni

Vixit autem noe post diluuium .ccc. l. annis et impleti sunt omnes dies noe nongentorum l annorum et mortuus est.

Vixit autem matussale nongenti lx et nouem anni et mortuus est.

Nachor fuit pater thare. thare fuit pater abraham

Vixit autem abraam .c. lxxv anni et habuit duas uxores .s. saram. Cetturam et habuit unam ancillam .s. que fuit agar. ancilla sare que fuit mater ysmael

Vixit autem sara que fuit uxor abraam et mater ysaac. c. xxvii annis et mortua est .s. abraam et saram et sepulti sunt in agro effron

Vixit autem ysaac filius abraam. et pater esau et iacob .c. lxxx anni et sepelierunt eum esau et iacob filii sui.

Fuerunt filii iacob .xii. .s. lie prime ancille habuit sex filios .s. Rubem, Simeon, leui, Juda, ysachar, et zabulon

Rachel secunde ancille habuit duos filios .s. ioseph et beniamin

Balle tercie ancille rachel habuit duos filios .s. dan et neptalim

Gelphe ancille quarte fuit ancille lie habuit duos filios .s. gad et asser.

Hii sunt filii iacob qui nati sunt in mesopotamia syrie

IV

Pag. 351. habentur multa digna scitu chronologice
descripta. Ubi etiam de locis, in quibus Corpora S. P.
Benedicti, et S. Scholastice, sic! sororis eius quiescunt.

Iste liber est scē camaldulēsis herēmi. J. C. W. 150.

De aduentu dñi. 3.
De scō andrea aplō. 7.
De scō nicholao. 11
De scō ambrosio. 106.
De sancta lucia. 18.
De scō thoma. 19.
De natiuitate domini. 18.
De sancta anastasia. 21.
De sancto stephano 22.
De sancto johē apostolo 24.
De innocentibꝫ. 27.
De sancto thoma 29.
De sancto siluestro. 30.
De circumcisiōne dñi. 32.
De ephiphania dñi 37.
De sancto paulo hēmita. 40.
De sancto remigio. 41.
De sancto ylario. 42.
De sancto machario. 42.
De sancto felice inpincis
De sancto marcello.
De sancto antonio
De sancto fabiano 45
De sancto sebastiano 46.
De sancta agnete 48
De sancto vincentio 49.
De sancto basilio 51
De scō johē elemosinario 53
De conuersione scī pauli 56
De scā paula
De sancto iuliano 60.
De septuagesima
De sexagesima
De quinquagesima
De quadragesima. 64.
De ieiuniis .iiii. tpr.
De sancto ignatio 64
De purificatiōne btē uginis. 66.
De sancto blasio.
De sancta agatha.
De sancto vedasto
De sancto amando.
De sancto ualentino
De sancta iuliana
De cathedra scī petri.
De sancto mathia aplō.
De sancto gregorio pp.
De sancto longio. 86
De sancto benedicto.
De sancto patricio.
De anūtiatiōne dñica
De passione dñi
De resurrectiōne dñi.
De sancto secūdo m̄r.
De scā maria egyptiaca
De scīs tiburtio ualeriano.
~~De sancto ambrosio~~
De sancto georgio
De sancto marcho euāglista.
De sancto marcellino
De sancto uitali.
De ugine quadam apud antiochiam.
De scō petro m̄r.
De scō philippo aplō
De sancto Jacobo aplō
De inuentiōne scē crucis.
De scō johē an portā latinā.
De letania maiori ⁊ minori.

Scarum nimphe pperue ⁊ felicitatis. et cum sca saturnani

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE Mss FIRENZE

De ascensione domini 139
De missione spiritus sancti 140
De sanctis gordiano et epymacho 144
De sanctis nereo et achilleo 144
De sancto prancratio 149
De sancto urbano 149
De sancta petronilla 145
~~De sancta xpina~~
De sanctis marcellino et petro
Jun De sanctis primo et feliciano 147
De sancto barnaba apostolo 147
De sanctis vito et modesto 149
De sanctis quirico et iolitta 150
De sancta marina virgine 149
Martyrii marcelliani (?) ... in legenda sancti Sebastiani . 25 De sanctis gervasio et prothasio 151
De sancto iohanne baptista 152
De sanctis iohanne et paulo 154
De sancto leone papa 157
De sancto petro apostolo 157
De sancto paulo apostolo 162
De septem fratribus 169
Iul De sancta theodora 170
De sancta margarita 171
De sancto alexio 172
De sancta praxede 174
De sancta maria magdalena 179
De sancto appollenare 180
De sancta xpina virgine 181
De sancto iacobo apostolo 182
De sancto xpoforo 186
De septem dormientibus 188
De sanctis nazario et celso 191
De sancto felice
De sanctis simplicio et faustino 193
De sancta martha 193
De sanctis abdon et senen 194
De sancto germano episcopo 194
De sancto euzebio 197
De sanctis machabeis 198 Aug
De sancto petro ad vincula 199
De sancto stephano papa 202
De inventione sancti stephani 202
De sancto dominico 208
De sancto sixto 218
De sancto donato 218
De sanctis cyriaco largo et smaragdo 219
De sancto laurentio 216
De sancto ypolito et sociis 222
De assumptione beate virginis 224
De sancto bernardo 230
De sancto thymotheo 236
De sancto simphoriano 236
De sancto bartholomeo apostolo 237
De sancto augustino 239
De decollatione iohannis baptiste 244
De sanctis felice et audacto 248
De sancto egidio 248 Sept
De sanctis saviniano et saviniа
De sancto lupo episcopo 194
De sancto mamertino
De nativitate beate virginis 240
De sancto adriano 244
De sanctis gordiano et dorotheo 247
De sanctis protho et iacincto 247
De exaltatione sancte crucis 249
De sanctis cornelio et cypriano 262
De sancta eufemia 262
De sancto matheo apostolo 263
De sancto lamberto ... 263

2

De sancto mauritio et sociis 266
De sancta iustina virgine. 268
De sanctis cosma et damiano 270
De sancto forseo episcopo 272
De sancto michaele archangelo. 272
De sancto ieronimo. 278
De sancto remigio 281
De sancto leodegario 282
De sancto francisco. 363
De sancta pelagia 282
De margarita dicta pelagia 283
De sancta taysi. 288
De sancto dyonisio et sociis 284
De sancto calixto papa. 286
De sancto leonardo 288
De sancto luca euangelista 290
De sanctis grisanto et daria. 293
De .xi. milibus virginum. 298
De sanctis symone et iuda 296
De sancto quintino. 299
De sancto eustasio 300
De festiuitate omnium sanctorum 303
De commemoratione omnium fidelium 308
De .iiii. coronatis 313
De sancto theodoro 313
De sancto martino 316
De sancto bricio 319
De sancta cecilia 320
De sancto clemente 323
De sancto grisogono 329
De sancto saturnino 333
De sancta katerina 329
De sancto iacobo interciso 332
De sancto pastore abbate 335
De conversione sancte katerine. 341.
De sancto iohanne grisostimo. 368.
De sancto iohanne abbate. 331
De sancto arsenio abbate 332
De sancto moyse abbate 338
De sancto agathon abbate 339
De sanctis balaam et iosaphat. 380
De sancto pelagio papa. 388
De dedicatione ecclesie. 391

Incipit legenda sanctorum. De aduentu

Uniuersum tempus presentis uite in .iiii. distinguitur. s. In tempus deuiationis. Renouationis siue reuocationis. reconsiliationis et peregrinationis. Tempus deuiationis fuit ab adam presentis l. ab eo quod deuiauit a deo et durauit usque ad moysen. et istud tempus representat ecclesia a lxx.a usque ad pascha. unde et tunc legitur liber genesis in quo ponitur deuiatio primorum parentum. Tempus renouationis siue reconsiliationis reuocationis incipit a moysen et durauit usque ad natiuitatem christi in quo homines per prophetas ad fidem reuocati sunt et renouati. Et istud tempus representat ecclesia ab aduentu domini usque ad natiuitatem christi. unde tunc legitur ysaias ubi de hac reuocatione aperte agitur. Tempus reconsiliationis est tempus in quo per christum sumus reconsiliati deo. et istud tempus representat ecclesia a pascha

usque ad pent. vii. et tunc legitur apoc. ubi plene agitur de misterio huius reconsiliationis. ¶ Tempus peregrinationis est tempus presentis vite in quo peregrini et in pugna semper sumus. et istud tempus representat ecclesia ab oct. pent. usque ad adventum. unde et tunc leguntur libri regum et mach. in quibus de multiplici pugna agitur per quam nostra spiritualis pugna signatur. ¶ Tempus autem id quod a natale domini usque ad lxx. partim continetur sub tempore reconsiliationis quod est tempus letitie scilicet a natale usque ad oct. ephyphanie. partim sub tempore peregrinationis ab oct. ephyph. usque ad lxx. et potest accipi hec quadruplex temporum variatio

¶ primo penes iiii. temporum distinctiones. ut yems representat ad primum. ver ad secundum. Estas ad 3m. autumpnus ad 4m. Et ratio appropriationis satis patet. ¶ Secundo penes iiii. diei partes. ut nox refertur ad primum. Mane ad secundum. meridies ad tertium. vespera ad 4m. Licet autem prius fuerit deviatio quam renovatio. Tamen ecclesia omnia officia sua potius incipit in tempore renovationis quam deviationis. i. in adventu potius quam in lxx. et hoc duplici ratione

¶ primo ne videatur incipere ab errore. rem enim et non ordinem temporis sequitur sicut et evangeliste sepius faciunt

¶ Secundo quia per adventum christi omnia renovata sunt propter quod et tempus istud dicitur renovationis. apoc. xxi. ecce ego nova facio omnia. ¶ Congrue igitur in hoc tempore renovationis ecclesia omnia officia sua renovat. ut igitur ordo temporis quem ab ecclesia distinguitur servetur. ¶ primo agemus de festivitatibus que occurrunt infra renovationis quod tempus representat ecclesia ab adventu usque ad nativitatem domini. ¶ Secundo de illis que occurrunt infra tempus quod partim continetur sub tempore reconsiliationis. partim sub tempore peregrinationis. quod tempus representat ecclesia a nativitate usque ad lxx. ¶ Tertio de illis que occurrunt infra tempus deviationis. quod tempus representat ecclesia a lxx. usque ad pasca. ¶ Quarto de illis que occurrunt infra tempus reconsiliationis quod tempus representat ecclesia a pasca usque ad oct. penthecostes. ¶ Quinto de illis que occurrunt infra tempus peregrinationis quod tempus representat ecclesia ab oct. penthecostes usque ad adventum.

De adventu domini.

Adventus domini per iiii. septimanas agitur ad significandum quod quadruplex est adventus. scilicet in carne. in mente. in morte. et ad iudicium. Ultima autem septimana vix finitur quia sanctorum gloria que dabitur in ultimo adventu numquam

tinuat̾ hinc ē ē q ꝑ xiiii ꝑu
primē dnice aduentus ꝯputa
to gł̃ia pai· iiij· uisus continet
ut pdcs· iiij· aduent̾ designo·
Qs ā ē mag ꝯueniat ꝯpdens
lector attendat· licet ā sit qdru
plex aduentus· tam eccā spālr
de duplici· s· incarne ⁊ ad iudi
ciū· memoriā facit· sic in officio ipi
tēpris patz· hinc ē ē qd ieiuniū
aduent̾ ptim ē exultationis ⁊ p
tim merores· Nam rōne aduē
tus incarne dr̄ ieiuniū exulta
tōis· rōne aduent̾ iudicij·
dr̄ ieiuniū mēroris· Et ad hoc
innuendū eccā cantat· Tūc qdā
cantica letitie· ⁊ hoc ꝑp aduentū
iūie ⁊ exultatōis· qdam uō de
ponit ⁊ hoc ꝑp aduentū seueritatis
tie ⁊ merōris· Circa aduē
tum ḡ incarne duo uidēt ponēd·
s· adueniendi oportunitas ⁊ ad
uentus utilitas· Oportūitas
ueniendi attendit primo ex pte
hōis que p̾mo in lege nature ꝯuic
tus fuit de defectu cognitōis
diuine· Vn̄ ⁊ tūc pessimos erro
res ydolatrie incidit· ⁊ ideo coactus
ē clamare ac dicere· Illumina oclos me
os· Deinde aduenit lex iubens
in qua conuict̾ ē de impotēcia primus
clamaret· Non dee qui imple
at· s; q iubeat· Ibi ergo solum est
eruditus· s; nō a pcto liberatus·
ni p aliq̃ gratiā ad bonū adiut̾·
⁊ ideo coactus ē mutare ac dicere·
Non deē qd iubeat· s; q impleat
Oportune ḡ filius dei uenit qn̄
de ignorantia ⁊ impotēcia ꝯuict̾ fuit
ne si forte an̄ uenisset· hō suis
meritis salutē ascriberet· ⁊ ideo me
dicine gratus nō eēt· Scdo ex
pte tēpris qm̄ uenit in plenitudi
ne tēpris· Gal· 4· At ubi uenit
plenitudo tēpris ⁊c· Aug· Multi
dicūt qr̄ nō an̄ uenit xp̄s· q̄ n̄dū
ueniebat plenitudo tēpris· moderan
te illo p q̄ facta s̄ tēpra· Denique ū
uenit plenitudo tēpris· uenit ille
qui nos liberaret a tēpre· liberati aūt
a tēpre uentūri sumus ad illā eterni
tatē ubi nullum ē tēps· Tercio ex
pte uulneris ⁊ morbi uniuersal̾
qm̄ ē morbus erat uniuersal̾ opor
tunū fuit uniuersalē exhiberi me
dicinā· Vn̄ dr̄ Aug· Qd tūc
magnus uenit medicus· qm̄ p
totū mūdū magnus iacebat egro
tus· Vn̄ eccā p· vij· antiphōs que
cantātur an̄ nat dnī ostendit mul
tiplicitatē sui morbi ⁊ qđ liberare
tur remediū medici· Nā si quid
aduenit filius dei incarnē eramus
ignorantes sui ceci pnis eternis
obligati· serui dyaboli mala pcti cō
suetudine uincti· tenebris obuolu
ti· exules a patria ⁊ expulsi· Ideoque
indigebamus doctore· redemptore·

libatore. eductore. illuĩatore.
ꝯ saluatore. Quia ꝗ ignoran
tes eram̃. ꝯ ideo ab ipo doceri i
digebam̃. ꝯ ideo statim a pⁱma
antiphõa clamam̃. O sapiã q̃
ex ore altissimi ꝓdidisti ꝯc. veni
ad docendũ viam prudentie.
Sȝ par ꝓdeẽt si doceam̃ ꝯ nõ re
dimeam̃. ꝯ ideo ab ipo redimi
postulam̃ cũ in scda clamam̃.
O adonay ꝯ dux domus isrl'
veni ad redimend' nos in brachi
o extento. Sȝ quid ꝓdeẽt si eẽs
docti ꝯ nõ redempti. si adhuc
ꝑ redemptõez detineam̃ captiui
ꝯ ideo libari petim̃. cũ in tertia cla
mam̃. O radix iesse ꝯc. veni
ad libãnd' nos iam noli tar
dare. Sȝ quid ꝓdeẽt captiuis
si eẽnt redempti ꝯ libati. si tñ
nõ dũ eẽnt ab oĩ vinclo libati
ut. s. sue ꝑtatis eẽnt. ꝯ libẽ
quo vellent ire possent. par
ꝗ ꝓdeẽt si nos redemissȝ et
libassȝ. si tñ adhuc vinctos
teneẽt. ꝯ ideo ab omĩbȝ peccati
vinclis educi petim̃ cũ in
quarta clamam̃. O clauis
dd ꝯc. veni ꝯ educ vinctũ de
domo carceris sedentẽ in tene
bris ꝯ umbra mortis. Sȝ q̃
illi qui diu fuer̃ in carcẽe hñt
oclos obtenebratos n̄ clare
videre possũt ideo ꝑ absolutõez

a carcẽ. restat nos illuĩandos
ut videam̃ quo legẽ debeam̃
ꝯ ideo in. v. clamam̃. O orien
splendor lucis etne ꝯc. veni
illuĩna sedentes in tenebris
ꝯ umbra mortis. Sȝ si eẽm̃
docti ꝯ ab inimicis penitus
libati. ꝯ illuĩati quid valẽt
n̄ debẽm̃ saluari. ꝯ ideo duab'
sequẽtibȝ saluari petim̃ cũ di
cimus. O rex gentiũ et c.
veni salua hoiez q̃ de limo tre
formasti. Itẽ O emanuel et c.
veni ad saluand' nos d'ns nr̃.
In prima antª petim̃ salutẽ
gentiũ. vñ dr̃ O rex gentiũ
ꝯc. In sa salũt iudeorȝ. quibȝ
ds declarãt legẽ. vñ dr̃ O ema
nuel dux ꝯ legifẽ nr̃. Utili
tas ã ipi aduent' aduersis scis
diuersimod' assignat. Ipẽ nãq
ds. sic ꝑȝ luc. iiij. ꝑ. vii. utilita
tes se venisse ꝯ missuȝ ee testã
dicẽs. Sps dñi sr̃ me ꝯc. ubi p
ordinẽ dicẽ se missũ eẽ ad paupe
rū ꝯsolõnẽ. ꝯ ad contritor sana
tõnẽ. ad captiuor libatõnem
ad cecor illuĩatõm. ad pcõr re
missionẽ. ad totius huani
gnis redẽptõnẽ. ꝯ ad meitor
retributõnez. Aug' a ponit .3.
utilitates sui aduent' dicẽs.
In so. i. maligno q'd habundat n
nasci laborare ꝯ mori. h' sunt

mercimonia regionis nr̄e ⁊ ad
tales merces mercator ille descendit
Et q̄ om̄is mercator dat ⁊ accipit.
dat q̄d h̄t. accipit q̄d n̄o h̄t. x̄ i ista
mercatura dedit ⁊ accepit. Accepit
q̄d h̄ h̄undat. s. nasci laborar̄e. et
mori. Dedit ⁊ renasci resurge̅. ⁊
in et̄nū regnar̄e. Ideo uenit ad nos
celestis negotiator accipe contu
meliā. ⁊ dare honore̅. subire mor
te̅ ⁊ dare uitā. haurire ignominiā
⁊ dare gl̄am. Greḡ aūt ponit
.iiii. utilitates siue cās sui aduē
tus dicēs. Studebant oēs superbi
de adā stirpe pgeniti. p̄spa uite
p̄sentis appete̅re aduersa deuitare.
obprobria fuge̅re. gl̄a sequi. Venit int
eos incarnat̄ d̄s. aduersa appete̅s.
prospera sp̄nēs. obprobria amplec
tens. gl̄a fugiens. Ideo x̄ expec
tatus uenit. ueniens noua docuit
docēs. mira efecuit. mira faci
ens. praua tollēdus. Ber quoq̄
alias ponit dicēs t̄plici morbo mi
sabili laboram̄. Nam ⁊ faciles
sum̄ ad seducend̄. ⁊ debiles ad op
and̄. ⁊ fragiles ad resistend̄. Si
discerne̅re uolum̄ int̄ bonū ⁊ ma
lū. decipim̄. Si temtam̄ face̅
bonū. deficim̄. Si conam̄ resi
ste̅ malo. supam̄. Necc̄rius pro
inde saluatoris aduent̄. ut in
nob̄ p̄ fide̅ h̄itans illūiet cecita
te̅ nr̄az ⁊ nob̄cū manēs adiuuet

infirmitate̅ nr̄az. ⁊ p̄ nob̄ stans
fragilitate̅ nr̄az p̄tegat ⁊ p̄pug
net. Ber. Circa sc̄m. s. aduen
tū. s. ad iudicium duo uidenda
s̄. s. attendentia iudic̄ ⁊ concomi
tantia. Antecedentia sunt duo.
s. signa terribilia ⁊ aūx̄ xp̄i.
Signa q̄ terribilia p̄cedentia i
iudic̄ ponunt̄. Luc. xxi. Erunt
signa in sole ⁊ luna ⁊ stellis. ⁊
in t̄ris p̄ssura gentiū. p̄ ⁊ confu
so ma. ⁊ fluc. Tria signa p̄a de
t̄minant̄. apoc. vi. Sol fc̄s ē nig
tanq̄ saccus cilicin̄. ⁊ luna fc̄a
ē sic̄ sangs ⁊ stelle celi ceciderūt
sr̄ t̄rā. Celū q̄ dr̄ h̄ aereū. et
stelle uocant̄ a sub que h̄nt si
militudine̅ stellaz. Et dr̄ stel
le cade̅ de celo sc̄m uulgi oppio
ne̅ qn̄ a sub descendit. Vnde ⁊
scriptura conformat se cōi m̄ loqn
di. Tunc aūt maxime fiat talis
impressio. q̄ ignea q̄litas h̄undabit.
⁊ h̄ faciet d̄s. ad t̄rore̅ pctor̄.
De .iiii. signo q̄d erit p̄ssura
i t̄ris. legi. math. xxiiii. erit t̄c
t̄bulatō q̄lis nūq̄ fuit ab in
itio mūdi ⁊c̄. V. signuz. s.
confusione̅ maris q̄dam existi
mant ee ⁊ mare cū magno f
ragore p̄ibit ap̄stina q̄litate
sc̄m io. apoc. xxi. ⁊ mare iam nō ē
ul' sc̄m alios ille sonit̄ erit. qm̄
nō sit mag̅ eminuit .xl. cubitis

quam montes elevabuntur. ¶ Ieronimus autem in
annalibus hebreorum invenit .xv. signa
precedentia iudicium. Sed utrum continue
futura sint an interpolatim non
expressit. ¶ Prima die eriget se
mare .xl. cubitis super altitudinem
montium stans in loco suo qua
si murus. ¶ Secunda tunc descendet
ut vix possit videri. ¶ Tertia
marina bellue apparentes super ma
re dabunt mugitum usque ad celum
et eorum mugitus solus deus intelli
get. ¶ Quarta ardebit mare et
aque. ¶ Quinta arbores et herbe dabunt
rorem sanguineum. In hac etiam quinta
die ut alii asserunt omnia volatilia
celi congregabuntur in campis unum
quodque genus in ordine suo non gustan
tia nec bibentia. Sed timentia adventum
iudicis formidantia. ¶ Sexta
ruent edificia. In hac etiam .vi. die
ut dicitur flumina ignea surgent.
ab occasu solis contra faciem firma
menti usque ad ortum concurentia. ¶ Vii.
petre ad invicem collidentur et in
.iiii. partes scindentur et unaqueque pars
ut dicitur collidet alteram nescietque
homo sonum illum sed tunc deus. ¶ Viii.
fiet generalis terremotus qui adeo
erit magnus ut dicitur quod nullus homo
nullumque animal stare poterit. set ad
solum omnia prosternentur. ¶ Viiii. equa
bitur terra et omnes montes et colles in
pulverem redigentur. ¶ X. exibunt

homines de cavernis et ibunt velud
amentes nec mutuo erit loqui poterint.
¶ .xi. surgent ossa mortuorum et
stabunt super sepulcra. Omnia enim sepul
cra ab ortu solis usque ad occasum
aperientur ut modo mortui exire va
leant. ¶ Xii. cadent stelle. omnia
enim sydera errantia et stationaria spar
gent ex se igneas comas et itidem
tunc valde generabuntur a sub. In hac
etiam .xii. die dicitur quod omnia alia venient
ad campos mugientia non gu
stantia nec bibentia. ¶ Xiii. mori
entur viventes ut cum mortuis re
surgant. ¶ Xiiii. ardebit celum
et terra. ¶ Xv. fiet celum novum
et terra nova et resurgent omnes.
¶ Secundum quod precedit iudicium erit antichristi
fallacia. Ipse enim omnes decipere cona
bitur .iiii. modis. ¶ Primo per ca
llidam persuasionem. Exponet enim persua
debit et ex scriptura firmabit se esse
messiam in lege promissum. Unde et
legem christi destruet et suam statuet.
Psalmus. Constitue domine legislatorem super eos
quod glossa: id est antichristum legis prave la
torem. Daniel .xi. et dabunt abhomina
tionem et desolationem templi. Glossa.
Antichristus in templo dei sedebit quasi
deus ut legem dei auferat. ¶ Secundo
per miraculorum operationem. ii. Thessalonicenses ii. Cuius
adventus erit secundum operationem sathane in omni
virtute et signis et prodigiis mendacibus.
Apocalipsis .xiii. fecit signa ut etiam ignem

facēt de celo ignem descendē glo.
ut aplis datus ē sps in spē igs
9 illi dabit spm malignū in spē
ignis. ¶ Tercio p donor largitōem
dan. xi. dabit eis potestatē in mul
tis 9 terram diuidz gratuito glā an
tixps deceptis multa donabit. et
terram suo exercitui diuidz. Quos
ē suo terrore subiugare nō poterit
auaritia subiugabit. ¶ Qrto p terr
miraculor illatōnē. dan. viii. s quā ē
di pōt uniusa uastabit. Item gg
loqns de antix. Obuiatos quippe
interficit cū eos qui mīte inuicti ē
extitit uic. ¶ Concomitanā a iudi
ciū est plā. ¶ Primū ē disceptacio
tō iudicis. Judex ē in ualle iosa
phat descendz. 9 bonos adextis et
malos asinistris statuet. Et eidem
dū ē in loco eminenti cū futur. vn
cti poterunt eū uidē. Nec intellig
ē qd oēs intra illā uallicula includ
antur q̄ ē h ē puerile ut dr ie. S; q
est ubi 9 in locis circū adiacentib;.
Jnpua a tra in nūab lia milia hōi
nū ē posst. maxie qū 9stringunt.
Et si necē fuit electi erūt i aere
corpor agilitate. Dampnati ē ē
potunt dīna suspendēte uirtute.
Et tē iudex disceptabit cū malis
9 eos p opib; mie q̄ nō hūerunt
obiurgabit. Et tē sr se oēs plan
gent sm qd ot ē dictū. plan
gent se iudi uidentes uiuētē
9 iustificantē q̄ q̄ hoiez mor
tuū existimabant. 9 conuinci
entes se tor uulnāto scel' suū
denegare nō potunt. plangent
9 gentiles qui uariis disputatō
ib; pphor decepti irronabilr stulti
tiam putauīt ē dīn cole crucifix
um. plangent se xam prōnes
qui mag dilexunt mūd q̄ xpm.
plangent se hetici qui pur hoiē
crucifixū dixunt. cū uidēt ipm
ē iudicē quē 9punxunt iudi
plangēt se oēs tūc tunc q̄ n resistē
di uirtus ē q eū. n fugiendi facul
tas an facies ei. n pnie locus. n
satisfactōnis tpe. Exangustia ē
oīus rex n̄ eis remani pt luctū.
¶ Scdm ē distīta ordis. Nam sic
dic gg. In iudicio. iiii. ei ordines
¶ Duo ex pte elector. 9 duo ex pte
reprobor. Alii ē iudicant 9 pereunt.
Quib; dicē. esuriui 9 nō de. m.
ma. 9c. Alii nō iudicant 9 pereūt
sic hii de quib; dr. Qui nō credit
iam iudicat ē. q̄ n iudicis uba
pcepiūt qui ei fidē ulo tenus suare
noluer. ¶ Alii iudicant 9 reg
nant sic hii quib; dicē esuriui 9
de m. ma. 9c. ¶ Alii nō iudicant
9 regnāt sic uiri pfti qui alios
iudicabt. nō q̄ snīam ferant
q̄ h soli iudicis est. s; dicant iu
dicare. i. iudicanti asistē. 9 illa
asistentia est. ¶ Primo ad sacer

honorē · magn⁹ · n · honor erit
cū iudice sessionē h̄re uix̄ qđ
rep̄misit dicēs · ¶ sedebitis sr̄
se · cc̄ · ¶ Secđo ad sīnē ꝯfirma
tōnē · Sententia ei iudicis ap
babunt · sic̄ alñ illi qui iudici
assistūt ei sñiaꝫ applaudūt · ꝯ ad
ip̄aꝫ applaudāa sub scribūt · p̄s ·
ut faciant in eis iudi⁹ ꝯscp̄
ē̄c · ¶ ·iii· ad maloꝝ ꝯdēp̄na
tōnē · quos quid ꝯdēp̄nabit
ex uite sue ꝯpatōne · ¶ Tcium
ē in signa ꝯpatōm passionis
·s· crux clau · ꝯ cicatrices in
corp⁹ · h̄ ē cc̄ · ¶ Primo i oste
sione sue uictorie glōse · ꝯ id
in excellentia glē apparebunt ·
Vn̄ đ̄ c̄so⁹ sr̄ ꝯ̄ · qđ crux ꝯ cica
trices radius solis erūt lucidi
ores · Idē considerā q̄nta sit uirt⁹
crucis sol obscurabitur ꝯ luna n̄
dabit lumē suū · ut dicitis · q̄m
crux ꝯ luna lucidior ꝯ sole p̄
clarior ē · Sc̄o · in ostentōne sue
mīe · ut ex h̄ ostēdat̄ ꝙ misi
cordit̄ boni sit saluati · Tc̄io · i
ostentōnē sue iusti̇̄ · ut ex h̄
ostēdat̄ ꝙ iustissie reprobi sit
dāpnati · ꝗ · s · tm̄ p̄ciū sui san
gūis ꝯtempserunt · vn̄ in h̄ ubo
eis exprobrabit · ut đ̄ c̄so⁹ · sr̄ ꝯ̄ ·
dicēs · Ego p̄p̄ uos hō f̄cs sū
p̄p̄ uos alligat⁹ ꝯ delus⁹ ꝯ cesus ·
ꝯ crucifix⁹ · v̇ ē tantaꝝ iniuriaꝝ
mīaꝝ fruct⁹ · ecce p̄ciū sanguīs mi
ꝙ dedi p̄ redemptōne aīaꝝ uraꝝ
v̇ ē fuit uita ꝙ mi p̄ p̄cio sangīs
mei dedistis · Ego sr̄ glāꝫ meā
uos h̄ui cū cēꝫ đs appens hō ꝯ
uiliorē me oībꝫ rebꝫ uris fecistis
Nam oēꝫ rem uilissimā t̄re ā
plius dilexistis ꝙ iustitiā meā
ꝯ fidē h̄ c̄so⁹ · ¶ Quātū ē seueri
tas iudicantis · Non ei flectē
timore · ꝗ oīpotēs ē · Cuius nec
resistendi uirtus ē ꝯ eū et c̄c ·
Nec munē ꝗ iustissim⁹ ē · Ꝟ ·
veniet ueniet dies illa in qua
plus ualebūt pura corda q̄m
astutia ūba · ꝯ ꝯ sc̄ia bona · q̄m
m̄ asupia plena · Ille ei ē q̄ nō
fallet̄ ūbis · n̄ flectet̄ donis ·
It aug⁹ · expectat̄ dies iudicii
ꝯ ad ēēt ille equissim⁹ iudex · q̇
nlli⁹ p̄otatis p̄sonā accip̄ · cui⁹
palatiū auro argentoq̄ nllu⁹
ep̄c ul' abbas · ul' cōes corrūpe ·
potit · Itm n̄ ꝗ sapientissim⁹
ē leo p̄p̄ · Ista ē sñia sūmi iudi
cis · Iste tremēd⁹ aspectus · cui p̄
uiuū ē consolidū ꝯ aptū oē sec̄
tū · c̄ obscura clāent · muta re
spondēt · silentiū confitet̄ · et
sn̄ uoce mēs loq̄ · Et io cū eius
sapiā sit tal' ꝯ tanta ꝯ ip̄i sapiētes
mich ualebūt allegatōes aduo
catoꝝ · n̄ sophysmata ph'oꝝ
n̄ p̄clarissima eloq̄a oratoꝝ · n̄

astutia usi sunt. Ps. hus. iiij. g
dic. ps. Quinti illic elingues et
muti. feliciores loquentibus. et
quo ad .v. Quinti pastores phus
q ad .ii. Quinti rustici aratoribus
quo ad .iij. Quinti ebetes agu
tis pfundi ē ciceronis q ad .ē.
Quintū ē accusator horribilis
dixi .n. accusatores tunc q pa
tores stabunt. Primus ē dmi
aug. pstō te erit dyab veritatis
illa pfessionis nre cobiciēs
nb que q fecimus 2 in q loco et
qua hora peccauimus 2 qd boni
tu tpris facē debuimus. dicturus
ē ē ille aduersarius. equissime iu
dex iudica istum meum ee ob cl
pam qui tuus ee noluit per
gram. Tuus ē p naturam mis
p miseriam. tuus ob passione
mis obsuasione ē in obediēs
in obediens. ate accep i mor
talitatis stolam. Anne accep
hanc pannosa qua indutus ē
tunicam tuam ueste dimisit cum
mea huc uenit. Equissime iudex
iudica illum meum ee 2 mecum
dampnandum ee. heu heu ne potit
talis apire os. qui tal' inuenit
est ut iuste cum dyab deputet.
h a. Secds accusator erit xp
um scel'. peccata ē ipa accusabt
unumqz. sap. iiij. venient in
cogitatione peccatorum suorum timidi

2 traducent illos ex adu'so in
iquitates eorum. v. Tunc loqu
tia simul ei opa dicent. Tu nos
egisti opa tua sumus. non te de
seremus. S3 tecu erimus adiudi
cium. 2 sequemur. Multis. 2 multi
plicib2 criminib2 eum accusabunt.
Tertius accusator erit tot
mundus. Gg. Si quis q ste accu
sabit. dico totus mundus. offē
so em creatore offendit tot mu
dus. cs. In illo die nl ē q gau
deam. v celum 2 terra. aq sol 2
luna dies 2 noctes 2 totus
mundus stabit ad u's nos in
testimonium peccatorum nrorum. 2 si
oia taceant. ipe cum cogitatiōes
nre 2 opa spali stabunt ad u'sus
q nos. an dm nos fortiter ac
cusantes. Quartum ē testis
infallibilis. Ites ei testes q
se te hebit peccatorum. Hin ē se. 9
dim qui erit iudex 2 testis. Je
xxix. Ego sum iudex 2 testis dr
dns. Aliu intra se. s. 2sciam
a. Quisqs futurus iudice tim
es. psente 2sciam corrige.
Primo ē casie tue testimonium co
sce tue. Quintum iuxta se. s.
xpm angelum ad custodiam depu
tatum. Qui tamqz 2scius omnium que
fec q eum testimonium phibebit.
Job. xx. Reuelabunt celi. r. agli
iniquitate ei. Septimum ē

arctatio peccatoris. De hoc dicit Gregorius. O quam anguste erunt vie reprobis: superius erit iudex iratus, inferius horrendum chaos, a dextris peccata accusantia, a sinistris infinita demonia ad supplicium trahentia, intus conscientia urens, foris mundus ardens. Miser peccator sic deprehensus quo fugiet? Latere erit impossibile, apparere intollerabile. Quartum est sententia irrevocabilis. Illa enim sententia numquam poterit revocari, nec ab illa poterit appellari. Triplici enim de causa appellatio in causis iudicialibus non recipitur. Primo propter iudicis excellentiam, unde a rege ferente sententiam in suo regno appellari non potest, quia in regno suo nullum supra se habet. Similiter nec ab imperatore vel papa potest appellari. Secundo propter criminis evidentiam, quia quando crimen notorium est appellari non potest. Tertio propter rem non differendam, quia si res non reciperet dilationem, quia forsitan ex dilatione detrimentum pateretur, similiter non appellatur. Propter hanc triplicem rationem ab illa sententia non poterit appellari. Primo propter iudicis excellentiam, quia iudex ille nullum supra se habet, quia ipse omnes excedit eternitate, potestate, dignitate. Unde ab imperatore vel papa possit aliquis appellari ad dominum, a domino autem ad nullum, licet quia supra se nullum habet. Secundo propter criminis evidentiam: omnia enim scelera et crimina reproborum idem nota erunt et manifesta. Unde ad erit dies illa in qua facta nostra quasi in quadam tabula picta demonstrabuntur. Tertio propter rem non differendam: nihil enim quod ibi agitur dilationem patitur, quia omnia in momento, in ictu oculi peraguntur.

De nomine

Andreas interpretatur decorus vel respondens vel virilis ab andor quod est vir, vel dicitur Andreas quasi antropos, id est homo, ab ana quod est sursum, et tropos quod est conversio, quasi sursum ad celestia conversus et ad suum creatorem erectus. Fuit igitur decorus in vita, respondens in sapienti doctrina, virilis in pena, et antropos in gloria. Cuius passionem presbyteri Achaye conscripserunt.

De[...] sancto Andrea apostolo.

Andreas et quidam alii discipuli tribus vicibus a domino sunt vocati. Primo enim vocavit eos ad sui notitiam, sicut quando stante Andrea die quadam cum Iohanne magistro suo et alio condiscipulo audivit a Iohanne, Io. i.: Ecce agnus dei et cetera, et statim cum alio discipulo venit et vidit ubi manebat ibique mansit apud illum die illo. Inveniensque Andreas fratrem suum Symonem adduxit eum ad Ihesum. Sequenti autem die ad piscationis opera redierunt. Postea secundo vocavit eos ad suam familiaritatem, sicut cum die quadam, Luce v, turbis irruentibus ad Ihesum iuxta stagnum Genesareth, quod dicitur mare Galilee, navem intravit Symonis et Andree et capta multitudine magna piscium vo

cantico; Jacobo et Johanne qui erant in
alia navi, secuti sunt eum et iterum ad
propria redierunt. Quos postea tertio
et ultimo vocavit eos ad suum discip-
ulatum. Sicut quando ambulante Jhesu iuxta
idem litus vocavit eos de piscatione
dicens: Venite post me, faciam etc. Qui re-
lictis omnibus secuti sunt eum, et ei semper post-
modum adheserunt, nec ultra ad propria
redierunt. Post ascensionem domini
divisis apostolis, Andreas apostolus Siciam,
Matheus vero apostolus burgundiam predicavit. Vi-
ri autem Mathei predicationem penitus respuen-
tes ei oculos eruerunt et vinctum incar-
ceraverunt, post paucos dies eum occi-
dere disponentes. Interea angelus domini
sancto Andree apparuit, ad burgundiam ad
sanctum Matheum ire precepit. Quo respon-
dente se viam nescire, iussit ut ad
ripam maris iret et primam navem
quam inveniret intraret. Qui inve-
locius iussa complens ad urbem pre-
dictam venit angelo duce et prospero
vento flante. Et invento eo et
aperto carcere eorum viso flevit plurimum
et oravit. Tunc reddidit dominus Matheo
beneficium luminum oculorum quibus eum pri-
vaverat nequitia peccatorum. Matheus
ergo abinde recessit et antiochiam
pervenit. Andrea vero burgundia
remanente, irati illi de evasione
Mathei Andream apprehenderunt
et per plateas ligatis manibus
pertrahunt. Cumque eius sanguis efflueret,
pro eis oravit et ad christum sua oratione
eos convertit, inde in antiochiam
proficiscens. Verum hoc quod oratione Mathei
et restitutione duorum luminum per An-
dream non puto dignum fide, ne in
tanto evangelista minoratio in-
firma denotetur, quod sibi non potuerit
optinere, quod Andreas sibi tam facile impe-
travit. Senex quidam nomine Nicho-
laus adiit apostolum dicens: Domine ecce
lx anni sunt vite mee in quibus semper
luxuriose deservivi. Accepi enim aliquando
evangelium orans dominum ut in amodo
continentiam largiretur. Sed in isto peccato
inveteratus et consueta mala concupiscentia illec-
tus statim ad opus solitum reverte-
bar. Quadam igitur vice concupiscentia in-
flammatus, oblitus evangelium quod super me
posueram ad lupanar ivi. Statimque
meretrix dixit michi: Egredere senex, egredere,
quia angelus dei es, tu ne me contingas
nec huc accedas; plurima enim video
super te mirabilia. Stupefactus ad verba
meretricis recolui quod mecum evangelium
detulissem. Nunc igitur sancte dei, pro salute
mea tua pia oratio intercedat. Audi-
ens hoc beatus Andreas flere cepit et a tercia usque
ad nonam oravit et surgens noluit
comedere, sed ait: Non comedam donec
sciam si dominus miserebitur huius senis.
Cum diebus v. ieiunasset, venit vox
ad Andream dicens: Optines Andrea pro sene,
sed sicut tu ieiuniis macerasti te, sic
et ipse se affligat ieiuniis ut

saluet'. Mox fec̄ ꝯ vi. m̄sib; ī pa
ne ꝯ aq̄ ieiunauit ꝯ postmod' ple
nus bonis opib; ī pace quieu-
uit. Venit ḡ uox ad and' dicēs p orōe
tuā. nl' q̄ pdidam acquisiui.
Quidā iuuēis xp̄ian' secti scō and'
dix'. Mat' mea pulcrū me uidens
de ope illicito me attēptauit. Cu
dū nullaten' assentire iudicē adire
uolens in me crīmē tante neq̄tie
retorquē. Sꝫ ora p me ne moriā
tam iniuste. Nam ꝯ accusat'
penitus reticebo malēs uitā p
dē q̄m matrē meā tam turpit'
infamare. Iuuēis ḡ ad iudiciū
uocat' ꝯ illuc eū and' psequit'. Accu
sat ꝯstant' mat' filiū q̄ se uolu
erit uiolare. Interrogatus plies
iuuēis an res tal' se hēret. nl'
penit' rndebat. Tūc and' mat'
dix'. O crudelissima feminaꝝ que
p tuā libidinē unicū filiū uis
pire. Tūc illa p̄posito dix'. Dñe hic
hōi filius m̄s adhesit. ps̄q agē
h' uoluit. sꝫ nequiuit. Iratus itaq;
iudex iussit puerū in saccū lini
tū pice ꝯ bitumīe mitti ꝯ ī flumīe
p̄ici. And' uo ī carcēe reseruari donc̄
excogitaret suppliciū quo periret.
Sꝫ orante and'. tonitruū horribile
oēs terruit ꝯ terremot' ingēs cūctos
pstrauit. ꝯ a fulmīe mul' pcussa
ꝯ arefacta corruit. Orantib; āt cet'is
aplm ne perirēt orauit p eis ꝯ oīa

cessauer'. Tūc p̄fectus credidit et
dom' eius tota. Cum aūt esset q̄
apl's in ciuit' nicea. dixerūt ei
ciues q̄d ex' ciuit' secus uiam .vii.
demones erant qui pt'euntes hoīes
occiderunt. Quib; ad iussū apli
añ ipsm̄ sp̄e canū uenientib; pce
pit ut illuc irent ubi nulli hōiū no
cē poss'. Qui statim euanuerūt.
Illi aūt hōies h' uiso fidē xp̄i receperunt.
Et cū uenissent ad portā altius
ciuit'. ecce quidā iuuēis mortu'
ferebatur. Quērente aplo q̄d ei accide
rit dcm̄ ē ei q̄d .vii. canes uene
runt ꝯ eū in cubiculo necauerūt.
Et lacrimās apl's ait. Scio dñe
q̄ fuer' demones quos a nicea urbe
repuli. Dixitq; patri. Quid dabis m
si suscitauero filiū tuū. Cui ille
nl' carius eo possideo. ipm̄ ḡ da
bo. Et facta orōne surrex' ꝯ aplo ad
hesit. Quidā iuuēis nobilis
dū in uitis parentib; aplo adhe
sisset, parentes ei' domū in q̄ morabat'
cū aplo succenderūt. Cūq; iam ī
altū flāma succresceret. puer accep
ta ampulla sup ignē sparsit. et
stati ignē extinxit. Illis aūt dicentib'
fili' nr̄ mag' effect' ē. Dū p sca
las uellent ascendē adeo sūt exceca
ti. ut ipas scalas penit' nō uiderēt.
Tūc quidā exclamās ait. ut quid
nos stulto labore ꝯsumpti'. Ds
pugnat p eis ꝯ uos n̄ uidetis.

cessate iam ne in nos ira dei deseviat. Multi igitur hec videntes domino crediderunt. Parentes vero post quatriduum dies mortuum in uno monumento composuerunt.

Quedam mulier cuidam homicide coniuncta cum partum non posset, sorori sue dixit: Vade et invoca dominam Dianam nostram. Cui invocanti ait dyabolus: Quid me invocas cum tibi prodesse non possim? Sed vade ad Andream apostolum qui sororem tuam poterit adiuvare. Ad quem cum ivisset et apostolum ad sororem periclitantem

Cum quidam viri numero xl ad apostolum navigio venirent, ut ab eo fidei doctrinam reciperent, ecce adversum mare concitatur et omnes pariter submerguntur. Cumque eorum corpora ad litus delata fuissent, ante apostolum deportantur et ab eo continuo suscitantur. Qui omnia que eis acciderant narraverunt.

Beatus igitur Andreas in Achaia consistens totam eam ecclesiis implevit ac plures ad fidem Christi convertit. Uxorem quoque Egee proconsulis fidem Christi docuit et sacro baptismi fonte regeneravit. Audiens hoc Egeas Patras civitatem ingreditur compellens christianos ad fidem Christi et ad sacrificia ydolorum. Cui occurrens Andreas dixit: Oportebat ut tu qui iudex hominum esse meruisti iudicem tuum qui est in celis cognosceres et cognitum coleres et colendo animum a falsis diis penitus revocares. Cui Egeas: Tu es Andreas qui superstitionem predictas sectam quam romani principes exterminari iusserunt? Ad quem Andreas: Romani principes nondum cognoverunt quod dei filius veniens docuit ydola esse demonia que hec. Unde offendunt deum ut offensus ab eis avertatur et aversus non exaudiat et non exaudiendo ipsi a diabolo captivi veniunt et captivati tam diu deluduntur donec nudi de corpore exeant nihil secum preter peccata portantes. Cui dixit Egeas: Ista vana illius vestri predicantis crucis patibulo est affixus. Cui Andreas: pro restauratione nostra non pro culpa sua crucis patibulum sponte suscepit. Ad quem Egeas dixit: Cum a suo discipulo fuit traditus et a iudeis temptus et a militibus crucifixus, quomodo tu dicis eum sponte crucis subisse supplicium?

Tunc Andreas v rationibus cepit ostendere Christum voluntarie passum fuisse, scilicet ex eo quod passionem suam previdit et discipulis futuram predixit: Ecce ascendimus Ierosolimam etc. Et ex eo quod Petro eum abhinc avertere cupienti dure indignatus fuit dicens: Vade post me Sathana etc. Et ex eo quod utriusque scilicet patiendi et resurgendi se potestatem habere manifestavit dicens: Potestatem habeo ponendi animam meam etc. Et ex eo quod proditorem precognovit cum panem intinctum ei dedit, non tamen vitavit. Et ex eo quod locum in quo proditorem venturum sciebat

eleg. Et hiis omnibus se interfuisse
asserunt. Addiditque andreas quod misterium
crucis magnum esset. Cui egeas. Mi
sterium dici non potest, sed supplicium. Verumtamen
nisi dictis meis obtemperaveris ipsum mi
sterium in te faciam experiri. Cui andreas.
Si crucis patibulum expavescerem
crucis gloriam non predicarem. Audire a
te volo misterium crucis. Si forte cre
das agnitum ut salveris. Tunc ce
pit ei misterium redemptionis pandere
et quam congruum et necessarium fuit v rationibus
persuadere. Prima ratio est quia quod primus
homo per lignum mortem intulerat prevari
cando congruum fuit ut secundus homo per lignum
mortem pelleret patiendo. Secunda
quia quod de immaculata terra factus fu
erat prevaricator congruit ut de imma
culata nasceretur virgine reconciliator.
iii. quia quod adam ad cibum vetitum inor
dinate manus extenderat congruum
fuit ut secundus adam immaculatas
manus extenderet. iiii. quia quod adam
cibum suave vetitum gustaverat
congruum fuit ad hoc quod contrarium pelleretur
contrario ut christus esca fellea cibaretur. v.
quod ad hoc quia christus suam nobis immortalitatem
conferret congruum fuit ut nostram sibi
mortalitatem assumeret. nisi enim deus factus
fuisset mortalis homo non fieret immor
talis. Tunc egeas dixit. hec vanitatibus tu
is narra, et mihi obtempera. diis
omnipotentibus sacrifica. Cui andreas. Omnipo
tenti deo agnum immaculatum cotidie
offero. Qui postquam a toto populo comestus
fuerit, vivus et integer perseverat. Egeas
vero quomodo hoc fieret requirente, dixit ut
formam discipuli assumeret. Cui egeas.
Ego cum tormentis a te exigam huius rei
notitiam. Iratus iussit eum in carcerem
recludi. Mane facto tribuna
li sistitur et ad sacrificium ydolorum. Egeas
eum iterum invitare cepit dicens. Nisi
mihi obtemperaveris in ipsa quam lau
dasti cruce faciam te suspendi. Cumque
ei multa supplicia minaretur, andreas.
Quicquid tibi videtur in suppliciis magis
excogita. Tanto enim regi meo ero ac
ceptior quanto fuero pro nomine eius in tor
mentis constantior. Tunc iussit eum
a xxi hominibus cedi, et cesum manibus et
pedibus cruci alligari ut sic reciperet
longiorem cruciatum. Cumque duceretur
ad crucem, factus est concursus populorum
dicentium. Innocens sanguis eius
sine causa dampnatur. Apostolus tamen rogavit
apostolos ne suum martirium impedirent.
Videns autem andreas a longe crucem salu
tavit eam dicens. Salve crux que in corpore
christi dedicata es et ex membris eius tamquam
margaritis ornata. Antequam te ascen
deret dominus timorem terrenum habuisti. Mo
do vero amorem celestem obtinens pro
voto susciperis. Securus ergo et gaudens
venio ad te. Ita ut et tu exultans
suscipias me discipulum eius qui pe
pendit in te. quia amator tuus semper
fui et desideravi amplecti te. O bona

crux que decorem et pulcritudinem de
membris domini suscepisti. diu deside-
rata sollicite amata sine intermis-
sione quesita et aliquando iam concupiscen-
ti animo preparata. accipe me ab hominibus
et redde me magistro meo ut per te
me recipiat qui per te me redde-
rit. Et hec dicens se exuit et vesti-
menta carnificibus tradidit. Qui
eum in cruce ut iussum fuerat
suspenderunt. In qua biduo vivens
.xx. milibus hominum astantium predi-
cavit. Tunc minante turba Egee
mortem et dicente virum sanctum mansuetum
et pium non debere ita pati. venit ut
ipsum deponeret. Quem videns Andreas
dixit. Quid tu ad nos venisti Egea
si pro penitentia ipsam sequeris. Si autem
ut me deponas. scias quod de cru-
ce vivus non descendam. Iam enim vi-
deo regem meum qui me expectat.
Et cum vellent eum solvere. nullo modo
ad eum poterant pertingere. quia statim
eorum brachia stupida reddebantur.
Videns autem Andreas quod plebs eum vole-
bat deponere. hanc orationem in cruce
fecit. ut dicit Augustinus in libro de penitentia. Ne
me permittas domine descendere vi-
vum. quia tempus est ut commendes terre corpus
meum. Tam diu enim iam portavi.
tam diu super commendatum opere vigilavi
et laboravi quod vellem iam ab ipsa
obedientia liberari. isto gravissimo indumen-
to expoliari. Recordor quantum in portando

honerosum. in domando superbum. in
fovendo infirmum. in compescendo
letum laboravi. Scis domine quotiens
a puritate contemplationis retrahere
me tendebat. quotiens a dulcedine
quietis tue quietis me sopore
excitare obtendebat. quantum et quotiens
dolorem ingerebat. Quam ego tam diu
pater benignissime pugnanti resisti.
et tua ope superavi. Unde te iusto re-
muneratore et pio rogo ne mihi id
ulterius non impediat et resurrectionem commendes. sed depositum reddo. commenda alicui illo ulterius.
fuet et reddat. ut et ipsum meri-
tum sui laboris recipiat. Tu illud
commenda. ut me amplius vigilare non
oporteat et liberum ad te fontem indefi-
cientis gaudii tendentem
non retardet nec impediat. Hec autem
his dictis splendor nimius de celo
veniens dimidia hora eum circumde-
dit. Ita ut nullus eum videre posset. et
abscedente lumine simul cum ipso spiritum
tradidit. Maximilla vero uxor Egee
tulit corpus apostoli et honorifice sepe-
livit. Egeas vero antequam domum rediret.
arreptus a demone in via coram omnibus
expiravit. Fluit quoque de sepulcro
sancti Andree manna in modum farine et
oleum cum odore suavissimo ema-
nare. quo que sit anni futuri fertili-
tas incolis regionis ostenditur.
Nam si exigue profluit exiguum
terra exhibet fructum. et si copiose copi-
osum. Tempore quodam religiosam

agens uitam beatum andream inter ce-
teros et super ceteros sanctos in ueneratione
habebat. ita quod in cunctis suis operi-
bus hunc super titulum preponebat ad
honorem dei et beati andree. Inuidens
ergo uiro sancto hostis antiquus ad
eum decipiendum tota calliditate
te se contulit. seque in forma
mulieris pulcherrime transforma-
uit. Venit ergo ad palatium episcopi
asserens se uelle confiteri eidem.
Mandat episcopus ut suo penitentiali con-
fiteatur cui plenitudinem tradiderat
potestatis. Renuntiat illa quod nulli
hominum nisi ei secreta sue conscientie reue-
labit. Sicque inductus episcopus eam ad
se uenire precepit. Cui illa. Obse-
cro domine miserere mei. Ego enim in
annis puellaribus ut cernitis con-
stituta. et a pueritia delicate nu-
trita. nec non et de regia stirpe progeni-
ta. huc in peregrino habitu sola ue-
ni. Nam pater meus rex utique po-
tens ualde. cuidam magno prin-
cipi me uolebat in coniugium
sociare. Cui respondi. quod omnem thorum
abhominarer maritalem quia uirgini-
tatem meam deo in perpetuum dedi-
caui. et ideo nunquam possum in car-
nalem copulam consentire. Denique
sic coartata quod oportebat me aut
eius uoluntati obedire. aut etiam
diuersa subire supplicia latenter
fugam arripui magis eligens ex-
ulare quam sponso meo fidem infrin-
gere. Audiens uero uestre sanctitatis pre-
conium sub alas uestre protectionis
confugi. sperans me apud uos
locum reperire quietis. ubi possim
contemplationis archana secreta silen-
tia presentisque uite uitare naufra-
gia. et perturbationes mundi fugere per-
strepentis. Admiratus itaque in ea episcopus
nobilitatem generis pulchritudinem
corporis. tantum in mulierum feruorem. et
tante eloquentie uenustatem.
placida et benigna uoce respondit.
Esto secura filia ne formides
quia ille ob cuius amorem te et tuos
et tua tam uiriliter contempsisti tibi
ob hec et in presenti cumulum gratie et
in futuro plenitudinem glorie largietur. Ergo et
ego seruus eius me et mea offero
eligas tibi ut placuerit mansionem.
Volo autem ut hodie mecum pran-
dere debeas. Cui illa. noli inquam
pater de hac re me rogare. ne
forte ex hoc aliqua mali suspicio
proueniret. et nitor fame uestre
de infamatione aliquam pateretur. Ad quod
episcopus dixit. plures erimus et non soli. et
ideo nullius male suspitionis scru-
pulum malignitas poterit generari. Veni-
entes itaque ad mensam episcopus et illa
ex opposito consederunt. ceteris reside-
tibus hinc inde. Intendit in eam
crebro episcopus. eiusque faciem non desin-
it intueri. et pulchritudinem admirari.

Sed dū oculos figit· aīmi sauciā·
Et dū eī faciē nō desinit intu
erī· Antiq̄ hostis cor eī gēu iacu
lo uulnerauit· ꝑpendt de hꝰ ipē
dnā· ꝯ pulcritudiez suā cep magis
atq; magis augē· Jamq; eps ꝓ
ximus eēt ꝯsensu ut eam de
illicito ope attēptaret qū possi
bilitas se offerret· Tūc subito
quidā pegrinus uēit ad hostiū
pulsus ictibꝰ ꝯ magnis clamoribꝰ
ē postulans apiri· Cūq; ēps apie
nollet ꝯ ille clamoribꝰ ꝯ ictibꝰ
nimis eēt factus importunꝰ· Int
rogat eps mlierē si ingssū illi
pegrini hōis acceptaret· Cui illa
dixit· ꝑponat ei aliq̄ questio satis
grauis q̄ si enodāre sciuit admit
tat· si ā nesciuit tanq̄ insciꝰ
ꝯ indignus epi p̄sentia repel
lat̄· Fauēt oēs eī sme· ꝯ qs suffi
ciens eēt hūc q̄onē ꝑponē scis
citant̄· Cūq; nullꝰ sufficiēs in
uenieret eps dixit· Quis ē nrm ad
hꝰ tā sufficiēs ē q̄ uos· o dnā q̄
cetos nos ꝯ eloquentia p̄ceditis
ꝯ sapia nb̄ oībꝰ ampliꝰ rutila
tis· uos g̃ hāc ꝑponite q̄onē· Tūc
i. q° illa dixit· Jnterroget̄ qd ē maius
miraculū qd dēs umq̄ in pua re
fecerit· Jnterrogatꝰ de hꝰ pegrinꝰ
ꝑnūtiās dixit· Diuersitas facierū
Jnt̄ tot ē hōies qui fuerūt ab in
itio mūdi· ꝯ usq; in finē futuri sūt
duo repiri nō possūt quorū facies
poīa siles eēnt· Audientes oēs
eī rñsionē admirantes dixerunt
uera ꝯ optia ē solutō q̄onis· Tūc
mlier ait ꝑponat̄ ē 2a q̄o g̃uior
in q̄ meliꝰ possimꝰ eī sapiam ex
ꝑiri· querat̄ ab eo ubi tra sit
altior oī celo· ꝑcunctatꝰ de hoc
pegrinus rñdit· Jn celo empireo
ū residet corpꝰ xpī· Corpꝰ ē xpī qd est
altiꝰ oī celo ē de nra carne formatū
porro caro nra quādā tra sibi ē.
ij. q° Cū g̃ corpꝰ xpī sit oīs celos sup ꝯ de
nra carne originē duxerit· Ca
ro ā nra de tra sit ꝯdita· con
stat qd ū corpꝰ xpī residet i ꝑpetuū du
bio tra altior celo manet· Rēsp̄
nūti q̄ rñdeāt pegrinꝰ· Et enī
mirabiliꝰ oēs rñsionē eī applaudunt
ꝯ magnifice sapiam eī laudāt·
iij. q° Tūc iterū illa dixit· Fiat ei tcia q̄o
grauissiā ꝯ occulta ꝯ ad soluendū
difficilis ꝯ obscura· ut ꝑ eī sapiā
q̄ ꝯplete ꝯ dignꝰ sit q̄ ad mēsā
epi merito admittat̄· Queratur
g̃ ab eo q̄ntū spaciū sit a tra usq; in
celū· Requisitꝰ de hꝰ pegrinꝰ dixit·
Uade ad eū qui te misit ad me
ꝯ de hꝰ eū diligentiꝰ ꝑcunctare· Jpe
ē meliꝰ me hꝰ nouit ꝯ ideo t̄ de
hꝰ meliꝰ rñdebit· Nā ipe id spa
ciū mēsurauit qñ de celo i abyssū
cecidit· ego ā de celo nūq̄ cecidi·
ꝯ ideo tale spaciū nūq̄ mēsuraui·

Non est enim mihi sed domino qui se posu-
it in similitudinem militis. Audi-
ens hec nuntius vehementer expavit
et ea que audierat coram omnibus re-
citavit. Mirantibus itaque omnibus
et stupentibus, antiquus hostis de
medio eorum evanuit. Episcopus autem
rediens ad se Andree redarguit.
Servum ipsum et de perpetrata culpa
veniam lamentabiliter postulabat. Mi-
sitque nuntium ut peregrinus introduca-
tur. Sed nequaquam amplius invenitur. Tunc
episcopus populum convocavit et eis eiusdem
exposuit ordinem geste rei, pre-
cepitque ut omnes ieiuniis et orationibus
insisterent, si forte deus revelare
aliter dignaretur quisnam ille peregrinus
fuit qui eum a tanto periculo libera-
vit. Revelatum est illa nocte episcopo
quod beatus Andreas fuit qui liberatione ipsi-
us episcopi se posuit in habitu peregrini. Cepit
igitur episcopus in devotione beati Andree mag-
is crescere, hunc cum exinde in reverentia
plus habere. Cum quidam prepositus cuiusdam
civitatis agrum sancti Andree abstulisset,
et ob hoc gravissimis febribus oran-
te episcopo fuisset correptus, ille episcopum
rogavit ut pro se oraret, et agrum
sibi redderet. Sed cum orante episcopo sani-
tatem recepisset, agrum iterum usur-
pavit. Tunc episcopus orationi se dedit
et omnes lampades ecclesie fregit dicens:
hoc lumen non accendetur donec dominus se
de suo inimico vindicet et ecclesie

quod amisit recuperet. Et ecce prepositus
gravissimis febribus iterum labor-
avit misitque per nuntios episcopo ut pro
se oraret et agrum suum et alium similem
sibi redderet. Cui cum episcopus semper responderet:
iam oravi et exaudivit me deus.
Ipse ad episcopum se portari fecit, et cum ecclesiam
intraret ad orandum coegit. Episcopus dum
ecclesiam ingreditur, ille subito moritur
et ager ecclesie restituitur.

Exposicio nominis sancti Nicholai. iij.

Nicholaus dicitur a nicos
quod est victoria, et laos quod est populus,
inde Nicholaus quasi victoria populi, id est
viciorum que popularia sunt et vilia, vel dicitur
victoria populi quia multos populos vita
et doctrina docuit vitia et peccata vin-
cere. Vel a nicos et achos quod est victoria et
laus, quasi victoriosa laus.

Incipit vita sancti Nicholai.

Nicholaus civis
Patere urbis ex divi-
tibus et sanctis parentibus originem
duxit. Pater eius Epiphanius, mater vero
Johanna dicta est. Quem cum in primevo
iuventutis sue flore peperissent, ge-
nuissent, deinceps continentes iuvenes
celibem vitam duxerunt. Hic prima die
dum balnearetur erectus stetit in pelvi;
in sexta et quarta feria tantum semel ubera sug-
gebat. Factus autem iuvenis aliorum iuvenum
devitans lascivias ecclesiarum potius
lustrabat limina, et quicquid inde sacre scrip-
ture intelligere poterat memorie re-
tinebat. Parentibus vero suis defunctis
cogitare cepit qualiter tantarum divitiarum co-

pia͞. nō ad laudē hūanā s3 ad di
glam dispensaret. Tunc quidā cō
uicaneus suus satis nobilis tres
filias suas uirgines ob inopiam
prostitue cogit̃. ut ẽ in turpi earū q̄me
cio aleret̃. Qd ubi scūs cōperit scel'
abhorruit. ⁊ massā auri panno in
uolutā. in domū ei' p fenestram
nocte clam iec. clamq; recessit.
Mane surgens hō massā auri
repit ⁊ deo grãs agens p'mogeni
te nuptias celebrauit. Nō multo
p' tpe dei famulus simile pegit opus.
Qui rursus ille repiens ⁊ i lau
des in m̄sas prorūpens decreuit ui
gilare pposuit. ut sciret q's eēt. qui
sue inopie subuenisset. Post paucos
g̃ dies duplicatā auri massā in
domū piecit. ad cui' sonitū ille ex
citat'. ⁊ nl' fugientē insec'. taliq; uo
ce alloquit'. Siste gdū. teq; aspec
tui ne subtrahas meo. Sicq; ac
currens uelocius n' hūc eē cognouit.
Mox humi pstratus. osculari
uolebat pedes ei'. Qd ille refu
giens ab eo exegit ne eū q'm diu
uiueret publicaret. Post hec
mirree ciuit̃. defuncto epō ⁊uenerunt
epi. illi ecce de epō puisuri. ad
erat int' ceteros quidā magne auc
toritatis epc ad cui' electionē oīu
sniā dependebat. Cū g̃ cunctos
ieiunijs ⁊ oronib; insistē mon
uisset. nocte illa uocē audiuit

dicentē ẽ ut hora matutinali
fores ecce obseruaret. ⁊ q̄ p'mū ad
ecclām cui' nomē ẽ nich'. ueniret
⁊spiceret ipm in epm ⁊secraret. hoc
g̃ alijs reuelans epis amonuit
ut oēs oroni insisterent ⁊ p'foribus
excubarent. Mirū in mod' hora ma
tutinali q'si a deo missus. an omēs
se agebat nich' q̃ apprehendens epc
dixit ei. Qd t' nomē ẽ. Ille ut erat
columbina simplicitate plenus
inclinato capite nich' inq'd ūre
seruitatis seruus. Quē in ecclām du
centes licet plurimū renitentē i ca
thedra collocauerunt. Ipē aūt eand' q̄
prius humilitatē ⁊ mor gruitatē
i oib; sectabat' in orone peruigilabat.
Corp' macerabat. mlierū ⁊sortia fugi
ebat humilis erat in oēs suscipiendo.
Efficax in loquendo. alacer i exortā
do. seuerus in corripiendo. Qua
dā die dū quidā naute piclitaren'
ista cū lacrimis orauerunt Nich' fam
ule dei. si uera s̃ que de te audiui
m'. nc ea expiam'. Mox quidā in
ei' silitudinē apparuit dicēs. Ecce
assū. uocastis ẽ me. ⁊ cepit eos in
antennis ⁊ rudentib; aliisq; ad
iuuāe nauis armamtis. statī
cessauit tempestas. Cū aūt ad ei'
ecclā uenisset q̄ nūq; nouerant
sūi iudice ⁊gnouerunt. Tūc deo et ẽ
d' sua liberatone grãs egerūt. Qd ille
diuīe mīe ⁊ eoz fidi nō suis meriti'
attribuere docuit.

Quodam tempore totam provinciam sancti Nicolai fames valida pertulit ita ut omnibus deficerent alimenta. Audiens autem vir Dei naves honustas tritico portui applicuisse illuc statim proficiscitur rogans nautas ut saltem in centum modiis pro singulis navibus fame periclitantibus subvenirent. Illi autem: Non audemus pater quia mensuratum Alexandrie collectum in horrea imperatoris nos reddere oportet. Quibus sanctus inquit: Facite nunc quod dico et ego vobis in Dei virtute promitto quod nullam diminutionem habebitis apud regium exactorem. Quod cum fecissent et eandem mensuram quam Alexandrie acceperant reddidissent ministris imperatoris miraculum referunt et Deum in suo famulo magnifica laude attollit. Frumentum autem secundum uniuscuiusque indigentiam vir Dei distribuit ita ut miraculose duobus annis non tantum ad victum sufficeret sed etiam ad usum serendi redundaret. Cum autem regio illa ydolis deservisset precipue nefande Dyane simulacrum populus coluerit, adeo ut usque ad tempus viri Dei nonnulli rustici predicte religioni execrabili deservirent ac sub quadam arbore consecrata Dyane quosdam ritus gentilium exercerent. At vir Dei predictum ritum de omnibus finibus explicit ipsamque arborem precidi mandavit. Iratus ex hoc contra eum hostis antiquus oleum inclinatum quod contra naturam in aqua et lapidibus ardet confecit seque in formam cuidam religiose femine transfigurans quibusdam ad virum Dei navigantibus in quadam sagenula obviavit sicque affata est eos: Vellem ad sanctum Dei vobiscum venire sed nequeo. Rogo eum ut hoc oleum ad eius ecclesiam deferatis et ob mei memoriam exinde aule eius parietes liniatis. Et statim evanuit. Et ecce aliam conspiciunt naviculam cum honestis personis inter quos unus erat simillimus sancto Nicolao. Qui sic ait illis: Heu quid mulier illa vobis locuta vel quid attulit. Illi autem cuncta per ordinem narraverunt. Quibus ille: Hec est impudica Dyana et ut me verum dicere comprobetis oleum illud in mare proicite. Quibus proicientibus ingens ignis in mari succenditur et contra naturam diutius in mari ardere conspiciunt. Venientes igitur ad servum Dei egerunt: Vere tu es ille qui nobis in mari apparuisti et a diaboli insidiis liberasti. Per id tempus cum quedam gens romano imperio rebellasset contra eam imperator tres principes Nepotianum Ursum et Apilionem misit qui portu Adriatico ob ventum contrarium appli

attos b'ti Nich'. ut secu͂ co͂me
de͂nt in uitauit uolens u͂ gen-
tem sua͂ a rapi͂s conpescerent q͂s
i nu͂dinis excitabant. Interim du͂
sc͂s abe͂e͂t, consul corrupt⁹ p̃cu͂ia
tres innocentes milites iusse-
rat decollari. q͂d ut uir sc͂s au-
diuit rogauit principes illos
ut secu͂ us͂ illuc g͂du concito
properarent. Veniens͂ ad locu͂ ubi
decollandi erant. Inuenit eos
poplite flexo et facie iam ue-
lata et spiculatore͂ ense͂ sup̃ eo͂r
capita ia͂ uibrasse. At Nich'.
zelo accens⁹ in lictore͂ se aud-
act⁹ ingessit et gladiu͂ de manu
ei⁹ eminus p̃tulit. Innocentes
q͂ solue͂s eos incolumes secu͂
duxit. Illico ad p̃toriu͂ consulis
p̃rexit. et fores clausas ui reserat.
Mox illi consul occurre͂s salu-
tauit eu͂. Asperne͂s h͂ sc͂s dixit.
Inimice dei legis p̃uaricator. q͂
temeritate p̃ sup̃sisti tanti co͂-
scius sceleris uultu͂ aspice͂ n͂r͂.
Que͂ postq͂m plurimu͂ obiurga-
uit. ad p̃ces p̃ncipu͂ illo͂r ductu͂
eu͂ penitente͂ benigne suscepit.
Recepta g͂ b͂ndictione impiales
nu͂tii it͂ peragu͂t et impio sine
sanguine hostes subdu͂t. Redien-
tesq͂ ab imperatore magnifice
s͂ recepti. Quidam a͂ eo͂r felici-
tatib; inuidentes p̃fcto impera-

toris p̃ce et p̃cio suggesserunt. ut
eos apud imperatore͂ de lese ma-
iestatis c͂rimine accusare͂t. Q͂d cu͂
imperatori suggessissent ille nimio
furore repletus eos in carcere͂
p̃cep̃. ac sine aliq͂ interrogatione illa
eos nocte occidi mandauit. Q͂d
cu͂ a custode didicissent sciderunt
uestimenta sua et gemitu͂ amare
ceperunt. Tunc unus eo͂r. s. nepo-
tianus recole͂s q͂lr sc͂s Nich'. iii.
innocentes liberauerat. exortat⁹
e͂ eos ut ei⁹ patrociniu͂ flagita-
rent. Quib; orantib; sc͂s N.
nocte illa constantino imperatori
apparuit dice͂s. Cur illos p̃ncipes
tam iniuste comprehendisti
et morti sine c͂rimine adiudicasti.
Surge uelox eosq͂ cito dimitti
iubeto. Sin aut͂ oro dn͂m ut
c͂ suscitet bellu͂ in q͂ tu corru-
as et bestiis cib⁹ fias. Cui im-
perator. Quis es tu qui hac nocte
palatiu͂ meu͂ ingressu͂ talia au-
des loqui. Cui ille. Ego su͂ N.
Myree ciuitatis ep͂s. Sic p̃fectu͂ silr
p̃ uisu͂ terruit dice͂s. Mente et
sensu p̃dite. cur in nece͂ inno-
centu͂ consensisti. p̃ge cito et
eos liberare studeas. si na͂ corpus
tuu͂ u͂mib; scaturiet et dom⁹
tua cito destruet͂. Cui ille.
Quis es tu qui nob͂ tanta mi-
naris. Scito inq͂d me e͂e Nich'.

murre ciuit' epm. Vtris q' ui
gilantib; statim mutuo sua
sopnia pandet. & p illis mita ci
tis otinuo mittunt. Quib; ait
imperator. Quas magicas no
stis artes. ut tantis nos illuda
tis sopnus. Qui respondent se ma
gos non esse. nec mortis sniam me
ruisse. Tunc imperator. nostis in
quid hoiem. Cui nom Nich. At
illi audito hoc noie manus exte
derunt ad celum: rogantes dnm. ut
eos sci nich meritis a psenti pi
culo liberet. Et cum imperator totam
uitam eius & miracula ab eis didi
cisset: dixit eis. Ite & deo gratias agi
te qui uos eius precib; liberauit. Set
& de meis eius afferte gaudeolis
rogantes eum ut ulterius mi minas
non inferat. Sz p me & regno meo
ad dnm preces fundat. post pau
cos dies predicti uiri ad dei famulum
uenerunt. morq; ad eius pedes humili
se psternunt dicentes. Vere dei famulus
es. uere cultor & amator xpi. Cuiq;
que omnia p ordinem retulissent: Ille
eleuatis ad celum manib; immensas
deo laudes obtulit ac bn instr
tos principes ad pria remisit.
Cum autem eum deus uellet assumere anglos
ad se uenientes uidit. & deo pplo
Inte dne spaui us; in manus tuas.
tradidit spm. Anno dni. CCC. l
xiij. Qui cum sepultus fuisset in tu
lo marmoreo. a capite fons olei
& a pedib; fons aque profluxit. & us;
hodie ex eius membris sacrum redundat
oleum. ualens in salutem multor. Suc
cessit autem ei quidam uir bonus qui tamen de
sede sua ab inuidis est depulsus
Quo eiecto oleum desiit fluere. Sz
eo reuocato p tinus emanauit.
Post multum temporis thurchi. ciui
tatem destruentes tumulum sci nich.
aperuerunt & ossa eius in oleo natantia
inuenerunt barrensesque reuerenter detulerunt.
Anno dni. m. lxxxvij. Vir quidam
ab uno iudeo quandam summam pecu
nie mutuo accepit. Iurans sr alta
re sci Nich. cum alium fideiussorem
habere nequiret quod quam cicius posset ei red
deret. Tenente illo diu pecuniam.
Iudeus eum expostulauit. Sz eam
se reddidisse affirmat. Trahit
igitur eum ad iudicium & iuramentum iudeus
debitori. Ille baculum cauatum quem
auro minuto impleuerat secum de
tulerat. ac si eius admodum indigeret.
Volens igitur facere sacramentum. iudeo
baculum tradidit reseruandum. Iurauit
ille quod plus ei reddiderit quam debebat.
Facto sacramento baculum suum repetiit
& iudeus ignarus astutie eum ei red
didit. Rediens autem qui fraudem fece
rat in quodam biuio oppressus cor
ruit sopno arreptus. Sz currus cum impetu ue
niens eum necauit & plenum bacu
lum auro fregit. & aurum effudit. Iu

diens hoc.

diens hoc iudeus conatus illuc
uenit. Cumque dolum iudissz et a
miltis ei suggeretur ut aurum reciperet
omne rediuit ni qui defunctus fuerat
ad uitam sancti Nich. meritis redi
ret. Assensit se si hoc fieret baptizari
susceptiurum et xpianum futurum. Conti
nuo ergo qui defunctus fuerat resusci
tatus et iudeus in xpi nomine baptizatus.
Quidam iudeus uidens beati nich.
uirtuosam potentiam in miraculis faci
endis ymaginem eius sibi fecit eamque
in sua domo collocauit. Cum res
suas cum aliquando longius iret commendabat
hec uel similia uerba dicens. Ecce nich. omnia
bona mea custodienda uobis committo
et si non bene omnia custodieritis ultionem
expectatis de uobis uerberibus et flagellis.
Quadam ergo uice dum ille abesset fures
adueniunt cuncta rapiunt solam
ymaginem delinquunt. Iudeus autem
rediens et se spoliatum uidens yma
ginem alloquitur talibus uel similibus uerbis
Domine nich. non te in domo mea ut
posuerim ut res meas a latronibus
defenderetis. Cur hoc facere noluisti
latrones quid non prohibuisti. Igitur dira
tormenta recipies et pro latronibus penam
lues. Sicque dampnum meum in tuis
recompensabo tormentis et furorem
meum in tuis refrigerabo uerberibus
et flagellis. Accipiens ergo iudeus
ymaginem diu eam uerberat diuque flagel
lat. Mira res prorsus et stupenda.

diuidentibus furibus que rapuerant
sanctus dei tamquam in se uerbera recepisset
apparuit. hec uel similia uerba dicens.
Cum pro uobis tam diu flagellatus
sum. Cur tam crudeliter uerberatus.
Cur tormenta tot passus. Ecce quo
modo corpus meum liuet. ecce qualiter
effusione sanguinis rubet. pergite ci
tius et cuncta reddite que tulistis
alioquin dei omnipotentis in uos ira de
seuiet. ita ut scelus uestrum in me
diuulgetur et quilibet uestrum sus
pendium patiatur. Ad quem illi. Quis
es tu qui talia nobis loqueris. Et
ille ego sum Nich. seruus ihu xpi
quem iudeus ille pro rebus suis quas
tulistis tam crudeliter flagella
uit. Territi illi ad iudeum ueniunt
miraculum referunt. ab eo quod ymaginem
fecerit audiunt cuncta reddunt
sicque et latrones ad uiam redeunt rec
titudinis et iudeus fidem amplectitur
saluatoris. Vir quidam pro
amore filii sui litteras addiscentis
festum sancti Nich. annuatim sollempniter
celebrabat. Quadam ergo uice pater
puero conuiuium preparauit et multos cle
ricos inuitauit. Venit dyabolus ad ia
nuam in habitu peregrini petens elemosinam
sibi dari. Iubet quoniam totius pater filio ut
det elemosinam peregrino. Properat puer. sed
peregrinum non inueniens insequitur
abeuntem. Cum ad quedam compitum
peruenisset apprehendens dyabolus puerum strangulauit

gulauit. Quod audiens pater uehe-
menter ingemuit. corpus tulit et in
thalamo collocauit. Cepitque
pre dolore clamare et dicere. fili dilec-
tissime quomodo est uobis. Sancte Ni-
cholae hiccine est merces honoris quem uobis
tam diu exhibui. Et cum hec et
similia diceret statim puer qui de
sopno euigilans oculos aperuit
ac surrexit. Vir quidam nobilis
rogauit beatum Nicholaum ut sibi filium
a domino impetrauerit promittens se
filium ad ecclesiam eius ducturum et cy-
phum aureum oblaturum. Filius igitur
nascitur ad etatem adultam perducitur
et cyphus fieri iubetur. Qui dum ei
ualde placeret suis eum adapta-
uit usibus et alium eque ualentem fieri
precepit. Nauigantibus itaque ad
ecclesiam sancti Nicholai iubet pater filio ut
in illo cypho quem primo fieri fecerat
aquam sibi afferret. puer autem cum uellet
haurire cum cypho in mare cecidit
et statim expirauit. Pater autem eum am-
are flens nichilominus uotum suum perfe-
cit. Veniens igitur ad altare beati Nicholai
cum obtulisset primum cyphum tamquam
proiectus cecidit de altari. Quem cum
eum eleuasset et super altare iterum po-
suisset rursus de altari longius
est proiectus. Eleuans autem super al-
tare iterum eum tercio posuit et ad-
huc tercio longius est proiectus. Mi-
rantibus omnibus ad tam grande

spectaculum. Ecce puer sanus et in-
columis aduenit primum cyphum
suis gestans manibus. narrauitque
coram omnibus quod cum in mare ce-
cidit statim beatus Nicholaus affu-
it et eum illesum seruauit. Sicque
pater eius letus effectus utrumque cyp-
hum beato Nicholao obtulit. Qui-
dam uir diues beati Nicholai meritis
filium habuit quem Adeodatum uocauit.
hic igitur sancto dei capellam in domo sua
constituens omni anno festum eius
sollempniter celebrabat. Erat
autem locus ille situs iuxta terram Aga-
renorum. Adeodatus quadam uice
ab agarenis capitur et in seruitu-
tem regis eorum deputatur. Sequenti
anno dum festum sancti Nicholai pater eius
deuote celebraret et puer cyphum
preciosum tenens regi assisteret reco-
luit suam captiuitatem parentum
dolorem et gaudium quod ea die in
domo sua fiebat. Cepitque altius
suspirare. Quorum suspiriorum causam
dum rex minis extorsisset ait rex
Quicquid tuus Nicholaus agat. tu hic
nobiscum manebis. Et subito uen-
to uehementi domum concutien-
te puer cum cypho rapitur et ante for-
es ecclesie ubi parentes agebant sol-
lempnia collocatur. et magnum gau-
dium omnibus generatur. De sancta Lucia virgine.
Lucia dicitur a luce. lux enim habet ·iiij·
pulcritudinem in aspectione

que ut dicit ambrosius lucis natura hec est ut
omnis eius in aspectu gratia sit. diffu
sionem sine coinquinatione quia per quantum
in inmunda diffusa non coinquinatur.
rectum incessum sine curvitate. lon
gissimam lineam pertransit sine
morosa dylatione. per hec ostenditur
quod beata lucia habuit decorem virgi
nitatis sine aliqua corruptione. diffu
sionem caritatis sine aliquo inmundo
amore. rectum incessum intentio
nis in deum sine aliqua obliquita
te longissimam lineam diuturne
operationis sine negligentie tardi
tate. vel dicitur lucia quasi lucis via.

Incipit passio sancte lucie virginis

Lucia virgo
siracusana nobilis ori
gine. audiens famam sancte aga
the per totam siciliam divulgari
sepulcrum eius adiit cum matre
sua euthicia. iiii. annis incu
rabili fluxum sanguinis patiente
Inter ipsa igitur missarum sollempnia
contigit ut illud evangelium legeretur.
in quo dominum mulierem ab hac passio
ne sanasse narratur. Tunc lucia
matri dixit. Si credis his que le
guntur. crede agathe illum semper habere
presentem propter cuius nomine sustinuit pas
sionem. Si igitur eius sepulcrum cre
dens contigeris pro certo continuo sa
nitate gaudebis. Igitur receden
tibus cunctis et matre et filia iuxta
sepulcrum in oratione existentibus.
lucia sompnum arripuit. viditque
agatham in medio angelorum
gemmis ornatam stantem et dicentem
sibi. Soror mea lucia virgo deo devo
ta. quid a me petis quod ipsa poteris
prestare continuo matri tue. Nam
ecce per fidem tuam sanata est. Evi
gilans lucia matri dixit. Mater mea
ecce sanata es. Per ipsam te igitur de
precor que suis orationibus te sana
vit ne mihi deinceps nomen sponsi
nomines sed quicquid mihi datura eras pro dote
pauperibus elargire. Cui mater. te
ge prius oculos meos. et quicquid
volueris de facultatibus facito
ad quem lucia. quod moriens das. ideo
das quia tecum ferre non potes. Da
igitur dum vivis et mercedem habebis.
Cum igitur redissent fit cotidie de ter
tio rerum et dantur in necessitatibus
pauperum. Interea dum patrimonium
distribuitur. ad sponsi notitiam per
venit. Requirit sponsus a nutrice de
his. Et illa caute quia utiliorem
possessionem sponsa sua invenisset
quam suo volebat nomine comparare
et ideo videbatur aliquanta distra
here. Credidit stultus carnale
commercium et cepit actor esse venden
tium. Venditis omnibus et pauperibus
erogatis. sponsus trahit eam
coram pascasio consulari dicens eam
christianam esse. et contra leges agere augu
storum. Invitante eam pascasio

ad sacrificium idolorum reddidit. Sacrifici-
um placens deo est visitare pauperes
et in necessitatibus subvenire. Et quia iam
amplius non habeo quid offeram, tu-
me ipsam deo vivo offerendam. Cui Pa-
scasius: Ista verba tu simili tui stulto christia-
no narrare potes; mihi autem qui principum
decreta custodio ista frustra
prosequeris. Ad quem Lucia: Tu principum
tuorum decreta custodis et ego dei mei
legem custodiam. Cui Pascasius: Patrimoni-
um tuum cum corruptoribus expendi-
sti et ideo quasi meretrix loqueris. Cui Lucia:
Patrimonium in tuto constitui, corru-
ptores autem mentis et corporis nunquam scivi.
Respondit Pascasius: Qui sunt corruptores men-
tis et corporis? Lucia dixit: Corruptores men-
tis vos estis, qui suadetis animas
suum deserere creatorem. Corruptores
vero corporis sunt qui temporalem delectationem
praeponunt epulis sempiternis. Pascasius
dixit: Cessabunt verba cum perventum
fuerit ad verbera. Cui Lucia dixit: Verba dei
cessare non possunt. Cui Pascasius:
Tu ergo deus es? Lucia respondit: Ancilla dei
sum, quae dixit: Cum steteritis ante reges
et praesides, nolite cogitare etc. Non enim vos estis etc.
Pascasius dixit: In te ergo spiritus sanctus est? Cui Lucia:
Qui caste vivunt templum spiritus sancti
sunt. Cui Pascasius: Ego faciam te duci ad
lupanar, ut ibi violationem accipias
et spiritum sanctum perdas. Cui Lucia: Non co-
inquinatur corpus nisi de consensu men-
tis. Nam si me invitam violari

feceris, castitas mihi duplicabitur ad coro-
nam. Nunquam autem voluntatem meam ad con-
sensum poteris provocare. Ecce corpus
meum ad omne supplicium est paratum.
Quid moraris? Incipe fili diaboli de-
sideria tuarum poenarum in me exercere.
Tunc Pascasius lenones venire fecit dicens eis:
Invitate ad eam omnem populum et tam-
diu illudatur donec mortua nuntietur.
Volentes autem eam trahere tanto pon-
dere spiritus sanctus eam fixit ut omnino eam mo-
vere nequiverunt. Fecitque Pascasius mille viros
accedere et manus et pedes ligare. Sed
eam nullatenus potuerunt movere. Tunc
cum viris mille paria boum adhi-
buit, sed tamen virgo domini immobilis per-
mansit. Vocatis autem magis ut suis
incantationibus moveretur, omnino moveri
non potuit. Tunc dixit Pascasius: Quae sunt
maleficia, quod una puella a mille
hominibus non movetur? Lucia dixit: Non
sunt ista maleficia sed beneficia Christi.
Porro si adhuc decem milia adhibueris,
aeque ut prius immobilem me
videbis. Putans vero Pascasius secundum quorun-
dam figmenta quod lotio fugarentur ma-
leficia, iussit eam lotio perfundi. Cum-
que nec sic moveri posset, angustiatur ni-
mis. Iussit copiosum ignem circa eam
accendi, picemque, resinam et fervens
oleum super eam fundi. Dixitque Lucia:
Inducias impetravi martirii mei
ut credentibus timorem auferam
passionis et non credentibus vocem in-

exultationis. Videntes autem amici per aures eius angustias, in guttture eius gladium eis infixerunt. Que nequaquam loquelam amittens dixit: Annuntio vobis pacem ecclesie redditam. Maximianus hodie mortuus est, et Dyoclitianus de regno suo expulsus, et sicut civitati Cathanensi soror mea Agatha est data protectrix, sic ego civitati Syracusane concessa sum a domino intercessorix. Dum hec virgo loquitur, ecce ministri romanorum veniunt, Paschasium apprehendunt, vinctum ad Cesarem secum ducunt. Audierat enim Cesar quod universam provinciam fuerat depredatus. Veniens igitur Romam a senatu accusatus est et convictus, capitali sententia est punitus. Virgo vero Lucia de loco in quo percussa est non est mota nec spiritum tradidit, quousque advenientes sacerdotes corpus domini tradiderunt, et omnes astantes amen domino responderunt. In eodem autem loco est sepulta et ecclesia fabricata.

De interpretatione nominis.

Thomas interpretatur abyssus vel geminus, quod grece didimus, vel dicitur thomas a thomos quod est divisio sive sectio. Dicitur ergo abyssus eo quod profunditatem divinitatis penetrare meruit quando ad suam interrogationem Christus ei respondit: Ego sum via, veritas et vita. Dicitur geminus eo quod resurrectionem Christi geminate et in duplum quam alii cognovit. Nam illi cognoverunt videndo, iste videndo et palpando. Divisio autem sive sectio dicitur, quia ab aliis in fide remotus divisus et sectus fuit. Vel dicitur thomas quasi totus means in dei amorem et contemplationem. Vel dicitur thomas a theos quod est deus et meus, unde thomas quasi deus meus. Et hoc propter id quod dixit cum certificatus credidit: Deus meus et dominus meus.

Incipit passio sancti thome.

Thomas apostolus cum esset apud Cesaream, apparuit ei dominus dicens: Rex Indie Gundoforus misit prepositum Abbanem querere hominem architectonica arte eruditum. Veni igitur, mittam te ad eum. Cui Thomas: Domine, quovis mittas me preter ad Indos. Cui dominus: Vade secure, quia ego ero custos tuus. Cumque indos converteris ad me, cum palma martirii venies. Cui Thomas: Dominus meus es tu et ego servus tuus, fiat voluntas tua. Cumque prepositus foro perambularet, ait ei dominus: Quid comparare vis, iuvenis? Cui ille: Dominus meus misit me ut conducam servos in arte architectonica eruditos, ut romano opere sibi paulatim construat. Tunc dominus tradidit ei Thomam asserens eum plurimum in tali arte peritum. Navigantes autem ad quandam civitatem venerunt, in qua rex filie sue nuptias celebrabat. Hic cum preconizari fecisset ut omnes nuptiis interessent, alias regem offenderent, contigit illuc Abbanem et apostolum introire. Puella autem

hebrea fistulam manu gerens unicuique laudem aliquam commendabat. Vidensque apostolum intellexit hunc esse hebreum, eo quod non manducaret sed oculos ad celum fixos haberet. Cumque puella coram eo hebraice caneret dicens: Unus est deus hebreorum qui fecit celum et terram, apostolus ipsam hec eadem verba repetere satagebat. Videns pincerna quod non manducaret nec biberet sed tantum oculos ad celum fixos haberet, apostolum dei in maxilla percussit. Cui apostolus: Non hinc surgam donec manus qui me percussit hic a canibus afferatur. Hic igitur ad hauriendam aquam abiit et leo ipsum occidens sanguinem eius bibit, lacerantibus autem canibus eius corpus unus niger manum eius dexteram in medium convivii apportavit. Quo viso omnis turba obstupuit et puella eius verba referens proiecta fistula ad pedes apostoli se proiecit. Huiusmodi autem ultionem frater reprobat Augustinus in libro contra Faustum et asserit a pseudo hic fuisse inventum. Inde et legenda hec quo ad plura suspecta habetur. Tunc apostolus ad petitionem regis sponsum et sponsam benedixit: Da, inquiens, domine adolescentulis his benedictionem tue dextere et in eorum mentibus semina semen vite. Abeunte autem apostolo in manu sponsi inventus est repertus plenus dactilis palme ramus.

creavit omnia. ipse fecit celum et terram et fundavit maria.

Comedentibus sponso et sponsa de fructu eius ambo obdormierunt et somnium simile ambo viderunt. Videbatur enim eis quod rex gemmatus eos amplecteretur et diceret: Apostolus meus benedixit vos ut eterne vite participes sitis. Et vigilantibus et sibi mutuo somnia revelantibus apostolus ad eos ingreditur dicens eis: Rex meus vobis modo apparuit et me clausis ianuis huc adduxit ut sit vobis benedictio mea fructifica. Habetis carnis integritatem que est omnium regina virtutum et fructus salutis perpetue. Virginitas soror est angelorum, possessio omnium bonorum, victoria libidinum, fidei trophleum, expugnatio demonum et eternorum securitas gaudiorum. De libidine autem corruptio gignitur, de corruptione pollutio nascitur, de pollutione reatus oritur, de reatu confusio generatur. Hec illo referente duo angeli apparuerunt dicentes eis: Nos sumus angeli vobis ad custodiam deputati. Quod si apostoli bene servaveritis monita offeremus deo omnia vota vestra. Eos igitur apostolus baptizavit et de fide diligenter edocuit. Post multum vero tempus sponsa nomine Pelagia sacro velamine consecrata martirium patitur, et sponsus nomine Dionisius illius civitatis episcopus ordinatur. Post hec autem apostolus et Abbanes ad regem Indie pervenerunt

De assignato vero ab apostolo mirabili palatio et copioso thesauro accepto. Rex in aliam provinciam profectus est, et apostolus universum thesaurum pauperibus erogavit. Per totum autem biennium quo abfuit rex apostolus praedicationi institit et innumerabilem populum ad fidem convertit. Rediens rex et quae Thomas fecerat discens ipsum cum Abbane in imo retrusit carceris, ut postmodum vivos excoriatos ultricibus traderet flammis. Interea Gad frater regis moritur et ei sepulcrum cum ambitione nimia praeparatur. Quarta autem die qui mortuus fuerat resurrexit. Et stupefactis omnibus cetorisque fugientibus dixit fratri suo: Hic homo, frater, quem excoriare et incendere disponebas, amicus dei est et omnes ei angeli famulantur. Qui me in paradisum ducentes quoddam mihi ostenderunt palatium ex auro et argento et lapidibus pretiosis mirabiliter fabricatum. Et cum eius pulchritudinem admirarer, dixerunt mihi: Hoc palatium est quod fratri tuo Thomas exstruxerat. Cumque dicerem: Utinam janitor eius essem, dixerunt mihi: Frater tuus illo factus est indignus. Si vis in illo manere, rogabimus dominum ut te suscitare dignetur, ut id a fratre tuo possis emere reddendo ei pecuniam quam extimat perdidisse. Et haec dicens cucurrit ad carcerem fratris sui postulans indulgentiam. Abiectis vinculis rogavit apostolum ut vestem acciperet pretiosam. Cui apostolus: Ignoras quod nihil carnale nihil terrenum gestiunt qui cupiunt habere in caelestibus potestatem. Egredienti autem apostolo de carcere rex occurrit et advolutus pedibus veniam postulabat. Tunc apostolus ait: Multum vobis praestitit deus, ut secreta sua vobis ostenderet. Credite in Christum et baptizemini, ut etiam regni aeterni participes sitis. Dixit ei frater regis: Vidi palatium quod fratri meo fecisti et id comparare merui. Cui apostolus: Hoc in potestate fratris tui est. Cui rex: Illud est meum, et apostolus tibi fabricet alterum. Quod si forte nequiverit, mihi et tibi hoc unum commune erit. Respondet apostolus: Innumerabilia sunt in caelo palatia ab initio saeculi praeparata, quae fide, pretio et eleemosynis comparantur. Divitiae autem vestrae ad illa vos antecedere possunt, sequi vero vos non possunt.

Post unum mensem fecit apostolus omnes homines illius provinciae congregari. Quibus congregatis debiles et infirmos seorsum stare iussit et super eos oravit. Cumque qui docti fuerant respondissent amen, coruscatio de caelo veniens tam apostolum quam ceteros fere per horam mediam sic prostravit ut omnes putarent se ictu fulguris interisse. Erigens autem se apostolus dixit: Surgite, quia dominus meus sicut fulgur venit et nos sanavit.

Exurgentes aūt oms saīn dm̄ et
aplm glificauerūt. Tūc apl's ce
pit eos doce͛ ꝫ xii. gdus ūtutū
asignare. Primꝰ grad' ē ut in
dm̄ c͛derent qui ē unꝰ in eēnᵃ ꝫ trinꝰ
in psonis. Reddit q͛ ei ēplex exemp
lum sensibile quo sint in una eēntia
tres psone. Primū ē q͛ una ē in
hoīe sapiā. ꝫ de illa una procedit in
tellectus. memoria. ingenium.
Nam ingeniū ē tinquit ut q͛ nō di
dicisti ad inueniasᵗ. Memoria ū nō
obliuiscaris que didicisti. Intell's
ut intelligas q̄ ostūdi possit ul' do
ceri. Secūdm ē q͛ in una uinea
tria s̄. s. lignū foliū. ꝫ fructꝰ. h̄ oīa
tria s̄ ꝫ una uinea s̄. Tercium ē q͛ cap
unū. iiii. sensibꝫ ꝫstat. In uno
ē capite s̄. uisꝰ. auditus. odoratꝰ.
ꝫ gustus. ꝫ h̄ pl'a s̄. ꝫ unū caput
s̄. Scd's gdus ē ut baptīm su
scipent. Tertius ut se afornica
tōne ꝫtinerent. Quartus ut se ab
auaritia tempaūent. Quintus ū
gulā restringerent. Sextꝰ ū pinam
tenerent. Septimū ut inhꝰus pse
uarent. Octauus ut hospitali
tatē amarent. Nonū ut uolūta
tē di in faciendis quirent ꝫ ea ope
ꝫplerent. Decimū ē ut eā in n̄ fa
ciendis querent. ꝫ ea uitarent. Vn
decimū ut caritatē amicis ꝫ inimi
cis impenderent. Xii. ut ī custodi
endis hiis uigile curā hērent. &

Post pdicatōnē uiꝰ baptizati s̄t
ix. ꝯ. uiror exceptis puulis et
mlirbꝫ. Post h̄ aūt in sriorem
yndiam abiit. ubiq͛ in uiūis mira
culor insignus c̄uscauit. Sinticā
ne ē amicā. migdonie uxoris ca
risii cognati regis. apl's illuīauit.
Dixitq͛ migdonia ad sintichē putas
si posses eū uide͛. Tūc migdoⁿ de co
silio eiꝰ h̄itū mutauit. ꝫ int͛ pau
pes mlires ū apl's pdicabat adue
nit. Apl's aūt cep̄ de uita h̄ miserie
pdicāre dicens. Int͛ cetra qm̄ uita h̄ ē.
uita misa casibus subiecta et adeo
fugitiua. ut cum teneri c͛dit͛ effu
giat labefita. Deinde cepit. iiii. ro
nibꝫ exortari ut ūbū di libent͛ au
dierent. Ipm ūbū di. iiii. rex gnali
bꝫ comparando. s. colirio ex eo q͛ ocu
lū nr̄i intell's illuīat. potōni ex
eo q͛ nr̄i affcm ab oī carnali amōre
pugat ꝫ mūdat. Emplaustro ex eo
q͛ peccator nr̄or uulnā sanat. Cibo
ex eo q̄d nos celestiū amore delec
tat. Et sicut m̄q̄d h̄ egroto n̄ ua
lent. n̄ ea in se recepit. Sic n̄ aīe
languenti ūbū di pdest n̄ id d'uo
te audierit. Pdicante apl'o migd'
c͛didit. ꝫ deinceps uiri thor abhor
uit. Tūc carisius a rege impetra
uit ꝫ aplm in carcerē posuit. Ad
q͛ ueniens migdonia. rogauit ut
s̄ ignosceret q͛ p̄p eā in carcerem mis
sus eēt. Q̄ m̄ ille benigne ꝫsolās

hoīa se libūt pati assūt. Carisius
aūt regē rogauit ut reginā sororē
sue uxoris ad ipām mitteret. si for
te eā reuocare posset. Missa regina
cōuersa ē ab ea quā uolebat puertere.
Visisq; tot miraculis q̄ apl's facie
bat dix. Maledcī s̄ a dō qui nō cre
dūt his signis. Tunc apl's oēs q̄ aderāt
de trib; breuit' instruxit. s. ut ecctām
diligerēt. sacerdotes honorarent.
Et asidue ad audiend' ūbū dī cōue
nirent. Reuertente aūt regīa. dix ei
rex. ut quid tam diu morata es.
Que rn̄. putabā insignē stultā eē
sz sapientissima ē. q̄ me ad apl'z
dī ducēs. viam ueritatis me cog
noscē fec. ⁊ nimis stulti s̄ qui in
xp̄m nō credūt. Noluitq; regina regi
deinceps copulari. Stupefc̄s rex dix
cognato suo. Dum tuā uxorem
recupare uellem meā pdidi. et
peior m̄ nūc effcā ē q̄ tua t̄. Tūc
rex iussit apl'm ligatis manib;
ad se duci. pcipiens ei ut ad suos
uiros coniuges reuocaret. Apl's
aūt triplici ex̄o ei ostēdit q̄ q̄ diu in er
rore psisterēt h' facē nō deberēt. vid
ex̄o regis. ex̄o turris. ⁊ ex̄o fōtis. vn̄
dix. Tu cū sis rex nō uis hr̄e in
quinata s'uitia. sz mūdos s'uos
pedis' ⁊ ancillas. Q̄nto mag' crēdē
debes dm̄ amāē castissīa ⁊ mūda
s'uitia. Quid g̊ culpor. si dm̄ a
mari p̄dico in s'uis suis q̄ diligis

⁊ intus. fabricaui turrim excel
sam ⁊ dicis m̄ ut ego qui fabri
caui eam destruam. Fodi terrā
pfundam ⁊ eduxi fontē de abys
so ⁊ dicis m̄ ut obruam illū. Tūc
iratus rex. iussit afferri ardentes
lāinas ferreas ⁊ apl'm nudis pe
dib; sup eas stare. protin' nutu
dī fons ibi erupit ⁊ eas extinx. Tūc
rex consilio cognati sui eū in
fornacē ardentē misit. Que tn̄ sic
refrigidata ē. ut die altā sanus
inde exiret ⁊ illesus. Dixitq; regi
carisius. fac illū offerre sacrificiū
dō soli. ut sic dī sui irām incur
rat. qui ab his eū liberat. Cūq;
ad hoc urgeret dix regi. Pstantior
tu q̄m factura tua. ⁊ quō tu uerū
dm̄ negligis ⁊ picturā colis. tu
putas q̄d sic̄ dic̄ carisius. ds̄ m̄s
m̄ irascet. postq̄ adorauero dm̄
meū. Magis aūt irascet dō tuo
eūq; cōminuet. Adoro g̊ eū. Si g̊
me adorante dm̄ tuū ds̄ m̄s nō
euertet illū. sacrificabo illi. si ā c̄
credes dō mō. Cui rex. adh' mecū
de pari loqueris. Precepit g̊ apl's
hebraice demoni qui in eo erat. ut
q̄m cito coram ydolo genua flec
teret. statim ydolū cōminueret.
Flectēs g̊ apl's genua dix. Ecce
adoro sz nō ydolū. ecce adoro. sz
nō metallū. ecce adoro sz nō
simulacrū. Adoro aūt dm̄ meū ill'

xpi in cuius nomine percipio est demoni
qui in eo latitas ut simulacrum
ipsum comminuas. Statimque quod
cera liquefactum est. Tunc omnes sacerdo
tes mugitum dederunt. ponti
fex autem templi elevans gladium
apostolum transverberavit dicens. Ego
vindicabo iniurias dei mei. Rex
autem qui concitus affugerat videns
tres quod ipse vellet apostolum vin
dicare et pontificem vivum incen
dere. Xani autem corpus apostoli tulerunt
et honorifice sepelierunt. Post
longum tempus circa annos domini CC
XXX corpus apostoli in edissa civitatem
suam translatum est. Alexandro im
peratore assiriorum precem hoc faciente.
In illa autem civitate nullus hereticus nullus
iudeus nullus paganus potest vivere.
nec tyrannus aliquis ei nocere. Postquam ab
agarus rex illius civitatis epistolam
manu salvatoris scriptam accipe
meruit. Nam si quando gens aliqua
contra civitatem illam insurrexit infans
baptizatus supra portam stans epistolam
illam legit et ea die tam salvatoris
is scriptis quam apostoli thome meritis ho
stes autem fugiunt aut pacantur. Ce
Ysidorus in libro de vita et obitu sanctorum
sic dicit de isto apostolo dicens thomas
discipulus christi ac similis salvatori
audiendo incredulus. viden
do fidelis fuit. Hic evangelium pre
dicavit parthis. medis et persis.

yrcanis et brachmanis et in
trans orientalem plagam et intima
gentium penetrans ibi predicatio
nem suam usque ad titulum sue pas
sionis perduxit. Hic lanceis transfixus
occubuit hec ysidorus.

Dicto de festivitatibus
que occurrunt infra tempus renova
tionis quod incepit a moyse et prophetis
et duravit usque ad christi adventum in
carne. Quod tempus representat ecclesia
ab adventu usque ad nativita
tem domini. Nunc videndum de festivita
tibus que occurrunt infra tempus quod partim con
tinetur sub tempore reconsiliationis
partim sub tempore peregrinationis. Quod tempus
representat ecclesia a nativitate usque
ad LXX^a. sicut est in prologo declaratum est.

Incipit de nativitate domini ihesu christi. VI.

Nativitas domini
nostri ihesu christi secundum
carnem ut quidam aiunt com
pletis ab adam v milibus CCXX
VIII annis vel secundum alios VI mi
libus vel secundum eusebium cesariensem
in cronicis suis V milibus
CIC tempore octaviani imperatoris
facta est. Veniente autem ipso filio dei
in carnem tanta pace universus
mundus gaudebat ut toti orbi
unicus romanorum imperator pre
sidebat. Nam sic nasci
voluit ut nobis pacem pectoris
~~temporis~~ et pacem eternitatis tribueret.
Sed voluit ut nos ortum suum per

tpris illustraret. Cesar g augu
stus uniuso p̃sides orbi. scire
uoluit. Quot puincie. Quot
ciuitates. Quot castra. Quot
uille. Quot hoies in toto or
be erant. Jussitqz ut dr̃ in ysto
rius scolasticis ut oẽs hoies ad
urbem unde traxerunt origĩez
pgerent. et quilz denariũ argen
teũ qui ualebat. x. nũmos
usuales afferret. Vñ et denari
us dicebat. p̃sidi puincie
tradebat. et subditũ roma
no imperio pfiteret. Nam et nũ
mi ymaginẽ preferebat. Cesa
ris et suprascriptõnẽ nois. Di
cebat aũt pfessio et descriptio.
et diuisa consideratõne. Pro
fessio e dicebat qd quilz qñ
reddebat p̃sidi puincie cen
sũ cap. i. denariũ illũ qui sic
uocabat. ponebat illũ sr̃ cap
suũ et ppo ore pfitebat se ee
subditũ romano imperio. vñ
dicebat pfessio. i. ppio ore fa
cta. et fiebat h coram oĩbz. De
scriptio aũt dicebat qz nũs eor
qui censũ capitis ferebant
certo determinabat nũo et redi
gebant in scriptis. H descriptõ
prima facta e. a p̃side sirie cy
rino. Prima dr̃ ut mgr̃ i
ysto. sco. hec quadruplex ad cyrinũ:
qz cum iudea in umbilico nr̃e

habitabilis ee dr̃. puisũ e ut in
ea inchoaret. et deinde p circũsta
tes regiones et alij p̃sides p
sequerent. vl' prima dr̃. i. uni
usalis qz alie pcesserunt parti
culares. vl' forte q̃ capitũ in
ciuit. fiebat a p̃side. Ista
ciuitatũ in regione a lega
to cesaris. Tercia regionũ
in urbe corã cesare. Joseph cũ
eet de gñe dd. a nazareth in
bethleẽ pfectus e. Cũ aũt bẽe
marie tpe pariendi instaret. et
ipe de suo reditu nesciret eam
secũ assumpsit et in beth secũ dux
uolẽs thesaurũ q a deo cõmissũ.
In alia manu dimittere. et ipe
pse uolens illũ cura puigili
custodire. Cum g bethleem
appropinquassent ut fr̃ landulfus i sua
copilatõne testat. uidit uirgo
ptem ppli gaudentẽ et ptem ge
mentẽ. Qz e angelus exponens
ait. pars ppli gaudẽs e ppls
gentilis qui in semine abrae
eternã bñdcõem accipiet. pars
aũt gemẽs e plebs iudaica a
deo suis meritis reprobata. Cũ
g ambo beth uenissent. et qz
pauperes erant. et qz oia hospi
tia alij qui ppter hoc ipm uene
rant occupauerant. nllm ho
spitiũ hre potuerũt. Diuertert
g in cõi transitu ut dr̃ i isto sco.

qui erat inter duas domos opertum
habens qui diversorium dicitur sub quo
cives ad colloquendum vel ad convis-
cendum diebus otii vel propter aeris intem-
periem divertebant. Ubi forte Joseph bo-
vi et asino presepe fecerat vel ut quidam quos-
dam. Rustici cum ad forum veniebant
alia sua ibidem ligabant et ideo presepe
ibi constructum erat. In ipsa ergo me-
dia nocte die dominica beata virgo filium suum
peperit et in presepe super fenum reclina-
vit. Quod fenum ut legitur in historia scolastica
Helena postmodum Romam detulit.
Non solum autem quando natus est fuit mirabilis
sed etiam multipliciter ostensa et utilis exhi-
bita. Fuit mira scilicet tum ex parte
generantis tum ex parte geniti tum ex
parte modi generandi. Ex parte
generantis quia ipsa fuit virgo ante
partum et post partum. Et hoc scilicet quod virgo
manens peperit quinque modis ostensum
est. Primo per prophetam Ysaiam vii. Ecce
virgo concipiet. Secundo per figuram
hoc enim figuratum fuit cum per virgam Aaron
que sine humano studio floruit et per
portam Ezechielis que semper clausa permansit
sit. Tertio per custodiam Joseph. Jose-
ph enim ex eo quod ipsam custodiam
tunc sue virginitatis extitit. Quarto
per experientiam. Cum enim pariendi tempus
instaret Joseph licet dominum de vir-
gine nasciturum non dubitaret.
morem tamen gentis patrie obstetrices
vocavit quarum una vocabatur Zebel.
et altera Salome. Zebel ergo considerans
et inquirens et ipsam virginem inveni-
ens exclamavit virginem peperisse.
Salome autem dum non crederet sed hoc
similiter probare vellet continuo aruit
manus eius. Jussu tamen angeli sibi appa-
rentis puerum tetigit et continuo
sanitatem recepit. Quinto per miraculi
evidentiam. Rome enim ut testatur
Innocentius papa iii. xii. annis
pax fuit. Igitur Romani templum
pacis pulcherrimum construxerunt et
ibi statuam Romuli posuerunt.
Consulentes autem Apollinem quantum
duraret acceperunt responsum quousque
virgo pareret. Hoc audientes dixerunt
ergo in eternum durabit. Impossibile enim esse cre-
debant quod unquam pareret virgo. Unde in
foribus templi titulum hunc scripserunt.
Templum pacis eternum. Sed in ipsa
nocte qua virgo peperit templum
funditus corruit et ibi est nunc ecclesia sancte Ma-
rie nove. Secundo fuit mirabili-
ter ex parte geniti. Nam sicut dicit Bernardus.
in eadem persona ut in compilatione Barthi
eternum antiquum et novum mirabi-
liter convenerunt. Eternum id est divinitas.
antiquum id est caro ab Adam traducta
novum id est anima de novo creata. Item sicut
idem dicit. Hodie tres mixturas tria
opera fecit deus ita mirabiliter singularia
ut talia nec facta sint nec amplius
facienda sint. Coniuncta quidem sunt
ad invicem deus et homo. mater et virgo.

in compilatione Barthi hec
libro infantie salvatoris
...tum fuisse videtur.

fides cor humanum. [T]ertia ual
de mirabilis quia coniuncta sunt limus et
deus. maiestas et infirmitas. tan
ta uilitas et tanta sublimitas. nichil enim
deo sublimius. nichil limo uilius.
[Q]uarta non ualde mirabilis. a seculo
non est auditum quod uirgo esset que peperit
quod mirum esset quod uirgo permaneat.
[Q]uinta est. Iesum in fetore. Sed non minus forti
cordium enim quomodo cor humanum fidem
hiis duobus accommodaret. quomodo credi
potuit quod deus homo esset. quod uirgo
mansit que peperit. H. B. [Q]uinque
fuit mirabilis forma excepte modi ge
nerandi. Eius enim partus fuit supra
naturam ex eo quod uirgo concepit. supra
rationem ex eo quod deum genuit. supra
humanam conditionem ex eo quod sine
dolore peperit. supra consuetudinem
ex eo quod de spiritu sancto concepit. Non enim
genuit uirgo ex humano semine. sed
mistico spiramine. Nam spiritus sanctus
ex castissimis et purissimis sangui
nibus uirginis accepit et inde corpus id
formauit. et secundum quantum modum mirabi
lem faciendi hominem deus ostendit.
Nam sicut dicit anselmus. Quatuor
modis deus potest hominem facere. scilicet sine
homine et femina. sicut fecit adam. et de
homine sine femina. sicut fecit euam. de
homine et femina sicut communis probat usus.
De femina sine homine. sicut hodie mira
biliter factum est. [S]exto eius natiuitas fuit
hodie mirabiliter ostensa est enim per omnes

gradus creaturarum. Est enim creatura quedam
que tantum habet esse et uiuere sicut pure
corporea. Quedam que habet esse et uiuere
sicut uegetabilia. Quedam que habet
esse uiuere et sentire sicut alia. Quedam
que habet esse uiuere et sentire et discer
nere sicut homo. Quedam que habet esse
uiuere sentire discernere et intelligere.
sicut angelus. Per has omnes creaturas
hodie christi natiuitas est ostensa. Prima
enim creatura scilicet pure corporea triplex est. scilicet
opaca transparens sicut pura et lu
cida. [P]rimo gradu ostensa est per pure
corporea opaca. sicut per destructionem tem
pli romanorum ut supra dictum est. Et per
ruinam statue romuli dicitur romano
rum que tunc cecidit et comminuta
est. Et per ruinam et aliarum statuarum
que tunc in aliis locis plures ceci
derunt. Legitur enim quod ieremias propheta in egyp
tum descendens post mortem godolie
regibus egypti signum dedit quod eorum
ydola corruerent. cum uirgo filium partu
riret. Quapropter sacerdotes ydolorum
ymaginem uirginis puerum in gre
mio baiulantem. In secreto loco tem
pli statuerunt et eam ibi adorabant.
Sed a tholomeo rege super hoc interroga
ti quid sibi uellet dixerunt. paterne tra
ditionis hoc esse misterium quod a sancto
propheta eorum maiores acceperunt et
sic rebus uenturum credebant. [S]ecundo
per pure corpoream transparentem et pur
am. Nam in ipsa nocte obscuritas

aureus in claritate diei visus est. Rome quoque ut testatur in chronicis ... fons aque in liquorem olei versus est et erumpens usque in Tyberim profluxit. Prophetaverat enim Sibilla quod quando erumperet fons olei nasceretur salvator. ·xi· per pure creaturam lucidam sicut per corpora supercelestia. Nam ipsa die nativitatis secundum aliquorum relationem ut ait Crisostomus magis super quendam montem orantibus stella quedam iuxta eos apparuit que formam pueri pulcherrimi habebat et in eius capite crux splendebat. Que magos alloquens dixit ut in Iudeam pergerent et ibi natum puerum invenirent. In ipsa quoque die tres soles in oriente apparuerunt qui paulatim in unum corpus solare redacti sunt per quod significabatur quod trinus et unus deus eius notitia toti orbi innuebat vel quod natus erat ille in quo tria scilicet anima caro et deitas in unam personam convenerant. In hystoria tamen scolastica dicitur quod non ipsa die nativitatis tres soles apparuerunt sed aliquanto tempore ante scilicet post mortem Julii Cesaris quod et Eusebius in chronica asserit. Octavianus enim imperator ut ait in chronicis ... cum universo orbe dominio romane subiecto in tantum senatui placuit ut eum pro deo colere vellet. Prudens autem imperator se mortalem intelligens immortalitatis nomen sibi noluit usurpare. Ad illorum vero importunam instantiam sibillam prophetissam advocavit scire volens per eius oracula si in mundo maior eo aliquis nasceretur. Cum ergo natalis die ad consilium super hac re convocasset et sibilla in camera imperatoris oraculis insisteret in die media circulus aureus apparuit circa solem et in medio circuli virgo pulcherrima puerum gestans in gremio. Tunc sibilla hoc cesari ostendit. Cum autem imperator ad predictam visionem plurimum admiraretur audivit vocem dicentem: Hec est ara celi. Dixitque ei sibilla: Hic puer maior te est et ideo ipsum adora. Eadem igitur camera in honore sancte Marie dedicata est unde usque hodie dicitur sancta Maria ara celi. Intelligens igitur imperator quod hic puer maior se erat ei tura obtulit et deus deinceps vocari recusavit. ·xiii· ostensa est et manifestata per creaturam que habet esse et vivere sicut sunt plante et arbores. In hac enim nocte ut Bartholomeus in sua compilatione testatur vinee Engaddi que proferunt balsamum floruerunt, protulerunt fructum et liquorem dederunt. ·xiiii· per creaturam que habet esse vivere et sentire sicut sunt alia

proficiscens cum ioseph in beth
cum pregnante maria duxit secum bo
vem forte ut eum venderet et censum
pro se et virgine solveret et de residuo
viverent et unum asinum forte ut
virgo super eum veheretur. Bos autem et
asinus miraculose dominum cogno
scentes flexis genibus ipsum ad
oraverunt. Ante autem Christi nativitatem per aliquos
dies ut ait eusebius in cronica
cum quidam ararent boves ad
aratores dixerunt. homines defi
cient segetes proficient. Et
per creaturam que habet esse vivere sen
tire et discernere ut est homo sicut per pa
stores. Nam in ipsa hora pasto
res super gregem suum vigilabant
sicut bis in anno in longioribus
et brevioribus noctibus anni consu
everunt. Mos enim fuit antiquitus
gentilibus in utroque solstitio scilicet
estivali circa festum iohannis baptiste
et yemali circa natale domini vigi
lias noctis custodire ob solis
venerationem. Qui forte mos erat
apud iudeos ex usu inhabitanti
um inoleverat. Propter quod angelus an
gelus domini apparens et salvatorem
natum annuntiavit et quomodo inveni
retur signum dedit. Factaque est cum
eo multitudo angelorum dicentium
gloria in excelsis deo etc. Pastor
es autem venientes totum sicut ange
lus dixerat invenerunt. Et item

manifestata est per cesarem augustum. Qui
tunc preceptum dedit ne eum aliquis
deum vocare deberet. Forte enim cum visi
onem illam circa solem vidisset reco
lens simul de ruina templi et
de fonte olei et intelligens quod in
mundo natus esset qui se maior
esset. non deus non deus vocari voluit.
Sic etiam manifestata est per sodomi
tas qui omnes in toto mundo in illa nocte
extincti sunt sicut dicit Jeronimus. Sicut lux
orta est tanta scilicet quod omnes laboran
tes illo vitio extinxit. Et hoc fecit
Christus ut omnes eradicaret ne in natura
quam assumpserat tanta de cetero im
munditia inveniretur. Nam ut
dicit augustinus videns deus vitium in hu
mana natura contra naturam fieri fere desiit in
carnari. Quinto per creaturam que habet
esse vivere sentire discernere et intelli
gere sicut angelos. Angeli enim ipsam
Christi nativitatem pastoribus annuntiaverunt
ut supra dictum est. VI. enim nativitas est
nobis utilis exhibita. Nam ho
stis iam nobis ut ante prevalere non
potest. Unde legitur quod sanctus hugo abbas clu
niacensis in vigilia nativitatis domini vi
dit beatam virginem in ulnis te
nentem filium et dicentem. Hodie est dies in
qua prophetarum oracula renovantur. Ubi
est nunc hostis qui ante hunc diem hominibus
prevalebat. Ad hanc vocem dyabolus de
humo erupit ut illi insultaret
sed irrita est iniquitas eius quia dum

Nota

Miraculum

officinas frm ceciut ipm aboratorio de uotis; a refectorio lecto; a dormitorio stramenta uilia; a capitulo patientia eiect. De ipsis nat. cu tilitate dic. b. Triplici morbo laborabat genus humanum. In principio In medio. Et in fine. i. nat. uita morte. Natiuitas erat in munda uita per usa. mors periculosa. Venit xpc qui huic triplicem morbum attulit triplex remedium. Natus est. uixit obiit. Eius nat. purgauit nram. Eius uita instruxit nram. Mors illius destruxit nram. h. b. De utilitate ipsi dic. aug. in libro. viii. de trinitate. Dic. qd humilitas filii di quam in incarnatione exibuit fuit nobis in exemplum sacramentum medicamentum In exemplum conuenientissimum qd homo remitteret. Et salutare sacramentum quo peccati nri vinculum solueret. Et summum medicamentum quo tumor nre superbie sanaret. h. aug. Superbia enim primi hois sanata est per humilitatem xpi. Et nos qui humilitas saluatoris conuenient Reddent superbie proditoris. Superbia e primi hois fuit contra dnm. usque ad dnm et contra dnm. Fuit contra dnm quia contra eius preceptum. Contempsit enim ei preceptum quo preceperat ne de ligno scientie boni et mali comederet. Fuit usque ad dnm quia ualuit ad appetitum diuinitatis edens qd dns dixerat. Eritis sicut dii. Fuit contra deum

sic dic. ansel. uolendo qd deus illum uelle nolebat. Dic. ei uoluntatem suam contra dei uoluntatem posuit. At filius di sm io. dam. humiliauit se propter hoies. non contra hoies usque ad hoies et contra hoies. propter hoies quia propter eorum utilitatem et salutem. Usque ad hoies per nascendi modum consimilem. Supra hoies per nascendi modum dissimilem Nam est nat. et sm aliquid nobis similis fuit. quia s. natus est ex muliere et per eandem portam progredimur. Sm aliquid dissimilis quia de spu. s. ex maria uirgine natus est. De sca anastasia. vii.

Anastasia dicitur ab ana quod est sursum et stasis qd est status uel stans. quia sursum stetit a uitiis ad uirtutes. Incipit passio S. anastasie.

Anastasia nobilissima romanorum filia pretextati illustris uiri pagani matre sua fausta xpiana et a beato grisogono fidem xpi edocta est Tradita a pupillo in uxorem languorem simulans semper se ab ei consortio abstinebat. Qui audiens eam cum vna tantum ancilla in uili habitu carceres circuire et eis necessaria ministrare fecit eam arctissime custodiri. Ita ut etiam alimonia denegaret uolebat enim eam fame perimere ut posset in eius latissimis possessionibus lasciuire. putans quod se mori dolorosas litteras grisogono mittebat et ille consolatorias remittebat. Interea uir eius moritur.

cum illa a christianis liberatur. Ipse habebat
tres ancillas pulcherrimas que so
rores erant. Quarum una dicebatur
agapen. Altera cyonia et alia yrene.
Que cum christiane essent et prefecti moribus
nullatenus obedirent. In cubiculum
eas recludit. ubi coquine utensi
lia servabantur. prefectus autem in earum ar
dens amorem ad eas ivit ut suam
libidinem exerceret. Qui in amen
tiam versus. putans tractare virgi
nes. caccabos patellas. caldarias
et similia amplexans osculabatur.
Et cum ex his satiatus fuisset. foris
exiit nigerrimus et deformis. Quem sic
servi qui eum pro foribus expectabant
sic aptatum videntes et cogitan
tes quod in demonium versus esset eum verberi
bus affecerunt et fugientes so
lum reliquerunt. Cumque imperatorem
adiret ut de hiis conquereretur. Alii vir
gis eum percutiebant. alii in eius fa
ciem expuebant. Alii lutum et pul
verem in eum proiciebant suspican
tes quod in insaniam versus esset. Oculi autem
eius tenebantur. ne se sic deformem
videret. Qui autem mirabatur plurimum
cur sic eum omnes deridebant quem in tan
to honore habere consueverant. vide
batur enim ei quod ipse et omnes albis vestibus
essent induti. putans vero cum se
sic deformem ab aliis didicisset quod
puelle hoc arte magica sibi fecissent
iussit eas coram se expoliari. ut

eas saltem nudas aspiceret. Sed statim
vestimenta sic earum corporibus adheserunt
ut nullo modo exui valerent. prefectus autem
pre admiratione ita obdormivit ster
tens quod etiam pulsantibus non posset
excitari. Tandem virgines martirio
coronantur. Et anastasia ab impera
tore cuidam prefecto traditur. ut si eam
sacrificare faceret. pro modo in uxorem
eam haberet. Cumque eam in thalamum
induxisset et eam amplexari vellet
statim cecus effectus est. deos adiit querens
si evadere posset. Respondent dii. Quia
sanctam anastasiam contristasti nobis traditus
es. et amodo semper nobiscum in inferno torque
beris. Cum domum reduceretur inter ma
nus puerorum vitam finivit. Tunc anastasia
alii prefecto traditur. ut eam in custodiam
detineret. Audiens quod infinitas pos
sessiones haberet. privatim dixit anastasie. Si
vis esse christiana fac quod precepit deus tuus.
Ille enim precepit. Qui non renuntiaverit omnibus
que possidet non potest esse meus. Quia quicquid habes michi in
da et vade quo volueris et vere christiana eris.
Cui illa respondit. deus meus precepit vendere omnia
et da pauperibus non divitibus. Cum igitur dives
sis contra dei preceptum facerem si aliquid tibi darem.
Tunc anastasia diro carceri fame cruciandam
traditur. Quam autem sancta theodora que iam per
martirium coronata fuerat. per duos
menses esca celesti pascit. Tandem
cum CC virginibus ad insulas palmari
as ducta est ut multi pro nomine christi
fuerant relegati. post aliquos dies

presbyteros omnes ad se uocauerunt. Alios uero diuersis suppliciis interemit. et anastasiam ad palos ligatam ignibus concremauit. Inter quos unus erat qui pluries pro Christo multis diuitiis spoliatus semper dicebat: Christe saltem me non aufferetis. Apollinaris autem corpus sancte anastasie in uiridario suo fecit idem ecclesiam honorifice sepeliuit.

Incipit de beato Stephano. viii.

Stephanus grece, latine dicitur corona, sed hebraice norma. Fuit enim corona, id est principium martyrum in nouo testamento sicut abel in ueteri. Fuit etiam norma, id est exemplar et regula aliis patiendi. Vel Stephanus quasi strenue fans dicitur, quod patet in suo sermone. Vel Stephanus quasi strenue fans anus, id est strenue seu laudabiliter fans, id est instruens et regens anus, id est uiduas quibus ab apostolis fuerat prefectus, que ad litteram anus erant. Est ergo corona propter principatum martyrii. Norma propter exemplum patiendi. Strenue fans propter luculentam predicationem. Strenue fans anus propter uiduarum laudabilem instructionem.

Passio eiusdem.

Stephanus fuit unus de septem diaconibus ab apostolis in ministratorem ordinatus. Crescente enim numero discipulorum conuersi ex gentibus aduersus conuersos ex iudeis murmurare ceperunt ex eo quod uidue eorum in cotidiano ministerio contempnebantur.

Hec autem murmuris causa dupliciter potest intelligi. Aut quia uidue eorum in ministerio non admittebantur. Aut quia pre ceteris in cotidiano ministerio grauabantur. Apostoli enim ut expeditius predicatione insisterent, uiduis ministrationem commiserant. Videntes itaque apostoli murmurationem ortam propter administrationem uiduarum, uolentes hoc murmur sedare, congregata omni multitudine dixerunt: Non est congruum nos derelinquere uerbum dei et ministrare mensis. Glossa: quia meliora sunt fercula mentis quam dapes corporis. Considerate fratres igitur uiros ex uobis boni testimonii septem plenos spiritu sancto et sapientia quos constituamus super hoc opus. Glossa: ut ministrent uel ut ministrantibus presint. Nos uero orationi et predicationi instantes erimus. Et placuit sermo coram omni multitudine et elegerunt septem. Quorum primus et princeps extitit beatus Stephanus. Et adduxerunt eum ad apostolos et imposuerunt eis manus. Stephanus autem plenus gratia et fortitudine faciebat signa et prodigia magna in plebe.

Videntes igitur iudei et eum superare et conuincere cupientes, triplici modo eum conuincere aggressi sunt, scilicet disputatione, testium productione et tormentorum illatione. Sed tamen ipse disputantes superauit, testes falsos conuicit et suis tortoribus triumphauit et in quolibet pugna adiutorium sibi de celo data est.

In prima datus ē sps scs qui fa
cundiā ministret. In sa uult
anglicus qui flos testes tīeret.
Et in .3ª. ursus ē xº ad iuuādē pat
qui matiuē confortaret. Angl
q pugna poit tn. s. agssū pre
liū. tollant adiutoriū. ⁊ adep
tū triumphū. pstoriā q bxeiut
pcurrentes: hoīa uidē potim.
Dum q bts ste. multa signa fa
ceret ⁊ frequntr xpm pdicaret. iudei p
mū pliū cū eo in ier. ut eius p
disputatōnē cōuincerēt. surre
xerunt ei quidā de synagoga li
btinoꝝ a regione q dr. vel lib
tinoꝝ. i. filioꝝ libtoꝝ. libtini ē
dicunt filii libtoꝝ. i. eoꝝ qui de s
uitute manumissi s ⁊ libta
ti donati. ⁊ q destrupe simuli fu
erunt qui pclo fidi resistere. Et cy
renēsiū a cyrene ciuit ⁊ alexā
drinoꝝ ⁊ eoꝝ qui erāt a cilicia
⁊ asia disputantes cū ste. ecce
pmū pliū. Deinū sbiungt triūphū
⁊ nō poterant re. sa. Postmo
ponit adiutoriū ⁊ spiu qui lo.
Videntes q qd p huc mod pu
gnandi eū nō posset supare ad
sm mod callid se conuertit. ut
. s. cū falsis tt submisiut eni
duos falsos tt qui eū de qdru
pla blasphemia accusarent
ad ducentes itaq eū ī csiliū
falsi tt eū de. iiii. accusauerunt

. s. de blasphemia in dm. ī moy
sen. in legē. ⁊ in tabnacliū siue
templū. Ecce sm pliū. Et in
tuentes eū oēs qui sedebant
in consilio uident faciem eī
tanq faciē angli. Ecce auxili
ū. Deinū ponit hr se pugne
uictoria cū falsi tt de hiis oī
bz cfutant. Dix ei princeps sa
cdotū. si h ita se hnt. Hic bts
ste. de illis. iiii. que s falsi tt
imposuerant se p ordinē excusa
uit. Et primo excusat se de
blasphemia in dm dicēs. dm
qui locutus fuit patribz ⁊ pphis.
dm glē fuisse. ū dm tpli ⁊ m
dat. sm q h ubū pot tphari
exponi. Est ei ds glē. i. collati
uus glē. j. re. ij. Qui me honori
ficabit me glificabo eū. vl ds
glē. i. ctentiuus glē. pu. viii.
mecū s diuitie ⁊ gla. vl deus
glē. i. ds cui a ceatura debet gla.
j. thi. i. Regi sclōꝝ ⁊ī mor ⁊c. cō
mdat q dm tpli. s. q sit glios
glificatiuus ⁊ glificand. De
inde excusat se de sa blasphia
ī moy [illegible] moy multiplr cmdādo
Cōmendat ē eū p(ro)pue a tbus
. s. Zelh fuore q pcutiēn
tē egyptiū intfec. Magna
culoꝝ opatōne que in egypto ⁊
in deserto fec. Et adi famili
tate q plies cū do familiarit locut

fuit. ¶ Postmod' excusat se d' ea
blasphemia que erat in lege ipsaz
legis ꝯmendando. s. Ex rone dantis
qui fuit deus. Ex rone ministrantis
qui fuit moy. talis ꝯ tantus. Ex
rone ipi' qui dat vitam. ¶ Postmo
se cep' pugnare de .iiij. ꝯ ultia blas
phemia que erat in tabnaculum ꝯ
in templum ipm tabnaculum quod rup'
ꝯmendando. s. Q. d' fuit ado e pcep
tum. In visione ostensum. Amoy ꝯ su
matum. Et arte testimonii ꝯ tenti
nui. Templum a dix' tabnacul' suc
cessiue. sic g' btus ste. de crimine e
obiecto rōnabili se pugnauit. ¶ Vi
dentes g' iudei. q' n e isto fmodo
eum sistere valent. ctnu mod' assumit
ꝯtriam pugnam in eum. ut s. saltem
tormentis ꝯ suppliciis sint. Q. d' ut
uidit btus ste. volens pceptum do
tum de superna correptione suae tibz
modis eos conat' e corrige ꝯ a tan
ta malitia colnecte. s. pudore. tim
ore. ꝯ amore. ¶ Primo pudore eis
duritiam cordis ꝯ scelez nece impp
ando. Dura in qd cunce ꝯ incircua
si cordibz ꝯ auribus. uos sp spiu. s.
restitistis sic ꝯ pres uri ꝯ uos. Que
pphetaz non e psecuti pres uri ꝯ occi
dunt eos qui pnuntiabant de aduen
tu iusti. ubi sic dic glo. uis. gradus
malitie eoz ponit. ¶ Primum e qd
spiu eoz restiterunt. ¶ Scdo q' pphetas
psecuti s. ¶ iii. qui crescente ma
litia eos occiderunt. sz q' filios in
cetus fra erat eis ꝯ nesciebant eru
besce. n g' contepta malitia de
stitere ymo audientes h dissec
cabant' cordibz suis ꝯ stridebant
dentibz in eum. ¶ Postmodum g'
correx' eos timore p h. s. qd illis sta
tem adextis di se vide phibuit.
qui patum se adiuuare ꝯ aduersarios ꝯ
dempnare. Cum g' ste. eet plen' spu
sco intuens in celum vidit gliam di
ꝯ ait. Ecce uideo ce. a. ꝯ fi. ho. sta.
adex. uirtutis di. Licz g' iam pudore
ꝯ timore correxerit eos. non tn ad h
destiterunt. sz detiores qm prius
fuer'. Exclamantes g' uoce mag
ꝯtinuu. au. su. glo. ne blasphemia
audierent. ꝯ que fe. una. in eum. ꝯ expia
eum ex ciuit' lapi. In h s legem se
agere arbitrantes que blasphem
um ex castra mandauerat lapidari.
ꝯ illi duo fuit testes qui i eum pm
lapidem mitte debebant sm legem dicen
te. prima manus eē. lapidabit eum.
Qe posuer' uestimenta sua ne illi
tactu coinquinarent. ul' ut ad lapida
dum expeditores redderent' scr pedes
adulescentis qui uo. saul'. ꝯ post ea
vocat' e paul'. Q' dum lapidantium
uestimenta custodiret ex eo qd ad
lapidand' eos expeditores reddid'.
qi manu oium lapidauit. Cum a eos
n pudore. n tiore a tanta posset
neqtia retrahere. ¶ Tercius modum

addidit ut saltē eos amore coh
eat · an nō eximi⁹ amor fuit
q̄ eis ostn̄dit qn̄ ꝑse ꝯ pro ip̄is
orauit · ꝑse quid orauit ut sua
passio ꝓlongaret · ꝯ ꝗ ip̄i rei nota
maiori tenent · ꝑ ip̄is ā orau
ne h̄ eis inꝑctm imputaret · la
pidabāt inquit ste · in uo · ꝯ di ·
D̄ne ih̄u suscipe sp̄m · m · ꝑositis
ā gemib; · cla · uo · ma · di · D̄ne ne
sta · ill̄ hoc pctm · Et uid amorē
mirabilem · q̄ orando ꝑse stetit
Orando ꝓ suis lapi · genua flex
q̄i plus orōnē qm̄ ꝑ ip̄is facie
bat · qm̄ illam qm̄ ꝑse effund
bat cupet exaudi · pro ip̄is ē ꝑ
qm̄ ꝑse genua ꝯ flex · q̄ ut dt
glo · idē · Q uox maior inq̄tas
magis supplicandi remedium
postulabat · I n h̄ ē martir x · xp̄i
ymitatus ē · Q ui in passione
sua ꝑse orauit dicēs · pat̄ i ma
nu · ꝯm · ꝯc · ꝯ ꝓ suis crucifixoribus
dicēs · pat̄ ignosce ill̄ ꝯc · Et cū h̄
dixisset obdor · in dn̄o · Glo · ꝓ ule
dcm̄ ē · obdormiuit ꝯ nō mortu
ē · q̄ obtulit sacrificiū dilectōnis
ꝯ obdormiuit in spe resurrectōis
Sc̄m ē ā lapidato ste · eod āno quo
do ascendit · in ꝑxīo mense aug ·
· iii · die intrante · G ētō uo ga
maliel ꝯ nicodemū qui erant ꝑ ra
mis in oīb; ꝯsilus iudeor sepeli
erunt eū in ag̃ ip̄i gama · ꝯ fecerit

planctū magnū sr̄ eū · Et facta
ē magna ꝑsecutō xp̄ianis qui erant
in ierlm · q̄ occiso b · ste · uno de
principib; · alios gūnt ꝑsequi ce
perunt in tm̄ q̄ oēs xp̄iani ꝑt ap̄los
qui erant ceteris fortiores · ꝑ totam
iudeor ꝓuintiā ē dispsi · ut xp̄s q̄ dd
ꝑcepit · Si uos ꝑse · fu · in u · ci · fu ·
in alia · R efert ꝑ doctor egri
us · b · ste · in mūis miraclis cla
ruisse ꝯ mortuos · vi · suis meritis
suscitasse multos ꝑ a uarus lan
gorib; curasse · ꝑt h̄ ā alia mira
cula digne memorie ꝯ medic
art ē q̄ flores sr̄ altare bti ste ·
ponebant · ꝯ ind ablati ē sr̄ in f
mos ponebant ꝯ mirabili curabant.
P ām ē de eī altari supti ꝯ sup
egros inpositi multis extiterunt
in firmitatib⁹ in medelā · h̄ in api
at insigno q̄ ē · A ugustinus sic ait
in libro · xxii · de ciuit · di q̄d flores
ip̄i de altari sc̄i ste · assupti sup
cuidā mulieris cece oclos inpositi ē ·
ꝯ illa ꝯtinuo lum̄ recep · R efert
quoq; in eod libro · Q d cū quidā uir
primari ciuitatis noīe marcialis
infidelis eēt ꝯ nequaquam conuerti uellet
cū tū plurimū egrotaret gener suus
uald fidel ad ecclam sc̄i ste · uenit
ꝯ de ip̄is florib; qui sr̄ altari erant
accipiēs ad cap̄ socri flores ip̄os
latent supposuit · s · q̄s cū ille
dormisset ꝑ tm̄ an diluclm clamau

ut ad epm̄ mitteret. Cū aūt eps̄
abeēt sac̄dos ad eū uēit. ꝯ ip̄z
cū se c̄dē dicēt baptizauī. hic
q̄dam uir. h̄ ūbū sp̄ in ore ha
buit. xp̄e accipe sp̄m meū. cū
tū b̄ts. ste. ultīa ūba fuisse
nesciēt. ¶ Aliud simili. refert
miraclm̄ qm̄ q̄dam matrona
noīe. petrnia cū diu infirmi
tate ḡuissīa torqueret. ꝯ mlta
adhibens remedia. nllm̄ sen
tiret libatōis uestigiū. tand̄
q̄ndam iudeū ꝯsuluit. q̄ anu
lū q̄dam cū quodā lapid̄ fr̄ ei
collū appendit. ut ex ūtute il
lius lapidis b̄n̄fiū reciperet sa
nitatis. Cet dū h̄ ē nil ualē
ꝯspicēt ad ecclāz p̄tomris ppa
uit. p̄ sua salute instantius
b̄ts ste. exorauit. Tūc sbito
insoluta corda ꝯ illeso anulo
remanēte. anul' ad collo p̄silut
ꝯ continuo p̄fcē sanatā se sen
sit. ¶ Aliud ꝯ idē nō min' mi
rab'le refert miraclm̄. Apud
namq; cesar̄eam capadocie. q̄
dam nob'lis matrona erāt. uiri
q̄dam destituta solatō. s; nobi
li uallata mltitudīe filior̄. Nā
.x. filios hūisse dr̄. Quor̄ .vij.
mares ꝯ .iij. feīe fuisse p̄hibē
t. Quadā ā uice dū mr̄ ab eis
offendr̄ maledcōnē filius imp̄
tat. Subito maledcōez m̄ris di

uina vindcā subseq̄. ꝯ oēs pēa
sili ꝯ horribili feriunt. Nam oēs
tremore mēbror̄ oīu horribili
sūt p̄cussi. Qua ip̄ nimiū do
lentes ꝯ suor̄ ciuiū oclōs nō
fēntes. p̄ totū orbē uagāri cep
unt. Et quocūz ibāt oīu mise
conītebāt aspcū. Ex hiis ā
duo fr̄ ꝯ soror. paul'. s. ꝯ pala
dia ypponiā uenerr̄. ꝯ ipi aug'.
ibidē epo que ē ꝯtigerāt nar
rauīnt. Cū ḡ iam .xv. dies an
pasca ecccz. b̄ti ste. frequētan
tes sanitatē ab ip̄o martire mlt'
tis p̄cib; postulasset. Ip̄o die pa
sce cū frequēs ipl'e p̄sens eēt.
Vnū ex eis. s. paul' repente can
cellū intiuit ꝯ anū altare in ora
ne cū mlta fide ꝯ reuerētia se
p̄strauit. Et cū astantes rei eu
tū expectarēnt. subito surrexit
san'. a tremore corꝑis deinceps
alien'. Cū ā ad aug. fuisset ad
duct'. ip̄e eū ad p̄plm̄ p̄tulit. ꝯ se
q̄nti die libellū de narratōne
illi' eis recitanda promisit. Cū
ā ad p̄plm̄ loqueret ꝯ soror illi' id̄
oīb; mēbris tremēs assistēret
surgens illa de medio b̄ti ste.
cancellos intiuit. ꝯ stati ualď
obdormiēs. subito sanata surrexit
Ipa sibi. in mediū p̄ducit. ꝯ de
utriusq; sanitate deo ꝯ b̄to ste. im
mēse grē referunt. ¶ Nod̄ āt

qd btus ste. hac die passus no e.
Sz ea die ut dr qua ei inuetio
celebratur. Sinus a inuento hec
die dr extitisse. Sz qr festa mu
tata sit. dicet cu de inuentoe
agetur. ad psens a Hdixisse suf
ficiat. Triplici de ca eccia
h tria festa que sequntur nat dni
s uoluit ordinare. Prima
e ut xpo sponso e capiti oes sui
comites adiungantur. Natus e e
xpc sponsus ecce in huc mundu
tres e comites adiunx. De quib
comitib; dr in cant. v. Dilect
mes candid e rubicund electus
ex milib. Candid qm ad Joh
euangelistam pciosu ofessorem.
Rubicund qntu ad ste. ptom
miem. Electus ex milibus
qm ad tubam innocentiu u
ginale. Secda ro e ut s eccia
oiu martir gna sm gdu dig
tatis insimul adunaret. Quor
quid martir ca nat x. fuit. Est
e tplex martyriu. Vnu volun
tate e ope. Sedm uoluntate e n
ope. Ui ope s; no uoluntate. Pri
mu fuit in bto ste. Sedm in
bto Johe. Tciu in innocentib;.

Johes interptatur dni gra. Septio ngo ul Joh'is euangeliste
ul in q e gra. ul cui donatu
e. ul cui donatio a do fca e. p h
intelligunt. iiij. priulegia q fuer
in bto Jo. Primu e ei papua viiij.

x dilectio. xpc e ceteris amplius ipm
dilex e maiora dilectionis e fami
liaritatis signa ei ostndit. e io
dr do s qi dilectus gratiosus. Scdo
eius carnis incorruptio. qr uirgo
a dno e electus e ind dr in quo e
gra. In ipo ei fuit gra pudicie
uirginal. Tciu e secretor re
uelatio e ind dr cui donatu e.
Eide eni datu e multa secta et
pfunda nosse. Sic de diuinitate
uerbi e de osumatoe sclj. Quar
tu e matris do recomdatio e ind
dr cui donatio a dno fca e. qn uir
do in ei custodia donata e. Eius
uita milet laodicie epc scripsit
qm ysidorus in li. de ortu. uita
e obitu scor patru abreuiauit.

Incipit vita s. Joh'is euangeliste.

Johes apls e eua. dilect a do uirgo
electus. post penthec. diuisis a
pplis in asia e pfectus ubi eccias
multas fundauit. Domitian
g imperator intelliges ei fama
accersitu eu in doliu feruentis olei
an portam latina mitti iussit. Ille
a ind exiuit illesus. sic a corruptoe
carnis extitit alienus. Videns g i
perator q n s a pdicatione desisteret eu
i pathmos insula in exiliu rele
gauit. ubi solus degens apocalipsin scripsit.
Eod a anno imperator pp nimia
sua crudelitate occidit. e a senatu
tu quecunque fecerat irritatu. Sic qz fcm e

ut scūs Jo. qui cū in iuria in in
sulā deportatus fuerāt. cū honore
ephesū remearet. occurrente ei v
niuersa turba ⁊ dicente. Benedictus qui
uenit in noīe dnī. Cum autē urbē
ingrederet͛ drusiana eius dilectrix que
suū plimū desiderauerat aduentū
mortua efferebat͛. parentes g͛ ei
uidue ⁊ orphani dixerunt ei. Scē
Jo. Ecce drusianā mortuā efferi
mus q̄ tuis semp monitis obsequendo
ans nos oēs alebat. Tuū quoqȝ
plimū desiderabat aduentū dicens.
O si uideā aplm̄ dei antēq̄ moriar.
Ecce tu uenisti ⁊ te uidere nō potu
it. Tunc iussit feretrū deponi ⁊
corpus resolui dicens. Dns meus xp̄c
ihs suscitet te drusiana. surge
⁊ uade in domū tuā. ⁊ para m̄ re
fectionē. Statim illa surrex͛ ⁊ cepit
ire solicita de iussione apli. ita
ut sibi uideret͛ q̄ nō de morte. s; de
sopno excitasset eā. Factus ē aūt cla
mor ꝑ ꝑ tres horas. Unus ē deus
quē pdicat Jo. unus ē deus ihs xp̄c.
Altera aūt die. Craton phs i foro
conuocauit ut ostenderet quō hic mūdus
contempnendus esset. Duos ē ditissios
fres iuuenes gēmas preciosas di
stracto toto patrimonio emere fecerat
⁊ eas i oīm aspectu confringi iuss
at. Contigit g͛ aplm̄ illic transitū
facere uocans; ad se ꝑ phm̄. huiꝰ
contemptū mūdi triplici rōne dampnauit.
Primo qr ab hoīe hoīū laudat͛; s;
diuino iudicio condempnat͛. Sco
qm̄ ex tali contemptu uiciū nō cu
rat͛ ⁊ ideo uanū ē. sicut medicina
uana dr̄ ex qua morbus nequaqm̄
curat͛. Tercio. qm̄ contēptus meri
torius ē. qui sua paupibus elargi
tur sicut dns iuueni dix͛. Si uis pfcūs eē.
uade ⁊ c. Cui craton dix͛. Si uere
deus magr̄ tuus ē. ⁊ uult h̄ ꝑciū
gēmarum ꝑciū paupibus erogari. fac
q̄ reintegrent͛. ut ad eius faciā glam̄
q̄ ego ad hoīū feci famā. Tunc b̄ Jo.
gēmarum fragmenta in manu sua
colligens orauit ⁊ facte s̄ integre sicut
prius. Statimq; phs ⁊ illi duo iu
uenes cū oībus aliis discipulis eius
crediderunt. ⁊ gēmas uendentes ⁊
paupibus ꝑciū erogauer͛. Duo ī
fr̄ iuuenes honorati. Quorum vnus
atticus. alter eugenius uocabat͛. hec
exemplo uenditis oībus ⁊ paupibus eroga
tis aplm̄ s̄ secuti. uiuunt͛ dīna mul
ta miracula facientes. Quadam aūt
die uidentes seruos suos preciosis
i duuntis fulgentes ⁊ in vno palio
se egentes contristari ceperunt. Quod cū
scūs Jo. aduertisset eo qd̄ facie tristes
erant. ligna ⁊ lapides minutos
a littore maris deferri fecit. ⁊ eos in
aurum ⁊ gēmas conuertit. Qui iussu
apli vniuersos aurifices ⁊ gēma
rios ꝑ vii. dies querentes reuersi
s̄ dicentes q̄ illi nūq̄ tam puꝝ

aurum et tantum preciosas gemmas se
vidisse testati sunt. Dixitque eis: Ite
et redimite vobis terras quas vendi
distis, quia celorum premia perdidistis.
Estote floridi ut marcescatis.
Estote divites temporaliter ut in
perpetuum mendicetis. Tunc apostolus
contra divitias cepit diutius disputare,
ostendens quod vi sunt que nos ab im
moderato divitiarum appetitu debent
retrahere. Primum scriptura, unde
recitavit historiam de divite epu
lone quem dominus reprobavit. Et de laza
ro paupere quem elegit. Secundum na
tura quia homo nudus et sine divitiis
nascitur et nudus et sine divitiis moritur.
iii creatura quia sol, luna, sidera,
pluvia, aer omnibus communia sua beneficia
largiuntur, sic et inter homines omnia ab omnibus
communia deberent esse. iiii fortuna.
Dicit enim quod dives servus est nummi et
diaboli. Nummi quia possidet divitias
sed ipse a divitiis possidetur. Diaboli quia
iuxta evangelium amator pecunie servus est
mammone. v cura quia habent cu
ram et sollicitudinem diurnam et
nocturnam in acquirendo et custodien
do. Nam in acquirendo habet laborem,
in custodiendo timorem et dolorem in per
dendo. vi iactura et ostendit
quod divitie sunt causa duplicis iacture:
unius que est in acquisitione duplicis ma
li, scilicet mali in presenti quod est elatio
et mali in futuro quod est eterna dampna

tio. Et alterius que in perditione duplicis
boni, scilicet boni in presenti quod est gratia
et boni in futuro quod est eterna gloria.
Dum igitur sanctus Johannes taliter contra divitias dis
putaret, ecce iuvenis quidam mor
tuus efferebatur qui dies triginta
habebat quod uxorem acceperat. Veni
entes igitur mater, vidua et ceteri qui
eum flebant ad pedes apostoli prociderunt
rogantes ut hunc sicut et Drusia
nam in nomine dei suscitaret. Flente
igitur apostolo diutius et orante continuo
surrexit. Et precepit ei ut illis duobus
discipulis narraret quantam incurrissent
penam et quantam gloriam perdidissent.
Qui multa de gloria paradisi et de penis
inferni que viderat enarravit dicens:
O miseri, vidi angelos vestros flentes
et demones congratulantes. Dixitque eis quod
iam perdidissent eterna palatia gemmis
coruscantibus fabricata claritatis
mirabilis, convivia copiosa epulis
refecta, deliciis plena, gaudiis glo
riosa et in perpetuum permansura. De
inferno viii penas dixit quibus isti
ibi continentur: Vermes et tenebre, flagel
lum, frigus et ignis, demonis as
pectus, sceleris confusio, luctus.
Tunc ille qui suscitatus fuerat et illi
duo discipuli ad pedes apostoli se prosterne
ntes rogabant ut misericordiam consequerentur.
Quibus apostolus ait: xxx diebus penitentiam
agite, interim quod oretis ut virge et
lapides ad naturam pristinam revertantur.

Q. d cū fcm̄ eēt ait eis. Ite ꝯ
uī̄ tulistis ūgas ꝯ lapides
de fcātis. Q. d cū fecissent ꝯuir
ge ꝯ lapides in sui naturā
reūsi fuissent. oēm ūtutē et
grām quā prius hūeant re
ceperunt. Cum aūt b. Jo. totam
asiā pdicasset. cultores ydolorum
seditōe mota ꝯcitātes Jo. ad
templū dyane traxerūt cog
entes eū sacrificiū offerre. Quibus
Jo. hāc disiūctiuā pposuit. ut
aūt ipi ad inuocatōnē dyane
ecclīam xp̄i euertent. ꝯ ipe ydolis
sacrificaret. aut ipe ad inuocatōne
xp̄i tēplū dyane euertet ꝯ ipi i
xp̄m crederent. Huic sniē cū maior
ps ipsorum ꝯsensisset exeūtibus cūc
tis de tēplo. orauit apls. ꝯ fun
ditus tēplū corruit ꝯ dyane yma
go penitus ꝯminuta ē. Conuersi
sūt aūt ead die .xii. gētiliū excep
tis puulis ꝯ mlieribus ꝯ baptiza
ti s. consecrati. Aristodem aūt
pontifex ydolorum maximā seditōem
maximā concitauit. Ita ut
una ps ꝯ aliā ad pliū pararet.
Cui apls. Qd tibi uis faciā ut
placeris. Cui ille. si uis ut credam
i dm̄ tuū dabo tibi uenenū bibe
ꝯ si nullam in te lesionē intule
rit. uerū eē dm̄ tuū apparebit. Cui
apls. fac ut locutus es. Et ille
uolo alios uidere morientes in [illegible].

ut s amplius ptimescas. pgens
aristo. ad pconsulē duos uiros
decapitandos petiit. ꝯ corā omnibus
eis uenenū dedit. Qui mox ut uene
nū biberūt spm exalarūt. Tūc
apls calicē accipiēs ꝯ signo crucis
se muniēs totū uenenū bibit.
ꝯ nullā lesionē incurrit. Quapp
dm̄ oēs laudare ceperūt. Aristo. aūt
dixit. Adhuc in me ē dubietas. s; si
uenenō mortuos suscitaueris absq;
dubio uere credā. Tūc apls tunicam
suā tribuit ei. Cui ille. Cur m
tunicā tuā dedisti. Et apls. ut
uel s ꝯfusus a tua infidelitate discedas. Cui ille. nūq tunica tua c
dere me faciet. Cui apls. Vade
mitte illā sup corpa defunctorum dicens.
Apls xp̄i me misit ad uos ut in xp̄i
noīe exurgatis. Qd cū fecisset illico
surrexerūt. Tūc apls pontificē ꝯ p
ꝯsulē credentes cū oī parentela sua
in xp̄o baptizauit. Qui confingentes
simlacra sua in honore b. Jo. eccam
ꝯstruxerūt. Refert b. clemēs
sicut i. q. lib ecclīastice hystorie inuenitur.
Qd quadā tpr apls. quendā iuuenem
pulcrum ꝯ feruidē cōuertit. ꝯ eū cuidā
epo sub deposito noīe ꝯmndauit. post
aliqd tpr. Iuuenis derelicto epm et
factus ē pnceps latronū. Apls itaque
ad epm ueniēs ꝯ suū depositū req
siuit. Cūq; ille de pecūia itelligeret. ꝯ ex h uehemēter stuperet. Dixit ei

apl'o. Juuenē illū a te repeto.
q̄ t' tā studiose cōmādaui. Cui
ille. pat' sc̄e in aīa mortuus ē.
cōuitali mōte cū latronib3 deg'.
quo' ipse princeps existit. Quib'
auditis ueste suā scīd'. et capd'
suū pugnis feriens. Bonū in q̄
te custodē frīs aīe dēliq̄. Cōfe
stim ḡ equū ē pāi iussit. et ad mō
tē illū intrepid' accurrit. Quez
cū iuuēis inspexiss3. p' pudore
nimio stati equū ascendit. et uelo
cius auffug'. Apl'o ā etatis ob
litus urget calcarib3 equū et p't
fgū clamitat fugiētis. Vt q'd
fili dulcissīe fugis prēm. et in
h'erme senē. Ne timeas fili q' x p
te x'o rōnē reddā. et cēte p te libent'
moriā. sic p nob' x' ē mortuus.
Reuītē fili reuītē q' d's me mi
sit. Q' audiēs cōpūct' redut a
mārissīe fleuit et orante pro eo
apl'o ueniā impetrauit. Ipm post
mod' ordiauit epm. Hec quez
in ead' ystoria ecc'a. cōhēt' inglo.
sr' sup canōica Jo. q' cū b'tus Jo.
apd' ephesū balnea lauādi grā
intrass3 et idē cherintū h'eticuz
uidiss3. Jnd' ptin' exiuit dicēs.
Fugiam' hic ne balnea sr' nos
corruāt. in q'b3 lauat' cherintus
ueritatis inimicus. Cum q'a
uis q̄ pdix' d'r. uiua. b. Jo. a q'dā
oblata fuiss3. et ille eam q'i de
mulcendo tangēt et contrectaret.
Q'dam adolescens h' uidens.
ad socios suos ridendo dix'. Vi
dete quō ille senex cū auicla
sic puēr ludit. Q' b'tus Jo. p'spi
recognoscēs. Juuenē ad se uocau'
et quid in māu tenēt inq'siuit.
Qui cū se arcū tenē dixēt ait. Q'd
ind' facis. Et iuuēis aius id'
ac bestias sagittami'. Cui apl's
Quali. Tūc iuuēis arcū rep
tendē. et tensū in māu tenē
Q' cū nil ei apl's dixēt. Juuēis
arcū distendit. Cui Jo. Quare
fili arcū distendisti. Et ille. q'
si diuti' tent' tenēt ad iacien
da iacula infirmior reddēt. Et
apl's ad h'. Sic et huāna fragili
tas ad cōtēplatōnē nimis ualida
fiēt. si sp in suo rigore p'sistēs.
fragilitati sue int' diū cōdescen
dē recusaret. Nam et aq'la cūtis
auib3 celsius uolat. et solem
clarius conspic'. et tn̄ in n'ae nā
tate ad yma descendit. Sic et hu
mani aius cū se modicū a cō
tēplatōe retrahit. crebra in
nouatōe ardentius ad celestia
tendit. Predicatōes suā
mulus sigs cōfirmabat. ita ut
tactu uestimti ei' langue
tes sanarent. demoēs fuga
rent'. lepsi mūdarēt'. Beatus
ḡ Jo. ut testat' Jer'. cū us3 ad

ipsum suam ultimam senectutem exple-
ret si moraretur, vix inter discipulorum
manus ad ecclesiam deferretur, nec plura
verba dicere posset, ad quamlibet pausam
hoc dicebat: filioli, hoc diligite al-
terutrum. Tandem fratres qui cum eo erant
admirantes quod semper eadem loquens
diceret, dixerunt ei: Magister, quare semper
eadem dicens loqueris? Quibus ille: Quia
preceptum domini est. Et si solum hoc fiat suf-
ficit. Refert quoque Helynandus
quod cum evangelium scribere deberet primum dixit
ieiunium ut orarent se digne scripturum.
Fertur autem ipsum pro illo
loco secretissimo in quo divina scrip-
tura secessisset orasse, ut nullas
hunc insistens opprimentes ibi
et imbrium iniurias pateretur.
Hancque eandem loco usque hodie re-
verentiam elementa servant, Helynan-
dus. Cum igitur esset .ic. vii. an-
norum apparuit ei dominus cum discipulis
suis dicens: Veni dilecte mi ad
me, quia tempus est ut in mensa mea
cum tuis fratribus epuleris. Surgens
autem Iohannes cepit ire. Cui dominus: Dominica
die ad me venies. Veniente igitur dominica
universus populus convenit in ecclesia que
fuerat eius nomine fabricata. Qui a
pullorum cantu predicavit eisdem or-
tans eos ut in fide essent stabi-
les et in mandatis dei fuentes.
Post hoc foveam quadratam iuxta altare fecit
fieri et terram extra ecclesiam iactari. Descenditque

in foveam, expansis ad deum ma-
nibus dixit: Invitatus ad convivi-
um tuum domine Ihesu Christe ecce venio gratias agens
quod dignatus es me ad tuas epu-
las invitare, sciens quod ex toto
corde desiderabam te. Finitaque oratio-
ne finita, tanta lux super eum
emicuit quod nullus in eum respi-
cere potuit. Recedente autem lumine
manna fovea plena invenitur.
Quod in loco illo usque hodie generatur.
Ubi ab omnibus infirmitatibus
ex precibus liberantur omnes et precum suarum
consecuntur effectum. Sancto eadmundo
domino rex anglie nulli petenti
in nomine beati Iohannis evangeliste importune a
rege elemosinam postulaverit. Cui
rex procurator (?) anulum cum nil aliud
in promptu haberet dedit. Ex post
plures dies quidam miles anglie
in transmarinis partibus constitutus
ab eodem peregrino anulum regi referen-
dum mihi verba recepit: Ille cui pro cu-
ius amore anulum hunc dedisti tibi re-
mandat. Unde liquido patuit quod
eidem in forma apparuit peregrini.

quod denegaret. Unde contigit quod quidam peregrinus absente camerario in nomine beati Iohannis evangeliste

De nomine innocentium.

Innocentes dicuntur ratione
triplici ratione: scilicet ratione vite, ratione
pene et ratione innocentie asse-
cute. Ratione vite dicuntur in-no-
centes ex eo quod vitam innocentem
id est non nocentem habuerunt. Nulli enim unquam
nocuerunt, non deo per inobedientiam, nec pro-
ximo per iniustitiam, nec sibi per alicuius peccati

maliciā ꝯ ideo dr̄ infās· In noce
tes ꝯ recti adhe· īn· Innocētes
in uita· ꝯ recti in fide· ¶ Rōne
pene· qꝛ innocent' ꝯ iniuste p's
si s̄· vn̄ ps· Effuderūt sanguinē
innocēm· ¶ Rōne innocentie
assecute qm̄ in martio assecuti
baptismalē innocentiā· i· abori
ginali pc̄tō mūditiā· De qua i
nocentia dr̄ infās· Custodi innocē
tiam ꝯ uid' equi· i· custodi inno
centiā baptismalē· Et p'mod'
uidē eqꝫ· hōc oratōnis· De innocē
tibꝫ.

Innocentes ad herod'
ascalonita int'fecti s̄· Tres
eni fuisse herodes sc̄ptū sacra cō
memorat· Quos famosos fecit
eoꝝ insignis crudelitas· ¶ Primꝰ
dc̄s ē herodes ascalonita sub quo
dn̄s nat' ē ꝯ a quo pueri occisi s̄.
¶ Scd's dc̄s ē herodes antipas qui
iohēm decollauit· ¶ iii· agrippa
qui iacobū occidit ꝯ petrū incar
cerauit· vn̄ ꝯ de h' extant u'sus.
Ascalonita necat p'uos· antipa
iohēm· Agrippa iacobū· cludēs
incarcē petrū· Sed et p'mi herodis
historiā breuit' uideam'. ¶ Antipat'
idumeꝰ int in psto scō· le'· nepti
regis arabū dux' uxorē· Ex quo
filiū hūit q̄ uocauit herodem.
Qui p'mod' ascalonita dc̄s ē.
Hic a cesare aug'· regnū iud' acce
pit· ꝯ tūc p'mūt oblatū est

sceptrū de iuda· Huic vi· filii s̄
nati s̄· s· antipat'· alexand'· a
ristobolus· archelaus· herodes
antipas ꝯ phylipp'· Alexander
aūt ꝯ aristobolū· ex eadē matre
iudea genitos· romā misit li
beralib' artib' inbuendos· post h'
a studio redier̄· ꝯ eūt alexand'
artium p'orator· Iam q' licenti
de susceptōe regni cū p're discep
ptabant· Ob h' p'r offens' anti
patrem ill' p'pōne satagebat· Cū
illi de morte p'ris tractassent
ꝯ ob h' a p're reiecti fuissent· Cesa
rem adeunt de p'ris iniuria cō
questū· ¶ Interea magi ierl'ajm
uenūt· ꝯ de ortu noui reg' diligē
tius sciscitant'. Herodes h' audiēs
p'turbat' timēs ne d' uero regū
gn'e alius nat' eēt qui eū tanq' re
g' inualorē repelleret· Rogat eū
magos ut eo inuento s' renū
tient· simulans se uelle adora
re q' uolebat occidē· Interim
magi p aliā uiā reuersi s̄ in re
gione suā· Videns herodes q' ne
q'm ad se uenirent· stelle illusiōe
eos deceptos ad se redire erubu
isse credidit· Et ideo ab inquisitōe
pueri aīm reuocauit· Cū aut audisset
q' pastores dixerant· ꝯ q' simeon
ꝯ anna p'phetauerant· uehement' ti
muit· ꝯ se a magis turpit' illu
sū putauit· Tunc herodes d'necē pueroꝝ

qui erant in bethleem temptationem cep-
it ut cum eis ille quem ignorabat occi
deret. Ad admonitionem autem angeli io
seph cum puero et matre in egyptum
in ciuitatem hermopolim fugit ibique
.vii. annis usque ad obitum herodis
permansit. Ingrediente autem domino
egyptum secundum ysaiam uaticinium uni
uersa ydola corruerunt. Tradunt
quorum quod sicut in exitu filiorum israel
de egypto non fuit domus in egyp
to in qua iaceret non mortuus
primogenitus. Ita nec tunc
fuit templum in quo non corruisset
ydolum. Refert cassiodorus in y
storia tripartita quod in hermopoli the
abaide dicitur esse arbor que uocatur
persidis ualens in salutem infirmorum
cuius fructus aut folium aut pars corticis
collo egrotantium alligetur. Cum autem
beata maria cum filio in egyptum
fugeret. hec arbor usque ad terram incli
nata est et christum suppliciter adorauit.
hec cassiodorus. Dum autem herodes de nece
puerorum disponeret. a cesare augusto
per epistolam citatur filiorum accusationibus
responsurus. Qui cum per tharsum iter faceret
intellexit quod naues tarsensium ma
gos transuexissent. et ideo omnes in spiritu
uehementi combussit secundum quod predictum
fuerat in psalmo. In spiritu uehementi
conteres naues tharsis. Cumque
pater cum filiis coram cesare discepta
rent. diffinitum est ut filii patri in
omnibus obedirent. et ipse cui uellet
regnum dimitteret. Rediens autem
herodes et ex confirmatione regni au
datior redditus occidit omnes pueros
qui erant in bethleem. a bimatu
et infra secundum tempus quod exquisierat
a magis. Hoc autem duplicem intelli
gentiam continet. Prima ut
infra dicat ordinem temporis. et est sen
sus a bimatu et infra. id est ab in
fantibus duorum annorum usque ad pueros
unius noctis. Audierat enim herodes
a magis ea die qua stella apparuit
eis dominum natum esse. et quia iam an
nus effluxerat. eo quod romam iue
rat et redierat. dominum annuculum et a
liquorum insuper dierum esse credebat. Ideo
quod super etatem eius usque ad bimos
et infra. usque ad unius noctis infan
tes deseuit in pueros. timens puerum
in quorum plexione. ne scilicet puer cui sidera
famulabantur se etatem suam uel infra
faciem transformaret. Et hec sententia magis
tutior habetur et uerior reputatur.
Alio modo exponitur secundum crisostomum. ut infra di
cat ordinem numeri et est sensus. a bima
tu et infra. id est a pueris duorum annorum usque
ad pueros .v. annorum. Dicit enim stellam
per annum ante ortum saluatoris magis
apparuisse. herodes autem postquam hec a ma
gis didicit. Romam uadens adhuc
per annum distulit. Credidit autem tunc
dominum natum fuisse. quando magis
stella apparuit. et ideo duorum annorum

dnm̄ ēē ēdidit · vii pu̇os bimos
occidit · ⁊ deinceps usq; ad · v · an
nos · s; nō minores bimis · Oc
cidit ā eos s̄ etatē ⁊ ·s̄· p̄ rōnē
sup̄ assignatam · Illud aūt astoni
fide facile videt̄ · qđ quādam ossa in
nocentiū hn̄t adeo grādia · qđ bi
mor ēē nō poss̄ · pōt tn̄ dici qđ
longe maioris q̄ntitatis erant
tunc hoīes q̄ modo · Tunc adiple
tū ē qđ dcm̄ ē p̄ ieremiam · vox p
loratus ⁊ ululatus plur̄ · s · ma
trū audita ē in rama · i · in ex
celsū · Vide q̄ iudex iustissi
mus · ut in eisd̄ ystor · scol · agit̄
nō ē passus tantā herodis nequiciā
remanē impunitā · Diuino ē iu
dicio fcm̄ ē · ut qui multos orba
uat filiis · ipē suis miserabilit̄
orbaret̄ · Nam alexander ⁊ aristo
bolus iterum pat̄ hr̄iti s̄ suspecti ·
Confessus ē ā vnus de eorum ⁊pli
cibus · qđ alexander multa s̄ donaria
p̄misisset · si pat̄ venenū p̄pina
ret · Confessus ē ⁊ tonsor de pro
missis s̄ muneribus · si ī dū patris
barbā raderet · eū ⁊tinuo iugula
ret · Addiditq; alexander dixisse
nō ēē ponendā spem in sene qui
s̄ capillos tingeret · ut iuuenis
appet̄ · Ob h̄ pat̄ iratus eos occi
di fec̄ · Antipatrem āt futuru
regē instituit · s; ipī antipatri
herodē antipā in regnū substituit̄ ·

Insuper herodem agrippā ⁊ herodiadem
uxorē philippi q̄s ex aristobolo
susceperat pariter dilectōe foueb
at · Hac duplici de cā antipa
ter intollabile s̄ p̄rem concepit
odiū · in tm̄ q̄ eū attemptauerit oc
cidere p̄ uenenū · qđ herodes p̄sen
tiens eū in carcere posuit · August
cesar audito q̄ herodes filios occi
disset/dixit · malle ēē herodis porcu
q̄m filius · q̄z cū sit p̄selitus porcis
parcit · ⁊ filios occidit · Ipse at
herodes cū iam annos lxx h̄ret · i
grauissima egritudine cecidit̄ · Nā
febre valida prurigine corporis col
li ⁊tinuis torminibus · pedum infla
tōne vermescentib; testiculis
intollabili fetore · crebro ane
litu · ⁊ interruptis suspiriis tor
quebatur · In medicis uo oleo p̄situs
inde qui mortuus ē allat̄ · Au
diens q̄ iudeos mortē suā cum
gaudio expectarē nobiliores iu
uenes ex oī iudea collectos ī car
cere posuit · Dixitq; salomee sorori
sue · Scio iudeos de morte mea
gratulatuos · s; possum hr̄e multos
lugentes ⁊ nobiles exequias
funeris · si meis uolueritis parē
mandatis · ut cū sp̄m emisero cunc
tos occidatis q̄s in custodia posui
ut sic oīs iudea me defleat ut
in uita · Habebat aūt in ⁊sue
tudine · ut p̄ oēz cibū pomū p̄se

purgaret et comederet. Cumque gla
dium in manu teneret. tussique vi
olenta distenderetur. circumspiciens
ne secus aliquis impediret se ipsum percus
sure dextram sustulit. Sed conso
brinus eius sustinendo dextram im
pedivit. Protinus autem quasi rex
mortuus esset in aula regia
ululatus insonuit. Quo au
dito exultat antipater. multaque
si solveretur custodibus pollicetur. Quod
cum cognovisset herodes gravius filii
exultationem. quam propriam tulit mo
rtem mittensque satellites eum
occidi fecit. Et archelaum post se regna
turum instituit. Sicque post dies v. i(pse)
mortuus est. In aliis fortunatis
simus. in rebus domesticis infeli
cissimus. Salomee autem soror eius omnes
absolvit quos rex occidi mandaverat. Remigius tamen in origin. super
matheum dicit. Quod herodes gladio quo po
mum purgabat se peremit. Et quod sa
lomee soror eius omnes vinctos prout cum
fratre ordinaverat interfecit.

Interpretatio nominis.

Thomas abissus
geminus vel sectus. Abyssus id est
profundus in humiliatione. Quod patet
in cilicio et pedum pauperum lotione. Ge
minus in prelatione quod geminate profu
it. scilicet verbo et exemplo. Sectus in passione.

Incipit passio sancti thome cantuariensis.

Thomas cantuariensis
dum in curia regis an
glie consisteret et quedam inde fieri contra
religionem videret. curiam ipsam de
seruit. et cantuariensi archiepiscopo se com
misit. a quo archidiaconus factus ad pre
ces tamen ipsius archiepiscopi regis cancel
lariam suscepit. ut prudentia que
erat preditus malignorum in ecclesia pro
hiberet insultus. Quem adeo rex di
lexit ut post decessum archiepiscopi eum in ca
thedralem honorem procuraverint subli
mari. Qui licet plurimum resisteret tamen o
bediencie preceptum humeris supposuit
ad portandum. Subito autem in virum al
terum permutatur et carnem eius cilicio et ie
iuniis macerat. Non solum enim cilici
um pro camisia deferebat. sed etiam femo
ralia cilicina usque ad poplitem
baiulabat. Sanctitatem suam ita sub
tiliter occultabat ut salvo semper ho
nestatis rigore sub decentia vesti
um et apparatu utensilium concorda
ret moribus singulorum. Xiii. pau
perum pedes cotidie curvatis genibus
abluebat et refectos datis cuilibet
.iiii. argenteis remittebat. Rex
autem ad voluntatem suam in detrimentum ecclesie
ipsum nitebatur flectere. volens ut con
suetudines quas contra libertatem ecclesie prede
cessores sui habuerant ab eo similiter
firmarentur. Quod dum omnino assentire
noluit. iram scilicet regis et princi
pum incurrit. Quadam autem vice sic
ipse cum aliis a rege artatur. ut etiam
mortis sibi minarentur. magnorum
virorum deceptus consilio verbotenus

assensum prebuit voto regis. Demum
ex hoc videns animarum periculum eminere
se ipsum per modum in penitentia gravius cru-
ciavit et ab altaris officio se suspen-
dit quousque a summo pontifice re-
stitui mereretur. Requisivit deinde eum
rex ut quae verbo dixerat scripto firma-
ret. Cui viriliter contradixit et crucem e-
rectam ipse baiulans curiam discessit.
Conclamantibus impiis et eum ca-
pite furem, suspendite proditorem.
Et ecce duo magnates proceres et fideles
ad eum infusis lacrimis venientes
sub iuramento asserunt quod in eius
mortem multi proceres coniuraverunt.
Vir igitur dei ecclesiae magis quam sibi metu-
ens fugam iniit et in Flandriam
usque devenit. Rex vero dum Romam
misisset ut legati venirent qui hoc
negotium diffinirent omnino repulsam
passus est et ob hoc in iram contra archiepiscopum con-
citatur. Unde omnia quae erant archiepiscopi et
suorum diripuit et totam eius progeniem
exilio condempnavit nequaquam deferens con-
ditioni vel sexui ordini vel aetati.
Ipse autem pro rege et regno Angliae coti-
die exorabat. Revelatur autem ar-
chiepiscopo quod ad suam ecclesiam rediturus
et ad Christum cum palma martyrii migra-
turus. Septimo igitur anno sui exilii redire
conceditur et acceptus cum honore susci-
pitur. Paucis aliquot diebus ante martyrium
iuvenis quidam de corpore exiens et postmo-
dum miraculose rediens asseruit quod

usque ad supremum ordinem sanctorum conduct-
us sit et inter apostolos sedem quandam vacuam
viderit. Percunctanti autem cuius esset haec
sedes: angelus respondit: Cuidam magno
sacerdoti Anglorum servabatur. Sacer-
dos quidam missam de beata virgine co-
tidie celebrabat. Qui ab archiepiscopo ac-
cusatus ab eo accersitus et ab officio
suspenditur. Cum autem beatus Thomas cilicium
suum suere deberet et sub lecto ipsum
abscondisset ut ad suendum horam
captaret, beata Maria sacerdoti apparuit
dicens: Vade ad archiepiscopum eique dicas
quod illa ob cuius amorem missas dice-
bas eius cilicium quod est in tali loco consu-
it et ibidem reliquit. Illa igitur te mittit quod inter-
dictum quod tibi fecerat debeat relaxare. Quod
ille audiens et ita inveniens stu-
puit et interdictum relaxans sacerdotem
hoc factum tenere precepit. Defendit ut
prius iura ecclesiae nec a rege flecti pote-
rat vel prece. Cum igitur nullatenus flecti pos-
set, ecce milites regis armati veni-
unt et ubi archiepiscopus sit vociferando re-
quirunt. Quibus ille occurrens dixit: Ecce
ego, quid vultis? Et illi: venimus ut
occidamus te, ultra vivere non valebis.
Quibus ille dixit: Ego pro deo mori paratus
sum et pro defensione iustitiae et ecclesiae liberta-
te. Si igitur me quaeritis ex parte dei omni-
potentis et sub anathemate prohibeo
ne his circa me aliquatenus noceatis. Deo
autem et beatae Mariae et sanctis omnibus et beato Dionysio cau-
sam ecclesiae me ipsum commendo. His

dictis ueneranď caput gladius
impiorum īpetit. sacer capis coro
na perdidit. cerebrum p ecctē pauimē
tū dispgit. ꝯ sic martir dño ꝯ
secratū. Quū g̃ clia requiem
etnā incipent ꝯ p eo missā
agerent defūctorum. subito ut ai
unt. anglorum chori adstantes
uocē cantātiū interrūpūt mā
tis missam incipiūt. letabit
iustus continuūt ꝯ ceti clia p
secunt. hec ē reuā mutatio dextere
excelsi. quū cantus merorum ū
tit in canticū laudis. quū illū
cui defūctorum suffragia inchoa
ūant martir p̃mod ymnis lau
dant. reuā eximia p̃bat sancta
te p̃ditus. ꝯ marti d̃o glos. quē
tanto honore angli p̃uenerūt
ꝯ scōr̃ martir cathalogo asscrips
unt. Multa insr ꝯ alia mira
cula p scm̄ suū d̃s opari ē dignat.
Oritis ei eī. cecis uisus. surdis
auditus. claudis gressus. uita
mortuis restituta ē. porro aq̃
qua pāni conspsi ei sanguine
lauabant. multis extitit ī me
delā. Quadā dña de anglia
uarios oclos habere ob lasciuiam
ꝯ maiorē pulc̄tudine affectabat. sic
h̄ uotū uouēs nudis pedibus se
pulcrum bti tho. uisitauit. Que cū
in orōne p̃strata iacet ī uenit se
penitus excecatā. statimq̃ penes
ceperogauit btm̄ tho. ut iam n̄
uarios. s; saltē suos ō redderet. Ce
tand cū multa difficultate uix
ualuit obtinē. Quidā ā illuslr
aq̄m simplicē p aqua sci tho. d̃o
suo in pissid obtulit ꝯ iuuāti.
Cui dñs ait. si nil in unq̃ furia
tus fuisti. scs tho. aq̃ suā. huc
te de feire p̃mittat. si aūt reus
fuiti ꝯistis aq̃ ipa p̃tinus euane
scat. hunc d̃o ille consensit. sci
ens q pissidē aq̃ nup implesset.
Mira res pissidē cōtinuo aperuē
ꝯ uacuā inuenerunt. seq; fines ꝯ
mēdatio cōphendes. ꝯ fuiti reus
euidenti ꝯplus. Alius qdā
sciens loq sic didicat cū nisus
eam insequerēt. cep clamare.
scē tho. scē tho. ad iuua me
ad iuua me. ꝯ statī nisus mortuus
occidit ꝯ illa euasit. Quidā q̃
scm̄ tho. ualde dilexat cū graut ī
firmaret. iuit ad eī tumbā ꝯ p sa
lute rogauit. ꝯ ad libitū impe
trauit. s; dū sanat rediret. co
gitare cep. q illa sanitas aīe
sue forsitā nō expediret. unde
itm rediēs ad sepulcrum orauit.
ut si nō eēt utile aīe sue conti
nuo infirmitas illa rediret.
statimq̃ infirmitas redut sic p̃.

Siluē dr̃ a sile sū sole. **Interptac̄ nōis b siluī.**
q ē lux. ꝯtra qi lux
terre. i. ecctē. Vl' siluē dr̃ a silua

ꝯtrahens .ꝗ. hoĩes siluẽs·i·icul
tos ꝯ duros ad fidē trahit. Vel
sic d͛r in glosario. Siluẽr ĩ ndis:
agrestis. vmbros͛. nemorosus.
Vidis celestia ꝯtemplādo. ag͛
stis se ip̃m excolendo. Vmbro
sus ab oĩ concupiscētia frigorat͛
nemoros͛ int͛ arbores celi plan
tatus. Eius legenda copila
uit. Eusebi͛ cesarien. q̃m btõs
gelasius in ꝯsilio lxx. ep̃o℞ a
catholicis legenda ꝯ memor
at. sic in decreto h̃r. Incipit vita
Siluẽr amr̃e ie et scĩ siluẽri.
noĩe. Justa genit͛
et cẽino p̃b̃ro erudit͛ hospi
talitatē sũmo ope exercebat.
Thymotheus q̃ quēdā x̃ianissim͛
ab eo in hospitiū suscipi͛. Q͛ tū
ob psecutores ab aliis uitabāt͛
hic p͛ ānū coronā ē assecut͛ ma
tirii. dū p̃dicaret ꝯstantissime
fidē x̃. putans uõ tarqnius p͛
fect͛. thymotheū multis hũn
dasse diuitias. Eas a siluẽro ex
petit. Inferens minas mortis.
Sz cū uẽe thymotheū huiꝰmõi
diuitias nõ hũisse ꝯꝑit. siluẽrz
ydolis ymolare p̃cepit. Alioqn
in crastinū diu͛sa reciperet gña
tormētor͛. Cui siluẽr. Stulte
hac nocte morieris ꝯ sempit͛na
tormēta recipies ꝯ uelis nolis
xp̃m eē dm̃ q̃ colim͛ recognosces

Siluẽr g͛ carceri traditꝰ ꝯ tarq̃nius
ad prandiū inuitat͛. Dū g͛ co
mederet os piscis in ei͛ guttur͛
ē ĩnsat͛. ut nulla rõne reicere
potuerit. ul' glutire. Sꝗ media
nocte defunct͛ ad tumulū cū
luctu ducit͛. ꝯ siluẽr cū gaudio
a carcere libat͛. Mortuo g͛ melchy
ade ep̃o urbis Rome. Siluẽr ab
oĩ plebe plurimū renitēs in sum
mū pontificē ē electus. Hic erat
aspectu angelic͛. s͛mone nitid͛.
Integ͛ cor͛. sc̃s in ope. Consilio
magn͛. fide catholic͛. spe pati
entissim͛. Caritate diffusus.
Cui dñs tantā grãm cõtulit.
ut nõ tm̃ a x̃anis. sz ꝯ a gentili
bz nimio diligeret affectu͛
Hic oĩuz orphano℞ uidua℞ et
paupꝑū in matricula h̃ebat scrip
ta noĩa. ꝯ oĩbz necc̃ia p̃uidebat.
Hic q̃rtū diē ꝯ vi. ꝯ sabbatū
ieiuniis instituit obs͛uand͛
Q͛ntū uõ qĩ dñicū celebrandū
c̃ctis uõ x̃anis dicētibz sabbi
diē celebrād͛. pocius reud͛. Hoc fi
nõ debē. sz q̃ h̃ ē t͛ditõnis ap̃lice
ꝯ q̃ dñice debet ꝯ passio sepulture
Qui illi unū ē sabbm sepultē
in q̊ semel ē in ãno ieiuniū
exhibend͛. Q͛b3 siluẽr. Sic oĩs dies
dñicus resurrectõis gl'a. sic omne
sabbm decorat͛ dñica sepulture
Igit͛ de sabbo acq̃escunt. Sz d͛ v͛.

fera uehementer contendit assentire. non deles christianorum sollempnitatibus: sociauit siluestrum qui ei dignitatem pape actibus ostendit. Quod hac die dominus in celos ascendit. Et corpus et sanguis sui sacramentum instituit. Et sacrum crisma ecclesia conficit. Omnes ergo ei rationibus acquiescunt.

Persequente autem constantino christianos siluester de urbe exiuit ac in quodam monte cum suis clericis mansit. Ipse autem constantinus merito persecutionis tyrannice in incurabilem cecidit plagam lepre. Tandem ad consilium ydolorum pontificum adducta sunt tria milia puerorum ut eos occidi faceret et se in eorum sanguine recenti et calido balnearet. Egredienti autem eo ad locum ubi balneum parari debebat matres puerorum obuiant. Que resolutis crinibus miserabiliter ululabant. Et lacrimans constantinus iussit stare currum et erigens se dixit: Audite me comites et commilitones et omnes populi qui astatis. Dignitas romani imperii de fonte nascitur pietatis. Que hanc constituit legem ut capitali sententie subderetur quicumque in bello aliquem occidisset infantem. Quanta ergo est crudelitas ut hoc nostris faciamus filiis quod nos fieri prohibuimus alienis. Quid iuuat barbaros superasse si a crudelitate uincamur. Nam uicisse extraneas nationes uirium est bellantium populorum. Vincere autem uitia et peccata uirtus est morum. In illis fortiores nos extitimus illis. In his uero nobis ipsis fortiores sumus. Quisquis enim fuerit in isto certamine superatus uictoriam obtinet uictus. Victor enim post triumphum uincitur si pietas ab impietate superetur. Vincat ergo pietas in isto congressu. Bene enim omnium aduersantium poterimus esse uictores si sola pietate uincamur. Dominum enim omnium se esse comprobat qui seruum se monstrauerit pietatis. Melius est ergo mori salua uita innocentium quam per eorum interitum uitam recuperare crudelem. Quam tamen recuperare incertum est cum certum sit quod si recuperata crudelis est. Iussit ergo ut matribus suis pueri redderentur et dona plurima et infinita uehicula preberentur. Et sic matres flendo uenerant ad loca sua cum gaudio redierunt. Ipse autem imperator ad palatium suum reuersus est. Sequenti uero nocte petrus et paulus apparuerunt ei dicentes. Quoniam exhorruisti effusionem sanguinis innocentis misit nos dominus ihesus christus dare tibi recuperandi consilium sanitatis. Siluestrum ergo episcopum qui apud montem syrapti latitat accersire. Hic tibi piscinam ostendet: in qua cum tertio te merseris ab omni curaberis lepre morbo. Tu uero christo hanc uicissitudinem reddas ut ydolorum templa destruas christi ecclesias restaures et eius deinceps cultor fias. Euigilans ergo constantinus statim misit milites ad siluestrum in

videns siluũ milites ad palmã
mãtiriũ· credidit se uocari· Ipe aũt
se recõmendans· ꝯ socios secũ adort
ans ꝯstantino intrepid᷒ p̃sentat᷑
sui ꝯstantinꝰ assurgens ait· Bñ
te uenisse gratulem̃· Q͛a siluũ· sa
lutat᷑· narrat ei p ordinẽ sui sop
nũ uisionẽ· p̃cunctãti ũ ꝯstã·
qui eẽnt dũ qui ẽ appuerant· sil
uest᷑ respondit· illos ẽẽ xp̄i aplõs·
ꝯ nõ deos· Cũ ad p̃ces impator
is siluũ· aplõꝝ ymagines sibi
iussit afferri· Quas ut impator
cũ aspexisset tales eoꝝ ẽẽ qui ẽ appu
erant acclamauit· Siluũ aũt eũ
cathecuminũ fecit· ꝯ vniꝰ ebdõe ie
iuniũ ẽ indixit· ꝯ carceres aperiri a
monuit· Cumq; in aq̃ descen
disset baptismatis mirabilis i
emicuit splendor lucis· Sicq;
inde mũd᷒ exiuit· ꝯ xp̄m se uidisse
asserit· Prima aũt die sui b
aptis hanc legẽ dedit· ut xp̄s ab
urbe romana tanq̃ ver᷒ ds̄ cole
ret· Secũda ut siq̃s xp̄m blasphe
masset puniret᷑· iij· ut quicũq;
xp̄iano fecisset iniuriã bonoꝝ suoꝝ
pte dimidia priuaret᷑· iiij·
ut sic᷑ impator rõme· s romanꝰ
pontifex· cap̄ ab vniuersis epis·
habeat᷑· v· ut quicũq; in eccãs
ꝯfugerit ab oĩbꝫ fueret inmunis·
vj· ut nullꝰ nisi licentia sui anti
stitis eccãm edificet int᷑ muros

alic᷒ ciuitatis· vij· ut ad he
dificationẽ eccaꝝ decime possess
ionũ regaliũ tribuant᷑· viij·
impator ad eccãm scĩ petri uenit
ꝯ de suis culpis se lamẽtabili ac
cusauit· Postmod᷒ arrepto bidẽ
te ad fundamentũ basilice ꝯstru
end᷒ terrã p̃mꝰ aperuit· xij· cophi
nos in suis scapulis foras iec᷑·
Helena ũ ꝯstant᷑ mr̃ aug᷒
in bethania ꝯsistens audiuit
p litt̃as laudat filiũ q ab renũ
tiassꝫ simulacris ydoloꝝ· sꝫ dure
increpat q relicto deo iudeoꝝ cru
cifixũ hoĩem dm̃ colat· Rescripsit
mr̃i aug᷒· ut iudeoꝝ magistros
secũ adducat· ꝯ ipse xp̄ianoꝝ pfer
ret doctores· ut sic ex disputatiõe
mutua appareat fides ũa· Duxit
g scã elena· cxli· doctissimos
iudeoꝝ int᷑ quos xij· erãt q sapia
ꝯ eloq̃ntia p̃ ceteris rutilabant·
Cũ g siluũ· cũ clericis suis ꝯ p̃dci
iudei ad disputand᷒ corã impatore
in simul ꝯuenissent de cõi ꝯsensu
duos ~~iudeos~~ gentiles sapientis
simos ꝯ pbatos noĩe craton ꝯ
zenophilũ statuerũt ad quos ptineret
sñia dicendoꝝ· Taliq; int᷑ eos
sñia ẽ firmata· ut vno stante
ꝯ loquente· alij nõ loq̃rent᷑· Incipiens
g primꝰ de illis xij· noĩe abiathar
ait· Cũ isti tres deos dicãt p̃rem
ꝯ filiũ ꝯ spm̃ scm̃· m̃ ẽ eos ꝯt

legē agēque dic̄. Uidete qr ego
sū solus. ꝯ nō sit aliꝰ p̄t' me
Denique si dn̄t xp̄m dm̄ ēē. qr
mlt'a signa fec̄. In n̄ra ꝯ lege
mlti fuere qui miracl'a mlta
fecerūt. Et cū nūq̄ ex h' dita
tis nom̄ ē usurpare ausi sunt
dic̄ iste ih̄c. qr̄ isti adorant.
Ad h' silui. Nos unū dm̄ coli
m'. s; nō in tanta solitudīe
eū dicim'. ut gaudiū filii nō
hēret. Ex uris ā libꝰ t'nitatē
psonaꝝ uobꝰ demōstrare ua
lem'. Nam p'rem dicim' de q
ꝓpha ait. Ipē inuocabit me
p'r m ꝯc. Filiū de quo idē. Fili
m's es tu ꝯc. Sp̄m scm̄ de quo
idē. Sp̄u oris eiꝰ o. u. eorꝫ ꝯc.
In h' ē q dic̄. Faciam' ho. ad y.
ꝯ si. n. euenit ꝯ psonaꝝ plura
tē ꝯ deitatis unitatē demon
strat. Lic; aūt sint t's psone.
unꝰ tn̄ ē ds. Qd ex inuisibili aliq
tenus ꝯ mōstrare ualem'. Et
accipiēs purpurā imp'atoris. Ēs
ibi plicas fec' dicēs. Ecce ind'
tis tres plicas. ꝯ explicans
ait. Ecce tres plice s' un' pān
sta t's psoe ē un' ds. De eo q
dr̄. qd ds ēēi nō dr. cū alii ples
sci miracl'a fecer'. n' tn̄ se dōs
dixūt. dic̄ ni. xp̄s dm̄ p hoc se
asserere uoluit. ēēe ds superbien
tes. q' se nūq̄ pass' ē sin pena
aeterna p'tire. dic̄ p; i dathan
ꝯ abiron. aliisq; q̄ p'tilr. Quo
g° mitti potuerit. ꝯ q' se dm̄ dr̄e
q nō ēāt. cū eū se dm̄ dīcerem
nll'a pena secuta fuit ꝯ uitut'
efficia ꝯmitabat'. Tunc iudices
dixerunt constat abiathā a sil
uestro supatū. Nam ꝯ iō hoc
docz. qr si ds nō ēēt. ꝯ se dm̄ di
xiss;. conferre uitā mortuis
nō ualeēt. Tunc illo amoto
scds qui ꝯ Ionas ad ꝯflictū ac
cedēs ait. Abraā c'cisiōnē a
dō accipiēs. Iustificatus fuit
ꝯ oēs filii abrae p c'cisiōnē iu
stificabant'. Igi qui nō fuit
c'cisus nō erit i'stificat'. Ad qd
siluer. Constat abraā an' c'cu
cisionē dō placuisse ꝯ amicū
di appellatū ēē. Igi' nō c'cisio
ip̄m sc̄ificauit. s; fides ꝯ iustitia
ip̄m dō place' fec'. Non g̃ accep
c'cisionē iustificatōē. s; idi
stinctōē. Isto supato t'ciꝰ
q ꝯ Godolias accedēs ait. Quō
xp̄s ut p't ēē ds cū assatis eū
ēē natū. teptatū. t'ditū. nu
datū. felle potatū. ligatū.
sepultū. cū h' oīa ēē in dō nō
poss'. Ad h' siluer. De uris libꝰ
h' oīa p'bam' de xp̄o p'dc̄a fuisse.
Nā de eiꝰ nat' dr̄ p'sa. Ecce uir
go c'. De eiꝰ teptatōē zac. Ui
di ih'm sacerdotē magnū stantē

corā anglis ꝯsathan stabat a dex
tris ei⁹ ꝯc. De ei⁹ traditōe. ps. Q̄
edebant panes meos. m. s. m.
sup. De ei⁹ fellea potatōe. Jdē
ded'unt in escā meā fel ꝯc.
De ei⁹ ligatōe eidē. Populi
sus me nō sic ꝑrem qui libe
raui uos de t̄ra egypti clamā
tes an̄ t̄bunal iudicis. De
eius c̄cifixione hūiliasti me
suspendētes in ligno. De ei⁹ se
pultūa. Je. In sepultūa eius
reuiuiscit mortuus. Sunt q̄ go
lias. Q̄d rendet nō h̄ret data
sūa remot⁹ ē. Quatuq̄
ꝯarmaā accedēs ait. Ea que d'
alius deū ē. Siluū iste de xp̄o
suo ꝑdeā fuisse affirmat. Vn̄
sit ē ut ꝓbet h̄ xp̄o suo deū fu
isse. ad q̄ siluū. Nobis q̄ aliū
quē ūgo ꝯcep. Q̄ felle cibat⁹.
spinis coronatus. cru. mor
ꝯse. ꝯad celos asc̄e. Tūc con
stantinꝰ ait. Si aliū nō dedit
sciat se supatū. Qui cū hoc
agē nō posset h̄ amouē. Quin
tus q̄ ꝯ doctꝰ ꝓducat qui ait.
Si ex semine dd xp̄c iste nat⁹ ē
ꝯ s̄ctificat⁹ ut dictis. q̄ bapti
zari nō debuit. ut iterū s̄ctifica
ret. Ad q̄ siluū. Sic̄ c̄cisio ī
x̄ c̄cisione finē accep. Jta n̄r
baptis in x̄ bapte in ꝑtiuū
s̄ctificatōis h̄unt. Non ergo

baptizat⁹ ē. ut s̄ctificaret. s̄ ut
s̄ctificaret. Q̄ cū taceret ait ꝯstā.
Non tacet doctꝰ. si h̄ret q̄a q̄
ꝯ ferret. Tunc sextus qui ꝯ
cusi ait. Vellem ut siluū iste
cāō h̄ ūginalis ꝑtus nob
exponeret. Ad q̄ siluū. T̄ra de qua
adā formatus ē incorrupta erat ꝯ
ūgo. q̄ n̄ se ad bendū hūanum
sangnē apueāt. n̄ maledc̄ōnē
spinaꝝ acceperat. n̄ hōis mortui
sepultūā h̄ebat. n̄ s̄penti da
ta fueāt ad edend. Oportuit q̄
ex maria ūgine nouū adam
fi. ut sic̄ s̄pens natū ex t̄ra ū
gine uicerat. sic a nato ex ūgine
uinceret. ꝯ qui ade uictor extitat
in paradiso. ip̄e temptator fc̄s ē
dn̄i in deserto. ut qui adā uicat
mādicātē uinceret adn̄o ieiunā
tē. Hoc supato. vii. qui ꝯ be
niamin ait. Quō filius di x̄ uī
cē pōt qui adiā temptari potu
it. ut m̄ in fame panē ex lapi
dibꝰ face uigeret. m̄ in tēpli cel
situdiēz leuaret. m̄ ad adorand
ip̄m dyā induceret. Ad q̄ siluū.
Si dyā id̄ uicat q̄ ab adā est
manducante audit⁹. Constat
cū id supatū q̄ ē a x̄ ieiunāte
ꝯtempt⁹. Nos aūt nō inq̄ritū
dē. s̄ȝ in q̄ id temptatū eē
fatemur. Id namq̄ tripli. est
tēptatus. ut anbꝰ oꝫ tēptōnes

excludet ꝯ fortem uincendi dacet.
Sepe namq; in bello uictoriam ab
stinentie. secꝰ temptationem humane
glorie. ꝯ temptationem humane glorie
appetitus. dominii ꝯ excellentie com
tatur. Ideo a xº de hiis uincitur
ut uincendi nobis forma donet. Isto
superato octauus qui ꝯ catela ait.
Constat quia deus summe perfectus est ꝯ nullius
indiget. quia ergo opus ei fuit. ut nas
ceret in xpo. Quo itaque xpm uerbum
appellas. Et ꝯ hoc constat quod deus
autem quia habet filium pater dici non potuit.
ergo si pater postea dictus est. mutabi
lis factus est. Ad hec siluit. Filius autem tempora
congruit. ut faceret que non erant. ꝯ in
tempore est natus ut reficeret que perierant.
Quia ꝯ si solo uerbo reficere poterat. et
per passionem non homo fieret redimere non
ualebat. quia in sua diuinitate ad pa
tiendum aptus non erat. non homo erat.
imperfectionis. et perfectionis simul sua
non erat diuinitate passibilis. Porro
filium uerbum dei ex eo patet quod propheta
ait. Eructauit cor meum uerbum
bonum. Deus quorum semper pater fuit et semper ei
filius extitit. Filius enim eius est uerbum eius. Sa
pientia eius. uirtus. In patre autem semper fuit
uerbum. Iuxta illud. Eructauit cor meum ꝯ cetera.
Semper sapientia iuxta illud. Ego ex ore altis
simi prodiui. primogenita ante
omnem creaturam. Semper uirtus iuxta illud
ante omnes colles ego parturiebar. nondum fon
tes aquarum ꝯ cetera. Cum ergo pater numquam fuerit

sine uerbo sapientia ꝯ uirtute. quo pacto
hoc nomen sibi ex tempore aduenisse.
Hoc ergo amoto. unus qui iubal
dixit. Constat quod deus coniugia non
dampnat. non eis maledixit. Qui
ergo de coniugio natum negatis
hunc esse. quia coitus non obfuscare
coniugia studeatis. Rursus
quomodo temptatur qui potens est.
patitur qui uirtus moritur qui ui
ta est. Denique ad hoc cogeris ut
duos filios esse dicas. unum quem
pater genuit. alterum quem uirgo genera
uit. Rursus quomodo fieri potest. ut pa
tiatur homo qui assumptus est sine
lesione eius a quo assumptus est. Ad
hoc siluit. Xpm non ideo natum de
uirgine. Dicimus ut coniugia con
dempnemus. Sed castas uirgines pre
honorabiliter acceptamus. non hac a
ratione obfuscantes. sed ornantes
coniugia quoniam hec uirgo que xpm
peperit de coniugio nata est. Temp
tatus autem est. ut omnes temptationes
diuina uinceret. Patitur ut uniuersas
passiones subiceret. Moritur ut
mortis imperium subiugaret.
Dei quorum filius unus est. qui sicut uere
est dei filius inuisibilis. uisibilis est
et. Est ergo inuisibilis hoc quod deus
est. Et est uisibilis hoc quod homo est. pa
ti posse hominem assumptum sine passio
ne eius qui assumpsit exemplo doceri potest.
Sicut ut presentis purpure regis

utcam̄ ex̄. lana fuit ⁊ hinc lac̄
sang͛e accedēs colorē purpureū
pbuit. Cui q͛ tenēt digitis et
torquēt in filo quid torquebat
hoc qd̄ regiue dignitatis color
ē. an hoc qd̄ lana extitit an̄
q̄m purpura fiet. lane q͛ assim
ulat͛ hō colore dīs. q simil' in
passione fuit dū pateret̄ incru
ce. ꝫ passione in nll'o subiacu
it. ¶ Decimū qui e clara dix-
Non in placꝫ istō ex̄. q sil'
color torqt͛ cū lana. Cui tūos
ꝯdrent. sil. dix̄. Accipe q͛ ad
Arbor hn̄s in se sol' splendorē
cū incidit ictū quid suscapit.
splendorē aūt ab incisione
immunis existit. s͛ in hoīe pa
tiente diuinitas nlli passioni
subiacuit. ¶ xi qui ⁊ sileon
ait. Si de x̄ tuo xp̄ hec ista uati
cinati ē. tante irrisionis et
passionis cās scire uellemus.
Et sil. Esuriuit x̄ ut nos refi
ceret. Sitiuit ut aridita nr̄e
uitalia pocula ministraret. Tep
tatus ē. ut nos a temptatoib;
libaret. temptꝰ ē ut nos ad mo
nū captiua dimitteret. Irrisus
ē ut nos ab irrisiōe demonū
libaret. Ligatus ē ut nos a
nodo maledc̄tōnis absoluēt.
hūiliatus ē. ut nos exaltaret
Expoliatus ē. ut nuditatem

pme puaricatōis indulgentie
tegeret. Sp' ineā coronā accepit
ut flores padisi pditos redona
ret. In ligno suspendit͛. ut cō
cupiām in ligno gēitā dāpna
ret. Felle ⁊ aceto potat͛. ut hoīe
ad trā fluētē lac ⁊ mel intro
duceret. ⁊ fontes nb̄ melliflūos
apiret. Mortalitatē suscepit
ut suā in mortalitē nb̄ donaret
Sepultus ē ut scōx sepulturas
bndiceret. Surrexit ut mortuis
uitā redderet. Ascendit in ce. ut
celi ianuas apiret. Sedet ad dex
trā dī. ut preces cedentiū exaudi
ret. Hc̄ siluio ꝑsequēte uniūsi
tam impator q̄ iudices ⁊ iudi
i laudē siluii vnanimit͛ pru
perūt. ¶ Tunc indignatus xu.
qui ⁊ zambri indignatōe mag
dix̄ miror uos sapientissimos
iudices ūb ambagib; credē et
dī oipōm existimāe hūana rō
ne ꝯcludi. ꝫ iam cessent ūba
ꝯuiciām ad fcā. ¶ Subtilissi
mi nāq ē qui crucifixū colunt.
Cū ego nom̄ dī oipotentis sciā
cui uirtutē. n̄ suffert sacra. n̄ au
dire ual; quelib; creatura. Et ut
me uex dīc ꝯpbetis. Taurus
ad me ferocissimꝰ adducatur.
Et dū in eiꝰ aure nom̄ ē in so
nuerit. taurꝰ illico morietur. Ad q͛
siluīr. Et tu quō h nom̄ n̄ audies

didicisti. Zambri dix. Non e
tuu h' nosse misteriu qui in
deor inimicus es. Ad duci
g taur ferocissimi. vix a c.
hoib3 9 fortissimis tractus.
At u zambri in aure eius
ubu id ptulit. 9 tinuo tau
rus mugies oclos3 eiciens
expirauit. Omis g uehemt
acclamat. 9 siluest inico dei
insultant. Quib' silue. Non
no in di ptulit. s3 n pessimi
demois noiauit. Nos eni mis
x ihc. no solu uiuetes mor
tificat. s3 e mortuos uiuifi
cat. Nam occide posse 9 uiui
ficare no posse e leonu spenti
um 9 ferax. Si g uult ut cre
dam. q nom demois n fuit
dicat itm 9 uiuificet q occid.
qd si no potit. nom demonis
abs3 dubio noiauit. q uiuen
te occide pot. mortuu uiuifi
care no pot. Cumq3 zambri ad
suscitand tauru a iudeis
urgeret dix. Suscitet eu siluu
in noie ihu galilei. 9 nos os
in eu credem. Nam 9 si pennis
poss3 uolare. istd tn no posset
pficere. Omis g iudi si susci
tauit se crdituros pmittut.
Tunc silue. orone fca. ad aure
tauri se applicans dix. O n
maledcois 9 mortis egde ist
su dni nri ihu x. In cui noie
x dicit. Taure surge. 9 ad ar
metu tuu mansuet recede.
Stati g taur surrex. 9 cu omi
masuetudie abiit. Tunc regi
na iudi iudices. et ceti omis
cuersi s ad fide. ¶ Post aliqt
dies ydolor pontifices ad imp
atore uener dicetes. Scissime
impator. Draco ille qui e in
fouea. pquam fide x recepisti
plusq. CCC. hoies cotidie in
e ser. flatu suo. Consulente
sr h constantio siluem respondit.
Ego p x utute eu ab oi cessare
facia lesione. pmittut ponti
fices se si hoc fecerit crdituros.
Orante a siluest. scs petrus ei
apparuit dicens. Securus ad draconem
descende tu. 9 duo pbri qui s
tecu. Cumq3 ad eu ueneris eu tali
alloqueris. Dns nr ihc x de
uirgine natus. crucifix 9 sepl
tus. Qui resurrex 9 sedet ad
dextam pris. h' uentur est
iudicare uiuos 9 mortuos.
9 tu g sathana eu in h' loco
donec uenerit expecta. Os at
eius ligab filo. 9 anulo signum
crucis hnte de sr sigillabis.
postea ad me sani 9 incolumes
uenientes. pane q ego uob
pparauero comedetis. Descendit
itaq3 siluest cu duob3 pbris

in foueam per gradus .CL. duas se
cum ferens lacernas. Tunc draconi pre
dictam illa dixit. Et os ipsius stridentis
et sibilantis ut iussum fuerat al
ligavit. Et ascendens invenit
duos magos qui eos secuti
fuerant ut viderent. cumque ad
draconem descenderent. Ex draconis
fetore pene mortuos et eos se
cum adduxit incolumes atque sa
nos. Quo statim cum multitudine in
finita conversi sunt. Sicque populus ro
manorum a morte duplici liberatus
est. scilicet a cultura demonis et veneno
draconis. Tandem beatus Silvester mor
ti appropinquans clericos de tribus ad
monuit. scilicet ut inter se caritatem
haberent. ecclesias suas diligentius
gubernarent et gregem a luporum mor
sibus custodirent. post hec in domino
feliciter obdormivit. circa annum
CCC.XX.

De circumcisione domini.

Circumcisionis diem .iiii. cele
brem faciunt et sollempnem.
Primum est octava nativitatis. Secundum impo
sitio novi et salutiferi nominis.
Tercium effusio sanguinis. Quar
tum signaculum circumcisionis. Pri
mum quoniam est octava nativitatis domini. Si enim aliorum
sanctorum octave sollempnes sunt. Quanto ma
gis octava dies sancti sanctorum sollemp
nis erit. Quare non videtur quod nativitas domini
debeat habere octavam quia eius nativitas
tendebat ad mortem. Obitus autem
sanctorum ideo octavas habent quia ipsi tunc nascun
tur ea nativitate que est ad vitam eternam.
Eadem ratione videtur quod non debeant
habere octavas nativitas beate virginis et Io.
baptiste. nec resurrectio domini quia iam
facta erat ipsa resurrectio in re. Se
cundum quod sicut dicit prepositivus. Sunt
octave suppletionis. ut est octava nativitatis
domini in qua suppletur quod minus in
festo factum fuerat. scilicet officium de par
turiente. Unde et in missa olim
consueverant cantari vultum tuum
domine etc. Venerationis ut pasce
pentecostes. nativitatis virginis et Io. baptiste.
Devotionis. ut cuiuslibet sancti potest
fieri octava. Figurationis ut octave
institute de sanctis. que significant
octavam resurrectionis. Secundum impo
sitionis novi et salutiferi nominis.
Hodie enim impositum est ei nomen
novum quod os domini nominavit. Nomen
preterquam non est aliud sub celo in quo opor
teat nos salvos fieri. Nomen quod se
cundum Bernardum est. In ore mel. In aure me
los. Et in corde iubilus. Nomen
quod sicut dicit idem Bernardus. Instar olei lu
cet predicatum. pascit recogitatum.
lenit et unguit invocatum. Ha
buit enim triplex nomen sicut ex evangelio mani
festatur. scilicet filius dei. Christus et ihesus. Vo
catur enim filius dei in quantum est de deo deus.
Christus in quantum est homo a persona divina
assumptus ad humanam naturam assumptam.
Ihesus in quantum est deus humanitati unitus.

De hoc triplici nomine dicit Bernardus. vos
qui in puluere estis expergiscimini
et laudate. Ecce dominus uenit cum
salute. venit cum vnguentis.
venit cum gloria. Sequitur enim sine salute
ihesus. Sequitur xpistus sine unctione est. Sequitur
sine gloria ueniret filius dei. Siquidem
ipse salus. Ipse unctio. Ipse gloria.
Quantum autem ad hoc triplex nomen
ante passionem xpisti notus non erat.
Nam quantum ad primum ab aliquibus
cognoscebatur. coniecturaliter sicut a
demonibus qui dicebant ipsum esse fi
lium dei. Quantum ad secundum pretitulabatur
ab aliquibus et paucis cognosce
batur esse xpistus. Quantum ad tertium uoca
batur. quia tamen quo ad huius uocem ihesus. Sed
non quo ad rationem nominis quod est saluatoris
Post resurrectionem autem hoc triplex
nomen clarificatum est. primum namque
ad exultationem. secundum quo ad dif
fusionem. tertium quo ad nominis ratio
nem. primum ergo nomen est filius dei
Et quod hoc nomen sibi recte conueniat
sicut dicit hylarius in libro de trinitate. Verum dei
filium vnigenitum dominum nostrum ihesum
xpistum esse multis modis cognitum est.
Dum de eo testatur pater. Dum
de se ipse profitetur. Dum apostoli pre
dicant. Dum religiosi credunt.
Dum demones confitentur. Dum
iudei negant. Dum gentiles
in passione cognoscunt. Id dominum nostrum
ihesum xpistum. hiis modis cognoscimus.

nomine natiuitatis. natiuitatis potesta
te professione. Secundum nomen est
xpistus. quod interpretatur unctus. Ipse enim fuit
unctus oleo letitie pre participibus
suis. propter hoc quod dicitur unctus insinu
atur quod ipse fuit propheta. pugil. sacerdos
et rex. Iste enim. quatuor persone consueuerant
olim ungi. Fuit propheta in doctrine
eruditione. pugil in dyaboli debel
latione. sacerdos in patris reconsili
atione. Rex in premiorum distributio
ne ab hoc secundo nomine denominamur. quia
a xpisto dicimur xpistiani. De quo nomine sic
dicit augustinus. Xpistianus iustitie. bonita
tis. integritatis. patientie. castitatis.
pudicitie. humanitatis. innocentie
pietatis est nomen. et tu illud quo modo de
fendis et vindicas cum de tam
pluribus rebus. non pauca subsistunt.
Xpistianus ille est. qui non nomine tantum. sed
opere est. hoc augustinus. Tertium nomen est ihesus. hoc
autem nomen ihesus. secundum bernardum. dicitur cibus. fons
medicina et lux. Hic autem cibus
multiplicem habet effectum. Est enim cibus
confortatiuus impinguatiuus.
reparatiuus. roboratiuus. ge
~~[illegible]~~ uegetatiuus. Vnde hoc
bernardus dicit. B. Est cibus hoc nomen ihesus.
An non totiens confortaris quotiens
recordaris. Quid eque men
tem cogitantis impinguat.
Quid ita exercitatos reparat
sensus. Virtutes roborat. Ve
getat bonos mores atque honestos

castas fouet affcōnes. ¶ I. dr̄
fons. vn̄ dic. b. Ihus .i. fons vite
vite signatus qui in .iiiior. se riuos
diffundit in plateas. vn̄ qui fcūs
ē nb. sapia. Iustitia. scīficatō
ꝛ redemptō. ¶ Sapia in p̄dicā
tōne. ¶ Iustitia in pcōz ablu
tōne. ¶ Scīficatō in ꝯūsatōe.
¶ Redemptō in passione ꝯ. b.
¶ Alibi q̄z s' dr̄. tres riui fluxerūt
a ihū. ¶ Riuum doloris ī quo
ꝯfessio. ¶ Sanguinis aspsionis
in q̄ afflictō. ¶ Aq̄ emūdatōis
in q̄ ꝯpūctō. ¶ .Ihū. ē medicina
vn̄ sic ā. Est ꝯ hoc nom̄ ihc. me
dicina. Nichil ē ita ire impetū
cohibz. supbie timorē sedat.
sanat liuoris uulnus. restringit
luxurie. fluxū. extingunt libidis
flamā. siti tempat auaritie ac
totius indecoris fugat pruriginē
¶ .Ihū. ē lux. vn̄ ait. vn̄ putas
ī toto orbe. tanta ꝛ tam subita
fidei lux. nisi de p̄dicato ihū. hoc ē
nom̄ q̄ paulus portabat corā
gentibz ꝛ regibz tamq̄ lucernā
sr̄ candelabz. ¶ hoc itm̄ nom̄
ihc ē mltē suauitatis. vn̄. b.
Si scribas nō sapit m̄. nisi legero
i ihū. si disputes ac conferas
nō sapit m̄ nisi sonuerit i. ihc.
¶ Jt nichil de sco vic. Ihc n̄ dulce.
nom̄ delectabile. n̄ ꝯfortans. [illegible]
pctorē. ꝯbtē spei. g̃ ihū. esto m̄

ihc. ¶ Tercio ē mltē uirtuositatis
vn̄ petrus rauen. vocabis nom̄ eius
ihm. hoc ē nom̄ q̄ dedit cecis visū.
surdis auditū. claudis cursum.
sermonē mutis. vitam mortuis
totāq3 dyaboli potestatē. de obsessis cor
bus. uirtus eius nois effugauit. ¶ .4.
ē mltē excellencie ꝛ sublimitatis
vn̄. b. nisi saluatoris mei. fris mi
ꝯtinis mee. sanguis mi. nisi a seclis
absconditū. sz in fine sclor re
uelatū. Nom̄ mirabile. Nom̄ in
effabile. Nom̄ inextimabile. imo
eo mirabilius. quo inextimabilius.
eo magis datū. quo gratuitū. ¶ R
at n̄ ihc. impositū ē ab etno. ab
anglo. ꝛ a patre putatiuo .i. ioseph.
Ihc ē saluator mr̄. ¶ Dicitur at
saluator triplr̄. vl a potentia saluā
di. vl ab habitu. vl ab actu. Secdm
q̄ dr̄ a potentia saluandi. ꝯuenit ei hoc
n̄ ab etno. Secdm q̄ dr̄ ab habitu
saluandi. sic fuit impositū ab an
glo. ꝛ conuenit ei a p̄ncipio ꝯcep
tōnis. Secdm q̄ dr̄ ab actu saluā
di. dr̄ impositū a ioseph. rōne future
passionis. vn̄ glo. sr̄ ibi. vocabis n̄
eius ihm. Dicit n̄ imponens q̄ ab an
glo. ul ab etno impositū ē. Et
tangit hic glo. hanc p̄dcām triplicē
donatōem l' dnoiatōnē. Cum ei dr̄
nom̄ imponens. tangit dnoiatō
fcā a ioseph. Cum dr̄ q̄ ab anglo
l' ab etno impositū ē tangunt

alie due. ¶ Recte ergo in die ca
pite anni constituta circumcisio ca
pite mundi. et insignita capita
li littera alphabeti. Christus caput ecclesie circum
cidit. nomen ei imponitur. et eius nati
uitatis octo dies colitur. ¶ .iii.
est de effusio sanguinis Christi. hodie enim
sanguinem suum primo pro nobis effun
dere incepit. Qui ipsum pluries postmodum pro
eo effundere uoluit. Quinquies enim
uicibus sanguinem suum pro nobis effu
dit. ¶ Primo in circumcisione. et
hec effusio fuit nostre redemptionis i
nitium. ¶ Secundo in oratione. Et hec
ostendit nostre redemptionis desi
derium. ¶ .iii. in flagellatione
et hec fuit nostre redemptionis meritum
quia liuore eius sanati sumus. ¶ .iiii.
in crucifixione. et hec fuit nostre redem
ptionis pretium. tunc enim que non ra
puit exsoluit. ¶ .v. in lateris
apertione. Et hec fuit nostre redemptio
nis sacramentum. Inde enim exiuit
aqua et sanguis. que figurauit nos
per aquam baptismi debere mundari. Quia
quidem baptismus habuit omnem efficaciam
tiam a sanguine Christi. ¶ Quantum et
ultimum est signaculum in compositione
Quod quidem Christus hodie accipere digna
tus est. Voluit autem circumcidi dominus
propter multas rationes. ¶ Prima ratio
sui. scilicet ut ueram carnem humanam
se assumpsisse ostenderet. Sciebat enim
adhuc futuros. qui dicerent ipsum

non corpus uerum. sed fantasticum
assumpsisse. et ideo ut eorum errorem
confutaret. uoluit circumcidi et san
guinem emittere. Corpus enim fanta
sticum sanguinem non emittit.
¶ Secundo ratione nostri. ut nos spiritu
aliter debere circumcidi ostenderet.
¶ Duplex est enim circumcisio secundum Bernardum. que
debet fieri a nobis. scilicet exterior in carne
et interior in mente. ¶ Circumci
sio exterior consistit in tribus. scilicet
In habitu. ne sit notabilis. In
actione ne sit reprehensibilis.
Et in sermone ne sit contemp
tibilis. ¶ Interior similiter in tribus
consistit. scilicet In cogitatione ut sit
sancta. In affectione ut sit pura.
Et in intentione ut sit recta.
hec Bernardus. Tertium ratione nostri. ut nos sal
uaret. Quemadmodum enim fit cau
terium in uno membro ut totum
corpus sanetur. Sic Christus uoluit porta
re cauterium circumcisionis. ut sic
corpus totum misticum saluaret. Colossenses
ii. Circumcisi estis circumcisione
non manufacta in expoliatione
carnis. sed circumcisione Christi. ¶ .iiii.
ratione iudeorum. ut inexcusabi
les essent. Si enim circumcisus non fu
isset. potuissent se iudei ex
cusare et dicere. Ideo te non recepi
mus. quia dissimilis eras patribus. ¶ .v.
ratione demonum. ne scilicet incarna
tionis misterium cognoscerent. Cum

ei circucisio fiet q originale pcca
tum. credidit apls. q hic qui circu
cidebat. similr peccatore ee qui
circucisionis remedio indigeret.
Per eand circum uoluit. ut matr
sua ugo purificacio eet de sobsata
Quinto ideo xpc uoluit adimple
re. Sicut ei baptizari uoluit ut
pfectam iusticiam .i. pfectam hu
militate q e sub dne se minori i
pleret. Sic q uoluit circuncidi. ut
eand nob humilitate ostenderet
dum auctor q dns legis uoluit se
subde legi. Vi. ideo legis
mosayce approband q eam bonam
esse complend. qr non ueniat
legem soluere. sz adimplere. Ro. xvi.
Dico ei ihm ministru fuisse cir
cisionis p. u. di q&c. Qre aut
circ. oct die fiebat. ratio pt ro as
signari. Prima sunt fene
m tlltm ystoricu sm litalem.
Nam sic dic Rabi moyses.
maxis phs q theolog. lic iude
us pui in sex dieb tante te
neritatis ad sit e. quite e ad sit
in utero mris existens. In viii.
a fortificat q solidat. q io ut
dic. noluit dns puulos ant oc
tauu die circidi ne ob nimi
am tenitudine nimiu le
deret. Vlt oct u ipaz circisi
one noluit plongari p tres
cas qs phs ide assigt. P. u

ut piculm euitet. ne s. si mini
um deferet sm circucisione eos
mori contingeret. Sc. ii. ut do
lori puulor puideat. Cu ei
in cpositione maxi dolor sit.
uoluit eos dns circidi. dum puua
ad huc ymaginatoes hrent
ut minore dolore sentirent.
.iii. ut parentu tristicie qsu
lat. Nam cu circucisione plerz
puuli morerent. Si circisi fuisset
iam magni q ex hoc mortui.
maior dolor fuisset parentibus.
qm si morerent. viii. tm dies
hntes. Scda ro sunt pene
intlltm anagogicu sm celeste.
Ido e oct die fiebat. ut daret i
tlligi qd in oct ritius ab omi
pena q miseria circidem. Et p
hoc. viii. dies et. viii. etates.
Prima ab adam usz ad noe.
Sa a noe usz ad abraam. iii.
ab abraam usz ad moysem. iiii.
a moysen usz ad dd. v. a dd.
usz ad xpm. vi. a xpo usz ad fine
mdi. vii. morientiu. viii.
resurgentiu. vl p viii. dies in
tlligimus. viii. que in eterna ui
ta possidebimus. Q enumat aug
dicens. Qd aliud e. ego ero il
lor ds. n ero eis unde satient
ero qcuz honeste desiderant. s.
uita. salus. uict. copia. glia.
honor q pax. q oe bonum. Vl

ali· p· vii· dies· intelli· hō cōstans
ex cor̄ ⁊ aīa· iiij· enī dies sunt· s·
elemēta· ex quib3 cor̄ consistit· ⁊
tres dies sūt· tres potentie que
sūt in aīa· s· concupiscibilis· irasci
bilis· ⁊ rōnalis· homo ḡ qui nūc
hēt· vii· dies quī vanitati eterne· in
cōmutabilitatis coniūgē· Tunc
viii· dies hēbit· ⁊ in illo octauo
die ab omī pena ⁊ culpa carebit.
·iii· vō sūnt penes intellectum tropo
logicū siū moralē· Et scdm hoc· viii·
dies diuisimod' post' accipi· ·pmi'
pōt ēē pc̄ti cognitio· ps· Qm̄ iniq
tatē meā ego cog· ⁊c̄· ·ii· ads ppo
tū desendi malū ⁊ faciendi bonū
q' notat' in filio pdigo qui dix· surgam
⁊ ibo ad patrem meū ⁊c̄· ·iii·
pudor de pc̄tō· vn̄ ap'· q̄ ēi fructū
hūistis tc̄ in quib' nūc erubescatis.
·iiii· timor de futuro iuditio· Job q̄si
tumētes sr· me fluct' timui dm̄
⁊c̄· Jo'· siū cōmedā siū bibā· siū qd
faciā sp̄ m̄ uidē illa uox ī aurib3
meis insonāē· Surgite mortui ⁊
venite ad iuditiū· ·v· cōtritio
s· luctū iunge· fac ē· ·vi· con
fessio· ps· dixi cōfitebor ad ū· me·
īiustī· m· do ⁊c̄· ·vii· spes uenie
s· aū ⁊ si iudas pc̄tm suū cōfessus
fuīt· tū nō in spe uenie· ⁊iō non ē
miam cōsecut'· ·viii· satisfactio
In hac die spāli· hō carebit· nō solū
a culpa· s3 ⁊ ab oī pena· ·vel' dno
pmi dies ē· dolor de ppetratōne
pc̄ti· ⁊ desiderium emēdandi· ·Alii
duo confiteri mala que fecim' ⁊
bona q̄ ob misim'· ·Alii· iiii· ē
orō· lacrimar3 effusio· Cors afflic
tō· Et elemosinar3 elargitō· ·vel'
viii· dies possē ēē· viii· q̄s dilige'
cōsideratō oēm uoluntatē· peccandi
anobi' cadit· Ita q' qui viiī dili
gent' cōsideruat vnā magnā die
tā faciet· Quor· vii· b'· enuat·
dicens· Septē s3 de quib' hōis
que si hō consideret· in eternū nō
peccarz· s· m̄ iuuis· opatō turpis
exitus flebilis· status instabi
lis· mors terribilis· dissolutio
miserabilis· ⁊ dampnatō detesta
bilis· Et octauū pōt ēē cōsideratō glē
īeffabilis· ·iiii· vō sūnt penes
īntellectū allegoricū siū spualem·
cōscdm l3 v'· dies erūt· v'· libri mo
ysi· in quib3 continet' lex· Et
duo ēr̄· pphe ⁊ psalī· viii· dies ēr
doctrina euāngelii· s3 in· vii· die non
fiebat pfcā curatio· In· viii· āt p
fcā cōo fit· ab oī culpa· ⁊ ab oī pena
nēc sp̄e· s3 tamen in re· ·Qr̄· āt
data fuit cio· vi· ē cāe q̄ notant'
in his uisib3· Cauterium· signū·
meritū medicina· figura· Exemplū
fuit olim cio datus· De cāe ā
cōmunis dm̄ dr̄ q' angls eū cultello
magno attulit· ⁊ ipse eū· a quis
gaudi· ī eterna scē m' honorifice collo

aurt.

cauit. Carolus uō illā p̄cā fec̄.
carosiū transtulisse. Nam aūt
dr̄ ēē rome in ecc̄a que dr̄ scā sc̄oz
p̄nū ⁊ ibidē sc̄ptū legit̄ ēcisa caro
x̄. sandalia clara. ac umbilicus
inget. h̄ p̄ciosa caro x̄. p̄nū ⁊ ea
die fit statio in scā sc̄oz. q̄et si
hoc u̅m ē. utiqȝ miraclō ad sc̄le
dū ē. Cum ei p̄putiū sit de ueri-
te hūane nat̄e. c̄dim̄ q̄ resurgen-
te x̄. redit p̄putiū ad locū suū
glificatū. Alii dixerunt qd̄ h̄ uer̄
sit. iuxt̄ oppionē illoz qui dn̄t
id solū ē de ueritate hūane nat̄e
qd̄ ab adā traductū ē. ⁊ id solū
resurget. Incip̄ d̄ ephya dn̄i.
Epyphania dn̄i q̄druplici d̄
corat̄ miraculo. ⁊ id̄o q̄d̄r
plici uocabulo nūcupat̄. Ho
die eñ magi xp̄m adorat̄.
Ihc̄s baptizat̄. aq̄m in uinū x̄p̄c
mutat̄. Et .v̄. hōmū de .v. pa
nib; ⁊ duob; pisc̄ib; satiauit.
Cum ē .xiii. di. magi ad eū stel
la duce uenerūt ⁊ ind̄ dr̄ epyph̄a
nia ab epy qd̄ ē s̄. ⁊ phanos appa
ritio. q̄ tūc desum stella appu
it. su ip̄e x̄. p̄ stellā que desuper
uisa ē. magis uer̄ d̄s demon
stratū ē. Eadē die reuolut̄. xxix.
ā cū iam ānū. xxx. attigiss&. q̄
h̄bat. xxix ān. xiii. Erat enī i ci
piens q̄i ānoz. xxx. ut dic̄ lucas
ul̄ s̄m bedā h̄bat. xxx. plenos
qd̄ ⁊ romanā eccā tenēt asserit.
Tūc magr̄ in iordane baptizat̄ ē.
⁊ ob hoc uocat̄ theophania a the-
os qd̄ ē d̄s. ⁊ phanos qd̄ ē appitō
q̄ tūc d̄s t̄nitas apparuit pat̄ in
uoce. filī i carne. sp̄c. s. i colūbe
sp̄e. Ipō itē die reuoluto
āno uno. cū eēt. xxx. ānoz. ⁊
xiii. dies. ul̄ xxxi. ānoz aq̄m in
uinū mutauit ⁊ ob hoc uocāt
bethfania. a beth qd̄ ē dom̄ q̄ i mi
raculo f̄cō in domo uer̄ d̄s ap
paruit. Ipō simil̄. die reuo
luto āno cū eēt ānoz. xxxi. ul̄
xxxii. v. milia hōmū de .v. pa
nib; satiauit. sic̄ dic̄ beda. ⁊
sic̄ dr̄ in illo ẏno qui sic incipit
Illumians altissim̄ ⁊c̄. ⁊ ob hoc
dr̄ phagephania a phage qd̄ est
bucca siū manducāe. Nō h̄ ā
v̄. miraculo utrū hac die con
tigerit dubitat̄. tū q̄ in orig̃
bede nō s̄ legit̄. tū q̄ .io. vi. v̄
de hoc miraculo agit̄ dr̄. Erat
ā p̄ximū pasca ⁊c̄. Ista q̄druplex
appitō hac die f̄cā. Ap̄ prima
f̄cā ē p̄ stellam in p̄sepio. scd̄a
p̄ uocē p̄ris i iordanis fluuio
t̄cia p̄ mutatiōnē aq̄ in uinū
in ⁊uiuio. Quarta p̄ multiplicatiōnē
panū in deserto. Prima aūt
appitio p̄cipue hodie celeb̄rat̄.
⁊ id̄o ei hystoriā p̄sequim̄. Nato
to eī dn̄o t̄s magi ierosolimā

uenerūt quorum nomina in hebreo sunt
Apellius. amerius. damascus. grece
galgalath. malgalath. sa
rathin. latine gaspar. Bal
thasar. melchior. Cuius modi
magi fuerint hic triplex ex
tat sententia. secundum quod magus triplici
ter dicitur. Magus enim dicitur illusor ma
leficus et sapiens. Dicunt enim
quidam hos reges ab effectu
dictos fuisse magos. id est illuso
res. ex eo scilicet quod herodem illuserunt
quia ad eum non redierunt. vnde et dicitur
de herode. matthei. ii. Quod uidens
quod illusus esset a magis et cetera.
Magus iterum dicitur maleficus.
vnde exodi. viii. malefici pharaonis
dicuntur magi. et inde dicit glosa.
hos magos uocatos. Dicit enim
istos fuisse maleficos. sed postea
conuersos quibus dominus uoluit natiuitatem
suam reuelare. et eos ad se addu
cere. ut per hec peccatoribus ueniam
promitteret. Item magus idem est
quod sapiens. Nam persice magus
hebraice scriba. grece philosophus. la
tine sapiens dicitur. Dicuntur ergo magi
id est sapientes. vnde magi quasi sa
pientia magni. Venerunt ergo
hii. iii. sapientes et reges cum
magno comitatu ierosolimam
sed quare quare magi ierusalem uenerunt
cum ibi deus natus non sit. Tri
plex assignatur ratio. iiii. rationes

Prima quia magi tempus natiuitatis
agnouerunt. sed locum ignora
uerunt. quia ierusalem erat ciuitas
regalis. et ibi erat summum sa
cerdotium suspicati sunt quod tam
egregius puer non nisi in egregia ciuitate
nasci deberet. Secunda ut citius
natiuitatis locum discere potuissent cum ibi
sapientes legis et scribe resi
derent. Tertia ut iudei inex
cusabiles manerent. potuisset
enim dicere quod natiuitatis locum cogno
uimus. tempus autem ignorauimus
et ideo non credidimus. Magi autem
iudeis ostenderunt tempus. et iudei
magis locum. Quarta ubi
sit studio magorum et dampna
retur pigritia iudeorum. Nam
illi unius prophete crediderunt. isti
pluribus credere noluerunt. Illi quesierunt
regem alienum. isti non quesierunt
proprium. Illi uenerunt ex longinquo
isti manserunt in uicino. Isti re
ges fuerunt successores balaam
et ad uisionem stelle uenerunt. propter
illam prophetiam patris sui. numeri. xx
iiii. Orietur stella ex iacob. et
exurget homo de israel et cetera. Alia
causa unde isti moti sunt ad ueni
endum. ponit crisostomus in originali super matheum.
ii. asserens quosdam dicere. quod illi
tres magi omni anno semel ibant
super montem uictorialem. et iii. diebus
ibidem morantes se lauabant. et

orabāt dn̄m· ut eis illā stellā
q̄ balaā p̄dixerat ostn̄deret· Qua
dam uice· s· in die natal' dn̄i·
dū s' ibid' manerent· stella q̄
dam ad eos sr̄ mōtē uen̄· que
h̄ebat formā p̄l'chr̄i pueri
sr̄ cui' capite crux splendebat
Que magos allocuta ē dicēs·
Ite uelocit' intrā iuda· ⁊ ibi
regē q̄ queritis natū inuenie
tis· Tunc illi ⁊tinuo uenire
ceperunt· Sed quō intrā p̄uo
tp̄e· s· in· xiii· dieb; p̄ tanta
terrar' spatia uenire potuerūt·
·s· ab oriente usq; in ierl'm· q̄ i
medio mn̄di d'r ēē sita· Dicēd
ē sm̄ Remi· Q' in̄ tal' puer ad
quē p̄perabant eos intrā breui
spatio p̄ducere potuit· Vel p̄t dia
sm̄ iero· q' sr̄ dromedarios ue
ner'· qui ē alia uelocissima
q̄ tm̄ currit in uno die q̄ntū
equs in iii· dieb;· Vn̄ d'r dro
medarius a dromos q' ē cursus
⁊ ares q' ē uirtus· Vel d' q'
sm̄ criso· q' stella diu an̄ nat'
dn̄i apparuit magis ⁊ ex tūc p̄fi
cisci ceperunt· ita q' xiii· die
q̄nt ante in bethleē p̄ue
ner'· Sed dcm̄ criso· cōmunis tenet
q' p' die nat' apparuit ⁊ ex tūc
p̄ficisci ceperūt· s' dromedarios
sm̄ ysaiam· ys· lx· Inundatio
camelor' ueniet e· dromedarii

madian ⁊ effa· Cum ergo
ierosolimā uenisset interroga
uerūt dicentes· Vbi ē qui natus
ē rex iudeor'· Non interrogant
an natus sit· q' h' credebant·
Sed q̄rūt ubi natus sit· Et
q̄si a'd interrogasset eos· unde scitis
hūc regē natū ēē· responderūt·
Vidim' stellā ei' in oriente ⁊
uenim' adorare eū· hoc ē nos
existentes in oriente uidimus
·i· ei' nat'· ostensiuā· Vidim' i
q̄ posita sit iudeam· Vel nos
existentes in n̄ra regione· vidi
m' stellā ei' in oriēte· i· in oriē
tali p̄te· Quibus uerbis sicut dicit
Remigi' in orig'· deum hominem
eū dixerūt· V' ē qui natus est·
Deum regē cū aiūt· rex iudeor'·
Deum dn̄m cū subiūgūt· uenim'
adorare eū· Preceptū ē enim
ut nulls n̄ solus deo adoraret·
Aset Herodes h audiēs turbat'
ē ⁊ oīs iero· cū illo· Trip'
de cā rex turbat' ē· Primo
ne iudei regē natū tamq̄ suū
reciperent· ⁊ se tamq̄ alienige
nā expellerent· Secūdo ne a ro
manis culpari possz· Si aliq's
ibi rex uocaretur q' augustus
nō ⁊stituiss&· Tercio ordinaue
rant romani· ut nulls deus uel
rex· sn̄ sua licentia· ⁊ imperio
diceret· Vn̄· sic d'r· g· Celi rege

nato rex terre turbatus est. quia in mun
rum altitudo terrena confundit. cum
celsitudo celestis aperitur. Omnis
ierosolima cum illo turbata est triplici
causa. Primo quia impii neque
unt gaudere de aduentu iusti.
Secundo ut regi turbato adularentur
per hoc quod sibi se turbatos ostenderent.
Tercio quia sicut se se uentis concutienti
bus unda concutitur. sic et regibus sese
ad inuicem concertantibus populus conturbatur.
Et ideo ex hoc timuerunt. ne scilicet presente
et uenturo rege ad inuicem certan
tibus. ipsi per turbatoribus inuoluerentur.
hoc vero est ciso. Tunc herodes omnes sa
cerdotes et scribas congregans sciscitabatur
ab eis ubi christus nasceretur. Cumque ab eis
didicisset quod in bethleem iudee. uo
catis ad se clam magis diligenter
et ab eis didicit tempus stelle. ut unde
libet sciret quid faceret. si ad se ma
gi non redirent. Dixitque eis ut in
uento puero ei renunciarent. simu
lans se uelle adorare quem uole
bat occidere. Et nota quod cum magi
ierusalem ingressi fuissent stelle duca
tum amiserunt. et hoc propter tres rationes.
Prima ut de loco natiuitatis christi querere
cogerentur. ut sic de ipsius ortu certificarentur.
tam per stelle apparitionem quam per
prophetie assertionem. sic et factum est. Secunda.
quia auxilium querentes humanum
iuste perdere meruerunt diuinum. Tercia.
quia signa infidelibus data sunt ... secundum

apostolum. sed prophetia fidelibus. et ideo signum
datum istis dum adhuc erant infi
deles. non debuit apparere dum erant
inter iudeos fideles. Hoc tangitur ratio
tangitur in glo. Cum autem ierusalem
egressi fuissent. stella antecedebat
eos usque dum ueniens staret supra ubi erat puer.
De hac stella cuius modi fuit.
.iij. sunt opiniones quas ponit remi
gius in originali. Quidam dicunt fuisse spiritum
sanctum. ut ille qui postmodum descendit
super baptizatum in specie columbe ap
paruisset et magis in specie stelle.
Alij ut crisostomus dicunt quod fuit angelus
ut ipse qui apparuit pastoribus
apparuerit et magis. sed ipsis pasto
ribus iudeis tamquam ratione utentibus
apparuit in forma rationali. gentilibus
uero tamquam irrationalibus in specie irrationali.
Alij dicunt quod uerius est dicitur quod fuit
stella de nouo creata. que peracto suo
ministerio redijt in preiacentem materiam.
Ista autem stella secundum fulgentium
differebat ab alijs in tribus. scilicet In
situ quia non erat locata in fir
mamento. sed pendebat in medi
tullio aeris proxima terre. In fulgore
quia ceteris erat splendidior quod in hoc
patet. quia splendorem eius non poterat sple
dor solis obscurare. immo in medi
die lucidissima apparebat. In mo
tu quia precedebat magos more ua
toris. Non enim mouebatur motu cir
culari. sed quodam motu animali et progressiuo.

¶ Cu̅ a̅ stellam uidisset gauisi s̅
gau. mag. ualde. ¶ Quod q̅ quadru
plex e̅ stella q̅ isti magi uider̅t.
s. stella materialis. stella spu̅alis
stella intellectual'. stella rac̅onal'
stella substantial'. ¶ Primam s. m̅a
lem uider̅u̅t in oriente. ¶ Secundam
s. spu̅ale̅ que e̅ fides uider̅ in
corde. sicut e̅ h' stella. s. fides p'us
in eorum corde irradiasset. neq̅q̅am
ad uisione̅ p'me stelle uenissent.
¶ Habuer̅u̅t eni̅ fide̅ de ei' humanitate
cu̅ dixerunt. ubi e̅ qui nat' e̅. Et
de ei' regali dignitate cu̅ dixer̅u̅t
rex iudeorum. Et de ei' diuinitate cu̅
dixerunt. Et ue. ad ora. eu̅. ¶ Tertiam.
s. intellectuale̅ que angel's uid
er̅u̅t in sompno qu̅ p' angelum sunt
amonitone redier̅u̅t ad herodem.
lic3 fm̅ q̅uida̅ glo. n̅ angel's s3 ip̅e
d's eos admonuer̅it. ¶ Quartam. s. rac̅o
nale̅ que fuit b̅ta uirgo uider̅
in diuersorio. ¶ Quintam. s. substantiale̅ que
fuit x' uider̅ in p'sepio ⁊ de hac du
plici d'r. Et intran. do. in ⁊c'.
¶ Quibus a̅ istorum d'r stella. ¶ De p'ma
ps. luna̅ ⁊ stellas q̅s tu funda.
¶ De sa. ecc̅. xliii. sp̅es celi .i. ho̅is
celestis g'la stellarum .i. uirtutum.
¶ De iii. bar. iii. stelle a̅ dederu̅t
lume̅ in custodiis suis uocate ⁊c'.
¶ De. q'rta. aue maris stella ⁊c'.
¶ De. q'nta. apoc̅ ult'. Ego sum radix ⁊
genu' d'd. stella splendida ⁊ ma

tutina. ¶ In uisione̅ p'me ⁊ sc'de
stelle magi gauisi s̅. ¶ In ui
sione̅ t'tie. gauisi s̅ gaudio.
¶ In uisione̅ q'rte. ga. s̅ gau.
ma. ¶ Sed in uisione̅ q'nte. ga.
s̅. gau. ma. uald'. Vel ut dic'
glo. Ille gaud3 gaudio. qui d'
d'o gaud3 qui e̅ u'm gaudiu̅.
Et addidit magno q' eo n'l est
mai' ⁊ uald' q' de magno p't ali'
plus ali' min' gaude̅ uel per
hoc u'borum exaggerac̅o̅ne̅ uoluit
ostende̅ euu̅gelista q' ho̅i̅es pl'
gaude̅t de reb' p'ditis ⁊ iter̅u̅
inuentis q̅ de sp' possessis.
¶ Cu̅q3 domunculam intrassent
⁊ puer cu̅ m̅re inuenissent. flexi'
genib3 singuli. h' e̅ munia obtu
ler̅u̅t. s. aurum. thus. ⁊ mirra̅. hic
exclamat. aug'. dice̅s. O infa̅
tia cui ⁊ astra subdu̅t'. cuius
e̅ iste magnitudi̅s. ⁊ sine glie
ad cui' pannos ⁊ angeli exultu̅t
⁊ sidera obsequu̅ant. ⁊ reges t̅
p'udiant. ⁊ sectatores sapie̅ ge
niculant. Stupeo cu̅ uideo pan
nos. ⁊ intueor celos. estuo cu̅
aspicio in p'sepio mendicu̅. ⁊ sup'
astra p'clarum. It. B'. quid faciti'
o magi q'd facitis. lactante̅
puer' adoratis in tugurio ui
li. in uilib3 pannis. g'taue deu'
iste. Qu'd facitis q' aurum ei offe̅
tis. q' rex e̅ iste. ⁊ ubi aula

regia · ubi tron̄ · ū curie regal'
frequentia · Nūq̄d aula ē stablm
tron̄ p̄sepiū · curie frequentia
Joseph ꝯ maria · Isti insipien
tes fcī s̄ · ut fierent sapientes
De h̄ ꝯ g̃ dic̄ ylar̄ · in · li · ii · d
trinit̄ · parit ūgo · s; partus a dō
ē · In fans uag̃ laudantes
angli audiunt̄ · pānni sordēt
dē adorat̄ · Itaq; ul' potatis
potentis dignitas nō amitti
dū cām̄ hūilitas predicat̄ ·
Ecce quō in x̄ puo nō tātū
fuer̄ hūilia ꝯ infima · s; ꝯ
diuinitatis sublimia ꝯ excel
sa · De hoc itm Jeꝰ · super
eplām ad he · Respicias cun
as x̄ uid' parit̄ ꝯ celū uagi
entē in p̄sepe intueris infā
tem · s; anglos simil' ascul
ta laudantes · herodes p̄seq̄t̄ ·
s; adorauīnt magi · Ignor
ant pharisei · s; stella dmō
strat · baptizat̄ a suo · s; uox
dī de sup̄ tonātis audit̄ · Aq̄s
immgit̄ · s; colūba descendit̄ ·
ymo sp̄s in colūba · Ad̄ x̄ ā
magi h' modi muña obtu
lerit · nī ē rō · Prima qm̄
tradito antiquoꝝ erāt · ut dic̄
Remi · ut nll's ad dm̄ ul ad
regē uacuus intraret · psi ā
ꝯ caldei talia muña ꝯsueuer
offerre · Ii · q ē · R · qm̄ by ete
aurꝝ obtuler̄ · p̄p̄ inopie sb
leuatōnē · Thus ꝯ stabuli
fetorē · Mirram p̄p̄ mēbroꝝ pui
ꝯsolidatōm ꝯ maloꝝ u̅mui
expulsionē · Iii · qm̄ aurꝝ
ad tributū · Thus ad sacrificiū
Mirra ad sepulturam ptinet
mortuoꝝ · p h' tā g̃ in x̄ inti
mant̄ · regia potās · diuina ma
iestas · ꝯ huana mortalitas ·
Iiii · qm̄ aurꝝ sign̄t dilectōnē
Thus orōnē · mirra carnis
mortificatōnem · q h' ā xp̄o
debemꝰ offerre · V · qm̄ p h'
tā significabant̄ tā q erāt
in x̄ · s · diuinitas p̄ciosissima
aīa deuotissima · ꝯ caro in
tegra ꝯ incorrupta · Hec
tā significabant̄ · p illa tā que
erāt in arca · Nam ūga que
floruit · caro x̄ q̄ surrex̄ · pē
Et refloruit caro mā et ē
Tabule que ibi erāt in q̄
bus scripta p̄cepta · aīa in q̄
s̄ oēs thesauri scīe ꝯ sapiē dī
absconditi · Mañna diuinitas
q̄ ht oēm saporē ꝯ oēm suaui
tatē · Per aurꝝ q̄d ē p̄ciosi'
oib; metallis intelli · diuinitas
p̄ciosissima · P thus aīa
deuotissiā · q thus sign̄t
orōnē ꝯ deuotōnem · ps · Diri
gat̄ orō mā sic in censū ꝯc ·
P mirrā que ꝯseruat a corrup-ne ·

caro incorrupta. Admoni
ti autem magi in sompnis non ab
angelo · sed ab ipso domino · secundum glo
sam · in · ij · secundum sermonem crisostomi · ab an
gelo ne redirent ad herodem
per aliam uiam reuersi sunt in regio
nem suam. Ecce quomodo magi profe
cerunt. Nam stella duce ue
nerunt · prophetis · in uno xpm plenam
edocti fuerunt. Deo duce redie
runt et in xpo quieuerunt. Dicit
crisostomus in omelia epyphanie · quod reuersi
in regionem suam manserunt
colentes et glorificantes deum
magis quam prius · et predicauerunt omnes
in genere suo · et multos erudi
erunt. Denique cum post resurrectionem
domini thomas iuisset in prouin
tiam illam adiuncti sunt ei et bapti
zati ab eo · facti sunt adiutores
predicationis ipsius. Horum corpora
mediolani in ecclesia que nunc
est fratrum ordinis nostri · scilicet fratrum predi
catorum quiescebant · sed nunc
colonie requiescunt. Nam eorum
corpora primo per elenam constantini
matrem repta et in constantino
polim translata · postea per sanctum
eustorgium archiepiscopum medio
lanum perducta · ultimo per fre
dericum imperatorem capta mediolanum
cepit in coloniam theutonie ci
uitatem sunt delata · ubi magna reue
rentia et populi deuotione coruscant.

Incipit vita sancti pauli heremite.

Paulus primus
heremita ut
testatur Ieronimus · qui eius con
scripsit uitam · feruente decij per
secutione heremum uastissimam
adiit · ibique in quadam spelunca
lx · annis hominibus ignotus perman
sit. Videns enim sanctus paulus xpia
nos tot tormentorum genera in to
genus in heremum auffugit. Eo
siquidem tempore duo iuuenes xpia
ni comprehenduntur · quorum unus toto
[struck] corpore melle perungitur et
sub ardore solis aculeis mus
carum scabronum et uesparum lac
erandus exponitur. Alter uero mollis
simo lecto imponitur · ubi aeris
erat temperies · riuulorum sonitus
cantus auium · florum olfatus.
funibus tamen floreis coloribus
obtectis · sic iuuenis cingitur ·
ut manibus uel pedibus se iuua
re non posset. Ad eum quandam iuuen
culam corpore pulcherrimam et impudi
cam · ac impudice tractat iuue
nem dei amore repletum. Cum autem
ille in carne motus contrarios boni
sensisset · nec haberet arma quibus
ab hoste se erueret · linguam
propriam dentibus suis incidit · et in
faciem impudice femine expu
it · et sic temptationem laude dignus
peruicit. Hunc et aliorum penis
sanctus paulus territus heremum petiit

Hoc tempore dum antonius primum se inter
monachos heremum incolere cogitaret
in sompnis alium nullo se meliorem
heremum incolere edocetur. Qui dum
eum per silvas inquireret obviam
habuit ypocentaurum hominem equo
mixtum qui ei viam dexteram demon-
stravit. Post modum obviam habuit
animal ferens fructus palmarum superius ima-
gine hominis insignitum. deorsum
vero capree formam habens. Qui dum
ipsum per deum coniuraret ut diceret quis esset
dixit. Respondit se esse sathyrum deum sil-
varum. Postea obviam ei lupus qui eum
ad cellam sancti pauli adduxit. Paulus
autem antonium presentiens hostium seram
clausit. Antonius vero rogat ut
hostium aperiat. asserens se nunquam
inde recessurum sed ibi potius moritu-
rum. Victus paulus ei aperuit.
statimque ambo in amplexus
ruunt. Cumque prandendi hora
adesset corvus duplicatam panis
partem attulit. Cumque de hoc anto-
nius miraretur. respondit paulus quod deus sibi omni
die talia ministrabat. sed annonam
pro hospite duplicaverat. Pia lis
oritur. Quis magis dignus esset panem
dividere. Volebat paulus hospitem
et antonius seniorem. Tandem utrique
manum apponunt et in equas partes
panem diviserunt. Cum autem
antonius rediens celle sue appropinqua-
ret. vidit angelos pauli animam
deferentes. Qui in velocius rediens
invenit corpus pauli flexis genibus
in modum orantis erectum. ita ut
ipsum vivere extimaret. Sed cum ipsum
mortuum didicisset dixit. O sancta anima
quod gerebas in vita in morte mon-
strasti. Cumque antonius non haberet unde se-
pulturam faceret. Ecce duo leones
advenerunt et foveam parantes. se-
pultoque eo ad silvam redierunt.
Antonius autem tunicam pauli ex palmis
contextam assumpsit. qua postmodum
in sollempnitatibus utebatur. Obi-
it circa annos domini. CC. lxxxvii.

De interpretatione nominis Remigii.

Remigius dicitur
a remi quod est pascens et ge-
os quod est terra quasi pascens terrenos doc-
trina. vel a geon quod est luctator quasi
pastor et luctator. Eius vitam Igina-
tus remensis archiepiscopus scripsit.

Incipit vita sancti Remigii.

Remigius doctor
egregius et confessor
domini gloriosus a quodam heremita
nasci taliter est previsus. Cum enim
vandalorum persecutio totam fere
franciam devastasset. Quidam re-
clusus vir sanctus qui lumen oculorum
amiserat. pro pace ecclesie gallicane
crebris orationibus dominum exorabat.
Et ecce angelus domini in visu ei asti-
tit. eique dixit. Scito quod mulier illa
nomine cilina filium nomine remigi-
um generabit. qui gentem suam a ma-
lorum incursibus liberabit. Cumque evi-

gilasset statim ad domum Ciline
uenit et que uiderat enarrauit. Cui
cum illa non crederet eo quod anus iam esset
ille dixit. Scias quod cum puer
ablactatus fuerit oculos meos de lac
te tuo perunget et continuo me
uisui restituet. Cum per ordinem
hec omnia contigissent. Remigius mun
dum fugit et reclusorium intrauit
Crescente autem eius fama cum esset
xxii annorum ab omni populo archiepiscopus est
electus. Tante autem mansuetu
dinis fuit quod cum ad mensam eius
passeres ueniebant et de manu
eius ciborum reliquias comedebant.
Quodam tempore dum in domo cuiusdam
matrone hospitatus fuisset et
illa modicum uini haberet. Remi
cellarium introiuit et super dolium
crucem fecit. Qui cum ibidem orasset mox
desuper uinum egreditur ita quod per me
dium cellarium fundebatur. Cum
rex francie tunc temporis gentilis
esset. nec ab uxore sua christianissima
conuerti posset. uidens quod infinitus
exercitus alamannorum super se ue
nisset domino uotum uouit. quod si de
alamannis ei uictoriam concederet.
mox fidem christi reciperet. Quod cum sicut uo
luisset ad libitum assecutus beatum
remigium adiit. et se baptizari
postulat. Cum ad fontem baptis
mi peruenisset. nec idem sacrum crisma ha
beret. ecce columba quedam ampul
lam cum crismate in rostro tu
lit. De quo regem pontifex liniuit. Hec autem ampulla in romana
ecclesia conseruatur. et inde usque hodie
reges francie inunguntur.

Post longum tempus cum genebaldus
uir prudens neptem b. re. in
uxorem haberet et se religionis causa
mutuo absoluissent predictum Gene.
b. re. laudunensem episcopum ordina
uit. At gene. cum uxore sua
causa instruendi ad se sepius ueni
re permitteret. ex frequenti colloquio
eius animus in concupiscentia inflammatur
et uterque in peccatum secum prolabitur. Que
concipiens et filium pariens hoc episcopo
intimauit. Ille confusus ad eam
remisit dicens: quia puer de la
trocinio acquisitus est. uolo ut latro
uocetur. Ne autem suspicio aliqua
oriretur. uxorem suam prius ad se
uenire permisit. Veruntamen post primum
peccatum fletum. secutum iuit iterum in pec
catum. Que cum filiam peperisset
et hoc episcopo retulisset. ille respondit.
Illam filiam uulpeculam nominari.
Tandem ad se reuersus. b. re. ad
iit. et ad pedes suos procidens
stolam de collo suo deponere
uoluit. Quod cum sanctus re. prohibu
isset. et ab eo quod accidit audi
uisset. blande eum consolans ipsum
in quadam cellula per vii an
nos reclusit. et ipse interim eius

eccl'iam gubnauit. Cu igr ā
cū in cena dn̄i i orōne ꝑsist'
et angl's dn̄s eid' astitit. ꝯ pcca
tū suū ē dimissū ꝑhibuit.
at ut foras exire debeat imp
auit. Cui cū rn̄disset non
possū. qm̄ d's m's re. hostiū
h' clausit ꝯ sigillo suo muniuit
Angl's ait. Scito ut scias t' ce
lū aptū ee. hoc ē hostiū sal
uo sigillo n̄r apies. Statimq;
ut dixerat ē aptū. Tunc Gene
bald' iactās in medio hostii
i mod' crucis ait. Etiā si d's ih̄c
x̄ ad me ueniret huc. hīc nō e
grediar n̄i d's m's re. huc ueniat
qui me reclusit. Tunc scs re.
ad monitōne angli. laudunū
uenit. ꝯ ipm in locū suū resti
tuit. Qui usq; ad obitū in scīs
opib; pseuauit. ꝯ latro filius
ei' i epātu eid' successit ꝑ etiā
scs fuit. Tandē btūs re. mul
tis clar' uirtutib; i pace qeuit.

Ylarius dicit' qi ylaris. Distpīe nō.
q' imbutus dī ualde ylaris
fuit. Vel d' ylarius qi alarius
ab altus ꝯ ares uirtutib; quia
fuit altus in scīa ꝯ uirtuosus i
uita. Vel ylar' d' qi abyle. q'
ē qi p'mordial' mā q obscura
fuit. ꝯ ipe in dcīs suis mag
nam ht obscuritatē ꝯ pfun
ditatē. Incip vita sci ylarii. epi.

Ylarius pictauoꝝ urb' epc
regionis eqtanie oriund'
qi refulgēs lucif' int' astra p
cessit h' uxorē primit' h'ns ꝯ
filiā in laycali hitu monasti
cā uitā ducebat. Tandē iuxta
ꝯsciā pficiēs in epm ē electus.
Cum igr btūs yla. nō solū ciui
tatē suā. s; ꝯ totā frantiā ab
heretis defensaret ad suggesti
onē duoꝝ epoꝝ qui heresi fauebant
depuati. ab impatore q heretico
fautor erat. cū bto eusebio
epō uercellū ē in exiliū relega
tus. Deniq; cū ubiq; āriana he
sis pullularet. ꝯ ab impatore
licentia data eēt. ut oēs epi ꝯ
ueniēnt de unitate fidi disputa
rent. Summq; scs ylarius adue
nisset. ad petitonē dcōꝝ epoꝝ q
ei' eloqntiā ferre nō poterant pic
tauiā redire ꝯpellit'. Cū aūt ad
insulā gallinariā que tota erat
plena spētib' appinqsset. ꝯ ipsi
descendisset. oms spentes ex
suo uisione fugabat. ꝯ i medio
isule palū fixit. n amplius ultra
ē ill' occupare ꝑuenit. tamqm
ps insule nō sit tra. s; pelag'
Cum igr pictauis eēt qndam in
fantē sine bapo defunctū suis ora
tionib; ad uitā restituit. Nam
tamdiu iacuit impuluere donec
pariter surgerent. senex de ordine

dñs

puniꝰ de morte. Cū ā apra
filia eiꝰ maritū uellꝫ accipe.
yla. pr̄ ei eā pdicauī ꝯ ī sacre
ūgīitatis ꝓposito ꝯfirmauit.
Cū m̄ ille firmās ꝯsiderans et
ne aliū flecteret formidans
dn̄s instantiꝰ exorauit. ut eā
ad se reciperet. ñ ultra uiuē ꝑe
mitteret. Qđ ꝯ factū ē. Nam pt
paucos dies ad dn̄m migrā.
Quā ipe ppiis manibꝫ sepeliuī
Qđ mr̄ bē apre ꝯsiderans epm̄
rogauit. ut sibi qđ ꝯ filie impet
ret. qđ ꝯ fec̄. ꝯ ipam oroñe sua ad
regnū pmisit. Eo tp̄e leo
hereticorꝫ pfidia depuatꝰ oīm
epōꝫ ꝯciliū ꝯuocauit. Quibꝰ ꝯ
uocatis. yla. nō uocatꝰ aduenit.
Quo audiens pp̄ pcepit ne aliqs
ei assurgeret. ñ aliqs locū daret.
Cū ḡ ingressus fuissꝫ dix̄ ad
eū pp̄. Tu es yla. gallus. Et
ille. nō sū gallus. ſꝫ de gallia
.i. nō sū ī gallia natꝰ. ſꝫ ð gallia
epc̄. Cui pp̄. Et si tu es yla de
gallia. ego sū leo romāe sedis
apostolice ꝯ iudex. Cui ylariꝰ
Et si sis leo. sꝫ nō de tribu iuda
ꝯ si iudicans resides. ſꝫ nō in se
de maiestatis. Tūc pp̄ cū in
dignatione surex dicēs. ꝯodicū pt
stolāe don̄ redeā. ꝯ tē ꝓ meritis
reddā. Cui yla. Et si nō rediēs
qs in pte rediturꝰ erit. Et ille

conatus redibo. ꝯtrā sr̄ bīā
huiliabo. Cū ḡ pp̄ ad secta nāe
uenissꝫ diſſina put. ꝯ oīa intē
stina idē paciens miſabili fi
niuit uitā. Interea uidēs yla.
qđ nullꝰ ē assurgeret patient se
rēs in terā se posuit dicēs. Dñi
ē terra. Statimqꝫ nutu dī terra q̄
insedeāt surum se extulit. et
ussꝫ in equalitatē alioꝫ epōꝫ se
eleuauit. Cū ḡ pp̄ renūtia
ret ð fūcꝰ misabili exigēs
yla. oēs epos in fidē catholica
ꝯfirmauī ꝯ cōfirmatos ad ppa
remisit. Quandꝰ multis mi
raclis ppetratis cū b. yla. ī fir
matꝰ obitū suū īminē ꝯgnosceret
leoncīū pbrm̄ q̄ marie dili
gebat ad se uocauit ꝯ nocte p
ueniēte. ut foras exeat admo
nuit. ꝯ si qđ audiret ut renū
ciet mpaui. Ille iussa eplens
uoces adhꝰ ciuitatis tumultu
atis se audisse reuītēs expo
suit. Et cū circa eū uigilaret
finē eiꝰ expectans. media nocte
ītim iubet exire. ꝯ qđ audiret
iacenti referet. Qui cū nich
se audisse renūtiassꝫ. mox
nimia claritatis q̄ꝫ ē pdictus
pbr̄ sufferre nō potuit. ad eū
ītrauit. ꝯ sic paulatī recedēte
luce ad dn̄m migrauit.

Incipit de sancto macharij.

Machariꝰ de amacha ꝙ ē

ingenium et ares virtus. Vel a macha quod est percussio et rio magister. Fuit enim ingeniosus contra demonis fallaciam. virtuosus conversatus ad vitam. percussio in domatione carnis. Et magister magis in regimine prelationis.

De sancto Macario abbate

Macharius abbas descendit de scyti et intravit dormire in monumento ubi sepulta erant corpora paganorum et extraxit unum corpus et posuit sub capite suum tamquam plumatium. Demones autem eum volentes terrere vocabant quasi unam mulierem dicentes. Surge veni nobiscum ad balneum. et alius demon sub ipso tamquam ex mortuo illo dicebat. peregrinum quendam habeo super me non possum venire. Ille autem non expavit. sed tundebat corpus illud dicens. Surge et vade si potes. Et audientes demones fugerunt. voce magna clamantes. Vicisti nos. Cum aliquando abbas macharius apud ad cellam suam pergeret occurrit ei diabolus cum falce messoria. et volens eum de falce percutere non potuit. Et dixit ei multam violentiam patior a te machari. quia non possum prevalere adversum te. Ecce enim quicquid tu facis et ego facio. Ieiunas tu et ego penitus non comedo. Vigilas tu et ego omnino non dormio. Unum est solum in quo me superas. Et dixit abbas quid est illud. Cui ille. humilitas tua propter quam non prevaleo adversum te.

Cum temptationes spiritum nimium molestarent sedens et magnum saccum arene humeris suis imponens diebus multis se per desertum tulerat. Quem Theosebius inveniens dixit. Abbas cur tantum onus portas. Et ille vexo vexantem me. Abbas machar. vidit sathanam transeuntem in habitu hominis et habentem vestimentum lineum laceratum et per omnia foramina pendebant ampulle. Et dixit ei quo vadis. Cui ille vado potionare fratres. Cui tot ampullas portas. Respondit. Gustum fratribus porto. et si unum alicui non placebit afferam aliud vel tertium. et sic per ordinem. ut aliquod placeat. Et cum rediret. dixit ei machar. Quid fecisti. Et ille omnes sanctificati sunt et nemo mihi acquievit nisi unus qui vocatur Theotistus. Surgens autem machar. illuc ivit. et fratrem temptatum inveniens sua eum exortatione convertit. Et iterum eum machar. inveniens dixit. Quo vadis. Cui ille ad fratres vado. Et revertenti occurrit senex dicens. Quid faciunt fratres illi. Cui dyabolus male. Et dixit quare. Qui ait. quia omnes sancti sunt. et quod est maius malum unum quem habebam amisi. et omnibus sanctior factus est. Audiens hoc senex gratias egit deo.

Quadam die sanctus machar. capud defuncti repperit. et dum orasset interrogavit cuius capud fuisset. et respondit se

fuisse paganum. Et dixit ei machi-
nator: ubi est anima tua? Respondit: in inferno. Cui per-
quirenti si multum in profundo esset,
respondit quod tantum esset in profundo quantum
terra distaret a celo. Cum machi-
nator ne aliquis ulterius profundior
esset respondit: Iudei. Et ille: Et ultra
iudeos sunt aliqui profundiores? Cui
ille: profundiores sunt omnibus falsi
christiani qui Christi sanguine redempti
tantum pretium vilipendunt. Dum
per quandam solitudinem profundissi-
mam pergeret, ad quelibet miliaria
arundinem figebat ut per modum
redire sciret. Ac dum iam ix di-
etas fecisset et in quodam loco quiesce-
ret, dyabolus omnes arundines collegit
et ad caput eius posuit. Unde ad rede-
undum plurimum laboravit. Frater quidam
plurimum cogitationibus suis molesta-
batur, quod scilicet in cella inutilis esset,
sed si inter homines habitaret multos
prodesse posset. Cum cogitationes
suas machario retulisset, ille a-
it: fili, dic eis: Ecce hoc saltem
facio quod propter Christum parietes istius celle
custodio. Dum quendam culicem
se impungentem manu occidisset
et multum ex illo sanguinis emanasset,
reprehendens se quod propriam vindicasset
iniuriam, nudus vi annis in deserto
mansit et inde a scarabonibus totus
laceratus exivit. Post hec multis clarus
virtutibus in pace quievit.

De sancto Felice confessore.

Felix per nomine in pincis
dicitur vel a loco in quo
requiescat vel a subulis
vel cum quibus passus perhi-
betur. Nam pinca subula
dicitur. Accidit ei quod cum magister puerorum
existeret et eis nimium rigidus
fuit, tentus a paganis cum Christum
libere confiteretur traditus fuit in mani-
bus puerorum quos ipse docuerat.
Qui eum cum stilis et subulis occi-
derunt. Ecclesia tamen magis tenet
quod non martir extiterit sed con-
fessor. Hic ad quantum ydolum du-
ceretur ut ei sacrificaret, in ydolum ex-
sufflabat et continuo corruebat.
Legitur autem in quadam legenda quod
dum Maximus episcopus volens persecutio-
nem fugere, fame et gelu afflictus
solo corruisset, Felix ab angelo
ad eum mittitur. Et cum nihil haberet unde se-
te proxima pendente vidit race-
mum, de quo in os eius expressit vi-
num, humerisque impositum secum de-
tulit. Post hec defuncto Felix in
episcopum eligitur. Cum autem predicaret et
persecutores eum quererent, inter parie-
tes dirutos per modicum aditum se
occultavit. Statimque nutu dei per adi-
tum illum telas aranee texuerunt.
Quas dum persecutores conspicerent,
neminem illic esse putantes ab-
scedunt. Inde ad alium locum pergens
a quadam vidua per tres menses alimenta

suscep(er)it· nu(n)q(uam) t(ame)n facie(m) ei uidit·
Tande(m) pace reddita ad eccl(es)iam
sua(m) redijt· (et) ibi in pace quie
uit· sepult(us) iuxta ciuitate(m) in lo
co qui d(icitu)r pincis· hu(n)c (con)ualt(er)
erat fr(ate)r qui felix simil(ite)r dicebat(ur)·
Cu(m)q(ue) e(ss)et ip(s)e ad orare ydola co
gere(n)t dix(it)· Si inimici estis deor(um)
uestro(rum)· q(ui)a si me ad illos duxit(is)
i(n) eos sic(ut) fr(ate)r m(eu)s ex sufflabo
(et) corruent· Ex colebat a(utem) s(an)c(t)us or
tu(m)· Q(uo)nda(m) u(er)o oleta ei rap(er)e
cupientes· (con)u(er)su(m) furtu(m) se facere
cogitabant· tota nocte ortu(m) di
ligent(er) excolebant· Mane a
s(an)c(t)o salutati p(e)cc(atu)m suu(m) (con)fite(n)
tes ad p(ro)p(ri)a redier(unt)· Venientes
a(utem) gentiles ut eu(m) tenerent· ma
nus eor(um) dolor nimius app(re)he(n)
dit· Qui cu(m) ululare(n)t dix(it)
eis dicite xp(istu)s e(st) d(eu)s (et) dolor
(con)tinuo uos dimittet· Q(ui)b(us)
dice(n)tib(us) sanati s(unt)· Pontifex
ydolor(um) ad eu(m) ue(n)it dice(n)s· D(omi)ne
Ecce d(eu)s m(eu)s ut te uenie(n)te(m) ui
dit· (con)tinuo fuga(m) arripuit·
Cui cu(m) dicerem q(ua)re fugis ait· u(ir)
tute(m) h(uius) felicis fr(atr)is no(n) possu(m)
Si e(rgo) d(eu)s m(eu)s ita te timuit q(ua)n
to mag(is) ego timere te debeo·
Que(m) cu(m) felix in fide i(n)strux
it baptizari se fec(it)· Adora(n)
tib(us) apolline(m) dix(it) felix· Si d(eu)s
u(er)e e(st) apollo dicat m(ihi) q(ui)d e(st) q(uo)d i(n)

manu clausu(m) nu(n)c teneo· Hab(e)b
at a(utem) i(n) manu cedula(m) i(n) q(u)a d(omi)nica
o(rati)o erat scripta· Quo(d) n(u)l(lu)s r(espo)nde
re gentiles (con)fusi s(unt)· Tande(m) mis
sa celebrata (et) p(o)p(u)lo data pace
in pauim(en)tu(m) i(n) or(ati)one se p(ro)hia
ens migrauit ad d(omi)n(u)m· De nomine.
Marcellus dic(tu)s e(st) q(uas)i arcens
malu(m) a se· u(e)l marcellus
q(uas)i maria p(er)celle(n)s· i(d est) mu(n)danas
adu(er)sitates p(er)tie(n)s (et) (con)culcans
Marcellus cu(m) Incipit vita s(an)c(t)i
Rome su(m)m(us) marcelli.
pontifex e(ss)et· (et) maxianu(m) imp(er)
atore(m) d(e) nimia in x(christi)anos seuitia
inc(re)pass(et)· (et) i(n) q(ua)ndam domo(m) cuiusda(m)
matrone i(n) eccl(es)iam (con)secrata(m) missa(m)
agere(t)· Irat(us) i(m)p(er)ator dom(um) illa(m)
fec(it) stabulu(m) iume(n)tor(um)· (et) ip(su)m
marcellu(m) cu(m) custodia ibi ad s(er)
uitiu(m) aliu(m) deputauit· In quo
s(er)uitio p(ost) m(u)ltos an(n)os i(n) d(omi)no
requieuit· De nomine.
Antoni(us) d(icitu)r ab ana q(uod) e(st) sur
su(m) (et) tene(n)s q(uas)i su(per)na te
ne(n)s (et) mu(n)dana despitiens et
vita(m) atanasius sc(ri)psit· Incip(it)
Antonius vita sancti
cu(m) xx· e(ss)et anor(um) antonii·
(et) audire(t) legi i(n) eccl(es)ia· Si uis p(er)
fect(us) e(ss)e· uade (et) uende o(mn)ia q(ue) ha(bes)
(et) da pau(peribus)· o(mn)ia sua uende(n)s pau
p(er)ib(us) errogauit (et) h(er)emitica(m)
uita(m) duxit· Hic innu(m)erabilia de

monum temptamenta sustinuit.
Quadam vice dum spiritum fornicationis
virtute fidei superasset, diabolus in specie
pueri nigri ante eum prostratus apparuit
et se ab eo victum confessus est.
Nam iste precibus impetraverat ut
videret fornicationis demonem
iuvenibus insidiantem. Quem cum
in predicta forma vidisset, dixit: vi
lissima mihi apparuisti specie, te ul
tra non timebo. Alia vice
dum in quodam tumulo latitaret,
multitudo demonum eum adeo lacera
vit quod minister eius eum quasi mortuum
propriis humeris asportavit. Cumque
omnes qui convenerant quasi mortu
um plorassent, dormientibus cunctis
subito Antonius revixit et a mini
stro ad predictum tumulum se iterum
portari fecit. Qui cum ibi ex do
lore vulnerum prostratus iaceret, ex vir
tute animi ad conflictum demones
excitabat. Tunc illi in formis vari
arum ferarum apparuerunt et eum iterum
dentibus, cornibus et unguibus cru
delissime laceraverunt. Tunc splen
dor mirabilis ibi apparuit et demones
cunctos fugavit. Antonius autem conti
nuo sanatus est. Ibique Christum adesse
intelligens ait: Ubi eras, Ihesu bone,
ubi eras? Quare a principio non fuisti
ut me iuvares et vulnera mea
sanares? Cui dominus: Antoni, hic
eram, sed expectabam videre certamen
tuum. Nunc autem quia viriliter dimicasti,
in toto orbe te faciam nominari.
Tanti autem fervoris erat quod cum
Maximianus imperator christianos occi
deret, ipse martires sequebatur ut
cum eis martirium mereretur, et ve
hementer contristabatur eo quod sibi mar
tirium non dabatur. Cum autem in
alium heremum pergeret, argenteum
discum repperit et intra se sic
dicere cepit: Unde hic argenteus
discus ubi hominum vestigia nulla
videntur? Si eum viatori ceci
disset, utique propter sui magnitudine
latere non posset. Hoc, diabole, artifi
cium tuum est; voluntatem tamen meam
numquam poteris immutare. Et hec
dicens discus ut fumus evanu
it. Post modum ingentem massam
auri repperit, sed ut incen
dium aufugit. Sicque ad montem
fugiens viginti annis ibi perman
sit, innumeris coruscans miracu
lis. Quadam vice dum in spiritu
raptus esset, totum mundum laqueis
sese invicem connectentibus ple
num vidit. Qui exclamans ait:
O quis istos evadet? Et audivit:
Humilitas. Alia vice dum ab ange
lis in aerem levaretur, adsunt demo
nes et ei transitum prohibent,
peccata ei ab exordio nativitatis obici
entes. Quibus angeli: Non debe
tis illa narrare que Christi misericordia sunt

pietate deleta. Si qua autem sanctis ex quo factus est monachus illa preterea cum in prelatione deficerent: libere antonius in sublime tollit et libere deponit.

Narrat antonius de se dicens: Vidi aliquando diabolum celsum corpore qui se dei virtutem et prudentiam ausus est dicere et ait mihi: Quid vis ut amem tibi antoni? At ego sputa in os eius et germinans totum me in eum in christi nomine armatus ingressus et statim evanuit. Item aliquando diabolus in tanta proceritate apparuit quod celum capite tangere videretur. Quem cum antonius quis esset interrogasset, et ipse se sathanam se esse dixisset, addidit sathanas: Cur me monachi impugnant et maledicunt christiani? Cui antonius: Iuste hoc faciunt quia tuis sepe insidiis molestantur. Et ille: Ego eos nequaquam molesto, sed ipsi invicem se conturbant, nam ego ad nichilum sum redactus quia iam in cunctis partibus regnat deus et christus.

Quidam sagittarius beatum antonium cum fratribus gaudentem quadam vice conspexit et ei displicuit. Cui antonius: Pone sagittam in arcu et trahe. Quod cum fecisset, cumque hoc secundo et tercio fieri mandasset, dixit sagittarius: Tam trahere possum quod de eius fractione dolebo. Cui antonius: Sic est in opere dei, quia si supra mensuram tendere vellemus cicius frangeremur. Expedit enim rigorem aliquando relaxari. Hec audiens ille hedificatus recessit.

Interrogavit quidam antonium dicens: Quid custodiens placebo deo? Et beatus dixit: Quocumque vadis semper deum pre oculis tuis habeas. In his que agis testimonium sacrarum scripturarum adhibeas. In quocumque loco sederis non inde cito recedas. Hec tria custodi et salvus eris.

Abbas quidam interrogavit antonium dicens: Quid faciam? Cui antonius: Non confidas in tua iustitia, ventris et lingue sit tibi continentia et ne peniteas de rebus transactis. Dixit antonius: Sicut pisces si in sicco tardaverint moriuntur, ita et monachi extra cellam tardantes aut cum viris secularibus immorantes a quietis proposito resolvuntur. Qui sedet in solitudine et quiescit a tribus bellis eripitur, id est auditus, locutionis et visus; contra unum tantum pugnam habebit scilicet cordis.

Quidam fratres cum quodam sene ad abbatem antonium visitandi venerunt. Dixitque antonius fratribus: Bonum comitem huius senis habetis. Deinde dixit seni: Bonos fratres invenisti tecum abbas. Cui ille: Bonos quidem invenio, sed habitaculum eorum non habet ianuam. Quicumque vult intrat in stabulum et solvit asinum. Hoc autem dicebat quia quecumque in corde eorum statim exibat in ore.

Dixit abbas antonius: Scire convenit quod tres sunt motus corporales. Unus a natura.

Alius ex alborum plenitudine uix
ex demone. ¶ Frater quidam renunti
auerat seculo, sed non plene, quia quedam
sibi ad hoc tenebat. Cui Antonius: Va
de et eme carnes. Qui uadens e
mit carnes, et portans carnes dum
ueniret lacerabant eum canes.
Cui Antonius: Qui renuntiant seculo et
uolunt habere pecuniam, ita impugna
ti a demone discerpuntur. ¶ Antonius dum
in heremo tedio afficeretur dixit: Domine
uolo saluus fieri et non permittunt
me cogitationes mee. Et surgens ex
iuit foras et uidit quendam sedentem
atque operantem, deinde surgentem et
orantem. Erat enim angelus domini. Et
dixit ei: Sic fac et saluus eris.
¶ Cum quidam uice fratres de statu animarum
quesissent, sequenti nocte uox uo
cauit eum dicens: Surge, exi et vi
de. Et ecce uidit quendam longum et
terribilem et caput usque ad nubes
tollentem. Et quosdam pennatos ad ce
lum uolare cupientes extensis
manibus prohibebat. Et alios libe
re uolantes retinere non poterat et
maximum gaudium mixtum cum ni
mio dolore audiebat. Et intelli
git animarum illum esse ascensum et dyabolum
prohibentem, quosdam obnoxios re
tinentem et de sanctorum uolatu quos reti
nere non poterat se dolentem. ¶ Alii dum
cum fratribus operaretur suspiciens in celum
cum triste uideret, prouolutus cum domino

rogauit ut futurum scelus audiret. Fratri
bus uero sic hoc eum interrogantibus cum
lacrimis et singultibus dixit quod in
auditum scelus seculis imminet. Vi
di inquid altare dei equorum multi
tudine circumdatum. Qui calcibus omnia
dissipabant. Magno inquid tur
bine fides catholica subuertetur.
Et homines iumentis similes que sacra diri
pient. Tunc facta est uox domini dicens: Ab
hominabitur altare meum. Post duos
annos exsurgentibus arrianis eccle
sie unitatem sciderunt, baptisterium et ecclesias
polluerunt et super altaria instar oui
um christianos mactauerunt. ¶ Dux
quidam arrianus nomine balachius
cum ita ecclesiam infestaret ut uirgi
nes et monachos nudatos publice
uerberaret, cui scripsit Antonius: Video
iram dei super te uenientem. Iam desi
ne persequi christianos, ne ira dei te oc
cupet que proxime tibi minatur interi
tum. Infelix epistolam legit, arrisit
et in eam exscreans ad terram proiecit
ac portitores uerberibus multis affi
ciens Antonio talia remandauit:
Quoniam tanta tibi est cura de monachis,
ad te quoque perueniet nostri disciplina ri
goris. Post v autem dies equum suum man
suetissimum insidens, morsu ipsius
equi ad terram proicitur, confractisque ac
laceratis cruribus infra triduum expi
rauit. ¶ Cum quidam fratres uerbum
salutis ab Antonio quesissent, ille ait:

Audistis dnm dnte. qui qs
te pcusserit i vna maxilla p
be ei & alteram. Occurrit ei h im
plere no possum. Et ille. al
tem de vna patient ferre. Et
illi. Etiam n h possem. Quib
anto. alterm ne uelitis pcu
tere mag q pcuti. Et illi. n
h e possumus. Tunc anto. dix
disciplo suo. Facias ppa fri
b istis q nimis delicati s.
sola oro nra e ub. hec aut
cuitas prim legitur. Tandem b.
anto. c. v. anos uite sue frs
deosculans inpace quieuit.
xxij. circa anni d. ccc. xl. De nomine.

Fabianus qi fabricans
btitudinem supnam. i. eam
sibi acquirit. De sco Fa
biano.

Fabianus ciuis roma
nus fuit & cum pp defunc
to. palio eligendo ppls conueniss
set. int eos & ipse uenit rei
exitum scire uoles. Et ecce co
lumba candida sr cap ei descen
dit. Et cum oms mirarentur. ab
eis in ppm eligunt. h p oms
regiones. vij diacones misit.
& eisdem vij. subdiacones tradi
dit. qui oium gesta martir col
legerent. h ut ait anto. inpatori
phylippo uolenti int eos pas
ce uigilus & coicare minsterus
restitit. n quo usq pcca cofiteret.

cont penitentes staret int eos
pmisit. Tandem pontificatus sui
ano. xiij. iussu decij capitis
obtruncatione martirio coronatur.

Sebastianus. De nomine.
Sebastianus dicitur a sebastos qd e
sequens & btitudo
& astu q e ciuitas & ana qd e
sursum qi sequens btitudinem ci
uitatis superne. Vl dr seba. ab asto
stam miles xpi. eq eram. bastim
sum sella quo mediante xpi i ecciam
militauit. & de multis martirib
uictoriam obtinuit. Vl sebasti
an int pre uallatus ul circuens.
uallatus q sagittis tamqm
ericius fuit confodatus. Circuiens
q oes martires circuibat & oms
confortabat. De sco Sebasti
ano.

Sebastianus uir xpianissimus
tissimus narbonensis gnte.
ciuis mediolanensis diocli
ano & maxiano inpatoribus
adeo carus erat. ut principatum pe
cohortis ei traderent. & suo aspec
tu iuberent sp astare. h militari
res clamidem ad h tm ferebat
ut xpianorum aias qs intormtis
uidebat deficere confortaret. Vn
a pcelarissimi uiri marcellianus
& marcus gemini fres p xpi fide
decollari deberent ad eos paren
tes aduenerunt ut ipsorum aios
a suo pposito reuocarent. ad ue
nit qz mr & soluto capite scissis

uestib; ubib;q; ostusis agebat.
Q pdulces filii cedat me i au
dita miseria. ç intollabilis luc
tus. heu me misa amitto fili
os meos ult ad mortē redētes
Q̄s si in hostes aufferēt. p
media sequeret bella raptores
in uiolenta iuditia ↄcludēnt
carcēm immpēm mortā. No
uū h' peundi gen ē. inq cām
fex rogat. ut feriat. uita opta
tū. ut peat mors inuita ut
ueīat. Nouus h' luct. noua
misia. inq nator iuuentus
sponte amittit. expentū mis
anda cogit senitus ut uiuat.
h' dūte mre. pat seīor manib'
ad duat funulor. ç capite asp
so pluīe h'mōi uoces dabat ad
celū. Ad mortē ult pficiscētib
filius. uale dictur ad uenī ut
q mee sepultē paucām. in fi
lior sepltura infelix expēdā
O filii mee bactlm senutut. et
gēinū mor uisce lumī. cur
ē mortē diligitis. Venite huc
iuuēs flete sr iuuēs sponte p
euntes. Venite huc senes ç me
cū sr filios plangite. huc ac
cedant pres phibite ne talia
patiam. Deficite plorādo ocli
mei. ne uidam filios mōs gla
dio cedi. H' dūte pre ad uei
unt ↄiuges aspectib; eor pp̄s
filios aufferentes atq eiulan
do clamātes. Q'b; nos dimitti
tis. Q' erūt hor i fantiū dō.
Q's unus lāgnas diuidēt pos
sessiones. Heu q ferrea pectora
q pentes despicitis. amicos
respuitis. uxores abicitis fili
os abdicantis et uos cārnificia
b; sponttaneos exibetis. Tunc
h' cepūt uiror corda molescē
Tūc sēs selua qui ibi ad cētre
rūpēs i mediū dix. O fortis
simi milites x'. nolite pmisa
blandimnta deponē coronam
sempitnā. Sz pentib; dixit.
Nolite timē. nō sepabūt a
uob. Sz uadūt ub pare sede
as mansiones. Nam ab ini
tio mūdi. h' uita in se cēdentes
fefellit se. exspectantes decep.
De se psumentes irrisit. ç ita
nllm oīo cētū reddidit. ū oīb
pbet ēē iniutita. Vita hec ad
monet fure ut rapiat mag
dū. ut seruat mdace. ū fallit.
Ipa impat cimīa. ub; facino
ra. Sz uads in iusta. h' ā pse
cutō q h' patīnū hodie extan
descat. ç cras euanescat. Sub
una hora excludr. Dolor ā
extremī renouat ut seruat
augmtat ut exuriat. i fla
mat ut pinat. In amore g
matiuy nrōs iam suscitem

afflictus. Ibi et dicitur se unicum existi
mat qui diu cum captus est, pro
tempore victus est, dum torquet torquetur,
dum vigilat occisus est, dum insul
tat irrisus est. Cum autem beatus Sebastianus
haec et his similia praedicaret, Zoe ux
or Nicostrati in cuius domo sancti
custodiebantur, quae loquelam amis
erat, pedibus eius provoluta nutibus
veniam postulabat. Tunc Sebastianus ait:
Si ego servus Christi sum et si vera sunt omnia
quae ex ore meo haec mulier audivit
et credidit, aperiat os eius qui aperuit
os Zachariae prophetae dei. Ad hanc vo
cem mulier exclamavit: Benedictus
sermo oris tui et benedicti omnes
qui locuti eos credunt. Vidi enim ange
lum librum ante te tenentem, ut omnia
quae dixisti scripta erant. Vir autem
eius haec audiens procidit ad pedes sancti
Sebastiani et postulans indulgentiam
statimque absolvens martyres
rogabat ut liberi abirent. Qui
dixerunt se nullatenus deserturos
victoriam quam coepissent. Tantam
gratiam et virtutem ubi sancti Sebastiani dominus
contulerat, quod non solum Marcellianum
et Marcum ~~in martirii~~ in martirii con
stantia roboravit, sed et patrem
eorum nomine Tranquillinum et matrem eorum cum
multis aliis ad fidem convertit, quos
omnes Policarpus presbyter baptizavit.
Tranquillinus autem morbo gravis
sime laborans mox ut baptizatus

est sanitatem recepit. Praefectus autem urbis
Romae qui et ipse morbo gravissimo
laborabat, rogavit Tranquillinum
ut ad se adduceret qui sibi sanita
tem dederat. Cumque ergo ad eum venissent
Policarpus presbyter et Sebastianus et ipse
rogaret ut sanitatem reciperet,
dixit ei Sebastianus ut primo ydola ab
negaret et confringendi ea sibi pota
tem traderet, et sic sanitatem recip
eret. Cum autem Chromatius praefectus
diceret quod servi sui haec facerent et non
ipse, dixit Sebastianus: Timidi deos su
os confringere formidaverunt, et si quidem
diaboli hac occasione eos laederet, dicent
infideles eos esse ob hoc laesos
quod deos confringerent. Sic Poli
carpus et Sebastianus accincti plus quam
CC ydola confregerunt. Post
quam dixerunt Chromatio: Cum nobis
ydola confringentibus sanitatem
recipere debuisti, certum est quia aut
infidelitatem nondum abiecisti
aut ydola aliqua reservasti. Tunc
indicavit se habere thalamum in
quo omnis erat disciplina stellarum, pro
quo pater suus plus quam CC pon
do auri expenderat, et per quem futura
omnia providebat. Cui Sebastianus: Quam
diu hoc integrum habebis, te ipsum
integrum non habebis. Cumque ad
hoc ille assentiret, Tyburtius filius
eius iuvenis egregius dixit: Non pa
tiar opus tantum destrui, tamen praedam...

Qz ne patrie sanitati uideat'.
ee ōnes. duo clibani accendā
t'. ut si destructo ope prē mīs sa
nitate ū receperit ambo uiui
ↄcremēt'. Cui seba. Ꝯ fiat ut lo
cutus es. Dū g'ᵒ ↄstringet'
angls p̄fcō appuit. z ē a dn̄o
ih'u sanitatē reditam nūtia
uit. Ꝯtatiqꝫ sanꝰ effcūs cucur
rit p' eū. ut ei pedes oscula
ret'. Qui cū p'hibuit ex eo q'
bapt'. nō dū receperat. Ꝯqꝫ ipe
ↄ tibūti filiꝰ eiꝰ. z cccc. dei
familia baptizati s. Ipse
aūt ab infideliꝰ tenta ↄ diu
cruciata emisit spm̄. Qd' cū
audiss; tanquillinꝰ p'riꝰ ↄdix'.
feruūe nos ad coronā p'cedūt.
ut q'd uiuim'. Ipe aūt p' pau
cos dies lapidatꝰ ē. Castō a
tibūti sr prunas allatas iu
bet'. aut in censū dus īpone.
aut sr ipās nudis p' plantis
incede. Qꝰ ē signū crās faccs
ↄstanti sr ipās nudis ī gsius
e plantis dicēs. Uideē in q'd sr
roseos flores incedā. In noīe
dō nr̄i ih'u x'. Cui fabianꝰ pre
fcūs dix. Qꝰs ignorat magicā
artem x'm uos docuisse. Cui tibū
tius. Qꝰ b' mutesce infelix. q'r n̄
es dignꝰ nomē tam scm̄. z tam
melliflūū noīare. Tūc iratꝰ
p'fcūs iussit eū decollari. Castā

celliānꝰ aūt z marchus stipiti
affigunt'. Cumqꝫ fuissent affixi
psallentes dicebant. Ecce qm̄ z
bonū z qm̄ io. ꝯ'c. Quibꝰ p'fcūs
Infelices de p'mte amentiā ↄuos
uos libate. Cui illi. Nūqꝫ tā
bn̄ epulati sum'. Ut tam diu
ꝯ nos ee p'mittas q'diu cor
tegmini induimur. Tūc p'fcūs
iussit eos lanceis p' lata tnās
ubari. z sic martiriū ↄsumāt.
Post h' p'fcūs diocliciano impa
tori de seba. suggessit. Quē
ad se uocās dix'. Ego te int' pri
mos in palatio meo sp' h'ui. z tu
ↄ salutē meā ↄ deos in iuriaz
latuisti hactenꝰ. Cui seba. p' sa
lute tua x'm sp' colui. z p' statu
romani impii dm̄ qui in celis
ē sp' adoraui. Tūc dioclicianꝰ
iussit eū in medio campo ligari
z a militib; sagittari. Quⁱ ita eū
sagittis impleuer' ut q'si ericiꝰ
uideret'. z extimātes illū mor
tuū abier'. Qⁱ int' dies paucos
liberatus. stans sr gradū palacii
imperatores uenientes de malis q'
xpianis inferebant dure redarguit
Dixitqꝫ imp'ator. Iste ne ē seba.
quē du sagittis int'fici iussimꝰ.
Cui seba. Ad h' me dn̄s resusci
tare dignatꝰ ē. ut ↄueniā uos
z redarguam de malis q' x'i famlis
irrogatis. Tūc imp'ator tā diu

eum fustigari iussit donec spiritum ex
alaret. Sepultusque corpus eius in cloacam
proicitur. ne a christianis pro martire cole
retur. Sanctus autem sebastianus sequenti nocte
sancte lucine apparuit et corpus eius ubi esset
reuelauit et ut iuxta uestigia
apostolorum illud sepeliret precepit. Quod et
factum est. Refert gregorius in primo li.
dyalogorum quod quedam mulier in tuscia
nuper nupta. cum ad dedicationem
ecclesie sancti seba. ab aliis inuitata
esset. et ipsa nocte que sequenti die ire
debebat. carnis uoluptate sti
mulata a uiro suo se abstinere
non potuit. Facto autem mane magis
erubescens uultum hominum quam dei
illuc profecta est. Mox autem ut ora
torium ubi erant reliquie sancti seba.
ingressa est. dyabolus eam arripuit. et
coram omnibus uexare eam cepit. Tunc
presbiter illius ecclesie pallium altaris ar
ripiens. inde eam operuit. sed dyabolus
statim illum presbiterum inuasit.
Duxerunt autem eam amici sui ad in
cantatores ut suis incantationi
bus dyabolum effugarent. Sed mox dum
incantarent iudicio dei legio demo
num. id est vi. M. dc. lxvi. in eam ingres
si. ipsam acrius uexare ceperunt.
Quidam autem uir nomine fortunatus
sanctitate conspicuus suis precibus
eam sanauit. Legitur in gestis
longobardorum quod tempore Gumberti regis
ytalia tota tanta peste percussa

est. ut uix uiui alterius sufficerent
sepelire. Hec pestis maxime rome
ac papie grassabatur. Tunc uisi
bilis bonus angelus militibus apparuit
malo angelo sequenti cum uenabu
lum ferenti precipiens ut percuteret
ac sedem faceret. Quotiens autem aliquam
domum percutiebat tot inde mor
tui ferebantur. Tunc cuidam di
uinitus reuelatum est quod nequaquam
hec pestis cessaret donec sancto seba.
altare papie construeret. in ecclesia
sancti petri que dicitur ad uincula. Quo facto
statim illa cessauit. quo constructo et
illuc a roma reliquie sancti seba. a
matis sunt delate.

De nomine.

Agnes dicta est ab agna. quia
mitis et humilis tamquam ag
na fuit. Vel ab agnos quod est
pium. quia pia et misericors exsti
tit. Vel agnes ab agnoscendo
quia uiam ueritatis agnouit.

De sancta agne uirgine.

Agnes uirgo
prudentissima
ut testatur ambrosius qui eius passionem
conscripsit. xiii. an. etatis sue.
mortem perdidit. et uitam inuenit.
Infantia quidem computabatur in
annis. sed erat senectus mentis immen
sa. Corpore iuuencula. sed animo cana.
pulcra facie. sed pulcrior fide.
Que dum a scolis rediret a prefecti
filio adamatur. Cui ille gemmas
ingenuas et innumerabiles promisit.

si ɔsensū ei ɔiugio nō nega
ret. Tunc agnes R. Discede
a me pabulū mortis. quia iā
ab alio amatore p̄uenta sū.
Recepi ipsm suū amatorē et
sponsū a v. cōmendāre q̄ sponse
i sponsis p̄cipue requirunt.
s. a nobilitate gn̄is. Decore
pulcritudis. Diciar habūdā
tia. Fortitudie ⁊ pot' efficaci
tia. Et ab amoris excellē
tia et dicens. Qui longe te
nobilior ē ⁊ genē ⁊ dignitate.
Cui' mr̄ virgo ē. Cui' pr̄ femi
nā nescit. Cui angli suiunt.
Cui' pulcritudie sol ⁊ luna mi
rant'. Cui' opes nūq̄ defici
unt. Cui' ditie nō descrescunt.
Cui' odore reuiuiscunt mor
tui. Cui' tactu ɔfortant' i
firmi. Cui' amor castitas.
Tactus scitas. vnio virgini
tas. Hec a.v. ponit i quadā auctē
dicens. Cui' generositas celsior
possibilitas fortior. Aspectus
pulcrior. Amor suauior e oi g'
elegantior. Deinde ponit v. b'
n̄ficia q̄ s' sponsus ɔtulit et
aliis sponsis ɔf. s. Quia
eas anulo fidi subarrat. Col'
tiplici [illegible] varietate eas
vestit ⁊ ornat. Passionis sue
sanguine eas signat. Vinclo amo
ris s' eas copulat. Et thau

ris celestis glē eas ditat. et
dicens. Qui anulo suo subarrauit
me. dexterā meā ⁊ collū meū
cinx' lapidibus preciosis. Induit
me ciclade auro texta. Et i me
sis monilib' ornauit me. Posuit
signū in faciē meā ut nullū
aliū p'ter ipsm amatorē admi
ttā. ⁊ sangs ei' ornauit genas
meas. Jam amplexib' ei' castis
astricta sū. Jam cor' ei' corpi
meo sociatū ē. Ostendit m'
thesauros incōpabiles quos m'
se daturū. Qui in eo p'seuauo
repmisit. Audiens h' insa
nus iuuenis lecto p'sternit' ⁊ p
amore egrotabat a medicis repi
t'. Cuiq' pat' iuuenis eadē virgi
ni replicaret. Et illa prioris spō
si federa se violare nō posse asse
reret. cepit p'fectus inquirere quis eēt
ille sponsus de quo se agnes di
gnitate iactaret. Cum g' quidā
asseret. q' x'm sponsū suū blandi
rus (?) sermonib' diuinū terrorib' eā
pulsat. Tunc agnes. Vel eq̄ di
uis age q' quesis nō potis
obtinere. Tunc p'fectus. Vnū ē de
duob' elige. aut cū virginib'
dee veste sacrifica. aut cū me
tricib' scortabis. Tunc illa. Nec
sacrificabo diis tuis. nec sordi
bus polluar alienis. Mecū enī
habeo custodē corporis mei anglm dn̄i.

Tunc p̄fectus iussit eā expoli
ari ⁊ nudā ad lupanar duci. Tā
tam eī densitatem capillis eī
d̄s ⁊tulit ut meli᷒ capillis q̄m
uestib; tegeret. Ingressa ā turpi
tudinis locū angelm d̄ni p̄atum
inuenit. qui locū claritate in
mia ⁊fulsit ⁊ q̄ stolam cā
didissimā p̄parauit. Pfecti
ā fili᷒ cū aliis iuuenib; ad lupa
nar uenit. ⁊ eos ad ip̄am p̄us in
uitauit. Q̄ ingressi s; ex mira
culo territi ⁊p̄uncti redier̄. Q̄d
ille miseros appellans ⁊ ad eā
furens intrans cū eā uellet
⁊tingere p̄fcō adueū expirauit. Q̄
p̄fcō audiens cū ingenti ploza
tu ad eam uenit ⁊ cām mortis
eī diligenti scrutat᷑. Cui agnes
Ille cui᷒ uoluntatē uolebat p̄ficē
i eū potestatē accep̄ ⁊ occidit. Nam
socii eī d̄uiso miraclo territi redi
erūt illesi. Cui p̄fcō. In h̄ appa
bit q̄d nō magicis artib; hoc e
gisti. si impetrare potis ut re
suscitet᷑. Orante agnete iuue
nis resuscitat᷑ ⁊ x̄p̄m ab eo publi
ce p̄dicat᷑. Vn̄ h̄ templor̄ po
tifices seditōnē excitantes i p̄p̄
exclamauerūt. Tolle magā. tol
le maleficā que mentes mutat
⁊ aīōs alienat. P̄fcō aūt uiso
tanto miraclo eā libarē uoluit
s; p̄scriptōis metu uicariū deli

quit. ⁊ q̄ eā libarē nō potuit trist᷑
abscessit. Tūc uicariūs aspasius
nōie iussit eā in copiosū ignē
iactari. s; in duas p̄tes flāma
diuisa. seditōsū p̄p̄lm exurebat
⁊ eā minime ⁊tingebat. Tūc as
pasius in gutture eī gladiū
i mgi p̄cepit. ⁊ s̄ sponsū candid᷒
⁊ rubicund᷒ ip̄ā ⁊ sponsā ⁊ mā
tirē ⁊secrauit. Cū g̊ cor᷒ eī xp̄iani
⁊ parentes ip̄i cū gaudio sepelirēt
vix a paganis in eos lapides
mittentib; euaserunt. Emeren
tiana ā eī collactanea uirgo
scīssima. licet adhuc cathecumi
na. iuxta sepulcr̄ eī stabat
⁊ ⁊stant᷑ gentil᷒ arguēt ab eis
lapidata ē. Statimq; terremot᷒
corusc̄ationes ⁊ fulg̊a extiter̄
adeo q̄d ex paganis plimi peri
erunt q̄ ip̄i de celo uenientes ad se
pulcrū uirginis nō leser̄. Corp᷒ at
emerentiane iuxta corp᷒ scē agne
tis positū ē. Cumq; parentes
eī viij. die iuxta tumulū uigi
larent. uider̄ chorū uirginū ue
stib; aureis radiantē int̄ q̄s
uider̄ btām agnē. consimilit̄ ue
ste fulgētē. ⁊ ad dextrā eī agnū
candidiorē niue stantē. Que
illa. uidete ne me q̄si mortuā
lugeatis. s; ⁊ gaudete mecū ⁊
⁊gratulamini q̄ cū his omib; luci
das sedes accepi. Ex hac uisio

ne celebrat᷑.

nē celebrat̄ festū agnetis s̄c̄o.
Constātia q̄ uirgo filia constanti
ni lepra grauissimā laborans. cū
hanc uisionē audisset tumulum
ei adiuit. & i dū in orōne psistet
obdormiuit. Viditq; btām agne-
tē dicentē. Si in xp̄m c̄dideris continuo
liberabis. Ad hāc uocē euigilās
pfectē se sanatā inuenit. Que
baptismū recipiēs. sup̄ corp̄ be. agne
basilicā fec. & i in uirginitate de
gēs multas ex suo idē uirgines
aggauit. Quidam uir noīe
paulinus in eccā scī pet. scē ag.
sacerdocū fungens offm̄ uita ce
pit carnis temptatiōe uexari.
Sz cū dm̄ offendē nollz aliūmo
pontifice licentiā petiit q̄ ben
di. Cui bonitatē & simplicitatē
ipsius cōsiderans anulū ei cū sma
ragdo dedit. & iussit ut ymā
ginē formose be. ag. q̄ in sua
eccā erāt de picta. ex pte sua p̄
cepet. ut se pmitteret desponsari.
Cumq; hic sacerdos ymagi imp̄aret.
Illa continuo digitū anularē
porrigēs & anulo suscepto retra
hens oēm teptatōnē a sacerdo
te fugauit. De hac uirgine
s dic amb. in libro de uirginib;
hāc senes. hāc iuuenes. hāc
pueri cantāt. Nemo ē laudabi
lior. q̄ qui ab hoīb; laudari pt.
Quot hoīes tot p̄cones q̄ martirē

p̄dicant dū loquunt̄. Stupete
te uniūsi q̄ iam diuinitatis te
stis existeret que adhuc arbit
sui potestatē ēē nō posset. Fec̄ dm
q̄ ut ei de dō c̄deret. cui de hoīe
adhuc nō c̄deret. q̄ qd ultr̄ natū
ē. hoc de auctore n̄ ē. Nouum
martiriū genus. Non dū idonea
pene. & iā matura. uictorie. c̄tare
difficil' hīlis coronari. magiste
rium uirtutis impleuit q̄ iudicari
uel hlut etatis. nō s ad thala
mū nupta ppat. ut ad suppli
cū locū leta successu gdu festi
na uirgo pcessit. **De s. uicen.** *(rubric: Oḡ septar nō. s. vicen.)*

Vincenti q̄si uitia uincens
vel uincēs incendia. vl'
uictoriā tenēs. Ipe ei incēdit
i. consumit uitia. p carnis mor
tificatiōnē. uic̄ incendia supp
liciorum p constantē ppensionē. vic
toriam tenuit mūdi p ipsi despe
tōnē. Cui passionē p̄dentius uersib;
luculent̄ exequit. **Incip passio eid.**

Vincentius nobilis genē.
In fide ac religione nobili
or. bti valerij ep̄i diaconus fuit.
Hic a pueritia litterar studiis erudi
tus. sīma ē pudente clementia
gemina scīa. diuina s. & humana.
efficacissime claruit. Cum ep̄e
q̄ impeditioris eēt lingue uices
suas commiserit. & ipe orōni & con
teplatōni uacabat. Iussu igi

daciani p̄sidis. valentiā t̄
huīt̄ ⁊ dire carc̄i mancipā
ē. Quī eos p̄ famē pene defe
cisse crederet eos suo aspectui iu
ssit astare. Quos cū sanos ⁊
nitētes ⁊ gaudētes. Iratꝰ in hanc
vocē ꝓrupit. Quid dicis tu
valeri qui sub noīe religionis
ꝯ decreta p̄ncipū facis. Cū ei
btūs valerius respondet leniꝰ
dixit ei vincētius. Noli p̄r ve
nerabilis q̄si timide sub
murmurare. sꝫ libera voce excla
ma. Si ḡ iubes sc̄e p̄r respō̄s
iudicē aggrediar. Cui ille. Iā
dudū fili respōn̄e loq̄ndi tibi
curā ꝯmiseram ⁊ nūc ꝓ fide qua
astamꝰ responsa ꝯmitto. Tūc
vincētius ꝯuersus ad datianū hactē
nꝰ inq̄d ore tuo sermo dene
gande fidei ꝓrogasti. sꝫ nefandū
apud xp̄ianos prudentiā ēē cognosce
diuinitatis cultū abnegan
do blasphemare. Tūc iratꝰ
datianꝰ ep̄m in exiliū mitti p̄
cep̄. vincētiū vero tanq̄ꝫ ꝯtuma
cē ⁊ p̄sumptuosū iuuenē ut ceterī
exēplū terreāt in eculeo distē
tū mēbris oībꝫ dissipari. Quē cū
totū corpꝰ dissiparet. ait datianꝰ
Dic mihi vincēti. ubi nūc miserū cor
tuū ꝯspicis. At ille subridēs
ait. Hoc ē quod sp̄ optaui. vocis
oībꝫ ꝯcupiui. Tūc iratꝰ p̄ses

cep̄ ei oīa gn̄a tormētor minari
n̄i ei assensū p̄beret. Cui vinc̄.
O felicē me. Quo m̄ minari te
grauius putas tū̄ magis incipis
misereri. Insurge ḡ miser ⁊ to
to malignitatis sp̄u debacchare.
Videbis me dei uirtute plus p̄
sse dū torqueor. q̄ possis ipse dū
torques. Ad hec p̄ses cep̄ clamare.
⁊ carnifices uirgis ⁊ fustibꝰ u
rgere. Et ait vinc̄. Quid dicis
datiane. Ecce tu ipse me vin
dicas de appetitoribꝰ meis. Tūc
p̄ses amens factꝰ dixit carnificibꝰ
Miseri nichil facitis. Cur defi
ciūt manꝰ vestre. Adulteros ⁊ pa
rricidas vincere potuistis. ut nichil
inter illata supplicia celare pos
sent. ⁊ nūc solus vinc̄. vestra potuit
superare tormēta. Tūc carnifices
pectines ferreos usq; ad intima
costar fixerūt. Ita ut de toto eius
corpore sanguis effluet. ⁊ solutis
costar ꝯpagibꝫ viscera interna
paterent. Et ait datianꝰ. Miserere
tui vin. ut possis tamē pulcrā
recuperare iuuentutē. ⁊ ea q̄ sūt
ꝯ luctatū tormēta. Et ait vin.
O venenosa diaboli lingua tormē
ta tua nō timeo. sꝫ hoc solū
valde timeo q; te mī fingis
velle misereri. Sꝫ quātū q̄ te mag
iratū. video eo amplius exulto.
Nolo ut ad minimas supplicia.

ut te uictum in omnibus fatearis.
Tunc ex eculeo depositus atque
ad ignis patibulum raptus moras
carnifici arguendo ad penam
alacriter preueniebat. Craticulam
igitur sponte ascendens ibi assatur
exuritur et cremantur membra omnibus
uncinique ferrei infiguntur. Sanguine
sanguine flamma respergitur. uul
nera uulneribus imprimuntur. Sal
insuper in ignem spargitur. ut in corpus
eius undique uulneratum resiliens
stridentibus flammis crudelius
comburatur. Iamque non ad artus sed ad
uiscera tela iaciuntur. Iamque in
tima uiscerum de eius corpore extra la
buntur. Inter hec ille manet immo
bilis et sursum erectis luminibus
dominum precabatur. Quod cum ministri
datiano retulissent. heu ait
datianus uincimur. Sed iam ut uiuat
tetrissimo carceri includite et
ibi testas acutissimas colligite
pedes eius lignis affigite et sic omni
humano solatio extentum super
testas relinquite. et cum defecerit
nuntiate. Statimque ministri
crudeles domino crudeliores.
Sed ecce rex pro quo miles patitur
penam commutat in gloriam. Nam
tenebras carceris ab immensa
luce expellit. testarum asperitatem
in omnium florum suauitatem mutat.
pedes dissoluuntur et angelorum sola
tio uenerando perfruitur. Cumque su
per flores cum angelis psallens ince
deret modulationis dulcis et mira
suauitas florum procul diffun
ditur. Perterriti custodes cum per ri
mas carceris quod intus esset
uidissent ad fidem conuersi sunt. Hoc au
diens datianus amens efficitur et ait.
Quid ei amplius faciemus. Ecce
ei uicti sumus. Transferatur ad
lectulum et stramentis molli
oribus reponatur. ut plus eum
gloriosum faciamus. Si forte defe
cerit in tormentis. Cumque ad stra
tum molliorem deportatus esset et
ibidem paululum quieuisset sta
tim spiritum tradidit. Quo au
dito datianus uehementer et se uic
tum dolens ait. Et si non potui
eum superare uiuentem puniam uel
defunctum. Iussu igitur datiani corpus
eius in campum ab auibus et bestiis
deuorandum exponitur. Sed statim an
gelorum custodia premunitur et intac
tum a bestiis conseruatur. Denique
coruus ingluuiei deditus alias
aues se maiores impetu alarum
abigit. et lupum accurrentem mor
sibus et clamoribus effugauit.
Qui reflexo capite in aspectu
corporis sacri fixus erat. ut puto quia
idem angelorum custodiam mirabatur.
Quod audiens datianus ait. Puto
quod nec defunctum potero superare. Iubet

q̃ cor̃ ei ingentẽ molã alligari
ꝛ in pelago pici. ut q̄ intra alve
slus ꝯ sumi nō potuit saltẽ in
pelago animãnis beluis devorẽ.
Naute q̃ cor̃ ei in pelag̃ ꝺscẽntẽ
submgũt. et ipis nautis uelaci
littora cor̃ petit. Q̃d ꝺ aq̄dã ma
trna ꝯ q̄dã alus ipō reuelante
ĩ uenit̃ ꝛ ab eis honorifice sepeli.
De h̃ martire s̃ ꝺr aug̃ beꝰ uincẽti
vincit in uib. vincit ĩ pẽis. vincit ĩ
ꝯfessione. vincit in tribulatione. vincit
cõbustus. vincit submersus. vincit cõtus.
vincit mortuus. Jdẽ torquet̃ vincẽti
ut exerceat̃. flagellat̃ ut erudi
at̃. tũdit̃ ut solidet̃. exuit̃ ut
purget̃. Jtẽ aug̃. an̄ oclos nr̃os
mirãdũ spectaculũ ꝯstitutũ ẽ.
Judex iniquus. tortor cruent̃.
martir inuictus. certamẽ crudelitatis
pietatisq̃ cõtrariũ. Incipit vita sancti basi
lii.

Basilius uenerabilis
epc ꝛ doctor p̃cipuus
fuite sctitatis extitit quidã hemi
te noīe effrẽ in uisu mōstratũ
ẽ. Cum ẽ dcs effrẽ in extasi posi
tus eet. vidit colũpnã ignis
cui cap̃ usq̃ ad celũ ptingebat.
ꝯ uocẽ desr̃ dicentẽ audiuit. Talis
ẽ magnꝰ basiliꝰ. q̃l h̃ colũpna igꝰ
q̃ cernis. venit q̃ in ciuitatem
in die epiph. ut tm̄ uirũ uidẽ posse
Sũt inuisit eũ stola candida ĩ
dutũ cũ clericis uenabilr̃ pceden

tem. ait int̃ se. Ut uideo in ua
cuũ laboraui. Jste enĩ cũ ĩ tali
honore sit positus. nequaq̃ talis
pt eẽ q̃ẽadmodũ uidi. Nos ei qui
portauimꝰ pond̃ diei ꝛ estus nil̃
tale ꝯsecuti sumꝰ. Et h̃ cũ in tali
honore ꝛ constipatiõe sit positus.
q̃ colũpna igꝰ ẽ. Miror ista. ba
silius q̃ in spũ h̃ uidẽs. fecit eũ
ad se introduci. Q̃ cũ introduct̃ eẽt
uidit linguã igneã p os ei loq̃n
tem. Et ait effrẽ. Uere magnꝰ ba
sile colũpna igꝰ. ba. uere sps scs
loquit̃ p os eius. Deprecor illi effrẽ
obsecro dñe ut in impetres ut
grece loq̃r. Cui ba. Rem difficilẽ
postulasti. p eo tñ orauit. ꝯ conti
nuo grece loq̃ cepit. Quidam aliꝰ
heremita uidẽs ba. alias ĩ pontifi
cali habitu procedentẽ. eũ dispexit
iudicãs eũ in corde suo. q̃d ĩ tali
pompa plurimũ delectaret̃. Et ecce
facta ẽ uox ad eũ dicẽs. Tu ãplius ꝺ
lectaris ĩ palpãdo caudã catte tue.
q̃ delectet̃ ba. in apparatu suo.
Valens imperator fautor arrianor
ecclãm q̃ndã a catholicis abstulit
ꝛ arrianis dedit. Ad q̃ accedens
ba. ait. Jmperator scriptũ ẽ. honor
regis iudiciũ dilig̃. Et iterũ iudi
cium regis iustitia. Et cũ cor tuũ
iniuit ut catholici ꝺ ecclã eic̃
erent ꝛ arrianis daret̃. Cum ĩperator
itm ad ꝯtumeliã reuertens ꝺ ba.

Non decet te. Et ille: Decet me pro
iustitia et mori. Tunc demosthen
es praefectus epularum imperatoris fau
tor arianorum pro eis loquens fecit
barbarismum. Cui ait Basilius: Tuum est
de pulmentariis regis cogitare non
dogmata divina decoquere. Qui
mox confusus tacuit. Dixit imperator
basilio: Vade et iudica inter eos
sed non secundum immoderatum amorem populi.
Abiens ergo dixit coram catholicis et
arianis ut fores ecclesiae clauderent
et utriusque partis sigillo munirentur
et ad quorum orationes aperirentur sua
esset. Quod cum omnibus placuisset, oranti
bus arianis tribus diebus et noctibus
venientes ad fores ecclesiae non sunt
apertae. Tunc Basilius processione ordina
ta venit ad ecclesiam et facta oratione le
ni ictu de baculo pastorali fores
tetigit dicens: Attollite portas princi
pes vestras etc. et continuo sunt apertae
et intrantes deo gratias reddiderunt et
reddita est ecclesia catholicis. Sicut autem
imperator promittit multa basilio
si sibi consentiret. Et ille: pueris ista
conveniunt. Nam qui divinis sagi
nantur eloquiis corrumpi de divinis
dogmatibus nec unam syllabam pati
untur. Tunc imperator indignatus dum
de eius exilio sententiam vellet scribere primus
primus secundus tertius calamus fractus
est. Unde indignatus cartam fregit.
Vir quidam venerabilis nomine heradius
(?)

filiam unicam habebat quam conse
crare domino disponebat. Sed diabolus
humani generis inimicus hoc advertens
unum de servis praedicti heradii
in amorem puellae plurimum inflammavit.
Qui cum impossibile cerneret ut ipse qui servus
erat in amplexus tam nobilis pu
ellae accedere posset, ad unum maleficum
accessit promittens ei multam pe
cuniae quantitatem si ad hoc eum iuvare
vellet. Cui dixit maleficus: Ego hoc
agere non possum, sed si vis mittam
te ad dominum meum diabolum et si feceris
quae ipse dixerit tuum desiderium
obtinebis. Et dixit iuvenis: Quaecumque
dixeris mihi faciam. Ille ergo maleficus
epistolam ad diabolum misit et eam per praedictum
iuvenem in haec verba transmisit: Quoniam
quidem mihi domine oportet me festinanter
et sollicite quoscumque a christianorum religio
ne abstrahere et tuae adducere volun
tati ut pars tua cotidie multipli
cetur, misi tibi hunc iuvenem cupidi
tate in talem puellam exardescentem et po
stulo ut suum desiderium assequatur ut
in isto glorier et alios de cetero fide
lius valeam aggregare. Et dans ei e
pistolam dixit: Vade et tali hora noc
tis sta super monumentum gentilis
et ibi daemones acclama et hanc car
tam in aere exalta et aderunt statim.
Qui vadens daemones invocabat et
cartam per aerem eiciebat. Et ecce ad
est princeps tenebrarum vallatus multitudine

demoniorum. Qui cum epistolam porrexisset ait ad iuvenem. Credis in me ut tuam compleam voluptatem. Qui ait credo domine. Cui diabolus: Et abnegas christum tuum. Qui ait abnego. Dixit ei diabolus: Perfidi estis vos christiani. quia quando me opus habetis ad me venitis. quam cum desiderium assecuti estis statim me negatis et ad christum vestrum acceditis. Ille autem quia clementissimus est suscipit vos. Sed si vis ut tuam compleam voluntatem fac tibi manu tua scriptum in quo confitearis te abrenuntiasse christo et baptismo et christiane professioni et meum sis servus et mecum in iudicio condempnandus. Qui statim manu propria scriptum fecit qualiter christo abrenuntiaret et se servituti diaboli manciparet. Continuo quoque diabolus accersitis spiritibus qui erant super fornicationem iubet eis ut ad predictam puellam accederent et cor eius in amorem iuvenis inflammarent. Qui accedentes cor eius adeo succenderunt ut puella se in terram proiceret et ad patrem lamentabiliter exclamaret. Miserere mihi pater miserere mei quia dire torqueor propter amorem talis pueri nostri. Miserere visceribus tuis et paternum mihi amorem ostende et puero quem amo et pro quo crucior me coniunge. Sin autem post modicum me morituram videbis et pro me in die iudicii rationem reddes. Pater autem eiulans dicebat: Heu me misero. Quid contigit misere filie mee. Quis meum thesaurum furatus est. Quis dulce lumen oculorum meorum extinxit. Ego te volebam celesti sponso coniungere et per te salvari putabam et tu in amore lascivie insanisti. Sine filia ut te sicut disposui deo coniungam ne ducas senectutem meam cum dolore ad inferos. Illa autem clamabat dicens: Pater mi aut cito desiderium meum comple aut morituram post modicum me videbis. Cumque illa amarissime fleret et quasi insaniret pater eius in magna desolatione positus et amicorum consilio deceptus suam voluntatem complevit et eam puero in uxorem dedit ac universam substantiam suam eis tribuit dicens: Vade filia vere misera. Cumque igitur simul permanerent iuvenis ille ecclesiam non intrabat nec se crucis signaculo muniebat nec deo se recommendabat. Unde a nonnullis notatum est, qui uxori sue dixerunt: Scias quia vir tuus quem elegisti christianus non est nec ecclesiam ingreditur. Quod illa audiens vehementer extimuit et humo se prosternens unguibus se ipsam discerpere cepit et pectus suum contundere ac dicere:

heu in missa cu nata sua
& nata & tinuo rapta n fu.
Cu q viro suo q audierat re
tulisset. & ille neq q re asseret
e3 oiono falsu q audierat ipa
affirmaret. Illa ait. Si vis
ut credam t. ego & tu eam s
ectiam ingrediam. Videns ille
no posse. narravit ei totu or
dine geste rei. Qd illa audi
ens vehemet igemuit & ad
btm ba. ppavit ei q3 oia q
viro suo & e cotigant enarra
vit. Basili q puer vocans
& oia ab eo audiens dix ei vis
fili reuti ad d(omi)n(u)m. Q ait v
tiq3 d. s3 no valeo. q3 dya su
prorsus & xpm abnegavi & abne
gationis mee scriptu feci. & dya
ipi3 dedi. Cui ba. Non sit tibi
cure. benign e ei dns. & te
penitente suscipiet. Et & tinu
o apphendens puer signu crucis
i ei fronte fec. & ipi3 p tres dies
reclusit. Post ea eu visitavit & dix.
Quo hes fili. Q ait. I mag
sum d defectione. n suffero cla
mores eo & terrores seu lapi
dationes. Tenentes ei manu
scriptu meu causant me dice
tes. Tu venisti ad nos. n nos
ad te. Et dix scs. Noli timere
fili tm in crede. & dans ei mo
dica esca. faciens q signu crucis.

itin eu reclusit & p eo orav.
Post aliquos dies eu visitavit &
ait. Quo hes fili. Q ait. pat
a longe clamores eo & mi
nas audio. s3 eos no video.
Et dans itm ei escam & sig
nans & claudens hostiu abiit.
& p eo oravit. Et xl. die rediens
dix. Quo hes fr. bn hro scte
di. vidi e te hodie i visu pu
gnate p me et dyam vincete.
Post h eu educens omnes cler
& religiosos & ppl'm & vocavit
& oes p eo orare admonuit.
tenens q manu pui ducebat
eu ad ecclam. & ecce dya cu
multitudi demonu ad eu venit
& invisibilr. apphendens puer
conabat eu rape d manu ei.
Et cep clamare pu. Scte dei
adiuva me. Et tanta eu i
pbus instantia aggressus est
ut & scm impelleret trahens
puer. Q ait ad eu. Impbissime
no suffic e pditio tua. n & dei
mei teptes plasma. Dya at
dix ad eu audientib3 multis.
Preiudicas me o ba. Tu c oms
clamaver. kyriel. Dyaq3 ad
eu. Ba. Increpet te ds dya. Q
ait. Preiudicas m ba. Non abii
ego ad eu. s3 ipe venit ad me.
Abnegavi xpm suu & pfessus e
m. Ecce scriptu ei i manu hrro.

Q' ait. Non cessabim' orare donec
reddas scriptu. Orante bn. con
uenite i celu man'. ei carta pactu
delata cum ab omib; visa uenit.
et inposita e in manib; bn. Qua
ille suscipiens dix' pno. Cognoscis
has litteras. Et ille et dne. cog
nosco mea scripta s. Et frangens bn.
scriptu. p dux' eu ad ecclam. et dignu
eu fec' fro ministerio. et bn instruens
et regulam s. danus reddid' mlri.
Muli quidam peccata multa habens
et ea in carta conscribens. In fine grauius
grauius conscripsit. et scriptu ipm bn.
tradidit. rogans ut p ea oraret
et suis oronibus peccata ipa deleret. Q'
cu orasset. et mlr cartam aperuisset
oia peccata p't id grauius deleta inuenit
Que ait. ad bn. miserere mei fue
di. et p hoc mi indulgentia impetra
sicut plus impetrasti. Q' ait ad
illa. Recede a me mlr. q' ho peccator
su. indigens indulgentia sic et tu.
Sed qua illa instaret dix' ei. Uade ad
scm uir effrem. et ille t' q postulas
poterit impetrare. Q cu abisset
ad scm effrem. et cu ad eu a bto bn.
missa sit intimasset. ille ait. Re
cede q' ho peccator e sicut et ego. S; redi filia
ad bn. et qui t' p ceteris ueniam im
petrauit. p isto q'q; impetrare uale
bit. Festina cito ut eu uiuu in
uenias. Q' cu in ciuitate uenisset
ecce. bn. ad tumulu ferebatur.

Illa aut p' eu clamare cepit ac dicere.
Uideat ds et iudicet int' me et te. q'
ualens placare dnm p me. et ad alium
misisti me. Tunc p ie. et cartam
sup feretru et p' modicu illa recipiens
et aperiens id pctm penitus deletu
inuenit. Dicq; ipa et ois q adeerant
dno in missas gras reddidit. Cum
aut q' uir di migraret ad pres p'tis
i firmitate qua et mortuus est.
Quedam iudeu noie Joseph. me
dicinali arte ualde peritu q' uir di
plimu diligebat. eo q' se ipm con
uersur ad fide p'tendebat. ad se q'
ei opa indigeret uocauit. Ille u ei
pulsum tangens et extactu mor
te imminere cognoscens dix' fabie.
Que ad sua sepulturam e uicina p
pate q' continuo morietur. Q' bn.
audiens dix' ei. Nescis quod dicis
Sim Joseph. Credo dne q' sol cum
sole occidit hodie. i. tu cu sole
occides hodie. Cui dix' bn. Quid
dices si no moriar hodie. Cui Jo
seph. Non e possibile. Et bn. Et si in cras
tinu usq; ad hora. vi. sup uixero
q' facies. Et Jo. Si usq; ad hora
illa sup uixeris. utiq; illa moriar.
Et bn. Etiam moriaris pro uitu
as a x'. Et ille. Scio quod dicas. Si
usq; ad illa hora sup uixeris faciam
q' hortaris. Tunc bn. licet scs n. illico
moriturus esset. a dno tn mortis
induciam impetrauit. et usq; crastinu

in horam nonā uix̄. Q̄ Jo. ui
dens ⁊ stupens in xp̄m credidit.
Basi. aūt ūtute cūi in becillita
tē corꝑis supans de cubiculo suo
surrex̄. ⁊ eccām ingrediens eū
suis ꝓp̄ijs manib; baptizauit
ĩea uō ad lectulū suū redijt
⁊ statim sp̄m deo fideli reddidit.

Incip vita d̄ ioh̄is archiepī alexādrī.

Iohēs elemo
sinārius patriar
cha alexandrini qdā
nocte ĩ orōne ꝑsistens
uidit qndam puellā pulcherrimā
ē assistentē ⁊ coronā oliuarꝫ ĩ
capite baiulantē. Quā ille
uidēs nimiū stupefc̄us q̄ eēt
inquisiuit. Et illa. Ego sum
mīa q̄ dei filiū de celo ad duxi
me sponsā accipe. ⁊ bn̄ t̄ erit.
Intelligēs ꝗ ꝑ oliuā mīam de
signari. ab illa h̄ fc̄s ē misericors
ut eleymō. i. elemosinārius uo
caret. paupes ā sp̄ suos dn̄os
appellabat. ⁊ inde hospitalarij
hn̄t. ut paupes dn̄os suos uo
cant. Omes ꝗ suos famulos
cōuocauit. eisq; dix̄. euntes ꝑ
totā ciuit. ⁊ scribite mī usq; ad
unū oēs dn̄os meos. Illis ū nō
ĩtelligentib; dix̄. Quos uos egē
nos ⁊ mendicos uocatis. istos ē
dn̄os ⁊ auxiliatores ꝑdico. Isti
ē nob auxiliari uēe. ⁊ celeste regnūm
donāe potiunt. Volēs hoīes

ad elemosinam inuitāe narrāe ꝯsue
uit. q̄ paupes quib; semel se ad so
lem calefacientib; ceperunt in
uicem de elemosinatoribus
ꝯferre. ⁊ bonos collaudāe ⁊ ma
los uituperāe. Erat qdam the
lonārius noīe petrus diues ual
de ⁊ potens. s; nimis paupib;
in misericors ad domū suā acce
dentes cū indignatiōe nimia re
pellebat. Cum ꝗ nullus eoꝝ in
uent⁹ fuisset. qui in domo sua
elemosinam recepisset. unus illoꝝ dix̄.
Quid mī uultis dare. si ego hodie
ab eo elemosinam accipiā. Et facien
tib; cū eo pactū. ad domū eius
uenit ⁊ elemosinam postulauit. At ille
domū reuertēs. ⁊ paupē p̄ foribus
uidēs. cū mancipiū ei panē si
ligineis in domū ꝯferens. ille la
pidem nō inueniens. panē unū
siligineū arripuit. ⁊ cū furore ĩ eū
ꝑcussit. Quē ꝓtin⁹ accipiens
paup ad socios redijt. ⁊ q̄ de ma
nu ei⁹ elemosinam accepit indicauit.
Post duos dies infirmat⁹ ad mor
tē. uidit se ad iudicium stare.
ac demones qsdam sīr statuā eius
male appendāe. ⁊ exaltā ā parte
statē qdam de albati tristes stabant
eo qd nichil q̄ ibi apponēs inuenire
ualebant. Tunc unus eoꝝ dix̄. Vere
nl̄ hēmus nisi unū panē siligineis
q̄ ante duos dies xp̄o coact⁹ dedit.

Quem sic stateram ponentes equilibra-
tam factam esse. dixeruntque ei adauge ad-
huc siliginem alioquin te mauri
apprehendent. Evigilans autem et li-
beratus dicebat. pape. Si una
siligo quam per furorem iactavi ita
profuit quanto magis omnia sua indi-
gentibus elargiri. Quadam igitur
die cum optimis vestimentis in-
dutus per viam pergeret quidam nau-
fragus ab eo tegumentum aliquod
postulabat. continuo illa pretiosa
vestimenta se expolians illi
dedit. Quod ille accipiens statim
vendidit. Cum autem thelonarius re-
diens vestimentum suspensum
videret contristatus est valde adeo
ut nec cibum sumere vellet. dicens
quoniam non sum dignus ut mei me-
moriam haberet egenus. Et ecce dum
dormiret vidit quendam sicut solem
fulgentem et super caput crucem ferentem
et habentem indutum vestimentum quod de-
derat egeno et dicentem sibi. Quid plor-
as petre. Qui cum causam sue tristicie
sibi dixisset. ille ait. Cognoscis
hoc. Et ille etiam domine. Et dominus ad eum.
Illo ego vestior ex quo mihi dedisti
et gratias ago bone voluntati tue quoniam
frigore affligebar et cooperuisti
me. Unde se gratias reversus cepit egenos
beatificare ac dicere. Vivit dominus non
moriar donec fiam unus ex eis. Cunc-
tis ergo pauperibus omnibus que habebat

et accersito notario suo dixit ei. Se-
crete volo tibi committere quod si propala-
veris. aut si me non audieris
barbaris vendam te. Dansque ei .x.
libras auri. dixit ei. Vade in sanctam
civitatem et merces tibi eme et me a-
licui christiano. vende et pretium pau-
peribus tribue. Illo autem recusante
dixit ei. Si me non audieris ego
barbaris vendam te. Duxit ergo
eum ut dictum est cuidam argentario
vestibus sordidis indutum tamquam
suum servum vendidit. et .xxx. nu-
mismata modo accipiens pau-
peribus erogavit. Petrus igitur
omnia officia vilia faciebat. ita
quod ab omnibus contempnebatur et a ba-
lneis conservis frequenter percutiebatur.
et iam amens appellabatur. Dominus autem
frequenter sibi apparebat et vestimenta
et nummismata ostendens ipsum
consolabatur. Interim imperatore
et universis de amissione tanti
viri dolentibus. Quidam vicini
eius a constantinopoli ad visitan-
da loca sancta venerunt et a domino ipsius
invitati cum prandentibus sibi ad in-
vicem id in aure dicebant. Quam
similis est puer iste domino petro thè-
lonario et curiose respicientibus
unus dixit. Vere dominus petrus est. Sur-
gam et tenebo eum. Quod ille a-
dvertens latenter fugit. Erat autem
hostiarius et surdus et mutus

qui p̄ signū hostiū apiebat.
Cui petrus ut ei apiret n̄ signo
s; uerbis imꝑauit. Ille ꝯtinuo
audiens ꝯ loq̄lam recipiens
ꝯqͣ surgens ei apuit ꝯ domū ingre
diens. Cunctis de ei⁹ loq̄la mi
rantib; dix̄. Ille q̄ coq̄nā fa
ciebat exiit ꝯ fugit. ꝯ uidete
ne filius dī sit. Cui ei in dix̄.
tibi dico apī. mox ex ei⁹ ore
flāma exiit q̄ linguā ꝯ aures
meas tetigit ꝯ ꝯtinuo auditū
ꝯ loq̄lā recepi. ꝯ exilientes v
niuisi ꝯ currentes p⁹ eū ipm̄
amplius inuenire nō potuer̄.
Tunc oēs de domo illa penitētiā
egerūt. eo q̄ talē uir̄ ꝯ uilit̄
tractauant. Monachus
quidā noīe vitalis volēs scm̄
Iohem̄ temptare si posset ꝯ
ūb psuadeī. ꝯ ad scandalū fa
cile inclinaī. In g̊ dieb⁹ cunct̄
oēs publicas meretrices ꝯscripsit.
Intrabat g̊ ad illas p ordinē
dicēs cuilib;. Dona m̄ nocte
istā ꝯ noli fornicari. Ipse ā do
mū ei⁹ intrās in angulo flexis
genib; tota nocte in oronib⁹
stabat. ꝯ p illa orabat. ꝯ sca
mane exibat. precipiēs cuili
ne alicui reuelaret. Vna ā vi
tam ei⁹ manifestaui. q̄ statim
orante sene a demōe uexari
cep. Cui oēs dicebat. Redidit

t̄ ds q̄ mēdaciis q̄m mitita es.
Nt fornicant̄ ē ingredit̄ pessim⁹
iste. ꝯ nō p̄ ad. Vespe ā fc̄o
dicebat p̄ dc̄s uital' cunctis au
dientib; uolo ire tal' dn̄a ex
pectat me. Multis ū illū ēmi
nantib⁹ respondebat. Nunq̄ ego n̄
hēo corp⁹ ut oēs. aut ꝯ monachos
solū iratus ē ds. uē ꝯ ipi hoīes
s̄ ut ceti. Dicebat aūt quidā
accipe t̄ mulier vnā alba et
muta hītū ut nō scandalizes
alios. Ille ā finges iratū di
cebat. Vē nō audiā uos. Ite
ame. Qui uult scandalizari scā
dalizet̄. ꝯ det de fronte ad pari
etem. Nunq̄ iudices ꝯstitu
ti estis sup̄ me a deo. Ite ꝯ d ub
curā hēte. vos p me n̄ redditis
rōnē. H aūt cū clamore diceb
at. Sūr ad btm̄ Io. q̄rimoniaꝝ
deferet̄. Ds cor ei⁹ indurauit
ne huis fidē adhib;. Depcaba
ā dm̄. ut p⁹ mortē suā opus
suū alicui reuelaret. ut n̄ impu
taret̄ in pctm̄ hus q̄ in eū scā
dalizabāt̄. Multas g̊ d pdc̄is
mulierib; ad ꝯuisionē pdux̄ ꝯ in
monastio plimas collocauit.
Quadā mane dū ab una illaꝝ
egredēt̄. obuiauit ei q̄dā ingredi
ens ad fornicand' cū ea. dans;
ei alapā dix̄. Vsq; pessime
n̄ emdas te ab huis tuis in

mūditus. Et ille. accede nunc acci
pies a me alapam talē q̄ tō
ta alexandria cōgget. Et ecce p̄
modicū dyā in sp̄e maui ē a
lapam dedit dicēs. Hec ē alapa q̄
mittit tibi abbas uitalis. Et sta
tim ad d'mone uexat'. Ita q̄d ad
ei' uoces om̄s cūrebant. Sed tn̄
penitēs p eius orōnē liberat' ē.

Vii. aūt di morti appinquās
hanc sēptuā reliquit. Nolite
aū tp̄e iudicāre. Mulierib; aūt
ꝯfitentib; q̄ faciebāt om̄s glī
ficauīnt dm̄. Et p̄cipue btūs. Jo.
dicēs qm̄ alapā quā ille accepit
accepissē et ego. Quidā pau
p in hītu pegrīni ad. Jo. uenī. et
ab eo elīam postulauit. At ille
uocato dispensatore. dix' ei. Da
ei sex numismata. Que ille
accipiēs et abiens hītū muta
uit. et itm̄ ad patriarcham rediēs
ab eo elīam postulauit. Ille aūt
dispensatore uocato dix'. Da ei
vi. aureos. Quos cū ē dedisset et ille
abisset. dix' ei dispensator p orō
nes tuas p̄r iste idē hodie mu
tato hītu bis accep̄. btūs aūt. Jo.
q̄i se h' nescire dissimulauiat. Itm̄
ille t'cio hītū mutās ad. b. Jo.
uenit. et elīam postulauit. Tunc
dispensator. b. Jo. tetigit innuēs
q̄ ille eēt. Cui btūs. Jo. R̄ndit.
vade et da ei. xii. numismata.

ne forte sit dn̄s m̄s ih'c xp̄c qui
tēptare me uelit. utrm̄ h' plu
potit accipe q̄m ego dare.
Quadā uice cū patricius q̄dam
pecunie eēte q̄ntitatē in mēca
torib; ponē uellet. et patriarcha
nullatenū ꝯsentiret. Sed paupi
b; eā dispēsare uellet. ambo plī
mū ꝯtendētes irati abinuicē
recesserūt. Adueniente uō hora.
vi. xi. mandat patriarcha par
chipsb; patricio dicēs. Dn̄e sol
ad occasū ē. Q' ille audiens la
c'imis infusus ad eū uenit et ueni
am postulauit. Cū quidā nepos
suus a q̄dā tabnario grauē iniu
riam audiuisset ꝯq' h' patriar
che lamētabli ꝯqr̄ens nullatenū
ꝯsolari posset. patriarcha redit. et
q̄o ē ausus aliq' c' ꝯtra dicē. et os su
ū ꝯ̄ te apire. Crede fili mee p
uitati. qm̄ faciā in eo hodie.
talem rem ut tota alex' mirē.
Qd ille audiēs ꝯsolatōe recep̄.
putans q' eū faceret grauit' ulcīsci.
videns. Jo. q' ꝯsolōnē recepisset
pect' ei' osculatus ē dicēs. Fili
si uīe nepos hūilitatis mee
existis p̄pate ut flagella et con
uitia pati ab oīb; possis. Vera
enī cognatō nō ex carne et sang'e
sed ex uītute initis agnoscit'. Et
festim q̄' p illo hoīe misit. et ab
oī pensione et tributo libūi eū fecit.

⁊ omnes audientes mirati sunt.
⁊ intellexerunt hoc esse quod dixerat. Fa-
ciã in eum talem uenit ut tota Alex(andria)
miretur. ¶ Audiens patriarcha
consuetudinem esse quod mox ut im-
perator coronatus est confestim mo-
numentorum edificatores sibi sumunt
.iiii. uel .v. minutias marmorum
pusillas diuersi coloris ⁊ ingredi-
entes ad imperatorem dicunt: De quali
marmore uel metallo iubes im-
perium tuum quod sibi monumentum fiat.
Imitatus hoc beatus Jo(hannes) monumen-
tum quod sibi precepit. Sed tamen usque ad obitum
suum id imperfectum manere fecit ⁊ ordina-
tis aliquos qui ad eum in celebri
festiuitate quando cum clero consisteret
accederent ⁊ dicerent: Domine non est
monumentum tuum imperfectum est precipe
ut consummetur eo quod nescias qua hora
fur ueniat. ¶ Diues quidam cum
uidisset beatum Jo(hannem) in stratu uiles
pannos habere eo quod certos pauperibus
erogasset quoddam ualde preciosum coo-
pertorium emit ⁊ beato Jo(hanni) tradidit.
Qui cum id nocte super se haberet tota
nocte dormire non potuit cogitans
quod .ccc. domini sui pauperes de tanto
precio cooperiri possent. Tota igitur
nocte lamentabatur ⁊ dicebat: Quanti
incenati, quanti in foro pluuiis
madefacti, quanti pre frigore dentibus
stridentes hodie dormierunt. Tu uero
grandes pisces deuorans ⁊ in thala-
mo requiescens cum omnibus malis tuis
insuper de coopertorio .xxxvi. nummis-
matum calefacis. Humilis Jo(hannes) alia
uice hoc non uestiet. Statimque sequenti
mane id uendi fecit ⁊ precium pau-
peribus erogauit. Quod audiens ille
diues ipsum coopertorium iterum emit
⁊ beato Jo(hanni) tradidit rogans ut ipsum
de cetero non uenderet sed super se ipsum
teneret. At ille accipiens iussit iterum
uendi ⁊ omnes suis pauperibus precium
erogari. Quod ille diues audiens
iterum abiit ⁊ ipsum redemit ac
beato Jo(hanni) detulit et quasi congratulabundus
dixit: Videbimus quis deficiet aut
tu uendendo aut ego redimendo.
⁊ sic suauiter quasi diuitem illum uen-
demiabat dicens quod posset aliquis
intentione dandi pauperibus diuites
tali expoliare non peccat. Duo enim
lucratur talis: unum quod animas illorum
saluat, alterum quod ipse ex hoc mercedem
non modicam habet. ¶ Volens homines
ad elemosinam prouocare tractare consue-
uit de sancto Serapione qui cum amic-
tum suum pauperi tribuisset ⁊ alteri ob-
uians qui frigus patiebatur tuni-
cam similiter tribuisset ⁊ euangelium te-
nens nudus sederet. Interrogauit eum
quidam dicens: Abba quis te expoliauit?
Et ille monstrans euangelium ait: Iste
me expoliauit. ¶ Alias autem alium
pauperem uidens euangelium ipsum uendidit
⁊ pauperi precium dedit. Qui cum in-

tingente u eum ipsum haberet. Vendit sibi preceps dicens. Vade et uende omnia que habes et da pauperibus. Acceptum igitur lebam et se uendidit ut mandabat. Cum autem eleemosynam petenti dari precepisset .v. nummos. Ille indignatus quod maiorem elemosinam non fecisset, continuo ad contumelias ipsi prorupit ac in eius faciem conuitiari cepit. Quem famuli audientes in eum uoluerunt irruere. ac ipsum grauiter cedere. Quod beatus Io. omnino prohibuit dicens. Sinite fratres sinite. ut me maledicat. Ecce enim ego hiis .lx. annis blasphemans christum per opera mea et unum conuitium non portabo ab isto. Iussitque sacculum afferri et coram ipso apponi ut tum tolleret quantum uellet. Cum post lectum euangelium ecclesiam exiret et foris in ostiolis ubi uacaret. quadam uice post eum patriarcha cum eo exiuit. et in medio eorum sedere cepit. Sibi uero de hiis mirantibus dixit ad eos: Filii, ubi oues ibi pastor. aut intrate et ingrediar. aut manete hic et ego pariter manebo. Semel igitur cum his hoc fecit et sic populum stare in ecclesia erudiuit. Cum quidam iuuenis sanctimonialem quandam rapuisset et clerici coram b. Io. talem iuuenem execrarentur, et ipsum excommunicandum esse dicerent. ut puta qui duas animas perdiderat. scilicet suam et illius. compescuit eos sanctus Io. dicens. Non sic filii non sic. Ostendo uobis quod et uos duo peccata committitis. Primo quod contra preceptum domini facitis. unde ait. Nolite iudicare ut non iudicemini. Secundo quod nescitis pro certo si usque hodie peccauerint et se non penituerint. Frequenter autem existente b. Io. in oratione et in extasi mentis posito talibus uerbis cum deo disputare auditus est: Sic domine bone ihesu ego dispergendo et tu ministrando uideamus quis uincat. Cum febre correptus se morti appropinquare cerneret dixit. Gratias tibi ago deus quoniam exaudisti miseriam meam rogantem bonitatem tuam. ut non inueniretur morienti mihi nisi unus tremissis. hunc igitur pauperibus dari iubeo. Positum est eius uenerabile corpus eius in sepulcro ubi corpora duorum episcoporum fuerant tumulata. Et ecce corpora illa mirabiliter sancto Io. cesserunt et locum medium uacuum dimiserunt. Ante autem paucos dies quam moreretur. cum quedam mulier quoddam flagitiosissimum peccatum commisisset et nulli umquam confiteri auderet. Dixit ei sanctus Io. ut saltem illud scriberet eo quod scribere sciebat et sigillatum ei afferret et ipse pro ea oraret. Cui illa assensit et peccatum

scelus diligenter sigillavit et beato Johanni tradidit. Sed post paucos dies beatus Johannes infirmatus in domino requievit. Illa ut audivit illum defunctum se vituperatam et confusam putavit, credens quod scriptum alicui dimisisset et ad manus alterius devenisset. Ad tumulum sancti Johannis accessit et ibi uberrime flens clamabat dicens: Heu heu confusionem vitare credidi, confusio omnibus facta sum. Cum amarissime fleret et beatum Johannem rogaret ut sibi ostenderet ubinam scriptum suum dimisisset, ecce beatus Johannes in habitu pontificali de tumulo processit, duobus episcopis qui secum quiescebant hinc inde vallatus, dixitque mulieri: Cur nos tantum infestas et me et sanctos istos qui mecum sunt quiescere non permittis? Ecce stole nostre lacrimis tuis omnes madefacte sunt. Porrexitque ei scriptum suum sigillatum ut prius fuerat dicens ei: Vide sigillum hoc et aperi scriptum tuum et lege. Quod illa aperiens peccatum suum omnino deletum invenit et ibi taliter scriptum reperit: Propter Johannem servum meum deletum est peccatum tuum. Gratias quas illa immensas deo gratias retulit, et beatus Johannes cum aliis duobus episcopis in monumentum rediit.

De conversione sancti Pauli.

Conversio sancti Pauli apostoli facta est eodem anno quo Christus passus est et Stephanus lapidatus est, anno non solari sed emergenti. Nam Christus VIII kalendas aprilis passus est, Stephanus eodem anno III die augusti lapidatus est, Paulus vero VIII kalendas februarii conversus est. Quare autem eius conversio potius quam aliorum sanctorum celebratur, triplex solet ratio assignari. Primo propter exemplum, ut nullus quantumcumque peccator sit desperet de venia, quando eum qui tantum in culpa talem postmodum conspicit fuisse in gratia. Secundo propter gaudium, quia sicut ecclesia magnam tristitiam habuit in eius persecutione, ita maximam letitiam habuit de eius conversione. Tertio propter miraculum, quod scilicet dominus in eo ostendit, dum de sevissimo persecutore fecit fidelissimum predicatorem. Eius autem conversio fuit miraculosa ratione efficientis, disponentis et patientis. Ratione efficientis, id est Christi, qui eius conversionem fecit. Ibi enim ostendit suam mirabilem potentiam in hoc quod ei dixit: Durum est tibi contra stimulum calcitrare, et in hoc quod ipsum tam subito immutavit. Unde continuo immutatus respondit: Domine quid me vis facere? Augustinus super hoc verbum: Occisus agnus a lupis fecit agnos de lupis. Iam parat se ad obediendum qui prius seviebat ad persequendum. Secundo ei mirabilem sapientiam. Mirabilis est sapientia fuit in hoc quod ipsum a tumore superbie deiecit ostendendo infirma humilitatis non sublimia

maiestatis. Ego inquid sum ihesus
nazarenum etc. glo. Non deum uel
dei filium se uocat. sed humilitatis
in quid meae infirma suspice
et superbiae tuae squamas depone. Tertio
ibi ostendit suam mirabilem cle
mentiam quia non in hoc quod ipsum exi
stentem in actu et uoluntate perse
quendi conuertit. Licet enim haberet de
formem affectum quia spirans minas
etc. presumptiosum conatum quia accessit ad
principes etc. qui se ingerens. per
niciosum actum quia ibat ut uinctos
perduceret in ierusalem. et ideo cum iter pessimum arriperet
ipsum tamen misericordia diuina conuertit. Secundo
fuit miraculosa ratione dispositio
nis id est lucis quae ipsum ad conuersionem
disposuit. Ipsa enim lux dei fuit
se subita immissa et celica. Et sic
ito magis circumfluxit. id est circumquaque fluxit
eum lux de celo. paulus est tam inuti
a in se habebat. Primum erat
audatia quia non mihi quod dei accessi
it ad principes sacerdotum. glo. non uocatus sed
sponte zelo concitante eum. Secundum
erat superbia quia non mihi quod dei spiritus
mi etc. Tertium erat carnalis intelli
gentia quam scilicet in lege habebat. unde
glo. super id. Ego sum ihesus etc. Ego deus
de celestibus loquor quem mortuum
putas sensu iudaico. Ipsa
ergo lux diuina fuit subita ut auda
ciam terreret. Fuit immensa ut
sublimum et superbum in ima humilitatis
prosterneret. Fuit celica ut carna
lem eius intelligentiam in celestem
mutaret. Vel prout dicta quod istud
dispositiones fuit in verbis. s. In
uoce acclamante. In luce ful
gente. Et in uirtute potente.
Quarto fuit miraculosa ratione pa
tientis id est ipsius pauli in quo factum est
ipsa conuersio. In eo enim hec tam mira
culose exterius facta fuerunt. scilicet prostra
tio. obcecatio et diuina ieiuna
tio. Est enim prostratus ut eri
geretur. quantum ad deprauatum affectum. Prostratus est paulus ut erigeretur. ce
catus est ut mutaretur. mutatus
est ut mitteretur. missus est ut pro
ueritate pateretur. Item alius
est seuiens et factus est credens alius
est lupus et factus agnus. alius est perse
cutor et factus est predicator. alius est
filius perditionis et factus est uas elec
tionis. Fuit obcecatus ut illu
si quam ad tenebrosum intellectum
unde et in illo toto quo mansit
cecatus. dicitur quod doctus fuit euangelium.
Non enim accepit id ab homine nec per hominem
ut ipse testatur. sed per reuelationem
ihesu christi. Ad paulum dico uirum ath
letam christi doctum ab illo. unctum
de illo. crucifixum cum illo. et glo
sum in illo. Est in carne ma
ceratus ut ipsa caro disponatur ad
bone operationis affectum. Optime
est de incepto corpus eius ad omne bonum.

dispositum est. Flammam exurite et hum
ane sciebat. et usque et in omnibus in
stitutus erat. et omnia adversa libenter
sufferebat. Eculeos tyrannos
ac spiritus spirante furore. veluti quos
dam esse culices extimabat. mor
tem vero atque cruciatus et cetera suppli
cia quasi ludum putabat esse periculorum
hec amplectabatur libenter. et magis
decorabantur eum eam victus qui
diademate coronatur. Hec libenti
recipiebat vulnera quam alii munera
Vel ista tria dicuntur fuisse in eo contra
tria que fuerunt in primo parente. In ipso
enim fuit contra deum erectio et ecce in paulo
ad terram prostratio. In ipso oculorum
apertio. et ecce in paulo oculorum obce
catio. In ipso manducatio cibi
vetiti. ecce in paulo abstinentia
cibi liciti

Incipit vita sancte paule

Paula fuit nobilissima matro
na romanorum cuius vitam beatus
jeronimus conposuit in hec verba. Si cuncta
mei corporis membra verterentur in linguas
et omnes artus humana voce resona
rent nichil dignum sanctis ac venerabilis
paule virtutibus dicerem. Ipsa enim erat
nobilis genere. sed multo nobilior sancti
tate. potens quondam divitiis. sed
nunc christi paupertate insignior. Testor
ihesum et sanctos angelos eius. ipsumque
proprie angelum qui custos fuit.
et comes admirabilis femine. me nichil
in gratiam. nil dicere more laudantium
sed quod dicturus sum pro testimonio
dicere minus eius esse meritis. vult lec
tor breviter eius scire virtutes. Omnes
suos pauperes pauperior ipsa dimi
sit. et sicut inter multas gemmas pre
ciosa gemma micat. et iubar solis
parvos igniculos stellarum obruit
et obscurat. ita cunctorum virtutes et po
tentiam sua humilitate superavit.
Minimaque fuit inter omnes ut omnibus
maior esset. Et quanto plus se deii
ciebat tanto magis a christo elevabatur
latebat et non latebat. Fugiendo
gloriam. gloriam merebatur. que virtutes
quasi umbra sequitur. et appetitores suos
deserens. appetit contemptores. Hec
cum v. libros edidisset. Blesillam
scilicet cuius mortem eam rome consolatus
sum. paulinamque sanctam et ad mira
bilem viri et propositum terre suarum
primam achium relinquo heredem atque
scilicet eius obitum parvum libellum edidi
mus. Eustochium que nunc in sanctis
locis virginitatis et ecclesie monile
preciosum est. Rufinamque in maturo
funere pium matris animum consternavit
et thoxocium post quem parere desiit. ut
intelligeres eam non diu servire vo
luisse officio coniugali. sed mariti
desiderio. qui mares liberos ob ·· obtabat.
disse. Postquam vir mortuus est
ita eum planxit ut prope ipsa moreretur
ita se convertit ad dei servitutem. ut
mortem eius videretur optasse. Quid

g̊ teſtāin ample ⁊ nobiliſ
domꝰ ⁊ condā opulentiſſīe.
oēs pene diuitias ī paupes
erogatas. Hꝫ paulini epī ā
tiochī ⁊ epy plurī qui romā
ueneāīnt accēſa uirtutibꝫ
ꝑ monīta priām deſere co
gitabat. Quid ultro diffe
ro deſcendit ad portū frē co
gnatis affinibꝫ ⁊ qꝫ hꝫ us
maiꝰ ē libis ꝓſequentibus.
Iam carbaſa tendebāt̄ ⁊ rēoꝝ
ductu nauis in altū ꝓtra
hebāt̄. paruus toxotīꝰ ſupplicēˢ
manꝰ tendebat in litore. Ru
fina iam nubilꝰ ut ſuas ex
pectaēt nuptias tantā fle
tibꝫ obſecrabat. ⁊ tū ſiccosˢ oc
culos tendebat ad celū. Inpi
etatē in filiosˢ pietate in deo
ſpans. neſciebat ſe mrēꝫ ū
x̄ ſe ꝓbaēt ancillā. Torqbāꝰ
uiſcera ⁊ qī a ſuis mēbris di
ſtrahēnt̄. cū dolore pugnābat
hꝫ ꝙ iura nꝰ plena fides pati
ebatˢ. Immo gaudēs aīo appe
tebat ⁊ amorē filioꝝ maiore
ī dnī amore ꝯtēpnēs ī ſola
Euſtochio q̄ ⁊ ꝓpoſiti ⁊ nauiga
tōis eiꝰ comes eāt acqēſcebat.
Sulcabat intim nauisˢ ma
re ⁊ cūctis q̄ tū ea uehebāt̄
litora reſpicientibꝫ alia ūſos
tenebat oclos ne uidēt q ſīn

tormīto uidē nō poterat. Siūꝫ
ad loca tēe ſcē ueīſſꝫ ⁊ ꝓcon
ſul paleſtine qui familiā
eiꝰ optime nouāt. ꝑmiſſis
appāitoribꝫ iuſſiſſꝫ ꝑāi ꝑtori
um. elegꝫ humilem cellulā
⁊ cūcta loca tanto ādore ac
ſtudio c̄uibat. ut nī ad reli
qua feſtinarꝫ aprimis nī
poſſꝫ abduci. ꝓſtrataqꝫ añ
crucē qī pendētē dñm cē
nēt adorabat. Ingſſaqꝫ ſe
pulcrū reſurrectionis oſculabatˢ.
lapidē ꝙ ab hoſtio monumē
ti amouāt angls. ⁊ ipm
corpꝰ locū in qꝰ dñs iacueāt
qī ſiciens deſidatas aquasˢ
fidi ore lambebat. Quid ibi
lacimaꝝ tūi gēitū q̄d dolorisˢ
effuderit. Teſtis ē cuncta
ierosolīa teſtis ē dnˢ ꝙ roga
bat. Inde ꝓrexꝰ bethleē
atqꝫ in ſpecū ſaluatōis ingˢ
diēs uidit ſacꝛ ūgīs diūſo
riū ⁊ me audiente iurabat
cēnē ſe fidi oclis infantē
pānis īuolutū. uagientē
ī ꝑſepe dnī magos adorātēˢ
ſtellā fulgentē deſuꝑ mrēꝫ
ūginē nutrītū ſedulū. pa
ſtores nocte uenientes. ū ui
dēnt ūbū ꝙ fcm̄ eāt. ꝫ tē
euāgliſte iohis principiū
dedicaēnt. In principio erat

ubũ · ꝯ ubũ caro factũ ē · par
uulos inť fcõs herodem seui
entē · Joseph ꝯ mariam fugi
entes in egyptũ · mixtis q̄
gaudio lacrimis loquebať.
Salue bethleē domꝰ panis
in qua natus ē panis q̄ de
celo descendit · Salue eufra
ta regio ubi ma cũ fertili
tas dꝰ ē · dꝰ loquiť ꝯfidenť ·
Intibimꝰ in tab · eiꝰ ado · i lo
ꝰ · ste · pe · eiꝰ · Et ego misa at
q̄ pcatx digna sum iudicata
de osculari psepe in q̄ dꝰ par
uulus uagiuit orare in spe
lunca in qua uirgo puerpa dim
fudit infantē · h reqes mea
q̄ dꝰ mei pata ē · h habitabo:
qm̄ saluator elegit eā · Tanta
se humilitate deiecť · ut q̄ eam
uidissz ꝯ p celebritate nōis
uidē gessissz · ipām ēē n̄ cre
deret · s; ancillar ultimā ꝯ cũ
freq̄ntibz choris uirginũ cin
geret · ueste ac uoce · habitu ꝯ i
cessu · minima oīuz erat ·
Numq̄ p uiri mortē us; ad diē
dormitiōnis sue cũ ullo ꝯme
dit uiro q̄ cũz sciret ꝯ i ponti
ficali culmine positũ sciret ·
balneas n̄ p̄ periculis nō ad
iit · Mollia ē in grauissima fe
bri lectuli strata nō habuit ·
sz sr̄ durissimā humi stra
tis ciliciolis quiescebat · sz
tũ illa quies dicenda q̄ iugibꝰ
pene orōnibz dies noctesq; iunge
bat · Ita leuia pctā plangebat
ut illā grauissimoz criminũ cre
deret ēē reā · Cũz a nobꝰ crebrius
moneret ut parceret oclis ꝯ eos serua
ret euuglice lectōis aiebat:
Turpanda ē facies quā ꝯ dei p
cepit purpurisso ꝯ cerusa ꝯ stibio
sepe depinxi · affligendū corꝰ q̄
multis uacauit deliciis · lon
gus risus ꝯtrario ꝯpensandꝰ
ē fletu · Mollia linthamina
ꝯ serica preciosissima asperitate
cilicii ꝯmutanda · Que uiro
ꝯ sclo placui · nunc x̄o placere de
sidero · Jnter tales tantasq;
uirtutes castitatē in illa uoluero
predicare · scit fluuius uidam in qua
ē cũ sclaris eēt · oīum rome ma
trinar exemplũ fuit que se ita gessit ·
ut nunq̄ de illa ē maledicere quip
auderet fama ꝯfingere · Fateor
errorē meũ · cũ in largiendo eēt
pfusior arguebā id p ferens de
aplo · Non ut aliis refrigeriũ
uobis aũt tribulatio · sz ex equalitate · i
h tpr ut uram habundātia sit ad
illoz inopiā · ꝯ illoz habundan
tia sit ad urm̄z inopiā · ꝯ pui
dendū eēt · ne q̄ libenť faceret sp
facere nō posset · Multaq; h moi
q̄ illa mira uerecundia ꝯ sermōe

preciosissimo dissoluebat. testem
inuocans dominum se pulli nomine
cuncta facere. et hoc uoti. non men-
dicans ipsa moreretur. ut unum num-
me filie non dimitteret. et in funere
suo aliena sindone inuolueretur.
Ad extremum inferebat. Ego si pe-
tiero multos inueniam qui mihi
tribuant. Ille mendicans si a me non
acceperit quod ei plus est de alieno tri-
buere. si mortuus fuerit a quo eius
anima requiretur. Nolebat in hiis
lapidibus effundere pecuniam qui cum
terra et seculo transituri sunt. Sed in ui-
uis lapidibus qui uoluuntur super terram
de quibus in apocalypsi Io. Ciuitas re-
gis magni extruitur. Exceptis
festis diebus uix oleum in cibo ac-
cipiebat. ut ex hoc uno extima-
retur. quid de uino et liquamine et pis-
cibus et lacte ac melle et ouis et re-
liquis que gustu suauia sunt. iudi-
caret. In quibus sumendis quidam
se abstinentissimos putant. Et
si hiis uentrem ingurgitauerint
tutam pudicitiam suspicantur. No-
ui susurronem quendam quod genus hominum
uel perniciosissimum est qui beniuolum
nuntiasset. ut pre nimio feruore uir-
tutis quibusdam uideretur insana et
cerebrum illius diceret confouendum. Cui
illa respondit. Theatrum facti sumus mundo et
angelis et hominibus. Nos stulti propter Christum
sed stultum dei sapientius hominibus. Preter

uirorum monasterium quod uiris tra-
diderat gubernandum. plures uirgines
quas ex diuersis prouinciis congregauerat
tam nobiles quam mediocres et in-
fimi generis in tres turmas mona-
steria diuisit. ita dumtaxat. ut
in opere et in cibo separate psalmis et
orationibus iungerentur. Iurgantes inter
se sermone lenissimo federabat.
lasciuientem adolescentularum
carnem crebris et duplicatis fran-
gebat ieiuniis. malens eas
stomachum dolere quam mentem. dicens
munditiam corporis atque uestium anime
esse inmunditiam. et quod inter seculi homines
uel leue putatur. uel nichil hoc in mo-
nasterio grauissimum dicebat esse
delictum. Cumque aliis langue-
tibus large preberet omnia et esum quo-
que preberet carnium. Si quando ipsa egrotasset
sibi non indulgebat. et in eo inequa-
lis uidebatur. quod in aliis clemen-
tiam in se duritiam commutabat.
Referam quod expertus sum. In mense
iulio feruentissimis estibus incidit
in ardorem febris. et post desperatio-
nem. cum dei misericordia respirasset. et me-
dici suaderent ob refectionem corporis
uino esse opus tenui et paruo. ne
aquam bibens in ydropem uerteretur. et ego
clam beatum papam Epiphanium
rogarem ut eam moneret. immo
compelleret uinum bibere. Illa ut erat
prudens et sollertis ingenii statim

sensit insidias et subridens ignorantem
esse quod ille diceret intimavit. Quid
plura? Cum beatus pontifex Petrus multa
certamina exercuisset foras, quaerenti
sibi quid egisset refert. Tantum praeter
ea ut seni homini paene persuaserit ne
biberet vinum. In luctu mitissi-
ma erat et suorum mortibus frange-
batur maxime liberorum. Nam et in vi-
ri et filiorum dormitione semper periclita-
ta est, et cum os stomachumque signaret
et matris dolorem crucis niteretur im-
pressione lenire, superabat affectum
et credulam mentem parentis viscera
consternebant animoque vincens fragi-
litatem corporis vincebatur. Scriptu-
ras sanctas tenebat memoriter, et cum
amaret historiam et illud veritatis diceret
fundamentum, magis sequebatur intelli-
gentiam spiritualem et hoc culmine edifi-
cationem animae protegebat. Loquar
et aliud quod forsitan aemulis videatur
incredibile. Hebraeam linguam quam ego
ab adolescentia multo labore
et sudore ex parte didici et infati-
gabili meditatione non desero ne
ipse ab ea deserar, discere voluit
et consecuta est, ita ut psalmos hebraice
caneret et sermonem absque
ulla latinae linguae proprietate perso-
naret. Quod quidem usque hodie in sancta
filia eius Eustochio cernimus. Hucus-
que prosperis navigavimus ventis
et crispantia maris aequora labens

carina sulcavit. Nunc in scopulis
incurrit oratio. Quis enim possit siccis
oculis Paulam narrare morientem?
Incidit in gravissimam valitudinem,
immo quod optabat invenit, ut nos
desereret et domino plenius iungeretur. Quid
diu differo et dolorem meum in aliis
immorando facio longiorem? Senti-
ebat prudentissima feminarum ad-
esse mortem et frigente alia parte corporis
atque membrorum solum animae teporem in sancto
et sacro pectore palpitare, et nihilominus quasi
ad suos pergeret alienosque despiceret
illos versiculos susurrabat: Domine
dilexi decorem domus tuae et locum habitationis
tuae, et quam dilecta tabernacula tua. Elegi
abiectus esse etc. Cumque ad me tacito
garet aut taceret, cur nollet respondere
inclamanti, an doleret aliquid, graeco sermo-
ne respondit nullam se habere molestiae, sed
omnia quieta et tranquilla respicere. Post haec
obmutuit et clausis oculis quasi humana
despiceret usque ad expirationem animae
eosdem repetebat versiculos, vix ut
audiremus quod dicebat. Quae monachorum
latentium in heremo cellula sua
tenuit? Quam virginum cubiculorum
secreta tenuere? Sacrilegium puta-
bat qui non tali feminae ultimum reddidisset
officium donec subter ecclesiam et iuxta spe-
cum domini conderetur. Venerabilis fi-
lia eius virgo Eustochium quae ablac-
tata sic a matre sua abstrahi paren-
tem non poterat deosculari oculos

herē uultū totū corꝰ amplexā
āi. ꝯ se cū mre uellꝫ sepeliri.
Testis ē h̾c nō vnū quidem
mīimū ab ea fide deiectum.
sꝫ magnū ēs alienū et qđ
ita difficilius ē firmi ꝯ sorox
intensā multitudinē qđ ꝯ su
stentasse adiuū ꝯ abicē impiū
ē. Vale paula ꝯ cultoris
tui ultimā senectutē oracōibꝫ
iuua. De noīe.

Iulianus qī iubilus ꝯ ana
qđ ē sursum. inđ iulianꝰ
qī iubilans. qꝛ cū iubilo sursa
petiit. Vel a iulus qđ ē in
cipiens ꝯ anꝰ. Nam ī dī suitio
fuit senex longanimitate
sꝫ ī incipiēs sui reputatōe.

De sco Iuliano.

Iulianus ceno
manēsis epc̄ fuit.
hic symō ille leprosus
fuisse dr̄ quē dn̄s a lepra sa
nauit ꝯ qui xp̄m ad conuiuiū
inuitauit. Qui p̄ ascēsio
nē dn̄i ab aplis cenomāñ epc̄s
ordinatus ē. Hic multis
uirtutibꝫ clarus. iij. ē mortu
os suscitauit ꝯ p̄ modū in pace
quieuit. Iste dr̄ eē ille Iuli.
qui a viatoribꝫ ꝑ inueniendo
bono hospitio inuocatur eo qđ
in domo ei dn̄s fuit hospitatꝰ.
Sꝫ uerius uidetur eē aliꝰ Iulianꝰ
qui s. utrūqꝫ parentē ignorāt

occidit. Cuiꝰ ystoria infra po
net. Fuit ꝯ alius Iulianꝰ
de aluernia. gn̄e nobilis. sꝫ fi
de nobilior. Qui desiderio m
artirii se ultro ꝑsecutoribꝰ
offerebat. Tandē cōpulus
consularis misit ministrū ꝯ eū
occidi mādauit. Qđ senti
ens Iuli. foras sponte ꝑsiluit
ꝯ querenti intrepidꝰ se opponens
ꝑtinꝰ ictus ferientis excepit.
Cuiꝰ caput leuātes ad sēm fer
eolū iuli. sociū detulerūt ut
eidē morte similit̾ minarēt̾
ni ꝑtinus ymolaret. Quibꝫ
cū asentire nollꝫ eū occiderūt
ꝯ caput sci Iuli. cū corꝑe sci ferioli
in vno tumulo posuerūt. post
multos ānos scs mamertꝰ uie
nensis epc̄ inuenit caput sci
Iuli. inter manꝰ sci ferioli ita
illesū ꝯ integrū ac si eadē die
fuisset sepultū. Antea huiꝰ
sci miracla solent narrari qđ
quidā diaconꝰ oues ecce sci Iu
liani rapet ꝯ eidē pastores ex
pte sci Iuli. ꝓhiberent. Ille r̄.
Iulianꝰ nō comedit arietes.
Et ecce p̄ modicū febre uehe
mentissima ꝑurgetur. cūqꝫ inuale
scente febre qđ a mārtire in
cendi ꝯfitetur. fecit sibi se iac
tari aquā ut refrigeret. sꝫ sta
tim tantꝰ fumꝰ ꝯ fetor de corꝑe

ei exiit quod cuncti adeant fu
gerent. et ipse post modum expi
raret. ¶ Fuit insuper alius iuli
frater beati iulii. hii duo fratres ad the
odosium imperatorem christianissimum
venerunt petentes ut templa
ydolorum ubicumque invenirent
destruerent. et christi ecclesias hedifi
carent. Quod imperator libenter fa
ciens scripsit ut omnes eis obe
dire deberent. et eos in omnibus sub
pena capitis adiuvare. ¶ Cum
igitur beatus Iu. et iulius in loco qui
dicitur gaudianum ecclesiam fabricarent
et cuncti transeuntes eos in opere
ob imperatoris imperium adiuva
rent. contigit quod quidam cum car
ru transitum inde facerent. Qui dix
erunt ad invicem quam excusationem
pretendere poterimus ut liberi tran
seamus et in opere isto non occupe
mur. Dixeruntque. Veite proiciamus
unum ex nobis in plaustrum supi
num et eum pannis cooperiamus di
centes quod hominem mortuum hic in ve
hiculo portamus. et sic liberi transi
re poterimus. Arripientes unum
hominem in plaustrum proiecerunt eique
dixerunt. Tu sile et oculos claude
et quousque transierimus quasi mortuus ia
ce. Cum hominem tamquam mortuum
cooperuissent et usque ad famulos
dei Iu. et iulium venissent dixerunt
eis. Famuli dei fideli per subsistite

pax. et nos in hoc opere pro vestro mo
dicum adiuvate. Qui responderunt.
Non possumus hic stare quia hominem
mortuum in plaustro habemus.
Quibus sanctus Iu. dixit. Ut quid ita
mentimini filii. Et illi. Non mentimur
domine. sed sic est ut loquimur. Et sanctus Iu.
dixit. Secundum veritatem dicti vestri ita
vobis contingat. Et illi boves p
ungentes pertransierunt. Cumque pro
cul pertransissent. accedentes ad
currum ceperunt collegam suum ex
nomine vocare dicentes. Surge amo
do et stimula boves ut celerius
transeamus. Cum autem ille nullatenus se mo
veret eum pulsare ceperunt dicentes.
Ut quid deliras. Surge et stimula
boves. Sed cum ille nullatenus re
deret. Accedentes eum discooperue
runt et mortuum invenerunt. Tantus
timor ipsos et ceteros invasit.
ut nullus de ceteris famulis dei men
tiri auderet. De eidem.

Fuit et alius Iu.
qui utrumque parentem
nesciens occidit. Cum enim predictus
Iu. iuvenis ac nobilis quadam die
venationi insisteret. et quendam cer
vum repertum insequeretur. Subito
cervus versus eum se vertit eique dixit.
Tu me insequeris qui patris et
matris tue occisor eris. Quod ille
audiens valde extimuit.
et ne forte sic contingeret quod a cervo

audiret relictis omnibus clam discessit et ad regionem valde remotam venit ibique cuidam principi adhesit et tam strenue ubique et in bello et in palatio se habuit quod princeps eum militem fecit et quandam castellanam viduam in coniugem ei tradidit et castellum pro dote accepit. Interea parentes Iuliani pro amissione filii nimium dolentes vagabundi ubique peregrinabantur et filium suum sollicite requirebant. Tandem ad castrum cui Iulianus preerat devenerunt. Tunc autem Iulianus a castro casu recesserat. Quos cum uxor Iuliani vidisset et quinam essent inquisivisset et illi omnia que filio suo acciderant enarrassent intellexit quod viri sui parentes essent. Ut puto quia hoc a viro suo forte frequenter audierat. Ipsos igitur benigne suscepit et pro amore viri sui lectulum suum eis dimisit et ipsa sibi alibi lectulum collocavit. Facto autem mane castellana ad ecclesiam perrexit et ecce Iulianus mane veniens in thalamum quasi uxorem suam excitaturus intravit et inveniens duos pariter dormientes uxorem cum adultero suspicatus silenter extracto gladio ambos pariter interemit. Exiens domum vidit uxorem ab ecclesia redeuntem et admirans interrogavit quinam essent illi qui in lecto suo dormierant. At illa ait: parentes vestri sunt qui vos diutissime quesierunt et eos in vestro thalamo collocavi. Quod ille audiens pene exanimis effectus amarissime flere cepit ac dicere: Heu miser quid faciam quia dulcissimos meos parentes occidi. Ecce impletum est verbum cervi quod dum vitare volui miserrimus adimplevi. Iam nunc vale soror dulcissima quia de cetero non quiescam donec sciam quod deus penitentiam meam acceperit. Cui illa: Absit dulcissime frater ut te deseram et sine me abeas sed que fui tecum particeps gaudii ero particeps et doloris. Tunc insimul recedentes iuxta quoddam magnum fluvium ubi multi periclitabantur quoddam hospitale maximum statuerunt ut ibi penitentiam facerent et omnes qui vellent transire incessanter transveherent et universos pauperes reciperent. Post multum temporis media nocte dum Iulianus fessus quiesceret et gelu grave esset audivit vocem miserabiliter lamentantem ac Iulianum ut se transveheret voce lugubri invocantem. Quod ille audiens concitus surrexit et iam gelu ipsum deficientem inveniens in domum suam portavit et ignem accendens ipsum calefacere studuit. Sed cum calefacere non posset et ne ibi deficeret timeret ipsum in lectum suum portavit et diligenter cooperuit. Post paululum ille qui sic infirmus

et quasi lux ex se apparuerat splendida descendit ad ethera. et hospiti suo dixit. Juliane deus misit me ad te mandans quod tuam penitentiam acceptavit et ambo post modicum in domino quiescetis. Et ille disparuit et Julianus cum uxore sua post modicum plenus bonis operibus et elemosinis in domino quievit. Fuit et alius Julianus non quidem sanctus sed scelestissimus scilicet Julianus apostata. Hic Julianus primo fuit monachus et magne religionis simulator. Quedam autem mulier ut refert magister Johannes Beleth in summa de officio ecclesie habens tres ollas plenas auri, aurum in orificiis ollarum cinere ne appareret operuit et predictas ollas Juliano quem sanctissimum homines estimabant coram quibusdam monachis servandas tradidit. Quod autem idem aurum esset non aliter indicavit. Julianus ergo predictas ollas accipiens et tantum thesaurum inveniens totum illud aurum furatus est et ollas implevit cinere. Post aliquod tempus cum mulier depositum suum requireret, Ille ollas cum cinere ei reddidit. Cum vero aurum requireret, convincere eum non potuit quod de auro tamen non habuerat quem monachi coram quibus hec ei tradiderat nichil in eis nisi cinerem viderant. et sic aurum obtinuit. cum quo Romam fugit. Et per illud aurum sequenti tempore Rome obtinuit consulatum deinde ad imperium sublimatus est. Qui cum instructus esset a puericia in arte magica et multum sibi placeret, magistros inde plures secum habebat. Die autem quadam cum puer adhuc esset et recedente magistro suo solus remansisset, et ad invocationes demonum incepit legere. ante eum maxima demonum multitudo instar ethiopum nigrorum convenit. Tunc Julianus hoc videns et metuens signum crucis protinus fecit et omnis illa demonum multitudo evanuit. Qui cum magistro revertenti quid sibi accidisset retulisset, dixit ei magister suus. hoc signum maxime demones timent. Sublimatus ergo in imperium huius rei rememorans cum per artem magicam operari vellet, apostatavit et signum crucis ubique destruxit ac christianos inquantum potuit persecutus est putans quod aliter sibi demones minime obedirent. Descendens Julianus in Persidam sicut legitur patrum misit demonem in occidentem ut sibi inde deportaret responsum. Cum autem demon ad quendam locum venisset, per x dies ibidem immobilis stetit, quia quidam monachus ibidem nocte ac die orabat. et ei sine effectu regresso dixit Julianus. Quare tantum tardasti. Qui respondit. Substitit per x dies Publium monachum si forte ab oratione cessaret.

ꝯtransire possem. Dum non
cessaret prohibitus sum transi
re et redii non agens. Tunc indig
natus Ju. dixit quod cum illuc ueni
ret uindictam de illo miraculo
faceret. Cum ergo de persis uictoriam
sibi dii omnes promitterent. sophy
sta suus dixit cuidam christiano. Quid
putas nunc facit fabri filius. Et
ille sepulcrum parat Juliano. Cum
ergo cesaream capadocie deuenisset
Sanctus basilius eidem occurrit. et iiii
panes ordeaceos pro munere ei mi
sit. At Ju. indignatus eos re
cipere contempsit et pro panibus ei
fenum misit dicens. pabulum
irrationabilium aliud nobis obtu
listi. recipe quod misisti. Ait
basilius. Nos quidem quod comedimus
tibi misisti. Tu uero dedisti nobis
unde bestias tuas nutris. Ad hec
Ju. iratus respondit. Cum persas sub e
gero hanc ciuitatem destructam et ara
bo ut frugifera magis quam homini
fera nominetur. Sequenti nocte ui
dit Ba. in ecclesia sancte marie in ui
su multitudinem angelorum et in
medio eorum quandam feminam in
throno sedentem et adstantibus
dicentem. Vocate mihi cito mercurium
qui Ju. apostatam occidat. Qui
me et filium meum superbe blasphemat.
Erat autem mercurius miles quidam
qui ab ipso Ju. pro fide christi fuerat
interfectus. et in eadem ecclesia erat sepul
tus. Statimque sanctus mercurius
cum armis suis qui ibi seruabantur
affuit et iussus ab ea in prelium
properauit. Expergefactus sanctus Ju.
basi. ad locum ubi sanctus mercurius cum
armis suis quiescebat uenit.
et monumentum suum aperiens non corpus
idem repperit. nec arma inuenit. De
custode quis arma asportauerat
inquisiuit. Qui uero cum iuramento
affirmat eadem uespere idem fuisse
se ubi perpetuo seruabantur. Inde
ergo basi. recedens et mane illuc re
diens inuenit idem arma. corpus etiam
lanceam sanguine cruentatam.
et ecce quidam de exercitu rediens dixit.
Dum Ju. imperator in exercitu mo
raretur. ecce quidam miles ignotus
cum armis suis et lancea ueniens
urgens calcaribus equum audacter
irruente Ju. impetit. et lanceam for
titer uibrans ipsum ualide per me
dium perforauit. et subito abscedens
nusquam comparuit. Ipse uero Ju. dum
adhuc spiraret sanguine suo im
pleuit manum et in aera proiecit di
cens. Vicisti galilee uicisti. Et sic
in hiis uocibus miserabiliter expi
rauit. Ab omnibus autem suis insepultus
relinquitur. et a persis excoriatur. et de
corio suo regi persarum substratorium
efficitur. Dicto de festis natalis
que occurrunt inter tempus quod partim continetur

sub tpe recosiliatois . xpm sb
tpe peregrinatois q tpe repsen
tat eccia a nat . usq ad lxxam . se
inde de festiuitatibus q ueniut
s . deuiatois q icip ab ada et
durat usq ad moysen qd tpe
repsentat eccia a lxxa usq ad pasca .

Septuagesima . De septuagesima .

Septuagesima
signat tpe deuiatois
ius . Sexagesima tpe uidua
tois . Lª tpe remissionis
xlª tpe pnie spual . Incho
at aut . lxxa . dnica q cantat
Circudeder . 7 tminat in sabbo
p9 pasca . Instituta e aut
lxxa . ppt tres ones sic inuenit i
suma de offo magri Jo . bel
e . Ppt redeptone qm sci pa
tres statuer . ppt ueneratoez die
ascetois in qa nra na celos asce
dit . 7 sup choros anglor subli
mata e . sp ipa . va . dies sollep
nis 7 celebris habet 7 in ea
ieiuniu no obfuaet . qr i pri
mitiua eccia eq sollepnis erat
sic pima feria . unde 7 tc sollepnis
pcessio fiebat ad repsentand
pcessione discipulor ul ipsoru
anglor . Unde i uulgare puerbiu
usu e ut dies dnica dicat co
gnata dies iouis . qr antiqt
fuit eq sollepnis . sz qr festa
scor superuenerut . 7 celebrare
tot festa erat qi honerosu . ideo
sollepnitas illa cessauit . In re
demptoez g illor dier sacti
pres una septimana xle . in ab
stinentia addider . 7 lxxa uocaue
rut . Alia e ppt significato
ne . qm p h tpe significat deui
ato exiliu 7 tribulato huai gnis
ab ada usq ad fine mudi . Quod
exiliu sub reuolutone . vii . dier
pagit . 7 sb . vii . milib annor in
cludit . p lxxa e dies . lxxa . cente
nas annor intelligim . Ab in
itio a mudi usq ad ascentone
sex milia annor 7putam .
Ex tc uo qcqd tpis e usq ad
fine mudi . sub vii . miliario
7plendim . Cui tminu sol9
ds nouit . Nos g x in vi . mu
di etate ab h exilio in spe et
ne retributois . reddita i noce
tie stola pbapt eripuit . Az
7sumato tpe nri exilii utraq
stola nos p fcte decorabit . hic
e qd in h tpe deuiatois 7 exi
lii cantica letitie deponim9
Sz tn in sabbo pasce unu alla
cantam9 tanq in spe etne
patrie gratulantes 7 stola ino
centie in vi . mudi etate p xpm
recupantes . Sui e tractus
subiciat p qd significat labor
qui ad huc i impletoe madator
di hre debem9 . In sabbo a pt
pasca in q ut dcm e tminat

lxxa duo alleluia cantamus. quia completo hoc mundi cursu duplicem stolam glorie consequemur. Alia ratio est propter representationem. quoniam lxxa representat lxx annos quibus filii Israel sub captivitate babilonica fuerunt. Et quemadmodum illi deposuerunt organa sua dicentes Quomodo cantabimus canticum domini in terra aliena. sic et nos cantica laudis deponimus. Postea vero data illis licentia redeundi circa lxx anno ceperunt letari et nos quoque in sabbato sancto pasce tamquam in lxx anno alleluia cantamus eorum representando letitiam. Sed tamen illi in apparatu redeundi et in colligendo sarcinulas multum laboraverunt et nos post alleluia statim tractum subiungimus qui laborem significat. Sabbato autem quo lxxa terminatur duo alleluia cantamus. eorum plenam letitiam per quam pervenerunt in patriam significantes. Hoc tempus captivitatis et exilii filiorum Israel representat tempus nostre peregrinationis quia ipsi lxx anno sunt liberati. sic et nos in vi mundi etate. Et sicut ad hoc in colligendo sarcinulas laboraverunt. sic et nos et liberati in completione mandatorum laboramus. Sed cum ad patriam perventum fuerit. labor omnis cessabit. et gloria perfecta erit. et duplex alleluia in corpore et anima cantabimus. In hoc ergo exilio ecclesia multis tribulationibus pressa et fere in baratro desperationis posita et ab alto trahens suspiria clamat in officio dicens. Circumdederunt me gemitus mortis etc. Et ostendit ecclesia multiplicem suam tribulationem quam habet et permissa contracta et duplicia pena inflicta et propter culpam quam ad aliquos commissa. Sed tamen ne desperet promittit ei in eum et in epistola triplex salubre remedium et triplex premium. Remedium est ut si ab otius vult perfecte liberari in vinea anime sue laboret. abscidendo vitia et peccata. postea in stadio presentis vite currat per prima opera. Deinde viriliter in agone pugnet contra omnia temptamenta diaboli. Et si hoc fecerit triplex premium habebit. Quia laboranti dabitur denarius. Currenti bravium. et pugnanti corona.

Sexagesima in. De lxa.

Celebratur ad missam in qua cantatur Exurge domine et terminatur in iiiia feria post pascha. Instituta est autem propter redemptionem et propter significationem. Propter redemptionem quoniam Melchiades papa et Silvester statuerunt ut bis in omni sabbato comederetur propter abstinentiam quam sustinuerant in vi feria in qua omni tempore ieiunandum est ne natura debilitaretur. In redemptione ergo sabbatorum illius temporis unam septimanam xle addiderunt et lxa vocaverunt. Alia ratio est propter significationem quia lxa significat tempus viduitatis ecclesie et merorem illius per absentiam sponsi qui fructus lx debet viduis. In consolationem autem illius per absentiam sponsi qui ad celum raptus est dantur ecclesie

due al' e. s. opu. vi. nue cetita
to & decalogi impleto. Viii lr. so
nat sexies. x. ut per sex intelliga
t. vi. opa nue. per x. intelligat de
calogus & ptendi lr. usq ad .d.
fer pt pasca inq cantat. Venite
bndci filii pris mei. q illi q in
opibz nue se exercent audient
id. Venite bndci ut ipse x testat
ut tc sponse ianua apiet. & am
plexu sponsi fruet. In epla ad
monem ut instar pauli tribu
latone de absentia sponsi pa
tient tollet. In eu ut semi
natorez bonoz opu sp insistat
& q qi desperans clamauit. Cir
cumdeder me &c. Aut quoz ad
se rediens petit in offo intri
bulatoibz adiuuari. & ab ipsis
eripi dicens. Exurge dne &c. &
poit ibi tpler exurge. Quida
e s in ecca qui aulis pmitt. s
no dnt. Quida q pmitt &
dnt. Quida qui n pmitt n di
cunt. tn q ad ursa no tollant
piclm e ne pspa ipos frangat.
Clamat g ecca ut exurgat q ad
tm ad pmos ipos & fortando.
cu dormire uidat ipos no eripi
endo. Clamat ut exurgat
qntu ad scos ipos & uertendo a qb
uidet faciem auertisse ipos qdam
m repellendo. Clamat ut ex
urgat qm ad tcios ipos in pspis

ad iuuando & libando.

De quinquagesima.

Quinquagesima dicitur a dnica q
durat a dnica q
cantat. esto m in dm ptectorez
& tinat in ipo die pasce. In
stituta e a pp suppletoem & pp
significatoez. pp suppletoez
qm cu debeamus. xl. di. ieiunare
ad similitudine x. & no s i. xxxvi.
dies ieiunabiles q in dnicas
no ieiunat. Tu pp letitia & re
uerentia resurrtonis. Tu ex x q ipa
die resurrtonis bis comedit. s. qn i
trauit ad discipulos ianuis clau
sis & illi obtuler ei ptem piscis
assi. & fauu mellis & itm cum
discipulis euntibz i castm. emau
Ido p suppletoe decimaz additi s
. iiii. dies. Et itm clici uiden
tes q sic pcedebant pplm ordi
ne ita pcede debent scitate. p itm
duos an dies illos. iiii. abstine
& ieiunare incipiut & s una
septima addita e q & l noiat.
Alia ro e pp significatoez qm. l.
signat tpe remissionis. i. pnie
in q oia remittit. Quinquagesimus
e eat annus iubileus & eat an
remissionis. q tc debita dimi
tebant, serui libabat & oes ad suas
possessiones reuertebant. p qd
significabat qd p pniam dimittunt
debita pctoz & libant oes a seru
tute demonu & reuertunt ad psessioes

celestiū mansionū. Tria u̇ aūt
ħ n̄ccia que ꝑponūt̃ nb̄ i epl̄a
ꝯineū ad hoc q̄ opa p̄nīe sit
pfc̄a. s. Caritas que ꝑpoīt̃ i
epl̄a. Memoria dn̄ice passiōis
Et fides que intelli. p illuīato
nē cecī ꝯ h̄ ponūt̃ in eū.
Nam fides ip̄a opa fac̃ accepta
bilia q̄ sin̄ fide īpole ē placē
d̄o. Memoria passionis
facilia. vn̄. ē. q̄ passio x̄ ad
memoriā reducit̃. nl̄' ē q̄ nō
equo aīo tollet̄. Caritas fa
cit ēē ꝯtinua. q̄ sic̄ dic̄. gḡ.
amor dī nō pōt ēē ociosꝰ. opat̃
ē magna si ē. q̄ a opā ne
glig̃ amor nō ē. Et sic̄ ip̄ē
cecū qī desp̄ans clamauerat
Circūdeder̄ me ꝯc̄. ꝯ postmod'
ad se rediēs ad iudicū peteb
at. Ita h̄ iam ꝯcepta fiducia
ꝯspe ueīe. ꝑ p̄nīaꝫ orat ꝯdic̄.
Esto m̄ in dn̄m pꝯc̄. vbi. iiii.
s. ptectiōeꝫ firmamētū. refugi
ū ꝯducatū. Nos eī filii sūt
aut ē in gr̄a aū ē in culpa.
aū in anḡsis. aū in p̄sp̄is. Illi
qui ē in gr̄a petit firmamē
tū. ut. s. in ip̄a gr̄a ꝯfirmēt̄.
Illis qui ē in culpa petit ut
d̄s sit eoꝝ refugiū. Illi q̄
ē in anḡsis petit ptectōnē ut
in ip̄is t̄bulatōibꝫ ptegant̄.
Illis qui ē in p̄sp̄is petit du

catū ut. s. in ip̄is a d̄o in uoce
ducant̄. Cātuat̃ a. l̄a. ut dcm̄
ē in die pasce. q̄ p̄nīa ad no
uitatē uite fac̄ resg̃e. In h̄
ē tp̄e ps̄. misē mei d̄s. qui ē
ps̄ p̄nīe ꝯ in remissionis pl̄i
mū frequētat̃. De q̄dragesima in q̄dragesima.

Quadragesima in .
cap̄ adīncā q̄ cantū. In
uocauit me ꝯc̄. ut ecc̄a q̄ tot
p̄ssa t̄bulatōibꝫ cantauerat
Circūdeder̄ me. Et p̄tmod'
respiraūiat in uocando adiu
toriū dicēs. Exurge d̄' ꝯesto
m̄ in dn̄m ptectore ꝯc̄. Tūc o
stendit se exauditā dicēs. In
uocauit me ꝯc̄. Notād' ā
q̄d. xl. ꝯtinꝫ. xl. ii. di. ꝯputatꝭ
diebꝫ dn̄icis. Ex q̄bꝫ dū. sex
dies d̄icales subtrahunt̄ re
manēt. xxxvi. in abstinētia
q̄ sūt decima totꝰ ānī. Annꝰ
eī hꝫ. CCC. lxv. dies quar.
xxxvi. ē decima. Ex. iiii. di.
p̄cedētes ad dunt̃ ut sac̃ nūs
xl. di. impleat̃ q̄ saluator suo
ieiunio ꝯsecrauit. Qr̄ aūt
in h̄ nūo q̄dragenario ieiuni
um obs̄uamꝰ. tp̄ rō assig̃t̄
Prima ē aug̃. qm̄ mathꝰ. xl.
gn̄atōes posuit. Ad h̄ ḡ dn̄s
suo xl̄mo nūo ad nos descen
dit ut nos ad eū nr̄o q̄drag̃
ascendamꝰ. Aliā assignat

ide dicens. Ad hoc ut beati quadragenarii xl^mo adiciendus est denarius quia ad hoc ut veniamus ad beatam requiem oportet nos toto presentis vite tempore laborare. Unde et dominus xl dies cum discipulis mansit. Et post x dies spiritum sanctum paraclitum misit.

Tertiam assignat magister prepositinus in summa de officio dicens. Mundus in iiii partes. Annus in iiii tempora dividitur. Et homo ex iiii elementis et iiii complexionibus constituitur. Et novam legem que in iiii evangelia consistit. Et veterem que in x mandata transgressi sumus. Oportet ergo ut denarium per quaternarium multiplicemus et sic xl faciamus, id est mandata nove et veteris legis toto tempore vite huius impleamus. Consistit quidem corpus nostrum sicut diximus ex iiii elementis que et quasi iiii sedes in nobis habent. Flamma igitur in oculis. Aer in lingua et auribus. Aqua in genitalibus. Terra in manibus et aliis membris dominatur. In oculis ergo curiositas. In lingua et auribus scurrilitas. In genitalibus voluptas. In manibus et aliis membris est crudelitas. Hec iiii confitetur publicanus qui a longe stat. Confitetur luxuriam que fetida est, quasi dicat non audeo appropinquare domine ne in naribus tuis feteam. Quod non audet oculos ad celum levare confitetur curiositatem. Quod manu percutit pectus confitetur crudelitatem. Quod dicit propitius esto mihi peccatori scurrilitatem. Nam scurre consueverunt vocari peccatores vel potius lecatores sive histriones.

Quare autem non observamus nunc ieiunium eo tempore quo Christus ieiunavit qui statim post baptismum inchoavit sed cum pascha et postea continuamus quadruplex ratio assignatur in summa de officio mag. Io. bel.

Prima est ut si volumus cum Christo resurgere quia pro nobis ipse passus est cum eo compati debemus.

Secunda causa est ut per hoc filios Israel imitemur qui pro eo tempore exierunt de egipto. Sed ea eo tempore exierunt de babilonia, quia modo plus quam tunc isti quam illi statim quando egressi sunt celebraverunt pascha. Sic et nos imitantes eos quia hoc tempore ieiunamus ut de egypto et babilonia, id est huius mundi, in terram eterne hereditatis ingredi mereamur.

Tertia est quia fervor libidinis in tempore illius magis solet nos accendere ut ergo refrenemus corporis estum. In hoc tempore Marcie ieiunamus.

Quarta est quia statim post ieiunium debemus corpus Christi accipere. Sicut ergo filii Israel priusquam occiderent agnum se affligebant et comedebant agrestes lactucas et amaras. Ita nos debemus per penitentiam prius affligi ut digni valeamus comedere agnum vite.

De ieiuniis quatuor temporum.

Ieiunia iiii
temporum a calixto papa
instituta sunt. Fiunt autem
haec ieiunia quater in anno
secundum iiii tempora ipsius anni. quia haec est multi-
plex ratio. Prima est quia ver
est calidum et humidum. Estas calida et
sicca. Autumpnus frigidus et siccus.
hiems frigida et sicca. Ieiu-
namus ergo in vere ut noxium humorem
i. luxuriam in nobis temperemus.
In estate ut noxium calorem i. a-
varitiam in nobis castigemus. In
autumpno ut castigemus ariditatem
superbie. In hieme ut casti-
gemus frigus infidelitatis et ma-
litie. Secunda ratio est quare scilicet quater in
anno ieiunamus. quia prima haec ie-
iunia fiunt in martio scilicet in prima
septimana xlme. ut in nobis marcescant
vitia. Non enim omnino possunt extingui.
vel potius ut in nobis virtutum germina
oriantur. In estate fiunt secunda
scilicet in septimana pentecostes quia tunc venit spiritus
sanctus et nos debemus esse ferventes in
spiritu sancto. In septembri fiunt ante festum
sancti michaelis tertia ieiunia quando fructus
terre colliguntur et nos debemus deo
reddere fructus bonorum operum. In
decembri fiunt quarta quando terre herbe
moriuntur et nos debemus mortifi-
cari mundo. Tertia ratio est ut iu-
deos imitemur. Iudei quidem quater
in anno ieiunabant. ante pascha. ante

pentecosten. ante senophegiam i. fixionem
tabernaculi in septembri. et ante encheniam
i. dedicationem. Quarta ratio est quia
homo constat ex iiii elementis quantum ad corpus
et tribus potentiis scilicet rationali. concu-
piscibili et irascibili. quantum ad
animam. Ut ergo haec moderentur in nobis
quater in anno per tres dies ieiunamus
ut quaternarius referatur ad corpus. ternari-
us ad animam. Et hae rationes sunt
magistri Io. Beleth. Quinta ratio est
quia ut dicit Io. damascenus. In vere au-
gmentatur sanguis. In estate colera.
In autumpno melancolia. In hie-
me flegma. Ieiunamus ergo in
vere ut in nobis debilitetur sanguis
concupiscentie et inepte letitie. Sangui-
neus enim est libidinosus et letus.
In estate ut debilitetur colera ira-
cundie et fallatie. Colericus enim naturaliter
est iracundus et fallax. In au-
tumpno ut debilitetur melancolia
cupiditatis et tristitie. Melancoli-
cus enim naturaliter est cupidus et tristis.
In hieme ut debilitetur flegma he-
bitudinis et pigritie. Nam flegma-
ticus naturaliter est hebes et piger. VIa
ratio est quia ver comparatur aeri. Estas
igni. Autumpnus terre. hiems aque.
Ieiunamus ergo in vere ut in nobis
edometur aer elationis et superbie.
In estate ut edometur ignis cupi-
ditatis et avaritie. In autumpno
ut edometur terra spiritualis frigiditatis

et tenebrose ignorantie. In
yeme ut edomet aqua levitatis
et instabilitatis. vii. ratio est quia ver
refertur ad pueritiam. Estas ad ado
lescentiam. Autumpnus ad maturi
tatem sive virilem etatem. yems ad
senectutem. Ieiunamus ergo in vere ut
simus pueri per innocentiam. In esta
te ut efficiamur iuvenes per constan
tiam. In autumpno ut efficia
mur maturi per modestiam. In hye
me ut efficiamur senes per pruden
tiam et honestam vitam. vel potius ut
satisfaciamus quicquid per illas iiii
etates offendimus. viii. ratio
est magistri Guill. altissiodorensis. Ideo enim
in iiii anni temporibus ieiunamus ut
quod in illis iiii temporibus anni deliquimus
emendemus. Et fiunt per tres dies ut
satisfaciamus in die quod delinquimus
in mense. Et fiunt in feria iiii quia tunc
dominus a Iuda traditus fuit. In vi quia
tunc crucifixus fuit. Sabbato quia in se
pulcro iacuit. et quia tristes erant
apostoli de nece sui domini.

De nomine.

Ignatius quasi ignem patiens id est patiens
ignem divini amoris.

De sancto Ignatio.

Ignatius fuit
discipulus beati Iohannis et episcopus
antiochenus. Hic epistolam ad beatam
virginem direxisse legitur in hec verba.
Christifere Marie suus Ignatius. Me
neophytum Iohannisque tui discipulum
confortare et consolari debueras. De
Ihesu enim tuo percepi mira dictu et
stupefactus sum ex auditu. A te autem que
semper fuisti ei familiaris et iuncta et se
cretorum eius conscia desidero ex animo fi
eri certior ex auditis. Valeas et neo
phyti qui mecum sunt ex te et per te
et in te confortentur. Beata autem
virgo dei genitrix Maria in hec verba
rescribit. Ignatio dilecto con
dilecto discipulo humilis ancilla
Christi. Ita de Ihesu que a Iohanne audi
sti et didicisti vera sunt. Illa credas. In
illis inhereas et christianitatis votum
firmiter teneas. et mores et vi
tam voto conformes. Veniam autem
una cum Iohanne ad te et qui tecum sunt
visere. Sta et viriliter age in fide.
Nec te commoveat persecutionis auste
ritas. sed valeat et exultet spiritus tuus in deo
salutari tuo. Tante autem auctorita
tis beatus Ignatius extitit quod etiam Dyonisius
Pauli apostoli discipulus qui fuit in
philosophia tam summus et in divina scien
tia tam perfectus verba beati Ignatii ad confirma
tionem dictorum suorum tanquam auctoritate
adduxerit. Cum enim ut ipse in libro
de divinis nominibus attestatur. Quidam nomen
amoris reprehenderent dicentes in
divinis non esse nomen amoris sed nomen
dilectionis volens ostendere hoc nomine
amoris posse in divinis esse utendum
adducit. Scribit autem divinus Ignatius
amor meus crucifixus est. Legitur in
ystoria tripartita quod Ignatius audivit.

anglos cantantes antiphonas
super montem quendam et exinde institu
it antiphonas cantari in ecclesia
et psalmos secundum antiphonas intonari. Cum
igitur beatus ignatius diu pro pace ecclesie
dominum exorasset. non sibi sed infir
mioribus periculum metuens traiano
imperatori de uictoria redeunti
et xpistianis omnibus mortem minanti
occurrit et libere se xpistianum esse as
seruit. Quem traianus ferro uinc
tum .x. militibus tradidit. et
romam adduci precepit. minans
eidem quod traderet ibidem bestiis de
uorandum. Cum igitur romam duce
retur ad omnes ecclesias epistolas destina
bat et eos in fide xpisti confirmab
at. Inter quas unam scripsit ad roma
nam ecclesiam sicut legitur in ystoriis
ecclesiasticis rogans ne suum mar
tirium impediant. ubi sic dicit. A sy
ria usque romam cum bestiis terra
marique depugno die ac nocte con
nexus et colligatus .x. leopardis id est mi
litibus ducor ad custodiam dans
qui ex beneficiis nostris seuiores
fiunt. sed eorum nequitiis ma
gis erudior. O salutares be
stias que preparantur mihi quando uenient
quando emittentur. quando eis licebit
frui carnibus meis. Inuitabo
eas ad deuorationem mei et de
precabor ne forte ut in nonnullis
fecerunt timeant contingere corpus meum

Quin immo et si cunctabuntur ego uim
faciam. ego me ingeram. Date
queso ueniam ego noui quid mihi ex
pediat. Ignes cruces bestie disp
siones ossium. discerptiones omnium
membrorum totius corporis et omnia pene in
me unum supplicia diabolica arte
quesita confluant dummodo mihi ihesum
xpistum merear adipisci. Cum igitur
romam uenisset et ante traianum ad
ductus fuisset. dixit ei traianus.
Ignati cur antiochiam rebel
lare facis et gentem meam ad xpistian
itatem conuertis. Cui ignatius. Utinam et
tu posses conuerti ut semper obtin
eres fortissimum principatum. Cui
traianus. Sacrifica diis nostris et
sacerdotum omnium princeps eris. Cui
Ignatius. Nec diis tuis sacrificabo nec
tuam dignitatem affecto. De
me quicquid uis facere potes. sed
nullatenus me mutabis. Tra
ianus dixit. plumbatis sca
pulas eius contundite et ungu
lis latera laniate et duris la
pidibus eius uulnera confricate. Cum
que hec omnia in eum fecissent et ipse i
mobilis permaneret dixit traianus.
Carbones uiuos afferte et ipsum
nudis plantis super ipsos am
bulare facite. Cui Ignatius. Nec
ignis ardens. nec aqua ebulliens
poterit in me ihesu xpisti extinguere
caritatem. Cui traianus. Maleficia

ē h̄ q̄d tanta patiēs n̄ ꝯsenti.
Cui ig. Nos xpiani malefici n̄
sumꝰ. s; in lege nr̄a maleficos
uiuē ꝓhibemꝰ. s; uos male
fici estis qui ydola adoratis.
Traianus dix. Dorsū eiꝰ vngu
lis laniate. ꝯ plagas eiꝰ sale ꝑ
fundite. Cui ig. Non sūt ꝯ
digne passiones h̄ tp̄is ad fu
turā glām. Traianꝰ dix. Iam
nūc eū tollite uinclis ferreis.
alligate. ī cippo in ymo carcis.
custodite sī cibo ꝯ potu eū ēē
ꝑmittite ꝯ pꝰ t̄duū deuorandꝰ
bestiis tradite. Tercia die igi
imꝑator ꝯ senatꝰ oēs; ꝑꝑ cōue
nerꝰ ut uidēnt ip̄m antiochēn
qui cū bestiis pugnaturꝰ erāt. Dix
qꝫ traianꝰ. Qm̄ ig. supbꝰ et cō
tumax ē. ip̄m alligate ꝯ duos
leones ad ip̄m laxate. ut nec
ullas reliquias ex eo relinquāt
Tūc scs̄ ig. dix. ad ꝑꝑ qui ad
stabat. Viri romāi qui h̄ cta
mē aspicatis. nō sī mercede
laboraui. qꝫ nō ꝑꝑ ꝑuitatē.
s; ꝑꝑ pietatē h̄ patior. Deīn
cep̄ dixe sic. legī in ystoriis eccā
sticis. Frumtū xp̄i sū; bestiaꝝ
dentib; molā. ut panis mūdꝰ
efficiā. H̄ audiēs imꝑator dix.
Grandis ē tollantia xp̄ianoꝝ.
Q̄s gtoꝝ tanta tollaret ꝑ dō
suo. Dix. ig. Nō h̄ mīa uirtute.
s; xp̄i adiutorio tollaui. Tūc
scs̄ ig. leones cep̄ ꝓuocare. ut
ad se deuorandꝰ occurrēnt. Accū
rentes ḡ duo seui leones ip̄
tm̄ m̄ pfocaūnt. carnē tm̄ eiꝰ
nullaten tetigunt. Traianꝰ
ā h̄ uidens cū nimia ad mi
ratiōe discessit p̄cipiēs. ut n̄
ꝓhibēt. si q̄s uell; tollē corꝰ ei.
Q̄ua ꝑꝑ xp̄iani corꝰ eiꝰ tulerūt. et
ip̄m honorifice sepelier. Cū;
ā traianꝰ q̄dā l̄ras recepiss;
in quib; plinꝰ scd̄s. xp̄ianos
q̄s imꝑator occidi iussat plim̄
ꝯ mēdabat. Doluit de hiis q̄
ig. intulat. ꝯ p̄cep̄ ut ullꝰ xp̄ia
nus inquirēt. s; q̄s tm̄ inci
dent puniret. Legī aūt q̄ bꝰs
ig. int tot tormētoꝝ gn̄a nūq̄
ab inuocatiōe nōis ihū cessa
bat. Q̄ue cū tortores requirēnt
cur h̄ nomē toties replicāret ait.
Hoc n̄ cordi mō in sc̄ptū h̄eo. ꝯ
ido ab eiꝰ inuocatiōe cessarē nō
valeo. Pꝰ mortē ḡ eiꝰ illi q̄ audi
erānt uolentes hoc curiosius ex
ꝑiri cor eiꝰ corꝑe auellerūt ꝯ iđ sci
scindentes ꝑ mediū totū cor ī
sc̄ptū h̄ nōie ihs xp̄s l̄ris aureis
inuenerūt. Vn̄ ex h̄ plimi crediderūt.

De purificatione beate Marie.

Purificatio bte
Marie virginis. xlᵒ. die
pꝰ nat̄ dn̄ fcā ē. Con
sueuit aūt iđ festū t̄b; nōibus

appellatur scilicet purificatio, ypapanti et
candelaria. Purificatio autem dicitur
ex eo quod xl° die a nativitate domini beata vir-
go ad templum venit ut secundum legis
consuetudinem mundaretur. Cum tamen sub
illa lege non teneretur. Praeceperat autem
lex Levit. xii. quod mulier quae suscepto se-
mine filium peperisset et immunda esset
vii diebus immunda scilicet a consortio hominum
et ab ingressu templi. Expletis
vii diebus munda quidem efficiebatur quantum ad
consortium hominum, sed adhuc usque ad xxxiii
diem quo ad ingressum templi immun-
da erat. Tandem completis xl diebus tem-
plum intrabat et puerum cum muneribus
offerebat. Si vero feminam peperisset
duplicabantur dies et quo ad consorti-
um hominum et quo ad ingressum templi.
Quare autem dominus praecepit ut xl° die puer
in templum offeratur triplex est ratio.
Prima ut per hoc intelligatur quod sicut
puer xl° die in materiale templum introducitur,
sic xl° die a conceptione ut saepius anima in
corpus tamquam in suum templum infun-
ditur. Quod dicitur in historia scholastica licet physici
dicant quod in xlvi diebus corpus perficiatur.
Secunda ut sicut anima xl° die corpori infusa
ab ipso corpore maculatur, sic xl° die tem-
plum ingrediens per hostias ab ipsa
macula amplius expietur. Tertia ut
per hoc detur intelligi quod illi templum
caeleste merentur ingredi qui x praecep-
ta cum fide iiii evangeliorum voluerint
observare. In parturiente vero feminam

duplicantur dies quo ad templi in-
gressionem, sic et duplicantur dies quantum ad
corporis formationem. Nam sicut in xl
diebus corpus masculi organizatur et
perficitur et in xl° anima infunditur, sic
corpus feminae in lxxx perficitur et in lxxx
anima inspiratur ut saepius. Quare autem diu-
tius corpus feminae perficitur in
utero quam corpus viri et ei anima infunditur,
omissis rationibus naturalibus triplex
ratio assignari potest. Prima quia Christus
assumpturus erat carnem in sexu
virili, et ideo ut ipsum sexum hono-
raret et ampliorem sibi gratiam fa-
ceret voluit ut citius formaretur
et mater citius mundaretur. Secunda
ut quoniam mulier plus peccavit quam
vir, sic aerumnae mulieris ab eius
peccatis viri duplicatae sunt extrinsecus
in mundo, sic et duplicari debuerunt
intrinsecus in utero. Tertia ut
per hoc detur intelligi quod mulier quodammodo
magis plus et plus fatigavit deum
quam vir ex eo quod amplius deliquit.
Deus enim quodammodo in malis pravis operi-
bus fatigatur. Unde ipse dicit: Servi-
re me fecisti in iniquitatibus
tuis. Item laboravi sustinens.
Beata ergo virgo huic legi puri-
ficationis non tenebatur quia non pep-
erit suscepto semine sed mistico spi-
ramine. Unde Moyses addidit
suscepto semine, cum tamen necesse non
erat ponere quantum ad alias mulieres quae

oĩs scĩe suscepto pãuit. Et ideo
addidit ut dic̃. Bʒ. q timuit ĩ
intẽr do blasphẽiam ĩrogare.
Voluit tñ iulʒ subdere se legi.
ꝑ. iiij. rõnes. Prima rõ
ẽ ut ex humilitatis daret. Vñ
id. Bʒ. Ne btã ũgo nõ hẽs cãm
ñ ẽ opus ẽ pũrificatiõe. Et nuq̃
filio tuo opus erat cõsitõne.
Esto int mlĩeres tanq̃ vna illar
Nam ⁊ filius tuus ẽ ẽ in nũo pec
cator. Hĩc aũt humilitas. nõ
solũ fuit ex pte matris. Et ẽ ex
pte filii qui simili iulʒ uoluit
se subdere legi. Nam in nat.
huit se ut paup hõ. In cõsici
one ut paup ⁊ pctõr hõ. Et ho
die ut paup ⁊ pctõr ⁊ suus
hõ. vt paup in eo q oblõnez
paupũ elegit. Vt pctõr in eo qd
ipse cũ mat uoluit expiãi. Vt
suus in eo qd uoluit redimi.
Et ẽ pt mod uoluit baptizãi
nõ ꝑ culpã pũgandã. Et ꝑ
humilitatẽ maxiã ostendẽdã.
Nam oĩa remedia q̃ pctm ori
ginale instituta. xᵉ in se uolu
it assũmẽ. nõ q aliq̃tenᵘ indi
geret. Et ut humilitatẽ suã maxi
mã nb ostñderet. ⁊ ut illa reme
dia p tpr suo bona fuisse mon
straret. Quinq̃ eñ remedia q̃
tpr pctm originale p pcessum
tpris instituta ẽ. Quor pª ẽ

q dic̃ hu. de scõ victore. ĩ lege
nãe instituta ẽ. s. oblõnes. de
cimatõnes. ⁊ sacrificiox ĩmola
tõnes. p que maxĩe opus nr̃e
redẽptõis exprimebat. Nam
mod redimẽdi exprimebat p ob
latõnẽ. Ipm pctiũ p sacrificia
um in quo erat sanguis effusio.
Ipm redẽptũ p decimatõnẽ
q hõ signifcat p. x. dragmam.
Primũ g̃ remediũ fuit oblo.
Vñ caym obtulit do munera
de fructibꝫ ⁊ abel de gregibus.
Scdm fuit decimatõ. vñ ⁊
abraã melchisedech sacerdoti.
decimas obtulit. Nam pm
q̃. decimabat q cumulat.
Tertiũ fuit sacrificiox oblatio.
Ipa eñ sacrificia. pm q dic̃ gg. e
rant q̃ orile pctm. Tñ q exige
bat ut ad min alt pentũ fidel
eet. ⁊ aliũ infideles utiq̃ ee potat
Inde aduenit. iiij. remediũ. s. cõ
ficio que sũ parentes fideles eent
sũ infideles uolebat. Et qr
remediũ nõ potat cõuenire in so
lis masculis. ñ ianuã padisi potat
apire. Ideo successit ei baptisma
q̃ ẽ cõis oĩbʒ. ⁊ q̃ ianuã padisi
apit. Primũ g̃ remediũ xpc
assũpsisse ur. qñ dño in templo
a parentibꝫ ẽ oblatus. Scdm
remediũ q̃dam m assũpsit.
qñ. xl. di. ⁊ noctibꝫ ieiunauit

Q'a ē nō h'ēat vn̄ soluēt d'ci
mas rex. saltem d'ō obtulit
decimas diex. ¶ .xij. assūp
sit qm̄ mr̄ eius par turtur.
aut duos pullos columbar
p eo obtulit. ut m'ō sacrificiū
fiēt. ¶ .x. qm̄ se circūcidi p'mi
sit. ¶ Q'rtū qm̄ a Jo. bapta
suscep'. ¶ Secūda rō ē ut legez
implēt. Non ē ueniat d'ō le
gem soluē. s; adimplē. Nā
si in h' legē soluiss;. potuisset
se iudei excusaē q̄ dīcē qm̄ doc
trinam tuā nō recipim' ex eo
q'd dissimilis es p'rib;. ū legis
tradicōes obs'uas. ¶ Trip'ci
aūt legi hodie se x'o ₂ uirgo
subiecerīt. ¶ Primo legi pu'ri
ficacōis in significacōez uir
tutis. ut p'ce'p' oīa bn̄ fecerim'
dicam' s'ui inutiles sum'.
¶ Scd'o legi redēpcōnis ad ex'm
humilitatis. ¶ .iij. legi obl'o
nis ad ex'm paupertatis. ¶ .iiij.
racō ū legē pu'rificacōis ēra
ret. Sic̄ ei adueniente luce ces
sat tenebra. ₂ adueniente so
le recedit umbra. sic ₂ aduen
ente pu'rificacōe u'a cessauit
pu'rificacō typica. Ibi ē adue
nit u'a pu'rificacō nr̄a. i. xpc
qui attendit pu'rificacō. ex eo
q' nos p fidē pu'rificat s'c d'r
i actib;. fid' pu'rificans corda eor

.a.c.xv. hinc ē q'd de certo nec
p'res tenēt ad solucōnē. ū ma
tres ad pu'rificacōnē. ul' tēpli
ingressionē. ū filij ad illā rede
pcōnē. ¶ Q'rta ut nos pu'rifi
candos instruēt. ¶ Q'inta ā
modis fit pu'rificacō ab īfamia
s'm uita. s'm q's ₂ nos pu'rgari
debem'. s. ¶ Juramto q' sig't
pc̄ā abrenūciacōez. ¶ Aqua
q̄ sig't baptismalez ablucōez.
¶ Igne q̄ sig't sp'ual' grē infu
sionē. ¶ Testib; qui d'signāt
op'ū multitudinē. ¶ Bello q'd
sig't tēptacōnē. ¶ Premens ā
bta u'go ad templū filiū suū
obtulit ₂ eū .v. siclis redimit.
¶ Notand' ē q'd q̄dam p'mogeni
ta redimebant' sic̄ p'mogenita
.xij. t'buū q̄ redimebāt' s'p in
tēplo .v. siclis. Quedā nō re
dimebant' sic̄ p'mogenita leui
tar q̄ nūq' redimebāt'. s; cū ad
ultimā etatē p'ueniebant. s'p ī
templo dn̄o s'uiebāt. ₂ sic̄ pri
mogenita iudeor alij. q̄ itm ū
redimebant'. s; dn̄o offerebant'.
¶ Quedā ₂mutabāt' ū p'mo
genitū asini. q' ₂mutabat'
ī oue. ¶ Q'dam occid'bant' ū
p'mogenitū canis. Cū g' fuit
d' t'bu iuda q̄ fuit una .xij. t'
buū patz q' d; redimi. ¶ Ob
tulit' ē p eo dn̄o pa' turtu' au

duos pullos columbar. h ei
erat oblatio pauperis. sed agnus
oblatio diuitis. Non dix pul
los turtur. sic pullos columbar
quia pulli co. sp in ueniunt. pulli
a tur. non sp. Turtures tn sep in
ueniunt. Hec dix pa co. sic pa
tur. quia co. e auis libidinosa. et
ideo in sacrificio suo ds noluit
offerri. Turtur a e auis pudica.
Sed none bta uirgo paulo ante a
magis multa pondera auri rece
pat. Resp. quod bn potat eme
unum agnum. Sed dr quia sine dubio
fin. b. magi magna auri pon
dera obtuler. quia non e uisile. quod
tales reges tali puero uilia mu
nera obtulissent. Sed tn bta uirgo
ut aliqbz placz. id q non retinu
it. Sed statim pauperibz erogauit.
Vel forte peregrinatoi in egypti
per septennium iminenti prouide re
uauit. Vel forte non in magna
quantitate talia obtuler. cum h
in mistica significatione offerent.
Ponit a expositor tres oblones
de dno factas. Prima facta e
de ipso a parentibz. Sca per ipso de
auibus. iij. fec ipe i cruce de
pomibz. Prima o ei humilita
te. quia dns legis se legi subiecit.
Sca paupertate quia pauperum oblo
ne elegit. iij. caritate. quia se p
peccatoribz tradidit. Pietates

turturis hnt hus usib. Alta
petit turtur. cantando gemit.
ueneris uir. Nuntiat et caste
uiuit. solusque moratur. pullos
nocte fouet. mortua numque fugit.
Pietates columbe hus usibus
notantur. Grana legit uoli
tat sociata cadauera uitat.
Felle caret plangit. sociumque pos
cula tangit. petra dat huic ni
dum. fugit hoste in flumine uisum.
Rostro non ledit geminos pullos
bn nutrit. Dr sic h festum y
papanti quod idem e quod presentatio ex
eo quod xps in templo e presentatus.
Vel ypapanti ide e quod obuia
tio quia symeon et anna obuiauunt
dno cum offeretur in templum. et dr
ab ypo quod e sub et anti quod e contra.
Tunc a accepit eum symeon in ul
nas suas. Et nota quod triplex
obumbratio sui exinanitio lex de
saluatore nro facta e. Prima e
exinanitio uirtutis. Ille eni qui
e uirtus que hoies pre se ipm a
e uia. In serpim qui e uita.
ducit. hodie ab alus se duci p
misit. Cum inducerent in quid
puerum ihm et c. Scda e exi
nanitio uitis qm ille qui solus
scs et bonus e. tamquam in mndus e
et uilis uoluit cum matre expi
ari. iij. e exinanitio ma
iestatis qm ille q e portans

oīa ūbo ūtutis sue hodie in ul
nis senis se recipi ⁊ portari per
misit qui tñ portabat portan
tē se s'm iđ. Senex puer por
tabat. puer aūt senē regebat.
Quē ā symeon būdix ei dicēs
Nūc dimittis s'uū tuū in pa
ce ⁊c. Appellat eū symeon
trib' noīb'. s. salutarē. lumē. et
gl'am pleb' isrl'. Ratō ā h'
triplicis noīs pt ā triplici. su
mi. Primo ptes mīa ī iu
stificatōnē. ut dicat salutarē
remittendo culpā. q̄ ihc int'p'
salutarē. ex eo q' saluū fac' p'p'
suū. a pctīs eor'. Lumē dan
do grām. Gl'a plebis. s. d
ando gl'am. Sc'do ptes mīa
regn̄atōnē. Nam primo pu
er exorcizat' ⁊ baptizat'. ⁊ sc'a
pctō mūdat'. Sc'do candela ac
censa ei datur. i. ūsi. ad alta
re offert'. Tercio ptes hodiē
nam pcessionē. Nam p'mo
candele būdicūt'. ⁊ exorcizan
t'. Sc'o accendūt' ⁊ in mani
b' fideliū dant'. Tc'io. etiā
cū canticis ingrediūt'. Sc'.
ptes h' festi denūtiatōēs tri
plicē. Nam d' purificatō q̄
ad purgatōnē culpe. p' q' d' sa
lutarē. Dr' candelaria q̄ ad
illuīatōnē grē. p' q' d' lumē.
Dr' ⁊ ypopanti q̄ ad collatōnē

glē. p' q' d' gl'a plebis isrl'. Tē
ē occursum obuiam r' in acta:
uel' pt dici q' laudat' x' in h' can
tico. ut pax. ut salus. ut lux.
ut gl'a. pax ē q̄ mediator. sa
lus q̄ redēptor. lux q̄ doctor.
gl'a q̄ ṗmiator. Sc'o etiā
h' festū candelaria ex eo q' can
dele accense in manib' portan
t'. Qr' ā ecciā h' ordinauit. s.
ut in hac die candele accense
portent' in māib' posī assign
ant. iiii. rōnes. Primo p' remo
uendā erroneā ⁊suetudinem.
Romāi ē oli kl' febrū. ad hono
rem februe mr̄is martis qui
erat d's belli. urbē de v. ī v. an
nū cū cereis ⁊ facib' tota noc
te lustrabāt. ut filiū ei eis uic
toriā de inimicis ⁊cederet. cuī
matrē tam sollēpnit' honora
rent. ⁊ id spatiū dicebā lustrū.
Romāi ē in februario sacrifi
cabant februo. i. plutoni ⁊ ce
tis diis infernalib' ⁊ h' p aīab'
ancessor' suor'. ut s' ppiciare
t' eor' iđo eis sollēpnes hosti
as offerēbant ⁊ tota nocte eor'
laudib' insistentes cū cereis
⁊ accensis facib' uigilabant.
Q' m̄ difficile ē ⁊sueta relinq̄re
xanī de gentib' ad fidē ⁊usi:
difficili potāt relinqūe h'moi
⁊suetudiēs paganor'. iđq' s'gi

Consuetudo erat in februario
aīas sacrificabant diis
pro animab' antecessorum

propter hanc consuetudinem in melius com
mutandam, ut scilicet Christiani ad honorem
matris dei omni anno in hac die totum
mundum cum accensis et benedictis ce
reis illustrarent. Secundo propter o
stendendam virginis puritatem. Aliqui
enim audientes virginem purificatam
possent dicere ipsam purificatione indi
guisse. Ut igitur ostenderet quod tota
fuit purissima et splendida, ideo
ordinavit ecclesia ut luminosos cere
os baiulemus. Ac si ipso facto dicat
ecclesia: virgo beata purificatione non in
diges, sed tota rutilans tota sp
lendens. Nec est purificatione non in
digebat, quae ex suscepto semine
non conceperat, et in matris utero perfectis
sime mundata et sanctificata erat.
Adeo autem fuit in matris utero et in adven
tu spiritus sancti sanctificata et mundata, quod
non solum aliquis inclinatiuncula ad
peccatum in ea penitus non remansit.
Sed etiam virtus eius sanctitatis et castita
tis usque ad alios extendebatur
et transfundebatur. Ita quod in aliis
omnes motus carnalis concupiscentiae exti
nguebat. Unde dicunt Iudaei quod cum
Maria pulcherrima fuerit, a nullo tamen
unquam potuit concupisci. Et ratio est quia
virtus suae castitatis cunctos aspi
cientes penetrabat et omnem in eis
concupiscentiam expellebat. Unde com
paratur cedro, quia cedrus serpentes odo
re suo interficit. Ita eius sanctificatio

in aliis irradiabat et omnes motus in car
ne, id est serpentes, occidebat. Com
paratur etiam [illegible] mirrae, quia sicut mirra
interficit vermes, sic eius sanctitas carna
les concupiscentias. Et ideo hanc praeroga
tivam habuit prae ceteris sanctificatis in
utero et virginibus, quia eorum sanctitas et
castitas in alios non transfunde
batur nec carnales motus in aliis
extinguebat. Virtus autem castitatis
virginis etiam impudicorum corda me
dullitus penetrabat et eam quoad ad
ipsam protinus casta reddebat.
Tertio propter repraesentandam hodiernam
processionem. Nam Maria et Iose
ph et Simeon et Anna hodie vene
rabilem processionem fecerunt et puerum
Iesum in templum praesentaverunt. Sic et
nos processionem facimus et cereum
accensum, per quod significatur Christus, in manibus
baiulamus, quousque in ecclesiam deferi
mus. Tria enim sunt in cereo, scilicet
cera, lichinus et ignis, et per haec tria
significantur tria quae fuerunt in Christo. Nam
cera significat carnem Christi quae nata est de
virgine sine corruptione, sicut apes
ceram gignunt sine alterutra commix
tione. Lichinus in cera latens
significat in carne animam latentem.
Ignis vero sive lumen significat divinita
tem, quia deus noster ignis consumens est. Unde
quidam ostendens cum devotione
dicit: Hanc in honore piae can
delam porto Mariae. Accipe per

ceream carnem de virgine beata. per
lumen numen maiestatis et cacu
men. Quarto propter nostram instru
ctionem. In hoc enim instruimur quod si
volumus esse digni purificatione mun
di. Tria in nobis habere debemus. scilicet
fidem veram. actionem bonam. et in
tentionem rectam. Candela autem cand
ela in manu accensa est fides
cum operatione bona. Et sicut cande
la sine lumine dicitur esse mortua. et lumen
per se sine candela non lucet. sed mor
tuum esse videtur. sic operatio sine fide.
et fides sine bono opere mortua
esse dicitur. Lichinus autem intus in cera
occultatus est. Intentio recta.
Unde gregorius. sic sit opus in publico
ut tamen intentio maneat in occulto.
Quedam matrona nobilis in beata
virgine maria et devotionem habebat
hec quandam capellam iuxta domum suam
construxerat et proprium capellanum habens
omni die missam de beata virgine au
dire volebat. Appropinquante autem fe
sto purificationis beate marie. sa
cerdos ob quoddam suum negotium lon
gius recessit. et domina illa die
missam habere non potuit. Vel ut ali
bi legitur omnia que habere poterat etiam vesti
menta pro honore virginis dabat. Unde
cum clamidem dedisset. et ad ecclesiam
ire non posset. sine missa illam die
ea die manere oportebat. Unde que
cum plurimum doleret ecclesiam intravit.

et ante altare beate virginis se prostra
vit. Que subito in excessu
mentis facta. videbatur sibi quod se in qua
dam ecclesia pulcherrima et specio
sa collocatam esse. et respiciens vi
dit quandam turbam mirabilium virginum
in ecclesiam venientem. Quas quedam
virgo pulcherrima dyademate
coronata preibat. Cumque omnes per ordi
nem consedissent. Ecce alia turba
iuvenum. qui et ipsi iuxta ordinem
consederunt. et ecce quidam maximum ce
reorum fascem deferens cuilibet primo
virgini que ceteris antecedebat dedit.
et postea aliis virginibus et iuveni
bus tribuit. Deinde ad illam matronam
venit et cereum obtulit quem ipsa
libenter accepit. Que per chorum respi
ciens vidit duos ceroferarios
subdiaconum et diaconum et sacerdotem
sacris indutos vestibus ad alta
re procedentes tamquam missam sol
lempniter celebrare volentes.
Videbatur autem sibi quod acoliti essent lau
rentius et vincentius. diaconus et subdiaconus
duo angeli. Sacerdos autem christus. Facta
autem confessione duo pulcherrimi iu
venes in medium chori ierunt.
et officium misse alta voce et de
votissime inceperunt et ceteri qui sunt
in choro prosecuti sunt. Cum autem ad oblatio
nem ventum fuisset regina vir
ginum et cetere virgines cum aliis
qui erant in choro cereos suos sa

cdoti ut moris ē cũ flexis geni
bus obtuler̄. Cũ ā sacdos il
lam matnā expectaret ut ē
cereũ suũ offeret. 7 illa ue
nollz. misit ad eā regina u
ginũ p nũtiũ q rustitatē
facet qđ sacdotez tm facet ex
pectare. Illa ā rńt. āten sa
cdos in missa sua pcedet. q
cereũ suũ ē nō offeret. Que
itm regina aliũ nũtiũ mi
sit cu sibi. illa rńt. q cereũ
ē datũ pmit nulli daret. sz
illũ ex duotōne teneret. Regi
na ā uginũ nũtiũ misit 7
pcep ei dicēs. Vade 7 itm eā
roga ut cereũ offat. sin āt
ipm de māib; ei uiolent au
feras. Cũ; nũtius iuss; 7 ro
gantē audire recusarz. Pix
se in mādatis hre ut ipz ab
ea uiolent aufferet. Tc ille
cũ magna uiolentia cereũ
accep 7 ipm auffre conabat.
Illa ā forti tenebat 7 se uirili
defendebat. Cũ longa fiet
altcatō 7 hinc inde cere uiolē
tius trahet. subito cereus
fract ÷ 7 medietas in manu
nũtii 7 ā medietas ī manu
ipi dñe remāsit. Ad hunc g
uelxmitē fractōez illa subito
ad se redut 7 se iux altare u
se posueat in ueiens cereũ
fractũ in maū sua repit. De
quo ualde admirās. In missas
gras bē ugini reddidit q ea
sũ missa ea die manē nō pmi
sit. sz tali offo int ee fec. Illa
ā cereũ diligent reposuit. 7 pro
maxis reliquiis resuaū. sz
7 oēs q tangunt de eo aqcũz de
tineant in firmitate ptin lib
ant. Quedā alia matna
dū eet grauida qdā nocte ī somp
nis uidit se portare qdā uexillũ
qđ colore sanguineo erat tinctũ.
Evigilās ā ptinuo sensũ ami
sit. q dya adeo ludificabat ut
uideret ē q xanā fidē q hacte
nus hueat int mamillas hret
7 inde ptinuo exiret. Que cũ
nullatenũ curari posset. in qdam
eccia be ug in festo pūificatōis
p noctauit 7 ī tegrā sanitatē recep.

De noie

Blasius qi bland
ul' blasius qi belasius ab
bela qđ ē hitus 7 syor pāuulus
Bland fuit p dulcedinē smo
nũ. Habilis fuit p hitus u
tutũ. puul' p humilitatē mor.

De sco Blasio epo rc.

Blasius cũ oī
māsuetudie 7
scitate polleret. xani eũ in sebā
ste ciuit capadocie in epm ele
gert. Qui epatu suscepto. obdio
clitianā psecutōnē speluncā pe
tiit 7 ī heremiticā uitā duxit.

Cui aves pabulum afferebant.
ac fere ad eum unanimiter con
fluebant. et donec usque imponeret
manum eis benedicens eas non re
cedebant ab eo. Denique si que
infirmabantur ad eum continuo
veniebant et sanitatem ad inte
grum reportabant. Preses igitur
nomine agricolaus regionis illius dum milites ad ve
nandum misisset, et illi in vanum
alibi laborantes tandem ad an
trum sancti blasii pervenissent magnam
ibidem bestiarum multitudinem ante
ipsum stantium repererunt. Quas dum
nullatenus capere possent attoniti
hoc suo domino renuntiaverunt. Qui
statim milites plures misit. et eum
ipsum cum omnibus christianis ad se addu
cerent precepit. In ipsa autem nocte christus
ter ei apparuit dicens. Surge et offer
mihi sacrificium. Ecce autem milites
advenerunt dicentes. Egredere vo
cat te preses. Cui respondit sanctus blasius.
Bene venistis filii. Nunc video quod
deus non est oblitus mei. Pergens
vero cum eis numquam a predicatione
cessavit. et coram eis miracula
multa fecit. Tunc mulier quedam
filium suum morientem in cuius gutture
os piscis transversum erat ad pedes
eius attulit et ut sanaret cum la
crimis postulabat. Quem sanctus bla
sius cum manum imponens oravit
ut puer ille et omnes qui in eius nomine

aliquid peterent sanitatis beneficium ob
tinerent et statim sanatus est. Mulier
quedam paupercula unum solummodo
porcum habens quem cum violenter lupus
rapuisset sanctum bla. deprecabatur
ut sibi reddi faceret porcum suum. Qui
subridens dixit. Mulier noli contristari
reddetur tibi porcus tuus. Et con
tinuo lupus venit et porcum vi
duae reddidit. Ingrediens vero
civitatem jussu principis carceri
mancipatur. Alia vero die jussit
preses eum sibi presentari. Quem videns
blandis sermonibus salutavit dicens.
Gaude blasi amice deorum. Cui
bla. Gaude et tu optime preses.
sed ne dicas eos deos. sed demo
nes quia eterno igni cum hiis qui
eos honorant traduntur. Iratus
preses eum fustibus cedi iussit. et in
carcerem retrudi fecit. Cui bla.
Insensate speras per penas tuas
dei mei a me auferre amorem.
qui ipsum in me habeo corrobora
torem. Audiens hoc vidua illa
que porcum recuperaverat. porcum ipsum
occidit. et caput cum pedibus. cande
lam et panem ad sanctum bla. deporta
vit. Ille vero gratias agens comedit. et
ei dixit. Singulis annis candelam
in ecclesia nominis mei offeras. et tibi
et cuicumque hoc fecerit bene erit. Que
sic egit et ei prosperitas multa secuta
est. Post hec eum adductum preses accersens

ad deos inclinare non possit. iussit
eum in ligno suspendi et carnes eius
ferreis pectinibus laniari et sic iterum
in carcerem recipi. Septem autem
mulieres ipsum sequentes guttas san-
guinis colligebant. Que mox
tenentur et ad deorum sacrificium compellun-
tur. Que dixerunt. Si vis ut deos tuos
adoremus cum reverentia. mitte eos
ad stagnum ut in eos faciebus ab-
lutis mundius adorare possimus.
Letus preses efficitur et cicius quod optant
adimpletur. Ille vero deos arripuerunt
et eos in stagni medium proiecerunt
dicentes. Si dii sunt videbimus.
Quod preses audiens pre ira insaniens
et se ipsum percussiens dixit ministris.
Cur non tenuistis deos nostros ut
non mitterentur in profundum laci?
Qui dixerunt. Dolose tecum locute sunt
mulieres et eos in stagnum proiecerunt.
Cui mulieres. Deus verus dolos non pa-
titur. Ergo si dii fuissent previdissent
utique quid eis facere volebamus. Et
iratus preses iussit plumbum lique-
factum et pectines ferreos et vii.
loricas igne candentes ex una
parte parari. et ex alia vii. camisias
lineas afferri. Quo dicente ut ex
hiis quod mallet eligerent. una il-
larum duos parvulos habens audacter
currit et lineas camisias ar-
ripiens in caminum proiecit. Parvuli
vero matri dixerunt. Non nos mi-
nime dulcissima mater relinquas.
Sed sicut nos replesti dulcedine
lactis. sic nos reple dulcedine
regni celestis. Tunc preses iussit
eas suspendi. et carnes earum pecti-
nibus ferreis laniari. Quarum
carnes ut nix albissime erant. et
pro sanguine lac fluebant. Cum
autem supplicia in virtute ferrent angelus
domini ad eas venit et eas viriliter confor-
tavit dicens. Nolite timere. Bonus enim
operarius qui bene incipit et bene perficit
et ad conducentem se benedictionem meretur
et completo opere et mercedem accipit
pro labore et gaudium possidet pro
mercede. Tunc preses iussit eas deponi
et in caminum mitti. Que divinitus igne
extincto exierunt illese. Quibus pre-
ses. Iam nunc magicam artem di-
mittite et deos nostros adorate. Que
responderunt. Perfice quod fecisti quia iam
ad regnum celeste vocate sumus.
Tunc ille data sententia eas decollari
mandavit. Que dum decollari de-
berent. flexis genibus adoraverunt
dicentes. Deus qui nos a tenebris
separasti et in hanc lucem dulcissimam
adduxisti. qui sacrificium tuum fe-
cisti. animas nostras suscipe et ad vi-
tam eternam facias pervenire. et sic
truncatis capitibus ad dominum migra-
verunt. Post hec iussit preses beatum Bla-
sium presentari et dixit ei. Vel nunc adoras
deos vel non. Cui Blasius. Impie non

nō timeo minas tuas. Age
ut uis. cor ei meū pemit' ē
trado. Tunc iussit eū mitti in
stagnū. Ipse uō aq̄ signauit
ꝯ mox sicut arida sicca ꝑmāsit
dicens. Si. ueri sunt dij uri oste
dite uirtutē eorū ꝯ ingredimini
huc. Ingressi. lxv. uiri stagnū
ꝯtinuo s̄ submersi. Angelus aūt
dn̄i descendens dix̄ ei. Egrede bla.
ꝯ coronā ē adō patam suscipe.
Cui egressus dix̄ ad eū p̄ses. Quo
decreuisti nō adorare deos. Cui
bla. Cognosce miser q̄r x̄ simu
lacra. n̄ demones adoro. Et stati
iussit eū decollari. Ipse aūt adora
uit ad dn̄m. ut quicūq; p̄ i
firmitate gutturis ul' aliq̄ alia
īfirmitate ei' patrocinia postu
laret. exaudiri ꝯtinuo mereret'.
Et ecce uox de celis ad eum
uenit. q̄ sic fieret ut orauit.
Sicq; cū duob; puerulis decol
latus est. De nomine.

Agatha dr̄ ab agios qd̄ ē
scūs ꝯ theos deus qͥ scā dei.
ul' dr̄ ab a. qd̄ ē sin ꝯ geos t̄ra
ꝯ theos deo qͥ dea sin t̄ra. i. sine
amore t̄renorū. ul' ab a. qd̄ ē
loquens ꝯ tau ꝯsumatio qͥ con
sumate ꝯ ꝑfecte loq̄bat q̄ patet in
suis r̄nsis. ul' ab agath q̄ ē
s̄uitus ꝯ thaas superior qͥ s̄uitus
superior e. ḣ ꝑpᷝ ꝗ dix̄ summa in
genuitas ista ē xp̄i. ul' ab
aga q̄ ē sollempnis ꝯ thau ꝯ
sumatio qͥ sollepnit' ꝯsumata
i. sepulta. q̄ patz in anglis
qui eā sepelierūt. De scā Agatha.

Agatha uirgo ꝯ in
genua mente ꝯ corp̄e pul
cherrima. In urbe catanensium
dn̄m sp̄ in oī scītate colebat.
Quintian' aūt ꝯsularis sicilie
cū eēt ignobilis libidinosus
auar' ꝯ ydolis dedit' bā aga.
ꝯprehendē nitebat'. ut q̄r eēt
ignobilis ꝯprehendēdo nobilis
timeret'. q̄r libidinos' ei' pl'ctu
dine frueret'. q̄r auar' ei' ditias
raperet. q̄r ydolatra diis ē eam
faceret ymolare. fec̄ q̄ eam ad
se adduci. Que cū adducta
eēt ꝯ ei' in mole ꝓpositū ꝯgno
uisset. Tradidit eā cuidā mre
trici n̄ afrodisse. ꝯ ix. fili
abus ei' eiusdē turpitudinis. ut ꝑ
xxx. dies suaderent ei q̄tin' ei'
aīm īmutarent. ꝯ m̄o ꝓmitten
do leta. m̄o t̄rendo aspa. sꝑabāt
se eā a bono ꝓposito reuocare.
Quib; bīa aga. dix̄. Mens mea
s̄t petrā solidata ē ꝯ in x̄ fun
data. u̇ba uīa uenti s̄. ꝓmi
ssiones urē pluuie s̄. t'rores
uīi flumina s̄t. Que q̄uis ipi
gnāt ista ī fundamētū dom'
mee cadē nō ualebūt. Hec aūt

dicẽs flebat cotidie ⁊ orabat
sitiens ad martiriũ gl'iam p'ue
nire. Videns g° affrodisia q'a
ĩmobilem p'manẽ dix' Quinti
ano. Facili' post' saxa molliri
⁊ ferrũ i plũbi mollicie ꝯuerti
q̃ ab intentiõe x'ana mẽs isti'
puelle reuocari. Tũc quīcian'
fec' eã ad se adduci ⁊ ait illi.
Cui' ꝯdiciõis es. Cui illa, nõ solũ
sum ingenua. s3 expectabil'
generis. ut oĩs parentela mea testat'.
Cui quīcian'. Si ingenua es
cur moribꝫ te s'uilẽ p'sonã
te h'rẽ ostẽdis. Illa r'. Quia
ancilla x'i sum. ideo me s'uilem
exhibeo p'sonã. Quincian' dixit.
Si te ingenuã dicis q'õ an
cillã asseris. Illa r'. Summa ĩ
genuitas ẽ. in q'a x'i s'uit' cõp'bat'.
Quīcian' dix'. Elige q' uolueris
aut s. deos sac'ficare aut diu'sa
supplicia sustinere. Cui aga
tha. Sit talis uxor tua q'lis fuit
uen' dea tua. ⁊ tu talis sis q'
lis extitit de' tuus Iouis. Tũc
Quīcian' iussit eã alapis cedi
dicens. Ne iniuriã iudicis no
li temerario ore garrire. Aga
tha r'. Miror te uirũ p'dentissimũ
ad tantã stultissimã deuolu
tum. ut illos dicas deos tuos
eẽ quor' uitã nõ cupias tuã
ꝯiugẽ uel te i'mitari. ut dicas
ẽ in iniuriã tibi. si eor' uiuas ex°.
Nam si dii tui s't boni, bonũ ẽ obta
re. Si aũt execraris eor' ꝯsortia
mecũ sentis. Quīcian' dix'. Quid
m̃ ũbor' sup'fluis cursus. aut
sacrifica diis. aut uariis te fa
ciam suppliciis interire. Aga
tha. Si feras p'mittas. audito
x'i noĩe mansuescũt. Si ignem
adhibeas de celo m' rorẽ salutife
rũ angeli ministrabũt. Si plagas
uel tormenta ingeras h'eo sp'm s'.
p' quẽ despicio uniu'sa. Tũc iussit
eã trahi ad carcerẽ q' uoce eã
publica ꝯfundebat. Ad q' leti
ssime et gl'iant' ibat. ⁊ q'si ad
epulas inuitata agonẽ suũ
dño ꝯmendabat. Sequẽti die dix'
ei Quīci. Abnega x'm ⁊ adora de
os. Quē cũ renuisset iussit eã
ĩ eculeũ suspendi ⁊ torqueri. Dix'
q3 agatha. Ego in his penis ita
delector. sic q' nunciũ q'd bonũ
audit. aut q' uidet q'd diu desi
derauit. aut qui multos thesauros
inuenit. Non ẽ p't triticũ in hor
reũ poni. nisi teca ei' fuerit fortit'
ꝯculcata ⁊ in paleas redacta
sic aĩa mea nõ p't intrare ĩ pa
radisũ cũ palma martirii nisi di
ligent' feceris corp' meũ a carni
ficibꝫ attractari. Tũc irat' Quīci.
Iussit eã mamillã torqueri
⁊ torta diutissime iussit abscidi.

Cui aga. Impie ⁊ crudel' ⁊ dire tirāne. nō es confusus am
putare in feminā qd̄ ipe in
matre suxisti. Ego hēo ma
millas integras intus ī aīa
mea ex quibȝ nutrio oīs sens⁹
meos. quos ab infantia dn̄o
ↄsecraui. Tūc iussit eā ī car
cerem recipi. phibēs ingressum
medicor̄ ⁊ aquā panē ab ali
quo ministrari. Et ecce cir
ca mediam noctē uenit ad eā
quidā senex q̄ antecedebat pu
luminis portator diu'sa ferens
medicamīta ⁊ dix̄ ei. licet ↄsu
laris insan⁹ te tormītis afflix
it. tu eū tuis r̄nsis ampli⁹
afflixisti. Et licet ubera tua tor
serit. sȝ illi⁹ ubertas ī amaritudi
nē conu'tet. ⁊ q̄a i. eram qn̄ hȝ
patiebaīs. uidi q̄ mamilla ī
tua curā pōt salutis suscipe.
Cui aga. medicinā carnalem
cor̄ meo nūq̄ exhibui ⁊ turpe est
ut q̄ tam diu s'uaui. nc̄ pdā.
Dic̄ ei senex. Filia ego xp̄ian⁹ sū
ne uerearis. Cui aga. Et vn̄
uerecūdiā possū cū tu sis senex
⁊ grandeuus. Ego uo ita crudelit
lacerata q̄ nēo de me possit cape
uoluptatē. sȝ ago t̄ gr̄as dn̄e
pr̄. q̄ sollicitudinē tuā in me impendē
dignatus es. Cui ille. Et q̄r̄
nō pmittis ut curem te. Aga.

Q̄. q̄ hēo dn̄m ihm xp̄m. q̄ u'bo
curat oīa. ⁊ s'mone restaurat
vniu'sa. Hic si uult pōt ↄtinuo
me curare. ⁊ subridens senior
dix̄. Et ego apl's ei⁹ sū. ⁊ ipe
me misit ad te ⁊ in noīe eius
scias te ēē sanatā. ⁊ ↄtinuo
apl's petrus disparuit. Et p
strata bīa aga. ⁊ gr̄as agens in
uenit se undiq; sanatā. ⁊ ma
millā suo pectori restitutam.
Cū g⁹ et in tanto lūine custodes
attoniti fuissent ⁊ aptū carcerē
reliquissent. rogant eā quidā
ut abiret. Absit inquid ut
fugiā ⁊ coronā patie pdam. ⁊
custodes meos t'bulatōibȝ tra
dam. Pōt. uīf. di. dix̄ ei. Quīci.
ut deos adoraret ne grauiora su
pplicia sustineret. Cui aga. u'ba
tua. fatua st̄ ⁊ uana aerēm ma
culantia ⁊ iniq̄. miser sīn sensu
⁊ intellectu. quō uis ut lapi
des adorē ⁊ dm̄ celi qui sanauit
me dimittā. Q'nci. dix̄. Et q̄s
te sanauit. Cui aga. xp̄s fil' dei.
Q'nci. dix̄. Itm tu xp̄m audes nōia
re. q̄ ego nolo audire. Aga. r̄.
Quādiu uixero xp̄m cord' ⁊ la
biis inuocabo. Q'nci. dix̄. Nc̄
uidebo si xp̄s te curabit. Et iussit
testas fractas sp'gi ⁊ sub testas
carbones igneos inmitti. et
ipsā nudo cor̄ uolutari. Qd̄ cū

fiet.

fiet ecce t̃re motus magn̄
fc̄s ē· q totā ciuit̄ ita ꝯcus
sit· ut ꝑs ꝯruens duos ꝯsi
liarios q̄nti· opꝓmēt ꝯomīs
ꝓꝑ ad eū ꝯcurrēt clamās q̄d
ꝓꝑ iniustū agathe cruciat̄
talia paterent̄· Tunc q̄nti ex v
na pte ciuitatū t̃remotu̇
ex alia seditōnē ꝓꝑ metuēs
ipīn itm̄ in carcerem recipi iu
ssit· vt ḡ orauit dicēs· Dn̄e
ih̄u x̄e qui me creasti ꝯab infā
tia custodisti· qui corpus me
um apollutōne tuasti ꝯ a
me amorē sc̄li abstulisti qui
me tormēta uīcē fecisti· ꝯ in
eis ūtutē patiē tribuisti· acci
pe sp̄m meū· ꝯ iube me ad tuā
miām ꝑuenire· h̄ cū orasset
cū ingenti uoce sp̄m tradi
dit· Cum ā fideles corꝰ eiꝰ
cū aromatib̄ ꝯdirēt ꝯ in sar
tofago collocarēt· Quidam
iuuenis sericis indutus· cū
plusq̄· c· uiris pulcherrimis
ꝯ ornatis qui nūq̄ mill' ꝑti
bus uisi fuerāt ad corꝰ eius
uenit· ꝯ tabulā marmoream
ad capꝰ eiꝰ ponēs· ab oclis oīm
statim disparuit· Erat ā inꝑ
dicta tabula scriptū· Mentem
scām spontaneā honorē dō
ꝯ patrie liberatōnē· Q̄d ē ītlli
gentē scām h̄uit spōtaneā
se obtulit· honorē dō dedit·
ꝯ patie liberatōnē fec̄· Q̄d h̄ mira
culo deuulgato ē gētiles ꝯ
iudei sepulcrū eiꝰ plim̄ uenerāri
ceperunt· Quinti· ā dum ad eiꝰ
inuestigandas diuitias ꝑgeret
duo equi fremitū int̄ se dan
tes calces iacientes vnꝰ eū
morsu appetiuit· alt̄ calce ꝑcus
sum in flum̄ ꝓiec̄· Ita q corꝰ
eiꝰ nūq̄ potuit inueniri· Re
uoluto āno circa diem natal'
eiꝰ· mons quidā maxiꝰ iuxta
ciuit̄ ruptus eruptaui ī cendi
um· qui q̄si torrens d' monte d'
scendēs ꝯ saxa t̃ramq̄ liq̄fa
ciens ad ūbem cū magno ī
petu ueniebat· Tunc paganorꝝ
multitudo d' monte descendēs
ꝯ ad sepulc̄ eiꝰ fugiens· velum
vn̄ cooptum erāt sepulcrum
arripuit ꝯ ꝯ ipm̄ statuit ꝯ ignē
statimq̄ in die natal' ipiꝰ uir
ginis ignis stetit ꝯ ult̄ ulla
teñ nō processit· De hac ūgi
ne sic dicit ambr̄ in ꝑfatiōe· O fe
lix ꝯ inclita ūgo q̄ meruit dnm̄
ꝓ laude fidel' martiriū sanguine
clarificare suū· O illustris ꝯ glo
sa gemino illustrata dolore
q̄ int̄ tormēta aspa cū ꝑlata
miraclis ꝯ misticō pollens
suffragio apl'i meruit uisita
tōe curari· Sic nupta x̄o suscepit

etherea ꝯ humādi ātus glo
sa fulgēt obsequia v̄ ange
loꝝ chorus. ꝯcitatem ītitis
ꝯ p̄rie indicat libatōnē. De
Uedastus qͥ uē dās noīe
Uextus qꝛ uē dedit ꝯ estu
afflictōis et p̄rie. vl' q̄si
ue distans qꝛ ue etn̄ū ab eo
distat. De sc̄o vedasto.
Uedastus ab b̄to remigio
in antiachateū ep̄c ordi
natus fu. Q'cū ad portam
ciuit' uenisset ꝯidē paupes
vnū cecū ꝯ aliū claudū pe
tentes elʒiam in uenisset. dix
eis. Aur ꝯ ārgentū nō ē m̄
q' ā hēo ub' do. ꝯ fc̄a orōne u
troſ; sanau. Cum m̄q̄dā
ecc̄a ꝯ̄ delicta uep̄rib' opta lu
pus hitaret. eidē p̄cep̄ ū m̄d'
fugēt. n̄ ult' illuc redire au
deret. Qd' ꝯ fcm̄ ē. Demiqꝫ
cū m̄ltos ūbo ꝯ ope ꝯūtiss;
xl'. āno sui ep̄atus uidit co
lūpnā igneā a celo usq; ī do
mū suā descendētē qͥ fine
suū ad eē ꝯsidans post mo
dicū inpace quieu. Cū noīe.
Amandus d's qꝛ amabi
lis. Qui dum p̄mo
nastīū ambulaēt q̄ndam
maximū s̄pentē inueīt. Q̄
stati ūtute crucis ꝯ orōne
ad foueā nūq̄ī inde exituꝝ
redire coegit. post h̄ dum ro
mā iuisset ꝯ in ecc̄a sc̄i petri
p̄ noctāēt custos ecc̄e ip̄m ī
reuēent' foras ire coegit.
Amandus ex De sc̄o A
nobilitate fuit mando.
p̄entib' ortus m̄nastīū intr
uit. Qui dū ad mōitōne sc̄i
pet' qui ē appuit ad gallias
iuisset ꝯ idē regē p̄luis c̄rimib'
incr̄paēt. iratus rex eū d'suo
regno eiec'. Demiqꝫ cū rex
filiū nō hr̄et ꝯ orōne fc̄a ad
dm̄m. ꝯ filiū h̄uisset. cogitāe
cep. a quo infante suū facēt
baptizāi. Venitqꝫ in mēte
ei' ut amādo eū baptizāi fa
cēt. Quesito g' amādo ad re
gem adducto. rex ad pede'
ei' p̄stnit'. Rogauitqꝫ ut ōm
dulgēt. ꝯ suū filiū q' d's ē de
derat baptizaēt. Ille ū p̄az
petitōnē benigne ꝯcessit. s;
siclib; negotus inplicāri me
tuens. sum renuit ꝯ abces
sit. Tandē uictus p̄cib' āñu
it uoto regis. Post h̄ rex
ip̄m in treiecen̄ ep̄m subli
māi fec'. Ubi cū ap̄leīes ūbū
p̄dicatōis ꝯtēp̄ni uidēt ī ua
scoiā iuit. Ubi cū q̄dā iacula
tor ūbis ei' īridēt a demōe
arrip̄it' ꝯ p̄p̄is dentib' se disc̄
pens q' viro dī iniuriam

fecerit ꝯfitetᵉ ꝯstatim mirabili morteᵘ. Con a quadam muce man⁹ ē lauaret quidam ep̄c aq̄ illā ꝑuadi fec̄ ꝯequa quidā cecus ꝑmodꝰ curatus fuit. Cum in q̄dam loco de uoluntate regis monastiū cōstruē uellz quidā ep̄c pre ciuitatis moleste h̄ sustinēs misit famlos suos ut aut ipm eiceēnt aut ēte occidēnt. Q̄ uenientes eidē dolose dixe rūt ut secū ꝑgēt ꝯ locū aptū ad monastiū ostnderent. Ille ā malitiā eoꝝ ꝑcognoscēs us ad cacumn̄ motis ubi eū occidē cupiebāt uint cū eis eo q̄ mitiū matrimū affectuēt. Et ecce tanta pluuia ꝯtēpestate. Ita mōs tegit. ut se mutuo uidē nō possēt ꝯ iam se mori putantes ꝑ ꝑfecti ueniam postulabāt. et ut eos uiuos abire ꝑmittet exorabāt. Q̄ orōnē ꝑfudit ꝯ serenitatē maxiāz īpetrauit. Illi ꝯ ad ꝑpa redieī ꝯ scōs annā duos euadens ꝯ mlta alia miracula faciēs ī pace qeuit.

Valentin⁹ dicit. Denoie. ualorem tenēs. hoc ē ī scitate ꝑseuans. uł ualētin⁹ siqualens tiro. i. miles xp̄i. De scō Valentino

Valentin⁹ reuerend⁹ ꝑsbr fuit q̄ claudi⁹ impator ad se ad duca faciēs interogauit dicēs. Q̄d ē ualentine. cur amicitia nr̄a nō frueris. ū deos nr̄os adorans sr̄sitōnē tue abicias uanitatis. Cui ualen. Si gratiā dī scires ista neq̄q̄m dicēs. sz ab ydolis aīm reuocāes ꝯ dn̄m q̄ ē ī celis adorares. Tunc quidā qui claudio astabat dixit. Q̄d uis dicē ualentine de scitate? Cui ualē. Ego de eis nil dico n̄ q̄ fuer̄ hōies miseri ꝯ oī inmūditia plem. Ad q̄ clau. Si x̄ deus dīs ē. cur tu nō dicis q̄ uerū ē. Cui ua. Uere x̄ solus ē dīs in q̄ si credēs aīa tua saluabit re publica augebit oīūq: inimicoꝝ t̄ uictoria ꝯcedetᵘ. Respondēs clau. astantibz dixit. Uiri romani audite q̄ sapient ꝯ recte loq̄ hō iste. Tunc dixit ꝑfect⁹. seduct⁹ ē impator. Quō deserem⁹ q̄ ab īfantia nr̄a tenuim⁹. Tunc cor clau. ī mutatū ē. Traditus ā cuidā ꝑnapi ī custodiā cū in domū īduct⁹ fuisset ait. Dn̄e ihū x̄ qui es uerū lumē illuīa domū istā ut te uerū dn̄m cognoscāt. Cui ꝑfectus. Miror te dicēte q̄d x̄ ē

lum̄. Et quidē si filiā meam
diu cecam illuīaueris. faciam
q̄cunq3 p̄cepis. Tūc ualentin̄
orans ei filiā cecā illuīauit.
& oīs de domo sua conuertit.
Tūc inpator ualentin̄ decollari
p̄cepit. De sc̄a Juliana.

Juliana dū eulogio p̄fecto
nicomedie disponsata eēt
& nollet ei aliq̄tenus copulari
n̄ reciperet fidē xp̄i. Jussit eā p̄r
suus expoliari & grauissime
cedi atq3 ipi p̄fecto tradi. Cui
p̄fectus ait. Dulcissima mea
Juliana cur me delusisti ut
me sic renuerēs. Cui illa. Si
tu adoraueris dm̄ meū acq̄
escam tibi. Alioqn nunq̄ dn̄s
m̄s eris. Cui p̄fectus. Dn̄a
mea h̄ facere nō possū. q̄ imp
ator amputari faceret cap̄ meū.
Cui Juli. Si ita times inpatorem
mortalē. quō uis ut inpa
torē nō timeā inmortalem.
Fac quicq̄ uis q̄ me decipe nō
ualebis. Tūc p̄fect̄ iussit eā
uirgis grauissime cedi & dimidia
die p capillos appendi & plū
bum liq̄factū in capite ei fudi
Q̄ cū n̄ ei nocuisset ipām cathe
nis ligauit. & in carcere reclusit
Ad q̄ uenit dyab̄ in spē angli di
cens. Juli. ego sū angl̄s dn̄i
qui me ad te misit ut te dhortā

& monerē quaten̄ diis sacrificare
ne tam diu cruciēis & tam ma
le moriaris. Tūc Juli. flens
orauit dicēs. Dn̄e d̄s ne p̄mit
tas me perire. s3 ostende m̄ q̄s
ē qui me in talia p̄suadet. Fā
q̄ ē ad eam uox ut ipm̄ apphē
dēt. & q̄s eēt ipm̄ cogēt ofiti.
Que cū eū tenuisset & q̄s eēt
interrogasset. dix̄ ei q̄ demon
eēt & q̄ ad eam decipiendā p̄r
suus ipm̄ misisset. Cui Juli.
Et q̄s ē p̄r tuus. Ait. belgebub.
qui ad oīa mala nos diriḡ
& fac̄ nos q̄uit̄ uīcūq3 q̄ciens
a xp̄ianis fuīm̄ supāti. & ideo
scio q̄ malo m̄ huc uenī. q̄ te
supare nō potui. Int̄ alia aūt
que confessus ē dix̄. q̄ t̄c maxīe
a xp̄ianis elongabat̄ q̄ñ misteriū
dn̄ica corp̄is agebat̄. & q̄ñ orōnes
& p̄dicatōnes fiebant. Tūc
Juli. manib3 retrorsū ipm̄ li
gauit. & ad t̄ram deiciēs. cū
cathena qua erāt ligata ips3
durissime uerbāuit. Dyā u clā
mans rogabat eā dicēs. Dn̄a
mea Juli. miserē mei. Tūc pre
fectus iussit ut Juli. de carcere
educerēt̄. & exiens trahebat p̄
se demonē alligatū. Demō
ā rogabat eā dicēs. Dn̄a Ju.
noli de me amplius ridiculum
facere. Non ē potero ult̄ i q̄ pr̄iā

p'ualere. Christum dicunt misericordem esse
et tu nullam de me misericordiam habes
sed quod prout tu fortior ipsum traxeris et fecerit
in quandam latrinam ipsum proiecit.
Cum autem ad prefectum peruenisset in quandam
rotam adeo est extensa quod omnia eius
ossa usque ad medullas exinde
sunt confracta. Angelus autem domini rotam
comminuens ipsam in momento sa
nauit. Quod videntes qui aderant
crediderunt et statim decollati sunt
quingenti cum militibus · c · xxx · De
inde cum in quandam olla plumbo
liquefacto plena missa fuisset
et plumbum velud temperatum
balneum factum esset. maledixit pre
fectus deos suos qui unam pu
ellam punire non poterant quam
tantam iniuriam eis irroga
bat. Tunc iussit eam decollari. Quam
dum ad decollandum duceretur demon
qui verberauerat in specie iuuenis
apparens clamabat dicens. No
lite ei parcere quoniam deos nostros vitu
perauit et me hac nocte verberauit
Reddite ergo ei quod meruit. Cum Iu
paululum aperuisset ut videret
quis esset qui talia loqueretur demon
aufugiens exclamauit. heu
heu me miserum adhuc puto
quod me vult capere et ligare. Cum
ergo beata Iuliana decollata fuisset prefectus
nauigans in mari cum · xxxiiii ·
viris orta tempestate submersus

est. Horum autem corpora cum mare iactasset
a feris ab auibus sunt comesta. De

Cathedra sancti petri dicitur nomine.
· s · regalis · ii · Re · xxiii · ad ·
sedens in cathedra etc. Sacerdo
talis · i · Re · i · heli sacerdote se
dente super sellam etc. Magistra
lis · Matthei · xxiii · Super cathedram mo
ysi etc. Beatus ergo petrus sedit in
cathedra regali quia primus fuit
princeps omnium regum. Sacerdota
li quia fuit pastor omnium clericorum. Ma
gistralis quia fuit doctor omnium christianorum.

De cathedra sancti petri apostoli.

Cathedra sancti petri
Hab ecclesia festiue
recolitur quia tunc beatus petrus
apud antiochiam in cathe
drali honore sublimatus
fuisse perhibetur. Cum ergo beatus
petrus antiochie predicaret the
ophylus princeps ciuita
tis illius ei dixit. petre quare tu one
populum meum subuertis. Cum ergo pe
trus fidem christi predicaret ille eum vin
culari fecit et sine potu et cibo perma
nere permisit. Sed cum petrus iam pene
deficeret resumptis tamen viribus ele
uans oculos in celum ait. Ihesu
christe miserorum adiutor adiuua me
in his tribulationibus deficientem.
Cui dominus respondit. petre credis te derelic
tum a me. mee bonitati dero
gas. Si non me talia dicere non
formidas. presto est qui tue sub

ueñiat misie· Audiēs aūt pau
lus de incarc̄ratōne petri ad cu
riam theophyli uenit ⁊ se mlˀ
tis ārtib; sūmū opificem ēē
asserit· ligna ⁊ tabulas se
scire sculpe tentoria pinge
⁊ multa alia industre opari .
Q a theophˀ obnixe rogatur
ut in eiˀ curia secū ↄsistat· E
uolutis paucis dieb̄· paulˀ
ad petrū abscondite ī carcerem
introiuit· Quē uidēs pe
ne mortuū ⁊ cōsūptū amaris
sime flē cep· ⁊ ī amplex
eiˀ qi flendo deficiebat· ⁊ p
rūpens sic inqd· O petre fr̄
mi gl'a mea gaudiū meū
dimidiū aīe mee mō inū
uentu resume uires· Tūc
pe· oclōs apiens ⁊ ipm cog
scens lacrimari cep· sz eloq ñ
potuit· Et accurrēs pau· uix
os eiˀ apuit· ⁊ ponēs cibū ī
ipm refocillau· Cum aūt pe
tibo ↄfortatus fuisset accur
ens in oscula pauli ruit ⁊
ambo plīm fleuerūt· paulˀ aūt
occulte recedēs theoph dixit.
O bone theoph magna ē gl'a
tua ⁊ curialitas tua honesta
tis amica· De hōestate mltū
exiguū malū reuisce q̄ fecisti
de pcole illi q̄ dr̄ petrus uelū
eēt ad magnū pciosū· de
formis macie ↄsūptˀ· p oīa
uilescat· Solo sermōe clarescat
⁊ talē decz te in carcerē ponere
potiˀ si libertate soluta fruerēt
posset t̄ in aliq utilis ēē· Nā
sicut de illo hoīes quidā audiūt·
Infirmos sanat mortuos
suscitat· Cui theo· Fabulosa
sūt ista paule q̄ dicis· q si mor
tuos suscitarē posset· ⁊ se ipz
de carcere liberaret· Cui paulus
Sicut xp̄s suus a mortuis ut
dicūt resurrexit qui tn̄ descēdē
de cruce noluit· Sic pe· ut
audiui· hic ex se nō liberat ⁊ pa
ti p xp̄o nō formidat· Cui theo·
Fac g° ut filiū meū iam p xiiii·
ānos mortuū resuscitet
⁊ incolumē ⁊ uiuū eū reddā
Ingrediens igr pau· dixit· quō
suscitatōez filii pncipis spo
pondisset· Cui pe· Rē grandē
paule pmisisti· sz deo uirtu
te facillimā· Sz cū pe· educ
tus de carce· monumēto apto
p eo orasset ↄtinuo resurrexit
Sz hr̄ p oīa uerisimile nō uidetur
ut aū paulˀ hūana astutia
se talia fabulia scire ↄponē fi
gēt· aū ut sn̄ia mueris· p xiiii·
ānos suspensa fuisset· Tūc theo·
⁊ alii q̄ plēs dn̄o crediderūt et
gl'osam ecc̄am fabricauerunt·
in cˀ medio excelsam cathedrā

collocauũt ꝯ pe. ut ab omnib9
audiri ꝯ uideri possz exaltauũt
ꝯ in q̃ vii. ãnis sedit. Qz ꝑmodũ
ueniẽs romã in romana ca
thedra sedit. xxv. ãnis. Q9 po
tius hõre ecctã celebrat q2 tũc
ꝑo plati ecctẽ ceperunt loco. po
tẽ. ꝯ nõie sublimari. Tũc qꝫ
impletũ ẽ q2 dr in ps. Exaltẽt
eũ i eccta ple. ꝯ i cat. se. la. e.
Et nota qd tplex ẽ eccta i qbꝫ
btõs pe. fuit exaltat9. s. eccta
militãtiũ. malignãtiũ. ꝯ
triumphãtiũ. In hac tplice
ecctaz exaltatus ẽ sm tplicẽ
festiuitatẽ q̃ de eo ecctã celeb
rat. Est ei exaltat9 i ecctaz
militantiũ eidẽ ꝑsidendo. ꝯ
eã in fide ꝯ moribꝫ laudabili
regendo. Et h9 qm ad solleꝑm
tatez hodiernã q̃ dr cathedra
q2 tc sr cathedrã antioche ecctã
pontificatũ accep ꝯ eã ãnis
vii. laudabili rex. Secdo ẽ
exaltat9 in eccta malignãtiũ
ipãz. s. dissipãdo. ꝯ eã ad fidẽ ꝯ
ũtendo. ꝯ h9 ptinz ad sam fe
stiuitatẽ q̃ dr ad uincla. Tũc
ẽ malignãtiũ ecctaz dissipaui.
ꝯ multos ad fidẽ ꝯuertit. Tercio
ẽ exaltat9 in ecctaz triuphanti
ũ. in ipãz. s. feliciter intrãdo
ꝯ h9 qm ad tciã sollepnitatez.
q̃ ẽ passiõis ipi. q2 tc in ecctaz.

triumphãtiũ intrauit. Nota
ẽ q2 plibꝫ alus rõibꝫ eccta t
i ãno de eo festiuitatẽ facit.
. s. ꝓ ꝑuilegiũ. ꝓ officiũ. ꝓ
bñficiũ. ꝓ debitũ. ꝯ ꝓ exẽplũ
Ꝓ ꝑuilegiũ h9 pe. ab aliis
aplis in tribus fuit ꝑuilegi
atus ꝓ q̃ tria ꝑuilegia ecctia
t in ãno eũ honorat. Primo
eni ꝑceteris dignior auctẽ qm
ꝑnceps aplõz extitit ꝯ cla
ues regni celoz accep.
Secundo feruentior in amore. Cũ ma
iore ẽ amore xpm dilex q2 ceti
sic in multis locis euuãgliis
manifestat. Tercio efficatior
i ũtute. s. lam ad ũbrã pet.
ut legi sanabãt infirmi.
Secdo ꝓ officiũ. Ipe ẽ offiꝯ
platõis sr uniuisã ecctam
huit. ꝯ ideo sic pe. fuit ꝑnceps
ꝯ ꝑlatus toti9 ecctẽ. q̃ diffusa
ẽ in tribꝫ ptib9 mũdi. s. asia.
affrica. ꝯ europa. Ita eccta t
i ãno celebrat festũ ei9. Tercio
ꝓ bñficiũ. q2 ipe q̃ ꝑtatem
accep ligandi atqꝫ soluẽdi
libat nos a tribꝫ gñibꝫ pctõz
. s. cogitatõis. locutõis. ꝯ opa
tõis. Vl' istd bñficiũ pt ee
trx. Bñficiũ aliud q2 ũtute
clauiũ pctõz in eccta ꝯseq.
Primũ ẽ absolutõis aiatu
ostensio. Scdm pene ꝑgatorie

in templum commutatio. ¶ ·xij· pe
ne templi s[ecundu]m p[re]te[r]ea elevatio.
Et p[ro]pter hoc triplex b[ea]ti petri est t[em]p[lu]m
honorandus. ¶ Tercio p[ro]pter debitum
quia enim ipse templi p[ro]vident et pascat
eos scilicet cibo ex[empl]o et temporali subsidio
ideo obligamur ut ipsum templi ho
norem. ¶ Quarto p[ro]pter ex[empl]um ut nullus
prelatorum desperet etsi etiam sicut petrus dominum
negaverint. si tamen cum sicut petrus ve
lit corde. ore. et opere confiteri.
¶ Hoc autem festum de institutione cathedratio
nis b[ea]ti petri consueverunt appellari
festum b[ea]ti petri epularum. Consue
tudo enim fuit antiquitus genti
lium. ut ait magister Jo. beleth.
singulis annis in mense febru
ario certo die epulas offerre su
per tumulos parentum suorum et eas
de nocte demones consumebant.
Ipsi autem ab animabus circa tumulos
parentum errantibus. Quas umbras
vocabant. vastari putabant.
Solebant enim antiqui dicere ut idem
ait. quod quando in humanis corporibus sunt
anime in inferis manes. spiritus vero
vocabantur quando ad celos ascende
bant. Umbras quando recentes erant
sepulture. sive quando circa tumulos
errabant. Hec autem consuetudo de
ipsis christianis vix a fidelibus poterat
extirpari. Quod sancti patres attenden
tes et hanc penitus extirpare volen
tes festum de institutione cathedre

b[ea]ti petri. tam de illa rome quam de
illa que fuit antiochie statuerunt
illos scilicet eodem die quo talia fie
bant. Unde ab illis epulis adhuc
ab aliquibus festum b[ea]ti petri epularum
vocatur. ¶ Nota quod iuxta aliquorum
traditionem clerica clericorum hinc p[ri]ncipium
sumpsit initium. Nam dum petrus
antiochie predicaret in contume
liam nominis christiani summitatem
eius capitis abraserunt quod quidem
pro modo toti clero traditur in ho
norem quod christus apostolorum principi in con
tumeliam fuerat irrogatum.
Circa autem ipsam coronam clericorum
tria attenduntur. scilicet capitis abra
sio capillorum detruncatio et forme
circulatio. Abrasio autem in superi
ori capite fit triplici ratione quarum
duas assignat dyonisius in ecclesiastica
ierarchia dicens. Per tonsio capillorum
significat mundam et informabilem vitam.
Ad capillorum autem detonsionem sive ca
pitis abrasionem tria sequuntur
scilicet munditia conservatio deformatio
et denudatio. Munditie conser
vatio quia ex capillis sordes in ca
pite aggregantur. ¶ Deformatio quia
capilli ad ornatum sunt. Significat
ergo tonsura mundam et non formabilem
vitam. Hoc significat quod clerici debent
habere munditiam mentis intus et
non formabilem id est non exquisitum habi
tum exterius. Denudatio autem significat.

Consuetudo gentilium vocabat festum cathedre festum epularum

q' int' se 9 diui n' d3 ee mediu
s3 inmediate d' debet vniri
9 reuelata facie gl'am d' spe
culari. Capillor' de triu itatio
fit. ut ex h' det' intelligi q'd
clici oms cogitatoes superflu
as a mente sua debent abstin
de 9 ad ubi di semp' auditu
9patu 9 expeditu hre 9 omnia
tpalia p't q'm ad necitate asc
pent' remoue. fit a circularis
figa multiplici rone. Pr'o
q'm h' figura no ht pncipiu
n' fine. p' q' det' intelligi q' cli
ci sut minist' di. qui n' ht pn
cipiu n' fine. Scd'o q'm h'
figura ht nllm ht aculum
l' angulu. 9 signat q'd clici no
debet hre sordes in vita. q'
v' angl's i anguli i sordes u'
dit b'. Et debent hre vitate
in doctrina q'm iiitas angu
lu no timat. sic d't yo. Tertio
q'm h' figa e oiu figar' pul
cherrima. vn in hac ds celesti
creaturas fec. p' hoc significat'
q'd clici debet hre pulcitudie
interius in mente. 9 exterius i 9
uersatone. Quarto q'm hec
figa e oiu figar' simplicis
sima. Nulla e figa ut d' a'.
ex vna ul' dualz lineis co
sistit. Sola circularis figa est
q' vna tm linea clauditur. p'
q' significat' q' clici hre debet
simplicitate columbina iux'
d' 9 simplices sic colube.

De noie.

Mathias ebraice
latine d' donat' dno ul'
donatus dni. ul' humilis su pun
Nam donat' a dno fuit q'n
ipm de mdo elegit 9 int' lxxii.
di. designaui. Donatus d' fuit
q'n sorte electus int' ap'los e
uidai p'uiuit. pui' fu q' xpi
sp' humilitate suaui. vl' d' a ma
nu q' e bonu 9 thesis q' e porcio
inde mathias bon porcio p'
malo. s. p' iuda. Eius uita
q' p' ecclias le. beda scripsisse edit'.

De sco Mathia Apostolo.

Mathias ap'ls
in locu iud' sb
stitut' e. Cu' p'mo ortu
9 origine ipi' uide p'di
toris breuit' uideam'. legit' e
in q'da vsto' lz apocripha q' fuit
quida uir noie ruben q' alio
noie dictus e symeon de t'
bu iuda. ul' s'm ih'o de tribu
ysachar. Q' huit uxore que
Cyborea nuncupata e. Quada
g' nocte cu sibi mutuo debitu
exsoluisset. Cyborea obdormi
ens sopniu uidit. q' p'territa
cu gemitib' 9 suspiriis uiro
suo retulit dicens. Videbat'
m' q' filiu flagitiosu parere
q' toti gentis nre p'ditois ca

extitisset. Cui Ruben. Nephandi
am inquid rem nec relatu
dignam profaris et plus certo puto
a phitonico raptus. Cui illa
Si me concubuisse sensero et fi
lium peperero absque dubio non spiritus
phitonicus extitit sed reve
latio certa fuit. Procedente igitur tempore
cum filium peperisset parentes plurimum
timuerunt et quid de eo facerent
cogitare ceperunt. Cumque filium
abhorrerent occidere nec vellent
destructorem sui generis enutri
re ipsum in fiscella positum mari
exposuerunt quem maris fluctus.
In insulam que scarioth dicitur compulerunt.
Ab illa igitur insula Judas scari
othis appellatus est. Regina
autem loci illius carens liberis ad litus
maris causa spatiandi processit et
fiscellam a maris fluctibus
iactatam videns ipsam aperiri precepit.
Inveniens ideo puerum elegan
tis forme suspirans ait. O si sola
ciis tante sublevarer sobo
lis ne regni mei successore pri
varer. Puerum igitur secreto nutriri
fecit et se gravidam simulavit. Tandem
se filium peperisse mentitur et totum
regnum fama hec celebrata divu
lgatur. Princeps pro suscepta
sobole vehementer exultant et
ingenti gaudio plebs letatur.
Ipsum igitur secundum magnificentiam regiam

educari fecit. Non post multum vero
temporis regina de rege concepit
et suo tempore filium parturivit. Cum
autem pueri aliquantulum iam crevissent
ad invicem sepius colludebant
et puerum regium Judas crebris
iniuriis molestabat et ad
fletum sepius provocabat. Re
gina autem hoc moleste ferens et Ju
dam ad se non pertinere sciens
ipsum crebrius verberabat sed nec sic
a molestia pueri desistebat.
Tandem res panditur et Judas non
verus regine filius sed inventus
fuisse aperitur. Quod Judas ut com
perit vehementer erubuit et fratrem
suum putativum filium regis la
tenter occidit. Ob hoc capitalem
sententiam timens cum tributariis
in Jerusalem aufugit. Seque curie
pilati tunc presidis mancipavit.
Et quoniam res similes sunt habi
les. pilatus Judam suis mori
bus invenit congruere. ideo cepit
ipsum valde carum habere. Universe
enim curie pilati Judas preficitur
ad eius nutum omnia disponuntur.

Quadam igitur die pilatus de pala
tio suo in quoddam palatium pome
rium aspiciens illorum pomorum
tanto desiderio captus est
ut pene deficere videretur. Erat
autem ipsum pomerium Ruben patris Jude
sed nec Judas patrem nec Ruben

agnoscebat · quia ruben ipsum
i marinis fluctibus perisse pu
tabat · Et Judas quis pater
aut q̄ patria sua fuerit penitus
ignorabat · pilatus itaque ac
cersito · Juda ait · Tanto illorum
fructuū captus sū desiderio
q̄d si his frustratus fuero
spm̄ exalabo · Contitus ergo Ju
das in pomeriū insilit · et
uelocius mala carpsit · Interim
ea ruben uenit · et Judā mala
sua capientē inuenit · fortiter
ergo ambo contendūt · et iurgia
super addūt · post iurgia surgunt
ad uerba · et mutuus se iniuris
afficerēt · Tandē Judas rubē
in ea parte qua ceruix collo cōnec
titur · lapide percussit peremit et oc
cidit · poma autem sustulit et
pylato quid accidit enarra
uit · Jam die inclinante · et
nocte subueniente · Ruben
mortuus inuenitur · et subitanea
morte fuisse preuentus putatur ·
Tunc pylatus omnis facultatē
rubē · Jude tradidit · et Ciborē
am uxorē ipsius rubē in coniu
gē Jude dedit · Quadā
ergo die dū cyborea grauiter sus
piraret · et Judas uir eius
quod haberet diligenter interrogaret
Illa respondit · heu infelicissima
sū om̄i feminarum quia infantulū

meū marinis fluctibus inmisi
et uirum meū morte preuentū
inueni · Sed et dolori miserę py
latus addidit et dolorē quia me
mestissimā nuptui tradidit
et inuitissimā tibi in coniugiū
copulauit · Cumque illa om̄ia de il
lo infantulo enarrasset · et Ju
das illa que sibi accidit retulisset
Inuentū est quod iudas matrē
suā in uxorē duxit · et quia patrē
suū occiderit · Penitentia autem ductus
suadente Cyborea dnm̄ nrm̄
ihm̄ xpm̄ adiit · et suorum delictorum
ueniam implorauit · hucusque
in predicta hystoria apocrifa legitur ·
que utrum recitanda sit lectoris
arbitrio relinquitur · Dominus autem eū in
suū elegit apostolum · Qui adeo est fa
miliaris extitit et dilectus ut
eū suū faceret procuratorē quem tamen
post modū suū pertulit proditorem ·
portabat enim loculos et ea que
xpo dabantur furabatur · Dolens
uero tempore dominice passionis quod un
guentū quod · CCC · denarios ua
lebat · nō fuerat uenditū · ut
illos denarios quoque furaretur abiit
et dnm̄ · xxx · denariis uendidit
quorum unusquisque ualebat · x · denarios
usuales et ita dampnū unguen
ti · ccc · denariorum recompensauit · Vel
ut quidam aiunt om̄ium que xpo dabantur
· x · partē furabatur · et ideo pro · x · parte

q̄ in unguēto amittebat. s. p xxx.
den̄. dn̄m uendidit. Q̄s tam
p̄nīa ductus retulit ⁊ abiēs
laqueo se suspendit. ⁊ suspēs
sus crepuit medius ⁊ diffusa
s̄ uiscera eius. In h̄ delatū ē
ori. ne p os effunderet̄. Non ē
dignū erat. ut os tam uilit̄
inquinaret̄ q̄ tam gl'osū
os. s. x̄ ꝯtigerat. Dignū ē erat
ut uiscera q̄ p̄ditōm ꝯcepāt.
rupta caderent. ⁊ guttur a q̄ uox
p̄ditōis exierat artaret̄. In
aere ēt interiit. ut qui āglos
in celo hoīes in t'ra offend'
at. ab angloꝝ ⁊ hoīū regiōe
separaret̄. ⁊ in aere cū d'moib'
sociaret̄. Cum ĝ int' as
centōem ⁊ pentec' apl'i in cenaclo
simul eēnt. uidens petrus q̄
n'ūs apl'oꝝ erat in minutus
q̄s tm̄ dn̄s in h̄ nūo elegerat. ut
fidē t'nitatis in. iiij. mūdi
p'tib; p̄dicarent. surrexit in me
diūm dicēs. Viri fr̄es oꝫ ut aliq̄s
loco Jude substituam' qui
testet̄ nobcū resurrectōnē x̄.
q̄ dn̄s dix̄ nob'. Eritis m̄ te
stes in ier'lm ⁊ in oī iudea ⁊
samaria ⁊ usq; ad ultimū t're.
Et q̄ testis nō ñ h'uis qui ui
dit ⁊ audiuit. oꝫ testimoniū
ferre eligend' ē un' ex h'us
uiris q̄ nobcū sp̄ fuer̄. ⁊ dn̄i

miracula uider̄. ⁊ ei' doct'nā
audier̄. Et statuer̄ duos de lxxij.
discipulis. s. Joseph qui cogno
minatus Justus p' s̄ctitate
sua qui fuit fr̄ Jacobi alphei.
⁊ mathiam de cui' laude
subticet̄ q̄ suffic̄ ei p' laud'
q̄ in apl'm ē electus. ⁊ oran
tes dixerunt. Tu dn̄e q̄ nosti
corda hoīū ostend' q̄m elegeris
ex h'is duob; accipe locum
ministerii h'ui' ⁊ ap'latus q̄ iudas
amisit. ⁊ datis illis sortib'.
cecidit sors s'r mathiam ⁊
annumatus ē cū. xij. ap'lis.
Et nō'd q̄ h' ex̄. ut ait Jero'.
Non ē sortib; utend'. q̄ p̄uile
gia paucor̄ cōem legē nō fac
iunt. Rursus sic ait beda. do
nec ueniret ūitas figuram
licuit ob'uari. Ita ei hostia
in passione x̄ fuit imolata
oꝫ in pentec' ꝯsumata. Et iō
in electōne mathie sortib;
usi s̄. ne a lege discrepent i q̄
sum' sacerdos sorte querebat̄.
post pentec' uo Jam ūitate p'pa
lata. vij. diacones nō sorte. oꝫ
discip'lor̄ electōne. ap'lor̄ u
orōne ⁊ man' inpositōne or
dinati s̄. Cui' modi h'ui'
sortes fuerint due sc̄or̄ patr̄
extant sn̄ie. Io' eī ⁊ beda uo
luit q̄s sortes tales fuerint

qualis ille quorum in lege veteri crebrius usus erat. Beda vero qui fuit Pauli discipulus irreligiosum existimat, hoc tamen arbitrari asserens, ut videlicet illa sors non aliud fuit nisi quidam splendor et radius divinitus super Mathiam emissus, per quem ipse ostendebatur in apostolum assumendus. Ait enim sic in libro ecclesiastice ierarchie: De divina autem sorte que super Mathiam divinitus cecidit, alii quidem alia dixerunt irreligiose ut arbitror. Mea autem intentionem et ipse dicam. Videntur enim mihi eloquia sortem nominare thearchicum quoddam donum demonstrans illi thearchico choro a divina electione susceptum. Hic igitur Mathias apostolus Iudeam in sortem accepit et predicationi idem insistens et multa miracula faciens in pace quievit. In nonnullis vero codicibus legitur quod patibulum crucis pertulit et tali martirio coronatus celos ascendit. Huius corpus Rome in ecclesia sancte Marie maioris sub lapide porfiritico sepultum esse dicitur et ibidem caput eius populo demonstratur. In quadam vero alia legenda que Treveris invenitur sic in Treveris legitur: Mathias in lege erat doctissimus, corde mundus, animo prudens, in solvendis questionibus sacre scripture acutus, in consilio providus, in sermocinatione expeditus. Qui cum verbum dei per Iudeam predicaret, multis signis et prodigiis convertebat. Unde Iudei invidentes ipsum in consilio statuerunt. Duo igitur falsi testes qui ipsum accusaverant primo in ipsum lapides miserunt. Quos lapides in testimonium secum petiit sepeliri. Qui dum lapidaretur, securi percutitur et extensis in celum manibus spiritum deo reddidit et subditus est. Cuius corpus de Iudea Romam, deinde de Roma Treverim est translatum.

Gregorius dicitur **De nomine** a grex et gore quod est predicare vel dicere. Unde Gregorius quasi egregorius ab egregius et gore, quasi egregius predicator et doctor. Vel Gregorius in nostra lingua vigilans sonat, quia ipse vigilavit sibi, deo et gregi: sibi per munditie conservationem, deo per interna contemplationem, gregi per assiduam predicationem. Eius vitam scripsit Paulus Longobardorum historiographus, quam Iohannes diaconus diligentius postmodum complevit. **De sancto Gregorio papa.**

Gregorius senatoria stirpe progenitus, cuius pater Gordianus et mater Silvia dicebatur, cum summum philosophie

apicem in ipsa sui adolescentia
attigisset, ac rerum conditiarum co
pia plurimum habundasset, cogita
vit tamen haec omnia deserere et in reli
gionem se transferre. Sed dum lon
gius protraheret et tutius
sese famulaturum putaret
si sub praetoris urbani habitu
mundo spetenus deserviret, cepe
runt multa contra eum ex seculi cura
succrescere, ita ut non tantum specie, sed
in eo retineretur et mente. Tandem
patre orbatus vi monasteria in
Sicilia construxit, vii intra moenia
urbis sub honore sancti Andree
apostoli proprio fabricavit do[...]mate.
In quo relictis sericis auro gem
misque radiantibus vili mona
sterii habitu tegebatur. Qui ad tan
tam perfectionem in brevi devenit
ut in ipso sue conversionis ini
tio possit iam inter perfectos numero
computari. Tanta denique di
strictione suum corpus afflixit ut in
firmato stomacho sustinere
vix valeret, et in ea passione vita
li quam greci sincopi vocant pati
ens crebris angustiis per horarum
momenta ad exitum proximaret.
Quadam vice dum quidam in mo
nasterio suo ubi abbas praeerat scrip
titaret, angelus domini in specie na
ufragi sibi astitit et ut sui misere
retur lacrimabiliter postulavit. Cui
cum Gregorius vi argenteos dari fecisset
et abisset, eadem die iterum rediit.
Se multa perdidisse, pauca vero
recepisse perhibuit. Qui cum ab
eo totidem argenteos recepisset,
iterum die tertia reversus miseri
cordiam importunis clamoribus po
stulabat. Qui cum a procuratore sui
monasterii didicisset nihil dandum
nisi scutellam argenteam quam ma
ter sua cum leguminibus mittere so
lebat in monasterio remansisse,
illam statim dari praecepit, quam ille
libenter accipiens letus abces
sit. Hic autem angelus domini fuit, sicut se
postmodum revelavit. Quadam
die beatus Gregorius per forum urbis Ro
mane transiens vidit quosdam
pueros forma pulcherrimos,
vultu venustos, capillorum
nitore perspicuos esse venales.
Interrogavit igitur mercatorem de qua
illos patria attulisset. Qui respondit:
De Brittannia, cuius incole simili
candore refulgent. Interrogat
iterum si christiani sunt. Cui mercator:
Non, sed paganis erroribus impli
cati tenentur. Tunc Gregorius acriter
ingemiscens: Heu pro dolor, in
quid, quod splendidas facies
princeps tenebrarum nunc pos
sidet. Interrogat iterum quod esset
vocabulum gentis illius. Cui ille:
Angli vocantur. Bene, inquid

anglia q̄ angli quasi angeli
eos uultus h̄nt. Interroga
te itm̄ eo q̄ nom̄ h̄ret ip̄a ꝓ
uincia. Ait mercator. ꝓuinci
ales illi deiri uocantur. Et .G.
bn̄ inq̄d deiri quia de ira eru
iendi. Rursus de noīe regis
interrogāte. Ait mercator. Q2
elle dicetur. Et .G. bn̄ elle. quia
alla in ptib; illꝰ decantari oz
Qui mox ad sūmū accedēs
pontificē cū multa instantia
et p̄cib; uix obtinuit. ut ad
illos ꝯuertendos mitteretur. Cuz
iam iter arripuisset. romani de
eius absentia plurim ꝯtu
bati papā adeūt ꝯ eū taliter
alloquūtur. petrū offendisti.
romā destruxisti. gregoriū
dimisisti. Sꝫ papa p̄territꝰ
ad eū reuocandū ꝯtinuo nū
tios destinauit. Cū gg̃ iā it
tūi dier̃ p̄egisset ꝯ in quadā loco
ꝯ uitēs quidā ceteris quiescētib;
lectitaret. locusta sr̄ ueniens
eū coegit a legēndo quiescē. ꝯ
ex ꝯsideratiōe sui noīs docuit
eū in eod̄ loco stāe debē. Qd
ille sp̄u ꝓphetico discēs sta
tim comites ad ortatur ut uelo
cius debeant ꝓficisci. Sꝫ sr̄
uenientib; apl̄icis nūcius
redire ꝯpellitur. licz de hoc
plurim̄ ꝯtristaretur. Tunc p̄p̄ ip̄m
amonastio suo abtraxit ꝯ su
ū draconē eadē male ordinauit.
Quodā tp̄r tybris fluuius
alueū suū egressus in tm̄ ex
creuit. ut sr̄ muros urbis in
flueret. ꝯ plimas domos eu
terteret. Tunc ꝑ tybrim fluuiū
multitudo s̄pentiū cū draco
ne magno in mare descēdit.
Sꝫ a fluctib; suffocati ꝯ ad litꝰ
ꝓiecti. totū aerē sua ꝓutridu
dine corrūperūt. Sꝫ plaga ꝑe
ssima q̄ inguinariam uocant
secuta ē. ita ut ē cerni uisu
sagitte celitus uenire ꝯ sin
gulos quosq; ꝑcutere uiderent.
Que p̄mo oīū p̄p̄ pelagiū
ꝑculit ꝯ sn̄ mora extinxit.
P̄mod̄ uō in reliquū uulgꝰ
ita deseuiit ut subtractis hi
tatorib; domos plimas in
urbe uacuas reliquit. Sꝫ q̄
ecc̄a dei sn̄ rectore eē n̄ ꝑ̄erat
gg̃. licz totis uirib; recusan
tē plebs oīs elegit. Cū g̃ bn̄
dici debēret ꝯ lues ꝓplin de
uastaret s̄monē ad p̄p̄ fecit.
ꝓcessionē faciēs letanias
instituit ꝯ ut oēs dm̄ atten
tiꝰ exorarent ad monuit.
Cū g̃ oīs ꝯgregatus ꝓplꝰs exo
raret dm̄ in tm̄ lues ip̄a
deseuit. ut in vna hora .lxx.
hoīes sp̄m exalarent. Sed et

nequaquam cessavi populum ad monere
ut ab oratione nunquam desisterent do
nec pestem ipsam divina miseratio
repulisset. Finita processione
fugere voluit, sed nequivit, quia die
noctuque portas urbis propter eum
vigiles observabant. Tandem
mutato habitu a quibusdam ne
gotiatoribus obtinuit ut in
quodam dolio super quadrigam de ur
be educeretur. Qui mox silvas
expetit cavernarumque latibula re
quisivit ibique tribus diebus latuit.
Parum tamen dum sollicite quaereretur co
lumpna lucis perfulgida a caelo
descendens super locum ubi latitab
at apparuit. In qua columpna an
gelos descendentes quidam re
clusus aspexit. Moxque ab uni
verso populo capitur, trahitur et summus
pontifex consecratur. Quod vero ad hoc
honoris culmen invitus ascen
derit, qui verba sua legentibus patet
advertit. Nam in epistola ad Nar
sum patricium sic ait: Dum conte
mplationis alta describitis rui
nae meae iam gemitum renovatis.
Qui audivi quid intus perdidi,
dum foras ad culmen regimi
nis immeritus ascendi. Tan
to a me prorsus in moerore consta
te ut vix loqui sufficiam. No
lite ergo me vocare Noemi, id est
pulchram, sed vocate me Mara, quia a

maritudine plena sum. Et alibi:
Quia me ad episcopatus ordinem cognosca
tis pervenisse, si me diligitis
plangite, quia et ego incessanter
defleo atque ut pro me Dominum ex
oretis rogo. Cum autem adhuc
Romam pestis praedicta vastabat
more solito cum letaniis pro
cessionem per circuitum quodam
paschali tempore ordinavit, in qua imagi
nem beatae virginis Mariae quae ad
huc ut aiunt est Romae in ecclesia
quae dicitur sancta Maria maior, quam Lucas
arte medicus et pictor egregius
fecisse dicitur et eiusdem virginis simillima
per omnia perhibetur, ante processionem
reverenter portari fecit. Et ecce
tota aeris infectio et turbulen
tia imagini cedebat ac si
praesentiam imaginis fugeret et eius
praesentiam ferre non posset, sicque post
imaginem mira serenitas et
aeris puritas remanebat. Tunc
in aere ut fertur iuxta imaginem
auditae sunt voces angelorum cane
ntium: Regina caeli laetare alleluia, quia
quem meruisti portare alleluia, resur
rexit sicut dixit alleluia. Statimque
beatus Gregorius quod sequitur adiunxit: Ora pro no
bis Deum rogamus alleluia. Tunc Gregorius vidit
super castrum Crescentii angelum
domini qui gladium cruentatum de
tergens in vaginam revocavit.
Intellexitque Gregorius quod pestis illa

cessasset· cuius festum ē· Vn̄ castrū
illud castrū angli de tempore uo
catū ē· Quando ut desiderauerat
augustinū melitū ⁊ iohēm
cū quibusdā aliis in angliā
misit· ⁊ eos suis precib; cōmen
tis ad fidē xpi cōuerterent· Tante
aūt humilitatis b̄s gg̃ fuit ut
se laudari nullo modo permitteret·
Nam stephano epō qui eū ī suis
eplis laica laudauerat ita scribit
Consultū m̄ uult' q̃ audire debui
indignū fauorē in urīs eplis
demonstrastis ⁊ tn̄ scriptū ē· Ne
laudes hoīem q̃diu uiuit· tn̄
⁊ si audire talia dignus nō
fui orōnib; urīs peto ut dignꝰ
efficiar· ut si bona nō in me
dixistis· qꝛ nō sūt· sint qꝛ
dixistis· Itē in eplā ad narsem
patriciū· Quia cū ⁊ nobis simili
tudinē faciendo pscripturas
clausulas declamatōnes qꝛ
formas· Certe fr̄ karme si mīa
leonē uocas qd eo min̄ nos agere
cōspicim'· quo scabiosos sepe
catulos pardos ul' tigrides uo
camus· Itē eulogio patriarche al
exandrino qui eū uniuersale papam
me dicētes inpme curauisti
peto q' dulcissima scitas urā
ul' nō faciat· qꝛ uob' subtrahi
qd alti plusq̃ rō exigit pbē
Ego ē uob' pꝑterā nō quero

sed morib;· Non honorē suū p
dē nō cognosco· Recedat g' uba
q̄ uanitatē inflant caritatē
uulnerat· Hinc ē q' cū Iohēs
epc cōstantinoplit' h' uocabu
lū uanitatis usurpasset ⁊ se uni
usalē papam uocari fraudulent'
a synodo obtinuisset int' cetā
q' de eo scribit· gg· Quis ē iste
qui ꝯ statuta euangelica ꝯ canonū
decreta nouū sibi nomē usurpare
psumit· ut uel sit ī mutatoe
de unū qui ē apetit uniusalis·
Vbū ꝯ uisionis de accepis
dicas nolebat· Vn̄ ait ī eplā
ad eulogiū epm alex· Vn̄ m̄
cantas loq dicēs sic iussistis
q' ubū uisionis peto amplius au
ditu remoueri· qꝛ scio q' sum
q' estis· loco ē m̄ fr̄es estis mo
rib; pr̄es· Insup ob nimiā humi
litatē q̄ erāt pditus· nolebat
qꝛ matrone se ancillas suas di
cerent· Vn̄ rusticane patrie
scribens ait· Vnū in tuis eplis
egre suscepi· qꝛ q' semel ēē po
terat sepius dicebas ancilla uestra
ancilla uestra· Ego ē qui p epat'
honā oīm seruus sū fcs̄ q̄ rōe
te m̄ ancillā dicis Cui ante
epatū susceptū ppius fui· ⁊ ido
rogo p oīpotentē dm̄ q' h' ubū
aliū ad me in scptis tuis in
ueniā· pmi in suis lr̄is seruus

suoꝝ uocauū ꝯ alios noīaū
ĩstituit. ¶ Libros dū adhᶜ
uiuerēt ob nimiā hūilita
tē publicari nolebat ꝯ in
alioꝝ ꝯpatōe suos nil ua
lē extimabat. Vñ ĩ nocē
cio pꝯtō affuce ꝯ scribit. Qꝫ
expōitōnes sā ubi tūsinti
uoluīsis uīo studio ꝯgau
deni. Sꝫ si delitioso cupitꝭ
pabulo saginari btī augꝰ
patote mei opuscl̄a legi
te ꝫ ad ꝯpatōnē illiꝰ simi
lagīs nrīn furfurē ñ que
ratis. Neqꝫ eñ uolo dū ĩ
hac carne sū. si q̄ dixisse
me ꝯtigit ea facile hoībꝰ
in notescē. ¶ Legi quoꝫ ĩ
q̄dā libro de grō in latinū
tūslato ꝙ quidā sc̄s pat
noīe abbas Iohēs cū romā
ad uisitandā aplōꝝ limīa
uenisꝫ ꝫ btm̄ G. ꝑ me
diū ciuitē tūsire uidisꝫ
uoluit ei occurrē ac ut di
cebat reuerētiā exibē. Cer
nēs uō btūs G. ꝙ se ĩ tīrā
uellꝫ ꝓsternē. festinauit
ꝯ pmo se corā ipō in tīrā
ꝓstrauit ñ inde surrexit quo
ad usqꝫ abbas pō surrexit.
Vnd maxīa eiꝰ hūilitas ꝯ
mēdatꝰ. ¶ Tante ā largita
tis elemosinaꝝ extitit. ut

nō solū pñtibꝫ. sꝫ cū lon
ge pōitis ꝙ̄ i monte synai
monachis neccīa mīstraret.
Nam oīū ĩdigentiū noīa
scripta hebat eis libēliꝰ sb
ueniebat. ¶ Cotidie eñ ad
suā mēsā pegrīnos q̄slibet
in uitabat. Int̄ q̄s die q̄dā
uīs accessit cuiꝰ manibꝫ
dū ipē ex hūilitate aquā
fundē uellet. ꝯūsus urceū
accep̄. Et repēte eū iuēꝰ mā
bꝫ aquā effundē uolebat ñ
inuenit. Cū hoc sc̄m secū
ipē miraretꝰ eadē nocte dñs
ꝑ uisionē ei dix. Ceteris
diebꝫ me in mēbris meis
hesterno ā die me in me
met ipō suscepisti. ¶ Alio
quoꝫ tpr̄ pcep cancellario
ut. xii. pegrīnos ad prādiū
in uitaret. Qui ꝑgens iussa
ꝯpleuit. Dū aūt simꝉ discū
berēt intuens ipē. xiii. nūa
uit ꝯ accersito cancellario cū
ꝙ̄ [illegible] ĩssionē suā tri
umdeciñ in uitare pꝰsump
sit īnq̄sui. Qui cancellariꝰ
numans ꝯ tm̄ .xii. inueniens
ait. Crede mi pat nō s̄ ñ .xii.
Animaduertit ḡs G. unū xpi
discūbētē. uultus crebro mu
tare. ꝯ nc̄ adolescentē. nūc
uō ḡ uetulū ueñanda q̄dā

carnaliter simulare. Finito con
uiuio illū in cubiculum īduxit
uelletq̄ adiurās ut ei suū q̄
sui p̄ de dignaret. Qui rn̄dens
ait. Et cū interrogasti de nōie
meo q̄ ē mirabile. tamē tū
scito q̄ ego sū naufragus
ille cui scutellā argenteā
tribuisti q̄ ē mitti fecit cū le
guminib; mater tua. Et hoc
c̄ p̄ certo sit cognitū q̄ ab illo
die quo mī h' dedisti destiā
uit te dn̄s fi'eri ecc̄e sue p̄sulē
et p̄et apli successorē. Cui g.
Et tu unde h' nosti q̄ tc̄ me
dn̄s p̄rez ecc̄e se destinauit.
At ille qm̄ angls ei' sū. et me
c̄ dn̄s nc̄ remisit ut te sēp
defensā p̄tegere. et oē q̄ petieris
p̄ me ap̄ te uale ā impetrare.
Statimq; ab eo disparuit.
Eod' tp̄e fuit qdā hēremita uir
magne uirtutis q̄ oīa pp̄ dm̄
reliquerat. et nil p̄t' unā catā
possidebat. Quā blandiēs
cibro q̄i cohitatrice suos greni
is refouebat. Orauit g' ad
dm̄. ut s' ostendē dignaret
cū quo futurē remunacōnis
mansione spare debuisset. Qui
illi amore nil ex sc̄li diui
tiis possidet. Quadam g'
nocte s' reuelat. ut cū greg.
romano pontifice mansionē
s' sperare debr̄et. At ille fortit
tīr ingemiscēs. parū s' uo
luntariam paupertatē p̄fuisse
putabat. si cū eo remunā
tiorē reciperet. qui tantis mū
dialib; diuitiis habūdaret. Cū
uō g' diuitias sue pauptā
ti die noctuq; suspirādo cō
ferret. alia nocte audiuit dn̄m
s' dicentē. Cum diuitē nō pos
sessio diuitiaz faciat s; cu
pido. Cur audes paupertatē
tuā g' diuitiis cōparē. Qui
mag' gattā q̄ hēs cotidie p
alpando diligēr cōplexus q̄m
ille tantas diuitias q's nō
amādo. s; cōtēpnēdo. Cunctis
liberalit' largiendo dispgit. Itaq;
solitarius dō g'as retulit. et
qui meritū suū decuisse pu
tabat. si g' conferret orare
cepit. ut cū eo mansionē pa
re meretur. Cum ap̄ mau
riciū imperatorē et filios eius
sr̄ morte cuiusdā epi fr̄o accusa
ret. g' ait ī epla quā apocrisa
rio misit. Unū ē q̄ breuit' sug
geras dn̄is nr̄is. q̄ si ego seruus
eoz ī morte longobardoz uel
dapnū me miscē uoluissē
hodie longobardoz. n' regē. n'
duces. n' comites hēret. s; q̄
deū timeo ī mortē cuiuslibet
hōis me miscē formido. Ecce

q̄nte humilitatis · qz cū eēt sū
m̄ pontifex imperatori se s̄uū
uocabat · ⁊ dn̄m suū eū apella
bat · Ecce q̄nte inocentie q̄ i
morte inimicor̄ suor̄ ⁊senti
re nolebat · ¶ Qui mauritius
imperator · g̃ · ⁊ cetū di p̄sequēt
Judeam ꝯ sepsit · G̃ · qz ei p̄ceor sū
cedo q̄ omipotentē dn̄m tanto ub
ampli' placatis · q̄nto me ma
le ei s̄uientē afflig̃iti ¶ Qu
dam ḡ uice quidā monastico
habitu indutus spatā euagina
tam dextra tenēs coram im
peratore intrepid' astitit ⁊ eū
uibrans illū gladio moritur
p̄dix̄ · Territus mauriti' ap̄ se
cutōne · g̃ · cessauit ⁊ ut p̄ se ora
re debēt istant' petiit q̄ten'
i hac uita de mal' suis ipm̄
d' puniret ⁊ nō puniend' extre
mo examīe res' uaēt · ¶ Qua
dā ḡ uice uidit oīa · se an̄ tribu
nal iudicis stare ⁊ iudicē p̄
clamare · Adducite maū ⁊ capiē
tes eū miserūt ipz an̄ iudicē po
suerūt · Cui ille · Ubi uis reddā
t̄ mala que in hoc sclo ꝑpetra
sti · Ille r̄ · hic potius eā m̄ dn̄e
⁊ nō in sclo futuro tribue · Sta
timqz d̄ina uox iussit t̄di
mau · uxorē filios ⁊ filias eius fo
ce militi occidendos · Quod ⁊ factū
ē · Non p̄t multū eī tp̄is foca'

q̄dā miles ei' ipm̄ cū tota fa
milia sua gladio occidit et
ei' i imperio successit · ¶ Huiqz
apud scām mariā maiorē · uī
ē ymago bte uirginis q̄ lucas
fec̄ · In die pasce · missā celebra
ret ⁊ pax dn̄i p̄nūtiarē · āgls
dō alta uoce r̄ · Et cū sp̄u tuo
Unī pp̄ ap̄ illā eccām in die pas
ce statōnē fec̄ · n̄ s̄ cū dicit
pax dn̄i in hi' miracli testi
moiū r̄ndet · ¶ Quo tpr̄
traianus imperator romano
i qddā bellū uehementissīe festi
naret · Cui uidua q̄dam fle
bil' occurrit ei dicēs · Obsecro
ut sanguinē filii mei inocēt'
perempti iudicare digneris ¶ Cui
traian' si letus reuūtet' se iu
dicare testatur' uidua dix · Et
q̄s mi hoc p̄stabit · si tu in p̄lio
mortuus fueris · Traian' dix ·
Ille q̄ p' me imperabit · Cui uidua
Et quid p̄derit · si alt' m̄ iusti
ciā nō fecerit · Traian' dix · Uti
qz n' · Et uidua · Nōne iquid
meli' t̄ ē · ut m̄ tu iustitiā
facias ⁊ p hoc m̄cedē accipias
q̄ alti hanc trāsmittas · Tunc
traian' pietate ⁊motus de
quo descendit ⁊ idē in nocen
tis sanguinē uindicauit ·
¶ Fert̄ quoqz q̄ dū quidā filius t̄
iani p urbē equitando nimis

n lasciue discuirēt. filiū cuidā
uidue int̃emit. Q cū uidua
traiano lacrimabilr̃ exponēt.
ipē filiū suū qui h̃ fecerat. vidue
loco filii sui defuncti tradidit.
& magnifice dotauit. Dixit ḡ
quadam uice dū iam defunctus t̃
iano. gg̃. p forū traiani tnsie
ꝛit. & h̃ mansuetudinē iudicis
recordar̃ fuisst̃. ad scī petri ba
silicam puenit & idē p ei errore
amarissime fleuit. Tunc ḡ diuinit̃
rnsū ē. Ecce petitionē tuā cō
pleui & traiano penā eternā
pepci. De cetō aūt diligentis
sime caueas ne p dāpnato ali
quo petitionē fundas. Damas
cen̄ aūt in quadā suo s̃mōe nar
rat q. gg̃. p traiano orōnē fu
dens. audiuit uocē ḋ diuinit̃
illatā. vocē tuā audiui & ueni
am traiano do. cuius rei ut idē
dic̄. testis ē oriens oīs & occi
dens. Sr̃ h̃ dixerūt quidā. qđ
traianus fuit reuocatus ad uitā
ꝟ gr̄am consecutꝰ ueniam meruit.
& s̄ gl̄am obtinuit n̄ erāt in
infno finalr̃ deputat̃. Q̃a ē
p dāpnato rogasti. duorū t̄ dat̃
electō. aut ei in pugatorio du
ob; dieb; cruciabēis. aū ēte toto
tpē uite tue ifirmitatib; &
dolorib; fatigabis. Q̃ p ele
git toto tpē uite sue dolorib;

& cruti q̃ duob; dieb; in pgatorio
cruciarī. Vn̄ fcm̄ ē q̄ sp̄ de īceps
aut febrib; laborauit. aut po
drage molestia pssus. aut ua
riis dolorib; conquassatus. aut
dolore stomachi intolerabilr̃ cru
ciatus fuit. Vn̄ in quadā epl̄a s̄ lo
diceñs. Tantis podragꝫ. tātis;
molestiar̃ dolorib; p̄mor. ut
uita mea m̄ grauissimā pena sit.
Cotidie eī in dolore deficio et
mortis remediū expectando
suspiro. It̃ alibi. dolor meus
int̃ dū m̄ lentꝰ ē. int̃ dū nimi
us; n̄ ita lentus ut recedat nec
ita nimis ut int̃ficiat. Vn̄ d̄
fit ut qui cotidie in morte sum
repellor amorte. Q aūt mei īfō
noxii humoris lēbit ībibit. ut
uiuē m̄ pena sit. & mortē desiderant̃
expectē. q̃ gemitib; meis solā
credo ēē remediū. Matrona
quadam b̄ō gg̃. singlis dieb; dcīs
panes offerebat. Q̃ cū p missar;
sollēpnia ei corp̄ x̄ offerret dicēs.
Corpꝰ dn̄i nr̄i ih̄u x̄ custodiat te
in uitā eternā. lasciua subrisit.
Ille continuo dextrā ab ei ore cōu̇
tens ptem illā dn̄ci corpis sup al
tare deposuit. p̄ m̄od corā ppl̄o
matronā interogauit q̄m ob cām
ridē p̄sūpsit. At illa in qđ q̄
panē q̄ ppiis manib; fecerā
tu corpꝰ dn̄ci appellabis. Tunc gg̃.

pro incredulitate vel infirmitate se in oratione
prostravit. Et surgens particulam
illam panis instar digiti carnem
factam reperit et sic matronam ad fi-
dem reduxit. Orans iterum carnem
illam in panem conversam vidit.
et matrone sumendum tradidit.

Quibusdam principibus aliquas pre-
ciosas reliquias petentibus
aliquantulum de sancti Johannis evangeliste dal-
matica tribuit. Qui illi suspi-
cientes tamquam viles reliquias
eidem cum indignatione nimia
reddiderunt. Tunc beatus Gregorius oratione
facta cultellum petiit et pannum il-
lum pupugit. De cuius punctionibus
sanguis protinus emanavit. sicque
quam preciose essent reliquie divinitus
est ostensum. Quidam divitum
romanorum relicta coniuge fu-
erat a pontifice communione privatus.
Qui ille molestissime ferens
sed auctoritatem tanti pontificis e-
vacuare non valens magorum
suffragia requisivit. Qui se
sub carminibus agere promiserunt
ut immisso demone tam diu ca-
ballus pontificis vexaretur quo-
usque cum sessore suo periclitaretur.
Cum ergo Gregorius alium super caballum transiret
immisso demone magi eius equum
tam fortiter vexari fecerunt. ut
neque quidem ab aliquo teneri valeret.
Tunc Gregorius revelante spiritu dia-
bolicam submissionem agnoscens
facto crucis signaculo tam cabal-
lum a presenti rabie liberavit. quam
maleficos perpetua cecitate
mulctavit. Qui tractu suum con-
fitentes ad sacramentum baptismi gratiam post-
modum pervenerunt. Quibus lumen
ne artem magicam relegerent
reddi noluit. eos tamen ecclesiasti-
co subsidio muniri precepit.

Hoc enim namque in libro qui a
gestis Longobardorum dicitur. quod abbas qui
preerat monasterio sancti Gregorii ipsi ei-
dem nuntiavit. quod quidam monachus
penes se nummismata tria habet.
Quem Gregorius ad aliorum terrorem excom-
municavit. Post modicum tempus frater moritur
sancto Gregorio nesciente. Qui statim ut
scivit quod sine absolutione mortuus
fuerat orationem in carta scripsit qua
eum ab excommunicationis vinculo absol-
vebat. Tradiditque eam uni dia-
conorum precipiens ut eam super fo-
veam fratris defuncti legeret. Quo
iussa complente sequenti nocte
Qui defunctus fratri abbati apparuit
confessus se usque nunc in custodia deten-
tum. sed ad heri absolutum se
fuisse perhibuit. Officium et
cantum ecclesiasticum ordinavit et scolam
cantorum instituit. et propter hoc duo
habitacula. unum iuxta basilicam
sancti Petri alterum iuxta lateranensem
ecclesiam fabricavit. ubi usque hodie

lectus ei⁹ m̄ q̄ recubans mo
dulabat᷑ ꝯ flagellū ei⁹ q̄ pu᷑
minabat᷑ cū antiphonario au
tentico uenatōe ꝯgrua ueṡ
nat᷑. In canone apposuit. Die
sq̄ n̄ros in tua pace disponaṡ
atq; ab et̄na dampnatōe nos
eripi. ꝯ in electoꝝ tuoꝝ grege
iubeas numerari. Tandem
b̄tus .G. cū sedisset annis .xiij.
ꝯ mēsib; .vi. ꝯ dieb; .x. plen⁹
opib; bonis migrauit a corp᷑.
In cui⁹ tūba hii u̇sus scripti s̄.
Suscipe t̄ra tuo. corp⁹ de corpe
sumptū. Reddere q̄ ualeas. ui
uificante deo. Sp̄s astra pe
tit. leti nil iura nocebit.
Cui uite alt⁹. mors magis
ip̄a uita ē. Pontificis sūmi
hoc clauduntur m̄bra sepl᷑c.
Qui in in nūis semp uiuit. u̇
q; bonis. Esuriens dapib⁹ sup̄a
bat frigora ueste. Atq; aīas
mōtis tex᷑ ab hoste sacs. Im
plebatq; actu q̄cq; s̄mōe do
cebat. Esset ut exēplū mysti
ca u̇ba loq̄ns. Ad x̄pm anglos ꝯ
u̇tit pietate magistra. Acq̄rens
fidei agmina gente noua. H
labor h studiū h̄ ul᷑ cura. h
pastor agebat. vt dn̄o offerre
ns plurima lucra gregis. Hijs
q; dei ꝯsul. factus letare triū
phis. Iam sine fine tenes.
Fluxerant
aūt ā̄ni ab incarnatōe dn̄i
d. vi. Post morte b̄ti .gg.
regionē totā maxima fame
inuasit. Vn̄ paupes quos
liberali᷑ .G. pasc̄e solebat ad suc
cessorē suū uenientes diceb
ant. Dn̄e dn̄s p̄r n̄r .gg. sole
bat pasc̄e tua scitas fame
nō siant pire. Quib; ille
ip̄e indignatus sp̄ talib᷑ r̄n
debat. Si .gg. ad famā sue
laudis cunctos p̄pls curauit
suscipe. Nos aūt nō possum⁹
pasc̄e. ꝯ s᷑ eos p̄uacuos remit
tebat. Vn̄ scūs .G. t᷑ ei appa
rit. ꝯ eū blande sua tenacia
ꝯ detractōne corripuit. Sz ille
de nllo se emēdare curauit.
Vn̄ illi q̄rto appens t̄ribli
eū redarguit. ꝯ in capite
letabli᷑ pcussit. Cui⁹ dolore
uexatus in breui uitam
finiuit. Dum aūt p̄dicta
fames instaret quidā inui
di .G. ceperunt ei detrahē asse
rentes q̄ totū thesaurū ecc̄e
tanq̄ uir pdigus ꝯsūpsisset.
Vn̄ ob hui⁹ uindictam ad ꝯbu
rendū suos libros ceteroꝝ aīos
īclinar᷑ c̄pz. Dū q̄s dā iam ꝯ
bussissent ꝯ ceteros ꝯburē uel
lent. petrus dyacon⁹ famili
aris ei⁹. cū quo. uiss. libros

dyalogorum disputaverat. traditur ve
hementissime restitisse. Asserens
hoc ad eius delendam memoriam nil
valere. Cum in diversis mundi partibus
exemplaria tenerentur. adiungens
immane sacrilegium esse tanti patris
tot et tales libros exurere. super
cuius caput ipse spiritum sanctum in similitu
dinem columbe perspexisset. Tan
dem in hanc eos sententiam adduxit
ut id quod dicebat iure iurando i
mori continuo minuisset. Si ipsi
a librorum combustione desisterent.
Si vero mori non meruisset. Quod super
sui testimonii extitisset. ipse quoque
combustoribus manus daret. Itaque
dum apparatu diaconi evangeliorum
librum baiulans venerabilis le
vita petrus adveniens. mox
ut tactis sacrosanctis evangeliis.
gregorii sanctitate testimonium prebuit
a dolore mortis exemptus spiritum
inter verba confessionis efflavit.

Quidam monachus monasterii sancti
gregorii quendam penes se peculium con
gregavit. Quod cum gregorius alteri mona
cho apparuit dicens. ut ei denunti
aret quod peculium dispergeret. et penitentiam
ageret. quia die tertia esset moriturus.
Quod audiens ille vehementer ex
pavit penitentiam egit et peculium
reddidit. Moxque febribus adeo cor
reptus est. ut a diluculo diei ter
cii usque ad horam tertiam permansit in

tendio quod linguam ab ore prohi
ciens ultimum flatum emittere vi
deretur. Sed cum circumstantes monachi
coram eo psallerent. tandem blas
phemias interrumpentes ei de
trahere ceperunt. Ille continuo re
viviscens. et oculos subridendo
concutiens ait. Parcat vobis deus
fratres. Quare in me detrahere voluistis.
Nam impedimentum mihi non mo
dicum generastis quia tantum a vobis
et a dyabolo simul uno tempore accu
satus nesciebam cui calum
nie primitus responderem. Sed
si quem de hac luce migrantem videritis
eidem non detractionem sed compassio
nem impendatis. Ut qui ad tam
districti iudicis cum criminatore
suo ad iudicium vadit. Nam
ad iudicium coram domino steti et
adiuvante sancto gregorio cunctis eius
obiectionibus bene respondi. Tamen de
una obiectione convictus erubui
pro qua ut vidistis taliter sum
vexatus. et adhuc me non po
tui liberare. Cumque de ea fratres req
rerent ait. Non audeo dicere
quia cum ad vos a beato gregorio iussus
sum venire. Dyabolus de hoc plurimum est
conquestus. putans quod me ad
penitentiam agendam ille remitteret.
Qua propter beatum gregorium vadem dedi
ne commota calumpnia cum libere
liberare revelare. Moxque clamans

dixit. O andreas andreas hoc
a nos separeas qui me peruo consilio
ad periculum compulisti. et statim re
uolutis tabulis oculis expira
uit. Erat autem in urbe quidam
nomine andreas qui eodem momen
to quo ei monachus moriens
periculum fuerat imprecatus. Intan
tumque morbum decidit ut defflu
entibus carnibus consumi posset
mori autem non posset. Hic monachus
magistri sancti gregorii conuocatis con
fessus est quod cum predicto quodam mona
sterii cartulas rapuisset ac subscri
ptis precus expensis tradidisset.
Moxque hic qui dudum mori
non poterat inter uerba sue confessionis
spiritum exalauit. Eo tempore ut
in uita sancti eugenii legitur dum
adhuc ambrosianum officium ma
gis quam gregorianum ab ecclesiis ser
uaretur. romanus pontifex !
nomine adrianus concilium conuocauit
ut statutum est. ut gregorianum
officium deberet uniuersaliter obser
uari. Cui rei carolus impera
tor executor existens. per diuersas
discurrens prouincias omnes clericos
minis et suppliciis ad hoc ipsos
cogebat. et libros ambrosiani
officii ubique comburebat. multos
que clericos rebelles incarcerabat
proficiscens autem eugenius
episcopus ad concilium inuenit ipsum concilium

per triduum iam solutum suaque presen
tia dominum papam sic induxerat. quod omnes
prelatos qui consilio interfuerant
et iam per tres dies recesserant
reuocauit. Consilio igitur conuo
cato omnium patrum hec sententia una
fuit ut missale ambrosianum
et gregorianum super altare beati petri
apostoli ponerent et fores ecclesie obti
me clauderent ac plurimorum
episcoporum sigillis diligentissime
munirent. et ipsi tota nocte
orationi insisterent. ut deus signum
aliquod reuelaret quod horum ecclesiasti
cis magis seruari uellet. Sicque
per omnia ut ordinauerant facien
tes. mane ianuas ecclesie aperu
erunt. et utrumque missale super
altare apertum inuenerunt. Vel ut
alii asserunt missale gregoria
num penitus dissolutum. et huc et il
luc dispersum inuenerunt. Ambro
sianum autem solummodo apertum super
altare in eodem loco ubi posuerant
reperierunt. Quo signo diuinitus
sunt edocti. ut gregorianum officium de
beret per totum mundum dispergi. am
brosianum autem tantum in sua ecclesia ob
seruari. Sicque sancti patres ut diuinitus
edocti fuerant statuerunt. et sic
usque hodie obseruatur. Narrat
Johannes diaconus qui uitam beati gregorii co
pilauit quod dum uitam eius conscri
beret et compilaret quidam uir sacerdos

in signum ei dormienti et ad la
tinam ut sibi videbatur scribenti
astitit. Cum de serico candidis
sima et adeo tenuissima ve
ste erat ut ei veritate nigredo
subtioris tunice appareret. Hic
prius accessit et inflatis
bucchis risum continere non po
terat. Cum Jo. eum interrogaret
cur vir tanti honoris officii sic
dissolute videretur ait. Quia tu
scribis de mortuis quasi viven
tes numquam vidisti. Cui beatus
Jo. Et si illum non noverim
facie. tamen de illo scribo quod didici
lectione. At ille, tu magis ut vi
deo sicut voluisti fecisti et ego
que facere potero non cessabo.
Moxque ille lumen laterne exti
xit et adeo ipsum percussit ut
putaret se ab illo gladio iu
gulatum. Moxque beatus affuit com
mitante secum dextrorsum
beato nicolao. sinistrorsum vero
petro domino. eique dixit. Modice
fidei quare dubitasti. Cum post
cortinam lecti ad vicinius lati
taret. beatus ex manu petri domini
magnam facem quam tenebat violenter
arripiens. eique flammis os fa
ciemque ipsius exurens ad in
star ethyopis denigravit.
Quedam autem scintilla parvissima
cadens in eius veste candidam

ipsarum dicto citius conflagravit
et sic nigrum totus apparuit.
Dixitque petrus beato .B. satis
nigrum eum. Cui .B. Nos
illum non denigravimus sed nigrum
fuisse monstravimus. Atque
in lecto idem de lecto lune abiecit.

Longinus De sancto Lon
fuit quidam cen gino.
turio qui cum aliis militibus
cruci domini astans. iussu pi
lati latus domini lancea perfora
vit. Et videns signa que fi
ebant. solem .s. obscuratum
et terremotum in christum credidit.
Maxime ex eo ut quidam dicunt
quod cum ex infirmitate vel se
nectute eius oculi caligassent
de sanguine christi de cruce per
lanceam decurrente fortuitu
oculos suos tetigit et protinus
clare vidit. Unde renuntians
militie et ab apostolis instructus
in cesaream cappadocie .xxviii.
annis monasticam vitam duxit.
et verbo et exemplo plurimos ad christum
convertit. Cum autem a preside tentus
fuisset et sacrificare nollet iussit
preses omnes dentes eius excuti et
linguam abscidi. Longinus
tamen ex hoc loquelam non amisit
sed accepta securi omnia ydola
comminuit et confregit dicens. Vi
debimus si dii sunt. Demones autem

de ydolis exeuntes in ipsi sidere
et in omnes eius socios intraue
runt. Et insanientes et
latrantes se longini pedi
bus prostrauerunt. Et ait lon
ginus demonibus. Cur habita
tis in ydolis. Qui responderunt
ubi xpistus non nominatur et eius signum
non est positum. ibi est habitacio
nostra. Cum ergo predictos insaniret
et oculos amisisset: dixit ei
longinus. Scito quod sanari non
poteris. nisi quando me occideris.
Quam cito enim a te mortuus
fuero pro te orabo et sanitatem
tibi corporis et anime impetrabo. Et
statim eum decollari iussit.
Et post hec abiit ad corpus eius
prostratus cum lacrimis penitentiam
egit et continuo uisum et sani
tatem recepit et in bonis operi
bus uitam finiuit. De nomine

Benedictus dictus est nomine.
Uel quia multa benedictus
benedixit. uel quia in hac uita
multas benedictiones habuit. uel
quia omnes benedicebant de eo.
uel quia eternam meruit benedictio
nem habere. De sancto Bene
Benedictus ex prouincia dicto.
prouincia ortus. Cum ro
me liberalibus studiis tradi
tus esset. in ipsa sua infantia
litteras deseruit. et desertum petere
decreuit. Quem nutrix sua que
eum tenerrime diligebat usque
in quendam locum qui dicitur effide eum
secuta est. ubi ad purgandum triticum
capisterium mutuo petiit. et su
per mensam incaute ponens et cor
ruens in duabus partibus fractum
uidit. Quem benedictus flere conspi
ciens partes capisterii accepit
et ab oratione surgens integre
solidatum inuenit. Post modum
nutricem occulte fugiens in quendam
locum uenit. ubi tribus annis
hominibus incognitus mansit. ex
cepto quodam monacho romano
nomine. qui ei sedula necessaria mini
strabat. Cum uero ad specum a ro
mani monasterio iter non esset pa
nem in longissimo fune liga
bat et sic eum deponere consueuerat.
Tyntinabulum etiam ipsi funi in
serit. ut ad eius sonitum uir dei
cognosceret. quando sibi romanus pa
nem preberet quem exiens acciperet. Sed an
tiquus hostis unius caritati
et alterius inuidens refectioni
lapidem iactauit et tintinabu
lum fregit. Sed eius romanus
ministrare non desiuit. Et post
hec cuidam presbytero refectionem sibi in
pascha sollempniter paranti dominus
per uisum apparuit dicens. Tu tibi de
licias preparas et seruus meus illo
in loco fame cruciatur. Qui protinus

presbyter qui cum difficultate magna eum inveniens dixit: surge et sumamus cibos quia hodie pascha domini est. Cui Benedictus: scio quia pascha est quia videre te merui. Longe quippe ab hominibus positus quia die eadem paschalis esset sollempnitas ignorabat. Cui presbyter: veraciter hodie resurrectionis dominice dies est. Abstinere te non convenit quia ob hoc ad te missus sum. Sicque deum benedicentes sumpserunt cibum.

Quadam die avis quedam nigra que merula vocatur importune circa eius faciem volitavit ita ut ab eo manu capi potuisset, sed signo crucis edito avis recessit. Post hoc diabolus quandam feminam quam aliquando viderat ante eius mentis oculos reduxit, eiusque animum tanto igne in specie illius accendit ut pene heremum voluptate victus deserere deliberaret. Sed subito divina gratia ad se reversus continuo se exuit et in spinis et urticis que aderant nudum se adeo volutavit ut toto corpore inde vulneratus exiret et per cutis vulnera mentis vulnus educeret. Vicit itaque peccatum quia mutavit incendium. Ab illo autem tempore nulla prorsus temptatio in eius corpore pullulavit.

Crescente itaque eius fama, cum abbas monasterii cuiusdam obiisset, tota ipsius monasterii congregatio venit ad eum et ut preesse deberet eis petiit. Qui diu negando distulit, suis illorum quia fratrum moribus convenire non posse predixit. Sed tandem victus assensum dedit. Cumque illic regulam districtius servari compelleret, semetipsos reprehendebant quia ipsum sibi preesse poposcerant. Quorum scilicet tortitudo in norma eius rectitudinis offendebatur. Cumque se cum eo conspicerent illicita non licere et sedule assueta relinquere, venenum vino miscuerunt, quod recumbenti obtulerunt. Sed Benedictus signum crucis edidit et quasi ictu lapidis vas illud intereum fregit. Intelligens quia potum mortis habuerat, quod portare non potuit signum vite, illico surrexit et placido vultu dixit: Misereatur vestri omnipotens deus fratres. Numquid non dixi vobis quia vestris ac meis moribus non convenirem? Tunc ad locum dilecte solitudinis rediit. Ubi crebrescentibus signis et multis advenientibus xii monasteria construxit.

In uno autem illorum quidam monachus erat qui diu esse in oratione non poterat. Sed orantibus aliis foras exibat et aliqua terrena et transitoria agebat. Quod cum illius monasterii abbas beato Benedicto narrasset, ivit illuc et vidit quod illum monachum qui manere in oratione non poterat quidam niger puerulus

per uestimenti fimbriam foras tra
hebat. Dixit abbati monasterii et
Mauro monacho. Numquid non aspi
citis quis est qui eum trahit. Cum
respondissent non, ait. Oremus ut
uos etiam uideatis. orantibus illis
Maurus uidit. sed abbas uidere non
potuit. Die uero alia expleta
oratione uir dei monachum foris
repperit. Quem pro sui cecitate uir
ga percussit. et ex tunc inmobilis
in oratione permansit. Sicque antiquus
hostis dominari non ausus est in eius
cogitatione. ac si ipse percussus
esset ex uerbere. Ex hiis mona
steriis tria sursum in rupibus mon
tis erant. que de deorsum cum ma
gno labore aquas hauriebant.
Cum fratres illi uiro dei sepe ro
gassent ut monasteria illa mu
taret. Quadam nocte cum quodam
puero montem ascendit. ut diutius
orans tres petras in eodem loco
pro signo posuit. Cum domum re
disset et fratres pro eadem causa ad eum
uenissent dixit. Ite et illam rupem
in qua tres positas petras inuenie
tis in modico cauate. ualet enim
deus ubi inde aquam producere. Qui eun
tes et iam rupem illam sudantem
inuenientes et cauum locum fecerunt
et mox aqua repletum uiderunt.
Que usque nunc sufficienter ema
nat ut ab illo montis cacumine
usque ad inferiora descendit. Qua
dam uice cum circa monasterium ui
ri dei quidam cum falcastro ue
pres abscideret ferrum de manu
brio prosiliens in quendam locum
laci profundi cecidit. Cum ille
de hoc nimis angustiaretur
uir dei manubrium in lacum
posuit et mox ferrum natans ad
suum manubrium enatauit.
Placidus puer et monachus
ad hauriendam aquam egrediens
in flumine cecidit et mox ipsum
unda rapuit et pene in unius
sagitte cursum a terra introrsum
traxit. Vir autem dei in cella consistens
sed in spiritu statim nouit et mau
rum uocauit quod puero accidit in
dicauit. ac ut ad ipsum eripiendum
pergeret imperauit. Accepta bene
dictione concitus maurus perrexit
per terram se ire extimans super
aquas usque ad puerum uenit eumque per
capillos tenens de aqua extraxit.
Qui ad uirum dei ueniens retulit
quod acciderat. sed ipse non suis meri
tis. sed eius obedientie deputabat.
Presbiter quidam florentius nomine ui
ro dei inuidens ad tantam deue
nit malitiam ut panem ueneno
infectum uiro dei tanquam pro benedictio
ne transmitteret. Quem sanctus gratanter
accepit. et coruo qui manu eius
panem accipere consueuerat ipsum precepit

dicēs · In noīe ihu xpi hūc pa
nem tolle · ꝯ eū tali loco ꝓ
a nllo hoīe sumi ualeat ꝓ
ice · Tūc coruus apto ore ·
expansis alis ċca eund᷑ pa
nem cep̄ discurrē atq; crocita
re · ac si apte dicēt obedirē
se uelle · ꝯ tn̄ iussa īplere
nō posse · Cui scūs itū atque
itu ꝑcipiebat dicēs · Leua
leua · eū securꝰ atq; ip̄z ut
dixi ꝓice · Qui tand᷑ eū toll
ens · p̄ t̄s dies redut ꝯ d᷑ ma
nu eiꝰ ānonā q̄ ꝯsueuēāt
accep̄ · Uidēs florentiꝰ q
cōs magri necē ñ potuit
ad extinguēdas discipłoꝝ
aīas accedit · ita ut · vij · pu
ellas nudas in orto mōasti
ludē ꝯ cantāe facēt ut eoꝝ
mēātes ad libidinē inflā
rent · Qd scūs uir de cella ꝓ
spiciens · lapsū discipłis ꝑti
mescens in vidie locū dedit
ꝯ quibꝯdā secū assūptis frīb
ipē hitatōnē mutau · Et cū
florentiꝰ in solario ꝯsistēs eū
recessisse ꝯspicēt ꝯ gaudēt
repente solāiū cecidit ꝯ ip̄z
ꝓtinꝰ extinx̄ · Tūc maurꝰ ꝑ
uir dī currens ait · Reuītē
q qui te ꝑseqbatꝰ extinctꝰ ē
Qd ille audiēs uehemēt i
gemuit · ul' q inimicꝰ occubu
it · ul' q de īimici morte disci
pl's exultau · Qua de re fcūs
ē · ut eid᷑ ꝑmaz indicēt q mā
dans talia gaudē de inimi
ci interitū p̄ suplīciis · Ipē ā
ad alia migrans locū nō ho
stem mutauit · Nam ad
mōtē cassinū uenit ꝯ tēplū
apolinis q ibi scitū erāt in
scī · Jo · bap · honore oratoriū
fabricauit · ꝯ circa ꝯdiacentem
ꝑplm ab idolatria ꝯuitit · Set
antiqꝰ hostis grauitē ferens
ocli · ei oclis tetimꝰ appebat
ꝯ in eū oclis orēq; flāmāti
bz inuisibli seuiebat atq; di
cebat · Bn̄dcē Bn̄dcē · Et cū
ille ul' se s' ꝑndēt · dicebat
maledcē · ñ bn̄dcē · qd me ꝑse
queīs · Quadā die lapidē
in trāiacentē frēs in edifici
um leuare uolebāt · s; nequā
ualebāt · Cū multoꝝ multitudo
adeēt · ꝯ abeis leuā nō possz ·
Et adueniens uir dī bn̄dcōnē
dedit · ꝯ cū maxīa celeītate le
uatus ē · Ex quo ꝑpendit q
dyaꝰ ibi insidebat qui eū mo
ueri nō ꝑmitebat · Cū frēs
paulo altiꝰ hedificarēnt · antiqꝰ
hostis uiro dī apparuit · ꝯ q ad
laborantes frēs ꝑgēt īdica
uit · Qui ꝓtinꝰ eis ꝑ nūtiū
misit dicēs · Frēs caute uos

agite q2 ad uos maligni sp̄c
p̄uenit. uix nūti illa ꝯpleu. et
ego p̄ietem antiquus hostis e
uertit. ꝯ q̄dam monachū ruyna
ꝯtriuit. Sz uir di puer mortuū
ꝯ laceratū in sacco ad se adduci
fec. ꝯ oroñe sua ipz resuscitatꝰ
opi p̄dco restituit. ❡ Laycus
q̄dam honeste uite singlis
annis ad uisitādū uirū di ieiu
nus uenire ꝯsueuat. Q̄dā ḡ
die dū illuc ueīt. se illi alte
uiator adiūxit. qui sumdos
i ytinē portabat cibos. Cū
iam tardior hora excreuiss; dix.
Veni fr̄ sumamꝰ cibū ne lasse
mꝰ in via. Quo respondēte. q̄
nullatenꝰ in uia gustaret. ad
horam ille subticuit. p̄ modꝰ
ad h ipz inuitauit. Sz ille ꝯsen
tire noluit. Demq; cū hora iā
p̄tiss; ꝯ iter longū fatigass;
eos pratū ꝯ fontē ꝯ q̄cūq ad
reficiendꝰ corꝰ delectare poterāt
i ueneri. Tūc uiator hoc ei
ostendēs. rogauit eū ut pau
lulū gustaret ꝯ idē quiesceret
Cū ḡ ꝯ illa auribz ꝯ loca ocu
lis blandirent eidē ꝯsensit.
Cū ad bn̄ ueissent. dix ei.
V̄ ꝯmedisti. Q̄ r̄. minime.
Q̄d ē fr̄. malignꝰ hostis sel
ē p̄suadē nō potuit. so n ua
luit. s. z̄. sciuit. Tūc ille p̄di

bz ei ad uoluit se deliquisse
i gemuit. ❡ Thotilia rex
gotthoz exp̄iri uolēs utrū
uir di p̄phie sp̄m hr̄et cuidā
suo spatario uestimēta regalia
induit. eūz cū oī app̄atu re
gio ad monastiū destinauit
Quē ille ueniente aspicies dix.
Pone fili pone h q̄ portas n̄
ē tuū. Q̄ p̄tinꝰ i t̄rā cecidit ꝯ q̄
tanto uiro illudē p̄sūpsiss;
expauit. ❡ Clericus q̄ a dyā
uexabat ad uirū di ut sanaret
adductus ē. Cū ab eo dyām
expulisset ait. Vade ꝯ deceto
carnes nō cōmedas n ad or
dines sacros accedas. Q̄ cūz ā
die ad sacros ordines accedē
atēptauis uiri diui manda
p̄bheis. Cū uō h aliq tpe cu
stodiss;. Sz minores suos s
p̄poi in sacris ordinibꝰ cūet u
ba uiri di q̄ ex longo tp̄e ob
litus p̄posuit atq; ad sacrū
ordinē accessit. Quē mox q̄
reliq̄rat dyā tenuit. eūz uex
are q̄uis aīaz ei excuteret nō
cessauit. ❡ Vir quidā duos
flascones uini p q̄ndā suū
puer ad eū misit. s ille vnū
i uia abscondit ꝯ aliū detu
lit. Vir ā di cū grāz actōne
vnū suscep ꝯ discedētē puer
ad monuit dicēs. Vide fili

de illo flascone quem abscondisti
ne bibas. sed inclina illum cau
te et invenies quid intus habeat.
Qui confusus valde abeo exiit.
Et reversus volens adhuc probare
quod audierat cum flasconem incli
nasset de eo protinus serpens est
egressus. Quadam vice dum vir
dei in sero cenaret monachus
quidam filius defensoris ei assistens
lucernam tenens per spiritum superbie
intra se cogitare cepit. Quis est hic
cui ego manducanti assisto. lu
cernam teneo et servitium impendo.
Quis sum ego ut isti serviam. Cui
statim vir dei ait. Signa cor tu
um frater. frater signa cor tuum. Quid est
quod loquens. Vocatisque fratribus lucer
nam iussit de manibus eius tolli. ipsum
vero iussit a monasterio recedere et eum
quietum sedere. Cum quosdam ex fratri
bus ad locum quendam mitteret ut
ibidem monasterium construerent. consti
tuta die se ad eos venturum dixit.
qualiter construi deberet indicabit.
Nocte vero eadem qua promissus il
lucescebat dies. Monacho quem
illic preposuerat atque eius preposito in
sompnis apparuit. et loca singula
ubi hedificari debuisset subtiliter
designavit. Cum autem visioni fidem
non daret. et adhuc ipsum expecta
rent tandem ad virum reversi dixe
runt. Expectavimus pater ut venires

sicut promiseras non venisti. Quibus ille
Quare fratres ista dicitis. Nunquid non
vobis apparui et loca singula designa
vi. Ite et sicut per visionem audistis
omnia ordinate. Non longe ab
eius monasterio due sanctimoniales
femine ex nobili genere erant que
linguam non restringebant. Sed earum
que eis preerat incautis sermoni
bus sepe ad iracundiam provoca
bant que cum hoc viro dei retulisset
mandavit eis dicens. Corrigite
linguam vestram alioquin excommunica
bo vos. Quam excommunicationis sententiam
non proferendo intulit. sed intemp
tando. Ille autem nil mutate intra
paucos dies defuncte sunt. et in
ecclesia sepulte. Verum dum misse cele
brarentur. et diaconus ex more diceret
qui non communicat exeat foras. nu
trix earum que pro eis semper oblationem
offerebat eas de sepulcris suis
progredi et exire ecclesiam videbat. Quod
cum sancto benedicto nuntiatum esset. ille ma
nu sua oblationem pro eis dedit di
cens. Ite et hanc oblationem pro eis
offerte et ulterius excommunicate non
erunt. Quod cum factum fuisset et dya
cono ex more clamante ab ecclesia
de tecto exire vise non sunt. Mo
nachus quidam cum ad visitan
dos parentes sine benedictione exisset
et ea die qua ad eos pervenit defunctus
fuisset. sed sepultum semel et bis

ẽm eiecissʒ. parentes eius ad eũ
uener̃. et ut ei suã bñdcõnẽ
impenderet rogauerũt. Qui corp̃
dõ accipiẽs ait. Ite et hoc sup
pectus eius ponite eũʒ sic sepul
ture tradite. Quod cũ factuʒ
fuissʒ. susceptũ corp̃ t̃ra reti
nuit. nec ipm̃ ultra piecit.
Quidã monachus ĩ monastio
marię nõ ualens uiuo dei
tñ insistit don̄ ipm̃ abire
pmisit. Qui mox ut de monastio
exiit apto ore draconẽ inti
nẽ inueñt. Quẽ cũ deuora
re uellʒ clamauit dicẽs. Suc
currite currite quia draco iste me
deuorare uult. Currentes aũt
fr̃es draconẽ minime uidunt.
sʒ trementẽ atq; palpitantẽ
monachũ ad monastiũ redupe
rũt. Qui statĩ pmisit se nũ
quã de monastio recessuʒ. Quo
dam tp̃e dũ totã illã puinciã
fames ualida occupassʒ. et uir
dei oĩa q̃ inuenire potat egẽtibʒ
tradidissʒ. ita qđ nil ĩ monastio
pt̃ modicũ olei in quodã uase ui
treo remãsissʒ. iussit cellerario
ut id modicũ olei cuidã egẽ
ti daret. Ille uõ imperantẽ audiuit
sʒ impleñ ɔtempsit eo q' nil o
lei fr̃ibʒ remanebat. Qʒ uir
dei ɔpsit uas uitreũ cũ oleo
p fenestrã pici iussit ne qđ
ĩ monastio p inobedienciam rema
neret. piectũ itaq; uas cũ sup
saxa ingentia cecidissʒ. nec uas
fractũ. nec oleũ ẽ effusuʒ. Quod
ille leuari iussit. et dari inte
grũ postulanti. Monachũ
aũt illũ de inobedientia in
crepans sese in orõne cũ fr̃ib
dedit. et cõtinuo quoddã magnũ
doliũ q' ĩ erat oleo plenũ fuit
q' adeo excreuit ut p pauimẽtũ
de fluere uideret. Quadã ui
ce ad uisitandã sororẽ suã de
scenderat. Cũ aũt ad mensã sederet
rogauit eũ ut secũ illa nocte
maneret. Cui cũ ille nullaten'
acquiesceret. et serenitas magna
esset. Illa capud in manibʒ roga
tura dñm inclinauit. Cũq;
capud leuassʒ. tanta coruscatio
nis et tonitrui uis et tantaq;
inundatio pluuie erupit. ut
uir dei nec pedẽ mouere possʒ.
Illa uõ quia lacrimarũ fluuios e
fudit. serenitatẽ aeris ad pluuiã
traxerat. Cui uir dei ɔtristatus
ait. parcat t' omps deus soror. Quid
ille ẽ quod fecisti. Cui illa. roga
ui te. et audire me noluisti
Rogaui dñm et exaudiuit me.
Modo ergo egredere si potes. Sicq;
factũ ẽ. ut totã illã noctem
p uigiliẽ duceret. atq; p sacra
eloqa sese inuicẽ relatõne so

ciaēnt. Et ecce p̄ triduū
cū ille ad mōastiū redisset
eleuatis in celū oc̄lis aīaʒ
sororis sue in sp̄e columbe
celi secreta penetrātē asp̄x̄.
Qui mox cor̄ ei⁹ ad mōasti
ū iussit deferri. ⁊ in mōastio
q̄ s̄ parauat collocari. Qua
dam nocte dū p̄ fenestram
aspiceret ⁊ dn̄m exoraret uidit
fusā lucē de sr̄. cunctas noctis
tenebras effugasse. subito
ā oīs mūdus uelud sub uno
solis radio collect⁹ an̄ oclos
ei⁹ adductus ē. Ibiq̄ aīam
germani ep̄i capuani ad celū
deferri uidēs manifeste cōp
it p̄ea. q̄ eadē hora eūdē mo
mēto fuisse obitū illi⁹. quo
uir dī ei⁹ cognouit asensuʒ.
Obitus sui fr̄ibʒ denūtiauit
die. Anū ū sextū diē sui exit⁹
apiri s̄ sepulcrū iubʒ. Qui
mox febribʒ correctus eiʒ p
singlos dies langor ī gruesc
cēt. Sexto die in oratoriuʒ
se portari fec̄. Ibiq̄ exitū suū
dn̄ci corp̄s ⁊ sangis pceptōne
muniuit atq̄ int̄ discip̄lor
man⁹ in becillia mēbra sustē
tans erectis in celū manib⁹
stetit ⁊ ultimū sp̄m int̄ ue
ba oratōis efflauit. Ipā die
duob⁹ fr̄ibʒ uni in cella orāti
alti longe posito reuelatū eād
mōstrata ē. Viderūt naq̄ uiā
palliis stratā atq̄ in nūis cor
ruscantibʒ lapidibʒ. a cella
sc̄i bn̄. ūsus oriente uſq̄ ad
celū tendentē. Cui uenāndo
hitu uir de sr̄ clar⁹ asistens
cui⁹ eēt uia q̄ cernēt inquisi
uit. Qui cū nescire se dicēt
ait. hec ē uia q̄ dilectus dn̄o
celū. bn̄. ascendit. Sepult⁹
uo ē in eccl̄a sc̄i Io. bap̄. q̄ de
structa ara apollinis ip̄e cō
struxit.

De s̄c̄o Patricio

Patricius dū scotho₂ re
gi de x̄ passione p̄dicaret
stans an̄ eū. ⁊ appodians se
sr̄ ferulā q̄ manu tenebat.
⁊ casu pedi regi sr̄ posuerat cū
aculeo pedē p̄forauit. Rex uō
credens scm̄ ep̄m ex industa
hoc facē ⁊ se ali. fidē n̄ posse
suscipē n̄ similia x̄ pacīēt. pa
tient̄ sustinuit. Scs̄ h̄ tandē
intelligēs obstupuit ⁊ p̄cib⁹
regē sanauit. Ac toti p̄uīcie
obtinuit q̄ nullū uenenosū
al⁹ idē possit uiuē q̄ nō solū
obtinuit. ymo ⁊ ligna ⁊ coria
illi⁹ regionis cōtra s̄ ueneno.
Quidam ⁊ uicini sui ouē
furat⁹ eēt ⁊ comedat ⁊ cū scō
sepi⁹ ortaret̄ satisfacē furē
quicūq̄ ille eēt ⁊ null⁹ appet̄.

dū totus ppl's ad ecc̄am ꝯuenisset
in ṽtute ihu x̄ p̄cep̄ ut in eau
uentīē oīūs intrassꝫ coram
oīb; baculū dāēt. Q̄d̄ fcm ē
Et egit reus p̄niam ꝯ alij
a futis ṡ cauebāt. Erat
ꝯ ei consuetudo oīs cruce
q̄s uidebat de uote ueniar.
ꝯ; q̄dā uice añ sepulcrū cuiusdā
pagāni cruce in uisa p̄t̄iit. ꝯ
a suis ad mōit' adō cū nō ui
dēit p̄cib; dū req̄r̄ēt audiuit
uocē de sub t̄ra. Non uidisti
q̄ ego h̄ sepult' sū paganus
ꝯ signo crucis ī dign'. vn̄ fec̄
crucē ab ind̄ tolli. Cum
b̄t̄s patricius p̄ ybn̄ia p̄dicar
ret ꝯ fructū ibi nō p̄ modicū
facēt. Rogauit dn̄ꝫ ut aliqd̄
signū ostēdēt p̄ q̄ p̄titi p̄eni
tēnt. Iussu ḡ dō in quodā
loco circulū magnū cū baclo
designat. Et ecce t̄ra int̄ra
circlm se aparuit. ꝯ puteus
maximꝯ ꝯ p̄fundissim' ibidē
app̄uit. Reuelatūq; ē beato
patricio q̄ ī q̄dā p̄ugatorii loc̄
eēt. in q̄ quicū; uellꝫ descen
dē. alia ṡ p̄nia nō restaret.
n̄ aliū p̄ugatoriū. p̄liq; āt
inde redient. ꝯ qui redient
eos amane us; in sequens
mān̄e idē morā face oportēt
Multi ḡ ingrediebāt' qui de
cetō nō regrediebant'. P̄t ḡ
longū tp̄e mortuo pa. uir
quidā nobilis noīe nicholaus
q̄ pctā multa ꝯmisat cū suoꝝ
delictoꝝ penitēt ꝯ p̄ugatoriū
sci pa. sustiuē uellꝫ. Cū āt
octo dieb; ut oēs faciebant se
ieiuniis macerasst. in p̄dic
tū puteū descendit. ꝯ q̄dam
hostiū a late putei inueīt.
In q̄ egrdiens cū q̄dā ī oratori
um intrauer. repīst. Q̄dā
monachi albis induti orato
riū intrauīt. ꝯ offīm facien
tes. Nicholao dixīt ū ꝯstās
eēt q̄ multa dv̄a t̄ept̄am̄eta
eū p̄tūē oportēt. Cū ā ille
requirēt q̄ ad iutoriū ꝯhere
poss; dixunt. Cū te penis affli
gi senseris p̄tin' clama ꝯ dic.
Ihū x̄e filii di uiui miserē mi
peccatori. Recedentib; ḡ p̄dc̄is
uiris. ꝯtinuo affuit d̄moēs.
ꝯ ū ṡ obediat. p̄mo blandis
p̄missioib; p̄suadēt asserentes
q̄ eū custodient. ꝯ ad p̄pa in
columē p̄ducēt. S; cū ille eis
nullatenꝯ obediē uellꝫ. p̄tinus
diūsaꝝ feraꝝ t̄ribles audi
uit uoces p̄ait ꝯ mugitus.
Ad q̄ cū ille timore horribli
palpitaēt. Ihu. x̄e. fi. di. ui.
ui. mi peccatori p̄tin' exclama
uit. Et stati oīs illaꝝ feraꝝ

tumultus terribilis conquievit. Proces
sit ulterius et ad alium locum venit ibidem
ad quem demonum multitudo erat dicentium
dicentium. Putas quod manus nostras
evadas. Nequaquam. Sed nunc potius
torqueri incipies et affligi.
Et ecce quidam maximus ignis
et terribilis ibidem apparuit. Dixeruntque
ei demones. Nisi nobis assensum
in illum ignem te iactabimus
comburendum. Quem cum ille contempneret
ipsum acceperunt et in illum ignem
terribilem proiecerunt. Verum dum crucia
retur protinus exclamavit. Jhesu
Christe adiuva me. Statimque ille ignis est
extinctus. Ad alium deinde proce
dens locum vidit quosdam vivos
in igne vivos cruciari et la
minis ferreis candentibus a de
monibus usque ad viscera flagel
lari. Qui cum eis assentire noluisset
in eundem ignem proicitur et eisdem la
minis flagellatur. Sed cum ille
Jhesum Christum exclamasset a predicta pena
protinus liberatus est. Processit itinere
et quendam latissimum puteum in
tuetur de quo fumus horribilis et
fetor intollerabilis exalabat. Di
xeruntque ei demones. Locus quem
conspicis est infernus. In quo dominus noster
belzebub habitat. In ipsum ergo pu
teum te iactabimus si nobis assentire
recusas. Postquam autem illuc iactatus
fueris nullum modum evadendi re
medium obtinebis. Quod ille cum
audire contempneret ipsum arripien
tes in predictum puteum iactaverunt.
Sed dum ipse Jhesum Christum conclamasset
protinus inde illesus exivit et omnis
demonum multitudo tamquam
umbra evanuit. Cumque inde
rediret de loco vidit quendam pon
tem super quem eum transire oportebat
qui quidem erat strictissimus et in
star glaciei politus et lubricus.
Sub quo fluvius ingens igneus
fluebat. Sciens quod eum non posse transi
re omnino desperaret. Tandem recor
datus ubi qui eum de tot malis
eripuit confidenter accessit et unum
pedem super pontem ponens Jhesu Christe
dicere cepit. Deinde alium posuit
et eadem verba iteravit. Ad quemlibet
enim passum eadem verba protulit et sic
securus transivit. Cum igitur transisset
in quoddam pratum amenissimum
devenit. Ubi diversorum florum mira
suavitas redolebat. Et ecce
duo speciosi iuvenes ei apparuerunt
qui ipsum usque ad quandam civitatem
speciosissimam et auro et gemmis
mirabiliter rutilantem perduxerunt.
Dixeruntque ei quod illa civitas paradi
sus esset. In quam cum intrare
vellet dixerunt ei predicti iuvenes
quod primo ad suos rediret et post
dies xxx in pace quiesceret et
tunc illam civitatem civis perpetuus

introiret. Tunc niclo. inde ab
scedens s puteum se restituitur
i ueniret. Et omnibus que s otigerunt
runt narrans p. xx. dies in
domo feliciter requieuit. De Annuntiatione beate virginis marie.

Annuntiatio bte ma
rie uirginis dr q in
tali die s ab anglo
aduentus filii dei in car
nem fuisset annuntiat
Congruum ei fuit ut
in carnatone filii dei pdicet an
gelica annuntiatio triplici rone.
Primo rone ordinis qui notan
di. ut .s. ordo repatois r'nde
ret ordini puaricatois. Vn sicut
dyab temptauit mulierem ut eam
ptraheret ad dubitatoem. et p du
bitatone ad cosensum et p consen
sum ad lapsum. sic angls nunti
auit uirgini. ut nuntiando exci
taret ad fidem. et p fide ad consensum
p consensum ad concipiend dei fili
um. Secdo rone misterii an
gelici. Quia ei angls dei e minister
et famulus. et bta uirgo electa erat
ut eet dei mr. et congruum e mi
nistrum dne famulari conueniens
fuit ut be uirgini annuntiatio
p anglm fieret. Tercio rone
lapsus angelici repandi. Quia
ei incarnato no tm faciebat
ad repatone humani lapsus. Sed et
ad repatone ruine angelice. io

angli no debuerunt excludi.
Vn sicut sex mulieris no exclu
ditur a cognitoe misterii incar
natois et resurrectois. sic et nec
anglicus nuntii. Primo ds utr
qz anglo nuntiante. nuntiat i
mulieri. s. incarnatone uirgini m
et resurrectone magdalene. Cum
g uirgo bta a tercio anno etatis
sue usq ad xiiii. in templo cum
aliis uirginibus extitisset et uotum
d seruanda castitate emisisset
n ds ali disponeret. eam ioseph
desponsauit dno reuelante
et ioseph uirga frondente sicut i
ystoria de nati. uirginis plenius
otinetur. et in bethleem unde ori
undus erat. necessaria nuptiis p in
surus iuit. Ipa uo in naza
reth in domum parentum redut.
Nazareth e interptatr flos. Vn
dicit b. q flos nasci uoluit
i flore. et de flore et floris tpe.
Ibi g ei angls apparuit et ipam
salutauit dicens. Aue maria gratia plena etc. B.
Inuitauit nos ad maiore sa
lutatone gabriel exemplum Johis
tripudiu. et resalutatois luce.
Quare h' primo uidend qre dns
matrem suam uoluit desponsari
sit h' assignt b. tres rones dicens.
Necco desponsata e maria ioseph
qm p h' e de moibus misterium ab
scondi. Et a sposo uirginitas

comprobatur. Et virginis tam vetitum
die quam fame probatur. ¶ Quartum
ratio est. ut ab omni gradu mulieris
obprobrium tolleret. scilicet a coniugatis
virginibus et viduis. Unde ipsa
virgo in hoc triplici statu fuit.
¶ Quinta. ut unum misterio uteretur.
¶ Sexta. ut matrimonium bonum comprobaret.
¶ Septima. ut per virum genea
logie sexus teneretur. Dixit gabriel angelus
ave maria gratia plena etc. Beda. In ventre
gratia divinitatis. In corde
gratia caritatis. In ore gratia
affabilitatis. In manibus gratia
misericordie et largitatis. Idem vere ple
na quia de plenitudine capiunt
universi. captivi redemptionem
egri curationem. tristes consola
tionem. peccatores veniam. Iusti
gratiam angeli letitiam. Denique
tota trinitas gloriam filius hominis
humane carnis substantiam. ¶ Dominus
tecum. pater tecum qui genuit quem
concipis. dominus spiritus sanctus de quo
concipis. et dominus filius quem carne tua
induis sicut dicit Bernardus. Benedicta
tu in mulieribus. id est super omnes mulieres. quia scilicet
eris mater virgo mundi. et mater dei.
¶ Triplici maledicto mulieres
subiecte erant. scilicet maledicto obprobrii.
maledicto peccati. maledicto
supplicii. ¶ Maledicto obprobrii
quo ad non concipientes. Unde dixit
rachel. abstulit deus obprobrium
meum. ¶ Maledicto peccati quo ad
concipientes. Unde psalmus. ecce enim in
iniquitatibus conceptus sum etc.
¶ Maledicto supplicii quo ad pari
entes. Unde Genesis. In dolore paries
etc. Sola autem virgo maria in
benedicta est inter mulieres. Cuius vir
ginitati addita est fecunditas.
et fecunditati in conceptu sanctitas
et sanctitati in partu iocunditas.
¶ Gratia plena. sicut dicit Bernardus. propter
quatuor. que fluxerunt in eius mente
Que fuerunt devotio humilitatis
reverentia. pudoris magnitu
do credulitatis. martirium cor
dis. ¶ Dominus tecum. propter alia
quatuor. que ei fluxerunt de celo. secundum
idem dicit. Que sunt marie sanctifica
tio. angeli salutatio. spiritus sancti
supervenientio. filii dei incarnatio.
¶ Benedicta tu in mulieribus. propter alia quatuor.
que secundum idem dicit fulserunt in eius
carne. quia scilicet fuit virginitatis pri
miceria sine corruptione fecunda.
sine gravedine gravida et sine dolore
puerpera. ¶ Que cum audisset
turbata est in sermone eius et cogita
bat qualis esset ista salutatio.
hinc apparet laus virginis In
auditu. In affectu. In cogita
tu. ¶ In auditu laudatur
modestia quia audit et tacet.
¶ In affectu verecundia. Unde tur
bata est. ¶ In cogitatu pru

dentia duplici extra. Turbata
e de angeli sermone. non de eius
visione. Prima quia beata
virgo angelos sepe videbat. sed num
quam talia loquentes audierat.
Aliam assignat petrus raue-
nnat in quod angelus bland
in spe. sed turbulis in sermone. Vn
de leuit solicitaui visus. ni
mium turbaui audit. Ber. Quia tu
bata est in sermone eius. Fuit vere
cundie virginalis. quod non perturba
ta fortitudinis. quod tacuit et co
gitauit. prudentie et discretionis
Tunc angelus confortans eam dixit.
Ne timeas maria. inuenisti enim gratiam
apud dominum. Ber. Quam gratiam dei et hominum
pacem. mortis destructionem. vite
reparationem. Ecce concipies et
paries filium et uocabis nomen eius ihesum
.i. saluatorem. qui saluum faciet
et populum suum a peccatis eorum. hic erit
magnus et filius altissimi uocabitur.
Ber. hic est ille qui est magnus deus
fortis futurus et est magnus. s. ma
gnus homo. magnus doctor. magnus
propheta. Dixit autem maria ad angelum
quomodo fiet istud quoniam uirum non cognosco.
.i. me non cognituram propono. Et ita
fuit virgo. mente. carne. proposito.
Ecce maria interrogat. et qui interrogat.
Cum zacharias tacuit
incredulitatis penam tulit. Secundum hoc pe-
trus rauennas assignat differentias dicens. Ille

peccatorum cognitor. non uerba. sed corda
perpendit. non quod dixerunt. sed quod se
sentire iudicauit. Erat enim inter
rogantium causa dissimilis spes
pro diuersa. hec contra naturam credidit. Ille
dubitauit pro natura. hec integre
rei ordinem quesiuit. Ille quod deus
uult fieri non posse perscribit. Ille
impellentibus exemplis non acce
dit ad fidem. hec mirata de partu
virginis. Ille de conceptu dis
putat coniugali. Non ergo dubi
tat de facto. sed modum querit et
ordinem. Nam cum triplex sit
modus concipiendi. s. naturalis.
spiritualis. mirabilis. Quo istorum
conciperet sciscitatur. Et respondens
angelus dixit ei. spiritus sanctus superueniet
in te qui ipsum tuum conceptum
efficiet. Vnde dicitur conceptus
de spiritu sancto et hoc propter .iiii. rationes
Primo propter ostensionem eximie
caritatis. ut sic ostendatur quod in
effabili dei caritate uerbum dei
caro factum est. Io. iii. Sic deus di
lexit mundum et cetera. et hec est ratio magistri
sententiarum. Secundo propter ostensionem
gratie absque meritis ut per hoc quod dicitur
conceptus de spiritu sancto. ostendatur
quod sit ex sola gratia quod nulla hominum
merita precesserunt. et hec ratio est
hugonis. Tertio propter virtutem opera
tionis. quia sancti operatione et virtute spiritus
sancti conceptus est. et hec ratio est ambrosii.

¶ ·uel· ꝓpter motiuū ɔceptōis ɔ· h̄ ꝺ
ē hu· de scō uict· ɔmotiuū ut
ait ad ɔceptōnē ūlem ē amor
uiri in mliem· ɔ amor mlīs
ī uiro· s; in uirgīe maīa ꝗꝛ in
eī corde amor· spc̄ sc̄i· singlai
t adebat· ꝓpt̄ in carne eī amor
spc̄· s· mirabilia faciebat· Et
h̄ ē ꝺ hu· de scō uict· ¶ Et ui
tus altissimi ob· t· h̄ fm glo·
s; exponit umbra aliuē et
cor obiecto solis fom ɔ ūgo sic
ɔ piur hō· plenitudinē diui
tatis cape nequibat· ꝗꝛ ūtus
altissi· obū· dū in corꝑa lux·
diuinitatis cor suscepit hūai
tatis ut s; possi; dm pati· hāc
exꝑōtōnē uit tangē· b· qui s;
ait· Quia ds spc̄ ē· nos ūo
umbra cōrs sui tempauit se
nob· ut obiectu uiuifice cōīs
uideami ūbū in carne· solem
in nube· lumē in testa· cereū
in latna· fm· b· s; expōit· Illū
mod quo de spū· s· ɔcipies di ū
tute· ꝑ in suo sāctissimo ɔsilio
obumbrando occultabat· ut
s; tm notū hēat ꝑ t· ac si dicat
Qd a me queīs· ꝗꝛ inte mor
expiēis· scies scies ɔfelicit sa
es· ꝗꝛ illo doctore quo auctore
ego nūtiare sū missus ūgi
nalē ɔceptū nō carne· ul obū·
·i· te auctor extu refrigabit
Et ecce elizabeth cognata tua·
ɔc· Ecce dic· ut ostndat h̄ eē
magnū nouū iueniū· uel· de
cāus ɔceptus elizabeth ɔ mē
nūtiat· fm· b· pma ē cumlus
letitie· scda ꝑfecto sciē· Tcia
ꝑfectō doctine· uel· obsequiū
mīe· Dic eni sic· qd sterilis co
gnate ɔceptus maīe nūtiat·
ut dū miraclm miraclō ad
iecit gaudio gaudiū cumlat·
¶ Vl' idō ꝗꝛ ꝑfecto docebat ut
ūbū mox diuulgand ubiqꝫ
sciret ꝑus ūgo ꝑ angelm qm
audiret ab hoīe ne mīr dī ag
silus filii uidet amota si eoꝝ
que in tris tam ꝓpe gerunt
remansiss; ignara· ¶ Vl' idō
ꝓpti ut dū nc̄ saluatoris· nc̄
ꝑcursoris edocet aduent uer
temp ɔ ordinē tpc̄ tenēs· ꝓu
p mod meli sēptoribꝫ atqꝫ pdi
catoribꝫ refet ūitatē· ¶ Vl' idō
ut audiens cognatam uetulā
grauidam cogitet iuuēcula de
obsequio· ut s; puulo ꝓple
det locus obseqndi dnō et
mirablius fuit miraclm de
miraclo· ¶ Ut b· ꝗꝛ ūgo re
sponsū festināt· o dna ꝑ ūbō
ūbū· ꝑfer tuū· suscipe diuinū·
emitte trāsitoriū ɔ amplectē
sempiternū· surge curre ɔ apī·
surge ꝑ fidē· curre ꝑ deuotōē;

api per consensum uel per consentōnē. Tunc maria expansis manibꝫ ꝯ oculis ad celū eleuatis ait. Ecce ancilla dn̄i fi. m. s. u. tuū. R. Alius in aure. alius in ore. alius in manu uerbū dei factū fuisse memorat. m a scm̄ ē. in aure per anglicā salutatōez. In corde per fidē. In ore per ꝯfessionē. In manu per ꝯtrectatōnē. In uētre per conceptōnē. In gremio per sustentōnē. In brachiis per oblatōnē. Fiat m s m uerbū tuū. R. Nolo ut fiat m declamatorie pdicatū. aut figurali significatū. aut ymaginatorie sompniatū. sꝫ silenter inspiratū. personaliter incarnatū. corporaliter uisceratū. Statim filius in utero illius ꝯceptus ē. perfectus deus ꝯ perfectus hō. ꝯ in ipsa pa die ꝯceptōis tante sapie ac potestatis extitit. quante i. xxx. āno fuit. Tunc surgens maria abiit ad elizabeth. Et cū eā salutasset. Jo. in eius utero exultauit glo. Qa lingua nō poterat exultare aīo salutat. ꝯ sue precursionis offīm inchoat. Fuit a ibi in eius obsequio tribꝫ mensibꝫ donec Jo. nasceretur quem manibꝫ suis de terra leuauit. sicut in li. iustorum legitur. In hac die ut dr̄ per multa temporum circuitu deus multa operatus ē q dē d. gr. uersibus declarauit.

Salue festa dies. q uulnera nrā coerces. Angelus ē missus. ē passus in cruce xp̄. Est adā fcūs ꝯ eodem tempore lapsus. Ob meritū decime cadit abel fratris ab ense. Offert melchisedech. ysaac supponitur aris. Est decollatus baptista xp̄i bēs. Est petrus erectus. Jacobus sub herode peremptus. Corpora scōrū cū xp̄o multa resurgunt. latro dulce tūi. per xp̄m suscepit amen. Miles quidā diues ualde ac nobilis seculo abrenūtiauit ꝯ ordinē cisterciencium intrauit. Et quia litteras nesciebat erubescentes monachi tam nobilem personā inter laycos deputari. dederūt ei magistrum si forte modicū addiscere posset. ꝯ ob hanc occasionem inter monachos permaneret. Sꝫ cū diu cū magistro fuisset ꝯ nil omnino preter hec duo uerba. Aue maria discere potuisset. hec tamē auide retinuit. ut quocumque deambularet. ꝯ quicquid ageret ea incessanter ruminaret. Tandē moritur ꝯ in cymiterio cū aliis fratribꝫ sepelitur. Et ecce super eius tumulum speciosum excrescit liliū ꝯ in quolibꝫ foliū. Aue maria litteris aureis habebat inscriptū. Currentes a eius ad tam spectaculum. terrā de tumulo effoderunt. ꝯ radices lilii de ore defuncti procedere reperierunt. Intellexerūt

g cum quanta devotione illa duo
verba dixerit quod dominus tanti hono
re prodigii illustravit. ¶ Quidam
miles quidam in via cum castrum
haberet, omnes transeuntes sine
miseratione aliqua spoliabat. Vir
ginem autem dei cotidie salu
tabat nec pro aliquo impedimento
contingenti ab ipsa salutatione
aliqua die cessare volebat.
Accidit autem ut quidam vir
religiosus sanctus inde transitum fa
ceret, quem ipse predictus miles conti
nuo expoliari iubet. Vir autem
sanctus rogavit predones ut ipsum
ad dominum suum deducerent quia ad ipsum
habet secreta que proferat. Adductus
autem rogavit militem ut omnes
de familia sua et castro congrega
ri faceret ut eis verbum dei predi
caret. ¶ Cum autem congregati fuissent
ille ait: nequaquam hic omnes estis, sed
aliquis adhuc deest. Cum autem omnes
se ibidem esse assererent, ait: Di
ligenter perquirite et aliquem invenie
tis abesse. Tunc unus exclam
ans dixit: quoniam solus illuc ca
merarius non venit. Ille autem
dixit: vere ipse est qui solus deest.
Pro eo cito mittitur et in medium
deducitur. Cum autem virum dei vi
disset, revolutis terribiliter oculis
caput instar insani agitab
at nec propius accedere audebat.

Vir autem sanctus dixit ei: Adiuro
te per nomen domini nostri ihesu christi
ut quis sis nobis edisseras et quam
ob causam huc veneris palam
pandas. Cui ille: heu ad
iuratus prodere cogor invitus.
Ego enim non sum homo sed demon
qui formam hominis accepi et xiiij
an(nis) cum hoc milite sum permansi.
Nam princeps noster me
huc misit ut die qua hic
sue matris salutationem non di
ceret diligenter observarem ut in
eum potestate accepta ipsum con
tinuo strangularem et sic in malis
operibus vitam finiens noster esset.
Quacumque enim die illam salutatio
nem diceret in ipsum potestatem
habere non potui. Ecce autem de die
in diem diligenter observavi
et nullum diem quo eam salutaverit
pretermisit. Hec miles audiens
vehementer obstupuit et ad pe
des viri dei se proiciens veniam
postulavit et in melius deinceps
vitam mutavit. Vir autem sanctus dixit
demoni: Precipio tibi demon in
nomine domini nostri ihesu christi ut hinc
statim abscedas et talem accipiens
locum possideas ut nulli gloriose
dei genitrici invocanti nocere presu
mas. Hec ubi iussa dedit
demon abscedens evan
uit. ¶ De passione domini.

Passio x̄ fuit ex dolore a
marà ex illusione d'spec
ta· ex utilitate multiplici·
fructuosa· ¶ Dolor ā cātā
ex q̄nz· ¶ Primo ex eo q̄ ipā
passio fuit ignominiosa·
¶ Et ꝓp ignominiosū locū· q̄ ī
caluariā ubi malefactores pu
niebant· ¶ ꝓp ignominio
sū suppliciū· q̄ morte tur
pissimā ↄdēpnat' ē· Crux eñ
x̄ suppliciū erāt latinū· Et
licz crux tūc eēt ml'te igno
minīe· nūc ā ē in mēte glie·
vn̄ ā· Crux q̄ erāt tē suppli
ciū latronū· nūc transit ad ī
frontes impatoꝝ· In tm̄ ho
norē d's ↄtulit supplicio suo
q̄ ↄferret suo suo· ¶ ꝓp ig
nominiosū ↄsortiū· q̄ cū sce
leratis deputat' ē· i· cū la
tronib; qui ṗus fuer̄ scelati
s̄ pea vn̄ cōūsus ē· s· dismas
qui erāt a dextris sic̄ dr̄ ī euā
nichodemi· ↄ alī dāpna
tus· s· gestas qui erāt a dex
tris a sinistris· vni g° dedit
regnū· alii dedit suppliciū
amb'· Auctor pietatis ī cru
ce pendēs in sclāib; negocia
is pietatis officia diuide
bat· ꝓ secutōne aplis· mr̄e
discipulo· corꝰ iudeis· pat'
spm· ugini paranymphū· latro

padysū· patrib; infernū· crē
xianis penitentib; ↄ mēdicat·
Ecce testim̄ q̄ fec̄ x̄ in mōte
pendēs in cruce· ¶ Scd̄o ex
eo q̄d fuit in iusta· q̄ pctm̄
nō fec̄· n̄ in uent' ē dolor ī
ore eī· ↄ id̄o que uēit ī digne
pena dolenda ūeīt· ¶ De t̄
bus aūt ṗcipue eū ī iuste
accusabant· Iudei q̄ tributū
reddi ꝓhibebat· q̄ se regē
dicebat· ↄ q̄ se filiū dī facie
bat· Contra has tres accu
satōnes dicim' in pasceue ī
ꝑsona saluatoris tres excu
satōnes· ꝑpl'e m̄s ↄc̄· Vbi ex
ꝓbratis t̄a bn̄ficia eis col
lata· s· libatōnē ab egypto
regnū in deserto· plantatōē
vinee in loco optīo q̄i dicat
xp̄c· Accusas me de redditōē
tributi· poti' debēs g̃ras agē
q̄ libaui te a tributo· Accusas
q̄ dixi me regē· poti' g̃ras
agē· q̄ regalit' paui te ī des
to· Accusas q̄ me dixi filiū
dī· poti' g̃s agē· q̄ te ī vineā
meā elegi· ↄ meis mā͞ib; te
plantaui· ¶ Tercio ex eo q̄
fuit ab amicis occisus· Tol
lābilior eēt ē dolor si pateēt'·
ab his qui aliq̄ de eū debēnt
eē eī inimici· vl' ab his qui
eēnt alieni ↄ extranei· vl' ab

hiis quib; aliqua incomoda intulissz. s; patit̃ ab amicis & ab hiis qui debẽnt ẽẽ amici. Itẽ a pximis .i. ab hiis de q̃r stirpe natus ẽ. de hiis duob' dr̃ in ps̃. Amici mei & pximi mei &c̃. Iob .xix. Noti mei q̃i alieni recesserunt a me. Itẽ ab hiis q̃ bus multa bõa ꝯtulat. Io. viii. Multa bona opa &c̃. R̃. O bone ihũ q̃m dulcit̃ cũ omĩb; ꝯũ satus es. q̃ magna & hũnd antissiã eis largitus es. q̃ dura & aspa p eis passus es. Dura ũba duriora ũba. Durissima crucis tormẽta. ¶ Quarto ex rõne teñitudinis corporis. Vñ in figura eius dr̃ de eo .ii. R̃. pnst. Ipe ẽ q̃i tenimĩ ligni uermiculus. R̃. O iudei lapides estis s; lapide ꝑcutitis molliorẽ. De resonat tinnitus pietatis. et ebullit oleũ caritatis. Itẽ Io. traditus ẽ illis militib; ũbãnd & id sacratissimũ cor pectus q̃ dei capax flagella scĩuerẽ. ¶ V. ex eo q̃ fuit uniũsal' q̃ p omĩs ptes & p omẽs sens'. ¶ Primo ẽi fuit h' dolor in oclis q̃ lacrimatus ẽ. sic h̃ẽt' heb. v. R̃. Ascendit in altũ ut longi audiret. fortit̃ clamauit. ut nll's excusaret clamori lacrimas addidit ut h' ꝯpatẽr. Alias ẽ bis lacrimas fudit. s. in resuscitatõne lazari & sr̃ ierlm. Ita q̃ p lacrime fuer̃ amoris. vñ & quidã cũ uidissent eũ lacrimãtẽ dixerũt. ecce quõ amabat eũ. Ste fuer̃ pietatis & passionis. s; hec tãc fuer̃ doloris. ¶ Scdo fuit ĩ auditu. cũ .s. obpbria & blasphẽie intogate sunt. xp̃e ẽi. uiss. spãli habuit in quib; obpbria & blasphemias audiuit. Hũit ẽi excellentissimã noblitatẽ. q̃ q̃ntũ ad dinã nãm fuit etiã regis filiũ. Et q̃ ad hũam de regia stirpe genit'. Ita q̃ ẽ in q̃ntũ hõ fuit rex regũ & dñs dñantiũ. ¶ Hũit in effabilem ũitatem q̃ ipe ẽ uia ũitas & uita. vnde de se ipsũ dic̃. Sermo meus ũitas ẽ. filius ẽ ẽ sermo suũ ũbũ patris. ¶ Hũit insupablẽm põtatẽ. q̃ oĩa p ipm̃ fcã s & sĩ ipõ fcm̃ ẽ nil. Hũit singlarẽ bõitatem q̃ nemo bon' ñ solus ds. In hiis x̃ audiuit opbria & blasphemias. ¶ Primo q̃ ad nobilitatẽ. m̃t. xiii. nõne h' ẽ filius fabri. nõne m̃r ei' dr̃ maria. ¶ Scdo quo ad põtatẽ m̃t. xii. h' nõ eicit demõia ñ i bel. pn cipe dmõior. It̃ m̃t. xxvii. alios saluos fec̃. seipm̃ nõ pt̃ saluũ facẽ. Ecce dixit ipm̃ impõtatẽ cũ m' ad's potẽs extitit. q̃ x

secutores suos sola uoce pstra
uit. Nam cū ipe īn interrogasset q̄
quesitis et illi rndissent ihm na
zarenū. ↄtinuo ceciderunt in t̄
ram. q̄. Una uox turbā odiis
ferocē armis terribilem sine ullo
telo pcussit repulit. strauit.
uirtute latentis diuinitatis. Quid
iudicaturus faciet. qui iudicand'
hec fecit. Quid regnaturus poterit. Qui
moriturus hec potuit. ¶ .xi. q̄ ad
ueritatē. Jo. viii. Tu de te ipso te
stimonium phibes. te. tu. nō est
uerum. Ecce q̄ dicūt ipsum mendacē
cū tamen ipe sit uia ueritas et uita
hanc ueritatē pilatus scire nō me
ruit. q̄ ipsum scdm ueritatē nō iudi
cauit. Inclinauit quippe iudi
ciū a ueritate. sed in ueritate nō
pmansit. ideo de ueritate qōnē
mouit in clamare. sed nō meruit
solutionē audire. ¶ Alia rō ē
scdm. q̄. Quia solutionē nō audiuit
q̄ cum illā qōnē fecisset. subito
uenit illi in mentē ↄsuetudo iu
deorum qua solebat unū dimitti
illis in pascha. ideo statim exiuit. et
solutionē nō expectauit. ¶ .xii.
rō ē scdm c̄sostomum. q̄ sciebat quod qō
tam difficilis indigebat multo
tpe et multa discussione. et ipse
ad liberationē xpī pperabat. ideo
statim exiuit. Legitur tamen in eu. nicho
demi. q̄ cum pilatus ihm inter
rogasset. quid ē ueritas. Ihs ei. rn.
ueritas de celo ē. Et pilatus in
terris nō ē ueritas. Dicit ei ihus
Quō pt ueritas eē in terris. q̄
iudicatur ab hiis qui ptatem
hñt in terris. ¶ .xiii. quo ad
bonitatē. Dicebant ei ipsum peccatorē
eē. in eod. Jo. ¶ Nos scimus q̄
hic homo peccator ē. Seductorē in sc̄de
lu. xiii. Commouet ppl'm dicēs
p uniuersā iudeā incipiens a
galilea usq; huc. legis puari
catorē in ope. Jo. ix. Non ē hic
homo a deo q̄ sabbatū nō custodit.
¶ .xii. fuit in odoratu q̄ maxi
mū fetorē sentire potuit. in
monte caluarie ubi erant corpa fe
tida mortuorum. Unde dr̄ in hystoriis
q̄ caluaria ē pprie ē os capitis
humani nudū. et q̄ ibi decollab
antur rei. et multa capitū ossa
ibi aspsa erant dicebatur calua
rie locus. l' caluariū. ¶ .xiii.
fuit in gustu. unde cum clamaret
sicio. dederunt ei acetū cum mir
ra et felle mixtū. ut ex aceto
citi moreretur. et ipi custodes citi
studia citi liberarentur. Dicitur ei cru
cifixos citi mori si acetū bib
ant. Et ex mirra patet olpha
tus et ex q̄ felle gustus. q̄. p meo
repletur sanctitas aceto. Ine
briatur felle dulcedo adicitur i
nocentia reo moritur uita p mor
tuo.

¶ S. fuit in tactu qr in oib; ptib'
cor's aplanta ē pedis usq; ad u'
ticē nō fuit in eo sanitas. Ne
hoc q'lr in oib; sensib; dolorē
hūit. dic̄ B. capd' anglicis
tremebūdū spib; densitate
spinaꝝ pungit'. facies pl'ē
p'filus hoīū sputis iudeoꝝ
deturpat'. ocli lucidiores sole
caligant' in morte. Aures q̄
audiuit anglicos cant'. au
diuit peccoꝝ insultus. os qd'
docuit anglos felle ꝯ aceto po
tat'. pedes quoꝝ scabellū ad
orat'. qm̄ scm̄ ē. cruci clauo
affigunt'. manꝰ q̄ formaūt ce
los sc̄ in cruce extense ꝯ cla
uis affixe. corꝰ u'lbat'. latus
lancea pforat'. ꝯ qd plura n̄
remāsit in eo n̄ ling'a. ut pro
peccātib; exoraret. ꝯ m̄re discī
plō ꝯ mādaret. ¶ Scd'o ei' passio
fuit ex illusione despecta. iiij.
eī uicib; fuit ꝯ illusū. ¶ Pro
in domo āne. ū recepit sputa
alapas uelatōne ocloꝝ. B. U
ultū tuū bone ihu desidā
bl'em in q̄ desidāt angl'i
psp'icē. sputis in q̄naiūt. ma
nib; pcusser'. velo p derisiōe
opuer't. ū nō amās uul tu
b; pfecer'. ¶ Scd'o in domo
Herodis qui eū fatuū ꝯ n̄ sane
m̄tis extimās ex eo q' ullū
ab eo responsū h're potuerat. p
derisione eū ueste alba induit.
B. Tu homo es ꝯ h'es fctū de
florib;. ꝯ ego d's ꝯ hēo coronā
spineā. Tu scirothecas ī manī
b;. ꝯ ego clauos defixos. Tu
in albis uestib; trpudias. ꝯ
ego p te derisus ab herōde sū
in ueste alba. Tu trpudias
cū uestib; pedib; ꝯ ego cuꝫ
pedib; laboraui. Tu in chore
is brachia extendis ī mod'
crucis ī gaudiū. ꝯ ego ea ex
tensa in cruce h'ui in opprobri
um. Ego in cr'ce dolui ꝯ tu ī
cruce exultas. Tu h'es latus
aptū. ꝯ pectus in signū uane
gl'e. ꝯ ego latus fossū h'in.
p te tn̄ reuiter' ad me ꝯ ego su
scipiā te. ¶ . iij. in domo py
lati ū milites tunicā cocchy
neā ei circūdederūt ꝯ arudinē
ī manū deder'. ꝯ coronā spine
am sr' capd' posuer'. ꝯ genu
flexo dicebāt. Aue rex iudeoꝝ
¶ Illa aūt spinea corona d'r fu
isse de iūcis marinis. q̄ꝝ acies
n̄ min' spinea dura ē ꝯ pene
tratiua. vn̄ sanguinē de capite
credit' corona illa spinea ex
traxisse. vn̄ B. Capd' id' diuinū
mltis spinaꝝ densitate usq;
ad cerebꝝ ꝯ fixū ē. ꝯ has tres
illusiones impasciene p'fitim

am̄ releuatōnē ocłis tēs ad
oratōnes dn̄tes. Agyos etc.
qū t orantes t illusū ip̄ nos
Quarto in cruce. Mt. xxvii. prin
cipes sacerdotū illudentes cū
senioribȝ et scribis dicebant.
Si rex isrł ē descendat nūc
de cruce ut credam᷒ ei. Bernardus sup
hunc locū. Infirmam patiam.
magis exibȝ humilitatē comendat
obediam implet. pficit caritatem.
In hiis nempe uirtutum
gemmis. iiii. cornua crucis
ornatur. Et sic eminentior cari
tas. adexteris obedia. sinistris
patia. radix oim̄ uirtutū pro
funditas. humilitas in pro
fundo. Hec que xpc passus ē. Bernardus
breuiter recolligit dicens. Me
mor ero quādiu uixero labor
quos ptulit in pdicando fati
gatonū in discurrendo uigi
liar in orando. temptonū in
ieiunando. lacrimar in conpati
endo. Insidiar in colloquendo
postremo conuitor. sputor. colo
laphor. subsanatonū. explora
tonū clauor. Quinto ei᷒ pas
sio fuit utilitate mltiplici
fructuosa. cui᷒ utilitas pōt
ēē triplex. s. pctōr remissio.
gre collatō. glīe exibitō. Et hec
tria notantur in titulo crucis
xpi ihu quo ad sc. nazarenus

quo ad sm̄ rex iudeor. quo ad
tcium quia ibi erim᷒ oēs reges. De
ei᷒ utilitate dic aug. Culpam
deleuerat xpc. psentē ptitam
conpsitam. ptita pctā tulit
ea remittendo. psentia hoīes ab
eis retrahendo. futura grām
quā uitarent conferendo. De ei᷒
utilitate dic aug. Ad uiuerem᷒.
gratulem᷒. amem᷒. laudem᷒.
adorem᷒. qm̄ p redeptoris nr̄i
mortē. de tenebris ad lucē.
de morte ad uitā. de corrup
ne ad incorrupnē. de exilio ad
patriam. de luctu ad gaudi
um uocati sum᷒. Quam uti
lis ā mod nrē redemptōis exti
tit. patȝ ex. v. ronibȝ. Uide
quia fuit acceptissim᷒ ad plan
tand dm̄. Congentissimus
ad curand morbū. Efficacissim᷒ ad atrahend genus
humanū. prudentissim᷒ ad ex
pugnand humani generis inimici
Primo ergo fuit acceptissim᷒
ad placand et reconsiliand dm̄
quia sic dr anselm᷒ in li. cur deus
hō. Nichil asperius et difficili᷒
pt pati ad honorē di sponte
et nō ex debito quam mortē et
neque quam magis se hō pt dare
deo. qm̄ cū se morti tradit
ad honorē ipi᷒. et hic ē quod dr eph.
.v. Tradidit se etc. Quarto

que fuit sacrificium nos deo placans
et reconcilians. Dicit Augustinus in libro de trinitate.
Quid tam grate suscipi posset
quam caro sacrificii nostri corpus effectum
sacerdotis nostri. ut quoniam quatuor consi
derantur in omni sacrificio. Cui offe
ratur. Quid offeratur. pro quibus offe
ratur. et quis offerat. Idem ipse
unus verusque mediator per sacrifici
um pacis reconcilians nos deo.
Unum cum ipso maneret cui offerebat
unum in se faceret pro quibus offerebat
et quod offerebat. Unus ipse esset qui offe
rebat et quod offerebat. Per hec patet quali-
ter per xpistum sumus reconciliati. Dicit idem
Augustinus quia xpistus est sacerdos et sacrificium deus
et templum. Sacerdos per quem sumus re
conciliati. Sacrificium quo sumus re
conciliati. Deus cui sumus reconcili
ati. Templum in quo sumus reconcili
ati. Verum quibusdam hanc reconcilia
tionem parvipendentibus xpistus in perso
na xpisti exprobrat dicens. Cum esses
inimicus patri meo reconciliavi
te per me. Cum esses longe veni
ut redimerem te. Cum inter mon
tes et silvas errares quesivi
te. Inter lapides et ligna inveni
te. Et cum luporum ferarumque rapido
ore laniareris collegi te. In hu
meris meis portavi te. patri
meo reddidi te. laboravi. suda
vi. Caput meum spinis opposui.
Manus meas clavis obieci. Lancea

latus meum aperui. Tot non di
cam iniurias quot asperitatibus
laceratus sum. sanguinem meum fudi
animam meam posui ut coniungerem te
mihi. ut tu non dividaris a me.
Secundo fuit convenientissima ad
curandum morbum. Congruitas autem
attenditur ex parte temporis. ex parte loci.
et ex parte modi. Ex parte temporis
quia adam factus fuit et peccavit in
mense martii et feria vi. Item pec
cavit in hora vi. et ideo xpistus pati
voluit in martio quia in die in qua
fuit nuntiatus fuit et passus. Item
in feria vi. et hora vi. Secundo
ex parte loci. Quoniam locus sue passio
nis triplex consideratur. scilicet aut communis
aut specialis. aut singularis. Locus
communis fuit terra promissionis. specialis
calvarie locus. singularis crux.
In loco autem communi primus homo fuit formatus
quia in partibus illis iuxta damascum in
agro damasceno dicitur fuisse forma
tus. In loco speciali fuit sepultus
quia ibidem ubi xpistus passus est adam dicitur
fuisse sepultus. licet autenticum
non sit. cum secundum Ieronimum adam in hebron
sepultus fuit. sicut etiam Iosue xiiii.
expresse habetur. In loco singulari fuit
deceptus. non quia in loco illo in quo
xpistus passus est adam fuit deceptus.
sed pro tanto dicitur. quia sicut adam decep
tus fuit in ligno. ita xpistus passus
est in ligno. In quadam autem historia

91

graviorem dicitur quod in eadem. Tercium expte modi curandi quod quidem modus fuit per similia contraria. per similia quoniam sicut dicit augustinus. homo homines. mortalis mortales. morte mortuos liberavit. ambrosius. Extra virgine adam. xpc ex virgine. Ille ad ymaginem dei. hic ymago dei. per mulierem stulticia. per mulierem sapientia. nudus adam. nudus xpc. mors per arborem. vita per crucem. In deserto adam. In deserto xpc. per contraria quoniam primus homo secundum gregorium peccaverat per superbiam. Inobedientiam. et gulam. voluit enim assimilari deo per sciencie sublimitatem. transgredi precepta dei. et gustare pomi suavitatem. et quoniam curatio habet fieri per contrarium. Iste modus iste satisfaciendi congruissimus fuit. quod fuit per humiliationem divine voluntatis impletionem. Quartum. fuit efficacissimus ad hattrahendum genus humanum. Nunquam est salvo libertatis arbitrio magis ad amorem suum et fiduciam genus humanum attrahere potuit. Qualiter autem per hunc amorem nos attrahit dicit bernardus. super omnia reddit te michi amabilem bone ihesu. calix quem bibisti. opus nostre redemptionis. hoc amorem amorem nostrum facile venire dicat totum sibi. hoc est quod nostram devotionem et animum blandius

allicit. et iustius. exigit. et arcius stringit. et vehemencius afficit. Et enim ubi te exinanisti. ubi te naturalibus radiis exuisti. ibi pietas magna emicuit. ibi caritas plus effluxit. ibi gratia amplius radiavit. Qualiter vero ad fiduciam. dicitur ro. viii. Qui et proprio filio non pepercit. sed pro nobis omnibus tradidit illum. Quomodo non et cum illo omnia donavit. Unde bernardus. Quis non rapiatur ad spem impetrandi fiduciam qui eius attendit corporis dispositionem. vide caput inclinavit ad osculum. brachia extensa ad amplexum. manus perforatas ad largiendum. latus apertum ad diligendum. pedum affixionem ad nobiscum commanendum. corporis extensionem ad se nobis totum impendendum. Quintum fuit potentissimus ad expugnandum humani generis inimicum. Iob. xxvi. prudentia eius percussit superbum et ultro. Nunquid potes capere leviatam hamo. et cetera. Hamum sue divinitatis abscondit sub esca humanitatis. et dyabolus volens capere escam carnis. captus est ab hamo divinitatis. De hac potenti captione dicit augustinus. venit redemptor et captus est deceptor. Et quid fecit redemptor captivatori nostro. Tetendit muscipulam carnem suam. posuit in ea escam sanguinem suum. Ipse autem voluit

fundē sanguīnē nō debitoris pp
q recessit a debitoribꝫ · hī moī
aūt debitū aps uocat cirog̃
phū · Qđ quidē x̄ tulit ꝯ cruci
affix̄ · De quo cyro · dic̄ aug̃
Eua pctm̄ adūa mutuauit
cy · scpsi fideiussorē dedit et
vsura posteritati creuit · Tunc
adūa pctm̄ mutuauit qn̄ ꝯtra
p̄ceptū dō sue p̄ue suggestioni
ꝯsensit · Qđ cyro · scpsit qn̄do
manū ad uetitū pomū p̄rex̄
fideiussorē dedit qn̄ adā pctō
ꝯsentire fec̄ · ꝯ sic usura pctī posti
tati creuit · Contra g̃ ꝯtep nen
tes hūc redemptonē qua nos
de inimica p̄te redux̄ · B · ex
plrando dic̄ mg̃r x̄ · pple mis
ait dn̄s · Qd ē potiu fac̄e ꝯ nō
feci · Qđ caūe ē qđ inimico mō
mag̃ lib fuire q̄ m̄ · n̄ ille cā
uit uos · Sꝫ n̄ pascit · Si pua
h uident ingratis · nō ille · sꝫ
ego redemi uos · Quo p̄cio
Non utiqꝫ corrupti auro l' argē
to · nō sole aut luna · nō sal
tem aliq̄ angloꝝ · sꝫ p̄prio cruore
uos redemi · Ceteꝝ si nꝫ tā
mltiplici iure debitū a nobꝭ
ē elicē famulatū · omissis oibꝭ
meū saltē ex diurno dnaīo ꝯ
uenire · Et qr̄ x̄ in morte tr
didenit · Judas p auaritiam
Judi p inuidiam l' in iudiam · pi

latus p timorē · Ideo uidend
ēēt de pena a dō hijs inflicta
merito hui pctī · Sꝫ de pena
ꝯ origine iud̄ in uenies in le
genda scī mathie · De pena
ꝯ excidio iudeoꝝ · in legenda
scī Ja · minoris · De pena
ꝯ origine pylati · In q̄dam ysto
ria sic legit · Fuit quidā rex noīe
tyrus qui q̄ndam puellā noīe
pilā filiā cui malinarii noīe
atus carnali cognouit · et de ea
filiū gn̄auit · Pila aūt ex noīe
suo ꝯ noīe pris sui q̄ dicebat
atus · vnū nomē ex posuit ·
ꝯ nato p̄uo inposuit n̄ pilat
Cum ā pylatus tres annos
hēet ipm̄ pyla ad regē trans
misit · Hēbat aūt rex filiu
de regina ꝯiuge sua q̄ fere
pylato coeuus uidebat · Isti dū
annos discrōnis attigissent
sepi luctamie pugna · ꝯ fū
da ad inuicē colludebāt · Sꝫ
regis legittimi filius ꝯ gn̄e
erat nobilior · Sꝫ in oī loco pila
to inueniebat strenuior · ꝯ in
oī gn̄e certaminis aptior · Ob hoc
pilatus inuidie liuore com
motus ꝯ felle doloris stimula
tus frem suū latent occidit
Q rex audiens uehemēt dolu
it ꝯ ꝯtiōe uocata qd̄ scelerato
ꝯ hoīcide faciend sit filio reg sui ·

93

Quem omnes reum esse mortis una voce acclamarent. Rex autem ad reatus iniquitatem iniquitate noluit duplicare, sed ipsum tributo quod annuatim debebat romanis in obsidem misit. Tum volens innoxius esse ab occisione filii, tum a tributo romanorum cupiens liberari. Erat tunc temporis Rome filius regis Francie qui similiter Romam missus fuerat pro tributis. Huic Pylatus associatus cum se ab eo moribus et industria precelli videret, cum invidie stimulis agitatus occidit. Sed cum Romani quid de eo faciendum esset inquirerent, dixerunt: Hic si vixerit qui fratrem necavit, obsidem vigilavit reipublice plurimum utilis erit, et colla ferocium hostium ferox ipse domabit. Dixerunt igitur: cum reus mortis habeatur, imponatur in insulam gentibus illis que nullum patiuntur iudicem. Iudex preficiatur. Si forte eorum nequitiam ipsorum contumacia edomet et si non quod meruit patiatur. Missus igitur Pylatus ad gentem ferocem et suorum iudicum peremptricem, non inscius ad quos missus sit et quam pendula vite sue sententia tractaretur, considerans vitam tuendam noluit, sed gentem neque ipse minis, promissis sub Pylato et pretio perit

subiugavit. Qua gente tam dura victor extitit, a Ponto insula Ponti Pylatus nomen accepit. Herodes autem hominis illius ut audivit industriam, eius versutiis congaudens, ipse versutus eum ad se promissis et muneribus invitavit et sibi Iudeam et Ierusalem potestatem et vicem suam tradidit. Qui cum pecuniam congregasset, nesciente Herode Romam abiit et infinitam pecuniam Tyberio imperatori tradidit et ab eo quod dominus Herodes ab Herode tenebat muneribus impetravit. Hinc cum fuerint inimici Herodes et Pylatus usque ad tempus passionis domini quo eum sibi reconciliavit eo quod dominum ad se misit. Alia causa inimicitie assignatur in ystoria scolastica. Quidam enim se filium dei faciens multos de Galileis seduxerat. Quos cum in Garizim duxisset ubi dixerat se ascensurum in celum, superveniens Pylatus ipsum cum suis omnibus occidit timens ne Iudeos similiter seduceret. Ob hoc fuerunt inimici quia Herodes preerat Galileis et utraque causa potuit esse vera. Cum autem Pylatus dominum Iudeis crucifigendum tradidisset, timens tamen offensam Tyberii cesaris eo quod condempnasset sanguinem innocentem, quendam sibi familiarem pro sua excusatione ad cesarem destinavit. Interea cum

tiberius morbo lepre teneretur nun-
ciatum est eidem quod Jerosolimis medicus
quidam esset qui omnes morbos solo
verbo curaret. Nesciens quod eum
iudei et pylatus occidissent, dixit
itaque albano secreto suo qui alio
nomine vocabatur volusianus: Vade
citius trans partes marinas di-
cesque pylato ut hunc medicum mihi
mittat qui me pristine sanitati
restituat. Cum autem albanus ad
pylatum venisset et mandatum imperator-
is exposuisset eidem, territus py-
latus xiiii dierum inducias postulavit.
Infra quod spatium dum albanus quandam
matronam que fuerat familiaris
ihesu nomine veronicam ubi nam christum
ihesum invenire posset interrogasset,
ait: Heu dominus meus et deus meus erat
quem pylatus per invidiam traditum
condempnavit et crucifigi precepit.
Tunc albanus nimis dolens ait:
Vehementer doleo quia quod mihi dominus meus
iusserat explere non valeo. Cui ve-
ronica: Dominus meus cum predicando
circuiret et eius presentia minus invi-
te carerem, volui mihi depingi
ymaginem suam ut dum eius pre-
sentia carerem saltem mihi prestaret
solatium ymaginis sue figura. Cum
linteum pictori deferrem pingendum,
dominus meus mihi obviavit et quo tenderem
requisivit. Cui cum mee causam aperu-
issem, a me petiit pannum et ipsum
venerabili sua facie redidit in-
signitum. Ymaginis igitur huius aspec-
tum si dominus tuus devote intue-
bitur, continuo sanitatis beneficio
potietur. Cui ille: Estne huiusmodi y-
mago auro vel argento comparabi-
lis? Cui illa: Non, sed pio affectu
devotionis. Tecum igitur proficiscar
et videndam cesari ymaginem de-
feram et revertar. Venit igitur albanus
cum veronica romam dixitque ti-
berio imperatori: Ihesum quem diu de-
sideratum pylatus et iudei iniuste mor-
ti tradiderunt et per invidiam cru-
cis patibulo affixerunt. Venit
igitur mecum matrona quedam que ipsius ihesu
ymaginem defert, quam si devote
perspexeris mox sanitatis sue
beneficium obtinebis. Cesar igitur pan-
nis sericis viam sterni fecit et
ymaginem sibi presentari precepit.
Qui mox ut eam fuit intuitus
sanitatem est pristinam assecutus.
Pontius igitur pylatus imperio cesaris
capitur et romam perducitur. Audiens
cesar pylatum romam advenisse nimio
contra eum furore repletus eum ad se
adduci fecit. Pylatus autem tunicam
domini inconsutilem ferebat quam secum detulit
quam indutam coram imperatore por-
tavit. Mox ut imperator eum vi-
dit omnem iram deposuit et ei protinus
asperius non durius in aliquo loqui
prevaluit. Et qui in eius absentia

videbatur tam terribilis consistere
nec in eius presentia invenit quandam
modo mansuetus. Cum eum licen
tiasset, mox contra eum terribiliter excan
descit se miserum clamitans quod
ei furorem sui pectoris minime
ostendisset. Statimque eum revo
cari fecit iurans et contestans
quod filius mortis esset nec fas sit eum in
vivere super terram. Qui ut eum vidit
continuo eum salutavit et omnem animi
ferocitatem abiecit. Mirantur omnes
miratur et ipse quod sic contra Pilatum
dum abesset excandesceret et dum
presens esset nil ei aspere loqui pos
set. Tandem divino nutu vel forte
alicuius christiani suasu ipsum illa tunica
expoliari fecit, cum statim eam pristinam
ferocitatem animi mox resumpsit.
Cum de hoc imperator plurimum admi
raretur, dictum est ei quod illa tunica
fuisset domini Ihesu. Tunc imperator eum
in carcere retrudi iussit, donec sapien
tium consilio deliberaret quid de eo fieri
oporteret. Data est ergo in Pilatum
sententia ut morte turpissima dam
naretur. Audiens hoc Pilatus cul
tello proprio se necavit et tali mor
te vitam finivit. Cognita ce
sar morte Pilati dixit: Vere mor
tuus est morte turpissima cui
manus propria non pepercit. Mole ergo in
genti alligatur et in Tyberim flu
vium immergitur. Spiritus vero maligni

et sordidi corpus malignum et sordidum
congaudentes nunc in aquis nunc in
aere agitantes mirabiles in
undationes in aquis movebant et
fulgura, tempestates, tonitrua,
grandines in aere terribiliter genera
bant, ita ut cuncti timore hor
ribili tenerentur. Quapropter Romani
ipsum a Tyberis fluvio extrahentes
derisionis causa ipsum Viennam de
portaverunt et Rodano fluvio im
merserunt. Vienna enim dicitur quasi via ge
henne, quia erat locus maledicti
onis. Sed et ibi nequam spiritus affuerunt idem
eadem operantes. Homines ergo illi tan
tam infestationem demonum non
ferentes vas illud maledictionis a se
removerunt et illud sepeliendum Losa
ne civitatis territorio commiserunt.
Qui cum nimium prefatis infesta
tionibus gravarentur, ipsum a se remo
verunt et in quodam puteo montibus
circumsepto immerserunt, ubi adhuc
in relatione quorundam quedam diabolice ma
chinationes ebullire videntur. Huc
usque in predicta ystoria apocrypha legitur.
Que utrum recitanda sit lectoris
iudicio relinquatur. Notandum tamen
quod in ystoriis ecclesiasticis legitur quod Pi
latus a Iudeis accusatus est apud Tiberium
de violenta innocentium interfec
tione. Et quia Iudeis reclamanti
bus imagines gentilium in templo
ponebat et quia pecuniam repositam

i corbonā in suos redigat us.
Inde faciēs aq ductū in domo
sua. Et plus deportatus ē in exi
liū lugdunū. ubi oximo dēcāt
ut ibi in obprobriū gētis sue
morerēt. potuit ēē si tn̄ illa ys
storia ꝯtinz ūitatē qz p̄mo
lugdunū in exiliū portatus
fuit. Et p̄modū tyberius audiēs
q̄lr̄ x̄ occidisset. ipm̄ de exilio e
duci. ꝯ ad se romā adduci fec̄.

Dcō de festiuitatibz q̄ occurrūt

Dicto de festiuitatibz q̄ occurrūt
i tp̄e deuiatōnis qꝫ incepit ab
adam usqꝫ ad moysē. Qd' tp̄e
repn̄tat ecc̄a a lxx̄a. usqꝫ ad pa
scā. Nūc uidē de festis q̄ eueni
unt. i tp̄e reconsiliatōis. Qd'
tp̄e repn̄tat ecc̄a a pasca usqꝫ
ad oct̄. pent̄. Eusebius āt ꝯ
beda in suis cronicis nō dicūt
ipm̄ in exiliū relegatū. sz tm̄
qd' in multas calamitates in
cidens ppa se manu peremit.

De resurrectione domini.

Resurrectō x̄ tcia
die passionis xp̄i
fcā ē. Circa āt ipāz
resurrectionē docentur vii. per ordinē ꝯsi
derāda sūt. Primo qualr̄ vērū
sit qd' tribz diebz ꝯ tribz noctibus
in sepulcro iacuit ꝯ die tcia resurrexit.
Sc̄do qr̄ statim ut mortuus
ē nō resurrexit. sz usqꝫ i die tcia
expectauit. iii. qualr̄ resurrexit fcā
ē. iiii. qr̄ resurrectionē suā accelera
uit. ꝯ usqꝫ ad gn̄alē resurrectionē
suā nō distulit. Quinto ꝑ
q̄d resurrexit. Sexto resurgens
quociens apparuit. vii. qualr̄
sc̄os p̄res qui erant in lymbo
inde eduxit. Et q̄d i egit.
Circa p̄mū nota qꝫ tribz diebz ꝯ
tribz noctibz in sepulcro fuisse
dr̄. sm̄ aug. p synodocē. ut p̄ma
dies sm̄ ptem sui ext̄ma
sm̄ dies sm̄ se totā ꝯ inte
gram. iii. sm̄ ptem sui p̄ma
ꝯ sic erūt tres dies. ꝯ q̄libet
horum dierum suā noctē hūit prece
dentē. Tūc ē sm̄ bedā mu
tatus ē. ordo ꝯ cursus dierum ac
noctiū. Nā ei dies p̄cedebāt
ꝯ noctes seq̄bantur. p' passio
nē āt h' ordo mutatus ē. ita qꝫ
noctes p̄cedūt ꝯ dies secūtur.
ꝯ hoc in misterio ꝯgruit. qm̄ ho
p̄mo de die grē cecidit i noctē
culpe. p x̄ āut passionē ꝯ resur
rectōnem de nocte culpe rede
unt ad diē grē. Circa sc̄m
sc̄dm ē qꝫ ꝯueniens fuit qꝫ non
statim. qn̄ mortuus x̄ fuit. x̄
resurrexit. sz usqꝫ in tciū diē ex
pectauit ꝑp. v. rōnes. Primo
ꝑp significatōnem. ut s. ex hoc sig
ficaret. qꝫ lux sue mortis cu
rauit nr̄am duplicē mortē.
ꝯ ideo una die integra ꝯ dua
bus noctibus iacuit in sepulcro

ut p diē intelligat' lux sue mor
tis · p duas noctes mā dupla
mors · Et hanc rōnē asignat
glo · sr' i'. lu · xx · oportuit xpm
pati ⁊c̄ · ¶ Sō ꝓ pbatōnē
q̄ sic̄ in ore duoꝝ ul' triū testi
um stet oē ūbū · s̄ in tribus
dieb; expit' oē fctm · Et id ut
mortē ūā pbaret · ⁊ se pbasse
ostenderet · trib; dieb; iacē no
luit in seplc̄ · ¶ · vi · ꝓ sue
ptātis ostēsionē · q̄ si stati
resurrexiss; nō uidet' hēre ptā
tem ponēdi aiām suā sic̄ re
sumendi · Et h̄ rō uid' tangi
· j · ad cor · xv · sr' i'. qm̄ xp̄c mor
tuus ē ⁊c̄ · Ido in q̄d de mōte
ꝑmittit' · ut sic̄ uā mors o
stenderet · ita ūā res' ostēdat' ·
¶ Quarto ꝓ restaurandoꝝ ꝑfi
gurat̄ōnē · hāc rōnē assigt pe
trus raue · dicēs · Tres dies
eē noluit sue sepultē q̄ in
celo sr' restaurantur · q̄ in tra
reparantur q̄ apd inferos redēp
tur · ¶ Quīto ꝓ tplicis sta
tus iustoꝝ repsentatōēz · hāc
rōēz assigt · gg · sr' eze · dicens
Sexta feria xp̄c passus ē · sab
bato quieuit in sepulc̄ · dō
co aūt die surrex̄ a morte · ꝑsēs
ēi uita ad h̄ nob' · vi · feria ē
q̄ in angustiis ⁊ dolorib;
cruciamr · s; sabbō q̄i ī seplc̄o

cognoscimus · q̄ requiem aīe ꝑ
mortē inueniemus · Dnico aūt
die a qdcōne viij iam corrupta
morte resurgimus · ⁊ in glā aīe ·
⁊ cū carne gaudemus · Dolor g̊ ·
nos · In · vi · requies · In · vij · ⁊
glā excipit · In viij · h̄ gg̊ ·
¶ Quarta · iij · quali · s · resurrex̄ · no
q̄d ꝑmo surrex̄ potent' · q̄ ūtu
te ꝓpa · Jo · ix · ptātem hēo ī
ponendi aiām meā ⁊ iterum
sumendi eā · Itē soluite tēplū
h̄ ⁊ in trib; dieb; excitabo illd
¶ Secdo feliciter q̄ de ꝑtā om
ni misia · Jo · xxvi · ꝑqm̄ ā res
surrexero pcedam uos in galileā ·
galeilea intp̄ transmigrato
g̊ xp̄c qm̄ resurrex̄ in galileam
pcessit · q̄ de misia ad glāz ·
De corruptōne ad incorrupc̄nē ·
transiuit leo ꝓ · ꝑ passionē x̄
ruptis uinclis mortis · In
firmitas in uirtutez · In mor
talitas in eternitate · Cōtume
liā transit in eterna · ¶ · vi ·
utili · q̄ capta pda · Ie · iiij ·
Ascendit leo de cubili suo · ⁊
pdo gentiū se leuauit · It · Jo ·
Cū exaltat' fuō atria aīam
meā · s · educēdo de limbo · corꝑ
de sepulc̄ · oīa trahā ad me
ipz · ¶ · viij · mirabili · q̄ re
manēte clauso sepulc̄ · sic̄ ē
existente clauso matis utero ·

exivit et ad discipulos ianuis clau
sis intravit. Sed numquid existen
te clauso sepulcro inde exire
potuit. Unde legitur in hystoria scolastica
quod quidam monachus sancti Laurentii extra
muros anno ab incarnatione domini M.C.
XI. miranti de cingulo suo quo
accinctus erat insoluto coram se proiecto
ante illum vox in aere facta est. Sic
potuit Christus clauso prodire sepul
cro. Quinto vacat quod in cor
pore suo Christo. Sex autem modis
se Christus resurrexisse probavit. Primo per
angelum qui non mentitur. Secundo
per frequentem apparitionem et per hoc duo
ostendit se vere resurrexisse.
Tertio per comestionem per quod probavit
quod non arte magica. Quarto per
palpationem per quod probavit quod in
vero corpore. Quinto per cicatricum ostensio
nem per quod probavit quod in eodem corpore
in quo mortuus fuit. Sexto
per domum clausis ianuis ingressi
onem per quod ostendit quod glorificatus
surrexit. Hec et omnis dubitationes
circa resurrectionem videntur fuisse in disci
pulis. Sexto immortaliter
quod numquam de cetero moritur. Ro. vi.
Christus resurgens ex mortuis etc. Dicit tamen
Dionysius in epistola ad Demophilum Christum
post ascensionem. Cuidam sancto viro
nomine Carpo dixisse. Paratus sum
iterum pro omnibus salvandis pati. Per
quod videtur quod si possibile esset adhuc

omnibus mori quod paratus esset. Re
tulit enim predictus Carpus vir mi
re sanctitatis beato Dyonisio ut in eadem
epistola continetur. Quod cum quidam in
fidelium fidelem quendam pervertisset
adeo Carpus moleste tulit. ut
ex hoc infirmitatem incurreret.
Tante autem sanctitatis erat ut numquam
celebraret quin ei celestis visio
inferretur. Sed cum pro utriusque conver
sione orare deberet. Deum tamen coti
die exoraret. ut combustione
quadam ambos simul immisericor
diter obrumperet vitam. Et ecce circa
noctis medium dum evigilaret
et hanc orationem faceret. Subito
domus in qua erat in duo divisa
fuerat. Et quedam fornax immen
sa inde apparuit. Respiciens sur
sum vidit celum apertum et in dextera
Ihesum circumdatum multitudine an
gelorum divinum iuxta fornacem prope dictos
duos viros tremulos stare conspexit.
Qui in ascendentibus de fornace serpe
ntibus in fornacem morsibus
et involutionibus violenter tra
hebantur. Et non et a quibusdam aliis
viris impingebantur. Hic videns
Carpus adeo in istorum vindicta
delectabatur. ut superiorem quidem
visionem intueri contempneret.
Et in eorum vindicta totus intentus
maneret. Ita quod plurimum moleste
ferebat quod in fornacem non cito ca

debant. Tandē cū difficultꝫ
incredulū resurrexisse · ꝯ ꝑ dēum ū ꝑuˢ
uisionē uidisse · ecce ihc hoīuꝫ
illoꝝ mistus · ex sᵘ celesti thro
no surrexit · ꝯuisꝫ ad illos cū multi
tudine anglōꝝ descendēs ma
nū extendit ꝯ ipsos eripuit · dix
q₃ carpo · ihc manu extenta ꝑ
ante · ꝯ me de cetō · ꝑatus sum
eī ꝯ iterū ꝑ omībꝫ saluandis
pati · ꝯ hꝫ m̄ amicū nō q̄ alij
ꝑcerent hoīes · hanc ā uisionē
q̄ recitat dyo̅ · gͣtia huiꝰ ūbi ꝑ
ssimū · ¶ Circa q̄rtū q̄ nō
expectauit cū aliis resᵍe · q̄n
· s · fiet rx · gn̄al · Sciend̄ q̄d
ꝑ · iii · rōnes noluit differre ·
¶ Primo ꝑ corꝯ dignitatē · cū
ē id corꝯ ēēt dignissimū ex eo q̄
ēēt d̄ificatū · sū d̄itati unitū
nō fu decēs · ut tam diu sub
puluē iacēt · xvi · ꝑs · Non dab̄
scm̄ tuū · i · corꝯ scīficatū · i · difi
catū uidē corruꝑnē · It · ꝑs · Sur
ge dn̄e in re · tuā · tu · ꝯ ar · s · t ·
ꝯ uocat̄ ārcha scīficatōis tue ·
corꝯ id q̄ fuit ꝯceptiuū d̄itatiˢ
¶ Scd̄o ꝑ fidī firmitatē · Qͥ ē
tē nō resurrexisse · fides ꝑisset ·
ñ xᵐ dn̄i d̄s eū crediditꝫ q̄ ꝑꝫ
ex hꝫ q̄ in passione excepta ūgi
ne oēs fidē amisūt · Sꝫ cognita
rx̄ne · ipsaꝫ recuperaūnt · i · cor · xv ·
Si x̄ nō surrexisset uana ē fides

urā · ¶ · iij · ꝑ nr̄e rx̄nis exēpla
ritatem · Raro ē in ueniret q̄
resurrectōnē futurā speraret · ñ
eam ꝑcessisse uidēt · Et ꝑ hꝫ dic
apˢ · q̄ si x̄ resurrex̄ ꝯ nos resur
gemꝰ · q̄ eī rx̄ ē cā exemplaris
nr̄e rx̄nis · Cᵒ exemplo d̄s mō
strauī q̄ ꝑmisit in ꝑmo · ut
sic ipm̄ resurrexisse fideliˢ cog
noscētꝫ ita in se ipsis in fine
mūdi · ꝑmia rx̄nis spectarent
Id · Non plus q̄ t̄dua mortē
ēē uolunt · Ne si in illo rx̄ dif
ferēt · In nbꝰ oīō desperauēt ·
It hēmꝰ spem rx̄nis nr̄e cōsi
derata glā capitis nr̄i · ¶ Cir
ca q̄rtū ꝑ q̄d si resurrex̄ scd̄·
q̄d ꝑ · iiij · magnas nōis uti
litates · surrex̄ · Est eī eī rx̄ op
ans iūstificatōnē peccōꝝ · Doces
nouitates moꝝ gn̄ans spem
de receptōne remunerandoꝝ · ꝯ
ānis rx̄nē oīū · ¶ Ro ꝑo Ro · e ·
traditus ē ꝑ delicta nr̄a · ꝯ re
surrex̄ ꝑ iustificatōnē nr̄am ·
¶ Ro ꝑo · Ro · v · Sic x̄ resurrex̄
a mortuis ꝑ glām ꝑris · ꝯ ita
nos in nouitate uite ambu
lemꝰ · ¶ Re · iij · i · ꝑe · y · Qͥ ꝑ
magnā mīam suā resuscita
uit nos in spē uite ꝑ rx̄nē ·
ihu x̄ a mortuis · ¶ Re · iiij ·
i · cor · xv · xp̄e surrex̄ a mortuiˢ
ꝑmitie dormiētiū q̄m quid

p̄loies mors · ⁊ p̄loiez res-
rectio mortuo⁊ · Et no
q̄ sic p̄ p̄ p̄cc̄a · xp̄c in sua
r̄ne · iiii · h̄z p̄pa · Prim̄
ē q̄ nō t̄r uis in finē diff-
ert · sua u͛o die t̄cia celeb-
ta ē · Sc̄m ē q̄ nos p̄ illū
resurgem̄ · Ille u͛ p̄se · v̄n āb.
Q̄ nō potuit ad iutoriū su-
cor̄s querē suscitandi · q̄ a-
lios suscitauit · iii · ē q̄
nos in cineratiū · s; cor̄ eī ī
ciuari nō potuit · T̄m ē q̄d
sua r̄ ē in spē r̄nis cā e-
fficiens exemplaris ⁊ sacra-
mental' · De p̄ma cū glo ·
si p̄s · ad uespū · Resurrectō
e x̄ ē cā efficiens r̄nis et
aīe in p̄senti · ⁊ cor̄s in futō
De · ii · i · cor · xv · Si x̄ resurrex-
⁊c̄ · D · iii · ro · vi · vt quō
x̄ ⁊c̄ · Circa · vi · quotiens
· s · resurgens apparuit marie
mag̃ · ⁊c̄ · Io · xx · Et c̄ · ult ·
Resurgens ma · p̄ma sabbati
apparuit · p̄o ma · mag̃ q̄ tipū
gerit penitentiū · Voluit
ā p̄o apparere m̄ mag · v · d'cās ·
Primo q̄ ardenti diligebat
lu · vi · d missa sī ei pecca · m
q̄ di · m̄ · Sc̄o ut ostenderet
se mortuū p̄ peccatorib; · c̄ · ix.
Nō ueni uo · iu · s; pec · iii
q̄ mētrices p̄cedūt sapientes

in regnū celo⁊ · c̄ · xxi · Amē dico
uob' q̄ mētrices ⁊c̄ · iiii · ut
sicut mul̄ fuit nūtia mortis
ita eēt nūtia uite · s glo ·
v · ut ubi habundauit delic-
tū sic habundaret ⁊ grā sicut d̄r
Ro · v · Sc̄o apparuit mulierib;
redeuntib; a monumento quē
dix̄ eis auete que accesserūt
⁊ tenuer̄ pe · ei · c̄ · ult · q̄ tipū
gerūt humiliū quib; d's app-
aret · Tūc tēpe sexus · Tūc tēpe
reditus · Tūc tēpe effectus q̄ te-
nuer̄ pe · ei · iii · apparuit
symoni · s; v͛ aut quā nescit̄ · n
forte quā redibat a monumē-
to cū Iohe · potuit ē eē q̄ pe-
a Iohe alicubi diuitat · ⁊ ibi
dn̄s ē apparuit · lu · ult · Petrus
aūt in t̄p̄ obedies ⁊ gerit tipū
obedientiū quib' d's appet ·
iiii · apparuit discipulis eun-
tib; ī emaus · q̄ in t̄p̄ desidi-
um ⁊ siluī ⁊ sigt̄ pauperes x̄
qui uolūt id ⁊ siluū ad ipl'.
Vade ⁊ uend' oīa q̄ hā · ⁊ da
pau · ⁊c̄ · v · apparuit discipulis
⁊ gregatis ī unū ⁊ significat re-
ligiosos · cū forib; · v · seu luū
clausos · Io · xx · hee · v · appari-
tōnes ipa die r̄nis fc̄e sī ·
⁊ has rep̄sentat sacerdos in
missa q̄ndeās se uertens ad pp̄.
Sc̄a · iiii · rep̄sentatio ē ⁊ silētio

quia sicut tertia apparitio facta est petro
que nescitur ubi vel quando facta fuerit.
Sexto apparuit octavo die disci
pulis congregatis presente tho
ma qui dixerat se non credere nisi vi
deret et significat hesitantes in fide
Jo. xx. Septimo discipulis
piscantibus Jo. ult. et significat pre
dicantes qui sunt piscatores
hominum. Octavo discipulis in
monte thabor Mt. ult. Et significat
contemplativos quia in predicto
monte transfiguratus fuit.
Nono discipulis recumbentibus in
cenaculo ubi incredulitatem
eorum et duritiam cordis expro
bravit Mr. ult. Per quos intelli
gimus peccatores in undecimo
transgressionis positos quos ali
quando misericorditer visitat. Decimo
ultimo apparuit discipulis existenti
bus in monte oliveti Lu. ult.
Per quos significantur misericordes et mitem
oleum diligentes. De hoc loco
ascendit in celum quia pietas
ad omnia valet promissionem
habens vite etc. I. Thi. iiii. Sunt
et alie tres apparitiones que leguntur
in ipsa die resurrectionis facte sed tamen hoc
ex textu non habetur. Prima qua a
paruit Jacobo iusto id est Ja
cobo alpheo. de qua apparitione
invenitur in legenda ipsius Ja.
Alia qua ipsa die dicitur apparuisse

Joseph. sicut legitur in evangelio nichodemi
Nam cum audissent iudei quod
Joseph corpus ihesu a pilato petisset
et ipsum in monumento suo po
suisset. indignati adversus eum
ipsum ceperunt et in quodam cubi
culo diligenter clauso et sigilla
to recluserunt post sabbatum occi
dere eum volentes et ecce ihesus in
ipsa die resurrectionis ad eum intravit
et faciem eius extersit et osculum dedit
et mox salvis sigillis eum edu
cens in domum suam misit in a
rimathiam ipsum adduxit.
Tertia est qua ante ceteros virginem
gloriosam apparuisse creditur licet hoc
ab evangelistis subticeatur. Hoc
romana ecclesia approbare videtur
que statim ipsa die apud sanctam
mariam celebrat stationem. Si
enim hoc ideo non creditur quia nullus evan
gelista testatur. consequens esset ut post
resurrectionem numquam eis apparuit quia ubi vel
quando nullus evangelista edisserit. Sed ab
sit ut talem matrem talis filius
negligentia dehonoraverit.
Sed ideo forsitan hoc evangeliste subti
cuerunt quia eorum fuit officium solum
in resurrectionis testes inducere. Ma
trem autem ad testificandum pro filio
inducere eos non decuit. Si enim
verba extranearum feminarum deliramen
ta visa sunt. Quanto non magis
matrem pro filii amore crederent de

litate. hoc ergo etiam scribere noluerit
eo quod ex constanti deliqueret. Pre-
buit ei materiam plus letificandi
de resurrectione quam amplius ceteris constat
doluisse de morte. Hoc testatur
Ambrosius in libro iii. de virginibus
dicens. Vidit Maria resurrectionem domini.
et prima vidit et credidit. Vidit
Magdalena quamvis adhuc ista mu-
taret. ¶ De vii. autem scilicet
qualiter patres qui erant in lim-
bo Christus eduxit quid ibi egerit evangelium
aperte non explanavit. Augustinus tamen in
quodam sermone et Nichodemus in suo
evangelio aliquatenus hoc ostendunt. Ait
enim Augustinus. Mox ut Christus spiritum tradidit u-
nita sue deitati anima ad infer-
norum profunda descendit. Cumque
tenebrarum terminum quasi quidam de-
predator splendidissimus ac terribi-
lis attigisset. aspicientes eum im-
pie ac tartaree legiones. Trementes in-
quirere ceperunt dicentes. Unde est
iste tam fortis. tam terribilis. tam
splendidus. tam preclarus. Mundus
ille qui nobis subditus fuit. numquam nobis
talem mortuum misit. numquam in-
feris talia munera destinavit. Quis
ergo est iste qui sic intrepidus nostros
fines ingreditur. et non solum nostra sup-
plicia non veretur. sed insuper et alios de
vinculis nostris absolvit. Ecce
ipsi qui sub nostris solebant suspi-
rare tormentis insultant nobis de

Evangelium Nichodemi de expoliatione inferni

perceptione salutis. Et non solum
jam non verentur. sed insuper nobis
minantur. Numquam hic sic superbierunt
mortui. numquam alias sic potuerunt leti
esse captivi. Ut quid huc istum ad-
ducere voluistis. O princeps noster
periit omnis letitia tua. in luctum
conversa sunt gaudia tua. Dum in-
nocentem Christum suspendis in ligno.
Ignoras quanta dampna sustine-
as in inferno. Post istas crudeli-
um voces infernalium. ad imperi-
um domini omnes ferrei confracti sunt vectes.
Et ecce innumerabilis sanctorum populus cum
gemitibus provoluti lacrimabili
voce dicebant. Advenisti redemp-
tor mundi. Advenisti quem
desiderantes cotidie expectaba-
mus. Descendisti pro nobis ad in-
feros. Noli nos deserere cum redi-
eris ad superos. Ascende
domine Jhesu inferno expoliato et auc-
tore mortis suis vinculis
irretito. Redde iam letitiam
mundo. succurre in quibus jam
sevas extingue penas et mi-
serando resolve captivos. Dum
hic es absolve reos. Dum descen-
dis defende tuos. Hec Augustinus.
¶ In evangelio autem Nichodemi legitur quod
Carinus et Leucius filii Symeonis
senis cum Christo surrexerunt et Anne
et Cayphe et Nichodemo et Joseph
et Gamalieli ab eis adiurati

que xpistus apud inferos gessit narrauerunt dicentes. Nos cum essemus cum omnibus patribus nostris in caligine tenebrarum subito factus est aureus solis calor purpureaque regalis lux illustrans super nos. Statimque adam humani generis pater exultauit dicens. lux ista auctoris luminis est sempiterni qui nobis promisit transmittere coeternum lumen suum. Et exclamauit ysaias dicens. Hec est lux patris filius dei sicut predixi. Cum essem uiuus in terris. populus qui ambulabat in tenebris uidit lucem magnam. Tunc superuenit genitor noster symeon et exultans dixit. glorificate dominum quia ego xpistum natum infantem in manibus suscepi in templo et compulsus spiritu sancto dixi. Nunc uiderunt oculi mei salutare tuum. quod parasti et cetera. post hec superuenit quidam heremita et interrogatus a nobis quis esset dixit. Ego sum johannes qui xpistum baptizaui et ante faciem eius parare uias ipsius preiui et ipsum digito ostendi dicens. Ecce agnus dei. ecce qui tollit et cetera. et descendi nunciare uobis quia in proximo est uisitare nos. Tunc seth dixit. Cum iuissem ad portas paradisi rogare dominum ut transmitteret michi angelum suum. ut daret michi de oleo misericordie ut perungerem corpus patris mei ade cum esset infirmus.

Apparuit michi michael angelus dicens. Noli laborare lacrimis orando propter oleum ligni misericordie. quia nullo modo poteris ex eo accipere nisi quando fuerint completi .v. milia .d. anni. Hec audientes omnes patriarche et prophete exultauerunt magna exultatione. Tunc sathan princeps et dux mortis dixit. Ad infernum preparate suscipere ihesum qui se gloriatur xpistum filium dei esse. et homo est timens mortem dicens. Tristis est anima mea usque ad mortem et cetera. Multos quos feci cecos sanauit. et claudos erexit. Respondens infernus dixit. Si potens es tu. qualis homo ille ihesus qui timens mortem potentie tue aduersatur. Nam si dicit se timere mortem capere te uult et ue tibi erit in sempiterna secula. Cui sathan. ego illum temptaui. et populum aduersus ipsum concitaui. Iam lanceam exacui fel et acetum miscui. lignum crucis preparaui. et in proximo est mors eius. ut perducam eum ad te. Cui infernus. Iste ne est qui suscitauit lazarum quem tenebam. Cui sathan. Ipse est. Cui infernus. Adiuro te per uirtutes tuas et meas. ne perducas illum ad me. Ego enim cum audiui imperium uerbi eius contremui. nec ipsum tenere potui. Sed excutiens se ut aquila. sic omni agilitate saliens exiuit a nobis. Et cum hec loquerentur.

fcā ē uox ut tonitruū dicēs·
Tollite portas p̄n· u· ↄ ele·
por· et· ↄ in tro· rex glē· Ad
hanc uocē cucurrerēt d'mōes·
Et hostia erea cū uectibus
ferreis clauserunt· Tunc
dix' dd'· Non ne ego p̄phaui
dicēs· Confiteantur dño ↄc·
Q'a contriuit portas ereas
ↄc· Fcā ē itm̄ uox magna
dicēs· Tollite por· ↄc· Uidēs
inferus q' duab; uicibus
exclamauīt qⁱ ignorās
dix'· Q's ē iste rex glē· Cui
dd'· Dñs fortis ↄ potēs· dñs
potens in p̄lio· Ipe ē rex g·
Tūc rex sic ueīt ↄ eṫnas tē
bras illustrauit· ↄ extēdēs
dñs manū ↄ tenēs dexterā
ade dix'· Pax t' cū oīb; filus
tuis iustis meis· ↄ ascendit
dñs ab infēis ↄ oēs scī sīr secu
ti eū· Dñs aūt tenēs manū
ade tradidit michaeli archā·
ↄ intrōdux' eos in padysū· Qⁱ
bus occurrerēt duo uiri uetu
sti dierū ↄ interrogati ē ascīs
Q' estis uos qui nōbiscū ī in
feīs mortui nō dū fuistis
ↄ in padyso corp' collocati e
stis· Et r'· vnꝰ ex eis· Ego
sū enoch· qui huc trāslatus
sū· Hic aūt ē elyas qⁱ huc curru
igneo assūptus ē ↄ ad huc

mortē nō gustauimꝰ· Sʒ ī ad
uentu anti xⁱ rēsuati sumꝰ
cū eo p̄liaturi· ↄ ab eo occidē
di· ↄ p' t'duū ↄ dimidiū diē
itez in nubib; assumendi·
Et cū h' dicēt· Ecce sic uenit
ali' uir portans humeris
signū crucis· Q' interrogat'
q's eēt dix'· Ego latro fui ↄ
cū ihu crucifixus fui· ↄ cre
di ipm̄ eē creatorē ↄ oraui di
cēs· Memor esto mei dñe
qū ueneris in regnū tuū· Et
dix' m̄· Amē dico t' hodie me
cū eris in padyso· Et dedit
m̄ id signū crucis dicēs· Hic
portans ambula in padysū·
Et si nō dimisit te ing'di an
gelus custos padysi ostēd'
illi signū crucis ↄ dicēs ad
eū q' xⁱ q' nūc crucifixus ē trans
misit me· Et cū h' fecissem
ↄ dixissez angelo· statim ap'i
ens introdux' me· ↄ ad dextrā
padisi collocauit me· Cū aūt ca
ninus ↄ leuti' locuti fuisset
subito transfigurati sīr ↄ amplius
uisi nō sūt· Et hec quor uiseri
ul' aūt sīm q'dā libros de hoc
eod' q' ait· Confestim etiā nox
in ferō x̄ descendēte resplen
duit· mox ferruginei lam
tores talia int' se umbrosa
silentia metu incubante·

subm̄munt. Q'ᵍ nam ē ıᵉ
ṫribilis. ⁊ nimio splendore cor
ruscans. Nūq̄ talē nū. exce
pit tātarus. Nunq̄ in nr̄m
cauīnā talē uomuit mūd'.
In uasor ē iste nō debitor ef
fractor ⁊ destructor. n̄ pdor
s; pditor. iudicem uidemus
nō supplicē uēit pugnare.
n̄ fuctū h̄ē eripe n̄ manē.

Secund' dr̄ qi se De noīe.
Sedens. i. se honestate mo
r̄ ꝯponēs. Vel' scd'm qi secūdās
. i. obsecūdans. i. mandatis
dō obtempans. Vel' scd's
qi secū dux. fuit ei sius dux
q: rō sensualitati b̄n ꝓfuit
⁊ ipām ad oē op' bon̄ addux.
Vel' scd's respectu pimi dr̄. due
ē sūt uie eundi ad uitā.
Prima p pn̄e lamtū. Sc̄a
p matiriū. Iste ā matir pa
osus. nō solū iuit p p'ma
s; ē p sc̄am De sc̄o Secūdo.

Secund' miles strenuus
dei x̄ athleta egg'ius et
m̄atir dī glo'sus in ciuit a
stensi m̄atirio corōat' ē. Cui
glo'sa ꝑsentia pdc̄a ciuitas
illustrat'. et eo uelū singlāi
patrō letat'. H' abt'o chalo
cero qui a sapcio ꝑf'o i ciuit'
astensi in cāce tenebat' fidē
x̄ edoctus ē. Cū g' b'o m̄atian'
i tedonēsi ciuit' detineret' i cā
cere. Saptius illuc ꝓficisci
uoluit. ut eū faceret ꝑmolāi
Secd's ā secū tanq̄ cū sola
cij ē ꝓfcꝰ. b'tm m̄atianū
uidē desidans. Cū g° ex
ciuit' astense fuissent co
lūba sr̄. s'm ascend' ⁊ capi
ti ei' insedit. Cui dix' sapti'
Vide scdē quō dn̄s nr̄ te am
ant. ut ē aues celestes ad
te uisitand' trāsmittat.

Cū ā ad tanag' fluuiū ꝑ
uenisset. uidit se. angl'm
dn̄i sr̄ aq̄ amblante ⁊ s' di
centē. Secde fidē h̄eas ⁊ sic
sr̄ ydolor cultores ābl'abis.
Cui sapti'. fr̄ se d'os audio
ad te loq'ntes. Cui se. am
bulem' ad desidia cord' m̄i
Cūq; uō ad b'rūb'mā flumē
ꝑuenisset. Angl's simlr' id'
s' appuit. eiq; dix'. Secde cre
dis in dn̄m an forte dubitas
Que se. credo uīrtatē passio
nis ei'. Cui sa. Q'd ē q au
dio. Cū ā tedonā in gdēnt'
m̄atiān' ad ꝑceptū angli
de cāce exiens. se. appuit
ei q; dix'. Int' se uiā uītatis
⁊ ꝑge ut accipias palmā
fidi. Saptius dix'. Q's ē h'
qui nb' qi sopniās loq'. Cui
se. ē sopniū. s; in admōito

et confortatus est. Post haec Secundus Mediolanum venit et Faustinum et Iovitam qui in carcere detinebantur angelus domini ad se extra civitatem adduxit et ab eis baptisma quadam nube aquam praebente suscepit et ecce subito columba de caelo venit et corpus et sanguinem domini deferens ea Faustino et Iovitae tribuit. Tradit autem Faustinus corpus domini et sanguinem Secundo ut ad Marcianum deferret. Rediens igitur Secundus cum iam nox esset et ad ripam Padi venisset, angelus domini frenum accipiens equi sic Padum ipsum transvadum exiit et usque Terdonam perducens in carcerem ad Marcianum eum introduxit. Dedit itaque Secundus Marciano munus Faustini et ipse illud sumens dixit: Corpus et sanguis domini mei sit mihi in vitam aeternam. Tunc ad mandatum angeli Secundus de carcere exivit et ad suum hospitium venit. Post haec Marcianus capitalem sententiam accepit et Secundus corpus eius rapiens sepelivit. Quod audiens Sapricius ipsum ad se vocavit eique dixit: Quantum video christianum te esse profiteris. Cui Secundus: Vere christianum me esse profiteor. Cui Sapricius: Quantum video malam mortem desideras. Cui Secundus: Illa tibi potius debetur. Cumque sacrificare nollet iussit eum expoliari. Statimque angelus domini ibi affuit et vestem superparavit. Tunc Sapricius ipsum in eculeo sus-

pensum tam diu torqueri fecit donec ei brachia a suis compagibus solverentur. Sed cum fuisset sanitati a domino restitutus, iussit eum in carcerem recludi. Verum dum esset angelus domini ad eum venit eique dixit: Surge Secunde et ducam te ad creatorem meum. Et ipsum usque ad civitatem Astensem perduxit et eum in custodia ubi erat Calocerus et cum eo Salvator posuit. Quem videns Secundus ad eius pedes se proiecit. Cui Salvator: Noli timere Secunde quia ego sum dominus deus tuus qui te de omnibus malis eripiam. Benedicens eos in caelum ascendit. Mane igitur Sapricius ad carcerem misit. Qui carcerem quidem signatum invenit, Secundum vero non invenerunt. Pergens autem Sapricius Terdonam ad civitatem Astensem ut saltem Calocerum puniret, iussit ut praedictus Calocerus sibi praesentaretur et ecce renuntiaverunt quod et Secundus cum Calocero esset. Quo audito eos ad se adduci fecit eisque dixit: Quia dii nostri sciunt vos esse contemptores suos, vos insimul mori volunt. Cumque sacrificare nollent picem cum resina liquari fecit et sic eorum capita fundi et in eorum os iactari. Illi autem hoc tamquam aquam suavissimam cum magno desiderio bibebant et voce clara dicebant: Quam dulcia faucibus meis eloquia tua domine. Tunc Sapricius sic eos dedit sententiam ut

se· ad ciuit᷒ suā asteuse ꝯ col
laret᷒· Calocer᷒ uō albigannū
mitter᷒ ⁊ idē mitter᷒ puniret᷒· Cū
aūt sr᷒ se· de collatus fuiss̅
ecce angli dō cor᷒ ei᷒ tulerūt·
⁊ ipm̄ cū mltis laudib; ⁊ cā
tu sepultē deder᷒· passus ē ā
·iij· kl᷒ april᷒· **De scā Maria egiptiaca.**

Maria egyptiaca
q̄ pcatr᷒ appllat᷒· xlvij· an·
in h᷒emo āustissimā uitā dux᷒·
Quidā aūt abbas noīe zosim
as dū iordanē trāsfretass̅· et
h᷒emū magnū pcurrēt· si forte
aliq᷒ scm̄ prēm inuēnret· uid᷒
q̄ndam amblantē nudo nig᷒q
cor᷒ ⁊ ex incendio solis exusto
h᷒ aūt erāt maria egyptiaca· sta
timq; h᷒ fugā arripiut· ⁊ zosi
mas p᷒ eā currē cep᷒· Tūc illa ait
abba· zosima qd me psequēris.
Ignosce m q; nō possū faciem
meā ad te conuītē eo q; muli
sim ⁊ nuda· s; palliū tuū m
porrige ut possim sn̄ uerecūdia
te uidē· Qui se noīari audiēs
stupefcs palliū t᷒buit· ⁊ i t᷒ra
pstratus· ut se bn̄diceret roga
uit· Cui illa· ad te pr᷒ bn̄dicto
mag᷒ spectat q᷒ sacerdocii digni
tas ornat· Ille ut audiuit qd
n̄ ⁊ offm̄ ei᷒ sciret· ampli᷒ mi
rabat᷒· ⁊ se bn̄dici obnoxi᷒ pcā
bat᷒· Tūc illa bn̄dcs ds redēp

tor aīaz nraz· Cū; illa exten
sis manib; oraret· uidit eā q̄i
uni᷒ cubiti mēsura eleuāri a
tra· Tūc senex dubitarē cepit
ne forte sps eēt ⁊ fingēdo oro
nē faceret· Cui illa sat᷒faciat
t᷒ ds· qui me pcatcē mlierm i
mūdū spm̄ extimasti· Tūc zo
zosimas illā p dm̄ ⁊ iurauit
ut ⁊ditōnē suā ei narraret de
bēt· Cui illa Ignosce m pat
q; si t᷒ statū meū narrauo ual
de aspente turtus fugies ⁊ au
res tue a s᷒monib; ⁊ tamina
būt᷒· ⁊ aer a sordib; polluet᷒.
Cū; ille uehem᷒t᷒ m staret dix᷒.
Ego fr᷒ in egypto nata· xij· ā·
etatis mee alexandriā ueni
ibiq;· xvij· ā· publice libidini
mee subiecti· ⁊ nlli ullaten᷒
me negaui· Cū hoīes regio
nis illi᷒ p adoranda scā cruce
irlam ascenderēt· rogaui nau
tas ut me secū dimitterent p
ficisci· Cū uō me de naulo re
quirērent dixi· nō hēo frs aliud
naulū· s; p naulo hēatis cor᷒
meū· sic me susceperūt· ⁊ corp᷒
meū nauli grā hūer᷒· Cū at
irlam puenisset ⁊ p adoranda
cruce us; ad fores ecce puenisse
cū aliis subito ⁊ inuisibli᷒ re
pulsa; patior· n̄ intus itrē
pmittor· Ista ā atq; itū puēi

ꝑ usq; ad limē ianue · ⁊ sub
ito ī iuriā patiebar repuls
se · Cū tm̄ oēs libū h̄rent adi
tū n̄ aliq̄ in ueīrēt impedi
mētū · Rediēs ḡ ad me ⁊ co
gitās q̄ h' m̄ ob scelez meoꝝ
ymūditate accideret · pectus
meū cepi mānib; tundē la
c̄mas amarissimas fundē
⁊ a cordis intimo gēīut' su
spiria trahē · respiciēs; uidi
ī ymaginē bte ūgīs · Tūc
ipām lac̄mabli' exorāe cepi
ut ueniam pctoꝝ meoꝝ impe
traret · ⁊ ad orandū sctām ēte
me intrare ꝑmitteret · ꝑmit
tens me sclō abrenūtiatu
rā ⁊ de ceto caste mansam
Cumq; h' orasse ⁊ in noīe ūgī
nis fiduciā accepisse · fores
itū ecce ad iī · ⁊ sn̄ aliq° impe
dimēto ecctām intraui · Cū
ā sctām crucē deuotissime
adorassez · Quidam m̄ tres
nūmos tribuit de quib' tres
panes emi · Audiuiq; uocē
dicentē m̄ · Si iordanē trāsieris
salua eris · Jordanē ḡ · si Jor
danē transieris transiui · ⁊ ī
hoc desertū ueni · ū · xlvij · an
nullm ꝑitus hoīem uidens
mansi · Jlli ā tres paēs quos
mecū detuli instar lapidis
ꝑ tpra duruer̄ · ⁊ xvij · an · m̄

ex hus comedēdo suffecer̄ ·
vestimēta ā mea iam dudū
putrefca sē · xvij · an · indes hec
to atēptatoīb; carnalibus
molestata fui · Sz nūc ꝑ di
gnitām oēs uici · Ecce oīa opa
mea narraui t̄ · ⁊ rogo ut
ꝑ me ad dnm̄ pces fundas
Tūc senex in trā ꝓstratus
in famula sua dnm̄ bndixit
Cui illa · obsecro te ut ī die
dnice cene ad iordanē uede
as ⁊ corꝑ dni tecū feras · Ego
ā idē t̄ occurrā ⁊ de manu
tua corꝑ sacrū suscipiā · Nam a
die q̄a huc ueni coīone dni nō
accepi · Rediēs ḡ senex ad
monastiū euoluto āno dū
dies dnice cene appinquaret
tulit corꝑ dnicū ⁊ usq; ad ripā
iordanis ueniēs · ex alia ripa
mlierez stantē ꝓspexit · Que
sr̄ aquas facto crucis signaclo
uenit · ⁊ ad senē usq; ꝑuenit ·
Quod uidēs senex obstupuit
⁊ ad pedes ei' se humilit' ꝓstra
uit · Cui illa · vide ne facie
ris cū sacramēta dnica pe
nes te hēas ⁊ sacerdocij dig
tate refulgeas · Sz obsecro
ut sequēti āno ad me pat'
redire digneris · Tūc illa
facto signo crucis sup' iordanis
aquas iuit ⁊ herem solitudinez

petiit. Senex uō ad suū mo
nastiū rediēs. Seqnti āno
ad locū ipsū p̄rio secū locut⁹
fuerat uēit ⁊ eā idē expiratā
se repit. Qui lacrimāi cepit
⁊ ipsām tangēre nō p̄sūpsit.
Dixitq; intra se. Ego quidē
corpusculū sc̄e sepelire uole
bam. Sz timeo ne sibi h̄ dis
pliceat. H̄ eo cogitāte uidit
iux̄ cap̄ suū lr̄as in t̄ra de
sc̄ptas ita ⁊tinētes. Sepi
li. Zosimas marie corpusculū.
redde t̄re puluerem suū. et
ora p̄ me ad dn̄m. Ad cui⁹ p̄
ceptū tali die ap̄l' reliqui
hoc sc̄lm. Tūc senex p̄ certo
cognouit q̄d mox ut dn̄i sacra
m̄ta acceperat. ⁊ ad desertū re
diit uitā finiuit. Dq; deser
tum q̄d Zosimas p̄ .xxx. dier
spatia uix ambulauit. Illa ī
una hora p̄curit. ⁊ ad deū
migrauit. Cūz senex t̄rā fo
dēt. sz nequiret uidit leo
nē ad se mansuete ueniente.
Dixitq; illi. Sc̄a h̄ mihi p̄cep̄
sepeliri cor⁹ suū. Et ego cū
sim senex fodē nō possū. nec
hēo aptū ferramētū. Tu ḡ e
tiam fode ut possim⁹ ei⁹ corp⁹
sc̄issimū sepelire. Tūc leo fo
dēs cep̄. ⁊ aptā foueā p̄parauit.
Quo p̄acto leo ut agn⁹ man
suetus libuit ⁊ senex ad suū
monasteriū glificans dn̄z uenit.

Ambros⁹ dr̄ ab ambra **De**
q̄d ē sp̄es ualde re **noie**
dolens ⁊ p̄ciosa. Ip̄e eīi eccl̄e ual
de p̄ciosus extitit ⁊ in dc̄is ⁊ ī
f̄c̄is suis ualde redoluit. ul'
dr̄ ambr̄. ab ambra ⁊ syos q̄
ē ds̄ q̄i ambra dī. Ds nāq;
p̄ eū q̄i p̄ ambrā ubiq; redolet.
Fuit ē ⁊ ē bon⁹ odor x̄ in oī lo
co. ul' dr̄ ab ambor q̄ ē pat̄
lūus ⁊ syor q̄d ē p̄uul⁹ q̄i pat̄
in m̄ltor filior in sp̄uali ge
neratōne. luminosus in sacre
sc̄pture expōne. ⁊ p̄uulus in
sua humili cōuersatōe. ul' sicut
dr̄ in glosario. Amb'. odor ul'
sapor. celestis. Ambrosia est
cibus angelor. Ambrosiū celeste
mellifauū. Fuit ē celestis odor
p̄ odoriferam famā. Sapor p̄ cō
templatōez ī t̄nā. Celeste m
ellifauū. p̄ dulcē sc̄pturar
expōnē. esca anglica. p̄ glo
sam fruitōnē. Eius uitaz
sc̄psit paulin⁹ nolan⁹ ep̄c ad
augustinū. **De sc̄o Ambro**

Ambr̄ fili⁹ ambro **sio ep̄o.**
sii p̄fc̄i rome. Cū in cu
nabulis ī atrio p̄ncipis eēt po
situs ⁊ dormiret examē apū
subito adueniens faciē ei⁹ et
os ita ⁊pleuit ut q̄i ī alueolū

suũ intrauēt patˀ ⁊ exiuēt. Que
rpea euolantes in tanta aeīs
altitudinē sūˀ leuate sc̄. ut hu
manis oclis nūme uidēntˀ.
Quo pacto territus pr̄ ait. si ui
xeīt infantulˀ iste aˀd magni
eīt. Rpea cū adoleuiss; ⁊ uidēt
mr̄ez ⁊ sororē sacrā ūginē ma
nˀ sacdotib; osculāi. ⁊ ipē ludēs
sorori dextā offēbat. assens ⁊
ē id ab ea fi oportēt. Illa uō ū
ad olescentē ⁊ nesciēs qd dīet
respuebat. Rome gˀ lrīs eru
ditus cū cāis ptoru splendide
perarīt. A. valentiniano imp
atore ad regend̄ liguriam. e
miliamq; puīnias directusˀ ē.
Cū; mediolanū ueīss; ⁊ ibidē
epē tunc de eēt. ⁊ ueīt pplˀs ut
sˀ de epō puidēt. S; cū inititū
āianos ⁊ catholicos de eligē
do epō sedicō nō modica oriē.
illuc amb; cū sedāde sedicōis
perēx. ⁊ stati uox infantis in
tonuit dicēs. Amb; epm. Cui
uoci ōs vnanimitˀ ⁊ senbūt
Amb; epm aclamātes. Quo
ille cognito. ut eos a se tmori
bus remouēt etiā; exiens tˀ
bunal conscendit ⁊ ḡ ⁊suetuę
dinē suā tormta p̄sōīs adhi
bēi iussit. Qd cū faceēt pplˀs nō
minˀ aclamabat. pcīn tuū
sr̄ nos. Tūc ille tubatˀ domū

redut ⁊ phylosophyā pfitēi
uoluit. Qui ut ne faceēt re
uocatus ē. publicas mlīes
publice ad se ingˀdi fec. ut
hus uisis ab eīˀ electōe pplm
reuocāēt. S; cū nˀ sic pficēt.
S; sp pplm pcīn tuū sr̄ nos
acclamare uidēt. fugā me
dia nocte petiit. Cū; tcīnū
pgēē se putaēt. mane ad portā
ciuitˀ medi. Que romana
d; in ueītˀ. Qui inuentˀ cū
custodiētˀ applo. missa rela
tōne ad clemētissimū impatorē
valentinianū. Qui sūmo g
audio accep. Qui iudices a se
directi ad sacdotiū petēntˀ. le
tabatˀ ⁊ plus pfcō q ūbi;
suū in eo fuēat adimpletū.
Dixīat eī cū pficiscenti man
data donāēt. vade age nō ut
iudex. s; ut epē. pendente re
latōe itū abscondit. S; mnē
tus cū ad huc eēt cathecūinˀ
baptizatˀ. ⁊ viij. die ī epālem
cathedrā sublimatˀ. Cū aˀ pt
ānos. iiij. romā iuiss; ⁊ soror
sua sacra ūgo eīˀ dextā; oscula
retˀ. Subridēs ait. ecce ut di
cebam tˀ sacdotis manū oscu
laīs. Cū aūt inqdā ciuitˀ.
p quadā epō ordināndo iuiss;
⁊ eīˀ ī electōi Iustina īpatrix
⁊ alii hētici ⁊ ueīt uolentesˀ ut

de sua secta a'd ordinaret. V-
na de arianorum uirgib; impudē
tior ceteris tribunal ascendit. et
btm ambr per uestimentū apphē
dit uolēs ipm ad ꝑte mulierum
trahē. ut ab eis cesus de eccīa
cū iniuria pellet̄. Cui ambr
ait. Et si ego indign' sacerdo
tio tanto sū. te tū nō ꝯuenit
i q̄lcūq; sacerdotē manꝰ mittē.
Vñ timēē debuisti iudiciū di
ne t' a'd ꝯtingat. Qd dcm̄ eu
tus ꝯfirmauit. Nam die aā
mortuā ad sepulcrū usq; dedu
xit. gr̄as ꝓ ꝯtumelia rependēs
Qd' fcm̄ oēs uald' ꝑterruit. Post
h̄ mediolanū reuersus innuās
insidias a iustina imperatrice
ꝑtulit. munerib; et honoribus.
ad ūsus eū ppl'os excitante. Cū
g' multi eū in exiliū pellē in
tēnt'. Vñ eorum ceteris infelicior
in tm̄ furorē excitatus ē. ut
iux̄ eccīaz domū s' locaret hac
de cā ut in eadē q̄drigā paratā
hr̄et. Quo facili' raptū ad exi
liū deportaret. Sz di iudicio ipo
die quo se eū rape arbitrabat'
In eadē q̄driga eadē domo i
exiliū pulsus ē. Cui tū ambr
reddēs bona ꝓ malis sūptus
et nēcia ministrauit. Cant'
et offm̄ in eccīa mediolan̄ pm̄
celebrari instituit. Erāt tūc

tp̄ris mediol' multi a demōib ob
sessi. qui se torqueri ab ambr.
magnis uocib; clamabāt. Iusti
na aūt et multi arianorum cū i simul
hitarent dicebāt pecūia ambr.
hoīes ꝯpare. qui se ab īmūdis
uexari mētirent'. et ab ambr di
cerent se torqueri. Tūc subito v
nus ex ill' arianis qui astab
ant arreptus a demōio i mediū
ꝓsiluit atq; clamāē cep. ut
sic torqueant' ut torqor qui nō
credūt ambr. At illi ꝯfusi ipsū i piscī
nā demersū hoīem necauerūt.
Quidam hereticus acerrim' dis
putator et dur' et inconuertiblis
ad fidē. Cū audiret ambr p̄
dicātē uidit ad aures ei' an
gelū loqntē ūba que ipe p̄dica
bat. Quo uiso fidē q̄ ꝑseq̄bat'
cep defendē. Quidā arus
pex demōes aduocabat et ipos
ad nocend' ambr transmittebat.
Sz reuersi demōes renūtiabāt
q nō solū ad ipm. sz nec ē ad for
es dom' sue appropinq̄re ualebāt
qm̄ ignis insuꝑabilis oē illud
hedificiū ꝯmūiret. ut ē lōge
positi urerent'. Predcs uo aruspex
cū iudice p' q̄dā maleficia tor
queret' clamabat ab ambr se torq
ri. Quedā demōiaca igrediē
te mediolanū demōio dū suū eg
rediente inuasit. Interrogatus

demon de hoc arguit se ambrosium timuisse. Alius quidam nocte eius cubiculum adiit ut gladio ipsum necaret prece ac pretio a iustina inductus. Sed cum dexteram gladium elevasset ut ipsum percuteret continuo aruit manus eius. Cum cives thesalonice contra imperatorem aliquid deliquissent et eis imperator precibus beati ambrosii indulsisset, clam agente curialium malitia plurimi iussu imperatoris nesciente ambrosio occisi sunt. Quod ut ambrosius comperit imperatori copiam intrandi ecclesiam denegavit. Qui cum imperator diceret quod david adulterium et homicidium commisisset, respondit: Qui secutus es errantem sequere corrigentem. Quod cum audisset clementissimus imperator ita grataner suscepit quod publicam penitentiam agere non negavit. Quidam a demonio arreptus clamare cepit ab ambrosio se torqueri. Cui ambrosius: Obmutesce diabole quia non torquet te ambrosius sed invidia tua quia illuc homines ascendere conspicis unde tu turpiter corruisti. Nam ambrosius nescit inflari. Statimque ille obmutuit. Quadam vice cum beatus ambrosius per civitatem pergeret, quidam lapsus est et in terra prostratus iacebat, quod videns alter ridere cepit. Cui ambrosius: Et tu qui stas vide ne cadas. Quo dicto statim lapsum doluit suum qui risat alienum.

Quadam vice ambrosius ad palatium macedonii magistri officiorum ut pro quodam intercederet venit, sed cum fores clausas invenisset nec intrandi copiam habere potuisset, ait: Et tu quidem ad ecclesiam venies ad ecclesiam et non clausis sed apertis ianuis ingredi non valebis. Elapso aliquo tempore metuens inimicos macedonius ad ecclesiam fugit et patentibus ianuis aditum invenire non potuit. Fuit autem tante abstinentie quod cotidie nisi in sabbato et die dominico et festis precipuis ieiunabat. Tante etiam largitatis quod omnia que habere poterat ecclesiis et pauperibus nichil sibi retinens erogabat. Tante compassionis ut cum quis lapsum suum sibi confitebatur sic amarissime flebat quod illum flere similiter faciebat. Tante humilitatis ac laboris ut libros quos dictabat propria manu scriberet nisi cum infirmitate corporis gravaretur. Tante pietatis et dulcedinis ut cum alicuius sancti sacerdotis vel episcopi sibi obitus nuntiaretur sic amarissime flebat ut vix consolari valeret. Cum autem interrogaretur cur viros sanctos qui ad gloriam p

flere aiebat. Ne putetis me flere quia recessit, sed quia me praecessit, et quia difficile invenitur qui tam dignus eorum officio habeatur. Tantae autem constantiae et fortitudinis erat quod imperatorum vel principum vitia non palpabat, sed eos voce libera constantissime arguebat.

Cum quidam vir quoddam flagitium perpetrasset et coram eo adductus fuisset, dixit Ambrosius: Oportet illum tradi Sathanae in interitum carnis, ne talia deinceps audeat perpetrare. Quem eodem momento, cum adhuc sermo esset in ore eius, spiritus immundus discerpere coepit.

Quadam vice cum beatus Ambrosius Romam pergeret et in quadam villa Tusciae apud quendam hominem nimium locupletem hospitatus fuisset, illum hominem super statum suum sollicite requisivit. Cui ille respondit: Status meus semper felix extitit et gloriosus. Ecce enim divitiis infinitis habundo, servos et familias quam plures habeo, copiosam filiorum et nepotum turbam possideo, et omnia semper ad vota habui, nunquam mihi aliquid adversum accidit vel quod me contristaret evenit. Quod audiens Ambrosius vehementer obstupuit et his qui secum erant in comitatu dixit: Surgite et hinc quantocius fugiamus, quia deus non est in loco isto. Festinate filii, festinate, nec in fugiendo moram faciatis, ne nos hic divina ultio apprehendat et in peccatis istorum pariter nos involvat. Cumque fugerent et aliquantulum processissent, subito se terra aperuit et hominem illum cum universis quae ad illum pertinebant ita obsorbuit ut nullum inde vestigium remaneret. Quod cernens Ambrosius dixit: Ecce fratres quam misericorditer deus parcit cum hic adversa tribuit, et quam severe irascitur cum semper prospera elargitur. In eodem autem loco fovea quaedam turpissima et profundissima remansisse dicitur, quae usque hodie in huius facti testimonio perseverat. — S glutiu

Cum autem Ambrosius radicem omnium malorum avaritiam magis ac magis in omnibus esse cerneret, et maxime in his qui erant in potestatibus constituti, apud quos omnia pretio vendebantur, nec non et in his qui erant in sacris ministeriis deputati, vehementer ingemuit et se de huius saeculi periculis liberari instantius exoravit. Quod cum se obtinuisse gauderet, revelavit fratribus quod usque ad resurrectionem dominicam secum esset. Ante vero paucos dies quam lectulo detineretur, cum xliii psalmum notario dictaret, subito ipso vidente

nocturno in modum scuti brevis ig
nis caput eius cooperuit atque pau
latim per os eius tanquam in domum
habitator intravit. Tunc facies
eius tanquam nix facta est. sed postmodum
ad speciem eius reversa est. Ipso quoque die
scribendi et dictandi finem fecit.
nec ipsum psalmum explere potuit. post
paucos autem dies in infirmitate corporis
laborare cepit. Tunc comes Ytalie
cum Mediolani esset nobiles convoca
vit dicens quod tanto viro decedente
periculum esset ne Ytalie interitus
immineret. Rogavitque ut ad virum
dei accederent rogantes ut adhuc ad
huc spatium vivendi a domino im
petraret. Quod ille cum ab aliis au
divit respondit. Non ita inter vos vi
xi. ut me pudeat vivere nec mori
timeo cum bonum dominum habeamus.
Eo tempore iiii. eius diaconi in invicem
convenerant tractantes inter se quis
post eius obitum dignus esset. Cumque a lo
co in quo vir dei ambrosius iacebat lon
ge esset et Simplicianum ita silenter
nominasset. ut vix invicem se au
dirent. ille ab eis longe positus
tertio exclamavit. Senex. sed bonus.
Quod audientes territi fugerunt. quem
non illum post eius obitum elegerunt. Ho
noratus vero episcopus vercellensis. qui
beati ambrosii exitum expectabat. cum
se sopori dedisset voce tertio se
clamantem audivit. Surge quia in hora est
recessurus. Qui consurgens Mediolanum
concitus venit. et ei dominici corporis
sacramentum dedit. moxque ille
manus in modum crucis expandit
et ultimum spiritum inter verba orationis
efflavit. Cum autem in nocte
pasce corpus eius ad ecclesiam fuisset de
latum. plures infantes baptizati
eum viderunt. Ita ut eum aliqui
sedentem in cathedra tribunali
dicerent. Alii ascendentem digito
suis parentibus demonstrarent. non
nulli vero stellam super corpus eius se videre
narrarent. Quidam presbyter cum in
convivio cum aliis multis esset
et de sancto ambrosio detrahere cepisset. eum
continuo plaga percussit. et de con
vivio ad lectum ductus vitam fini
vit. In urbe cartaginensi
cum tres episcopi in simul convenirent
et unus eorum beato ambrosio detraxisset.
relatum est illi. quod illi presbytero qui ei
detraxerat accidisset. Quod cum ille
pro nihilo penderet subito tale vulnus
excepit. et extremum quod continuo die
ipsa clausit vitam. Nota quod beatus
ambrosius in multis commendabilis fu
isse invenitur. Primo in liberalitate
quia omnia que habebat pauperum erant.
Unde refert de seipso quod imperatori
petenti basilicam sic respondit. et est in
decreto. xxiii. q. viii. Si a me pe
teret quod meum esset. i. fundum meum
argentum meum non refragarer quamquam

oīa que nīa ē· paupū sūt.
[S]ecūdo in mūditie puritate· fuit
eī ūgo· vn̄ refert Jo͛ eū dixisse
v͛ginitatē nō solū effeīnī· s;
p͛uam· [T]·iij· in fidi firmita
te· vn̄ dix͛ cū impator peteret ba
silicā ꝯ ē in eod͛ cap͛· p͛us ē ut
aīām m̄ q͛ fidē auferat· [Q]·q·
ī mātiru auiditate· vn̄ legi
in ep͛la sua de basilica nō tra
denda· q͛ ꝑpositus ualentinian͛
Amb͛ mādauit dicēs· Tu ꝯtēp
nis valentinianū· capud tibi
tollo· Cui amb͛· Ds ꝑmittat
t͛ ut facias q͛ mināris atq; ut
d͛s auertat eos ab ecc͛a· in me
oīa tela sua ꝯuertat ꝯ meo san
guīe siti suā expleat· [Q]uīto
ī orōnis īstantia· vn̄ d͛r de eo
ꝯ hēt͛ in li· xj· hystor͛ eccl͛ie amb͛
ad ūsus regīe furorē· nō se ma
nu defensabat aut telo· s; ieiu
niis ꝯtinuatis uigiliis sub
altari ꝑpetuis ꝑ obsecrationes d͛o se
sorem ē atq; ecc͛e dīm parabat.
[S]exto in lacrimaꝝ habundantia
hūit ē tā gr͛a lacrimaꝝ· s· lac
mas ꝯpassionis ꝑ alioꝝ culpis
vn̄ dic͛ paulin͛ de eo in legēda
q͛ cū a͛s lapsū s͛ ꝯfitebat͛· sic
amarissime flebat· q͛ illū fle͛
simili ꝯpellebat· lacrimas d͛uo
tōnis ꝑ eternis desideriis· vn̄ s͛
dcm̄ ē a paulino q͛ cū ī tirogīnet

cū sacds qui morebāt͛ s͛ flent
erit· Ne me putetis fle͛· q͛ re
cessit· s; q͛ me ad glām ꝑcessit·
lacrimas ꝯpassiōis ꝑ alioꝝ in
iuriis· vn̄ ip͛e dic͛ de se· ꝯ ē in
decto in supiori cā· ad ūsus mi
lites gothos· lacrime mee āma
mīa sūt· Talia ē mōimēta sūt
sacdotis· alit͛ n͛ debeo n͛ possū
resistē· [S]eptio in forti ꝯstā
tia· Cui͛ ꝯstantia maxīe ī t͛bz
appet· [P]rimo in defensiōe
catholice ūitatis· vn̄ d͛r in· li·
xj· ecc͛ie h͛stor͛· q͛ iustina mat͛
valentiniani impatoris āria
ne h͛esees alūpna ꝯturbāē ecc͛
eccliaꝝ statū· ꝯmināi sacdotib͛
depulsiones ꝯ exilia n͛ āriane
sis ꝯsilii decreta reuocarēnt· Q͛
bello ecc͛e muꝝ ꝯ turrim uali
dissimā pulsabat amb͛.
[I]n cū quoꝝ p͛fatōe s͛ de eo can
tat͛· Tanta amb͛ ūtute soli
dasti ꝯstantie· Tanto munē
celitus decorasti· ut ꝑ eū ex
clusa torqueret͛ dmōia āriāoꝝ
impietas ꝑpulsata tabesceret·
ac seclariū p͛ncipū colla tuo
iugo subiecta redderent͛ humilia
[S]·s· in tuitōe ecc͛e libtatis
vn̄ cū impator auferre uellet
q͛dā basilicā opposuit se amb͛
ꝯ impatorē· sic͛ ip͛e testat͛ ꝯ ē
in decto· xxiij· q· viij· cōuenior ip͛e

a comitibus ut per me basilice
fieret matura traditio dicentibus
imperatorem iure suo iussisse·
tradi debere· respondit· Patri
monium petit invade te· si corpus
occurram· vultis in vincula ra
pere· vultis in mortem· volun
tatis est mihi· non ego me valla
bo circumfusione populorum· nec altaria
tenebo· vitam obsecrans· sed pro
altaribus gratius immolabor· cum
dat' tradere basilicam· Urgemur
ergo preceptis regalibus· sed confir
mamur scripture sermonibus que respondit·
Tamquam una ex insipientibus
locuta es· Nolite gravare te
imperator· ut putes te in ea
que divina sunt· Imperiale aliquid ius
habere· Ad imperatorem palatia perti
nent· Ad sacerdotes ecclesie· Sanctus Na
buthe vineas suas proprio cruore
defendit· Et si ille vineam non tra
didit suam· nos trademus Christi ecclesiam
Tributum cesaris est· non negetur·
ecclesia dei est· Cesari utique non do
netur· Si de me ad compelleretur et
posceretur· aut fundus aut domus·
aut aurum aut argentum· id quod
mei iuris esset· libenter offerrem·
Templo dei nihil possum nec decer
pere· nec tradere· cum id custodiendum
non tradendum acceperim· Cum
in obiurgatione vitiorum et omnis ini
quitatis· unde legitur in cronica

quod cum apud Thessalonicam orta sedi
tione· quidam iudices fuissent
apud lapidati· Theodosius impera
tor indignatus· Iussit omnes inte
rimi· Nocentes ab innocentibus
non secernens· unde fere v· milia
hominum sunt occisi· Cum igitur im
perator Mediolanum venisset et ecclesiam
intrare vellet· occurrit ei Ambrosius
ad ianuam· eique aditum prohi
buit dicens· Cur imperator post
cedem tanti furoris· non ag
noscis molem tue presumptionis
sed forte recognitionem peccati pro
hibet potestas imperii· Decet te
ut vincat ratio potentiam· Princeps
es o imperator· sed conservorum· Quibus
ergo oculis aspicies communis domini tem
plum· Quibus calcabis pedibus il
lud sanctum pavimentum· Quo manus
extendes de quibus sanguis ad
huc stillat iniustus· Qua pre
sumptione ore tuo poculum san
guinis eius percipies· Dum furore
tuorum sermonum tantus iniuste
sit sanguis effusus· Recede
ergo recede· ne secundo peccato priorem nequi
tiam augere contendas· His sermoni
bus imperator obediens· gemens
et flens ad regalia remeavit·
Cum ergo diu in fletu mansisset·
Rufinus magister militum causam tan
te tristitie requisivit· Cui ille·
Tu inquit mea mala non sentis·

quod servis et mendicantibus aperta sunt
templa, mihi vero ad ea ingressus
non est. Et hec dicens singula verba
singultibus interrumpebat. Cui
Rufinus: Curro si vis ad Ambrosium
ut te solvat vinculum quo te
ligavit. Et ille: Non poteris huic
potius persuadere Ambrosio, quia non
verebitur imperialem potentiam ut le-
gem possit prevaricari divinam.
Sed cum ille promitteret quod eum flec-
teret, eum imperator ire precepit
et ipse post paululum est secutus.
Mox autem ut Ambrosius Rufinum vi-
dit, ait: Inpudentiam canum
imitatus es, o Rufine. Tan-
te uid. nescis auctor existens
et nec pudorem ex fronte detergens
Non erubescis quod maiestatem
latrante divinam. Cumque Rufinus
pro imperatore supplicasset et diceret
eum sequi, superno zelo accensus
Ambrosius ait: Ego tibi predico quoniam
ingredi eum sacra limina pro-
hibeo. Si vero potentiam in tyrannidem
mutaverit, necem libenter
suscipio. Quod cum Rufinus nunti-
asset imperatori: pergam inquit ad
eam eum ut iustas in faciem contu-
melias recipiam. Cum ergo venisset
et sua solvi vincula postulas-
set, occurrens Ambrosius et ingressum
prohibens ait: Quam penitentiam osten-
disti post tantas iniquitates?

Et ille: tuum est imponere, meum ob-
temperare. Tunc cum imperator alle-
garet quod et David adulterium et homici-
dium commisisset, ait Ambrosius: Qui
secutus es errantem, sequere peni-
tentem. Quod ita gratanter imper-
ator suscepit, quod publicam
penitentiam agere non recusavit.
Cum ergo reconciliatus ecclesiam intras-
set et inter cancellos staret,
requisivit Ambrosius quid ibi exspecta-
ret. Cui cum diceret se prestolari
sacra misteria exspectare, ait
Ambrosius: O imperator, interiora lo-
ca tantum sacerdotibus collata. E-
gredere ergo et hanc exspectationem cum
ceteris communem habe. Purpura
namque imperatores facit, non
sacerdotes. Cui imperator protinus
obedivit. Quartum in sacra doc-
trina. Eius namque doctrina
habet altam profunditatem. Unde Jeronimus de
XII doctoribus: Ambrosius super profun-
dum pinna raptus et aeris vo-
lucer, quasi diu in profundis ingre-
ditur, fructum de alto capere videtur.
Firmam soliditatem. Unde Jeronimus idem: Ei-
us sermones fidei et ecclesie et omnium vir-
tutum firme sunt columpne. E-
legantem venustatem. Augustinus in li-
bro de nuptiis et concupiscentia: Pelagius heresiar-
cha sic laudat Ambrosium ut
dicat: beatus Ambrosius episcopus in cuius pre-
cipue libris Romana lucet

fides qui scriptor inter latinos flo
quidam emicuit. et subdit aug.
Suum fidem et purissimum in scripturis
sensum ne minimus quidem aus
est reprehendere. Magnam auctori
tatem quam antiqui doctores sibi a.
ubi sua per magna auctoritate
habebant. unde refert. Aug. ad Janua
rium. quod cum mater eius mirata fuis
set cur mediolani sabbato non ie
iunaretur. et de aug. ambr. inter
rogasset. ait ambr. Cum romam
uenio ieiuno sabbato. Et cum tu ad
quam forte ecclesiam ueneris eius morem
serua. si cuiquam non uis esse scandalum
nec quemquam tibi. Et subdit a. Ego de hac
sententia et atque et cogitans. ita sem
per habui tamquam eam celesti miraculo
acceperim.

Uita et passio tiburtii
et ualeriani. In passione
sancte cecilie continetur.

De nomine

Georgius dicitur ab geos
quod est terra. et orge quod
est colere quasi colens terram. id est carnem
suam. uel dicitur a gerar quod est sacrum
et gyon quod est luctator quasi sacer luc
tator quia luctatus est cum dracone et
carnifice. Aug. autem in li. de trinitate
dicit quod bona terra est in altitudine
montium et temperatio collium et pla
nitie camporum. Prima enim est
bona ad uirentes herbas. Secunda
ad uineas. Tertia ad fruges.

Sic beatus georgius fuit altus de
spiciendo inferiora. Et ideo habuit
uirorem puritatis. fuit purita
tis. Temperatus per discretionem et
ideo habuit uinum eterne iocundi
tatis. planus per humilitatem.
et ideo protulit fruges sancte operationis.
uel a gerar quod est sacrum et gyon a
rena quasi sacra arena. fuit enim
arena quia pondere morum grauitate
minutus humilitate. et siccus
a carnali uoluptate. uel georgius
dicitur a gerar quod est peregrinus et gyr
precipio et ys consiliator. Ipse enim fuit
peregrinus in contemptu mundi precisus
sus in corona martirii. et consi
liator in predicatione regni. Eius
legenda inter scripturas apocri
phas in niceno concilio connumeratur.
ex eo quod eius martirium certam rela
tionem non habet. Nam in kalendario
bede dicitur quod sit passus in persida
in ciuitate diospoli. Alibi legitur quod
quiescit in ciuitate diospoli. que
prius lidda uocabatur. et est iuxta iop
pem. Alibi quod passus sit sub dyo
cliciano et maximiano imperatori
bus. Alibi sub dyoclisiano imperatore
persarum presentibus. lxx. regibus imperii
sui. Hic quod sub datiano preside imperantibus
dyocliciano et maximiano.

De sancto Georgio.

Georgius tribunus genere capadox per
uenit quadam uice in prouincia

libie in ciuit̄ q̄ d̄r sylena. Iux
ꝗ ciuit̄ erat stagnū instar ma
ris. In q̄ draco pestifer latitab
at. Q̄ sepe ꝑplm̄ ꝯ se armatū i
fugā ꝯu̇tat flatuq; suo ad mu
ros ciuit̄ accedēs. oēs inficieb
at. Qua ꝑp̄ compulsi ciues du
as oues cotidie ei dabāt. ut ei
furorē sedarent. Alioqn̄ s̄ mu
ros ciuit̄ inuadebat et aerē i
ficiebat q̄ plī intiibant. Cū g̊
iam oues pene deficerēt i ito
ꝯsilio ouē cū adiūcto hōie t̄
buebāt. Cū g̊ sorte filii ꝯ filie
oīū caderent ꝯ sors neminē ex
cipet ꝯ iam pene oēs filii ꝯ filie
ꝑpli eēnt ꝯsūpti. Quadā uice
filie regis sorte ē deꝑhensa ꝯ
draconi ad iudicata. Tūc rex
ꝯtristatus ait. Tollite aurū ꝯ ar
gentū ꝯ dimidiū regni mei
ꝯ filiā meā m̄ dimittite. ne ta
lit̄ moriat̄. Cui ꝑp̄ cū furore ꝛ.
Tu h̄ rex edictū fecisti. Et nūc
oēs pūi nr̄i mortui sūt. ꝯ tu uis
filiā tuā saluare. Nisi in filia
tua ꝯpleueris q̄ in aliis ordi
nasti. succendemꝰ te ꝯ domū
tuā. Q̄d rex uidens cepit filiā
flēē dicēs. Heu me filia mea.
dulcissima q̄d de te faciā. aut
q̄d dicā. Q̄n̄ plus uidebo nu
ptias tuas. Et ꝯuersꝰ
ad ꝑplm̄ dix. Oro ut īducias
viii. dier lugendi m̄ filiā t̄ibu
atis q̄d cū ꝑp̄ ad nuisset. in fine
viii. dier reu'sus ē ꝑp̄ cū furore
dicēs. Q̄r ꝑdis ꝑplm̄ tuū ꝑp̄
filiā tuā. Ecce oēs aflatu dra
conis morim̄. Tūc rex uidēs
q̄ filiā nō posset liberare. Indu
it eā uestibꝫ regalibꝫ. ꝯ āplexa
tus eā cū lacrimis dix. Heu me
filia mā dulcissima. De te fi
lios in regali gremio nutrire c̄
debam. ꝯ nūc uadis ut adra
cone deuoreris. Heu me filia
mā dulcissima sperabam ad tu
as nuptias ꝑncipes iuitare
palatiū margaritis ornāe. tīp
pana ꝯ organa audire. ꝯ nūc
uadis ut adracone d'uoreris.
Et d'osculans dimisit eā di
cēs. Vt filia mā ego añ mor
tuus eēm q̄ te s̄ amisissem.
Tūc illa ꝑcidit ad pedes pr̄is
petēs ab eo bñdcōnē suā. Quā
cū pr̄ cū lacrimis bñdixisset ad
lacū ꝑcessit. Quā bs georgi
inde transiēs ut plorantē ui
dit eā q̄d hēet interrogauit. Et
illa. Bone iuuenis. uelocit̄ e
q̄ū ascende ꝯ fuge ne mecū
ꝑit̄ moriaris. Cui ge. Noli ti
mēē filia. S; dic m̄ q̄d h̄ ꝑstola
ris oī plebe spectante. Et illa
Vt uideo bone iuuenis magni
ci cordis es tu. S; cū mecū

mori desideras fuge uelocit᷑.
Cui .Ge. Hinc ego nō discedā
donec michi qd̄ habeas indicabis. Cū
ꝗ illa ei totū exposuisset. ait
Ge. Filia noli timere. qꝛ in x̄ṗi
noīe te iuuabo. Et illa. Bo
ne miles mecū ne pereas. su
fficit enim si sola peream. Nā me
liberare nō posses. ꝯ mecū pi
res. Dum h̄ loquerent᷑. ecce
draco ueniens caput de lacu le
uauit. Tunc puella tremefactā
dixit. fuge bone dn̄e. fuge ue
locit᷑. Tunc Ge. equū ascendens
ꝯ cruce se muniens. draconē
ꝯ se uenientē audact᷑ aggredi
t᷑ ꝯ lanceā fortit᷑ uibrans.
ꝯ se dō ꝯmendās. ipm̄ grauit᷑
uulnerauit ꝯ ad terrā deiecit. Dixit
qꝫ puelle. Proice zonā tuā in
collū draconis nl̄ dubitans
filia. Qd̄ cū fecisset sequebat᷑
eā uelud mansuetissim᷑ can
is. Cū ꝗ eū in ciuitat᷑ duceret
ꝑp̄ls h̄ uidentes ꝑ montes ꝯ for
titudines fugere ceperūt dicentes
Ve nobis qꝛ iam oēs peribim᷑.
Tunc bs. Ge. innuit eis di
cens. Nolite timere. Ad hoc em̄
dn̄s me misit ad uos. ut a
penis uos liberarem draconis
tm̄ uos in x̄ṗm credite ꝯ unusquisqꝫ
uestrum baptizet᷑ ꝯ draconem
istū occidā. Tunc rex ꝯ oēs ꝑp̄ls
baptizati sūt. bs autē geor.
euaginato gladio draconē
occidit. ꝯ ipm̄ ex ciuitat᷑ effe
rri precepit. Tunc . iiij. paria boū
ipm̄ in magnū campū foras
duxerūt. Baptizati sūt ā in illa die
.xx. milia exceptis paruul᷑
ꝯ mulierib;. Rex autē in honore
bēe marie ꝯ bti geor. ecclām
mire magnitudinis ꝯstruxit.
De cui᷑ altari fons uiuus
emanat. cui᷑ potus oēs lan
guidos sanat. Rex uō infi
nitā pecuniam sc̄o geor. obtu
lit. Quā ille accipe renuens.
sꝫ pauperib; eā dari precepit. Tunc
geor. de . iiij. rege breuit᷑ i
struxit. s. ut ecclāz dei curam
haberet. sacerdotes honoraret.
diuinū officiū diligent᷑ audiret.
ꝯ sp̄ pauperū memor esset. Et
sic osculato rege inde recessit.
In aliqbus tn̄ libris legit᷑. qꝫ cū dra
co ad deuorand᷑ puellā pergeret
geor. se cruce muniuit. ꝯ
draconē aggrediens interfecit.
Eo tpr̄e imperantib; dyocli
ciano ꝯ maximiano sb̄ p̄side
daciano tanta ꝑsecutio xp̄ia
nor᷑ fuit. ut infra unū mense
xvij. milia martirio corona
rent᷑. Vn̄ inter tot tormentor᷑
gn̄a multi x̄ṗianor᷑ deficiebāt
ꝯ ydolis ymolabāt. Quo uidens

scō ge· Tactus dolore cordis i
tuslocus· oīa q̄ h̄ebat dispsit
militarē hitū abiec̄ xanoꝝ
hitū induit· ꝯ in mediū psi
liens exclamauit· oēs dij
gentiū demoīa· dōs aūc ce fe
cit· psses iratus dix̄· Qua
psūptōe audes deos meos de
moīa appellare· Dic tū vn̄ es
tu· aut quo nōie uocēris· Cui
ge· ait· Ge· uocor ex nobili
capadocū psapia ortus· pale
stinā xp̄o fauēte deuici· s3 o
des·iui ubi fuire possim· libē
dō celi· Cū aūt psses eū ad se
inclināe nō posset· Jussit eū
in eculeū leuari· ꝯ mēbratī
corp̄ ei ungulis laniari· Appōnī
insr̄ ꝯlata facibꝫ petentibꝫ
uiscera rimis sale plagas
ei fricari iussit· Eadē nocte
dōs cū ingenti luīe ei apparuit
ꝯ ipm̄ mltiplir ꝯfortauit· Cui
melliflua uisione ꝯ alloqu
tōne· s3 ꝯfortatus ē ut p nō
dicēt cruciatꝰ· Videns dati
anꝰ q eū penis sup̄are nō posset
qndam magū accersiuit· eiqꝫ
dix̄· xani suis magicis ar
tibꝫ tormīta ludificant· ꝯ deoꝝ
nr̄oꝝ sacrificia p nīo pendūt·
Cui magꝰ si artes ei sup̄are
nequeō capis reus ero· Hic
g̊ maleficiis et in ū iectis

ꝯ deoꝝ suoꝝ noībꝫ inuocatis
venenū uino immiscuit
ꝯ scō ge· sumendū porrex̄· ꝯ
qd uir dei signū crucis edi
dit austoqꝫ eo nil lesionis
sensit· Rursū magꝰ fortius
uenenū immiscuit· Qd uir
dei signo crucis edito· sine le
sione aliq̄ totū bibit· Quo
uiso statī magꝰ ad pedes ei
cecidit· veniam lamētabiliter
petiit· ꝯ se xanū fi postula
uit· Quē mox iudex decol
lari fec̄· Sequēti die iussit· Ge·
poni in rota gladiis bis
acutis vndiqꝫ ꝯsepta· s3
statim ip̄a rota frangit· ꝯ
Ge· illesus penitus inuenit
Tūc iratus datianꝰ eū i sar
tagine plūbo liqfacto plena
piceri fec̄· Qui facto signo crucis
in ea intrauit· s3 uirtute dei
cepit in ea qsi in balneo refo
ueri· Qd uidens datianꝰ co
gitauit eū emolliri ꝯ blan
diciis q̄ minis sup̄are n̄ po
terat ul̄ tormītis· Dixitqꝫ illi· vi
de fili ge· qnta mansuetudīe
st̄ dij nr̄i q blasphemias tuas pa
tient̄ sustinēt· parati nō si cō
uti uolueris indulgēre· Age ergo dul
cissime mi fili q hortor· ut
supsticione relicta diis nr̄is
sacrifices ut magnos ab ipis ꝯ nob

consequaris honores. Cui ge. sub
ridens ait. Ut quid non a principio
magis me persuasisti blandis
sermonibus quam tormentis. Et ecce
paratus sum facere quod hortaris. Hoc
datianus promissione delusus le
tus efficitur. Iussitque sub voce pre
conis ut omnes ad se convenirent
et ge. tam diu reluctantem tan
dem cedere et sacrificare viderent. Or
nata igitur tota civitate pre gaudio
cum ge. ydolorum templum sacrifica
turus intraret et omnes gaudentes
adstarent flexis genibus dominum
exoravit. ut templum ydolorum cum
omnibus destrueret. Quatinus ad sui
laudem et populi conversionem nil omnino de
eo remaneret. Statimque ignis
de celo descendens. Templum
cum diis et sacerdotibus concremavit.
terraque se aperiens eorum omnes reliqui
as deglutivit. Hinc exclamat
ambrosius in prefatione dicens. Ge. fide
lissimus miles christi. Dum christianita
tis professio silentio tegeretur solus
inter christicolas dei filium est confessus
Cui etiam tantam fidei constantiam
gratia divina concessit. ut et tyranni
ce potestatis precepta contempneret et
innumerabilium non formidaret tor
menta penarum. O felix et inclitus
domini prelator quem non solum temporalis
regni blanda non persuasit promis
sio. Sed persecutore deluso simula

crorum eius in abyssum portenta
deiecit. Hec ambrosius. Hec audiens da
tianus. Ge. ad se adduci fecit.
eique dixit. Que sunt maleficia tu
a pessime hominum quod tantum facinus
commisisti. Cui ge. Ne credas rex
sic esse. Sed mecum perge et iterum me
immolare vide. Cui ille. Intelli
go fraudem tuam. quia vis me fa
cere absorberi sicut templum et deos
meos absorberi fecisti. Cui ge.
Dic michi miser dii tui qui se iu
vare non potuerunt. quomodo te iuva
bunt. Iratus nimis imperator
dixit alexandrine uxori sue. Defi
ciens moriar quia ab hoc homine
me superatum cerno. Cui illa. Ty
ranne crudelis et carnifex. Nunquid
non dixi tibi sepius. ne christianis mole
stus esses. quia deus eorum pro eis pug
naret. et nunc scias me velle fi
eri christianam. Stupefactus imperator ait.
Heu pro dolor. nunquid et tu seducta
es. Fecitque eam per capillos suspen
di et flagellis durissime cedi.
Que dum cederetur dixit ge. Georgi
lumen veritatis quo putas perveni
am. non dum aqua baptismatis renata.
Cui ge. Nil hesites filia quia san
guinis tui effusio baptismus tibi
reputabitur et corona. Tunc illa
orans ad dominum emisit spiritum.
Sequenti vero die. Ge. talem accepit
sententiam ut per totam civitatem traheretur.

p[ro]p[ter] mod[um] capite p[ri]uaret[ur]. Orauit
ergo ad d[omi]n[u]m ut quicu[m]q[ue] eu[m] implora
ret auxiliu[m] petitio[n]is sue [con]seque[re]t[ur]
effectu[m]. Statim ergo ad eu[m] uox uenit
q[uod] sic fieret ut orauit. Completa igitur
orone capitis abscisione marty
riu[m] [con]sumauit. Macian[us] a[utem] cu[m] de
loco in quo decollatus est ad pa
latiu[m] rediret. ignis d[e]i de celo ce
cidit. [et] ip[su]m cu[m] ministris suis con
sumpsit. Refert gg. turon[ensis]
q[uod] cu[m] quida[m] q[ua]sda[m] reliquias geor
gii deferret. [et] in q[uo]da[m] oratorio
hospitati fuisset. mane nullaten[us]
nus capsa[m] mouere potuerit. don[ec]
ide[m] reliquiar[um] p[ar]ticulam dimisit.

De no[m]i[n]e

Marchus int[er]p[re]tat[ur]
sublimis ma[n]dato. c[er]tus
declinatus [et] amar[us]. Sublimis
ma[n]dato ro[ati]one p[er]fectio[n]is in uita.
q[uia] no[n] solu[m] seruauit ma[n]data co[mmun]ia.
s[ed] [et]ia[m] sublimia sic[ut] s[un]t [con]silia. Certus
ro[ati]one certitudi[n]is in doctrina. q[uia] doc
trina[m] eua[n]gelii sincera[m] tradidit
ut pote q[ua]m a petro magistro suo
didicerat. Declinatus ro[ati]one p[ro]funde
humilitatis. Nam p[ro]p[ter] nimiam
humilitate[m] pollice[m] sibi amputas
se dicitur. ut sacerdotio rep[ro]b[us] h[ab]eret[ur]. A
marus ro[ati]one pene acerbitatis.
q[uia] in qua p[er]uenit tractus fuit. [et] i[n]t[er]
h[ec] tormenta sp[iritu]m tradidit. Vel
marcus dicitur a marcho q[ui] est malleus
maior. Q[ui] quod eod[em] ictu ferru[m]
domat. melodia[m] generat. [et] incude[m]
firmat. Sic marchus unica doc
trina sui eua[n]gelii domat. h[er]eti
cor[um] p[er]fidia[m]. dilatat laudem
diuina[m] [con]firmat eccl[es]iam.

De s[an]c[t]o Marcho euangelista

Marchus eua[n]g[e]l[ist]a
leuiticus genere. [et]
sacerdos petri ap[osto]li in bap
tismate fili[us]. Atq[ue] i[n] d[iui]no
s[er]mone discip[u]l[u]s. Cu[m] ip[s]o b[ea]to
petro roma[m] p[ro]fectus est. Cu[m] a[u]t[em]
petrus ide[m] eua[n]gelium p[re]dicaret
rogauerunt fideles qui erant ro
me b[ea]t[u]m marchu[m] ut eua[n]geliu[m]
ad p[er]petua[m] fideliu[m] memoria[m]
debere [con]scribere. Q[ui] de ille quod ut
ex ore magistri sui b[ea]ti petri audi
erat. fideli stilo [con]scripsit. Petrus
aut[em] ip[su]m diligent[er] examinans
et o[mn]i ueritate plenu[m] [con]spiceret reci
piendu[m] ab o[mn]ib[us] fidelib[us] approbauit.
Videns a[utem] petrus marchu[m] con
stante[m] in fide. ip[su]m in aq[ui]legia[m]
destinauit. ubi u[er]bu[m] d[e]i p[re]dicans
in[n]umeras gentiu[m] multitudi[n]es
ad fide[m] [christ]i [con]u[er]tit. [et] eua[n]geliu[m]
suu[m] ide[m] [con]scripsit. Q[ui] de quod usq[ue]
hodie i[n] aq[ui]legiensi eccl[es]ia ostendi[tur].
[et] de uotio[n]e [con]grua reseruat[ur]. Ta
dem b[ea]t[u]s marchus h[er]magora[m]
ciue[m] aquilegiense[m]. que[m] ad fide[m]
[christ]i conu[er]tit. Roma[m] ad b[ea]t[u]m pe
tru[m] adduxit. ut eu[m] aquilegie
in ep[iscopu]m [con]secraret. Suscepto itaq[ue]

hermagoras pontificatus officio
cum aquilegensem ecclesiam optime
gubernasset. Tandem ab infideli
bus capitur et idem martirio coro
natur. Marchus autem abscisso pol
lice missus est alexandriam ubi
primum verbum dei predicavit. Tan
te autem humilitatis fuisse dicitur quod
pollicem sibi amputavit ne ad or
dinem sacerdocii possit humano iu
dicio promoveri. Verumptamen disposi
cio dei et auctoritas beati petri prevaluit.
Qui cum alexandriam esset ingressus sub
ito calciamentum eius ruptum est atque
solutum. Quod ille in spiritu intelligens
ait. Vere expeditum fecit dominus iter
meum nec me sathanas impe
dire potuit quem ab operibus mortu
is dominus iam absolvit. Videns autem
marchus quemdam veterem consuentem
eius calciamentum tradidit consuen
dum. Qui cum faceret sinistram
manum graviter vulneravit ac for
titer exclamavit unus deus.
Quo audito vir dei ait. Vere
prosperum fecit deus iter meum. Statimque
luto exputo manum eius linivit
et continuo sanitatem recepit.
Videns homo ille tantam eius effica
ciam. In domum suam illum introduxit.
et quis esset vel unde pervenisset cepit. At
ille se dominum ihesum christi servum confessus
est. Cui ille ait. Vellem ego videre
eum. Et marchus. Ego hunc eum tibi
demonstrabo. Incipiensque christi
ei evangelizavit. et ipsum cum
tota domo sua baptizavit.
Audientes autem viri civita
tis illius quemdam galileum qui
deorum sacrificia contempneret adve
nisse ei insidias posuerunt.
Quod ille cognoscens hominem illum
quem curaverat qui dicebatur ani
anus ibidem episcopum ordinavit. et ipse
pentapolim perrexit. et cum ibi duobus
annis stetisset. iterum alexandriam re
diit. et fideles ibi multiplica
tos invenit. Pontifices autem
templorum eum comprehendere conab
antur. Cum autem in sollempnitate
paschali beatus marchus missam ce
lebraret. Convenerunt illuc omnes
et fune in collo eius misso ipsum
per civitatem trahebant dicentes tra
hamus bubalum ad locum bubu
li. Carnes autem eius in terram flu
ebant et sanguine lapides ri
gabant. Post hec in carcerem re
cluditur et idem ab angelo confortatur
et ipse dominus ihesus christus ipsum vi
sitavit. eumque confortavit dicens
pax tibi marche evangelista meus.
Noli timere quia ego tecum sum et
eruam te. Mane autem facto funem
iterum in collo eius mittunt. et huc
illucque raptum eum protrahunt
exclamantes. Trahite bu
balum ad loca bubuli. Ille autem

dū tulēt gr̄ās dō agebat
dicēs. In man᷒ tuas dn̄e cō
mēdo spm̄ meū. Et h̄ dicens
spm̄ exalauit. Cum ā paga
ni eū uellēt ꝯburēe subito
aer turbat᷒. grando exorit᷒.
tonitrua intonāt. fulgurāq;
coruscant. Ita ut quil; eua
dē nitēt᷒. ꝯ scm̄ cor᷒ ibidē in
tactū relinquet᷒. Xanim uō cor᷒
eius rapuer᷒ ꝯ in eccā cū oī
reuerentia sepelierūt. Fui
aūt forma bt̄i machi h̄n lō
go naso subducto sr̄cilio ꝯ
pulcr̄ oclis. recalua᷒. ꝓ
lixa barba. ltitudīs optime.
etatis medie. Canos alps᷒.
affectōne ꝯtinēs. grā dī plen᷒.
Anno ā ab incarnatōe dn̄i
CCCC. lxvii. ueneti cor᷒ scī
machi. manu armata. de
alexand᷒ tuler᷒. Et ipm̄ ue
netias trāstuler᷒. V̄ eccām ī
honore scī machi mire pul
critudīs fabricata ē. Circa
ānū dn̄i. m. CC. xlj. ap̄ papi
am in ꝯuentus frm̄ p̄dica
tor ordīs. Fuit quidā fr̄ reli
giose ac scē uite nōie Julia
nus natōne fauentin᷒ iu
uēis cor᷒. s; cast᷒ in mēte. Q᷒
infirmitate ultima elabor
ans. Cū p̄ore dom᷒ sr̄ statu
suo requisiuissz. ꝯ ille mōtē
uicinā ē ymminē dixet. statī
facie exylaratus ꝯ manib;
ac toto cor᷒ plaudēs. clamāe
cep᷒. Date locū fr̄es qr̄ ꝑ ni
mia letitie hūndantia aīa
iam ꝓsiliet ex cor᷒. ex eo q̄d
tam iocūdos rumores au
diui. Et eleuatis ī celū mān
b; dicē cep᷒. Educ de carcē
aīam meā ꝯc. In felix ego
hō q̄s me libabit de cor᷒ mor
tis hui᷒. In h᷒ t᷒ h̄ ille leui sōp
no obdormiēs. uidit btm̄ ī
machū ad se uenīsse ꝯ se iux᷒
eī lectulū collocasse. Et ecce
uox ad eū dicēs. Q᷒d ī agis
o macr. Et ille ad morietē
istū accessi. qr̄ dō eī ministu
ē acceptū. Et itm̄ uox ad eū
Qr̄ m᷒ ceteros scōs ad eum
maxīe tu uenisti. Et ille. qr̄
spālē in me d᷒uotōem hūit.
ꝯ locū v᷒ cor᷒ meū quiescit de
uotōe sedula uisitauit. ꝯ iō
uenī eū in hora sui exitus vi
sitaē. Et ecce q̄dam albati
totā dom̄ repleuīt. Q᷒ bu᷒
ait macr᷒. qr̄ huc uenistis. Et
ille ut isti᷒ aīaz ī cl᷒ dō ꝓsetem᷒
Euigilās ā dc̄s fr̄ ꝑ p̄ore do
m᷒ aq᷒ ego ista audiui ꝯti
nuo misit. ꝯ oīa q̄ uidat ē re
citās cū multo gaudio ī dn̄o
feliciť obdormiuit.

Marcellinus ānis **De sc̄o**
ix. ⁊ mēsib; .iiij. **Marcelli-**
romanā ecc̄am rex̄. hic **ano pp.**
iussu dyocliciano ⁊ maxiani
capt⁹ ⁊ ad sac̄ficand⁹ inducit⁹.
Cum ā nō asentiret ⁊ ex hoc di
ūsa tormētor̄ gn̄a sustinē dl'et.
Metu passionis duo gn̄a icensi
in sac̄ficio posuit. Tūc magna
ad ē in fideliū letitia. Sz fideles
ingens t̄stitia pculsit. Impū
in firmato capite fortiora mbra
resurgunt ⁊ minas pcupendūt
Cūt fideles ad sūmū pontificē
cōueniunt ⁊ ipm̄ plim̄ redargu
unt. Ipē aūt iam penitēs. pli
mū ingemuit. ⁊ se ipm̄ d'posu
it. Sz tn̄ ois eū turba itm̄ reele
git. Q̄d cesares audientes ipm̄
itm̄ capi fecer̄. Et dū nllatenꝰ
sac̄ficare uell; eiusd' de capitari
mādauert. ⁊ in tn̄ ēuit furor
hostilis ut uñ mēse .xxvi. mi
lia xp̄anor̄ pymerent. Marcellinꝰ
aūt dū de capitari debēt se xp̄a
na sepultā indignū ēē assu
it. ⁊ ideo oms̄ qui se sepelire psu
merēt excōicauit. Unā pp̄ corꝰ
eiꝰ .xxxv. dieb; insepultū re
māsit. Post h̄ btūs petrꝰ apl's
marcello successori sc̄i marcellini
appuit dicēs. Fr̄. marcelle qr̄ nō
sepelis me. Cui ille. Nōne iā dud'
sepultꝰ es dn̄e. Cui apl's. Me

in sepultū reputo. q̄ diu mar-
cellinū insepultū uideo. Cui
ille. Nōne dn̄e noști. q̄ ipē oīs
qui se sepelirent anathematiza
uit. Cui petrus. Nōne sc̄ptū ē
q̄ qui se hūiliat exaltabit̄. Uñ
h̄ attendē debuisti. Uade g̊ et
ipm̄ ad pedes meos sepelias. Q̄
statim iuit ⁊ iussa cōpleuit. **De**

Uitalis q̄i uiuēs **nomine.**
Uitalis. q̄ qualit' uiuebat ex
tius in ope talis erat intus ī
corde. ul' uitalis auita. ul' ui
talis ui tuēs alis .i. in tuens
se alis u'tutū. Ipē eī fuit tāq̄
unū de alibus d̄i que uidit eze
chiel. hūs in se .iiij. alas. s.
alam spei qua uolat in celum.
Aliā amoris q̄ uolabat in dm̄
Alam timoris q̄ uolabat ī in
fmū. Et alā cognitōis q̄ uolabat
in se ipm̄. Cuius passio ī libello
gēuasii ⁊ pthasii repta fuisse
putatur. **De sc̄o Vitale. m.**

Uitalis miles ⁊ sulāis ex
ualeria uxore geruasium
⁊ pthasiū genuit. hic cū paulī
no iudice reuenā ingressus. Cū
q̄ndā idē xp̄anū medicū noīe
ursianū. p̄t multa tormētor̄
gn̄a iussiz decollari uideret. Et
ille medicus nimiū expauisset,
exclamauit ad eū sc̄s uitalis
dicēs. Noli ursiane medice q̄

qui alios curare ↄsueuisti te
ipm̄ et̄na morte occide. Et q̄
ad palmā p multas passiōes ueīi
sti. Noli coronā amittere tibi ado
p̄paratā. Q' ursiani audiēs ↄfor
tatus ē. ↄ paucōis sui penitens
matīnu libn̄t excep̄. Corp' aut
uitalis eū honorifice sepeliri
fec̄. ↄ p̄t ad paulinū dn̄m suū
ult' ueire ↄtep̄sit. Ille u'o nimi
ū indignatus. Cū q' ad se ueni
re noluit. Tū q' ursianū sacrifi
care uolentē retrax̄. Tū q' se
xp̄ianū ēē ostēndit. Iussit eū in
eculeū leuari. Cui dix' uital'.
Stultissim' es si me putas de
cipe. qui alios sp̄ studui lib'are.
Et ait paulin' ministris. Ducite
eū ad palmā. ↄ si sacrificare nolu
erit foueā p̄fundissimā donec p
ueniatis ad aquā ibid' facite. ↄ
ibi eū uiuū ↄ supinū sepelite.
Q'd effecer̄. ↄ btm̄ uitalē ibid'
uiuū sepelier̄. Circa annū dn̄i.
lvii. sub nerone. Sacerdos a
qui hoc consiliū dedat statim
arreptus a demone. p septē dies
insaniēs in loco illo exclama
bat dicēs. Incendis me scē ui
talis. Die aut̄ vii. in flumine a
demone p̄cipitatus miserabili' ex
spirauit. Victor a scī uitalis
cū mediolanū rediret. Inuenit
fedā idol' imolantes. Q' cū

eam ortarent'. ut idol' imolata
ↄmederet' rit. Xana sui n̄ licet
m̄ de uictīs sacrificiis māducare
Q'd illi audientes tam dire
eā u'beraūnt q' hoīes sui q' cū
ea erāt. usq; mediol' eā semi
uiuā deduxerūt. V' mx' tōum
ad dn̄m feliciter migrauit. De uir-

Uirgo q̄dam ap̄ gine an
antiochie fuit. thioce
cui' ystoriā ambr' in li. na.
de u'ginib; recitat in h'
u'ba. Antiochie nup u'go
q̄dam fuit fugitans publicos
usus. S; quo mag' uiros ui
tabat oclos aspectus eo in se
debat amplius impudicos'. pl'
ertudo ei audita. n' uisa plus
desiderat'. Duob; stimulis cupidi
tatis amoris ↄ cogitōnis. Dū ↄ
n' occurrit q' minus placeat. ↄ pl'
putat' ēē q'd placeat q' uider
oclis explorat. S; aīm' amator
exoptat. Itaq; scā u'go di. ne
diuti' alerent' ponendi. spe cupidi
tatis. integritatē pudoris p̄fes
sa. s' restinx' inp̄bor faces ut
iam nō amarēt'. s; p̄derent'. Ecce
p̄secutō. puella fugere nescia.
certe pauida ne incideret in insi
diatores pudoris aīm̄ u'tute
pau. Tam religiosa ut morte
nō timeret. tam pudica ut mor
tem nō expectaret. ueīt s' corone

dies. maxima omnium expectatio.
producitur puella dupliciter professa cer
tamen. et castitatis et religionis.
Sed ubi viderunt constantiam pro
fessionis. metu pudoris
paratam ad cruciatus. erubes
centem ad despectus excogita
re ceperunt. quemadmodum specie casti
tatis religionem tollerent. cum
id abstulissent quod erat amplius
etiam id eriperent quod derelinquerent
aut sacrificare virginem aut lu
panari prostitui iubent. Quomodo
colunt dies suos qui sic vindi
cant. aut quemadmodum ipsi vi
vunt qui ita iudicant. Sed
puella non quod de religione am
bigeret. sed quod de pudore trepida
ret. ipsa secum inquid. Quid agimus
secum hodie. aut martir aut
virgo altera nobis invidetur corona.
sed non virginis nomen agnoscitur. ubi vir
ginitatis auctor negatur. Nam
quemadmodum virgo. si meretricem
colas. quemadmodum virgo sed alterum
colas diligas. quemadmodum virgo
si amorem petas. Tollerabilius
est mentem virginem quam carnem habere.
Utrumque bonum si liceat. si non
liceat saltem homini caste. sed deo
simus. Et raab meretrix fuit.
sed postquam deo credidit salutem in
venit. Et Iudit se ad adulterio
placeret ornavit. Que tamen quia hoc
religione non amore facie
bat nemo ad litteram iudicab
at. Exemptum successit exemplum. Nam
si illa que se commisit religioni
et pudorem servavit et patriam.
fortassis et nos servando reli
gionem servabimus etiam castitatem.
Quod si iudith pudicitiam reli
gioni preferre voluisset. perdi
ta patria et pudicitiam perdidisset.
Itaque talibus informata exemplis
simul animo tenens verba domini quibus
ait. Quicumque perdiderit animam
suam propter me. inveniet eam. fle
vit et tacuit. ne eam vel loquen
tem adulter audiret. nec pu
doris elegit iniuriam. sed christi re
cusavit. existimare utrum ad
ulterare potuerit corpus. que nec
voce adulteravit. Iam dudum
verecundabatur oratio mea et quasi ad
ire gestorum seriem criminosam
atque explanare formidat. Clau
dite aures virgines dei. ducitur
puella dei ad lupanar. sed aperi
te aures virgines dei. virgo prosti
tui potest. adulterari non potest. Ubicumque
virgo dei est. templum dei est. nec lu
panaria infamant castitatem.
sed castitas etiam loci abolet in
famiam. Ingens petulantium
concursus ad fornicationem. Discite
martirum miracula sancte virgines
discite locorum vocabula. claudi

intus colubri. strepunt accipi
tres foris. Cantant singuli qui
predam primus inuadat. At illa ad
celum manibus eleuatis quasi ad do
mum orationis uenisset non ad libi
dinis diuersorium. Christe inquid domuit
isti uirgini feros leones. potes
domare. hominum et feras mentes.
caldeis rorauit ignis. Judeis sese
vnda suspendit misericordia tua. non
natura sua. Susanna ad supplicium
genu flexit. et de adulteris triumpha
uit. Aruit dextera que templi
tui dona uiolabat. Nunc templum
ipsum attrectatur tuum ne patia
ris incestum sacrilegium qui non
passus es furtum. Benedicatur et
nunc nomen tuum ut que adulterium
ueni. uirgo discedam. Vix compleuerat
orationem. et ecce uir militis specie
terribilis irruit. Quemadmodum
eum uirgo tremuit. Cui populus tre
mens cessit. Sed illa memor
lectionis. et daniel inquid suppli
cium susanne spectaturus ad uene
rat. et quam populus dampnauerat unus ab
soluit. potest et in hoc lupi habitu
ouis latere. habet et christus milites su
os. Qui et legiones habet. aut
fortasse percussor intrauit. Ne
uereris anima. et tales solent m
artyres facere. O uirgo fides tua
te saluam fecit. Cui miles. Quae
so ne paueas soror. Frater huc

ueni saluare animam non perdere. Sal
ua me ut ipsa salueris. Quasi
si adulter ingressus sum. si uis
martyr egrediar. uestimenta mu
temus. conueniunt mihi tua et mea ti
bi; utraque christo. Tua uestis me
uerum militem et mea te uirginem.
Bene tu uestieris. ego melius
exuar. ut me persecutor agnos
cat. Sume habitum qui abscondat
feminam. Trade qui consecret
martyrem. Indue clamidem que
occultet membra uirginis. seruetque
pudorem. Sume pilleum qui te
gat crines. abscondat ora.
Solent erubescere qui lupanar
intrauerint. Sane cum egressa fu
eris. ne respicias retro me
mor uxoris loth. que naturam
suam. quia impudicos licet castis
oculis aspexerat amisit. Ne uerearis
ne quid pereat sacrificio. ego
pro te hostiam deo reddo. tu pro
me militem christo. habens bonam
militiam castitatis que stipen
dus militat sempiternis. lo
ricam iustitie que spirituali
munimine corpus includat.
Scutum fidei quo uulnus repel
las galeam salutis. Ibi est
presidium nostre salutis. ubi christus
quoniam mulieris caput uir. uirginis
christus. Et inter haec uerba clamidem
exuit. suspectus tamen hic adhuc

hītus · ꝯꝑsecutoris ꝯ adultēi ·
Vgo autem · clamidē cepit
miles offerre · Que rompa il
la · que gerā cū in lupanāī de
mātrio cātaret · Adaint ꝑso
ne miles ꝯ ugo · hu dissimi
les mt̄ se natura · s; misatō
ne ꝯsimiles ut cū placetur
oraculū · Tūc lupi ꝯ agni sil'
pascent̄ · Ecce agna ꝯ lupus
nō solū siml' pascunt̄ · s; ꝯ
ymolant̄ · Quid plura imu
tato hītu euolat puella de
laqueo · Jam nō sinis alis ut
ꝑte qui spālib; ferebat · Et q̄
nllā unq̄ induit sclā egrdit̄ ·
de lupanāī ugo · s; x̄ · At illi
qui tenebant oclos ꝯ nō uide
bant corde · seu raptores ad
agnā lupi · vn̄ qui eāt ī mo
destior intrauit · s; ū aꝑit
oclos rei testiū quid h; ind̄ ē
puella ingssa uir · uidet̄ · Ecce
ut fabulosū id ēua ꝑ ugine
s; qᵉ uin ē miles ex ugine ·
At ē audierāt qd āqs x̄ in ui
na conūtit · Jam mutāe cep
ꝯsexus · Recedam̄ hinc dū
ad huc qd fuim̄ sum̄ · Nuq̄
ꝯ ipē mutatus sū · qui aliud
ēno q̄ qd ēdo · Ad lupanā vēi
ēno uadiomū ꝯ tū mutatus
egdiar · pudicus exibo q̄ ad
ult̄ intraui · Judicio rei · q; de

belat̄ tanta corona uictori ·
dāp natus ē ꝑ ugine · qui ꝑ u
gine ꝯꝑhens ē · Jta de lupanāī
nō solū ugo · s; ꝯ martires exi
erūt · Fertū puella ad locū
supplicij cucurrisse · ctasse am
bo de nece · Cū ille dixet · ego
sum iussus cedi · te absoluit
snā qū me tenuit · At illa cla
mabat · nō ego te uadē mortis
elegi · s; ꝑdem pudoris optaui
s; pudor querit̄ manz sexus ·
si sangs exposcit̄ fidei · nō de
sido · heo vū dissoluā in me ·
lata ē ista snā que ꝑ me la
ta ē · Certe si ꝑcuniē te fidius
sorē dedissē · ꝯ absente me iu
dex tuū censū feneratori ab
iudicasses · ead̄ me snā ꝯuicēs
ru patmōio soluēm tuos nec̄ ·
Si recusarē qs me in dignā
morte censaret · Quāto maior
ē capitis huī usura · moriar
in nocēs · ū moriā nocēs · nl'
mediū ē · hodie aut rea ero
tui sangs · aut martir mei ·
Si cito redij quis me audet
excludē si morā feci · qs me
audet soluē · plus legib; debeo
rea · nō solū fuge mee · s; ꝯ
cedis aliene · Sufficiunt mē
bra morti q̄ nō sufficiebant
iniurie · Est ei ugini uulni
locus · qui nō eāt ꝯtumelie

Ego obprobrium declinavi, non mar
tirium; tamen concessi. Vestem non profes
sionem mutavi. Quod si me in perpetuis
mortem non redemisti me, sed
convertisti. Cave queso ne conten
das, cave ne contradicere audeas. No
li eripere beneficium quod dedisti. Dum michi
hanc sententiam negas, illam restituis
priorem. Omnia enim sententia superiori
mutatur. Si posterior me non te
net, prior tenet. Possumus utrique
satisfacere sententie, si me prius pati
aris occidi. Inde habent alias quas
exerceant penas. In virgine obnoxi
um pudorem. Itaque gloriosior eris
si videris de adultera martirem
fecisse quam de martire adulteram
reddidisse. Quid expectas? Duo
contendere et ambo vicere, nec divi
sa est corona, sed addita. Ita sancti
martires invicem sibi beneficia confe
rentes. Altera principium martirio
dedit, alter effectum. At etiam philo
sophorum gignasia Damonem et Fin
tiam Pictagoreos in celas ferunt.
Quorum unus cum esset morti ad
iudicatus, commendandorum suorum tempus
poposcit. Tirannus autem astutissimus
quia reperiri non posset, extimaverat fideiussorem dari, qui pro se
feriretur, si ipse faceret moram.
Quod de duobus preclarius nescio; u
trumque preclarum. Alter evadendi mortem
invenit, alter se obtulit. Itaque
cum reus moram supplicio faceret,
fideiussor sereno vultu mortem
non recusavit. Cum duceretur, amicus
reversus est, cervicem substituit, colla
subiecit. Tunc admiratus tirannus
cariorem philosophis amicitiam quam vitam
fuisse, petivit ut ipse ab ipsis
quos dampnaverat in amicitiam
reciperetur. Tantam virtutis esse gratiam
ut tirannum inclinaret. Digna
laude, sed minora nostris. Nam
illi ambo viri, hec una virgo
que primo etiam sexum vinceret. Illi a
mici, isti incogniti. Illi tiran
no se obtulerunt, isti tirannis
pluribus, hec crudelioribus, quia ille
pepercit, isti occiderunt. Inter illos
uno obnoxia necessitas, in his
ambobus voluntas libera. Hi quoque
prudentiores quia illi studium finis
amicitie gratia, isti corona mar
tirii. Illi enim certaverunt hominibus, isti
deo. Hec Ambrosius. De nomine.

Petrus interpretatur agnoscens
vel discalcians, vel dicitur petrus
a petros quod est firmum. Per hoc intelliguntur
tria privilegia que fuerunt in beato
petro. Primo fuit enim predicator egregius
et inde dicitur agnoscens, quia perfectam
scripturarum notitiam habuit et in pre
dicatione quidquid conveniret agno
vit. Secundo fuit virgo purissi
mus, et inde dicitur discalcians, quia a
pedibus suarum affectionum omnem

amorem mortuum discalcia
uit et exuit. ut non solum
corpore sed et mente uirgo esset. Uni
fuit martir dominus gloriosus.
et inde fuit firmus quod mar
tirium pro defensione fidei con
stanter sustinuit. De sancto petro

martire ordinis predicatorum

Petrus nouus
martir de ordine
predicatorum fidei pugil
egregius de ciuitate uero
nensi extitit oriundus. hic
tanquam splendidum lumen de fu
mo lilium candens de parentibus
rubens rosa de spinis exori
tur. Dum de parentibus per errorem
excecatis lucidus predicator ex
urgit. et de sauciatis mente
corporeque corruptis. uirginale de
cus procedit. ac de spinis
.i. eterno incendio deputa
tis. inclitus martir ascen
dit. parentes namque suos in
fideles et hereticos habuit petrus
habuit. a quorum tamen errore se
penitus mundum seruauit. Cum autem ad
huc. vii. esset annorum et a scolis
rediret. a patruo qui heresim
sapiebat. quid nam in scolis
didicerit percunctatur. Qui respondit
se didicisse credo in deum pa
trem. o. fac. ce. et terre. Et ille
noli dicere creatorem celi et terre.
cum ipse inuisibilium creator non
fuerit. sed dyabolus. omnia ista que uidentur
creauit. Ipse uero puer se potius uel
le dicere sicut legerat affirma
bat. et sicut scriptum erat potius
credere uelle dicebat. Tunc ille
per auctoritates sibi persuadere
ut poterat nitebatur. Quas omnes
puer spiritu sancto plenus contra eum con
uertit. eumque proprio gladio inter
emit. ut ille quo diuerteret
non haberet. Qui indigne fe
rens a puero se confusum. et
patri totum quod inter se gestum
fuerat retulit. et ut petrum
a scolis remoueret modis omni
bus persuasit. Timeo enim ait
ne cum petrus bene fuerit erudi
tus ad meretricem illam se confe
rat. et sic fidem nostram destru
at et confundat. Quasi nesciens
uerum dixit dum petrum hereticorum
perfidiam destructurum esse. vaticinatur
alter cayphas prophetauit. Sed quia
res a deo fiebat. pater fratris
monitis assensum non dedit. spe
rans quod per aliquem heresiarcham ad
suam sectam eum trahi faceret.
Cum in gramaticalibus fuit eru
ditus. Uidens sanctus puer
secum non esse tutum cum scorpionibus
habitare. mundum parentesque despi
ciens mundus ipse. fratrum predica
torum ordinem introiuit. Quam
quidem ordine quam laudabiliter uixerit

Innocentiꝰ ꝑꝑ̄ in sua ep̄la apꝉ
dicēs · Cum eni̅ b̄tus petrus
a mu̅di fallaciis ī adolescen
tie an̄is ꝓuid' declinasset
ad ordinē fr̄m p̄dicatoꝝ se
cn̄stulit · In q̄ quid' ordīe
·xxx· fere annoꝝ spatia ful
tro catīna u̇tutū · fide pam
bula · spe assante · co ite cari
tate · Et p̄ualuit ꝯ pfec̄ · ec̄
ip̄s defensionē fidi ꝓ qua
totus ar̄debat · q' ꝯ̄ illiꝰ dniꝰ
hostes · mte intrepida · fer
uentiqȝ · sp̄u ꝯtinuū ētam
ꝯxcens suū tand' agonē
diutinū uictr̄c̄ fīante ma
tirio feliciꝰ ꝯsummauit · Et s̄
petrus firmꝰ in petra fidi · pe
tra demū passionis allisus ·
Ad petrā xp̄m digne lauree
and' ascendit · u̇ginitatem
q̄ mētis ꝯ corp̄s sp̄ illibatam
ꝯuauit · n̄ aliꝰ mortal' ermis
unq̄ sensit ꝯtactū · sic suoꝝ
ꝯfessoꝝ fideli testimonio ē ꝓ
batū · ꝯ q̄ ꝓnus delicate nu
tritus ꝓcū in dn̄z · carnē suā
assidue ꝯ cibi ꝯ potus p̄cita
te restrīx · Ne uō ꝓ otiū desi
diam hostilib' pateret in fidi
is in iustificatōib; do exte
bat assidue · ut eo circa licita
totalī occupato · locū in se
illicita nō haberent · ꝯ a sp̄ualib'
nequitius tutꝰ eēt · Nocturna
quid' silentia hūana depu
tata q̄eti · p̄t dormitōnē bre
uem detrebat ī studiis lec
tōnē ꝯ sopīm tp̄e uigiliis
occupabat · Dies ū̄ expen
debat ꝯ modis aīaꝝ · ul' se
dulis ꝓminēdo p̄dicatōib'
ul' ꝯfessionū audientie in
sistendo · aut hereticoꝝ dogma
pestiferꝝ ualidis rōib; ꝯfu
tando · In quib; sp̄ali dono
g̃re noscit̄ claruisse · Deuo
tōne insīg̃tus · hūilitate
lenis · obedientia placidꝰ ·
benignitate suauis · pieta
te ꝯpassiens · paciē ꝯstanꝰ
caritate ꝑstablis ꝯ incuetiꝰ
moꝝ maturitate ꝯpositus ·
alios ꝓfundis u̇tutū aroma
tib; attrahebat · feruēs quoq
amatuꝰ fidi cultor · ꝑpetu
us ꝓpugnator ardentor · Sic
aīo suo fidē in ꝑs̄uat · Et se
totū in illiꝰ mancipāt obseq̄
ium ꝯque ip̄iꝰ u̇ba ꝯ opa u̇
tutē fidi redolebat · pro hac
quoq mortē subire cupiēs ·
hoc p̄nciꝉ a dn̄o attentiꝰ ꝯ
crebris supplicatōib; postu
lasse ꝓbat̄ · q' nō sinet eū
in hac luce migr̄e · n̄ sūpto
ꝓ illa calice passiōis · Nec frau
datus ē tand' a desidio suo ·

Multis vero in vita miraculis
claruit. Nam cum apud Mediolanum
quendam episcopum hereticorum a fidelibus
captum beatus Petrus examinaret
et multi episcopi et religiosi et maxima
pars civitatis illuc convenissent et di-
es tum ex predicatione tum exami-
natione in longum protracta fuissent
et maximus estus cunctos affli-
geret, dixit ille heresiarcha coram
omnibus: O Petre perverse, si tu es ita
sanctus sicut hic stultus populus te affir-
mat, cur estu mori permittis
et non rogas dominum ut nubem aliquam
interponat, ut non moriatur hic
stultus populus tanto estu? Ad
quod beatus Petrus respondit: Si vis promit-
tere te abnegaturum heresim tuam
et fidem catholicam recepturum, ro-
go dominum et faciet quod dixisti. Tunc
fautores hereticorum clamantes
heresiarche dixerunt: promitte, promit-
te. Credebant enim quod fieri non posset.
Quod beatus Petrus coram omnibus se facturum
spopondit et maxime cum nulla ul-
tima nebula in aere appareret.
Catholici autem super obligatione beati
Petri contristari ceperunt timentes ne
fides catholica ex hoc confusionem
pateretur. Cum igitur hereticus obligare
se nollet, beatus Petrus cum fiducia ma-
gna dixit: Ad hoc quod unus deus vi-
sibilium et invisibilium creator mon-
stretur et ad consolationem fidelium
et confusionem hereticorum, rogo dominum
ut aliqua nebucula ascendat et
se inter solem et populum interponat.
Quod mox premisso crucis sig-
naculo factum fuit, et per magnam horam
in modum papilionis populum nu-
becula protexit. Contractus
quidam nomine Asverus cum per v an-
nos sic mansisset contractus, ita
ut per terram in sextario traheretur,
Mediolanum ad beatum Petrum ductus fuit.
Quem cum beato Petro signasset, eum
continuo sanatum erexit. Quedam
alia miracula que per eum
dominus dum viveret fecit, Innocentius
in predicta epistola recitat dicens: Quen-
dam nobilis filium per minimo et
horribili toti gule tumore non
loqui nec spirare valentem, le-
vatis ad dominum manibus et crucis
in eo facto signaculo, illico accipi-
ente ipsius cappam et in infirmo lo-
co sibi ponente sanavit. Idem quoque
nobilis vehementi postmodum cardiaca
torsione gravatus cedens et me-
tuens extremum discrimen mortis immi-
nere, cappam ipsam quam
ex tunc conservaverat reverenter fecit
afferri. Qua suo apposita pectori
mox vomuit quendam duo habentem
capita et pilorum densitate vil-
losum. Plena libera-
tione secuta. Cuidam etiam iu-
veni muto in ore misso digito

ī os eī· cuneq̄ lingue soluto li
gamine· būfiñ loquele ꝯ cel
sit· h̄ ꝯ alia plīma dñ iuuēt
dignatus eū ē ꝑ eū dn̄s opāri·
Cum cū pestis hēītica in lombā
die ꝓuintia pullularet ꝯ mltas
iam ciuitates ꝯtagione pesti
fera infecisset· Summꝰ pontifex
ad pestē diabolicā abolendā·
diuisos inquisitores d' ordine
ꝑdicatoꝝ in diuisis lombādie
ꝑtibꝫ delegauit· ex cū ap̄ me
diolanū hēītici nō solū multi
tudīe· s; ēt magni scelāi poten
tia· Acuti fraudulēta eloq̄
tia· ꝯ plem diabolica scīa re
sidērēt· Summꝰ pontifex sciens
ꝯ intelligēs btm̄ petrū uir
ēē magnanime· qui ab hostiū
multitudīe nō pauēt cūi ānē
tens quaꝝ eī ꝯstantē ūtutē
ꝑ q̄ ad ūsarioꝝ ꝑꝰ· n̄ in modico
cedēt· Cognoscens ēt eī facun
diā ꝑ quā facile fallatiasꝰ hē
ticoꝝ detegēt· nō ignorans
insr̄ ipm̄ in diuīa pleue sa
pientia eruditū· ꝑ q̄ friuola
hēīticoꝝ āgumta ronabilr̄
ꝯfutaret· Ipm̄ tam strenuū
fidei pugilē· ꝯ tam īdefessū
d' bellatorē· In mediolano ꝯ
eī comitatu instituit· ꝯ inq̄sitoꝝ
em suū auctate ꝯcessa ple
nāia ordinauit· Iste igitꝰ in

uictū d' officiū diligēt exercens·
hēīticos ūsq̄ ꝑquirebat· nullam
eis requiē tribuens· s; uiriabli
oms ꝯfundēs potent' expellēs·
sapient' ꝯuincens· Ita ut non
possent resistē sapīe ꝯ spūi q
ꝑ eū loq̄bat'· Qd' uidentes hē
tici· ꝯ dolentes de ipīꝰ morte
cū suis fautoribꝫ tractāē cep
uint· ābitrantes se posse pa
cifice uiuē· si eoꝝ tam uali
d'ꝰ ꝑsecutoꝝ de medio tolleret'·
Sū ġ ꝑdicator in trepidꝰ mor
māti· fiturꝰ· de cumis me
diolañ ꝑ inquirendis hēīticꝰ
ꝑgēt· In ipō itinē palmā mā
tirij assecutꝰ ē· sic̄ In nocēti
explicat in h̄ ūba· Sū d' ciuit
cumana ū fr̄m sui ordinis
ibi moratū ꝑoꝛ eēt· mediol'
ꝑgēt· ꝑ exsequēda inq̄sitōne
ꝯ hēīticos ē ab aplica sede con
missa· sic̄ in publica ꝑdicatōe
ꝑdixāt· Qdam de ipsoꝝ hēīticoꝝ
credentibꝫ ꝑce eoꝝ inductꝰ ꝯ ꝑcio
ī eū it' salutāis ꝯponti ꝑsequēte
funestꝰ in siluit· In agnū ita
lupꝰ ferꝰ in mitē· In piū in
pius· furibundꝰ in māsuetū
In modestū effrenis· ꝑfanus
in scīm· ꝑsumit in sultū· exe
cet conatū· mortē in tēptat·
Sacrū āilliꝰ coꝛ crudeli· inpe
tens· diuis in ipꝫ inpressis

uulneribus ⁊ saciato sanguine ita
ense. uenenandum illum non di
mittente ab hoste. sed exhibente
se pro christo hostiam ⁊ cesoris su
stinente impatienter truces ictus.
dimisit spiritum petente sicut
in ipso loco passionis occisi
ipso quorum sacrilego percussiones
in christi ministrum geminas incul
cante. Ille non querula uoce
murmurans. sed sufferens omnia
patienter. suum domino spiritum com
mendabat dicens. In manus tuas
domine commendo spiritum meum. Symbolum
quoque cepit dicere fidei. Cuius nunc in hoc
articulo desiit esse preco. prout ipse
nefandus qui a fidelibus captus
fuit. ⁊ quidam frater dominicus qui comes
illius erat ⁊ ab ipso lictore percus
sus diebus aliquibus sic superuixit postea
retulerunt. Quem cum adhuc mar
tir dei palpitaret cultellum
crudelis lictor arripuit. ⁊ per la
tera eius transfixit. In ipsa autem
die sui martirii confessor mar
tir. propheta ⁊ doctor. quadruplici nomine esse
promeruit. Confessor in eo
quod fidem christi constanter inter tormenta con
stantissime confessus fuit
⁊ in eo quod ipsa die confessione
more solito facta obtulit deo
sacrificium laudis. Martir in eo
quia pro defensione fidei sanguinem
suum fudit. Propheta in eo quia cum

ipse tunc quartanam pateretur ⁊ so
cii dicerent quod non posset medi
olanum applicare. ille respondit. Si
non poterimus ad domum fratrum per
uenire apud sanctum simplicianum
poterimus hospitari. Quod sic factum
est. Nam cum eius sacrum corpus defer
rent. fratres propter nimiam populi fre
quentiam non potuerunt illud eadem
die ad domum deducere. sed apud
sanctum simplicianum deposuerunt.
⁊ ibidem illa nocte remansit.
Doctor in eo quia cum pateretur
fidem ueram edocuit. Unde sym
bolum fidei clara uoce cecinit.
Eius quoque passio ueneranda
dominice passioni multum simil
fuisse uidetur. Christus enim passus est
pro ueritate quam predicabat. Petrus
pro ueritate fidei quam defendebat.
Christus passus est ab infideli populo
iudeorum. Petrus ab infideli
turba hereticorum. Christus in pascali
tempore crucifigitur. Petrus eodem
tempore martirium patitur. Christus cum pateretur
est. In manus tuas d. c. s. m. di
cebat. Petrus dum occideretur.
uerba eadem clamitabat. Christus pro
xxx. denariis fuit traditus ut cru
cifigeretur. Petrus pro libris
xl. papiensium fuit uen
ditus ut interficeretur. Christus per pas
sionem multos ad fidem adduxit
Petrus per mortem hereticos multos

ꝯũtit. Quãuis eĩ fidi pu
gil egregius hereticoꝝ dogma
pestifeꝝ in uita sua plim̃
eradicauĩt. ꝑ morte tñ suã
eĩ meritis ꝯ coruscantibus
miraclis fuit adõ extirpa
tũ. ut q̃ pli errorẽ suũ reli
qrent. ꝯ ad gremiũ scẽ ecc̃
ꝯuolarẽnt. Ita ut ciuitas
mediol' ꝯ comitat' eidẽ ũ tot
hereticoꝝ ꝯuẽticl'a resid'bãt.
adõ sit ꝑgata. ut alijs ex
pulsis. Alijs ad fidẽ ꝯũsis.
Nllꝰ idẽ audẽt aliq̃tenus
appere. plẽs ꝯ de eis magñ
ꝯ famosi ꝑdicatoꝝ ordinẽ
sr̃ in gẽsti. Qꝛ uiꝫ nc̃ cũctos
hereticos ꝯ fautores fuoꝛe mi
rabli ꝑsecũt'. S' nr̃. samson
plẽs philisteos int' fec̃ mori
ens q̃ occidãt uiuẽs. S' gra
nũ frumti cadẽs in terram.
ꝯ in fideliũ manibꝫ ꝯꝑssũ
ꝯ mortuũ ubẽm ꝯ fgit in
spicã. S' bottrus in torcular̃
calcat'. licoris redũdat in
copiã. S' aromata pilo cõ
tusa. odorẽ pleni' circũfũdũt.
S' grnũ sinapis ꝯtrĩtũ ũtu
tẽ suã mltipli demõstrauĩ.
Post scĩ uiri glo'sũ triuphũ
mltis eũ dñs miraclis illu
strauĩ. Quoꝝ q̃dã sũm' pon
tifex refert dicẽs. ꝑ mortẽ
ipi' lampades ad sepulcꝝ eĩ
uenabl'e dependentes. plies
ꝑ se ipãs absq; oĩ humano stu
dio ꝯ mĩstio diuinitus sunt
accẽsæ. qꝛ ꝯueniens nimis
erat. ut qui igne ac lũie
fidi excellent claruerãt.
singulãe de ipõ igõ ꝯ lũis
appẽt. Quidã aũt dum
uesctẽt cũ alijs ꝯ eĩ scitatem
ꝯ miracula depraũaẽt. sũp
to q̃dam sb obtestatõe mor
cello. q' eũ nõ possꝫ. si ẽcca
h delinquẽt transglutiẽ
sensit mox ipm̃ suo guttũ
s' inherentẽ. ut illũ educẽ
ul' induce nõ ualẽt. Qr̃ il
lico penitẽs ꝯ iam uultus
mutato colore q' sensiens
iminẽ mortis euẽtũ. fcõ
int' se uoto q' linguã d'cetõ
ad talia nõ laxaẽt. fuit ꝑti
nus illo euomito libatus
Ydropica q̃dam ad locum
passiõis ipi' auxilio uiri ꝑ
ueniens. fusa ibi orõne. sa
nitatẽ integrã mox recep'.
Obcessas ad mõibꝫ longo
tpe mltes miatiriꝑe deiec
tis illis cũ mlto sangĩe uõi
tu de corbꝫ libauit. febres
expulit. langores; curauit
plimos ꝯ diuisos. Quidã
sinistre man' digitũ ex mõbo

fistule plurimorum foraminum conca
vitate defossum mira consolida
tione sanavit. Quidam iste
puer ex casu gravissimo sic oppres
sus ut motu et sensu penitus
destitutus tamquam mortuus de
fleretur. mox apposito de terra suo
pectori sacro eiusdem martiris cruore
contacta incolumis exsurrexit.
Quedam quoque in tibia cancrum cancer
edax sedula corrosione vorab
at. linitis hiis terra in vulneribus est
curata. Alii quoque diversis infirmi
tatibus occupati qui sepulcrum
eius in vehiculis et aliis susten
taculis adierunt. Ex inde post modum
plena incolumitate recepta
sine aliquibus subsidiis redierunt.
Cum autem summus pontifex Inno
centius IIII beatum Petrum sanctorum mar
tirum cathalogo ascripsisset. fratres
apud Mediolanum ad capitulum conve
nerunt. Volentes autem eius corpus ad
altiorem locum transferre. cum
plus quam per annum sub terra iacuisset
Ita sanum et integrum ac sine ali
cuius exalatione fetoris repertum
est. Ac si eadem fuisset die sepul
tum. Fratres igitur super magnum pulpitum
iuxta plateam corpus eius cum magna
reverentia deduxerunt et ibidem sic
sanum et integrum omni populo est osten
sum et ab eis suppliciter adoratum.
Preter miracula que dicta in libris
summi pontificis posita. plura
alia sunt conscripta. Nam super lo
cum passionis eius sepe luminaria
de celo descendentia et ad celum
ascendentia plures religiosi
aliique quam plures visibiliter con
spexerunt. Inter que luminaria du
os fratres in habitu predicatorum se vi
disse testati sunt. Quidam
iuvenis nomine Giufredus de
civitate Cumana dum de panno
tunice sancti Petri haberet. Et quidam
hereticus eum deridendo diceret ut
si sanctum eum credebat in ignem pan
num ipsum proiceret et comburi non
contingeret absque dubio sanctum esset
et ipse sue fidei adhereret. mox sic
carbones accensos pannum sancti
Petri proiecit. Qui statim ab ipso igne altius
resiliuit. Deinde per se sic carbones
rediens ipsos ardentes penitus
extinxit. Tunc incredulus ille dixit
et per omnia pannus tunice mee faciet.
Positus est igitur sic allatos carbones
ex una parte pannus heretici. et ex
alia parte pannus sancti Petri. Pannus
autem heretici mox ut ignis ca
lorem sensit penitus est combustus
Pannus vero sancti Petri in ignem preva
luit et ignem ipsum extinxit. Ita quod
nec pilus aliquis de eo combustus
fuit. Quod videns hereticus ad
viam veritatis rediit et miracu
lum omnibus publicavit. Apud

Florentiam

florentiã iuuenis q̇dam h̄ti
ca p̄uitate corruptus cū ī eccīa
frm̄ de florentia cū quibzdā
aliis iuuenib; an̄ q̄ndā tabu
lā ū de pictū m̄atyriū sc̄i pe·
staret· Videns lictorē eū p
cutientē· euaginato ip̄e gla
dio dix̄· Vt ego ibi fuissem·
q̇ ualidius p̄cussissē· Q̄ uo
dc̄o statim mutus eff̄cs ē·
Ꝺ ū q; sociī req̇rēnt q̇d h̄ēt ꝯ
ip̄e eis nl̄ r̄ndē posst;· eū do
mū reduxeīūt· Sꝫ cū in uia
q̄ndā eccīa sc̄i michael' uidis
s;· elapsus de manib; socioꝝ ꝯ
eccīa; intrauit· ꝯ flectens ge
nua corde sc̄m petrū rogauit
ut ē p̄acēt· uoto sic̄ potuit·
se obligans q̇ si libaret̄ pc̄cā
sua ꝯfitēt· ꝯ oēm h̄ēsim abne
garet· Quē subito loq̇lam re
cupauit· ꝯ ueniens ad domū
frm̄ abiurata h̄ēsi pc̄cā sua
ꝯfessus ē· Data licentia con
fessori· q̇d h̄ in p̄o p̄dicaret· ip̄e
quoq; in publica frm̄ p̄dicatōe
ꝯgens corā oī m̄ltitudīe h̄ ꝯ
fessus ē· Nauis q̇dam dū
in medio maīs pene naufra
giū pateret̄ seua fluctuū ī un
datōne q̇ssata· oēs; caliginose
noctis teneb̄is tenerent̄· Vni
u̇si naute diuisoꝝ scōꝝ suffra
gia p̄tulabāt· Sꝫ cū nl̄lm sue

libatōnis uiderēt inditiū seq;
p̄iclitarī pl̄ius formidarent.
Q̄'dam de eis natōne ianuē
sis f̄cō silentio ē eos alloquit̄.
Vni fr̄es nūq̇d nō auditis q̄li
quidā fr̄ p̄dicatoꝝ noīe fr̄· pe·
nup ob defensionē fidi catho
lice sit ab h̄ēticis int̄fc̄s; m̄l
ta q̇ p̄ eū dn̄s signa ostēdit.
Aut ē deuote ei' patt̄inū in
plorem'· q̇ spero q̇ anim̄ ne
q̇q̄ postulatōe fraudabim̄.
Assentiūt uniūsi b̄tm̄ petrū
in sui auxiliū deuotis p̄ab;
inuocantes· Ill' ē orantibus.
mox āntēna nauis in q̄ uelū;
appendꝫ cereis accensis tota
plena ꝯspicit̄· Ita q̇ oīs ob
scuritas illoꝝ cereoꝝ lumi
b'li fulgore fugat̄· nox q̄ illa
tam caliginosa in diē clarissi
mū ꝯmutat̄· Respicientes;
uiderunt q̇dam cū h̄itu frm̄ p̄
dicatoꝝ s' uelū stantē· De q̇o
nl̄li dubiū fuit q̇n b̄ts petr'
extitit· Statim ē mare q̇ eū
ꝯ tranquilitas magna fuit.
Cū ē p̄dcī naute ianuam ī
columes aduenissent· ad dom̄
frm̄ p̄dicatoꝝ uenerīt· ꝯ d̄o ꝯ b̄to
petro grās referentes ei' f̄rib'
toti' miracli s'iem narrauerūt·
Mulier q̇dam in flandria cū
iam tres filios mortuos pepiss;

con exaudio hodie habet rogavi
sanctum petrum ut sibi auxilium fieret.
Dum igitur uxor filium peperisset, simili-
ter mortuus est receptus. Quem mater
accipiens ad rogandum sanctum pe-
trum se contulit eum ut suum
filium vivum sancte faceret precibus
devotis exorans vix orationem
complevit. Et ecce qui erat
mortuus apparuit vivus.
Cum igitur ad baptismum portaretur
infans, et ut iohannes vocaretur decre-
tum esset, sacerdos cum ei nomen
dicere debuit, nesciens dixit petrus.
Unde istud nomen ex devotione sancti
petri postmodum semper retinuit. In
provincia teutonie apud traiectum
milites quidam videntes ad
ecclesiam fratrum predicatorum in ho-
nore sancti petri martyris magnum
fieri populorum concursum dum ipse in platea con-
sisterent et fabularentur adstantibus
se dicebant. Ecce isti predicator-
es omnem modum lucrandi nouer-
flam ut magnam possint pecu-
niam cumulare et lata hedificare
palatia unum novum martyrem in-
venerunt. Dum hec et similia dicerent,
ecce subito filum unum totum sanguine
cruentatur, et digiti quibus filum
torquebant sanguine mox re-
pleti sunt. Quod ille videntes et
admirantes digitos diligenter
exterserunt ne forte in eis accid-

isset aliqua incisura. Sed dum di-
gitos omnino sanos conspicerent
et filum sanguinolentum viderent
trementes ac penitentes dicere
ceperunt. Vere quia preciosi martyris
sanguinem detraximus, ideo hec
sanguinis miraculum tam stupendum
invenit. Currentes igitur ad domum
fratrum priori omnia exposuerunt ac filum
sanguine cruentatum eidem presen-
taverunt. Prior autem ad multorum
instantiam sollempne predicationem
convocavit et quomodo predictis mulieribus
acciderat coram omnibus retu-
lit et filum ipsum sic cruentatum
cunctis ostendit. Erat quidam
magister artis gramatice in eadem
predicatione consistens. Factum ipsum
cepit plurimum deridere et ad stanti-
bus dicere. Videte modo qualiter isti fratres
simplicium corda deceperunt. Sta-
tim cum aliquibus militibus suis fa-
miliaribus condixerunt ut filum
in aliquo sanguine tingerent et se
miraculose accidisse narra-
rent. Cumque hoc ille diceret, protinus
divine ultionis plagam excepit
et ipsum validissima febris
extus multis conspicientibus
sic vexavit ut de predicatione
ipsa inter manus amicorum ad do-
mum propriam differetur. Sed cum
vehementer febris excresceret,
et ille mortem vicinam timeret.

p̄dcm̄ p̄ore accᵉsiri fec̄. ꝯ natiū
siuū ꝯfitēs dō ꝯ b̄to petᵒ corā
dcō p̄ore uotū uouit q̄ si eiꝰ
m̄itis sanitatē recipet eū
sꝑ in sp̄ali deuotōne hr̄et. ꝯ
de ceto linguā ad talia nō
laxaret. mira res mox ut
p̄dcm̄ uotū ꝓtulit integrā
sanitatē recep̄. Quadā
ꝯ uice cū suppꝛioꝛ p̄dcī loci qͥs
dam pulc͛imos lapides ꝯ
magnos in qͣdā nauī duc͛et
nauis ipa ex ipulso cuiudā
limi s͛ ad h̄esit ut null'atenꝰ
poss; moueri. descendentes
uō naute oēs unanimit̄ ip̄a
inpellebant. s; nullatenus
mouē potant. Cū g̊ nauē
se amisisse putarēt p̄dcs̄
suppꝛioꝛ oib; aliis licentiatiˢ
manū ad nauē apposuit. ꝯ
leuit ꝑūm inpellēs dix̄.
In noīe sc̄i petᶦ m̄ris meiꝰ
honoꝛe lapidēs istos deferimꝰ
uade. Statimq; nauis ue
locissime se mouit ꝯ d' litoꝛe
sana recessit. Et q̄ naute
ascendētes. oēs sani ꝯ ula
res ad ꝓp̄a remear̄. In p
uintia frantie ciuitᵉ senōis
puella qͣdam cū in aq̄ rap
tim t̄nseunte cecidiss; ꝯ ꝑ
magnū spaciū tp̄is stetiss;
Tand' de flumie mortua ē.

extracta. mortis cuiꝰ erant
.uii. argumēta .s. ꝯ magnū
spaciū tp̄is. ꝯ rigitas coꝛꝑis
ꝯ frigiditas ꝯ nigdo. Rela
ta ē g̊ ad ꝑ b̄rdā ad eccīaz frm̄
Qui cū eā sc̄o petro uouiss;
ꝯtinuo uite ē reddita ꝯ sa
luti. Fr̄ Iohēs polon'. cū
ap̄ bononiā qr̄tana labora
ret. ꝯ in festo sc̄i petᶦ m̄ris
s̄monē ad cler' facē debēret.
accessionē eād' nocte iuxta
cūsuī ualē expectās timē;
uald' cep̄. ne in i inicto s̄ ꝑ
mone deficet. Ad sc̄i g̊ petᶦ
ꝯ uisus suffragia. Ad altarē
ipiꝰ cū d'uotōe accessit oꝛans
ut eiꝰ m̄itis iuuaret cuꝰ de
bebat gl'am p̄dicare. Sicq;
fcm̄ ē q̄ illa nocte penituˢ
febris cessauit. ꝯ p̄ea eū nūq̄
cessauit inuasit. Matha
qͣdam noīe Gilorda uxoꝛ Ia
cobi de ualle sana. cū ꝑ iiii
ānos ab inmūdis sp̄ib; fu
iss; obcessa. uenit ad q̄dam
sacerdotē dicēs. Ego sū d'mo
niaca. ꝯ sp̄c malignꝰ me uex
at. mox sacerdos t̄ritᵉ fugi
ens sacristiā intrauit. ꝯ libꝝ
q̄dam in quo erant ꝯiuratōes
d'monū. ꝯ stolam latēt' sb̄
capa deferēs. cū bona societa
te ad mulie͛z rediuit. Que mox

ut uidit ait. latro pessime quo
iuisti? Quid est quod sub cappa occul
te portasti? Cum autem sacerdos ad
iuitatores suas faceret et nil eu
tationis afferret. venit illa ad
btm petrum dum ad huc uiueret.
ab eo postulans adiuuari. Cui
ille prophetica uoce respondit. Con
fide filia ne despes. quia et si quod
postulas perficiam ad presens non
ualeo. Tempus tamen ueniet quod a
me id quod petis plenarie obtine
bis quod et factum est. Nam post passio
nem eius cum ad eius sepulcrum pre
dicta mulier accessisset. ab illa infe
statione demonum fuit penitus
liberata. Colis quedam nomine eu
femia de loco cortiongo me
diolanensis diocesis. vii. annis a demoni
bus est uexata. Que cum ad sepulcrum
sancti petri ducta fuisset ceperunt de
mones eam amplius agitare.
et per os eius audientibus cunctis cla
mare. moriola moriola. petrine
petrine. Tunc demones exeuntes
eam quasi mortuam dimiserunt. que
post modicum plene sanata fuerat.
Asserebat autem quod diebus dominicis et
festiuis et maxime quando missa ce
lebratur eam demones amplius
molestabant. Quedam
mulier nomine nebona de bergamo
per vi. annos a demonibus agitata
cum ad sepulcrum sancti petri fuisset ad

ducta. uix a multis uiris po
terat detineri. Inter quos erat quidam
credens hereticorum nomine corradus
de ladriano qui illuc aduene
rat. ut sancti petri miracula de
rideret. Qui cum predictam mulierem
cum ceteris detineret. demones
eius per mulierem dixerunt. Cur te
nes nos. Nonne tu es noster. Non
ne te ad talem locum portaui
mus et ibi tale homicidium perpetra
sti. Nonne ad talem et talem
locum te duximus. et talem et ta
lem flagitium commisisti. Cum
multa peccata eius dixerint que nullus a
lius nisi solus ipse sciebat. ue
hementer expauit. mox autem demones
collum et pectus mulieris excori
antes et inde exeuntes semi
uiuam eam dimiserunt. Que post
modicum penitus sanata fuerat.
Predictus autem corradus hec uidens et
stupens ad fidem catholicam
est conuersus. Vir quidam nomine
opizo credens hereticorum cum occa
sione cuiusdam heretice consanguinee
sue ad ecclesiam fratrum uenisset et
ad tumbam sancti petri pergens
duos ibi denarios obtulisset
ipsos dicens. accipiens dixit. bonum
est ut bibamus istos. Statimque
totus cepit tremere. nec loco eodem
aliquatenus potuit se mouere. Qui
territus predictos denarios in loco suo

mox restituit. et ex inde abcessit
videns autem beati petri virtutem
heresim deseruit et ad fidem catho
licam se convertit. ¶ Sanctimonia
lis quedam erat in alamania
in claustro occimbach ordinis
sancti sixti constantiensis diocesis que
per annum et amplius gravi gutta
in genu oppressa est. Ita quod nullo
remedio poterat liberari. Hec se
pulcrum sancti petri corporaliter visitare
non poterat. ut pote que erat in
obediencia constituta et quia in firmi
tate gravissima vegebatur. co
gitavit saltem predictum sepulcrum
mentali gressu adire. ac devotio
ne sedula visitare. Dicens vero
quod in .xiiii. dietis de loco illo
mediolanum possit adiri. cotidie
cum equalibus dieta. Cepit mentaliter ad
honorem beati petri dicere certum numerum
rum in modum cum istas menta
les dietas taliter cepit facere suc
cessive semper et paulatim cepit me
lius se habere. At vero ultimam
dietam perfecit. et ad tumulum
mentali gressu pervenit ac flexis ge
nibus ac si presentialiter coram
tumbam adstaret. psalterium cum
devotione maxima totum legit.
Quo expleto ab illa infir
mitate adeo liberatam se sensit
ut iam inde modicum quid senti
ret. Rediens vero eo in quo ierat

anno quod omnes dietas explevisset
penitus est sanata. ¶ Vir quidam
de nanapitio de magati villa
nomine rufinus gravem valde in
firmitatem incurrit. Nam ve
na fracta in inferioribus partibus
anxius sine cessatione sangui
nem emittebat. Ita quod a nullo
medicorum aliquod remedium
poterat adhiberi. Cum ergo san
guis per .vi. dies et noctes conti
nuo effluxisset. Ille beatum pe.
devote in suum auxilium invo
cavit. Qui tam subito sanatus est.
ut inter ipsam orationem et receptam
liberationem nullum pene fuit inter
vallum. Cum autem se sopori dedi
disset. Vidit quendam fratrem in habitu
ordinis predicatorum grossum satis
atque brunum quem sotium beati pe.
martiris extimabat. sic enim erat talis
forme extiterat. Qui cum expan
sione palmas plenas san
guine cum quadam suavi ungue
to eidem offerebat dicens. Sanguis
adhuc recens est. vere ergo ad re
centem sanguinem sancti pe. Qui evi
gilans sepulcrum sancti pe. statim
iit visitare. ¶ Quedam comitisse
de castro masino yporiensis dioc.
cum in beatum petrum specialem devotio
nem haberent. et eius vigiliam ieiuna
rent. cum ad suam ecclesiam ut au
dirent vesperas accessissent.

vna cera candelā quandam i
honore bti martini ante quādā
altare bti petri apli posuit co
burendā. Que cū domū redis
sent sacdos auaritia ductus
In ipām candelā sufflans. eā
extinguere voluit. Sz mox
lumē redijt. ⁊ denuo ipāz ac
cendit. Scdo ac tercio eā exti
nguere voluit. sz lumē ut prius
redijt. Vnde tedio affectus.
chorū intrauit ⁊ ante maius
altare aliam candelā inuenit
quam clericus in honore bti petri
posuerat. Cui eciam vigiliā simili
ieiunabat. Quā sacdos bis
extinguere voluit. sz nequiuit.
Quod videns clericus intra dixit.
Vnde vole aptū miraculum nō
videtis. quod scs nō vult ut
suā extinguatis candelā. Tan
tūque stupentes sacdos et
clericus ad castrū ascenderūt
⁊ predictum miraculum oībz narra
uerūt. Vir quidā noīe ro
ba de meda cū usqz ad vestes i
ludo oīa pdidisset. domū i sero
rediens cū lucerna accensa
lectū suū adijt. ⁊ videns se
tam viles pannos habere. ⁊ se tot
amisisse ⁊ sidans pro nimia
desperacione cepit demones i in
tare. ac se eisdem ore nephario
commendare. Statimqz tres demones
affuerunt qui lucernā accensā
in solarium; piacentes eū; p
collū arripuerunt. tam fortit
ipm stringentes ut nullatenus
loqui possit. Quem cū plimū
agitarunt qui erant in domo
in sion ad eū ascendentes
dixerunt. Quid est quod agis ro
ba. Quibz demones respondert
Ite in pace vrā ⁊ lectos vros
intrate. Illi autem predci viri i
voce ee credentes ptinus redierunt
Illis recedentibz cepit multo
forcius a demonibz agitari. Quod
illi cognoscentes sacdotē pti
nus ad vocarūt. Qui cū p
btm petrū demones adiura
sset duo ptinus exierunt. Sequenti
autē die ad sepulcrū scī pe.
ad ductus est. Ad quod frē Guili
elmus vercellen accedens. cepit
sermonē in ecclesia. Qui cū quod
nunquam videat. ex noīe vocans
ait. fr̄ Guilielme pete nunquam
exibo. quia hic vir est ⁊ capa mea
fecit. Quem cū interrogasset quo
noīe vocaret ait. Vocor b
alcefas. Vir cū p btm. pe.
ad iuratus fuisset; ipse īterū
pitiens mox exiuit. Ipse autem
pfecte sanus remansit primaz
salutarē accepit. Cum
quidā hereticus acerrimus dis
putator ⁊ eloquentie singlaris

cū btō pet° disputauīnt ꝯ er
rores suos sbtilr̄ ꝯ acute ꝑ
posuissꝫ in mediū ac btm̄
petrū ut rndēt ad ꝓpōita
in ꝯtiū ꝑurgēt. Ille de libā
tōnē petens oratoriū qddā
q ꝓpe eēt intrauit. cū lac
rimis orans dn̄m. ut cām fidi
sue defendēt ꝯ loq̄ce tunn
dū aut ad fidi ūitatē redu
cēt. aut lingue ꝑuatōne ī
puīret. ne ꝑ eam de cetō ꝯ
fidi ūitatē timēt. Rediēsꝫ
ad hr̄ticū corā oīnibꝫ palaꝫ
dix̄. ut suas itin ꝓponēt rō
nes. Qui ita pemit° fcūs est
mut°. ut n̄ unū solū ūbū a
hq̄ten° ꝑferre ualēt. Vn̄ hr̄
tici confusi recesserūt ꝯ catho
lici dō grās retulerūt. Cū
in ianuo palmaꝝ dū ad huc
uiuēt mediol' ꝑdicāt. ꝯ ibi
ut͛usꝫ sexus eēt maxīa mlͥ
titudo. dix̄ publice alta uo
ce. Scio ꝑ cētō qd' hr̄tici tract
ant mortē meā. Ita q pro
morte mīa iam pecūa de pōi
ta ē. Sꝫ faciant q̇cq̇ possūt
q magͣ ꝑsequar eos mor
tuus q̄ n̄c uiuus. Q̄ ūm
fuisse in̄ ē. Apud florentiā
ī mōastio de ripulis scī mōi
al' q̄dam in ōrōne pōita ea
die q̄ btūs petrus mortē su
stinuit. uidit btm̄ ūgīeꝫ
in excelso trno in gl'ia resid̄ē
ꝯ duos frēs de ordīe ꝑdicat.
in celū ascendē ꝯ hīc inde
iux̄ eā collocatos ēē ꝯ cū ī
quirēt qd nam eēnt audi
uit uoceꝫ dīteꝫ ē hͥ ē fr̄ pe.
qui in ꝯspectu dō tāq fum
aromatū glōs ascendit
Receptū q q ꝑ cētō ē q ead'
die mortē subiit. qua dēa
scī moīal' uisionē uidit.
Vn̄ cū grau ꝯ longa infir
mitate laboraēt. Ad rogā
dū btm̄ petꝝ se ꝯtulit. ꝯ
sanitatē integram mox recep
Scolāis quidā dū de ma
galona mōte pesulanaꝫ
rediēt. ex qdā saltu adō ē.
ruptus ī igīne ut dolore
nimio uexaret. ꝯ incedē
nō ualēt. hͥ alī audiens
ꝑdicā̄ q q̄dam mlr̄. tiā sa
guīe bti pet̄ respsaꝫ. sup
cām̄ corosione ponēs fuāt
libata dix̄. Dn̄e dō de tia
illa nō hēo. s; qui illi tīre !
uītis bti pet̄ tantā dedi
sti ūtutē potes ꝯ isti dāē. Ac
cipiens g̃ de tia cū signo
crucis ꝯ in uocatōe nōis
loco supposuit. ꝯ statī cura
tus fuit. Anno dō. m.
CC. lix. ianuar̄ ꝯpostellis fu

quidā uir noīe bn̄dcūs qui ti
bias inflatas hēbat ī mod
utrim uentrē tumitē īstar
pgnantis · faciē ꝑ nimio
timore · horribilem · totūq;
corꝰ inflatū · Ita ut mōstrū
aliq̄ uidēt̄ · hic cū aquadā
matrona uir sr̄ luculū se su
stentātis elīam petēt · illa · ꝯ
mag̃ fossa q̄ cibo aliq̄ indi
gēs · ꝯ mō ꝯsilio acquiesca
te ꝯ ad domū frm̄ pdicatoꝝ
pgens · ꝯ pctā tua ꝯfitēs bt̄i
pet̄ patrocinia inuoca · Ille ā
cū mane ad domū frm̄ uenisset;
ꝯ hostiū ecc̄e clausū eēt sec̄
portā se posuit ꝯ dormiuit.
Et ecce quidā ueniens ī hītu
pdicat̄ · eidē appuit ꝯ capa ipsū
coopiens eū in eccām introduxit
Ille ā euigilās ꝯ int̄ in eccā
se repit · ꝯ pfc̄e se sanatū in
uenit. Q̄d mltis ad miratōe;
intulit ꝯ stuporē · cū uidēnt
hoīes pene mortuū tā subito
liberatū · De nomine.

Phylippus dr̄ os lampa
dis · ul' os manuū · ul'
dr̄ aphylos q̄ ē amor · ꝯ yper
qd̄ ē sr̄ · q̄i amor sr̄noꝝ · Dicit̄
ḡ os lampadis ꝯ pp suā lucu
lentā pdicatōnē · Os manuū
pp assiduā opatōnē · Amator
sr̄noꝝ pp celestē ꝯtēplatōnē.

De sc̄o phylippo apostolo

Phylipp̄ apl's
pcū · xx · ānis p sy
thyam pdicasset; apaga
nis tenē ꝯ ad ymoland statue
m̄atis ab eisd ꝯpellit. Tunc
subito draco quidā ingens de
sub ese statim exiit qui filium
pontificis qui ignē ministrab
at in sacficio inf̄ fec̄ · duos t̄
bunos quoꝝ ministri phylippū
in uinclis detinebāt extinx̄.
ceteros; adō sufflatus suitur
in fec̄ · ut oēs morbidi redd
ent̄ · Pcep phy · Credite in ꝯ
statuā istā ꝯfugite ꝯ ī loco eī
crucē dō adorate · ut ī firmi
uri sanēt̄ ꝯ mortui suscitent̄.
At hii qui cruciebāt̄ clama
bant · Tantū fac ut senem̄ hr̄
ptinꝰ ꝯfringem̄. Tūc phy · dra
coni pcep ut in locū desertum
descendēt Ita ut nlli oīo nocēt
Q̄ statim recessit ꝯ ulti nō ꝯ
paruit. Tūc phy · oēs sanauit
ꝯ ill' tribus mortuus uit baptism
impetrauit. Sep unius edenti
b; p unū ānū eis ad huc pdi
cauit eisq; psbros ꝯ diacones
ordinās in asiam in ciuit̄ Je
rapolim uenit · ibiq; heresim he
bydyonis qui xp̄m carnē fan
tasticā assumpsisse dubitabāt
extinx̄ · erāt ā illi due sactissi
me uirgīs f q̄s dō mlt̄os ad fidē
ꝯuit.

Philippus autem ante VII dies obitus sui omnes episcopos et presbiteros convocavit eisque dixit: hos VII dies prestat mihi dominus ad vestram admonitionem. Erat autem annorum LXXXVII. Post hec infideles ipsum tenuerunt et cruci ad instar magistri quem predicabat affixerunt, et sic ad dominum migravit et feliciter vitam complevit. Iuxta eum due filie eius, una a dextris et alia a sinistris sepulte sunt. De isto Philippo sic dicit Ysidorus in libro de vita et ortu et obitu sanctorum: Philippus Gallis predicavit Christum, barbarasque gentes vicinasque tenebris et tumenti occeano coniunctas ad scientie lucem fideique portum deduxit.

De Philippo autem qui fuit unus de VII diaconibus dicit Ieronimus in martilogio quod VIII idus iulii signis et prodigiis clarus apud Cesaream requievit. Iuxta quem tres filie eius tumulate sunt. Nam quarta apud Ephesum requiescit. Primus autem Philippus ab isto differt, quia ille fuit apostolus, iste diaconus. Ille quiescit apud Ierapolim, iste apud Cesaream. Ille habuit duas filias prophetissas, iste IIII, licet hystoria ecclesiastica videatur dicere quod fuit Philippus apostolus qui habuit IIII filias prophetissas. Sed in hoc magis Ieronimo est credendum.

De nomine.

Iacobus supplantator vel supplantans festinantem vel preparans. Vel dicitur Iacobus a Ia quod est deus et cobar quod est honus vel pondus. Vel Iaco quod est iacopus, a iacula et cope quod est concisio, quasi concisus iaculis. Dictus est igitur supplantator mundi per contemptum, supplantans festinantem dyabolum, preparans ad omne bonum corpus suum, pondus divinum per virtutum exercitium, iaculis concisus per martirium.

De sancto Iacobo apostolo.

Iacobus iste apostolus vocatus est Iacobus Alphei, id est filius Alphei, frater domini, Iacobus minor, Iacobus iustus. Iacobus Alphei dicitur non tantum secundum carnem, sed etiam secundum nominis interpretationem. Alpheus enim interpretatur doctus vel documentum vel fugitivus vel millesimus. Dicitur ergo Iacobus Alphei, quia fuit doctus per scientie inspirationem, documentum per aliorum eruditionem, fugitivus de mundo per despectionem et millesimus per humilitatis reputationem. Frater domini dicitur eo quod simillimus ei fuisse perhibetur, adeo ut plerique in eorum specie fallerentur. Unde cum Iudei ad capiendum Christum pergerent, ne forte Iacobum pro Christo caperent, a Iuda qui utrumque ex familiaritatis obtinentia discernebat signum osculi acceperunt. Et hoc etiam testatur Ignatius in epistola ad Iohannem evangelistam sic dicens: Si licitum est mihi apud te

ad ierosolime ptes uolo as
cende ut uideā illū uenia
blem. Ja. qui cognoīat
iustus q refert x ihu si
millimū facie uita 𝔠 modo
𝔠uersatois ac si ei uti fr eet
gemell. q dicut si uido ui
belo uidebo 𝔠 ipm ihm. sz
oia corps ei lineamta. vl dr
fr dn qm x 𝔠 Ja. a duobus
sororib descendant. s a duo
b frib Joseph 𝔠 cleopha de
scende putabant. Non eī
dr fr dn q fuerit fili Joseph
sponsi marie. de alia uxore
sic aliq uoluer dre. s q erat
fili marie cleophe. Q quid
cleophas fuit fr ipi ioseph
licz magr Jo. beleth dicat q
alpheus pr ipi Ja. fuit fr
Joseph sponsi marie. Q d uex
no cedit. Judei g fres uoca
bat qui se ex utraqz pte sang
nis 𝔠tingebat. vl dr fr dn
pp prerogatiam 𝔠 excellēciā
scitatis. Ob q pceteris aplis
ierosolimis e eps ordinat.

Dr e Ja. minor ad drām Ja.
zebedei. l eī Jacobo zebedi
nat sit por. fuit tn uocato
ne posterior. vn e h 𝔠suetudo
in plisqz religionib obsua
t. ut ille qui por ingdit ma
ior uocet 𝔠 ille q pterior minor.

l sit por aut etate maior
aut scitate dignior. Dr
e Jacob iust pp meritū ex
cellentissime scitatis. Na
sm Jo. tante reuerentie et
scitatis in ppl'o extitit. ut
fimbriam uestimti ertatim
tange cupent. vn 𝔠 de eius
scitate s scbit egesipp aplor
vicin. sic i ystor ecclasticis
legi. Suscep g ecctā fr dn Ja.
qui ab oib noiat e iustus.
ab ipis dn tprib p durans
usqz ad nos. h ex utro mris sue
scs fuit. vinu 𝔠 sicera n bi
bit. carnes nūq manducau
ferru in cap ei no ascendit.
oleo no e unct. balneis no
e usus. syndone .i. ueste li
nea sp indut. toties i orone
genua flexerat. ut callos i
genib. sic in calcaneis iu
det hre. p hac incessabili
𝔠 sūma iusti appllat e iust
𝔠 abba q e interptatu miu m
uitu pp 𝔠 titia h sol int
aplos pp nimiā scitatē suā
pp pmitebat in sca scor in
trare. h egesypp. no qde cā
ymolatois. s orois. Dr
e q p'us int aplos missam
celebrauit. Nam pp sue ex
cellentiā scitatis. hic s ho
norē apli fecer. ut p ascen
ne

dō p̄ius int̄ eos missaꝫ ierosolimis celebraret. ꝑ ꝗ aūt
q̄r eēt ep̄c ordinat⁹. cū aūt ei
ordīatōnē in actib; dicat̄
q̄ discipli eāt ꝑseūantes
ī doctrīa aplōꝝ ⁊ cōicatōe
fractōis panis. q̄ de misse
celebratōne accipit̄. ul' forte
idō p̄m⁹ celebrasse dr̄. q̄ p̄ius
in pontificalib; eā dixisse ꝑ
hibet̄. & ⁊ petrus p̄ mod̄ p̄us
ī antiochia missaꝫ celebrauit. ⁊ marchus in alex̄. hic
ꝑpetue ūginitatis extitit.
sic̄ testat̄ Iō in li. ꝯ. iouin̄.
In pasceue ā mortuo dn̄o
sic̄ Iosephꝰ ⁊ Iō. in li. d̄ uirīs
illustrib; dicit. Iaco. uotū uouit se nō ꝯmesturꝫ donc̄ uideret dn̄m a mortuis surrexisse
In ip̄a ā die resurrectōis. cū
usq; ad diē illaꝫ. Ia. nō gustasse cib̄ dō̄ apparuit ac eis qui
cū eo erāt dix̄. ponite mēsam ⁊ panē. Deīn panē accipiens bn̄dix̄ ⁊ dedit. Ia.
iusto dicēs. Surge fr̄ mi. Ia.
comede q̄ filiꝰ hōis a mortuis resurrex̄. Septīo g̊ āno ep̄atus ei cū ad diem
pasce apli ierosolimis ꝯuenissent. Interrogante eos Ia.
q̄nta ꝑ eos fecisꝫ dō coram
pp̄ retetebant. Cū g̊ . vii. di.

Ia. cū aliis aplis in tēplo
p̄dicasset corā caypha ⁊ aliꝰ
iudeis ꝯiam ꝑpe eēt ut baptizari uellent. repete quidā
templū ingrediens clamāe
cep̄. Q uiri isrraelite q̄d facitis. Cur ab istis mag̃ uos
decipi ꝑmittitis. In tm̄ āt
ꝑplm̄ ꝯcitauit. ut aplos lapidare uelent. Ascendit āt
hō ille sr̄ g̊dū. ū. Ia. p̄dicabat. ⁊ ip̄m p̄cipitauit de excelsis
⁊ ex tūc p̄limclaudicauit. Hīc
aūt. vii. āno p̄ ascentōneꝫ
dō bs̄ Ia. passus ē. In āno
ep̄atus sui. xxx. Videntes iudi q̄ paulū nō posset
occidē. eo q̄ cesarem appllasset ⁊ romā missus fuisꝫ
ꝑsecussionis sue tyrānpm
dē. In Ia. ꝯūter̄ ꝗ eū occisionē q̄rentes. Et sic p̄dc̄o
egesippꝰ aplōꝝ ꝯtēpaneus
refert. sim q̄ in ystōꝛ eccl̄ic̄.
in ueīt. Iudei ad eū ꝯuenerūt dicites. Oram⁹ te ut reuoces ꝑplm̄ q̄ ip̄e ꝑ errat ī
ihu putās q̄ ip̄e sit x̄. Deꝑcam⁹ g̊ te ut suadās oīb;
ꝯuenientib; in die pasce de
ihu. Tibi eī obtēpabim⁹ oēs
ꝯde te tū nos q̄ ꝑp̄ testimoniū ferim⁹ q̄ iustꝰ es ⁊ p̄
nullꝰ accipis. Statuerūt g̊

illum super pinnam templi et uoce m
agna clamantes dixerunt. Vir
iustissime cui omnes nos obtem
perare debemus. quoniam populus errat post
ihesum qui crucifixus est. enuntia
nobis quid est uidetur. Tunc ia. cum
ingenti uoce respondit. Quid me
interrogatis de filio hominis. Ecce
ipse sedet in celis a dextris summe
uirtutis. uenturus iudicaturus
uiuos et mortuos. Hec audientes christiani
gauisi sunt et libenter audientes
eum audierunt. pharisei autem et scribe
dixerunt. Male fecimus tale testi
monium prestare ihesu. Sed ascenda
mus et precipitemus eum deorsum. ut
ceteri timeant et ei credere non presum
ant. et simul uoce magna cla
mauerunt dicentes. O. o iustus erra
uit. Ascenderunt igitur et precipitauerunt
eum. Cum igitur precipitassent. lapi
dibus eum obruebant dicentes. lapi
demus ia. iustum. Qui deiectus non
solum mori non potuit. sed conuersus
est et super genua procumbens dicebat.
Rogo domine dimitte eis quia nesci
unt quid faciunt. Tunc unus ex sacerdo
tibus de filiis rechab exclamauit.
Parcite queso. Quid facitis. pro nobis
orat hic iustus quem lapidatis. Tunc
unus ex ipsis pertica fullonis arripi
ens. ualido ictu caput eius impetiit
et cerebrum excussit. hec egesippus. tali
quoque martirio migrauit ad dominum. se

pultus ibidem iuxta templum.
Cum autem populus uellet eius mortem
uindicare et malefactores cape
re ac punire protinus aufugerunt. Re
fert iosephus quod peccatum mortis Ia.
iusti factum sit excidium ierusalem
et dispersio iudeorum. Sed non solum ob
mortem Ia. sed etiam ob mortem domini pre
cipue hec destructio facta est. Secundum quod
dominus dicit. non relinquent in te lapi
dem super lapidem eo quod non cogno
ueris tempus uisitationis tue. Sed
quoniam dominus non uult mortem peccatoris
et ut ipsi excusationem non haberent
per .xl. annos eorum penitentiam expecta
uit. et per apostolos maxime per iaco.
fratrem domini inter eos continue predi
cantem eos ad penitentiam reuoca
bat. Sed cum per admonitionem eos
non posset reuocare. uoluit eos
saltem prodigiis exterrere. Nam
in his .xl. annis qui ad penitentiam
datis. multa monstra et prodigia
sicut refert iosephus euenerunt.
Nam stella refulgens gladio
per omnia similis uisa est ciuitati de
super imminere. ac per totum annum exi
tialibus flammis ardere. In qua
dam festo azimorum hora noctis
.ix. tantus fulgor aram tem
plumque circumdedit. ut omnes diem
clarissimum factum putarent.
In eadem festiuitate uitula
ad ymolandum adducta inter

mulier quedam agnam subito est
enixa. Item post aliquot dies ante
solis occasum. uisi sunt currus et
quadrige in omni regione per aerem
ferri et armatorum cohortes misceri
nubibus et urbes circumdare agmini
bus improuisis. Item alio die
festo qui pentecostes appellatur noc
tu sacerdotes in templum ingressi
ad ministeria ex more complenda
motus quosdam strepitusque
senserunt ac uoces subitas au
dierunt dicentes transeamus ab hiis
sedibus. Item ante quartum annum
belli quidam uir nomine ihesus ana
nie filius in festo tabernaculorum
clamare cepit. Vox ab oriente
uox ab occidente. uox a .iiii.or
uentis. uox super ierosolimam
et super templum. uox super sponsos
et sponsas. uox super populum uniuersum.
Proinde homo capitur ceditur. uerba
tur. sed ille aliud dicere nequiens quan
to plus uerberabatur. Tanto eadem
fortius clamitabat. Ad iudi
cem ergo adducitur tormentis diris
afficitur. usque ad patefactionem ossium
laniatur. sed ille non preces non la
crimas effundebat. sed cum quodam
ululatu per singula pene uerba
eadem proferebat. Addens etiam hoc ue
ue. ierosolimis. hec Iosephus.
Cum autem iudei nec ammonitionibus
conuerterentur. nec tantis prodigiis

terrerentur. post .xl. annum dominus uespasi
anum et tytum ierusalem adduxit.
qui ipsam ciuitatem funditus
destruxerunt. Hec autem fuit causa ad
uentus ipsorum in ierusalem sicut in quadam
hystoria inuenitur licet apocrifa. Videns
pylatus. quod ihesum innocentem condempnauerat
timens offensam tyberii
cesaris pro se excusando nuntium
nomine albanum ad cesarem desti
nauit. Eo autem tempore uespasianus in
minori asia monarchiam in galatiam a ty
berio cesare tenebat. Nuntius
ergo pylati aduersis uentis in ga
latiam pellitur et ad vespasianum addu
citur. Talis autem seruabatur ibi con
suetudo. ut quicumque ibidem nau
fragium pateretur rebus et seruitute
principi subderetur. Querit uespasianus quis
esset. aut unde ueniret seu quo
tenderet requisiuit. Cui ille. Ie
rosolimitanus sum. de partibus illis
ueniens romam usque tendebam.
Cui uespasianus. de terra sapientum uenis
artem nosti medicandi. me
dicus es curare me debes.
Vespasianus enim a quadam genere uermium na
ribus insitum ab infantia gere
bat. unde et a uespis uespasianus di
cebatur. Cui uir ille ait. artem
medicandi domine nescio quomodo
te curare non ualeo. Cui uespasianus.
nisi me curaueris morte mori
eris. Cui ille ait. Ille qui cecos

illūiauit. dmones effuga
uit. mortuos suscitauit.
Ille nouit qz medendi artē
ignoro. Cui ves. Quis ē iste
de quo tanta pfers. Et ille
Ihc nazarenus quē iudei p
inuidiam crucifixerūt. In
quē si credideris grām sanitatis
consequeris. Et ves. Credo qz
qui mortuos suscitauit me
ēt de hac infirmitate liberāre
poterit. Et hec dicendo ves. de
eius naribz ceciderunt ꝯ cōtinuo
sanitatē recepit. Tunc ves. i
genti gaudio repletus ait.
Certus sū qz filius dei fuit
qui me curare potuit. Pe
tita ergo a cesare licentiā ierō
solimā cū manu armata p
gauit. ꝯ oēs pditores hꝰ ꝯ oc
cisores fundit eūtū. Preterea
albano nuntio pylati rebz
ꝯ uita sanꝰ ꝯ incolūs domū
tuā mei licētia reuītatis. Ve.
ergo romā adiit ꝯ destruēdi
iudeā ꝯ irlm a tybrio cesa
re licentiā impetrauit. P
ānos ergo plures exiitū ꝯ gganū
tpr. s. neronis inpatoris cū
iudei impio rebellassent. Vn
sm cronicas nō fuit sic celo
x. s; qz a domio recesserant
romanorū. Ierlm ergo cū co
pioso exitu ve. aduenit.

ꝯ in die pasce ierlm p circuitū
obsedit. potent iqz īinfini
tam multitudinē q̄ ad diez
festū ꝯuenerāt cōclusit. P
aliq̄ ā tpr an̄ qz ves. irlm
aduenerit fideles qui ibi e
rant a spū sco admoniti. ut
recedant inde ꝯ in q̄dā opido
trāsiordanē qđ pella uocat.
secedāt. ut ablatis ab urbe
scis uiris. celesti v[...]dicte
fiet locus. Tam de urbe ca
hdegu qđ de xp scelerato.
Quadam ā ciuit iudee nōie
ioaplxūn in q̄ iosephꝰ princeps
ꝯ dux erāt. primo oīuz est
aggsus. Sz iose. cū suis ui
rilit resistebat. Tandē ui
dens Iose. pmunēe excidiū
ciuit assūptis .xi. iudeis
sb tiranea domū intrauit.
Vbi q̄tduana fame afflicta
iudei. nō ꝯsensiēte iosepho.
mallebāt idē mori qz ves.
se subicē suitutī. uolebāt
qz se mutuo interficē ꝯ san
gnē suū in sacrifiau deo offe
ire. Et qm Iose. int eos erāt dig
nior uolebāt eū pmitus
occidē ut ei effusione sāgnē
deꝯ citiꝰ placaret. Vl ut me
mca dr. ideo mutuo se int
ficē uolebant ne dārent in
manibz romanorū. At Iose.

vir prudens et mori nolens iudicem mortis et sacrificii se constituit et quos per alios occisurus esset inter binos et binos sortem mittere iussit. Missis itaque sortibus sors nunc unum nunc alium morti tradidit. Donec ventum est ad ultimum cum quo Josephus sortes missurus fuit. Tunc Josephus homo strenuus et agilis gladium illi abstulit et quid magis eligeret vitam scilicet aut mortem requisivit et ut sine dilatione eligeret precepit. Et ille timens respondit. Vivere non recuso si gratia tua vitam conservare valeo. Tunc Josephus uni familiari Vespasiani et sibi familiari latenter locutus est et ut sibi vitam donaret petiit et quod petiit impetravit. Cum autem ante Vespasianum Josephus esset adductus dixit ei Vespasianus. Mortem meruisses si huius petitionibus liberatus non esses. Et Josephus. Si quid perperam actum est in melius commutari potest. Et Vespasianus. Qui victus est quid facere potest. Et Josephus. Aliquid facere potero si dictis meis aures tuas demulceo. Et Vespasianus. Concedatur ut tu inheas. Et quecumque boni dicturus es pacifice audiatur. Et Josephus.

Imperator romanus mortuus est et senatus imperatorem te fecit. Et Vespasianus. Si propheta es quare non es vaticinatus huic civitati quod mee subicienda sit dominationi. Et Josephus. Per xl dies hoc eis predixi. Interea legati Romanorum veniunt Vespasianum in imperium sublimatum asserunt. Eumque Romam deducunt. Hoc etiam Eusebius in cronica testatur quod scilicet Josephus Vespasiano predixit tam de imperatoris morte quam de sua sublimatione. Relicto autem Vespasianus Tytum filium suum in obsidione Iherusalem.

Tytus autem audiens patrem suum in imperium sublimatum tanto gaudio et exultatione repletus est quod nervorum contractione ex frigiditate corripitur. Altero crure debilitatus paralisi torquetur. Josephus autem audiens Tytum in infirmitate laborare causam morbi et morbum et tempus morbi diligenter inquirit. Causa nescitur morbus ignoratur. De tempore autem quod audita patris electione hoc sibi accideret aperitur. Josephus autem vir providus et sapiens ex paucis multa conicere et ex tempore morbum et causam invenit. sciens quod gaudio et leticia superhabundanti debilitatus fuit. Advertens itaque quod contraria contrariis curantur sciens etiam quod quod amore conquiritur dolore frequenter amittitur. querere cepit an aliquis esset qui

principis immutatus ob nouum
tenetur. Erat autem ibi seruus adeo ty
to molestus ut sine uehementi
conturbatione nullatenus in eum posset
respicere, nec etiam nomen eius audire.
Dixit itaque tyto Si curari desi
deras omnes qui in meo comitatu ue
nerint saluos efficias. Cui tytus
Quicumque in tuo comitatu uenerint
securus habeat et saluus. Tunc
Josephus cito prandium fieri precepit et men
sam mense tyti oppositam loca
uit et seruum a dextris suis sedere
fecit. Quem tytus respiciens mo
lestia conturbatus intremuit et
qui prius gaudio infrigidatus
fuerat accensione furoris inca
luit, neruosque distendens cu
ratus fuit. Post hec tytus et seruum
in suam gratiam et Josephum in suam ami
citiam recepit. Biennio igitur a
tyto Jerusalem obsessa inter cetera
mala que obsessos grauiter peru
gebant tanta fames omnes tenuit
quod parentes filiis et filii parentibus,
viri uxoribus et uxores uiris
cibos non tantum ex manibus, sed etiam ex
ipsis dentibus rapiebant. Iu
uenes quoque etate fortiores uelut
simulacra per uias oberrando
pre fame exanimes cadebant.
Qui mortuos sepeliebant sepe
super ipsos mortuos mortui ca
debant. Fetorem itaque cadauerum

non ferentes ex publico sumptu
ipsa sepeliebant. Sed deficiente
sumptu et uincente cadauerum mul
titudine de muris cadauera preci
pitabant. At tytus circuiens
cum uidisset ualles cadaueribus
repletas et totam patriam ex eorum
fetore corruptam, manus suas
cum lacrimis ad celum leuauit dicens.
Deus tu uides quod ego hoc non facio.
Tanta enim fames ibi erat quod cal
ciamenta sua et corrigias come
debant. Matrona in sr quadam
genere et diuitiis nobilis, sicut legitur
in ecclesiastica historia, cum predones in eius domum
irruentes eam omnibus expoliassent,
nec sibi ulterius quid comederet re
mansisset, paruulum suum lactentem
tenens in manibus ait. Infelicis
matris infelicior fili. In
bello, in fame, in direptione
cui te reseruabo? Veni igitur nunc
o mi nate, esto matri cibus,
predonibus furor, seculis fabula.
Et hiis dictis filium iugulauit
et coxit et dimidium comedens,
et partem alteram occultauit.
Et ecce confestim predones odorem
carnis cocte sentientes in do
mum irruunt et nisi carnes prodat
mortem minantur. Tunc illa de
tegens infantis membra: ecce
inquit uobis partem optimam reser
uaui. At illos tantus horror

in uasit quod non loqui potuerunt.
Et illa mater est inquid filius hoc
meum est peccatum. Securi edite quia prius
ego comedi que genui. No-
lite fieri aut matre religiosores
aut feminis meliores. Quod si
vincit uos pietas et horretis
ego totum comedam quia dimidium
iam comedi. Illi uero trementes
et timidi discesserunt. Tandem secundo
anno imperii Vespasiani Titus Ierusalem
cepit et captam subuertit. Templum
funditus destruxit et sicut Iudei Christum
xxx denariis emerant, sic et ipse v-
no denario xxx iudeos uendidit.
Sicut autem narrat Josephus xcvii milia
iudeorum uenditi sunt et undecies
centena milia fame et glad-
io perierunt. Legitur quoque quod Titus
intrans Ierusalem quendam murum
depressissimum uidit ipsumque perfor-
ari fecit. Factoque foramine quendam
intus senem aspectu et canitie
uenerabilem inuenerunt. Qui requi-
situs quis esset, respondit se esse Joseph
ab Arimathia ciuitate Iudee se-
que a iudeis ibidem inclusum et mura-
tum fuisse eo quod Christum sepelisset, addi-
ditque quod ab illo tempore usque nunc cele-
sti sit cibo pastus et diuino lumine
confortatus. In euangelio tamen Nichodemi
dicitur quod cum iudei ipsum reclusissent
Christus resurgens eum inde eripuit et in
Arimathiam duxit. Potest dici quod cum
eductus a predicatione Christi non cessaret
a iudeis iterum est reclusus.
Mortuo quoque Vespasiano imperatore
Titus filius eius eidem in imperio suc-
cessit. Qui in fuit uir clementissimus
et in liberalitatis tanteque bo-
nitatis fuit sicut ait Eusebius Cesa-
riensis in cronica et testatur Ieronimus
quod dum quadam sero recordaretur fuisse
quod illo die nil boni egisset aut
nil dedisset ait. O amici hunc diem
perdidi. Post longa uero tempora quidam
iudei Ierusalem reedificare uo-
lentes exeuntes primo mane
plurimas cruces de rore inuenerunt.
Qui territi fugientes et secundo ma-
ne redeuntes unusquisque ut ait Mi-
letus in cronica cruces sanguine-
as uestibus suis insitas inuenit.
Qui uehementer territi in fugam
iterum uersi sunt. Sed tertio reuersi uapore
ignis de terra prodeuntis penitus
sunt consumpti. De nomine.

Inuentio sancte crucis dicitur quia tali
die crux inuenta fuisse re-
fertur. Nam et ante fuit inuenta
a Seth in terrestri paradyso sicut infra
narratur, a Salomone in Libano,
a regina Saba in Salomonis tem-
plo, a iudeis in aqua piscine. Hodie
ab Elena in monte Caluarie. De Inuentione sancte crucis.

Inuentio sancte crucis
post annos cc a resurrectione
domini facta est. Legitur enim in euangelio Nichodemi

quod cum Adam infirmaretur, Seth filius eius portas paradisi terrestris adiit et oleum misericordie quo corpus patris perungeret et sanitatem reciperet postulavit. Cui apparens Michael angelus ait: Noli laborare ac flere pro oleo ligni misericordie obtinendo, quia nullatenus illud assequi poteris nisi quando completi fuerint quinque milia quingenti anni, licet ab Adam usque ad passionem Christi anni tantum quinque milia et C.XXXIII. fluxisse credantur.

Legitur quoque alibi quod angelus eidem quendam ramusculum obtulit et iussit ut in monte Libani plantaret. In quadam vero hystoria Grecorum, licet apocrypha, legitur quod angelus de ligno in quo peccavit Adam eidem tradidit dicens quod quando faceret fructum pater sanaretur. Qui rediens ad patrem et eum mortuum inveniens ipsum ramum super tumulum patris plantavit. Qui plantatus in arborem magnam crevit et usque ad Salomonis tempora perduravit. Utrum autem hec vera sint lectoris iudicio relinquatur. Salomon autem arborem tam pulcram considerans ipsam precepit incidi et in domo saltus locari. Nusquam tamen, ut ait Io. Beleth, locari poterat nec alicubi loco apta reperiri valebat. Nam modo aut excedebat longitudine aut deficiebat nimia brevitate. Cumque si secundum loci exigentiam rationabiliter ipsam decurtasset, adeo brevis videbatur quod omnino incongrua habebatur. Ob hoc indignati artifices ipsam reprobaverunt et super quendam lacum ut esset pons transeuntibus proiecerunt. Regina autem Saba cum venisset audire sapientiam Salomonis et predictum lacum transire vellet, vidit in spiritu quod salvator mundi in ligno illo suspendendus erat, et ideo super illud lignum transire noluit, sed ipsum protinus adoravit.

In hystoria tamen ecclesiastica legitur quod predictum lignum regina Saba in domo saltus vidit. Cumque ad domum suam redisset, intimavit Salomoni quod in illo ligno quidam suspendendus foret, per cuius mortem regnum Iudeorum deleri deberet. Salomon igitur predictum lignum inde sustulit et in profundissimis terre visceribus ipsum demergi fecit. Postea ibi probatica piscina facta est, ubi Nathinei hostias abluebant. Et non solum ex descensu angeli, sed etiam ex virtute ipsius ligni tradunt ibidem fieri aque commotionem et infirmorum curationem. Appropinquante vero passione Christi predictum lignum supernatasse fer-

phibet. Tu ā l' iudi induss
ent. ipm acceperūt ⁊ inde c̄
cem dn̄o parūnt. Ipā ā
crux x̄. usī. gnā lignoꝝ fu
isse phibet. s. palme. cipssi.
oliue. ⁊ cedri. vn̄ dr̄ ligna
crucis palma. cedrus cip
ssus oliua. Jn cruce fu eni
h' qdrup̄ diffiā lignoꝝ. s. lig
nu₃ erectū. lignū tr̄suisū
tabula supposita ⁊ truncus
cui crux erat infixa. vl' sc̄
s. tunon. tabula tr̄suisa q̄
fuit sb pedib₃ x̄. vn̄ q'l₃ hoꝝ
potuit ēē alic' pdcoꝝ lignoꝝ
hanc diffiām lignoꝝ uidr̄
apls in nuē cū dr̄. ut possitis
cōphendē cū oīb₃ scīs. q̄ sit
latitudo. longitudo. sblimi
tas ⁊ pfund'. Que uba aug'
doctor egi' sic expoīt. i. crucem
ī q̄ d' cui' latitudo dr̄ int
transuiso ligno quo extēdūtr
man'. longitudo a tra usq; ad
ipām latitudinē q̄ a manib'
in fra totū coꝛ affigit. altitu
do a latitudīe usq; sursu₃ cui ad
hēt cap̄. pfund' uō q' tre īfix
um absconditr. Istud lig
m pciosu₃ crucis. p āos. cc. ⁊
ultra sb tra latuit. sz ab e
lena mre cōstantini impa
toris. hoc m̄ reptū fuit. Jn
tp̄e illo cōggata ē iux̄ danu

biū. fluuiū multitudo īnūa
bilis barbaroꝝ uolentes flu
uium tr̄sire. ⁊ oēs regiōes
usq; ad oriente suo dn̄io sb
iugaē. Q' ū cōstantin' im
pator cōpit. castra mouit
⁊ cō danubiū secū suo exci
tu collocauit. At barbaroꝝ
crescente multitudie ⁊ iā flu
uiū tr̄seunte cōstantin'
nimio timore cōcutit. vi
dens q' eēnt cū eo die cra
stina cōmissuri. Sequenti g̊
nocte ab anglo excitat. ⁊
ut sursū respiciat admonet.
Q' in celū aspiciēs uidit
signū crucis ex clarissimo
lumie fcm̄ litteris aureis. h'
titulū hn̄s scptū. Jn h' sig
uinces. Q' celesti uisione
confortat' silitudinē crucis
fec. ⁊ ipām an̄ suū exercitu₃
ferri iussit. Irruensq; in ho
stes ipōs in fugā uertit. ⁊ mul
titudinē maximā interfec.
Tūc cōstantin' oēs temploꝝ
pontifices cōuocau ⁊ cui' nā
dī h' signū eēt diligentius
requisiuit. Q' b₃ ille se nescire
dūtib₃ quidā xp̄iam aduener
⁊ ei scē crucis mistiū ⁊ fidem
trinitatis plenis enarrauerūt
Q' in x̄m pfcē tc̄ credidit. ⁊ ab
eusebio pp' sm̄ qdā libros

cesariensi epo sacrũ bapꝭ suscep·
Sȝ in hac hystor̃ multa ponũt·
quibȝ ꝯdicẽ hystor̃ tptita ꝯ eccãstica.
ꝯ uita sci siluri ꝯ gesta ponti
ficũ romanoꝝ. Secũdm quosdã
nõ fuit iste ꝯstantĩ ĩpator·
qui abbo siluro ppe fuĩ bapti-
ꝯ ad fidẽ ꝯuũsus· sic alique hysto
rie uidenẽ innuẽ· Sȝ fuĩ con
stanti pr̃ ipĩ ꝯstanti· sicũt in
aliquibȝ hystorus inuenit̃. Ille
enĩ ꝯstan· alio mõ ad fidẽ uenit
sicut in hystor̃ sci siluri legĩ· ñ ab
eusebio· Sȝ asiluro baptizat
fuisse narrat̃. Mortuo tñ ipo ꝯ
stanũ· constan· memor uictorie
pris q̃ uirtute sce crucis huerat· e
lenã matrẽ suã ierosolimã pro
ipa cruce inuenienda trãsmisit
sicut inferius ẽ notatũ· Hysto
tñ eccãstica hanc uictoriã ali· fuisse
narrat· Ait ẽ q cũ maxẽti roma
nũ inpium inuasissȝ ꝯstan
imperator iuxta pontẽ albinũ
cũ maxentio conflictur aduenit·
Cum g̃ anxius multũ eẽt
ꝯ ꝑ se mittendo auxilio ad celũ
oculos crebro leuaret· Vidit ꝑ soporẽ
ad orientis ptem in celo signũ
crucis fulgore igneo rutilantẽ.
Angelos q̃ astare sibi dicẽ· Con
stantie in hoc vinces· Et ut dr̃
in hystor̃ tptita dũ ꝯstanti ĩ hoc
eẽt miraret̃· x nocte superueniente

eidẽ apparuit cũ signo q̃ uidit in
celo iussitq̃ȝ ut fiẽt ei signi fi
guratõ quod ferret auxiliũ in
aggressionibȝ ꝑliorꝫ. Tũc ꝯstan
letus redidit ꝯ de uictoria iã
secur̃. signũ crucis qd in celo
uidat in sua fronte designat.
uexilla militaria in signacula
crucis trãsformat· ꝯ in manu
dextra aureã crucẽ portat· post
hoc dñm exorauit ne dexteram suã
quam signo muniẽat salutari·
cruore romã sanguis maculari
ꝑmitteret· Sȝ sine sanguis effusio
ne uictoriã de tyrampno ꝑ
staret· Maxentiꝰ aũ iussit na
uibȝ ad decipulã ꝯpositis flu
uiũ sterni ꝯ suppositis pontibꝰ ex
equari· Cũ ꝯstan· iam ad flu
uium ꝑpinquaret· maxentiꝰ in
occursum cũ paucis uelociꝰ ei
ꝑg̃· iubens ut ceti se sequerentur.
Siuq̃ȝ oblitus opis pontẽ cũ
paucis ascendit· ꝯ decipula qua
ꝯstantinũ de cepe uoluit· ẽ de
ceptus· Et in fluuii ꝑfundũ
dimisus· Constan· aũt ab oĩbȝ
vnanimit̃ ẽ susceptus· Et hec
legi in quadam c̃nica satis au
tentica. Constan tũc ꝑfecte nõ
credidit· ñ tẽ sacrũ bapta susce
pit· Sȝ aliũ tpis interiecto spa
tio· uisionẽ illã petri ꝯ pauli ui
dit· ꝯ sacro bapte ꝑ siluestrũ ppã

renatus et a lepra mundatus in
Christum deinceps perfecte credidit et
sic matrem suam Helenam Jerosoli
mam misit ut crucem domini requireret.
Ambrosius tamen in epistola de mor
te Theodosii et historia tripartita dicit
quod in ultimis constitutus bap
tismum distulit ut posset in Jor
danis flumine baptizari. Hoc
idem dicit Jeronimus in cronica. Certum est autem
quod sub Silvestro papa effectus est christianus.
Utrum autem baptismum distulerit in dubium
venit. Unde et de illa legenda sancti
Silvestri quo ad plura sili. dubi
tatur. Hec autem historia de inven
tione crucis que in ecclesiasticis historiis
invenitur cui etiam consonat cronica
videtur esse magis autentica quam illa
que per ecclesias recitatur. Constat
enim in illa idem esse quod consonat verita
ti. Nisi forte quis vellet dicere ut superius
dictum est quod non fuerit Constantinus sed
Constantinus pater eius quod tamen multum auten
ticum non videtur. Licet in quibusdam ultrama
rinis historiis sic legatur. Cum autem
Helena Jerusalem advenisset omnes Judeorum
sapientes qui per totam regionem
reperti sunt ad se congregari precepit. Hec autem
Helena prius stabularia fuerat.
Secundum quod dicit Ambrosius. Nobilis illa stabu
laria hanc fuisse asserunt. Sic con
iuncta Constantino seniori qui
postea regnum adeptus est. Bona
stabularia que tam diligenter prese

pe domini requisivit. Bona stabu
laria que illum stabularium non igno
ravit qui vulnera curavit a la
tronibus vulnerati. Bona stabu
laria que maluit omnia extimare
stercora ut Christum lucrifaceret. Ideo
illam de stercore Christus levavit ad
regnum. Hec Ambrosius. Alii vero asse
runt et in quadam cronica legitur
quod ipsa Helena fuit filia Theol. re
gis Britonum quam Constantinus in Brita
niam veniens cum esset unica
patri duxit uxorem. Unde insula post
mortem Theol. sibi devenit. Et hoc ipsi
Britones testantur. Judei igitur ni
mium formidantes dicebant ad in
vicem. Quare putatis quod regi
na nos ad se faciat congregari.
Unus autem ex eis nomine Judas dixit.
Scio quod vult dicere ubi namque
sit lignum crucis in quo Christus cru
cifixus fuit. Videte igitur ne quis
eos confiteri presumat. [illegible] autem
certissime sciatis quod lex nostra e
vacuabitur et paterne traditiones
funditus destruentur. Zacheus
enim avus meus prenuntiavit patri
meo Symoni et pater meus moriens
dixit mihi. Vide fili quando inquiretur
crux Christi illam manifesta antequam aliqua
patiaris tormenta. Nunquam ex tunc
genus Judeorum regnabit sed illi qui
crucifixum adorant. Quia ipse Christus
filius dei. Cui ego dixi. Pater mi.

Si vero patres nostri ipsum esse dei fi-
lium cognoverunt, cur ipsum cru-
cis patibulo affixerunt? Et
ille: Novit deus quod numquam in consilio
ipsorum extiti, sed eis saepius contra-
dixi. Quia vero ipse pharisaeorum
vitia exprobrabat, ipsum cruci
figi fecerunt. Ipse vero die tertia re-
surrexit et caelos discipulis viden-
tibus penetravit. In quem Stepha-
nus frater tuus credidit, quem Judaei
vesania lapidaverunt. Vide ergo
fili ne ipsum vel discipulos eius
audeas blasphemare. Dixerunt
ergo Judaei ad Judam: Nos talia
numquam audivimus. Attamen si
regina de hoc quaesierit, vide
ne hoc sibi aliquatenus confitearis. Cum
ergo illi ante reginam stetissent
et illa eos interrogasset de loco
ubi fuerat dominus crucifixus, et ipsi locum
nullatenus indicare vellent, ius-
sit eos omnes cremari igne. At il-
li timentes tradiderunt Judam
dicentes: Hic domina iusti et prophete
filius obtime novit legem, et tibi
omnia quae ab eo quaesieris indicabit.
Tunc illa omnes dimittens tenuit
Judam solum. Cui cui dixit: Mors
et vita tibi proposita sunt, quod malu-
eris elige. Ostende ergo locum
mihi qui Golgotha dicitur, ubi fuit
dominus crucifixus, ut crucem eius invenire
possimus. Respondit Judas: Quomodo
locum scire valeam cum CC anni
iam fluxerint et nequaquam illo tempore
natus eram? Cui regina: Per
crucifixum, fame te perimam
nisi dixeris mihi veritatem. Praecepit ergo
in puteum siccum mitti ipsum et
ibidem famis molestia cruciari.
Cum ergo ibidem VI diebus sine
cibo mansisset, die VII extrahi
petiit et se crucem indicaturum pro-
mittit. Cum ergo extractus
ad locum venisset et ibidem orasset,
locus subito commovetur et fumus
aromatum miri odoris sentitur,
ita ut miratus Judas amba-
bus manibus plauderet et diceret: In veri-
tate Christe tu es salvator mundi.
Erat autem in loco illo, sicut in ecclesiasticis
historiis legitur, templum veneris quod
Adrianus imperator ibidem construxerat,
ut si quis christianorum in loco illo ad-
orare voluisset, videretur venerem
adorare, et ob hoc infrequens et paene
oblivioni datus fuerat locus.
Regina autem templum funditus
fecit destrui et locum illum arari. Post
haec Judas praecingens se viriliter coe-
pit et XX passus fodiens
tres cruces absconditas reperit,
quas ad reginam protinus deportavit.
Cum autem crucem Christi ab illis latro-
num nescirent discernere, eas in
civitatis medio posuerunt ibidem
gloriam dei postulantes et ecce

cū circa horā .ix. quidā iuuenis
mortuus deferretur. Iudas fe
retrū tenuit. et primā et secundā
crucē super corpus defuncti appo
suit. sed nequaquam ille surrexit. appo
nens autem terciam protinus redijt de
functus ad uitā. ¶ In ystoria
autem ecclesiastica legitur. quod cū quadam nobi
lis primaria ciuitatis femina ia
ceret. episcopus ierosolimitanus primā
et secundam crucē adhibuit. sed
nil profecit. Terciam uero apposuit
et protinus mulier apertis oculis sana
ta surrexit. Ambrosius uero dicit. quod dis
creuit ipsam crucē ab alijs per
titulū quem posuerat pylatus.
quem titulū ibidem inuenit et le
git. ¶ Dyabolus autem in aera uo
ciferabatur dicēs. O iuda quid
hoc fecisti. iude meo contraria operat
es. Nam ille me suadente
fecit proditionē. et tu me retinen
te ihesu tam inuenisti crucem. per il
lum multorum lucratus sum animas.
per te possē uideor iam lucratas.
per illū regnabam in populo. per te iam
expellar a regno. Verumptamen
tibi uicem rependam. quia contra te regē
aliū suscitabo. Qui fide deserens
crucifixi. Cum tormentis te nega
re faciet crucifixum. Quod quidem
de iuliano apostata dicitur intelligi.
Qui iudam episcopum ierosolimis
factum multis tormentis affecit.

cum martyrem christi fecit. Audiens iudas
uociferantem dyabolum nil extimu
it. Sed constanter dyabolo maledixit
dicēs. christus te dampnet in abys
sis ignis eterni. Post hoc iudas
baptizatur. Quiriacus appellatur
et ierosolimorum defuncto episcopo
inde in episcopum ordinatur. Porro cum
beata elena clauos domini non haberet
rogauit episcopum quiriacum ut ad
locum pergeret. et clauos inquireret.
Qui cum uenisset et ad dominum preces
fudisset. continuo claui uelud
aurum fulgentes in terra apparuerunt.
Quos ille accipiens regine de
tulit. Illa autem genua figens
in terra. et caput inclinans eos
tamen cum multa reuerentia adora
uit. Crucis ergo partem elena de
tulit filio. partem uero thecis ar
genteis conditam reliquid in loco.
Clauos uero quibus dominicum corpus
fuerat affixum. portauit ad filium
ex quibus ut eusebius cesariensis
refert. frenos quibus uteretur
ad bellum composuit. et ex alijs
galeam suam armauit. Non nulli uero
asserunt ut gregorius turonensis. Clauos .iiij.
in dominico corpore fuisse ex quibus
elena duos in freno impera
toris posuit. ¶ Tercium sr yma
gine constantini que rome su
peremminet tibi locauit. ¶ Quar
tum in mare adriaticum quod usque

De clauis crucis christi
quomodo inuenti fuerint

tunc fuerant navigantium voragine
periculosa. Precipiens hoc festum de inven-
tione crucis singulis annis sollemp-
niter celebrari. Ambrosius vero sic ait.
Quesivit elena clavos domini et in-
venit. et de uno frenos fieri precepit.
de altero diadema intexuit.
Recte clavus in capite. coro-
na in vertice. In manu elena
habena. ut sensus premineat.
fides luceat. potestas regat.
Sanctum autem quiriacum episcopum Julianus
apostata postmodum interfecit ex eo
quod sanctam crucem invenerat. Cuius ubique
signum crucis destruere nitebatur.
Cum enim contra persas pergeret. Quiria-
cum invitavit ad sacrificia ydo-
lorum. Quod cum ille renueret dextram
eius abscidi fecit dicens. Hac manu
multas epistolas scripsit quibus mul-
tos a deorum sacrificiis revocavit.
Cui dixit quiriacus. Multum mihi canis
insensate profuisti quia prius quam in
christum crederem sepius ad synagogas
iudeorum scribebam epistolas ut nullus
in christum crederet. et ecce nunc scandalum
mei corporis abscidisti. Tunc Julianus
plumbum fecit liquefieri et in os eius
infundi. Deinde lectum ferreum affer-
ri. et in eo quiriacum extendi et de-
subtus carbones. sale et adipe spar-
gi. Quod cum quiriacus immobilis per-
maneret. dixit ei Julianus. Si non vis
sacrificare diis saltem dic te christianum

non esse. Quod cum execrando recusaret
iussit altam fossam fieri et serpentes
venenatos in eam poni et quiriacum
in eadem iactari. Quod cum serpentes con-
tinuo mortui essent. Iussitque Juli-
anus in caldariam oleo ferventis-
simo plenam quiriacum mitti. Qui
cum se signans sponte intrare
vellet. rogavit dominum ut eum iterum
in lavacro martirii baptizaret.
Iratus Julianus iussit pectus eius gla-
dio perforari. et sic in domino consummari
promeruit. Quanta autem sit virtus
crucis in illo notario fideli patet
quem quidam magus decepit. et ad quendam
locum ubi demones advocaverat
deduxit. promittens ei quod multis di-
vitiis habundaret. et ecce videt
quendam magnum ethiopem super excel-
sum thronum sedentem. et circumstantes ei
alios ethiopes circa eum cum lan-
ceis et fustibus stantes. Tunc ille
magus puerum interrogavit dicens.
Quis est iste puer. Et ille domine servus
noster est. Cui demon. Si vis meus
esse et me adorare et servus meus esse et christum tuum
negare. faciam te sedere in dextera
mea. Ille autem mox signum crucis
edidit. et se christi salvatoris servum
esse libere exclamavit. Statimque
ut edidit signum crucis omnis illa
demonum multitudo evanuit.
Post hoc cum quadam vice templum sancte
sophie prefectus notarius cum domino in-

tinisset.

tralis; et an salvatoris ymaginem
ambo starent. vidit deus suus
quod predicta ymago sic notatum ocu
los fixos haberet et ipsum attente
respiceret. quod videns deus dominus
et admirans invenem ex parte dex
tra stare fecit. viditque quod ymago
in illam iterum partem oculos volvis
set. et sic notorium fixos haberet. Rur
sumque fecit ipsum ire ex parte sini
stra. et ecce iterum ymago oculos
volvit et notat ut prius respice
ret. Tunc ad invitus a domino ut
sibi diceret quid apud deum meruisset; propter quod
sic eum ymago respiceret. Dixit se
nichil bonum conscium esse nisi quod eam coram
dyabolo negare noluisset. De sancto
Iohanne ante portam latinam.
Iohannes apostolus et euangelista dum
ephesi predicaret. a proconsule capi
et ut diis immolet invitatur. Qui
dum renuisset in carcerem mittitur et
ad domitianum imperatorem epistola
destinatur. In qua magnus sacrilegus
et deorum contemptor et crucifixi cultor
nominatur. Iussu igitur domiciani rom
am deducitur et deducto omnis
capilli per derisionem a capite pre
ciduntur. ac ante portam urbis que lati
na dicitur. In dolium fervientis olei
igne desuper candente mitti iu
betur. Nullum tamen inde dolorem sen
sit. Sed perfectus illesus exivit. In illo
igitur loco a xpianis ecclesia fabricatur.

et dies illa tamquam dies sui martirii
solempnizatur. Cum igitur non sic a predica
tione ipse cessaret. Iussu domicia
ni in pathmos insulam relegatur
est. Non tamen imperatores romani apostolos
persequebantur. quod ipsi predicabant. sed quia ipsi
sine senatus auctoritate deificatum age
bant quod ipsi de neminem fieri prohibuerant.
Unde legitur in ystoria ecclesiastica. quod cum pyla
tus quondam literas ad tyberium epistolas
de Christo misisset. et ipse tyberius ei fidem
a romanis recipi assentiret. se
natus omnino respuit. ex eo quod sine
auctoritate deus vocatus fuit. Alia
causa secundum magistrum Jo. beleth. quia
imperatores et senatus apostolos et Christum
persequebantur erat. quod videbant eis
deos nimis severus et invidus. eo quod
consortem habere non dedignaretur. Narrat
autem ipse iohannes audiens filium rome
detineri mathia compulatorem primotam.
Romam ad eum visitandum accessit. Sed
dum venisset et eum in exilium relegatum
audisset. Indeque rediret in campania
cum ue venulana pervenit ad xx m.
Sunt ibi ecclesiam in quadam spectu sepultum multo
tempore latuit. Sed postmodum a filio suo ia
cobo revelatum fuit. Quod quidem multo
odore redolens ac miraculis multis
fulgens ad predictam civitatem cum multo
honore translatum est. De Leta
Letania maior. nyo.
bis fuit. s. in
festo sancti marchi. que dicitur letania maior

ↄ tb3 dieb3 an̄ ascentōe3 dñi
q̄ dr̄ minor. Et ī tpr̄ letania
supplicatō ul' rogatō. ¶ Pa
ā letania tplicit uocat'.
¶ Primo letania maior. ¶ So
dr̄ pcessio septifōis. ¶ Ter dr̄
cruces nigre. Dr̄ ā letan̄a
maior ꝓp tres cās. s. rōne il
lius aq̄ instituta ē. s. a m
agno. gg̃. ꝓp urbis rome.
Rōne loci in qua instituta
ē. qr rome q̄ ē dn̄a ↄ capd'
m̄di ex eo qd' ī ē corꝰ pnci
pis aplōz. Rōne cāe p q̄ ī
stituta ē. qr p magno ↄ g̃
uissio morbo. ¶ Romani
eī cū in. xla. ↄtinent' uixiss3
ↄ in pasca corꝰ dñi suscipent.
ꝑmod' ↄ messacōib3. ludis
ↄ luxur̄e frena laxabāt. Vnde
dn̄s p uocat' peste maxi̅a3
ī eos misit qͣ ingujnariā
uocant. Idē apostema sui in
flatura in igne. Tam seua
ā ipā pestis fuit. ut hoīes in
uia. in ludis. in mēsa. ī col
loquiis subito morerent'. ita
qr cū aliqs ut dr̄ sternutabat
sepe cū ipā sternutatōe audi
ebat. statim accurrēs dēs te
adiuuet dēs te adiuuet ac
clamabat ↄ ab īm ↄ deīceps
hā ↄsuetudo suat'. ut cū aliq̄
sternutātē audiui' dēs te ad
iuuet acclam̄. Vns ū fert'
cū q's obscitabat frequēt' ↄti
nuo ↄ subito spm̄ emittebat
Vn̄ cū q's se uelle obscitare
sentiebat. cōtinuo sign̄ crcis
in os imp̄mē festinabat. Et
hā ↄsuetudo simil' · ūsq3 modo
suat'. Hā ā pestis q̄l'r ortum
hūit in vita sci. gg̃. repitr̄.
¶ Scd̄o dr̄ pcessio septiformis
ex eo q̄ bt̄s. gg̃. pcessiones q̄s
tūc faciebat. p. vij. ordines dis
ponebat. ¶ Nam in p̄mo or
dine erāt oīs clerus. ¶ In sc̄o
oms monachi ↄ religiosi.
¶ In. iij. oēs scīmoīal'. ¶ In. iiij. oēs
infantes. ¶ In. v. oēs laici.
¶ In. vj. oēs uidue ↄ cōtinētes.
¶ In. vij. oēs coniugate. Sz qd'
nūc nō possim' in nūo psonaȝ
supplem'. In nūo letaniaȝ
qr septies dici debet. aliqm
ī signia ↄponat'. ¶ Tercio dicit'
cruces nigre qm ī signū me
roris ex tanta strage hoīu3
ↄ ī signū pnīe nigris uestib3
induebant'. ↄ forte ꝓp eand'
cām ↄ cruces ↄ altaria sacc'is
ciliciis uelabant. hoīes ēt
fideles uestes pniales debēt
assume̅. ¶ Alia ā letania
minor que fit tb3 dieb3 an̄
ascentōne dñi. qͣ bt̄s mamt'
ep̄s uienne an̄ īstitui' ↄ. p̄me

instituit. Que dicitur minor ad differentiam prime, quia scilicet instituta est a minori episcopo in minori loco et pro minori morbo. Causa autem institutionis eius hec fuit. Tunc enim apud viennam frequentes et magni terre motus fiebant, qui domos et ecclesias plurimas subvertebant. Sonitus et clamores sepe audiebantur. Tunc etiam quoddam terribile accidit, quia in die pasce ignis de celo cecidit et regis palatium concremavit. Aliud insuper mirabile fiebat. Sicut enim demones porcos intraverunt, sic permissione dei propter peccata hominum lupos et alias feras intrabant, et nullos verentes non solum per vias sed per civitates publice discurrebant, et passim pueros et senes, viros et feminas devorabant. Cum igitur tam dolorosi casus cotidie fierent, predictus episcopus triduanum ieiunium indixit, letanias instituit, et sic predicta tribulatio conquievit. Processu vero temporis statutum est ab ecclesia et firmatum ut hec letania universaliter observetur.

Dicitur et rogationes, quia tunc omnium sanctorum suffragia imploramus. Et merito talis observantia hiis diebus servanda est, et rogationibus sanctorum et ieiuniis hiis diebus insistendum multiplici ratione. Primo ut deus bella pacificet, que in vere frequentius concitantur. Secundo ut teneros adhuc fructus conservando multiplicet. Tertio ut motus carnales, qui hoc tempore magis fervent, in se quisque magis mortificet. In vere enim sanguis magis fervet et illiciti motus magis pullulant. Quarto ut ad receptionem spiritus sancti se quisque magis habilitet. Nam per ieiunium magis habilitatur et per rogationes dignior redditur. Duas alias rationes assignat magister Guillelmus altissiodorensis. Prima ut scilicet Christo ascendente et dicente: petite et accipietis, confidentius petat ecclesia. Secunda quia ecclesia ieiunat et orat ut parum habeat de carne, et per ipsius carnis macerationem acquirat sibi alas per orationem. Quia oratio est ala anime que volat in celum, ut sequentem Christum ascendentem libere possit sequi. Qui ascendit pandens iter ante eos, nos et volavit super pennas ventorum. Avis enim que multum habundat in carne et parum in plumis bene volare non potest. Sic patet institutio.

Dicitur et processio, quia tunc ecclesia generalem facit processionem. In hac autem processione crux defertur, campane pulsantur, vexillum portatur, draco quidam cum ingenti cauda in quibusdam ecclesiis baiulatur, et omnium sanctorum singulariter patrocinia implorantur.

Ideo autem in hoc tempore crucem deferimus et campanas pulsamus ut demones territi fugiant. Nam sicut rex in suo exercitu habet insignia regalia scilicet tubas et vexilla, sic Christus rex eternus in sua ecclesia militanti habet campanas pro tubis et cruces pro vexillis. Et sicut aliquis tirampnus valde timeret quando alicuius regis potentis et sui inimici tubas in sua terra audiret et vexilla videret, sic demones qui sunt in isto aere caliginoso vehementer timent quando tubas Christi scilicet campanas pulsari sentiunt. Et ista dicitur ratio quare ecclesia campanas consuevit pulsare quando tempestatem concitari videt, ut scilicet demones qui hec faciunt tubas eterni regis audiant et sic territi fugiant et a tempestatis concitatione quiescant. Licet alia ratio sit quia campane tunc fideles admonent et provocant ut in instanti periculo orationi insistant.

Aliud etiam vexillum eterni regis est ipsa crux, secundum illud: vexilla regis prodeunt et cetera. Quod quidem vexillum demones valde timent secundum quod dicit Crisostomus: Ubicumque inquid demones signum dominicum viderint fugiunt timentes baculum quo plagam acceperunt. Et hec est ratio quare in quibusdam ecclesiis tempore tempestatis crux de ecclesia extrahitur et tempestati opponitur, ut scilicet demones vexillum summi regis videant et territi fugiant. Ideo ergo crux in processione defertur et campane pulsantur ut demones in ipso aere existentes territi fugiant et a nostra infestatione desistant.

Vexillum autem ideo defertur propter representandam victoriam resurrectionis et victoriam ascensionis Christi, qui cum magna preda celos ascendit. Unde vexillum in aera incedens est Christus in celum ascendens. Et sicut vexillum quod in processione defertur multitudo fidelium sequitur, sic Christum ascendentem magna sanctorum collectio comitatur.

Cantus autem qui ibi fiunt significant cantus et laudes angelorum qui Christo ascendenti obviaverunt et ipsum cum societate usque in celum cum multis laudibus perduxerunt. In quibusdam autem ecclesiis gallicanis consuetudo habetur quod draco quidam cum longa cauda et inflata plena scilicet palea vel aliquo tali duobus diebus primis ante crucem et tertio cum cauda vacua post crucem defertur, per quod significatur quod in primo die ante legem et in secundo sub lege dyabolus in hoc mundo regnavit. In tertio autem die gratie per passionem Christi de suo regno expulsus fuit.

Rursus in ipsa processione omnium sanctorum singulariter patrocinia imploramus. Ratio autem quare sanctos rogamus plures sunt superius assignate.

Sunt autem et alie cause generales propter

quia deus ordinavit ut sanctos ore
mus. scilicet propter nostram inopiam. sanctorum
gloriam. et dei reverentiam. Sancti
enim vota supplicantium scire pos
sunt quia in illo eterno speculo in
telligunt quantum vel illorum pertinet
ad gaudium. vel nobis ad auxilium.
Prima igitur ratio est propter nostram inopiam
et hoc vel propter inopiam quam habemus in me
rendo ut ibi nostra non sufficiunt.
merita. patrocinentur aliena. Vel propter
inopiam quam habemus in contemplan
do ut qui non possumus summam
lucem aspicere in se. saltem in sanctis
aspicere valeamus. vel propter inopiam
quam habemus in amando. quia plerumque in
perfectus homo magis sentit se affici
circa unum sanctum quam circa deum.
Secunda ratio est propter sanctorum gloriam. vult
enim deus ut sanctos invocemus ut dum
per eorum suffragia que petimus impe
tramus ipsos glorificemus et magni
ficentius collaudemus. Tertia ratio
est propter dei reverentiam ut peccator qui
deum offendit quasi non audeat ipsum
in propria persona adire. sed amici
eorum possit patrocinia implorare.
In hiis autem letaniis canticum illud
angelicum canticum frequentatur.
Sancte deus. sancte fortis. sancte et immortalis
miserere nobis. Refert enim Johannes damas
cenus libro iii. quod cum apud constantinopolim
propter quandam tribulationem letanie fie
rent. quidam puer de medio populi
in celum est raptus et illud canticum
inde edoctus. Veniens ad populum re
diens coram populo angelicum canticum in con
spectu populi decantavit. et mox omnis tribu
latio cessavit. In calcedonensi
quoque synodo fuit illud canticum
approbatum. Et concludit ita damas
cenus. Nos enim ita agimus. et sic demones
rescindantur. Sancte deus. sancte fortis
sancte et immortalis. miserere nobis.
Huius igitur cantici laus et auctori
tas ex iiii colligitur. Primo
ex eo quod angelis id edocuit.
Secundo ex eo quod ad eius prolationem
illa tribulatio quievit. Tertio ex
eo quod calcedonensis synodus illud
approbavit. Quarto ex eo quod demones
adeo id timent. De Ascen
sione domini.

Ascensio domini.
xl. die a nativitate facta est. circa
quam ascensionem vii. per ordinem
consideranda sunt. Primo unde
ascendit. Secundo quare non statim
post resurrectionem ascendit. sed tot dies
expectavit. Tertio qualiter ascen
dit. Quarto cum quibus ascendit
Quinto quo merito ascendit.
Sexto quo ascendit. Septimo quare
ascendit. Circa primum nota. .i.
quod de monte oliveti iuxta betha
niam in celos ascendit. Qui in
mons secundum aliam translationem dicitur
mons trium luminum. Nam de
nocte ex parte occidentis illuminabatur.

igne templi, quod erat ignis vigil
in altari, mane ex parte orien-
tis. De primo excipieb-
at radios solis antequam illustra-
ret civitatem. Habebat enim copiam
olei, quod est fomentum luminis, unde
dicebatur mons trium luminum. In
hunc autem montem discipulos venire
praecepit. Nam in ipsa die ascen-
sionis bis apparuit: semel XI
apostolis commedentibus in cena-
culo. Omnes quidem tam apostoli quam
alii discipuli nec non et mulieres
habitabant in illa parte Jerusalem quae
dicebatur Mello, scilicet in monte
Sion, ubi David construxerat sibi pala-
tium, et erat ibi cenaculum grande
stratum, in quo dominus praecepit sibi
parari pascha, et in illo cenaculo
XI tantum apostoli tunc habitabant. Ceteri
autem discipuli et mulieres habitabant
circumquaque per diversa hospitia. Unde
ergo in illo cenaculo commedentibus
dominus eis apparuit et incredulita-
tem eorum exprobravit. Et cum com-
medisset cum eis et praecepisset
ut in monte Oliveti versus Betha-
niam irent, ibidem eis iterum app-
aruit ac indiscrete quaerentibus
respondit, et elevatis manibus eis be-
nedixit, et videntibus eis in coelum
ascendit. De loco ascensio-
nis dicit Simplicius episcopus Jero-
solimitanus et habetur in glosa

quod cum ibi postea hedificata esset
ecclesia, locus iste in quo ultimo sti-
terunt vestigia Christi ascendentis,
numquam potuit strati pavimento,
immo resiliebant marmora
in ora collocantium. Calcati
etiam pulveris ad hoc dicit esse
documentum quod vestigia ipsa impressa
cernuntur et eandem adhuc speciem
velud impressis vestigiis terra
custodit. Circa secundum quare ij
scilicet non statim ut resurrexit ascen-
dit, sed post XL dies expectare vo-
luit, notandum quod hoc fecit propter iii rationes.
Primo propter resurrectionis certifica-
tionem. Difficilius enim erat probare
veritatem resurrectionis quam passionis,
quia a prima die usque ad tertiam
poterat probari passio, sed ad
probandam resurrectionem plures
dies requirebantur inter resurrectionem
et ascensionem quam inter passionem
et resurrectionem. De hoc sic dicit Leo papa
in sermone de ascensione: Qua-
dragenarius hodie dierum ex-
pletus est numerus sacratissima ordi-
natione dispositus et ad utili-
tatem nostrae eruditionis impensus,
ut a domino in hoc spatio dilata
mora praesentiae corporalis extendi
fides resurrectionis documentis necessariis
muniretur. Gratias agimus divinae
dispensationi et sanctorum patrum
necessariae tarditati. Dubitatum est

ab ill' ne dubitaret a nob.
Secdo ꝑ apl'or ꝯsolatõne. qr
eni ꝯsol'ones dïe si hũndãt
tribulatõib; ꝯ tp̃ passionis fuit
tribul'onis apl'or. ido p'les
debuer eẽ dies isti q̃ illi.
.iij. ꝑ misticã significatõne
ut p h' dr̃ intelligi qꝯ ꝯso
l'ones dïe ꝯparant ad tribu
latões. sic dies ad horam
ꝯsic ãn ad die. Qr ei ꝯpent
sic anni ad die p; p id qd dr
ys. xli. p'dicare ãnũ placa
bilem dño ꝯ dies ultõnis do
nrĩ. Ecce p die tribulõnis red
dit ãnũ ꝯsolõnis. Qd aũt
ꝯpent sic dies ad horã pat;
p h' qr do. xl. horis mortuus
iacuit. qd fuit tp̃e tribulatõis
ꝯ p xl. dies r'ũnis discipl'is
appuit qd fuit ꝯsolõnis. Vñ
glo. xl. horis mortuus fu
erat. ꝑ hoc. xl. dieb; se uiuẽ
ꝯfirmabat. Quarta. iiij.
q̃l'r. s. ascendit. nota qr ascẽ
dit p'mo potent qr uiribus
ꝑpis. ps. lxvi. Q's ẽ iste q
ascendit de edom ꝯc. gdiẽs
ĩ multitudĩe ũtutis sue. It
Jo. iij. Nemo ascendit ĩ ce
lũ. s. ꝑpa ũtute. m. q desce
dit de celo filius hõis qui ẽ ĩ
celo. l; ei qi in q̃dã globo nu
bis ascenderit. l; tñ nõ fec
qr nub' ministio indiget. l; ut
p hoc ostenderet qr oĩs creatu
rata ẽ obsequi creatori suo.
Ipse eñ potẽtia diuinitatis
sue. Et hoc notã differentiã.
sm qr dr in hystor scolastic. Ila
enoc translatus ẽ helyas sub
uectus. h' ihc ꝑpa ũtute ascẽ
dit. Primi sm gg. p'cepitũ
gñatus ꝯ gñans. Scds ge
neratus. l; nõ gñans. .iij.
n gñatus n gñans. .iiij.
ascendit patent qr uidẽtib
discipl'is. Vñ uidẽtib; illis
eleuatus ẽ. It. Jo. xvi. Va
do ad eũ qui misit me. ꝯne
mo ex uob' int'ro. me q. va.
glo. Ita palã ut nemo ĩtro
get qd uisu corpali fit cernat. Jo
eñ ill' uidẽtib; ascende uo
luit. ut ipi ascentõis testes
existẽnt ꝯ nãm hũanã in
celũ ferri gaudẽnt. ꝯ ipm
sequi desidarent. .vj. le
tant qr iubilantib; ãglis.
Vñ ps. Ascendit ds in iubi
latõne. Aug. Ascendente xpo
pauet oẽ celũ. mirant astra.
plaudũt agmina. tube so
nant. ꝯ letis emiscẽt blan
da modulamĩa chori. .vij. ꝯ altitudĩe celi attigit. ꝯ mensura.
uelocit. ps. Exultaui ut gi
ad cũ. m. valde ẽ uelociter
ascendit. qn tm spatiũ qi

in momento peruenit. Refert enim
rabi moyses maximus philosophus quod quilibet
celestis circulus planete habet in spis
situdine unam quingentorum annorum. id est
tantum spatium quod posset aliquis ire de uia
plana in d. annis. Et distantia
inter celum et celum id est inter circulum et cir
culum similiter ut dicitur est una
quingentorum annorum. et ideo cum sint
vii. celi. erit secundum ipsum ascensus cir
cus ad octauum celi saturni quod est
celum .vii. via .vii. milium annorum
et usque ad octauum celum .vii. milium
et .dcc. annorum id est tantum spatium quantum
de uia plana aliquis iret in .vii. mi
libus .dcc. annis. si tamen uiueret
Ita tamen quod iter cuiuslibet diei sit .xl. mi
liaria. et quodlibet miliare sit duorum
milium passuum. Hec Rabi moyses
utrum autem hoc uerum sit. deus scit. Hanc
enim mensuram creator ille nouit qui omnia
fecit in numero pondere et mensura. Iste ergo
fuit magnus saltus quem fecit christus de terra
scilicet in celum. Et de hoc saltu et quibusdam
aliis saltibus christi. sic dicit ambrosius. Sal
tu quodam christus uenit in hunc mundum
apud patrem erat. In uirginem uenit.
Ex uirgine in presepe transiluit. Des
cendit in iordanem. Ascendit in
crucem. Descendit in tumulum.
iiij surrexit ex tumulo. et sedet ad patris
dexteram. Circa .iiii^m. cum quibus
scilicet ascendit notandum quod ascendit cum
magna preda hominum et magna multi
tudine angelorum. Quod enim cum preda
hominum ascenderit patet per illud quod dicitur in
psalmo. Ascendisti in altum cepisti cap
tiuitatem et cetera. Quod autem ascenderit
cum multitudine angelorum patet per illas
interrogationes quas christo ascende
nte minores angeli fecerunt ma
ioribus ut habetur ysaias .lxiii. Quis est
iste qui uenit et cetera. Ubi dicit glossa quod
quidam angeli non plene agnos
centes misterium incarnationis
passionis et resurrectionis. uidentes as
cendere ad celos dominum cum multi
tudine angelorum et sanctorum omnium propria
uirtute. ipsum incarnationis pas
sionis misterium admirantur. et
angelis comitantibus dominum dicunt.
Quis est iste qui uenit de edom.
et in psalmo similiter. Quis est iste rex
glorie. Dyonisius autem in libro angelice
ierarchie. capitulo .vii. ultimo. quod domino christo
ascendente tres questiones ab angelis
facte sunt. Primam fecerunt maio
res angeli ad inuicem scilicet ipsi.
Secundam fecerunt ipsi maiores
christo ascendenti. iii^am. fecerunt mi
nores maioribus. Querunt ergo inter
se maiores dicentes. Quis est iste
qui uenit et cetera. Edom sanguinea
interpretatur. bosra munita. quasi di
cat quis est iste qui uenit de mundo
sanguineo per peccatum et munito per
malitiam contra deum. uel qui uenit
de mundo sanguineo in [illegible] munito.

Respondet dominus. Ego qui loquor iusti
tiam et cetera. Vbi ponit talem littera
am. Ego enim dicit. Disputo iusti
tiam et iudicium salutaris. In
redemptione humani generis fuit
iustitiam magna. scilicet. facturam captiuitatis
suam a domino alieno reduxit. Et
fuit iudicium magnum diuinum in uasorem
alienum iuris ab eo quod possidebat
hominem potentia eiecit. Sed secundum hoc
facit hanc questionem dicendo. Cum ipsi supe
riores angeli sint deo patri et imme
diate a deo illuminentur quare ad inuicem
querunt qui ad inuicem discere cupien
tes. sed sicut ipse soluit et commentator
exponit. In eo quod interrogantes si
gnificant sciam se appetere. In
eo quod prius inter se sciam conferunt.
demonstrant quod diuinam in se proces
sionem non audent preuenire. Apud
que ergo prius interrogare delibe
rant. ne forte illuminatione que ipsis
a deo fit. minus festina interro
gatione preueniant. Hec ergo questio non
est doctrine inquisitione. sed ignoran
tie processio. Secunda questio est
quod fecerunt ipsi supremi angeli ad
primum dicentes. Quare ergo rubrum est in
dumentum tuum et uestimenta tua
sicut calcantium in torculari. Vnde
dicit hoc iste indumentum. id est. corpus
suum rubrum. id est. sanguine cruenta
tum ex eo quod adhuc dum ascendit
et in corpore suo cicatrices habere

uoluit et cicatrices in corpore suo
seruare secundum quod dicit beda. Vnde. de
causis. Ait enim sic cicatrices christus serua
uit. et in iudicio seruaturus est.
ut fidem resurrectionis astruat. ut pro
hominibus supplicando ea patri represen
tet. ut boni quam misericorditer sunt
redempti uideant. ut reprobi quam
iuste dampnati agnoscant. ut
perpetue uictorie sue titulum perp
petuum deferat. Huic ergo questioni
dominus sic respondet. Torcular calca
ui solus. et de gentibus non est ui
mecum. Et potest uocari torcular
crux. in qua tamen in prelio sic pressus
est ut ergo sanguis effunderetur. uel tor
cular uocat diuinam que humanum
genus. sub fumibus peccatorum inuolut
et constrinxit ut quicquid in eis spirituale e
rat exprimeret. et solum vinacia re
manerent. Sed bellator torcular
calcauit uincula peccatorum disrupit
et in celum ascendens. Per modum tabu
la celi aperuit et unum spiritus sancti
effudit. ¶ Tertia questio est quod fecerunt
minores angeli maioribus
dicentes. Quis est iste rex glorie. Qui
bus illi responderunt. Dominus uirtutum
ipse est rex glorie. De hac angelorum
questione et aliorum conuenientia seruire.
sic dicit augustinus. Sanctificatum domino co
mitatum in mensus aer. et omnis illa
demonum uolitans patria turba.
et ascendente tunc fugit. Cui accur
rentes

angli qs eet sciscitatē dntes
Qs ē iste rex glē. Qbz alij
respondētes dixunt. hic ē ille
candid⁹ 7 roseus. h ē ille q
nō hūit spēm nz decorem.
In firmus in ligno. fortis
in spolio. uilis in corꝑculo.
Armat⁹ in ꝑlio. fedus in
morte. pulc in rē ne. can
didus exugine. rubicūd⁹
in cruce. fuscus ī obꝓbo.
Clarus in celo. Circa.
V .v. quo. s. merito ascendit. nō
qꝫ ꝑplici merito ascendit. de q
s dic Ro. ꝑp ūitatē. qꝛ illa
q ꝑ ꝓphas ꝓmisas adimple
sti. 7 māsuetudinē qꝛ sic ou
is ꝑ uita ꝑp ꝑmoldis 7 iusti
am cū nō potē. ꝫ iustitia e
ripuisti hōiez. 7 de te. m. di
dex. tua. potentia sū ūtus
deducet te. h ē in celū.
VI Circa .vi. quo. s. ascendit. s
qꝫ dr̄ eple .iiij. Q descendit
ipē ē. 7 q ascendit sr̄. oēs celos
dic. qꝛ ples s celi. sr̄ qs ipē
ascendit. Est ē celū mle ro
nale. intllectuale. 7 spūale.
Celum mle m ē. s. celū ae
reū. ethereū. olipiū. igneū.
sydereū. cristallinū. 7 ēpireū.
Celū ē roale ē iustus q dr̄
celū rōne inhitatōis dne.
qꝛ sic celū ē sedes 7 hitatō di.
sm qꝫ dr̄ in ysa. Celū m se
des ē. s aīa iusti sm qd dr̄
in sapia. Aīa iusti sedes ē
sapie rōne ꝯūsatōis scē. qꝛ
sci ꝑ conūsatōnē 7 desidiū sp
hitant in celo. sic dicebat
apls. nra ꝯūsatō in celis ē.
Rōne opatōis ꝯtinue. sic ce
lū ꝯtinue mouet. s 7 scī ꝑ
bona opa ꝯtinue mouet.
Celum intllectuale ē an
gelus. Angli ē dnt celum
qꝛ s altissimi rōne dignitatis
7 excellentie. de qz dignitate
excellentia dic dyo in .li. de
diuīs no. ca. iiij. Diuine me
tes s sr̄ reliq existentia 7
uiuūt sr̄ reliq uiuētia. 7
intlligūt 7 cogitāt sr̄ sensū
7 rōne. 7 plus qꝫ oia existn
tia pulcrū 7 bonū desiderant.
7 eo pticipāt. ij. sr̄ pulcri
mi rōne nāe 7 glē. de quaz
pulcrtudie dic dyo in eod. li.
angls ē manifestatō occlti
lūis. speculū. purz clarissimū
icontaminatū. inquinatū
suscipiēs si ē fas dicē pulc
tudinē boni fors dificatōis.
.iij. s fortissimi. rōe ūtu
tis 7 ꝑs. de quaz fortitudie
dic damā. in .li. ij. ca. iij.
fortes s 7 pati ad di uolū
tatis expletōez. 7 ūqz cōfesti

in uenīunt. ūcūq; dn̄i iussit
nutus. ¶ Celū ā sr̄. sbale
ē eq̄litas dīne excellentie
de quo x̄ uenit. 9 usq; ad ī p̄mo
dū ascendit. Vnde q̄ dr̄ in ps.
Assūmo celo egss̄i. ē. 9 occursus
ei⁹ usq; ad sū. ei⁹. Pr̄ oēs g̃ hos
usq; ad i⁹ celū sbale x̄ ascendit
Quod ē ascendit sr̄ oēs celos
mūdales hēt. p i⁹ q dr̄ in ps. E
leuata ē magnificentia tua
sr̄ celos. Pr̄ oēs ē celos mūdales
usq; in ip̄z celū empyreū as
cendit. Vnde sic helyas qui
cūrru igneo ascendit ad sub
lunare regionē n̄ eā trāscē
dit. s; in paradysū terrestrē trās
latus ē. qui adeo eminet ut
ptingat ad sublūarē regio
nē. n̄ eā trāscendit. In h̄ g̃ ce
lo empyreo x̄ residet 9 est
spūalis 9patria ei⁹ mansio 9 āgloꝝ
9 alioꝝ. Et 9grue 9uenit h̄
hitatō hitatoribz. Illud ē celū
cetos celos excellit dignitate
situ. 9 ideo ē 9ueniens hitatō
x̄. qui oēs celos rōnales 9 ī
tellectuales trāscendit. dig
tate. etnitate. situ ī mu
tabilitatis 9 ambitu potis
silr̄ ē 9grua hitatō scōꝝ.
Illud eī celū ē vniforē ī mo
bile. 9 lūositatis pfcē. 9 ca
pacitatis ī mēse. Et recte 9

gruunt anglis 9 scīs q̄ fu
erunt vniformes ī opatōe
inmobiles ī dilectōe. lūiosi
ī fide sū cogitōne. capaces
in scā spē receptōe. ¶ Quod
aūt sr̄ oēs celos rōnales
.i. oēs scōs celos ascendit.
patz p i⁹ q dr̄ cant. ii. ecce
iste uenit ī mōtibz saliens.
trāsiliens colles. 9 uocant
mōtes angli. colles uero
uiri scī. ¶ Quod uō sr̄ oēs
celos intellectuales .i. āglos
ascendit. patz p i⁹ qd dr̄ ī ps
Qui ponis nubē ascen. t. a. ā.
sr̄. pē. ue. Et ascendit sup
cherubyn. 9 uo. uo. sr̄. pe.
uen. ¶ Quod ā usq; ad celū
sr̄ sbalē .i. di eq̄litate ascen
dit. p; p i⁹ q dr̄. ꝗ. ult. Et
do quid ihc̄ ꝑsq locut⁹ ē eis
assūpt⁹ ē in celū. 9 sedz a dex
tris di. Dextra eī di ē eq̄litas
di. P. dn̄o mō singlarit̄ a dn̄o
9 dem̄ 9 datū ē. sedē a dextris
glie ipi⁹. ut pote in glia coeq̄li
In eēntia 9 sbali p gnatōnē
9 filii 9 maiestati. nō dispāri
etnitate n̄ dispāri. ¶ Vel pōt
dici q x̄ in ascentōe sublimus
fuit q̄druplici sblimitate. s.
locali reuenatōne p̄mū. 9
cognitōnali 9 uirtuali. de. ī.
eps. iiii. Qui descendit ipe ē.

ꝯ q̇ ascendit sr̄ oēs ce. Ad e. ii. eph̄
.iiii. Fc̄s obediens usq; ad mortē
ꝯc. Vn dic aug. humilitas ē pre
miū. De .iii. ps. Ascendit sup
cherubin .i. sr̄ oēs sciē pulchritu
dinē. De .e. pz q̄ ꝯ ascendit
sr̄ seraphyn. cor. iiii. caritē ꝯ
VII ꝯc. Circa .vii. qr. s. ascend
notand q̄ ascentōis sue .ix. ꝯ
stitut sū utilitates. Prima
utilitas ē hītatō amoris dini
Jo. xvi. Ni ego abiero paclitus
nō ueniet ad uos. Vbi dic aug.
Si carnali m̄ hēritis capaces
spc nō eritis. Scda ē maior
di cognitō. Jo. xiiii. Si dilige
tis me gauderetis utiq; q̄ va
do ad pa. ꝯc. Vn dic aug. Ideo
subtraho formam istā hui inq̄
pat maior me ē ut dm spūa
lit uidē possitis. Tcia ē m̄
tū fidi. De hac ē dic leo ins
mone de ascentōe. Tunc adeq
lem pri filiū. eruditior fides
gressu m̄tis cep accedē ꝯ ꝯtcta
tōne core in x̄ sic eq patē mi
nor ē nō egēe. Magnior ē ui
gor h̄ ē m̄tiū īcūctāt credē
q̄ corō nō uident intuitu ꝯ ī
figē desidiū quo neqas īfe
re ꝯspectū. Aug. de ꝯf. Exul
tauit ut gi. ad cū. iii. nō ei
tardauit. S; cucurit. clamans
dcis fcis. morte. uita. dscensu

ascensu. clamans ut redeam
ad eū. ꝯ descendit ab oclis ut
redeam ad cor. ꝯ īueniam eū.
Qrta ē nrā securitas. ideo ē as
cendit ut nr̄ aduocatus sit
apd prēm. Vald ei secrū ē pos
sum. qui talē aduocatū apud
prēm nos hrē ꝯfidimus. Jo. ii.
aduocatū hēm apd prēm ihm
xpm iustū. ꝯ ipe ē ꝓpitiatō p pecca
tis nrīs. De hac securitate dt
b. Secur accessū hēs o hō ap .ii.
dm̄. ubi mrem an filiū. ꝯ fi
liū an prēm. mr ostendit filio
pectus ꝯ ubra. fili ostendit pat
latus ꝯ uulnra. nlla g potit ēe
repulsa. ubi tot sūt caritatis in
signia. Qnta ē nrā dignitas
m̄gna quod dignitas nrā ē.
qn nrā nrā usq; ad dextram di ex
altata ē. Vn ꝯ angli dignitatem
hāc in hoībz ꝯsidrantes deīn
ceps phibuer se ab hoībz ado
rari. sic dic apoc. xix. cecidi
inqd an pedes ei ut adorarē
eū. Et dix m̄ uide ne fecis.
ꝯseruus tuus sum fratrem ꝯc. Vbi
sic glo. In ueteri lege nō phi
buit se adorari. S; pt ascētōem
uidēs se exaltatū hoīem ab ho
mine timuit adorari. leo pp
in smone de ascentōe. Nā ho
die nre humilitatis ult cuitas
altitudinē potatu ad di pris

ē p̄luecta ꝯsensū · ut mirabilior
fieret gr̄a dī · cū remotis aspecti
bꝫ hoīū q̄ merito reuerentiā sui se
ntiebant in dicē · fides nō diffideret
spes nō fluctuaret · caritas nō
tepet · ¶ Sc̄a ē spei nr̄e soliditas
heb · iiij · hn̄tes g° pontificē ma
gnū qui penetrauit celos ih̄m
filiū dī · tene · spei nr̄e ꝯfōnē
It heb · vi · Qui ꝯfugim᷒ ad tenē
dam ꝓpositā spem · q̄ sic anchor
am h̄em᷒ aīe tutā ac firmā
ꝯ incedn̄tē usqꝫ ad interiora ve
lamīs · Ubi p̄cursor ꝓ nob̄ introiuit
ih̄c · De hac iterū leo · x̄ ascentio
nr̄a ē ꝓuectō · ꝯ q° p̄cessit gl̄a ca
pitis · eo spes tendit ꝯ corꝑis ·
¶ Septia ē uie ostensio · mich · ij · as
cendit pandēs iter an̄ nos · Aug.
Uia ē fact᷒ ē ipē saluator surge
ꝯambula · h̄es quo noli pigritā
re · ¶ Octaua ianua celestis ap
tio · Sic ē p̄m᷒ adā apuit ianu
am inferni · s̄c scd̄s paradysi · vn̄
eccl̄a cantat · Tu deuicto morti᷒
aculeo ꝯc. ¶ Nona loci ꝑparatō
· Io · xiiij · vado parare uob̄ locū
Al · dn̄e para qd̄ paras · nos ei
tibi paras · ꝯ te nb̄ paras · qui lo
cū paras ꝯ ē in nb̄ · ꝯ te ī nob̄ ·

De missione sp̄s sci.

Sp̄s scūs hodierna
die · ut sacra
actuū testat᷒ ystoria
In ap̄los ī lingūs ꝯgneis miss᷒
ē · ¶ Circa cui᷒ missionē sūt ad
uentū · viij · ꝯsideranda s. ·
¶ Primo a quo missus ē · ¶ Sc̄o
quibꝫ modis significat᷒ sū missus
¶ · iij · quo tp̄e miss᷒ ē · ¶ · iiij ·
quotiens · s · ap̄lis missus ē ·
¶ v° · quali missus ē · ¶ vj ·
in q̄ miss᷒ ē · ¶ · vij° · ꝓp̄ quid
missus ē · ¶ viij · p qd̄ miss᷒
ē · ¶ Circa p̄mū a quo · s · m
issus ē · nō q ipm̄ sp̄m scm̄
pat̄ misit ꝯ filius misit · et
ipē sp̄c scūs se ipm̄ dedit ꝯ mi
sit · De · p° · Io · xiiij · paraclitus ā
sp̄c scūs q̄ mittet p̄r in noīe
meo ꝯc. De · ij · Io · xvi · Si aūt
abiero mittā eū ad uos · Missio
ē in istis inferioribꝫ h̄t ꝯparatō
nē ad suū mittentē sub t̄plici
h̄itudine · s · ut ad dantē ee · ꝯ
s̄c mittit᷒ radius a sole ut ad
dantē u̇tutē · ꝯ s̄c mittit᷒ iacu
lum a iactatore · ut ad dantem
iurisdcōnē sū auctoritatem ·
ꝯ s̄c mittit᷒ nūti᷒ a p̄ceptore ·
Sm̄ h̄c t̄plicē mod᷒ missio pōt
ꝯuenire sp̄ui scō · mittit᷒ eī a
p̄re ꝯ filio tanq̄ ab eis h̄n̄s ēē
ꝯ u̇tutē ꝯ auctem inop̄ando
nō ꝯ ipē sp̄c · s · se ipm̄ dedit ꝯ
misit q uī insinuāī · Io · xvi ·
Cum dr̄ · Cū ā uenīt ille sp̄c
ūitatis ꝯc. Nam sic dt̄ leo
pp̄ in s̄mōe de pent. h̄c tui᷒

In cōmutabilis diuinitate una ē in
substantia. Indiuisa in opere. cōsors
in uoluntate. par in potestate. equalis
in gloria. Quesiuit autem deus opus
nostre redemptionis. misericordia trinita
tis. ut pater propitiaret. filius propi
tiaret. spiritus sanctus igniret. Quia ē
spiritus sanctus deus ē. ideo recte dicitur se ipsum
dare. Hoc autem quod spiritus sanctus deus sit dicit
ambrosius in libro de spiritu sancto sic dicens.
Ex .iiii. istis manifesta diui
nitatis eius gloria comprobatur. Deus ē ēē
cognoscitur. aut quia sine peccato ē. aut
quia peccata condonat. aut quia creatura
nō ē. sed creator ē. aut quia nō ad
orat. sed adoratur. et in hoc ostenditur
qualiter beata trinitas se totaliter nobis
exhibuit. quia sicut dicit augustinus. Misit
nobis filium suum in precium nostre redemp
tionis. spiritum sanctum in priuilegium nostre
adoptionis. et se ipsum totum reser
uat in hereditatem adoptatis.
Filius filius se nobis exhibuit. quia sicut
dicit bernardus. Ipse pastor. ipse pascua.
Ipse redemptor dedit enim nobis animam in
precium. sanguinem in potum. et car
nem in cibum. Similiter et spiritus sanctus to
taliter omnia sua dona nobis exhibu
it. et exhibet. quia sicut dicitur prima ad corinthios .xii.
Alii per spiritum sanctum datur sermo sapientie.
Alii autem sermo scientie secundum eundem
spiritum. Alii fides in eodem spiritu. Leo
papa. spiritus sanctus inspirator ē fidei.
doctor scientie. fons dilectionis.

signaculum castitatis. et totius
causa salutis. Circa secundum quod
spiritus sanctus mōis mittitur. sciendum quod missus ē.
Modus quo spiritus sanctus duobus modis
mittitur. scilicet uisibiliter et inuisibiliter.
In uisibiliter cum mentibus castis il
labitur. Uisibiliter cum aliquo signo
uisibili demonstratur. De missi
one inuisibili dicitur. Iohannis .iii. Spiritus
ubi uult spirat. et uocem eius
audis. sed nō scis unde ueniat
aut quo uadat. Nec mirum quia sicut dicit
bernardus de uerbo inuisibili. per oculos
nō intrauit. quia nō ē coloratum.
Sed nec per aures quia nō sonuit
Sed nec per nares. quia nō aeri miscetur
sed menti. nec inficit aerem. sed fecit. ne
que per fauces quia nō ē mansum uel
haustum. nec tactu comperi illud quia pal
pabile nō ē. Queris ergo cum ita
sint inuestigabiles uie eius
unde adesse nouerim. Semper ex
motu cordis intellexi eius presen
tiam. et ex fuga uiciorum ad uertit potentiam
uirtutis eius. et ex discussione
sine redargutione occultorum meorum
ad miratus sum profunditatem sapientie
eius. et ex quantulacumque emendatione
morum meorum expertus sum bonita
tem mansuetudinis eius. et ex reformatio
ne et renouatione spiritus mentis
mee percepi utcumque speciem decoris
eius. et ex contuitu horum omnium simul
expaui multitudinem magnitudinis eius. Hec bernardus.

Cōmissio āt uisibilis ē cū ī aliq̄
uisibili signo ostūdi᷑. Et nos ꝗ
in q̄ncaplia spē uisibli spē scūs
mōstrat᷒ ē. Primo in spē
colūbe sic xp̄o baptizatū. luc.
.iij. descendit spē scūs corꝑli spē
sic̄ ꝙ colūba in ipm̄. ij. spē nu
bis lucide sic ipm̄ trāsfiguratū
math. xvij. adhuc eo loq̄nte. ecce
nubes lucida obumbrauit eos.
vbi dicit glo. sic̄ baptizato dn̄o
sic ꝙ clarificato mistiū scē trin
tatis ostūd᷑. sps scūs .i. icolū
ba. hic in nube lucida. iij. i
spē flat᷒. io. xx. In sufflauit
in eos ꝙ dixit eis. Accipite spm̄
scm̄ ꝙc. iiij. in spē ignis.
v. in spē lingue. ꝙ in hac
dupl᷑ spē appuit hodierna die.
Nō aūt in hac q̄ncaplia spē
rez mōstrat᷒ ē. ut dēt itelligi
ꝑ has rez ꝓꝓetates opat᷑ in
cordib; in quib; illab᷑. Colū
ba gemitū ꝓ cantu hꝫ. felle
caret. In foramib; petre ma
net. sic spē. s. illos q̄s replet
fac̄ ꝓ suis pcc̄is geme. ys. lix.
Rugiem᷒ q̄si ursi oēs ꝙ q̄si colū
be meditantes gemem᷒. Ro.
xviij. Ipē spē postulabat ꝓ nob
gemitib; ienarrabilib᷒ .i. nos postu
lantes ꝙ gemētes fac̄. Scdo
sn̄ felle amaritudinis ē. Sap. xij.
O q̄ⁿ bon᷒ ꝙ suauis es dn̄e. spē

tuus in nob. Sed. vij. vocatur
suauis benign᷒ hūan᷒ excō
ꝙ suaues benignos in cord.
ꝙ hūanos in cor. iij. in
petre foramib; .i. in x̄ uuln
bus hitare. cant. ij. Surge
amica mea ꝙc. glo. foueēs in
pullos meos in fusione
spē. s. in foramib; petre glo.
i x̄ uulnib;. trenorum ult. Spūs
oris nr̄i x̄ dn̄s captus ē in p
catis. Cui diximus. In umbra
tua uiuem᷒ in gentib;. q̄si di
cat. sps qui ē oris nr̄i q̄d os
nr̄m ē x̄ dn̄s. qui ē os nr̄m
ꝙ caro nr̄a fac̄ nos dic̄e x̄.
In ūbra tua .i. in passiōe tua
in q̄ª x̄ fuit tenebros᷒ ꝙ despec
tus uiuem᷒ ꝑ iugē memoriā
Scdo mōstratus ē in spē
nub. nub aūa eleuat᷑ refri
gerium ꝑstat. ꝙ pluuiā gn̄at.
sic sps. s. q̄s replet aēra le
uat. ꝑ ꝙtēptū t̄renor. Eze.
viij. Eleuauit me spē i celū
ꝙ t̄rā ꝙc. It. j. quocūq; ibat
spē. illuc euntē spū ꝙ rote
pariter eleuabātur sequentes eū
spē ē uite erāt in rotis. Itē
gḡ. gustato spū desipit oīs
caro. Scdo refrigerium ꝑstat
ꝯ in centiua uitior. vn̄ et
bē̄ marie dn̄m ē spē. s. sup
ueniet inte ꝙ uirtus altissimi.

obumbrabit t. i. te ab omni estu
uitiorum refrigerabit. Unde et spiritus sanctus
uocatur aqua que habet uim refriga
tiuam. Jo. vii. Flumina de uen
tre eius fluent aque uiue. hoc autem
dixit de spiritu sancto quem erant accepturi
credentes in eum. ¶ .vi. generat plu
uiam. s. lacrimarum. ps. Flauit
spiritus eius et fluent aque. s. lacrimarum.
¶ .iii. monstratus est in specie flatus
Flatus est leuis et calidus et le
nis et ad respirandum necessarius est.
Sic spiritus sanctus leuis est. i. uelox est ad
se diffundendum omnibus et mobilibus
mobilior est. glo. sup. Act. factus est re
pente de celo et cetera. Nescit tarda
molimina spiritus sancti gratia. ¶ .ii.
calidus est ad inflammandum. Luce. xii.
Ignem ueni mittere in terram et quid uo
lo nisi ut ardeat. Unde et austro uen
to calido comparatur. Cant. iiii. Sur
ge aquilo. ueni auster perfla et cetera.
¶ .iii. lenis ad demulcendum. Unde ad
eius lenitatem insinuandam uo
catur nomine unctionis. Jo. iii. Unc
tio eius docebit uos de omnibus. Nomine
roris. Unde cantat ecclesia et sui
roris intima et cetera. Nomine aure
tenuis. iii. Re. xix. Et post ignem
sibilus aure tenuis et ibi dominus.
¶ Et necessarius est ad respirandum adeo
ipse necessarius quod si ad horam retra
heretur. homo continuo moreretur. Et sic de
spiritu sancto intelligendum est. ps. Aufers
spiritum eorum et deficient et in puluerem suum
reuertentur. Emitte spiritum tuum et creabuntur et cetera.
Jo. vi. Spiritus est qui uiuificat. ¶ Quarto
monstratus est in specie ignis.
¶ Quinto in specie lingue. Notandum autem
in hac duplici specie apparuit dicitur
in ¶ Tertia .iii. quo. s. spiritus mis
sus est. Notandum quod missus est l. die a
pascha. Ideo autem in die l. missus
est ut daretur intelligi quoniam a spiritu sancto
est legis perfectio. eterna remuneratio
et remissio peccatorum. Legis perfectio
quoniam secundum glo. a die agni immo
lati l. die data est lex in igne.
In nouo et testamento l. die a pascha christi
descendit spiritus in igne. lex in mon
te syna. Spiritus in monte syon. lex
in sublimi montis loco. Spiritus datur
in cenaculo. Unde per hoc insinuatur quod
ipse spiritus sanctus est perfectio totius legis. quia
plenitudo legis est dilectio. ¶ .ii.
eterna remuneratio. Unde glo. Sicut
xl. dies quibus post resurrectionem cum discipu
lis conuersatus est presentem ecclesiam
designat. Ita ut dies quo spiritus datur
denarium eterne remunerationis exprimit.
imit. ¶ .iii. peccatorum remissio.
Unde glo. idem. Ideo in l. quia indulgen
tia fiebat in iubileo. et per spiritum
peccata remittuntur. Et secundum eandem glo. In
spirituali iubileo rei resoluuntur.
debita dimittuntur. exules in patriam
reuocantur. hereditas amissa redditur.
serui. i. homines peccato uenundati a serui

tis iugo libant. huc usq glo.
Rei mortis solvunt et libant.
Rom. viii. lex spiritus vite in xpo
liberavit me a lege peccati et mor
tis. Debita peccatorum remittunt
quia caritas operit multitudinem
peccatorum. Exules in patriam
revocant. ps. Spiritus tuus bonus
deduxit me in terram rectam. hereditas a
missa redditur. Ro. viii. Ipse spiritus
testimonium reddit spiritui nostro
quod sumus filii dei. Si autem filii et here
des. Servi a peccato liberant. ii.
cor. iii. ubi spiritus domini. ibi libertas.
Cinta. R. quotiens. s. apostolis mis
sus est. Ioh. quia nondum erat spiritus datus quia nondum erat ihesus glorificatus. tribus vi
cibus eis datus est. s. ante passionem
post resurrectionem et post ascensionem. Primo
ad faciendum miracula. Secundo
ad relaxandum peccata. Tertio ad
confirmandum corda. Primo quando
eos ad predicandum misit et super omnia
demonia. et ut langores cura
rent eis potestatem dedit. Hec enim
miracula per spiritum sanctum fiunt. Unde
dicitur. Mt. xii. Si autem ego in spiritu dei
eicio demones etc. Non tamen conse
quens est. ut quicumque habet spiritum sanctum fa
ciat miracula. quia sicut ait Gregorius.
miracula hominem sanctum non faciunt
sed ostendunt. Non quicumque facit mi
racula habet spiritum sanctum. quia et mali
asserunt se fecisse miracula
dicentes. Domine nonne in nomine tuo

prophetavimus etc. Christus enim facit miracula
per auctoritatem angeli per ministerium boni. Sed et
demones per virtutes naturales rebus
insitas. magi per occultos contractus
cum demonibus. boni christiani per pu
blicam iustitiam. mali christiani per
signa publice iustitie. Secundo
dedit eis spiritum quando in eos insuf
flavit dicens. Accipite spiritum sanctum.
quorum remiseritis peccata etc. Non
tamen potest quis peccata remittere quo ad
maculam que est in anima quantum ad reatum
id est obligationem ad penam eternam. aut
quantum ad dei offensam que solum ex in
fusione gratie et virtute contritionis
remittuntur. Dicitur tamen sacerdos absol
vere. tamen quia a culpa absolutum esse
insinuat. quia tamen quia penam purga
torii in temporalem commutat. tamen quia de
ipsa temporali partem relaxat. Tertio de
dit eis hodierna die quando eorum cor
da sic solidata sunt. ut nulla tormen
ta timerent. ps. Spiritu oris eius
omnis virtus eorum. Augustinus. talis est gratia
spiritus sancti. quia si tristitiam invenit dissol
vit. desiderium pravum consumit.
Si trepidationem abicit. Leo papa. Spe
rabant ab apostolis spiritus sanctus non ut
tunc primum sanctorum habitator esse inciperet.
sed ut sacrata pectora et fuerunt
accenderet. et copiosius inundaret cu
mulans sua dona non inchoans
nec ideo novus opere quia ditior largita
te. Quinta. v. qualiter. s. missus est.

nod q missus e cu sono in
linguis igneis · et ipe ling
appuer sedendo · Sonus a fuit
repentinus celestis · uehemes
et replens · Repentinu qr spc
·s· tarda molimina nescit ·
Celestis qr celestes efficit
uehemens · qr timore filiale
induce · ul qr eternu · ue ad
uenit · Vn uehemes qi ue ad
ueniens · ul qr mte ab oi car
nali amore uehit · Vn ue
hemes qi uehens mente
fuit et replens · qr sps ·s· re
pleuit os · Vn repleti s os
&c. Triplex aut e signu
plenitudinis qd fuit in aplis
Primu e no resonare · ut pz
in dolio · qd cu plenu e no re
sonat · Job · vi · Nuqd mu
giet bos cu ante psepe plenu
fuit · q · d · cu psepe cordis ple
nitudine ht gre · locu n ht
mugitus impatie h signu
hueru apli · qr in tribulatoib
p impatiam no resonabat ·
ymo ibat gaudentes a conspectu
consilii &c. Secdm e no pl
recipe sui societate hre · Qn
e uas aliq liqre plenu e · ad
recipe no pt · qr ho sat n ap
petit amplius · Sic qui q hnt
plenitudine gre · no possunt
recipe ad liqre delectatois
terrene · psa · I · Plenus sum et io ho
locausta &c. Sili qr gustauer
celeste suauitate · io no sic
iunt terrena uoluptate · Aug.
qui biberit de fluuio padi
si cuius gutta una e maior
occeano · Restat ut in eo si
tis huius mudi extincta · h sign
hebant apli qui nl pprium no
luer hre · s3 coia oia dimiser
·iii· signu e se effluere sic pz
in fluuio i undante · ecc · xx
iiii · Qui implet qi physon sa
piam · ad lectum illius fluuiu e
pprium effluere et ccia adiacentia
irrigare · Sic apli cepunt effluere
qr cepunt loqui uariis linguis
ut dr glo · Ecce sign plem
tudis plenu uas erupit · ig
nis in sinu no pt occultari ·
cepunt itiu circa adiacentia ir
rigare · Vn statim petrus p
dicare cep · et tria milia homin
cuertit · Secdo missus e in
linguis igneis circa qd tria ui
denda st · Primo qr conue
tim in liguis igneis · ·ii·
qr in igne potius qm in alio ele
mto · ·iii· qr in lingua potius
qm in alio mbro · De pmo
sciendu qd triplici rone apparuit i
linguis igneis · Primo
ut ignea uba pferent ·
Secdo ut lege ignea pdicarent

·s· amoris. De hiis duob' v'
venit sp̄c·s· in linguis igūs
ut linguis oīu gētiū ulu ig
nea loqrent'. Et lege ignea
lingue ignee p̄dicarent. ·3·
ut spm̄·s· qui ignis ē p eos
loqui agnosceīnt. Et hinc dis
cederent. ꝯ ne alior ꝯfusionē
q̄ attribuerint. ꝯ ut oēs eor ū
ba tamq̄ di audierent. De
bo scd' q' multipl' ē in sp̄c igs
multip' rōne. Prima su
mit' penes ei' septēplicē g̃ā
sp̄c ei ad mod' ignis alta
humiliat p donū timoris. E
mollit dura p donū pietatis
illūiat obscura p sciām Re
stringit fluida p ꝯsiliū. Cōso
lidat mollia p fortitudinē
clarificat metalla tollendo
rubiginē p donū intellectus
ꝯsū tendit p donū sapie.
Scda sūit' penes ei' dignitatē
ꝯ excellētiā. Ignis ē excellit
oīa elemēta. sp̄c. ordine ꝯ uirtu
te. Spē rōne pulcritudīs
in luce. Ordine rōne sb
limitatis in situ. Virtute
rōne vigorositatis ī actiōe.
S' ꝯ sp̄c·s· in hiis oīa exced'.
Ip̄ p'mū dr̄ sp̄c·s· ī q̄ inquinat'.
Ip̄ s'm dr̄· sp̄c·s· in q̄ incop
hensibil' q̄ capit oēs sp̄c intelli
gibiles. Ip̄ 3m dr̄· sp̄c·s· ī
vincibil'. hūs oēm uirtutē
sapie. ·iii· sūnt' penes ei'
multiplicē efficatiā. hāc rōnē
assignt' Rab'. q̄ dicēs. Ignis
·iiii· ht' naturas. exurit. purgat
calefac̄. illūiat. Sic sp̄c·s· ex
urit pcca. purgat corda. te
porē excutit. Ignorātias illu
strat. h' in lum'. Exurit pcca
vn̄ za. Igne mī eos
sic vit' agentū. hoc igne v
ri petebat p'ha dicēt. vre
renes meos ꝯc. Purgat
corda. ys·iiii· si sanguine i
ier'lm de lauerit de medio
ei'. In spū iudicii· ꝯ spū ar
doris. Teporē excutit. vn̄
dr̄ de illis q̄s replet sp̄c·s· Ro·
xii· Spu feruetes ꝯc. gg. Ing
ne apparuit sp̄c·s· q' ab omi
cor' q' replet torporē frigoris
excutit. ꝯ h' in desiderio sue
eternitatis accendit. Ignorā
tias illustrat. Sapie·ix· Se
sum ā tuū q̄s sciet ni tu de
deris sapiam. ꝯ miseris sp̄c s'
tuū de altissis. i· cor· ii· nob
ā reuelauit d's p spm̄ suū.
·iiii· sūnt' penes amoris
ip̄i' nāam. Amor ē ht' signi
cati p ignē ꝯplia rōe. Pro
q' ignis sp ē in motu. S' a
mor· sp̄c·s· q̄s replet facit
sp eē ī motu bōe opatōnis.

vii. gg. nusq̄ ē amor dī ociosus
operatur enī magna si ē. aut si
operari neglig͡g amor nō ē. ¶ .ii.
quia ignis int᷑ cetera elemēta ē
maxīe forle. ꝯ modicū h̄t de
mᵃ ꝯ mltū de forma. sic amor
sp̄c. s. quos replet fac̄ h̄re
modicū de amore terrenoꝝ. pli
mū aūt de amore spūaliū. ut
iam nō carnalia carnalit᷑. sꝫ
potiꝰ spūalit᷑ diligat. Disting̃t
ē. B. iiii. modos diligēdi. s.
dilig͡ē carnē carnalit᷑. spm̄ car
nalit᷑. carnē spūalit᷑. ꝯ spm̄ spūa
lit᷑. ¶ .iii. quia ignis h̄t alta
inclinaē. sursum tendē. flu
da adunare ꝯgg͡ae. p̄ h̄ ēa
intelligi pōt t̄pli. uis amoris
Amor ē sic h̄et ex ūb dyoni. i
.li. de. di. no. h̄t t̄plicē uim. s.
inclinatiuā. eleuatiuā. et
coordinatiuā. Inclinā. quia icli
nat sriora in sriorib. Eleua.
quia eleuat inferiora supiorib
Coordinatiā. quia coordinat eq̄
lia coequalib. h̄. dyo. hanc
enī t̄plicē uim amoris spc. s.
effic̄ in hijs quos replet. qm̄ in
clinat eos p̄ h̄ūilitatē ꝯ sui ꝯ
tēptū. Eleuat in desideriū sup
noꝝ. ꝯ coordinat ad inuicem
p̄ unifōrtatē moꝝ. ¶ .iiii. s.
scd̄ quia appuit potiꝰ in lingua
q̄ in alio mēbro t̄plici rōne.

¶ lingua ē ē mēbꝝ igne gehē
ne inflāmatū difficile ad re
gend᷑ ꝯ utile bn̄ rectū. Q̄ a g̃
lingua igne infernali inflāma
ta erāt. Ido igne sp̄s. s. indige
bat. Ia. iii. lingua nrā ignis
ē ꝯc. quia difficile regit᷑. Ido pce
tis grā sp̄s. s. indiget. Ia. iii.
oīs nā bestiaꝝ ꝯc. quia utilᵒ ualde
ꝯ i bn̄ regit᷑. Ido nccē fuit ut
spm̄. s. rectorem h̄ret. In li
gua ē appuit ad significand᷑
quia p̄dicantib ualde nccius fuit
p̄dicātibᵒ enī nccius ē. quia fiat
loq̄ eos fuerint᷑. absq̄ trepida
tōne. ꝯ ideo missus ē in sp̄e igis
H. venit sp̄c. s. sr̄ discipᵒlos i
linguis igneis. ut ūba igta
loquent᷑. ꝯ legē igneā ling᷑
ignee p̄dicarent. ꝯfidūt absq̄
pusillanimitate. act. iiii. Re
pleti s̄ oēs spū. s. ꝯc. loq̄. cū
fiducia ūbū dī ꝯc. ꝯ multipli
cᵉ capacitatis auditoꝝ diū
sitatē. ꝯ ideo dr̄. act. ii. quia ce
perūt loqui ua. lingꝰs. ut ibit
ad hedificatōez ꝯ utilitatez.
ps. lxii. sp̄c dō sr̄ me eo quia un
xerit me ꝯc. ¶ .iii. ip̄e ligᵉ
appruer̄ sedendo ad significā
dū quia p̄sidētib nccius erat.
p̄sidētibᵒ quoꝝ ꝯ iudicib nccē
ē. quia ꝯfert auctez ad pctīn
remittend᷑. Io. xx. accipite

spm̄. s. quoꝝ remiseritis pc̄. ꝯc̄.
Sapiam ad indicand'. ps. xiij.
Ponā spm̄ meū sr̄ eū iudiciū
gn̄. x. mā suetudīez ad supportā
dū. nū. x. Zalo eis de spu q̄
inte ē. ut supportet tecū. Spc
moysi erat spc mā suetudinis
ut p; nu. xij. Erat moy. mi
tissim' ꝯc̄. Secundū fēitatis ad
in foꝛmandū. Job. xxvj. Spc dō or
nauit celos. C Tercia. vj. at.
In q̄. s. missꝰ ē. not' q' missꝰ ē
in discip'los q̄ fuer' receptacl'a
mūda. s. q' d' eis cantaā. Fuer' ē
receptacl'a mūda ꝯ habilia ad sus
ceptōnē spc. s. ꝓ. vij. q̄ fuer' ī
eis. C Spū ē primo fuer' aīo q̄e
ti. q' in h' nō. vū ꝯplent' dies
pent'. i. dies requietōnis. Illd
ē festū erat ad requiē d'putatū
ps. lxvj. sr̄ q' requiescet spc meus
n' sr̄ hūilē ꝯ qetū. C Scd'o dilc
tōne uniti q' nō in h' q' d' erant
ōs parit'. Erat ē eis cor vnū ꝯ
aīa vna. Sic ei spc hoīs n' vi
uificat mēbra cors n' vnita. s
n' spc. s. mēbra spūali. Et sic ig
nis lignoꝝ diuisione extīguit'
s spc p discordiā in hoībz. ꝯ Jo
cantat' de aplis. In uenit eos ꝯ
cordes caritate ꝯ illustrauit eos.
in vndēs diuinitas d'itatis ꝯc̄.
C .iij. loco secti. q' nō in h' q' d'
in eod' loco. s. in cenaclo. Re

ducam eā in solitudinē. ꝯ loq̄r
ad cor eī. C .iiij. orōne assidui
vn̄ pmittit'. Erant pseuerantes
vnanimit' in orōne. vn̄ cim
tam' de eis. orantib' aplis dn̄
uenisse nūciat. Qd' ei orato
nccīa sit ad susceptōez sps. s.
ostēdit' sap. vij. In uocaui ꝯ
uenit in me spc sapie. Jt. Jo. xv.
Rogabo prēm ꝯ aliū paclitū
da. ub. C .v. hūilitate sedi
q' nō in h' q' d' sedētes. ps. Q'
emittis fontes ī co. i. grām
spc. s. donat. hūilib' ꝯ sr̄ q'
requiescet spc meus ꝯc̄. C .vj. pa
ce ꝯiūcti. q' nō in h' q' erant ī
ierl'm q̄ inteꝑt' uisio pacis ꝯc̄.
Qd' aūt ad recipiend' spm ꝑx
nccīa sit. s ostēdit dō'. Jo. xx.
q' primo pacē obtulit dicens.
pax uob'. Deīn statī insufla
uit. ꝯ dix'. Accipite spm̄. s.
C .vij. ꝯtēplatōne erecti. qd' nō
in h' q' spm̄. s. receperunt in sup
ori cenaclo. Vn̄ d' glo id' q'
spm̄ scm̄ desiderāt carnis domi
ciliū mētis ꝯtēplatōe tūscen
dēs calcat. C Quarta. viij. ꝓ
q̄d. s. missꝰ sit. not' q' missus
ē. ꝓ. viij. cās q̄ nō in hac auc
toritate. paclitus ā spc. s. ꝯc̄.
C Primo ad ꝯsoland' mestos
q' nō cū d' paclitus. q' idē ē
qd' ꝯsolator. ys. lxj. Spc dō sr̄

me etc. et se. exponit consolationem
lugentibus spon. ¶ Consolatur
spiritus dicitur qui de peccati perpetratione
merentibus dum spe venie preparat
ab afflictione et tristicie mentem
levat. ¶ iiii. ad vivificandum
mortuos. quia non cum dicitur spiritus. quia
spiritus est qui vivificat. Ezech. xxxvii.
ossa arida audite verbum domini
etc. Ecce ego immittam in vos
spiritum et vivetis. ¶ iiii. ad
sanctificandum immundos quia non cum
dicitur sanctus. Sicut est dicitur spiritus qui vivi
ficat. Ita sanctus qui sanctificat et
mundat. Unde sanctus idem quod mundus
ps. Fluminis impetus. i. mun
dans et habundans gratia spiritus. le
tificat civitatem. i. ecclesiam dei. et per
hoc flumen sanctificavit tabernaculum suum al.
¶ xiii. ad confirmandum amorem
inter discordes et odiosos quia non
cum dicitur paraclitus. paraclitus est dicitur eo quod filii
diligit nos. Io. xiiii. Ipse est pater
amat vos. Sic pater et nos filii
eius et fratres ad invicem. et inter fratres
per fratrum amicicia perseverat. ¶ v.
ad salvandum iustos. quia non in eo
quod dicitur. in nomine meo quia est ihesus. et
salvator interpretatur. In nomine ergo ihesu. i.
salutis pater misit spiritum ut o
stendat quod ad salvandas gentes
venit. ¶ vi. ad docendum ignaros
quia non in eo quod dicitur ille vos doce

bit omnia etc. ¶ Septima. viii. non
quia datus sui missus est in primitiva
ecclesia per orationem. Unde orantibus apostolis
etc. et luce. xi. Orante ihesu de
scendit spiritus sanctus. ¶ ii. per ubi dei
devotam et attentam auditionem
act. x. Adhuc loquente petro
cecidit spiritus sanctus etc. ¶ iii. per as
siduam operationem. quia non per manuum
impositionem. act. viii. Tunc im
ponebant manus super illos etc. Vel
impositio manuum significat abso
lutionem que fit in confessione. De no

Gordianus dicitur mine.
a gygos quod est domus. sive
doma. et dian quod est clarum quasi clara
domus in qua deus habitat. Epima
chus ab epi quod est super et machin
quod est rex quasi supra rex. De sancto

Gordianus vicarius iuliani Gordia
imperatoris cum quendam chri no.
stianum nomine ianuarium ad sacri
ficandum compelleret. ad predicatio
nem tamen illius ianuarius ad fidem cum
uxore sua conversus est. Quod audi
ens iulianus iussit ianuarium in exi
lium mitti. Gordianus vero si sacrifi
care nollet capite truncari. Decol
latus ergo est beatus gordianus. et corpus eius
ad canes per vii. dies proiectum
est. Sed cum omnino remansisset in
tactum tandem a familia sua.

rapit͛ ⁊ cū bt̄o epẏmaco q̄ du
dū p̄dictꝰ Juli. occidi fecerāt.
sepelit͛ nō longe ab urbe
miliario forte vno. c̄ca ānū
dn̄i. CCC.lx. De nomine.
Nereus int̄p̄ lucis ⁊sili
um. vl' nereus nereth
q̄ ē lucna ⁊ us festinās.
vl' nereus q̄si ne. i. neq̄q̄m
reus. Fuit eī ⁊siliū lucis
i uginitatis p̄dicatōe. Lu
c̄na in hōesta ⁊u̇satōe. Fe
stināns in celi fuore. Ne reꝰ
in ⁊sciē puritate. Achilleꝰ
ab achi q̄ ē fr̄ mīs. ⁊ lesa q̄
ē salus q̄si frm̄ salus. Horꝫ
passionē eutices uictorinꝰ
⁊ maro fui x̄ scpserūt. De
Nereus ⁊ achilleꝰ scis Ne
eunuci cubicu reo ⁊ a
lari domicille neptis chil
domiciani īpatoris leo.
fuer̄ q̄s bt̄s petrꝰ aplꝰ bapti
zauit. Cum aūt p̄dicta domi
cilla aureliano filio ⁊sulis
nupta eēt. ⁊ gēmis ⁊ p̄pure
is uestib; tegeret. Nereus ⁊
achilleus ei fidē p̄dicauerūt.
⁊ uginitatē mlt̄ip̄ ⁊mdaue
rūt ostēdētes uginitatē dō eē
p̄ximā. anglis gmanā. hoī
b; īnatā. uxorē uiro subici ⁊
uginis ⁊calcib; cedi ⁊ formes

p̄tus sepiꝰ pāti. ꝛ ususꝫ uix
mr̄is dulcia monita sustinē
potit oportet gaudia ⁊uitia
pati mariti. Illa aūt mr̄ certa dix
scio prem meū fuisse zelo
typū ⁊ mr̄em meā ab eo ⁊ui
tia plima passā eē. Nūq̄d
uir m̄s tal' futurꝰ ē. Cum
illi. Quā diu ē sponsi uidē
t eē benigni. q̄ mariti effici
crudeles dn̄ant͛ ⁊ aliū ācill
as p̄ferūt dn̄ab;. Cūq̄s ā
scitas amissa p pniam re
uocari nō pōt. Reatus eī p
pniam expelli pt. Vgitas
reuocari nō pt ut ad statum
p̄stine scitatis attingat.
Tūc domicilla credidit ⁊ uir
gitatē uouit. ⁊ a sc̄o clemēte
uelata ē. Qd' sponsꝰ eiꝰ audi
ens. licētiā a domiciano im
petrata. uginē cū scis nereo
⁊ achilleo in pōnm insulā re
legauit. putans se p hꝫ posse
uginis ppositū immutare.
Post aliq̄ tp̄e cū ipse ad īsu
lam p̄rexisset ⁊ mltis mun
b; scis ut uginii suaderēt ⁊ ī
ducerēt. ipsi p̄rentꝰ respuentes
magis eā in dn̄o ⁊fortabant
Qua p̄p eū ad sacrificia ⁊pell
erent ⁊ dixerint se a bt̄o petro aplo
baptizatos. nulla rōne posse

ydol' ymolare capite cesi sunt. Quorum corpora iuxta sepulcrum sancte petronille posita sunt. Alios autem scilicet victorinum euticen et macro nem quibus domicilla ad herebat. tamquam servos tota die in suis predijs laborare faciebat et ue spe cantabre ad manducandum eis dabat. Tandem tam diu eu ticem cedi iussit quousque spiritum exalaret. Victorinum vero in aquis fetentibus suffocari fecit. Macro nem vero saxo ingenti opprimi iussit. Quod cum in maximam proiectum quod vix lxx. viri movere poterant. sicut eum iactassent. ipse predictum la pidem in humeros suos accepit et quasi leves paleas ad duo miliaria portavit et cum plurimi credidissent ipsum consularis occidi fecit. Post hec aurelianus domicillam de exilio reduxit. et duas virgines effrodi sam et theodoram collactane as eius ut ei suaderet misit. Quas tamen domicilla ad fidem convertit. Tunc aurel' cum sponsis predictarum puellarum et cum ioculatoribus ad domicillam venit. ut eius nuptias celebraret. et ipsam saltare volentem opprimeret. Sed cum duos predictos du os iuvenes convertisset. Aurelianus domicillam in thalamum introduxit et inde mimos cantare fecit et eos

secum saltare iussit. volens eam postmodum violare. Sed cum defecerunt minimi in canendo et ceteri in saltan do. Ipse tamen per duos dies saltare non cessavit quousque saltando defi ciens exspiravit. Luxurius vero frater eius impetrata licentia omnes qui credidiant interfecit. et cubiculo ubi predicte virgines morabantur ignem supposuit. Que orantes spiritum emiserunt. Quorum corpora sanctus cesarius mane illesa reperiens sepelivit.

De nomine

Pancratius a pan quod est totum et gratus dicitur quasi qui totus cito cito gratus. quod in sua pueritia fuit. vel sicut dicitur in glossario. panctas dicitur rapina. pancratium flagellum subiectum. pancratius lapis varie coloris. Ipse enim rapuit predam captivorum. fuit subiectus flagellis tormentorum colorat' varietate virtutum.

De sancto pancratio.

Pancratius nobilissimis parentibus ortus. dum apud frigiam et patre et matre orbatus esset. sub cura dyonisii patrui sui relictus est. Ambo igitur romam venientes hereditate patrimoni um redierunt. In quo vico cornelius papa cum fidelibus latitabat. a quo idem cornelio cum predicto dyonisio et pancratii fidem christi recepisset. Tandem dyonisius in pace moritur et pancratii caput et cesarii presentat. Erat autem pancratii

cum annorum xiiii.

qui annorum xiiii. Cui dixit cesar
Infantule suadeo tibi ne mala
morte moriaris. Puer enim cum sis
facile decipi potes. et quia nobilis ap
pares et karissimi mei filius extitisti
rogo te ut recedas ab hac ve
sania. ut velud filium meum te
habeam. Cui pancratius. Et si puer 22
sum corpore. cor tamen gero senile. Et
virtute domini mei ihesu christi. terror ve
ster tantum apud nos est. quantum haec pictura quam
intuemur. Dii autem tui quos me hor
taris colere deceptores et germanarum
stupratores fuerunt. Quos si nec
parentibus pepercerunt. Quos si hodie ser
vos tuos tales cognosceres pro
tinus occidi iuberes. Tales de
os miror quomodo colere non erubes
cis. Augustus vero reputans se
a puero victum. Jussit eum in via
aurelia decollari. Cuius corpus octa
villa senatrix diligenter sepelivit.
Ad eius sepulcrum ut ait gregorius turonensis.
qui falsum iurare voluit antequam
ad cancellum chori perveniat. aut
statim a demone captus insanit
aut cadens in pavimentum protinus
vitam perdit. Cum hic non modica
inter duos esset. et iudex reum mi
nime ignoraret. Zelo igitur iusti
tie iudex ductus ambos ad al
tare sancti petri deduxit. et idem reum in
nocentiam suam quam pretendebat iura
mento expiare coegit. rogans

apostolum ut aliquo indicio ostenderet
veritatem. Cum autem ille iurasset
et nil mali passus fuisset. iudex
eius malitie conscius zelo actus iu
stitie exclamavit. Senior iste
petrus aut nimis misericors est
aut iuniori defert. Faciamus ad
pancratium iuvenem et ab eo re
quiramus. Cum ergo venissent. coram eius
tumulum reus falsum iurare
presumpsisset. manum inde retrahere
non potuit. et ibidem post modicum ex
spiravit. Unde usque hodie a pluribus
observatur. ut super reliquias sancti pan
cratii pro arduis iuramentum fiat.

De festivitatibus que occur
runt infra tempus reconsiliationis
quod tempus representat ecclesia a pascha usque
ad octavam pentecostes. Iam vidimus de festis
que eveniunt infra tempus peregrinationis
quod tempus representat ecclesia ab octava pente
costes usque ad adventum. principium autem huius temporis
non semper in capite sed iuxta pascale
terminum variatur. De nomine

Urbanus ab urbanitate dicitur
vel urbanus ab ur quod est lumen
vel ignis et banal responsum. Fuit enim lu
men per conversationem honestam. Ignis per
caritatem succensam. responsum per doctrinam.
Vel fuit lumen suis lux. quod est lux in a
spectu. Amabilis in essentia in
moribus. In situ celestis. In actu
prudens. Et iste sanctus fuit amabilis
conversatione. In moribus in mundi de

spectator. Celestis in contemplatione
utilis in predicatione.

De sancto Urbano papa.

Urbanus calixto
pape successit. Cuius tempore cum
fuisset maxima persecutio christianorum.
Tandem alexander cuius mater ma-
mea christiana erat quam origenes conuer-
terat. Imperium suum suscepit. Ipsa enim
filium precibus matris induxit
ut a christianorum persecutione cessaret.
Tempore almachius urbis prefectus qui
beatam ceciliam decollauerat in chri-
stianos crudeliter seuiebat. Sciens
quod urbanum diligenter inquiri fe-
cit et in quodam antro cum tribus presbi-
teris et tribus diaconibus repertum
in carcerem mitti iussit. Post hec
coram se ipsum adduci precepit et
quod quinque milia hominum cum sacrile-
ga cecilia et illustribus uiris ty-
burtio et ualeriano seduxerat
eidem obiecit. et thesauros ecclesie
requisiuit. Cui urbanus. Ut uideo
plus te ad seuiendum in sanctos
inducit cupiditas quam cultus deorum.
Thesaurus cecilie per manus paupe-
rum celos ascendit. Cum igitur sanctum
urbanum cum sociis plumbatis
cederent. et ipse hely deo elyon inuo-
caret. Subridens prefectus ait. Sa-
piens uult iste senex uideri
et ideo nunc ignota loquitur. Cum autem supera-
ri non posset iterum in carcerem re-
cluduntur. Ad quos tres tribunos ad
se uenientes cum custode carceris
anolino sanctus urbanus baptiza-
uit. Audito igitur quod anolinus christianus
factus esset. presidi sistitur et sacrificare
renuens decollatur. Sanctus autem ur-
banus cum sociis ad symulacrum
ducitur et thura imponere urgetur.
Tunc orante urbano symulacrum
cecidit et xxii sacerdotes qui ignem
ministrabant occidit. Tunc sancti gra-
uissime laniantur et post hec ad sa-
crificandum ducuntur. Qui in ipsum y-
dolum expuentes. frontes cruce
muniunt et inuicem dato pacis
osculo capitalem sententiam acceperunt.
Carpasius autem statim a demone
arripitur. et deos suos blasphemans
et christianos in uite magnificans a de-
mone suffocatur. Quod eius uxor ar-
menia uidens cum filia sua lucina
et tota familia a sancto fortunato
presbitero baptismum suscepit. et post hec
sanctorum corpora honorifice sepeliuit.

De sancta Petronilla.

Petronilla
fuit filia sancti
petri apostoli que cum nimis speciosa fa-
cta esset ex uoluntate patris febribus
laboraret. Discumbentibus apud eum
discipulis dixit ad eum titus. Cum
omnes a te sanentur cur filiam tuam pe-
tronillam iacere permittis. Cui petrus
quia sic ei expedit. Tamen ne pu-
tetur impossibilitas sanitatis ei
in meis sermonibus excusari ait ad

illā· Fuge petronilla uelociť
ministra nobꝭ· Que statim sa
nata surrex̄ ⁊ ei ministrauit· Cō
pleto ā ministerio dix̄ ei petrus
petronilla recede ad locū tuū
Que statim redijt· ⁊ ut prius
febribꝫ laborāe cep̄· At ubi
in dei timore cep̄ eē pfcā· eā
pfectē sanauit· Comes igit̄
flaccus ad eā uen̄it ut ipāꝫ ꝓp
eius pulcritudinē acciperet ī uxorē
Cui illa dix̄· Si me in uxorē
hr̄e desidas iube ad me uir
gines uenire que me usqꝫ ad
domū tuā debeant sociare·
Qas cū ille pararet· petronilla
ieiunijs ⁊ orationibꝫ ī sistē
cep̄· ⁊ corpus suscipiēs ac ī lec
to se reclinās p̄ triduū ad
dominū migrauit· Flaccus delusū
se uidēs ad felliculam petro
nille sociā se conuertit· ⁊ ut aut
ei nubēt aut ydolis immolāet
precep̄· Qd cū illa utrūqꝫ re
nuēt· p̄fectꝰ· vij· diebꝫ sine
cibo ⁊ potu in carcē eā eē fac
ac p̄modū in eculeo tortaꝫ
occidit· ac corpus eius in cloacā
piec̄· Qd cū scūs nichodemus
eleuās sepeliuit· vnū a flacco
comite nichodemus accersit
⁊ sacrificare renuēs plūbatis
ceditur· ⁊ in tybrim corpus piciť
Sꝫ a iusto eius clerico leuatꝰ ⁊

honorifice sepelitur· De scīs
Petrus exorcista Marcelli
dū ab archemio no et
in carcē detineť ⁊ p̄dcī pe
archie filia a demone tro.
uexaret· ⁊ ob h' apr̄e sepius
plangeret· dix̄ ei petrus q si
in xp̄m crēdet· statim filia eius sa
nitatē reciperet· Cui arche-
mius· miror q̄ cū dēs tuus filiā
meā liberare possit qui te tāta
pro eo patientē liberāe n̄ ualet·
Cui petrus· potens ē q̄dē dēs
meus eripe me· si uult· ut p
passionē transitoriā puenīam
ad gl'iaꝫ sempitnā· Cui ar
chē· Si me cathenas sup te
duplicante dēs tuus te libe
rauerit ⁊ filiā meā sanauerit
ptinus in xp̄m credam· Qd cum
factum fuissꝫ scūs petrus candidis
uestibꝫ indutꝰ ⁊ tenēs signū
crucis eis apparuit ⁊ ei pedibꝰ
ille se pstrauit· ⁊ filia eius
sanata· Ipe cū tota domo
sua baptīa suscep̄· pmisitqꝫ
alijs in carceratis q exirēt
liberi· qui cūqꝫ uellet fieri xp̄ani.
multiqꝫ alijs credentibꝫ a bō
marcellino p̄sbro baptizāť
Qd audiēs p̄fcs oēs ī carcera
tos ad se adduci precep̄· Quos
arche· conuocās ⁊ manꝰ eorꝫ de
osculās dix̄· ut si q̄s uellꝫ

uenire ad martirium ueniret intre
pidus. Et si quis nollet abiret
illesus. Comperto autem iudex quod
marcellinus et petrus eos bapti
zassent ipsos accersiuit et eos se
paratim in carcerem reclusit. Mar
cellinum quidem nudum super uitrea frac
ta prosterni et ei lumen et aquam negari.
petrus uero in alio carcere multis
cippis constringitur. Angelus autem
domini marcellinum induens et soluens
ipsum cum petro in domo arthemii re
stituit ut per vii dies populum confor
tarent et post ea se iudici presenta
rent recepto. Cumque igitur presides eos
in carcere misisset accersitum arthemium
et sacrificare nolentem in terra cum
uxore sua obrui iussit. Quod sancti
petrus et marcellinus audientes illuc uenerunt
et in illa cripta sanctus marcellinus christianis
se protegentibus missam celebrauit.
Dixeruntque sancti ad custodes. Ecce
arthemium potuissemus liberare et nos
abscondere sed neutrum uoluimus fa
cere. Tunc irati gentiles arthemium
gladio necauerunt. matrem uero cum
filia lapidibus obruerunt. Marcellinum autem
et petrum ad siluam nigram que nunc can
dida propter eorum martirium uocatur
decollauerunt. Quorum animas uesti
bus splendidis et gemmis indutas
ab angelis in celum deferri. Spi
culator nomine dorotheus uidit et christi
anus effectus post modum in pace quieuit.

Primus qui summus et De nomine
magnus. Felicianus qui felix
anus id est felix senex. Ille dicitur summus
seu magnus. Dignitate propter mar
tirii passionem. potestate propter mira
culorum operationem. sanctitate propter uite
perfectionem. felicitate propter gloriam
perfruitionem. Iste autem dicitur senex non
propter antiquitatem temporis sed propter reue
rentie dignitatem. propter sapientie ma
turitatem. propter morum grauitatem
felix senex. De sanctis Primo et
Primus et felicianus apud Feliciano.
dyocletianum et maximia
num a templorum pontificibus accu
santur. Qui nisi eos sacrificare fecerint
nulla a diis beneficia obtinere ua
lebunt. Iussu igitur imperatoris in carcere
recluduntur. sed ab angelo soluti. post
modum iterum imperatoribus presentantur.
Qui cum in fide firmi persisterent cru
deliter laniati separantur ab inui
cem. Dixitque preses feliciano ut
sue senectuti consuleret et diis immo
laret. Cui felicianus. Ecce iam
lxxx annos habeo et xxx anni sunt
ex quo ueritatem agnoui et elegi
deo uiuere qui potest de tuis mani
bus eripere. Tunc iussit eum preses
ligari et clauos in manibus ac pe
dibus affigi eique dixit. Tamdiu
sic eris donec nobis consenseris. Qui
dum leto uultu persisteret eum idem
torqueri iussit et nichil penitus ministrari.

Post hec eum primum adduci fecit eique
dixit. Ecce frater tuus imperator deo
tis consensit et ob hoc magnus impa
latus veniat. Tu ergo similiter age.
Cum ille hec deridens filiis suis veritatem
imperatore destiti quod frater meus imperator
is celestis decreto consensit. Tunc
iratus preses iussit facibus late
ra eius incendi et plumbum bullientes
mos eius infundi et in cenere feliciano
no ut sic tinei posset. Ipse autem plumbum
tamquam aquam frigidam suauiter bi
bit. Tunc preses iratus duos le
ones ad eos dimitti precepit. Qui
statim ad eorum pedes se proiecerunt
et tamquam agni mansueti coram
eis steterunt. Rursus ursos crude
les dimittit. et cum leonibus man
suescunt. Ad erant autem ad hoc spectacu
lum plus quam xii. milia virorum
de quibus quingenti viri in domino
crediderunt. preses autem sanctos fecit
decollari. et eorum corpora canibus et
auibus proici. Sed tamen ab hiis il
lesa. christianis honorifice sunt se
pulta. passi sunt circa annos domini
CC.lxxx.vii. De nomine.

Barnabas interpretatur filius veni
entis vel filius consolationis.
aut propheta. aut filius concludens.
.iiii. uicibus ponitur filius. propter .iiii.
modos filiationis ipsius. Dicitur filius
in scriptura ratione generationis. erudi
tionis. imitationis et adoptionis.

Fuit enim assumptus regeneratus per baptis-
mum. Eruditus per euangelium. Est ipse
imitatus per martirium. et ab ipso ad
optatus per celeste premium. Et hoc
quantum ad se. Quantum uero ad alios fuit
adueniens consolans. prophetans et
concludens. Adueniens discurren
do et predicando ubique quod patet quia fuit
socius pauli. Consolans pauperes
et desolatos. pauperes quibus ele
mosinam detulit. Desolatos quibus
ex parte apostolorum epistolam destinauit.
prophetans quia prophetie spiritu claruit.
Concludens quia magnam multi
tudinem in fide conclusit et ad u
nauit. sicut patet cum missus fuit
in anthiochiam. De hiis in actibus.
act. xi. Erat uir .i. iiii. bus quantum
ad primum. Bonus quantum ad se ipsum. plenus
spiritu sancto. quantum ad deum. et fide quantum ad
proximum. Eius passionem compilauit Io.
qui et marchus eius consobrinus. maxime
a visione ipsius Io. usque fere in finem
Quam beda de greco in latinum edidit
transtulisse. De sancto Barnaba

Barnabas leuites apostolus
Ciprius genere unus de lxxii.
discipulis domini. et ab ystoria
actuum in multis extollitur et lau
datur. Fuit namque obtime informatus
et ordinatus quantum ad se et quantum ad deum.
et quantum ad proximum. Quantum ad se
ordinatus extitit secundum .iii. uires
.s. rationabilem et irascibilem et

9cupiscibilem. huit namq;
rōnabilem illustratā lu̅ie
9gnitōnis. vn̄ dr̄. act. xiii.
Erant aūt in ecc̄a que ē an
tiochye p̄phe 9 doctores i q̄b
bar. 9 symeon 9c. ¶ Scd̄o
huit 9cupiscibilem m̄datā
a pulu̅e m̄dane affc̄ōnis c
vn̄ dr̄ act. iiii. Ioseph q̄
cognoīatus ē barnabas cū hēet
agrū vendidit illū 9 attulit
p̄ciū. 9 posuit an̄ pedes aploꝝ
v. glo. destituend̄ p̄bat q̄ tā
g̃e deuitat. 9 doc; calcandū
ēē aur̄ q̄ s̄bdit pedib; aploꝝ
¶ .iii. huit irascibilem robora
tā magnitudine p̄bitatis. Et
h̄ ul' uili. aggrediendo ārdua. l
p̄seūant agendo fortia ul' 9
stant' sustinendo ad ūsa. Vilit'
aggrediendo ārdua sic p; in hoc
q̄d illā maxiam ciuitatē an
tiochiam ad 9uertend̄ accepit.
sic̄ 9 p; act. ix. Q'a cū p̄t 9ūsi
onē paul' ierosolimā uenisset
9 discipulis se iūgē uellet. 9 ōs
eū tanq̄ lupū agni refugerent
Bar. ip̄; audact' app̄hendit 9
ad aplōs dux̄. ¶ Perseūant' o
p̄ando fortia q̄ eoꝝ sinū macia
uit 9 ieiuniis afflix̄. vn̄ dr̄
act. xiii. q̄ bar. 9 q̄bzdā aliis
ministrantib; ā illis dn̄o 9 ieiu
nātib' 9c. ¶ Constant' sustī

nēdo ad ūsa sic̄ apli p̄hibent
ei testimoniū dicētes. cū kmis
nr̄is bar. 9 paulo hōib; q̄ tra
diderunt aīas suas p nōie dn̄i
nr̄i ih̄u x̄. ¶ Scd̄o fuit ordi
natus q̄ ad dn̄m deffendo dei
auctati. maiestati. 9 bōitati.
Auctoritati q̄d p; in h̄ 9 offin
p̄dicatōnis q̄ nō usurpauit. 9
h̄ exauctē di accipe uoluit.
sic̄ h̄et' act. xiii. Dix̄ sp̄s s.
Segregate m̄ bar. 9 saulū in op'
q̄ assūpsi eos. ¶ Scd̄o di ma
iestati. Cū ei sic̄ h̄et' act. xiiii.
maiestatē dīuā q̄dā uellet
attribuere. 9 ei tanq̄ dō hostias
imolare uocantes eū tanq̄
iouē priorē. 9 paulū mercuriū
tanq̄ p̄dentē 9 eloquētē. 9 tinuo
bar. 9 pau. abscisis tunicis
clamauerunt. viri q̄d facitis?
9 nos mortales sum' siles ub
hōies. adnūtiantes uob' ab
hiis uanis 9uerti ad dn̄m uiuū.
¶ .iii. di bonitati. Nam sicut
h̄et' act. xv. Cū bōitate grē
di. q̄ sūtis 9 nō ex lege sum'
saluati. Q'dā 9ūsi de iudeis
āctare 9 diminuē uellēt ass
erentes h̄ sū 9sitōne nec q̄
suffice pau. 9 bar. 9 eos uiri
restiterē. et solam bōitatez
grē di sn̄ lege sufficē ostnd
rt. In h̄ 9 q̄stionē ad aplōs

de tulerunt. ¶ .xii. fuit optime
ordinatus quantum ad proximum. quia gregem
suum pavit. verbo. exemplo. et beneficio.
¶ Verbo quia verbum dei sollicite euan
gelizavit. unde dicitur act. xv. paulus
et bar. demorabantur antiochie
docentes et euangelizantes cum
aliis pluribus verbum dei. hec est pars
per illam maximam multitudinem
que antiochie convertit adeo. et
ibi primo vocantur discipuli
xpiani. ¶ Secundo exemplo quia vita sua
fuit omnibus speculum caritatis et ex
religionis. fuit enim in omni suo
opere virilis et strenuus omni morum
bonitate conspicuus. omni gratia spiritus
sancti plenus. In omni virtute et fide
preclarus. De hiis iiii. habetur
act. xi. miserunt bar. antiochi
am. et se exortabatur omnes in proposito
cordis permanere in domino. quia erat
vir bonus plenus spiritu sancto et fide.
¶ .iii. beneficio quia hec duplex. Est enim
duplex beneficium scilicet elemosina. scilicet temporalis
que subsistit in necessitatum ministra
tione. et spiritualis que consistit in
offense dimissione. ¶ Primam
habuit beatus bar. quia elemosinam fratribus
qui erant ierusalem detulit. Unde
sic dicitur act. xi. Cum facta esset
fames maxima sub claudio cesare
quam prophetaverat agabus. discipuli pro
ut quisque habebat proposuerunt in mi
nisterium mittere habitantibus in iudea

fratribus. quod et fecerunt. mittentes ad
seniores per manus bar. et sauli.
¶ Secundam habuit quando iohanni qui cognomi
nominabatur marchus offen
sam dimisit. Cum enim predictus dis
cipulus bar. et saulum reliquisset
redeunti tamen et penitenti bar. in
dulsit. et iterum in discipulum secum
assumpsit. paulus vero ipsum assu
mere in discipulum tenuit. et ideo
inter eos separatio facta fuit. Utique
enim ex pia causa et intentione fecit.
Nam quod bar. ipsum assumpsit
hoc fecit ex dulcedine mansuetudinis. Quod autem
paulus ipsum assumere noluit.
hoc fecit ex rigore rectitudinis
Nam sicut idem dicit glo. act. xv.
Quoniam in fronte faciei se consti
tuens nimis tepidus steterat.
merito paulus ipsum abiecit. ne il
lius quis contagione virtutes aliorum
corrumperet. Illa autem separatio non est facta
ex commotione vicii. sed ex instinc
tu spiritus sancti. ut scilicet ab invicem
separarentur. et pluribus predicarent. sic
et postmodum factum est. Nam cum esset
bar. in yconio civitate predicto
Io. ei consobrino viro quodam splen
didus in visu apparuit dicens.
Constans esto Iohannes. quia amodo
non Iohannes. sed excelsus vocabis
Quod cum ille bar retulisset. dixit
ei. ¶ Caue diligenter ne cui
quod vidisti reveles. Nam et in

sili. hac nocte dns apparuit dicens.
Constans esto bar. quia eternā
premia percipies eo quod gentē tuā
reliquisti. et aīam tuā pro meo
noīe tradidisti. Cum ergo paulus
et bar. diu in antiochiā predic
assent. Angelus quidam dni paulo ap
paruit dicens. Festina venire
ierlm. quia quidam fratres adventū
tuū prestolantur ibidē. Cum ergo bar.
cyprum vellet pergere. et parentes su
os invisere. paulus autem ierlm
properare vellet. sed ergo instiga
te spū ab invicē discesserunt.
Dum cum paulus bar. quod sibi dixerat
angelus indicasset. respondit bar.
Fiat voluntas dni. Nunc autem cypre
vado et ibidē vitam finiens. Te am
plius nō videbo. et cum flens se
eius pedibus humiliter volutaret.
Compatiens ei paulus dixit. Noli
flere. quia et dni ē voluntas. Nam et mihi
dns apparuit in hac nocte dicens
Ne prohibeas bar. ire cypre quia mul
tos ibidē illuīabit. et martirium con
sumabit. Pergens ergo bar. cum
Iohe cypre. euangelium sci mathei
secū detulit. quod super infirmos pon
ens. multos dei virtute sanavit.
Cum autem ex de cypro venisset. inve
nerunt elymā magum quem paulus
lumine ad horam ad tempus privavit quod eius
restituit et pamphiliā intrare prohi
buit. Vidēs ergo quadam vice bar.

hoīes et mulieres nudas currentes
et sua festa agentes. Unde indignatus
templo maledixit. et subito pars eius
corruens multos oppressit. Tandem
salaminā devenit et ibidē quem supradictus
magus seditionē excitavit nō mo
dicam. Comprehendentes ergo iudei
bar. multis afficiunt iniuriis et
trahebant. et iudici civitatis puniend
tradere festinabant. Cognito autem
quod eusebius vir magnus et potens
de genere neronis illuc advenisset,
Timuerunt iudei ne ipsum de manib
eorum raperet. et sic liberum abire permit
terent. Ligantes ergo funem in collo
eius extra portam eum traxerunt. et ibi
eum protinus combusserunt. Verumptamen ne
sic iudei impii satiati ossa eius in quodam
vase plumbeo recluserunt. In mare
eadem precipitare volentes. Iohes
autem discipulus eius cum duobus aliis de
nocte confugiens ea rapuit et in
quadam crypta sepelivit. Que ibidē
ut ait. Sigibertus usque ad tempora
zenonis imperatoris. et gelasii pp
·v· usque ad annum ·d·dm· latuerunt.
Sed tunc ipso revelante reperta fuer
Beatus autem dorotheus sic ait bar. in
roma xpm primus predicavit. epūs
mediolanensis factus est. Distinguit
autem aug. in li. de ci. dei. Triplex
genus vite. s. actuosum quod pertinet
ad vitā. ociosum quod pertinet ad
ocium. et spirituale vite contemplative

exutusque compositum. et isto tempore geni-
ute fuit in eo. Vitus quasi virtus
De nomine. id est virtuosus. Modestus qui stans
in medio virtutis. Quilibet autem virtu-
tem tamquam medium constant duo vi-
tia tamquam extrema. Nam extrema
prudentie sunt dolositas et fatuitas.
Extrema temperantie desideriorum car-
nalium adimpletio et omnimoda sui
afflictio. Extrema fortitudinis
pusillanimitas et tepiditas.
Extrema iustitie crudelitas et re-
missio. De nomine.
Vitus autem vel virtus quasi
virtus virtuosus. De sancto
Vitus puer egregius Vito
et fidelis annorum xii. atque
in sicilia martirium passus Mode-
est. Hic a patre crebro verberatus sto.
ex eo quod ydola contempne-
bat. et nec ipsa adorare volebat. Quod
audiens valerianus preses puerum
accersivit et sacrificare nolentem fu-
stibus cedi iussit. Brachia autem
verberantium et manus presidis protinus
aruerunt. Clamavitque preses. Ve
mihi quia manum amisi. Cui vitus
Accedant dii tui et te sanent
si possunt. Cui ille. Nunquid et tu fa-
cere vales hoc. Cui vitus In nomine
domini valeo. Statimque pro eo ora-
vit et sanitatem obtinuit. Dixit-
que preses patri. Corripe puerum tuum
ne male pereat. Tunc eum in domum

ducens diversis generibus musicorum
et puellarum lusibus aliarumque deliciarum
generibus immutare animum eius satagebat.
Cumque eum in thalamum
inclusisset mirabilis odoris fragrantia tan-
tum exivit quod patrem et totam familiam ni-
mio odore perfudit. Aspiciensque
pater per hostium vidit vii angelos
circa infantem stantes. Dixitque dii
venerunt in domum. Statimque ceca-
tus est. Ad cuius clamorem tota
civitas lucana commota est. Ita
ut valerianus accurreret et quid sibi ac-
cidisset interrogaret. Cui ille deos
vidi igneos et vultum eorum ferre
non potui. Ad templum igitur iovis
perducitur et pro recuperatione luminis
taurum cum cornibus aureis polli-
cetur. Sed cum nil proficeret filium pro
sua sanatione rogavit et lumen
suis precibus recuperavit. Cumque
nec sic crederet sed potius filium occidere
cogitaret. Angelus domini modesto
pedagogo eius apparuit et ut na-
vem ascendens puerum ad aliam
terram deduceret imperavit. Quod cum fe-
cisset aquila eis ibidem cibum affe-
rebat. et multa ibi miracula fa-
ciebant. Interea filius imperatoris
dyoclitiani a demone arripitur
et non nisi lucanus veniat inde se
nunquam exire fatetur. Vitus queritur
et inventus ad imperatorem adducitur.
Cui dyoclitianus puer: puer meum

sanāre uales. Cui ille. Quia ego
sum deus. Statimque sic eū manū i
posuit. et protinus ab eo demon
affugit. Et ait diocliciano.
puer consule tibi et deus sacrifi
ca ne mala morte intereas.
Quod cū ille recusasset. et in carcē
cū modesto missus esset. subi
to ferri moles que eis erant i
posita cecidit. et carcer ī miso
lita claritate coruscauit. Quod cū imperatori
nuntiatū fuisset. educi et in clibanū
nū ardente mittitur. Sed tū ille
sanus egreditur. Tunc leo terribilis
ad eū deuorandū dimittitur. sed
tū ab eo fidei uirtute placatur.
Tandem ipse cū modesto et crescenti
a nutrice sua que semper eū secuta fu
erat in eculeū suspendi iu
betur. Sed subito aer turbatur. terra
concutitur. tonitrua mugiunt.
ydolorum templa corruunt et multos
occidunt. Imperator quoque fugiens pu
gnis se percutiebat dicens. Ve mi
chi quia ab uno puero uictus sum.
Illi autem continuo soluti. iuxta quoddā
flumen se inuenerunt. et ibidem pausā
tes et orantes aīas deo reddi
derunt. Quorum corpora ab aquilis
custodita. florentia illustris
matrona sco uito reuelante
recepit et ea accipiens honorifice sepeliuit.

Quiricus quasi querens. De nomine
arcū. uel achysil quod est for
titudo et eus niger. uel acus quod ē
asta uel aquiles quod dicitur sedile. Ipse
enim fuit quaerens .i. cultiuus in sua hu
militatione. fortior fortis in
tormentorum perpessione. niger ī sui
despectione. hasta ī inimicorum
debellatione. dei sedile ex dei hi
tatione. Hoc est gratia suppleuit que
etas negauit. Julitta iu
uans uita quia uita spirituali iuuit
complurimos plurimos profuit. De sanctis

Quiricus filius Quirico
filius Julitte illustrissime matrone yconij. et Julitta.
que persecutores declinare uolens
in tarsum cilicie cū puero suo qui
rico qui erat triū annorum uenit.
Sed tū alexandro presidi presentatur.
In ulnis puerum suum gestans
Quod due famule sue uidentes
fugerunt et eū protinus deliquerunt.
preses quoque puerum ī ulnis suis
cepit. et matrem sacrificare nolentē
crudis neruis flagellari fecit.
puer autem matrem flagellari con
spiciens amare flebat. et lamen
tabiles uoces dabat. At preses
puerum quiricum inter ulnas et su
per genua ponens eū osculis et aliis
blandiciis demulcebat. Infans
autem ad matrem respiciens presidis
oscula abhorrebat et caput eū
in dignatione auertens. unguibus eī
uiriliter lamabat et matri consona

c. qd̄r silor

voces dabat. quid dicet. et ego christianus
sum. Tandem diu reluctatus praesi
dem in scapulis momordit. Tunc
praeses indignatus et dolore concitatus
puerum ab alto per gradus praecipita
vit. ita ut de tribunali tenellum
cerebrum adsperget. Julitta vero
filium ad regnum praecessisse videns
laeta gratias deo reddidit. Tunc Ju
litta iussa est excoriari et bulli
enti pice perfundi et demum capi
te truncari. In quadam autem legen
da invenitur quod quiricus tyrannum
blandientem eique et minantem parvi
pendens christianum se esse confitebatur.
Sed quamvis tempore eligius infantulus,
sed in eo loquebatur spiritus sanctus. Et cum
praeses interrogaret quis eum docuisset
ait. Tuam o praeses miror insipientiam
qui in me tantillam cernis etatu
lam. nondum tempus excessit trima paucitas
temporis quis me divinam docuerit sa
pientiam. Et cum cederetur clamabat
christianus sum. et quotiens hoc clamab
at. Totiens vires inter tormen
ta recipiebat. praeses autem matrem
cum puero in frusta scindi fecit
et eorum membra ne a christianis sepe
lirentur dispergi mandavit. sed tamen
ab angelo sunt collecta et nocte
a christianis sepulta. horum corpora tempore
constantini magni cum pax
ecclesiae reddita esset ab una an
cilla quae ad hoc superstes erat revelata

et in devotione magna ab omni
populo habentur. passi sunt autem circa annos
domini. CC.xxx. sub alexandro. Pas
sio sanctorum marcelliani et mar
chi in festo sancti sebastiani habetur.

Marina unica De sancta
virgo erat patri Marina
suo. Cum autem pater quidam virgi
monasterium intrasset mu ne.
tavit habitum filiae suae. ut non
femina. sed masculus videretur. Ro
gavitque abbatem et fratres ut fi
lium suum unicum reciperent. Qui
eius precibus annuentes in monachum
est receptus. et frater marinus ab omni
bus appellatur. Coepit autem valde
religiose vivere et valde obe
diens esse. Cum autem esset .xxvii.
annorum et pater eius se morti appropin
quare sentiret filiam suam ad se
vocavit. et ipsam in loco proposi
to confirmans ne alicui aliquando revelaret
quod mulier esset. Ibat ergo frequenter cum
plaustro et bobus et ligna monasterio
deferebat. Consueverat enim
hospitari in domo cuiusdam viri.
cuius filia cum de quodam milite conce
pisset. Interrogata marinum mo
nachum se violasse asseruit.
Interrogatus marinus cur tantum
flagitium perpetrasset. se peccasse
fatetur. et veniam petit. Statim
quoque de monasterio eicitur. ad hostium
monasterii mansit. et tribus annis.

Passio sanctorum marci et marcelliani
requiritur in festo sanctorum
fabiani et sebastiani

idem permanens bucella panis sustentabatur. Postmodum filius ablactatus abbati mittitur et marino educandus traditur et cum eo idem per duos annos iterum commoratur. Quae autem in maxima patientia recipiebat et de omnibus deo gratias referebat. Tandem eius humilitatis et patientiae fratres misertis eum in monasterium receperunt et quaeque officia viliora sunt iniungunt. Ipse autem omnia hilariter suscipiebat et cuncta patienter et devote agebat. Tandem in bonis operibus vitam ducens migravit ad dominum. Cumque corpus eius lavarent et in vili loco sepelire disponerent, respicientes mulierem ipsum esse viderunt. Stupefacti omnes et timore perterriti se in dei famulam plurimum deliquisse fatentur. Concurrunt autem omnes ad tam grande spectaculum et veniam postulant ignorantiae et delicti. Corpus igitur eius in ecclesia posuerunt. Illa autem quae famulam dei infamaverat a daemone arripitur et scelus suum confitens et ad sepulcrum veniens virginis liberatur. Ad cuius tumulum populus undique confluunt et multa miracula ibi fiunt. Obiit autem xiiii. kal. Iulii.

De nomine.

Gervasius a gerar quod est sacrum vel vas vel a gena quod est incolatus et syor parvulus quasi sacer per vitae meritum, vas per virtutum receptaculum, peregrinus per mundi contemptum, parvulus per sui contemptum. Prothasius a prothos quod est primum et syos deus sive divinus vel a procul et stasis quod est positio, qui prius per dignitatem, divinus per dilectionem, procul positus a mundi affectione. Horum passionem Ambrosius in libello ad eorum capita posito scriptam reperit.

De sanctis Gervasio et Protasio.

Gervasius et Protasius gemini fuerunt fratres filii sancti Vitalis et beatae Valeriae. Qui omnia sua pauperibus erogantes manebant cum sancto Nazario qui apud Ebredunum oratorium construebat et ei Celsus puer lapides porrigebat. Quod vero Nazarium iam Celsum habuisse narrat, forte parum pro tempore accipitur, cum longe post eum Celsus fuisse oblatum ex historia Nazarii colligatur. Cumque omnes ad imperatorem ducerent, sequebatur eos eiulans puer Celsus. Quem cum unus militum alapis cederet et cedentem Nazarius increparet, irati milites Nazarium calcibus ceciderunt et ipsum cum aliis in carcerem recluserunt. Et postmodum in mare praecipitaverunt. Gervasium vero et Protasium Mediolanum duxerunt. Eo tempore superveniente comite Astasio qui contra Marcomannos proficiscebatur ad bellum, idolorum cultores ei occurrunt asserentes quod dii sui responsa contempnerent nisi prius Gervasius et Protasius immolarent.

Continuo quia tenetur· et ut sacrifi-
cent inuitantur. Cui cum geruasius· diceret
ydola muta et surda docet et ipsis ab
omnipotenti deo uictoriam requirere de-
bere docet· Iratus tam diu eum
plumbatis cedi iussit· quousque diu spiritum
exalaret· Exemplo prothasia· accersiri
fecit· eique dixit· consule uel tu uiuere
stude· et noli cum fratre tuo mala
morte perire· Cui protasius· Quis est
miser ego qui te non timeo aut
tu qui me timere probaris· Cui
astasius· ego te miser homo quomodo
timeo· Cui protasius· In hoc me timere
probaris contre ledi· si non sacrifica-
uero deus tuus· Si enim te ledi a
me nequaquam timeres· numquam ad sa-
crificium per dolorem me ipse compelleres.
Tunc eum comes in eculeum suspen-
di precepit· Cui protasius· Non tibi comes
irascor quoniam cecos tui cordis o-
culos attendo quam potius tui mi-
sereor· quia nescis quid facias· Age
ergo quod cepisti· ut mecum cum fratre meo·
hodie possit occurrere benignitas
saluatoris. Tunc comes iussit
eum decollari· Phylippus autem seruus christi
cum filio suo corpora eorum rapuit· et
occulte in domo sua in arca
saxea sepeliuit et libellum eorum
ortum uitam et finem continentem· ad
eorum caput posuit· horum corpora multo
tempore latuerunt· sed tempore beati ambrosii·
hoc modo reperta fuerunt· Ambrosio namque

in ecclesia sanctorum naboris et felicis
in oratione posito· Ita ut nec uigi-
laret aperte· nec dormiret integre·
apparuerunt ei duo pulcherrimi iu-
uenes uestibus candidissimis
·i· collobio et pallio induti·
caligulis calciati secum mani-
bus extensis orantes· Orauit ergo
ambrosius· ut si esset illusio non ultera
appareat· Si autem ueritas denuo reue-
letur· Simili ergo modo cantante gal-
lo orantes secum iuuenes apparuerunt·
Tercia uero nocte defecto iam ie-
iuniis corpore non dormienti· sed
stupenti· cum tercia persona appareret
persona que similis paulo apostolo ui-
debatur· secundum quod in pictura perspecter-
at· Illisque tacentibus apostolus sanctus
dixit· Isti sunt qui nil terrenum desi-
derantes monita mea secuti sunt·
Quorum corpora in eo loco reperies in quo
stas· xii· pedum altitudine terre
cooperta archam inuenies et ad
caput eorum libellum in quo ortus eorum
continetur et finis· Conuocatis ergo
uicinis cepit ipse prior terre fos-
sor accessit· et omnia prout dixerat·
sanctus paulus inuenit· Et licet iam CCC·
annorum et ultra fluxisset· Ita tamen eorum
corpora sunt reperta· ac si ipsa hora inde
fuissent posita· In sursum et odor mi-
rabilis modo fragrabat· Cecus autem
quidam tangens feretrum illuminatus
est· et multi alii meritis eorum curati sunt·

Refert aug. li. xxii. de ci. dei. quod
ipso presente et imperatore et multa
turba quidam cecus apud mediol. ad cor-
pora martirum. G. et P. uisum recepit.
Utrum autem sit idem cecus an alius
ignoratur. Idem etiam refert quod quidam
iuuenis in uilla que dicitur uictoriana
que ab ypponensi. xxx. milibus dist-
at. cum in quodam flumine equum la-
uaret continuo eum dyabolus uexauit
et in flumine tamquam mortuum proiec-
it. Cum autem uespere in ecclesia. G. et P. que ipse
erat cantarent. ille uocibus illis
quasi percussus cum grandi fremitu ecclesiam
intrans. altare tenebat. Inde
amoueri non ualens. tamquam ibidem
alligatus fuisset. et cum demon
inde exire adiuraretur. Ille eius
membra se amputaturum cum exiret
comminabatur. Cum igitur ad iuratus exi-
ret. oculus eius in maxilla fusus
tenui uenula dependebat. Sic in
loco suo sicut potuerunt oculum reuo-
carunt. et ecce infra paucos dies
meritis sanctorum. G. et P. plene sa-
natus est. In hac sollempni-
tate pax inter longobardos et ro-
manum imperium fuit. et ideo Gregorius papa laque-
dus pacem impleberet suam. in introi-
tu misse celebrari instituit:
Unde et officia predictis sanctis conueniunt competenti
euentibus qui in ipsis contigere diebus. De

Johannes baptista multiplici nomine
nominatur. Dicitur enim propheta amicus
sponsi. lucerna angelus. uox he-
lyas. baptista saluatoris. preco
iudicis. et precursor regis. In
propheta designatur prerogatiua
cognitionis. In amico spon-
si. prerogatiua dilectionis. In lu-
cerna ardenti prerogatiua sanctitatis.
In angelo prerogatiua uirgini-
tatis. In uoce prerogatiua
humilitatis. In helya prerogatiua
feruoris. In baptista prerogatiua mi-
rabilis honoris. In precone
prerogatiua predicationis. In precursore
prerogatiua preparationis. De sancto Jo-

hanne Baptista.

Natiuitas Jo. baptiste ab archan-
gelo gabriele hoc modo a-
nuntiata fuit. Dauid enim rex
sicut habetur in hystoria scolastica. uolens
cultum dei ampliare. xxiiii.
summos sacerdotes instituit.
Quorum tamen unus maior erat qui
princeps sacerdotum dicebatur. Sta-
tuit autem. xvi. uiros de eleazar.
et viii. de ythamar et per sortes
dedit unicuique ebdomadam uicis
sue. abyas autem viii. ebdomadam
habuit de cuius genere zacharias
fuit. Fuerunt autem ipse et uxor eius
elisabeth senes et absque liberis.
Intrante igitur zacharia templum domini
ut incensum poneret multitudine
populi foris expectante apparuit ei gabriel

anglis. Cum aut za. i. ei in visi
one timeret ait. Ne timeas
za. qm exaudita e oro tua.
ppriu e em bonor angelor.
sm q dic glo. ex sua visione
territos benigna exortatione
ptinus solari. Et mali angli
se in lucis anglos transfigu
rantes si qs ex sui psentia
territos senserint ampliori eos
horrore concutiunt. Anuntiat g
zacharie se filiu habitur cuius
nomen Iohes eet q vinu et sice
ram no bibet. et an dnm in
spu et virtute helye pcedet.

Iohes g vocat elyas rone
situs. q ambo in deserto. Ro
ne victus. q ambo victu pci
rone cultus. q ambo ve
stitu in cultu. Rone officii
q ambo pcursores. q ille
pcursor iudicis. iste saluator
is. Rone zeli. q uterque v
bu qi facula ardebat. za.
aut osidans sui senectute
et uxoris sterilitate. dubitare
cepit. et more iudeor signum
ab anglo requisiuit. Anglis
a ex eo q verbis suis n credidit.
ipm taciturnitatis plaga
pcussit. Nod aut q du
bitatio osueu fi excusari
pp pmissor magnitudinem.
sic legi de abraa. Cu e do

s pmisisset q semi suo tra
Canaa possideret. Dixit ad eu
abraa. Vnde do vn scire psu
q possessur su ea. Et in
des do summe mq in vacca
trime et c. Aliu pp fragilitatis
pre osidatone. sic pz in gedo
ne. Qui ait. obsecro mi due
mq liberabo isrl. Ecce famu
lia mea infima e in manasse
et ego minimus in domo patris mei.
et ex hoc signu petiit et accep.
Aliu pp rne impsibilitate. sic
pz in sara. Cum ei dixisset
ds. reuertens veniam ad te.
et habebit sara filiu. Risit sara
post hostiu dicens. postqm osenui
et ds meus vetulus e et c. Qd
e g q solus za. ex eo q dubi
tauit plaga incurrit. Cu ibi
eet et magnitudo pmissionis.
et impossibilitas nal. hoc multi
plici de ca fcm ee putat.

Primo sm beda qm discede
do locutus e. ideo silentio plecti
tur tacendo credere discat.

Secundo qm ideo mutus effectus e. ut maius
miraculum in natiuitate filii
appet. Cu e in nat. Io. loqla
redit miraculum miraclo cumla
ret.

Tertio. qm ognum fuit.
ut voce amitteret qm vox na
scebat. et legi silentiu non
pcebat.

Quarto. qm ipe adno

signum petiit et propterea taciturnitatem in signum accepit. Fuit autem Zacharias foras ad populum exiens et eum factum mutum viderent cognoverunt ipsum in veniente quod visionem in templo vidisset. Completa autem septimana officii eius in domum suam recessit. Concepit Elizabeth et mensibus v se occultavit, quia sicut dicit Ambrosius partus sui erubescebat etatem ne in senectute notaretur libidini indulsisse. Tamen gaudebat sterilitatis esse obprobrio quod obprobrium est mulieribus non habere premium nuptiarum propter quod nuptie celebrantur et carnalis coitus excusatur. Mense autem vi Maria beata que dominum iam conceperat congratulans virgo fecunda ablate sterilitati et compatiens senectuti venit ad Elizabeth et cum eam salutasset beatus Johannes iam spiritu sancto repletus sensit filium dei venire ad se et pre gaudio in matris utero tripudiavit et motu salutavit quem voce non poterat. Exultavit enim quasi gestiens salutare et domino suo assurgere. Mansit autem virgo beata cum cognata sua iii mensibus ministrans ei. Natum quoque puerum virgo beata suis sanctis manibus de terra levavit et quemadmodum gerule officium sollicite peregit. Hic autem domini precursor beatus novem specialibus et singularibus privilegiis pollet.

Nam idem angelus qui dominum annuntiavit ipsum annuntiat. In utero matris exultat. Mater domini ipsum a terra levat. Linguam patris reserat. Baptismum primus ordinat. Christum indice demonstrat. Christum manibus suis baptizat. Ipsum pre omnibus Christus laudat. In limbo patribus Christum venturum prenuntiat. Propter hec viiii privilegia vocatur a domino propheta et plusquam propheta. Causa autem quare dicatur plusquam propheta sic ait Chrysostomus: prophete est beneficium prophetie a deo recipere. Numquid prophete est beneficium baptismi dare deo? Prophete est ut ipse de deo prophetet, non ut deus de illo prophetet. Omnes prophete prophetaverunt de Christo. De illo autem prophetatum non est. Ipse autem non solum prophetavit de Christo, sed et alii prophete prophetaverunt de illo. Omnes portitores verbi fuerunt. Iste autem ipsa vox. Quantum autem vox proximior verbo non tamen verbum, tantum Johannes propinquior Christo non tamen Christus. Secundum Ambrosium laus Johannis ex v comprehenditur scilicet ex parentibus, miraculis, moribus, munere et predicatione. Laus autem parentum ex v manifestatur, ait enim sic: plena laudatio que genus in moribus, mores in equitate, officium in sacerdotio, factum in mandatis, iudicium in iustificationibus comprehendit. Secundo ex miraculis quorum quedam fuerunt ante eius conceptionem in utero.

·s· anglica anūtiatō· nōīs ipo
sitio· ⁊ loquele pr̄is amisio· Q̄
dam q̄m ad ei᷒ ↄceptōnē in utō:
·s· sc̄ natal' ↄceptō· ei᷒ in utō sā
ficatō· ⁊ ppħalis doni repletio
Q̄dam q̄m ad ei᷒ nat· ex utō ·s·
utus; pentis spē pphal' adeptō·
q̄ mī· nom̄ scuit· ⁊ pz̄ canti
cū edidit· loquele pr̄is resatō
⁊ sp̄c·s· repletō· vn̄ ⁊ za· pz̄
ei᷒ impletus ē spū·s· ⁊c̄· Am
bz· Respice Johē q̄nta uis sit
ei᷒ notablin· cui᷒ nūcupatō re
dit muto uocē· pr̄i pietatem·
ꝓ sacdotē· prius ·n· erāt tacēs
lingua· sterilis filio· ꝓuatus
offo· At ū iohes nascat̄· fit re
pente pz̄· pphe loqlam usū re
cep· plem ascō suscep· sacdo
tē fuctō recognscat· Q̄a ⁊ mī
n̄ scuit· ⁊ pz̄ canticā edidit
loqlā pr̄is resatō· ⁊ sp̄c·s· re
pletō· ·iiij· ex moribz· q̄ r
scissime uite fuit· Vectū sā
tate dic̄ cēs· Conūsatō Johis
oīū uitā faciebat· culpablez
appeteret q̄admodū iudas albā
uestē· dicis sati᷒ uestis ē· Si
nō polueris ipr̄ niuē eā ma
pit ē sordida appere· Q̄ q̄ntū
ad ↄpatōnē Johis· oīs hō uid
bat in mūd· Cui᷒ quid scitas
hn̄t testimōiū· Primo a
sictelestibz· i· ab ipa tnitate·

Et primo a pr̄e qui uocat eū
anglin· mal· iij· ecce ego mitto
anglin meū ⁊c̄· Angl's aūt
ē nom̄ officii nō natē· ⁊ ideo
dr̄ angl's rōne officii et eo q
oīū anglor offm̄ exiuisse vi-
hn̄t ē offm̄ seraphī· Interpr̄
ē seraphyn ardens· q̄ nos ar
dentes faciūt· ⁊ indi amore
plus ardent· ⁊ de Jo· dr̄ i ecclō
surrex elias q̄i ignis ⁊c̄· Ipe ē
uenit in spū helie· Scd̄o hn̄t
offm̄ cherubin· Cherubin ēi
interpr̄ plenitudo sciē· ⁊ Jo· dr̄
lucifer· Job· xxxviij· exeo qd
fuit emm̄ noctis ignorantie
⁊ initiū lucis grē· ·iij· ha
buit offm̄ thronor quor offm̄
ē iudicare· Et de Jo· dr̄ qd ar
guebat herodem dicēs· Nō
lic; t hr̄e uxorē fr̄is tui· ·iiij·
offm̄ dn̄atōnū que docēt nos
ērga subitos gere· Et Jo· ē
ga subditos hebat in amore·
·v· offm̄ p̄ncipatū q̄ docent
nos sriores reuerēri· Et Jo· de
se dicebat· Q̄ de tra ē de tra
loq· de xp̄o ā· Q̄ de celo uenit
sr̄ oīs ē· Et cui᷒ nō sū dignus
sol· cor· cal· ei᷒ ⁊c̄· ·vj· offm̄
ptātū p̄ q̄s ptātes ↄie arcent̄
q̄ nō potuer̄ nocē s; iā sāifica
to· a nob ē arcebat· Vn̄ nos ad
baptm̄ pn̄ie disponebat· ·vij·

offm̄ ītuitū. p q̄s fuīt mira
cl'a. ꝯ l'r. Jo. m'lta miracula
in se ip̄o ostn̄dit. ꝯpagna eī
miracl'a mel siluēē ꝯ locust
as edē. pilos camelorꝝ ī du
ere ꝯ l'r. ¶ .viij. offm̄ ā cā
gelorꝝ qm̄ reuelabat maiora.
sic ea q̄ spectabāt ad n̄rām
redēptōm̄. cū dicebat ecce
agn' dī ꝯc. ¶ .viiij. offīū
anglorꝝ qm̄ anūtiabat mino
ra. sic ea q̄ spectabāt ad mor
es ut id pn̄iaꝫ agite ꝯc. Itē
neminē ꝯcutiatis. ¶ .x. ha
buit testimoīū a filio sic p3
m̄. xj. v. eū x̄ m'ltip̄. ꝯ mirabi
lis ꝯmēdat dicēs m' certe. Int
natos mulierꝫ nō sur. m. Jo.
ba. ¶ .xj. a sp̄ū. s. cū p pr̄ēz
suū dix. Tu pu. pp̄ha. al. uo.
ꝯc. Petrus damian' ab illo
illo. Jo. sumit laudis forma
p q̄d fundata ē aīda ꝯ mouet
fidēa. ꝯ s̄ ꝯdita elemīta cū d̄r
ꝯ m'ltos filiorꝝ isrl' ꝯūtet ꝯc.
¶ Scđo a celestib3. i. ab anglis
sic patꝫ. lu. j. v. eū angl's m̄
ꝯmēdat ostūdēs q̄nte sit dig
tatis quo ad dm̄ cū d̄r. Erit ē
magn' corā dn̄o. q̄nte sc̄ita
tis q̄ ad se ip̄m. cū s̄bdit. vin̄
ꝯ siceram nō bib3. ꝯ sp̄ū. s. re
plebit' ꝯc. Q̄nte utilitati'
quo ad p̄xīm. cū dic̄. ꝯ m'ltos
filiorꝝ isrl' conūtet ꝯc. ¶ .iij.
ab celestib3. i. ab hoīb3. sic
ap̄ꝫ de suo. ꝯ uicinis cū diceb
ant. Q's putas pu iste ē.
ꝯc. ¶ .x. ꝯ splendit' laus.
Jo. ex mune huīt munus
in statu. In uēo. In ꝯ̄sū. In
mūdi ꝯ̄gssu. ꝯ In mūdi egs
su. ¶ In uēo huīt tr̄ mira
bl'e mun' grē. ¶ primo q̄
qua in uēo scīficatus fuit.
vn̄ fīi an̄ scō. q̄ nat'. Je. j.
priusq̄ te formarē ī uēo
tē noui te. ꝯ an̄ q̄ eri. d' uul.
sci. te. ¶ Scđo grāꝫ q̄ pp̄hāe
meruit. sic qm̄ in uēo mrīs
exultās. ꝯ uēm̄ ad ēē cogn̄.
vn̄ ēcl'o. uolens ostn̄dē q̄lit
fuīt pl'qm̄ pp̄ha d̄r. Pp̄ha ē
p meito ꝯūsatōis ꝯ fidi pp̄hāꝫ
accipe. Nusq̄ pp̄ha fuit q'd
pius fiet pp̄ha q̄ Jo. Et q ꝯ
suetudo erāt q pp̄he in vn
gēnt'. Vbi qm̄ btā ūgo ely
zabeth salutauit. x. Jo̅ꝫ
in pp̄ham in uirē. s q d' ēcl'o.
In h' ūba. Jo. x. fec̄ mariam
salutarē eliza. ut s̄ro pcedēs
ex uēo mrīs. ūbitat dn̄s.
ꝯ p aures eliza. Angl'us de
scendēt ad Jo. ut illic eum
ungēt in pp̄ham. ¶ .iij. q̄
q̄ suis meitis mī pp̄hīe sp̄ꝫ
tradidit'. vn̄ ēcl'o uolēs ostn̄dē

q̄ꝛ̄ꝛ· fu plus q̄m ꝓpha aīt. Nos
ꝓphaꝝ cū eēt ꝓpha· ꝓphām fa
cē potuit· elyas quidē ūīx eli
seum ī ꝓpham· nō tn̄ ꝓpham
di gr̄ā illi donauī· Iste aūt iv
to mūs exiliens· dn̄m ī ꝯ
tus sciam mū donauī· ⁊ os
illi in ubo ꝯformis appuit· ut
ad nō uidebat ꝑsonaꝝ cognoscēt
dignitatē dicēs· vn̄ h̄ m ut
mī dn̄i ueniat ad me. Tertio
ꝯssu ex uto hn̄t tꝯ munus
qm̄ eī ortus fuī miraculosus·
sc̄s· ⁊ iocūdus· ꝙ mirat(os)
excludit defc̄s in po· ꝙ sc̄s
reatus culpe· ꝙ iocūdus la
mētū misie. Celebrat· at
eī ortus suī nat· sm magiꝝ
Guillm altissiodorēsē tplici
rōne. Primo rōne scifica
tōnis in uto. Scd̄o rōne dig
tatis in offō· ipe tanq̄ lucifer
uenit· ⁊ et nūū gaudiū nobis
p̄mi nūtiauī. Tertio rōe iocū
ditatis ortu suo· dixē ē an
gls· ⁊ mlti in nat eī gaude
bunt· ⁊ io dignū ē ut ⁊ nos in
eī nat gaudeamus. In ꝯgssu
hn̄t sēx mltip munus. In hāc
pz eī excellentissīa ⁊ diusa
muna g̃. qm̄ hn̄t pfcōnē
oīm scōꝝ. Fuā ꝓpha fuī· qm̄ ipe
dix· Qui p me uentur ē ⁊c.
Plꝯ ꝙ ꝓpha qm̄ ipz digito de

mōstrauī. Apl̄s ꝙ qm̄ a dō fuit
missus· apl̄s eī idē ē ꝙ missꝯ
vn̄ fuit hō missꝯ a dō ⁊c. Mar
tir ꝙ ꝓ iustitia morte sustī
nuit. Confessor ꝙ ꝯfessus
ē ⁊ nō negauit. Virgo· vn̄ ⁊ ꝓp
eī uirginitatē angls appllatꝯ
ē. Mat· ij· ecce ego mitto an
glm meū ⁊c. In egssu
de mūdo hn̄t triplex muñ
ꝙ efficit martir in uictus.
Tūc ē palmā martiry adeptꝯ
ē. Secūdo ꝙ digit nūtius pciosꝯ· Ipe
eī tē hus qui erāt ī limbo
pciosū nūtiū attulit· s· de
ad uentu x̄i ⁊ redeptōne ipoꝝ
⁊ colit exitus glosus· Eius
eī exitus de oībz qui ad lim
bū descendert spūalr ab ecctā
solēpnizat· ⁊ glose recolit.
Tertio ꝯ expdicatōe· ē cuī pdica
tōnē angls porte· uiij· cū dic.
⁊ mltos filioꝝ isrl ꝯuertet ad
dn̄m dm̄ ipoꝝ ⁊ ipe pcedet
⁊c. s· fructū· ordinē· irtu
tuē ⁊ finē. Sic in lib pātz
Et nod ꝙ pdicato· Io· tplx
fuit· Ipe namqꝫ pdicauit
feruēt· fuent· efficacit· ⁊
prudent. Feruent cū dicebat.
at. Genimina uipaꝝ ⁊c. Ad
quid fuor fuī in flamatus
caritate· ꝙ erāt lucna ardēs
vn̄ ipe dic ins· Ie. Posuit

os meum ut gladium acutum. In
format veritate. quia erat lucerna
lu. etc. vii. Io. v. vos misistis
ad Io. et ille testimonium perhibu
it veritati. Dirrexit ad insectionem sui
sancta. vii tubis et publicanis
et militibus secundum quod unusquisque ex
gentiam propriam legem dedit. Fir
mavit constantia. vii tam constanter
predicavit. quod ex hoc vitam amisit
h. n. iiii. diebus habere zelus. secundum quod
dicitur. B. Zelum tuum inflamet
caritas. Informet veritas. Re
gat sancta. et firmet constantia.
Secundo efficaciter. unde ad predicatio
nem eius multi conversi sunt. predicavit enim
verbo cum assiduitate doctrine. et exem
plo sanctitate vite. Tertio prudenter
quia prudentia predicationis in tribus
fuit. Primo mens quod usus est
comminationibus. ut malos terreret
dicens. Iam enim securis ad radicem
arborum posita est. Secundo promissionibus
ut bonos alliceret dicens. penitentiam agi
te. appropinquabit enim regnum celorum. Tertio moderatio
nibus. ut mediocres paulatim ad
perfectionem attraheret. unde tribus et pu
blicanis et militibus levia inpo
nebat. ut postmodum ad maiora pro
vehere. tribus ut operibus misericordie in
sisterent. publicanis. ut se ab a
lienorum appetitu abstinerent. mi
litibus ut neminem concuterent. nulli
calumpniam facerent. et sint stipendiis
contenti essent. Sed non quod Io. evangelista
hac die migravit ad dominum. sed ecclesia
festum eius. in tertium diem post natalem
celebrandum instituit. quia tunc eius
ecclesia dedicata fuit. Et sollempnitas
natalis Io. bapt. in suo die reman
sit. Similiter quia hoc dies ab angelo
gaudio natalis precursoris auctenti
catus fuit. Non autem dormatizandum
est. quod evangelista baptiste cesserit. tamquam
minor maiori. Non enim decens est
quis eorum maior sit disputare.
Quod in quadam exemplo dimittitur esse ostensum.
Erant enim duo doctores theolo
gi quorum unus baptistam alter preferebat
evangelistam. Tandem sic hoc sollempni dis
putatione indicta. quilibet valde
sollicitus erat auctoritates. et efficaces
rationes invenire. quibus suum Io.
preferret. Adveniente autem dispu
tationis die. quilibet sanctorum emula
tori suo apparuit eique dixit. Bene
concordes sumus in celis. de nobis non
disputetis in terris. Tunc illi se ad
invicem. et omni ipsorum visionem publica
verunt. et deum benedixerunt. Paulus
historiographus romane ecclesie dyaco
nus et cassinensis monachus. cum de
beret quadam vice cereum consecrare. fau
ces eius rauce facte sunt. cum prius vo
calis esset. ut ergo vox eius restitue
retur. ympnum. s. ut queant laxis etc.
ad honorem beati Io. composuit. ubi
in principio petit sibi vocem restitui:

sicut Zacharie restituta fuit. Ossa mortuorum animalium immundaque collecta in hac die ab aliquibus comburuntur. Cujus duplex est causa, ut ait Johannes Beleth. Una est ex antiqua institutionis observantia. Sunt enim animalia quae dracones vocantur, quae in aere volant, in aquis natant, in terra ambulant. Quandoque autem dum per aerem ambularent ad libidinem concitabantur et in puteis et in aquis fluvialibus sperma jactabant et inde sequebatur letalis annus. Contra quod hoc istud fuit inventum remedium, ut de ossibus rogus fieret et sic talia animalia fumus fugaret. Et quia istud maxime in hoc tempore fiebat, ideo adhuc istud ab aliquibus observatur. Alia causa est ad repraesentandum quod ossa sancti Johannis in Sebaste civitate ab infidelibus combusta fuerunt. Feruntur et faculae ardentes, quia Johannes fuit lucerna ardens et lucens. Et rota vertitur, quia sol tunc in circulo descendit, ad significandum quod fama Johannis, qui Christus putabatur, descendit secundum quod ipse testimonium perhibuit dicens: Me oportet minui, illum autem crescere. Hoc significatum est secundum quod dicit Augustinus in eorum ortibus et in eorum mortibus. In eorum ortibus, quia circa nativitatem Johannis incipiunt dies decrescere, circa nativitatem Christi crescere. Juxta illud: Solsticium decimum Christum praeit atque Johannem. In eorum mortibus, quia corpus Christi in cruce est exaltatum, corpus Johannis capite minoratur. Refert Paulus in historia Longobardorum quod Rechaturith rex Longobardorum juxta ecclesiam sancti Johannis baptistae cum multo ornatu sepultus fuit. Quidam autem cupiditate illectus nocte sepulcrum aperiens abstulit universa. Cui sanctus Johannes apparens dixit: Cur ausus fuisti tangere quae mihi commissa fuerunt? Ecclesiam meam de cetero ingredi non valebis. Quod utique sic evenit. Nam quotiescumque praedictam ecclesiam intrare volebat, quasi a validissimo pugile guttur ejus feriebatur, sicque subito retro ruebatur.

De sanctis Johanne et Paulo.

Johannes et Paulus primicerius et praepositus Constantiae filiae Constantini augusti fuerunt. Eo autem tempore cum gens Scythica Daciam et Thraciam occupasset et Gallicanus dux Romani exercitus contra praedictam gentem mitti deberet, Constantiam filiam Constantini pro mercede laboris sui in uxorem dari petebat. Quod et Romani principes plurimum instanter fieri postulabant. Pater autem plurimum contristabatur sciens filiam suam postquam ab sancta Agnete sanata fuerat in virginitatis proposito permansuram, et plus se velle occidi posse quam ad consensum inclinari. Virgo tamen patri consuluit ut eam sibi spondeat cum victor redierit, interim autem duas filias suas quas ex uxore defuncta susceperat, Gallicanus secum mane permittet ut per eas mores et votum patris scire possit, ipsa vero duos praepositos suos Johannem et Pa-

s̄ ɔcedēt in spē q̄i maioris
f'mitatis rogauit dn̄i· ut
ipm̄ ɔ filias ad xp̄m ɔuertēt·
Qd ubi oib; placuit· Galli
assūptis· Jo· ɔ pau· ɔ copio
so exercitu ꝓficiscit'· Sz tam̄
a scithiarꝝ gētib; eī exercit'
frangit'· ɔ in urbe trachiarꝝ
ab hostib; obsidet'. Tūc ac
cedētes Jo· ɔ pa· eidē dixerūt·
fac uotū dō celi ɔ eris uictor
meli' q̄ fuisti. Qd cū fecisset;
statim iuuenis sēns ī hu
meō crucē s' apparuit eiq; dix'.
Sume gladiū tuū ɔ seq̄re
me. Quē ille accipiēs ꝑ me
dia castra iuit· ɔ ad regē
usq; de ueniens· illumq; occid
ens· solo timore ꝑ uniu'sū ex
citū subiugauit· ɔ romanis t̄
butarios fec'. Duoq; milites
armati eid' apparentes eū hic
inde ɔfirmabāt. Factus g' xr̄ian'
romā rediit· ɔ cū multo hōre
susceptus rogauit augustū·
ut s' indulgēt· q' filiā im̄i
me desponsaret· eo q' xp̄o decetero
ɔtinēt uiuē ꝓponēt. Qd cū
augusto plim̄ placuisset. Et
due filie galli ɔstantia u'
gine· ad xp̄m ɔu'se fuisset
Ipse galli ducatū cessit ɔ oīa
paupib; t̄buēs· x cū aliis s'
uis dī ī paupertate s'uiuit·

Multa miracla faciebat
ita ut solo uisu dmones d ob
sessis corpib; effugaret· Et sāc
opinionis fama in toto or
be terrarꝝ in tm̄ exiuit· ut ab
oriente ɔ occidente uenientes
uiderēt uirꝝ ex patricio ɔ con
sule lauantē pedes paupꝝ
ponētē mēsā· aquā manib; effū
dentē· languētib; sollicite mi
nistrāte· ɔ cetera scē s'uitutis
officia exhibēte. Constantino
g' defuncto ɔstantin' magni fili'
arriana heresi deprauatus imꝑiū
tenuit. Dm cū ɔstantin' fr̄
duos filios· s· gallū ɔ iulianū
reliquisset. Constantin' imꝑr dic
tū gallū cesarē fec' ɔ ɔ iude
am rebellantē misit. Qui tn̄
ꝑmos· intim religionē simu
lans lector ordinat' ē. Qui ꝑ ma
leficiū dmonē ɔsuluit· resp'
sum accipiens q' ad imꝑiū
sublimand' eēt. Post aliq' tp̄e u'
gentib; negociis ɔstantin'
Julianū cesarē causat ɔ ip̄z
ī galliā destinauit. Qui oīa stre
nue agebat. Mortuo aūt ɔstā
tino ɔ iuliano apostata ī im
ꝑio ɔstantio sublimato· iuss
sit Julian' ut aut dūs ꝑmo
ueret aut abscederet. Tanto ui
ro ē· necē nō audebat īferre.
Ille g' alexandriā ꝑrexit ɔ ab

in fidelibus per eorum tempus fixit, martirum coronam percepit. ¶ Julianus autem captus cupiditate sacrilega avaritiam suam testimonio evangelii roborabat. Nam facultates christianis auferens dicebat: Christus vester in evangelio dicit: Qui non renuntiaverit omnibus que possidet, non potest meus esse discipulus. Audiens igitur quod Johannes et Paulus ex opibus quas virgo Constantia reliquerat christianos pauperes sustentabant, mandavit eisdem quod sicut Constantino, itaque esse ad se deberent. At illi dixerunt: Dum gloriosi imperatores Constantinus et filius eius Constantius se esse christianos gloriabantur, nos famulabamur eisdem. Tu vero quia religionem plenam virtutibus reliquisti, a te omnino recessimus et obedire contempnimus. Quibus Julianus mandavit: Ego in ecclesia clericatum obtinui et si voluissem ad primum gradum ecclesie pervenissem. Sed considerans vanum esse in inertia sectari otium, militie animum dedi et diis sacrificans eorum suffragiis imperium obtinui. Vos ergo qui aula regia nutriti non debetis lateri meo deesse, ut primos vos in palatio meo habeam. Quod si a vobis contemptus fuero, agam necesse est ut contempni non possim. Qui responderunt dicentes: Deum est preponentes minas tuas neque quicquam timemus

ne dei eterni inimicicias incurramus. Ad hec Julianus: Ecce infra x dies ultro ad me venire contempnitis, coacti postmodum facietis quod sponte facere non curatis. Cui sancti dixerunt: Iam x preterisse extima dies et hodie facto quod tecum facturus minaris. Quibus Julianus: Putatis quod martires vos faciant christiani? Nisi mihi consenseritis, puniam vos non ut martires sed ut publicos hostes. Tunc Johannes et Paulus per totos x dies elemosinis insistebant et omnia sua pauperibus erogaverunt. Decima autem die missus est ad eos Terentianus qui dixit eis: Dominus noster Julianus statunculum aureum Jovis ad vos misit ut eidem thymiama incendatis. Alioquin ambo simul peribitis. Cui sancti dixerunt: Si tuus dominus est Julianus, habeto pacem cum illo. Nobis alius dominus non est nisi dominus Ihesus Christus. Tunc iussit eos occulte decollari et in fovea intra domum sepeliri, famam faciens quod in exilium essent missi. ¶ Post hec filius Terentiani a demone rapitur et intra domum clamare cepit quod a demone urgetur. Quod videns Terentianus scelus confitetur, christianus efficitur, passionem sanctorum eorum conscribit, et eius filius liberatur. ¶ Refert Gregorius in omelia evangelii: Si quis vult post me venire, quod quedam matrona dum ecclesiam horum

martires frequenter visitaret et die quadam dum inde rediret duos monachos fratres sub peregrino habitu invenit quos cum elemosinam sibi dari precepit sed priusquam dispensator eius ad largiendum elevaret propinquassent astiterunt eius vicini et dixerunt. Tu nos nunc visitas nos te in die iudicii requiremus et quicquid potuerimus tibi prestabimus. Quo dicto ab oculis eius ablati sunt. Ambrosius de his martiribus in prefatione sic dicit. Beati martires iohannes et paulus veraciter impleverunt quod david voce cantavit. Ecce quam bonum et quam iocundum habitare fratres in unum. nascendi lege consortes fidei societate coniuncti passionis equalitate consimiles in uno semper domino gloriosi.

De sancto leone papa.

Leo papa ut in miraculis beate virginis legitur in ecclesia sancte marie maioris in die resurrectionis dominice missam celebrabat et cum fideles per ordinem communicaret quedam matrona manum eius osculata fuisset. ex hoc in eum vehemens carnis temptatio insurrexit. Sed vir dei in se ipsum sevissimus ultor insurgit et eadem die manum suam se scandalizantem occulte percussit amputavit et a se reiecit. Interea murmur oriebatur in populo cur summus pontifex divina more solito non celebraret. Tunc leo ad beatam virginem se convertit et eius providentie totaliter se commisit. Tunc illa continuo sibi astitit et manum suam suis sanctissimis manibus sibi restituit et confirmavit iubens ut procederet et filio suo sacrificium immolaret. Leo igitur omni populo quod sibi contigerat predicavit et manum restitutam omnibus evidenter ostendit. Hic calcedonense concilium celebravit solasque virgines idem velari instituit. Ibi etiam constitutum fuit ut virgo maria mater dei appellaretur. Cum leo eo tempore atilla ytaliam devastabat sanctus leo in ecclesia apostolorum tribus diebus et noctibus orationi vacans post hoc dixit ad suos. Qui vult me sequi sequatur. Cum igitur ad atilam propinquasset ille ut beatum leonem vidit de equo descendit eiusque pedibus provolutus rogavit ut peteret quicquid vellet. Qui petiit ut ab ytalia discederet et captivos relaxaret. Sed cum a suis argueretur quod triumphator orbis a sacerdote victus esset respondit. providi michi et vobis. vidi enim a dextris eius fortissimum militem evaginato gladio stantem michique dicentem nisi huic parueris cum tuis omnibus interibis.

Cum beatus leo epistolam ad flavianum episcopum constantinopolitanum adversus eutichium et nestorium scripsisset super sepulcrum beati petri apostoli ipsam posuit et ieiuniis et orationibus insistens dixit. Quicquid in hac epistola ut homo erravi tu cui

ecclesie cura

ecce cura commissa est. accipe et emenda. Qui per dies xl. orante illo petrus apparuit dicens. legi et emendavi. Accipiens leo epistolam invenit eam manibus apostoli correctam et emendatam. Alias etiam xl. diebus ieiuniis et orationibus sepulchro beati petri sanctus leo astitit. obsecrans ut suorum peccatorum sibi veniam impetraret. Cui petrus apparens dixit. Deprecatus sum pro te dominum et omnia tua peccata tibi dimisit. Solum de manuum impositione debes inquirere. id est si bene sive aliter aliis manus imposueris exigeris.

De nomine

Petrus trinomius extitit. vocatus est enim symon bariona. Symon interpretatur obediens vel ponens tristitiam. Bariona filius columbe. Bar lingua syra filius. Iona ebraice columba. Fuit enim obediens quando christus ipsum vocavit quia ad unius vocationis vocem domino obedivit. ponens tristitiam quando christum negavit. quia egressus foras flevit amare. Filius columbe quia deo simplici intentione serviebat. Secundo vocatus cephas quod interpretatur caput. vel petrus. vel increpans ore. Caput ratione principatus in prelatione. petrus ratione firmitatis in passione. Increpans ore ratione constantie in predicatione. Tercio vocatus est petrus quod interpretatur agnoscens vel discalcians quia christi divinitatem agnovit. Cum dixit. Tu es christus filius dei vivi. et se ab effectu omnium suorum ab omni opere mortuo et terreno discalciavit cum dixit. Ecce nos reliquimus omnia etc. Et vincula peccatorum nostrorum a nobis dissolvit. et hoc per claves quas a domino recepit. Istud autem nomen petrus istud christus primo imponendum promisit. Io. i. Tu vocaberis cephas quod interpretatur petrus. Secundo promissum imposuit. sicut dicitur Mr. iii. Et imposuit symoni nomen petrus. Tercio impositum confirmavit cum dixit. Mt. xvi. Et ego dico tibi quia tu es petrus et super hanc petram etc. Ma

Petrus ut testatur idem egesippus de cruce dicere cepit. Te domine imitari optavi. sed rectus crucifigi non usurpavi. Tu semper rectus. excelsus et altus. Nos primi hominis filii qui caput suum in terram mersit inclinavi. Cuius lapsum signat species generationis humane. Sic enim nascimur ut proni in terram videamur effundi. Conversa quoque conditio est. ut hoc putet mundus esse dextrum quod constat esse sinistrum. Tu domine mihi omnia es. tu mihi totum. tu mihi quicquid est nisi tu solus. Gratias tibi ago spiritu toto quo vivo. quo te intelligo. quo interpello. Ubi due alie rationes tanguntur quare fieri voluit crucifigi sic.

De sancto petro apostolo.

Petrus apostolus inter ceteros et super ceteros apostolos maioris fervoris extitit. Nam conscire proditorem voluit. quia ut dicit augustinus.

Hunc martirium marcellus. linus papa. egisippus. leo papa scripserunt.

Si eũ sciuiss; dentib; discerpsiss;
et ob hoc dñs proditorẽ suũ noĩare
nolebat. qr ut ait criso. si ipsũ
noĩass; petrus cõtinuo surrex
iss; et ipsũ ptin⁹ trucidass;. Hic
sr mare ad dñm ambulauit.
In dñi transfiguratiõe et puelle
suscitatiõe a dño electus fuit.
Staterẽ in ore piscis inuenit.
claues regni celorũ a dño ac
cepit. pascendas oues xpi susce
pit. Tria milia hoim in pente
in sua pdicatiõe cõuertit. Claudũ
cũ Iohe sanauit. Et tẽ .v. mi
lia cõuertit. anamie et saphyre
mortẽ pdixit. Eneã paliticũ
curauit. Corneliũ baptizauit.
Thobiã suscitauit. Vmbra sui
corpis infirmos sanauit. Ab he
rode in carcerẽ trusus. s; ab angelo
liberat⁹. Qualis aũt eius cibus
uel indumentũ fuerit. ipse hic in li
bro clemẽtis testat. panis in
quo solus ẽ cũ oliuis et ra
ro cũ olerib; in usu ẽ. Indumẽ
tũ aũt hic ẽ quod uides tunica
cũ pallio. Et his hñs nil ad req
ro. Fert' & qsp in sinu su
dariũ portabat. Quo crebro flu
entes lacrimas tergebat. quia cũ
dulcedinis allocutiõis et pse
ntie dñi memor erat. pnimia
amoris dulcedine lacrimas cõti
nere nõ poterat. Refert aũt

clemẽs sicut in quodã ystoria eccl'ie in
uenit. quod cũ uxor petri ad passio
nẽ duceret. petrus ingenti g
audio exultauit. ac eam ppo
uocauit nõie et eam exclama
uit. O coniux memẽto dñi.
Quadam uice cũ petrus aplus duos
de discipulis suis ad pdicandũ
misisset. dũ .xx. dietas iuisset
unus illorũ defunctus ẽ. Alter uõ ad
petrũ rediit. et quid acciderat nũ
tiauit. Hic dr fuisse btus marcial'
Alibi legit quod pus fuit btus
frõto. socius qui defunctus ẽ fu
it pbr georgius. tunc petrus suũ bacu
lũ ei tradidit. pcipiens ut ad
socium pgeret. et eũ sup se poneret
Quod cũ fecisset. ille qui iam p xl.
dies iacebat mortuus ptin⁹
resurrexit uiuus. Eo tpe erat
in urbe quidam magus nõie si
mõ qui se pmã ueritatẽ dice
bat. et credentes ppetuos effi
asserebat. et nulla ei impossibilia dice
bat. legit' ẽ in li. clemẽtis ipsũ
dixisse ad credentes ut ds publi
ce d'nis. a uobis hõrib; et quicquid
uoluero facere potero. Aliqñ cũ m̃
ma rachel iuberet me exire ad
agrũ ut meterem. ego falcem
uidens positã pcepi falci ut ipse
meteret. et messuit. decuplo
amplius ceteris addidit quoque et hic fz
quod dr io. Ego sũ sermo di. ego

ſpōſus · ego pclitus · ego āps · ego oīa dī · Parentes q̄z eneos faciebāt moue̅ statuas ene as ↄ lapideas ride̅ · ↄ canes cā tare · Hoc ē ut ait lin̄ nole̅ te diſputa̅e cū petro ↄ oſten de̅ qd̄ d̄s eēt statuta die ue nit petrus ad locū ↄtanni̅s ↄ aſtantibꝫ petrꝰ dx̄ · Pax uobꝭ fr̄es qui uitate̅ amatis. Cui symō · nos tua pace ōp̄ nō h̄em̄ꝰ · Si ē pax sit ↄ ↄcor dia ad inueniendā uitatem nil poterim̄ ꝑfice̅ · Hūt ē int̄ se pace̅ latrōes · ip̄ qd̄ noli ī uocāe̅ pace̅ · ſz pūgnā · Duobꝰ ēī dimicātibꝫ · Tūc erit pax cū alt̄ fuīt ſupatus · Et petrꝰ Qūd times audire pace̅ · Ex pc̄cis ē bella naſcūtꝰ · ub̄ ā pc̄ca tū nō fit pax ē · In diſputatiōꝭ uitus · In opibꝫ iuſtīc̄ in ueni t̄ · Et symō n̄ dicis · Sz ego oſtndā t̄ ditātis mee ptāu · ut repente adores me · Ego ſū p̄ma uitus ↄ p̄ſū uolare paēā · nouas ārbores face̅ · la pides in pane̅ mutāe · In igne ſn̄ leſione mutāe durāe · ↄ oīa q̄ uolo poſſū face̅ · Cont̄ hēc ē petrꝰ diſputabat · ↄ oīa ēī maleficia detegebat · Tc̄ symō uidēs q̄ petro n̄ poſſꝫ reſiſte̅ oēs librōs sue magice

ātis · ne forte magꝰ pdēt̄ · in mare piec̄ · ↄ romā ut ī d̄s h̄eat̄ pīec̄ · Qd̄ ut petrꝰ ↄpit ip̄m inſeqt̄ · ↄ romā uſꝫ ꝓ ſeqſcit̄ · Quarto ē āno clau dii impatoris · petrꝰ romā ap plicuit · ↄ ibi ānis · xxv · ſedꝭ ↄ duos ep̄os linū ↄ cletū ē co ad iutores ut ait · Io · beleth · vnū ex̄ muros ūbis · aliū ex̄ ordiauit · P̄dicatoī ēt in ſiſtens mltos ad fide̅ conū tebat · ↄ infirmos ē̄ plīmos curabat · Sz in p̄dicatōe sua ſp̄ laudās ↄ p̄fēns caſtitate · iiij · ↄcubinas agrippe p̄fecti adeo ↄūtit · qd̄ ad p̄fcm̄ redie ultius recuſar̄ · Vn̄ irātꝰ p̄ fectus ad ūs petr̄ occaſione̅ q̄rebat · P̄ h̄ apparuit d̄ns petro · dices · Symō ↄ nero ē̄ te cogi tant · Sz ne timeas q̄ tecuꝫ ſū · ut eruā te · ↄ dabo t̄ ſuu mei pauli ſolatiū qui cras romā ingrediet̄ · Sciens ē pe · ut ait linꝰ q̄ uelox eēt depoſitō tab̄naculi ſui inquietu frm̄ p̄ſitus manū clemētis ap p̄hendit · ↄ eū ep̄m ordinauit ↄ in cathedra loco ſede̅ coegit. P̄ h̄ paulꝰ ſic̄ d̄s p̄dixat · ro mā uenit · ↄ cū pet̄ x̄ p̄dicāe · cep̄ · Symō ā magꝰ ī tm̄ anerōe amabat̄ q̄ uite eīꝰ ↄ

salutis et tocius ciuitatis custos
sine dubio putabatur. Quadam autem
die sicut dicit leo papa dum ante neronem
staret. eius effigies subito muta
batur et nunc senior nunc adolescen
tior uidebatur. Quod cum uideret nero
ipsum hunc esse dei filium extimabat.
Dixit itaque symon magus neroni sicut
idem leo refert. Vt scias optime
imperator me uerum filium dei esse iube
me decollari et die tercia resurgam.
Precepit igitur nero carnifici ut ipsum
decollare deberet. Qui cum putaret
se decollare symonem decollauit
arietem. Symon autem arte magica
illesus euasit et arietis membra
colligens ipsum abscondit et se tribus
diebus occultauit. Sanguis autem arietis
ibidem congelatus remansit. Die autem
tercia ostendit se neroni dicens. Fac
sanguinem meum qui effusus est exter
gi. quia ego qui decollatus fueram
sicut promisi die tercia resurrexi. Quod
nero uidens obstupuit et ipsum
uere dei filium esse putauit. Hec leo.
Alia etiam cum in conclaui cum nerone
esset. demon in eius specie foris populo loque
batur. Denique romani in tanta eum
ueneratione habuerunt. quod eidem ymagi
nem fecerunt et hunc titulum superscripserunt
Symoni deo sancto. Petrus autem et paulus
ut leo testatur ad neronem ingressi
et omnia eius maleficia detexerunt. Ad
diditque petrus quod sicut in christo sunt due

substancie scilicet dei et hominis. sic et in isto mago
sunt due substancie scilicet hominis et dyaboli. Dixitque
symon ut testantur sanctus marcellus et leo.
ne diutius hunc patiar inimicum pre
cipiam angelis meis ut uindicent
me de isto. Cui petrus. Angelos tu
os non timeo. sed ipsi me timent.
Nero dixit. Non times symonem
qui diuinitatem suam rebus affirmat.
Cui petrus. Si diuinitas est in ipso dicat
nunc michi quid cogito uel quid facio quod co
gitationem prius auribus tuis insi
nuo ut non audeat mentiri quod cogi
to. Nero dixit. Accede huc et dic
michi quid cogitas. Petrus autem accedens
secreto dixit ei. Iube me panem ordea
ceum afferri et occulte dari. Qui cum
allatus fuisset et petrus illum benedixisset
et sub manica abscondisset dixit. Di
cat symon qui se deum facit quid sit co
gitatum quid dictum quid factum. Respondit symon
petrus magis dicat quid cogitem ego.
Dixit petrus. Quid cogitet symon
me scire docebo dum quod cogitauit
fecero. Tunc symon indignatus ex
clamauit. Procedant canes magni et
deuorent eum. Et subito canes
magni apparuerunt et in petrum impetum
fecerunt. Ille uero panem benedictum ob
tulit et subito ipsos in fugam conuertit.
Tunc dixit petrus ad neronem. Ecce osten
di me nosse quid contra me cogitabat
symon. non uerbis sed factis. Nam qui promis
at contra me angelos uenturos exhibuit

canes ut ostendat se nō hr̄e di
nos anglos. sȝ caninos. Respondit
symō. Audite paule et pe. si hic
ub̄ nil possū facē. ueniem̄ ṽ o͛
me uos iudicarē. Ergo ā m̄ ub̄
p̄dico. h̄ leo. Cum symō ī arte
ergo sic ppt̄ ī lin̄ in s͛ eleuat̄ aues
ē iactaē. ut possȝ mortuos susci
taē. Et accidit ut quidā iuuenis
moreēt. uocatis ḡ pet̄o et symōe
hāc oēs sniam firmauīnt ū ille
occidēt̄ qui mortuū suscitarē nō
possȝ. Symō ḡ dū sr̄ mortuū
suas incantatōnes facēt. uis̄
ē a circumstantib; cap̄ agitaē d͛funct̄.
Tūc oīs exclamātes pe. lapi
daē uolebāt. petr̄ aūt uix impa
to silentio dix̄. Si uiuū d͛funct̄
surgat. ambulet et loqt̄. alioqn
sciatis fantasma eē. q͛ caput
mortui commouet̄. Separet̄ symō
a lectulo ut plene figm̄ta dyā
denudēt̄. Separat̄ ḡ a lectulo sy
mō et p͛ū immobilis p͛mansit.
petrus ā alonge stans et orōe
fc̄a exclamauit dicēs. Adoles
cens in noīe ih̄u x̄ nazareni
crucifixi surge. Et statim uiuus
surrex̄ et ambulauit. Cum ā uol
let pp̄ls symonē lapidāē. ait
petrus. Satis ē illi ad penā q͛
cognoscat. se in suis artib; ui
ctū. Magr̄ ei nr̄ nos docuit ut
mal' bona reddam̄. Dixit aūt
symō. Scitote pe. et paule. nō ub̄
contingz q͛ cupitis ut martirio
uos dignet̄. Q' respondēt̄. Adue
niat nob̄ q͛ cupim̄. tibi aūt
nūq͛ bn̄ sit. q͛ q̄cūq; loquēis
mentiris. Tunc symō iuit
ad domū marcelli discipli ei͛.
ligauitq; maximū canē ad
hostiū dom̄ ei͛ dicēs. Videā mō
bis si petrus qui ad te uenire
consueuit ingredi poterit. Post pau
lum uenit pe. et f̄cō crucis signo canē
soluit. Canis ā oīb; bland̄
aliis. solū symonē p͛sequebā.
Q' apprehendēs eū ad t̄ā sub̄t
se deiec̄t. et eū strāgulaē uole
bat. Accurrens ā pe. cū clamat̄
ne ei nocēt. et canis quidē corp̄
ei͛ nō lesit. sȝ uestes adeo lacā
uit. ut ille nud͛ penitus rema
nēt. pp̄ls ā et maxie p͛ū simul cū
cane p͛ eū tam diu cucurrer̄
donec illū q̄i lupū de ciuitate
fugauerīt. Qui ob hui͛ pudorē
nō ferens p͛ anū. nusq̄ comparuit
Marcellus ā h̄ miracla uidens
deinceps petro adhesit. Postea
ā symō rediens. itum ī neronis
amicitia ē receptus. Sy
mon ḡ rediens ut refert leo.
pp̄lm conuocauit. et se agalile
os grauit̄ offensū p͛hibuit. et
ideo in urbē q͛ tueri solebat. se
deserere uelle dix̄. et diē statuē

q̄ debēt in celū ascendē· q̄r nō
dignabat᷑ in t̄ris ampli᷒ h̄i
tare· Statuto ḡ die turrē
excelsam ascend͛t· ⁊ ind͛ se de
iciens coronat᷑ lauro uola
re cep̄· Dix̄ ā paul᷒ ad petrū
Meū ē orare ⁊ tuū ē imp̄are
Dix̄q; nero· Jax ē h̄o iste· uos
ā seductores estis· Petrus ā
dix̄ ad paulū· Paule erige
cap̄ ⁊ uide· Qū; eleuass; cap̄
paulus ⁊ uidiss; symōē; uo
lantē· dix̄ ad petrū· Petre q̄d
cessas· p̄fice q̄d cepisti· Jam
ē uocat nos d̄s· Tūc petr᷒ ait·
Adiuro uos angli sathane
qui eū ī aeā fertis p̄ dn̄m nr̄m
ihm xp̄m· ut ip̄m ampli᷒ nō fera
tis· s; eū corruere dimittatis·
Et ↄtinuo dimissus corruit·
⁊ confractis simul᷒ expirauit·
Audiēs h̄ nero se talē; uirū
p̄didisse doluit· Dix̄q; ap̄lis
Suspecto aīo me fecistis ip̄ea
malo ex᷒ uos p̄dam· h̄ leo·
Reddit q̄; eos ī manū paulini
uiri clarissimi ⁊ paulin᷒ t̄di
dit eos in custodia mamtini
sb̄ cura militū p̄cessi ⁊ mārti
niani· Q̄s tn̄ milites p̄dicat᷒
ad se ↄūtit· ⁊ carcēm apuer᷑
⁊ eos libe dimiserūt· Qua p̄p
paulin᷒ p̄ passionē ap̄lōr; p̄ces
sū; ⁊ mārtinian̄ accersiui· ⁊ eo

p̄ro q̄ xp̄iani erant· iussu nerōis
capite cesi s̄· Rogabāt fr̄es
petrū ut ind͛ discedēt· ⁊ cū
discedē nollet· Tandē uict᷒
p̄ci b᷒ acq̄euit· ⁊ cū uenisset ad por
tā ut leo testat᷑ ad locū ubi
nūc dr̄ sc̄a maria ad passus uid͛t xp̄m
s̄ occurrēte ⁊ ait· Dn̄e q̄ ua
dis· Q̄ r͛ndit· Venio romā
itēr crucifigi· Q̄d cū d͛ sua p̄s
sione dc̄m intelligēt redut
tū; h̄ fr̄ib; retulisset· amissus
neronis capit᷑ ⁊ p̄ fcō agrippe
p̄sentat᷑. Sc̄a ē facies ei᷒ sicut
sol· sic ait lin᷒· Q̄ dix̄· Tu ne
es ille qui in plebib; ⁊ mulierib;
quas athoro uiror͛ sepas gl'a
ris· Quē ap̄ls incr̄pans dicebat
se in crūce d͛s glāi· Tūc petrus
tanq̄ alienigena iussus ē
crucifigi· Paul᷒ u° q̄r ciuis erat
roman᷒· Jussus ē capite trūc
tari· De hac sn̄ia in ip̄os data
dic̄ dyo᷒ in ep̄la ad thimothe
ū d͛ morte pauli in h̄ u̇ba· O fr̄
mi thymothee si uidisses a
gones ↄsumatōis ip̄or͛ d͛fe
cisses quid p̄ tristitia ⁊ dolore.
Q̄s nō flēt in illa hora q̄ndo
p̄ceptū sn̄ie egressū; in eos ē
ut petr᷒· s· crucifigēt᷑ ⁊ paul᷒
decollaret᷑· Vidisses tc̄ turbas
iudeor͛ ⁊ gentiliū p̄cutientes
eos ⁊ expuētes in facies ip̄or͛

Adveniente autem tribuno tempore consu-
mationis ipsorum cum separarentur ab
invicem, ligaverunt columpnas medi-
o non utique absque fletu et plo-
ratu. Tunc inquit Paulus Petro:
Pax tecum fundamentum ecclesiarum et
pastor ovium et agnorum Christi. Petrus
autem ad Paulum: Vade in pace pre-
dicator bonorum, mediator et dux
salutis iustorum. Cum autem elongas-
sent eos ab invicem secutus sum
magistrum meum. Non enim in eodem
vico occiderunt eos, sicut dicit Dyonisius. Pe-
trus autem ut Leo et Marcellus testantur
cum venisset ad crucem ait: Quoniam dominus
meus de celo ad terram descendit, rec-
ta cruce sublimatus est, me autem
quem de terra ad celum revocare dignatus
est, crux mea caput meum in terra
debet ostendere et pedes ad celum
dirigere. Ergo quia non sum dignus ita
in cruce esse ut dominus meus, crucem
meam gyrate et capite deorsum in-
me crucifigite. Tunc illi crucem ver-
terunt et pedes sursum, manus vero deor-
sum fixerunt. Tunc populus furore re-
pletus volebat Neronem et prefectum
occidere et apostolum liberare. Qui eos roga-
vit ne passionem suam impedire
deberent. Dominus autem ut ait Egisippus
aperuit oculos eorum qui ibi flebant,
et viderunt angelos stantes cum coro-
nis de floribus rosarum et liliorum,
et Petrum in cruce stantem cum eis
et librum a Christo accipientem et ea verba
que loquebatur ibi legentem. Tunc
Petrus ut testatur idem Egisippus
de cruce dicere cepit: Te domine imitari
optavi, sed rectus crucifigi non
usurpavi. Tu semper rectus et altus
excelsus. Nos primi hominis filii
qui caput suum deorsum misit in terram,
cuius lapsum significat species generationis
humane. Sic enim nascimur ut proni
in terram videamur effundi. Mutata
tamen quia conditio est, ut hoc putet mundus
esse dextrum quod constat esse sinistrum.
Tu domine mihi omnia es, tu mihi totum.
Tu mihi alius nihil nisi tu solus. Gratias tibi ago
spiritu toto quo vivo, quo te intelli-
go, quo interpello. Ubi due a-
he rationes tanguntur quare rectus
noluit crucifigi. Videns quod pe-
quod fideles gloriam suam vidisset,
gratias agens et deo fideles commendans
spiritum emisit. Tunc Marcellus et Apu-
leius fratres discipuli eius de cruce
deposuerunt et diversis condientes
aromatibus sepelierunt. Ysidorus
in libro de ortu et vita et obitu sanctorum
sic ait: Petrus postquam Antiochenam
fundavit ecclesiam sub Claudio ce-
sare contra Symonem magum Romam
pergit, ibique predicans evangelium xxv
annis eiusdem urbis pontificatum tenu-
it. Tricesimo autem vi anno a passio-
ne domini a Nerone deorsum, ut ipse
voluit, crucifixus est. Hec Ysidorus. In

ipsa die petrus et paulus dyonisio apparuerunt. sicut ipse ait in predicta epistola in hec uerba. attende miraculum. uide prodigium frater timothee die uictimationis illorum. Nam presto fui in tempore separationis eorum. post mortem autem illorum uidi eos intrantes manu ad manum intrantes portam ciuitatis et indutos uestes luminis et coronis claritatis et lucis ornatos. hec dyonisius. Nero autem impunitus non extitit. sed pro hoc scelere aliisque que commisit. manu propria se peremit. Quorum scelerum aliqua hic breuiter inseram. Cum seneca magister suus ut in quadam ystoria licet apocrypha legitur condignam mercedem laboris sui speraret iussit nero ipsum eligere in cuius arboris ramo suspendi uellet affectauit dicens quod hec arboris ramo suspendium sui primum ab eo receptum esset. Cum autem a seneca quereretur. unde mortis supplicium meruisset. acutum gladium frequenter eius uertice crebro uibrari fecit. Seneca uero nutu capitis minanti cedebat. gladio uehementer timens periculum mortis periculo. Cui nero ait. ut quid nutu capitis minanti gladio cedis. Cui seneca respondit. homo sum. ideo mortem uereor et inuitus morior. Cui nero ait. Sic adhuc ego te metuo ut puer metuere consueui. quare

uiuente quiete non potero uiuere. Dixitque seneca. Si me mori necesse est. saltem mihi concede ut quod uoluero mihi eligam genus mortis. Cui nero festinus eligas tamen mori ne differas. Tunc seneca balneo in aqua sedens. In utroque brachio se minui fecit. et sic nimio sanguinis fluxu inde uitam finiuit. Et sic quodam presagio seneca nomen habuit quasi se necans. quia manu propria se necauit. Hic seneca duos fratres habuisse legitur. quorum fuit Julius gallio declamator egregius qui manu propria se peremit. alius mela pater lucani poete qui lucanus incisione uenarum. iussu neronis obiisse legitur. Porro nero nefarie mentis ductus uesania. ut in eadem ystoria reperitur matrem occidi et scindi iussit. ut uideret qualiter in eius utero fouebatur. physici uero eum de matris arguentes perditione dicebant. Jura negant. fas prohibet. ut filius matrem necet que ipsum cum tanto dolore peperit. et cum tanto labore et sollicitudine enutriuit. Quibus nero. faciatis quod me puero impregnari et postea parere ut quantus dolor matris mee fuit possim scire. hanc autem in se pariendi uoluntatem conceperat eo quod urbem transiens quandam mulierem parientem uociferantem audierat. Dicunt ei. non possibile quod nature est contrarium. nec est possibile quod rationi

nō ē ꝯsentaneū. Dixit ḡ eis ne
ro. Nisi me feceritis prius impregnari
et parere. oēs uos crudeli morte
faciā interire. Tunc illi eū poti
nātes. ranā ei occulte ad bi
bend̄ dederunt. et q̄ eā artificio
suo in ei⁹ uentre excresc̄e fecer̄.
Et subito uent̄ ei⁹ natur̄ ꝯtra
nō sustinēs intumuit. Ita ut
nero se puerū grauidū extimaret.
faciebatq; ei seruari dietā q̄lē
nutriende rane noueāt ꝯueni
re. donec q̄ p̄ ꝯceptū talia eū
obseruare oportet. Tandē nimio
dolore uexat⁹. medicis ait:
Accelerate tp̄e partus q̄r langor
re pariendi uix anelitū h̄eo re
spirandi. Tunc ipsū ad uomitū
inpotionauērunt. et ranā uisu
terribilem humorib; infectā et
sanguine edidit cruentatā. Respi
ciensq; nero partū suū ipsū ab
horruit. et mirabat̄ adeo monstru
osū. Dixerunt aūt q̄ tam d̄formē
fetū ptulerit. ex eo q̄ tp̄e part⁹
noluerit expectare. Et ait. Fuit
ne talis de meis egressus late
bulis. Et illi ē. Precepit ergo ut
fetus suus alerēt. et testudini
lapidū firmand̄ includerēt.

Deniq; mirans q̄lis ꝯbusta
fuerit successio troie. Romā p
vij. dies et noctes succendi fecit
q̄ exaltissima turri pspectabat.
letatusq; flāme pulcritudine
tragico habitu eliadā decantabat.
sic h̄retur in cronica. hic retib; aureis
piscabat̄. cantib; intendebat ita
ut oēs cytharistas et tragedos
superaret. Uirū in uxorē duxit. ipse
et uxor a uiro acceptus ē ut ait
orosius. Romani uō ei⁹ uesa
niam ultius nō ferētes. in
eū impetū fecerūt. et usq; extra ciuita
tē psecuti sūt. Qui uidēs q̄ e
uadere nō posset. fuste dentib; mor
sib; exacuit. et se p mediū pa
lo transfixit. et tali morte uitam
finiuit. Redientes ergo romani
ranā in testudine latitantē
inuenerūt. et ipsā extra ciuit. pro
icientes ꝯbusserūt. Vn̄ et ps illa
ciuitat̄. ubi rana latuerat. la
teranis a latēte rana n̄ accepit.

Tp̄e sc̄i cornelii pp̄ greci fideles
aplōrū corpa furati s̄. eadē aspor
tabant. S; demones in ydolis
habitātes diuina coacti uirtute cla
mabāt. Viri romāi succurrite q̄r
dii uri auferuntur. Qua ꝑ fi
delib; intellectib; de aplis. gen
tilib; uō de suis diis intellectu
do adunata fideliū et infide
liū. Illos psecuti. Vn̄ greci ti
mētes aplōrū
corp. in puteū pciecerūt. Que a fi
delib; m̄d p̄mod̄ s̄t extracta.
Sz cū dubitarent q̄ ossa essent

ubi petrus et paulus orantibus fidelibus et ieiunius insistentibus de celo eis revelatum est. Quod maiora sunt ossa predicatoris. minora vero ossa piscatoris. et sic ossa ab invicem separaverunt et in suis ecclesiis quas eis ibi hedificaverant posuerunt. ¶ Alii vero dicunt quod silvester papa volens ecclesias consecrare tamen magna quod prius ossa in lance summa cum reverentia ponderavit. et medietatem in una ecclesia. medietatem in alia collocavit. ¶ Dubitatur autem ab aliquibus utrum eadem die petrus et paulus passi sunt. Dicunt enim quidam quod ea die revoluto anno. Sed ieronimus et omnes fere sancti qui de hoc tractant in hoc concordant quod eadem die passi sunt. Sicut est manifeste habetur in epistola dyonisii. et sicut dicit leo in quodam sermone vel quis auctor. Non enim sine causa factum putamus. quod una die in uno loco unius tyranni tolleraverunt sententiam in uno die passi sunt. ut ad christum pariter pervenirent Uno in loco. ne alteri roma deesset. sub uno persecutore. ut equalis crudelitas utrumque constringeret. Dies quidem pro merito. locus autem pro gloria. persecutor per directus est per virtute. Hec leo. Licet autem eadem die et hora passi sunt. non tamen in eodem loco. sed in diversis [illegible]

loco passi sunt. Hinc dicit quidam quod alio rome passi fuerunt. De hoc quidam in versibus dixit. Ense coronatur paulus. cruce petrus eodem. Sub duce. luce. loco. dux. nero. roma. locus. Item alius. Ense sacrat paulum. par. dux. lux. urbs cruce petrum. Licet autem eadem die passi fuerint. ordinavit tamen gregorius. ut ipsa die specialibus fieret quo ad officium sollempnitas petri et in sequenti die commemoratio pauli. tum quia ea die fuit dedicata ecclesia petri. tum quia maior est dignitate. tum quia prior conversione. tum quia primatum obtinuit rome.

De nomine.

Paulus interpretatur os tube. vel os eorum seu electum mirabile. vel electionis miraculum. Vel paulus a pausa quod est requies. modicum latine. per hec intelliguntur .v. prerogative quas habuit paulus pre ceteris apostolis. ¶ Prima est lingua fructuosa quia ab yllirico usque iherusalem replevit evangelio. et inde dicitur os tube. ¶ Secunda caritas viscerosa. quia quis infirmatur et ego non infirmor. quis scandalizatur et ego non uror. et inde dicitur os eorum. os scilicet cordis de quo ipse dicit os nostrum patet ad vos o chorinthii cor nostrum dilatatum est. ¶ Tertia est conversio miraculosa. et inde dicitur electum mirabile quia mirabili-

elect9 et conu9s fuit. ¶ Sc est
mau9 oposa. et inde dr electois
miraclm. Magnu e miracu
lum fuit. qn eleg e xpi sup
tus acquire et incessant pdi
care. ¶ iij. fuit otemplato de
litiosa. qr raptus e usq ad tci
um celu et inde fuit dr reqes
qr in otemplatoe exigit reqes
mtis. ¶ iiij. e hulitas uir
tuosa. et inde dr modic9. De h
a noie paul9. ut. s. opiones
orig. uult. qr sp fuit bino
mi9. et uocatus sit sp paulus
et saul9. Raban9 eni uult qr an
dco e saul9. a saule rege sbo.
s3 p oursione uocat9 e paul9
qi puulus a modico et hulit
spu. Vn et nom suu inp9tam
do dicebat. Ego su minim
aplor. et c. Beda a uult qr dco
e paulus. a sgio paulo pcon
sule qr ad fide conuitit passi
one sci pauli lm9 ip osepsit.

Paulus apls | De sco
p suu ouisione | Paulo
multas psecutioes | apostolo.
ptessus e. Qs bts ylarius b
uit enulat dices. Paulus ap
in phylippis ugis cedit9. in
carce poit9. et ligno pedib9 affi
git9. In listris lapidat9. In y
conio et tethsalonica ab iniqs
pseq. In ephes0 feris dat9.

In damasco p sportā a muro
d poit9. In ierlin sistit9. cedit9.
ligat9. insidyat9. In cesareo
claudit9 cmiat9. Nauigans
in ytalia picl0 dígit9. roma
ueiens. sb nerone iudicat9.
et occis9 finit9. h ylarius. Apla
tu int9 gentes accep. ydam
sctu in lystris erex. Iuuene
quid fenesl9 cecidat et exspira
uat suscitau. et multa alia mi
racla fec. Ap miletene insu
lam uipa manu sua iuasit.
s3 nil eu lesit qu poci ipm
in ipm i igne excussit. Dici
que3 qr omis qui d pgenie
illi9 hois q paulu hospicio sus
cep. nascut9 a uenenosis illaten9
no ledut9. Vn cu pui nati s
in cunis eor spetes poniit
ut pbet si ut filii eor s. In
uuit9 a aliu qr paul9 e minor
petro. qm3 maior. qm eqlis. s3
reu a minor dignitate. maior
pdicatoe. eql sctate. ¶ Refet
aymo qr paul9 a pullor cetu
us3 ad. sexta hora labori manu
u in sistebat. Reiu pdicatoi
uacabat. Ita qr plerq us3
ad nocte smone ptrahebat
Residuu uo tpris et mestioi
sopno zoroi sat ucuu eat.
¶ Veiens xo roma cu nero
no du eet i impio ofirmat9.

ꝯ autem audiens quod de lege iudeorum
et fide xristianorum inter paulum et iude
os questio verteretur. non multum inde
curavit. et ideo paulus quo volebat
libere ibat. et libere predicabat. eius autem
sapientia et religio ubique divulga
batur. et ab omnibus admirabilis ha
bebatur. Multos autem de domo cesa
ris sibi in amicitiam copulavit. et
eos ad fidem xristi convertit. Quedam
autem scripta eius coram cesare recita
ta sunt. et ab omnibus mirabiliter commen
data. Senatus autem de illo alta non
mediocriter sentiebat. Quadam
vero die cum paulus circa vesperas
in quodam solario predicaret. Quidam
iuvenis nomine patroclus pincerna
neronis. et sibi admodum dilectus
ut paulum pre multitudine commo
dius audiret fenestram ascen
dit et paulum ibi dormitando
decidens exspiravit. Ieronimus vero in
libro de viris illustribus ait.
quod .xxv. anno hoc est .ii. anno ne
ronis. paulus romam vinctus
mittitur. et per biennium in libera manens
custodia adversus iudeos dispu
tavit. deinde a nerone dimissus
evangelium in occidentalibus partibus predi
cavit. Quartodecimo vero neronis
anno eodem die quo petrus crucifixus est et ipse
capite truncatur. Ieronimus. Quod audi
ens nero plurimum de eius morte
doluit et statim alium virum [illegible]

ordinavit. paulus vero per spiritum hoc
cognoscens dixit astantibus. ut
illuc irent et patroclum cesaris ca
rissimum ad se defunctum afferrent.
Quem allatum paulus suscitavit
et ad cesarem cum suis sociis mi
sit. Qui cum de morte eius lamentaretur
ecce patroclus vivens adesse
pro foribus nuntiatur. Audiens vero
nero patroclum vivum quem pau
lum ante noverat mortuum plurimum
quidem expavit. et eum ad se ingredi re
cusavit. sed tandem persuasu amicorum
intrare permisit. Cui nero ait.
patrocle vivis. Et ille cesar
vivo. Et nero quis te fecit vivere.
Cui ille. dominus ihesus xristus rex omnium
seculorum. Iratus nero dixit. Ergo il
le regnabit in secula et resolvet
omnia regna mundi. Cui patroclus
etiam cesar. Tunc nero dedit ei ala
pam dicens. Ergo illi regi militas.
Et ille utique milito. qui me a
mortuis suscitavit. Tunc .v.
ministri imperatoris qui ei iugiter
assistebant dixerunt. Cur imperatorem
percutis iuvenem prudentem et
veraciter respondentem. Nam et nos
illi regi invictissimo milita
mus. Quod audiens nero eos re
clusit in carcere ut nimium tor
queret quos nimis ante diligebat.
Tunc omnes xristianos fecit inquiri
et omnes sine interrogatione pro valida

tormenta perimi. Tunc paulus
vinctus inter ceteros ante neronem
adductus est. Cui nero. O homo
magni regis famulus mihi autem
vinctus. Cur milites meos mihi
subtrahis et tecum eos colligis. Cui
paulus. Non solum de tuo angu
lo milites collegi. sed etiam de orbe
universo. Quibus rex noster donativa
que numquam deficient. et que omnes exclude
runt indigentias largietur. huic
si subiectus esse volueris salvus eris.
Qui tante extat potentie. ut iudex
omnium veniat. et mundi huius per ignem fi
guram dissolvat. Hec audiens nero
et ira succensus. quia figuram mundi
per ignem paulus dixerat resolvendam.
dixit. omnes christi milites iussit igne
cremari. paulum vero tamquam maie
statis reum capite truncari. Tan
ta autem christianorum tunc occisa est turba ut
populus romanus palatium virtute irrum
peret. et seditionem contra eum excitare mol
lientes exclamarent. Pone modum
cesar tempera iussionem homines sunt quos
perdis. romanum tuentur imperium.
Timens imperator mutavit edictum.
ut nullus christianos tangeret. donec im
perator de eis plenius iudicaret. Quo
propter paulus iterum est reductus et aspectui
neronis oblatus. Quem ut nero
vidit vehementissime exclamavit.
Tollite maleficum decollate impo
storem. non sinite vivere criminatorem.
perditorem sensuum alienatorem auferte
te de superficie terre mentium immu
tatorem. Ad quem paulus ait. Nero
tempore modico patiar. sed vivam
eternaliter domino ihesu christo. Nero dixit.
auferte ab eo caput ut me regem
suo fortiorem intelligat. quem cum de
vicero et videamus si semper vivere vale
at. Cui paulus ut scias me post
mortem eternaliter vivere. cum meum caput
abscisum fuerit. vivus tibi apparebo
et tunc cognoscere poteris quia christus est deus
vite et non mortis. Et hiis dictis
ad locum supplicii ducitur. Qui cum du
ceretur. dixerunt ei tres milites qui
eum ducebant. Dic nobis paule quis est
ille rex vester quem tantum diligitis. quod pro
eo magis mori quam vivere eligitis
et quale inde mercedem habebitis. Tunc
paulus de regno dei et penis inferni
adeo eis predicavit. quod ipsos ad fidem
convertit. Qui cum rogarent eum. ut
libere abiret quo vellet ait. ab
sit fratres ut fugiam. Non sum enim
fugitivus. sed miles christi legitimus.
Scio enim quod per hanc vitam transitoriam
ad vitam transibo eternam. mox autem
ut fuero decollatus. viri fideles
rapient corpus meum. vos autem locum
notate. et illuc cras mane veni
te. Invenietis iuxta sepulcrum
meum duos viros. scilicet titum et lu
cam orantes. Quibus cum dixeritis
quod de causa vos ad eos miserim. ipsi

nos baptizabit et regni cele
stis faciet coheredes. Qui cum lo
queretur misit nero duos mi
lites ut viderent si ad hoc esset
occisus. Et cum eos vellet convertere
illi dixerunt. Cum mortuus fueris
et resurrexeris. Tunc credemus huius que
dicis. Nunc autem cito veni et quod
promisisti accipe. Cum ad locum
passionis duceretur. In porta ho
stiensi quandam matronam nomine
plautillam discipulam pauli
que secundum dyonisium alio nomine dicebatur
lemobia que forte limobia fuit
obviam habuit. Que flens se
suis orationibus commendare cepit. Cui
paulus. Vale plautilla eterne sa
lutis filia. Commoda mihi velum
quo caput tuum tegis. et inde oculos
meos ligabo et postmodum illud tibi re
stituam. Quod dum sibi traderet irride
bant ei carnifices dicentes. Quod
in preciosum isti et mago tam preciosum
pannum credis ut illud amittas.
Cum ergo ad locum passionis paulus
venisset ad orientem versus. et manibus
in celum extensis diutissime cum
lacrimis patria voce oravit et gratias
egit. Post hoc vale faciens fratribus ocu
los suos de velo plautille liga
vit utrumque genu in terram figens
collum tetendit. et sic decollatus
est. Mox ut caput eius a corpore exiliit
ihesus christus qui sibi in vita sua tam
dulce extiterat et tam crebro nomina
verat. hebraice clara voce in
sonuit. Dicitur enim ipsum in suis epistolis
christum vel ihesum vel utrumque d vicibus
nominasse. De eius autem vulnere unda
lactis usque in vestimenta militis
exiliit. et postea sanguis effluxit.
in aere lux immensa emicuit. de
corpore odor suavissimus emanavit.
Dyonisius autem in epistola ad thymo
theum de morte pauli sic dicit. In
hora autem illa tristitie plena frater mi
dilecte dicente carnifice paulo
collum para. Tunc beatus apostolus sus
pexit in celum muniens frontem et
pectus suum signo crucis et dixit. Domine
mi ihesu christe. In manus tuas commendo
spiritum meum. Et tunc absque tristitia et com
pulsione extendit collum et sus
cepit coronam. Percutiente autem carni
fice et amputante pauli caput. Tunc
beatissimus in ipso ictu explicuit
velum et collegit sanguinem ipsum in
velo et ligavit eum et obvolvit.
et tradidit illud feinne. Reverso mi
liti carnifici dixit lemobia. Ubi
dimisisti magistrum meum paulum?
Respondit miles. Cum socio iacet ibi
extra urbem in valle pugilum. et ve
lo tuo velata est facies eius. Ipsa
autem respondens ait. Ecce nunc intra
verunt petrus et paulus induti ve
stes preclaras. et coronas fulgen
tes. luce radiantes habebant

in capitibus suis. Et protulit uelum
sanguine cruentatum et monstrauit
eis. propter quod omnes quam plures crediderunt domino
et facti sunt christiani. Hec dyonisius. Audiens
nero que contigerant uehementer ex
timuit. et de hys omnibus cum philosophis
et amicis loqui cepit. Dum hec inui
cem loquerentur. venit paulus ianu
is clausis. et ante cesarem stans
ait. Cesar ecce ego paulus regis
eterni et inuicti miles. uel nunc
crede quia non sum mortuus. sed uiuus. Tu
miser eterna morte morieris eo
quod sanctos dei iniuste interficis. Et
hijs dictis disparuit. Nero autem
ex nimio timore uehementer amens
effectus. quid ageret ignorabat
et suasu et consilio amicorum patro
clum et barnabam cum alijs soluit
et quo uellent libere ire permisit. Il
li uero milites. scilicet longinus ma
gister. et acestus ad sepulcrum pauli
mane uenerunt. et duos uiros. scilicet
tytum et lucam orantes et eorum me
dio paulum stantem uiderunt. Quos
titus et lucas uidentes uehemen
ter territi fugere ceperunt. et paulus
disparuit. Illi autem post eos clama
bant dicentes. non ut putatis uos
persequimur. sed a uobis baptizari
uolumus. sicut et paulus nobis dixit.
Quem nunc nobiscum orantem uidimus.
Hoc illi audientes reuersi sunt et cum
magno gaudio eos baptizauerunt.

Caput autem pauli in quandam uallem
proiectum est. Et pre multitudine aliorum
qui in ea interfecti fuerant et illuc proiecti
inueniri non potuit. Legitur autem in eadem
epistola dyonisii. quod cum quadam uice fouea
mundaretur et caput pauli cum alijs
purgamentis proiectum fuisset. quidam
pastor illud in uirga sua leuauit
et iuxta caulas ouium fixit. Vidit
autem per tres noctes continuas. ipse
cum domino suo super predictum caput lucem
ineffabilem refulgere. Quod cum
episcopo et fidelibus nuntiatum fuisset
dixerunt. Hoc est caput pauli. Egressus
igitur episcopus. et uniuersa fidelium mul
titudo caput illud secum detulerunt. et in
quandam mensam auream ponentes illud corpori
coniungere attemptabant. Cui patriarcha
respondit. Nos scimus quia multi fideles
occisi sunt et eorum capita sunt dispersa et
nunc dubito istud caput corpori pauli
coniungere. sed caput hoc ad pedes corporis po
namus et omnipotentem dominum exoremus
ut si caput suum est conuertatur corpus et
capiti coniungatur. Quod dum omnibus
placuisset caput ipsum ad pedes corporis
pauli posuerunt. ecce cunctis oran
tibus et stupentibus corpus se uertit et
in loco suo capiti se iunxit.
et sic omnes dominum benedixerunt. et hoc esse
caput pauli ueraciter cognouerunt.
Refert gregorius turonensis quod quidam de
sperans laqueum sibi parabat. nomen tamen
pauli inuocans semper dicebat.

Adiuua me scē paule. Tūc af
fuit q̄dam umbra squalida. or
tans eū ac dicēs. Gra hōe uiu
age q̄ agis. morā ne feceris
At ille sp̄ parans laq̄ū dicebat
Btissime paule adiuua me. Ex
pedito iam laq̄o. Affuit ą̄ ūbra
tanq̄ hōis dicēs illi q̄ hoīem
hortabat᷑. Fuge miserime quia
paulus aduocat᷒ aduenit. Tūc
squalida umbra euanuit. ⁊ hō
ad se rediēs ⁊ laqūꝫ piciens pe
nitētiam ⁊dignā accep̄. In
ead̄ q̄ꝫ epl̄a bt̄s dyo᷒ mortem
pauli magr̄i sui p̄us ill᷒ de
plorat dicēs. Q's dabit oculis
meis aq̄s. ⁊ pupillis mīs fontē
lacimar᷑ ut plorem᷒ die ac nocte
lumē eccl̄ar᷑ q̄ extīctū ē. Q's nō
indicet fletū ⁊ gemitū. aū nō
uestiet᷒ lugubribꝫ. ⁊ mēte attōi
tus nō obstupescet. Ecce ⁊ ē pe
trus fundamētū eccl̄ar᷑ ⁊ gl̄a scōr᷑
apl̄or᷑ a nb̄ recessit. ⁊ nos orpha
nos d̄eliq̄. paul᷒ q̄ꝫ gētiū fami
liaīs ⁊solator pentū defec̄ nb̄
⁊ ultius nō īn ueniet᷒. Qui fu
p̄r patrū. doctor doctor᷑ ⁊ pastor
pastor᷑ abyssū sapie. fistulā
altisonā p̄dicatorē ūitatis īf
fabilem. paulū dico nobilissim
apl̄m. b angl̄s terrestr̄. ⁊ hō ce
lestis. ymago ⁊ silitudo diui
tus ⁊ sp̄u diuīo ōs nos d̄eliq̄d̄.

Nos m̄q̄ inopes ⁊ indigē īn h᷒
mūdo ⁊tentibili ⁊ maligno ⁊tu
gilius ad xp̄m dnm̄ suū ⁊ dn̄ꝫ ea
micū. Heu fr̄ mi thy. dilecte aīe
mee. ū ē p̄r tuus magr̄ amator.
Vn̄ te ultius salutabit. Ecce
ē orphan᷒ fcs̄ es. ⁊ remāsisti so
lus. Iam neq̄ scribet t̄ sua ma
nu scīssima dicēs t̄ fili mi kmē
ve m fr̄ mi thy. q̄d h accidit t̄
tristicie ⁊ tenebrar᷑ ⁊ dāpni. q̄ or
phanu fcū sum᷒. Iam nō ueniet
ad te epl̄e ei᷒. In quib᷒ scptū sit
paulus modic᷒ seruus ihu xp̄i. Iā
nō scribet de te ultius ciuitatibꝫ
dicēs. Suscipite filiū meū di
lectū. Complicata sū libro ꝓphar᷑
⁊ signata sū eos q̄ nēmē hēm᷒ int̄
p̄tem pabolar᷑ ⁊ enigmatū ⁊
eloq̄or᷑ ipor᷑. Et ꝓpha plangebat
filiū suū ⁊ dicebat. ve m fili
mi. ue m. Ego ā ve m magr̄
mi. ve ue m. Amodo cessauit
⁊ defec̄. ⁊cursus discipl̄or᷑ tuor᷑
romā uenientiū ⁊ q̄rentiū nos.
Iam nēō dictur᷒ ē. Fratres ⁊ vide
am᷒ doctores nrōs ⁊ interrogem᷒
eos quali rege nos debem᷒ opor
teat ecclās nb̄ ⁊missas. ⁊ int̄
p̄tabūt nb̄ eloq̄a dn̄i ihu xp̄i. ⁊ e
loq̄a ꝓphar᷑. Ve ne hīs filius
fr̄ mi thy. qui priuati s patre
spāli. quibꝫ p̄uat᷒ ē grex. ⁊ nb̄
ē fr̄ ne. qui p̄uati sum᷒ magr̄is

nis spiritualibus qui collegerant in intellectum et sacram uectio ac noue legis et colligauerant in suis epistolis. Ubi est cursus pauli et labor sanctorum pedum eius. Ubi est os loquens et lingua consulens et spiritus bene placens deo suo. Quis non ploret et ululet. Illi qui meruerant gloriam et honorem apud deum tanquam malefactores traduntur in mortem. Ve mihi quoniam illa hora in turri sui corporis sancti sanguine innocenti cruentatum. heu mihi pater mi magister et doctor nunquam iterum tali modo te extitisti. Quam ergo quo ibo te querere gloriam et amorem et laus fidelium. Qui nos cognoscere fecit. uocem tuam fistula ecclesie. et fistula altisona. plectrum psalterii de cathedra. Ecce iuisti ad dominum tuum et dominum quem desiderasti et toto affectu concupisti. Ierusalem et roma pariter amicicia equales facte sunt in malo. Ierusalem crucifixit dominum nostrum ihesum christum. roma uero apostolos eius interfecit. Ierusalem autem fuit eius qui crucifixit. roma autem sollempnizando glorificat quos interemit. Et nunc firmi. thym. quos dilexisti. et toto corde desiderasti. saul dico regem et ionatham. in uita sua non sunt separati nec in morte. Et ego non sum separatus a domino magistro. nisi cum nos separauerint homines iniqui et pessimi. et separatio huius oris non erit semper. Anima enim eius cognoscet dilectos et sui hic qui ei loquuntur quamuis ab eo elongati sunt. In die autem iterum magnificatiua erit separatum ab eis. hec dicto.

Crisostomus quoque in libro de laudibus pauli hoc glorioso apostolum mirum commendat. sic dicens. Nil prorsus errauit qui pratum quoddam insigne uirtutum ac paradisum spiritualem pauli animam nuncupauit. Que autem lingua laudibus eius inueniatur equalis. cum omnia que sunt in hominibus bona anima una possideat et ea cuncta plene ac cumulate. nec solum hominum. sed et quod est amplius angelorum. nec tamen ideo retinebimus quin potius pauca dicemus. et est hoc maximum laudis genus. cum orationis copiam uirtutis superat et magnitudo laudati. Siquidem uinci multo est nobis gloriosius quam sepe uicisse. Unde ergo oportunius laudis eius sumentes exordium. nisi ab hoc ipso primum ut ostendamus eum bona omnium possidere. Abel obtulit sacrificium et inde laudatur. Sed si pauli hostiam ad ducamus in medium quantum celum a terra superior apparebit. Si quidem semetipsum dupliciter immolabat per dies singulos. Quam tamen hostiam duplicem offerebat. tum in corde tum in corpore mortificationem circumferens. Non enim oues offerebat aut boues. sed semetipsum dupliciter immolabat. Neque his contentus fuit. sed et orbem uniuersum studuit offerre. Nam terram ac mare. greciam atque barbariem omnemque sub sole regionem quasi uolitans circuiuit. Ex hominibus angelos faciens quin ymmo ipsos homines

qui ex demonibus in angelos provehens
et hinc hostie recipit equale. Quod
paulus gladio spiritus sancti ymolavit
et in illo altari quod super celum locatum
est obtulit. Paulus vero ab eis inter
fectus est quos ab innumeris malis
cupiebat eruere. Vis autem ei innu
merabiles et ostendi mortes. Tot
utique quot et dies vixit. Noe se tantum
in archa legitur servasse cum liberis. Sed
autem multo seviore inundatione dilu
vio paulus in archam coaptando compagibus
tabularum, sed epistolas componendo per
tabulas universum orbem pericli
tantem ex mediis fluctibus li
beravit. Hec autem archa non uno loco
circumfertur que orbis terminos
complendit. Non bitumine ac pi
ce, sed spiritu sancto eius tabule sunt per
uncte. Hic suscipiens pene irratio
nalibus aliis stultiores ymita
tores effecit angelorum. Hinc quoque
illam vincit archam, que illam corvum
recipiens corvum rursum emisit,
et includens lupum feritatem eius mu
tare non potuit. Hic vero accipi
tres milvosque suscipiens sicut
columbas et excludens omnem feroci
tatem mansuetudinem spiritus intro
duxit. Abraam mirantur omnes
quod ad dei preceptum patriam atque cog
natos reliquit. Sed quomodo paulo pos
sit equari qui non modo patriam et cogna
tos, sed ipsum quoque mundum reliquit.

ymo quoque celum et celum celi, et hec omnia
christi suscipiendo despexit. Unum percu
tis istud solum, id est christi caritatem requi
rens in presentia, neque in fu
tura, neque altitudo etc. Sed et abra
am in periculum se tradens hosti
bus filium fratris eripuit. At paulus
universum orbem de ipsa diaboli extra
hens manu innumerabilia pericula
sustinuit, pro quibus mortibus maxi
mam securitatem aliis comparavit.
Filium quidem abraam voluit ymmo
lare. Paulus autem semet ipsum milies
ymolavit. Ysaac pati
entiam aliquis admiratur, quoniam pute
os a se fossos obstrui patiebatur.
At paulus non puteos tantum la
pidibus obrutos, sed corpus ipsum non
solum sicut ille cedebat, sed eos a quibus
patiebatur in celum studebat eve
here. Quanto enim amplius obruebatur
iste fons, tanto erumpebat ma
gis ac plures ex se fluvios
effundendo manabat. Verum lon
ganimitate atque patientia Ia
cob scriptura miratur, et quam nam il
la est que pauli patientiam possit
ymitari. Neque enim vii annorum, sed
toticus vite servitium pro sponsa pertu
lit christi. Non adustus solum estu
diei et noctis gelu, sed temptationes
mille perpessus est, et nunc quidem verbi
bus, nunc vero lapidibus scissus atque
collisus, et inter tamen ubique pro

siliens captas oves ex dra-
faucib' abstrahebat. Cor-
ioseph pudicitie virtute decor-
atus e. Et ego vereor ne iam
ridiculum sit. hic eq paulu lau
dare qui semp ipz crucifigens. n
solu huanor corpor pulchritu
dine. s oia eq q videt rebus
clara ac decora cuiebat qad
mod nos favillam cinemq d
spiciam q qi mortu prorsus
ad mortuu in mobilis pma
nebat. Stupet iob os hoi
nes. Est e athleta mirabil'
sit paul' no mesib tm. set
anis plimis i agone pdurans
tm clar' emicant. no teste gle
ba same carnis radens. s i ipi
itelligibil' os lectois frequent
itans. pugnans adv's tempta
tiones innumeras oi eat lapid'
tollerantior. q no actb co. inim-
amicis. s a cuctis i fidelibus.
a frib. eq obrobria sustinebat
co sputat' ab oib atq male
dict'. ille erat mag hospita
litas cura paupu. s; et ille
curam impendebat carne d blib'
hac iste ais morbidis exige
bat. ille oi advenienti aprie
bat domi. hui vo aia vniu
so patebat orbi. Et ille quid
cu oves bones habet i mi
mos eat i paupes libalis. h

u mi apli cor suo possidens. Ve
h sufficient' i dignitib' ministra
bat. Vn alicubi commemorans
necitatib mgt i eis hi qui
mecu eat ministrauunt man'
iste. s; vmes atq vulnera
senos sco iob inferebat dolor
es. s si pauli vba fame cathe
nas pic[ul]aq cosiderens q ad ome
sticis ab extraneis aceto paciebat
orbe. sollicitudine q p ecctias
ustione q p scandalizatis sin
glis pferebat. videbis q oi
erat duor aia ista. co fru atq
ad amante firmitate supabat
Que ei cor h mite paul' su
stinuit. Que oi vbme mole
stior d singlis q bq labuntib
mestitia cosuebat. vn co uigere
lacimar. ex eo fontes n dieb
solu. s e noctib effluebat oiq
m lire ptinente vehementi afflí
gebat i singlis pp q e dicebat
filioli mei qs iter pturio.
Moyses p iudeor salute d levi
elegit de libro. moyses itaq cu
ceteris se obtulit pire. paul' p
ceteris. No ei cu pereuntib pire
voluit. s v salvarent' alii. ipe
d glie eternitate decidere. ille
qde pharaoni. h dyabo cotidie repu
gnabat. ille p vna gente. iste
p vniuso orbe certabat. n sudore
s sangne. Iohes incibu

locustas ⁊ mel silue͞r sumebat.
Sȝ paul⁹ ita ī medio m̄di sc͞pitu
q̄ad mod᷒ ille in h̄emo quiete
ūsat⁹ ē. Nō quid᷒ pastus locust͞is
ac melle silue͞r. ꝯulto ā hꝫ
uictu uilioꝛe ꝯtent⁹. ac necio
quidē ꝯ indigens cibo fuedi
studio p̄dicandi. Ꝺm illi⁹ ad ū
sus ħēodiadē apuit magna cō
stantia. ⁊ iste nō vnū aū duo᷒
aut t͞s ſꝫ ī mūdos ⁊ simli p̄otto᷒
p̄otate cōꝛrip̄uit. ⁋ Restat ut
paulū iam anglis ꝯpareum᷒
In qbꝫ magn͞ficū p̄dicami⁹. q cū
oī cura dō obedīuit. Qd᷒ dd ad mi
randū dicebat potētes ūtute
facientes ūbū ei⁹. Qd ū a͞ ꝓpha
in anglis inuit⁹. Qui fac ī igt
anglos suos sp͞s ⁊ m̄istros suo᷒
igne͞ urente͞. Sȝ in paulo hoc
possum⁹ inuenire. q uel d̄ ignis
ac sp͞s totū t͞raꝝ p curr͞it oꝛ
bem p curr͞endo pugnau͞. Sȝ ñ
dū celū iste sortit⁹ ē. Et hoc ē
oīo mirabil͞e. q tal͞r ūsabat⁹
in t͞ris ē mortal͞ꝫ ad h͞ec īme cō
dat⁹. Qu ſꝫ nos sum⁹ ꝯdēp na
tōe digni cū vno hōīe bm oīa
ī se ꝯ regnante. ñ minimā quidē
eoꝝ p͞te studem⁹ ymitari. Nō ē
alia ē sortitus ille naturā. ñ
dissimilem natus aīaꝫ ñ alt͞u
h͞itans m̄dū. ſꝫ in ead͞ t͞ra ead͞
q regione sb ead͞ ē legibus
nutritus ⁊ morib⁹ cūctos q̄ nūc
sūt hōīes ul͞ fuūt aī ūtute t͞n
scendit. Sed vm hoc solū in illo
mirabil͞e ē. q p̄ h͞undātia d͞uo
tōīs q̄nda͞ m͞i nō sensit dolores
p ūtute susceptos. ſꝫ ꝯ ūtute͞
ip̄am p m͞cede pensauit. Nam
nos quid᷒ ꝑ ea͞ ñ p̄posita m͞cede
ꝯtam⁹. Quā ille ꝯplectēs ē sin
p̄mio diligebat. cūcta illa aspi
tate sua uidens⁹ impedire ūtu
tē. cū oī mansuetudie p̄tens.
cotidie celsioꝛ. cotidie assurgeb
at ardentioꝛ. Et in temptatis
ꝯ piclis. noua sp̄ alacritate p
ugnabat. Qu cū ꝯ morte iam
p̄minente͞ uidēt. ad ꝯone͞ d͞lec
tatōīs ꝯ gaudiū alios p̄uoca
bat dicēs. Gaudete ⁊ ꝯgratulami
ni. Itaq ad ꝯtōnē ⁊ ī iuria᷒ q̄s
ob p̄dicandi studiū sustinebat
mag͞ q̄ ad hōꝝ oblectam͞ta p̄pe
rabat. mortis p̄ci͞ q̄ uite de
sideriū appetens. paup̄tatis q̄
opulentie. ⁊ mlto ampli⁹ labo
res q̄ alii req̄e͞ p̄ laborē. ac me
roꝛē mag͞ eligēs q̄ alii uolu
ptatē studiosius. p inimicis
q̄ alii ad ūs inimicos. vnū illi
formidandū erāt atq metuendū
offensa uidelicet dī. ñ desiderabile
illi aliud erāt ñ placē dō sp. Ideo di
co q nil p̄sentiū ꝯsiderabat.
Sȝ ñ aliq futuroꝝ. Nō ē m̄dicā

inermes et egentes · existimans pecunias prin
cipas potestates · hec esse non quam aranearum
fila reputavit · sed ea que perficiuntur
in celis · contulit ei ardentem in christi amo
rem invidebis · hic si quid pollicens de
lectatione non angelorum non archan
gelorum dignitate non quam eorum similes
concupiunt · Quod enim erat maius omnibus
christi amore fruebatur · Sum hoc beati
orem se cunctis putabat · sine hoc aut
nec dominationum nec principatum soci
us esse cupiebat · quia cum hac dilectione
magis esse vel extremus · ymo quam ex
nisso primitorum · quam sine hac inter
summos et honores sublimes · hoc est
erat illi maximum ac singulare tor
mentum ab hac caritate discedere
hoc illi erat gehenna · hec sola pena ·
hec infinita et intollerabilia supp
licia · sic presertim caritate christi · hoc
illi vita · hoc mundus · hoc regnum ·
hoc promissio hoc bona videbantur
in mundo · Sic despiciebat uniuer
sa que timemus ut sola verba iam pu
trefacta et tempori · Tyrannos vero
ac populos spirantes furorem ve
lud quondam esse culices extimabat
mortem vero ac cruciatus et mille
supplicia quam ludum putabat esse
puerorum · dum modo pro christo ea sustineret ·
Reputabat enim vinctus cathena
magis quam dyademate coronatus ·
Et eum cruciatus carceris habitabat
in celo · ac libentius verba recipie

bat contumeliam quam alii brauia di
ripiant · Et dolores non minus quam
premia diligebat · cum ipsos utique
dolores loco duceret premiorum · propterea
illos et gratiam nominabat · quia quam nobis
sunt cum tristicie · hec prebebant magnam
voluptatem · merore quoque maximo
urebatur propterea et dicebat · Quis scan
dalizatur et ego non uror · Et in merore
dicat quis inesse aliquam voluptatem
multi enim qui filiorum mortibus vul
nerantur ad consolationes accipiunt
cum suis fletibus relinquuntur magisque
dolet cum dolore prohibentur · Sic pau
lus nocte et die consolationem accipieb
at cum lacrimis · Nullus quippe tanto
affectu mala propria · quanto ille defle
bat aliena · Quemadmodum est illum o
pinatus afflictum cum perditionem de
fleret peccatorum · Qui ut illi salui
fierent a celorum gloria cupiebat ex
cludi · Nam non saluari illos mul
to acerbius extimabat · quam semet
ipsum perire · Huic igitur cui nam rem po
terit quis comparare · Cui ferro · Cui ad
amanti · Quod iam illam quis appellaret
animam auream vel magis adaman
tinam · Nam et omni erat adamanti for
tior · et auro gemmisque preciosior ·
et altera quidem in firmitate · alterum
superabat preciositate · Sed igitur rei hec
ab aliquo anima comparetur · Harum quidem
est omnino nulli · Quod si vel auro adam
antis fortitudo vel adamanti honor

acet anni. Tunc forte aliq in
cparatio ei pauli posset aie cueni
re. sz qd quo adamante cauza ad
silitudinem ad ducit pauli. cqu
du si ex diuiso apendas oem e
Tunc uidebis apte pauli mte
gre pondus excas. cmundo q c
oibz que in mudo sunt. paulu
dicim digniore. si q mud
eo dign no e. sz forte l celu
sz istd q in ueit infer. si e
no solu celu. sz e que hec mte
lis di pposuit caritati quo non
mag dns qui tanto e benigne
paulo. quanto malitia bonitas
an cellit. in nimis celis ei in
dicat dignitate. No ei nos tm
dilig ds. qm a nb ipse diligit. sz
tanto effusius quanto ne smo
suffic explicare. In padisu q qz
huc ds rapuit. c in celu tciu
sblimauit. At in merito si qde
paul infra gradiens. sic se
gebat in cuctis qi anglor socie
tate fruet. Iam uisibli ad
huc cor colligat. illor pfecto
ne gaudebat tantisz singlita
tib sbditus. In nllo i ferior si
nis uirtutibz appere cetabat. Na
c tanq pennatus totu docendo
puolauit orbe. euels mcorus
labores pericula q ctempsit. c
qi iam celu possidens cucta
preres terena despex. ctanqm cu

ipis iam in cous uirtutib degens.
uigi mtis i tetone uigilauit
Et anglis quid sepe diusar ge
tiu cura cmissa e. sz nlls illor
ita edit u o ppliu gubnauit
ut paul uniusiz orbe. Sicut a
ais i dulgetissi pr afficit ega
filiu freneti cplexu cui quanto
mag cuitus ictibq pulsat
Tanto ei poci misat c deflet.
Ita paulus illis a quib afflige
bat. maiora adhybebat fome
ta pietatis. Sepe namqz pillis
qui eu quaqs plauiant c eius
sanguine sitiebat lacrimabat
uehemter dolebat. c p ei orabat
Fris uoluntas quid. cor. m. c e.
Uehemt q mordebat. ac penitus
discerabat cu eos perunte q ui
det. Ut ei missu in igne feru
totu pfecto ignis efficiat. s pau
lus caritate succens effect tot
e caritas. Q qi cmunis toti
mdi eet pr. Ita i actone hoium
c i ipor pmitalis pentes pmo
cunctos no carnales pm e spua
les pres sollicitudie ac pietate
sbabat. Qem e pror hoies ds eu
be cupiebat. qi e uniusu mdu
ipe genuisset. Sz os indi regno
festinabat inducere cor c aiam
phus qs diligebat ipendes
Jo iste ignobilis c cptemptus
q atem excebat i pellib. tanta

uirtute pgressus ē . ut uix . xxx . ta
noꝝ spatio . ꝯ romanos ꝯ ꝑsas
ꝯ ꝑthos ꝯ medos . indos . ꝯ scitas
ethyopes ꝯ sarromatas atqꝫ sa
racenos . ꝯ oēs proꝛs hoīu͂ gens
sb iugo mitteret ūitatis . Et sic
in stipulas . aut fenu͂ ignis
in missus . s oīa demonu͂ opa
ꝯsūpsit . paulo eīn insonāte li
gua . ꝯ om̄i igne uehemēti u
ruente celebrant oīa . oīaqꝫ fu
giebant . ꝯ dmonu͂ cultꝰ ꝯ tyr
ānoꝝ mine ꝯ domesticoꝝ ī sydie
sic radius solis orientibꝫ ꝯ te
nebre fugant . ꝯ ad ulti ac fu
res foueis condunt . ꝯ latrones
recedu͂t ꝯ hōicide ad antra fu
giu͂t . oīaqꝫ lucida efficiunt .
ꝯ clara de sr radius illustratib
s īqꝫ eum . disseminante paulo
fugebat error . ūitasqꝫ remea
bat ad ultīa ꝯ q̄ dictu feda dfe
cerūt . atqꝫ ꝯsūpta sūt . isto ig
nis uapore . paleaꝝ uice ꝑeun
tes . Clam uō int h ūitatis
flāma fugebat resplendens
ꝯ usqꝫ ad celu͂ sblītate ꝯscendēs
ab hiis potissimu͂ sblūata q
eam opmē uidbant . Nec pi
cula aut impetus ꝑcessu͂ eī ī
pedire potuerūt . Errorꝰ u tal
ē ꝯditꝰ . qd nllo ꝯ obstante
ꝯsenescat ac dfluunt talis a
exd uiso . ūitatis statꝰ ꝑ mltꝰ

impugnātibꝫ suscitatꝰ ꝯ cstit .
Qm̄ ꝯ ita genꝰ nrm̄ noblita
uit ds . ei similes studām in
ueniri . Atqꝫ impple istd pute
nꝰ qm̄ tale illi . q̄le nb coꝛ fu
talꝰ aīa tales ubi . Prm̄ illuz
teqꝫ fouit . ꝯ q̄ ad mods illꝰ ita
ē ꝯ ds tuus . Vis di dona ī pau
lo cognoscē . Vestimīta eī erat
dmoībꝫ eāit . h uō ampliꝰ ad
miranda . qꝫ paulus n cu͂ in
picula irruēt temeritatꝰ agu
potāt . n cu͂ picula fugēt timi
ditatis . Amabat ꝯ eī ꝑsentē
uitā ob lucꝛ docendi ꝯ rusꝰ eā
uald despiciebat . ob ꝑphyam
ad q̄ illu͂ mdi ꝯtēptꝰ euexat .
Deniqꝫ cu͂ uideīs paulu͂ picla
fugiēte nō mirꝰ illu͂ ad miteīs
qd cu͂ se piclis gaudꝫ appone .
Vt ē h fortitudīs . ita id ē sapie
Et cu͂ uideīs illu͂ de se ipo aliq
sonāte . simili . ad miteīs ac si
uideīs illu͂ semꝫ ipm . Vt ē ꝑ
humilitatis ē . Ita istd magm
mitatis . Magis ē delinqndo
de se q̄ tacēdo uolebat laudari .
Qm̄ n fecisset istd culpablior illꝰ
eēt . Qꝰ se ipo importune laudāe
dixerit . n eī glatꝰ fuissꝫ cēditꝰ
ꝯ reus os ꝑdidisset . qꝫ du͂ se
humiliassꝫ amplꝰ . Tē paulus
rimit glando q̄ altꝰ laudes
ꝑpas occltando . n tm̄ q̄sq̄ ꝑ

fuit· cũ sua m̃ta celaret· q̃m iste
cũ p̃dẽt· Est aũt grande malũ ď se
ip̃o a'd grande dr̃e atq; mirabile
extremeq; dementie ẽ· nulla p̃mi
nente necitate rex· ꝯ necitate ui
olenta p̃p̃is laudib; nolle ďtrahi
Non hoc fm dm̃ loq̃ iudiciũ ẽ·
poti' in sanie· hoc ei oẽm mercedẽ
euacuat laborib;q; q̃sita· Et ẽi
altius de se offerre s'mone glosi
ẽ· ꝯ insolentis seseq; iactantis
Dr̃e aũt illa tm̃ m̃ q̃ p̃senti cãe
nec̃e sit· fructũ amãtis ꝯ m̃ltoꝝ
remedia cogitãtis sic̃ fec̃ ꝯ pau
lus· q asserendo coact' e· in laudes
suas ire ꝯpuls' ẽ· maxieq; dig̃
tate suã offenderet· plura ã ꝯ ma
iora celauit· uel iaz inq̃d ad uisio
nes ꝯ re· d· p̃ueco ã ꝯc̃· Tanta p
aulus tantaq; c̃bra cũ do h̃ñs
colloq̃a· q̃nta n̄ p̃p̃hetaꝝ· n̄ ap̃loꝝ
nullus h̃uit· p ea ip̃e humilioꝝ red
debat'· uisus ẽ plagas metuẽ
ut dr̃es· q̃ cũ fm nãm un' eẽt ex
plib; p uoluntate nõ solũ ẽ m̃ltos
hoies· s; m ẽ un' ex angelis eẽt
Neq; uõ metuẽ plagas rep̃hẽsio
ne dignũ· q; plagaꝝ metu dd' i
dignũ pietate ꝯmittet' h' ip̃o
ẽ quo plagas tim; qui mẽtaiẽ
nõ uinc̃t' ad mirabilioꝝ ostũdit'
q̃ ille qui nõ tim;· sic̃ n̄ merer' el'
pabile ẽ· q; p morem aut facẽ·

fuit paulus ostũdit'· q; in tali n̄a
uiuẽs p̃t q̃dã m̃ s̃ nãm· q; si mor
te timuit· ne ip̃am quid' recusa
bat· nõ ẽ nãm h̃re in firmitatib'
s̃bditã· si s̃uire infirmitatib;
ẽm̃osũ ẽ· ut m̃ẽto ille mirabi
l' h̃eat' qui in bẽcillitate nãe· uo
luntatis uirtute sup̃auit· Qz si ioh̃z
qui dicebat' ꝯ m̃achu' a ꝯsortio·
separũ· h' itaq; p p̃dicatoris officio
effec̃· Cũ si quid' s̃ istd' suscepit
offiñ nõ oportet molle ẽẽ aũ reso
lutũ· s; fortẽ ꝯ p̃uicta robustũ·
Neq; ẽ attingẽ q̃oq; deb; p̃clari·
h' mun'is fuctõne· ñ p̃at' sit aĩaz
miles trade' in morte' atq; dis
c̃mĩa· Q' ẽ nõ tali aĩo ẽ· m̃ltos
alios suo p̃det ex'· magisq; utile
ẽ si quiescat· ẽ q; tm̃ ual;· Non
ita gubnatore· n̄ ad bestias dim
cante· Nõ ludo gladiatorio ď sti
natũ· nõ q̃ppiã aĩo· ẽ ad discrimĩa
ꝯ mortes p̃ratũ atq; dispositũ h̃re
oꝫ aĩaz· ut eũ q offiñ suscep' p̃di
candi· Nã ꝯ p̃icla p s̃co maiora
ꝯ ad ũsariũ seruoꝝ· n̄ usq; p̃s
simili ꝯditõne c̃tat'· Celũ nãq;
in p̃mio gehẽna in supplic̃o p̃p̃oit'·
Si uõ aliq̃ int' eos sũt ꝯmoto ẽ
noli hoc ď lictũ putare· Non em
ꝯmoin̄ malũ ẽ· q; irronabili·
nllõ q̃ iusto flagitãte negotio
ꝯmoueri· huc ei affẽs p uid' nb
[illegible] in fuit· ut dormientes aĩas

atque resolutus ab inertia atque desidia suscitaret. Quare cum gladio ante ita intimi mentis ire ac mentem imposuerit ut cum eo utaretur. Benignitas enim non semper bona est, sed cum illam tempus afflagitat. Quando non vis id non ad est. Sed illa virtus sancta est. Ita et Paulus secundum usus et affectum et in mansuete loquentibus melior erat iratus. Hoc autem in eo erat mirabile quod cum vinculis verberibus atque vulneribus longe splendidior erat diademate purpuraque fulgentibus. Cum vinctus per tam vastum pelagus ducebatur ita gaudebat tamquam in maximum imperium duceretur. Postquam Romam ingressus est, non ibi stare contentus est, sed in Hyspaniam percurrit. Nec unum quidem diem in ocio passus est et quiete transire. Et in predicandi ardore ipso igne ardentior nec pericula timuit nec irrisiones erubuit. Hic non maiore admiratione dignum est quod cum tam esset audax ac velud ad pugnam semper accinctus et igne quodam belli aspirans rursus placabilem atque flexibilem se prebebat. Nam semienti. sed potius fuerit precepit ut iret. rursum ne recusarent. Dixerunt per murum cum deponi oporteret. et passus est huius rei gratia. ista faciebat ut predicatori diutius insisteret. Et cum multis habundantibus videret adversariis metuebat propter hoc ne forte pauper hic atque inops multorum salutis abscederet. Certum cum his qui sub uno pugnant magistro mi

licet in fixa vulnera fluente sanguine et non sub hostibus aliis cedentem. Et stantem fortiter hastasque vibrantem crebrisque ictibus adversarios confundentem nec omnino dolori parentem. maiori absque dubio tanto duci alacritate subdunt. Hoc itaque factum est in Paulo. Videntes enim illum ligatum cathenis et nunc in carcere predicantem. videntes etiam verberatum et tamen verberantes ipsos fratres capientem maiorem propter hoc fiduciam colligebant. Idque significans ait. ut ita ut plures ex fratribus confidentes in domino. Quod. in vinculis meis abundantius auderent sine metu verbum dei loqui. Tunc etiam ardentiore alacritate et ipse capiebat ac vehementius in adversarios ferebatur. Sicut enim ignis ad diversas plerumque materias admotus magis augetur et incrementa sortitur. Sic et lingua Pauli quibuscumque fuisset admota ad se eos continuo transferebat. Inpugnatores quoque eius pabulum spirituale huic efficiebantur igni. quia per ipsos evangelii magis flamma accendebatur. Hec Chrysostomus.

De septem fratribus

Septem fratres fuerunt filii beate felicitatis quorum nomina sunt Januarius. Felix. Phylippus. Sylvanus. Alexander. Vitalis et Martialis. Hos omnes cum matre iussu Antonini imperatoris publius prefectus ad se vocari fecit. Suasitque matri ut sibi et filiis suis misereri deberet. Que ait nec blandiciis tuis potero allici nec terroribus frangi. Securam enim sui de spiritu sancto quod habeo quod te

simulo vivat et melius vincat occisa. Et conversa ad filios ait. Videte filii karissimi celum et sursum aspicite quia ibi deus vos in christi amore exhibete. Quod prefectus audiens eam alapis cedi iussit. Sic igitur matre et filiis in fide constantissime permanentibus omnes matre vidente et confortante diversis sunt suppliciis interempti. Hanc beatam felicitatem vocat gregorius plusquam martirem quia septies passa est in vii filiis et octavo in corpore proprio. In omelia. Beata felicitas credendo extitit ancilla christi. predicando facta est martir christi. vii quippe filios suos sicut post se timuit vivos in carne relinquere sic carnales parentes solent timere ne mortuos premittant. Pertimuit spiritualis quos carne pepererat mundo filios suos quos carne esse cognoverat sine dolore non poterat morientes videre. Quia erat vis amoris interior quam dolorem vinceret carnis. Recte igitur hanc feminam martirem dixerim que toties est in filiis extincta desiderans. Plus est martirium timuit. ipsam quia martirii palmam meruit Que ex amore christi sola sua mors minime sufficere. passi sunt autem circa annum domini c. x. De sancta Theodora.

Theodora nobilis mulier et speciosa apud alexandriam tempore zenonis imperatoris virum habebat divitem et deum timentem. Diabolus autem theodore invidens sanctitati eius quendam divitem in illius concupiscentiam incitavit. Qui eam crebris nuntiis et muneribus molestavit ut ei assensum sibi preberet. Sed illa nuntios respuebat et munera contempnebat. In tantum autem eam molestabat quod ipsam quiete non permitteret habere et pene deficere videretur. Tandem quandam magam ad eam misit. Que eam ut illi misereretur et ei consentiret plurimum hortabatur. Que dum diceret se coram oculis dei cuncta cernentis tam grande peccatum nunquam committere. malefica adiunxit. Quecumque in die fit deus scit et videt. Quecumque autem ad vesperante et occidente sole committitur deus minime intuetur. Dixitque puella malefice. Numquid veritatem dicis? Et illa. Veritatem dico. Decepta igitur puella verbis malefice. dixit ut ad vesperante die vir ad se venire faceret et voluntatem suam compleret. Quod cum viro retulisset. ille vehementer exultans. hora qua condixerant ad eam venit. secumque concubuit et abcessit. Theodora ad se ipsam rediens amarissime flebat. et faciem suam percutiebat dicens. heu me heu me perdidi animam meam. destruxisti aspectum decoris mei. Vir autem eius ad domum rediens et uxorem suam sic desolatam et merentem videns causam tamen nesciens eam consolari nitebatur. Sed illa nullam consolationem recipere vo

lebat· Mane aūt fc̄o q̄dā monasti
um monialiū adiit ⁊ abbatissā
īterrogauit· Cui dō q̄dā ḡue de
lictū q̄ die ad uesp̄ante cōmisat
scire posset· Cui illa· n̄ deꝰ abscōdi
pōt· q̄ deꝰ scit ⁊ uidet oē q̄d fit· q̄
cūq; illd hora cōmittat̄· Q̄ flens
amare dix̄· Da m̄ librū sc̄i eūḡlij
ut sortiar mēm rpm· ⁊ apiēs
libꝝ repit· Q̄d sc̄psi sc̄psi· Re
diens aūt domū dū q̄dā die uir
suus abēēt· comā suā p̄cidit
⁊ uestimēta uiri assumēs ad q̄
dam monastiū monacoꝝ q̄ per
xviij· miliaria distabat festina
uit· ⁊ ut idē cū monachis recip̄et
petiit· ⁊ q̄ petiit impetrauit· In
terrogata aūt de noīe dix̄ se theodoꝝ
nūcupari· Illa aūt oīa officia hūi
lit̄ faciebat· ⁊ eiꝰ s̄uitiū omībꝰ
ḡtū erat· Post aliq̄s aūt an
nos abbas fr̄em theodoꝝ uoca
uit ⁊ ut boues iūgēt ⁊ oleū
de ciuitate afferēt p̄cep̄· Uir aūt
eiꝰ plīm flebat· timēs cū ui
ro alio recessisset· Et ecce āgls
dō ei dix̄· Surge mane ⁊ sta ī ma
rtirio pet̄ apli· ⁊ q̄ t̄ obuiauīt
ipā uxor tua ē· Ecce uo theo
dora ⁊ cū camelꝭ ueit ⁊ uirū suū
uidēs ⁊ recognoscēs int̄ se dix̄·
Heu me uir m̄s bōe q̄ᵐ laboro
ut expiar a pc̄ō q̄ feci in te·
Cū aūt app̄pinq̄sset salutauit eū·

dicēs· Gaudeas dn̄e mi· Ille aūt
eam penitꝰ nō cognouit· s; diutis
sime expectaret· ⁊ se deceptū
clamaret facta ē uox ad eū di
cēs· Ille qui te heri mane salu
tauit uxor tua erat· Tante
aūt sc̄itatis fuit bēā theodora
ut multa miracula faceret· Nā
⁊ hoiem laceratū a bestia eripuit
⁊ suis p̄cibꝫ suscitauit· Ipām be
stiam insecutā maledix̄ q̄ sbi
to mortua corruit· Dyabꝰ aūt
scītate suā ferre nō ualens ei
apparuit dicēs· Meretrix p̄ oībꝫ ⁊
adultā reliq̄sti uirū tuū ut h̄
uenires ⁊ me cōtēpnēs· p uirtu
tes meas t̄mēdas in te susci
tabo p̄liū· ⁊ si te nō fecero cru
cifixū negare n̄ dicas q̄ ego
sū· Ipā aūt ē crucis siḡ edidit
⁊ p̄tinꝰ dēmō euanuit· Quadā
aūt uice dū d̄ ciuitate cū camelꝭ
rediret ⁊ ī q̄dā loco hospitata
fuisset· puella q̄dā ad eā nocte
uenit dicēs· Dormi mecū· Que
cū respueret iuit ad aliū q̄ in eod̄
hospitio iacebat· Cū aūt eiꝰ uēt̄
ītumuisset· ⁊ d̄ q̄ cōcepisset int̄
rogata fuisset ait· Monachꝰ ille
theodorꝰ dormiuit mecū· Natū aūt
puerꝝ ad abbatē monastu trāsī
misit· Qui cū theodorū incparz
⁊ ille s̄ īdulgerī peteret scapulꝭ
suis puerū īposuit· ⁊ d̄ monastio

compleret. Illa autem reiecta xvii annos ex
monasterio remansit et de lacte pecorum
infantem nutrivit. Diabolus autem tandem
eius patientie invidens in speciem viri
sui se transfiguravit et ei dixit: Quid
hic agis domina mea? Ecce langueo
propter te nec aliquam consolationem recipio. Veni
ergo lux mea, quia si cum viro alio ia-
cuisti, hoc tibi indulgeo. At illa
credens virum suum esse dixit ad eum:
Nunquam amplius tecum manebo, quia
filius Iohannis militis concubuit mecum
et volo agere penitentiam de eo quod in te
peccavi. Et cum orasset statim evan-
uit et demonem fuisse agnovit.

Alia item vice diabolus voluit eam terre-
re: nam in solitudine ferarum tamquam bestie
demones ad eam venerunt et vir quidam
eas instigans dicebat: Comedi-
te meretricem hanc. Illa autem orante eva-
nuerunt. Alia vice multitudo
militum veniebat quibus princeps precede-
bat et cum ceteri adorabant, dixerunt
quidam milites Theodore: Surge et ad-
ora principem nostrum. Cui respondit:
Dominum Deum adoro. Quod cum principi
nuntiatum fuisset, iussit eam addu-
ci et tot tormentis affici ut mor-
tua putaretur, et postmodum omnes turba
evanuerunt. Alia item vice vidit
ibidem aurum multum quod signans se
inde refugit et Deo se recommendavit.

Alia etiam vice vidit quemdam canist-
rum plenum omni genere ciborum ferentem

et dicentem: dicit princeps qui te ceci-
dit: Tolle et comede quia nesciens fecit
hoc. Illa autem se signavit et protinus
evanuerunt. Completis autem vii
annis abbas patientiam eius considerans
eam reconciliavit et cum puero in
monasterium introduxit. Ubi cum duos post-
modum annos laudabiliter peregisset,
puerum accepit et se cum illo in cella
sua clausit. Quod cum abbati fuisset
relatum, misit quosdam monachos qui
diligentius auscultarent quid domina
cum ea loqueretur. Illa autem puerum am-
plexans et deosculans dixit illi:
Fili dilectissime, tempus vite mee
venit. Relinquo te Deo, ipsum patrem
et adiutorem habeas, fili. Insistas fili
dulcissime ieiuniis et orationibus
insistas et fratribus tuis devote servi-
as. Et hec dicens spiritum tradidit et in
Domino feliciter obdormivit. Quod puer
cernens flere plurimum cepit. In ipsa autem
nocte visio abbati monstrata est
in hunc modum: Nuptie maxime pa-
rabantur et venerunt ordines angelorum et
prophetarum et martyrum et omnium sanctorum. Et
ecce in medio eorum mulier sola gloria
ineffabili circumdata et venit usque ad
nuptias et sedit super lectum et omnes
astantes adorabant eam. Et ecce
vox dicens: Hec est abbas Theodorus
qui falso de puero accusatus est
et vii tempora super eam mutata sunt.
Castigata est enim quia cubile viri co-

in quinnati. Excitatus autem abbas convocatis cum fratribus ad cellam eius venit et ipsam iam defunctam invenit. Et intrantes et discooperientes ipsam esse feminam invenerunt. Misit itaque abbas pro patre puelle qui eam infamaverat et dixit illi: Vir filie tue mortuus est. Et auferens vestimentum mulierem esse cognovit. Factus est ergo timor magnus super omnes qui hoc viderunt. Angelus autem domini abbati locutus est dicens: Surge velociter equum ascende et in civitatem vade et si quis tibi obviaverit assume et tecum adduc. Qui dum pergeret quidam vir currens sibi obviavit. Quem cum abbas interrogaret quo curreret ille ait: Mulier mea defuncta est et vado videre eam. Et assumpsit abbas virum Theodore mecum quem convenientes plurimum fleverunt et ipsam cum multis laudibus sepelierunt. Vir autem eius cellam Theodore uxoris sue accepit et ibidem permanens tandem in domino obdormivit. Puer autem Theodore nutricem sequens omnium morum honestate pollebat. Ita quod mortuo abbate monasterii ipse in abbatem unanimiter est electus.

De nomine.

Margarita dicitur a quadam preciosa gemma que margarita vocatur. Que gemma est candida parva et virtuosa. Sic beata Margareta fuit candida per virginitatem, parva per humilitatem, virtuosa per miraculorum operationem. Virtus autem huius lapidis dicitur esse contra sanguinis effusionem, contra cordis passionem et ad spiritus confortationem. Sic beata Margareta habuit virtutem contra effusionem sui sanguinis per constantiam, quia in suo martirio constantissima extitit; contra cordis passionem, id est demonis temptationem, per victoriam, quia ipsum dyabolum superavit; ad spiritus confortationem per doctrinam, quia per suam doctrinam multorum animos confortavit et ad fidem Christi convertit. Eius legendam Theotimus vir eruditus scripsit.

De sancta Margarita virg.

Margarita de civitate Antiochie filia fuit Theodosii gentilium patriarche. Hec nutrici traditur et adultam etatem veniens baptizatur, et propter hoc exosa plurimum patri habebatur. Quadam autem die cum iam annum xv attigisset et cum aliis virginibus oves sue nutricis custodiret, prefectus Olibrius inde transitum faciens, puellam tam speciosam considerans, mox in eius amorem exarsit et pueros ad se citius misit dicens: Ite et eam comprehendite, ut si libera est eam mihi in uxorem accipiam, si ancilla eam mihi in concubinam habeam. Cum ergo eius fuisset conspectui presentata, eam de genere suo et nomine ac religione requisivit. Illa autem respondit se genere nobilem, nomine Margaritam, ac religione christianam. Cui prefectus: Duo prima tibi recte conveniunt, quia nobilis haberis et margarita pulcherrima comprobaris. Tertium tibi non convenit.

ut puella tam pulchra et nobilis deum habeat crucifixum. Cum autem Margareta eum sponte pro redemptione mundi crucifixum asseret, sed nunc eum in eternum vivere affirmaret, iratus prefectus eam in carcerem mitti iussit. Sequenti autem die eam ad se vocari fecit eique dixit: Vana puella, miserere pulchritudinis tue et deos nostros adora ut bene sit tibi. Cui illa: Illum adoro quem terra contremiscit, mare formidat, venti et omnes creature timent. Cui prefectus: Nisi michi consensias corpus tuum faciam laniari. Cui Margareta: Christus semetipsum pro me in mortem tradidit, et ideo pro Christo mori non dubito. Tunc prefectus iussit eam in eculeum suspendi et tam crudeliter laniari quod sanguis de eius corpore tamquam de fonte purissimo emanavit. Flebant autem qui ibi aderant et dicebant: O Margareta, vere de te dolemus quia corpus tuum tam crudeliter laniari conspicimus. O qualem amisisti pulchritudinem propter tuam incredulitatem! Iam nunc vel saltem crede ut vivas. Quibus illa: O mali consiliarii, recedite et abite. Hic carnis cruciatus est anime salvatio. Et ait ad prefectum: Impudens canis, insaciabilis leo, in carne potestatem habes, sed Christus animam suam servat. Prefectus autem clamide faciem operiebat, ne tantam sanguinis effu-
sionem videre posset. Deinde eam de-

poni fecit et in carcerem eam recludi iussit.

Hic dum esset, oravit dominum ut inimicum cum quo pugnaret sibi visibiliter demonstraret. Et ecce draco permaximus ibidem apparuit, et os super caput eius ponens et linguam super calcaneum porrigens ipsam protinus deglutivit; sed dum eam absorbere vellet, signo se crucis munivit, et ideo draco virtute crucis crepuit et virgo illesa exivit.

Iterum dyabolus ut eam decipere posset in speciem hominis se mutavit. Quem videns in orationem se dedit, et dum surrexisset dyabolus ad eam accessit et manum tenens dixit: Sufficiat tibi quod fecisti, iam nunc cessa de mea persona. Illa autem eum per capud apprehendens et sub se ad terram deiecit et supra cervicem eius dextrum pedem posuit dicens: Prosternere superbe demon sub pedibus femine. Et demon clamabat: O beata Margareta, superatus sum. Si iuvenis me vicisset non curassem; sed ecce a tenera puella superatus sum, et inde plus doleo quia pater et mater amici mei fuerunt. Illa vero coegit eum ut diceret cur venisset. Qui respondit naturale odium sibi esse contra viros virtuosos, et quamvis sepe ab eis repellatur, tamen desiderio seducendi infestus existit. Et quia invidet homini de felicitate quam ipse amisit, quamvis eam recuperare non possit, ipsam tamen aliis auferre co-

tendit. Additurque quod Salomon infi
nitam multitudinem daemonum in quo
dam vase inclusit. Sed post mor
tem suam cum in illo vase daemones
ignem mitterent et homines id ma
gnum esse thesaurum putarent, vas
confregerunt et daemones exeuntes ae
rem impleverunt. Hiis dictis virgo
pedem sibi levavit et daemon statim
evanuit. Securior ergo effecta quod
quia principem vicerat ministrum pro
culdubio superaret. Sequenti ergo die
convenientibus populis iudici praesen
tatur et sacrificare contempnens exuitur
corpusque eius facibus ardentibus comburitur
ita ut cuncti mirarentur quomodo pu
ella tam tenera tot posset tolera
re tormenta. Deinde in vase magno
pleno aqua ipsam ligari et inponi
fecit ut ex poenarum commutatione ex
cresceret vis doloris. Sed subito terra
concutitur et cunctis paventibus virgo
illesa egreditur. Tunc quinque milia
virorum crediderunt et pro nomine Christi capi
talem sententiam acceperunt. Praefectus autem ti
mens ne alii converterentur citatus
beatam Margaretam decollari praecepit. Illa
autem impetrato orandi spatio pro se
et suis persecutoribus nec non et pro eius
memoriam agentibus et se invo
cantibus devote oravit addens
ut quicumque in partu periclitans se
invocaret illesam prolem emitteret.
Factumque est vox de caelo quod in suis se
noverit petitionibus exauditam. Surgensque
ab oratione dixit spiculatori: Frater tol
le gladium tuum et percute me. Qui per
cutiens caput eius uno ictu abstu
lit, et sic martyrii coronam suscepit.
Passa est autem xiii. kl. Iulii. ut
in eius hystoria invenitur. De sancta
virgine quadam sancta dicta. Beata Ma.
fuit timoris Dei instantia praedi
ta, religione compta, compunctione perfu
sa, honestate laudabilis, patientia
singularis; nihil quoque in ea contrarium re
ligioni inveniebatur, odiosa patri
suo, dilecta domino Ihesu Christo.

De sancto Alexio confessore.

Alexius fuit filius
Eufemiani viri
nobilissimi Romani et in
aula imperatoris primi. Cui tria mi
lia servi pueri assistebant qui zonis
aureis cingebantur et vestibus sericis
induebantur. Erat autem pater eius Eufemi
anus valde misericors et singulis diebus
in domo sua tres mensae pauperibus or
phanis peregrinis et viduis parabantur.
Quibus ipse sedule serviebat et hora nona
ipse cum viris religiosis cibum in
timore Domini capiebat. Cuius uxor
nomine Aglaes erat quae eiusdem religio
nis ac propositi erat. Cum autem filium non
haberent ad preces tamen suas dedit eis Deus et concessit
sit filium. Post quem ipsi deinceps in ca
stitate vitae firmaverunt. Traditur
ergo puer liberalibus disciplinis cum in
omnibus philosophiae artibus ipse floret

gratia ad pubertatis etatem venisset, puel
la ei de imperiali domo eligitur et ei
R ij matrimonio iugiter copulatur. Venit nox in
qua cum sponsa suscepit secreta silen
tia. Tunc sanctus iuvenis sponsam suam
cepit in dei timore instruere ac
ipsam ad virginitatis pudorem in
ducere. Deinde anulum suum aureum
et caput baltei quo cingebatur ei
servanda tradidit dicens. Suscipe
hec et serva donec domino placuerit et dominus sit
R iij inter nos. Post hec de substantia sua acci
piens ad mare discessit ascen
densque occulte navem laodiciam
usque advenit. Indeque pergens in edissenam
civitatem syrie profectus est. ubi ymago
domini nostri ihesu christi sine humano opere facta
in syndone habebatur. Quo perveniens
omnia que secum detulerat pauperibus
tribuit et vestimenta vilia induens
cum ceteris pauperibus in atrio dei genitri
cis marie sedere cepit. De elemosinis vero
quod sibi sufficere poterat retinebat.
Cetera vero aliis pauperibus erogab
at. At pater de recessu filii plurimum in
gemiscens per universas mundi partes
pueros suos misit. qui eum inqui
R iiij rerent diligenter. Quorum dum aliqui ad e
dissam civitatem venissent ab eo cog
niti sunt. Ipsi autem eum minime cognoscentes
eidem cum ceteris pauperibus elemosinas tribu
erunt. Quas accipiens gratias deo egit di
cens. Gratias tibi ago domine quia me a
[illegible]

R Reversi ergo pueri patri renuntiant quod nusquam
valeat reperiri. Mater autem sua a die
sui recessus saccum in pavimento su
bstravit ibi eiulans lamenta
biles voces dabat dicens. Hic semper in
luctu manebo donec filium meum re
cuperavero. Sponsa vero ad socrum suam
dixit. Donec audiam de sponso meo dul
cissimo instar turturis solitaria
R vj tecum manebo. Cum ergo alexius in pre
dicto atrio per xvij. annos in dei servitio
permansisset, ymago tandem beate virgi
nis que ibidem erat custodi ecclesie dixit.
Fac intrare hominem dei quia dignus est
regno celorum et spiritus dei requiescit
super eum. Nam oratio eius sicut incensum
in conspectu dei ascendit. Cum autem cu
stos de quo narraret ignoraret
iterum ei dixit. Ille qui foris sedet
in atrio ipse est. Tunc custos festinus ex
ivit et ipsum in ecclesiam introduxit. Quod
R vij factum dum cunctis innotesceret et ab omnibus
venerari cepisset, humanam gloriam fugi
ens inde recessit et laodiciam ve
nit. ibique navem ascendens cum in
tarsum cilicie vellet pergere, dispen
sante deo navis ventis pulsa in
romanum portum devenit. Quod cernens
alexius ait intra se. In domo patris
mei ignotus manebo nec alteri ho
neri ero. Patrem ergo a palatio rede
untem cum multitudine obsequentium clien
tum obviam habuit. at post eum cla
mare cepit. Serve dei me peregrinum

L viij

in domo tua suscipi iubeas, quatinus
de micis mense tue me nutriri facias
ut tuum quoque peregrinum dignetur deus misere-
ri. Quod audiens pater ob amorem filii
sui eum suscipi iussit, et locum proprium
in domo sua eidem tribuit, et cibum de
mensa sua eidem constituit, et ministrum
proprium delegavit. Ipse autem in orationibus
perseverabat, et corpus suum ieiuniis et
vigiliis macerabat. Famuli autem do-
mus eum multum deridebant, et aquam utensi-
lium super eius caput frequenter fundebant, et
multas ei iniurias irrogabant. Ille vero
ad omnia patiens sui semper ignotus
permansit. Videns igitur per spiritum quod appropin-
quaret terminus vite sue, cartam cum
atramento petiit, et totum ordinem
vite sue in ea conscripsit. Dominica igitur
die post missarum sollempnia in sanctuario
vox de celo sonuit dicens: Venite
ad me omnes qui laboratis et one-
rati estis, et ego reficiam vos. Quod audientes
omnes in facies suas territi ceciderunt, et ecce
vox secundo dicens: Querite hominem dei
ut oret pro roma. Querentibus illis et
minime invenientibus iterum dictum est:
In domo eufimiani querite. Re-
quisitus ille se nescire de hoc dice-
bat. Tunc imperatores archadius et
honorius una cum pontifice innocentio
ad domum predicti viri venerunt.
Et ecce minister alexii ad dominum suum ve-
nit dicens: Vide domine ne ille peregrinus
noster sit, quia magne vite et patientie homo est.

ualde erat de
cem et vij an
nos in domo
patris sui.

Currens eufemianus eum defunctum
repperit, et vultum eius tanquam angeli ru-
tilantem vidit. Voluitque cartam
scriptam quam in manu habebat accipere, sed
nequivit. Exiens igitur omnia hec imperatoribus
et pontifici nuntiavit, qui illuc adeuntes
cum intrassent dixerunt: Quamvis peccatores
simus, tamen regni gubernacula gerimus,
et hic curam universalem regiminis pasto-
ralis. Da igitur nobis cartam ut sciamus
que in ea scripta sunt. Et accedens pon-
tifex cartam manu accepit, et ille eam
statim dimisit. Fecitque eam le-
gi coram omni populo et multitudine et
patre ipsius. At eufemianus hec audi-
ens nimio timore conturbatus ob-
stupuit, et factus exanimis resolutis
quippe viribus in terram decidit. Cum vero ad
se aliquantulum rediisset, vestimenta
sua scidit, cepitque canos capitis sui
evellere, barbam trahere atque se-
met ipsum discerpere. Ac super filium cor-
ruens exclamabat: Heu me
fili mi, quare sic me contristasti, et per
tot annos mihi dolores et gemitus
intulisti? Heu me miserum, quia vi-
deo te custodem senectutis mee in
grabato iacentem et mihi non loquentem.
Heu me, quale decetero consolationem habere
potero. Mater vero eius hec audiens quasi le-
ena rumpens rete, ita scissis vesti-
bus exiens, coma dissoluta ad
celum oculos levabat, et cum pre ni-
mia multitudine ad sanctum corpus

adire non possit, clamabat dicens: Date mihi viri aditum, ut videam filium meum, ut videam consolationem anime mee, qui suxit ubera mea. Et cum pervenisset ad corpus, incumbens super illud clamabat: Heu me fili mi, lumen oculorum meorum, quare sic nobis fecisti? Quare tam crudeliter nobiscum egisti? Videbas patrem tuum et me miseram lacrimantes et non ostendebas te ipsum nobis. Servi tui te iniuriabantur et sustinebas. Et iterum atque iterum prosternebat se super corpus, et nunc brachia super illud expandebat, nunc manibus vultum angelicum contrectabat, osculansque clamabat: Plorate mecum omnes qui adestis, quia per XVII annos eum in domo mea habui et non cognovi quod unicus meus filius esset. Servi enim ei conviciabantur et alapis percutiebant. Heu me, quis dabit oculis meis fontem lacrimarum, ut plangam die ac nocte dolorem anime mee. Sponsa vero eius induta veste adriatica accurrit plorans et dicens: Heu me, quia hodie desolata sum et apparui vidua. Iam non habeo in quem respiciam, nec in quem oculos levem. Nunc ruptum est speculum meum et periit spes mea. Amodo cepit dolor qui finem non habet. Populus hec audiens hoc lacrimabiliter flebat. Tunc pontifex cum imperatoribus

duxerunt in medium civitatis, et nuntiatum est populo inventum esse hominem Dei quem civitas tota querebat, et omnes obviam currebant corpori suo sancto. Si quis autem infirmus per corpus sacratissimum tangebat, protinus curabatur. Ceci visum recipiebant, demoniaci liberabantur, et omnes infirmi aliquaque infirmitate detenti tactu corporis sancti curabantur. Imperatores autem tanta mirabilia videntes ceperunt per se cum pontifice lectum portare, ut et ipsi sanctificarentur ab ipso corpore sancto. Tunc imperatores iusserunt copiam auri et argenti in plateis aspergi, ut turbe occuparentur amore pecuniarum et sinerent corpus sanctum perduci ad ecclesiam. Sed plebs amore pecuniarum seposito magis ac magis ad tactum sanctissimi corporis irruebant. Et sic cum magno labore ad templum sancti Bonifatii martyris perductum perduxerunt, et illic per VII dies in Dei laudibus persistentes operati sunt monumentum ex auro et gemmis et lapidibus pretiosis, in quo sanctissimum corpus cum magna veneratione collocaverunt XVII die mensis Iulii. De ipso monumento ita suavissimus odor fragrabat ut omnibus esset aromatibus plenum. Obiit autem XVI kal. Augusti.

De sancta Praxede.

Praxedis virgo fuit soror beate Potentiane virginis

q̄ fuer̄ sorores sc̄i nonati ⁊ thy
mothei q̄ ab aplis in fid' erudi
ti s̄. Que cū psecutōe seuien
te multor xp̄ianor corꝑa sepelisset
⁊ facultates suas paupib; ero
gasset. Tand' in pace quieuer̄
t̄ anno d̄ñi. c. lx. sb marcho an
tonio scd'o.

qual' fuit an̄ conu'sione. q̄l
in conu'sione. ⁊ qual' post c
u'sione. Nam an̄ c̄u'sione
fuit manens. tn̄a p ablıga
tōne ad penā etnā. in c̄u'si
one munita p pn̄iē armā
turā. Optie eı om̄ib; armis
pn̄ie se munıunt. q̄r quot
in se h̄ūit oblectam̄ta tot
de se repperıt holocausta.
p conu'sione magnificā per
gr̄ie suphūndantiā. q̄r ubi
hūndauit delictū sr̄ hūn
dat ⁊ gr̄a. De sc̄ā maria
magdalena magd.

Maria magdalena
a magdalo castro cog
nominata. clarissimis ē
exorta natalib; ut pote
ex regia stirpe descendentib;
cui' p̄r sirus mat' u' euc̄
haria nūcupata. h' cū fr̄e
suo lazaro ⁊ sorore sua mā
tha magdalū castrū q̄ ē
ıo miliario a genezareth
⁊ bethaniā que ē iux' ierl'm
⁊ magnā ierosolimor p'te
possidebant. qm̄ int' se talr
eā diuiserunt q̄ maria
magdalū unde ⁊ magdalena
nūcupata ē ⁊ lazarus p̄tē
urbis ierl'm ⁊ martha be
thaniā possideret. Cū āt ma
gdalena delitiis corꝑis se to
tā exponēt ⁊ lazar' militie

adire nō possz clamabat dicēs.
Date m̄ uiri aditū. ut uidā
filiū meū. ut uidāz ꝯsolōnē
aīe mee. q̄ fugerit ubi mea
Et cū pueris ss. ad cor̄. ī cubēs
sr̄ id clamabat. Heu me fili
mi lumē oclor̄ meor̄. qr̄ h̄ nob
fecisti? Qr̄ tam crudelr̄ nob
cū egisti? Uidebas pr̄ez tuū
ꝯ me miseram lacrimātes et
n̄ ostendebas te ipz nob. Qui
tui ī uiuābant ꝯ̄. ꝯsustine
bas. Et iterū atq3 iterū pst'ne
bat se sr̄ cor̄. ꝯ nūc brachia sr̄
id expandebat. Nūc manib; uni
tū anglicū ꝯstabat. osculās;
clamabat. plorate mecū oēs q̄
adestis. qr̄ p. xvij. ānos. cū ī do
mo mea h̄ui. ꝯ n̄ cognoui qr̄ unice
meus filius eēt. Fui ei ei ꝯuicia
bat. alapis ꝑcussibat. Heu me
qs dabit oclis meis fōtē lacri
mar̄ ut plāgā die ac nocte do
lorē aīe mee. Sponsa uō eius
induta ueste adriastica currēt
plorās ꝯ dicēs. Heu me qr̄ hodie
desolata sū. ꝯ appui uidua. Iā
nō īqꝫ respiciā. n̄ īqꝫ oclōs le
uē. Hic ruptū ē speculū meū
ꝯ ꝑiit spes mea. Amodo cepit
dolor qui finē nō h̄et. ppls ā
audiēs h̄ lacrimabilr̄ flebat.
Nūc pontifex cū imperatorib;

De noie.

Maria interp̃tatur amarum mare vel illuminatrix aut
illuminata p̃ h̃ tria intelligit
tres p̃tes optimas quas ele
git. s. p̃s p̃nie. p̃s contemplo
nis interne. ⁊ p̃s celestis glie
de qua triplici p̃te intelligit̃ q̃
dixit dñs. maria optimam p̃tem
elegit q̃ n̄ auferetur ab ea. Prima
enim p̃s non auferetur rõne finis
que est consecutio btitudinis.
Secunda rõne continuitatis. q̃
contemplatio vie continuatur
cum contemplatione p̃rie. Ter
tia rõne sue eternitatis. In
qua igitur elegit optimam p̃tem
p̃nie. dicitur amarum mare. q̃ i
mltam amaritudinem hũit
q̃ p̃z q̃ tot lacrimas fundit
qd inde dñi pedes lavit. In
aq̃ elegit optimam p̃tem contemplo
nis interne. dicitur illuminatrix q̃ i
hausit unde qd postmodum ef
fudit hũnde i lumen. accepit
qd postmodum ceteros illustra
vit. In aq̃ elegit optimam p̃
tem celestis glie. Dicitur
illuminata q̃ nunc illuminatione
⁊ lumen p̃fectissime cognitio
nis i mente ⁊ illuminabit lumine
claritatis in corpe. Magda
lena dicitur q̃i manens rea. vel
magdalena interp̃tatur munita
l' magnifica p̃ q̃ insinuat

qualis fuit ante conversionem. qualis
in conversione. ⁊ qualis post con
versionem. Nam ante conversionem
fuit manens rea p̃ obliga
tionem ad penam eternam. In conversi
one munita p̃ p̃nie armatu
ram. Optime enim omnibus armis
p̃nie se munivit. q̃ quot
in se hũit oblectamenta tot
de se reperit holocausta.
P̃ conversionem magnificata per
gr̃e superhabundantiam. q̃ ubi
habundavit delictum sup̃ habun
davit ⁊ gr̃a. De sc̃a maria magd.

Maria magdalena a magdalo castro cog
nominata | clarissimis ē
exorta natalibus | ut pote
ex regia stirpe descendentibus |
cuius pater sirus mater vero euc
haria nuncupata ē. h̃ cum fr̃e
suo lazaro ⁊ sorore sua ma
rtha | magdalum castrum q̃ ē
ii° miliario a genezareth
⁊ bethaniam que ē iuxta ierl'm
⁊ magnam ierosolimorum p̃tem
possidebant | q̃in int' se ta
cit' diviserunt q̃ maria i
magdalum quo ⁊ magdalena
nuncupata ē ⁊ lazarus p̃tem
urbis ierl'm ⁊ martha be
thaniam possiderit. Cum autem ma
gdalena delitiis corpis se to
tam exponeret ⁊ lazarus militie

plus uacaret / martha · pru
dens ptes sororis 7 fr̄is 7 sua
strenue gubernabat 7 militi
bus 7 famulis suis 7 paupib;
necc̃a ministrabat / oīa tn̄ h̄
post ascensionē dn̄i uendi
der̄ 7 ad pedes aploꝝ ꝑtiu;
posuer̄. Cum igit magdale
na diuitiis habundaret q2 rez
affluentia uolutas · com
es seq̃ qn̄to diuitiis 7 pulc
tudīs splenduit tanto cor
suū uoluptati substinuit.
Nn̄ iam noīe ꝓprio ꝑdito pecca
trix ꝯsueuerat appellari · Sz cū
xp̄s illic 7 alibi p̄dicaret illa
nutu inspirata diuino / a dn̄o
ad domū symōis leprosi ubi
audiuit eū discūbere ꝓperauit
7 nō audiēs ut peccatrix iustos
apparere retro secus pedes
dn̄i mansit ubi pedes dn̄i
lacrimis lauit capill' t̄sit
7 unguēto p̄cioso ꝑunxit.
Nam in cole regionis illi'
ꝓp uehementissimū solis ardore
unguētis 7 balneis utebant᷑.
Cumq; symō intra se cogi
taret · qm̄ si hic eet ꝓpha a pec
catrice se tangi neqq̄m ꝑmit
teret illū dn̄s de superba iusti
tia arguit 7 mlīri oīa peccata di
misit. Hec ē ei illa maria
magdalena cui dn̄s tam

maria bn̄ficia ꝯtulit · et
tanta signa dilectoīs ostn̄
dit. Nam ab ea · vii · demoīa
expulit in suo amore eam
totaliter accendit familiarissi
mā ē ꝯstituit hospitā suā
fec̄ ꝓcuratricē suā in itinē
eā hr̄e uoluit · eā sp dulcit᷑
excusauit · eā apd phariseū
qui dicebat ipām ee ī mundā ·
7 apd sororē suā q dicebat eā
ociosam · 7 apd iudā qui dice
bat eā ee ꝓdigam · lacrimātē
uidens lacrimas ꝯtinē nō po
tuit. Cui' dilectionē quatri
duanū fr̄em suscitauit · cui'
amore martham sororē suā
a fluxu sang̃s que · x · ānis
ꝑpessa fuerat liberauit cui' me
ritis marcellā sororis sue · fa
mulā ut id tam beatū 7 dul
ce ubū. Beatus uent᷑ qui te
portauit 7c. Exclamās dice
digna fecit. Nam h̄ ambe
cui' illa fuit martha · 7 h̄ ei
famula h̄ ē · magr̄ illa que
dn̄i pedes lacrimis lauit ca
pillis t̄sit 7 unguēto ꝑun
xit que in tp̄s grē sollēpne.
ꝑniā primā fec̄ que optiā
ꝑtē elegit · que ad pedes dn̄i
sedēs ubu audiuit que eo
capd ꝑunxit que iux crucem
ī dn̄i passione fuit. C ung

uenta parans cor ei un
gere uoluit q a monumto
discipulis recedntib nō re
cessit. Cui x resurgens pmo
appuit et aplor eplam fec.
Post ascensionem g dni. o.
ano. xiiij. a passione cum
iudei iam diu stephanū
occidissent et ceteros discplos
a iudee finib eiecissent.
diuisas gntiu discipli sub
eunt regiones ubu dni ide
seminantes. Erant a tc tpis
cu aplis beatus maximia
nus unus de. lxx. ij. dis discipu
lis. Cui a petro bta maria
magda. fuerat comndata. In
hac igi dispsione bts maxi
minus. maria magd. la
zarus fr ei martha soror
ipsor et marcilla pedissequa ma
the s nō et bts cedoni. Q
cec a natiuitate extiterat. Sz
a dno fuerat illuminatus os hu
m simul et plres alij xani
nauu ab infidelib impositi
et pelago sunt aliq gubnatore
expositi ut os sb mgerent di
uino tn nutu marcilliam
aduenerunt. Ubi cu nullos qui
eos uellet recipe hospitio
inuenissent sb qda porti
cu que phano gntis illi
fuit p erat inmorabant.

Cu a maria magd. uidet
ppl'm ad phanu cfluere ut
ydolis imolaret assurgens
uultu placido. facie serena.
lingua discreta eos ab ydolor
cultura reuocabat. et xpm
constantissime pdicabat. ad
mirati s uniusi p spe. pre
facundia. p dulcedine elo
quentie ille. Nec mir si os
q tam pia et tam pulcra
pedib saluatoris fixerat os
cula ceteris ampli uub di
spiraret odore. Post h aut
aduenit pnceps p uintie cu
uxore sua ut p habenda p
le ydolis ymolaret. Cui
maria mag. xpm pdicans sa
crificia dissuasit. Interea euo
lutis aliqt dier curul appa
ruit in uisu mag. illi ma
trone dicens. Q r cu tot diui
tis habundetis scos di fame
et frigore mori pmittitis. Ad
diditq mimas ut uariato marito
suo psuadet ut scor inopi
am sbleuaret. Ipa aut uiro
suo indicare timuit uisio
ne sua. Sequnti uo nocte eid
similia dicens appuit. Sz ad
huc uiro suo h indicare neg
lex. Tertia uo sb intempeste
noctis silentio appuit utriq
frennes et irata uultu igneo

ac si tota dom9 ardet. et ait
dormis ne tirampne me
bru pris tui sathane. cu
iupa ɔiuge tua que tibi
indicare noluit uba mea.
Q inescis ne crucis inimi
ce xpi. diuisis abor gnibu
uentre tuu refecta et inglu
uie et sacos di fame et siti p
mittis perire. Jaces ne in
palatio pannis inuolutus
seticis et illos desolatos sine
hospitio uides et ptis. Non
sic iniq; non sic euades n impie
feres qd tm eis bn facere di
stulisti. sic locuta e et abscē
sit. Cumq; matrona euigi
lans suspiraret et tremeret
uiro suo eand de ca suspira
ti. Ait dne mi uidisti ne sop
niu qd uidi. Vidi inquid
admirati et pauere no desino
quid inde faciem9. Cui mli
utili e ei optemperare qȝ ira
dei sui qȝ pdicat incidere. Qua
pp ipos hospitio receperunt.
et eis necc'ia ministrarunt. Cu
aut qdam die maria magdal.
pdicaret pdcs princeps. dix ei
putas posse defendere fidem
qȝ pdicas cu illa. Equidē
illā defendere psto. quum ut
pote cotidianis miraculis
et pdicatione magri nri petri

qui rome possid; roborata.
Cui princeps cu ɔiuge dix.
ecce dictis tuis p oia obte
pare parati sum9. si a deo qȝ
pdicas nob filiu impetrab
pp qd li inquid magda. no
remanebit. Tunc bta maria
magd. p ipis dnm exorau
ut ei filiu ɔcedere dignaret.
Cui9 preces dns exaudiuit et
matrona illa ɔcepit. Tunc
uir ei9 cepit uelle pficisci
ad petru ut pbaret sicut
maria de xpo pdicauerat. si ueri
tas se hre. Cui dix uxor ei9.
Quid e dne putas ne sine
tui pficisci absit. te eni rece
dente recedam. te ueniente
ueniam. te quiescente quies
cam. Cui uir ait. Non sic fiet
dna. qȝ cu sis grauida et infini
ta pricula in mari sint de fa
cili piclitari posses. domi igr
quiesces et possessionib; nris
curā impendes et ꝗ̃ uis stabat
illa feminea nec mutans
femina more. et cu lacrimis pe
dib; ei9 puoluta qd petebat
tand obtinuit. Maria uero
humeris eor signa crucis i
posuit ne antiquus hostis
eos malig in itinere impediret.
Naue g oib; necc'iis copio
sissime honestates &c. Q

herebant in maria. magna i
custodia relinquentes pfiticisci
ceperunt. Iamque uno dierum et noc
tis cursu consumato cepit pri
mum mare intumescere ue
tis flare ita ut omnes et maxime
matrona grauida et debilis
tam seua inundatione fluc
tuum quassati grauissimis
angustiis urgerentur in tantum quod
in ea subito dolor partus i
nuit. et inter angustias uen
torum et pressuras tempestatis filium partu
riens expirauit. Flatus igitur
puerulus palpitabat et ma
millarum maternarum quiens sola
tia lamentabiles dabat uagi
tus pre dolore. et natus est infans
uiuus et matricida effectus
mori non queuit cum non sit qui
uite tribuat alimentum. Quid
faciet peregrinus cum uxorem
mortuam uideat et puerulum
uagientem querulis uocibus ma
mas matris appetentem lamen
tabatur plurimum et dicebat heu
heu miser quid facies filium
habere desiderasti. et matrem cum
filio perdidisti. Alii autem igitur cla
mabant dicentes proiciatur in mare
hoc corpus antequam insimul pereamus.
Quamdiu enim nobiscum fuerit hec
quassatio non cessabit. Et cum corpus
apprehendisset ut illud in mare
iactarent parte inquid peregrinus
parcite. et si non mihi nec matri par
cere nolueritis misereamini saltem
paruuli uagientis. Sinite mo
dicum et sustinete si forte mulier
pre dolore in extasi posita adhuc
ualeat respirare. Et ecce non
procul ab eis quidam collis apparu
it. Quo uiso utilius esse credidit
corpus et puerulum illuc deferri quam
marinis beluis ad deuorandum
dari et uix a nautis prece et precio
extorsit. ut illuc applicarent.
Cumque illuc pre duritia foueam
non potuisset effodere in secretiori
parte collis clamide sibi
posita corpus collocauit et paruulum
mamillis eius apponens cum lacrimis
ait. O maria magdalena. cur ad per
ditionis et miserie mee cumu
lum in maciliam partibus applicasti.
Cur infelix admonitione tua
hoc iter arripui. petisti ne domine
ut mihi mea hac de causa conciperet
ut periret. Ecce enim concepit. et
patiendo mortem subiit conceptum
est natum. ut pereat cum non sit qui
enutriat. Ecce quod prece tua ob
tinui et cui omnia mea commenda
ui. deoque tuo commendo. Si potens
est memor sit anime matris et prece
tua misereatur ne pereat natus.
Tunc clamide sua corpus cum
puero suo circumquaque operuit et postea

riod' nauē ꝯscendit. Cumq;
ad petrū uenisset; tūc petrus
ei obuius fuit quo uiso si
gno crucis humerīs ei affi
xo. quis eēt ⁊ unū uenisset
sciscitatus ē. Qui oīa s̄ ꝑ
ordinē narrauit. Cui petrus
pax t̄ fiat. bn̄ uenisti ⁊ uti
li ꝯsilio credidisti n̄ moleste
feras si mlr̄ tua dormit. si
puerul' cū ea quiescat. po
tens ēn ē dn̄s cui uult data
dare. data ā ferre ablata
restituē ⁊ merorē tuū in
gaudiū ꝯmutāe. Petrus
ā ipm̄ ierosolimā duxit et
oīa loca in quib; xp̄s p̄dicauit
⁊ miracla fec. locū ēt in q
passus ē ⁊ in quo celos ascē
dit eidē ostendit. Cumq; de
fide a petro diligent' fuisset
instructus biennii spatio iā
elapso nauē ascendēs repa
triare curauit. Cumq; na
uigarent dn̄o disponēte iux
ta collē in quo corp' uxoris cū
puerulo positū fuerat puenerunt.
Qui p̄ce ⁊ p̄cio adib'
eos applicando induxit. pue
rul' ā ibidē alba maria mag.
incolumis ꝯseruatus frequent'
ad litus maris pcedebat. et
idē ut pueror mos ē cū la
pill' ⁊ glareis ludē solitus

eāt. Et cū applicassent uidet puerū
ex more solito in littore maris
cū lapill' ludentem
⁊ quid nā eēt admirari nō
desinēs de schapha exiluit.
Que uidēs puerulū cui
nūq̄ tale quid uidisset. ex
pauit ⁊ solita matris ubera
rēs ubera occulte sub clamide
latitabat. Peregrinus uero ut
manifeste uideret illuc acces
sit ⁊ puerulū pulcherrimū
matris ubera suggentē inue
nit. Et accipiens puer ait.
O bta maria mag. q̄ felix
eē unq̄ in cuncta pspa ad
uenisset. Si mlr̄ respiraret
meam; repatrare ualeret. Scio
equid scio ⁊ procul dubio credo
qd tu q̄ puer dedisti ⁊ in hac
rupe ꝑ bienniū pauisti po
teris meritis p̄ce tua pristine
restituē sanitati. Ad h' uba
mlr̄ respirauit ⁊ q̄i a sopno
euigilās ait. Magni meri
ti es maria mag. ⁊ gloriosa q̄ i
partus mei p̄ssuris obtetris
implesti hofficiū. ⁊ in oīb;
necessitatib; ancille tue seruitiū
expleuisti. Quo audi
to peregrin' admirās ait. Ui
uis ne uxor mea dilecta.
Cui illa. Viuo equidē. ⁊ nūc
p̄mo de peregrinatōe de q̄ ⁊ tu

uenisti uenio: ꝛ hec btūs petrꝰ
ierosolimā duxit. ꝫ ꝯ oīa lo
ca in quibꝫ dn̄s passus ē.
mortuus ꝛ sepultꝰ. ꝛ alia
pl'a loca ostendit. Sic ꝛ e
go una cū bt̄a maria mag
dalene ꝯ inite uobcū fui
et singl'a loca ꝯspexi ꝛ con
specta memorie ꝯmedaui.
ꝛ incipiēs oīa loca ꝯ mira
cula que uiri uidāt ad eo p
lene explicaui ut n̄ mar
ticl'o deuiaēt. Tūc peg̃nꝰ
recepta ꝯiuge ꝛ p̄uo manū
letus ꝯscendit. paulo post
massilie ptibꝫ aplicuerūt
ꝛ eg̃ssi inuenīut btām ma
riā mag. ꝛ cū suis discipu
lis p̄dicante ꝛ pedibꝫ eiꝰ cū
latimis pvoluti oīa que eis
acciderāt narrauīt ꝛ ab btō
maximo baptisma susceperūt.
Tūc in ciuitate massilie oīa
ydoloꝝ templa destruentē.
ꝛ xpī eccl'as ꝯstruxerūt. ꝛ btm̄
lazarꝝ in eiꝰ ciuitatis epm̄
vnanimit' elegerūt. Tandē
diuino nutu adquiesce ciui
tatē uenerūt ꝛ ppl'm illū ad
fidē xpī p multa miracl'a ad d
uxerunt. ubi ꝫ btō maximū i
epm̄ ē ordinatꝰ. Interea be
ata maria mag. strenue co
templationis cupide asperrimū he

mū petiit ꝛ in loco āglicꝭ
manibꝫ p̄parato p .xxx. annos
incognita mansit. In quo quidē
locorꝫ aquarꝫ fluenta nec
arborꝫ n̄ herbarꝫ erāt sollatia
ut ex hoc manifestarēnt qd' re
demptor n̄r ipsa nō terrenis re
fectionibꝫ. sꝫ tm̄ celestibꝫ epu
lis disposuerāt sociarē. Qua
libꝫ aūt die .vij. horis canoni
cis ab anglis in ethera ele
uabatur ꝛ celestiū agminū
gl'osos ꝯtentꝰ corpalibꝫ ēꝫ
auribꝫ audiebat. Vn̄ diebꝫ
singl'is hiis suauissimis
dapibꝫ sauciata ꝛ inde p e
osd' angl'os ad locū p̄priū
reuocata corpalibꝫ alimentis
nullatenꝰ indigebat. Sacer
dos quidā solitariam uitā
agē desiderans ad xij. stadia
loco eiꝰ uicinā sibi cellā loca
uit. Die g̃ quadam dn̄s p̄dc̄i
sacerdotis oculos apuit ꝛ con
ocl'is euidentꝰ aspexit. Quali
angli ad p̄dcm locū in quo
bt̄a maria mag. morabatur
descendebāt ꝛ eā in ethera
sublevabant ꝛ post hore spa
tiū ad eund' locū cū diuinis
laudibꝫ reuocabāt. Volēs
aūt sacerdos tam admirabil' uisi
onis ueritate agnoscere certiori
suis se pedibꝫ ꝯmendans ꝛ ad

p̄dcm̄ locū audacti ꝺuotōne
ꝓpalbat. Cumq; ad unī iactū
lapidis ꝓpinquaret cepūt
ei crura resolui ⁊ timore ua
lido ipī p̄cordia medullitus
anelare. Cumq; retro redi
ret ambuland' usū crura cū
pedib; simil' ꝓbebant. Set si
ūso tramite ad p̄dcm̄ locū ac
cedē conaret. totus eū lan
gor cor̄is ⁊ ebitudo mōis oīb;
ꝓhibebant. Intellex' g' un
di iḍ p̄culdubio celeste ēē sac
rītū ad q' accedē hūanū nō
potēat experimētū. Inuocato g'
saluatoris nōie exclamauit.
Adiuro te p̄ dn̄m ut si hō es
ul' aliq̄ rōnalis c̄atura que ī
illa spelunca hitas: m̄ r̄nd
as ⁊ m̄ ad dissas ūitatem.
Cumq; hō t̄tio repetiss; beata
maīa mag'. ei r̄ndt'. Accede
ꝓpius ⁊ oīa que desid'at aīa tua
scire poteīs ueritate. Cūq; ille
tremēs us; ad tinimū medu
spatu appinquass; ait ad eū.
Q̄ per emīmisti exeuu'. de maīa
illa famosissima p̄ctrice que
pedes dn̄i saluatoris lacimis
rigauit ⁊ capill' t̄sit ⁊ suoꝝ
pctōꝝ ueiam p̄meruit. Q̄
sacd̄os meminit ⁊ plusq̄m
xxx. annoꝝ euoluta ē curricu
la qd' h' ēē fēm̄ scā c̄dit ⁊ cōfite

ecca. Ego inquid sū illa. q p̄
xxx. annoꝝ spatiū oīb; hōib;
ignota p̄ mās. ⁊ s' eti cibi c̄
nere p̄missū ē. s' dieb; singu
lis anglicis maīb; in ethera
sub leuata celestiū agminū ī
dulcissimā iubilatōne septe
nis uicib; p̄ singl'os dies cor̄p'
aurib; audire p̄merui. q' g'
a dn̄o reuelatū ē m̄. qd' ex h'
migratura sū sclo. Beatū
maxianū ad eas ⁊ ei h' stud'
as intimāe. p̄ximo die resurec
tōnis d'nice tp̄e quo ad matu
tinū surgē ꝯsueuit oratoriū
solū ingdiat' ⁊ me illic p̄an
gl'oꝝ ministiū inueniet con
sistente. Sacd̄os ā uocem ei'
uelut uoce angli audiebat.
neminē aūt uidebat. ꝯcitus
ā ad btm̄ maxianū abiit. ⁊
ei oīa p̄ ordinē enarrauit. Sēs
ā maxian' nimio repletus ī
gaudio saluatori grās ī me
sas retulit. ⁊ illa die ac hora
ut ē iussū fuāt oratoriū sol'
ingssus uidit btām maīā
mag' in choro adhuc stantē
eoꝝ qui eā duxāt angl'oꝝ.
Erat ā spatio cum ul' duoꝝ
cubitoꝝ eleuata a t̄ra ⁊ ī me
dio angl'oꝝ stans ⁊ extensis
manib; dn̄m exorans. Cū
ā btūs maxian' ad eā accedē

trepidaret, conversa dixit ad eum: Accede huc pater, propius ne fugias filiam tuam. Appropinquante autem illo, sicut in ipsis beati Maximini libris legitur, ita vultus dominae ex continua et diuturna visione angelorum radiabat, ut facilius solis radios quam ipsius faciem intueri. Convocato igitur universo clero et sacerdote praedicto corpus et sanguinem domini ab episcopo beata Maria Magdalena cum multa lacrimarum inundatione suscepit. Deinde toto corpore ante altaris basim prostrata, sanctissima anima illa migravit ad dominum. Post cuius exitum tantus odor suavitatis ibidem remansit, ut per septem fere dies ab ingredientibus oratorium sentiretur. Cuius sanctissimum corpus beatus Maximinus diversis conditum aromatibus honorifice sepelivit, et post mortem suam iuxta illam se sepeliri praecepit.

Egesippus autem vel secundum quosdam libros Josephus satis cum historia praedicta concordat. Ait enim in quodam suo tractatu quod Maria Magdalena post domini ascensionem prae ardore Christi et taedio quod habebat, numquam virum videre volebat. Sed postquam ad Aquense territorium venit, in desertum abiit et XXX annis ibi incognita mansit, in quo, ut ait, qualibet die septem horis canonicis ab angelis in aera elevabatur. Addidit tamen quod sacerdos dum ad eam venisset, reperit eam in cella clausa. Qui ad eius petitionem vestem ei porrexit, quam induens ad ecclesiam secum ivit, et ibi communionem percepta, elevatis in oratione manibus iuxta altare in pace quievit.

Temporibus autem Caroli magni, scilicet anno domini CC.xl.ix. Girardus dux Burgundiae cum de uxore sua filium habere non posset, larga manu res suas pauperibus erogabat et multas ecclesias et monasteria construebat. Cum igitur in cellatione se monasterium construxisset, misit ipse et abbas ipsius monasterii monachum quendam cum decenti comitatu ad Aquensem civitatem, ut inde si posset beatae Mariae Magdalenae reliquias transportaret. Veniens igitur praedictus monachus ad praedictam civitatem, cum ipsam funditus a paganis destructam repperisset, casu quodam invenit sepulcrum, cuius sepultura marmorea demonstrabat quod corpus beatae Mariae Magdalenae repositum intus erat. In ipso enim sepulcro historia eius miro opere sculpta erat. Nocte igitur illud effringens assumptas reliquias ad hospitium deportavit. In ipsa autem nocte beata Maria Magdalena

eidem monacho apparuit dicens
ne timeret se ceptum opus
perficere. Rediens igitur ad me
diam leucam a monasterio
venissent, nullo modo reliquias
inde movere potuerunt, donec ve
niente abbate cum monachis
cum processione honorifice
sunt recepte. Miles quidam
qui singulis annis ad corpus
beate marie magdalene venire con
sueverat, in prelio occisus est. Quem
dum in feretro parentibus plo
rarent, magdalene pias querelas
opponebant, cur devotum
suum sine confessione et penitentia mori
permisisset. Tunc subito qui
defunctus fuerat, stupentibus
cunctis surrexit. Et sacerdotem
ad se vocari precepit. Cumque
devote confessus fuisset et vi
aticum recepisset, protinus in
pace quievit. Navis
quedam viris et feminis onu
sta naufragium pertulit. Una
autem femina cum esset pregnans
et se in maris periculum conspiceret,
magdalenam in quantum poterat clamab
at, vovens quod si meritis suis
ab ipso naufragio evaderet
et filium pareret, ipsum eius mona
sterio condonaret. Statimque fe
mina quedam specie et habitu ve
neranda ei apparuit, que eam

per manum accipiens, periclitan
tibus aliis, incolumem ad ripam
perduxit. Ipsa autem postmodum fili
um peperit et votum suum fide
liter adimplevit. Aiunt quidam
mariam magdalenam sponsam fuisse
iohannis evangeliste, quam duxerat
tunc quando christus ipsum de nuptiis vo
cavit. Ex hoc ipsa indignata scilicet
quod sponsum suum sibi abstulerat,
abiit et omni voluptati se dedit.
Sed quia conveniens non erat ut iohannis
vocatio dampnationis sibi occasio
fieret, dominus ad penitentiam misericorditer
ipsam convertit, et quia assump
ta dilectione spirituali que est
in dei amore pre ceteris eam im
plevit. Quod et de iohanne quidam
fatentur, quod ideo dulcedine sue
familiaritatis eum pre ceteris de
coravit, quia a predicta eum delectatio
ne removit. Hec a quibusdam
frivola reputantur. Vir
quidam oculorum lumine privatus, cum
ad monasterium in geliaci causa vi
sitandi corpus beate marie magdalene
veniret, et suus ductor ei di
ceret se ecclesiam iam videre, ille
magna voce exclamavit:
O sancta maria magdalena, ut aliquando te
videre merear ecclesiam tuam. Sta
timque eius oculi sunt aperti. Qui
dam dum peccata sua in quadam
cedula scripsisset, eam sub pallio

altaris b̄te marie mag̃ posu
it rogans eã ut sibi indulge
tiã impetraret. Qui post modũ
cedulã accipiẽs p̃cc̃a sua de
ip̃a cedula oĩo deleta inue
nit. Quidã dũ ob p̃mẽ
exactõne in cõpedib; teneret̃
mag̃ insiu ad iutoriũ sepe
inuocabat. 7 ecce quadã noc
te mlr̃ q̃dã speciosa sibi ap
paruit que uincla frangens
7 hostiũ reserans sibi ut fugeret
impauit. Q se absolutũ
uidẽs p̃tinᵘˢ inde aufugit

Apollinaris dr̃ ab De no
apollens 7 ares mine.
uirtus qui pollẽs uirtutibus
ul' dr̃ ab apollo q̃ int̃p̃ mi
rabilis 7 naris p̃ q̃ intelli
discr̃õ qui mirabilis discr̃õis
uir l' ab a q̃d ẽ sine 7 polluo
7 ares uirtus qui uirtuosus
sine pollutõe uiciorum. De sc̃o
Apollinaris Apollinare
discipl'us apli disci Martire.
pulus a beo rauenã de ro
ma missus ẽ ubi uxorem
tribuni sanata. ipsam cũ
uiro 7 ei' familiam baptiza
uit. Q̃d quidã iudici nũtia
tũ. 7 ab eo apollinaris p̃tinᵘˢ
arcessit' ductusq; ad templũ
iouis ut ydolo imolaret cũ dixet
sacerdotib; ydolorum. aurũ et

argentũ ydolis appensũ me
lius paup̃ib; dari q̃m ante
demõẽs. sic appendi p̃tinus
capit' 7 fustib; cesus semi
uiuus relinquit. Sed a discip̃
lis collectus in domo cuiusdã
v. mensib; refouetur. Inde ue
nit ad ciuitatem classen̄ ut q̃
dam nobilem mutũ idẽ
curaret. Cũ aũ domũ in
gredere' puella q̃dam spũ in
mundo hñs exclamauit dicens
recede hinc serue dei. Alioquin fa
ciam te ligatis pedib; de
ciuitate extrahi. Quã ille apol
linaris increpans p̃tin' ex
ea exire coegit. Cum g̃ si
mutũ nomi dei inuocasset
7 curatus fuisset. plusquã
quingenti hões crediderunt pa
ganis a fustib; cesũ p̃hibe
bant. ne ihm nominaret. ille
uo intra iacens clamabat
q̃m ipse uer' ẽ deus. Tunc nu
dis pedib; sr̃ prunas eum
stare fecerunt. Sed cũ ad hec
xp̃m constantissime p̃dica
ret ex urbem eũ p̃iecunt.
Eo tp̃e dum rufus patric'
dux rauene filiã infirmã
haberet ad eam sanandã apolli
narem uocasset. mox ut in
domũ egressus ẽ defuncta
ẽ. Tunc rufus dixit utinam

domū meā intro issēs. Du
ē magⁱ uati sūt ⁊ filiam
meā sanare noluerͬ: tu uō
quid ei facē poteris: Cui apol
linaris noli timē tū in uita
q̄d si puella surrexerit eam
cātorem suū nequaq̄ ꝑ ihle
bis sequi. Quod cū fecisset
scā orōne puella surrexͬ ⁊ ū
cū matͤ ⁊ magna multitu
dine baptisma suscepͬ ⁊ uirgo
ꝑmāsit. Qz audiens cesarͬ
scͥptum ad ꝑfectū ꝑtoru ut
apollināre aut sacͥficāre aut
in exiliū mitteret ꝑfectus ꝗ
sacͥficāre nolente fustibus
cedi fecͬ ⁊ in eculeo extēsū
torquerī mandauit ⁱ diu in
cliū ꝯstantissime ꝑdicāret
aq̄ feruente in eī uulnerībꝰ
recentibꝫ iactāi iussit. ⁊ ꝯ
ḡiu pondē ferri iuinctū in exi
liū mittē uoluit. Videntes
ā xani tantā impietatez ac
censi aīo in paganos irrue
rūt ⁊ plus q̄ ducentos uiros
ex ipis occiderūt. Qd uidēs
ꝑfectꝰ abscondit se ⁊ apollina
rē in artissimo carcere misit
deinde catenatū in nauim
posuit ⁊ cū tribus clericis eū
sequentibꝫ in exiliū destinauͭ.
Vⁿ solū iste cū duobꝫ clericis ⁊
duobꝫ militibꝫ piclin tem

pestatis euadens ipōs milites
baptizauit deinde rauennā
rediens apaganis capitͬ et
ad templū appollinis ducitͬ.
Cuius simulacrū uidēs ipm
maledixͬ ⁊ subito corruit. Qz
uidentes pontifices ipm tau
ro iudici presentauerūt. Qd
iudex cū cecū filiū suū illūia
sset ꝯdidit ⁊ ipm. iiii. annis
in suo ꝑdio manē cepͬ. Fecit
post h̄ cū pontifices apd uespa
sianū eū accusassent. misit
uespasianꝰ ut quicūq; deus i
iuriā irrogaret aut satisfaciat
aut urbe ꝑ uetͬ. Non enī
iustū ē ut dōs uendicemus.
Sz ipi de inimicis suīs se ul
cisci potuerͬ si irascuntͬ. Cūc
demostenes patricius eū sacri
ficāre nolentem. Cuidā cen
turioni iam xāno tradidit.
Cuius rogatu ꝑgens in uicū
leprosoz. ut ibi ꝑ furore genti
liū latitaret apaganis inse
cutus ē. ⁊ usq; ad morte diu
tissime cesus ubi. vii. dies
supuiuēs ⁊ discipulos admonito
nes spm tradidit ⁊ ibi aiam
is sepultus ē. Circa annos
dn̄i. lxx. sub uespasiano. De
hoc mar. s. dic ambꝰ in pfac.
appollinaris dignissimꝰ ꝑsul.
Apz in ꝑte petro rauennam

mittitur. Ihesu nomen in crudelis
nuntiatur. Quod dum in virtute
illic signa conferret in
christo credentibus, servus verborum fla
gellis sexies contritus et senile
iam corpus ab impiis hor
rendis cruciatibus laniatur.
Sed ne de suis vexationibus
fideles trepidarent in virtute
nominis ihesu christi signa. Amplicat
perfectione post tormenta puell
am resuscitat mortuam visum
conspicuum cecis reddit et mu
to restaurat loquelam obs
essam a demonio liberat. con
tagionem curat. leprosi dissolu
ta morbo sanat. pestiferi mem
bra. portentum simulacri simul cum
templo deicit. O dignissimus
ad ministrationem preciosi pontifex.
Qui cum pontificis dignitate
et apostolicam per merita accipere potesta
tem. O fortissime athleta christi
qui etatis iam frigescente ca
lore constanter in penis ihesum christum
mundi predicat redemptorem.

Xpiana que estimatur. De no
Xuncta habuit cum mine.
balsami odoris in quo
satione et oleum devotionis in mente.
Xpiana nobis De sancta
Xlissimus parenti Xpina.
bus orta in tyro ytalie apre
suo in quadam turri cum .xii. pe

disectis collocata est deos argen
teos et aureos secum habens. Et
cum pulcherrima esset et a multis in
coniugio peteretur. parentes eius
nulli eam volebant concedere volen
tes ut deorum cultura maneret.
Ipsa autem a spiritu sancto docta ydolorum
sacrificia abhorrebat et incensa
dus ymolanda in fenestra ab
scondebat. Veniente autem patre ei
perdissent dixerunt filia tua domina
nostra deos nostros ymolare contemp
nit. sed christianam esse se asserit. Pater
autem eam blandiens ad deorum cultum
eam provocabat. Cui illa noli me
vocare filiam tuam. sed eius qui sacrifi
cium laudis decet. Non enim deus
mortalibus. sed deo celi offero per
sacrificium decet. Cui pater filia mea
ne unum tantum deo sacrificium. patri et
filio et spiritui sancto. Cui pater si tres deos
adoras cur et alios non adoras.
Cui illa, tres illi una deitas est.
post hec christiana deos confregit et aurum
et argentum pauperibus erogavit.
Rediens pater ut deos adoraret.
sed ipsos non inveniens et abanal
lis quid illa christiana fecerit audiens
iussit eam expoliari et a xii viris
cedi. adeo ut ipsi ministri deficerent.
Tunc christiana patri dixit. Sine honore
et pudore et abominabilis deo qui
me cedunt deficiunt pete illis ad
huc vires si malles virtutem.

Tunc cathenatam eam in car
cerem mitti iussit. Audiens
hec mater vestimenta sua scidit
et ad carcerem pergens filie pe
dibus se prostravit dicens filia
mea christina lumen oculorum meorum
miserere mei. Cui illa. Quid me
dicis filiam tuam. nescis quod dei
mei nomen habeo. Cumque nul
lo modo posset persuadere ad virum redit
et quid ei respondit indicavit
tunc pater iussit eam ante tribunal
suum duci. Cui dixit sacrifica
diis. sin autem multis afficieris
suppliciis et mea filia non di
ceris. Cui illa. magnam michi
gratiam prestitisti quod iam me non
vocas filiam diaboli. Quod autem
de dyabolo nascitur demonium. et
tu es pater ipsius sathane. Tunc
ille iussit carnes eius ungul
radi et membra eius tenera dirum
pi. christina autem de carnibus accipi
ens in vultu patris proiecit di
cens accipe tyranne et carnem
quam genuisti comede. Tunc pater
super rotam eam imposuit et ig
nem cum oleo supposuit. et flam
ma exiliens. quingentos occi
dit. Pater autem eius hec omnia magicis
artibus ascribens. Ipsam iterum in
carcerem mitti fecit et facta nocte
iussit pueris suis ut lapidem
grandem ad collum eius ligarent

et in mare proicerent. Quod cum
fecissent, protinus angeli ipsam as
sumunt. Christus autem ad eam descendit
et eam in mari baptizavit
dicens. Baptizo te in deo patre
meo et in me ihesu christo filio eius
et in spiritu sancto et commisit eam mi
chaeli archangelo qui eam ad
terram reduxit. Quibus male
ficiis hoc facis ut in mari
maleficia tua exerceas. Cui
illa stulte et infelix. A christo hanc
gratiam accepi. Tunc in carcerem
eam misit volens ut ma
ne debeat decollari. In ipsa autem
nocte urbanus pater eius mortuus
invenitur. Huic quidam iudex
iniquus successit nomine dyon.
Qui cunam ferream succensam
cum oleo resina et pice parari
fecit. et christinam idem iactari cu
namque a .iiii. viris agitari
ut citius consumeretur. Tunc christina
deum laudat quod eam nuper re
natam denuo volebat ut in
fantula cunabulis agitari.
Tunc iudex iratus fecit caput eius
radi et nudam per civitatem usque
ad appollinem duci. Ubi ydolo im
peravit et corruens in pulverem
est redactum. Quod audiens iu
dex expavit et spiritum tradidit.
Huic successit iulianus qui
fornacem succendi fecit et christinam

inea iactam· ubi per v· dies cum
angelis cantans et deamb
ulans illesa permansit· Quod
audiens iulianus et magicis
artibus hoc ascribens duos aspi
des· duas vipas· duosque co
lubres ad eam mitti fecit· Ser
pentes pedes eius lingunt·
Aspides nil nocentes ad ubera
pendent· Colubri collo se uol
uentes sudorem lingunt· Iuli
anus autem incantatori dixit·
numquid et tu magus es· Irrita be
stias quod cum faceret serpentes in
eum impetum fecerunt et eum protinus
occiderunt· Tunc serpentibus im
perauit xpistina et ad desertum locum
ire fecit· et mortuum hominem sus
citauit· Tunc iulianus mam
illas eius precidi mandauit et de
quibus lac pro sanguine fluxit·
Deinde linguam eius precidi fecit·
xpistina non loquelam nequaquam a
mittens· precisuram lingue ac
cipiens in faciem iuliani proie
cit et occulum eius inde percussiens
eum excecauit· Iratusque iu
lianus sagittas contra cor et unam
in latus eius dimisit et illa
percussa spiritum deo reddidit· Circa
annos domini· CC· lxxx· vi· sub
diocliciano· De nomine
Iacobus iste apostolus
dictus est iacobus zebedei· iaco
bus frater iohannis boanerges· id est
filius tonitrui· et iacobus maior·
Dicitur enim iacobus zebedei· scilicet
filius non tantum carne· sed etiam nominis
interpretatione· zebedeus interpretatur
donans siue donatus· beatus· Ia
cobus se ipsum deo donauit per
mortis martyrium· et a deo nobis
donatus est in specialem patronem·
Dicitur iacobus frater iohannis qui fuit
frater non tantum carne· sed etiam morum
similitudine· ambo enim fuerunt
eiusdem zeli eidem studii et eidem no
ti· Eiusdem zeli ad dominum ulciscen
dum eum· Cum enim samaritam
xpistum non reciperent· Iacobus et iohannes
dixerunt· vis dicimus descendat
ignis de celo et consumat illos
eidem studii ad addiscendum· Unde
isti duo precipue fuerunt qui xpistum
de die iudicii et aliis uentu
ris interrogauerunt· Eiusdem no
ti ad optinendum quia ascentionem
xpisti ad dextram et sinistram am
bo habere uoluerunt· Dicitur filius tom
trui ratione sonoris predicationis
que malos terrebat pigros
excitabat· omnes sua altitudine
in admirationem conuertebat· Unde
dicit beda de iohanne quod tam alte
intonuit ut si aliquantulum
altius intonuisset totum mundum
eum capere non potuisset· Dicitur Ia
cobus maior· sicut alter minor

primo ratione uocationis quia pri
mus uocatus est a christo. Secundo ratione
familiaritatis quoniam maiorem
familiaritatem uidetur christus habuisse
cum isto quam cum alio sicut patet quia
ad secreta sua admittebat sicut
fuit ad puelle resuscitationem
et ad gloriosam resurrectionem
Tertio ratione passionis quia pri
mus inter ceteros apostolos passus
est. Sicut igitur dicitur maior alio ex
eo quod primus uocatus ad apostolatus
gratiam. Ita potest dici maior ex
eo quod prius uocatus est ad eternitatis
gloriam. **De sancto Iacobo apostolo.**

Iacobus apostolus
filius zebedei post ascensionem
domini dum per iudeam et samariam
predicaret hyspaniam tandem
iuit. ut ibi uerbum domini seminaret.
Sed dum in nullo proficere se uideret
et solum inde .ix. discipulos
acquisiuisset; duos ex ipsis
causa docendi ibi reliquid. et alios
vii. secum assumens iterum in iudeam
rediit. Magister autem iohannes beleth
dicit quod tantum unum conuertit.
Cum igitur in iudea uerbum dei predicaret
Magus quidam nomine hermogenes
cum phariseis discipulum suum
nomine coram iudeis conuinceret quod sua
predicatio esset falsa. Sed cum apostolus eum
coram omnibus uinceret rationabiliter
et multa coram eo miracula fecisset.
rediit philetus ad hermogenem
doctrinam iacobi approbans et mi
racula recitans ac eius discipu
lum fieri se uelle contestans
et ut ipse similiter efficeretur discipu
lus persuadens tunc hermogenes
iratus arte sua magica ita
eum immobilem fecit ut se nullatenus
mouere posset; dicens. Vi
debimus si iacobus tuus te sol
uat. Quod cum philetus per puerum
iacobo nuntiasset; misit ad eum
iacobus sudarium suum dicens. Acci
piat sudarium et dicat dominus erigit
elisos. ipse soluit compeditos.
Statimque ut de sudario tactus
est. solutus a uinculis: magicas
artibus hermogenes insultauit.
et ad iacobum properauit. Iratus igitur hermogenes
demones aduocauit:
precipiens ut ipsum iacobum uinctum
cum phileto ad se adducant ut
de ipsis se uindicent ne discipuli
eius deceteri audeant taliter insul
tare. Venientes autem demones ad
iacobum ululare ceperunt dicentes.
Iacobe apostole miserere nobis. quia ante
quam tempus nostrum adueniat iam ardemus.
Quibus iacobus ait. ut
quid uenistis ad me. Qui dixe
runt hermogenes nos misit
ut te et philetum ad ipsum duceremus.
Sed mox ut ad te uenimus angelus dei nos cathenis ig

neis religauit ꝛ plimū c̄cia
uit. Qui ub; iacobus ex solu
uat nos angl's di. ꝛ ad ipm
redite ꝛ eū ad me uīctū ad du
cite s; illesum. Qui cū abis
sent apphendentes hmogenē
mani ei a tgo ligauīnt ꝛ ipm
sic uīctū ad iacobū ad duxerunt
dīntes misisti nos ubi incē
si sum' ꝛ ḡuit' cruciati. Dix
untq; demōes ad iacobū da nb
in eū ptātē ut possim' tuas i
iurias ꝛ tua incendia uindi
cāe. Quib; ait iacob;. Ecce phi
letus añ nos ē. cur eū non te
netis. Cui illi nos nō possu
m' n' forculam que ē in lectu
lo tuo manu ɔtingēe. Dixitq;
iacob' ad phyletū ut bona pro
mal' r' qd' nos dn̄s docuit redda
mus. Hmogenes te ligauit
tu eū solue. Solutus hermoge
nes ɔfusus stetit. ꝛ iacob; ei
dix. Vade lib' quocūq; uolueris
Non ē ei discipline nr̄e ut in
uitus aliqs conūtat'. Dixitq; ei
hermogenes. Ego noui iras de
monū n' da m' aliquid qd' mecū
habeam occident me. Cui iacob;
baculū suū dedit. Ille aū p̄x.
ꝛ oēs libros artis sue magice ad
apl'm c̄mandos adduxit. Iaco
bus aū ne forte odor incendii
uexaēt in cautos eos ī mare

p̄ici fec. p̄iectis ḡ libris ad
apl'm redijt. ꝛ plantas eius
tenens dix. Liaꝝ libator acci
pe penitentē q̄ inuidentē et
detrahentē actenus sustinu
isti. Cepit ḡ in dī timore pfec
tus ēē adeo ut uirtutes pli
me p eū fierent. Videntes aū
iudei hermogenē ɔuersum zelo
ɔmoti iacobū adierūt ꝛ eū
ihm crucifixū p̄dicaret increpaue
runt. Ille uō cū illis p scripturas
aduentū ꝛ passionē x̄ euident'
pbasset ꝛ plimū crediderunt abi
athar primo uō pontifex anni
illi' seditionē in pplo excitauit.
ꝛ misso funo in collo apli ipm
ad herodem agrippā adduci fec.
Cumq; iussu ei' ad decollandū
duceret. Quidā paraliticus i uia
iacens ad eū clamauit ut ei
sanitatē ɔferret. Cui iacobus
ait In noīe ihu x̄ p cuius fide
ductor ad decollandū exurge
san' ꝛ bndic creatorē tuū. Et
statim surrexit ꝛ dnm bndixit.
Scriba aūt qui funē in collo i
miserat ꝛ trahebat noīe iosias
hoc uidēs ad pedes ei' se p̄iecit
ꝛ ueniam petens se fi x̄ianū po
stulauit. Quod uidens abiathar
eū teneri fec. sicq; dix' n' nom
x̄ maledixeris cū ipo iacobo de
collaberis. Cui iosias maledictus

ti. maledicti oīs dn̄i tui. n̄ a
dn̄o nr̄o ihū xp̄o sit bn̄dictū
in sc̄la. Tunc abiathar os
eius pugnis cedi iussit. et mis
sa de eo legatione ab herode
impetrauit. ut cū iacobo de
collaret̄. Cū ergo ambo decolla
ri deberēt. Jacobus a spiculatore
lagenā aq̄ petiit. et iosiā
ptinus baptizauit. et stati
capitis obtruncatione utique
martiriū ɔsumauit. Decol
latus ē bt̄s iacobus. viii. kl'
aprilis in anūtiatione dn̄i
et viii. kl' augusti. et iii. kl'
ianuarii sepult⁹. quia sepulc
ei fabricata fuit. ab aug. usq;
ad ianuar. q̄ delata statuit
ergo eccl̄ie. ut festū ei⁹ viii. kl'.
augusti. int̄p̄s .s. mag̃ con
gruo debēt uniu̾sali celeb
rari. Decollato ergo iacobo
ut ait io. beleth qui hanc
tr̄slatione diligent̄ exequit̄.
discipli ei⁹ corp⁹ nocte timore
iudeor̄ rapientes. Nauim
imposuer̄. et sepulturam diuine
prudentie ɔmittētes nauim
sine regimine ɔscenderūt et ab
angelo dn̄i duce. in gallicia in
regno lupe applicuerūt. Er
at ergo in yspania regina q̄dā
que dicta noīe et uita lupe. De
ponētes ergo corp⁹ de naui sup
q̄ndā magnū lapidē illū īpo
suerūt. Qui lapis mox ut cera
corp̄lis cessit. et sarcofagum
corpus se mirabili coaptauit.
Ingredientes ergo discipli ad lupā
dixerunt dn̄s ih̄s xp̄s. mittit ad
te corp⁹ discipli sui ut quē nolu
isti suscipe uiuū suscipias
l' defunctū. et narrantes ei mi
raclm quali .s. illuc sine regi
mine aduenissent locū ad
ei⁹ sepulturam ɔgruū petierūt.
Que dū regina audisset. ut dic
it magr̄. io. beleth eos in dolo
ad q̄ndam uirū crudelissimū. ul' s̄m
alios ad regē yspanie destina
uit ut ei⁹ sup h' ɔsensū hrēnt
qui eos cepit. et in carcerem reclu
sit. Cum ergo ille discumberet an
gl's dn̄i aperuit eos et libere abire
pmisit. Quod dū ille cognouisset
uelocit̄ post eos milites qui
eos caperent destinauit. Cum
ergo milites illi pontē tr̄sierūt
fracto ponte oēs in flumine s̄t
submersi. Quod ille audiens penitentia
duct⁹ et sibi et suis metuēs mis
it post illos rogans ut ad se
redirēt. et quicq̄d uellent ad
libitū ei impetrarent. Illi ergo redi
erūt. et pplm ad ciuitatem fi
dē ɔuerterūt dn̄i. Quod lupa au
diens uehement̄ doluit. et rede
untibus ad se discipul'. et assensu

regis aperientibus illa: Respondit.
Accipite boves quos habeo in mon-
te tali. et plaustrum iungite:
ac corpus viri deferte et locum
sicut volueritis edificate. Hec autem
lupa lupina cogitatione dice-
bat. Sciebat enim boves tauros
esse indomitos et silvestres et ideo
putavit quod non possent iungi
nec applicari. vel si iungerentur huc
illucque discurrerent et sic currum
dissiparent et corpus deicerent et
ipsos necarent. Sed non est sapientia contra
dominum. Illi enim dolum eius non co-
gitantes montem ascendunt.
et draconem quendam ignem spiran-
tem et in eos irruentem. Cruce ap-
posita per medium ventrem scindunt.
facto et super tauros signo crucis:
velud agni protinus mansuescunt
et eos iungentes corpus sancti Jaco-
bi cum lapide super quem positum fuerat
in quita posuerunt. Boves autem
sine regimine alicuius corpus in me-
dium palatium lupe detulerunt.
Quod illa videns stupens credidit
et christiana effecta. omnia que petierunt
tribuit et palatium in ecclesiam dedi-
cans magnifice ipsam dotavit
et in bonis operibus vitam finivit.

Quidam cum enorme peccatum pluri-
mum commisisset et episcopus confitentem
absolvere timuisset; hominem illum
cum cedula in qua id peccatum scriptum

erat ad sanctum Jacobum misit ut sibi
peccatum deleret suis meritis exora-
ret. Cedula postmodum aperuit
et reperit delictum inveniens deo
et sancto Jacobo gratias reddidit et
factum omnibus publicavit. xxx.
viri de Lotoringia circa annum
domini m. lxx. ad sanctum Jacobum
properantes omnes uno excepto fidem
sibi mutuam servandam promiserunt
Unus igitur illorum infirmatus
.xv. diebus a sociis asportatur
et tandem a cunctis relinquitur.
et a solo illo qui fidem non promi-
serat ad pedem montis sancti Mi-
chaelis custoditur. Sed advesperascen-
te die moritur. Vivus autem propter
loci sollicitudinem et defuncti pre-
sentiam et imminentem noctis ca-
ligine et gentis barbare feri-
tatem timuit valde. Sed statim
beatus Jacobus in specie equitis sibi ap-
parens et eum consolans ait: Tra-
de mihi hunc mortuum et tu post
me ascende super equum. Sicque
illa nocte ante solis ortum dietas
.xv. peragentes ad montem gau-
dii qui est dimidia leuca citra
sanctum Jacobum pervenerunt. Ibi sanctus
Jacobus utrumque deposuit et pre-
cipiens ut canonicos sancti Jaco-
bi ad sepeliendum peregrinum mor-
tuum convocaret et socius suus
diceret quod propter fidem fractam eorum pe

contra nos nil valet. Que uisa com
pleuit et stupentibus totus
de eius itinere ea que sanctus Jacobus
intimauit. Teotonicus
quidam cum filio suo circa annum
domini MXC ad sanctum Jacobum
pergens et in urbe tholosana
gratia hospitandi diuertens ab
hospite
inebriabatur et ab eo in mala
argenteus ciphus absconditur.
Mane autem exeuntes quasi latro
nes insequens reuocauit et quod
ciphum argenteum furati fuerant
eisdem obiecit. Cui cum dixerent quod
puniri eos faceret si apud eum
ciphum inuenire posset, et
apertis malis inuentus fuisset
protinus ad iudicem rapiuntur.
Data autem sententia omnia que habebant
hospiti dantur et unus eorum ad sus
pendium iudicatur. Sed cum pater
pro filio et filius pro patre mori uel
let, tandem filius suspenditur et pater
ad sanctum Jacobum merens progreditur.
Igitur post XXXVI dies rediens
et ad corpus filii diuertens et su
per eum lamentabiles uoces promens
Ecce filius suspensus eum conso
lari cepit dicens dulcissime pater
ne fleas quia nunquam mihi sic bene fuit.
Quia huc usque sanctus Jacobus me su
stentat et celesti dulcedine
refocillat. Quod pater audiens
ad urbem cucurrit et uenientes

populi filium peregrini incolumem depo
suerunt et hospitem suspenderunt.
Refert hugo de sancto victore quod quen
dam peregrino ad sanctum Jacobum perge
nti diabolus in specie sancti Jacobi apparuit
et de miseria presentis uite plura
commemorans felicem se esse si ob
honorem suum se necaret asseruit.
Qui mox gladium arripuit et pro
tinus semetipsum occidit. Et cum
ille in cuius domo fuerat hospi
tatus suspectus haberetur et mortem plu
rimum formidaret continuo qui fuerat
mortuus reuixit asserens quod dum
mon qui dum mortem suaserat ad
supplicia ipsum duxisset, beatus Jaco
bus mox cucurrit et ereptum
ad tronum iudicis deduxit et accu
santibus demonibus ut uite re
stitueretur obtinuit. Quidam
ad sanctum Jacobum frequentans cum deuo
tione magna ire solebat quadam
uice cum illuc tendere uellet nocte
illa in fornicatione lapsus est.
Pergente igitur nocte quadam diabolus in
specie sancti Jacobi apparuit dicens.
Nosti quis sim? neganti illi
dixit diabolus. ego sum apostolus
Jacobus quem singulis annis uisi
tare consueuisti. Scias quod mul
tum de deuotione tua gaude
bam. Sed nuper de domo tua
egrediens in fornicationem incidisti
et non confessus ad me accedere presumpsisti

sumpsisti qui tua peregrinatione pla
cere deo et tibi possit. non sic expedit
quia si quis ad me peregrinando
venire desiderat, prius peccata sua
per confessionem debet pandere et post
peregrinando eadem commissa puni
re. Et hiis dictis demon eva
nuit. Tunc iuvenis anxiatus
domum suam rediit et peccata con
fiteri. Demum iterum iter incipere dis
ponebat. Et ecce dyabolus iterum ap
paruit in specie apostoli hoc omnino dis
suadens asserens quod peccatum illud
nullo modo remitteretur nisi prius sua
genitalia membra secaret. Bea
tior autem foret si se vellet occidere et
pro eius nomine martir esset. Iuvenis
igitur nocte dormientibus sociis g
ladium accipiens genitalia sibi pre
cidit. Deinde eodem cultello se
pervenientem transfixit. Expergefacti
socii hoc videntes et ipsum formidan
tes protinus aufugerunt ne de homi
cidio suspecti haberentur. Verum cum
ei fovea pararetur qui fuerat defunc
tus revixit. Et cunctis fugien
tibus et stupentibus que sibi accide
rat enarravit dicens. Cum me
ad suggestionem demonis occidis
sem, demones me capientes
versus Romam ducebant et ecce
post nos sanctus Iacobus protinus cucur
rit et demones de fallacia ipsorum
increpavit. Cumque ad invicem

diutius decertassent cogente
beato Iacobo ad quoddam pratum
venimus ubi virgo beata cum multis sanctis
colloquens residebat. Cui cum
beatus Iacobus pro me conquestus
fuisset illam plurimum demones in
crepavit et me vite precepit resti
tui. Beatus igitur Iacobus me sus
cipiens vite mee reddidit.
ut videtis. Post triduum solus igitur
in illo cicatricibus remanenti
bus iterum apparuit et inventis so
ciis omnia per ordinem enarravit.

Francus quidam circa annum domini
MC cum uxore et filiis ad sanctum
Iacobum ibat. Cum volens mor
talitatem que erat in Francia fu
gere. Cum sanctum Iacobum cupiens
visitare. Qui cum ad urbem bar
salomam venisset uxor eius ibi
obiit et hospes totam illam pecuniam
suam cum iumento quo vehebantur pueri
usurpavit. Ille autem desolatus in
cedens quosdam pueros humeris
portabat quosdam ad manum tra
hebat. Cui vir cum asino oc
currens compassione commotus
sibi asinum commodavit ut super illum
pueri veherentur. Qui cum ad sanctum Ia
cobum pervenisset eidem vigilanti
et oranti sanctus Iacobus apparuit et an se
cognosceret inquisivit. Cui
neganti ait. Ego sum Iacobus apostolus
qui tibi meum asinum commodavi

i etiam a modo renitenti. Sed
scito p̄noscens q̄d hospes tu
us de solatio conruens mori
etur. & oīa que tibi abstule
rat rehabebis quē cū oīa
contigissent. Ille domū let9
redit. & pueris de asino p̄di
tis statim asin9 disparuit.
Quidā mercator a quodam
tyranno p̄ no iuste spoliatus
in custodia tenebat qui de
nocte scm̄ Ja. in suū auxiliū
inuocabat. Cui scs̄ Ja. uigi
lantib; custodib; apparuit. &
us; ad turris summitatē ipm̄
p̄dux̄ statimq; turris adeo
inclinauit. q' ipi9 summitā terre
equalis fuit. de qua sn̄ saltu
descendēs solutus recessit.
Quē custodes insequētes.
l; iux̄ eū p̄gerent un9 eorū aliq
dam tn̄ ipm̄ uidē nō poterant
Tum tres milites dioce
sis lugdunē ad scm̄ Jacobū
p̄gerent un9 eorū aliquā mlr̄cu
la amore sci Ja. rogatus sa
culū ipi9 s. equū suū porta
bat. Venit quēdam infirmū
in uia deficiente inueniens
ipm̄ s. equū posuit & ipsiū
burdonē cū saculo mlr̄is ac
cipiens equū post9 sequebā.
Sed feruore solis & labore i
tineris fractus cū gallitiā p̄

uenisset infirmitate grauis
sima laborauit. Cumq; a
sociis de salute aīe rogaret
Ille tribus dieb; extitit mu
tus. Sed t̄. &. die socius suis
mortē expectantib; grauit9 sus
pirans ait. gr̄as deo & scō Ja
cobo. q' ei9 meritis sū libatus.
Cum eī q' monebatis facē
uellem. Demones ad me ue
nerunt me tam grauit9 constringē
tes ut nl̄ q̄d ad salutē p̄tinet
aīe aliquatenus loqui possē.
Vos quippe audiebam. s; re
sponderē nō poteram. Sed
ā scs̄ Ja. huc intrauit ferens
in sinistra manu saclm̄ m
ulieris in dextra baclm̄ pau
p̄is quos in uia adinueta
ita ut burdonē p̄ lancea et
saculū p̄ scuta h̄ret & demo
nes quasi iratus aggrediens ele
uato baculo demones terruit
& in fugā conuertit. Hunc aūt
btūs Ja. me grā libauit. et
loquelam restituit. Cui
cuidā uiro ad scm̄ Ja. p̄pati
paupertam defecisset. Ille medi
citate erubescerēt sub quadam re
quiescēs arbore sopniabat.
q̄d Ja. eū pascebat. Euigilās
ergo subcinericiū panē ad cap
repperit. De quo .xv. diebus
uixit q' us; ad p̄pria remeauit

singlis ei dieb; sufficient
bus de ipo comedens. Sequti
die ipm integrum in saculo
inueniebat. Refert cal
lixtus pp. qd ciuis quidam ba
rinone urb. Circa annu dni
M.C. Ad scm Ja. ueniens hoc
solum postulasse dr ne de in
ceps ab aliquib; hostib; ca
peret. Rediens g p ciciliam
in mari. a saracenis capit et
pies ab eis p nundinas ue
dit. Sz tn sup cathene qb;
ligatus soluebat. Cum a
iam. xiii. uicib; uenditus
fuisst; et duplicib; cathenis
astrictus eet. et ille btm Jaco.
inuocaret. Scs Ja eidem apparuit
dicens qm in eccla me consistens
ppria salute aie libatonez.
tm corpis postulasti ideo mich p
icula incidisti. Sz q dns mi
sericors e. misit me ut te re
dimam. Statimq; ruptis ca
thenis p terras et castella sa
racenorum ptem quandam cathe
ne in testimonium h; miracu
li ferens ad terram suam cunctis
uidentib; et stupentib; redi
it. Tum ei cum aliquis cape uole
bat uisa cathena ptinus
fugiebat territus. Sz cum leo
nes alienaq; fere in eum p de
serta gradiente uellent insurge

mox uisa cathena timore
nimio conterrebantur et in fu
gam ptinus uertebantur.

Xpoforus ante baptissimum dicebatur reprobus. postmodum xpoforus dictus est. qui xpm ferens ex eo s. qd xpm. iiii. modis portauit. s. In humeris p tra ductonem. In corpe p macera tonem. In mente p deuotonem. In ore p confessionem siue pdica tonem.

De nomine.

De sco Xpoforo.

Xpoforus gnie
cananeus pcerissime
stature uultus q; terribilis e
rat. et xii. cubitos in longi
tudine possidebat. Ut in
quibusdam gestis suis legit
q cum staret cum quodam rege
cananeorum uenit ei in mente
ut maiorem pncipem que in mudo
esset quereret ad eumdem secum
moratur accederet. Venit g
ad quendam maximum regem de
quo gnalis forma habebat. qd
maiorem mundi pncipem non
haberet. Quem rex uidens libent
cepit. et in sua curia manere
fecit. Quadam autem uice io
culator quidam canticum coram
rege cantabat in quo frequent
dyabolum noiabat. Rex autem cum
fide xpi haberet. quotiens dyablm

nominari audiebat protinus in faci
em suam crucis signaculum impri
mebat. Quod videns christoforus
plurimum admirabatur cur hoc rex
ageret et quod nam signum hoc sibi vel
let. Cum autem de hoc ipse regem in
terrogavit et ille hoc sibi mani
festare noluisset, dixit ei christoforus:
nisi hoc michi dixeris tecum ulterius
non manebo. Qua re coactus
rex dixit ei: quandocumque dyabolum nomina
ri audio hoc signo me munio
timens ne in me potestatem ac
cipiat et inique noceat. Cui christofo
rus: Si dyabolum ne tibi noceat me
tuis, ergo ille maior et potentior
te esse convincitur quem tu in tantum formi
dare probaris. Frustra ergo sum spe
mea putans quod maiorem et poten
tiorem mundi dominum invenisse.
Sed iam nunc valeas quia ipsum dyabolum
querere volo ut ipsum michi in dominum
assumam et eius servus efficiar.
Discessit ergo ab illo rege et dyabolum
querere properabat. Cum autem per quandam
solitudinem pergeret vidit quandam
multitudinem militum, quorum qui
dam miles ferus et terribilis
venit ad eum et quo nam pergeret
requisivit. Cui christoforus respon
dit: Vado dominum dyabolum querere
ut ipsum in dominum assumam. Cui
ille: Ego sum quem queritis. Ga
visus christoforus se ee [illegible]

perpetuum obligavit et ipsum pro domino
suo accepit. Cum ergo ambo per
gerent et in quadam via communi quan
dam crucem erectam invenissent,
mox ut dyabolus ipsam crucem vidit
territus fugit et viam deserens
per asperam sollitudinem christoforum
duxit. Quod videns christoforus et ad
mirans interrogavit cur in tantum
timens viam planam reliquisset
et tantum devians per tam asperam solli
tudinem incessisset. Quod cum ille nulla
tenus indicare vellet, dixit christoforus:
Nisi hoc michi indicaveris statim a te
discedam. Qua re compulsus dyabolus
dixit ei: Quidam homo qui dicitur christus in cruce
affixus fuit, cuius crucis signa cum
video plurimum pertimesco et territus
fugio. Cui christoforus: Ergo ille christus
te maior et potentior est, cuius signum
in tantum formidas. In vanum ergo
laboravi, nondum adhuc maiorem mundi
principem repperi. Iam nunc quia valeas
quia te deserere volo et ipsum christum inquirere.
Cum ergo diu quesivisset quis
ei christi notitiam indicaret, tandem
quendam heremitam invenit qui sibi
christum predicavit et in eius fide dili
genter instruxit. Dixitque heremita
christoforo: Rex iste cui famulari desi
deras istud requirit obsequium: quia
istam rem nequaquam agere valeo.
Dicit rursum heremita: Vigilias quoque
orationes te sibi facere oportebit. Cui

christoforus nescio quid sit hoc nec
huius obsequium perficere possum.
Cui heremita: nosti talem flu
vium in quo multi transeuntes pe
riclitantur et pereunt. Cui christoforus:
novi. Et ille: cum procere stature
sis et fortis viribus si iuxta illum
resideres et cunctos transeuntes re
gi christo cui servire desideras plurimum
gratum esset. et spero quod idem se tibi mani
festaret. Cui christoforus: utique illud
obsequium agere valeo et me eius in
hoc servitium promitto. Ad predictum
igitur fluvium accessit et ibidem sibi hi
taculum fabricavit. portansque
quandam perticam loco baculi in manibus
qua se in aqua sustentabat et
omnes sine cessatione transferebat. Evolu
tis multis diebus cum in domuncula
sua quiesceret. audivit vocem
cuiusdam pueri se vocantis et dicentis
christofore veni foras et me ipsum
transducas. Concitus igitur foras exi
vit sed neminem repperit. Rediens
in domunculam predictam. iterum vo
cem se acclamantis audivit.
Cum rursus foras cucurrit sed
neminem invenit. Tertia vice
ab eodem ut prius vocatur exiit
et puerum quendam iuxta ripam flu
minis invenit qui christoforum ut trans
duceret obnixe rogavit. christoforus
igitur puerum in humeris elevans
et baculum suum accipiens flumen
transiturus intravit. et ecce aqua
fluvius paulatim intumescebat
et puer ad instar plumbi gravissime
ponderabat. Quanto magis procede
bat tanto amplius unda cre
scebat. et puer magis ac magis christo
fori humeros pondere intollerabili
deprimebat ad eo ut christoforus
in angustia multa positus esset.
et se periclitari plurimum formidaret.
Qui cum vix evasisset et fluvium trans
fretasset. puerum in ripa deposu
it. eique dixit: In magno periculo
puer me posuisti. et adeo pon
deratus es quod si totum mundum super me
habuissem vix maiora pondera per
sensissem. Ad quem puer respondit:
Ne mireris christofore quia non solum
totum mundum super te habuisti sed et
illum qui creavit mundum tuis hu
meris baiulasti. Ego enim sum
christus rex tuus cui in hoc opere ipsum
deservis. et ut me verum dicere comprobes.
Cum pertransieris baculum
tuum iuxta domunculam tuam in terra
fige et mane ipsum floruisse et
fructificasse videbis. Statimque
ab oculis eius evanuit. Veni
ens igitur christoforus cum baculum suum
in terra fixisset. mane surgens
invenit ipsum ad modum palme fron
dens et dactilos protulisse.
Post hec a samon in civitate
licie venit ubi dum eorum linguam

nō intelliget. orauit dn̄m
ut illi lingue q̄ ꝯcedet̄ itelle
tum. Dum ā impꝛe consi
steret iudices eū insanū pu
tantes eū relinquer̄. Accessit
xpoforus qd̄ petebat uultum
suū operiens ad locū c̄tamīs
uenit et xp̄ianos qui torquebā
t̄ in dn̄o. Confortabat tūc
un̄ ex iudicib; infaciē eius
percussit. Tun xpofor uultū
discoperiens dix̄ n̄ xp̄ian̄ eēm
meā ptin̄ iniuriam uindi
cassem. Tūc xpofor uirgam
suā intrā fix̄. et ut ip̄ ꝯuersio
nē ip̄. frondet̄ dn̄m exorau̇.
Qz dū ptinus fcm̄ fuisset.
viij. m̄. hoīm c̄crediderunt. Rex
ā ducentos milites qui eū
ad se adducer̄ misit. et cū eū
orantē inueīssent. et ē in
timaē hoc timeēnt. Iterū to
tidē misit qui et ip̄i cū eo ora
te ptin̄ orauīnt. Surgens g̊
xpoforus dix̄ eis. Qz queritis
qui eius uultū uidentes dix̄
unt. Rex misit nos ut te
uinctū ad ip̄m ducam̄. Cui
xpoforus si ego uoluēo n̄ solu
tus n̄ ligatus auob̄ ducā po
to. Dicūt ei si g̊ nō uis uad
lib̄ quo uis et nos regi dice
m̄ q te nequaq̄ inuenim̄.
Non ita inquid. ego uobcū

ibo. Ipse ā eos ad fidē conuitit
et ab eis man̄ ē a tergo ligari
fec̄. et se regi uīnctū p̄sentari.
Quē rex uidēs territus ē et
de sede sua ptin̄ corruit. De
inde a suis suis leuat̄ d̄ nōie
suo et pr̄ia interrogauit. Cui
xpoforus an̄ baptīs reprobus
dicebar. Nūc ā xpoforus uo
cor. Cui rex stultū t̄ nom̄
imposuisti. xp̄i. s. crucifixi
qui n̄ ē psuit. n̄ t̄ p dēē p
teēt. Nunc g̊ cananee ma
lefice quaē nō sacrificas di
is n̄ris. Cui xpoforus rec
te uocatus dagnus. quia
tu es mors mdi. socius i
diaboli. Dij aūt tui s̄ opa
manuū hōm̄. Cui rex in
t̄ feras nutritus es. et nō po
tes n̄ feralia et hōib; incog
ta. loqui g̊ nūc si sacrificauīs
magnos a me honores cō
sequeēs. s̄ in ā diris suppli
ciis ꝯsumēis. Nolente g̊
sacrificaē in carcē mitti iussit.
ac illos milites qui ad xp̄o
for̄ missi fueāmt p xp̄i nōie
decollāi fec̄. Deinde duas
formosas puellas q̄z vna
dicebā̄ incea et alt̄a aquilia
secū incaēē recludi fec̄ pro
mittēs eis multa munā si
eū ad peccand̄ secū allicēnt.

Qd uidens xpoforus ptinus
morone se dedit. Sz cum a
puellis plausu manuū
z amplexib; urgerent. sur
rex ⁊ ait illis quid querit'
⁊ ob qm cam huc introduc
te estis. At ille uultus eius
claritate ptincte dixerunt. Mi
se nri sce di ut in dm qz pre
dicas colere ualeam?. Q audi
ens rex eas ad duas fec. dicēs
g ⁊ uos seducte estis. p deos
iuro qz n sacrificaueritis mala
morte pibitis. Que rnde
runt si uis ut sacrificem? iube
plateas mūdari ⁊ oēs ad tem
plū congregari. Quo fco cum
ille templū introissent sol
uentes cingl'm sem posuer
in collo deoz et ad tram ptra
hentes impuluēm ofregerūt.
Dixeruntq; ad stantib;. Ite
⁊ uocate medicos ⁊ curent
deos uros. Tunc iussu reg
aquilina suspendi ⁊ ligato
ad pedes ei ingenti saxo me
bra ei oīa diruperūt que cū
migrass; ad dnm soror ei
nicea in igne piat. Sz inde
illesa exiens ptinus decollat.
post h xpoforus regi psen
tat. Q iussit eū uirgis
ferreis cedi z cassidē ferreā
⁊ igneā incap ei q poni. De
inde scānū ferreū fi fecit et
xpofor ibid ligari ⁊ ignē in
iecta pice succendi. Sz ad ista
tere scānū ostingi ⁊ xpofor
illesus egdit. Deīnd iussit
eū ad stipite ligari ⁊ a cūctis
militib; sagittari. Sagitte aūt
oms in aere suspendebant.
n ipm in aliq otinge potuit.
Rex aūt putās ipm a militib;
sagittari cū eid insultaret sbi
to una de sagittis ab aere uem
ens ⁊ retro se iteus regem
in oclo pcussit ⁊ ipm ptinus
excecauit. Cui xpofor crasti
na die osumandus sū. Tu g
tyrāne lutū de sangne facie
m ⁊ oclm inunges ⁊ sanita
tē recipies. Tunc iussu regis
ad decollandū ducit ⁊ i fusa
oratione decollat. Rex aūt modicū
de sanguine ei accipiēs ⁊ sr oclm
suū ponēs: ait in noīe dni ⁊
sci xpofori. Et continuus san e
ffectus ē. Tunc rex credid dans
pceptū ut siquis dm aut
xpofor blasfmaret otinuo gla
dio feriret. De septē dormiē

Septem dormientes tib;.
in ciuitate ephesi orti s.
Decius aūt imp psequēs xrianos
cū uenisset ephesū iussit he
dificari templa in medio ci
uitatis ut oēs cū eo immolarent

sacrificiis ydolorum. Cum igitur omnes
xpianos inquiri iussisset et inuentos
aut sacrificare aut mori compelle
ret. tantus pauor timor cunctis
inerat quod amicus amicum et fi
lius patrem et pater filium abnegat.
Tunc in illa urbe inuenti sunt
.vii. xpiani. Maximianus. Malchus.
Martinianus. Dionisius. Iohannes.
Serapion. et Constantinus. Qui hec
uidentes nimis dolentes. et
cum essent primi palatii sacrificia
ydolorum spernentes in domo sua
se celabant et in ieiuniis et oro
nibus uacabant. Accusati igitur ante
decium statuuntur et probati uere
xpiani dato eis resipiscendi spa
tio usque ad reditum decii dimit
tuntur. At illi patrimonium suum
interim pauperibus expendentes in
ito consilio in montem celion ces
serunt et ibi esse secretius decreuerunt.
Diu igitur ibi latentibus unus eorum semper mi
nistrabat et quotiens intrabat
urbem figura se mendici et habitu
uestiebat. Cum igitur decius in
urbem redisset et eos ad sacrifica
ndum perquiri iussisset malchus
minister eorum territus ad socios
redit et eis furorem imperatoris
indicauit. Qui dum cum gemitu timerent
et malchus panes allatos: panes
eis apposuit. ut cibo confortati
fortiores ad prelium redderentur. post

quam autem cenauerunt sedentes et
colloquentes in luctu et lacri
mis subito sicut deus uoluit
dormierunt. Mane autem facto
cum quesiti inueniri non pos
sent et decius doleret quod ta
les iuuenes perdidisset accu
sati sunt quod usque in monte celi
on. latuissent. et sua xpiani
pauperibus erogantes in suo
proposito permanerent. Iussit igitur
decius ut parentes eorum ad
essent et comminatus est eis
mortem. nisi de eis dicerent quic
quid scirent. Illi autem similiter e
os accusauerunt et diuitias
suas expendissent pauperibus
conquesti sunt. Tunc cogitans
quid de eis faceret. Nutu
dei iussit os spelunce la
pidibus obstrui. ut ibi more
rentur fame et inopia cibi
duci. Qui ministri quid fe
cerunt. et duo xpiani. theodo
rus et rufinus eorum marti
rium describentes caute in
ter lapides posuerunt. Mor
tuo igitur decio et tota generatione
post annos. CCC. lxxii.
duos annos. CCC. imperii
theodosii pullulauit heresis
qui eorum negabant resurrectionem
mortuorum. Unde contristatus
theodosius xpianissimus imperator

que fide tam impie agitari ui
debat indutus cilicio sedens
in interiori loco per singulos dies
flebat. Qui uidens misericor-
dia consolari lugentes et con-
firmare spem de resurrectione
mortuorum uoluit et thesaurum
sue pietatis aperire. Ita predictos
martires suscitauit. Misit
siquidem in cor cuiusdam burgensis
ephesi. ut in illo monte hedifica
rent stabula pastoribus suis.
Cementariis ergo speluncam aperi
entibus surrexerunt sancti et se inui
cem salutantes putabant
se una nocte tantum dormisse.
et pridianam tristitiam recorda
tes interrogauerunt malchum qui
eis ministrauerat quid de eis deci
us decreuisset. At ille respondit.
Sicut dixi in sero quesiti sumus ut
ydolis immolemus. Ecce quid
de nobis cogitat imperator. Et ma-
ximianus. et deus scit quod nos non
sacrificabimus. Tuncque socios
confortasset iussit malcho ut
empturus panes ad urbem descen
deret et plures quam heri qui panes
afferret quod iussisset imperator re
diens nuntiaret. Tollens ergo
malchus .v. s. de spelunca exiuit
et uidens lapides miratus est. Sed
aliud cogitans parum de lapidi
bus cogitauit. Veniens ergo timidus

ad portam ciuitatis ualde mi
ratus est uidens superpositum sig-
num crucis. Unde pergens ad alteram
portam dum idem signum inueniret
ultra modum miratus est. Videns
omnes portas signo crucis appositas
et mutatam ciuitatem signis
quod ad primam portam redit se ex-
istimans sompniasse. Unde se confir-
mans ut uultum operiens urbem
ingreditur. Veniens ad uenditores
panum audiuit homines loquentes
de christo et amplius stupefactus ait.
quid est inquid. Heri nemo
audebat christum nominare et nunc
omnes christum confitentur. Puto quod hec
non est ephesiorum ciuitas quia aliter
hedificata est. Sed aliam ciui
tatem nescio talem. Et cum inter-
rogans audisset hanc ephe-
seum ciuitatem uocari se puta
uit et redire ad socios cogita
uit. Accessit tamen ad eos qui pa
nes uendebant et cum argente-
os protulisset mirati uendito
res dicebant ad inuicem quod ille
iuuenis antiquum thesaurum in
uenisset. Malchus uero ad inui
cem eos loquentes uiderent pu
tabat quod uellent eum trahere
ad imperatorem. Et territus roga
uit eos ut se dimitterent et
panes et argenteos retinerent.
At illi tenentes eum dixerunt ei

Vn̄ es tu q̄ thesauros imp
atoris antiquor̄ inuenisti
Indica nob̄ ꝛ eīm̄ sociꝰ tecū
ꝛ celabimꝰ te. q̄ alit̄ cela
ri nō potes. Malchus uō
nō inueniebat quid diceret il
lis p̄ pauore. Illi ḡ uidē
tes eū tacentē misso fune
ī collo eiꝰ trahebant p̄ uicos
usq; ad mediū ciuitatis.
Et exiit rumor ad om̄s
q̄ quidā iuuenis thesauros
inuenisset. Congregatis ḡ ad
eū uniuersis ꝛ eū mirātib;
uolebat eis satisface q̄d nil
inuenisset. Et circūspiciēs
om̄s a nemine cū cunctie ꝛ
cognosci poterāt. Et p̄spici
ens in ppl'm uolebat cogn
oscē aliq̄s de consanguineis
suis quos ueracit̄ uiuē puta
bat. Et nullum inueniens sta
bat q̄i insanꝰ in medio ppli
ciuitatis. q̄d audiens sc̄s
martinus ep̄c. ꝛ antip̄r p̄con
sul qui nup̄ ad urbem p̄ue
nerāt mādauerūt ciuib; ut eū
caute ad ducerēt ꝛ argente
os eiꝰ. Cumq; a ministris tra
heret ad ecc̄am putabat q̄d
duceret ad imperatorē. Ep̄c ḡ
ꝛ p̄consul mirantes argen
teos interrogauerūt eū ubi thes
aur̄ incognitū inuenisset. At ille

r̄. Se n̄ parentꝰ inuenisse. s;
de saccello parentū suor̄ eos de
narios habuisse. Et interrogat
cuiꝰ ciuitatis eēt. R̄ndit.
bn̄ scio q̄ hꝰ ciuitatis sū. si
tn̄ hꝰ ē ciuitas ephesior̄. P̄
consul. dic fac uenire parē
tes tuos. ut testent̄ pro te.
Q̄d cū noīasset; ꝛ nullꝰ eor̄
cognosceret. dicebant eū fin
gē. ut aliquo m̄ euaderet. Et
ait p̄consul. quō credem̄ t̄
q̄d hi argentū parentū tuorū
fuit. cū scriptura eiꝰ habeat plꝰ
q̄. CCC. lxx. ij. ānos. ꝛ sit
primor̄ dier̄ decii imperatoris.
ꝛ in nullo similes ē argenteis
nr̄is ꝛ quō parentes tui an
tiquo tp̄e fuer̄. Tu uō iuue
nis uis decipe sapientes
ꝛ senes ephesi. Id eō iubeo
te legib; tradi donec cōfitearis
quid inuenisti. Tunc procidēs
malchus an̄ eos dix̄. P̄ deo
dicite m̄ q̄d uos interrogo.
ꝛ ego dicō uob̄ q̄d ē in corde
meo. Decius imperator qui i
fuit in ista ciuitate ubi ē.
Ep̄c dix̄ fili nō ē hodie q̄i q
decius noīetur. Imperator ā fuit
iam longū tp̄s. Malchus ā
dix̄. In hꝰ dn̄e ita stupeo et
nemo credit m̄. Sed sequimini
me ꝛ ostendā uob̄ socios meos

qui ē in mōte celion· ꝛ ipis
cōdite· Hoc enī scio qđ a facie
decii imperatoris nos fugim⁹
ꝛ ego sero uidi· qđ ingressus
ē decius imperator in hanc ur
bem· sꝫ tū hꝫ ē ciuitas ephesi·
Tūc eps cogitat in se ipo dix
ꝓconsul qđ uisio ē quā ds̄ uult
ostndē in iuuene isto· Perex
unt ḡ cū eo ꝛ ciuitatis pli
ma multitudo· Et ingressus ē
ē primꝰ malchꝰ ad socios suos
ꝛ post eū eps ingrediens īue
nit int̄ lapides lrās sigilla
tas duobꝫ sigillis argenteis
ꝛ cōuocatis ꝑplo leḡ eas ꝛ au
dientibꝫ ꝛ mirantibꝫ cūctis
scōs sedētes in spelūca ꝛ faci
es eorꝫ tanq̄ rosas florētes
ꝓcidentes glificauūt dm̄·
Statimq; eps ꝛ ꝓconsul mis
unt ad theodosiū imperatorē
rogantes ut cito ueniret ꝛ mi
rabilia dī nup ostnsa uideret·
Qui ꝓtinus surgens de humo ꝛ
de sacco in quo lugebat glori
ficans dm̄· uenit a constan
tinopolim in ephesū· ꝛ ob
uiantibꝫ eis cūctis ascend
runt simul oēs ad speluncā· Et
mox ut scī uiderūt imperatorē
resplendere facies eorꝫ sicut
sol· Et ingressus imperator pro
cidit ā eos glificantes dm̄·

Et surgens amplexatus ē
eos ꝛ sup singlos fleuit dicēs·
Sic uideo uos tanq̄ si uidē
dnm̄ resuscitantē lazarū·
Tunc dix scūs maximianus ad
eū crede nobꝭ qđ ꝓpte resuscita
uit nos ds̄· an̄ diē magni
resurrectionis ut credas indubi
tant̄ qđ resurrectio mortuorꝫ
ē· Re enī resurreximꝰ ꝛ uiui
mus· Et sic infans ē in utō
matris nō sentiēs lesionem
ꝛ uiuit· Sic fuim⁹ uiuentes
jacentes ꝛ dormientes ꝛ nō
sentientes· Et his dictis
uidentibꝫ cūctis inclinantes
capita sua in terra obdormie
rūt ꝛ tradiderunt sps̄ suos ꝑ
dī imꝑiū· Surgens ā impa
tor· cecidit eos flens ꝛ deos
culans eos· Et cū iussisset
fi loculos aureos in quibꝫ
mitteret· Jn ipa nocte appu
erūt dntes imperatori· ut sic
actenꝰ in terra iacuert· ꝛ extra
resurrexiunt· ita eos dimitteret
donec eosdē itꝫ suscitaret· Jussit
ḡ imperator locū illū maura
tis lapidibꝫ adornari· ꝛ oēs
epos resurrectionē ꝯfitentes
absolui· Qđ· CCC· lxx· duo
bꝫ ānis dormisse dr̄· dubiū
ēē pōt· qr āno dō· xlꝰ octauo
surrexiunt· Decius ā regnaūit

uno ãno tm̃. s. anno dñ. CC.
lu. ₇ ita nõ dormierũt uix
C. nonaginta ãnis. ꝗᵉ l' tb₃.

De Nazario

Nazarius dr̃ qĩ
nazareus q̃ intꝑ
consecratꝰ. ul' mũdus ul' sepa
tus. l' floridus. aut custodi
ens in õi reperiũtᵉ. Hꝑ v. s.
cogitatõ. affectõ. intentio.
actõ ₇ locutõ. Cogitatõ ã
d₃ ẽe scã. Affectõ mũda. In
tentõ recta. Actõ iusta. Et
locutõ modata. hoc ã fuer
in btõ nazario. hũit ẽi cogi
tatõnẽ scãm. ₇ ĩnd dr̃ ꝯsecra
tus. Affectõnẽ mũdam ₇ ĩnd
dr̃ mũdus. Intentõnẽ rectã
₇ inde dr̃ sepatus. Intentõe
ẽi que sepat opa. ꝗ ex oculo
simplici corpus lucidũ. ₇ ex
oc'lo neq̃ corpus tenebrosũ
erit. Actõne iustam ₇ inde
dr̃ floridus. ꝗ iustus flore
bit sic̃ liliũ. Locutõne mo
datã ₇ ĩnd dr̃ custodiẽs quia
custodiuit uias suas. ut n̄
delinquerẽt ĩ lingua sua.

De nomine

Celsus dr̃ qĩ
excelsus qr̃ ĩ se
sup se extulit. dũ etatem
pũilem ĩ uirtutẽ ãnis supauᵗ
hor uitam ₇ passionẽ. Am
brosius in libello gẽuasii ₇
ꝓthasii repisse dr̃. In quibdã
ã libris legitᵘʳ qd̃ quidã phĩ
losophus nazario deuotus. ei
passionẽ conscrip̃sit. q̃m centũ
ꝗ scõꝝ corꝑa sepeliẽãt. ad capud
ipõꝝ posuit.

De scõ Nazario ₇ Celso.

Nazarius filius
illustrissimi uiri nõie
affricani. s₃ iudei ₇ btẽ ꝑꝑe
tue xp̃anissime ₇ romanoꝝ
nobilissime ₇ a petro ap̃lo bap
tizate cũ hr̃et. ix. ãnos plĩm
minabatᵘʳ uidens p̃rẽm suũ
₇ matrẽ in obs̃uantia religi
onis. Tam dissimili uariari.
₇ cũ q̃ matᵉʳ sua legẽ bapᵗⁱˢᵐⁱ
patᵉʳ uo suus legem sabbi se
querẽᵗ. Verũ cum nam magis
ad herẽ debẽt plimũ dubita
bat cum utr̃ꝗ ad fidẽ. eum
attrahẽᵗ. Inũet tandẽ nutu
di uestigiis matꝛs adhesit
₇ a btõ lino ꝑꝑ scm̃ baptisma
suscep̃. Qd̃ p₃ intelligens cep
₇ ipm̃ a scõ ꝓposito ad uitẽ et
tormitoꝝ gr̃ia. q̃ xp̃anis infer
unt pꝛ crdinẽ. Explicãte aũt
dr̃ eũ a lino ꝑꝑ. baptizatũ for
te intellig̃. nõ qd̃ tũc ꝑꝑ erãt.
s₃ qui futurᵘˢ erãt. Nazarius
ẽi pt̃ bapᵗⁱˢ. s. i. ita p₃ ãnis
multis sup uix. qĩ tam ane
rone. mãtutũ ꝓtulit. petᵉʳᵘˢ
ãno ultimo fuit in pu cruci
fixus. Linus ã post mortẽ

pet̃ pp̃ fuit· Cum ā pet̃ ulla
tenus assentiret· s3 xp̄m:
potius ꝯstantissime p̄dica
ret ad p̄tes pentū qui ne oc
ciderent̃ timebāt de urbe ro
mana exiuit· ⁊ vii· samārita
nos de pentū diuitus ho
neratos accipiēs p ciuitatē
ytalie uenit ⁊ oīa paupib3
erogauit· Decimo ā anno
digressionis sue cremona plan
centia ⁊ inde mediolanū ad
ueniens scōs gruasius ⁊ ptha
sius ibide in carcē detinēi re
pit· Audito ā qd nagāius p̄
dictus mātures amaret cito
ad pfcīm p trahit· ⁊ in confo
ne x̄: pduras fustib3 ūbat.
At t s exule illa pīectus dū
de loco ad locū pgēt mat̃ ei
que obiēāt ē appuit ⁊ filiū
suū ꝯfortans ut ad galliā
pperare admonuit· Cum
ad ūbem gallie que gemel
lus d̄r aduenissz ⁊ ide plim
os ꝯūtissz· Quedā ma
trona filiū suū nōie celsū
elegantē puez ē obtulit· ro
gans ut ipm baptizaret ⁊
secū duceēt qd p̄fect galliaz
audiens ipm cū puo celso re
tro manib3 uinctū ⁊ cathena
collo constrictū in cācē redu
sit ut eū in crastino torm
tis afficeēt· Tunc uxor sua
misit eū assens in iustū
ēe uinditū ut innocentes
occidēnt ⁊ dōs oīpotentes
uindictāe p̄sumeēt· Quib3
ūbis p̄sens correptus scōs ab
soluit· s3 ne ibi p̄dicāe presu
meēt ad monuit et int̃ dix̄:
Venit eī ad ūbem treueris
⁊ i xp̄m p̄mus p̄dicans et
multos ad fidē xp̄i ꝯūtens:
Ibi ecciam hedificauit· Qd
audiens cornelius incāū
neroñ īpatori intimauit·
qd centū milites ad eū ca
piendū misit· Qd cū illi
iux̄ oratoriū q s ꝯstruxēat
in uenissent manū ei laga
uint dicētes: magn̄ nero te
uocat· Quib3 nagāius in
cōpōitus rex ⁊ inꝯpōitos mi
lites h̄t· Qr̄ cm ueientes lo
neste nō dixistis nero uocat
te· ⁊ uenisse· uinctū ḡ ipm
ad nerone ducebant ⁊ cel
sum puez plorantē alapis
cedentes ut sequēēt ūgebāt·
Quos cū nero uidissz iussit
eos in cācem recludi donē
ipos suppliciis excogitans p
dimeēt interea. Cum nero
q̄dam uice ad capiendas fe
ras uenatores misissz sub
ito ferāz multitudo erūpēs

uiuidarium neronis intrauit
ubi multos lacerauit et
pluresque occidit in tantum ut
nero turbatus diffugeret et
uulnerato pede uix ad pala
tium perueniret. Multis autem
diebus illius uulneris dolore de
tentus tandem nazarium memi
nit et putauit deos sibi iratos
fuisse eo quod tam diu illos
uiuere permisit. Iussu igitur impera
toris nazarium milites cal
cibus tundentes et puerum uerber
antes de carcere eduxerunt et
coram imperatore statuerunt.
Videns autem nero faciem eius
ad instar solis se fantastice
decludi putauit et ut ma
gicas artes deponeret sibi dixit
ac ut diis ymmolaret precepit.
Ductus igitur nazarius ad tem
plum rogauit ut omnes exirent
et se eo orante omnia ydola sua
confracta. Quod audiens nero
iussit ipsum in mare precipitari
precipiens ut si forte euaderet
ipsum insequentes igitur comburerent
et puluerem eius in mare proicerent.
Nazarius igitur et puer celsus na
ui imponuntur et in medium pela
gi perducti ibi precipitantur. Sed sta
tim circa nauem tempestas
maxima concitatur et circa sanctos
tranquillitas magna emittitur.

Timentque illi periclitari timentes
et malorum que in sanctos commis
erant penitentes. Ecce nazarius
cum puero celso super aquas ambu
lans placido uultu eis appa
ruit ac super nauem conscendens
ipsis iam credentibus oratione sua
mare placauit. Ac inde cum
eis ad locum per passus fere sex
centos iuxta urbem ianuen
sem peruenit ubi cum diutius predi
casset mediolanum tandem ubi
sanctos geruasium et prothasium reli
querat uenit. Quod cum linus per
fectus audisset cum remanente
celso in domo cuiusdam matrone
in exilium duxerunt. Nazarius
uero romam ueniens et patrem suum
iam senem inueniens quomodo con
uersus fuit inquisiuit. Cui
dixit apostolum petrum sibi apparuisse.
et ut precedentes se ad christum uxo
rem et filium sequeretur admo
nuisse. Deinde a templorum
pontificibus ad urbem mediolanum
unde romam in exilium missus
fuerat rediret cum in iuria mul
ta compellitur ubi cum puero celso
presidi presentatur. Quod educitur ex
porta romana in locum qui
dicitur tres muri cum puero celso de
collatur est. Quorum corpora
cum christiani rapuissent et in ortis
suis collocassent. In ipsa nocte

scī cuidā nōīe ceratanocenti
co assentes dixerunt . ut eor
corp̄a in domo sua ꝑ nerone
p̄fundius sepelliret . Cui ille
quero dn̄e sanate p̄ius
filiā paraliticam . Quem cū
continuo sanata fuisset corp̄a
eor tulit ꝛ ut uisceāīt sepe
liuit . Post longū uō t̄pe
ds eor corpa b̄to ambrosio
reuelauit . Celsum ā in lo
co suo relinquēs . Nazariū
qui eadē hora sepultū inuē
odore fragantē integrū et
incorruptū cū capillis ꝛ bar
bam repiens ipm̄ ad eccām
apl̄or transtulit ꝛ ibi honorifi
ce sepeliuit . passi sūt ā ēt
ānos dn̄ . lvij . De hoc nazario dix
s̄ ambrosius in p̄fatione .
Martir scō roseo lustratus
cruore nazarius celeste me
ruit conscendē regnū . Q̄d
dū p̄nima tormentor suplicia
crudelis uexaret tyrannus tarabi
em fidi constantia supabat
n̄ potuit p̄secutor illatis ē
dere nimis qm̄ p se certantē
ipe auctor uictorie x̄ dn̄s di
micabat . Ducit̄ interea ad
templū ydolis p̄libate p̄fa
nis quor ꝑpetu diuino fultus
subsidio mox ut ingressus
ē redegit in puluerem ob liqui
das matis mundas longius
acta p̄iectus anglia nauis fa
mulatu solida int̄ fluctuū
uestigia p̄stringebat . O felix
ꝛ inclitus p̄liator dn̄i qui
mundi congressus p̄ncipem i
numerā ꝑpli multitudinem
uite sociauit et̄ne . O mag
nū ꝛ ineffabilem sacramē
tū ꝛ de illor potius salute
letet̄ ecca quos p̄uinisse in
dus exultat . O b̄ta mat̄ na
tor suor glorificata tormentis
quos nō planctu nō gemi
tu ad infēna deduc̄ . Sz ad
celestia et̄na migrantes ꝑpe
tua laude p̄sequit̄ . O testis
fragrantissime uirtute celesti
fulgidus cui inextimabil
odor salutis ꝑpollet aroma
tib3 . Quem ambrosius repi
ens p̄henne patriū dedit et
medicū fidi ꝑpugnatorē3 sa
cri prelij pugnatorē . Felis
loco liberij in ꝑp eligi ꝛ ordi
nat̄ . Cum em̄ liberius ꝑp nol
let ariane heresi consentire
missus ē in exiliū a consta
tino filio constantini ꝛ ibi
p tenniū moratus ē . Q̄
ꝑp uniusis clero romanus
loco ei felicē ordinauit . q
quid felix concilio conuocato
corā . xlviij . epis constantinū

imperatorem arrianum hereticum et duos presbiteros qui fautores eorum erant dampnavit. Quapropter Constantius indignatus Felicem de episcopatu suo deiecit et Liberium eo pacto revocavit ut cum solo nomine Constantino et aliis quos Felix dampnaverat communicaret. Liberius igitur tedio affectus exilii et in heretica pravitate subscripsit et tanta in tantum persecutio exarsit ut quamplurimi sacerdotes et clerici Liberio non prohibente intra ecclesiam sunt necati. Felix vero de episcopatu deiectus cum in predio suo habitaret inde eductus mucronem capitis obtruncante periit circa annos domini CCCXL.

De sanctis Simplicio et Faustino.

Symplicius et Faustinus fratres cum sacrificare contempnerent apud Romam sub Diocliciano multa tormentorum supplicia pertulerunt. Tandem data super eos sententia decollati sunt et in Tybrim corpora eorum proiecta. Soror autem eorum nomine Beatrix corpora eorum de flumine levavit et honorifice sepelivit. Lucretius autem prefectus dum predium ipsorum ambiret eam teneri fecit et ut ydolis immolaret precepit. Quam renuentem Lucretius nocte a servis suis suffocari fecit. Cuius corpus Lucina virgo rapiens iuxta fratres suos sepelivit. Post hec Lucretius predium ipsorum intravit ubi festum amicis suis convivium cum mimantibus insultaret. Infantulus quidam lactens pannis involutus de gremio matris que ibi aderat cunctis audientibus exclamavit: Audi Lucreti. Occidisti et invasisti, ecce datus es in possessione inimici. Statimque Lucretius timens ac tremens a demone arripitur et per tres horas a demone est vexatus ut ipse in convivio interiret. Quod videntes qui aderant ad fidem conversi sunt et narrabant omnibus passionem sancte Beatricis virginis in convivio vindicatam. Passi sunt autem circa annos domini CCLXXVII.

De sancta Martha virgine.

Martha hospita Christi ex Syro patre et Eucharia matre regali ex progenie descendit. Pater eius Syrie et maritime multarumque horarum dux extitit. Ista tria opida scilicet Magdalum et Bethaniam utramque et Ierosolimitane urbis partem Martha cum sorore iure materne hereditatis possidebat. Numquam legitur aut virum habuisse aut hominum contubernium subiisse. Ministrabat autem domino nobil-

hospita & sororem pariter ministra-
re uolebat quia uidebatur sibi quod ad
seruiendum tanto hospiti non su-
fficeret totus mundus. Post
passionem domini cum facta esset dispersio
discipulorum ipsa cum fratre suo laza-
ro et sorore sua maria mag-
dalena et beato maximino
qui eos baptizauerat & cui a spiritu
sancto fuerant commendate: multis
aliis ablatis remis: uelis & gu-
bernaculis omnibus alimentis in
retibus ab infidelibus recluduntur.
Qui domino duce massiliam
peruenerunt tandem territorium
aquensem adeunt & inde populum
ad fidem conuertunt. Erat autem beata
martha ualde facunda & omnibus
gratiosa. Erat autem tunc temporis
super rodanum in nemore quodam
inter arelatem & auinionem dra-
co quidam medius animalis medius
piscis & grossior boue longi-
or equo habens dentes in spata
acutos ut cornua utraque par-
te munitus qui latens in
flumine omnes transeuntes perima-
nebat & naues submergebat.
Venerat autem per mare de galicia
asie generatus ex leuiathan qui
est serpens aquosus & ferocissimus.
& a bonnacho animali quod galicie
regio gignit quod in sectores su-
os per spatium iugeris stercus suum

uelud spiculum dirigit & quicquid
tetigerit uelud ignis exurit.
Ad quem martha a populis roga-
ta accedens ipsum quod in nemo-
re quodam hominem manducan-
tem repperit aqua benedicta super eum
iecit & crucem quandam sibi ostendit
qui protinus uictus ut ouis
stans a sancta martha proprio cingu-
lo alligatur & illico a populo lan-
ceis & lapidibus perimitur. Vo-
cabatur autem draco ab incolis thar-
rasconus. Unde in illius memoriam
locus ille uocatur adhuc thar-
rasconus qui antea uocabatur in-
nerluc. i. niger locus eo quod ibi
erant nemora umbrosa & ni-
gra. Ibi igitur beata martha de licen-
tia maximini magistri sui & so-
roris sue deinceps remansit
& orationibus & ieiuniis indefi-
nenter uacabat. Deinde congrega-
to ibidem magno sororum conuen-
tu & ad honorem beate marie sem-
per uirginis magna hedificata basi-
lica satis ibi asperam duxit uitam.
Carnem et omnem pinguedinem
oua & caseum & uinum uitauit
semel tamen in die edebat. Cen-
ties in die totidem in nocte
genua flectebat. ¶ Quadam
uice apud auinionem inter ur-
bem & fluuium rodani predica-
ret. Iuuenis quidam ultra flu-

uuum consistēs ei ūba au
dire desiderans. Cum nauı
gio caret nudatus natāe
cep̄ s; subito cum flumīs
rapit᷑ ⁊ ꝓtinus suffocatur.
cui᷒ corpus uix sa die īuen
tum ant᷑ pedes scē marthe
resuscitand᷒ ꝑsentat᷑. Illa
uō in modū crucis sola pro
strata talit᷑ orauit. Adona
y dn̄e ih̄u x̄ qui fr̄em meū
dilectū tuū olim resuscita
sti. respice mi hospes care
ad fidem ēcūadstantium
⁊ resuscita puez istū ⁊ ap
hensa manu ei᷒. mox uiu᷒
surrex᷑ ⁊ sacrū baptisma
suscepit. Refertur euse
bius in libro .v.to ystorie ı
ecclastice q mulı᷑ emorroissa
postq̄ sanata fuit in cu
ria sū in uiridario suo sta
tuā fec᷑. ad ymaginē xp̄i cū
ueste ⁊ fimbria sic᷑ ipm̄
uideāt. ⁊ eam plim̄ reuerebā
herbe uō sub illa statua cre
scentes que an̄ nullius eāt
ūtutis. Cum fimbriā ei᷒
atingēt tante ūtutis eāt
ut multi infirmi inde sana
rent᷑. Illā aūt emorroissā
q̄ dn̄s sanauit ambrosiu᷒
dic᷑ fuisse martham. Refer᷑
ā ieronim᷒ ⁊ hēt in ystoria
tripartita qđ iulian᷒ aposta
ta ymaginē q̄ emorroissā
fecerāt inde sustulit ⁊ suā
ibidē locauit que ictu flu
minis confracta fuit. O
bitū ā suū .j. dn̄s ā pannū
reuelauit in quo anno to
to febribz laborans ā octa
uū diebz sui exitus. Ange
licos choros sororis sue in
celum aīam deferētes au
diuit que mos frm̄ ⁊ soroz
conuētu congregato ait. Mei
comites ⁊ dulcissimi alūp
ni mei queso gratulamī
qm̄ anglicos choros soror
is mee. aīam ad sedes pol
licitas ferētes orant᷑ c̄ mo
o pulcherima o mi. ⁊ mi di
lecta soroz. uiuas cū magro
tuo ⁊ hospite meo in sede
bta statimqz bta martha
exitum suū iminū ꝑsenti
ens suis admonuit ut lu
minaribz accensis circa se usqz
ad obitū uigilarent. Noc
te uō media an̄ trāsit᷒ sui
diez. custodibz sompno gra
uatis uentus uehemens
irruit. ⁊ luminaīa cūcta ex
tīxit. Illa uō malignoz spu
um turbā cernens orare cep᷑.
mi pr̄ eli᷒ mi hospes cōgga
ti sūt. ad deuorandū me se

ductores mei· scripta tenē
tes mala que egessi elÿ ne
elonges a me· Sz in ad iu
toriū meū intend· ⁊ ecce so
rorē ad se uenientē· uidit q̄
manu facē tenēs cereos ⁊
lampades inde accendit· et
duq; altā altarim ppropio nōie
uocarēt· ecce x̄ aduenit dicēs
Veni dilecta mea hospita ⁊
ubi ego sum illic mecū eris·
Tu me suscepisti in hospitiō
tuo· ego te recipiam i celo
mō· ⁊ inuocantes te exau
diā amore tuo· Appropinquante
uō hora sui transitus foras
se deferri fec· ut celū posset
uidē· Jussitq; in ciriam sup
cinerem poni ⁊ signū crucis
coram se teneri ⁊ in h' uba
orauit· Domine care hanc pau
perculam tuā custodi ⁊ sicut
mecū dignat' es hospitari
sic me suscipe in hospitiō tuo
celestis· Jussitq; ut passio s
lucē coram se legerēt· Et dū
dicerēt pr· In man' tuas cōme
do spm meū· Illa spm emi
sit· Sequenti uō die· s· dominica
circa corpus eius laudes ex
soluerint circa horam etiam
apd petragoricas btō fron
toni missā celebranti· et
post eplam in cathedra dor

mitanti dñs apparuit ei dicēs·
Dilecte mi fronto si uis im
plere que olim hospite mee
pollicitus es surge uelociter
⁊ sequere me· Quo uisa com
plete subito ambo tarasco
nam uenerūt· ⁊ circa corpus ei'
psallentes totū officiū ambo
cetis· Respondunt respondentes
ibi peregerūt ⁊ corpus eius
in sepulcro suis manibus
collocauerūt· Porro dū ap pe
tragoricas finitis cantibus
diacon' lectur' euangelium·
bn̄dcōnē petens epm exci
taret· Ille uix excitat' respond
fratres mei cur me excitastis·
dñs ei ihs xps ad corp' mar
the hospite sue me duxit et
ipam tradimus sepulture· Dirige
g uelociter illuc nuntios qui
nob anulum n̄rm aureū ⁊ ci
rothecas defferant que dum
ad corp' sepeliend me apta
rem feci ille commendaui ⁊ ea
ex obliuione dimisi· qr me
tam cito excitastis· Missi
sunt· ⁊ h' ut ep̄c dixerat In
uenientes ā anulū solū que
cirothecā attulerūt· Aliū uō
in h' modi facturi testimoni
um facere retinuit· Ait q̄
btō frontonius dicēs· Cum
post sepulturam ab ecclia exire

Refert quidam illius loci litteris peri-
tus nos insecutus quem interro-
gavit quo nomine vocaretur. Qui
Cui ille nullum respondens ostendit
ei codicem quem in manu te-
nebat apertum. In quo nihil aliud
erat scriptum nisi versiculus iste. In
memoria eterna erit iustus.
Hospita mea ab auditione ma-
la non timebit in die novissi-
mo. Cum vero codicem revol-
veret in cunctis foliis hoc
repperit scriptum. Cum autem ad eius
tumulum crebra miracula
fierent. Clodoveus rex francorum
christianus effectus et a sancto Remigio ba-
ptizatus cum gravem renum pa-
teretur dolorem ad eius tumulum
veniens sanitatem integram
reportavit. Unde ipse locum
illum ditavit et terram miliariorum
spatio in giro ex utraque parte
Rodani. Terram villas et ca-
stra dedit locumque illum
liberum fecit. Marcella vero eius
famula vitam ipsius conscripsit
que postmodum in Sclavoniam per-
gens et ibi evangelium Christi predicans
post decimum annum a dormi-
tione Marthe in pace quievit.

De sanctis Abdon et Sennen.

Abdon et Sennen
sub Decio imperatore
martirium passi sunt. Cum enim
Decius imperator Babilonia
cum aliis provinciis superasset
quosdam christianos ibi invenit quos
secum ad urbem Cordubam duxit
diversis ibi suppliciis consumma-
vit. Et eos duos subreguli
rapientes scilicet Abdon et Sennen
sepelierunt. Unde accusati et Decio
presentati Romam post ipsum vincti
cathenis ducuntur et in conspec-
tu Decii et senatus introduc-
ti aut sacrificare et regni sui
recipere libertatem aut morsibus
bestiarum devorari iubentur. Con-
tempnentes itaque et expuen-
tes in simulacrum ad theatrum
pertrahuntur et ad eos duo leo-
nes et ursi quattuor dimittuntur.
Qui cum sanctos non tangerent
sed custodierunt in lectis in
eos gladius occiduntur. Aliga-
tis pedibus tracti sunt et iacti
ante simulacrum solis. Qui dum in
triduo iacuissent Quirinus
subdiaconus eos collegit et in
domo sua sepelivit. Passi sunt
autem circa annos domini CCL.

De [sancto Germano]

Germanus dicitur a **De no** 5
germine et ana **mine.**
quod est sursum quasi supernum germen.
Tria enim repperiuntur in semine
germinante scilicet calor naturalis.
humor nutrimentalis et vis semina-
lis. Beatus ergo Germanus qui semen
ens germinans quia in ipso fuit

calor per fervorem dilectionis,
humor per pinguedinem devo-
tionis et ros seminalis per vir-
tutem predicationis per quam multos
in fide et moribus generabat. Eius
vitam Constantius presbyter ad
sanctum Censurium episcopum Antissiodo-
rensem scripsit. De sancto Germano.

Germanus nobi-
lissimus genere in urbe Altissi-
odorensi natus et liberalibus studiis
plurimum eruditus tandem Romam
ad addiscendum iuris scientiam est
profectus, ubi tantum dignitatis ac-
cepit ut eum senatus ad Gallias
transmitteret ut ad apicem ducatus
totius Burgundie obtineret. Cum
igitur Altissiodorensem civita-
tem ceteris diligentius gubernaret,
arborem quandam pinum in me-
dia civitate habebat ad cuius ra-
mos pro admiratione venationis
ferarum capita suspendebat. Sed
cum sanctus Amator eiusdem civitatis episcopus
de tali vanitate sepe redargu-
eret monens ut arborem
incidi mandaret ne aliqua mala
occasio christianis ex hoc eveniret,
ille nullatenus acquievit. Quadam
vice absente Germano arborem
incidit et incendio totam
dedit. Quod cum Germanus audi-
ens sane religionis oblitus
est vallatus illuc militibus adve-
nit et mortem episcopo interpretavit.
Episcopus autem divina revelatione Ger-
manum sibi successurum agnoscens
furenti cessit et Augustidunum
perrexit. Postmodum Altissiodorum rever-
sus Germanum cautе in ecclesia con-
clusit et ibidem eum tonsurans
eum sibi successurum esse predixit. Quod et
factum est. Nam paulo post ipse feli-
citer obiit et Germanum plebes omnis
in antistitem postulavit. Qui de
substantia pauperibus erogata uxorem
in sororem commutata corpus suum
per XXX annos sic afflixit ut numquam
panem frumenti non vinum non ace-
tum non leguminum numquam vel salem
pro sapore comederit. Duobus tamen in an-
no scilicet in pascha et in natale vi-
num sumebat. Sed tamen ipsum vini
saporem aquis nimis extingue-
bat. In refectione primum cinerem
prelibabat. Deinde panem ordeace-
um sumebat. Semper autem ieiunans
numquam nisi vespere comedebat. In e-
state vel hieme nullam vestem
habuit preter cilicium et tunicam vel
cucullam que vestis nisi forte ali-
cui donaret. Tam diu ferebatur
donec attritam nimia solveret.
Lectus suus cinere et cilicio et sa-
cculo ornabatur nullum pulvinar
capiti ab humeris levabat. Sed
semper gemens et sanctorum reliquias col-
lo gerens numquam vestimentum raro

.No.

cingl'm detrahebat. Supra
siquidē fuit de q͛d gessit tal'
enī eius extitit uita. ut si
miraculis careret; incredi
bilis uideret. Tanta fuerūt
miracl'a ñ nimia p̄cessisset.
fantastica putaret. Hospita
tus inquadam loco cum post
cenā mensam iterū parari
miratus cū denuo pararent
Cui cū dicerent q͛d bonis illis
mulierib; q̄ de nocte incedunt
prepararent. Illa nocte scs̄ germa
nus statuit uigilare. Et ecce
uidet multitudinē demonū
ad mensam in forma hominum
& mulierū uenientē. Qui eis
precipiens ne recederent cunctos
de familia excitauit. Inqui
rens si personas illas agno
sceret. Qui dū cū oēs uicinos suos
& uicinas esse dicerent. misit ad
domos singlor̄ demonib; p̄
cipiens ne abirent. Et ecce
oēs in suis lectulis sunt inuen
ti. Adiurati igitur se demones esse
dixerunt qui hominib; illudebant.

de sc̄o lupo ep̄o

Eo tpr̄ bt̄s lupus eps̄ trecasi
ne florebat. Cuius urbem cū
Attila rex obsideret sup portā
bt̄s lupus eps̄ acclamans
quis esset qui eos sic impetra
ret inquisiuit. Cui ille ē
sū Attilla flagellū dei. Quo
& humil' presul gemens ait. Et
ego lupus eū uastator gregis
dei & indigens flagello dei.
Mox que portans resari ius
sit. illi ā diuinitus excecati. p̄
portam exierunt neminē
ā uidentes aut ledentes.
Bt̄s igitur germanus assūpto epō
p̄dc̄o lupo in britannias. ut
heretici pullulauerant p̄fectus ē.
Et dum in mari essent et
tempestas maxima oriret ad
orationē sci germani ꝑtinus
tranquillitas magna efficitur.
Honorifice igitur ab apl'is susce
piunt. quor̄ aduentū demo
nes iam predixerant. Quos scs̄
germanus de obcessis expu
lit. & in dū hereticos conuer
tissent ad ꝓpria rediret. Cū
in quodā loco infirmus decu
beret contingit ut totus ille
uicus repentino incendio
conflagraret. Qui dū rogaretur
ut inde asportatus igne e
uaderet. Ille incendio se oppo
nit & ultra citraq; oīa cōsu
mente flāma hospitiū eius
non tetigit. Dū ad britanniās
iterato rediret ut hereticos con
futaret. Quidā ex discipulis
gradu concito eius uestigia
sequebatur. Qui dū tñ apud cor
mandor infirmat' occubuit.

Rediens inde btūs g̃man⁹
sepulcrū discipli aprii fec.
Ipm q̄ uocans noīe qd age
ret an secū multitudīe aspet
requisiuit. Mox ille resi
dens cūcta ē constare suam
a. ac se nolle huc ultius re
uocarī r̄ndt. Tunc sc̄o an
nuente ut requiesceret ille
deposito capite tandē ī dn̄o
obdormiuit. Dum inbri
taniam p̄dicaret ꝛ s̄ cū sociis
rex britanie hospitiū dene
gass; bubulcus regis in
g̃ssus apaci accepta p̄ben
dam inpalatio ad ꝑuum
tuguriū referens. Vidit btūm
g̃manū cū sociis fame et
frigore laborantē. Quos ī
domo sua benigne recepit
ꝛ unicū uitulū q̄ hēbat
hospitib; occidi mandauit.
Post cenā btūs g̃man⁹ oīa
ossa uituli sr̄ pellem ꝯpom
fec. ꝛ ad eī orōnē intus sīn
mora surex. Sequenti die g̃
man⁹ regi festin⁹ occurrit.
Et cur ei hospitiū denega
uit patent̄ inquirit. Tūc
rex uehement̄ attonitus ē
r̄ndē nō potuit. Ꝗ ille egre
dē inquid ꝛ regnū meliori
dimitte. German⁹ g̃ dī in
andato bubulcū cū uxore

sua uenire fec. ꝛ cunctis stu
pentib; regem constituit.
Et ex tūc reges ꝛ ex bubul
ci genē ꝓdeuntes domant̄
gētes brittoꝝ. Cum saxones
cōtra britones dimicarent.
ꝛ se paucos uiderent. Scōs
inde trāseuntes ad se uoca
uerūt ꝛ ab eis p̄dicati cerati
oēs ad bap̄tismi g̃ciam conuo
labant. Die g̃ pasce ex fu
rore fidi p̄iectis armis ꝓpo
nūt fortit̄ p̄liari qd illi au
dientes audacit̄ q̄ inermes
eos ꝓperant. Sz g̃man⁹ latēs
cū suis oēs ad monuit. ut
cū ipse alla clamaret oēs ē
uō clamore r̄nderet. Q cū
tm̄ fuiss; tant⁹ hostes sr̄
se iam irruentes tiror ī ua
sit ut p̄iectis armis nō solū
modo rex. sz celū sup se ru
ere putarent cunctiq; difu
gerunt. Quadam uice pan
gustū dīuinū trāsiens ad tu
mulum scī cassiani epī deue
nit; quo se hēret inquisiuit.
ille statim ex tumulo cūc
tis audientib; r̄ndit.
Dulci quiete ꝑfruor ꝛ ad
uentū redemptoris exp̄ecto
Et ille qui se ꝓlongū ī xp̄o
tp̄e ꝛ p nob attenti⁹ inte
de ut obtinē sac̄ resurrectionis.

gaudia mēcaim. Cum apud
rauennā deuenisset a regina
placida et filio suo ualentinia
no honorifice receptus ē. ho
ra uero cene regina misit ei
uas argenti amplissimū deli
catissimis cibis plenū qd il
le suscepit ut cibos famul'
traderet et uas p pauperib; uas ar
genteū retineret. loco uero mu
neris misit regine scutellā
ligneā pane ordeaceū contine
tē. Qd illa libent' accepit et uas
illd postmod' argento texit.
Quadam uice inter pdcā re
gina eū ad conuiuū inuitasset
ille benigne annuens ab ho
spicio suo usq; ad palatiū co q
ieiuniis et laborib; esset cōfec
tus asino desedente portatus
ē. Set dū comederet asin' sancti
germani mortuus ē. q regia
audiens equum mire mansue
tudinis epo psentari fec. Quē
intuens ait. meus in asin'
psentet. Quia qui me huc at
tulit reportabit. pgens; ad
cadauer surge inquid inutio
reuitam hospicio statimq; ille
siliens se ipm concussit. et
qi nil mali passus esset. scm germa
nū ad hospitiū deportauit. Pz
anteq de rauenna exiret pdix
qd neq q in hoc sclo diutius

moraret. Postmod febre corrip
et die septimo in dno morit
et corpus eius ad gallias sic
a regina petierat transportat.
Obiit circa annos dni. CCCC.
xx. Cum cum scs germanus bea
to eusebio epo uercellensi pro
misisset qd in sui reusione e
cclam qua fundauerat ipe dedica
ret. Cum intellexisset eusebi
scm germanū exisse de corpe
ecclam suā dedicatur'. cereos
accendi iussit. Set qnto plus
accendebant. tanto plus ex
tinguebant. Qd uidens e
usebius dedicatonē intellex
aut alio tpr oportet fi. aut
alti epo resuari. Cum g cor
b[i] germani uercellas delatū
fuisset mox in pdca eccla idu
ct. et statim oms cerei diui
nitus inflammat. Tunc scs
germanus eusebius p missi
ones sci germani meminit
et qd uiuens se facturū pmi
sat mortuum fecisse. cogno
uit hoc ita oz accipi. ut nō
intelligat de magno eusebi
o uercellensi qd epc ipi fecerit
hoc nam ipe sub ualente i
patore mortuus fuit. et a mo
te ipi usq; ad morte sci germa
ni ult annos affuer. fuit g
ali eusebi ille q isto ecclam dedic
uerit.

Eusebius dicitur ab **De no-**
eu quod est bonum et sebe **mine.**
quod dicitur eloquentia vel statio. vel
eusebius sonat bonus cultus.
Ipse namque habuit bonitatem
in sanctificatione sui, eloquentiam in
defensione fidei, stationem sui
in constantia martirii, bonum
cultum in reverentia dei. **De**
Eusebius semper virgo **sancto Eusebio.**
existens dum adhuc cathe-
cuminus esset ab eusebio papa baptizatus
et nomen suscepit in quo baptismo
manus angelice in se sunt que
ipsum de sacro fonte levaverunt.
Matrona quedam eius pulcritu-
dine capta cum ipsius cubiculum
vellet adire custodientibus an-
gelis pervenire non potuit. unde
facto mane ad eius pedes procidit
et ab eo lacrimabiliter veniam petiit.
Ordinatus presbiter tantam sanctitatem
emicuit, ut in missarum sollemp-
niis inter manus eius in ministerium
angelicum appareret. Post hec cum
ariana pestis totam ytaliam infi-
ceret imperatore constantino eidem
heresi favente illius papa eusebi-
um vercellensem episcopum conse-
cravit. Quem tunc obtine-
bat inter alias urbes ytalie prin-
cipatum. Quod heretici audientes
omnes fores ecclesie claudi fecerunt.
At eusebius in urbem ingressus
cum hostium maioris ecclesie que
est beate marie genua flexit et
omnia hostia sua mox oratione aperu-
it. Ausentium mediolanensem
episcopum heretica pravitate corrup-
tum de episcopatu deiecit et pro eo vi-
rum catholicum dionisium ordi-
navit. Sicque eusebius totam
ecclesiam occidentis et athanasius
totam ecclesiam orientis ab arri-
anorum peste purgabant. Arrius
namque presbiter alexandrinus
fuit qui christum puram creaturam
esse dicebat. Asserens quod erat quando
non erat et quod propter nos factus est.
ut nos per eum tamquam per instrumen-
tum deus crearet. Et ideo constantinus
celebrari fecit nicenum concilium
ubi eius error condempnatus
est. Ipse autem post modum miserabili
morte interiit. quia omnia viscera
intestina per secessum emisit.
Constantius autem constantini
filius ipsa heresi corruptus fuit. Quo-
circa constantius imperator contra
eusebium plurimum indignatus multorum
episcoporum concilium convocavit
et dionisium ac alios multosque ad
eusebium epistolas destinavit.
Qui sciens malitiam in multi-
tudine prevalere venire con-
tempsit et suam senectutem opposu-
it. Unde imperator statuit quod eius
excusatione in mediolanensi

urbe q̄d pre erat consilium ce
lebrari ubi cum eusebium de eccl'ia
uideret iussit arianos fidem
suam describere et dyonisium epm̄
mediolanensem ac xxviii
epōs eius fidei fecit describere. Quod
audiens eusebius ex urbe sua
profectus mediolanum exiit et
se multa passurum predixit. Cum
ergo ad quendam fluuium uenisset
ut mediolanum pergeret nauis
procul ex alia parte fluminis exi
stens eo uolente ad eum uenit
et ipsum cum sociis suis gubernato
re alio transposuit. Tunc ei
predictus dyonisius obuiauit
et ad pedes eius procidens ueni
am postulauit. Cum ergo eu
sebius ab imperatore nec minis
nec blandiciis flecti posset coram
omnibus dixit filium minorem esse pa
tre. Tum ergo filium meum et di
scipulum michi pretulistis non est disci
pulus super magistrum nec filius super patrem.
Qua illi ratione commoti statim
cyrographum quod scripserant et cui
dyonisius subscripserat ei obtu
lerunt. At ille nequaquam post
filium scribam. Cui a te auferre
possum. Ex istud intendite no
uumque cui subscribam si uultis
conscribite. Sicque nutu dei sic
teius est cyrographus cui dyo
et xxix epi subscripserant. Aur
sumque ariani alium cyrographum
subscripserunt et cum eusebio ali
isque epis ut scriberent tradide
runt. Ex eum omnes ab eusebio i
animati nullatenus consentirent
ceperunt plurimum gratulari quod
cyrographum cui coacti subscrip
serant penitus combustum uide
bant. Tunc iratus constantius
eusebium uoluntati arianorum
tradidit. Qui protinus ipsum
de medio aliorum epōrum rapi
ens et durius flagellantes eum
per gradus palatii a summo usque
ad ymum et rursum ab ymo
usque ad summum traxerunt. Cum
ergo capite cassato multum sangui
nem fundisset et adhuc non asse
tiret uinctis post tergum mani
bus per collum cum fune ipsum
trahebant. Ipse autem gratias agens
dicebat se pro confessione fidei catho
lice mori esse paratum. Tunc con
stantius liberium papam dyonisium pauli
num et omnes alios epōs qui ei exc
fuerant animati in exilium mitti
fecit. Eusebium uero apud sitiopo
lim in urbe palestine ariani
duxerunt et ipsum in quodam loco
sic arctissimo recluserunt. Qui erat
illo longitudine breuior la
titudine angustior ita ut
curuatus nec pedes extendere
nec se inclinatus altius erigere posset

capiteq3 demisso humo tm
cubitos mouere ualebat. Vm
constantio defuncto iulian9
eidē succedens & oībȝ placere
uolens. iubet exiliatos epos
reuocari & deorum templa apiri.
& pace frui sub lege quisq3
uellȝ. Et sic eusebius inde
exiens ad athanasium uenit
& quanta passus fuerit eidē expo
suit. Defuncto ā iuliano &
iouiniano regnāte sopitis
arrianis eusebius uercellas
redit & eū ppls cū magna
exultatōe suscep'. Sz itim ua
lente arriani repullulant &
eusebii domū uallantes &
ex domū ipm supinū trahen
tes lapidibȝ eū obruer'. & sic
ad dnm feliciter migrauit. in ecca
quam ipse construxerat sepult' ē.
Fert' quoque hanc gram sue
ciuitati eusebius ad9 suis
precibȝ impetrasse. ut nullus ar
rianus ibi uiuere possit. iux
a sm cronicam ad minus
octoginta annis. Vixit flo
ruit circa annos dni. CCCL. De

scis Machabeis

Machabei s. vij. fres
cū matre reuerenda
& eleazaro sacerdote
qui ob seruatōne legis cum
carnē porcinā nollent come
dere inaudita suppliciorum gnā
ptulerunt sm qd in sco ma
chabeorum plenius continet'.
& notand' q' ecca orientalis
fac' festa de scis utriusq3 testa
menti. Occidentalis aūt n fac'
festa de scis ueteris testamenti
eo qd ad inferos descenderunt
pt' quam de innocentibȝ. exceo
qd in ipis singlis occisus ē
xpc & de machabeis. Hi aūt
.iiij. rōne qr ecca de istis
machabeis lic3 ad inferos
descenderunt sollenizat
Prima ē ppt' prerogatiuam mar
tirii qr enim inaudita su
pplicia ultra scos ueteris te
stamenti passi s. Ideo priuile
giati s ut eorum passio memo
rie celebrent'. Et ideo ponunt'
in ystoriis scolasticis. Se
cunda ē ppt' repńtatōne
misterii. septenarius eni
nūs ē uniuersitatis. Signi
ficat' g' in istis omīs patres
ueteris testamenti celebrita
te diuinā l3 de ipis sollep
nizet. ecca tn q' ad limbū
descenderunt. tū qr multi
tudo nouor' sibi initiauit.
In his tn .vij. impēdit oībȝ
reuerentiā. qr p .vij. ut dcm
ē uniuersitas designat'.
Tertia ē ppt' exemplum patiendi.
proponunt' ei in exemplum fidelibȝ ut

·s· hor constantia ad celū
fidi animet̄ et ad patiend̄
p legem eūnglij · sicut illi p
lege moysi fortius accing-
ant· Quāpta ē ipp̄ cām su
pplicij nam p defensione le
gis sue talia supplitia passi
sunt sic̄ xāni p defensione
legis eūnglice patiunt̄· hās
tres ultimas rōnes assignat
magr̄ Jo͡hes beleth in sūma
de offitio:

De scō petro ad uincula.

Festum sci petri
apli· qd̄ ad uincula dr̄ qua
druplici decā institutū fuisse
putat̄· s· in memoria libato
nis pet̄· In memoria libatōis
alexandri p destruendo ritu i
gentiliū et p impetranda ab
solutōne spūaliū uinculor̄
Prima ḡ causa ē in memo
ria libatōnis pet̄· Nam sic
dr̄ in istoriis scolasticis hero
des agrippa romā adiit et ibi
gaio nepoti tiberii cesāis fa
miliarissim̄ extitit· Quadā
aūt die dum eēt herodes in
curru cum gaio leuatis in ce
lum manib; ait· vt̄ in dēm
mortem istius senis et te do
minū totius orbis· hc auri
ga herodis audiuit et conti
nuo tiberio intimauit· Qua
pp̄ indignatus tyberius cesar
herodem reclusit in carcerem·
ubi dum q̄dam die iux̄ ālborē
innixus eēt cui frondib; in
sidebat· Bubo vn̄ de captiuis
peritus in augustiis dix̄ ei no
li timē q2 cito libaberis et in
tm̄ sub libaberis qd̄ amicos tu
os intu in iudiam contab̄·
et in hac psp̄itate morieris· Q
uam aūt huiusmodi gnis alis sup
te uideris ultra qntū diem
uiuē nō ualebis: Post aliq
aliq tp̄e tyberius morit̄ et ga
ius imp̄eriū sublimatur·
Qui quid̄ herodē de uinculis
libauit et magnifice sublima
tū regē in iudeam misit: Qui
uenissz; misit manū ut affligē
ret quosdā de eccā occiso ā iaco
bo frē Johis gladio· Ab herod̄
aūt dies azimor̄ uidens qd̄
hc gratū eēt iudeis in diebus
azimor̄ petrū app̄hendit in
carcerem reclusit· uolens post
pascā p ducē eū ppl̄o Angls
ā eidē noctu existens mira
bili· eū a uinculor̄ nexib; ab
soluit et ad ministrū p dicatō
nis liberē ire iussit· facinus ā
regis dilatōne nō patit̄ ulti
onis: Sequenti uō die custo
des ad se uenire fec̄ ut p fu
ga pet̄ eos diris penis affi
ceret· h tn̄ facē impeditus ē·

ne solutꝰ petri alitu noctē
Nam concitus mentem sacram
descendit · et ibi paulus ab
angelo expirauit · Et cū sic
refert · Josephus in decimo no
no antiquitatū libro cum
cesare aūt aduenisset ad eum
totius prouincie uiri inmani
nit conuenissent · Ille ueste
fulgenti ex auro argentoque
mirabili contexta indutus
In cipiente die pcedit ad thea
trum · ubi cū ppl'o sol' radio
uestis argentea suscepisset
repcusso splendore duplica
tam spectantibus lucē fulgor
metalli uibrantis effundit
ut intuentibus pstingeret acie
tior aspectus et p hoc plus ad
de eo q̄m humane nature ē arti
fex arrogantia inttuerēt · Illi
co adulantis uulgi concre
pant uoces dicentis huc usque
ad hominem te timuimus · sz ex
hoc iam sup humanā naturam
te ēē fatemur · Et dum adula
toris demulcetur honoribus
et oblatos ē diuinos honores n̄
respueret respiciens uidit i
sistentē sup funicl'm capiti
suo angl'm · i · bubonē morti
ei prie nuntium respiciensque ad
ppl'm dix · heu ego ds u̅r̅ mor
ior sciebat ei iusta pditionem

auguriis se instare · v · dies mori
turū · Et continuo percussus
p · v · dies uermibus ei uiscera
corrodentibus expirauit · Haec
Josephus in memoriā igitur tam
mire liberationis principis aplor
ā uinculis et tam mire uin
dicte in tyrampnū pcinus sb
secute · Ecclā festū sci petri
aduincula sollempnizauit ·
Vnde epl'a in missa cantatur in q̄
h liberatio facta fuisse phibet · et
sm hoc uidet qd hoc festū de
bet uocari petri aduincula ·
Secūda cā institutionis extitit
q̄m alexander pp qui sextus po
btm petrū rexit ecclam et her
mes pfectus urbis rome qui p
alexandrū ad fidem conuersus
fuerat aquirino tribuno in
diuersis locis in custodia tene
bant · Quirinus autē tbun' ad hermem p
fectū · miror uir prudentem
honorē dignitatē pfecture et ui
tam aliā somniare · Cui hermes
mes dix · Et ego aūt hos an
nos h oia deridebam · et hanc
uitam solam ēē putabam ·
Audit quirin' fac me phare
q aliam uitam ēē nouerit
et continuo fidi tue disciplin
me habebit · Cui hermes dix ·
Scs alexand que tenes uin
clis ipe h meli te docebit · Tunc

quirinus maledicens alex-
andro ait. ego tibi dixi ut
me pro balbine faceres hoc et nunc
mecum vinctis ad alexandrum
quem ego teneo pro suis scele-
ribus vinculatum. Amplius si-
te et alexandrum custodiam du-
plicabo. et si ipsum tecum vel tecum
cum illo invenire potero vestre
fidem tuis et eius sermonibus
adhibebo fecit quod dixit. Et alex-
andro protinus hoc indicavit.
Orante igitur sancto alexandro ange-
lus ad eum venit et ipsum ad her-
mem in carcerem adduxit. Et
inveniens eos quirinus insi-
mul plurimum admiratus. Et
cum hermes quirino narrasset
quomodo alexander filium suum mor-
tuum suscitasset. Dixit alexandro
quirinus. habeo filiam gutturno-
sam nomine balbinam. promit-
to igitur me tuam recipere fidem.
Si filie mee impetraveris potius
sanitatem. Cui alexander dixit
vade citius ad carcerem meum
et ipsum adducito. Cui dixit
quirinus. Cum hic sis quo-
modo in tuo carcere te potero in-
venire. Ad quem alexander. vade
cito quia qui huc me adduxit
illuc me cito reducet. Pergens
igitur quirinus filiam suam ad car-
cerem alexandri adduxit et ibidem

ipsum inveniens ad pedes suos
se prostravit. Tunc filia eius
cepit vincula sancti alexandri
devote osculari ut sanitatem
reciperet. Cui alexander dixit.
noli filia has meas cathe-
nas osculari sed legas sancti pe-
tri apostoli diligenter inquire quas
devote osculans recipiens
sanitatem. Quirinus igitur
in carcere ubi petrus detemptus
fuerat diligenter ligatus inqui-
ri fecit easque cum invenisset fi-
lie sue osculandas dedit. Il-
la mox ut osculata est vin-
cula sanitatis est integre be-
neficium assecuta. Tunc qui-
rinus veniam petens alexan-
drum de carcere extraxit ut
ipse cum familia et aliis quam
pluribus baptismum susceperunt. Tunc
sanctus alexander hoc festum in kalendis
augusti celebrandum institu-
it. Et in honore apostoli petri ecclesiam
fabricavit ubi vincula repo-
suit et ad vincula nominavit.
In hac sollempnitate ad predictam
ecclesiam sit magnus concursus
populi et ibidem populus vincula oscu-
latur. Tertia causa institutio-
nis secundum bedam hec est. Octavia-
nus imperator et antonius qui
in tanta affinitate coniuncti erant
inter se mundi totius imperium

diuiserunt ut ottauianus
in occidente ytaliam galliam
et yspaniam. Antonius uero in ori
ente asiam pontum et affricam
possiderent. Antonius autem lasciuus
et lubricus cum sorore ottauiani
in uxorem haberet ipsam repudia
uit. Et cleopatram reginam eg
ypti in uxorem accepit. Ob hoc
indignatus otauianus manu
armata in asiam contra anto
nium procedit et ipsum in omnibus
superauit. Tunc antonius et
cleopatra uicti fugerunt ac se
met ipsos pre dolore nimio occi
derunt. Egypti quoque regnum ot
tauianus destruxit et romanam
prouinciam fecit. Inde alexandri
am predas et omnibus eam diuitiis
spolians romam tantas diuitias tunc uexit.
Unde iterum rem publicam auxit.
ut pro uno denario daretur quod pri
us .iiii. uenderetur. Et quia
ciuilia bella ualde urbem
uastauerant. Ita eam renoua
uit ut dixit inueni lateritiam
latitiam relinquo marmoream
quia ergo iterum rem publicam au
xerat augustus. primo omnium
uocatus est. Unde et ab eo augu
sti dicti sunt qui ei in imperio successerunt a
iulio cesare auunculo eius
cesares appellantur. Unde et hunc
mensem augustum qui primo

sextilis dicebatur quia amato sextus
erat ipse suo nomine intitula
uit eum augustum uocans. In
memoriam itaque et honorem
uictorie illius quam prima
die augusti ottauianus habuit
omnes romani hac die sollempni
zabant usque ad tempus theodosii im
peratoris qui cepit regnare anno
domini quadrigentesimo .xx. v.
Eudosia quoque filia predicti theodo
sii imperatoris uxor ualenti
niani ierosolimam ex uoto
perrexit. Ubi quidam iudeus pro
magno munere duas ei ca
thenas obtulit quibus sub
herode petrus apostolus uinctus
fuit. Cum ergo romam redisset
et kalendas augusti in honore
imperatoris gentilis romanos
sollempnizare uideret dolens
quod dampnato homini tantus honor
exiberetur. Cogitansque quod non de fa
cili eos a tali consuetudine
reuocare posset cogitando tractauit
ut obseruantia quidem
staret. ut in honore sancti petri
fieret et illum diem uniuersus populus
ad uincula nominaret. Hoc ita quoque
collatione cum beato pelagio papa
populum blandis exortationibus
induxerunt ut obliuioni tra
deretur memoria principis pa
ganorum et celebris fieret memoria

principis aplorum quod dum cunctis
placuisset illam cathenam quam de
ierlm tulerat protulit pplo:
Ostendit uero papa illam catenam
protulit qua sub nerone idem
apls uinctus fuit. Hec ergo illa
sociata. Ita miraculose una
cathena facta est. hac si semper
una et eadem extitisset. Unde papa
et regina pontifex statuerunt
ut quod hominum indiscreta religio
faciebat. Gentili dampnato mu
tata in melius fieret aplorum prin
cipi petro: Ipsa ergo uincula papa cum
regina in ecclesia sancti petri ad uincula
posuit et ipsam muneribus multis
et priuilegiis magnis dotauit
ac predictum diem ubique celebrem
fore instituit. Hec beda. Quante autem
uirtutis hec cathena fuerit anno domini
CCCCC.xliiii. apparuit. Que
dam enim comite ottonis impera
toris propinquus coram omnium
oculis tam crudeliter arripuit.
ut se ipsum dentibus laceraret.
Tunc iussu imperatoris ad io.
papam ducitur ut cathena sancti petri
eius collo circumdaretur. Sed dum quedam
alia cathena furentis collo
fuisset imposita et nichil ualeb
at uirtutis tandem uera petri cate
na producitur et furentis collo
imponitur. Tante autem uirtutis
pondus dyabolus ferre non potuit. Sed

mox coram omnibus exclamans
recessit. Tunc theodoricus
metensis epus cathenam arri
puit et eam se nullatenus di
missurum nisi manus sibi precideretur
asseruit. Cum ergo super hoc inter
epm et papam aliosque clericos grauis
oriretur contentio. Imperator tan
dem litigium ipsorum sedauit.
et epo ex ipsa catena papa anu
lum impetrauit. Miletus in
cronica. et idem habetur in histo
ria tripartita quod hiis diebus
apud epirum draco ingens ap
paruit. Tunc cuius ore donatus
epus uirtute insignis exspuens
mox occiditur. Prius tamen ante
eius faciem digitis crucem de
signans et eidem ostendens quem
uis cito iuga boum ne eius
putredine aer inficeretur ad lo
cum incendii trahere potuerunt:
Idem quoque ait ibidem et in eadem
tripartita habetur quod dyabolus in specie
moysi se posuit qui iudeos
undique congregans secum mag
nam in montis precipitauit ut ma
xime eos duxit. Quos dum
ad terram promissionis sicco
pede se preeunte ducere polli
ceretur in nubes enecauit. Unde
creditur quod dyabolus dignatus quod
occasione iudei qui credeat
plausus octauianam cessauit

de eis se talit' uindicauit.
Multi aut ex hiis euaserunt
ad bapti gratiam conualuer'
Cum ei mons ipse de diui'
mi cumulet. et illi sese euolu
erunt. priores tam acutis in
rupibus lacerati q'm in mare
p'focati mortui s'. Cumq'
reliquis idem facere uellent
et de prioribus quid ei accideret
ignorant. Quidam piscatores
eis mox transeuntes malum
qd accideret narrauerunt eis.
et s' illi conuersi s' h' in ystoria
tripertita. Quinta causa
institutionis h' assignari pot
dns ei cum clis petrum mi
raculose absoluit et eidem
ligandi et absoluendi pote
statem dedit. Nos aut in uin
clis peccator obligati tenemur.
et absolui indigemus. Ideo g'
ipm in sollempnitate q' de
cum clis honoramus. ut sicut
ipse cum clis absolui p'meru
it et sic absoluendi a dno
potestatem accepit. Sic et ipse a
peccator uinculis nos absoluat
Hec ultima institutionis
cam n' nullam extitisse de fa
cili quis p'pendere pot. Si inde
rat q' absolone cum culis
in ap'lm s'tam ep'la commemo
rat absoluendi potestate s' co

cessam eu'ngelium recitat ab
solonem ab ipso nob' faciendam
hodierna oro postulat. Quo
dam p claues quas accepit.
Interdum et dampnandos ab
soluat. In quodam miraculo
qd legit' in libro miraculorum
bte uirginis sat' claret. A
pud coloniam urbem in mona
sterio sci petri erat quidam mona
chus leuis lubricus et lasci
uus. Is dum subita morte
finisset, p'uenerunt demones ipm
accusabant et quelibet peccator g'na
c' ipm clamabant. Unus dice
bat. ego sum cupiditas tua
que tam frequenter contra di pre
cepta concupisti. Aliud cla
mabat. Ego sum uana gl'a
qua te apd homines iactare exal
tasti. Aliud aut. Ego obedia
q'm sermonibus sp'ualibus exibu
isti. Ego sum salmorum cantus.
quos frequenter dno cecinisti.
Scs aut petrus cui erat mona
chus p ipso deprecatur dnm.
adiut. Cui respondet dns. nnq'd
p'pha me inspirante dixit dne.
quis habitabit in tab'naculo tuo
aut qs requiescet et c. Qui ing'
ditur sine macula sit ingressus
n' sit iustitiam operatus. Ro
gante g' p eo petro cu ingie
matre di. hanc dns s'niam

ptulit· ut ad corpus rediret et i
penitentiam ageret· Tunc confestim
petrus clauem quam manu te
nebat dyabolis eruit et in fugam
conuertit· Quam uero eis in ma
nu cuiusdam qui in predicto mo
nasterio monachus fuerat tradi
dit et ut ad corpus ipsum re
duceret precepit· qui ab eo pro mer
cede reductionis poposcit· ut
singulis diebus pro eo psalmum
miserere mei deus diceret et sepul
turam eius sepius munda
ret· Iste que de morte rediens
que ei contigerant omnibus en
arrauit et c. De sancto Stephano

Stephanus papa cum papa.
multos gentilium uerbo et
exemplo conuertisset et multa
corpora sanctorum martirum sepelisset
a ualeriano et galieno· anno
domini CC·lx· summo studio que
ritur ut eum et clericos aut sacri
ficare cogerent aut suppliciis
diuersis punirent· Dederuntque
edictum ut quicumque eos proderet
totam eorum substantiam possideret· Qua
propter x· de eius clericis comprehensi
statim sine audientia decol
lati· Sequenti die stephanus papa
comprehenditur ad templum mar
tis ducitur ut aut ydolum ad
oraret aut sententiam capitalem
subiret· Sed cum templum ingressus
fuisset et dominum ut ipsum templum
destrueret exorasset statim ma
gna pars templi corruit et
omnis multitudo pre nimio ti
more aufugit· Ipse uero ad cy
miterium sancte lucie perrexit· Quo
audiens ualerianus mili
tes plures prioribus ad eum mi
sit· Qui uenientes eum
missam celebrantem inue
nerunt et statim intrepi
de accepta deuote perficien
tem in sua sede decollauerunt.

De inuentione sancti Stephani

Inuentio corporis
sancti stephani pro
thomartiris· Anno domini quadrin
gentesimo· xvii· honorii
principis anno facta fuisse
narratur· Reperitur autem eius in
uentio ipsius hoc ordine facta fuit.
Nam cum quidam presbyter nomine
lucianus in territorio ierosso
limitano quem genadius inter
uiros illustres commemorat
Et hic scripsit feria· vi· in stratu
suo quiesceret et pene euigi
laret· Vidit quidam senex
statura procerus· uultu de
corus· barba prolixa pal
lio candido amictus cui
gemmule auree· et cruces
inerant contexte calciatus
caligis in superficie deaura
tis eidem apparuit qui manu

aurea virgam tenens tetigit
eam dicens: Summa cum
diligentia nostros patefac
to tumulos qui indecenter de
specto loco reconditi sumus.
Vade & dic Jo. ep. Jerosolimi
tano ut nos in honorabili
loco reponat. quia cum siccitas
& tribulatio mundi convaluerit
nostrorum suffragiis deus mundo
propitiari decrevit. Cui lu
cianus presbyter dixit. domine quis
es. Ego sum inquit gam
aliel qui paulum apostolum enu
trivi. & ad pedes meos le
gem perdocui. Qui autem mecum
jacet sanctus est stephanus qui a
iudeis lapidatus extra ciui
tatem proiectus est. ut a feris
& avibus devoraretur. Set hoc
omnino ille prohibuit. cui idem
servatur illesam fidem servavit.
Ego autem ipsum cum reverentia
multa collegi & in meo no
vo tumulo sepelivi. Alius
autem qui mecum jacet est nichode
mus nepos meus qui nocte
ihesum adiit & a petro & iohanne
sacrum baptisma suscepit. Quapropter
indignati in eum principes
sacerdotum eum occidissent. nisi
ob nostram reverentiam destitissent
Sumptum omnem substantiam eius diri
puerunt: & eum a principatu

deposuerunt multisque eum affi
cientes vix vivum seminivum
relinquerunt. Hunc cumque ego
in domo mea duxissem diebus
aliquibus supervixit & defunctum
iuxta pedes sancti stephani sepeli
ri fecit. Tertius vero qui
mecum est abibas filius meus qui
anno etatis sue vicesimo
mecum baptisma suscepit & virgo
permanens cum paulo discipulo
meo & legem didicit. Uxor vero
mea ethea & selemias filius
meus quia fidem christi noluerunt
recipere: nostra nequaquam digni
sepultura fuerunt. Sed eos alibi se
pultos invenies & eorum tumulos
vacuos & inanes. Hoc dicto
sanctus gamaliel disparuit. Lucia
nus vero evigilans dominum ex
oravit. ut si hoc visio in veri
tate esset secundo ac tertio appareret. In
sequenti ergo feria vi. eidem sicut prius
apparuit. & cur eaque dixerat neg
lexit. Quesivit vero inquid cur
neglexi. sed rogavi dominum. ut
si hoc ex deo esset tertio appareret.
Dixitque ei gamaliel quoniam in
mente tua cogitasti si nos in
venires quomodo singulorum reliquias
discernere posses. ex hiis que
tibi sub similitudine ostendo sin
gulorum loculos & reliquias e
docebo. ostendit quoque ei tres &

qntũ ãgentũ calathos aureos
ꝛ q̃rtum ãgenteũ quoꝝ unũ
erat plenus rosis rubentib;
alii rosis albis. Quartum ẽ
ostendit calathum ãgente
um plenũ croco albo. Dixitq;
gamaliel hii calami nrĩ s.
loculi et hee rose sunt nre re
liquie. Calathus aũt plenus
rosis rubeis ẽ loculus sancti
stephani qui solus ex nobis
martyrio meruit coronãi. Alii
duo rosis albis pleni mĩ et
nichodemi sũt. Loculi qui in
syncero corde in confẽne xp̃i pse
uerauim. Quartus uõ argẽ
teus croco plenus ẽ. Abibe
filii mei qui candore uirgini
tatis polluit. ꝛ mũdus de mũdo
exiuit. Hus dcĩs item
disparuit. Feria aũt vj. sequẽ
tis ebdomade eid̾ uatus appa
ruit ꝛ de dilatõne ac neglĩge
tie eũ grauit̾ increpauit. Con
tinuo g̃ lucian̾ ierosolimã adi
it. et io. epõ cuncta p ordinẽ e
narrauit. Pergunt g̃ cũ aliis
epĩs accersitis ad locũ p dcõ
luciano ostensum. Cum ce
pissent fodẽ terram concutit̾ ꝛ
suauissim̾ odor. sentit̾ ad cui̾
odoris mirã fragrantiam. meri
tis scõꝝ septuaginta hoĩes a
diuisis infirmitatib; liberant̾.

Sicq; in eccã syon que ẽ ierlm
ubi scõs stephan̾ archidiaconi
officio defunctus ẽ cũ magno g
audio scõꝝ reliquias transtule
runt. ꝛ eas idem honorifice
condiderunt. Ea aũt hora
pluuia magna descendit. Hui̾
uisionis ꝛ inuentõnis mẽ
tionẽ facit beda in cronica sua.
Hec aũt inuento sci stephã
ni. facta ẽ ea die qua ei̾ passi
o celebrat̾. ꝛ eius passio i hac
die fuisse dr̾. Festa aũt ab eccã
mutata s. duplici rõne.
Prima ẽ qm̃ xp̃s ideo natus ẽ
in terris. ut hõ nascet̾ in celis.
Secunda rõ ẽ qm̃ festum de in
uentõne solleprui agebat̾ q̃
festũ de passione. Et hoc tũ pp̃
reuerentiã reuerentiã natiui
tatis dñi. tũ pp̃ multa mira
cula que in ipĩ inuentõe dñs
ostendebat. Qr igit̾ passio ei̾ dignior
ẽ qm̃ inuento ꝛ ob hoc sollep
nior dr̾ eẽ. Ideo eccã festum de
passione ad illd̾ tpe transtulit. in
quo amplior a reuerentia habet̾.
Translatõ aũ ei̾ ut ait aug̃ hoc
mõ fuit. Iam alexand̾ se
nator ierlm cũ uxore sua alex
and̾ adiit et prothomartiri ste
phanũ pulcherrimũ oratoriũ
construx̾ ac post ei̾ obitum iux̃
ei̾ corpus sepeliri fec̾. Euoluti̾

g vii. annis iuliana ei9 uxor
imperatricem suā uolens redire
ut pote que a principib; in
iurias patiebatur. Corpus ui
ri uoluit deferre. Quod cū ab ep̄o
cū multis precib; postulasset
ep̄c duos loculos argenteos
ptulit dicens. Non noui qs
ex hiis sit loculus uiri tui.
Et illa ego noui ꝛ impetu
facto amplexata ē corp9 ste
phanū. Sicut g dum ego cor
uiri putat accipe casu corp9
prothomartiris accepit. Cum aūt
nauim cū cor conscendisset.
ymni ad audiuntur angelici sua
uissimus odor afflagrat. Clamāt
demones seuiam suscitant te
pestatē dicentes ue nob quia ptho
martir stephanus transit duo nos
urens igne. Cum g naute
naufragiū formidarent ste
phanus inuocatur ꝛ continuo
apparuit eis dicens. Ego sum
noli timere. Statim tranquilli
tas magna subsecuta est.
Tunc audite sūt uoces demonū
clamantiū. Impie princeps na
uem incende quia aduersariu nr̄
stephanus in ea. Tunc princeps
demonū quinque demones qui na
uem incendant misit. Sed
angelus dn̄i eos in profundū de
mersit. Et cū calcedonē ueni

ssent demones clamabant.
Seruus dei uenit qui lapida
tus ē ab iniquis iudeis. Con
stantinopolim g incolumes
peruenerunt ꝛ in quadam eccl̄ia cor
sci̅ stephanum cū magna reue
rentia condiderunt. Hec aug. Con
iunctio aūt corporis stephani cū
corpore sci̅ laurentii. hoc ordine
facta fuit. Contingit enim eudoxi
am hendosiam aliam filiā
theodosiam imperatoris a demo
ne grauiter cruciari. Quod cum
patri constantinopolim consti
tuto intimatū fuisset; iubet
filiam constantinopolim
ad duci ut sacris sanctis pro
thomartiris reliquiis contractet.
Demon aūt clamabat. Nisi
stephanus romā ueniat nō
exibo quia sic est apl̄orum uolū
tas. Quod cum imperator
audisset; a clero ꝛ populo constā
tinopolitanū obtinuit. ut corpus
sci̅ stephani romanis darent
ꝛ ipsi laurentii corpus acciperent.
Tunc imperator sup hoc pelagio
pape scripsit. papa uero de consilio
cardinaliū imperatoris petitio
ni consensit. Missi g con
stantinopolim cardinales
corpus sci̅ stephani romā deferunt
ꝛ greci percipiendo corpus lauren
tii prosecuntur. Et apud g corpus

stephani recipiet ꝛ brachiū
eius dextrum acapuani⁹
de uotis ꝑcib; obtinet. et
metropolitana ecclā in ei⁹
honore fabricat᷑. Cum aūt
romam uenissent in ecclā
sci petri ad uincula. corpus
deferre nollent uectores
subsistūt. nō ultra procede
poss᷑. Demon aūt in puel
la clamabat frustra labo
ratis. q᷑ nō hic s; apud frēm
suū laurentium sedem ele
git. Illuc ergo corpus defer
ꝛ ad eius tm̄ puella admo
nio liberatū. At laurentiu⁹
ftis sui aduentu qⁱ gratu
lans ꝛ ardens in alterā
ꝑtem sepulc̄ se cessit. et
medietatem illi. frī uacu
am dereliquid. Greci uō dū
manus apposuīt ut laurē
tiū aufferāt. ad terram ue
lud exanimes corruerūt.
S; orantib; ꝑ eis pp̄ ꝛ clero
ꝛ ppło uix ad se ad uesp̄a;
redierūt. oēs tm̄ infra .x. di
es mortui s̄. latini ēt qui
ꝯsenseārt ꝛ in freneſi
uersi. sanari nō potuerūt quo
us; scōꝝ corpora insimul tu
mulata fuer̄. tūc uox de ce
lo audita ē. O felix roma.
que corpus laurentii ꝯspani
ꝛ stephani ierosolomitani
gl'osa pignora uno claud⁹
manu soleo. Refert aug⁹.
in libro .xx. ꝑo de ciuitate di.
Sex mortuos ad inuocatōe
sci stephani suscitatos. uide
licet quidā qui cū mortuus
ē iaceret ꝛ ei iam pollices li
garent inuocato sup eū nōie
bti stephani continuo susci
tatus ē. Item quēdam puer
aplaustro contritu; q̄ mat̄
ad ecclām sci stephani defens
uiuū ꝛ sanū recep. Item
quandam sc̄imonialem q̄ cū
in extremo spu constituta
ad ecclām sci stephani dela
ta fuiss; ꝛ idem expirasset
uidentib; oib; ꝛ stupentib;
sanati surrex̄. Item quādā
puellam apud yponē cui⁹ tu
nicā cū pat̄ ad ecclām sancti
stephani deportass; eā post
modū sup corpus defuncte filie
proiec̄ ꝛ illam statim surrex̄.
Item quēdam iuuenē apud y
ponē cui⁹ corpus cū unctū fu
iss; oleo sci stephani statim
surrex̄. Item quēdam puer
qui cū ad ecclām sci stepha
ni mortuus fuiss; ꝛ dela
tu ad inuocatōne sci step
hani uite ē ꝑtinus ē resti
tut⁹. De hoc martire ꝑtoso

s dic aug. Magistrum istu
gamaliel. Et tolatus reue
lauit saulus spoliatus la
pidauit. xps pānis in no
initus ditauit & p̄ciosa
lapide coronauit. Idem i
stephano emicuit. pulcri
tudo corꝑis flos etatis elo
quētia s̄monicatōis sapiā
sctissime mētis. & opꝰ diui
nitatis. Idem fortis colūp
na dī. Cum int̄ lapidifi
cas manus cap̄ratorio for
pice teneret̄ fide fundabilis
ingebat̄ fe̅iebat̄ & pduce
bāt̄. constringebāt & augebāt
reddebat̄ & nō uincebat̄.
Idem sr̄ id dicta ē. tace & ē.
hic nō blandit̄. s; inueit̄.
nō palpat s; puocat. nō p
uocat. s; instigat. Inde at
tende stephanu con sūi
tiui h̄o erat. sic & tu. de m
assa erat pc̄i sic & tu ego p̄c.
redēptus. quo & tu dp̄ciōis
eius euāglm̄ dicebat. lege
bat q; qd legis ul' audis et
tu ibi inuenis sc̄ptū. Di
ligite inimicos uros dicit
legēndo p̄ficē obediendo.

Dominicus De nomi
dr̄ qi dō custos. ne.
ul' a dn̄o custoditus. l' dr̄ dō
cus q̄si ad ethimologiā hui'
nōis qd ē dō. Dr̄ aut custo
dn̄i t̄bus mōis. s. custos o
nis dō. ul' gr̄is dō. Quo ad
p̄mū. Custos uolunta
tis dō sū preceptor dō quo
ad se ipm. Scd̄o dr̄ dn̄icus
qi a dn̄o custoditus. q̄ nos ē
custodiunt ipm q̄si ad t̄plicē
statū suū inquor. Primo
fuit laycus. In sc̄o regu
laris canonicus. In t̄cio i
uir aplicus. Quam in
primo custodiunt faciendo
eū laudabil' incipe. In
sc̄o feruent̄ p̄fice. In tercio
pfessionem app̄hendē.
Tertio pōt dici dn̄icus p ethi
mologiam hui' nōis dō. dō
namq; dr̄ qi donās in mās
ul' donās mun'. l' donās mi
nus. Et bt̄s dn̄icus fuit
donās. i. condonās minas p
iniuriaꝝ dimissionē donās
mun' p liberalitatis largitio
nem q; nō solū sua paupib;
t̄buit. s; ē se ipm p̄lies uē
dē uoluit. donās minus
pc̄ōꝝ incitatōnē. q; corꝑ suo
sp̄ minus dabat aq̄ appetebat.

Dominicus ordis De
p̄dicator dux sc̄o do
& p̄r inclitus ex ysp̄a mini
nie ptib; uilla q̄ dr̄ co.
callaroga ex ho mēsis dyoc.

et patre Felice, matre vero Johanna
nomine, secundum carnem duxit origi
nem. Cuius mater ante ortum
eius vidit in somp
nis se catulum gestantem
in utero ardentem in ore faculam
baiulantem qui egressus ex utero
totam mundi fabricam in
cendebat. Quidam etiam ma
trone que ipsum ex sacro fon
te levaverat videbatur quod puer
Dominicus stellam perfulgidam
haberet in fronte que totum orbem
illustrabat. Cum adhuc esset
puerulus sub nutricis custodia
constitutus deprehensus est sepe
lectum dimittere et super nudam
terram iacere. Missus tandem
Palentiam ad studium amore
sapientie adquirende vinum per decen
nium non gustavit. Ubi cum fa
mes valida esset, libros
cum omni sua suppellectili ven
didit et pretium eorum pauperibus
erogavit. Crescente namque eius
fama ab episcopo Oxomensi in
sua ecclesia canonicus regularis
efficitur et postmodum hominibus
vite speculum a canonicis sup
prior ordinatur. Ipse autem nocte
ac die lectioni et orationi vaca
bat assidue, deum exorans ut
sibi hanc gratiam infundere dig
naretur qua se totum aliorum saluti

posset impendere proximorum. In
libro quoque de collationibus pa
trum studiosissime legens
magnum perfectionis cumulum
apprehendit. Pergens autem cum
predicto episcopo Tholosam deprehendit
hospitem suum heretica pravita
te corruptum, quem ad fidem Christi con
vertit et quasi quasdam primitiarum ma
nipulum future messis domino pre
sentavit. Legitur in gestis co
mitis Montis fortis quod cum
beatus Dominicus quadam die ad
versus hereticos predicasset auctor
itates quas in medium pro
duxerat redegit in scriptis et
cuidam heretico cedulam illam
tradidit ut super adiectis de
liberaret. Illa ergo nocte ad ignem
hereticis congregatis cedulam
quam ceperat produxerat in me
dium. Cui socii dixerunt ut in
ignem eam proicerent et si com
buri contigeret eorum fides vero
perfidia vera esset. Sin vero combu
ri non posset, namque fidem roma
ne ecclesie predicarent. Quia ipsi
cedulam in igne proiciunt que
cum aliquantulum moram in ig
nem fecisset, incombusta
ab igne protinus prosiluit
stupentibus cunctis. Unus
ceteris durior ait: proiciatur iterum
et sic experiemur plenius veritatem

proicit̄ iter̄ et iter̄ prosiliuit
incombusta. Iterum ille dixit
tercio proiciatur et tunc sine dubio
veri extinctū cognoscemus.
Proicitur tercio et iterum incombu
sta prosiliuit et illesa. Heretici
tamen in sua duricia permanen
tes districtissima inter se iu
ratione firmauerunt ne hoc
aliquis publicaret. Quidā
tamen miles qui ibi adherat istū
miraculū et nostre fidei aliquan
tulum adherebat istud mi
raculum publicauit. Factum
est autem hoc apud montem victor
ialem. Simile quidā dicitur
accidisse apud fanum iouis. In
dicta ibidē in illis diebus quadā
contra hereticos disputatione sollem
ni. Ceteris vero ad propria rede
untibus et episcopo exhortationem desue
to solus ibidem sanctus dominicus cū
paucis qui adherentibus mansit
contra hereticos constanter ad i
nuptias verbū dei inuidebant
quem cū aduersarij veritatis spu
ta lutū et huiusmodi proicien
tes in eum et a tergo per derisu
m palleas alligantes. Cum
autem esset interitum minaretur
imperitus. Respondebat non ego
martiriū dignus sum gloria non
dum merui mortem istam
quam per locū transiens in quo est

parare ferebatur in sic... non
solū intrepidus verum eciam de
ea ni... et alacri incedebat.
Quem illi admirantes dix
erunt ei nūquid non tu mor
tis horrore concuteris. Quid
acturus eras si comprehendi
semus te. At ille rogassem
vos ne repentinis vulneribus:
sed paulatim et successiue
membra singula mutantes:
Deinde ostensis coram eis te
lis detruncatis membrorum parti
culos ipsos et oculos eruentes
ad ultimū semiuiuū. la
tentes quod corpus sic permitteretis
in suo sanguine volutari. vel
prorsus ad libitum me neca
retis: Cum quandā repisset
propter nimiam que patiebatur
inopiam hereticorum consortio
ad eciam consortiū adhere
bat decreuit se ipsum venū
dari. Quatenus ex accepto pre
cio de se ipso et egestatis sue
occasione procideret et suber
tore venūdatū liberaret. Quod
et fecisset nisi inopie eius di
uina misericordia. aliter prouidisset
alias eciam cū quedam mulier fratrem
suū in sarracenorum captiui
tate deceptū lamentabiliter
sub conquestione exponeret:
nullum quem ad eius liberationem

fatetur s sup oe consiliu;
ille intima compassione co
motus. se ipm p redemptio
ne captiui uendend obtu
lit. Qz ds qui ipm necessari
or e ad redemptone spualem
multor captiuor puidebat.
uo pmisit hospitatus in p
tib; tholosanis apd quasda
matronas ab hereticis p oste
tatone religionis deceptas
p totam qdragesima. ut s
clauu clauo obtunderet in
pane solo 7 aqua frigida. cu
ad uicto s socio ieiunauit.
nocte uo uigilans cu necias
exigebat lassa membra sup
nudam tablam reclina
bat. Sic q fcm e ut illas ma
tronas ad agnitone ueritati
tis pduceret post hoc a accep
de instructone ordinis cogi
tare cui offm eet p mundu
pdicando discurre. 7 c hereticos
fide catholicam communire.
Cum g mansisset in ptib;
tholosanis p. x. anos ctn
situ ex omnesis epe. usq ad tpe
quo lateranensem consiliu
debuit celebrari cu fulchone
tholosano epo. romana ad co
ciliu gnale aduenit. Hac a
summo pontifice innocentio
ordine qui pdicator diceret

7 eent confirmari s suisq
successorib; postulauit. Qui
cu aliqntulu se difficile
exiberet. nocte qdam uidit i
somnis q lateran ecclia g
uem subito ruina minia
ret q dum tremens aspiceret
ex aduso uir di dominicus oc
currebat. humeris q suppo
tis totam casura fabrica
sustentabat. Euigilans
a 7 uisione intelligens peti
tone uiri di ilarit acceptauit
ortans ut ad fres suos redi
ens. regulam aliq approba
tam sibi eligent. 7 sic ad
ipm rediens confirmatone
ad libitu reportaret regsu
g ubium sui pontificis fri
bus patefecit. Erant aut
fres nuo circit sexdecim q
in uocato spu sco regulam
bti augustini doctoris 7 p
dicatoris egregii. ipi pmit 7
noie pdicatores futi unam
mit elegerunt. Quasda
arctiores quide uite 2suetu
dines quas s p fres 2stitu
tonu obseruandas statuer
in sup assumentes: Verum int
ea innocentio defuncto 7 ho
norio in summu pontificem
sublimato confirmatone
ordinis. Anno dni. m. CC. xvi.

apd dnm honorio impetrauit.
Dum g° rome in eccla sci pet
pdilatone sui ordinis orara
sset glosus princeps aplor
petru et paulum aduenien
tes aspex. Quor primus uide
licet petrus baculum paulus
uo librum tradere uidebat
et addebant que dnites. uade
pdica qm a do ad hoc ministeri
es electus. moxque in momen
to tpris uidebatur ei qd filios
suos ptotum mundu dispsos
aspicias in cedentes binos et
binos et ubum do pplis pdi
cantes. Qua ppt tholosam
rediens fres suos dispsit.
Et quosda quide yspaniam
quosda uo parisius. alios i
tande bononiam destinauit.
Ipse uo roma reuersus est.
Monachus quida ordis
pdicator institutore in ex
tasy fco uidit btam virgi
nem flexis genib et iunctis
manib p humano gne filiu
depcantem. Qui dans sepe
pie mat repulsam tande
instanti sic ait. Mat mea
quid possu ul debeo illam
plius face. Misi patriarchas
et pphas et pauci se emendauint
veni ego ad eos et deinde misi
aplos et me et illos occiderunt.
Misi martires confessores
et doctores n illi acquieuerunt.
Sed que no est fas ut tibi aliqd
denegem dabis eis meos pre
dicatores p quos ualeant i
illuminari et mndari. Sm a ueri
am q illos. Similem visio
nem alius uidit eo tpre qui .xii.
abbes cistiensis ordinis tho
losam q hereticos e transmissi.
Nam cu filius mat oran
ti rndisset ut sup dixi mat.
bone fili no sm eor maliti
am. s; sm tua miam age
debes. tunc filius uictus p
cib ait. Ad uotum tuu ad
huc hanc cu eis miam fa
cia. que pdicatores meos eis i
mittam. qui eos moneant
et informent et si se no corre
xiunt amplius iam n pacet.
Quidam frater minor qui i
multo tpre socius sci francis
ci extitit plib fratrib de ordi
ne fratru pdicator narrauit
qd cu btus dnicus rome p
confirmatone sui ordinis
apd ppam instaret nocte orans
uidit in spiritu xpm in a
ere existente et tres lanceas
in manu tenentem et q mu
du eas uibrante cui uelo
cit mat occurrens qd nam
uellet face inquisiuit. et

ille ecce totus mundus tribus
vitiis plenus est. scilicet superbia con
cupiscentia avaritia. et ideo
his tribus lanceis ipsum volo
perimere. Tunc virgo ad eius
genua procidens ait. Fili
karissime miserere et tuam iusti
tiam in misericordiam intempera.
Cui christus nonne vides quante
mihi iniurie irrogantur. Cui
illa tempera fili furorem et
paulisper expecta. Habeo enim fide
lem servum et pugilem strenu
um qui ubique discurrens mun
dum undique expugnabat et tuo
dominio subiugabat. Alium
quoque servum sibi in adiutorium
dabo qui secum similiter decertabit.
Cui filius. Ecce placatus
faciem tuam suscepi. Sed vellem
ego videre quos vis ad tantum
officium destinare. Tunc illa beatum
sanctum dominicum presentavit. Cui
christus vere bonus et strenuus
pugilem iste. et studiose fa
ciet que dixisti. Obtulit ei
sanctum franciscum et hunc
christo sic et primum commendavit.
Sanctus igitur dominicus socium suum in
visione sua diligenter consideravit
quem ante non viderat in crastino
in ecclesia inveniens ex his que
nocte viderat sibi iudice recog
novit et in eius amplexus oscula

sancta ruens. ait. tu es soci
us. tu pariter curres mecum
stemus simul et nullus adversarius
prevalebit. visionem quoque pre
dictam sibi per ordinem enarravit
et extunc factum est eis cor unum
et anima una in domino quod et suis post
os mandaverunt perpetuo ob
servari. Cum quidam novi
tium apud manipulum recepisset
ad ordinem. Quidam qui pre
dicti novitii socii fuerant eum
adeo perverterunt quod ad seculum iam
redire deliberans vestes suas
modis omnibus expetebat.
Quod beatus dominicus audiens con
tinuo orationi se dedit. Igitur
cum dictum iuvenem iam religio
sis vestibus expoliassent et iam
suam camisiam induisset
ille magnis vocibus clamare
cepit ac dicere. En estuo. en
ardeo en totus exuror. extra
hite extrahite hanc camisiam
maledictam que me totum exu
rit. Nullo igitur modo quiescere
potuit quousque exutus cami
sia. religionis vestibus est in
dutus et ad claustrum reductus.
Existente beato dominico bono
nie cum fratres ad dormiendum iam
ivissent. Quidam frater conversus
a diabolo vexari cepit. quod cum frater
raynerius lausanensis magi

eī audiss; btō dnīco li; studu
it indicare. Pēō aūt dn̄icus
ad ecclām añ altāre ipm̄ portarī
cep. Qui cū fuiss; uix decem
filib; deportatus. Dixit btūs dñic
Ad iuro te mīs cur uexas canā-
di 7 qr̄ 7 quō huc intrasti. Q[ui]
respondit uero eum q̄ meruit.
Bibit enī cū in ciuitate sua li
centia 7 nō adhibito signo cru
cis. Vn̄ tunc intraui in eum
in spē bibionis qm̄ potius ipē
simul cū uino me bibit. Hō aūt
tūc eū bibisse aptum ē int̄
h ścm primū signū ad matu
tinas. Quo audito dyā qui
in eū loquebat dix̄ amō hic
plus nō possum ex quo capu
ciati sgunt 7 ś ad orōnē bti
dn̄ici exiit compulsus ē. Cū
in ptib; tholosanis qdam f
lum̄ transiss; lib' eī nulluz
hn̄tes conśuatoriū in flum̄
ceciderunt. Die g̊. 3. piscator
quidā ibi hamū pīciens cū
magnū piscem se deprehendi
sse putar3 libros illos extra
hit penitus ś illesos ac si i
aliquo armario fuissent cū
oī diligentia custoditi. Cum
ad qdam monastiū uenisse3
7 frēs quiescerēt. nolens eos i
quietatē orōne fusa ianuis
clausis monastiū cū socio i

troiuit. Idem 7 coptum est
eum in conflictu hereticorū.
cū quodā conūso cisterciensi fu
iss;. Nam cū sero ad qndam
ecclām deuenissent 7 ianuā
clausam inuenissent orōe
fusa abto dnico intus se sbi
to inuenerunt. 7 nocte illā
totam in orōne duxerunt.
Post laborem itineris ā qs ad
hospitium deuenissent sitiz
ad fontem aliqm extinguere
consueuit ne in domo hospi
tis plus bibendo aliq̄s notā
incurrēt. Scolaris quidam
carnis lubricū patiens. uenit
in quadā festo ad domū frm
ibi missam audiret. Contig
ā tūc missaz btm dnicū cele
brare. Cum ā ad oblōnē ue
tum fuiss; dcūs scolaris acces
cit 7 manū eī cū multa deuo
tione osculatus ē. qm̄ eū os
culatus fuiss; tanta ex illa
pdone sensit odoris fragrantia
qntā in uita sua nūq̄ aliū ē
expertus 7 ex tūc estus libidīs
mirabili modo refrigiūt. ut
qui añ erat uanus 7 lubricus
efficeret post modo continēs ac
castus. Quanta mūditie puri
tate eī caro pollebat. Cui odor
tam mirabili sordes mētis
pugabat. Sacerdos quidā

uidens aliū btm̄ dn̄icū cū
suis fr̄ibus p̄dicatorū tam
feruent̄ tam freq̄nt̄ insi
stere. delibauit eis ad hēr̄e
dū modo nouū testam̄etū
ē ad p̄dicand̄ nec̄m in ēitu
habē possꝫ. hec eo cogitante
quidā iuuenis uenale te
stam̄tū sub ueste baiulās
fuit. qd̄ statim cū magno
gaudio sacerdos emit. Sꝫ dū
ad huc aliq̄ntulū dubitaret
fusa ad dn̄m p̄ce inpressaq̄ꝫ si
librū exterius cruce librum
apuit ꝛ oclos ad capl̄m q
primo se obtulit mox con
u̇tit ꝛ id qd̄ in actibꝫ dcm̄ ē
petro eid̄ occurrit. Surge
descende ꝛ uade cū eis nich
dubitans q̄ ego misi illos
statimq̄ꝫ surgēs eid̄ adhe
sit. Cum ap̄ tholosam
in theologia leget̄ magist̄
quidā sciā ꝛ fama p̄clarus
quodā mane an̄ diē dum
suas lectōnes p̄uidet op̄sso
sompno cap̄ suū in cathe
dra paululū reclinauit ui
sumq̄ꝫ ē ē q̄ . vii . stelle pre
sentarēt qd̄ cū de nouitate
tal̄ ē senu plimū mirarē
t. Subito in lum̄e ꝛ q̄ntita
te p̄dce stelle in tm̄ c̄uerūt
qd̄ totū mūdū illuīabant

Dum in euigilans ꝛ quid ñā
ē hꝫ uellet plimū mirabā.
Et ecce dum scolas intrassꝫ
ꝛ leget̄ bt̄s dn̄icus ꝛ cū eo
. vii . fr̄es eiusdē hītus ad p̄
dcm̄ magrm̄ humilit̄ accesse
runt. ꝛ suū ē p̄positū intim
antes dixerunt q scolas suas
caper̄ freq̄ntare qd̄ recolens
uisionē. ipōs ēē . vii . stellas
quas uideāt nllatenū du
bitauit. Rome uno die
dn̄ico p̄sito uir quidā ma
gist̄ reginaldi scā amani
aurelianensis decan̄ ē qui
p̄sius in iure canonico
rexerāt ānis . v . Romā cū
aurelianēsi ep̄o mare trāsi
turus aduenerāt dudum
aūt in p̄posito relictis omīb;
p̄dicatorū insistere. Set q
dām̄ id complere possꝫ n̄
dum ad u̇tat. Cum autē
a quodā cārdinali cui omī
uotū exp̄ssat de institutōe
ordinis p̄dicatorꝫ didicēsset
ꝛ bt̄o dn̄ico accersito eidm̄ suū
p̄positū reuelassꝫ. ex tūc ips̄
ordinis delibauit ingressū.
n̄ mora grauī febriū infir
mitate corripit̄ ꝛ in ei salu
te penit̄ desp̄at̄. p seueāte
ā in orōne bt̄o dn̄ico. ac bt̄āꝫ
u̇gine cui tamq̄ꝫ sp̄ali p̄mis

sione curam ordinis totã
cõmisat ex oĩte ut ul' sal
tem modico tp̃r ẽ concedẽ
dignaret'. Ecce subito re
gina mũe dualz ad modũ
speciosis puellis cõmutata
reginald' uigilans et ĩ mõ
tem expectans ad se ueni
ente uisibl'r asp̃x̃ blanda
q' facie dicente ẽ' pete a me
qd' uis et dabo tibi. deliberauit
qd' quid peteret. s; se totũ regi
ne mũe uoluntati cõmitteret.
Quod dũ fecisset illa manũ
extendẽs ũgineã aures ei'.
renes nates eius. os. manũ et pedẽ
salutari quĩ secũ detulerat
unctõne p'unxit formula'
ũboꝝ pprias ad singl'as unc
tiones sub infẽns ad renẽs
ait. stringunt' renes tui cin
gulo castitatis ad pede' ait.
Ungo pedes tuos ad p̃parationẽ
euuangl'ii pacis. Addidit q; ter
tia die mittam t' ampullã .
restitutois plene sanitatis.
Tunc ẽ h'itũ ordinis tui h
anc ã uisionẽ simil'r beatus'
dñicus in orõne p'ositus to
tam uidit. Mane ã facto
ad eũ ueñens scõs dñic' et sa
nũ repit et ab eod' toti seriez
uisionẽ audiuit et h'itum
q' uirgo monstrauerat assũpsit

Nam annã fr̃es sup pelliti'
utebant'. Die aũt tcia mat'
d' affuit. et corpus reginaldi
a d' p'unx'. Q' d' modo solum
estum febrium. s; et ĩ ardorẽ
concupĩe ẽ extinx'. ut sic ipse
post mod' ẽ confessus. Nec
p'rim' in eo mot' libidinis de
cetõ pululauit hanc uisionẽ
itato exibitã. Quidam
religiosus de ordine hospita
lioꝝ p'sente quoꝝ scõ dñico
pprius oc'lis uidit. et stupuit.
hanc uisionẽ mltis fr̃ibus'
maxĩe post illi' obitũ beat'
dñicus publicauit. Missus'
ẽ reginald' bononiã p'dica
tõni ãdent' instabat et frũm
nũs excrescebat. post h' aũt
missus p'isius nõ p't mltos'
dies in dño obdormiuit.
Iudex quidã nepos d' staph
ni cãd mal' de fossa noua.
cũ equo in foueam p'cipitatõ
nẽ. Lapsus inde mortuus ẽ
eductus qui btõ dñico obla
tus. orõne fusa ẽ uite p'stine
restitutus. In eccã scĩ sixti ã
chitectam tectũ q'dam cõduc
tũ artĩbz. sub septa quedã
ruina desup soluta contri
uit diuq; sub tumlo cadẽtis
matie iacentẽ extinx'. s;
iur' di dñicus defũcti corp'

de cauerna sub ductum ad te omni
no ferri iussit oratione sua suf
fragio statim uite simul et sa
nati restituit. In eadem etiam apud
Romam dum fratres circiter xl ma
nerent et quadam uice panem ualde
modicum quod habebant panis per par
tes diuidi super mensam manda
uit. Cumque unusquisque buccel
lam panis cum gaudio frangeret
ecce duo iuuenes eiusdem habitus
formeque consimiles refectorium
intrauerunt palliorum sinusque a
collo pendebat plenos panis
deferentes quibus in capite mense
secundum diei dominici silentium oblatis
ita subito secesserunt ut nullus
de certo uel unde uenerint uel
quo obierint scire possit. Tunc
pater dominicus manu ad fratres circum
que protensa: modo inquid fratres
mei comedite. Cumque dominicus
aliquando in itinere positus esset et quibus
pluuia inundatio facta esset ille
signum crucis edidit et a se a socio
ad omnem pluuiam repulsauit
ut quasi sub papillione de cruce
cum tota terra densa per imbrium
madesceret inundatione non una
gutta ad spatium trium cubi
torum eos contingeret. Quadam
uice dum in partibus tholosanis
transiret nauigio quidam aque
nauta ab eo denarium pro mercede
transitus exigebat. Cui cum
uir dei christi nuntio se impenso
regnum celorum promitteret addens
quod discipulus christi esset non aurum non pec
uniam deportaret. Ille dum per
capam uiolenter traheret aut
capam inquit dimittes inquid aut
denarium mihi solues. Tunc uir
dei erectis in celum oculis uel
paululum intra se ipsum orans
mox in terra respiciens et dena
rium diuino non dubium praesta
tum nutu iacentem uidens:
Frater inquid frater quod postulas
tolle et me liberum in pace dimitte.
Contingit aliquando uirum dei iter agen
te associari sibi religiosum quendam
conuersationis quidem sanctitati dome
sticum, sed loquela et lingua pe
nitus alienum. Dolens itaque
quod diuinis eloquiis una cum
illo se mutua collocatione re
fouere non posset tandem a domino ut
unius lingua loqueretur alterius
uerbis que sunt alterutrum uariantes se
per triduum quo incedebant simul in
itinere erant ut intelligerent im
petrauit. Quadam uice
cum militis obsessus demonum
furiis oblatus esset iste stolam
accipiens prius sibi collum proprium
posuit. Deinde demoniaci col
lum cinxit mandans illis
ut de cetero illum hominem non uexarent.

Ipsi uero in eiusdem obsessi corpore
torqueri statim ceperunt fortiter
ac clamare. Permitte nos ire
quare nos hic cruciari compellis.
At ille non dimitto. Vos inquid
nisi fideiussores dederitis quod
ultra nequaquam de cetero redeatis.
Quos inquiunt illi fideius-
sores possumus tibi dare. Et ille
sanctos martires quorum corpora in
hac ecclesia requiescunt. Et illi non
possumus quia nostra merita contradicunt.
Oportet nos inquid dare alioquin
a cruciatu hoc nequaquam liberos
vos dimittam. Tunc responde-
runt ad hoc operam se daturos. et
post modicum dixerunt. Ecce im-
petravimus licet immeriti. quod
sancti martires fideiusserunt pro nobis.
Requirens autem eos huius rei
signum dixerunt. Vadatis ad cap-
sam ubi sunt recondita capita
martirum et ea inuenietis inuersa.
Quesitum est et ita inuentum sic-
ut illi fuerant protestati. Predican-
te autem eo aliquas quedam matrone
ab hereticis. Depravate ei pedi-
bus provolute dixerunt. Serve dei
adiuva nos si vera sunt que hodie
predicasti. Iam diu mentes nostras
erroris spiritus excecavit. Quibus
ille. Constantes estote et ex-
pectate paulisper ut videatis
quali domino adhesistis. statimque
viderunt de medio sui gattum
unum teterrimum prosilire qui
magni canis preferens quantitatem
habebat grossos oculos et flamman-
tes. linguam longam latam
atque sanguinolentam et protractam
usque ad umbilicum. Caudam vero
eius habens curtam sursum:
que extensam posterioris turpitudi-
nem quocumque verteret ostendebat.
de quibus fetor intollerabilis ex-
alabat. Cumque circa illas ma-
tronas se aliquamdiu huc illucque
vertisset. tandem per cordam cam-
pane ascendens disparuit. feda
post se vestigia derelinquens.
Ille igitur matrone deo gratias agentes
ad catholicam fidem sunt conver-
se. Cum in partibus tholosa-
nis quosdam hereticos convicisset
et illi essent incendio deputati.
aspiciens inter eos quemdam Rai-
mundum nomine ait. ministris illum
servate. ne aliquo modo cum ceteris
comburatur. Conversus autem ad eum
blande que alloquens. Scio inquit
fili mi scio. quod adhuc licet tarde
bonus eris et sanctus. Dimissus
itaque per annos .xx. in heretica ce-
citate permansit tandem conversus
frater predicator efficitur et in eodem
ordine vitam suam laudabili-
ter et feliciter consumavit.
Cum esset in hispania quibusdam

ꝯ fr̄ibus sotiatis aperuit ei
ꝑuisum in mansuetissimi
drato qui fr̄es suos qui secū
erant ab sorbe̅ apertis faucib;
uidebat. Qui uir dī intelli
gens fr̄es fortit̄ resiste̅ orta
bat. Post modicū ōs illi ex
cepto fr̄e adam ⁊ duob; cō
u̇sis ab eo recesserunt. Interro
gatus ā quidā ex illis ab
eo an simili. uellz abire ait.
Absit p̄r ut relicto capite
sequar pedes. Sz continuo
or̄oni se dedit. ⁊ fere om̄s
post modicū sua or̄one cō
u̇tit. Apud scm̄ sixtū in urbe
cū frib; existens subito sco
sup eū sp̄m dō. ad caplm̄ !
frib; conuocatis palam oī
b; nūtiauit. iiij. fr̄es ex
ip̄is in breui uidelz duos
in corpe duos ā in aīa mo
rituros. Post modicū duo
fr̄es ad dn̄m migrauīt. duo
u̇o de ordine recesserunt. Ex
istente eo boṅ erāt i magr̄
quidā conrad̄ theotonicus
cuꝰ mgr̄ sius ad ordinē fr̄es
mirabilr̄ affectabāt. Cum
ā btī̄s dn̄icus cū priore mo
nastū in uigilia asūptōis
bte̅ marie sr̄mocinaret̄ fam
uliāi quadā ꝯscia existente
marie. dixit ei fateor tibi p̄or

q cū nlli adhuc expsim nū
ꝗ̄ ŝi tu. alīi q̄m diu uixo
reuelab. q nūq̄ a deo aliq̄
in hac uita petij ad q non
sequēt iusta uota eiu cū
p̄dcō̄ prior dr̄et q̄d forsitan
an̄ cū uitam suā finiret !
btī̄s dn̄icus sp̄u ꝑplexito q
ip̄e prior post se diu uiuet
sic̄ ⁊ fcm̄ fuisse constat pre
dix. Tunc ille prior audi
erat. pete g̊ p̄r. ut det m̄ ma
gistrū conradū. ad ordinē
cuꝰ fr̄es introitū in tm̄ fla
gitare uident. At ip̄e rem
inquid fr̄ bone difficilem
postulasti. Finito cōpletorio
ceteris frib; ad quiescendū
ꝑgentib; ip̄e in eccā ꝑma
sit. ⁊ in or̄one more solito
ꝑnoctauit. Conuenien
tib; g̊ frib; ad primā cum
cantor in cepisset iam lucis
orto sydē ecce lucis noue
sydus nouū futur̄. magr̄
conradus subito ueniens ⁊
ad pedes scī dn̄ici se ꝓsternēs
hitū ordinis ⁊ ministrūt
petiit ⁊ ꝑseuerant̄ accepit.
Ille erāt aūt fr̄o dī dn̄ico !
firma ualde mētis eqlitas
u̇ cū ad compassionē ⁊ miaz
tūbaret̄. ⁊ cor gaudens
exilarat faciē placidam i

caſa maie
ď ordine ciſt
cien·

tionis hoīs compassione nē ma
nifesta de foris benignitatē
pdebat. Tempore d'uino cū
frīb; suis sociis saluo quidē
honestatis tenore nēo. com
or nocturnis oris uigiliis.
7 orōnib; nēo instantēr diū
impendebant pximis noctē
do 7 suis oculis qi quēdam
fontē effecerāt lacmar frequēt
qm corp' dm̄ eleuabat' i missa
in tm̄ uītis rapiebā excessu;
ac sub idm xp̄m in cr̄natu;
p̄sente uidēt. pp̄ qd' missam
cū cet'is in lito tp̄e nō audi
uit. Erat aūt in eccā pnotā
di consuetudo creberrima ut
aut raro ē tum ad quiescend'
lectū uidēt' hēre 7 cū lassitu^ne
succedente sompnu interpella
ret nītitas sū an̄ altare. aut
sup lapidē capite reclinato p
aululum quiescebat tres sin
gulis noctib; recipiebat ma
nu ppria de quadā cathena fē
ferrea disciplinas unā p se.
altam p p'ctōrib; que i s̄ant
in mdo. Tertia uō p his qui
inpugatorio cruciant'. Elect'
alū in quo cerau ēsem ep̄m
oīo renuit contestans se pri
citum desere q̄m electōne ali
cui de se fīc. aliquatēn' consē
tiret. Interrogatus alū cū nō

lilenti tholose in tholosana q;
dioc' qm̄ carthasone in eiq;
dioc' moraret' q: in tholosa i
quid dr̄ dioc' multos qui me
honorant inuenio. Apd' uō
carthasonā om̄s eo' me in
pugnat'. Interrogatus aq̄dā
in quo libro ampli' studuiss;.
In libro caritatis. Vidit q̄dā
uice uir di dūicus apd' bon
constitut' in eccā pnoctaret.
dyā insg̅e frīs eidm apparuit
q̄ scs dn̄icus frēm extimās
ei innuebat ut cū cet'is ad q̇
escend' pgēt. Ille uō qi deride
do eid' sibi nutib; respondebat.
Tunc scs dn̄icus quis nā
eēt qui si eius mandatū cō
tempnēt scire uolens can
delam a lampade accendit. 7
in faciem ip̄m respiciens qd'
dyā eēt confestim cognouit.
Quē cū uehementi increparet
mox eid' dyā desinatōne silen
tii insultāe cepit. Scs ā dōe
ut frm̄ magro ē loqui lic̄te
assens coegit ip̄m ut ē dicet
de quo frēs in choro tēptaret.
Qui rndit facio eos uēire
tarde 7 cito exire. Deīn duxit
eū ad dormitoriū de quo frēs
ibid' temptaēt inquirens ē.
Qui ait. facio eos nimi' dor
mire. tarde surgēe. Atque a

diuino offo remanēre · et mētē

in mūdas cogitatōnes habere ·

Deīn ad refectoriū ipm̄ dux

et de quo idē frēs temptaret

quesiuit · Tunc demon p

mensas saliens plus et mīq̄

sepius repetendo dicebat · Et

cum scōs dñicus quid ēt uellz

hz interrogaret · Quosdam

frēs tempto ut plus mē

dant · et ēt ex nimia cibi sūptō

ne delinquūt · quosdā ut mi

nus sumant et ēt in dei s'uitio

et obs'uatōne sui ordinis debi

les fiant · Deīn dux ēū ad lo

cutoriū de quo idm̄ frēs tem

ptaret inquirens · Tunc ille

crebro linguā reuoluēs mira

bilis confusionis sonū pme

bat · Qūe cum scōs dñicus

qui hoc ēt uellz interrogaret · ait

hz locus totus mis ē · Temp

tare studio ut confuse loquē

tur · et inutilis sese inutilibꝰ

u'bis inmisceant et unꝰ aliū

nō expectet · Postremo dux

ēū ad capl'm · Sz ēū ant hosti

um capli demō finsz · ultrate

nus intrare noluit · Sz ait

huc nūq̄ ingrediar · qz locus

maledcōnis ē · et totū i amit

to qđ malus locis lucror · Nā

ēū aliq̄ frm · p aliq̄ negligē

tiam delinquē fecō mox in

loco hz maledcōnis de ipa ne

gligētia se purgat et coram

omibz se pclamat · et ēt totū

amisisse me doleo q' alibi me

lucrāi gaudebam · et hus dcis

euanuit · Tande appinqūā

te pegnatōnis sio constitutꝰ

ap bon' gin cepit corp'e infir

mitatez languē · Sz ā āie

dissolutō ēt in uisione mon

strata ē · Vidit eñ iuuenē

pulcherimū hus u'b' se uocā

tem · et dicentem ueni dilecte

mi · ueni ad gaudia ueni ·

Donuacitis ē ex fribz boū o

uentus · xii · ne eos ex hr̄des

et orphanos delinquēt tertus

condidit dicēs hz ē que nobis

tanq̄ filiis hereditario iura pos

sidenda relinquo · Caritatem

habe · humilitatem suare · pau

ptatem uoluntariam possidē ·

Illud uō que potuit districtōe

phibuit · ne quis unq̄m in

suo ordine possessiones indu

cēt · p'tales maledcōnes dei

omipotentis et suam terribli · in

pans ei qui p'dicatorꝝ ordinē

terenaz diuitiaz puluē p'su

mēt maculare · Fribz uō de

eius destitutōne inconsola

bi' dolentibz · dulat' eos cōso

lans ait · ne nos mea filii ·

corlis tubet discessio ultatē

dubitantes· utilior ē me uos
p me mortuū h̄ituros q̄ uiuū
pro inde ad extremam horā
ueniens. Anno dn̄i· m· CC· xxi·
obdormiuit in dn̄o. Cuius
quidem transitus eadem die
eademq; hora frī gualē pōn
tunc frīm p̄dicatorꝫ de brixia
ꝛ post modū eiusdē ciuitatis
ep̄o· hoc modo monstratur.
Nam cum in campanili
frīm capite ad muꝝ inclina
to leui sompno dormitas: s;
uidit celū apiri ꝛ duas sca
las candidas ad terram sub
mitti. Quaꝝ summitates xp̄c
cum matre tenebat ꝛ ange
los p eas iubilantes ascende
bant ꝛ descendebant. In me
dio ā scalaꝝ medio sedes pō
ta erāt· ꝛ sup sedem uelato ca
pite sup sedēs. Ihc̄s aūt ac ma
t̄ eius scalas sursum trahēb
ant dōn sedentē in celum e
leuato apertum celi clausa ē.
Veniens ḡ p̄dcs frī domi con
tinuo eadem die ꝛ hora prēm
migrasse cognouit· Frī quid
noīe raō pōitus apd̄ tibur·
eadem die ꝛ hora qua prē mig
uit· Corpore in ip̄o celebratu
rus accenserāt. Cum ā audissꝫ
eum dōm egrotasse ad locū
canonis ueniens in quo de
uius mētio consueuit fi· uel
let p eius salute orare· subito
fcūs ē in excessu mētis uiditq;
uirꝫ dī dn̄icum corona q̄dam
aurea laureatū totūq; mira
bli splendore fulgentez duobꝫ
quibꝫdā reuerēndis uiris cō
tractum hunc inde ex̄ domū
ima regia pcedente. Die ḡ
notans ꝛ horam inuenit tē
pus dī dn̄icum a corꝑe migrasse.
Cum ḡ sub tra corpꝰ ei mlꝰ
to tpr̄ iacuissꝫ ꝛ crebescentibꝰ
indesinent̄ miraculis non
possꝫ ulterius eius scītas ocꝰ
tari· fidelium dignū dux· dno
tio corpus eius ad altiorem
locum transferre. Cumq; i mo
numēto fuissꝫ fracto uix fer
reis instrumētis cemēto sub
latoq; lapide pate frīm tanta
ex ip̄o suauissimi odoris eru
pit fragrantia· ut nō tam seplꝰ
crum q̄m cella uidet̄ aroma
tum apruisse· Quicquid odor
cuncta supabat aromata ne
alicꝰ rei naturalis odoris similis
uidebat̄. Nec solum ossibꝫ
aut puluī sac̄ corꝑs uł̄ cassie
inerānt· s; in ꝑ tre ceuquaq;
congeste ita ut ad longinqūs
post modo regionē delata odo
rem· ipm longo tpr̄ retine
ret frīm uō manibꝫ maxīe

aliquid de reliquiis sacro
sanctis tangentib; ꝯ mexit
ut quacumq; lotel' ē confrica
te. ꝑ plures dies conſuate
fragrantie diu testimoniū
ꝑsentauerit. In ꝑuintia
ungarie uir. quidā nobilis
cū uxore sua ꝛ filio ꝑuulo ad
reliquias bti dnici que in
soluebant' uisitandas acces
sit ac filius eius infirma
tus. idem ad extremū uite
moriendo ꝑuenit. pr̄ aūt
corpus filij coram altari le
ati dnici collocatus lamētari
cep ꝛ dixē. Beate dnice les
ueni ad te ꝛ en tristis rece
do. Cum filio ueni en or
batus recedo. Redde m̄ que
so filiū meū. Redde m̄ leti
tiam cordis mei. Et ecce
circa noctis meū mediū pū
reuix ꝛ ꝑ eccām ambulauit.
Iuuenis quidā ciuidā noblis
dñe mancipiū dum ī quodā
fluuio piscatoni insisteret
in aqua lapsus suffocatus
disparuit in magno spatio i
tēporis int' iecto eius corpus
de ꝑfundo fluuij mortuū
ē eductum. Dñā ā eius pro
eius resuscitatōne beatū
dnicū in uocauit. ꝑmittēs
se ad suas reliquias nudis

pedib; accessuram ꝛ te suscita
tum mancipiū libertati da
turam. Statim qui fuerat mor
tuus in mediū uidentibus
oīb; uite reditus ꝑsiliuit.
votumq; suū ꝑ dcā dña ut
ꝑmisat ad impleuit. In
eadm ꝑuintia ungarie dū
quidā uir filiū suū defunct
amare lugeret. ꝛ btm dnicū
ꝑ eius resuscitatōe uiuo ca
ret. circa pupillor̄ cōr qui
mortuus fuerat oclos apuit
ꝛ pr̄i dix. Quid ē pr̄ qd sic
lxōs faciem madefactam. Et
ille lacrime pr̄is tui sūt fili
qr tu mortuus fueras. ego
solus remansam oī gau
dio destitutus. Cui ille mi'
tum fleuisti pr̄. Sz beatus
dnicus desolatōni tue con
patiens ut tibi uiuū redderet
suis m̄ritis impetrauit.
Languidus quidā et ꝑ xviij.
annos cecus reliquias bti
dnici uisitare desidans tā
qm temptans ire de loco
surrexit. Tantaq; ē subito
ē sensit infundi u'tutem.
qr passu concito gradi cepit.
tanto mag' in conualescē
tia corꝑs ꝛ illuīatōne oclor̄
ꝑficiens. qnto cotidie in ꝑ
tinē ꝑcedebat. donec tandē

ad locum destinatum proveniens
perfectum recepit usus sui beneficium
sanitatis. In eadem provin-
cia in ungarie matrona quedam
ad honorem beati dominici missam
disponens facere celebrari. pa-
ratam autem hora debita non in-
venit. Quapropter candelas .3.
ad hoc paratas manutergio mun-
do involvit et in quodam va-
se reposuit. Aliquantulum autem
divertens et postea rediens in-
candelas flammis perurentibus
Accedente vidit ardentes omnes
circa grande spectaculum.
Flammam diu idem tremantes et or-
antes steterunt donum sine le-
sione manutergii penitus
conservavit. Apud bononiam scola-
ris quidam nomine nicolaus
gravi renum ac genuum dolore
adeo est vexatus quod de lecto sur-
gere non valebat celius et se-
mur renum emanavit in tantum
quod omnis ab eo spes curationis
abcessit. Deo gratias et beato dominico
se devovens. Cum se filo de
quo facienda erat candela
totum mensuratus esset in longum
corporis et collum acceptus cingeret.
Cum tandem filo ambiente
cinctus invocato ad aequalem
mensurationem. Ihesu christi et beati dominici
continuo se alleviatum sentiens

exclamavit. ego sum
liberatus et surgens et pergen-
do lacrimas sine aliquo fulci-
mento venit ad ecclesiam in qua
corpus beati dominici quiescebat.
In eadem quoque civitate mul-
ta et fere innumerabilia mira-
cula deus per servum suum beatum do-
minicum operatus est in sicilia apud
augustam cum puella quedam
que vitio lapidis laborabat
incidi deberet mater eius per in-
stanti periculo filiam suam deo
et beato dominico commendavit. Sequen-
ti ergo nocte dormienti puelle
beatus dominicus astitit et in ma-
nu eius quo torquebatur lapi-
dem posuit et abcessit. Que
puella evigilans et se libera-
tam inveniens matri dedit
et visionem per ordinem explicavit.
Mater vero lapidem ad domum
fratrum obtulit et ipsum in mem-
oriam tanti miraculi coram
ymagine sancti dominici suspende-
runt apud Palutiam in sicilia.
Mulier quedam pauper fili-
um habebat qui in firmitate
quadam scrophularum quas fratres
in collo consueverunt plurimum
affligebatur. Cumque super hoc
multum posset remedium inve-
nire novit deo et beato dominico
consiliante ipsum more erat

de puella que patie-
batur propter dolorem
lapidis

frm̄. Que tunc construebant̄.
ḡtis faciet laborāē. Reqūti aūt
nocte quadā in h'itu fr̄is ġ app
uit ei qȝ dix̄ mulier cognoscis
h'i modi res noīas ei. iiij. ḡna
rex. s. inde pilatrum. ⁊ lapa
tiū ⁊ sucū porri. Quem dicet
cognosco. ille ait. uade ⁊ acci
pe h' et conficias ea cum suco
porri. ⁊ pone eā sup banbaci
nū ⁊ impone collo filij tui. ⁊
sanabit̄. Euigilans ā h' fec̄
⁊ fili' eius liberatus uotū mir̄
impleuit. Quidā de ptib;
pede montis mostruose īfla
tus b'to dn̄ico se uouit. Cui
dormienti b'tūs dn̄icus appuit
uentre qȝ eius dolore scindēs
in m̄dias om̄s extraxit ⁊ itm̄
manu sua sacra unctōne cō
solidans ip̄m pfecte sanauit.
In agusta ciuitate cū in festo
tr̄āslatōnis b'ti dn̄ici matha
q̄dam que in ecc̄a frm̄ missā
sollēpnius int̄ fuere domū do
mū rediēnt ⁊ q̄ndā mlierem p̄
fectib; domi sue filante uidēt.
ip̄am caritatiue redarguēe cep
unt cū in festo tanti p̄ris a
fuuli ope nō cessauit. Illa uō
indignata r̄ndit. uos qui
estis uigete frum̄ festa colē
ul' colite scī uiri. Statimqȝ
eius oclis in tumore cū pru

ritu conuūlsis extrip̄is ceperunt
uimes. ptinus saturire ita
qd̄ uicina q̄dam. xviij. uime
edux̄ ex eius oclis instanti
conpuncta. qd̄ ad eccām frm̄
uenit ibiqȝ pcc̄a sua. cfidēs
⁊ uotum emittens. qȝ de ce
tēo scō di dn̄ico nūq̄ detrax̄et
⁊ eius festa deuote ageret
ptinus restituta ē pristine
sanitati. Sanctimoīalis
quedā noblis noīe maīa ap
tripolim in monastio qd̄ dr̄
magdalena gelaleam cali
diffimis infirmitatib; ela
borans ac in tibia grauit̄ pcus
sa. v. mēsib; cruciata mirabli
urgebat̄. ita ut singlis hox̄
eius exitus timet̄. Que int̄
se recollīgens semet ip̄am
ġ orauit. Mi dn̄e nō sū ego
digna orare te. n̄ exaudiri
ate: Set rogo dn̄m meū
b'tm̄ dn̄icum ut sit media
tor int̄ me ⁊ te. ⁊ m̄ impetret
bn̄fm̄ sanitatis: Cum ēgo
diu cum lacrimis exorāēt in
extra sextali fcā. uidit b'tm̄
dn̄icū cū duobus frib; a
pta cortina. que ā lectū ei'
pendebat intrātem ġqȝ dicē
tem. Qr̄ tā sanāī desidās
Et illa dn̄a Ut dō mō deuo
tius fuire possim. Tūc ille

·: tibia

de sub cappa unctione unice fra
grantie proferens. Tunc autem eius
unxit et statim sanata fuit
et ait. Hec unctio est valde preciosa
dulcis et difficilis. Quiuis ubi
cumque misericordia requiritur. Unde
dixit: Hec unctio dilectionis est signum
quod valde preciosa est. quia nullo pre
cio emi potest. et quia in donis dei
nullum est melius dulcius. quia nichil
dulcius est [illegible] caritate
difficilis quia cito perditur nisi caute
custodiatur. Ipsa nocte sorori sue
in dormitorio quiescenti appa
ruit dicens: Ego sanaui soro
rem tuam. Que mane surgens ipsam
sanatam inuenit. Quod cum ē
sensibiliter unctione inunctam
sentiret ipsam cum bambace re
uerentia multa extersit quam cum ab
batisse confessori et sorori omnia
retulisset et unctionem in bulba
ce presentasset tanta et tam noua
odoris fragrantia sunt percussi ut
nulla possent eis aromata con
parari. Ipsam autem unctionem cum mul
ta reuerentia seruauerunt. Mo
nasterium autem [illegible] exstat locus in
quo sacrum sanctum corpus beati patris
dominici requiescit. Sed ex mira
culis multis claruerit. verum tamen
hec posuisse sufficiat. Refert
magister alexander episcopus uindonien
sis in postillis suis super primum librum

misericordia et ueritas obuiauerunt sibi
et cetera. Quidam scolaris uani
degens uanitatibus seculi dedi
tus uisionem talem conspexit
videbatur siquidem esse quod in quodam
campo magno consisteret et
inde tempestas ingens super
ipsum descenderet. Qui dum
fugeret a facie tempestatis
ad quandam domum peruenit quam
cum clausam inuenisset et pulsans
ad hostium se ibidem recipi postul
asset hospita que deintus erat
respondit. Ego sum iusticia que
hic habito et hec domus mea est. quia autem
tu iustus non es in ea habitare non
uales. Ad cuius uerbum ille plurimum
merens abcessit et aliam domum
ultra illam conspiciens ad eam
uenit et pulsans ad hostium
se ibidem recipi postulabat. Cui
quedam intus erat hospita respondit.
Ego sum ueritas que hic habi
to et hec domus mea est. Te autem ho
spitio non recipio quia ueritas eum
non liberat qui eam non amat. Inde
quod ascendens tertiam domum ultra
illam prospexit ad quam ueniens
se similiter contra impetu tempesta
tis recipi flagitauit. Tunc que
deintus erat respondit. ego sum
pax impiis. Sed tamen hominibus
bone uoluntatis. Unde quod est
cogito cogitationes pacis et

[illegible] uirtutibus [illegible] ueritas
pax et misericordia

nō afflictōis utile ē consi
lium do. ultra me soror mā
bitat que miseris sp auxili
um p̄stat ad hanc accede. ⁊
eius monita comple. Cum
g accessisset de cetius exit.
ō rndit. Ego sum mīa q̄
hic hito qui g ab in ymine
te tempestate saluari desid
as. uade ad domū in q̄ fr̄es
p̄dicatores de bon hitant iq
in ueteres stabulū doctrine et
intus p̄sepe septiue. asinū
simplicitatis cū bou discre
tōis māā illuīante et
p̄sum ihm te saluāte. Cū
g p̄dcs scolaris euigilasset
ad domū frm uenit. ⁊ uisi
onē porne recitans hitu
ordinis petiit ⁊ accep.

Sixtus a sios qd̄ **De no**
ē ds ⁊ status qi **mine.**
dinus status. ul' sixtus a
sisto sistis qi firm̄ ⁊ fixus in
fide ⁊ passione ⁊ bōa opatōne.

Sixtus pp athenisis **De**
natōne. primo qd̄ **scō**
philosoph. s; postea **Sixto**
x discipl's ⁊ pontifex **Papa.**
sumus electus decu ualeri
ano cū duob; dyaconi sins
felicissimo ⁊ agapito p̄sen
tatus ē. Que cū decius nlls
posse p̄suasionib; inclināe

Trāsfiguratio dn̄i

fecit eū duci ad templū ma
tis. ut aut sacrificaret. aut in
custodia mamirtini recipe.
S; cū ad sacrificāe renuens
in custodiam duceret. Btūs
laurentius post eū clamās
ibat dicēs. Quo gredēis sin
filio pr̄. Quo sacerdos sc̄e sin
ministro ppas. Cui sixtus
nō ego deso fili neq; dere
linquo filiū. S; maiora tē de
bentur. certamina post tduū
me sequēis sacerdotem leui
ta. Inter tm g thesauros ecc̄e
accipe ⁊ quib; ē uident diuid.
Quos cū ille xpanis paupib;
distribuisset. ualerianus p̄fcs
decreuit ut sixtū ad templū
matis sacrificaturus duceret q si
renuerēt ibidē capite trunca
ret. Quo cū duceret btūs lau
rentius post eū clamāe cep
ac dīce. noli me derelinquēe pr̄.
q thesauros tuos iam expē
di. Tunc milites audientes
thesaur. laur. renuērint six
tum uō cū felicissimo ⁊ a
gapito idē decollauit. In hac
die ē festū trasfiguratōnis dn̄i
⁊ sangs x de nouo uino sic
uenim pōt in aliqb; certus
conficit. ul' saltem de ma
tura uua. Aliqntulū in ca
lice eliquat. In hūc ē diē

racem boni domini. et postea ipsis inde
communicat. Non tamen autem huius ereo
quod dominus discipulis suis in die
cene dixit non bibam amodo
de hoc genimine vitis donec
bibam illud novum in regno patris
mei. Illa vero transfiguratio domini et
quod dixit novum vinum representat
gloriam innovationem quam Christus
post resurrectionem habuit. et ideo in hac
die transfigurationis que resurrectionem re
presentat. vinum novum inquiritur.
non quod in hac die ut autem transfi
guratio sit facta. Sed ab apostolis
in hac manifesta transfiguratio
eius facta fuisse dicitur. circa principium
veris discipuli a Christo prohibitione
eis factam ipsam tam diu ce
laverunt et in hac die manifesta
verunt. Ita legitur in libro qui dicitur
mitrale. De nomine.

Donatus quasi a deo natus
et hoc per generationem et gratie in
fusionem et glorificationem que est
triplex generatio spiritualis a deo.
Nam et cum sancti moriuntur tunc
nasci dicuntur. unde obitus sanctorum
non mors sed natale vocatur.
Puer enim appetit nasci ut reci
piat ampliorem locum ad ma
nendum uberiorem cibum ad vive
endum liberiorem aerem ad re
spirandum et lucem ad videndum.
Sic et sancti cum de utero matris
ecclesie per mortem exeunt. illa
iiii. ferme ut sunt recipiunt
ideo nasci dicuntur. vel donatus quasi
deo datus.

De sancto Donato cap.

Donatus cum
Iuliano imperatore enu
tritus et nutritus est. Ita quod
predictus Iulianus fuit tunc
in subdiaconatum ordinatus.
Sed cum imperium sublima
tus fuisset patrem et matrem
sancti donati occidit. Dona
tus vero in Aretiam civita
tem aufugit. et apud Hilarium
monachum manens. Mul
ta ibidem miracula fecit. Nam
prefectus civitatis habens fi
lium demoniacum cum eum
ad beatum donatum adduxisset
clamare cepit spiritus immundus
ac dicere. In nomine domini Ihesu Christi
noli mihi molestus esse ut de
domo mea egrediar. O dona
te quare me coartas exire
cum tormentis. Sed orante do
nato fuit protinus liberatus.
Vir quidam Eustasius nomine
exactor fisci in Tuscia pecu
niam publicam in custodia
uxoris nomine Eufrosine dereli
quid. Sed cum provincia ab ho
stibus urgeretur pecuniam abscon
dit et dolore preventa vitam
finivit. Vir autem eius rediens

cum pecuniam invenire non posset et iam cum filius suus ad supplicium tradi deberet ad sanctum Donatum confugit. Donatus autem ad sepulcrum uxoris cum eo pergens oratione facta clara voce dixit: Suffragina per spiritum sanctum te adiuro ut dicas nobis ubi talem pecuniam posuisti. Et facta est vox de sepulcro dicens: In ingressu domus mee ibi eam subfodi. Et euntes eam ubi dixerat invenerunt. Post aliquot autem dies Satyrus episcopus in domino obdormivit et omnis clerus Donatum in episcopum elegerunt. Cum autem quadam die missa celebrata populus communicaret et dyaconus communicantibus Christi sanguinem propinaret subito paganorum impulsu diaconus cecidit et calicem sanctum fregit. De quo cum ipse et omnis populus plurimum mestus esset, Donatus fragmenta calicis colligens oratione facta ipsum in formam pristinam restauravit. Una autem particula a dyabolo abs consa sicutque in calice predicto defecit que tamen est ad testimonium huius miraculi reservata. Pagani autem hoc viso miraculo conversi sunt et lxxx baptismum susceperunt. Fons quidam adeo erat infectus ut quicumque de illo biberet protinus moreretur.

Cum autem sanctus Donatus super asinum suum illuc iret ut oratione facta aquam sanaret, draco orribilis inde erupit et pedes asini cauda involvens contra Donatum protinus se erexit. Quem Donatus flagello quodam percusciens, vel secundum quod alibi legitur in os eius asputens, continuo interfecit. Oravitque ad dominum et omne venenum a fonte fugavit. Alium quoque fontem dum ipse cum sociis quadam vice valde sitirent sua oratione produxit. Cum filia Theodosii imperatoris a demone vexaretur et ad sanctum Donatum adducta esset, dixit Donatus: Exi immunde spiritus et noli plasma dei habitare. Cui demon: Da mihi transitum quo exeam aut quo vadam. Cui Donatus: Unde huc venisti? Cui demon: De heremo. Et sanctus: Illuc revertere. Et demon: Video signum crucis inte ex quo ignis exit. Cum quidam mortuus esset, advenit quidam cum cyrographo asserens debere sibi ab ipso solidos CC nec illatenus ipsum sepelliri sinebat. Quod cum uxor eius vidua beato Donato cum lacrimis indicasset adiungens quod homo ille pecuniam totaliter recepisset, assurgens ad locum venit et manum defuncti tangens ait: Audi me.

Qui rndit. Ego sum scs
donatus ad eum. Surge
& uide quid agas cum hoie
isto qui sepeliri no sinit. Q
residens eum de solatone
debiti coram omib; eu[illegible].
& cirographum accipies
manu scidit. demu dix scō
donato: Iube me iam pat
dormire: Et ille uade am
filii in requiem: Cetera
cum fere annis trib; no
pluiss; & sterilitas magna
eet infideles ad impatore
theodosium conuenert pe
tentes ut s' donatu tradert
qui patem magicam h' feci
set ad instantia impatoris do
natus egssus dnm exorauit
& pluuiam copiosam dedit
& ceteris infusi & ipe sicc' ue
stib; domu redut. Cum
aut eo ipe gothi ytaliam de
uastarent. & multi a fide x re
cederent eudraciam' pfectus
a scō donato & ylariano de a
postasia repheus scōs ipos
cep compellens eos ut iouu
ymolarent: Qui cu renue
rent. ylarinum expoliatu
tam diu cedi fec. & postmod
eu decollari fec De scō C.
Ciriacus ama riaco.
Cello pp diacon ordiat
complexensus ad maxianu
deductus e iussus e cum
socius suis ut fram foderet
& ad locum aqui ibi construe
bat suis eam humeris dpor
tarer v erat scs saturninus
senex que cyriacus & sisin
nius ad portandu iuuabant
tande in carcere reclusum:
prefectus iussit cyriatum
psentari & cu eum apximat. uianus
educeret. Subito uox cu luce
de celo ueniens dix. Venite
bndci pris mei &c. Et tuc
apuianus credidit & baptizari
se fec. Et ad pfectum confitens
xpm uenit. Cui prefectus
numqd xanus fcs es. Qui
rndit. ue m q pdidi dies
meos. Rndit pfectus. vere
modo pdes dies tuos. & iussit
eu decollari: Saturnini
aut & sisini cum sacrificare
nollent diuersis suppliciis af
fecti tande decollati sut. Filia
aut dyocliciani noie arthe
mia cu ademonio uexaret
clamabat incea demo dices
no exeam v cyriacus diaco
nus ueniat. Vn ad eam ad
ductus cu demoni impaet.
Rndit: si uis ut exeam da
m uas aliq inquo intre.
Rnditq cyriacus ecce corp

meū si potes ingredē. Tu
demon in uas tuū intrare
nō possum. q undiq; es si
gnatū et clusum. Sz si eias
me scito q in babiloniam
faciā te uenire. Et cum
coactus exiret. artemia
clamauit dicēs q dm̄ quē
p̄dicat cyriacus uidet. Cū
g̊ illam cyriacus baptizass;
et ex gr̄a dyocliciani et serene
uxoris eius. In domo que
ei dederāt securus uiuet. Ve
nit nūtius a rege persarū
ad dyoclicianū rogans ut
ad se cyriacus mittet q fi
lia sua a demone uexabā.
Ad preces ḡ dyocliciani. cy
riacus cū largio et smar
agdo nauim importis nāti
is in babiloniam letus i
uit. Cumq; ad puellam
peruenisset; demon per os eius
clamauit dicēs fatigatus
es cyriace. Cui cyriacus
r̄ndit. Non sum fatiga
tus. sz ubiq; dei auxilio gu
b'natus. ait demō. Tam
ad q ego uolui te p̄duxi.
Tunc cyriacus dix demo
ni. Impat tibi x ut exeas
Et statim exiens demō
dix. O nom̄ terribile q me
coartat exire. Et s̄ sana

tam puellā cū p̄re et m̄re
et mltis aliis baptizauit.
Et cū mlta ē muneā offe
rent recipe noluit. sz. xl.
v. dieb; ibidem in pane et
aqua ieiunās tandē romā
rediit. post aūt menses duos
dyoclicianus defunctus ē.
Cui maximianus succedēs
iratus de sorore sua arthe
mia cyriacum comprehendi
et nudū et cathenis ligatū
an̄ currū suū trahi iussit.
Deīn iussit carpasio uica
rio ut ipm̄ cū sociis sacri
ficare compelleret. aut diuisis
suppliciis occideret. Et cum
picem sup capd ei liquassz
et in eclo suspendissz. fecit
cyriacum cū omib; sociis
suis decollari. Carpasius
aūt cum domū sci cyriaci
impetrassz; ad derisionē xanorum
in loco ubi cyriacus bapti
zabat se balnearet. et epulas
cum. xix. sociis celebraret
subito om̄s mortui sunt.
Et extūc clauso balneo
gentiles xanos timēe et
uenerari ceperunt. De sco

Laurentius mrē.
qī laurea tenēs que
e corona de lauro facta. q olī
de his īminis uictores corona

bunt. Hec aut arbor e victorie
ostensiua continua viridi
tate. amena odore grata et
efficatia virtuosa. Beatus ergo
laurentius dicitur a lauro quia vic
toriam obtinuit in sua pas
sione. Unde et confessus decio
dixit puto quia iam victi sunt
impietate huius in cordis in
dicia et pravitate. Unde et dixit.
Mea nox obscurum non habet.
Odorem pro memorie perpe
tuitate. Unde dispersit dedit
pau. in. ei. ma. in se. seclm
Beatus maximianus:
Quomodo non huius nomen
in eternum manebit iustitia
quam et sancto implevit opere et glo
riosissimo martirio consecravit
efficatiam virtuosam predi
catione pro qua lucillum ypolitum
et romanum convertit. De sancto
Laurentius Lauren
martir et levita tio.
genere yspanus a beato sixto roma
deductus est. Nam sicut dicit
magister Johannes beleth. Cum
idem beatus sixtus yspaniam
profectus esset duos iuvenes
ibidem repiens. s. laurentium
et vincentium eius cognatum
morum honestate conspicuos et
in omni actione preclaros ipsos
secum roma adduxit. Quorum

alter. s. laurentium secum rome
remansit. Vincentius vero eius
cognatus yspaniam redut
et in glorioso martirio vitam fi
nivit. Beatus aut syxtus sanctum
laurentium suum archidyaco
num ordinavit. Eo tempore phi
lippus imperator et filius suus
nomine philippus fidem xpisti
receperant et xpistianissimi effecti
ecclesiam multum sublimare in
tendebant. Erat a phylippo
imperatoris miles quidam nomine
decius magnis bellicis in
dustrius plurimum et famosus.
Cum aut hisdem temporibus
gallia rebellasset imperator
illuc decium misit ut rebel
lantem galliam romano im
perio subiugaret. Qui illus de
cius prospere cuncta gerit et ad
libitum potius victoria roma
redut. Audiens imperator eius
adventum eum alacrius hono
rare voluit et eidem a roma
usque veronam obvius ivit. Sed
quam malorum mentes quo magis
honorare se sentiunt eo am
plius per superbiam intumescunt.
Decius in superbiam elatus in
perium cepit ambire et de
morte sui domini pertractare.
Cum ergo imperator in stratu
suo sub papillione quiesceret

latentē introiuit ⁊ dormi
entē dñm uigilauit. Fi
citum ā qui cum imperatore
uenerāt ad preces ac pretio
munerib; ⁊ p missis attra
xit ⁊ ad urbem regiam q̄
du concito p̄perauit audiēs
hoc philippus iunior ue
hement̄ extimuit ⁊ totum
thesaurū pris ⁊ suū beato
sixto ⁊ scō laurentio cōmē
dauit ut si ipm̄ a decio inter
fici contingeret thesaurū ipm̄
ecclesiis ⁊ paupib; erogarent.
Post hoc philippus aufu
git ⁊ se a facie decij occul
tauit. Senatus q̄ obuiā
decio p cessit ⁊ ipm̄ in impi
um confirmauit. ne uō
proditore. s; zelo p dolate dñm
suū occidisse uideret̄. x̄anos
cep̄ crudelissime p sequi p̄
cipiens illos sn̄ ulla miā
cruciari. in hac p secutōne.
multa milia martirū cortu
erunt. int̄ quos ē philippus
iunior martirio coronatus
ē. Post h̄ decius de the
sauro dñi sui inquisitōnē
faciēs. oblatus ē ei btūs
sixtus tanq̄ qui x̄pm cole
ret ⁊ imperatoris thesauros
haberet. Tunc decius ipm̄ i
carcerem recipi iussit donec p

illata tormenta ⁊ x̄pm ne
garet ⁊ thesauros proderet. Bea
tus q̄ laurentius ipm̄ sapie
sequens post eum clamab
at. Quo progrederis sn̄ filio
pat̄. Quo sacerdos scē sn̄ mi
nistro p̄peras. Tu nūq̄m
sn̄ ministro sacrificiū offerre
consueuerās. Quid in me dis
plicuit paternitati tue. Nū
quid degenerē me p basti. Ex
perire ēte utrū ydoneū mini
strū elegeris ⁊ cui cōmisisti
dñici sanguinis dispensatōnē.
Cui btūs sixtus nō ego te
desero fili neq; derelinquo. s;
maiora t̄ debent̄ p fide x̄pi
certamina. nos q̄i senes le
uioris pugne cursum recipi
mus. te aūt q̄i iuuenem ma
net gloriosior de tyranno t̄
triumphus. post triduū me se
queris sacerdotem ⁊ leuitam.
Deditq; ei omēs thesauros
precipiens ut ecctūs ⁊ paupi
b; erogaret. Beatus q̄ lau
rentius x̄anos die ac noc
te diligent̄ diligent̄ quesiuit
⁊ vnicuiq; put opus fuerat
ministrauit. Venitq; ad do
mū cuidā uidue q̄ multos
x̄anos p domos sua abscon
derat quā longus dolor capi
tis detinebat. Scūs ā laurenti

p impositōnē manꝰ eam ado
loꝛe capitis libauit ⁊ paupꝰ
pedes lauans om̄ib; elias
dedit. Eadem nocte ī domo
cuidam ꝟam ueniēs quidā
cecū ibidem repetit. ⁊ facto
signo crucis eum illūīauit.
Cum aūt beatus sixtus
decio nollet consentire ne
ydol' ymolāe. ipm̄ ad decol
landū duci pcepit. Accurēs
aūt post ipm̄ btūs laurentiꝰ
exclamabat. Noli me dē
linquē pr̄ scē. qꝛ thesauros
tuos iam expendi quos tra
didisti michi. Tunc mili
tes audientes thesauros
laurentiū tenuerūt ⁊ partē
mio tribuno tradiderunt.
Ipse aūt eū decio psentauit
Cui cesar ait. ubi sunt the
sauri ecclē quos apd̄ te cog
nouimꝰ ēē reconditos. Qⁱ
cū ē nō rn̄ dēt tradidit ip;
ualeīano pfecto ut aut the
sauros pdat ⁊ sacrificet ydol'
aut diūsis eum faciat sup
pliciis ⁊ tormētis. Valeri
anus aūt eūdem pfcō nōīe
ypolito in custodiā eū tra
didit. quē ille cū multis ali
is in carcere reclusit.
Erat aūt ibi in custodia q̄
dam gētilis nōīe lucillus
qui plorando lum̄ oclōꝝ ami
sat. Cui cum btūs laurētiꝰ
lumē se restauraturū pmit
tēt si in xpm̄ credēt ⁊ bapt̄a
susciperet ille se baptizaī in
stantius postulauit. Acci
piens gⁱ aqm̄ laurentius
dix̄ ei. oīa in confesōne lauat.
Cumq; ipm̄ de articulis fi
dei diligūt interrogasset; ⁊ il
le se oīa crēdē confessus fuisset;
aqm̄ sup eiꝰ capꝰ effundit. ⁊
ipm̄ xⁱ nōīe baptizauit. sta
timq; qui cecus fuerāt lum̄
recepit. Quam ꝓp̄ multi
ceci ad eū ueniebant. ⁊ ab eo
illūīati redibant. h' uidens
ypolitus dix̄ ei. ostēde mihi
thesauros. Cui laurentiꝰ
O ypolite si in dn̄m ihm̄ xp̄
credideris ⁊ thesauros ostē
do ⁊ uitam eternam pmitto.
Si dictis fcā compenses fa
ciam qd̄ oratis. Eadem hora
ypolitus credidit ⁊ sacrum
bapt̄a cum tota familia sua
suscepit. Baptizatus aūt
ait. Video aīās innocentū
letas gaudē. post h' man
dauit ualeīanus ad ypoli
tū. ut laurentiū psentaret
Cui laurentiꝰ ait. ambule
mꝰ gⁱ pariē. qꝛ mi ⁊ t' glā pꝑa
tur. Ad tribunal ḡ ambo i

uenerunt. et fit tamen inquisitio
de thesauris. Laurentius autem
triduo inducias petiit quas
ualerianus eidem sub ypoliti
pollicitatione concessit. In
hoc autem triduo laurentius paup
eres claudos et cecos collegit.
et eos in palatio salustia
no coram decio presentauit
dicens. Ecce isti sunt thesau
ri eterni qui numquam minuuntur
sed crescunt qui singulis disperguntur
et in omnibus inueniuntur. horum enim
manus thesauros in celum
deportauerunt. Valerianus presente
decio dixit. Quid uariamus
per multa. Iam tu sacrifica
et magicam artem depone.
Cui laurentius quis quis
deus adorari. qui factus est an qui
fecit. Iratus decius iussit eum
scorpionibus cedi. et omne genus
tormentorum ante ipsum afferri. Quem
cum sacrificare iubet. et hec
tormenta euadere. Respondit.
Infelix has epulas semper
optaui. Cui decius. Si epu
le iste sunt similes pande pro
phanos ut tecum pariter e
pulentur. Cui laurentius
iam celis nomina sua dederunt.
et eorum aspectibus non es dignus.
Tunc iubente decio nudus
ceditur fustibus et ardentes la

mine ad latera apponuntur. Dixit
que laurentius. domine ihesu christe
deus deorum miserere mei seruo tuo
quia accusatus non negaui.
Interrogatus confessus sum
te dominum. Dixitque ei decius
scio quod per artem magicam
tormenta deludis. me tamen
deludere non ualebis. Testor
deos deasque quod nisi sacrifica
ueris diuersis suppliciis pu
nieris. Tunc iussit eum plum
batis diutissime cedi. lau
rentius autem orauit dicens. domine
ihesu christe suscipe spiritum meum.
Tunc audiente decio uox
de celo insonuit. adhuc
multa certamina tibi debentur.
Tunc decius furore reple
tus dixit. uiri romani au
distis demones istum sacri
legum consulantes qui nec deos
colit. nec tormenta metuit
nec iratos principes expau
escit. Iussitque eum iterum
scorpionibus cedi. Subrid
ens autem laurentius gratias
egit. et pro astantibus exora
uit. Eadem hora miles
quidam romanus nomine credidit.
et beato laurentio dixit. Video
ante te iuuenem pulcherrimum
stantem et membra tua cum
linteo extergentem. Adiuro

quaeso te per dominum ne me derelinquas
sed festina me baptizare et
Dixitque decius valeriano: pu
to quod iam per artem magicam
victi sumus. Iussit eum
de catasta solvi et in cu
stodia ypoliti recludi. Rom
anus autem afferens urce
um cum aqua ad pedes lau
rentii procidit et sacrum ab eo
baptisma suscepit. Quo ut de
cius comperit romanum fu
stibus cedi iussit. Qui cum
libere se christianum profiteretur. Iussu
decii decollatus est. Ea
dem nocte laurentius ad
decium adducitur. Cum
autem ypolitus fleret et se christianum
esse clamare vellet, dixit ad eum
laurentius: In interiori homine
absconde christum dum clamavero
audi et veni. Omnia igitur tor
mentorum coram decio affer
untur. Dixit igitur laurentio de
cius: Cesar aut deos sacri
ficabis aut nox ista in te
suppliciis expendentur. Cui
laurentius: Mea nox ob
scurum non habet sed omnia in luce
clarescunt. Dixitque decius:
afferatur lectus ferreus
ut requiescat in eo contu
max laurentius. Mini
stri igitur eum exuunt et in craticulam

ferream extendunt et prunis
suppositis eum cum furcis com
presserunt. Dixitque laurentius
valeriano: Disce miser quia car
bones tui sunt mihi refrigeri
um, dant autem tibi supplicium
eternum prestant. quia ipse dominus
novit quod accusatus non ne
gavi. Cum interrogatus christum
confessus sum, assatus gratias
ago. Dixitque hylari vultu
ad decium: Ecce miser assa
sti unam partem, aliam gira et
manduca. Gratias agens dixit:
Gratias tibi ago domine quia ianu
as tuas ingredi merui
et sic spiritum emisit. Confusus
decius cum valeriano ambu
lavit in palatio tyberii re
licto corpore super ignem. Y
politus mane rapuit et
cum iustino presbytero magno ve
rano conditum aromatibus
sepelivit. Christiani igitur ieiunantes
triduo vigilans celebrave
runt mugitus dantes et
lacrimas effundentes. Re
fert gregorius in libro dialogorum
quod in sabina quedam sancti moni
alis fuit que carnis quidem con
tinentiam habuit sed lingue pro
cacitatem declinavit. hec
dum in ecclesia sancti laurentii
fuisset sepulta ante altare martiris

a demōib; · secata ps illesa
pmanet alia concremat̄:
ita ut mane adustio uisibi
lit̄ appereret: Quidam i sr
p̄sb̄r noīe sanctulus laurē
tii ecclām a longobardis
incēsam repare uolens · ar
tifices multos conduxit.
Quadā aūt uice · dum
qui eis aponēt non aponēt
hr̄et p̄missa oroōne in clib
no respex̄ · z ibidē candidis
simū panē inuenit · Qui et
cum uix ad vni esum p̃ra
dium trib; dieb; sufficēe ī
uidēt. Laurentius artifi
ces suos uolens difficē s
p̄dcm̄ panē multiplicatū fec̄
q in alimtū · x · diez opariꝰ
cunctis suffecit: Legit
quoq; in libro de miraculis
btē uirginis q quidā iu
dex stephanus noīe rome
erat qui munā libēt acci
piens multoz iudicia puerte
bat · Hic tres domos eccle scī
laurentij z vnū ortū scē
agnetis · uiolent̄ abstulit
z ablata iniuste possedit
accidit aūt ut moreret̄ z añ
di iudiciū ducēt̄. Quem Not
scs laurentius cernens ad
eum cum nimia indig
natione accessit · et tribus

uicibus brachium eiꝰ duri
ssime strinx̄ · z dolore nimio
cruciauit · Sancta uō ag
nes cum aliis uirginibus
in eum respicē noluit ·
s; faciem suam ab eo auē
tit: Tunc iudex sup eū
ferens snīam dix̄ · Qui a
liena subtrax̄ z munā ac
cipiens uitatem uendidit
in loco iude pditoris trada
t̄ · Preiectus uō petrus quē
idm̄ stephanus in uita sua
ualde dilexit ad btm̄ lau
rentiū z ad scām agnetā
accedēs p eo ueniam petabāt
illis uō z btā uirgine p eo
orantib; · Concessum ē ut
eī aīa ad corpus rediret · et
idē · xxx · dieb; pniam ageret.
Accepit in sup in mandatis
a btā uirgine · ut ps · bti ima
culati singlis dieb; uite sue
dicet · Tunc q; ad corpus
eī redisset z brachium eius
ita liuidus erat z adustū ·
ac si hoc in corpe passus q
signū eo extitit quo ad uix̄.
mala g ablata restitueñs
z pniam agens · dieb; · xxx ·
ad dnm̄ migrauit: Le
git in uita sci henrici impa
toris q dum cessat obiisset
multitudo maxia demonū an

cellam cuiusdam heremite tran-
sibat. Qui apta fenestra
interrogavit ultimum qui nam
essent. Collegio demonum sumus
qui ad mortem cesaris properamus.
si forte ad inferni supplicium rapi
re possimus. Adiuravit eum ut
ad se redeat. Qui rediens nil
profecimus quia adustus ille
laurentius ollam auream
in mensi ponderis attulit. Et
dum suspensa indeberetur illa
iactata plurimum ponderavit.
Unde iratus unam auream ol
le precipit. Ollam calicem
vocabant quem dux cesar ecclesie
castitiensi in honorem sancti lauren-
tii fieri fecerat cum ipse magnitudinis
due aures inherentes. Reper-
tum est et imperatorem tunc obiisse
et unam auream calicis fractam
esse. Notandum quod passio lau
rentii inter cetas sanctorum martirum
passiones excellentissima
videtur esse. iii. iiii. sicut ex dictis
sancti maximi episcopi et beati augustini
colligitur. Primo in passio
nis acerbitate. Secundo in effectu
sui utilitate. Tertio in con
stantia sive fortitudine. Quar-
to in mirabili pugna et modo
victorie. Primo quod excel
lentissima fuit in pene acer
bitate. De cuius pene acerbita

te sic dicit beatus maximus episcopus vel
secundum quosdam ambrosius. Non
enim fuit beatus laurentius bre
vi vel simplici passione pu
nitus. Nam qui gladio semel
ferit moritur. qui in flammas conii
citur uno impetu liberatur.
Hic autem longa et multiplici
pena cruciatur ut mors ei non
desit ad finem. Legimus beatos
pueros in penarum suarum deam
bulasse flammis et igneos
glebos pedibus conculcasse.
Verum et beatus laurentius gloria
minore perfruendus. Siquidem
illi in penarum suarum flammis
ambulabant. hic in ipso sup
plicii sui igne discumbit. il
li vestigiis pedum conculca
verunt incendia. Iste laterum
suorum diffusione restrinxit. Illi
stantes in pena elevatis ma
nibus orabant ad dominum. Iste
prostratus in sua pena toto corpore
dominum deprecatur. Et nota
quod beatus laurentius post beatum
stephanum inter ceteros primatum
tenere dicitur. Non quod maiorem
penam sustinuerunt quam ceteri
martires cum multi tantam
penam et aliqui etiam maiorem su
stinuisse legantur. Sed hic dicitur
propter vi. causas simul concurren
tes. Primo propter passionis

locū qͥ rome que ē cap̄ mūdi
ꝛ ū ē sedes aplica passus ē.
Secūdo ꝑ ꝑdicatōnis offitiū
qͥ offitiū ꝑdicatoīs diligent̄
impleuit. iij. ꝑ laudabilem
thesaurorꝫ distribuit thes
aurorꝫ quos oīs paupibꝫ
sapient̄ distribuas. Tres rō
nes ponit magr̄ delīn̄. al
tissiodorensis. iiij. ꝑ auten
ticū ꝛ ꝓbatū eius martiriū
qͥ in sidiali quibꝫ maiora ī
tormēta legant̄. tū h̄ auten
ticū nō h̄r̄. ꝛ aliū indubiū
ītit̄. huī aūt passione ecc̄a
ualde sollēpnius ꝛ applbata.
Vnū ꝛ mlt̄i sc̄i in suis ſmoi
bꝫ eius passionē applbant. et
confirmāt. v. ꝑ dignitatis
gdū. qͥ fuit archid. sed aplice.
Post quē ut quidā aiunt in
romana sede archid ū fuit
ēē. vi. ꝑ sīnam tormētor se
uitia qͥ ͣtiussima supplicia
protulit. ut pote qui sr̄ cratē
ferream assatus fuit. Vnd
de eo dic̄ btūs aug̃ lacerati
artus. et mlta ubē sectōne
confisos sub ieto ꝑcipit ig̃
torreri. ut ꝑ cratem ferream
que iam de fuore continuo
uim in se h̄ēt urendi con
uisor alterna ꝑmutatōe men
brorꝫ fieret cruciatus uelxēm
tior ꝛ pena ꝑducto. Secūdo
fuit ꝛ excellentissima ī ef
fectu sū utilitate. ipā enī
pene acerbitas fm aug̃. ꝛ in
arium fec̄ eum glificatōe
sublime opinione. ꝛ fama
celebrem deuotōne lauda
bilem et ꝑmitatōe īsignē.
Primo ꝫ glificatōe sbli
mē. Vnū aug̃ dic̄. se iusti
ꝑsecutor ꝛ in martirē con
seuisti ꝛ auxisti palam dū
aggrauas penā. Cū inq̄ dn̄o
ad uictoris glām ingeniū
tuū repit qū in honore tū
fierent triumphi ꝛ istra
supplicii. Itm̄ maxim̄.
ul' fm q̄sdam libr̄ ambr̄.
Quam uis in fauilla m̄
bra soluant̄ fidi. tū fortitudo
nō soluit̄ nec detrimentū
sustinet. Set lucrū salutis
acquirit. Itm̄ aug̃ de be
atum corp̄ qd noīa fide xp̄i
tormētū ꝑmitauit. Set ad
requiē scām religio coro
nauit. Secūdo opinione
ꝛ fama celebrem maxim̄.
ul' fm q̄sdam libros ambr̄.
Btm̄ martirꝫ laurentiū
grano synapis possum̄
compare qui diuisis att̄
passionibꝫ ꝑ totū orbē gr̄a
sui rinuit. fragrāte iusti

qui aūt eam constitutus
in corpe eēat huius ignot
z inbs postq̄ q̄m uexatus
lacitatus ad ustus p totū
mūdū eccius odorem sue no
bilitatis infundit. Idm ē
sēm ē ac dō placitum. ut
natale sci laurentij pci
pia ueñatōne ueneret.
cuius radiantib; flāmis
uictrix. In hūc quoq; die
toto orbe xp̄ cornuscat eccia.
Itm tanta ē mārtiru gla
pclar extitit ut passione
sua. tota mūdū illūiauit
uniusum. Tertio lau
dabile deuotōne. Quaz
aūt sit laudand' z eū de
uotōne suscipiend' ostndat
aug. in. ronib; sic dicēs.
Beatū uir laurentium
tota debem' deuotōne su
scipe. Primo q̄ pciosū
sanguinē suū p dnm ef
didit. deinde q' ei prerroga
tiua apd dnm nīm nō mi
nima contulit ostndēs q̄l
debāt eē xp̄m fides. de cui'
consortō extitē mārtires
inuenīt. in. qd idm tam
scē conusatōis fuit. ut co
ronam mārtiru. tpr pacis
inueniret. iiij. fecit eū. in
mitatōne in figē. Vn aug.
s tocius cū passionis pp q
morti ē ad dēs scs uir: ut
siu similes ēē cetōs oratē.
In trib; aūt se nob imita
bilem exibet .s. in adūso
forti pensione. Vn aug.
Ad erudiend' di pplm ullaz
ē utilioz forma qm mārtir
eloqntia facil' ad exorandū
fit. ratō efficax ad sudend'
ualidiora tn̄ ē exempla q
uba z plus ē ope docē. qm
uoce in quo excellentissio
gne doctne. Beatus mārtir
laurentius qm glosa pol
leat dignitate. ē p secutores
ipē sentire potuer. q illa
mirablis ai fortitudo n̄ solū
sedē. s; ē alios exemplo sue
tollantie roborāē. Secdo
in fidi magtudie z fuoze.
maxim' ul' sm quosdā libs
ambr. dum in fide sua p se
cutoz flamas uic. Osten
dit nob' p igne fidi gehēne
incendia supare. z amore
xp̄ dic iudicij nō timē. Idu
ul' ambr. illūiauit mūdū
plane laurentius eo lūie
quo ipe succens ē z flamā
quas ipe ptulit oium xp̄
anoz. corda calefēc. De
hus trib; ē s dic maxim
l' ambr. sm quosdā libros

bti laurentii exemplo mo
stratur uocamur ad martirium
accendimur ad fidem in cales
cimus ad deuotionem. Ter
cio fuit in excellentissima
constantia sive fortitudine de
cuius constantia et fortitudine
sic dicit aug. Beatus laurentius
mansit in xpo usque ad tirann
prumam interrogationem usque ad
acerrimam comminationem usque ad
peremptionem in qua longa mor
te quia bene manducauerunt et bene
biberunt tamquam illa esca sa
ginatus et illo calice ebrius
non tormenta sensit non cessit et
in regnum successit. Adeo autem
fuit constans et firmus quod non
solum tormentis non succubuit.
Sed etiam ex ipsis tormentis ut habetur
ex dictis ipsius beati maximi fetus
est perfectior. In timore feruentior.
In amore iocundior in ardore.
De primo dicit. extendit se
flammarum ignitos globos. et
sepius ursatur in laterna. sed quamuis
plus penarum patitur tanto amplius
xpm dominum pertimescat. Quantum ad
secundum dicit maximus. uel secundum quosdam
libros ambrosius. Christianum synapis
cum atteritur accendit. laurentius
cum patitur inflammatur. Item
nouo ad mutationes genere.
Alius illum torquet et alius se
uientes tormenta perficiunt
deuotionem. ergo laurentium salua
tori supplicia actiora fecerunt.
Quantum ad tertium sic dicit leo. cor est
tanta in fide xpi magnanimi
tate conualuit. ut despectus
xpm carnis cruciatibus insanis
simo tortori suo triumphatis
eius ignibus letus illuderet.
Quarto fuit excellentis
sima in mirabili pugna et
modo uictorie. Beatus namque
laurentius sicut ex uerbis beati ma
ximi et augustini manifeste
colligitur. v. ignes exteriores quos
dammodo habuit. quos tamen omnes sicut
fortiter extinxit. Primus
fuit ignis gehenne. Secundus
materialis flamma. Tertius
carnalis concupiscentie. Quar
tus ardentis auaritie. Quin
tus furentis insanie. De
extinctione primi ignis scilicet
gehenne sic dicit maximus. numquid
quid cedere poterat corpus ustioni
cuius fides eternum gehenne exti
nguebat ardorem. Sed transiuit per
ignem momentaneum atque tet
rimum. sed flamma gehenne
perpetuo exurentis euasit.
De extinctione secundi scilicet ma
terialis flamme sic dicit. ambrosius
ambrosius secundum quosdam libros corpus
laborabat incendio. sed diu

ardor materialis restinxit ardo
rem. Item quanuis rex impleret
lingua subiceret incendia ma
iora suppositet. tamen sanctus lauren
tius has flammas fidei calore
non sentit. ¶ Item aug. super
caritas. xpistus flamma non potuit
et semior fuit ignis qui foris
iussit quam qui natus accen
dit. ¶ De extinctione tercii
ignis .s. carnalis concupiscentie
dicit maximus. Ecce beatus lauren
tius transiit per ignem quo non ad
ustus in horruit. ex illuminatus
effulsit ac sic ne ardet et ne
humerent exustus est. ¶ De
extinctione quarti ignis .s. aua
ricie qualiter videlicet auaricia
illorum qui thesauros cupierunt
euanuit. et frustrata est. Sic
dicit aug. amat gemma facere
homo pecunie cupidus et veritatis
inimicus. Auaricia ut rapi
at aurum impietate ut interficiat
xpistum. nil optines. nil proficis.
humana crudelitas subtrahi
in ventis tuus in mortalis
et laurentio in celum abeunte
deficis flammis tuis. ¶ De
extinctione quinti ignis .s. fu
rentis insanie qualiter videlicet
licet insania persequentium fr
ustrata est. et annichilata. Sic
dicit maximus superatis flammarum

ministris omne mundane in
sanie restinxit incendium
et ad huc usque diabolica perfecit in
tentio ut et vir fidelis ad
dominum suum gloriosus ascenderet
et crudelitas persequentium cum
suis ignibus confusa torpesceret
quod eum persequentium insania igne
fuerit ostendit cum ait furor gen
tilis accensus craticulam pa
rat ignitam ut indignatio
nis flammas ignibus vindica
ret. ¶ Nec mirum si os quinque
ignes exteriores superauit qui
a ut ex libro predicti maximi habetur
tria refrigeria intus habuit.
et tres ignes in corde portauit
per quem omnem ignem exteriorem et refri
gerio mitigauit et maiori a
doris incendio superauit.
¶ Primum namque refrigerium
fuit desiderium celestis glorie
¶ Secundum meditatio legis di
uine. ¶ Tertium puritas con
scientie. per hoc triplex refrigeri
um omnem ignem exteriorem ex
tinctum fecit et frigidum re
didit. ¶ De primo refri
gerio quod est desiderium celestis
glorie. sic dicit ma. vel ambrosius super
quosdam libros. Non enim beatus
laurentius ignium tormenta
uisceribus sentire poterat qui
sensibus paradisi refrigerium

possidebat. Itm̄ iacet l3
an̄ pedes tyranni exulta
cans corpus exanime ul'
detriimtum. tn̄ patit' in
teris cui animus demora
mcelis. De s'o refrigi
o qd' ē meditatio legis di
uine sic dic' ma. l'ambr'.
Dum x̄ cogitat pcepta fri
gidum ē illi oē qd' patit'.
De t'cio refrigerio qd' est
puritas consciē sic dic'. Ar
det pfīd totis uiscerib9
fortissim9 mart' ⁊ urit'
Q3 regnū celi ptractans
refrigerio consciē uictor ex
ultat hūt u'ōmin9. ut idē
maximi ostendit t's ignes
intiores p quos ōs ignes
exteriores maiori icendio
supauit. Primi fuit
fidi magnitudo. Scd's
ardens dilectō. Tertio
ūa di cognitō que ipm tā
qm̄ ignis irradiauit.
De primo igne sic d' idē
l'ambr'. in qn̄tū nll'o fidi
ardor feruit. In tm̄ suppli
cij flamma frigescit. Itm̄
ē saluatoris ignē feruorē
fidi legim9 in euūglio.
Igne ueni mittē in t'ram
l3 ḡ igne btūs laur' attens
flamar nō sentit icendiū.
De scd'o igne ē ait idm.
l'ambr' ardeat extrinsecus
mart' laur'. tyranni se
uientis incendiis. Set
maior illo intrinsecus xpi
amoris flamma torrebat.
De .3. igne sic dic' fortis
simū martirez seuissima
psecutoris separe. flamma
nō potuit. q' longe ārden
tius ūitatis radius mēs
eius attensa feruebat. It
odio pfidē ⁊ amore ūitatis
attensus appositam ē extri
secus flamma aut nō sen
sit aut uic'. Hīc autem
laurentius int' cetos mar
tires hīt uigiliam. Q3 uigi
lie sc̄or ip multas ordinatō
nes hōinū ꝯ mutata sūt.
Nos eni fuit olim ut re
fert Jo. beleth. ut in festi
uitatib3 sc̄or hoīes cū ux
orib3 ⁊ filiab3 ad ecc'am ueī
rent ⁊ cū luīaibus p noc
tarent. Q3 q' mlta ad ultia
in hūs uigiliis fiebant.
Statutū fuit ut uigilie
ieiunia conu'tent'. ut no
mē antiquū retentū ē.
q' nō ieiunassē uigilie ad
huc appllat'. Solo i certis
ipe namq3 solus cū stepha
no hīt octauā int' martires

sic̄ mācus int̄ ↄfessores
Terciū ē in reg̃ssib; anti
phonaꝝ qđ ip̄e ⁊ paulus
hēt. q; paulus p̄p excellen
tiam p̄dicatōnis. iste p̄p
excellentiam p̄ssiōis.
Ypolitus đ Denoīe.
Yab yp. ul' ab yphos q̄
ē sup̄ ⁊ litos qđ ē lapis eo
qđ sup lapidem. ul' ab ine
polis qđ ē ciuitas. l' ypolit'
.q. ualde politus fuit sup̄
lapidem. xp̄i bñ fundatus
p ↄstantiā fortitudinē et
firmitatē fuit in ciuitate
sup̄na p desidium ⁊ audi
tatē fuit bñ politus p tor
mitor acerbitatē. De sc̄o Ypolito.
Ypolitus post q̄m
cor̄ sci lauř sep̄
liuit uenit in domū
suā ⁊ dans pacem suis ⁊
ancillis suis oēs de sacr̄mē
to altāis q̄ iustin̄ p̄sb̄ ob
tulerāt cōmunicauit et a
pposita mēsa priusq̄ cibū
sumeret uenientes milites
eū rapuerīt ⁊ ad cesarem
duxerunt. Quē uidens
decius cesar subridens
dix̄ ei. Nunq̄d ⁊ tu magnus
effectus es qui cor̄ lauren
tii abstulisti. Cum ypoli
tus h̄ fecī nō q̄si magus. s;
ut x̄ianus. Tunc decius fu
rore repletus p̄cepit qđ uē
bitum quo ut x̄ianus ute
baī expoliaretur ut os eius
lapidib; tunderēt. Cui ypo
litus nō me expoliasti. s;
mag̃ uestisti. Cui decius
quō insipiens fc̄s es q̄ nu
ditatē tuā nō uides l' eru
bescis. Nunc g̃ sacrifica
⁊ uiues ne cū tuo lauren
tio pereas. Cui ypolitus ex̄m
merear bti lauř fi' q̄ tuo
ore polluto ausus ē noīari.
Tunc decius fecī eū fusti
b; pectinib; ferreis lania
ri. ille aūt se x̄ianū uoce cla
ra confitebaī. ⁊ cū tormīta
huiusmodi derideret ueste mili
tari q̄ antea utebaī eum
uestiri fecī. ortans ut ami
ciciam ⁊ militiā p̄stinaꝫ
retinerēt. Cui ypolitus cū
dicerēt se x̄i militare decius
ira repletus ualleriano p̄
fco eū tradidit. ut omes
facultates ei acciperet. ⁊ di
ris tormētis eum interficerēt.
Inuento quoq; q̄ ei fami
lia x̄ana eēt adductis st.
oīs aūt ei conspectū ad sa
crificia cogerēt. concordia
nutrix ypoliti p omib; r̄ñ
dit. nos cū dño nro malluimus

mori pudice qm̃ uiuere impu
dice. Tunc ualerianus genus
vior nisi cum in suppliciis
nõ emendatur. Tunc p̃sen
te ypolito ⁊ gaudente iussit
tam diu plumbatis cedi.
quo usq spm̃ emisit. dixitq
ypolitus gr̃as ago tibi dñe
ihu x̄ qui nutricem meam
an̄ conspectũ scõꝶ tuoꝶ pre
misisti. Deinde extra por
tam tiburtinam ualerianus
ypolitũ cũ familia sua duci
fecit. ypolitus an̄ oms̄ cõfor
tans dixit. fr̃es nolite me
tuere qꝛ ego ⁊ uos vnũ dñm
hẽmus iussitq ualerianus
ut in conspectu ypoliti oĩb;
capita amputarent. ypolitus
u° pedes ad colla ydomitoꝶ
equoꝶ fecit ligari. ⁊ p cardos
⁊ tribulos tam diu trahi
donec sp̃s exalaret. Quoꝶ a
corpa iustinus p̃sb̃ rapuit
⁊ iuxta corpus sci laurencii sepe
liuit. Corpus sce concordie
in ueniri nõ potat qꝛ fuerat
in cloacã piectũ. Miles
aũt quidã noĩe porfirius c
dens btãm concordiam au
rum aut gẽmas in ue
stib; hr̃e ad quandã cloacari
um noĩe yreneũ qui eã
occulte seruã accessit ⁊ dixit.

Secretum custodi ⁊ extrahe
corpus concordie de cloaca
qꝛ spero qd auꝶ gẽmas in
uestib; suis hr̃t. Cum ille o
stendere ei locum et secretum
celo et quicqd in uenero nũ
ciabo. Cum g° extractum
fuisset ⁊ nichil inuenisset miles
ille ꝑtinus fugit. Hyrene
u° uocato quodam x̄ano
noĩe abundo. corpus ad scm̃
iustinũ detulit. Qui ille de
uote suscipiens iuxta corpus
sci laurencii ypoliti ⁊ alioꝶ sepe
liuit. Quo ualerianus au
diens yreneũ ⁊ habunden cũ
tenuit ⁊ ambos in cloacã
uiuos necauit. Quoꝶ
corpora iustinus rapuit et
cum aliis sepeliunt. post h
decius in curru aureo cũ
ualeriano ascendit. ⁊ p̃exit
ad amphiteatrũ ut cruciaret
x̄anos. Arreptus g° decius
a demonio clamare cepit.
O ypolite cathenis aspis
me uinctũ ducis. ualerianus
g° exclamabat. O ypolite
igneis cathenis me liga
tum trahis ⁊ cum lora.
vallerianus simil' excla
mabat. O laurenti igneis
cathenis me ligatũ trahis
⁊ statim expirauit. Deci

aut̃ recursus triduo ad modico
nexatus ẽ ⁊ clamabat. Ad
iuro te ypolite modicũ cel
sa a tormentis ⁊ s᷑ mortuus
ẽ. Vxor sua triphonia
crudelis uidens dimissis oĩ
bus ⁊ ramis ad sc̃m iustinũ
cum filia sua cirilla acces
sit. ⁊ ab eo cum multis aliis
baptizari se fec̃. Alia uõ die
dum oraret triphonia emi
sit sp̃m. Cuius corpus iu
stinus p̃sb̃r iuxta corpus
sc̃i ypoliti sepeliunt. Audiẽ
tes .xlvi. milites q᷑ regina
⁊ filia eius ⁊ ra͞me fc̃e erãt.
venerunt cum uxoribz suis
ad iustinũ p̃sbr̃m ut baptism̃
susciperẽt. Quos omĩs dyoni
sius qui sc̃o sixto succeẽãt b
aptizauit. Claudius imp̃a
tor cyrillam cum sacrificare
nollet. iugulari fecit. ⁊ ceteros
milites decollari. Quorũ
corpora in agro uerano cũ
ceteris sepeliunt. Bubul
cus quidã noĩe petrus: cũ
in festo sc̃e marie magdale
ne plaustrũ coactus iunxis
set. ⁊ boues sequẽs ipsos ma
ledicẽs urgẽt. petrus boues
sequẽs ipsos maledictis ur
geret. petrus boues ⁊ cum
trum asillum assumit ⁊

ipse petrus qd̃ hoc impetrat᷒
fuerat supplicio acriori torquẽ.
Nam ignis eũ arripuit a
do qd̃ carnibz ⁊ neruis tibie
consumptis ossa patebãt. ⁊ ipsa
tandẽ tibia a sua compage ẽ.
Tunc ille ad quãdam ecc̃am
bte ũginis accedens tibiaꝫ
ipsam inquadam foramine eccẽ
abscondit. ⁊ btãm ũginem
lacrimis et precibꝫ p sua libera
tõne rogabat. Et ecce nocte
quadam btã uirgo cum sc̃o ypo
lito ut petro sanitatẽ restitu
eret impauit. Statimq; sc̃us
ypolitus tybiam eius pede
q; de foramĩe accipiens loco
suo .q. surculum arbori insuit
in momẽto in qua insertione
tantos dolores sensit. ut suis
clamoribz totam familiam
excitaret. Qui insurgentes ⁊
lumẽ accedentes petrum duo
crura ⁊ duas tibias duosq;
pedes hr̃e conspiciũt. Sed se de
ludi putantes ipsm̃ itm̃ ⁊ itm̃
contrectabãt ⁊ uñ mẽbra ipsꝫ
hr̃e sentiebant. Qui eũ
excitantes. unde ẽ h᷑ accideret in
terrogant. Sꝫ ille ludẽ eos exti
mãs tandẽ uictus te uidit
⁊ stupuit. Sꝫ tñ noua costa
melior quã uetusta vi ad su
stinentiã corporis nõ poterat ex

equaāi. Vn̄ ad publicatōnē
miracli p̄ñū claudicauit.
et tūc itin bta uirgo eidm ap
parēns. seō ypolito dix. ut
quicquid curatōnis de eēt
suppleret. Euigilans igit
et se perintus sanatū in uen
ens recluſoriū introiuit.
Cui dyabl's in spē nude mu
lieris frequentissime appebat.
et nudam ei se ingerēns. Qn̄
to ille fortius existebat. tā
to illa ei impudentius in
cumbebat. Cum g° ab illa
plimū uexaretr. tandē ille
stolam sacrdotalem arripiēs
collum eius cinxit. et mox
dyabl's ascendēs. cadauer
putridum idem remansit.
Tantusq3 fetore exalabat
ibidē ut nll's qui h' uidet ab
ingeret qn corpus aliqū mu
lieris fuisst, q' dyā assūpsisst.

De assumptione beate marie.

Assumptio uirginis marie
qualiter fcā sit exquodā libello q'
iohi euāgliste ascribit edocē.
Aplis namq3 a pdicatōnis
grā diūsas mūdi subeun
tib3 regiones. uirgo bta. in
domo iuxta motem syon
pitam dr remansisse. oīa
que loca filii sui. s. locum
baptismatis ieiunii. et pas
sionis resurrectōis et ascentō
nis deuotōne sedula uisi
tabat quo ad uix. Et sm
quorūdam relatōm. xx. an
nis post ascentōnē filii sui
supuix. Legit eī q' bta uir
go qn̄ xp̄m concep eāt an
noz. xii. et mansit cum eo
ānis. xxx. iii. et post morte
xp̄i supuixit ānis. x. et sm
hoc qn̄ obiit eāt annoz. lvii.
Die g° quadam dum in
filii desiderium cor uirginis
accendit uehement exuitans
aīus cōmouetr. et in exteriorū
lacrimaz habundantiā excitat.
Cumq3 ad tp̄r extracti filii
equanimit nō ferret sub
tracta solatia angl's cum
multo lumine ei astitit. et
reuerent ut potē sui mrēm
dn̄i salutauit. aue inquid
bndcā suscipiens bndcōez
illius q̄ mandauit salu
tem iacob. Ecce ē ramū p
alme de padyso ad te dn̄a
attuli. qm̄ an feretrm por
tāe iubeb. cum die tcia de
corpore assumeēis. Nam fi
lius tuus te nūc reuerendam
expectat. Cui maria resp.
Si inueni grām in oculis
tuis obsecro ut nom̄ tuū
m reuelāe digneēis. Cur ē

hoc peto instantius ut filii
& fr̄es mei apli ad me pñt
congregent᷑. ut eos anq̄ua
moriar corꝑalibus oculis
uideam & ab eis sepeliri
ualeam. & ipis p̄sentib;
sp̄m reddam. hoc itm̄ pe
to & obsecro ut aīa mā de
corpore exiens nullm̄ sp̄m
teterrimū uideat nulla que
in sathane potestas occurrat.
Cui angl's ait. Scire deside
ras dn̄a nom̄ meū qd ad
mirabl'e ē & magnū. ecce
ad te om̄s congregabunt᷑ apli
qui nobl'es t̄ exhibebunt ex
equias funeris & meorꝫ con
spectu sp̄m exalab'. Nam
qui olim ꝑpham de iuda
in babilonē attulit in m̄te
subito procul dubio ad te pl'es
ad duc̄e poterit in momento
Malignos ā sp̄s uidē cur
metuis cū capd eius omīo
contriu̅eris & spoliaueris spoli
aueris eum sui inꝑio potest
atis. fiat uoluntas tua ut
ipos nō uideas. hijs dictis
angl's cū mlto lum̄e celos
ascendit. palma aūt illa
nimia claritate splendebat
& erat quidē uirge uiriditati
simil's. & folia eius ut stel
la matutina fulgebant

Factum ē aūt dum iohēs in e
pheso p̄dicaret celum repen
te intonuit & nubes candi
da ipm̄ sustulit ac raptum
añ marie ianuam collocauit
pulsans q; hostiū intus
introiuit. & reuerent᷑ uirgo
uirgini salutauit. Q̄ felix
maria conspiciens uehement᷑
obstupuit & p̄ gaudio lacri
mas continere nequiuit. d
ixitq; fili iohēs memor esto
uerborꝫ tuorꝫ magri tui. qui
me t' in matrem & te in mi fi
lium comendauit. Ecce a dn̄o
euocata debitū humane con
dicōnis exsoluo & corꝑ meū
cura sollicita recom̄endo. Au
diui enī iudeos iurasse fili
um dicentes. Expectemus
uiri fr̄es quo ad usq; illa q̄
ih'm portauit subeat mor
tem & corp' eius continuo ra
piem'. Ac iniectū ignibus
conburem'. Tunc g̃ hanc
palmā deferri facies añ fe
retrum cū corpus meū duxeri
tis ad sepulcrū dixitq; iohēs
O utinam hic ēēnt om̄s fr̄es mei
apli ut decentes t' possem'
parare exequias hac exsoluē
laudes dignas. hoc illo dicē
te om̄s apli de locis in quib;
p̄dicabant a nubibus rapiunt᷑

⁊ aīī marie hostiū collocant.
Qui uidentes se ibidē in sil'
congr̄gatos mirabant̄ d̄ntes:
Que nam causa ē ꝑꝑ qm̄
nos dn̄s insimul congrega
uit. Iohēs ꝗ ad eos exiuit ⁊
dn̄am recessuram de corpe
ꝑdix̄ ⁊ addidit. dicens uidte
frēs ne cum obierit aliqs eā
defleat. Ne hoc uidens ppl's
conturbet̄ ⁊ dicat. Ecce isti
quō timent mortē. qm̄ tam
alius ꝑdicant resurrectōnē. dio
nisius: ¶ Dyonisius pauli
apli discipl's in libro de diuīs
nōib; hoc idem asstit aplōs:
.s. in dormitōne uirginis cō
uenisse. et se simil' interfuisse
ac vnūquēq; in laudē x̄ ⁊ uir
ginis s'monē fecisse. Ait enī
s' loqns ad thymotheū. Nos
ut nosti ⁊ ipe et multi sācōr no
strōr frm̄ conuenim' ad uisio
nē corīs uite principal' ⁊ q dm̄
suscep: Aderat aut̄ ⁊ fr̄ dn̄i
iacobus ⁊ petrus sūma ⁊ pro
uentissima theologor̄ summi
tas. Postea uisum ē post ui
sionē nō uniuse ierarche lau
darēnt siē vnusquisq; erat
sufficiens infinite ūtutis
bonitatē ceterache infinita
tis. h'. dyonisi'. ¶ Tunc aut̄
btā maria ōs aplōs ⁊ gr̄gatos

uidiss; dnm bn̄dix̄ ⁊ in me
dio eor̄ ardentib; lampadib'
⁊ lumīb; consedit: Circa tio
horam noctis tciam ih̄c uenit
cum anglor̄ ordinib; patriar
char̄ cetib; martir̄. agmīb'
confessor̄. acie ūginūq; uir
choros. Et an̄ thor̄ uirginis
acies ordinant̄ ⁊ dulcia can
tica frequentant̄: Quales ā
exequie idm̄ celebrate sint.
ex ꝑdco libello qd iohi ascribi
edocet̄. nam prior ipe ih'us i
choauit ⁊ dix̄ ueni electa mea
⁊ ponam in te tronū meū. q
concupiui spēm tuā. Et illa
patum cor meū ds pa. cor. m.
Tunc oīs qui cum ih'm ue
nerant dulcit̄ intonāt dntes.
h' ē qm̄ nesciuit thor̄ inde. h.
fruc in re. a. s. Ipa ā de semet
ipa cecinit dicens. btām me
dicent ōs gnā. q fec̄ m mag.
qui po. ē ⁊ scm̄ n̄ ei'. vn̄ can
tor cantor̄ oīb; excellentiu'
intonuit. Veni de libano s
ponsa ueni de libano ueni ⁊
coronaberis. Et illa ecce uenio
q in capite libri scriptum est
de me ut facerē uoluntatē
tuā ds. q exultauit sps m's
in te ds salutari meo: Sicq;
marie aīa de cor' egredit̄. ⁊ in
ulnas filii aduolauit. Fuit

que tam a dolore carnis ꝯ̃munia
q̃m a corruptione extiterant. Alie
na dix̃ ꝙ aplis dn̄s. Corpus
uirginis matris in ualle Jo
at seph deferte ⁊ in monumento
nouo qd̉ idem inuenietis
ibi recondite ⁊ me ibid̉ tduo
don̄ ad uos redeam expectate.
Statimq; circũdederunt eam
flores rosar̃ ⁊ lilia ꝯuallium
agmina .s. angelor̃ confessor̃
et uirginũ. postea apli clami
tant dicentes: Virgo pruden
tissima quo ꝑgrederis esto nr̃i
memor o dn̄a. Tunc ad ꝯ
ceptum ascendentiũ cetus
qui remanserant admirati
concite obuiam ꝓcesserunt ui
dentes ꝙ regem suũ femine
aĩa in ulnis ꝓprijs baiulã
tem illam ꝙ sup illũ inx̃ a
obstupefacti clamare ceperunt
dicentes: Que ē que descendit
de deserto deliciis affluens inni
sa sup dilectũ suũ. Quibus
ꝯmitantes dixerunt, ista ē spe
ciosa int̃ filias ierlm. sic̃ uidi
stis eam plenã caritate ⁊ dile
ctione. Sicq; in celum gaudens
suscipit̃ ⁊ a dextris filii in thro
no glĩe collocat̃. Viderunt aũ
apli eius aĩam tanti ee cando
ris. ut nullã mortaliũ lingua
loq̃ suff̃. Tres aũ uirgines

que ibidẽ erant cum corpus
eius lauandi gr̃a expoliaс
sent tanta statim corpus
ꝯ claritate splenduit ut tan
gi quidẽ ad lauandũ posset.
uideri aut nõ poss&. Tam diu
aũt lux illa resplenduit idẽ.
donec corpus a uirginib; lotũ
fuit. Apli aũt corpus eius re
uerent̃ ceperunt ⁊ sup feretrũ
posuerunt. Dix̃q; iohes petro
hanc palmã an̄ feretrũ pete
portabis ꝙ dn̄s nob̉ te ꝓtulit.
et suar̃ oviũ pastorem et
principem ordinauit. Cui
petrus hanc potius portare te
conuenit. ꝙ uirgo a dn̄o es e
lectus ⁊ dignũ ē ut palmã
uirginis uirgo ferat. Tu ēq; si
pectus dn̄i recumbere in ueri
tatis ⁊ exinde sapiẽ. ac grãe pluꝰ
ceteris fluenta potasti. ⁊ iu
stum uidet̃. ut qui a filio plꝰ
recepisti muneris impendas
uirgini plus honoris. Tu
ꝰ porta hanc palmã lucis:
et ad exequias scĩtatis qui po
tatus es poculo lucis de fon
te ꝑpetuo claritatis. Ego aũ
portabo eius feretro corpus
scm̃. Ceteri aũt apli fr̃s nr̃i
circũdantes feretrũ referant
laudes deo. paulus aũ dixit.
Et ego qui minimꝰ oim̃ uest̃m

ipsum portabo tecum. Eleuan-
tes itaque petrus et paulus
feretrum, petrus cepit can-
tare et dicere. Exiit israel de e-
gypto alleluia. Ceteri autem apostoli can-
tus dulciter prosequuntur. Dominus
autem feretrum et apostolos nube
a iudeos protexit. Ita quod ipsi non uide-
bantur. Sed tamen eorum uoces au-
diebantur. Affuerunt et
angeli cum apostolis cantan-
tes et terram totam sonitu
mire suauitatis implentes.
Excitati omnes ad tam dulcem
melodiam de ciuitate exe-
unt uelocius et quidnam
hoc sit sciscitantur. Tunc extitit
qui diceret. Mariam illam di-
scipuli efferunt mortuam et
circa illam hanc quam auditis
concinunt melodiam. Tunc
omnes ad arma concurrunt et
se mutuo hortabantur dicentes:
Venite et omnes discipulos oc-
cidamus et corpus istud quod se-
ductorem illum portauit combu-
ramus ignibus. Princeps autem
sacerdotum hec uidens ob-
stupuit et ira repletus ait.
Ecce tabernaculum illius qui nos
et genus nostrum conturbauit
quale gloriam nunc accipit. Et
hec dicens manus ad lectum
misit uolens euertere ac ad
terram deducere. Tunc manus
eius arido subito aruerunt.
Et lectulo adheserunt. ita
ut ad lectum manibus penderet
et nimio cruciatu uexatus
lamentabiliter eiulabat. Re-
liquus autem populus ab angelis
qui erant in nubibus cecita-
te percussus est. Princeps sa-
cerdotum clamabat dicens.
Sancte petre presertim in hac tribulatio-
ne me ne despicias. sed pro me
obsecro ad dominum preces effun-
das. Memor enim esse debes qualiter
aliquando tibi astitit. et qualiter te ac-
cusante ancilla hostiaria ex-
cusaui. Cui petrus. In ob-
sequiis domine nostre impediti su-
mus. et curationem tuam modo
intendere non ualemus. Verumtamen
si in dominum ihesum et in hanc que
ipsum portauit credideris spero
quod continuo sanitatis bene-
ficio petieris. Qui respondit.
Credo dominum ihesum uerum esse dei
filium. Et hanc sanctissimam
matrem eius. Statim quoque a fere-
tro manus eius solute sunt.
Sed tamen in brachiis adhuc et
ariditas remanebat et dolor
uehemens non recedebat. Dixit-
que ei petrus accedens oscu-
lare lectum et dic credo in dominum
ihesum christum quem ista in utero

portavit· et post partum virgo
permansit· qui cum fecisset
continuo pristine reditus est
sanitati· Dixitque ei petrus
accipe hanc palmam de ma
nu fratris nostri Johannis et pones
eam super populum cecatum· et
condixit qui cumque credere voluerit visum recipiet· qui
autem credere noluerit videre non
poterit in eternum· Mariam
autem portantes posuerunt
in monumento· et iuxta id
ut dominus iusserat consederunt.
Tercia autem die veniens
Jhesus cum multitudine ange
lorum ipsos salutavit dicens
pax vobis· Qui responderunt gloria
tibi deus qui facis mirabilia
magna solus· At dixit apostolis
dominus· Quid gratie honoris et glorie
vobis videtur· dum mee non
ne conferam genitrici· At il
li iustum videtur domine servi
tuis ut sicut tu devicta mor
sur· te regnas in secula· sic tu re
suscites matris corpusculum
et ad dexteram tuam colloces in e
ternum· Quo annuente mi
chael archangelus continuo
affuit et marie animam coram
domino presentavit· Tunc salva
tor locutus est dicens· Sur
ge proxima mea columba mea
tabernaculum glorie· vasculum
vite· templum celeste· ut sicut
per coitum labem non sensi
sti criminis· sic in sepulcro re
solutione corporis patiaris non·
Statimque anima ad mariam
accessit corpusque de tumu
lo prodiit gloriosum· Sicque
ad ethereum assumitur
thalamum comitante secum
multitudine angelorum· Tho
mas autem cum abesset· et rediens
credere recusaret subito zonam
qua corpus eius precinctum fuerat
ab aere recepit illesam ut
vel sic intelligeret totaliter as
sumptam fuisse· Vestimenta
autem ipsius ad consolationem fide
lium dimissa in tumulo rema
nsisse· Unde et de quadam parte
ipsarum vestium miraculum con
tigisse narratur· Cum dux
romanorum vel normannorum
urbem carnotensium obsid
eret episcopus illius urbis tunicam
beate et gloriosissime virginis
marie que ibidem servabatur
more vexilli haste imposuit
et subsequente populo ad hostes
securus exivit· Statimque
omnis hostilis exercitus ame
ntia et cecitate percussus est
stabat toto corde tremulus
et totus animo stupefactus· Qui illi
de civitate cernentes divino

dum iudicio superaddunt et alii etiam hostes credunt quod beatae Mariae plurimum displicuisse probatur ex eo quod protinus et tunica illa disparuit continuo hostis recepit.

ij In revelatione sanctae Elisabeth legitur quod dum ipsa Elisabeth quadam vice in spiritu rapta esset vidit in loco valde remoto quoddam sepulcrum multo lumine circumfusum et quasi speciem mulieris in eo et circumstabat multitudo angelorum et post pusillum de sepulcro erecta est et in sublime cum illa astantium multitudine elevata et ecce in eius occursum venit quidam de caelis admirabilis et gloriosus advenit portans in dextera crucis vexillum et cum eo infinita milia angelorum qui eam alacriter suscipientes cum magno concentu eam in caelos deduxerunt. Post modicum tempus Elisabeth angelum cum quo saepe loquebatur de praedicta visione interrogavit. Qui respondens ait. Ostensum est tibi in hac visione quomodo tam in carne quam in spiritu domina nostra in caelum assumpta est. Dicitur autem in eisdem revelationibus sibi esse revelatum quod post XL dies sui transitus in corpore sit assumpta.

Ideo ergo quod gloriosa virgo Maria assumpta est et exaltata est integraliter, honorabiliter, laetanter et excellenter. Assumpta est enim integra in anima et in corpore sicut pie credit ecclesia. Quod quidem multi sancti non solum asserunt sed etiam hoc probare rationibus aptis moliuntur. Bernardi est ratio quod sanctorum corpora pretiosa sublimavit ut puta Petri et Iacobi tam gloriosa venerabilia reddidit et honore tam mirifico sublimavit ut et ipsis deputetur locus eorum venerationi congruus et ad ipsa mundus properet universus. Si ergo Mariae corpus super terram esse diceretur, cum non devota frequentatione fidelium visitetur, nec eidem locus deputetur honoris, nimirum videbitur Christus honorem matris contempsisse cum modo super terram aliorum corpora sic honoret. Ideo quod die XVIII kalendas septembris Maria caelos ascendit. Quamvis vero die de corporali Mariae assumptione ecclesia potius eligit pie dubitare quam aliquid temere diffinire in sequentibus credendum esse probat. Sunt non desunt qui dicunt in his qui cum Christo surrexerunt perpetuam resurrectionem iam esse completam et non ulli credant virginis custodem Iohannem

⁊ glificata cũne gaudẽ cũ
xp̃o. cui id nõ magis ẽ cẽn
dũ de matre saluatoris. Q̃
eñi dix̃ honora p̃rẽm ⁊ mr̃e:
. ⁊ nõ ueni soluẽ legem set
ad implere p̃fcõ matrem
suam sr̃ oĩs honorauit.
Aug̃ aũt nõ solum hoc affir
mat. s; ẽ tribȝ rõnibȝ h' pro
bat. ¶ Et prima quidem
ẽ carnis x̃ ⁊ uirginis unitas.
ait eñi s̃ putredo namq; et
ṽmis humane ẽ obp̃brũ
conditõnis a quo obp̃bro cũ
x̃ alienus sit maĩe n̄a except
q̃m ih̃c de ea assumpsisse p
bat'. ¶ Scd̃a uõ ẽ corporis eĩ
dignitas. vñ ait. Tronũ dĩ
thalamũ dĩ. tabnaclm xp̃i
dignũ ẽẽ ibi ẽẽ ubi ip̃e est.
Tam p̃ciosum th'sauz dig
nius ẽ celo s̃uãi q̃m t̃ra.
¶ Tertia ẽ uirginalis carnis
p̃fecta integritas. ait eñi
s̃ letare maĩa. letitia inenã
rabli corpore ⁊ aĩa in p̃prio
filio cum p̃prio filio. p̃ p̃rũ
filiũ. ñ quid illa corrupto
nis erumpna q̃m illa secu
ta ẽ tm̃ filiũ tuũ p̃iendo
integ̃tatis corrupto ut sit
sp̃ incorrupta q̃m tanta p
fundit g̃ra. s̃ integra uiu
ens que oĩu[m] ... integm

que genuit uitam. sic cũ
illo quem in suo gessit ut'o
sit ap'd illum illa que genu
it fouit ⁊ aluit illum ma
ria dĩ genitrix dĩ ministra
trix et s̃uitx̃ de qua q̃ sen
tire alit̃ nõ audeo. aliud
dx̃e nõ p̃sumo. Ad h' facit q̃
ille ũsifi cator eg̃gius ait.
Transit ad ethera uirgo pu
erp̃a uirgula iesse non sine
corpore. s; sũ t̃p̃ tendit ad ẽẽ
qui cum ũme p̃s ẽ quedam
p̃s cum x̃ iam nõ ẽdam q'd
sunt plena g̃ra. ¶ Scd̃o le
tant' de hoc sic dic̃ btũs ge
rardus ep̃s in suis omelis
hodie ũginem btãm celi
suscepunt letando angli ⁊
gaudendo a͛changli iubilã
do th'õni exultando dñatões
psallendo p̃ncipat' armon
zando potestates cithãizan
do cherubyn ⁊ seraphyn ym
nizando ⁊ ad sup'nũ diem
maiestatis t̃ibunal ducen
do. ¶ Tertio honorabli'. q̃
ip̃e xp̃e ⁊ totus militie exerc'
celestis eid'm obuiam ue
nit. vñ B'. quis id cogita
re suffiaet q̃m gl'ose hodie
regina mũdi p̃cessit q̃nto
deuotius affectum tota in
ei occursum celestiũ agminũ

pdit in latitudo quantis ad thro
num canticis sit deducta quam
placido uultu quam serena fa
cie. quam diuinis amplexibus
a filio sit suscepta. et super omnem
creaturam exaltata. De
hodierna die credendum est
militiam celorum festina ge
menti dei obuiam aduer
se eam que ingenti lumine
circumfulsisse et usque ad tro
num cum laudibus et canticis
spiritualibus perduxisse. Cele
stem quoque militiam credimus.
Tunc ineffabili letitia ex
ultasse. et locum datam
ineffabili caritate et omni gra
tulatione iubilasse. quoniam
festiuitas hec que hodie nobis
reuoluitur annua illis nobis
est facta continua. Credatur
quoque quod ipse saluator per se
totus festiuus occurrerit. et cum
gaudio eam secum in trono
collocauit. Alias quomodo impleuisset
quod in lege ipse mandauit
honora patrem et matrem tuam
hec sunt. Quanto excellentior
hec dies in qua usque ad thronum
celsitudinem intemerata uir
go et mater processit atque in
regni solio sublimata post
christum gloriosa resedit. Qualiter
autem in celesti gloria sublima

ta et honorata sit. Beatus Ger
rardus episcopus in suis omelius
dixit. Solus deus ihesus christus post
hanc magnificauit quemadmodum
fecit. ut ab ipsa maiestate lau
dem continue accipiat et
honorem angelicus stipata
choris archangelicis ualla
ta turmis thronorum hinc in
de possessa iubilationibus
dominationum circumdata. Tri
umphus principatuum cir
cumscepta. obsequiis po
testatum amplexata. plau
sibus uirtutum gyrata. ho
noribus cherubin circumstanti
ata. habitatoribus uel iuuu
rificatoribus seraphin un
dique possessa ineffabilibus
cantionibus. Ipsa quoque ineffa
bilissima trinitas perhennem tri
pudio eam applaudunt atque
sua gratia in ea redundare
tota. omnes eidem attendere faciunt.
Apostolorum splendidissimus ordo
incessabili laude illam ex
tollit. Martirum multitu
do omni modo supplicat tante
domine. Confessorum exercitus in
numerabilis continuum ei per
sonant. Canticum uirginum
candidissima. Concio in
gentem coream ad suam celebra
tam gloriam inuite et ei in

firmis est ululat et per tantissimi demones conclamant. Quidam clericus marie virginis devotus quinque dolores . v . vulnerum christi eam cotidie his verbis qui consolatoria studebat. Dicens gaude dei genitrix virgo inmaculata. Gaude que ab angelo gaudium suscepisti. Gaude que genuisti eterni luminis claritatem. Gaude. gaude sancta dei genitrix virgo. Tu sola mater innupta. te laudat omnis factura genitrix lucis sis pro nobis quesumus pia interventrix. Hic cum nimio langore correptus ad extrema venisset pavore perturbari cepit. Cui virgo apparens dixit. Cur fili tanto pavore trepidas qui totiens michi gaudium nuntiasti. Gaude et tu et ut eternaliter gaudeas veni mecum.

Erat quidam monachus valde lubricus sed in beata virgine valde devotus quadam nocte ad consuetum scelus pergens coram altari transiens . virginem mariam salutavit et cum de ecclesia exiens dum quoddam flumen vellet transire magnum decidens expiravit. Cuius animam cum demones rapuissent. affuerunt angeli ut eam liberarent. Quibus demones dixerunt ut quid huc advenistis. nichil in hac anima habetis. Statim beata virgo affuit. et cur eam animam rapere presumpsissent increpavit. Illi autem dixerunt quod cum vitam finisset in malis operibus invenerunt. At illa falsa sunt ea que profertis. scio enim quod alias pergens me salutabat et rediens similiter faciebat. Quod si dicitis vobis iniuriam fieri. ponamus in iudicio summi regis. Cumque de hoc coram deo disceptarent placuit ei ut anima ad corpus rediret. et de suis actibus peniteret. Interea fratres videntes matutinas differri. sacristam quesierunt et usque ad fluvium pergentes ipsum in aqua reperiunt. Cum extracto corpore secum quid factum fuerat mirarentur. ille repente ad vitam rediit et rem gestam referens. vitam in bonis operibus consummavit.

Miles quidam potens valde ac dives cum omnia bona sua in discreta liberalitate dispersisset. ad tantam devenit ino

piam ut qui consueverat in agna tribuere iam inciperet nimium indigere. Habebat autem quandam uxorem pudicissimam et beate virgini valde devotam. Appropinquaret autem quedam sollempnitas in qua predictus miles multa donaria consueverat elargiri. Cum iam quod tribueret non haberet nimia confusione et verecundia ductus quousque predicta transisset sollempnitas desertum locum nemoris expetiit ut et fortune sue incommoda plangeret et verecundiam evitaret. Et ecce subito quidam equus valde terribilis terribiliorem habens sessorem ad eum accessit. Qui sessor eum alloquitur et causam tante tristicie sciscitatur. Cui cum omnia que sibi contigerant per ordinem enarrasset ille ait: Si in modico obtemperare volueris magis quam ante gloria et divitiis habundabis. Promittit ille principi tenebrarum se quod quicquid iusserit libenter facturum dummodo sibi ipse impleat quod promittit. Et ille: Vade revertens in domum tuam in tali loco requires et inde tot auri pondera et argenti tot lapides preciosos invenies. Quod autem hoc facias ut tali die uxorem tuam huc ad me adducas.

Sub tali promissione miles domum revertitur et in loco de quo sibi dixerat querens omnia reperit que predixerat. Qui inveniens mox emit palatium, hedificat, largo dono redimit libros vel fundos comparat suos. Appropinquante vero diem statutam uxorem suam vocavit et dixit ei: Equum ascendite quia aliquo loco mecum longius pergere vos oportet. At illa tremens et pavens. Et viri imperio contradictione non presumpsit. Beate marie se devote commendavit et post virum abire cepit. Cum autem longius processissent et in via quandam ecclesiam invenissent. Illa de equo descendens ecclesiam intravit viro extra expectante. Dum vero se beate marie se devote commendaret illa subito obdormivit et virgo gloriosa predicte matrone habitum et qualitate per omnia similis de altari processit et foras exiens equum ascendit. Matrona illa in ecclesia remanente. Vir autem esse uxor sua arbitratus prosecutus est. Cum autem ad locum statutum venissent ecce princeps tenebrarum cum nimio impetu veniebat et ad locum festinabat. Sed cum appropinquasset statim ille intremuit et tre

mentes ac pavens accedere non pre
sumpsit. Dixitque militi infide
lissimus hominum. Cur me tali
ter illusisti et pro tantis et talibus
beneficiis michi talia contu
listi? Ego enim tibi dixeram ut ad
me duceres tuam uxorem et tu
adduxisti dominam genitricem. Vo
lebam uxorem tuam et adduxi
sti michi mariam. Nam cum uxor
tua michi multas inferret iniu
rias et de ea volebam exper
tare ultionem et tu ad me istam
adduxisti ut me torqueat
et in infernum mittat. Audiens
hec miles mirabiliter stupebat et
pre timore et admiratione minima
loqui non poterat. Beata tamen maria
dixit. Quam temeritate ne
quissime spiritus devote me nocere presump
sisti. Non tibi impune cedunt
et nunc te in hoc plectorum sententia
ut in infernum descendas et
aliter me cum devotione invoca
nti nocere de cetero non presumas.
Ille autem cum multo eiulatu reces
sit et miles de quo exiliens se ad
pedes eius prostravit. Quem
virgo increpans ad uxorem
suam que adhuc in ecclesia dormit
iubet redire et omnes divitias de
monis abicere. Rediens igitur cum
uxore suam dormientem invenit et
eam excitavit. Et que ei acciderant

enarravit. Cum autem domum
redissent et omnes divitias de
monis abiecissent. In laudem
virginis devotissime permanse
runt et multas postmodum divi
tias ipsa largiente virgine re
ceperunt. Ad iudicium dei
quidam in visione rapitur qui
peccatorum sarcina gravabatur. Et
sathan affuit et dixit michi illius
anima hec totis propriis sed mei potius
existat dominii. Hoc enim publi
cum instrumentum inde. Cui dixit
dominus Ubi est instrumentum tuum. Et ille
instrumentum habeo quod ore proprio tradi
disti et perpetuo duraturum san
xisti. Dixisti enim quacumque hora
comederitis morte moriemini.
Cum igitur sit iste de progenie
eorum qui cibum vetitum comme
derunt vice instrumenti publi
ci meum esse in iudicio debet mori.
Dixit autem dominus permittitur homo pro
te loqui. Ille autem obmutuit.
Dixit iterum demon. Mea est per scriptio
nem quia eam iam xxx annis pos
sedi et michi tamquam servus proprius
obedivit. Et adhuc iterum ob
mutuit. Demon iterum dixit
mea est. Et si aliqua bona fe
cerit ei tamen mala incomparabili
ter vincunt bona. Dominus nolens
contra eum cito sententiam proferre eidem
viii dierum terminum concessit.

Nota
[illegible]

ut viii die coram se compareret
et de his omnibus rationem redderet.
Cum igitur a facie domini tremens
ac merens abiret, quidam ei ob
viavit, et causam tante tristicie
requisivit. Qui cum illa
omnia per ordinem retulisset, ait:
ne timeas nec formides, quia
de primo te viriliter adiuva
bo. Cum autem ab eo interroga
retur quo nomine vocaretur, ait:
Veritas est nomen meum. Invenit
quoque secundum quem promisit iuvare de
secundo efficaciter. Interrogatus autem
quo nomine vocaretur, respondit iu
stitia vocor. Die autem viii ante
iudicium venit, et demon ei
primum obiecit. Ad quod respondens
veritas ait: duplicem mortem
esse novimus, corporis scilicet et gehenne.
Illud igitur scriptum quod pro te allegavit
demon non loquitur de morte
gehenne sed corporis. Quod quidem ex
hoc liquidum est, quia cum omnes in illa
sententia includuntur, non tamen omnes
gehenne ignibus comburuntur,
sed moriuntur. Tunc demon
videns quod in primo succum
buit, secundum obicere cepit. Sed iu
sticia surgit, et pro eo taliter respondit.
Licet eum suum multis annis pos
sederit, tamen vobis contradicentibus semper
super ei vos murmurabat quia tam
crudeli domino serviebat. Ad

tercium nemine habent ad
iutorem. Precepit dominus affe
ratur statera, et bona et
mala ponderentur. Veritas autem
et iustitia peccatori dixerunt:
ad matrem misericordie que iuxta
dominum sedet tota mente re
curre et eam tecum ad iu
torium invocare studeas. Quod
cum ille fecisset, beata maria
in eius adiutorium venit
et super stateram ex illa parte
ubi erant pauca bona ma
num apposuit. Dyabolus autem ex
alia parte trahere conabatur.
Sed mater misericordie prevaluit et
peccatorem liberavit. Ille autem in
se rediens vitam in me
lius mutavit. In ci N
vitate biturricensi circa annum
domini D.xxvii. Cum christiani in die
pasche communicarent, cum pueris
christianorum quidam puer pa
ganorum ad altare accedens
domini corpus cum eisdem per
cepit. Pater eius domum
cum a parte (?) venisset, inter
rogaretur. Respondit se cum
pueris christianis cum quibus ad
scolas ibat ad ecclesiam ivisse
et cum eis communicasse. Tunc pater
eius furore repletus puerum
apprehendit et continuo in
fornace ardente que ibidem

erat proiecit. Statim autem dei genitrix in similitudine ymaginis quam super altare puer viderat eidem affuit et eum illesum ab igne servavit. Exclamavit vero puer multos iudeorum et christianorum suis clamoribus congregavit. Qui videntes puerum in fornacem nichil lesionis habentem ipsum inde extraxerunt et quomodo potuisset evadere interrogaverunt. Qui respondit quod illa reverenda domina que super altare stabat eum circumpexit et omne a me incendium propulsavit. Tunc christiani intelligentes esse ymaginem beate marie patrem pueri arripiunt et ipsum in fornacem proiecerunt. Qui continuo combustus et punitus et consumptus est. Quidam monachi una die iuxta flumen stabant et idem se fabulosis et ociosis sermonibus retinebant. Et ecce audiunt remiges remigantes per fluvium impetu nimio. Quibus monachi dixerunt: Qui estis vos? Et illi: Demones sumus qui ebroini animam prepositi domus stancorum qui a monasterio sancti galli apostatavit in infernum deferimus. Quod audientes monachi vehementissime timuerunt et fortiter exclamaverunt: Sancta maria ora pro nobis. Quibus demones dixerunt: Bene mariam invocastis, vos discerpere et submergere volebamus, quia vos dissolute et extra horam confabulantes invenimus. Tunc monachi redeunt ad cenobium et demones properant in infernum.

De nomine.

Bernardus dicitur a ber quod est puteus vel fons et nardus que ut dicit glossa super cantica est herba humilis et calide nature. Fuit enim calidus in fervido amore, humilis in conversatione, et puteus in scientie profunditate.

De sancto Bernardo

Bernardus in burgundia ex nobilibus valde parentibus est ortus. Pater eius tecelinus miles seculo strenuus nec minus deo religiosus. Mater vero aalet nuncupata est. Hec vii filios genuit, vi mares et feminam unam. Mares autem omnes monachos futuros, feminam sanctimonialem. Porro autem ut ipsum filium partu ediderat manibus propriis ipsum deo offerebat. Alienis uberibus

ipsos nutriri fugiebat quasi cum
lacte materno maternum quo
dammodo boni infundens
eis naturam. Cum autem crevis
sent quamdiu sub manu eius
erant heremo magis quam curie
nutriebat cibis grossioribus
et communibus nutriens eos quasi con
tinuo ad heremum transmittere
tendens. Cum igitur tertium filium
scilicet B. adhuc gestaret in utero
vidit somnium presagium futuri
catulum scilicet totum candi
dum in dorso subrufum
in utero se habere. Quod cum cui
dam viro dei exposuisset ille
prophetica voce respondit. Optimi ca
tuli mater es qui domus dei
custos futurus magnos contra in
imicos dabit latratus. Erit
enim predicator egregius et mul
tos medicinalis lingue gratia
curaturus. Cum adhuc Bernardus
puerulus esset et gravi dolore ca
pitis egrotaret venientem
ad se mulierculam ut dolorem
suum carminibus mitigaret cum
indignatione nimia excla
mans repulit et abiecit. Pu
erulum a bono zelo misericordia di
vina non deseruit. Et continuo sur
gens liberatum se esse cognovit.
In sacratissima dominice nati
vitatis: Nocte cum puer Bernardus

matutinale officium in ecclesia ex
pectaret et qua hora noctis Christus
natus fuisset scire cuperet appa
ruit ei puerulus Ihesus. Quasi
iterum ante oculos eius ex utero matris
nascentis. Unde quamdiu vix
it hanc fuisse horam nativi
tatis dominice semper putavit. Ab
illa igitur hora in his que ad id
pertinent sacramentum et sensus ei pro
fundior et sermo copiosior datus
est. Unde et postea in laudem ge
nitricis et geniti inter ipsa
sua tractatuum initia insig
ne opusculum edidit. In quo
illam lectionem evangelicam:
Missus est angelus Gabriel ex
planavit. Videns antiquus
hostis propositum pueri tam salu
bre eius castitatis proposito in
vidit multosque contra laqueos
temptationis opposuit.
Cum enim aliquando in quandam femi
nam oculos defixos aliquamdiu
tenuisset continuo de se ipso
erubescens in semetipso se
verissimus ultor insurgit
ac in stagnum gelidarum aquarum
insiliens tamdiu ibidem
permansit donec pene exsanguis
effectus per gratiam dei a calore car
nalis concupiscentie totus infri
guit. Circa idem tempus in
stinctu demonis puella quedam

in lectum dormientis se nudam
immittit. Quam ille sentiens
cum omni pace et silentio partem
eius lectuli quam occupaverat ces
sit. et in latus alterum se convertens
dormivit. Misera vero illa aliquam
diu sustinens et expectans et
deinde palpans et stimulans
novissime. cum inmobilis
ipse persisteret. Illa licet impudentis
sima esset erubuit. et horrore
ingenti atque admiratione
perfusa surgens abiit. Cum
iterum in domo cuiusdam matrone
hospitaretur illa adolescentem
aspectum decorem considerans
vehementer in concupiscentiam illius
exarsit. Cum autem seorsum ei
lectum sterni fecisset ipsa impudenter
et silenter de nocte surgens ad eum
accessit. Quam ille sentiens
protinus exclamavit. latrones
latrones. ad quam vocem undi
que surgit familia surgit lucerna
accenditur latro queritur. sed mi
nime invenitur. Ad lectulos
singuli redeunt. quiescunt.
sed non illa misera requiescit.
Nam denuo surgit Bernardi
lectulum petit. sed ille latro
nes denuo exclamavit. La
tro iterum queritur. sed nequaquam
ab eo qui solus noverat pub
licatur. nisi tercio misera sic

repulsa vix tandem metu vel
desperatione victa cessavit. Cum
autem sequenti die iter agerent argu
entes eum socii cur totiens et
quos latrones sompniaverit
requirebant. Quibus ille ait
Veraciter hac nocte insidias sum
perpessus latronis. quia hospita
mea nitebatur auferre thesaurum in
recomparabilem castitatis. Et
perpendens quod non esse tutum co
habitare serpenti fugam meditari
cepit. et ordinem cisterciensem ex
tunc ingredi deliberavit. Quod cum
fratres eius cognoscerent. et cum ad
hoc proposito modis omnibus prohiberent.
sed omnes fratres suos et multos ali
os ad religionem domino lucratur.
Gerardus tamen frater eius humilis
strenuus huius fratris verba vana
putabat et eius monita repelle
bat. Tunc Bernardus fide iam
ingens et fraterno caritatis zelo
mire in modum aspiratus: Scio inquit
quid frater mi scio quia sola necessitas
intellectum dabit auditui. Digi
tumque lateri eius apponens ve
niet inquid dies veniet. et
cito quando lancea latus hoc perfora
bit. et ad cor tuum consilium quod ab
icis viam dabit. Post paucos
dies Gerardus ab inimicis
capitur et in locum cui digitum
super imposuerat infixam gestans

lanceam trahit̃ ⁊ in custo
dia vinculat̃. Adquem .b.
ueniens cum ẽ loqui non p
mitteret̃ ad eum exclama
uit. Certo fr̃ gerarde q̃ in
proximo iturus sum ⁊ in mōa
sterium intraturus. Eadem
nocte compedes de eius pe
dib; ceciderunt. ⁊ hostio p
se apto letus affugit. In
dicauitq; fr̃i se mutasse p
positum ⁊ uelle fi monacus.
Anno ab incarnatōe dñi .M.
C. ⁊ xii. a constitutōe domus
cistiensis .xv. famulus dī .b.
ãnos natus circit̃ .xxii. cū
socius amplius q̃m .xxx. or
dinem cistieñ ingressus ē.
Cum aũt b̃nardus cū fri
b; suis domū patnã egdit̃.
guido primogenitus uidens
niuardum fratrem suũ mini
mū in terminũ puer̃ luden
tem in platea cū pūs. Eia
inquid fr̃ niuarde ad te so
lum respic̃ omnis tra pos
sessionis nr̃e. Cui nō pũ
lit̃ puer re. uos g̃ celum
hētis ⁊ m̃ trãm solũ modo
relinquitis. Non equo
diuisio hec ē. Modico g̃
tpr̃ remansit cū pr̃e. & post
modũ secut̃. Ingressus
g̃ ordinē famulus dī .b. ita

totus in sp̃u absortus ē
⁊ deo totalit̃ occupatus. ut
iam nullis sensib; corporeis
uteretur. Nam quippe an
nũ in cella nouitiorum exege
rat. ⁊ adhuc ad domũ ha
beret testudinem ignorab
at. Multo tpr̃ ecciãm in
trans ⁊ exiens in capite. fenestras
ũ tres erant, unam tm̃ pu
tabat ẽẽ fenestram. Ab
bas aũt cistiensium fr̃es
ad hedificandũ domũ clãe
uallensem misit ⁊ eis .b.
in abbatem p̃fec̃. Qui mul
to tpr̃ ibidem in nimia p
aupertate degebant ⁊ pul
mta sepius ex foliis fagi
cōfaciebant. Vigilabat ã
famulus dī ultra possibilita
tem hũanã. Illud enim
temp̃ se mag̃ pdere se cō
queri solebat q̃m quo dormi
it ydoneam satis ꝯputabs
⁊ compatōne somnii et
mortis. ut ẽ dormientes
uideant̃ mortui apd̃ hoĩes
quo apd̃ dm̃ mortui dormi
entes. Vn̄ ⁊ si quē forte du
rius stertentē audieat. su
mun compōite. iacentem
uideret. patient̃ uix ferre
pōt. ⁊ carnali. sic sclãit eū
dormire aculabat. Ad

cōmedendū uix aliū uolū
tatē trahebat appetitus.
Sz solo timore defecit. Sed
accedebat ad sumēdū cibos
qui ad tormentū suū post cibum
semp̄ quasi medēdo pensare
solitus erat. Si quā ul' ad
modicū mēsam solitam ex
cessisse se dep̄hendēt ipu
ne abire nō patiebatur. Sic
gule illecebras edomuerāt
ut ipa quoq; sapore discretōne
ex magna parte p̄diderit. Nā
& oleum quod p̄ errorē aliū p̄pi
natū bibit & penitus igno
ratum ne prius .i. cogni
tum donec quādam labia eius
mutarent in uncta. Sangui
nē insup̄ crudum p̄ errorē
sibi oblatum p̄ butiro multis
dieb; noscitur cōmedisse.
Solam aūt aquam sibi sapere dice
bat. eo quod dum sumeret fau
ces & guttur ei refrigeraret
Quicquid in scripturis didi
cerat maxime in siluis & agris
meditando & orando se cō
fitebatur accepisse & nullos se
aliū magistros h̄uisse n̄i quer
cus & fagos int' amicos dice
solebat. deinde confessus ē
aliū meditanti ul' oranti
sacram oēm uelud suppositā
l' expositam. apparuisse sibi scripturam.

Quodam tp̄e sic ipse in
canticis refert cum int' lo
quendū. ex his que sugge
bat sp̄s. & si nō in fideli tū
minus fidenti aīo reser ua
ret ut h̄ret quid diceret denuo
tractatur. Ecce uox ad eū
uenit dicēs donec isto tenuis
aliud nō accipias. In uesti
bus eius . sicut paupertas placu
it sordes nunquam. Animū
fore aīi iudices agebat aut
negligentis aut in animo ap
se gl'antis aut foris h̄uam
gl'am affectantis . p̄uerbium
istud in ore eius frequenter
fuit in corde qui h̄ facit quod
nemo miratur os . unū & cilici
um plib; annis portauit.
Quamdiu occultū eē potuit.
Sz ut h̄ cognitū eē sensit.
& tamquam illud abiciens ad cō
munia se contulit. Nunquam
sic risit ut nō potius adri
dendū quam reprimendo sibi
vim facere oportet. & risu suo ma
gis stimulū adhibere quam
frenū. Tum aūt patiens ge
nitus solitus erat dicere tri
p̄titam. uidelicet ad ulborum
iniurias ad anima rerum. ad
cōrs lesionem hanc ipsam
se exemplis h̄re p̄bauit.
Cum ei quidam ep̄o amici

.Ab.

cablit eū admonens qm̄ de
scripsisset epistolam. ille uehem
ẽ excecatus amarissimā ei
scripsit epistolam in principio
ita dicens salt̃ ⁊ non spiritum b
ut si laspheme tanq̃ ex spu bla
phemie illa scripsisset. Ad q
ille. Ego sp̃s blaspheme
me h̃ec nõ c̃do. n̄ male dix
isse me audisti. aut maledi
cẽe me uelle scio p̄ s̃ctum p̄n
cipi ppli ⁊ mei. Quidā
abbas p uno cenobio const
ruendo sexcentas marchas
argenti eidem misit. Set to
ta pecunia dum ferretur apd̃
domus sublata ẽ. Quo au
dito mich ad dix̃ n̄ b̃ndict d̃s
qui nob̃ pepcit ab hõnẽ. Sz
⁊ illi inquid qui tulerunt.
leuius ẽ ferendum. tū qz hoc ro
mana cupiditas sustulit. tū
qz magna pecunia magnā
eis temptatõnis occasionẽ
ingessit. Quidam mi
ni canonicus scłaris l' regularis
ad eum uenit. ⁊ ut in mona
cū chum reciperet instanter roga
uit. Cui cum ille nõ acqui
esceret. sz ad suam eccām redi
re psuaderet inquid ergo art
ille sri libris tuis pfectõnem
tanto tpr̃ cõmendasti. Sz nõ
eam ambes cupienti. retinā

illos tuos retinẽm libros ut
penitus lateretẽm: Cui il
lo in nullo eorum legisti nõ pos
se te in tuo claustro ẽẽ per
fectum: Morum correctõne nõ
locorum mutatõnẽ in libris õi
bus cõmendaui: Ille uõ in
sanus in eo impetitū facies
tam grauiter eius maxillam
percussit ut succederet rubro
ictui ⁊ tumor ruborem. Iam
qui ad eam̄t in sacrilegium i
surgebant. Sz p̄uenit eos
filius dei clamans ⁊ ad iu
rans p nom̄ x̄ ut nullaten
tangerent. si ẽ quicq̃m in iuriẽ
inferret. Nouitiis aūt intr̃
re uolentibz dicẽ consueue
rant. Si ad ea que intus sũt
festinatis hec foris dimittite
corpa que de sclo attulistis. So
li sp̃s ingrediantur caro nõ pro
dest quicq̃m: Pat̃ eius qui
solus domi remanserat. ad
monasterium iuit. ⁊ ide post
aliq temp' in senectute bona
decessit. Soror aūt eius sclo
nupta cum in diuitiis et
deliciis sclı periclitaret. Qua
dam uice fr̃es suos ad mona
sterium uisitatura accessit.
Cumq; uenisset cū ꝯmitatu
⁊ apparatu supbo ille eam tā
q̃m rethe dyab'i ad aĩas capiendas

aborruit. n̄ ad uidend' eas a
liquatenꝰ acquieuit. Videns
illa qd' ill's fr̄m suoꝝ ꝯ occu
rēt. s; ab uno eoꝝ qui tunc
portarius erat istus inuolu
tum di. cēt. Tota in lacri
mis resoluta ⁊ si peccatrix
sum inquid ꝑtalib; x̄ mor
tuus ē. qꝛ enim me peccatri
cem sentio. Id circo ꝯsiliū
⁊ colloquium requiro bonoꝝ
⁊ si despiciē s̄ps m̄s tānem meā
ne despiciat filius dī aīam me
am. ueniat ⁊ ꝑcipiat ⁊ quicq;
precepit adimplebo. Hanc
g' ꝓmissionē tenens exiut
ad eam cū fr̄ibus suis. et qꝛ
eam aliud separe nō potat
post ei om̄m glām mundi mi
dix̄ ⁊ formā mat's ī mutan
dam indicens eam dimisit.
Illa uō rediens ita repente
mutata ē ut in medio scli
uitam duceē hēmiticam ⁊
ab om̄i sclo prorsus se facēt
alienam. Tandem ꝑtibus
suis multis uirū suū uicit
⁊ ab ip̄o absoluta mōastiū
introiuit. Infirmatus
aliꝰ uir dī. cū extremū sp̄m
iam trahēt uidetꝰ in excessu
mentis sue. an tribunal dī
ursus ē presentari. Affuit
q̄ ⁊ sathan ex adūso impbis

accusatoīmbus pulsans eū
ubi uō ille oīa fuiāt ꝑsecutꝰ
⁊ uiro dī fuit ꝓ sua parte dicē
dum mich' teritus aut tuba
tus. Ait fateor nō sum dignꝰ
ego n̄ ꝓprus possum meritis
regnū obtinē celoꝝ. Setin
duplici iure id obtinēs dn̄s
m̄s in hereditate. s. pr̄is ⁊ mi
to possessionis passionis. Illo
ip̄e contemptꝰ alterū mi donat
ex cuius donis iure mich' id uen
dicans nō confundor. In hoc
ubo confusꝰ fugit inimicꝰ
conuictus ille solutus ⁊ uir
dei in se reuersus ē. Tanta ā
abstinētia labore ⁊ uigilus
corpus suū atterunt ut gra
uissima. ⁊ febre continua
egritudīe languens ⁊ uētū
sequi uix posset. Quadā
uice dum grauissime infir
maretꝰ frib; ꝓ eo instantꝰ o
rantib;. aliquātulū conualuis
se se sensit. congregatis aūt
frib; dix̄. Quid tenetis in
filium hoīes fortores estis ⁊
in ualuistis perite queso perite
⁊ sinite me abire. A multis
aūt ciuitatib; uir dī ī ep̄m
electus ꝑpue accmt' Ianu
ensi lan. ⁊ ciuitas medio
lanensiū patentib; se aç
n̄ annuens. n̄ implere renuēs:

dicebat se non esse suum. sed aliorum
servitio deputatum. Fratres autem
ex consilio dicti viri providet quod
est et summi pontificis auctoritate
muniti erant ne quis gau
dium suum ab eis tollere possit.
Quodam tempore cum fratres car
turiensis visitasset et ipsi ab
eo in omnibus plurimum consola
ti fuissent unum fuit quod pri
orem dicti loci aliquantulum
movit. scilicet quod sella cui equi
tando insedebat minus
neglecta erat et parum preferens
paupertatem. Qui cum dictus
prior uni ex fratribus et ille viro
retulisset non minus ipse mira
tus qualis esset scella querebat.
at. nam clara valle usque
cartusiam venerat et tamen qualis
esset scella penitus ignora
bat. Juxta lacum qui la
va sanense totius diei iti
nere pergens penitus eum non
vidit. Cum esset sermone. licet se
fecit de eodem lacu socii loque
rentur interrogavit eos ubi
nam lacus ille esset. Qui
illi audientes plurimum admi
rati sunt. vincebat suum nomen sub
limantem nominis humilitas cor
dis si tamen potuit universo e
ligere modus quod se ipse deiecerat
[illegible]

ab hominibus infimum ipse se
reputans et quam omnes sunt ipse se
neminem preferebat. denique sicut
sepius fatebatur. Inter summos
quorum honores et favores po
pulorum. Altum est mutuatus
homines videlicet seque potius
reputabat absentem valde
quidam somnium suspicatus
ut non inter simpliciores fratres
erant et amica sibi licebat
presertim humilitate ibi se inve
nisse gaudebat et in propria
redisse personam. Semper autem
inveniebat aut orans aut
legens aut scribens. aut me
ditans. aut fratres verbo hedi
ficans. Quadam vice
cum populo predicaret et omnia verba
attente ac devote susciperet
eius animo quedam talis incepit
temptatio. vide nunc optime
predicas et ab hominibus libenter
auditus et sapiens ab hominibus
reputatus. At vir dei tali
pulsatum temptatione se sen
tiens parum persistuit. et
an procederet vel finem faceret co
gitare cepit. Statim divino
confortatus auxilio temp
tatorem silentio [illegible]. Nec per te
incepi. nec per te dimittam. Et
quod secutus predicationem usque ad
finem perfecit [illegible]

quidā qui in sc̄lo ribald⁹
fuerat atq; lusor maligno
spū stimulatus ad scl'm
redire voluit. Cum aūt
btūs. B. eum retinere n̄ pos
set interrogauit eū unde
victurus eēt. Qui r̄. ad
taxillos ludere scio. ⁊ inde
uiuere possū. ⁊ ille si capita
le ē ꝯmisso mis singulis
annis ad me redire. ⁊ lucr̄
meū diuidere. Q; ille au
diens gauisus ē. ⁊ se lib
ent̄ ꝑ actur̄ ꝑmisit. xx.
ḡ solidos ei dari precepit
⁊ ille cū ill' abiit. hoc aūt
faciebat uir scūs ut eū itm̄
posset reuocare. Sic̄ ⁊ post ꝗ
modicū tēm ē ille ḡ abiens
totū ꝑdidit. ⁊ ad portam
confusus rediit. Quo
audito uir dei letus ad eū
exiit. Extenditq; ḡmium
ut simul diuideret lucrum
Cui ille nl' ꝑꝰ lucratus
sum ꝗ in capitali nūo mi
datus sum. Si uultis ꝑ
capitali nūo recipite me
Cui B. r̄. Si ita ē inquid
ē melius ē ut h' recipiā
q̄m simul utrumq; ꝑdam.

Quadam uice cū btūs
B. iumento insidens aliq̄
ꝑgeret. Cuidam rustico in

ꝗ offendente de cordis insta
bilitatem morte ꝯquestꝰ ē.
Q; ille audiens mox ille
despexit ⁊ in orōnibꝫ suis cor
firmū ⁊ stabile se hr̄e dix.
Volens aūt. B. eum con
uincere ⁊ alua temeritate
ꝯtrahere dix. Sequestrate
paulisꝑ a nob ⁊ tota qua
poteris intentione orōnem
dn̄icā inchoato. Quā si
absq; aliq̄ cordis uagatōe
finire poteris iumentum
cui insideo tuū ꝑ aul dubio
mox h'ebis. Tu aūt in m̄ fi
de tua r̄ ndebꝰ ꝗ si ad idē
cogitaueris. h' m̄ aliquātenꝰ
nō celabis. letatus ille. ⁊
tanꝗ iumentū lucratum
se reputans audactus se
cedit. ⁊ se ipm̄ recolligēs
orōnē dn̄icam dīc inchoa
uit uix orōnis expleuit
dimidiū. ⁊ ecce importuna
cogitatio de sella cordi suo
se ingessit utrū eam hr̄e
debeat cum iumento. Q;
ille aduertens concitꝰ ad. B.
rediit. ⁊ quid in ipa orōne
sollicite cogitauit indica
uit ⁊ de se ut ꝑ'us temere
nō ꝑsūpsit. Erat uobꝫ
eī monachus ⁊ sm̄ scl'm
ꝑpinquus in adolescentia

sua quorundam persuasione de
ceptus diuina dei et uirginum
se contulisset. Venerabilis autem
pater postquam aliquandiu dissi
mulauit eundem statuit per e cum
pistolam reuocare. Quam, sub
diuo dictaret et alius mona
chus eam ex ore suo conscriberet,
subito inopinatus ymber erupit
et hiis qui scribebat cartam
cooperire uoluit. Cui beatus
opus dei conscribe, ne formi
des. Scripsit igitur epistolam in me
dio ymbre. Cumque undique
plueret, idem tamen molestiam
ymbris uirtus expulit cari
tatis. Cum quoddam mona
sterium quod uir dei construxerat
occupassent muscarum incredibilis
multitudo, ita ut omnibus gra
uem molestiam generarent,
ille dixit: ego excommunico eas.
Mane autem omnes pariter mortuas
inuenerunt. Cum a summo
pontifice Mediolanum missus
fuisset ut cum ecclesia ipsos recon
ciliaret et iam Papiam redisset,
quidam uxorem suam de
moniacam ad eum adduxit.
Mox quoque per os misere mulieris
dyabolus in contumelias
eius prorupit dicens: non me
de canicula mea hic porulos
edens et brassicas deuorans ex

pelles. At uir dei ad ecclesiam re
mansit beati Syri. Beatus autem
Syrus hospiti suo deferre uo
luit, sed eidem ad cinationis in
pendit. Sicque iterum ad beatum Bernardum
adducta est. Tunc dyabolus per eam
garrire cepit ac dicere: non me
expellet Syrulus nec eiciet Bernardulus.
Ad hec seruus dei respondit: nec Syrus nec
Bernardus te eiciet, sed dominus Ihesus Christus.
Mox ut ille orationem effundit,
spiritus nequam dixit: Quam libenter
egrederer de hac canicula, grauiter
molestatus in ea. Quam libenter
egrederer, sed non possum, quia non
uult magnus dominus. Cui sanctus
Bernardus: Et quis est magnus dominus? Cui
ille: Ihesus Nazarenus. Ad quem
uir dei: uidisti ne umquam eum?
Quo respondente: Sic, ait: ubi eum
uidisti? Et ille: in gloria. Et sanctus:
et tu in gloria fuisti? Quo respon
dente utique, ait: Quomodo
inde exisisti? Et ille: cum Luci
fero multi cecidimus. Hec autem omnia
uoce lugubri per os uetule omni
bus audientibus loquebatur. Dixit
ergo ei uir dei: Numquid in illam
gloriam redire uelles? At ille
miro modo cachinnans ait:
Tarde est. Tunc orante uiro
dei de muliere exiuit. Sed cum
uir dei inde recessisset, dyabolus
iterum ipsam inuasit. Vir autem

eius post eum occurrens quod
accideret indicauit. Ille autem
alligatam collo eius cartulam
continentem hec uerba precepit. In
nomine domini nostri ihesu christi precipio tibi
demon ne hanc mulierem con
tingere amplius a modo non presum
as. Quod cum factum fuisset ad eam
postea non est ausus accedere.

Apud equitaniam quedam
mulier miserabilis erat que a quo
dam demone petulante et in
cubo uexabatur. Sex enim annis ab
usus est ea incredibili uexauit
libidine. Adueniente autem
illuc uiro dei demon mulieri ne
ad eum accedat uehementer mi
natur quod nil ei prodesse posset et rece
dente eo ipse qui ei fuerat ama
tor crudelissimus fieret persecu
tor. At illa secura ad uirum dei accessit
et que pateretur cum gemitu multo
enarrauit. Cui ille tolle hunc
meum baculum et in lectulo
tuo pone et si quid potest agere
tecum agat. Quod cum fecisset
et in lectulo suo recumberet ad
est ille continuo. Sed non ad consue
tum opus nec ad ipsum cubile
presumit accedere. Sed acriter com
minatur. Quod illo recedente se
de ea acrius uindicabit.
Quod cum illa bernardo retulisset
ille populum conuocauit et omnes

candelas in manu accensas
habere precepit demonemque cum uni
uerso qui aderat cetu excommunica
uit ac ne ad illam uel ad aliam
deinceps accessum haberet inter
dixit. Sicque illa a tali lesione
penitus liberata est.

Cum in
eadem prouincia uir sanctus lega
tione fungeretur ut ducem equitanie
ecclesie reconsiliaret et ille mer'
omnibus reconsiliari renueret uir
dei ad altare celebraturus ac
cessit ipso duce tanquam excommuni
cato pre foribus postulante. Cum
autem pax ei dixisset corpus dominicum
super patenam posuit et secum
tulit atque ignea facie et flam
meis oculis foras egreditur. Ro
gauimus te inquid et spreuis
sti nos. Ecce ad te processit uir
ginis filius qui est dominus ecclesie
quam tu persequeris adest iudex
tuus in cuius nomine omne genu
curuatur. Adest iudex tuus in cuius
manibus illa anima tua deueni
et. Nunquid et ipsum spernes. Nun
quid ipsum sicut seruos eius contem
nes. Et consiste ei si uales statim
quod dux totus riguit et mem
bris omnibus eius dissolutis ad
pedes illius pronus prosiliuit. Quem
uir sanctus calce pulsans surgere
iubet et dei audire sententiam. Il
le autem tremebundus surrexit

et quicquid vir sanctus precipie
bat pro certo adimplevit. Cum
regnum Germanie pro quadam
magna sedanda discordia
servus Dei transisset, archiepiscopus quen
dam venerabilem quendam
clericum obviam ei misit.
Qui cum dixisset clericus se
obviam a domino suo missum
fuisse, dixit vir Dei: Alius
dominus misit te. Miratus
ille se non nisi a domino suo archi
episcopo missum fuisse affirma
bat. Et contra servus Christi dice
bat: Fallis, fili, mentiris;
maior dominus est qui misit te
Christus. Quod clericus intelligens
ait: Putas quod monachus
velim fieri? Absit, a me non co
gitavi nec ascendit super cor
meum. Quid multa? Meo
itinere seculo valefecit et a viro
Dei habitum suscepit. Cum
quendam ~~mil~~ militem velud
nobilem ad ordinem recepis
set, et virum Dei quodam tempore seq
eretur, gravissima accepit
temptatione pulsari. Cum
autem eum quidam de fratribus tam
tristem videret, causam tante
tristicie requisivit. Cui ille
ait: Scio, inquit, scio quod numquam
amplius letus ero. Quod verbum cum
dictus frater ad servum Dei retulisset,
ille pro eo attentius exoravit.
Statimque ille frater qui tam
temptatus et tam tristis erat,
tanto ceteris apparuit iocun
dior et hylarior quantum prius
ceteris tristior. Cum autem ei
dictus frater verbum mesticie quod
locutus fuerat amicabiliter
improperet, ille ait: Et si tunc
dixi numquam amplius ero, et
nunc dico numquam amplius
tristis ero. Cum sanctus Mala
chias episcopus Hybernie cuius vita
plena virtutibus ipse descripsit
ad Christum feliciter migrasset et
vir Dei hostiam salutarem of
ferret, gloriam eius domino revelan
te cognovit, et eodem inspi
rante post communionem formam
orationis mutavit leta voce
sic dicens: Deus qui beatum ~~mala~~ malachiam
~~helem~~ sanctorum tuorum meritis coe
quasti, tribue quesumus ut qui pre
ciose mortis eius festa agi
mus vite quoque imitemur
exempla. Cui dum cantor
quod erraret innueret, ait: Non
erro, sed novi quod dico. Deinde
accedens sacra eius vestigia
osculatus est. Cum instante qua
dragesima ambitus fuisset
tironibus visitatus, rogavit
eos ut illis saltem sacris diebus
a suis vanitatibus et lasciviis

abstinēnt· Quib; in nllo
modo acquiescentib; iussit
eis ꝑ̄maī uinū dicēs· bi
bite vinū amarū quo austo
subito mutatū recedunt ꝛ
qui modicū tp̄e denegaue
rat totū temp⁹ uite sue
do detinuit· Tandē p̄r
bt̄s· b· dixit q̄ postq̄m multa
miracl'a ꝑpetrasset multos
libros ꝛ tractatus copilasset
consūptis dieb; uite sue
circit' lxiii· annis· anno dn̄i
·m· c· liiii· int' filios ma
r' obdormiuit in dn̄o·
Post suū in obitū mult'
gl'am suā manifestauit
Quidā ei abbati in quodā
monast'io apparuit ꝛ ut se
sequet' admonuit· Qui
cū sequet' dix' ei uir sc̄us
ecce ad monte libani ueni
mus ꝛ tu hic maneb'· Ergo
ā illuc ascendā· Interrogat'
abeo si uellet ascend'e· Dixe
t̄ nequid uolo· miratus ille
quid d'ce nequid uis p'r cū
nllm in sciām hodie cō in
ēē firm· Et illac nlla hic
sciā nlla n̄ cognitō· ex sur
sum sc'e plenitudo ꝑsum
uiā notitia ueritatis· ꝛ in
hoc u'bo disparuit· ꝛ ille ā
dies uacauit· ꝛ tūc uir di

b· de co'r migrans se i ue
nit· Multa aūt alia i nu
merabilia pene miracl'a
ꝑsum sūt d's opatus ē

De nomine.

Thymotheus
qui timorē te
nens· l' a timore ꝛ theos
qd' ē d's qi timor di·

De sc̄o Thymotheo.

Thymotheus
sub nerone ꝛ
ꝑfcō urbis rome dū
grauit' torqueret' ꝛ calce
uiua ex plage ei' aspg'etur
ꝛ ipe in hiis grās ageret
duo angli astiterūt ei di
centes· Erige cap' in celis
ꝛ uide aspiciens que uidit
celos aptos ꝛ ihm coronā
tenētem gēmatā ꝛ dicētē
ē ac de manu mā accipies·
Dz qui uir noīe appollina
ris uidens baptizari se fec'.
Qua ꝓp' ꝑsens iussit ambos
in confessione do ꝑseuantes
decollari·

De nomine.

Simphorian' a simphonia
sui tanq̄m uas musi
cors emittens armoniam
u'tutū in quo tanq̄m in
uase musico ea fuerūt· nā
ut dic' auctoris sonatuū
debet eē dux ad resistend'
leue· ad continuatū latū
ad implend' ē ꝛ simphorian'

tanquam uas musicum fuit.
Quercus per paruitatem leui
alius per mansuetudinem. latus
omnibus per caritatis amplitudinem.
Simphorianus De sancto
in augustini dicitur Siphori
uensi urbe ortus. Qui anno.
ad huc adolescens esset tanta
morum grauitate pollebat quod
seniorum uitam anticipare ui
deretur. Cum ergo pagani festum
ueneris celebrarent et ad sta
tuam ante eradiuim per festum de
ferrent symphorianus affuit
et nolens eam adorare diu
ceditur et carcere mancipatur.
Et cum eductus de carcere
ad sacrificium cogeretur et multa
ei donaria promitterent dixit.
Deus noster ut nouit punire pec
cata. ita nouit premia solutiui su
mus ex debito soluamur
ex uoto. Vestra plenitudo est
sub iudicio timuisse consp
ctum. Mundana nostra fricata
mellis per mixta dulcedine
malis edulis. mentibus uene
na perfuerunt. Cupiditas
nostra omnia habendo nil possidet
que dyabolicis artibus obliga
ta nisi luce detinet corpe
bus et gaudia nostra in silitu
dine uitri cum ceperint spl
lendere franguntur. Tunc
iudex ira repletus data sententia
precepit ut symphorianum occi
deret. Qui cum ad locum
duceretur mater eius de muro
exclamans: Nate nate me
mento eterne uite: Sursum re
spice et regnantem in celo itu
ere et uita non tollitur: sed in
melius commutatur. Qui ergo
decollatus est et xanis corpus
eius sublatum. et honorifice
sepultum est. Ad cuius sepulcrum
tanta fiebant miracula
ut etiam a paganis honore ma
ximo haberetur. De no
Bartholomeus mine.
Bartholomeus filius sus
pendentis me uel filius su
spendentis aquas: Dicitur enim
a bar quod est filius et tholos quod
est aqua. Inde bar. i. filius su
spendentis aquas. i. dei qui
mentes doctorum sursum ele
uat. ut aquas doctrinarum infu
fundat. et est nomen syrum non
ebreum per primum notatur tri
plex suspendium quod ipse habuit.
Fuit enim suspensus. i. eleuatus
amore celesti. uel suspensus
totaliter intus gratie. et au
xilio dei a suis meritis. sed a
deo ad uictorio tota uita sua
dependit. Per secundum notatur pro
funditas sue sapientie de cuius

sapientie profunditate dicit dyo
nisius in mistica theologia
divinus bartholomeus di
cit et multam theologiam esse
et minimam et evangelium latum
et magnum et rursus concisum
et vult ostendere bartholome
um secundum intentionem dyonisii
quod una consideratione possunt
omnia affirmari de deo alia con
sideratione magis proprie negari.

De sancto Bartholomeo apostolo.

Bartholomeus
apostolus veniens ad
indiam que est in fi
ne orbis. Templum ingressus
est demon nomine astaroth i
ttavit et qui peregrinus ibidem
~~mag~~ manere cepit in hoc ydolo
quidam demon habitabat qui
se languentes curare dice
bat. Sed non sanando sub veni
ebat. sed a lesione cessando.
Cumque cum templum langue
tibus plenum esset et nullum ab
ydolo responsum habere possent ad
aliam civitatem pergentes ubi ad
ydolum nomine berith colebatur et
interrogantibus cur astaroth
responsa non daret. Respondit berith. Deus
vester catenis igneis constrictus
est. nec respirare nec loqui audet
ex illa hora qua apostolus bartholomeus
ingressus est. Dixerunt illi et quis
est ille bartholomeus. Et demon amicus

dei omnipotentis et ideo venit
in istam provinciam ut deos
indie evacuet. Et illi dic
nobis signa eius ut eum invenire
possimus. Quibus demon ait.
capilli eius nigri et crispi
caro candida oculi grandes
nares equales et directe bar
ba prolixa habens paucos canos
staturis equalis collubio albo
clavato et purpura vestitur.
induitur pallio albo quod per singulos
angulos gemmas habet purpu
reas. xxvi. anni sunt ex quo
vestes et sandalia eius non ve
terascunt. nec sordidantur.
Centies flexis genibus per diem
orat. et centies per noctem angeli
dei cum eo ambulant qui nunquam
eum fatigari nec esurire permit
tunt. Semper eodem vultu et animo le
tus et hylaris perseverat. Omnia
previdet omnia novit omnium gen
tium linguas et novit et in
telligit. quod vobiscum loquor ipse iam
novit. et quando queritis eum si vult
ostendet se vobis. Si autem non vult
non poteritis invenire. Rogo
autem vos ut cum eum inveneritis
rogate eum ne huc veniat ne
angeli sui hoc mihi faciant quod meo
socio iam fecerunt. Cumque per du
os dies sollicite querentes eum
minime invenissent. Quadam

die quidā demoniacus exclamauit dicēs. Apl'e dī bartho. incēdunt me orōnes. Cui
apl's. Obmutesce ⁊ exi ab
eo. Et statim libatus est.
Qd audiens rex regionis illi⁹ polimi⁹ cū h̄ret filiam lunaticā misit ad apl'm rogans ut ad se ueniret ⁊ filiā suā sanaret ad q̄ cū uenisset apl's ⁊ eam cathenis ligatā uidet q̄r oēs accedentes morsib; lacerabat iussit eā solui ⁊ cū ministri ad eam accedē
ego d'moniū nō audeēt dix̄ ~~ḡ demō~~ qd
in ea erat ligatū iam teneo ⁊ uos timetis ⁊ statim soluta libata ē. Tunc rex camelos auro ⁊ argento ⁊ lapidib; p̄ciosis honerauit et apl'm inquirī faciens nullatenus inuenīri potuit. Mane āt sequēti apparuit apl's cū solo rege in cubiculo dix̄ ei ut quid me cū auro et argento tota die quesiuisti. Ista munia s̄ necc̄ia hīs q̄ terrena requirūt. ego nichil terrenū nl' carnale desido. Cui eidm ḡ sacratissima fid' p̄dicasset. dix̄ ei q' si baptizari uellet dm̄ suū cathenis ligatū ei ostēderet. Sequēti ḡ die uix̄ regis palatiū dum pontifices ydolor̄ sacrificarent cep̄ clamare demō ac dicē. Cessate miseri sacrificare me ne peiora patiamī qui cathenis igneis ab angelis ihu x̄ quē iudei crucifixerunt religatus sum. putante eū a morte detinerī. Ille aūt ipam morte qui regina nr̄a captiuauit ⁊ ipm̄ principē nr̄m belzebub mortis uinculis igneis uinxit. Statimq; oēs miserunt funes ut simulacrū euerterent. s; nō potuerūt. Apl's aūt demōi p̄cep̄ ut inde exiens ydolū ipm̄ cōminueret. Qui inde exiens oīa ydola templi p̄ se ipm̄ confregit. De ind' fusa orōne ab apl'o omīs infirmi p̄tin⁹ s̄ curati. Apl's āt templū dō dicauit ⁊ demonem in desertum abire p̄cep̄.

Tunc angl's dō idē appuit ⁊ templum circuuolans in .iiii. angulos signū crucis digito suo sculpsit dicēs. H' dic̄ dn̄s. Sic uos nē ab infirmitate ura mūdaui ita ⁊ templum h' ab omī sorde mūdabit. ⁊ habitatōnē eius q̄ apl's in desertum ire p̄cep̄. p̄rius tū uob' ostendā. Que uidentes ne timeatis. s; quale

signũ in lapidib; hus scpsi
tales in uĩs frontib; impri
matis. Tunc ostendit eis
ethyopem nigriorem fuligi
ne facie acuta barba plixa
crinib; usq; ad pedes ptensis
oclis igneis ut ferrũ igni
tum scintillas emittenti
b; flammas sulphureas ex ore
z oclis. spirantẽ catheniss
igneis uinctũ retro manib;
z dix ei angls. qm uisione
apli audisti z de templo d
ydola confregisti. Soluã te
z uadas in talem locũ ubi
nlls hõ morat. z ibidẽ sis
usq; ad diem iudicij. Ille ã
solut cũ magno strepitu
z ululatu dispuit. Angls
ã dõ in celum cunctis uidẽ
tib; euolauit. Tunc rex
cũ uxore z filiis z oĩ ppl'o b
aptizatus ẽ. z relicto regno
apli discipls effectus est.
Tunc oĩs templor pon
tifices congregati ad striagẽ
regem fr̃em eius conuene
runt. z de deor suor amissi
one z templi subu'sione z
regis partem magicam
deceptõne cont' aplm sũt
conquesti. Astriges g rex
indignat. mille uiros ar
matos ad capiend aplm
misit. Qui cum ad duct
fuisset coram eo dix ei rex.
Tu ne es ille qui euertisti q
fr̃em meũ. Cui apls. Ego
illum nõ euti. s; conuti. Cui
rex. Sicut tu fecisti fr̃em
meũ dm̃ suũ relinquẽ. z
tuo credẽ. Sic z ego faciã
te dm̃ tuũ relinquẽ z mo
sacrificare. Cui apls ego dm̃
quẽ colebat fr̃ tuus ligatu
z ligatũ ostendi z ut simla
crũ frangeret coegi. Si s' po
tẽis facẽ dõ mõ potẽis me
ad simlacrũ puocare. Om
aũt ego dõs tuos cõminuã
z tu crede dõ mõ. hoc illo di
cente nũciat regi qd deus
suus ~~baltha~~ baldath corruiss; corruisse
z comminutus fuiss;. Qd
rex audiens purpurã qua i
dutus erãt scidit. et aplm
fustib; cedi iussit z cesum.
uiuũ excoriari mandauit.
ultimo sic legit in plibus
legendis fec eum decapitari.
Xani corpus eius tulerunt
z honorifice sepelierunt.
Rex aũt astriges. z tẽ
plor pontifices a demonib;
erepti mortui sũt. Rex ã
pollinu in epm ordinat. et
xx. annis officiũ epatus lau
dabli. implens plenũ uirtutib;

in pace quieuit. Anno
aũt. CCC.xxxvi. Saraceni
ciciliam inuadentes lipa-
ranã insulam ubi corp⁹
sci bartho: quiescebat ua-
stauerũt ac eius sepulcrũ
inuadentes ossa ipi⁹ disp-
serunt. Nam ad hanc in-
sulam corpus ei⁹ talit' in
india aduenisse phibet.
Cum enĩ pagani p signoꝝ
frequẽtiã uidẽnt corpus ei⁹
plimũ uenerarĩ indignati
in illo plumbeo inpositũ i
mare piecerũt. Qd' dĩno
nutu & in insulam pdcam
deuenit. Cum g saraceni
eius ossa dispsissent ul're
cedentib;/apl's appuit cuidã
monacho dicẽs. Surge col-
lige ossa mea que dispsa sũ.
Cui ille qua rõne ossa tua
colligẽ aut aliq̃d ł honorẽ
exibere debem⁹ cum oĩns
delerẽ p mitis n auxilium
nob' inpendẽs. Cui ille
p multũ tpe meis mẽitis
dñs ppl'o huic pepcit. s; et
eoꝝ pctis nimis inuales-
centis & usq; ad celũ clamã-
tib; iam p eis ueniam non
potui obtinẽ. Et cũ monac'
dicet. Quõ int' tot alioꝝ
ossa. sua quoꝝ inueniss& pos-

ista
set ait nocte ad ea collige-
re ibis et ea que ut ignem
splendentia uideris ptinu⁹
h' leuab'. Que oĩa ut dixit i-
ueniens ossa apli leuauit
et sup quãdam nauem con-
scendens bñ uentũ que ẽ
metropol' apulee ea trãstulit

Augustinus **De no-**
Hoc nom̃ sortit' **mine.**
ẽ ul' ppr excellentiã dignita-
tis. ul' ppr fauorẽ dilctõnis
ul' ppr ethymologiã nõis. ppr
excellentiã dignitatis. q' si-
cut augustinus pcellebat oẽs
reges. sic & iste excellit oẽs
doctores sm qd dic' remigi⁹.
Nã alii doctores compant'
stellis. dan. xii. qui ad iusti-
tiam erudiũt multos que
stelle. & cum h' aũt compat'
soli sic' pat; in epl'am que
de eo cantã. qñ refulgens
sol. sic ille effulsit in templo
di. Scdo ppr fauorem dilectõ-
nis. qm sic' mensis august⁹
ualde feruet estu caloris.
Sic & ipe caluit igne amori⁹
diuini. Vñ ipe in li. cõfessionũ
de se dic'. Sagittaueras tu cor
meũ caritate tua. Itẽm i deo
aliñ intromitis me inaffec-
tum mltũ inuisitatũ in-
trorsus ad nescio quid erit

qd' iuxta ista nō ē. ul' nō erit.
Tertio ꝑ ethymologiam:
nōis dr̄ enī augustin' ab au
geo ⁊ asti qd' ē ciuitas et a
na qd' ē sursum id ē augstin'
q̄i augens sup̄nā ciuitatē
vn̄ de eo cantet'. Qui pre
ualuit ampliāē ciuitatē ⁊c̄.
Augustinus De scō Au
doctor egregi' gustino
in puincia affricana ep̄o.
in ciuitate ✠ ortus ex ho
nestis ualde parentib;. s.
patre patricio. matre uō mo
nica genit'. ⁊ libalib; artib'
sufficient' edoctus fuit adō
ꝙ sum' ꝑhō. ⁊ rector luculē
tissim'. hēt. Nam libros li
baliū ātium quoscūq; legē
potuit p se didic' ⁊ intellex'
sic' in li. conf. testat'. Verū
ꝙ sciā sui caritate nō hedificat
s; inflat. in errorē manicheoꝝ
qui dixit x̄pm fantasticū fuis
se ⁊ carnis resurrectōnē negāt
incidit ⁊ in eo p annos. ix.
dum ad huc adolescens eēt
pmāsit. Ad has ē nugas p
ductus ē ut dicerē fici plorāe
dīēt. cū abea ficus ul' foliū
tollēt'. Cum g̃ eēt annoꝝ
.xix. ⁊ q'dam librū cuidam
ph'y in quo uanitas mundi
...

ex hoc quid' lib' plimū placu
it. q; ꝙ nom̄ ih'u x̄ qd' amat'
ī imbibat ibi nō erat dolere
rep'. Mat' uō eius pro eo pli
mū flebat ⁊ ipm̄ ad unitatē
fidi reducēē satagebat. Q
uadam g̃ uice ut legit' in li
conf'. se stare in q̄dam linea
lignea ul' ēstem ⁊ quidā ei
pulcherrim' iuuenis astitit
⁊ causam tante tristicie requisi
uit quē cū dicēt p dāmnē filii mei
ag'. deploro ille R. Esto secu
ra. ꝙ ubi tu ibi ille. Et ecce
continuo filiū suū iuxta se
stare uidit. Hoc augustino dū
retulisset ille ait. Fallis mat'
nō ē sic dēm ē. s; ubi ego i tu.
Et cont' illa ... dicebat. Nō
fili m̄ dēm ē. ubi ille ibi tu. s;
ubi tu ibi ille. Rogabat g̃ se
dula mat' q̃i importuna quē
dam ep̄m sicut in eod' libro conf.
aug' testat'. ut p filio suo int'
cedē dignarēē. Qui tanta q
dam m̄o importunitate duic
tus ē ꝓphetica R. uade se
cura. ꝙ impole ē ut fili' tantaꝝ
lacrimaꝝ peat. Cum apd' car
taginē multis rethoricam do
cuisset. occulte m̄re nesciente
romā uenit ⁊ ibi multos dis
cipulos congregauit. his t'pib;
mediolanēses petiēr' ab sy mā.

cartagi
nensi

pfecto romanorum ꝗ doctorē
in rectorē· destinari ꝑsulabū
tunc urbi ubi dī amb̄r ⁊
ad pces mediolenentiū illuc
mittit̄ aug᷒· mat̄ aūt ei
questē nō ualens cū multa
difficultate ad eū uenit·
⁊ ipm̄ iam nō uēe manichē
um nō uēe catholicū repit·
Repit aūt bt̄s aug᷒ btō
amb̄r adhēre ⁊ ei pdicatō
nes freqnt̄ audire· Erat
in pdicatōne ualde suspens᷒
neqm ꝗ ipam manicheorum
hesim uł ipā dicēt. Quadam
uadam uice cont̄ illū her
rorē amb̄r diutius dispu
tauit ⁊ ipm̄ rōnib; aptis
⁊ auctoritatib; confutauit
ita ut error ita a corde aug᷒
penitus xpellēt᷒. De autē
post h̄ ꝗ ipi in li· conf᷒· nā
rat dicēs· Cum te primū
cognoui reūbau infirmi
tatem aspectus mei radi
ens in me uehemēt᷒ ⁊ con
tremui amore ⁊ errore ⁊
in ueni me longe ēē a te
in regione dissimilitudīs
tanq̄ audirē uocem tuā·
de excelso· cibus sū grandi
um crēsce ⁊ manducabis me
nec tu me in te mutabis sic
sic cibum carnis tue· sed tu
mutaberis in me· Cum a
sic ibid refert uia xpō pla
cēt· h̄ ꝑ ipās angustias ad
huc me piget imisit dō᷒
in mentē ei ad simplicianū
in quo lucebat grā dīna ꝑ
gēt ut s᷒ estus suos secum
conferenti pferet quis eēt ap
tus modus uiuendi ad am
bulandū in uia dī in qua
alius sic alius sic ibat· Dis
plicebat eni ei quicq̄ agebat
in sclō· ꝑ dulcedine ubi dī·
⁊ decore domus ei᷒ q̄ dilex·
Symplician᷒ aūt cep eū
ortari ac dicē· Quot pueri
⁊ puelle int̄ eccīam dō ser
uiunt· tu nō poteris isti ⁊
ipe iste· An uō isti ⁊ iste in
se ipis possunt ⁊ nō in dō in
dō suo quid inte stas· ⁊ nō
stas· pice te meū ⁊ excipiet
te ⁊ saluabit te· Inter
hec colloquia memoriā uic
toris in mediū uenit· Quē ex
villārtus simplician᷒ nārat
qualit̄ idem ad h̄ gentilis
ob sui sapiām rōne qd tūc
maximū erāt statum iussi;
⁊ quō se sepius xpianū diceb
at· Cui cum simplicianus
dīcēt nō crēdo in te in eccīa in
dero· Ille iocund᷒ dicebat·
Ergo parietes faciunt hōīes
xpianū· Tandē dū ad eccīam

uenisset · et ei tamquam uetum
do occulte libri ut esset sym
bolus fidei ad legendum datus
fuisset · ille in altum ascendit
et alta uoce pronuntiauit ·
Tunc et ab affrica quidam
amicus aug. nomine pontianus
superuenit et uitam et mira
cula illius magni anthonii
qui tunc in egypto degebat
recitauit · horum exemplis
uehementer aug. exarsit · Ita
quod socium alipium tam uultu
quam mente turbatus inua
sit et fortiter exclamauit dicens
patimur · Quid audiuimus sur
gunt indocti et rapiunt
celum et nos doctrinis nostris
sine corde in carne et sanguine
uolutamur · An quia precesserunt
unt pudet sequi et non pudet
non saltem has sequi · et con
currens in quendam ortum se
proiecit ut in eodem libro confes
sionum memorat · et amarissime
flens lamentabiles uoces da
bat quamdiu cras et cras sine
modo sine paululum et modo
non habebat modum et sine paulu
lum protendebat in longum · De
hac sua tarditate quam plurimum
conquerebatur sicut postmodum
in libro scripsit · Heu mihi quam
excelsus es in excelsis et quam

profundius in profundis et numquam
recedis et uix redimus ad te ·
Age domine et fac excita et reuo
ca nos · accende et rape · et fra
gra et dulcesce · impeditus enim
omnibus et timebam expediri
quam amodo impediri timendum
est · Sero te amaui intus
eras et ego foris et ibi te que
rebam et in ista formosa
que fecisti deformis irrue
bam · mecum eras et tecum non
eram · Vocasti clamasti et rum
pisti surditatem meam · cor
ruscasti splenduisti et fuga
sti cecitatem meam · fragrasti et
duxi spiritum et anhelo tibi · Gusta
ui et esurio et sitio te · tetigi
sti me et exarsi in pacem tuam
Cum autem amarissime fleret au
diuit uocem dicentem · Tol
le lege · aperuit codicem apostoli
cum et coniectis oculis ad pri
mum capitulum legit · Induimini
dominum ihesum christum et statim ab
eo omnis dubietatis ~~[illegible]~~ te
nebre diffugerunt · Tunc autem
tam uehementissimo dentium
dolorem torqueri cepit ut fere
sicut ipse ait ad glandam oppio
nem cornelii philosophi duceretur qui sum
me bonum anime in sapientia · sum
mum uero bonum corporis in nullus
sentiendo dolorem [illegible]

+ surgunt indocti

Tam uehemēs illo dolor fu
it q̄ ꝯ̄ loquelam amisit. Q°
circa .v. in libro conf. refert
in tabulis ceracis scripsit. ut
om̄s pro eo orarent. ut dolor
em illum dn̄s mitigaret.
Ipse enī cū aliis genua flex
ꝛ subito sanatū se sensit.
Insinuauit ꝑ litt'as sco
uiro ambr' notum suū ut
moueret quid ꝭ de libris sac
legend' eēt q° aptior fieret
fidi x̄iane. At ille iussit ysa
yam ꝓphām eo q' euāgelii
ꝛ uocationis gentiū p'nu
tiator aptior uidatur. Cui
p'ncipi cū aug' nō intellige
ret totū aliū tale eē arbi
tratus. distulit ut i° ne
glig'et cū in scripturis sa
cris mag' exercitat' eēt.
Adueniente uō pascali tp̄e
aug' uō cū eēt annor' xxx.
cū filio suo adeo dato p'ueō
uald' ingenioso quē aug'
in adolescentia sua. dū ad
huc gentil' ꝛ ph's eēt ge
nuerāt. ū nō cū alipio a
mico suo meritis ꝛ p'dica
tōne ā h' sacrū baptā suscē
pit. Tunc amb'. Te dm̄ lau
dam'. Inquid ꝛ aug'. te dn̄m
confitebim'. R'. ꝛ ꝭ ipi duo
hūc ymp'nū alt'atim ꝯpo
suerūt. ꝛ usq: in finē decan
tauerūt. ꝓtinus aūt in fid
catholica ꝛ inmutabili ꝯfir
matus oēm spem q̄ h'ebat
in sclo derelinquid. ꝛ scolas
quas regebat abrenūciauit.
Quanta ā dulcedine
diui amoris ex tūc fruetur
ipe. h' in libro ꝯf. ap'it dicēs.
Sagittaueras tu cor meū ca
ritate tua. ꝛ gestabam u'
ba tua transfixa in uisceribus
meis ꝛ ex' s'uor' tuor' quos
de nigris lucidos ꝛ de mor
tuis feceras uiuos congesta
in sinū cogitatōis mee.
urebant. ꝛ assumebant
g'uem torporem. ꝛ ascenden
ti a conualle ploratōnis.
ꝛ cantanti canticū g'duū
dederas sagittas acutas. et
carbones uastatores. nū sa
ciebar' ill' dieb: dulcedine
mirabili ꝯsideratōne altitud'
consilii diui s' salutē gnis
h'ani. q̄ntū fleui in ymnis
ꝛ canticis tuis suaue sonā
tis ecce uocib: ꝯmotus acr'
uoces ille influebant au
rib: meis ꝛ eliquebat' ueri
tas tua in cor meū. ꝛ currē
bant lacrime ꝛ bn̄ m eēt cū
eis. Tunc in ecc'am medio
laneū. h' cantari instituta ē.

Ymn⁹ te dm laudam⁹ dat⁹ fuit.

7 clamabam clamore alto
cordis mei. O in pace. O in
idipsum. O qui dixit dormiam
7 requiescam 7 sompnum
capiam. Tu es enim in idipsum
qui non mutaris 7 in te requi
es obliviscens omnium laborum
legebam totum psalmum illum
7 ardebam qui fueram latra
tor 7 cecus adversus litteras de
melle celi mellitas 7 lumine
tuo luminosas 7 super scripturas
has tabescebam. Christe ihesu sal
vator meus quam suave mihi subi
to factum est carere suavitatibus
nugarum mearum 7 quas amittere
metus fuerat iam dimittere
gaudium erat. eiciebas enim
eas a me. vera tu 7 summa sua
vitas eiciebas 7 intrabas pro
eis omni voluntate dulcior
sed non carni 7 sanguini omni
luce clarior. sed omni secreto interior
omni honore sublimior. sed non
sublimibus in se. Post hec
absumptis nembridio 7 evo
dio 7 matre ad africam reme
abat. Sed cum essent apud hostia
tiberina pia mater eius defuncta
est. post cuius mortem reversus augustinus
ad agros proprios vacat cum hiis
qui ei adherebant ieiuniis
7 orationibus deo vacabat. libros
scribebat 7 indoctos docebat

Fama autem eius ubique diffun
debatur 7 in omnibus libris suis
7 actibus admirabilis vide
batur. refugiebat autem ad aliquam
civitatem accedere que episcopo
careret ne ipsum in predicto officio im
pediri contingeret. Eodem
tempore apud yponem erat quidam
vir magnarum opum qui augustino
misit quod si ad eum accederet 7
verbum ex ore suo audiret seculo
renuntiare posset. Quod augustinus ut
comperit illuc concitus venit.
Audiens autem valerius yponen
sis episcopus famam eius ipsum
plurimum renitentem in ecclesia sua
presbiterum ordinavit. non nullis
quidem lacrimas suas superbe in
terpretantibus 7 tamquam eum conso
lantibus 7 dicentibus quod locus presby
teri ipsi maiori dignus esset appropin
quaret tamen episcopatui. Qui in sta
tim monasterium clericorum insti
tuit 7 cepit vivere secundum regulam
sub sanctis apostolis constitutam
de cuius monasterio fere x. episcopi sunt
electi. et quia predictus episcopus erat gre
cus 7 minimum in latina lin
gua 7 litteris edoctus augustino
potestatem tribuit ut secundum morem
orientalis ecclesie coram se in ecclesia
predicaret. Unde cum multi episcopi de
traherent ille non curabat dum
modo per eum fieret quod per se fieri non

valebat. Eodem tempore fortunatum presbyterum manicheum et alios hereticos precipue rebaptizatos donatistas et manicheos convicit abstulit et fugavit. Cepit autem valerius formidare ne sibi augustinus tolleretur et ab alia civitate in episcopum preferretur. Nam sicut alii ablatus fuisset, nisi eum ad locum secretum transire curasset, ita ut non inveniri minime potuisset. Impetravit igitur ab episcopo carthaginensi ut ipse cederet et augustinum yponensi ecclesie in episcopum promoveret. Sed cum hoc augustinus omnino recusaret compulsus tamen et coactus occubuit et episcopatus curam suscepit. Qui in se postea dixit non debuisse ut suo vivente episcopo ordinaretur et dixit et conscripsit propter concilii universalis prohibitionem quam postmodum ordinatus didicit et quod sibi factum esset doluit aliis fieri noluit. Unde satagit ut in conciliis episcoporum constitueret ut omnia statuta patrum ordinandis deberent ab ordinatoribus intimari. Ipse autem de se dixisse postmodum legitur et in illa te dominum michi [?] iratum sic [?] quod non esse dignus poni ad remum posuit me ad templi astre [?] imparate [?] regiminis ecclesie.

Vestimenta eius et calciamenta et ornamenta alia sicut nec nitida nimium nec abiecta plurimum sed ex moderato et competenti habitu erant. Ipse enim de se legitur dixisse: Fateor de preciosa veste erubesco et ideo cum datur vendo ut quia vestis non potest esse communis precium sit commune.

Mensa frugali et parca usus est et inter olera et legumina propter infirmos et hospites plurimum carnes habebat.

Quisquis amat dictis absentium rodere vitam hanc mensam indignam noverit esse sibi.

Nam et aliquando cum quidam familiarissimi episcopi ad detractionem linguam laxassent adeo dure eos redarguit ut diceret nisi desisterent aut versus ipsos deleret aut a mensa recederet.

Quadam vice cum quosdam suos familiares ad prandium invitasset, unus illorum curiosior ceteris coquinam ingressus est. Cumque omnia frigida repperisset reversus ad augustinum quid ciborum pransurus ipse pater familias preparasset. Cui augustinus: Nequaquam talium epularum curiosus, frater, et ego vobiscum nescio.

Tria ab eo ambrosio

se didicisse art. primum quod uxorem
cuiusquam per nunquam peteret. Secundo
quod militiam uolentem ad hoc
non commendaret. Tertium quod
ad conuiuium inuitatum
non iret. Causa prima est ne
illi inter se conuenirent. et eum
maledicerent. Causa secunda est
ne milites calumpniam ex
cerant et in eum alii culpam
refundant. Causa tertia est ne
forte motus temperantie perderet.

Tante autem puritatis et humi
litatis sunt ut ipsa etiam minima
peccata que apud nos nulla repu
tantur in libro conf. deo confiteatur
et de hiis coram deo se humili
accuset. Nam idem accuset
se de eo quod cum puer esset ludebat
ad pilam cum ad scolas ire de
beret. Item de eo quod legere nolebat
at. uel ad discendum in inaparenti
bus. uel a magistro interrogaret. Item
de eo quod fabulas poetarum
sicut fabulas enee. cum adhuc
puer esset libentius legebat et dido
nem mortuam propter amorem plora
bat. Item de hoc quod de cancella
rio parentum uel mensa ad furaba
batur ut pueris ludentibus
daret. Item quod in ludo puerorum
fraudulentas uictorias exte
bat. Item de eo quod pira de quadam
arbore uicina uinee sue

cum adhuc esset annorum xvi.
furatus fuit. In eodem quoque
li. accusat se de illa modica
delectatione quam aliquando sentie
bat dicens. Sic me docuisti
ut quemadmodum medicamenta
sic alimenta sumpturus accedam.
Sed dum acquiescunt saciata
tis ex indigentie molestia
transeo in ipso transitu. insi
diatur michi laqueus concupiscentie.
Ipse enim transitus uoluntas est
et non est alius quo transeat quo
transire cogit necessitas. et cum
salus sit causa edendi et bibendi
adiunxit se tamquam pedisequa
periculosa iocunditas et plerumque
conatur cogens conatur. ut eius causa
fiat quod salutis causa me facere
uel dico. uel uolo. Ebrietas longe
est a me miserebis ne appropinquet
michi. Et apostolus ante
non nunquam surripuit. Fuo tuo mi
serebis ut longe fiat a me.
Et quis est domine qui non rapi
atur aliquantum ultra metas necessitatis.
Quis ille est magnus pro
fectus est. glorificet nomen tuum
ego autem non sum. quia peccator sum
homo. Sed et se suspectum de ol
phatu dicens de illecebris odorum
non satago nimis cum absunt
non requiro cum assunt. non re
spuo paratus esse eis semper carere.

Ita m̄ uidō bor sitā fallor. Ne
mo eīm securus ēē debet in
ista uita que tota tempta
tō noīat͛ ut qui fi potuit ex
deteriori melior nō fiat ex me
liori deterior. Itm̄ de audi
tu confitetur dicens volup
tates aurium tenaci͛ me in
plicauerant ⁊ subiugauer
ant. Sꝫ resoluisti ⁊ libasti
me. cum m̄ accidit ut me
amplius cantus qm̄ res q̄
cantat͛ moueat penali͛ me
pccare confiteor. ⁊ tūc mallē
nō audire cantantē. Accu
sat ē de uisu se. sic de eo. qđ
alū nimis libent͛ uidit canē
currentem ⁊ de eo ꝙ per agrū
cāū transiens uenatōnē li
bent͛ pspex͛. ⁊ de eo qđ domi ex
istens araneas muscas su
is retibꝫ capientes nimis
attente conspex͛. Itm̄ de huiꝰ
coram dn̄o confitet͛ ut ibid͛
dic͛. Alū qꝫ lꝫ abomis medita
tōnibꝫ aduertunt ⁊ ōrones int͛
rumpūt. Accusat ē se de
appetitu laudis ⁊ motu ma
nis glīe dicēs. Qui laudāi
uult ab hoīnbꝫ uituperante
te nō defendē͛ ⁊ ab hōibꝫ iu
dicante te. n̄ eripiet͛ dapnā
te. Laudat͛ hō ꝓ aliq̄ donū
qđ dedisti ei. ⁊ tm̄ plus gaud͛

se laudāi qm̄ donū. Temp
tam͛ hus temptatōnibus
sū cessatōne cotidiana. For
nax ē nr̄a lingua. Nunquid
nollem ul͛ aug͛ m̄ gaudiū
cui͛ libꝫ boni mei suffragatō
ne omīs alienī. Sꝫ auget fa
teor nō solum. Sꝫ uituperatio
minuit. Confusio aūt aliū
laudibꝫ meis cum ea lau
dant͛ in quibꝫ in me m̄ ipse
displicio. ul͛ ⁊ bona minora
ul͛ leuia plꝰ extimant͛ q̄
extimanda fuit. Hereticis
uir iste scūs ualidissime con
futabat ita ut ipi publice
dicerent peccm̄ nō ēē interfi
cē augm̄ multas ab eis insi
dias ptulit ita ut ē aliquo
ꝑgenti in uia insidias pone
rent itineris errore se ductū
in uenire nō possent. Com
pauprm̄ sup memor erat eiꝰ
ex eis quē hr̄e potat libalit͛
erubescebat. Nam ⁊ de uasis
dn̄icis ꝓ paupes ⁊ captiuos
aliū iubebat frangi ⁊ cflag͛
⁊ indigentibꝫ dispensari. Do
mū ul͛ agrū sū uillam nūq̄
emō uoluit. Multas ē
hr̄ditates ē dimissas respu
it eo qđ mortuor filius ul͛
ꝓpinquus post ipās debeī
dicebat. In hus quor d. ecta

possidebat intentus amore
ul' implicatus nō erat. Sed die
ac nocte de scriptūis ⁊ diuinis
rebus cogitabat fabricaꝝ
quoq; nouaꝝ nūq̄m studiū
hūit deuitans in eis impli
catōnes sui aīi q̄m semꝑ hēe
uolebat liberū ab oī molestia
corꝑali ut libere uacare posset
continue meditatōni ⁊ as
sidue lectōni. Nam illa tū
hedificare uolentes ꝓhibebat
n̄ forte in modātē sī ꝯspecsiss;.
Feminaꝝ nullam nūq̄ n̄ ꝯ
sororē germanā aut frīs sui
filiasq; deo parit' seruiebant se
cum hītare ꝑmansit dicebat
enī q' si ꝯ de sorore ul' neptib;
nulla mali poss; oriri suspicio
tū q' tales ꝑsone sī aliis s'
nāie eē nō poss; ⁊ ad eas ē alie
aduentarēnt. ex ill' possunt i
firmiores aut hūanis tēp
tatōnib; cōmoueri. aut ētis
mal' hōim suspicōnib; infa
mari. Nunq̄ cū mulieꝝ sol'
loqui uolebat n̄ secretū aliqd'
int' eēt. Si interrogatus
fuiss; de muliere q̄ntus ē cur
eēt. respondiss; q' in libro soli lo
quioꝝ rōni respondēt. Quid ē
cur eē inquid rō similis. est
formosa si diues. Si habeat
multos parentes fide nobili pro

sapia ortatur. Et respond' aug'
ꝯtumeliīs de uxēris eam in
nullius cure ē. Consang
neis sic bn̄ fecit non ut diui
tias hērent. Sed ut aut nō mi
nus egerent uaro ꝑ aliq̄ aut
litteris. aut uerbis intcedē uo
lebat. recolens q̄dam ꝑhm
contemplatōnē fame amici
tiis multa nō ꝑstitisse. Et
sepe dicebat ꝑlimq; ꝑtās
que petit' ꝑmit. Cum aūt
id faciebat s' stilum tem
pabat ut honoros' eēt. Sed
mereret' urbanitate exaudi
re. Uolebat ꝑplus int' igno
tos ⁊ q̄m int' caros causas
audire dicēs qd' int' illos p
teāt libere iniquum cognoscē
ex amicis uo eēt idem ꝑdit'
ē; q̄ quē ꝓferret sniam.
Amictis ecciius inuitabat'
⁊ i uerbū dñi ꝑdicabat ⁊ mul'
tos ab errore conuitebat aliꝫ
ꝓposito digressione in ꝑdica
tōne facē consueuit ⁊ tūc
dicebat dm̄ h' ad ꝑfcīn salu
tis alic' ordinasse sic in q̄dā
negiatore manicheoꝝ patu
it. q' in q̄dam ꝑdicatōne au
gustini. ut digressionē ipe fa
ciens ē hūc ꝑdicauiāt ꝯuslus
fuit. Eo tꝑe cum gothi
romā cepissent ydolatrie ⁊

infideles xp̄ianos plurimū in
sultabant pp̄ qd aug᷒ librꝫ
de ciuitate dei composuit in
quo iustos in hac uita debē
premi. Impios aūt florere. o
stendit ibi de duplici ciuita
te ierlm. s. ⁊ babilonica ⁊
earꝫ regibꝫ quia xp̄c rex ierlm
diabolus rex babilonis. Dicit quas
duas ciuitates. ut ide dicit
duo amores qui fabricant
quia ciuitatem dyaboli constituit amor
sui crescens usqꝫ ad contēp
tum dei ciuitatem dei. amor dei
crescens usqꝫ ad contēptū sui.
In diebꝫ aūt eius. anno dn̄i
.CCCC. lx. wandali totā
affrice prouinciam occupaue
runt uastantes oīa. nō parcentes
sexui ordini uel etati. post hec
aūt ad yponensem ciuitatem uenerunt
⁊ ipsam manu ualida obse
derunt. Sub hac tribulatione
aug᷒ precetēis sue senectutis
amarissimā ⁊ lugubrē duxit
uitam. Fuerūt qꝫ ei lacrime eius
panes die ac nocte cū alios
uideret occisos alios effuga
tos ecclīas sacerdotibꝫ uidua
tas ciuitates cū incolis dissi
patas. Conuocatis aūt fratribꝫ
dixit eis. ecce rogaui dn̄m ut
aut nos ab hiis periculis
eruat. aut patientiam tribuat
aut me de hac uita suscipiat
ne tot calamitates uidere
compellar. Et ecce qd petiit
optinuit ⁊ tercio obsidionis
mensis februarii laborans lec
to decubauit. Intelligēs
aūt dissolutionē sui corporis
imminere. psalmos vii penitentia
les quos scribi fecerat ipsosque in loco
contra parietem positos decum
bans legebat ⁊ ubertim ac iu
giter lacrimas fundebat
⁊ ut deo uacaret liberius et ei
intentio nullo impediri pos
set. an̄ .x. dies sui exitus
nullum ad se ingredi precep
it nisi uel cū medicus ingredere
tur. uel cum refectio portaretur.
Quidam aūt eger ad
eū uenit ⁊ ut ei manū impo
neret ⁊ ab infirmitate cura
uit ipsum instanter rogauit.
Cui aug᷒ dixit. quid est hoc fili
qd loqueris. putas si tale quid
facere possem michi hoc ipsum nō con
ferrem Ille aūt huius stabat
asserens quod in uisione preceptum
esset ut ad eum accederet ⁊ sani
tatē reciperet. Uidens aūt fidē
eius orauit pro eo ⁊ sanitatē
recepit. Et energuminos mul
tos curauit ⁊ plura alia
miracula fecit. In libro
xxii. de ciuitate dei duo mira-
cula.

de se tanquam de alio quodam
refert dicens: Ipponensem quandam
virginem scio que cum se o-
leo perunxisset, cui pro illa orans
presbiter lacrimas suas instilla-
verat, mox a demone fuisse
sanatam. In eodem etiam libro sic ait:
Scio enim episcopum semel pro adole-
scente quem non viderat orasse il-
lumque illico a demonio curatum
esse. Constat autem dubium non esse
quin de se loquatur, sed humili-
tatis causa se ipsum noluit nomina-
re. In eodem quoque libro de civitate
Dei ait quod cum quidam infirmus
incidi deberet et de eius morte
ob incisionem plurimum timeretur,
infirmus cum multis lacri-
mis Deum exoraret. Tunc pro eo
Augustinus oravit et sine aliqua inci-
sione sanitatem recepit. Demum-
que dissolutione corporis appropin-
quans hoc memoriale docuit,
nullum videlicet hominem quantumcumque
excellentis virtutis sine confessione
et eucharistia debere transire. At
extremam autem horam veniens,
membris omnibus sui corporis
incolumis, integro aspectu
atque auditu, anno etatis
sue lxxvi, episcopatus vero sui xl-
v, coram positis fratribus et oran-
tibus migravit ad Dominum. Te-
stamentum nullum fecit, quia unde faceret

pauper Christi non habuit. Itaque
Augustinus sapientie lumine perfulgidum,
propugnaculum veritatis et fidei
munimentum, omnes ecclesie doctores
tam ingenio quam scientia vicit
incomparabiliter, florens tam ex-
emplis virtutum quam affluen-
tia doctrinarum. Unde et beatus Remi-
gius Jeronimum et quosdam
alios commemorans sic con-
cludit: Hos omnes Augustinus inge-
nio et scientia sua vicit. Nam licet
Jeronimus vij milia volumina Ori- S' vij volumina librorum
genis se legisse fateatur, iste
tamen tanta scripsit ut non solis
diebus ac noctibus scribere libros
eius quis posset, sed nec legere
quidem accuitat. Volusianus
quoque cui apostolus epistolam scripsit
sic de eo dicit: Legi Dei deest quicquid
Augustinum contigerit ignorare. Jeronimus
etiam in libro de viris illustribus
sic de eo scribit: Augustinus episcopus vo-
lans per montium cacumina
quasi aquila et ea que sunt in radicibus
montium non considerans, multa
celorum spatia terrarum quesitus et
aquarum circulum claro sermone
pronuntiat. Denique in quanta
eum reverentia et dilectione Jeronimus
habuit patet in epistolis quas eidem
misit. Inter quas sic dicit: Domino
sancto ac ditissimo episcopo Augustino Jeronimus
omni quidem tempore beatitudinem tuam

Translatio sancti Augustini

eo quod decet honore veneratus
sum et hic tamen inter dilexi dominum
salvatorem. Sed et nunc si fieri posset
cumulo aliquid audivi et
plena cum plenius ut absque nominis
intentione. Ne unam quidem
horam praeterire pateris. Item
in alia epistola ad eundem absit quod
ut quicquam de libris beatitudi
nis tuae attingere audeam. Su
fficit enim mea probare et aliena
non carpere. Gregorius quoque in epistola ad in
nocentium Africae praefectum de li
bris eius sic ait quod expositionem sancti
Job vobis transmitti voluistis
nostro studio congaudemus. Sed
si delicioso cupitis pabulo sa
ginari beati autem patriote vestri opus
cula legite et ad comparationem
illius similaginis nostrum furfu
rem non quaeratis. Beatus insuper
Prosper in III libro de vita contem
platica sic de eo dicit. Sanctus Augustinus
episcopus acer ingenio suavis e
loquio saecularis litteraturae peritus
in ecclesiasticis laboribus operosus
in cotidianis disputationibus
clarus in omni actione compositus
in quaestionibus solvendis acutus
in convincendis haereticis circum
spectus in expositione fidei nostrae ca
tholicus in explanandis scrip
turis canonicis cautus. Bernardus quo
que de eo scribit Augustinus hic est va

lidissimus malleus haereticorum.
Post hoc autem cum barbara gens
terram illam occupasset et sancta
loca prophanarent fideles corpus
Augustini ceperunt et ipsum in Sardini
am transtulerunt. Transla
tis autem ab eius obitu annis
CCLXXX Liprandus devotus
Longobardorum rex audiens Sar
diniam a Saracenis depopu
latam sollempnes illuc nuntios
misit ut doctoris sancti reliquias
Papie deferrent qui magno pre
tio dato corpus sancti Augustini tulerunt
et ipsum usque Ianuam deportaverunt.
Quod devotus rex audiens usque
ad praedictam civitatem cum magno gaudio
obviavit eidem reverenter
excepit. Cum autem mane vell
ent corpus deducere nullo mo
do moveri potuit donec ibi rex votum
emisit quod si se inde deduci per
mitteret ibidem in suo nomine ecclesiam
fabricavit. Cum autem votum
fecisset statim sine omni difficulta
te inde deductum est. Rex autem
ut voverat adimplevit et ibidem
in honore sancti Augustini ecclesiam fa
bricavit. Ibidem miraculum
in die sequenti in quadam villa episcopatus
Terdonensis quae dicitur Casale
contigit et eodem modo ibidem in
honore sancti Augustini ecclesiam construxit.
Insuper villam ipsam cum habitatoribus

apendiciis suis concessisset servientibus sancti augustini pretio possidendam. Rursus idem rex uidebat sancto complacere ut suo nomine ecclesia fieret ubicumque ansisset et timens ne in alio loco quam ubi desiderabat locum sibi eligeret. et in omni loco ubi deuote cum corpore hospitabatur in honore ipsius ecclesiam fabricabat. Sicque die tertio cum gaudio in agno papiam deducitur et in ecclesia sancti petri que celum aureum dicitur honorifice collocatur. Post hec autem contigit plus quam xl. uiros de germania et gallia pergere et apostolorum limina uisitanda uariis infirmitatibus detentos sanitatis beneficium reportasse. Quorum quidam scannis infra se uehementes cum baculis alii se sustentantes. Alii priuati oculis post alios se tenentes alii contractas manus et pedes habentes pergebant. Cum autem ad siluam que dicitur narbonia in loco qui uocatur octaua uenissent sancti pontificalibus indutus eisdem apparuit et nominibus suis eos alacriter salutauit. dixitque ut papiam ad locum sue sepulture pergerent. et ibi sanitatis beneficium reciperent quod cum fecissent omnes peruenientes sanati sunt. Adolescens quidam quem machio malespine in carcere detinebat in tantum sitim ualidissima torquebatur quod urinam suam bibere cogeretur. Qui cum augustinum in suum adiutorium inuocaret media nocte augustinus ad eum in uisione uenit eumque ad flumen grauallo induxit et cum folio uitis linguam suam refrigerauit. Euigilans autem ita se refectum inuenit ut qui de urina bibere cupiebat iam de potu nectaris non curaret. Prepositus quidam augustini deuotus cum iam triennio infirmus et languidus iacuisset beatum augustinum suppliciter inuocauit qui in festo suo ei apparuit eique dixit. Surge cito et celebra mihi officium uespertinum qui statim sanatus surrexit et deuote uniuersa compleuit.

De decollatione sancti Johannis Baptiste.

Decollatio sancti Johannis baptiste .iiii. de causis instituta fuisse uidetur sicut in libro mitrali de officio inuenitur. Primo propter eius decollationem. Secundo propter ipsius ossium concremationem et collectionem. Tertio propter capitis ipsius

in uentōnē. Quarto pp
ipi[us] digiti tīslatōnē ꝛ ecce
dedicatōnē. ꝛ s[e]c[un]d[u]m h[oc] festū
istd a quib[us]dam diu[er]simo
de nōiat[ur]. s. decollat[i]o inuē
tio collect[i]o. dedicat[i]o. Pri
mo q[ui]d[em] celebratur h[oc] festū
pp ipi[us] decollatōnē q[uae] quid[em]
hoc modo f[a]c[t]a ē. Jam ut h[ab]e
tur in ystoria scolastica ho
des antipas filius magni
hodis romā p[ro]ficiscens ꝑ
frēm suū phylippū tra[n]si
tum faciens cum hodiad
uxore phylippi ꝛ s[o]r[or]em josep
hum sororem hodis agrippe
secreto pepigit q[uo]d in reditu
suo uxorem repudiaret. Qz
ux[or] .s. filiam arethe regis da
mascenorum minime latuit
ꝛ ideo nō expectato uiri redi
tu ad p[at]rem q[uam] totius festi
nauit. rediens aūt hodes ho
diadem phylippo ꝛ arethe
regem ꝛ hodem agrippam
ꝛ phylippū in suei inimici
ciam concitauit. Jo. aūt de
h[oc] eū arguebat. q[uia] s[e]c[un]d[u]m legē
q[uam] receperat fr[atr]is sui uxorem
ip[s]o uiuente s[ibi] minime h[abe]re
licebat. Uidens hodes q[uod] Jo.
eū tam dure sup[er] hoc redar
gueret. ꝛ q[uia] ob p[re]dicatōnē. et
baptm s[e]c[un]d[u]m iosephū magnā

p[o]p[u]l[u]m congregaret ip[su]m carc
ere uinculauit. uxori placere
cupiens ꝛ p[ri]mo subsequitis. Jo.
dep[re]hensum p[er]timescens ip[su]m
aūt occidere uoluit. ꝛ p[o]p[u]l[u]m ti
muit. Desiderantes aūt hodias
p[ri]us ꝛ hodes occasionē aliq[ua]m
inuenire ut Jo. occidere posset
uident int[er] se. cum d[i]xisset
hodes natalis sui diē corā
primus galilee sue p[ri]ma
pib[us] celebraret. ꝛ puelle sal
tanti filie hodiadis quicq[ui]d
peciet se ē daturum iuram[en]to
firmaret. ꝛ ip[s]am capud Jo.
petente illud ē pp iuram[en]tum
f[a]c[t]m eū t[ri]buere op[or]teret. s[ed] de
iuram[en]to f[a]c[t]o se contristari
simularet. Qui eni[m] hanc
[con]fusionem. ꝛ simulatōnē ha
buerit uidet[ur] in uiu in scola
sticis hystoriis ubi s[ic] dicit[ur].
Credibile ē q[uo]d hodes cum
uxore de beati. Jo. nece sub tali
occasione facienda prius se
creto tractauerit. Jt. Jo. i[n] glo.
So forte iurauit ut occasio
nē inueniret occidendi. Na
si illa p[at]ris uel matris postu
lasse interitum. hodes non
utiq[ue] consensisset. Ordina
to q[ui]d[em] conuiuio puella cor[am]
hora coram oīb[us] saltat.
placet cunctis ꝛ e[st] quitq[ue]

pecierit datur. Rex iurat. A
matre premonita caput Jo.
expostulat. Sed et insipiens here
rodes propter iusiurandum se contri
statum simulauit eo quod ut dicit
rabanus tenere iurasset quod
facere oporteret. Sed tristitiam pre
ferebat in facie cum letitiam
haberet in mente. Excusat sce
lus iuramento ut sub occasi
one pietatis impius fieret. Igitur
spiculator mittitur caput precidere
puelle datur. et a puella ma
tri adultere presentatur. Augustinus occa
sione huius iurationis mittat
in sermone quodam quod fecit in de
collatione sancti Jo. baptiste. Tale
exemplum fuit. Fuit quidam
homo innocens et fidelis
a quo audiuit quod narro. cum
enim quidam negasset quod ei ac
comodauerat uel quod debebat
commotus ille prouocauit eum
ad iusiurandum. Ille qui iura
uit et ille perdidit. Videbat
ergo in ipsa nocte se ad iudicem
raptum et ab eo interrogatus
fuisse hiis uerbis. Quare pro
uocasti hominem ad iurationem
quem sciebas esse falsum iuraturum.
R. Ille negauit michi rem meam.
Et iudex melius erat ut rem tuam
perderes quam ut animam eius falsa iu
ratione perimeres. prostratus ergo

tam grauiter cedi iussus est
ut in dorso euigilantis pla
garum uestigia appareret. Sed in
dultum est illi. Hec Augustinus. In
hac autem die Johannes decollatus
non est. Sed circa dies azimorum anno
precedente passionem Christi occi
sus fuit. Sed ut propter ecclesiastica sacra
menta dominica minor cederet
maiori hec exclamatur. Io. ergo
dicens Johannes scolarum titulum
magister uite. sanctitatis forma
norma iustitie uirginitatis
speculum. pudicitie titulus.
castitatis exemplum. penite
ntia. peccatorum uenia. fidei dis
ciplina. Johannes maior homine.
par angelis. legis summa. e
uangelii sanctio. apostolorum uox.
silentium prophetarum. lucerna mun
di. precursor iudicis totius
medius trinitatis. Et hic tantus
datur incestui. traditur adultere.
adducitur saltatrici. Herodes
autem impunitus non huit. Sed in
exilio dampnatus fuit. Nam
sicut habetur in ystoriis scola.
Alter Herodes. scilicet agrippa cum
esset uir strenuus. Sed pauper
prenimia paupertate desperans.
quandam turrim intrauit ut
ibidem se fame afficiens in
moreretur. Sed cum herodiades
soror sua audisset. uiro suo

herodi terrore supplicauit.
ut inde eum educeret. et mi
nistraret necia. Qui cum fe
cisset et ambo in uicem appel
larentur. herodes tetrarcha
meo incaluit et herodi agrippe
beneficia que ei contulerat in
perpetrauit. Et ex hoc ille ue
hementer dolum et romam proficis
cens itim agaio cessare in gratiam
est receptus ut ei duas tetrar
chias. s. lisanie et abiline tri
bueret et regem in iudeam in
posito diademate destinaret.
Videns herodias quod frater eius ha
beret nomen regis uiro suo in
molestis precibus insistebat
ut romam pergeret et ei similiter regnum
compararet. Ille uero cum mul
tis diuitiis habundaret acqui
escere nolebat. magis diligens
ocium quam honorem laboriosum.
Tamen uxoris deuictus precibus
romam cum uxore perrexit. Quod
agrippa intelligens cesari li
tteras destinauit quod herodes cum
rege parthorum amicicias firma
uerit et romano imperio uoluerit
rebellare et in argumentum huius rei
significauit ei quod in ciuitatibus
suis haberet arma que sufficerent
lxx. milibus armatorum. lecta autem
epistola gaius. q. aliunde in ca
piens herodem de statu suo

interrogauit. et inter cetera utrum tan
ta copia armatorum esset in urbibus
quantam ipse audiuerat requisi
uit. Quod ille minime negauit
numerum esse credens quod herodes agri
ppa supplesset ipsum in exilium
relegauit. uxori autem eius que
erat soror herodis agrippe quam in
maxime diligebat potestatem
tribuit ut in ciuitatem suam rediret.
Ipse autem uirum suum in exilium uo
luit comitari dicens quod illum
quem communicauit in prosperis non
derelinqueret. Tam ad urbis lugdu
num que de portata fuerunt. et ibi
uitam miserabiliter finierunt
hec ystoria scolastica. Secundo fuit ipsius
ossium concrematione et collectio
ne. que ipsa die secundum quosdam
concremata fuerunt. et a fidelibus
collecta. unde quasi secundum martirium
hic festum celebratur. Sicut enim
legitur in. xii. ystorie. ecclesiastice cum
enim discipuli iohannis corpus eius
apud sebastem urbem palestine
inter heliseum et abdiam sepe
lissent. et ad eius tumulum
multa miracula fierent. iuben
te iuliano apostata gentiles
ossa eius sparserunt et post col
lecta et igne concremata in pul
uerem redigerunt et per agros
uentilauerunt. et ideo secundum martiri
um passus quandam enim uidetur

l; quidā rep̄sentant nescien
tes eius ossa inde concrematū
Cum aūt ad cremand' collige
rent' ut h̄r' in ystoria scola.
Quidam monachi iero
solimis uenientes latenter'
colligentib; se miscuerūt
et magnā eor' p̄tem tulerūt
ip̄aq; ossa ad philippū Ieroso
limitanū ep̄m detulerūt
Qui postmod' ea athana
sio alexandrino ep̄o misit
postmod' uō theophylus
eiusdem ciuit' ep̄s ea in templo
serapis a sordib' purgato
reposuit et in honore bti. Jo.
basilicam construxit. h' ysto
scol. Sicut aūt herodes qui ei'
capud cesium suor' penā p̄tu
lit sic et iulianus apostata
qui eius ossa conbuxi ui'
sit ultiō d'ina p̄cus de cuiū
p̄cussione h̄r' in ysto. scī
iuliani que ē post conuersi
onē scī pauli. Tertio p̄
capitis inuentōm. Nam
in hac die ut aiunt capud
ei' repertum ē. Sicut eñ dr'
in .xi. li. ecclastice ystorie.
Jo. In dc̄o castello arabie
macherunta uinctus fuit et
capite truncatus. Herodias aūt
capud ei' in ierlm fec' deferri
et iux' herodis habitaculū.

caute sepeliri timens ne p̄pha
resurgeret. Sicut cum corp' ca
pud sepultū fuisse. Tempore
eñ marciani principis ut
h̄r' in ysto. scol. Jo. capud
suū duob; monachis qui
ierosolimā uenerant reue
lauit. Qui primo in edissā
urbem a quod' figulo paup
imo furtiue platum et in
quod' specu in urna subterra
nō p' uo tp̄r ignorabilit' mo
ditum. Q'dm Jo. marcello i
eodem moranti. ostendit et ille q̄m
tot' hoc ep̄o intimauit. Ep̄s
g' et clerus capud ip̄m reuerenter
lauauerūt et in ciuit' de
tulerūt constituerūtq; festū
decollatōnis Jo. sollempnit'
celebrari. Ip̄m aūt capud postmod'
constantinopolim et inde
gallias .s. pictauiā in q'd
monastio ē translatū. Ubi ei'
meritis multi mortui resusci
tati sunt. Et sicut punit' ē
herodes qui Jo. decollatū ē et
iulianus apostata qui ei'
ossa conbussit. Sic et herodias
punita ē. que puelle ut capud
peteret suggessit. et ip̄a puella
que hoc petiit. Quidam aūt
dicūt qd' herodias in exilium
dampnata nō ē. nec ibi defuncta. Sed
cum capud Jo. in manibus

tenēt ⁊ eidē ī gaudens ꝑlimū
insultaret · diuino nutu capꝫ
ipi̅u in eī faciē insufflauit
⁊ illa ꝓtinus expirauit.
Filia uo̅ eius cum sup̅ gla
ciem ambularet sub ea g
lacies resoluta ē ⁊ ip̅a in a
quis continuo prefocata ē.
In cronica uo̅ dr̅ qđ t̅rā
ip̅am uiuam deglutiuit
Quarto ꝓp̅ digiti ip̅ī trās
latōnē ⁊ eccl̅ie dedicatōnē
digitus ei̅ suus qđ osten
dit fert̅ comburi nō potuit
Vn̄ apđ q̅sdā monachis ip̅e
digitus repertus ē q̄ post
modū · ut h̅r̅ in ẏstor̅ · scō ·
sc̄a tecla trās alpes attulit
in eccl̅a sc̄i maxēi collocauit
h̅ ē testat̅ magr̅ · Jo · beleth ·
dicēs qđ p̅dc̄a sc̄a tecla te
cla ip̄m digitum qui con
buri nō potuit de ultra ma
rinas ꝑtes in normānīā
attulit · ⁊ ibi in honore sc̄i
Jo · eccl̄am fabricauit · q̄m
eccl̄am ut ibiđ dr̅ quidam
hac die dedicatam fuisse
asserunt · Vn̄ a dn̄o pp̄ statu
tum fuit · ut h̅ dies ꝑ totū
mūdū celebris h̅ret̅ · Apud
maxentiā urbem gallie ·
matrona q̄dam · Jo · bap̄ · ual
de deuota dn̄m instantiꝰ

exorabat · ut sibi de reliquiis
Jo · aliq̄ aliquid donaret̅ · Cū
aūt nec orando ꝓficē se ui
deret se uidet iuramento se
astrinx̄ qđ actenus nō cō
mederet donec q̄ petebat accip̅
et · Cum aūt dieb̅ aliquib̅
ieiunasset pollicē sup̅ altare
miri candoris uidit · ⁊ dei
donū leta suscep̅ · Tres aūt
ep̄i illuc accurentes cum
quilib̅ de illo pollice ꝑtem
uellet accip̅e · tres sanguīs
guttas stillāre in linteo su
ꝑposito uidētes stupuerūt
⁊ singli singlas meruisse
letati sunt · Theodolina
regina longubardor̄ mo
doecie iux̄ mediolanū nobi
lem eccl̄am in honore sc̄i · Jo ·
bap̄te cōstrux̄ ⁊ ditauit · p̄
cedente t̅p̄e constanti? impa
tor uolens ẏtaliā a longo
bardis eripe quodā uiro qui
sp̄m ꝓph̅e h̅uit de exitu b
elli quesiuit · Qui in nocte
orōni uacans mane · R̅ ·
Jo · eccl̄am regina cōstrux̄ ·
⁊ ip̄e ꝓ longubardis cōtinue
int̅cedit · ⁊ ideo sup̄ari non
poss̄ · Veniet aūt tempꝰ q̄
locus ille despiciet̅ ⁊ tūc
supabunt̅ · Qđ t̅p̄e karoli
fuit completū · Vir q̄dā

magne uirtutis ut ait Gregorius in dyalogo nomine satullus cum quedam dracone a longobardis captum in sua custodia tali conditione recepisset ut si fugeret ipse pro eo sententiam capitalem subiret. coegit predictus satullus ipsum draconem ut fugeret et se liberaret. Quapropter predictus satullus ad decollandum ductus et ad hoc fortissimus spiculator eligitur. de quo dubium non erat quin uno ictu caput eius abscideret. extentoque collo cum carnifex forti ictu brachium cum ense in altum leuasset. ille protinus ait. Sancte Jo. suscipe illum. statimque brachium percussoris riguit et erecto in celo gladio inflexibile mansit. prestitoque iuramento quod deceto nullum xpianum feriret. uir dei pro eo orauit et brachium statim deposuit.

De sancto felice presbitero.

Felix presbiter et frater eius similiter felix presbiter dyocliciano et maximiano oblati sunt. Quorum senior cum ad templum serapis ut ibidem sacrificaret adductus esset insufflauit in faciem statue et statim cecidit. Ductus aliud ad statuam mercurii pariter insufflauit et protinus statua cecidit. Ductus tercio ad simulacrum dyane similiter fecit. Interque in eculo ductus est. Quarto ad arborem sacrilegam ut ibidem ymolaret. Qui in flexis genibus orauit et in arborem insufflauit eam radicitus subuertit et simulacrum cum ara et templo arbore corruente contremuit. Quod cum prefectus audiret. eum ibidem decollari precepit et corpus eius lupis et canibus derelinqui. Tunc quidam in medium repente prosiliens xpianum se libere confessus est. Ambo que se inuicem osculantes. ibidem insimul decollati sunt. xpiani nomen eius ignorantes eum audactum uocauerunt eo quod sancto felici auctus sit ad coronam martirii. Quos cum xpiani in fouea quam arbor fecerat sepelissent pagani eos fodere uolentes protinus a dyabolo sunt arrepti.

De nomine.

Egidius dicitur ab e quod est sine et geos terra et dians clarum siue diuinum. Ipse namque fuit sine terra per terrenorum despectionem clarus per scientie illustrationem diuinus per amorem qui assimilat amantem amato.

De sancto Egidio.

Egidius atheniensis ex regia stirpe progenitus

⁊ sacris litteris eruditus ab i-
fantia dum quadam die ad e-
cclesiam pergeret. Quidam ergo
in platea iacenti ⁊ elemosinam
petenti tunicam suam tribuit
quam indutus sanitatem inte-
gram mox recepit. Post hec pa-
rentibus suis in domino quiescen-
tibus patrimonium suum christum fecit
heredem. Quadam vice
dum ab ecclesia rediret vir quidam
a serpente percussus eidem
obvius extitit. Quem oratione fu-
sa egidius perimens virus
fugavit. Quendam quoque de-
moniacum in ecclesia cum ceteris
existente ⁊ fideles clamoribus
suis turbantem egidius demone
fugato sanavit. Metuens tamen
humani favoris formidans pe-
riculum clam litus maris pe-
tiit ⁊ quos nautas in mari
periclitantes conspiciens. facta
oratione omnem tempestatem seda-
vit. applicatis quoque nautis. au-
dito quod romam tenderent gratias
⁊ ei nautis egerunt ⁊ quod eum
gratis secum veherent promiserunt.
Cum ergo arelatem venissent
⁊ biennio cum sancto cesario
eiusdem civitatis episcopo man-
sisset. ⁊ ibidem quendam triennio
febricitantem curasset heremum
cupiens. clam discessit

⁊ cum veredunio sanctitate con-
spicuo diu mansit. ut
sterilitatem terre suis meritis fu-
gavit. Sed dum utique mira-
culis coruscaret humane lau-
dis timens periculum relicto eo
interiorem heremum penetravit
ubi quandam antrum ⁊ quandam
fonticulum repperiens quandam
nicho cervam. divinitus prepa-
ratam. ibidem habuit nutricem
que certis horis lactis usl imo
mam se prebebat. Quem cum idem
regis pueri venarentur per ceteras
videntes cervam ceteris con-
temptis hanc cum canibus
insecuntur. A quibus dum vehe-
menter urgeretur ad pedes sui con-
fugit alumpni. Ille vero ad-
mirans quod preter solitum sic
mugiret exiens ⁊ venator-
es audiens dominum exoravit
ut quam ei tribuerat nutricem
servaret. Canum autem nullus in
iactum lapidis. ausus est
appropinquare. Sed cum nimio
ululatu ad venatores rever-
tebantur. Nocte ergo superveni-
ente domum redierunt. Sequen-
ti die illuc revertentes casso
labore domum iterum redierunt.
Quod dum rex audisset venit
ut erat suspicatus cum episcopo ⁊
multitudine venatorum illuc p-

peraunt. Sed cum canes ubi
prius accedere non presumerent. sed
omnes ululando redirent lo
cum uepriium desitantem mac
cessibilem igitur tantum eam dede
runt. Unus autem incaute sa
gittam dirigens ut inde e
uam educeret uirum dei precaua or
anti graue uulnus inflixit.
Sed milites semitam ferro aperien
tes ad ipsius deuenere speluncam.
et uidentes senem habitu mo
nachali uestitu. canicie autem
et etate uenerabilem. Ceruam
quoque ad eius genua prouolutam
solus episcopus et rex compeditus
adierunt ceteris retro stare
iussissent. Et interrogauerunt
eum quis esset. et unde uenisset
aut cur tam horrendam densam
uastitatem petisset. Sui quis
eum uulnerare tam grauiter
presumpsisset. Quibus cum ad
singula respondisset et illi ab eo
humiliter ueniam postulassent
medicos sanando uulneri transmi
serunt. et multa donaria obtu
lerunt. Sed ipse nec medicinam ad
hibere uoluit. et munera con
tempnens ad ipsum nec non respexit.
quin potius sciens uirtutem
in infirmitate perfici dominum ex
orauit ne ei diu uiueret sani
tati pristine redderet. Sed cum

rex eum frequenter uisitaret
et pabulum salutis ab eo re
ciperet immensas diuitias ob
tulit. Sed ille eas penitus re
cipere recusauit ad monens ut
ibidem monasterium construeret in
monachici ordinis disciplina
uigeret. Quod cum rex fecisset
uictus egidius lacrimis et pre
cibus regis postquam plurimum
renuisset illius monasterii curam
suscepit. Huius famam rex karo
lus ut audiuit eius in presen
tiam aduentus reuerenter eum
suscepit. Quod inter cetera salutis
colloquia rex eum rogauit ut
dignaretur pro eo oraret. quia quoddam
facinus enorme commiserat quod
nulli umquam nec ipsi sancto confiteri au
deret. Sequenti ergo dominica dum e
gidius celebrans pro rege ora
ret angelus domini eidem apparens
cedulam super altare posuit in
qua scriptum erat per ordinem peccatum
regis et egidii precibus iam esse
dimissum. Si tamen penitens
et confitens ab illo deinceps
abstineret. Adiunctum quoque erat in
fine quod quicumque quis sanctum egidi
um pro quocumque commisso inuocaret
si tamen ab illo desisteret eius meri
tis esse dimissum non dubitaret.
Oblata ergo regi cedula peccato
suo rex agnito ueniam humiliter

postulavit. Egidius autem
cum honore rediens apud
nemausensem urbem filium
principis qui tunc obierat
suscitavit. Post aliquot
vero tempus prenuntians mo
nasterium suum non longe ab
hostibus evertendum romam ad
iit et privilegia ecclesie sue du
oque hostia cipressina in qui
bus sculpte erant ymagines
apostolorum a papa impetravit dimi
ttens ea in tyberim divino
regimini commendavit et ad mo
nasterium rediens et predicta hostia
in portu invenit et gratias a
gens deo qui ea inter tot ma
ris pericula illesa servasset
ea in liminibus ecclesie sue ad
decus ecclesie et monumentum
pacti romane sedis collocavit.
Tandem dominus diem sui obitus
per visionem ei per spiritum revelavit.
Quem cum ille fratribus indicasset
et pro se orare suadens in domino
feliciter obdormivit et cla
ros angelorum eius animam in ce
lum ferentium plurimi se au
disse testati sunt.

De nativitate beate Marie.

Nativitas
gloriose virginis
marie ex tribu iuda et regia
stirpe duxit originem. Mathe
us et lucas non generationem
marie sed ioseph describunt ioseph
qui tamen a conceptione christi pe
nitus alienus fuit quia con
suetudo scripture fuisse dicitur
ut non mulierum sed virorum generationes
texerentur. Verissime
virgo beata ex progenie david d
uxit originem. Cum christus
de sola virgine natus sit
manifestum est quod ipsam virginem
ex david natam esse. Et hoc ex
cathena nathan. David enim inter
ceteros habuit duos filios scilicet
nathan et salomonem. Ex
cathena quidem nathan filii david
ut testatur Johannes damascenus
levi genuit melchi et pant
ham. Panther genuit barph
anta. Barphanter genuit joa
chim qui genuit virginem
mariam. Ex cathena salo
monis nathan habuit uxorem
ex qua genuit jacob. Defuncto
autem nathan melchi ex tribu
nathe qui fuit quidem levi
filius autem pantheris nupsit uxori
nathan. Mat autem jacob
genuit ex ea heli. Facti sunt ergo
fratres uterini jacob et heli. Jacob
quidem ex tribu salomonis. He
li autem ex tribu nathan. Sine
liberis et accepit jacob frater eius
qui erat ex tribu salomonis uxorem
eius et suscitavit semen fratri eius et

gen̄ · Joseph q̄ natū nō ei⁹
fili⁹ · Jacob ex descentōne sa
lomōis · s̄m aūt legem qui
ex nathan · Nam filii qui
nascebant̄ s̄m naturam q̄ eāt
gn̄atus s̄m aūt legem
defuncti h̄ damascenus·
Joachym aūt accep̄ uxorē
nōie annā que h̄uit sororē
nōie hystmiam · hec autē
hystmia gen̄ elysabeth · he
lisabeth · Jo · baptā · Anna
aūt tres uiros h̄uisse dr̄ ·
· s · Joachim · Cleopha · et
salomē · De primo aūt
uiro · s · Joachim unā filiā
· s · mariam matrē aūt dn̄i
gen̄ · Mortuo Joachim accep̄
cleopham frēm Joseph · et
genuit ex eo aliam filiā
q̄m simili · mariā uocauit ·
q̄ alpheo postmod̄ in cōiu
gem sotiauit · h̄ āmaria
ex alpheo uiro suo · iiij · filios
gen̄ · s · Jacobum minorē ·
Joseph iustum · qui ꝯ barsa
bas symonē ꝯ iudā · Mor
tuo s̄o uiro Anne tercium
accep̄ nōie salome ex quo
aliā filiā gen̄ · q̄m rursus
mariā uocauit ꝯ zebedeo
in coniugē tradidit · h̄ aūt
maria ex zebedeo uiro suo
duos filios gen̄ · s · Jacobū

maiorē · ꝯ Johēm euuāg̃ · Vn̄
ꝯ de h̄ extant usus · Anna
solet dici · tres concepisse
marias · Quas genuere
uiri · Joachim · cleophas ·
salomone · Que has dux
ere uiri · Josep alpheus et
zebedeus · prima pepit x̄ · in
cū symone iuda · Terciam
maiorem · Jacobum uolu
cremq; Johem · Quet mi
uidet̄ quō bt̄a maria potu
ērit ēē cognata helisabeth
ut supi⁹ ostn̄sum ē · Constat
ē helisabeth uxorē fuisse
zacarie que erāt de tribu le
ui ꝯ s̄m legem quilibet
de sua tribu ꝯ familiam
ducē debebat uxor̄ ꝯ ipsam
de filiabus aaron lucas
fuisse testat̄ · Sed sciend̄ ē q̄
ꝯ ipsa aaron ꝯ ioiada sūmi
sacerdos · ambo de tribu iuda
duxer̄ uxores · Vn̄ tribus
sacerdotal' ꝯ regalis cogna
tōne sup̄ ad inuicē p̄bant̄
coniuncte · potuit aūt ut dr̄
beda h̄ cōiunctō retentōn
tp̄e fi̇ datis nuptui feminis
de tribu in tribum vbi
manifeste btām mariam
que de tribu regia descen
dit cum sacerdotali cognati
onē gn̄is h̄uisse ꝯ staret

Jacobū s̄ minorē · et Joseph iustū pepit ·

⁊ ita beata maria de utraq;
tribu erat. Voluit enim dñs
ut hee due tribus privilegia
te p̄p̄ misterium ad invicem
miscerentur. quia ip̄e dñs de eis n
asciturus erat qui uerus rex ⁊
sacerdos pro nobis offerre ⁊ fideles
suos in militia huius vite p
ugnantes regeret ⁊ post vic
toriam coronaret. quod ẽ in
nõie xp̄i. i. in unct⁹ quia soli sa
cerdotes et reges ⁊ p̄phe in le
ge veteri ungebantur. Vñ ⁊ nos
a xp̄o xpiani dicimur ⁊ genus
electum ⁊ regale sacerdotium
appellamur. Sed et quod dicebatur
quod mulieres tm̄ sue tribus
hominibus nuberent deinde fuisse
constat quia ne divisio sortium
confunderetur. quia non levitica
tribus sortem tribus inter ce
teras non habebat mulieres de illa
tribu nubere poterant cui vo
lebant. Hystoriam autem
nativitatis virginis bte. Jo
ut in p̄logo refert Adolescē
tulus in quodam libro legi.
Sed in lr̄m post tp̄is ut se idē
legisse recoluit rogatus trãs
scripsit. Joachym namq; ex
galilea ⁊ civitate nazareth
sanctam annam ex civitate bet
leem duxit uxorem. Ambo autem
iusti erant ⁊ sine reprehensione

In omnibus mandatis dñi ince
debant omnemq; substan tri
unpartite dividebant. Vnam
partem templo ⁊ templi ser
vitoribus impendebant aliam pe
regrinis ⁊ pauperibus erogabant.
Tertiam vero ⁊ familie sue usibus
reservabant ⁊ ita per annos. xx.
prolem ex coniugio non habentes
rogaverunt dñm quod si eis sobo
lem concederet eam servitio dei
manciparent. Cuius rei gra
cum singulis annis in tribus
festis precipuis ierlm frequenta
bant. In festo enceniorum
ioachym cum tribulibus suis
ierlm ascendit. ⁊ cum ceteris
ad altare accedens oblationem
suam offerre voluit. Quem
videns sacerdos cum indigna
tione nimia repulit ⁊ cur ad
altare dei accedere presumeret incre
pavit asserens non esse conveni
ens maledicto legis obnox
ium oblationem dño legis off
erre. vel inter fecundos ⁊ fecundum
⁊ qui p̄lem dei non auxit astare.
Joachym igitur sic confusum esse
se videns pro pudore domum re
dire noluit. ⁊ simul cum contri
bulibus suis qui hoc audierunt
tm̄ obprobrium sustineret. Se
cedens igitur ad pastores suos
cum ibi aliquamdiu fuisset quadam

die soli angl's appūit cum
magna claritate · ꝫ de ei᷒ visi
one turbatū ne timeret admo
nuit dicens · ego sum angl's
dei missus ad te ut anūtiem
p̄ces tuas ēe exauditas ēe
ꝫ elemosinas in conspectu dei asscē
disse · Vidi enim pudorē tuū
ꝫ audivi sterilitatis opprobriū
nō recte tibi obiectum. peccati
quippe nō nature · ultor est
deus · ꝫ ideo cum alicui᷒ uterum
claudit · ad hoc facit ut mira
bilius denuo aperiat ꝫ nō libi
dinis ēe q̄d nascitur sed divini
fore mun̄s cognoscatur. prima
gentis nr̄e mater · sarra nō usq;
ad nonagesimū ānū sterilita
tis obprobriū ptulit ꝫ tam
ysaac cui rep̄missa erat gē
tium bn̄dc̄o gn̄avit · Ra
chel ꝫ nōne sterilis fuit et tn̄
Joseph genuit nō qui toti᷒ egip
ti dominium optinuit habuit · Quis
fortior samsone · vel sanctior
samuele · ꝫ tn̄ hii ambo ma
tres steriles habuere bonos gᷓ crede
dilatatos diu conceptus ꝫ
steriles partus mirabiliores
ēe solere · pro inde anna uxor
tua pariet tibi filiam ꝫ voca
bis nomen ei᷒ mariam · Hec ut
voluisti erit ab infantia
dn̄o consecrata · ꝫ adhuc ex u

tero matris sue spiritu sancto plena
ne fornicetur inter plures
in templo dei semp̄ morabitur
ne quid sinistri de ea aliquis
suspicetur · Et sic ipsa ex sterili
matre nascetur · Ita mirabiliter
ex ea altissimi filius generabitur
cui nomen erit ihc · ꝫ per eū omnibus
gentibus erit salus · et hoc tibi
signum erit cum perveneris ad auream
Jerosolimis portam · annam
uxorem tuam habebis obviam quę
de tua tardatione sollicita
tunc in conspectu tuo gaude
bit · hiis dictis angelus ab eo d
iscessit. Anna ei᷒ cum amare
fleret ꝫ quo vir suus ivisset
ignoraret idem angelus eidem
apparuit ꝫ que eadem que viro n
nuntiaverat patefecit · Addens
ut pro signo ierlm ad auream
portam pergeret ꝫ ibidem viro
suo redeunti obviaret · Igi
tur iuxta angeli preceptum ambo
sibi invicem obviantes de mu
tua visione letati · ꝫ de ple
promissa securi adorato dn̄o
domum redierunt · divinum promissum
hilariter expectantes. Anna
igitur concepit ꝫ filiam peperit · ꝫ
nomen ei᷒ mariam vocavit ·
Completo itaque per tempus
oblactationis tempore ad templum
dn̄i cum oblationibus virgines

adduxerunt. Erant autem circa templum iuxta xv. ascensionis gradus. Nam quia templum in monte erat constitutum altare holocausti quod foris erat adiri nisi per gradus non poterat. In horum itaque novissimo virgo constituta cunctos sine adiutorio ita conscendit hac si iam etatis perfecte fuisset. Et perfecta quidem oblatione filiam in templo cum aliis virginibus dimittens ad propria redierunt. Virgo autem cotidie in omni sanctitate proficiens ab angelis cotidie visitabatur.

Quarto autem decimo etatis sue anno pontifex publice nuntiavit ut virgines que in templo instruebantur et etatis tempus implessent ad domum reverterentur ut viris legitime iungerentur. Cum mandato cum ceteri paruissent sola virgo Maria hoc facere non posse respondit. Tum quia parentes sui eam domino sui domini servitio mancipassent, tum quia virginitatem suam domino ipsa vovisset. Tunc anxiatus pontifex eo quod nec contra scripturam que dicit: Vovete domino, votum infringendum vitaret nec morem genti insuetum introducere auderet. Adveniente quoque festivitate iudeorum senioribus convocatis omnium. Et una fuit sententia ut in re tam dubia consilium domini quereretur. Cum autem omnes orationi insisterent et pontifex ad consulendum dominum accessisset mox de loco oratorii vox intonuit dicens cunctis audientibus ut quicumque de domo David nupciabiles coniugati non erant singuli virgas singulas ad altare deferrent et cuius virgula germinasset et in cacumine eius secundum Ysaie vaticinium spiritus sanctus in columbe specie consedisset, ipse proculdubio esset cui virgo desponsari deberet. Erat autem inter ceteros Joseph de domo David cui cum incongruum videretur ut vir iam provecte etatis tam tenerrimam virginem duceret in uxorem ceteris virgas suas offerentibus solus ipse virgam suam subtraxit. Unde cum nichil divine voci consonum appareret pontifex iterato dominum consulendum putavit. Qui respondit quod solus ille virgam suam non attulit cui virgo desponsari deberet. Proditus itaque Joseph cum virgam suam attulisset et ipsam illico flore

germinasset. et in cuius cacumine
columba de celo veniens
conscendisset. loqui de omnibus
patuit ipsi virginem desponsandam
sanctam fore. ¶ Desponsa
ta g' virgine joseph ipse quidem
in civitatem suam bethleem
resedit domum suam dispositu
rus. et nuptias necessaria provi
surus. Virgo autem maria cum
.vii. virginibus coetaneis et col
lactaneis suis quas ab osten
tione miraculi a sacerdote ac
ceperat. ad domum parentum in
nazareth reversa est. In diebus
autem illis angelus gabriel
ei apparuit et de ea nasciturum
dei filium nuntiavit. Dies
autem nativitatis virginis aliis tempore
latuit. Contingit g' ut qui
dam vir sanctus sedule contem
platione insistens singulis
annis .vi. idus septembris
in oratione positus iocundis
simam angelorum sollempnitatem
audiret. Cumque super hoc devo
tissime revelationem peteret cur
quolibet illa tantum die et non alia
hoc audiret. Demum recce
pit responsum quod virgo gloriosa
maria tali die fuerat mundo
nata et ideo hoc manifestaret
filiis ecclesie sancte. ut concordes
fierent in hac celebritate ce
lestis curie. Cum autem hoc
summo pontifici et aliis in
timasset. et illi orationibus et
ieiuniis scripturis et antiqui
tatum testimoniis veritatem
comperissent. hunc diem
ultra in honorem nativitatis
virginis celebrandum statue
runt. ¶ Octava autem nati
vitatis beatissime virginis o
lim non celebrabantur. Sed dominus
innocentius .iiii. ipsam insti
tuit celebrandam. Cuius hec
causa fuit. gg. eius x lx. per mor
tem mediam sublato de
medio romani omnes cardi
nales in quodam conclavi
incluserunt. ut citius ecclesie pro
viderent. Sed cum per plures di
es concordare non possent. et
ipsi a romanis multas mo
lestias sustinerent noverunt
regine celi quod si eius meritis
concordarent. et liberi ad ire pos
sent. octavas nativitatis
domine neglectas de cetero sta
tuerent celebrandas. Sicque
in dominum celestinum convenerunt
et liberati per dominum innocentium
votum adimpleverunt. Celesti
nus autem modico tempore super
vixit. et ideo per eum adimpleri
non potuit. ¶ Et notandum
quod tres nativitates ecclesie.

sollempnizat. s. natiuitatē
x̄. beatissime ūginis marie
Et Jo. baptē. que tres desig
nant tres natiuitates spūa
les. Cum Johēs namqȝ in
aqua. Cum maria in pēnia.
Cum xp̄c renascat in glā. Cū
ḡ natiuitatem bapt̄ indultis
oporteat p̄cedē confessionem
et glīe simili. in deo. Ille due
merito uigilias. sȝ cū pēnia
tota sit p̄ uigilia nō oportu
it ut uigiliam hr̄et. octa
uas uō ōs hn̄t. quia omnes ad oc
tauam anelant. Miles
quidā ualde strenuus: et
b̄te marie mltū deuotus ad
tornamētū uadēs quodā pri
mo monastiū ad honorē
b̄te marie constructū inti
nere repētū missam auditu
rus intrauit. Cum autē
missa misse succedē. et ille ob
honorē uirginis nlla uellȝ
p̄termitte. tandē monastiū
exiens ad locum conctus p̄
parabat. Et ecce redeuntes
eidem occurrunt et eū strenu
issime militasse referunt
Quidum ōs qui ad eūnt ass
erent. et vniuisi eū strenuissime
militasse vnanimit̄ accla
marent. nō nō. et quidā qui se ∴
eidem offerēnt p̄ pendēs uir dis

cretus in. banā reginā urba
no modo se honorasse. quicquid
acciderat manifestauit. et ad mo
nasterium rediens filio uir
ginis decetero militauit.
Epus quidā qui b̄tam mariā
in sūma reuerentia et deuo
tōne habebat quādam eccām
b̄te marie in nocte media ex
deuotōne adibat. Et ecce
ūgo uirginū comitata uni
uerso ūginū choro uehementi
uiro occurrit. et sūmo cum honore
susceptū ad eccām ad quā ten
debat ducere cep̄ p̄cedentibȝ
duabȝ de choro puell̄ atqȝ di
centibȝ. cantemus dn̄o socie
cantemus honorē. Dulcis a
mor xp̄i p̄sonet ore pio. Quos
uersus totus alius chorus
ūginū resumēdo p̄cantauit
p̄ deceqȝ bine cantatrices binos
qui sequunt in ordine uersus
subsecute s̄. Primi aduna
runt. sicqȝ uirū dei cū tali
p̄cessione usqȝ ad eccām du
abȝ semp incipientibȝ et ce
teris r̄ndentibȝ. Que
dam mlr̄ solatio uiri sui de
stituta vnicū filiū habebat quem
tenerime diligebat. quadā
aūt uice filius eius ab inimi
cis capit̄ et in custodia vin
culatr̄. Que illa audiens mo

∴ ab eo capto dicebant se

solabili. Flebat et beatam vir
ginem cum multum devota esset
pro deliberatione filii importu
nis precibus exorabat. Tandem
videns quod nichil proficeret eccle
(siam) in qua sculpta erat ymago
beate marie solam intravit
et puer coram ymagine stans
ipsam sic alloquitur dicens. Er
go beata pro liberatione filii mei
te sepe rogavi ad huc nequaquam
mater misere subvenisti. Cu
ius pro meo filio imploro pa
trocinium et nullum ad huc sen
cio fructum. Igitur sicut filius meus
mihi ablatus est. Sic et ego filium
tuum auferam et obsidem pro filio
meo in custodiam ponam. Et hec
dicens propius accessit et puerum
ymaginem quem in gremio ba
iulabat auferens domum
abiit. Accipiens quoque ymagi
nem pueri ipsam in lyntheo mun
dissimo involvit et in ar
cha recondens ipsam cum cla
vi diligentius affirmavit.
Bonum obsidem pro filio suo se
habere gaudens et ipsum diligenter
custodiens. Et ecce sequen
ti nocte beata virgo iuveni
apparuit et ianuam carceris ape
riens ut inde exeat precepit
ei quoque dixit. Mater tue fili dicas
ut meum reddat filium ex quo

reddidi ei suum. Qui exiens ad
matrem venit et qualiter beata
virgo eum liberavit enarravit.
Illa autem plurimum exultans
ymaginem pueri accepit et ad
ecclesiam vadens beate marie
reddidit dicens. Gratias vobis
refero domina quod michi meum uni
cum filium reddidisti et nunc vobis
filium vestrum reddo quia meum
me recepisse profiteor.

Erat quidam fur qui latroci
nium exercebat. Sed tamen beatam
mariam plurimum in devotione
habebat et eam crebrius saluta
bat. Quadam igitur vice quodam
furtum faciens capitur et su
spendio iudicatur. Cum autem
suspensus esset continuo beata
virgo affuit et suspensum
tribus diebus ut ei videbatur
suis manibus sustentavit ita
quod nullam lesionem persensit. Illi
vero qui eum suspenderant casu i
de transeuntes eum viventem
et vultu alacri reperiunt. Et ar
bitrantes quod non u[illegible]um esset la
queo constrictus gladio ipsum iu
gulare volebant. Sed beata ma
ria ferientium gladio manum
apponebat et illi ei nil nocere po
terant. Cognoscentes ergo illo
referente quod beata maria sic eum
iuvaret mirantes eum de

posuerūt ex amore uginis
abire liber dimiserunt. Qui
abiens monastiū intrauit
& quo ad uixit ī seruitio dei
genitricis permansit. Fuit
quidā clericus qui btām mari
am ualde diligens horas eī
sedule decantabat cui aūt
parentes morerent alium nō
hn̄tes heredem eidem heredita
tem maximā dimiserunt.
Compulsus ē g̊ ab amicis
& uxorē acciperet & hereditatem
propriam gubnaret. Quadā
aūt die cum ad celebrand
as nuptias tenderet in itinē
q̄ndam ecclām repit & recor
datus seruitij beate marie
in p̄mā ingrediens horas ī
dicē cepit. Et ecce btā mariā
eidem apparuit & q. severius
ei dix̄. Stulte et infidelis
cur me amicā & sponsam tu
am relinquis & ī feminā
aliam amore ponis. Ad ille cō
punctus ad socios redijt et
totum dissimulans celebra
tis nuptijs media nocte
relictis de domo aufugit
& monastiū intrans deuo
te seruiuit. Sacerdos quī
dam parochie bone uite nullā
missam ī missā bte marie
sciebat q̄m in eī honore sedu
le decantabat. Apud epm̄ eī
accusatꝰ et ab eo citatus ācela
tur. Cum iꝰs coram epō aliā
missam nesciret dicē. epc ipm̄
cū seductorē dure redarguit
et ab offo eum suspendens ne
de cetero missam cantarē au
deret ut dix̄. Sequenti nocte be
ata mariā epō apparens eum
plurimū increpauit & cur suū
ēē male tractās. & capella
nū requisiuit. Addiditq; die
.xxx. moreretur nisi illū ad suū
consuetum offm̄ restitueret.
Tremefactus epc pr̄sbrm ārce
sciuit & ueniam postulans ut
nullam missam pt̄ illam q̄m
sciebat de beata uirgine ce
lebrare deberet impauit. Quī
dam clericus uanus & lubricꝰ
erat. & tn̄ dī genitricem plurim
diligebat et eī horas stans
de uote & plācēt decantabat.
Quadam g̊ nocte in uisio
ne uidens se an̄ tribunal dī
astare. & dn̄m circumstanti
bꝫ dicē de illo qui nos aspi
cis quo iudicio dignꝰ sit nōs
x̊ aduersarius que tam diu
tollaui et nullm̄ eo signm̄ e
mendationis inueni. Tunc
do omnibꝫ applaudantibꝫ sn̄ eū
dampnationis snīam ptulit
et ecce uirgo btā surrexit & filio

suo dixit pro isto fili piam cle
mentiam tuam rogo ut super eum
sententiam damnationis mitigare
velis quia hic ob gratiam mei qui
ob propria merita adducitur mor
ti. Cui dominus: Tuis enim peti
tionibus tribuo si vel saltem
nunc ei correctionem acquireres. Et
conversa virgo ad hominem dixit:
Vade et amplius noli peccare
ne deterius tibi contingat.
Ille igitur excitatus vitam mu
tavit et religionem recepit et i
n operibus bonis vitam fini
vit. Apud Ciciliam anno
domini xxxvij fuit quidam vir
nomine Theophylus cuidam episcopi
incedens qui tam prudenter
sub episcopo cum digno episcopatu
omnis populus acclamabat. At
ille vicedominatu contemptus
alium in episcopum maluit ordinari.
Tandem ab ipso officio in iuste ab
episcopo depositus in tantam impa
tientiam est delapsus ut ad suam
recuperandam dignitatem cuiusdam
iudei malefici consilium expe
teret. Ille igitur diabolum advoca
vit et advocatus concite ve
nit. Theophylus igitur iussu de
monis Christum et matrem eius abne
gavit Christianae religioni abre
nuntiavit et ipsi abrenuntia
tionis et negationis cirogra

phum scripsit et scriptum anu
lo sigillavit et sigillatum demoni
tradidit et sic eius servitio se ad
strinxit. In crastinum igitur pro
curatione demonis Theophylus
in gratiam episcopi recipitur et in suam
dignitatem officii restituitur.
Tandem ad se reversus de eo quod
fecerat valde ingemuit et
ad virginem gloriosam ut sibi in
adiutorium fieret tota mentis
devotione confugit. Quadam
igitur vice beata Maria in visione
illi apparens de impietate re
darguit et diabolo abrenunti
are precepit. At Christum dei filium et omnem
Christianitatis professionem confiteri
fecit et sic ipsum in suam et filii sui gratiam
recuperavit et ad indicium indul
te venie iterum sibi apparens cirogra
phum quod diabolo dederat sibi re
didit et super pectus posuit ut
non se servum dyaboli timeret sed per
virginem se liberum factum gaude
ret. Quo Theophylus re
cepto vehementer exultans coram
episcopo et omni populo quid acciderat re
tulit et cunctis admirantibus
et virginem gloriosam laudantibus
ipse post triduum in pace quie
vit. Quidam vir et uxor
suam filiam unicam habentes
eam cuidam iuveni nuptui
tradiderunt. Ob amorem autem filie

generum suum lectum in domo tene
bat. Mater autem puelle iuue
nem amore puelle filie sue
tam diligenter colebat. ut non
maior esset amor puelle ad
puerum quam socrus ad generum.
Inter hec maliciose dicere ceperunt
quod hec non causa filie faceret set
ut eidem pro filia se se iungeret.
Tum igitur mulieris animum tan
ta falsitas contriuisset timens
ne in uulgi fabulam uerteretur.
duos rusticos alloquitur. et si
occulte generum strangulare
uelint cuilibet. xx. solidos polli
cetur. Quadam igitur die eos in cel
lario recludens maritum suum ex
industria aliquo ire consuluit
et filiam alio transmisit. Tunc ad
olescens iussu domine sue cella
rium ut uinum afferret ingredi
et mox a latronibus strangulatur.
Mox socrus in lectum filie sue
detulit ipsum. et quasi dormientem
uestibus contexit. Redeuntibus
marito et filiam ad mensam pon
tis iubet mater filie ut mari
tum suum debeat incitare et
ad mensam conuocare. Que cum
defunctum repperisset et hec con
cita intimasset tota familia
in lamentum uertitur. et illa mulier
homicida que dolet cum ceteris
lamentatur. Tandem mulier

de perpetrato scelere ualde in
gemuit. et sacerdoti per ordinem
confessa fuit. post aliquot
tempore inter mulierem et sacerdotem
litigium oritur. et a sacerdote sibi
generis homicidium inrogatur. Re
cum ad parentum noticiam
deuenisset. ad iudicem ad du
citur. et ab eo ignis concreman
da dampnatur. Imminere igitur suum
interitum considerans ad be
atam uirginem se conuertit
et cum mentis contritione oratione
et lacrimis se prostrauit.
Post modum exire compellitur
et in ymagine paratam ignem
omnes ibidem stare illesam
et incolumem intuentur. At
parentes prius ignem paruum
esse putantes ad sarmenta
concurrunt. et in ignem pro
iciunt. Videntes autem quod non
sic in aliquo lederetur lance
is et hastilibus eam impug
nare ceperunt. Tunc iudex
qui ad eam uenerunt obstu
puit et eos ab ipsius impugna
tione compescuit. Cum autem
diligenter consideraret nullum in
ea signum incendii preter sola
uulnera lancearum inuenit.
Tum autem parentes eius do
mum reduxissent. et eam fo
mentis et balneis recreauerint

Nolens eam d(eu)s ultius hu
mana suspicione fedari post
triduu(m) in laude(m) uirginis
p(er)seuerante(m) ex hac uita uocauit.

**Adrianus De s(an)c(t)o Adri
ano.**

Adrianus sub maxiano imp(er)at(or)e
passus e(st) martiriu(m). Cum pre
dictus maxian(us) in nichome
dia urbe ydolis ymolare uel
su eius conciti x(rist)ianos p(er)qui
rentes alii timore pene. a
lii amore p(ro)misse fecuniie ui
cinis uicinos p(ro)pinqui do
mesticos ad suppliciu(m) p(ro)tra
hebant. Int(er) quos .xxx. tres
a p(er)quirentib(us) co(m)p(re)hensi an(te)
regem adducti sunt. Quib(us)
rex. no(n) audistis qual(is) pena ad
uersus x(rist)ianos p(ro)posita sit. Cui il
le audiuim(us) (et) stulticie tue
iussione(m) irrisim(us). Tunc rex
iratus neruis crudis eos
cedi fecit. (et) lapidib(us) ora eor(um)
contundi mandauit. At a
notata uni cuiu(s)q(ue) (con)fessio(n)e
ferro uinctos in carce(re) reclu
di p(re)cep(it). Quor(um) constantia(m)
adrianus p(ri)mi officii mili
tauis (con)siderans dix(it) eis. Adiu
ro uos p(er) d(eu)m u(est)r(u)m ut dicatis
m(ihi) que (est) remuneratio uita q(ua)m
uos expectatis p(ro) istis tormen
ta. Ad h(ec) s(an)c(t)i dixerunt. Oculus
no(n) uidit. n(ec) auris audiuit.
n(ec) in cor ho(m)i(n)is asce(n)dit. q(ue) p(re)p(ar)auit d(eu)s d(iligentibus) se.
Tunc adrianus in mediu(m)
p(ro)siliens ait. Adnotate me
cu(m) istis q(ui)a ego x(rist)ianus sum.
Qui cu(m)q(ue) imp(er)ator audisset
nolentem sacrificare uinctu(m)
ferro in carcere(m) posuit. Nata
lia u(er)o audiens uiru(m) suu(m) in
carceratum scidit uestime(n)ta
sua (et) eiulans plurimu(m) flens.
Sed cu(m) didicisset q(uod) p(ro)p(ter) fide(m) x(rist)i
in carcere(m) missus fuisset
gaudio repleta ad carcere(m)
cucurrit. (et) uincula uiri sui
(et) alior(um) osculari cep(it). Erat e(nim)
x(rist)ana. s(ed) p(ro)p(ter) p(er)secutione(m) se no(n)
publicau(er)at. (et) dix(it) ad uiru(m)
suu(m). beat(us) es d(omi)ne mi adria
ne q(ui)a inuenisti diuitias q(ue)
t(ibi) no(n) dimiser(unt) p(a)r(en)tes tui quib(us)
egent qui multa p(os)sede(n)t q(ua)n(do) no(n)
erit feneradi t(em)p(u)s n(ec) mutuo ac
cipies. du(m) nullus de pena a
liu(m) liberauit. n(on) p(a)t(er) filiu(m). n(on)
mat(er) filia(m). n(on) s(er)uus d(omi)n(u)m. n(on)
amicus amicu(m). n(on) diuitie pos
sessione(m). Cu(m)q(ue) eu(m) admonu
isset ut o(mn)em gl(or)iam (con)te(m)pneret
t(er)rena(m) (et) amicos (et) p(ar)entes sp(er)
neret (et) s(em)p(er) ad celestia cor h(ab)eret
dix(it) ad eam adrianus. Vade
soror mea t(em)p(or)e passionis n(ost)re
accersiante ut uideas finem
n(ost)r(u)m. Sicq(ue) uir suu(m) alius

scīs recōmendans ut eum
.s. confortārent rediit in do
mū suam p̄t mod' adrian'
audiens diem passionis sue
ad ēē dans munēa custodib'
⁊ sācs qui securum eū fnt inf
d' iussorib; abiit domū uo
care nataliam sic̄ ei iura
mēto pmisat. ut eorū passi
onib; p̄sens eēt. Quidam
aūt eum uidens p̄currit et
nūtiauit natalie dicens ab
solutus ē adrian' ⁊ ecce uēnit
Que illa audiens nō credebat
dicēs. Et quis potuit eū sol
uere a uinculis nō in conti
gat ut soluat' a uinculis
⁊ sepet' a scīs. Dum h' loquēe
ē p̄ius domestic' aduēnit dicēs.
En dn̄s m̄s dimissus ē. Il
la aūt putans q'd martiriū
refugisset amarissime flebat
⁊ cū uidisset eū surgens ue
locius hostiū domus q̄' eum
clausit ⁊ dix' longe a me effi
ciatur qui a deo cecidit. Nō
mi contingat loqui. os illi
p q' dn̄m suū abnegauit et ⁊
uisa ad eū dix'. O tu miš sine
do quis te coegit app'hendēē
q'd nō potuisti p'ficēē. Quis
te separauit a scīs aut quis te
se dux' ut recedēēs a conuētu
pacis. Dic mi cur fugisti an

q̄ā pugna fieret. Aut quōr repug
nantem uidēēs. Quō uul
neratus es n̄ dū emissa sa
gitta. Et ego mirabar si et
ex gente sit deo. ⁊ degente im
pior aliquid offeratur deo heu
me infelicem ⁊ miseram q'd
faciam que coniuncta sum. hu
ic ex gēnē impiorū non ē con
cessum mi vnius hore spaciū
ut uocarer uxorem martiris
s; ut dicerem uxor transg'sso
ris. Ad modicū quid' exulta
tō mea fuit. ⁊ ecce p secula
obp'briuum meū est. Hec ā
beatus adrianus audiens
uehement' gaudebat. ⁊ ad mi
rans de femina iuuene pl'
cherrima ⁊ nobili ⁊ ānis .xx.
iiii. ⁊ mēsib;   nupta.
Quō talia loqui posset. vn̄
ex hoc ad martiriū ardentior
efficēē uba ei libentissime
audiebat. Set et cū eam ni
mis affligi uideret. dixit ei.
Aperi mi dn̄a natalia nō enī
ut putas martiriū fugi. s;
te ut pmisi uocare ueni.
Que nō credens ait. vide
quō me seducat transg'ssor.
quō mentitur. alt' iudas fuge
a me miš iam me ipām
int'ficiam ut sacieris. Et
dū moraret' ad apiend' dix'

ei. Api actius nam uadam ꝫ
ultra nō uidebis me. Et ꝓ
h lugeb q me añ exitū meū
nō uidēis fideiussores scōs
mārtires dedi. et si ministri
me requirentes nō inuene
rint sustinebūt tormenta
sua simul ꝫ mea. Hec audiens
natalia apuit ꝫ ē in uicem
ꝯstrati ad carcerem ē simul
adierunt. Ꝟ natalia x. vij.
dies scōꝝ ulcā cum linteis
ꝑciosis extergebat. Statu
ta aūt die inpator eos ē pre
sentari iussit. Qui resoluti
penisq; ambulare nō poterant
uelud alia portabant. Adria
nus uō iniectis retro manib;
sequebatur. Deinde adrianus
portans ē eculeum cesari ꝑ
sentatur. Natalia uō adiungens
se ei dicebat. vide dñe mis ne
forte trepides cum tormenta
uidebis. Modicum hic quidē
patis. ꝫ continuo cū āglis
exultab. Adrianus ꝗ sacrifi
care nolens grauissime ce
sus ē. Currensq; natalia cū
gaudio ad scōs qui erant in
carcere ait. Ecce dñs mis in
choauit martyriū. Cum ā
nō rex deos suos blasphemare
moneret. Ille ait. Si ego ita
torqueor q eos qui nō sunt
dij blasphemo quali ipe
torquebaris qui ūm dm bla
sphemas. Cui rex. h uba te
illi seductores docuerunt. Ad
quē adrianus qr illos seduc
tores dicis qui sunt doctores
uite etne. Currens natalia
h uba uiri sui alus cum
gaudio referebat. Tunc rex
a quatuor ualidissimis fe
cit eū grauissime cedi. Oēs
aūt penas ꝫ interrogationes
ꝫ responsiones natalia alus
martirib; qui erant in carcere
ꝯtinuo referebat. In tm aūt
cesus ē ut eius uiscera effu
derent. Erat aūt adrianus
iuuenis delicatus ualde et
decorus ānoꝝ. xx. iiij. Nata
lia uō uirū suū sub pedib;
iacentē ꝫ totum laceratum
ꝯsiderans mittēs manū sub
ūtice eius dicebat. Beatus
es dñe mis q dignus effectus es.
nullo scōꝝ btūs es. lumē meū
ut paciaris ꝑ eo. qui pro te
passus ē. ꝑge nūc dulcis
mis ut uidas glam eius.
Audiens aūt imꝑr q multe
matrone scīs in carcere mi
nistrarent. precepit ne ulterius
ad eos ingredi permittant. Qd
audiens nataliam se ipam
transformauit ꝫ habitū uirilē

a lumēs scīs incarcerem mīni
strabat. Alias quoque exem
plo suo ad hoc induxerat roga
uitque uirū ut cum eēt ī glā
hanc p̄cem p se faceret ut deus
se intactam custodiens.
ab hoc sclō citius euocaret
Audiens aūt rex q mattro
ne fecissent in eudem aff
ectu fecit ut confractis sup
eū cruribus scī martires in
terirent. Timens g natalia
ne uir suus ex aliorum suppli
ciis terreret rogauit ministros
ut ab eo inciperent. abscisis
g ab eo pedibus cruribusque cō
fractis rogauit eū natalia
ut manū eius abscidi pmitteret
et q scīs qui plura passi fu
erant compar eēt. Quo facto
adrianus spm reddit. ceteri
que ultro pcedentes ad dnm
migrauerunt. Rex aūt corpa
eorum cremari mandauit. Na
talia uō manū adriani in
sinu suo abscondit. Cū aūt
scōrum corpa in igne p̄cipitarent
et. noluit natalia se cū eis
in ignē p̄cipitare. Que subito g
uissimus ymber irrupit in ignē
extinguēs corpa scōrum illesa
seruauit. Xani uō consilio i
ito corpa eorum constantinopoli trans
ferri fecerūt quousque pace re

dita cum honore referentur. Na
talia uō remanēs domi ma
nū scī adriani eius retinuit quam
ad solatium uite sue sup ad
caput lectuli sui tenebat. Post
h aūt tribunus uidens nataliā
tam pulcram tamque diui
tem et noblem de uoluntate
imperatoris honestas matrones
ad eam misit ut in suū con iu
giū cōsentiret. Quibus na
talia respondit. Quis in p̄rare po
terat ut coniungerer alio uiro
Set peto ut triū dierum dent
mihi indutie ut me ualeam
pparare. h aūt dicebat ut inde
fugere posset. Tum ad dnm ex
oraret ut se intactam cōser
uaret subito obdormiuit.
Et ecce unus martirum ei apparuit
et eam dulciter consolans. ut ad
locum in quo eorum corpa martirū
uenirat impauit. euigilans
g et manū adriani solū acci
piens cū multis xpianis nauī
ascendit. Quo tribunus audiens
cū militibus eam multis p na
uigiū insecutus ē. Set surgens
ā uentus contrarius multis
eorum submersis eos redire con
pulit. Media aūt nocte dya
bolus in spē naucleri cū naui sim
ulata. hiis qui erant cum
natalia apparuit. et q. uocem n

naucleri ait eis. Unde uenitis
et quo pergitis. Et illi ex nico
media uenimus et constantino
polim pergimus. Quibus ille
contratis ad sinistrum pergite ut
rectius nauigetis. Hoc autem dice
bat. ut eos in pelagus mitte
ret et perirent. Cumque uela
mutarent subito adrianus
in nauicula sedens eisdem appa
ruit et eos nauigare sicut prius
cepat monuit asserens ma
lignum spiritum fuisse qui eis lo
cutus fuerat. ponensque se an
illos precedebat et manum eis
ostendebat. Natalia uero
adrianum precedere uidens in ma
gno gaudio repleta est. Cum
autem quam illuscesceret constantino
polim peruenerunt. Cum autem
natalia in domum ubi erant
corpora martirum introisset. et
manum adriani ad corpus
posuisset et post orationem dormi
tasset. adrianus ei apparuit
et salutauit eam ut mecum in
pace secum ueniret precepit.
Que cum euigilasset et sompnum
astantibus retulisset uale fa
ciens omnibus emisit spiritum. fi
deles autem corpus eius accipi
entes iuxta corpora martirum illum
sepelierunt. De sancto Gorgonio.

Gorgonius et dorotheus
apud nicomediam in palatio
dyocliciani antiquam militie
renunciant ut liberius regem
suum sequerentur et xpistianos se uo
ce libera confitentur. Quod cesar
audiens plurimum anxiebatur
tenens pro de tales uiros quos
intra palatium nutritos quam
more et genus nobilitatis de
corabat. Cum ergo nec minis
nec blandiciis mouerentur in e
culeo distendunt et flagel
lis et unguilis toto corpore
laniati aceto et sale inunda
tis prope eorum uisceribus perfun
duntur. Et cum hec alacriter tol
lerauerint in craticula assan
tur. ut quasi in lecto florum iu
debantur iacere. nullasque lesiones se
ntire. Deinde iussu cesaris laqueo
suspenduntur. et corpora lupis et
canibus exponuntur. Sed tamen in
tacta a fidelibus colliguntur.
Post multos annos corpus
sancti gorgonii romam translatum
est. Anno domini. CC. lxxiiii. episcopus
metensis nepos pipini regis.
ipsum ad gallias transtulit et in
gorziensi monasterio collocauit.

De sanctis protho et jacinto.

Protus et
Iacinctus
fuerunt domicelli in studio
phylosophie socii eugenie fi
lie phylippi nobilissimi romanorum

p

Cum quidam phylippus a senatu prefectus alexandrie accepit et illuc claudiam uxorem suam et filios auitum et sergium filiam quoque eugeniam omnibus liberalibus artibus et litteris erat perfecta protus quoque et iacinctus secum studuerant et ad perfectionem omnium scientiarum deuenerant. Eugenia .xv. annis etatis sue anno ab aquilo aquilini consulis filio petitur uxor. Cui illa maritus non talibus sed moribus est eligendus. Peruenit ad manus eius doctrina pauli et cepit animo fieri christiana. Permissum erat tunc christianis iuxta alexandriam habitare. Unde illa quasi solatia do pergens ad uillam transiens audit christianos cantantes. Omnes dii gentium demonia. dominus autem celos fecit. Tunc dixit ad pueros protum et iacinctum qui secum studuerunt phylosophorum silogismos scrupuloso studio transegimus aristotilica argumenta et platonis ydeas et socratis monita et breuiter quicquid cantat poeta. quicquid orator et quicquid phylosophus excogitat hanc scientiam excludunt. Dominam ne uobis usurpata potestas sororem uero sapientia fecit scimus quod fratres et christum sequamur placet consilium et ab sumpto habito uiri ad monasterium cui helenus uir dei preerat uenit et ibi cum proto et iacincto monasticum habitum suscepit. et se fratrem eugenium ab hominibus appellari fecit. Pater autem eius et mater uidentes currum eugenie domum uacuum redisse mentes undique filiam inquiri fecerunt. Sed minime inuenire potuerunt. Interrogantes quid de filia factum sit. Respondent eam inter astra a diis translatam. Quo circa ymaginem filie fieri fecit et ipsam ab hominibus adorari mandauit. Ipsa uero cum sociis in dei timore permansit et mortuo preposito ipsa preficitur. Erat tunc alexandrie matrona quedam diues et nobilis melantia nomine quam sancta eugenia perungens a quartana febre liberauit in nomine ihesu christi. multa ei misit munera. Sed non recepit. Predicta quoque matrona eugenium iuuenem esse arbitrans sepius

eam uisitabat uidensqꝫ ele
gantiā iuuentutis/corpꝰ
qꝫ pulcritudinē in eī amorē
uehement exarsit ⁊ qualit
cum eo cōmisceri possꝫ anxi
a cogitare cepit. Simulās
ḡ ĝ langorē misit. ut ad
eam ueniret et se inuisere
dignaret. Que cum ue
nisset apuit ē qualit eī
amore capta eēt ⁊ quali
concupiā estuaēt. rogās
ut secū carnalr̄ ⁊misceēt.
Qꝫ fēm fr̄ eugenius ab
orruit dicens ei. Recte me
lantia nōē ab re cognosceēs
in ḡdeis eam repleta ꝑ
fidia in gradiceēs ⁊ obscu
ra filia tenebraꝝ amica
dyali. dux pollutōis fom
tum libidinis soror anxi
etatis ꝑpetuāe ⁊ mortis
filia sempitnē. Illa uō se
deceptam uidens ⁊ timēs
ne forte scelus puplicaēt
uoluit ipa prior detegere
clamāeqꝫ cep. qꝫ eugenius
se uoluit uiolaē. Abiit ḡ
ad phylippū. ⁊ conquesta
ē dicēs. Iuuenis quidam
xanus ꝑfidus ad me me
denda cū ingssus in me
ruens inpudent me uo
luit uiolare ⁊ ñ uis ancil

le que intra cubiclm eēt
suissēm liberata suffragio
sue me libidinis sociasset.
Audiens p̄fcs ira ascen
dit. ⁊ missa apitoꝝ multi
tudine
eugeniā ceteosqꝫ ꝟuos x̄ⁱ
ferro uinctos ad duci fecit
diem qꝫ statuit in qua om̄s
tradi deberent morsibꝫ be
stiaꝝ. Ar scelestus ā coram
se dixit ad eugeniā. Dic nobis
scelestissime qꝫ uos x̄ uīr
docuit ut opam corruptō
nibꝫ detis ⁊ matronas ī
pudenti nequitia uiole
tis. Cui eugenia dimis
sa facie. ne agnosceēt. R.
dn̄s nr̄ castitatē docuit
⁊ integritatē ꝟuantibꝫ et
nam uitam ꝑmisit. hāc
aūt melantiā falsam testē
mōstrare possum. Sꝫ me
lius ē ut nos paciam. qm
illa cū uicta fuīt puniat.
⁊ fructus nr̄e depeat. Imꝑtū
ad uocat qꝫ dic ancillam
testē mī sceleris ut ex ore
ipīs possint refutaē men
datia. Que cū ad uota eēt
ꝯstant ē apponebat qꝫ dn̄aꝝ
suā opmiē uoluit. Cumqꝫ
om̄s de familia ē eē testa
rent. ait eugenia. Tempꝰ
tacendi tn̄ fuit. ⁊ tp̄s loqndi

aduenit. Nolo impudicam
in suos xpianos temeritas imponat
ne fallatia glorietur. Et hec dicens
tunicam scindit et feminam
apparuit. Dixitque prefecto. Tu mi
pater claudia mater. fratres hii
duo qui tecum sedent auitus
et sergius. eugenia filia tua
hii duo prothus et iacinctus.
Quod pater audiens et filiam cog
noscere incipiens in amplexus
eius cum matre ruunt et lacri
mas multas effundit. Ignis
autem de celo uenit et melan
tia cum suis consumpsit. Sicque
eugenia patrem et matrem
totamque familiam ad fidem xpisti
conuertit. ita quod pater ipse apostatam
de pritis a xpianis episcopus ordina
tur. et in oratione persistens ab
infidelibus occiditur. Claudia
autem cum filiis suis et eugenia
romam reuertitur et in mul
tos ad xpistum conuertebat. eu
genia autem iussu imperatoris
ligato grandi saxo ad collum
in tyberim precipitatur. Sed rup
to saxo super undas incolumis
egrediebatur. Tunc in forna
cem ardentem proicitur. Sed extinc
ta fornace refrigerio utebatur.
recluditur deinde in tenebroso
carcere. Sed lumen splendidi
ssimum irradiabat eius. Cum
per x. dies sine cibo fuisset saluator
eidem apparuit et panem
candidissimum porrigens dixit.
Accipe cibum de manu mea.
Ego sum saluator tuus quem
tota mentis intentione amasti.
Eadem die qua ad terras
descendi ipse te recipiam.
In die ergo natalis domini spicula
tor mittitur. et caput eius abscidit.
Que post modum matri apparuit.
et quod die dominica se sequeretur
predixit. Veniente ergo die dominica
claudia morte potita emisit
spiritum. prothus autem et iacintus
cum sacrificare nollent capi
tis obtruncatione martyrium compleuerunt. De exaltatione sancte crucis.

Exaltatio sancte crucis sollempniter
ab ecclesia celebratur quia in ea fi
des plurimum exaltata fuit.
Anno enim domini. D. C. xv. permi
ttente deo flagellari populum
per seuitiam paganorum cosdroe
rex persarum omnia regna terrarum
suo imperio subiugauit. Ierusalem
autem ueniens ad sepulcrum
domini territus rediit. Sed tamen
partem sancte crucis quam sancta ele
na ibidem reliquerat asporta
uit. uolens autem ab hominibus
coli turrim de auro
et argento et interlucentibus

gemmis fecit et ibidem solis
et lune et stellarum ymagines
collocavit. per subtiles quos ob-
cultos ductus quasi deus aquam desu-
per infundebat et in subterraneo
specu equi quadrigam trahentes
in circuitu ibant ut quasi tur-
rim movere et tonitru-
um simulare viderentur. filio suo
regno tradito in tali fano
prophanus residet. et ~~iuxta~~ [iux'] se
crucem domini collocans appella-
ri se ab omnibus deum iubebat. et sicut
legitur in libro mitrali de officio
ipse cosdroe in throno residens
tanquam lignum sancte crucis sibi a
dextris posuit loco filii et g-
allum a sinistris loco spiritus sancti
se vero patrem iussit nominari.
Tunc eraclius imperator exercitum
copiosum collegit et contra filium cos-
droe iuxta ~~[m]anubium~~ [d]anubium fluvi-
um dimicaturus advenit. tandem
utrisque principibus placuit.
ut ipsi super pontem soli confligere-
rent. et qui victor existeret
imperium sine dampno utriusque exercitus
imperium susciperet. Decretum
est etiam ut quicumque principem
suum iuvare presumeret cruribus
precisis et brachiis continuo
in flumine mergeretur. At era-
clius totum se deo contulit et
sancte cruci devotione qua potuit
commendavit. Ambobus itaque in
conflictu durantibus eraclio
dominus victoriam. et cunctum exercitum
eius imperio subiugavit. adeo
eo quod universus populus cosdroe.
fidei christiane se subdidit. et sa-
crum baptisma [suscepit]. Cosdroe autem i-
gnorabat exitum belli quia
cum ab omnibus odiretur a ~~nemine~~ [a nemine]
intimatur. Eraclius autem ad
eum perveniens et in throno aureo
eum sedere reperiens eidem dixit.
Quia lignum sancte crucis secundum tuum
modulum honorasti si baptismum
et fidem christi susceperis ad hanc vi-
tam et regnum paucis acceptis
obsidibus obtinebis. Si autem
hoc implere contempseris g-
ladio meo ~~te~~ feriam et caput
tuum precidam. Cum igitur ille ac-
quiescere nollet extracto gla-
dio eum protinus decollavit
et quia rex fuerat sepeliri precep-
it. filium vero suum .x. annorum.
quem cum eo reperit baptizari fecit.
et de sacro fonte ipsum suscipi-
ens regnum patrium ei dimi-
sit. Turrim vero illam destru-
ens argentum in predam sui exer-
citus tribuit aurum vero et gem-
mas ad reparandas ecclesias quas
tyrannus destruxerat reserva-
vit. Sacratam igitur crucem susci-
piens iherosolimam reportavit

Cum autem de monte oliue
ti descendens per portam qua
dominus passurus intrauerat
in equo regi o et ornamentis
imperialibus ingredi uellet
repente lapides porte de
scenderunt et in inuicem quasi u
na paries se clauserunt super
quo cunctis stupentibus an
gelus domini signum crucis in ma
nibus tenens super portam a
paruit dicens. Cum rex ce
lorum ad passionem per hanc por
tam intraret non cultu re
gio sed humili asello ingre
diens humilitatis exemplum
suis cultoribus dereliquid hi
is dictis angelus abscces
sit. Tunc imperator lacrimis
infusus se ipsum discalcia
uit et uestimenta sua usque
ad camisiam exuit crucem
que domini accipiens usque ad por
tam humiliter baiulauit.
Moxque duritia lapidum ce
leste persensit imperium sta
timque portam subrigens liberum
intrantibus patefecit ingressum.
Odor autem suauissimus qui e
odem die eodemque momento quo
de turri cosdroe sancta crux fu
it ablata ierosolimis de per
sarum prouincia per tam longa
terrarum spacia fuerat elapsus

tunc rediit omnesque mira
bili suauitate refecit. Rex autem
deuotissimus in has crucis
laudes prorupit. O crux sp
lendidior cunctis astris mun
di celebris sanctior uniuer
sis que sola fuisti digna por
tare talentum mundi dulce lignum
dulces clauos dulcis mucro
dulcis asta. dulcia ferens
pondera. salua presentem cateruam
in tuis laudibus congregatam.
tuo uexillo insignitam.
Sicque preciosa crux in suo lo
co restituitur et antiqua miracula
renouantur. Mortuus quidam
uite restituitur paralitici. iiij.
curantur. leprosi. x. mundantur
. xv. ceci illuminantur demones
effugantur et a uariis langu
oribus plurimi liberantur. et ecclesias imperator
reparans et regiis mu
neribus cumulans ad propria
remeauit. Apud constan
tinopolim iudeus quidam ecclesiam
sancte sophye ingressus quandam
ymaginem christi ibidem conspexit.
Quod se ibi solum considerans.
gladium arripuit et ad ymaginem
christum in gutture percussit. S
tatimque inde sanguis exiit
et iudei faciem et caput aspersit
Qui territus ymaginem accepit
et ipsam in puteum proiciens.

ꝓtinus aufugit. Quidā
aūt xanus obuiauit eidē
ꝗ ꝗ dix̄. Vn̄ uenis iudee ali
quē hoīem occidisti. Et ille
fīm ē. Cui rursus hō ille
dix̄ uē homicidiū ꝑpetrasti
ꝯ ido sanguīē aspsus es et
iudeus. Ve dō xanoꝝ in
agnus ē ꝯ fides ꝑ oīa firma
conplatur. Nequaꝗ̄ eum
ꝑcussi hoīem. q̄ꝛ x̄ ymagi
nē continuo sanguis eiꝰ
guttur emanauit. Aux
ā iudus hoīem illū ad ꝑu
teum ꝯ inde scām ymagi
nē extraxiuit plaga aūt
in guttur x̄ ut fert ad c̄
nitur ꝯ iudus continuo
fidelis effiat. Apd syriā
inciuitate beth quidā xan̄
sub annua ꝑensione hospiti
um hn̄s ymaginē dō cru
cifixi contra lectuli faciem
in pārietē affixat ꝯ ibi orō
nes suas continue faceb
at. post annū uō aliam do
mū locauit ꝯ ymaginē
ibi ex obliuione reliquid
quidā aūt iudeus ꝑdcām do
mū condux̄ ꝯ die quadā
vnū de suis cum tribulibꝰ
ad conuiuium inuitauit.
Int̄ epl̄as ā ille qui in uita
tus fuerat cāu circumspiacēs

ymaginē infixam parieti
contuetꝰ ꝯ in illū qui se in
uitauiat ita fremēs. ita
cur ymaginē ihu nazare
ni tenere audeat. commi
natur. ille aūt cum ad h
anc ꝑdcām ymaginē nō
uidiss; sacramētis quibꝰ
potāt affirmabat qđ illa ꝺ
qua dicebat ymaginē ꝑenitꝰ
ignorabat. Tūc ille ꝑcām
se simulans ualefec̄. ꝯ ad
principes sue gentis abiēs
iudeū illū de hoc qđ uidat
accusauit. Iudei g̊ congga
ti ad domū eius uenientes
ꝯ uisa ymagine illū di
uis contumelus afficiūt
ꝯ extra synagogam se
minuiū ꝑiciunt. yma
ginē uō ꝑedibꝫ conculcā
tes cuncta in ea dn̄ice
passionis obpbria reno
uarūt. Cum uō latuꝰ lā
cea ꝑforassent ꝑtinus sā
guis ꝯ aqua ubertim exi
uit. ꝯ suppositū uas imple
uit. Stupefacti iudi sang
nem illū ad sinagogas
detulerūt. ꝯ oīs infir
mi ex eo inuncti ꝑtinuꝰ
curabunt. Tunc iudi epo
tie ꝑ ordinem narrauūt
ꝯ baptm ꝯ fidē x̄ unanimitē

Sdicatio galicato ris

placatū

suscepeerunt. Ipē aūt san
guinē illū in ampullis cri
stallinis et uitreis con
uauit. xpianū illum q̄ ad se
accesserat. quis tam pulc
ram composuisset ymagi
nē requisiuit. At ille dix.
Nichodemus eam composuit.
Quā moriens gamalieli.
gamaliel zacheo. zacheus
iacobo. Iacobus symoni re
liquid. Sicque in ierlm usque
ad excidiū urbis fuit. deinde
a fidelib; in regnū agrippe
delata et inde ad patriam
meā aducta a parentibus
meis a me hereditario iure
iure deuenit. Factū est
autē annū dñi. d. cc. l. Tunc
omnes iudei sinagogas in eccl̄ias
consecrauerunt. et ex tunc hic mos
inoleuit. ut eccl̄ie consecrarentur
que ante tantū altaria consecrabantur.
Propter illud miraculū ordina
id nouēbr uit eccl̄ia. v. kls decembris
memoriam fieri dnice passio
nis. Unde et tunc consecrata est
eccl̄ia in honorē saluatoris.
Ubi autē ampulla cū illo
sanguine reseruatur et sollēpne
festū tunc agitur. Crux etiam
est apud infideles maxima per
omnia comprobatur. Nam ut greg
in .3. libro dyalogorum cōme

s. Andrea

morat fundane ciuitatis
episcopus dum quandam sanctimonia
lem feminā secum habitare
permitteret antiquus hostis ce
pit speciem illius oculis men
tis imprimere. ut in lecto ne
fanda cogitaret. Quadā
uero die iudeus quidā romā
ueniens cum iam diem de
clinare cerneret et ubi maneret pos
set minime reperiret in quodam
templo apollonis ad manen
dū se contulit. Qui ipsum loci
illius sacrilegiū timens quam
uis fidē crucis minime ha
beret signo tamen crucis se mu
nire curauit. Nocte autem
media uigilans uidit ma
lignorum spirituū turbas. q. in ob
sequiū cuiusdam potestatis pra
ue eum qui ceteris preerat
in eorum medio consederet. Qui cepit
omniū spirituū obsequentiū causas
actusque discutere. ut unusquisque
quantum egisset nequitie inueniret.
Modus autem discussionis huius
greg. causa breuitatis pertransit.
Sed ex simili in quodā exemplo
quod legitur in uitas patrū inno
tescere potest. nam cum quidē
in templum ydolorum intrasset
uidit sathanam sedentem
et omnem eius militiā ei assisten
tem et ueniens unus de malignis

spiritibus adoravit eum. Cui
ille unde venis. Et respondit in
illa provincia fui et ibi bella
plurima suscitavi et perturba-
tiones multas feci et sangui-
nem copiosum effundi et
veni nuntiare tibi. Et Satan
ait: Quanto tempore hoc fecisti? Et
ille: In XXX diebus. Et Satan
quare tanto tempore tenuisti? Et
ait assistentibus: Ite et flagel-
lis eum cedite et durius ver-
berate. Et secundus veniens ad-
oravit dicens: In mari domine
eram et commotiones maximas
excitavi et naves multas
demergens homines quam plures oc-
cidi. Et ait: Quanto tempore hoc fe-
cisti? Et ille: In XX dies. Et
iussit hunc similiter flagellari
dicens in tam modico tanto
tempore laborasti. Et tertius veniens
ait: In quadam civitate fui
et rixas in quibusdam nuptiis
excitavi et multam sanguinis
effusionem feci et sponsum ipsum
occidi et hoc tibi nuntiare veni.
Cui dixit: Quanto tempore hoc fecisti?
Et ille: In X diebus. Et ait illi non-
ne plura in tantis diebus operatus
es. Et ille iussit eum a circum-
stantibus verberari. Et quartus
veniens ait: In heremo man-
si et per XL annos circa quendam

monachum laboravi et vix
tandem in lapsu carnis precipita-
vi. Quo Sathan audiens de so-
lio suo surrexit et eundem oscul-
ans coronam de capite suo ab-
stulit et capiti ipsius imposuit
ac ipsum secum considere fecit
dicens: Magnam rem fortiter
egisti et plus omnibus laborasti.
Hic quoque vel similis potest esse modus
discussionis quem Gregorius pretermittit.
Cum quoque spiritus exponeret quid e-
gissent, unus in medium prosi-
luit et in quantam carnis temp-
tationem de illa sanctimoniali fe-
mina Andree antistitem commovis-
set aperuit et addens quod heri
hora vespertina usque ad hoc m[...]
tem eius traxit ut in tergo
ei blandiens alapam daret.
Tunc malignorum spiritus eum hortatus
est ut proficeret quod cepisset ut illi
ruine singularem inter ceteros
palmam optineret. Precepit quoque ut
quereret quis nam esset ille qui
in templo eodem iacere presumpsisset.
Tum autem ille vehemen-
tius palpitaret et missi spiritus
eum crucis misterio signatum
viderent, tunc exclamaverunt:
Ve ve vas vacuum sed signatum.
Ad hanc vocem protinus illa ma-
lignorum spirituum turba disparuit.
Iudeus autem concitus ad episcopum venit

et ei omnia per ordinem enar
rauit. Qui ille audiens ue
hementer ingemuit et omnem
militem a dorso sua. et aucti
ma protinus remouit. et
iudeum baptizauit. Refert
quoque gregorius in libro dyalogorum
quod quedam sanctimonialis ortum
ingrediens et lactucam con
spiciens concupiuit eam.
Que signo crucis benedicere
oblita auide momordit
et arrepta a dyabolo protinus
cecidit. Cum autem beatus
equicius ad eam uenisset
dyabolus clamare cepit et dicere ego
quid feci ego quid feci. Sede
bam super lactucam uenit illa
et momordit me. ad imperium
autem post modum uiri dei mox dyabo
lus exiuit. De nomine.

Cornelius interpretatur
intelligens circumcisione(m)
Ipse enim intellexit et intelligendo
seruauit. Circumcisionem
a superfluis licitis et necessariis.
uel cornelius a cornu et leos
quod est populus quasi cornu id est fortitu
do populi. De nomine

Cyprianus dicitur a cypro quod est
mixtura et ana quod est sursum
uel dicitur a cypro quod est mestitia:
uel hereditas. Ipse enim habuit su
pernam mixturam gratie et uirtutum
mestitiam presentium et hereditatem
celestium gaudiorum. De sanctis Cornelio et Cypriano

Cornelius
papa successorem sancti fabiani
a decio cesare cum clericis suis
in exilio relegatur. ubique a
sancto cypriano carthaginense
episcopo litteras confortatorias ac
cepit. Tandem de exilio red
uctus. Decio presentatur et dum
immobilis permaneret iussit
eum decius plumbatis cedi
preceptique ut ad templum mar
tis duceretur. ut ibi aut sacri
ficaret. aut sententiam capita
lem subiret. Cum ergo illuc
duceretur miles quidam eum roga
uit ut ad domum suam diuerteret
et pro uxore sua salustia. que
per v. annos paralitica iacebat.
oraret. Qua cum ad eius orationem esset
sanata. xxi. milites cum ipsa
et uiro suo domino crediderunt. quod
omnes iubentes decio ad tem
plum martis deduci. et in illo
expuentes cum sancto cornelio mar
tirizati sunt. Cyprianus
autem carthaginensis episcopus in eadem
ciuitate patrio consuli presentatur
Qui cum ad fidem illatenus immu
tari posset in exilium mittitur. i
demque reuocatus a galerio
proconsule qui patrio succes
serat. sententiam capitalem accepit.

Qua sententia lecta dixit cypria-
nus deo gratias. Cum autem ad
locum cum spiculatore venisset
precepit suis ut eidem spicula-
tori pro mercede xxv aureos
darent. Accipiensque lynte-
um manu sua oculos texit
et sic coronam suscepit. De

Eufemia ab eu quod est bonum et fe-
mina quasi bona femina id est u-
tilis honesta et delectabilis
quia hic triplici modo dicitur bonum
fuit enim aliis utilis per conversio-
nem honesta per morum composi-
tionem et delectabilis celestem
contemplationem. De sancta

Eufemia filia Eufemiani senatoris
videns christianos tempore dyocle-
ani tam diversis suppliciis
laniari ad iudicem priscum
et christum prius confitens exem-
plo sue constantie etiam virorum ani-
mos confortabat. Cum igi-
tur iudex christianos successive occi-
deret alios presentes esse iube-
bat ut saltem timore ymmol-
assent dum constantes tam
crudeliter laniari viderent. Cum
ergo coram eufemia sanctos crude-
liter detruncaret ipsa eorum con-
stantia amplius provocata
in iniuriam iudicem se pati

clamabat. Tunc iudex ga-
visus est putans eam velle
sacrificiis consentire. Verum cum
ab ea quesisset quis in iniuriam faceret
requisisset, illa respondit. Cum sis
genere nobilis cum in incogni-
tos advenas a penis et pri-
ores factis ad christum contingere
et ad promissam requiem per-
venire. Cui iudex. Puta-
bam te ad mentem redire et
gaudebam te tue nobilita-
tis hoc sero meminisse.
Reclusa ergo in carcerem et sequen-
ti die cum vinculis educta
iterum est conquesta quod iniuste
cur contra leges imperatorum
et annales procedit. Tunc a
lapis durissime cedit et
in carcere recludit. Secundo die
ducta posita est super rotam que
vectes carbonibus plena erat
et artifex inter rotam tale
signum trahentibus dedit ut
cum sonum faceret simul tra-
herent et sic exeunte igne u-
ectes corpus virginis dissi-
parent. Sed nutu dei ferra-
mentum quo tota temperabatur
de manu eius decidens sonum
fecit et continuo illis trah-
entibus rotam artificem com-
minuit et eufemiam stan-
tem super illam illesam servavit.

Tunc serpentes artificis la
mentantes supposito igne
ipā cū rota cōburere uoluer
sed rota combusta eufemi
a ab angelo soluta in quodam
loco excelso in columpnis sta
re conspicitur. Erectis ergo sca
lis cū quidā ad eam capiē
dam manū mittere uellet
mox totus palisi dissolu
tus uix inde semiuiuus e
ductus ē. Demum inde ed
ucta iudex cancellario suo
iussit ut ad eam omēs specula
tes iuuenes conuocaret qui
tam diu eam illuderent donec
fatigata deficeret. Sed ille ad
eam ingrediens monitis eius
promptius xrianus effectus ē. pre
ses uero uirginem per capillos su
spendit. Sed inmobilem per
manentē neque cibo in car
cerem recludi fecit. ut. vij. die
intus. et magnos lapides du
rissimos posita eius esset ad eius
orationē ipsi lapides in puluerē
tenuissimū sunt redacti. Unde
preses a puella se uictū eru
bescens eam in foueā proici
iussit tres bestie tante hu
manitatis erant quod omnem
hominem deglutirent. Que
statim blandiendo ad uirgi
nem decurrentes et innexis ad
inuicem caudis ei quasi cathe
dram ad sedendū prebentes
iudicem sibi uidere uel exiurent con
funderunt. Unde cum preses fere
pre angustia moreretur. Ingressus
carnifex ut dīm suum in iniuriis
uindicaret gladiū in latus
eius figens xpo martirē fecit. Quē
iudex pro mercede ueste syrica in
duit. et torque aurea circūdedit.
Sed egrediens a leone arripitur.
et ab eo penitus deuoratur.
Unde fiunt cū diutius perquiren
tes uix pauca eius ossa cum ue
ste scisa et torque in aurea re
pererunt. Sancta autem eufemia in
calcedonia cū honore sepul
ta ē. meritis eius omēs iudei et
gentiles calcedonie in xpo
crediderunt. De sancto Lamberto.

Lambertus nobilis
genere. sed nobilior sanctitate
uite a primeuo etatis sue li
tteris eruditus. adeo pro sua sancti
tate ab hominibus amabatur ut post
teodardum magistrum suum trai
ectensi in epm suū promouri.
Quem childericus rex plurimū
diligebat. pre omnibus epis carum
semper habebat. Sed crescente inui
dorum malitia sine causa eum impu
expellentes honore debito pri
uauerunt et feramundum in eius
cathedra statuerunt. At lambertus

monastiũ ingressus xvij. an
nos idem optime conuisus.
Quadam uõ nocte ad orõnẽ
sugessium pauimẽto pigno
sõpnũ fec̃. Qz audiens albã
dix̃ quis hũc sompnũ fec
statim uadat ad crucez. Tũc
lambtus illico nudis pedib
in cilicio ad crucem cucurrit
ibiqz tam diu in niue gla
cie fixus stetit donec fratrib; post
matutinas se calefacienti
b; abbas eum ẽẽ cognouit.
⁊ audiens a q̃dam fr̃e q ille
ẽẽt qui ad crucez iuissz eum
introduci fec̃. ⁊ ab eo cũ mo
nachis ueniam postulaũ
Ille uõ nõ solum demũ ĩdul
sit. s; de bono patientie eis
sublimit pdicauit. Post
.vij. annos fefa iandris ex
pulsus. ⁊ scs̃ lambtus iuxẽ
te pipino ad sedem ppriam
ẽ reductus. Cum aũt sicut
prius ũbo ⁊ ex̃o polleret insur
gentes in eũ duo maligni
eũ gnit insectare ceperunt.
Quos amici pontificis ipĩ
sic̃ inueñint occiderũt. Vnde
aũt quidã ⁊sanguine eoꝝ
qui occisi fueñt domestici
aule regie congregato exercitu
domũ epi circũqz obsedit uol
ens occisoꝝ necem in sancto
uindicare lambtũ. ac uõ cũ
puer lambto in orõne posito
nũtiass; ille confi sus ĩ dño
ut eos expugnarẽt mucro
nem arripuit. Sz ad se redi
ens gladium de manu pro
iecit melius uindicans ut
psistendo ⁊ moriẽdo uinceret
q̃ ut sactas man de impioꝝ
sangne macularet. Tunc uir
dei suos amonuit ut pc̃ta
sua confitẽt ⁊ mortẽ paci
ent sustineñt. Statimqz
impii inuentes scm̃ lamb
tum in orõne pstratũ pi
merũt. Quib; descenden
tib; quib ex eius famulis
euadentes corpus eius oc
culte ad cathedralem ecc̃az
nauigio pduxerunt ⁊ cũ mlt
ta ciuitatis mesticia sepul
tẽ dederunt. De nomine.

Matheus binomius
extitit. s. mathS
⁊ leui. Mathẽs aũt interp̃r do
festinatũ consiliũ. ul dr ma
theus a magñ ⁊ theos q ẽ dS
q̃i magñ ds. ul a manus et
theos q̃i man di. Fuit ẽ donũ
festinatõis p festinã conũsa
tõnẽ donatoꝝ consiliũ p salu
brem pdicatõm. magñ deo
p uite pfectõnẽ. man dei p
euãglii conscriptõnẽ. leui ĩtp̃

asumptus ul' applicatus seu
additus aut appo̅itus. Fuit
eni̅ assu̅ptus ab exactio̅ne
uectigaliu̅ applicatus n̅u̅o
aplo̅r additus consortio eua̅n
gelistar appo̅itus cathalo
go ma̅tir:

De sco̅ Matheo apostolo.

Matheus apl's in ethyopia p̅di
cans in ciuitate que d̅r na
da. b. duos magos no̅ie
zaroes et arphaxath reperit
qui ita ho̅ies suis artibus
demo̅strabant ut q̄ quos
cumq̄ uellent m̅bror offi̅o
et sanitate priuare uide̅re̅t.
Qui in tantam supbia̅ eru̅
perunt. ut se q̄i deos ab o̅ib
facerent adorari. Matheus
au̅t apl's p̅dcam ciuitate̅
ingressus et apud eum cu̅ ca̅
dacis regine que̅ phylipp'
baptizauera̅t hospitatatu'
ita magor p̅stigia detege
bat q̄d quicq̄d ipi faciebu̅t
ho̅ib; in p̅niciem hoc ip̅e co̅
u̅te̅t in salutate̅. eunuch'
au̅t sc̅m mathm
interrogante q̄uo tot lingu̅s
loque̅r et intellige̅t exposuit
ei maths q̄uo spu̅ sc̅o descen
dente omniu̅ linguar scia̅;
recepissent ut sic illi qui p̄
supbiam turrim usq; i celu̅
hedificare uolebant post co̅
fusione̅ linguar ab hedifi
catio̅ne cessauiu̅t. Sic apli per
om̅m sciam linguar. tur
rim no̅ de lapidib;. sed de
uirtutib; construxu̅t p̄ q̄
o̅mis qui c̄rediderunt in celu̅
ascendu̅t. Tunc ue̅it qui
dixit magos illos cu̅ duob'
aduenisse draconib; qui
igne̅ sulphureu̅ et na̅ribu'
euomentes cunctos ho̅ies
occidebu̅t. Apl's a̅ signo cruc'
se muniens ad eos securu'
exiit q̄ mox ut dracones
uideru̅t an̅ ei' pedes p̄tinu̅
dormieru̅t. Dixit q̄ magis
Et ubi e̅ ars ura. Ergo a̅
nisi dni̅n rogauero se q̄ i me
cogitauiatis inferre inuo'
p̄tinus retrovertissent. Cu̅
au̅t ipl's conuenisset dra
conib; ut abirent p̄cepit
et nullu̅ ledentes p̄tinu' abi
ierunt. Cepitq; ipl's de gl'ia
padysi terrestris magnu̅
smone̅ p̄sentire asserens o̅ib'
montib; eminere p̄pinq̄u̅
celo e̅e spinas ul' tribulos
ibi no̅ e̅e lilia et rosas ibi
n̅ marcessere senectute̅ ibi no̅
euenire. Sz ho̅iem semp̄
iuuene̅ ibide̅ mane̅. Ange
lor organa ibid' resonare

aues uocitatas continuo ole
dire. De hoc autem paradiso dix
terrestri. hominem electum esse
[illegible] per christi natiuitatem in paradi
sum celestem reuocatum fu
isse. Et cum hec apostolo loqueretur ec
ce subito tumultus exortus
est in quo regis filius mortuus
plangebatur. Quem cum magi
suscitare non possent suade
bant regi quod iudeorum consortio
raptus esset. et ideo simulacrum
et templum ei construi oporte
ret. Predictus autem eunuchus
magos custodiri faciens a
postolum aduocauit. Qui oratione
sua protinus suscitauit. Qu
uam cum rex nomine egyptus
hoc uiso per uniuersas suas pro
uincias misit dicens. Veni
te et uidete deum in effigie in
hominis latentem. uenerunt igitur
cum coronis aureis et diuersis
sacrificiorum generibus uolentes
ei sacrificare. quos matheus
compescuit. dicens uiri quid
facitis: Ego deus non sum sed
seruus domini ihesu christi. Illi quoque de
auro et argento quod tulerant
ipso iubente ecclesiam magnam
fabricauerunt quam intra .xxx.
dierum spatium consummauerunt
Rex autem egyptus cum uxore
sua. et omni populo baptizatus est.

Epigeniam quoque filiam
regis apostolus domino deo dicatam
plus quam ceteris uirginibus
prefecit. Post hec autem yrtacus re
gi successit et uirginem predictam
concupiscens dimidium re
gni illi apostolo promisit si eam
ei in suum coniugium faceret
consentire. Cui apostolus ait. ut
iuxta morem predecessoris
sui die dominica ad ecclesiam con
ueniret. et presente epigenia
cum ceteris uirginibus que bona
sunt iusta coniugia audiret.
Quo audito cum magno
gaudio festinauit putans
quod epygeniam uellet ad coniugium
suadere. Matheus quoque et omni
populo congregatis de bono ma
trimonio diu locutus est
et a rege plurimum laudatur
Credens quod hoc diceret ut in
uirginis animum consensum
matrimonii prouocaret.
Deinde in parato consilio ser
monem repetiit dicens. Cum
bonum sit matrimonium. si in sal
uo federe teneatur. bene scitis a
stantes quod si regis sponsam
aliquis usurpare presumeret non so
lum regis offensam. mor
tem insuper incurreret. non quia
uxorem duxisse probatur. sed quia
sponsam domini sui accipiens

eius matrimonium uiolasse
conuincaris. Ita et tu rex sciens
epygeniam regis eterni spon
sam effectam et sacro uelami
ne consecratam quomodo poteris spon
sam potencioris te tolle͂re et
tuo matrimonio eam copulare.
Quo audito rex prae ira
insaniens furibundus discess
sit. Apostolus autem intrepidus et con
stans ad pacientiam omnes et constan
ciam confortauit epygeni
am coram se ex timore pro
stratam cum ceteris uirgini
bus benedixit. Post missarum
uero sollempnia rex spicula
torem misit qui iuxta altare
matheum stantem et expansis
in celum manibus orantem nisso
a tergo gladio interfecit et mar
tirem consecrauit. Quod populus
audiens ad palacium regis
incensurus omnia properabat.
Sed a presbiteris et dyaconibus uix
detenti apostoli martirium cum
gaudio celebrarunt. Rex
uero cum nec per matronas ad eam
directas nec per magos epyge
niam posset aliquatenus permu
tare totam domum eius igne
copioso uallauit ut ipsam cum
ceteris uirginibus concremaret.
Apostolus autem eisdem apparens omnem
ignem ab eius domo excussit et

solo rege cum unico filio ux
euadente cuncta consumpsit.
Statimque filius eius arreptus
a demonio patris crimina confitens
et ad sepulcrum apostoli properauit.
Pater uero turpissimam lepram est
ectus cum curari non posset
manu propria se gladio interem
it. Populus autem fratrem epigenie
ab apostolo baptizatum regem
constituit. Qui per annos lxx
regnauit et filium suum sibi sub
stituens cultum magnifice am
pliauit et totam ethyopiam
prouinciam ecclesiis christi repleuit.
Zaroes autem et arphaxat ab ea
die qua regis filium apostolus susci
citauit in persidem confugerunt.
Quos symon et iudas ibidem eos
uicerunt. Notandum quod in beato
matheo iiii principaliter consi
derantur. Primum est obedientie
uelocitas quia mox ut christus eum
uocauit continuo theloneum
reliquid nec dominos suos timens
rationes uectigalium imperfectas
reliquid et christo perfidem adhesit.
Pro hac uelocitate obediencie quidam
occasione erroris sunt apposue
runt sicut recitat ieronimus in orig
ginali super predictum locum dicens.
Arguit in hoc loco porfirius
et iulianus augustus uel
imperitiam ystorici mentientis

ul' stultitiam eoꝝ qui stati
secuti sunt saluatorem qͥ i̇r
ratōnabli· quel; uocantem
hōiem sunt secuti cū tante
ūtutes tantaqꝫ signa ṗfecisse
runt que aplos aūt qͣ c̄dent
uidisse nō dubiū est ēte ful
gur ipē ⁊ maiestas diuini
tatis culta que in h̄ūa facie
reluceebat ex primo ad se ui
dentes trahē potāt aspectuˢ
Si eī in magnete lapidē h̄
ēē uirtus dr̄ ut anulos et fe
stucas ȯ complet· Quanto
magis dn̄s omniū c̄atuarū
ad se trahē potāt quos uole
bat h' ꝯ omnius· Scd̄m
eius largitas sui lib'tas· qꝛ
fecit statim conuiuium ei in
domo sua· Et quid conuiuiū
nō tm̄ fuit magnū rōne lau
te ꝑparatiōis·· ꝯ tr̄ fuit mag
nū· Primo rōne uoti· qꝛ
cum magno affectu ⁊ desi
derio ip'm recep̄ˢ Scd̄o rō
ne misterii qꝛ illd̄ cōuiuiū
fuit indicatiuū magni mi
sterii qd̄ misti uini exponit glo
sup lucam dicēs· Quo mili
cio xp̄m recep̄ in tno maximū
exultantiū pascat̄ delectōi
bꝫ uoluntatū· Tertio rō
ne docuitoꝝ· qꝛ ibi magna
documenta exhibuit sic̄ iniam

uolo ⁊ nō sacrificium· ⁊ nō e
gent qui sani s̄ medico ⁊c̄·
Quāto rōne inuitatoꝝ
qꝛ magni discumbentes ⁊
inuitati fuerunt· s· x̄· ⁊ dis
cipli eī· Tertiū eiuˢ hu
militatis que apparuit in
duob'· Primo in hoc q' se
publicanū manifestauit c̄eti
euūgliste ut dr̄ glo· uocam
die cā· ⁊ euūgliste honore ei
iuulgatū nō posuūt ipē s̄m
qd̄ scriptum ē iustus inp̄mˢ
accusatoꝛ ē sui math' in se
⁊ publicanū noīat ut ostn̄
dat nulli'm conuisum debere
de salute diffidē cum aplis
⁊ euūglista de publicano re
pente sit f̄cus· Scd̄o qꝛ in
hoc ad suas iniurias patiēs
fuit· Cū n̄ eum pharisei m̄
murabant q' x̄' ad hōiem
peccatorem descendisset potu
isset eis math's r̄ndē ac dic̄e
uos potius misi ⁊ peccatoresˢ
estis qui uos iustos ārbitrā
tes medicū refugitis· ego
aūt iam peccatoꝛ dici nō ualeo
qꝛ ad medicū salutis ꝯfu
gio ⁊ eidē uulnˢ meū n̄ ab
scondo· Quātū ē euūge
liū ipī' in c̄ena magna soll
empnitas eī aūt euūgliū
ꝑfectis euūglistis magis i

eciā frequentat. Vnde et psalmi
dd et epl(ist)e pauli precete(r)is
scripturis amplius in eccā
recitantur. Cui(us) ē h(ec) racio qūi
teste iacobo tria sunt gen(er)a
peccator(um). s. peccm̄ sup(er)bie. lux
urie. ꝯ auaricie. ¶ Peccato su
p(er)bie peccauit saulus a saule
sup(er)bissimo rege dict(us) qui
ecc(lesi)ām supra mod(um) p(er)secutus
ē. ¶ Peccato luxurie peccauit
dd. qui adult(er)ium ꝯmisit
ꝯ xp(istu)s ip(su)m adult(er)iū fidelissi
mu(m) militē unā occidit. ¶
Peccato auaricie peccauit ma
theus q(ui) p(ro)p(ter) auariciam lucris
turpib(us) inhiabat. Fuit eni(m)
theolonari(us). ē aūt theolone
um ut dic(it) ysid(orus) locus in
portu maris ubi merces na
uium ꝯ nautar(um) emolum(en)
ta redunt(ur). Theolos ā grece
latine. ut dic(it) beda. d(icitu)r uecti
gal. h(ec) igitur isti peccatores ex
titerunt eor(um) aūt p(eni)ti(enti)a adeo
placuit. ut nō solum d(omi)n(u)s
eor(um) culpis ignosceret. Set
in eis ē dona multiplic(ia)
cumularet. Nam seuissi
mū p(er)secutorē fec(it) fidelissi
mū predicatorē adulter(um)
ꝯ homicidā fec(it) xp(ist)ianū. et
psalmistā lucris inhian
tem ꝯ cupidū ꝯ fec(it) euangli

stam ꝯ ap(osto)l(u)m. Ideo ḡ hor(um)
tum dicta nob(is) tam frequent(er)
recitant(ur) ut nullis qui ꝯu(er)ti
uoluerint desp(er)et de uenia qū
tantos in culpa tales ꝯspi
cit fuisse in gr(ati)a. ¶ Notan
dū aūt in sup(er) q(uo)d s(ecundu)m b(ea)tū
ambrosiū circa conu(er)sionē
b(ea)ti mathei qdam consid(er)an
t(ur) ex p(ar)te medici. Quedā ex
p(ar)te infirmi sanati. Quedā
ex p(ar)te modi sanandi. In
medico tria fuerūt. s. sapia.
que radicem morbi cogno
uit. Bonitas que medicam(en)
ta adhibuit potentia que
ip(su)m tam subito inmutare
potuit. ¶ De h(is) tribus ẽ
dic(it) id(e)m ambr(osius) in p(er)sona ip(s)i(us)
mathei. h(ic) p(ot)est auferre cordis
mei dolorem ꝯ age pallorē
qui nouit occulta. ꝯ h(oc) q(uan)t(um) ad
primū. ¶ Inueni medicū
qui in celo h(ab)itat ꝯ in terris
spargit medicamenta h(oc) q(uan)t(um) ad
sc(un)d(u)m. ¶ In ip(s)o aūt i(n)firmo
sanato. s. in b(ea)to matheo
tria ꝯsiderant(ur) s(ecundu)m q(uo)d d(i)c(it) ambr(osius)
ostendit ip(s)e namq(ue) in elo(quio)
p(er)fecte curari curanti g(ra)t(ia)s
extitit ꝯ in sanitate recep
ta. semp(er) se mūdū s(er)uauit.
Vn(de) ait sequebat(ur). Q(uo)d ab
iam letus ꝯ alac(er) ꝯ exultat

diceus iam nõ publicanũ
gero. Iam nõ porto leuum ex-
ui leui post q̃m ex̃m indui
et hoc quo ad primũ odi ge
nus meũ fugio uitã meã
solum te sequor dñe ihũ q̃
sanas uulñá mã h̃ ad s'm.
Quis ẽi me sepat a caritate
di que ẽ in me tribulatõ an
gustia an fames hoc quo
ad t'um. Modum aũt
s'm amb̃ t'plex fuit. Pri
mo ẽi x̃ ipm uincul' ligaũ.
Scdo cautium impressit.
Tertio oẽm putredinem e
mũdauit. Vñ ait amb̃ lo
quẽs in psona mathi liga
tus sum fidi clauis et bõis
et pedib; caritatis. Auffer d'
ihu meor; putredines pcan-
dum lẽs uinculis caritatis
ligatũ scca q̃cũq; in uenẽis
uiciosum hoc q̃rtũ ad pmũ.
Omẽ mandatũ tuũ sicut
cautium impssum tenebo.
et sic curit cautẽrium mã
dati tñ putrefacta carnis ex
urit. ne ad uiuum spagat cõ
tagio. et si mordet medica
mẽtũ tñ ultimus tollit uici
um. Q'rtũ ad s'm uem cato
incidens occultas et laten
tes uãias passiones apto
uuln̈ ne noxius spargat
humor et mũdat omẽ q' fetid'
ẽ. pegrino lauacro h̃ q̃rtũ
ad t'tiũ. Eius ã euuãglm
Anno dñ q' manib; suis scp
sat cum ossib; bti b'nãde
b'nabe rep'tum ẽ. Q' quid'
euuãglm scs barnabas se
cum ferebat. et sup infirmos
illos ponens oĩs tam sid'
b'nabe q̃m merito mathi
continuo sanabat. De nomi
ne.
Mauritius amari
cãs q'd ẽ uomens. ul'
durus et us q'd int'p' consi
liator ul' festinãs. ul' dicĩ
amauron q'd ẽ in side g'
ce dr̃ nigrum. Ipe namq;
h'uit amaritudinẽ p inco
latu miserie et dilatõne p'se
ntis uomẽs p superfluorum
abiectõne. durus et firmus
p tormẽtor; pcessionẽ con
siliator p cõmilitonũ exor
tatõne. festinans p feruorẽ
et bonor; opum m'tiplica
tõne. nig' p sui dispectõnẽ
hic passionẽ scpsit et copi
lauit bẽs euclerius lugduñ
archiepc. De sco Mauri
cio et sociis.
Mauritius
in sacratissima legio
ne que theba dr̃ dux exti
tisse phibet'. Dicti sunt aũt
thebei a ciuitate sua que

thebea nuncupata est. Est autem
ipsa regio in partibus orientis
ultra fines arabie habilis
opibus fructibus fertilis arbori-
bus delectabilis habitatores
vero regionis illius dicuntur esse
magni corporibus armis stre-
nui in bello fortissimi ca-
lidi ingenio sapientia locupl-
etissimi. Ipsa enim civitas
centum portas habuit et super nilum
fluvium qui de paradiso egre-
ditur sita fuit de qua dici-
tur venit thebe centum ia-
cet obruta portis huius ia-
cobus sup dñi verbum predica-
vit. et fide christi eos perfecte do-
cuit. Dyoclicianus autem
et maximianus volentes fi-
dem christi penitus extirpare ta-
les epistolas per omnes provincias
in quibus christiani morabantur
transmiserunt si aliquid determinari
oporteret aut sciri. et totus mundus
ex una parte congregatus et sola
roma ex alia parte consisteret
mundus totus victus fugeret
et sola roma in culmine scientie
remaneret. Cur ergo vos parva
plebecula eius preceptis resisti-
tis et contra eius statuta tam sto-
lide superbitis. aut ergo deorum im-
mortalium fidem suscipite aut
immutabilis de vobis dampnationis

nis sententia proferetur. Christiani
huiusmodi litteras suscipien-
tes vacuos omnes nuntios re-
miserunt. Tunc dyoclicianus
et maximianus in iram commo-
ti per omnes provincias miserunt
ut omnes bellicis armis apti
romam venirent ut omnes re-
belles romano imperio sub-
iugarent. littere autem augustorum
ad populum thebeorum directe sunt.
Qui in ppl's fin di preceptum
que dei erant deo et que erant
cesaris cesari reddebant. Con-
gregantes igitur electam militum
legionem. s. vi. milia. dc. lxvi.
eos ad imperatores miserunt
ut in bellis iustis imperator-
es iuvarent non ut contra christianos
arma moverent. sed eos potius
defensarent. Huic autem sacra-
tissime legioni dux erat vir
inclitus mauricius. signi-
feri autem candidus innocen-
cius exuperius victor et con-
stantius. Dyoclicianus
igitur maximianus quem in col-
legam imperii assumpserat contra
gallias cum infinito exercitu
misit. et ei legionem thebeam
sociavit. Hii a sancto marcelli-
no papa exortati sunt ut antea gla-
dus uite eent montes alpi-
um transmeasset iubet in

pator ut om̄s qui lecū erānt
ymolarēnt ydolis ꝯ q̄ rebell
es imp̄io ꝯ maxīe q̄ xanos
unanimit̄ coniurarēnt.
Qz sci milites audientes
.vi. milib: ab exercitu sece
sserunt ꝯ in quodā loco ame
no iux̄ rodanū ꝯsederunt.
Qz audiens maxian̄ mili
tib: p̄cepit ut a deoꝝ sacri
ficiū cū aliis festinarent.
Qui se nō posse facē. Rn
derunt ut pote qui fidē x̄
h̄rent. Tunc cesar missis
militib: . iussit ut aut di
is eos sacrificare compellēnt
aut decimū quē eoꝝ ptiun̄
decollarēnt. Sancti g̃ cum
gaudio capita extendētes
unus an alterum festina
bat. Tunc scs mauricius
assurgens int̄ ceta s̄ concio
natus ē. Congratulor uob
q̄ p fidem x̄ om̄s mori pa
ti estis. Cōmilitones nōs
necatū sustinui. q̄ nos ad p
assionē p xp̄o patos uidi. ꝯ
dn̄i mandatū seruaui. qui
ait petro. Mitte gladium
tuū in uaginā. Qm̄ g̃ iā
cōmilitonū corpus nulla
ti sum̄ ꝯ sociorum sanguine
rubricatas uestes h̄em̄.
nō ipos ad martiriū sequim̄.
Hz ergo si placet cesari mā
dem̄ sic uisa milites sum̄.
imperator tui ꝯ ad defensionē
rei publice arma suscepim̄
nō ē in nob p̄ditio nō formi
do. s; x̄ fidē nullat̄ deserim̄.
Cum h̄ imperator audisset
iussit ut iterum decimū tru
cidarēnt. Quo facto exupi
signifer uexillū arripiēs
ꝯ stans int̄ cōmilitones
dix̄ glosus dux nr̄ mau
ricius de morte cōmilitonū
glīa ē locut̄. n̄ exupius sig
fer nr̄. Ideo h̄ arma arripu
it ut talib: resistant̄ ppitia
nt dextere nr̄e h̄ arma carna
lia ꝯ armenti uirtutib: ꝯ ta
lia si placent cesari remit
tam̄. Milites sum̄ impa
tor tui. sum aut q̄ libe p
fitem̄ x̄. Tibi debem̄ mi
liciā. illi innocentiā. ad
te laboris stipendiū ab il
lo exordiū sup̄sim̄ uite.
Omnia p ipo tormēta susci
pe pati sum̄. ꝯ ab eī fide
nūqm̄ discedim̄. Tunc im
pius cesar iussit suū exci
tū totā legionē circundare
Ita ut nō unus euadē poss;
uallant̄ g̃ milites x̄ cum
litib: diaboli. ꝯ nephandis
manib: trucidant̄ pedib:

conculcant equorum et ex praedicti
martyris consortio dei autem
intuitu quam plures evaserunt
ut ad regiones illas veni
entes christi nomen praedicarent
et gloriosissime in locis aliis
triumpharent. Ex quibus
dicuntur fuisse Solutor, Adventor
et Octavius apud Taurinum
vintimilium. nec non et beatus Con
stantinus et Victor et Ursus
et quam plures alii. Cum igitur
carnifices praedam divide
rent et in simul epularen
tur quendam senem nomine Vic
torem inde casu transeuntem
ad secum convivandum invit
ant. Ille autem requirens quo
modo inter tot milia occisorum
possent cum gaudio epulari.
Cum autem a quodam audisset
quod pro fide christi mortui essent su
spirans ille vehementer inge
muit beatum omnino se clami
tans si cum illis fuisset occi
sus. Cum autem comperissent
quod christianus esset in eum impetum
fecerunt et ipsum protinus tru
cidaverunt. Tandem corpus beati
Innocentii de eadem legio
ne in unda. Romanus sumpsit
a Domitiano Genevensi et Grato
Augustano et Prothasio eiusdem
loci episcopis cum aliis in eccle

ecclesiam est sepultum. In cuius con
structione quidam gentilis
artifex erat qui aliis die domini
co sollempnitatibus solus
opus suum exercebat. Unde et
sanctorum exercitus rapitur ceditur et
arguitur quod opus suum prophanare
assumpserat et diem dominicam
aliis divinis intendentibus
ipse operibus mechanicis in
niteretur. Correctus ad ecclesiam
cucurrit et se christianum fieri postu
lavit. Mulier quaedam
filium suum Albi monasterio in
quo sanctorum corpora martyrum
requiescunt tradidit qui in
brevi defunctum inconsolabili
luctu plangebat. Cui
apparens Mauritius cur fi
lium suum sic fleret quaesi
vit. Quae respondit quod quamdiu
diu viveret alacrius non
cessaret. Noli eum flere ut
mortuum. Et scias eum habi
tare nobiscum. Et si probare
desideras cras et omnibus dieb
us vitae tuae si ad matutinas
surrexeris vocem eius inter mona
chorum psallentium voces au
dire valebis. Quod illa semper
fecit et vocem filii cum monac
his cantantem semper discernens
audivit. Rex Guntram
mus cum thesauros suos

reliquiis scti porcarii paupib'
⁊ ecclesiis erogaret quēdā pbr̄m
misit ut de sacro scōs ipsorum
reliquias asportaret. Qui in
cū reliquiis impetratis ue
niens cū nauis orta tempe
state periret. capsam cū reli
quiis fluctib; opposuit ⁊ mox
tranquillitas magna secuta
fuit. Anno dñi. d. cccc.
lxxiiii. Cum quidā monachi
obtentum karoli amichola
o ppe corp' sci urbani pp. ⁊ sci
tyburcii martiris impetrasset
⁊ redeuntes sanctorum martirum eccām
uisitassent. abbate ⁊ monachis
impetrauerunt ut corp' sci mau
ricii ⁊ cap' sci innocencii ap
autisiodorum in ecclām quam scs
germanus eisdem martirib; du
dum dedicauerat transportarent.

Iustina a iusticia De no
dicta. Ipsa enim per iu mine.
sticiam unicuique quod suum est
reddidit. s. deo obedientiam superiori
prelato reuerentiam pari concor
diam. In feriori disciplinam. In
imicis pacientiam miseris et a
flictis compassionem operosam et
sanctimoniam. De scā Justi
Iustina uirgo de na. Xĩ.
ciuitate anthiochie fi
lia sacerdotis ydolorum cotidie
ad fenestram sedens prelium
dyaconē euangelium legentē
audiebat a quo tandē conu
sa ē. Quod cū mat' pat' in lec
to retulisset ⁊ ambo dormis
sent. xp̄s cū angelis eis appa
ruit dicens. uenite ad me ⁊
dabo uob' regnū celorum. Qui
euigilantes statim cū filia
sua se baptizare fecerunt.
hec ĝ iustina uirgo a cipria
no plurimū molestata ipsum
tandē ad fidē conuertit. Cyp'
anus ē a sua pueritia mag
us extiterat. Nam cum
vii eēt annorum a parentib; dya
consecratus ē. Hic ĝ magice
artis insuevebat ⁊ matronas
in iumenta conuertere videbatur
⁊ multa alia prestigia exerce
bat. Ardens ĝ in amorem
iustine uirginis ad magicas
artes se contulit. ut ipse per se
uel per quodā a gladio qui
similiter in amorē ei' exardebat
posset habere. Aduocat ĝ demo
nē ut ad se ueniat ⁊ iusti
nā per eū habere ualeat. Adueni
ens demō dixit ei. Quid me
uocasti. Cui ciprianus. Amo
uirginē de galyleis potes me
facere ut ipsam habeam ⁊ uolun
tatē meā secum perficiam. Cui
demō. ego qui hominem de parady
so eicere potui quomodo fieri simi

occidere potui. iudeos christum
occidere feci. homines perturbavi non
potero facere ut unam puellam
habeas et eam iuxta tuum placitum
perfruaris. Unguentum hoc acci
pe et circa domum eius deforis spar
ge et ego superveniens cor eius
in tuum amorem incendam
et te eam consentire compellam.
Sequenti nocte demon ad eam
ingreditur et cor eius ad amorem
illicitum incitare conatur.
Quod illa sentiens devote se
domino commendavit et totum corpus
suum signo crucis munivit.
Ad signum autem sancte crucis dyabo
lus territus fugit et ad cyprianum
veniens coram eo stetit. Cui
dixit cyprianus quare non adduxi
sti ad me virginem illam. Cui de
mon vidi in eam quoddam signum
et tabui et omnis virtus a me
defecit. Cyprianus autem eum
deridens dimisit et alium for
tiorem vocavit. Qui dixit de
mon audivi tuam iussionem et
vidi illius impossibilitatem. sed et
ego tuam complebo voluntatem.
Egrediar enim et cor eius vulnera
bo in amorem libidinis et eam
iuxta tuum desiderium perfrueris.
Ingrediens igitur dyabolus intendebat
ei persuadere et animum illius ad amor
em illicitum inflammare. Illa

autem se deo devote recommendans
signo crucis omnem temptationem
repulit et insufflans in demo
nem protinus ipsum abiecit. De
mon autem confusus aufugit
et ante cyprianum stetit. Ad quem
cyprianus. Et ubi est virgo ad
quam te transmisi. Et demon
victum me fateor. et qualiter
dicere pertimesco. Quoddam enim signum
terribilem in eam vidi. et con
tinuo robur omne amisi. Tunc
cyprianus eum deridens dimisit
et ipsum principem demonum advo
cavit. Cumque venisset ad eum
que est virtus vestra tam mo
dica ut vincatur ab una pu
ella. Dixit ei demon. Ecce e
grediens variis eam febri
bus vexabo et animum eius ardentius
inflammabo. et totum corpus eius
vehementi ardore respergam et
freneticam eam faciam et
varia ei fantasmata offeram
et media nocte tibi eam ad
ducam. Tunc dyabolus in specie vir
ginis se transfiguravit. et ad
ymaginem veniens dixit.
Ecce ad te venio quia tecum in
castitate vivere concupisco.
Verumptamen dic queso te quenam
nostri certaminis merces erit. Cui
virgo sancta R. Merces quidem
multa labor modicus. Dixit ei

demon. Quid est ergo quod dominus pre-
cepit: Crescite et multiplicamini
et replete terram. Timeo ergo
bona socia quod si in virginitate ma-
serimus verbum dei irritum faciemus
et velud contempnentes et inobe-
dientes in gravem iudicium
decidamus et unde iudica-
mur sperare premium grave incur-
remus tormentum. Cepit autem cor
virginis pravis cogitationibus
concuti et ardore concupiscentie forti-
ter inflammari et adeo ut iam sur-
gens abire vellet. Tunc vir-
go sancta in se reversa et quis esset
qui secum loqueretur intelligens se
signo crucis munivit et in dyabolum
insufflavit et ad instar cere protinus
liquefecit et ab omni temptatione
statim liberatam se sensit. Post-
modum dyabolus in specie iuvenis pul-
cherrimi se transfiguravit et tha-
lamum eius ingrediens cum ipsa
in lecto esset impudenter in eius
lectum prosilivit et in eius amplexus
irruere voluit. Quem videns iu-
stina et malignum spiritum adesse
cognovit mox signum crucis
edidit et instar cere dyabolum li-
quefecit. Tunc dyabolus permittente
domino febribus eam fatigans et
plures gregibus et armentis occidens
maximam mortalitatem in tota
anthiochia futuram per demoniacos

predicebat nisi iustina coniugio
consentiret. Quapropter civitas
morbo languens ad ianuam
parentum iustine convenit clam-
ans ut iustinam coniugio tra-
derent et sic civitas a tanto peri-
culo liberarent. Sed cum iustina
nullatenus consentiret et
ex hoc mortem omnes minarentur
t. vii. annis mortalitatis
ipsa pro eis oravit et omnem pe-
stilentiam abiecit. Videns
dyabolus quod nichil proficeret in formam
iustine transmutavit ut
famam iustine pollueret et cypri-
anus deludens se iustinam
ad se duxisse iactaret. Pergens
ergo dyabolus ad cyprianum
in specie iustine cucurrit quasi quem
eius amore langueret osculari vo-
luit. Quem cyprianus videns
et iustinam esse credens gaudio
repletus ait: Bene venisti
iustina omnium feminarum deco-
ra. Mox ut ei cyprianus nomen
iustine nominavit dyabolus nomen
illud ferre non potuit sed ad eius pro-
lationem ad instar fumi sta-
tim evanuit. Quapropter cypri-
anus delusum se videns tri-
stis remansit. Verum et amplius
in amorem iustine estuans
ad hostium virginis diu vi-
gilavit et quandoque in feminam quandoque

in aue se ut uidebatur arte
magica conmutans cum ue
nisset ad hostium uirginis
neque feminam nec auis. Sed
cyprianus appellatur. Victus
ergo per omnia ad cyprianum rediit
et ante eum confusus stetit. Cui
dixit cyprianus: Numquid et
tu uictus es? Que est misera
uirtus uestra ut unam puellam
non possitis uincere nec in ea
potestatem habere. Sed ex ipsa uos
uincat et tam miserabiliter uos
prostrauit. Dic tamen obsecro
mihi in quo est tam magna eius
fortitudo. Cui demon ait:
Si mihi iuraueris ut a me ne
quaquam recedas uirtutem eius
uictorie tibi pandam. Cui
cyprianus: Quid tibi iurabo?
Cui demon: Iura mihi per uir
tutes meas magnas quod
a me numquam recedes. Dixit ei
cyprianus: Per uirtutes tuas
magnas tibi iuro quod a te
numquam discedam. Tunc dyabolus
quasi securus ei dixit: Puella illa
signum crucifixi edidit et sta
tim tabui et omnem uirtutem
amisi et sicut cera a facie ignis
effluxi. Dixit ei cyprianus:
Ergo crucifixus maior te est.
Et demon: Utique maior est
omnibus est et omnes nos quos hic

decepimus tradet igni inex
tinguibili cruciandos. Cui
cyprianus: Ergo et ego debeo
amicus fieri crucifixi, ne tan
tam aliquando penam incurram.
Cui dyabolus: Iurasti mihi per uirtutes
exercitus mei per quas nemo pie
tate ualet quod a me numquam
discedas. Ad quem cyprianus: Te
et omnes fumigantes uirtu
tes tuas contempno et tibi et
omnibus demonibus tuis abre
nuntio et crucifixi salutari si
gno me munio. Statimque
dyabolus ab eo confusus e
uanuit. Tunc cyprianus
ad episcopum iuit uidens episcopus et
credens uenisse ut christianos in
errorem mitteret ait ei: Suffi
ciant tibi cypriane hii qui
foris sunt michi potius aduer
sus ecclesiam dei. Inuicta enim est uirtus
christi. Cui cyprianus: Certus sum
quod inuicta est uirtus christi. Nar
rans que sibi acciderant ab eo b
aptizari se fecit. Qui in primis mod
tam in scientia quam in uita pro
ficiens mortuo episcopo ipse in
episcopum ordinatus est. Beatam
uero uirginem Iustinam in mo
nasterio posuit et multis sacris
uirginibus eam ibidem abba
tissam prefecit. Beatus autem cyprianus
appellans martiribus sepe

nuttebat ꝛ eos in ctamine
to lozalut. Comes aūt
regionis illi⁹ audiens fam
am cypriani ꝛ iustine ad se
ipōs p̄sentari fec. ꝛ an sacri
ficare uellent requisiuit.
Qui dum in fide x̄ p̄sistēnt
firmi iussit eos in sartagi
ne plenā cera ꝛ pice ad ūpe
poni. Que tū mir̄ eis ref
gēium p̄stitit ne aliq̄ sup
plicium irrogauit. Sacdos
aūt ydolor̄ p̄fectō dix̄. Iube
as me añ sartaginē stare
ꝛ confestim vincam ūtutē
eor̄. Cum g° iux̄ sartaginē
uenisset. dix̄ magnus ē ds
hercules ꝛ p̄r eius iouis. et
ecce ꝯtinuo ignis de sarta
gine exiuit ꝛ penitus eum
ꝯsūpsit. Tunc cyprian⁹
ꝛ iustinā de sartagine ex
hunt. ꝛ data sup eos p̄nit
sn̄ia. decollant̄ hor̄ corpora
cum .vi. dieb; canib; derelic
ta mansissent. post modū
romā translata ē. passi s̄ ā
.vi. kl's octubris. De nomi
ne.

Cosmas dr̄ a
cosmos q̄ ē forma. ul'
ornatus. ul' s̄m ysidor̄ cos
mo grece latine mūdus. fuit
ēi forma alus in ex̄ ornat⁹
uirtutib; ꝛ mūdus auitus
omib;. Damian⁹ dictus ē
a dama q̄dam bestia que hu
milis ꝛ mansueta. l' damian⁹
a dogma qd ē doctrina ꝛ an qd
ē sursum. ul' damianū q̄ ē
sacrificium. l' damian⁹ qi dō
manus. Ipe ēi mansuetudi
nē hūit ꝛ in cōu'satōne doc
trinam supnā in p̄dicatōne
sacrificiu; fuit in carnis mor
tificatōne dūi uō man⁹ in
medicinali curatōne. De

Cosma ꝛ damian⁹ sanctis
ḡmani f̄res in Cosma
ciuitate egea ꝛ reli et Damiano.
giosa mulier noīe theodata
nati sunt. hii aū medicine
edocti tantā a sp̄u scō grām
acceperunt uor̄ langores nō
solum ab hoīb;. s; a iumē
tis depellēt gratis oīa t̄bu
entes. Matrona aūt quedā
noīe palladia tū oīa sua in
medicinis ꝯsumpsiss;. ad
scōs dī accessit. ꝛ plenam sa
nitatē accep̄. Tunc illa q̄dā
munus dum scō damiano
obtulit. ꝯ ille g° accepit
nō gra muneris s; ex deuotō
ne offerentis. ꝛ ne nom̄ dn̄i
uidēr̄ sp̄nē p̄ qd uidebat ꝯ
adiuratum se eē. Qd ū scs
cosmas audiuit p̄cepit ut
corpus vna cū eo nō poneret.

Sequenti nocte dominus cosme appa-
ruit et fratrem de suscepto munere
excusavit. Audiens eorum famam
proconsul lysias eos accersiri fe-
cit et que eorum essent nomina que
patria que fortuna inquirere
cepit. Sancti dixerunt nomina nostra
sunt cosmas et damianus. et alios
tres fratres habemus quorum sunt
nomina anthimus leontius et euprepius.
Patria autem nostra est arabia porro
fortunam christiani nesciunt. Iussit
ergo ut fratres suos adducerent. et
simul ydolis ymmolarent. Sed
cum omnino ymmolare contempne-
rent precepit eos in pedibus ac
manibus dire torqueri. Cumque
cum tormenta deriderent iussit
cathena ligari et in mare iactari
Sed statim ab angelo liberantur.
et ante presidem statuuntur. Quos
preses considerans ait per deos m-
agnos maleficiis vincitis qui
et tormenta contempnitis et ma-
re sopitis. Docete ergo me ista et
in nomine dei mei adriani sequar
vos. Et hoc dicto statim duo de-
mones affuerunt et eum grauissi-
me in facie ceciderunt. At ille cla-
mans ait. Deprecor vos ob
omni virtute pie ad dominum vestrum
oretis. Quibus orantibus mox
demones discesserunt. Preses autem
dixit. Videtis quomodo adversum me
dii indignati sunt. quia eos re-
linquere cogitabam. Iam ergo
deos meos vos non patiar blas-
phemare. Tunc eos in igne co-
piosum iactari precepit. Sed nullatenus
eos lesit. quin potius flamma
longe prosiliuit et multos astan-
tibus interemit. Iubentur ergo in
eculeo suspendi. Sed angelo
ipsos custodiente. fatigatis
ad modum impellendo ministris
ante presidem deponuntur illesi.
Tres ergo fratres in carcerem fecit in-
cludi. et cosmam et damianum
crucifigi et ipsos lapidari. Sed
in suos lapides redibant auc-
tores et quam plurimos vulnerabant
Tunc preses furore repletus
eductis aliis tribus et iuxta crucem
stantibus iussit cosmam et dami-
anum super crucem a iiii. militibus
sagittari. Sed et sagitte non reuerse
plurimos vulnerabant. sed sanctos
penitus non ledebant. Videns
ergo preses in omnibus se confusum
esse. usque ad mortem angustiatur.
omnes v. fratres fecit insimul decoll-
ari. memores autem christiani ubi quondam
dixerat sanctus cosmas ne in unum
sepelirentur. cogitabant quomodo
vel ubi vellent sanctos martires
sepelire. Et ecce subito came-
lus advenit et humana voce
proclamans sanctos in uno loco sepeliri

sepeliri precepit.

sepeliri precepit. Rusticus
quidā cum p̄ labore messis
in campo apto ore dormiret
s̄pens in eius uentrem ingres
sus ē. Euigilans aūt cum
nich̄ sentiret domū rediit
ꝫ sero facto g̃uissime torquerī
cepit ꝫ sensit. uoces g̃ miserā
biles emittebat ꝫ cosmam
ꝫ damianū scōs in suū au
xiliū inuocabat. Cū dol
or semp̄ cresceret ad eorūm scōꝝ
ꝫfugit ꝫ ibidē eo subito
dormiente sic̄ intrauerat
p os ei exiuit. Vir quidā
longius pfectus scīs cosme
ꝫ damiano uxorem suam
ꝫmēdauit dans ē signum
cui deberet annuere. q̄ si eam
ad se uocaret. Diens g̃ hoc
signū dyā. se in hoīem tr̄sfi
gurauit ꝫ uxori ei signum
offerens dix̄. uir tuus ab il
la anxietate me misit ad te
ut te ducā ad eum. At illa
ad huc ūe reformidans ait
signū quid agnosces. s; q̄r
scīs cosme ꝫ damiano ꝫmē
data sū. sup̄ eoꝝ ī uiam q̄d
secura me duces. ꝫ ē tecū
pficiscar. At ille statim in
rauit ut petiit secura ergo
cū eo iuit cūq; ad quādam lo
cum secretū uenisset uoluit

eam d̄ẏa. de iumento p̄cipi
tare ut eam occideret. Quod
illa sentiens d̄s scōꝝ cosme
ꝫ damiani ad iuua me. uol̄
eī c̄didi ꝫ secuta sum eum.
Confestim scī cū multitudi
ne de albatoꝝ ibi affuerūt
ꝫ eam liberauerūt. dixerunt
ei. nos sum̄ cosmas ꝫ dami
anus quoꝝ iuramento c̄didi
sti ideoq; festinauimus uem
re in auxiliū tuū. Felix
pp̄ ꝫ acatiū scī. g̃. in honore
scōꝝ cosme ꝫ damiani no
bilem ecclesiam rome ꝫstruxit.
In hac ecclesia quidā ū scīs ser
uiebat ē iam caurī unum
crurum totum ꝫ sumpserat
ꝫ ecce illo dormiente. scī ei
tamquam suo deuoto apparuer̄
unguenta ac ferramenta se
cum ferentes. Quoꝝ unꝰ
alti dix̄. ubi carnes accipie
mus. ut remota carne putri
da locū uacuū repleam. Et
tunc ait alt̄ in cymiterio scī
pet̄ ad uincula hodie ethiops
recens sepultus ē. De illo
ḡ affer ut in suppleamꝰ ad
cymiterium ḡ pperauit ꝫ crurā
illiꝰ maurī attulit. p̄cidē
tes ḡ crura infirmi crurāꝫ
maurī illiꝰ loco insuerūt
ꝫ plagā diligēt̄ ungentes

passi sūt aūt c̄ca ān̄ō d̄ō · cc·lxxx sub diocli
tiano imp̄e

coxam infirmi· ad corpus
mauri mortui detulerunt·
Euigilans autem ille cum se sensu
dolore sensisset manum ad co
xam apposuit· et incisionis
quam inuenit· Apponens autem can
delam cum inuenire in
mali uidet· cogitabat si
ipse esset· an alius esset radiens
aut ad se pro gaudio de lectu
lo prosiluit· et que in sompnis
uiderat omnibus enarrauit·
Qui concurrenti ad tumulum
mauri miserunt et coxam ei
abstractam et in eius coxam illa
infirmam inuenerunt·

Furseus episcopus De sancto Fu
sicut hystoriam rseo episcopo.
bedam scripsisse credit omni uir
tute pollens ad extremum
ueniens spiritum emisit· Vidit
quod duos angelos ad se ueni
entes et tertium et tertium ar
matum scutum candido et gla
dio fulgureo se precedente a
spectu demum demones terribiles cla
mantes audiuit precedamus
et ante eum bella moueamus cum
igitur processissent commisi ignita
iacula contra eum iactabunt· et
angelus eum precedens scuto
ea suscipiebat protinus extin
guebat· Tunc demones an
gelis opponentes dixerunt oci

osos sermones· sepe dixit· et ideo
ille sicut nos non debet perfrui uita·
Quibus angelus nisi principalia vita
crimina eum protuleritis in minima
non peribit· Et dyabolus si inultus est
deo hic homo non saluabitur·
Nam scriptum est nisi conuersi e
fficiamini sicut paruuli non
intrabitis in regnum celorum·
Cui angelus excusans ait
humilitatem in corde habuit· et
consuetudinem sue gentis ob
seruauit· Et demon sicut fecit
malum ex consuetudine acci
piat uindictam a supremo iu
dice· Cui angelus iudicetur ante
dominum· preliante ergo angelo con
triti sunt aduersarii· Tunc de
mon ait· Seruus qui scit uo
luntatem domini sui et non facit plagis
uapulabit multis· Cui an
gelus quid iste de uolunta
te domini non impleuit· et demon
dona iniquorum recepit· Cui an
gelus credidit quod unusquisque
eorum penitentiam egisset· et demon
ante debuit· plures primo perseue
rantiam· et sic fructum suscipere· an
gelus respondit· Iudicetur a domino·
Et demon succubuit· Iterum
ad bellandum surrexit dicens
usque modo deum extimabamus
uerum esse quia omne delictum quod inultis
non pugnatur se in eternum pu

nitur. promisit h' g' homo
adam uestem a quodam usurario
recep. n de hoc punitus fuit
ubi g' e iustitia di. Cui angls
silete q' di occulta iudi-tia
ignoratis. Q indiu spatur
ei pena 9mitat' hoiem dei
ma. 9 demo nlls e h' locus
pene. Cui angls pfundita
te iudicior di ignoratis. T
unc dns tam grauit' eum p
cussit ut post mod uite testi
tutus semp pcussionis ille
uestigium retineret. Et hanc
pcussione ds illi dari pmisit
p illam uestem qm recepit
Alt' aut demo dix ad huc re
stat illi angusta porta ibi
illu supabimus diliges pro
ximu tuu sic te ipm. Cui
angls uir iste in pximos su
os opatus e bona. Et dya n
suffic hoc n diligat sicut se
Cui angls fructus dilectois
e bn opari. ds em unicuiq
reddit opam sua. Et dyl. g'
q' ubum de dilectone no in
pleuit. dampnand' e pugnate
dus. g' turbare sci angli uic
tores fuerut. Dix itm demo
q' ds iustus trsgssio sui ubi
ei displicet iste penax no est
exps pmisit ei sclo renunti
are 9 cont' sclm amauit. q'

id q' dr. Nolite dilige mdu
nz ea que in mudo s. Cui a
gelus no s ea que s secuh
q' hoibz indigentibz ea dis
pensanda dilex. Et dya qlit'
cumq ea diligamus q' di pre
ceptum e. Victus g' ut in
hoc ad usar' dya ad calidas
conutit' accusatones dices
scptu e. q' i no anutiatis i
iquo in iniquitate sua sang
nem eius manu tua requi
ram. Iste aut no digne a
nuntiauit pcantibz pena.
Cui angls no auditoris
dispicuit ubum lingua doc
toris loqui pendit du ind
qd pdicato audita 9tepnit.
Vn prudentis e du no e tep
tus scire tacere. In omi uo
conditone demonu puahda
nimis extitit pugna dom
iudicante dno anglis eum
ptantibz in imesa claritate
t' scs ecumfusus e. Tuc un'
ex anglis dix ei respice mu
du respiciens uidet valle
tenebrosa. 9 iiii ignes in
aere aliquibz spacus ad se
distantes. dixitq ei angls hu
s. iiii. ignes qui mudu suc
cendut. Unus e ignis me
dacius. Cum h' eni renutia
re dns. 9 omibz pompis ei.

in lapsu hoīes ꝑmisit nō
obſuant. Secūdus ignis ē
cupiditatis cum mūdi di
uitie amōr celestium ꝓpo
nunt. Tertius ignis
ē discentōnis cū aīos ꝓxi
mor insupinatus rebus
offendē nō formidant. Q
uartus ē impietatis cū in
potentōres spoliare nō fran
des eī faīe ꝑ mcho ducunt.
Demi illi ignes appinquite
in vnū redacti sunt/ et ei app
inquabant tinnēs q: anglo
dix/ dn̄e ignis in appinquat
Cui anglo/ qd nō attendisti
nō ādebit in te. Ignis ē iste
ſm mēita singlo opm hōis
ꝓbat et urit. Nam sic corꝯ
ardet ꝑ uoluntate illicitā
ita et ardebit ꝑ debitam ꝑe
nam. tn̄ ad ꝓprium reduct
ē corpus p̄ iam gentibꝫ ꝓpin
quis. qui eū mortuū extima
bant. Ille aūt aliquo tp̄e sup
uixit. et in bonis opibꝫ lauda
bilē uitā finiuit. De no
Michael intp̄r q̄s mine
ut ds et quotiens sic ar
ggs. mire uirtutis a'd agit.
michael mitti ꝑhibet. ut ex
ipo aptu ex noīe det intlligi
q: nlls pot face qd ipe ds. et
ido ipi michaeli illa q: sunt

mire ūtutis attribuunt. ipe
eī ut daniel testat' in tp̄e antix
consurget ꝑ electis ꝓpugna
tor astabit ipe cū dracone in
celo pugnauit. et eū cū deiec
et uictoriā magnā fec. Ipe cū
dyā de moysi cor̄ altercatus ē
ex eo q: dyā eius corpus ꝑdē
uellet ut eū iudei ꝑ deo adeo
adorarent. Ipe scor̄ aīas susci
pit et eas in padysum adduc.
Ipe ei fuit princeps synago
ge. Qz nc ē ꝑnceps ecc̄e. Ipe
ut dr̄ plagas egyptus intu
lit mare rubrum diuisit
ꝓplm ꝑ desertum dux. Ipe int
anglor acies signifer ē ipe
ad xp̄i impium antixp̄m sta
tem in monte oliueti potit
occidet. Item uniuce ls' ā am
geli mortui resurgent ipe cru
cem clauos lanceā et coronā
spineā in die iudicii p̄sentabit.
Michael' angli De scīs
facta sollempnit ange
tatis dr̄ aparitio uictori lis.
ani. dedicatō et memoria.
Apparitio aūt ipi est multipl'.
Prima in monte gargano
appuit. Est eī in apulia qdā
mons noīe garganus iux ciui
tatē q dr̄ sipont'. Anno aūt
do. CCC. xc. in sponte ecct q
dam uir noīe garganꝰ aquo

mons ille acceperat. vel secundum
quosdam libros Ipse nomen
a monte acceperat qui omnium
et bonum infinita multitudine
pollebat. Cum autem per predicti
montis latera pascerentur contingit
quendam taurum alios relinquere
et verticem ipsius montis conscendere
Cumque domum aliis redeunti-
bus non redisset dominus collecta mul-
titudine famulorum ipsum in verti-
ce montis iuxta hostium cuiusdam
spelunce invenit. permotus
igitur eo quod solivagus incederet ipsum
cum sagitta intoxicata impe-
tit. Sed statim velud a vento
retorta ipsum qui iecerat reper-
cussit. Turbati super hoc cives
episcopum adeunt et super re tam stu-
pendam ipsum requirunt qui ie-
iunium triduanum eis indicit
et a deo querendum esse admonuit.

p de uia qq; inquirens ips;

Quo facto sanctus michael episcopo
apparuit dicens sciatis hominem
illum voluntate mea suo telo
esse percussum. ego enim sum mi-
chael archangelus qui locum hunc
in terris incolere tutumque servare
statuens hoc volui probare indi-
cio ipsius me loci inspectorem esse
atque custodem. Statimque episcopus
et cives cum processione locum ad-
eunt et ingredi non presumentes
orationi pre foribus insistebant.

Secunda apparitio est que circa an-
nos domini .D.CC.x. accidisse
dicitur. Nam in loco qui tumba
dicitur iuxta mare .vi. miliaribus ab
urbe beneventanensi micha-
el episcopo predicte civitatis appa-
ruit iubens ut in predicto loco
ecclesiam construeret et sicut in mon-
te gargano sic ibi sui memor-
iam celebraret. Cumque autem episcopus
de loco in quo ecclesiam construeret
dubitaret. ab ipso edocetur ut
ibi eam faceret ubi taurum a latro-
nibus absconsum inveniret.
Itemque de loci amplitudine
statuit quantum videret taurum
in circuitu pedibus conculcasse
Due autem rupes ibidem erant
quas nullatenus virtus humana
movere poterat. Tunc mi-
chael cuidam viro apparuit. pre-
cipiens ut ad predictum locum
eat. et ipsas rupes moveat.
Quo accedente tam facile
rupes movit ut nullius ponderis
esse viderentur. Hedificata
igitur ibidem ecclesia de monte gar-
gano partem pallii quod super al-
tare sanctus michael posuit et
partem marmoris super quod stetit
ad suam ecclesiam detulerunt. Cum
vero idem aque penuria pateren-
tur monitus angeli foveam
in quodam saxo fecerunt et tantam

aquarum copia ptinus emanauit
ut usque nunc copiosus sustentetur
hec autem appitio in predicto loco
xvii. kl. novembrium
sollempniter celebratur. Eodem
dem loco quodam memoriam
dignum fertur contigisse mira
culum. ille enim mons occeano
cingitur. qui bis in die beatissimi
simi michaelis iter prebens
populo aperitur. Cum igitur copio
sa turba ad ecclesiam pergeret con
tigit quandam mulierem grauidam
dam partuique uicinam simul
cum eis ire. Et ecce magno im
petu unda rediit et omnis turba
timore confusa. ad litus fu
git. sola mulier pregnans non
potuit fugere. sed amarissimis
fluctibus capta fuit. Atque
archangelus michael. eam il
lesam seruauit. Ita quod in me
dio pelagi filium peperit. quem
in ulnis suscipiens lactauit
uit. et mari iterum iter pre
bente cum puero leta exiuit.
Tercia appitio est que rome
tempore gregorii pape legitur accidisse. Nam
dum idem gregorius papa pestem in
guinariam letanias maiores
eo celebraret et deuote pro populo
exoraret. uidit super castrum
quod olim memoria adriani di
cebatur angelum domini qui gladium
cruentatum tergebat et in ua
ginam mittebat. Unde intellexit gregorius
intelligens preces a domino exau
ditas ecclesiam in honorem ange
lorum ibidem construxit. Unde ca
strum illud ex tunc castrum sancti
angeli dicitur. Hec appitio cum
alia que in monte gargano
apparuit et cum sipontinis uic
toriam dedit. viii. idus maii
celebratur. Quarta appitio
est que consistit in ierarchiis
ipsorum angelorum. Nam prima
ierarchia dicitur superior apparitio.
Media dicitur media appitio. In
fima uero dicitur inferior apparitio dicitur
enim ierarchia a ieron quod est
sacrum. et archos princeps
quasi sacer principatus. Quelibet
autem ierarchia tres ordines
habet. Nam superior continet
seraphyn cherubin et tronos
media secundum dionysium continet dominationes
tiones uirtutes et potestates.
infima secundum eundem continet
principatus archangelos. Angelos
gelos et eorum ordinatio et dispo
sicio potest uideri per simile in
terrenis nam ministrorum quidam
sunt sub rege. Quidam op
erantur in medietate circa personam
regis sicut cubicularii consiliarii
et assessores huius autem est
similis angelorum prime ierarchie.

Quidam uero hn̄t officia ad
regimē tocius regni in cōi.
Non deputati isti uel illi ꝓ
uincie sic̄ sūt d̄ curie regal'
principes milites ⁊ iudices
curie. Isti sunt simil'es angli
medie ierarchie. Quidā
u͛o ꝓponūt͛ ad regimē alicui'
ꝑtis regni ut ꝓꝓōiti ⁊ baliui
⁊ hi minores officiales. Et
hij sunt simil'es angli ī īfime
ierarchie. Tres g͛ ordīes
sup̄ me ierarchie accipiunt.
s͛m qd̄ d̄ semp assistunt. ⁊ ad
ip̄m conu͛tunt͛. ⁊ ad hoc tria
ē n̄cīa. s. suma dilectō pe
nes quē accipit͛ ordo seraphȳ
qui dn̄r. ardentes ꝑfecta cō
gratio penes quē accipit͛ or
do cherubin qui dn̄r plenitudo
scie. ꝑpetue cōp̄hensio
sūi fruitio penes q̄ accipit͛ or
do tronoꝝ qui dn̄r sedes. q͛
in eis sedet d̄s ⁊ quiescat.
Tres aūt ordines medie ie̅
archie accipit͛ in q̄ntū hn̄t
p̄ ēē ⁊ regem vniu͛sitatē hōi
num in cōi. hoc aūt regimē
consistit in tribꝫ. Primo
in p̄sidendo sūi imꝑando. ⁊ hec
ꝑtinꝫ ad dn̄ationeꝫ quaꝝ ē
inferioribꝫ oīb; p̄ ēē ⁊ eos in
oīb; ministris diuinis dirigē
ac eis nōia impare q̄ īuuit͛.

ga. v. ubi un' angl's alti ī
pauit. Quire in quid id et
loquē ad pueꝝ istum et c̄.
Scd̄o imꝑando et h' tinꝫ
ad u͛tutes quib; nich' ē im
ꝑo'. exequi q̄ mandauit.
Quia eis datum ē posse s͛
oīa difficilia ad ministeriū
diuinū spectantia. Vn̄ eis a
tribuit͛ facē miracula.
Tertio in arcendo. s. infe
stinantia ⁊ impedientia ar
ceant͛. ⁊ hoc spectat ad po
testates quaꝝ ē arcē ꝯ̄trias
ꝑōtates. Qꝫ signatū ē to
bie. viij. ubi raphael religa
uit demoniū in desto. In
superiorib; u͛o ordines infi
me ierarchie accipiunt͛. s͛m
q̄ hn̄t regimē determinatū
⁊ limitatū. Nam quidā
ꝑsumptū ꝓuincie. ⁊ hij dnt͛
principat͛. Sic̄ eaūt p̄nci
pes ꝑsonaꝝ que pre eāt si
sic̄ h'et͛. dan̄. x. Quidā
u͛o ad regimē ꝑsone singu
laris. ⁊ hij d̄r angli vn̄ et
dn̄t͛ minimā nūtiare ex eo q̄
ipoꝝ ministium ad vnuꝫ
hōinē limitat͛. Archangli
u͛o dn̄r nūtiare maiora q̄
bonū multitudis dignu' ē q̄
bonū vni' hōis ī assignatōe
ordinū p̄me ierarchie oīs

sibi conveniunt. sed in signatio
ne medie et ultime ierarchie ordinibus
ordinibus. scilicet principatuum et
virtutum dissentire a dyonisio
videntur. Gregorius et Bernardus secundum aliam con
siderationem habuerunt. prout scilicet
media ierarchia accipitur penes
prelationem et ultimam penes mi
nistrationem. prelatio autem in
angelis triplex est. Presunt
enim angeli angelicis spiritualibus
et hii dicuntur dominationes. Pre
sunt sanctis ab hominibus et dicuntur
principatus. Presunt de
monibus. et hii dicuntur potestates.
Et ordo et gradus dignitatis
in his patet. Inter ministerium
triplex est. Quidam con
sistit in operando quidam in
docendo. Et in docendo aut
maiora aut minora. Pri
mum est virtutum. Secundum archan
gelorum. Tertium angelorum.
Secundo dicitur hoc festum victorie.
Invenitur autem multiplex ipsius
michaelis victoria. Pri
ma est quam fecit ipsis sypontin
is. Nam post aliquod tempus ab
inventione ipsius loci neapoli
tani adhuc gentiles contra
sypontinos et beneventanos
qui quinquaginta milibus
a syponto distat ordinato
exercitu bellare ceperunt. Qui de

episcopi consilio triduanas indu
cias petierunt ut ieiunio tri
duano vacarent et patronum
suum michaelem in sui auxi
lium invocarent. Tertia autem
nocte michael episcopo apparuit
preces exauditas esse dixit victo
riam ad futuram promittit. et
quarta diei hora hostibus occurren
rendos ei mandavit. Quibus
occurrentibus mons garganus
in magno tremore concutitur
fulgura crebra volant et caligo
tenebrosa totum montis ca
cumen obtexit ut sexcenti vi
ri ex adversariis tam ex ferro
hostium quam ex sagittis igneis
interirent. Reliqui vero archan
geli virtute comperta ydolatrie
relinquerent horrorem et colla
christiane fidei submiserunt. Secunda
victoria eius quam michael de
lucifero habuit dum eum cum om
nibus suis sequacibus de celo
deiecit. De quo exponitur id
apocalypsis. factum est prelium magnum
in celo etc. Cum lucifer esse
deo equalem appetisset archan
gelus michael celestis exer
citus signifer mox advenit
ipsum quoque cum omnibus suis se
quacibus expulit et usque ad diem
iudicii in hunc aerem caligi
nosum intrusit. Non enim

p missum ē illis hītare in ce
lum sū in superiori pte aeris q̄
locus clarus ē ꝛ amenus · n̄ i
tra nobiscū n̄ minus nos infe
starent · S; in aere inť celū
ꝛ t̄ram ut dum supius respi
ciunt ꝛ uident glīam q̄ ad
miserunt inde doleant · ꝛ dū i
ferius respiciūt · ꝛ uident hoīes
illuc ascendē · Vn̄ ipi cecidūt
in inuidiam torqueant̄ frequēt
tn̄ ex dīna dispensatōne ad
n̄rm exitium ad nos descen
dunt · Vn̄ sic̄ aliquib; uiris
scīs mostratum sepe ēē̄ nos
uolitant sic̄ musce · Vn̄ dic̄
aimo · Vt phī dixerunt ꝛ vn̄
doctores opinati s̄ qđ aer iste
ē plenus demonib; sicut
radius solis minutissimis
puluib; ꝛ licz tot sint tn̄ uni
sīnam orig̃ eoꝝ exitium mi
nimus cū eos uincim̄ · Ita
ut qui ab aliquo uincit̄ scō uiro
uictus in aliquo ē deinceps
de illo uitio deuictus ē tptē
temptare nō possit · Terti
a uictoria ē q̄ angli ꝑpue
cotidie michael de demōib;
optinēt dū q̄ eos p nob' pug
nat ꝛ ab eoꝝ tēptatōne nos
libant · hec ā faciūt tribus
mōis · Primo ꝑtātē dmo
nis refrenandi · apōc · xx · de

angelō qui demonē ligauit
ꝛ eū in abyssum misit · Et
tobie · viii · q̄ similit̄ huī eī
religatio ul' ē a q̄ potestatis
ipi° refrenatō · Scđo con
cupiam restringendo · Q sig
natū ē · ge · xx · vii · vn̄ angel'
tetig̃ neruū femoris iacob ·
ꝛ statim emarcuit · Tertio
memoria dn̄ice passionis nr̄is
mentib; imp'mendo · Q sig
tū ē · apōc · vii · vbi dr̄ nolite
nocē t̄re ꝛ mari · n; arboribus
quo ad us; signem̄ s'uos di
ni in fron · eoꝝ · Et eze · ix ·
sig̃ tau sup frontes uiroꝝ
gemētiū ꝛc̄ · tau ē litta ad
mod' crucis ē fcā q̄ qui signati
sunt · nō timēt anglm pcus
sorem · Vn̄ ibi dr̄ sup q̄m uide
ris tau ne occidas · Quanta
ē uictoria q̄ michael de anti
xpō ē hītur° qn̄ ipm occidet ·
Tunc enī ut dr̄ · dan̄ · xii · mich
el princeps magn' ꝯsurget
p electis ꝛ tanq̄ pugnator q̄
antixm̄ stabit · Pernđ antixᵒ
ut dᵗ glo · apōc · xiii · sup illud
Vidi unā de capitib; eī occi
sum ꝛ q̄ mortuū se finget ·
p triduū latens p'ea appebit
dicēs se a mortuis suscitatū
āte ferentib; magica eum
de mōib; in aera ascendet ꝛ

uniu'sis nutantib; adora
buut eū. Tandē in monte
oliueti conscēndēs ut d' glo
.y. the. y. sup id quē ds ihus
int'ficiet 7c. dum stabit i
papillione suo in loco ō xpc
ascendit michael ad ueien'
illū occidet de quo prelio et
uictoria ꝑm. Et ponit illd
apoc. fcm̄ ē ꝑlium magnū
in celo. Exponit' eni h' ubū
de triplici prelio michael'
.s. de prelio qd hūit cū lu
cifero qn̄ de celo eum deiec.
Et de prelio cotidiano qd hȝ
cū demōib; nos infestanti
bȝ. Et de ꝑlio qd hēbit cum
antix'. Tertio hec sollēp
nitas dr̄ dedicatio ex eo qd
hac die ꝑdie ꝑdcm̄ locum i
monte gargano ad se dedi
catū fuisse ar̄changelus re
uelauit. Reu'si eni sipont̄i
accede ad ūsaiōe 7 tam ma
gnifica poitiū uictoria:
ad ꝑuc. dubitare ceperunt u
trū ꝑdcm̄ locū ingdi ul' de
dicare deberent. Tunc epus
sup hys dux' ꝑꝑ pelagium
ꝯsulend'. Qui ꝑ. dicēs u
trū hō illam ecc̄am dedicare
debeat. ul' ut in alit' michā
eli ar̄changlo placeat ab ipo
sup h' eius ē requirēnda uo

luntas q' instantib; ꝑꝑ cu
epo 7 ciuibus triduano ieiu
nio michael in hac die epo
appuit dicens nō ē opus nob
q' ego hesitaui dedicare ecc̄am;
ipe qui condidi dedicaui pre
cepq; ut die seqūti locum cū
ꝑplo ingdiens ip'm ꝑcibus
frequentarent. 7 se spāle sum;
patronū ēē sentirent. dedit
q; ei ꝑdce consecratōnis signū
ut sub oriente ꝑ posterula
ascendēnt. 7 idem uestigia
hōis inpressa marmori inue
nirent. mane q' epc 7 unde
ūsus ꝑplg ad locum ueneru̅t
7 intrantes criptam. magnā
tria altaria inuenerut quoꝝ
duo in australi ꝑte posita e
rant. Tercium uō in oriē
tem uenerand' quid' 7 rubeo
pallio c'tum tectū. Celebra
tis q' missaꝝ sollempniis
7 sacrā cōem singuli accep
issent ad ꝑpria in meso gau
dio redierunt. epc aūt ibid
sacerdotes 7 clicos delegauit
qui iugit' diuinū offīm celebra
rent. In eadem spelunca
aqua lucida 7 nimiū dulcis
emanat que post cōez popu
lo ꝑitatur. 7 diu'se egritudi
nes inde sanant'. Tunc
sūmus pontifex hys auditi

hūc diem in honorē sc̄i mi
chaelis ⁊ oīum angl'oꝝ · ꝑ to
tum orbem uniu'sali · statu
it celebrandū · ¶ Quarto
h' sollempnitas d'r memor
ia sc̄i michaelis · q꞉ in hac sol
lempnitate oīum angl'oꝝ
⁊ maxīe b'tissimi michael'
memoriā agim' ⁊ oīs ut
possim' honorauim' · Debet
aūt nos eisdem laudem ⁊
honorē impendē multiplici
rōne · ip̄i eīm sunt custodes
nr̄i · ministratores nr̄i fr̄es
⁊ ciues nr̄i aidꝫ nr̄aꝝ ince
lum portitores regis etiā
nobilissimi milites ⁊ tribu
latoꝝ consolatores · ¶ Pri
ma causa debem' q̄ primo
eos honorare · q꞉ sunt custo
des nr̄i · Cuilꝫ eīm hōi dant'
duo angli · unus angelus
malus ad exercitū ⁊ alius bo
nus ad custodiend' · Custo
dia eīm boni angli deputā
hōi ad natꝫ in utō ⁊ ē semp
cū hōie usqꝫ ad mortē · necc̄ia
ē eīm custodia in utō q̄ ibi
ꝑ posset interimi ⁊ dampnāi
Itēm dū ē ex' uentrē ⁊ non
baptꝫ · q꞉ tūc possꝫ a baptō
impediri · Et in adulta eta
te q꞉ tūc pōt ad pc̄ta ꝑtrahi ·
dūs eī in hōie iam adulto

· B · cōeꝫ sed ut ꝑ astutionē
uoluntatē alicui ꝑ blandi
cias uirtutē opprimit ꝑ uio
lentias · ⁊ ideo fuit necc̄ie
ut bonus angl's ad custo
diam ei daret ut hōiem
erudiat ⁊ dirigat ꝯ uiolen
tiam · Effectus āt anglice
custodie quadruplex ꝯsigna
ri pōt · ¶ Primus ē ut aīa
in grā ꝑficiat · et h' facit
angl's in aīa tribꝫ modis ·
¶ Primo ēē impedimētū
ad bonū remouendo · Et
h' signatū ē ex eo · xii · ubi
angl's ꝑcussit p̄mogenita
egypti · ¶ Scdo pigritiā
excitando · Et h' signū ē
ca · iiii · ubi dic̄ angl's do
excitauit me · ¶ Tercio ī
uia p̄me ducendo ⁊ redu
cendo · Et hoc signū to · l'
in angl'o qui eū dux ⁊ redux
¶ Scdo effectus ē sustenta
re · si nō cadat in malum
culpe · Et h' fac̄ angl's trib'
mōis · ¶ Primo impediē
do pc̄tm futuꝝ ne fiat · Et
h' signatū ē nūoꝝ · xxii · ubi
angl's impediebat balaam
ne malediceret isrl'i · ¶ Scdo
increpando p̄titū ut q's ab eo
recedat · Iud' · ii · ubi āgl's
increpauit ꝑ uaritatōne ꝑ pli

ꝯ ipi eleuarunt uocem ꝯ fle
uerunt. ¶ Tercio uiolentia
ferendo ut a p̄senti eripiat
et hoc est in uiolenta eductio
ne loth. ꝯ uxoris eius de so
domis. i. de p̄ua consuetudie.
¶ Tertius effc̄us ē ut si diuat
ut postmod' resurgat. Et hoc
fac̄ angl's tribus modis.
¶ Primo mouendo ad contritio
nē. Et signatum ē. to. xi. ubi
ad documētū anglice fell e.
contrit̄ōnis lumen p̄is ocl'os
. s. cordis. ¶ Sc̄do purgādo
labia ad confessionem. ys. vi. v̄
p angl'm labia p̄phe purgā
tur. ¶ Tertio congaudendo
p̄ satisfc̄ōnem. luc. xv. gaudi
um ē angl's dī ꝯ c̄. ¶ Quar
tus effc̄us ē ne totiens siue
in tot mala cadat quot ul'
aquot dya incitat. Et hoc
fac̄. t̄bus mōis. s. potestatē
demonis refrenando concu
piam debilitando ꝯ memori
am passionis x̄ nr̄i mentib'
imprimēdo de quib; dcm̄ ē s.
¶ Sc̄do debem' eos honorare q̄
s̄ ministratores. ut sic̄ dr̄. hebr. i.
oīs enī p̄ nos mittunt.
Quia supiores ad medios
medii ad infirmos. Infimi
ad nos. h' aūt missio ꝯpetit
bonitati diue. Nam in h; man

festat diuina bonitas q̄ nr̄a
salute diligat dn̄ nobilissimos
sp̄s qui ei intima caritate iū
gunt. mittit ad procurandū
salutē nr̄am. ¶ Sc̄do h' missio
conpetit caritati anglice. Cū
enī caritatis sit alioꝝ amāe
salutē. ob q̄m dix̄ ys. ecce ego
mitte me ꝯ angli possr̄ nos
iuuare. p eo q̄d nos uident
suo auxilio indigē. ꝯ nos p
malos anglos inpugnare
q̄ ad nos mittāt lex exigit
caritatis. ¶ Tertio expedit
hūa ē indigentie. Mittunt
ei ut inflament affc̄ū ad a
morem nr̄i in h' figurā leg
unt missi in curru igneo.
¶ Sc̄do ad illūiandū intellec
tum ad cogitatōnē. Et hec
signatū ē apōc. x. in angl'o hē
bat librum in manu. ¶ .x.
ad corroborand' in nob' ee in
pfectum ut in finē. Et hoc
signatū ē in angl'o q̄ portaui
elye panē subcinericiū ꝯ uasa
aque. Et sc̄ q̄ ꝯmedit ꝯ ambu
lauit in fortitudie cibi illi'.
usq; ad montē dnī. ¶ Tertio
st honorandi q̄ fr̄es cuic nri
oīs ē electi assumnt ad ordi
nes angloꝝ. Quidā ad supi
ores. Quidā mediante. Qui
dam ad infimos p diuisitate

suor meritor libata do mat
nullius ordinis sit · s; sup
oms sit · Quis in omi in si
nuar iutis · Nam ut ait scs
no illi qui pua capiunt · s;
h anuntiare frib; no desistut
isti in achangloz numer co
currut · Et oms qui secretor
celestium suma 7 pose cape
7 alus nutiare · hu cum a
changlis · 7 sunt qui mira
faciut signa 7 ualent ope
rant · 7 hu cu iutitib; · Et
sut qui malignos sps uir
tute 10mb; affugiut 7 hu
cu potatib; · Et sunt qui ac
ceptis uirtutib; elector i
mira transcendut · 7 electis
frib; principant · 7 hus cu
pncipatib; · Et sunt qui sic
in sem; ipis omib; uitus i
dnant ut ipo iure muditie
dum int hoies uocant · un
ad moysen dr · Ecce costitu
te dm p hois · Et hu cu dna
tomb; · 7 sunt in quib; ueld
in trono suo ds psidens alior
fca examiat p quos du sca
eccia erigi plimu q3 de quib
dam suis infimis actib; os
electi iudicat · Et hu cum
thronis · Et sunt qui scie
claitate pceteris plem sut
7 hu meritor suor sortem

int cherubyn acceperunt 7
sunt qui supne conteplois
amore 7 censu · in solo con
ditoris sui desidio anelant
nich iam in h mudo cupi
unt solo etnitatis amore
pascunt tiena q abituunt
cuncta tpalitate transcen
dunt amando ardent · ul
aquendo accendunt · quos scan
ilo tanguit arde pott in
dei amore faciut · ut isti
int seraphym sortem sue
uocatois acceperunt · h gg ·
Quato orandi i sut q ipi
sunt aiar nrar in celum
portitores · Et h faciut tri
plici modo · Primo ina
parando · mal · 3 · ecce ego m
itto ad angl'm meu qui p
pabunt uiam an me ·
Scdo puiam pparam mce
lum baiulando · exo · xx3 ·
ecce ego mitto angl'm meu
qui pcedat te 7 custodiat te
in uia 7 introducet te · 7c ·
Tertio in celo collocado
locus qui terdecimus feie ·
dum morent medicus ut
portaret ab anglo in sinu ab
rahe · Quinto q ipis oro
nu nrar an dm repsentator
es · Ipi namq pmo orones
nras do representat · tob · xii ·

qñ orabas cū lacrimis ego
obtuli orōnem tuā dño.
Secundo ibidē p nobis alleg
ando Job. xxxiij. Si fuerit
p eo angl's loquēs vnū
de similib; ut anūtiet hōis
equitatē miserebit ei ꝛc̄.
Et gl'a. j°. Et Respondit āgl's
dñi ꝛ dix̄. dñe ds exercitu;
us; q non misereris ierl'm
ꝛ urbium iuda quib; irat
es. iste iam. lxx°. annus
÷. Tertio dei sūmam
nob renūtiandā. ix°. vbi
dr̄ qd gabriel ad eū uolās
dix̄ ab exordio precum tuar
egressus ē smo. glo. i. sūma
add. ꝛ s. ego aūt ueni ut
indicarē tibi. q̄ uir desi
deriorum. ꝛ de his tribus.
ber. s'r cant. Discurrit ange
lus medius int̄ dñm ꝛ hōiem
ꝛ offerens ds uota nr̄a ista
excitat dñi placat. Quar
to q̄ sunt regis etiam nobi
lissimi milites sic̄ dr̄ in
Job. Numquid ē nūs mili
tum ei. Sicut eñ uidemus
in militib; alicui' regis q̄
quidā eorum semp in aula
regia cōmorant. Regem
asociant. ꝛ ad eius honorē
ꝛ solatiū cantant. Quidā
ciuitates ꝛ castra custodi
unt. Quidā uō regum ini
micos expugnāt. ita ange
lis ē. Nam quidā in celo
semp regem asociant ad
eius honorē ꝛ cantica le
ticie semp cantāt dūtes
scs. scs. scs. dñs ds sa
baoth. Et b'ndco ꝛ claritas
ꝛ sapia. Apoc. vij. Alij sūt
qui custodiunt p unitias
ciuitates ꝛ castra. s. illiq
sūt nob ad custodiā depu
tati custodientes statum
uirginū continētiū. ꝛ cō
iugatorum. ꝛ castra religio
sorum. ys sup muros tuos
ierl'm constitui custodes
ꝛc̄. Alij uō dī inimicos ex
pugnant. s. demēs aqui
bus ē plium magnū in
celo. i. ecc̄ia militante. et
michael ꝛ angli ei' p'liab
ant' cū dracone. Septio
q̄ ipi s̄ tribulatorum conso
latores. gl'a. j°. ꝛ Respondit an
gelus u'ba bona u'ba con
solatoria. Et tob'. v. forti
aīo esto. q̄ in pxīo est ut
adō curetis. et h' faciunt
trib; modis: Primo cō
fortando ꝛ reficere roboran
do. Nam. x. cum daniel
corruisset tetig eū angl's
dicēs noli timē pax tibi

confortatione. Quarto ab im
patientia conservando per se
suos mandavit. Tertio
ipsam tribulationem restrin
gendo et minuendo. et hoc sig
natur Dan. v. Angelus
cum tribus pueris in fornacem
descendit et fecit medium for
nacis quasi ventum roris flantem.

De nomine

Jeronimus
dicitur a gerar quod est
sanctum et nemus quasi sanctum nemus
vel nozam quod est. unde dicitur in le
genda sua quod Jeronimus interpretatur sa
cer lex. Fuit enim sanctus id est fir
mus vel mundus vel sangui
ne tinctus. vel sacro usui
deputatus sicut vasa templi
dicebantur sancta quia sacra erant
usui deputata. Fuit ergo sanctus
id est firmus in bono opere per per
severantie longanimitatem.
Mundus fuit in mente
per puritatem. Sanguine tinctus
per dominice passionis et medi
tationem (recordationem). Sacro usui deputa
tus per scripture sacre expositio
nem et interpretationem. et
dicitur nemus a nemore ubi
fuit conversatus. dicitur lex propter
regularem disciplinam quam
ē vinitatis et monachos su
os docuit vel quia sacram legem
exposuit.

De sancto Jeronimo

Jeronimus eusebii viri
nobilis ab oppido stridoni
nus quod dalmatie et pannonie
confinia tenet extitit ori
undus. hic adhuc puer ro
mam adiit et litteris grecis
ebraicis et latinis plene
eruditus fuit. Nam in gra
matica donatum habuit precep
torem. In rethorica victo
rinum oratorem in scripturis
autem divinis exercitabatur die
ac nocte et inde avidius hausit
quod postmodum habunde effudit. Quo
dam vero tempore ut ipse ad eustochi
um scribit. dum tullium
et die platonem avide legeret.
eo quod sermo incultus eum in
libris prophetarum non placeret
circa mediam quadragesimam
tam subita et ardenti febre
corrumpitur ut toto frigescente
jam corpore vitalis
calor in solo pectore palpitaret.
Dum igitur exequie funeris
pararentur subito ad tribunal
iudicis trahitur. Et interro
gatus cuius esset conditionis
christianum se esse respondit. atque
iudex ait. Mentiris cice
ronianus es non christianus.
ubi est thesaurus tuus. ibi
est et cor tuum. At Jeronimus
obmutuit et continuo iudex

ipsum durissime cedi iussit.
Tunc clamavit et dixit: mi
serere mei. Tunc astantes
precabantur ut tribueret adolescen
ti. Ipse autem dominum iurare cepit
ac dicere: Domine, si unquam habuero co
dices seculares et si legero te
negavi. In hiis igitur iuramen
ti verbis subito relaxatus
tunc se totum lacrimis inve
nit esse perfusum et ex verberibus
que ante tribunal acceperat
scapulas horribiliter repperit
liventes. Tanto autem studio
libros divinos ex tunc le
git quanto libros gentilium
nunquam prius legerat. Dum autem
annorum esset xxix in urbe romana
ecclesia presbiter cardinalis ordina
tus est. Mortuo autem Liberio
papa summo dignus summo sacer
dotio ab omnibus acclamatur.
Sed dum quorundam clericorum
et monachorum lasciviam in
creparet plurimum indignati ei
insidias paraverunt et per ve
stem muliebrem ei turpiter il
luserunt. Nam cum ad ma
tutinum more solito surgeret
gerent vestem mulieris quam emu
li iuxta lectum posuerant reperit
et suam esse credens eam induit
et in ecclesiam sic processit. Hoc
emuli ideo faciebant ut

mulierem habere in thalamo crederent.
crederent. Quod ille ut vidit
tante eorum vesanie locum
dedit et ad Gregorium Nazanzenum Constan
tinopolitane urbis episcopum se
contulit. Ut postquam ab ipso
sacras litteras didicit in eremum
perrexit ubi quanta pro Christo susti
nuerit ipse ad Eustochium nar
rat: Quotiens quociens in quod
in heremo constitutus et in illa
vasta solitudine que exusta
solis ardoribus horridum mona
chis prestabat habitaculum
putabam me romanis inter
esse deliciis. Horrebant sacco
membra deformia squalida cu
tis situm ethiopis se carnis
adduxerat. Cotidie lacrime. Cotidie
gemitus. Et si quando repugnan
tem somnus imminens oppressisset
nuda humo vix ossa heren
tia collidebam. De cibo et potu
quid dicam cum etiam languentes
monachi aqua frigida u
tantur. Nam coctum aliquid
accepisse luxuria est. Et tamen scor
pionum erat tamen socius et fe
rarum sepe choris intereram
puellarum. Et in frigido corpore
et carne premortua sola libidi
num incendia pullulabant.
Itaque continue flebam. Et
repugnantem carnem ebdomadis

membra subigebam. Diem crebro iunxi cum nocte nec prius a pectoris cessabam verberibus donec a domino rediret tranquillitas. Ipsam quoque cellulam meam quasi cogitationum mearum consciam pertimescebam et mihi iratus solus deserta penetrabam ut mihi testis est dominus post multas lacrimas non nunquam videbar mihi interesse agminibus angelorum. Per quadriennium igitur ibidem penitentiam peracta ad Bethleem opidum remeavit ubi ut prudens animal ad presepe domini se optulit permansurum. Bibliothecam autem suam quam summo studio sibi coadunaverat aliosque libros perlegens diem ieiunius ducebat ad noctem. Multos autem ibi discipulos congregans in sancto proposito et translatione scripturarum L annis et sex mensibus desudavit et usque ad finem vite virgo permansit. Licet autem in hac legenda dicatur quod virgo semper fuit ipse tamen de se Pammachio scribit: Virginitatem in celo profero non quia habeo sed quia magis miror quod non habeo. Tanta denique lassitudine fatigatus est ut in strato suo iacens funiculo ad trabem suspenso sursum manibus se levaret ut officium monasterii sicut poterat exequeretur. Quadam vero die vesperascente cum Ieronimus cum fratribus suis ad sacram lectionem audiendam sederet subito leo quidam pedem claudicans monasterium est ingressus. Quo viso cum omnes fratres fugerent Ieronimus ei quasi hospiti obviavit. Leo igitur dum pedem suum lesum ostenderet vocatis fratribus pedem precepit ablui et diligenter eius plagam inquiri. Quod cum factum fuisset invenerunt leonis plantam a sentibus vulneratam. Adhibita igitur diligenti cura. Cum leo convaluisset et omni feritate deposita inter eos quasi domesticum animal habitaret. Tunc Ieronimus videns quod non tam pro sanitate sui pedis quam pro aliqua utilitate dominus leonem misisset de fratrum consilio eidem hoc iniunxerit officium ut asinum quem habebant qui ligna de nemore deferebat ipse leo ad pascua duceret et ductum ibidem custodiret. Quod sicut factum est. Iniuncta leoni asini cura quasi monachus pastoris eundo ad pastum socius erat intractus et magistro manendo vincitur defensor tutissimus ut autem se

aluaret. et asinum opus
perficeret. semper debitis oris
cum eo domum rediebat.
Quadam igitur vice pascente
asino et leone graviter dor-
miente mercatores cum ca-
melis inde transeuntes
et asinum solum esse videntes
eum quantocius rapuerunt.
Expergefactus igitur leo cum so-
cium non inveniret rugiendo
huc et illuc discurrebat. Q-
uem tandem non inveniens
ad portam monasterii tristis
redit et intus ut solitus
prae verecundia ingredi [no] praesumpsit.
Et videntes fratres quod tar-
dius solito et sine asino ve-
nisset putaverunt quod fame quod
compulsus asinum comedisset.
nolentesque annonam ei tri-
buere consuetam dicebant.
Vade et reliquam partem quae
tibi remansit manduca et
tuam ingluviem reple. Haesi-
tantes tamen utrum hoc malum
perpetrasset ad pascua si forte
aliquod mortis indicium invenirent [invenirent]
venit et nihil invenientes
reversi in hemo (posito) retulerunt. [Jeronimo]
Tunc monitis eius officium a-
sini leoni iniungunt et
ligna caedentes leoni impo-
nunt. Qui dum leo patienter
ferret. Quadam die ex-
pleto opere ad agrum exivit. hac [atque]
illac quoque discurrit scire de-
siderans quid de socio suo sit
factum. Et ecce vidit a longe
negotiatores cum honustis
camelis praecedente asino veni-
ens. Mos enim illius regionis
est ut qui cum camelis lon-
gius gradiuntur ut cameli
directius vadant praecedentem
et collo funiculum gestantem
asinum subsequantur. Leo igitur
recognito asino cum ingen-
ti rugitu super eos irruit et
homines in fugam convertit.
At leo terribiliter rugiens et
cauda fortiter terram percussiens
perterritos camelos sicut erant
honusti ante se ad cella venire co-
egit. Quod cum fratres vidisset
et Jeronimo nuntiasset ille
ait hospitibus nostris pedes ab-
luite escas praebete. et super
hoc voluntatem domini expecta-
te. Tunc leo ut solebat coepit
discurrere et singulorum fratrum ve-
stigiis se prosternens et cau-
da blandiens quasi de culpa quam
non commiserat veniam postula-
bat. Jeronimus autem futurorum praescius
fratribus ait. Ite fratres et venien-
tibus hospitibus necessaria praeparate ad-
huc eo loquente nuntius venit

ad eũ annũtians ãn foras ho
abbate · spites ad ẽẽ qui habitare uellet
uidere quos cũ uidissz illi
eius pedib; provoluunt paul
pa ueniam postulantes. At
ille eos benigne eleuans pre
cepit. ut sua reciperent. et ali
ena non usurparent. Roga
uerũt ẽ illi sctm ut medie
tatem olei pro bndcone ac
ciperet. Quibus uix acquien
tiens tandẽ coactus suscepi
unt. Promiserunt ãn annua
tim eandem olei mensuram frib;
se daturos et suis ut darent
heredib; precepturos. Cum
ãn olim in eccã unusquisq;
cantaret. Nota q; uolebat ĩ
theodosius imperator damasũ
pp. rogauit ut aliquem uirum doc
to. eccasticũ offm̃ committeret or
dinand. Ipse aũt sentiẽs ierõ.
in lingua latina greca et ebra
ica ẽẽ pfectum. idẽ commisit offm̃
ordinand. At ipse psalteriũ
p ferias distinx et unicuiq;
ferie nocturnũ ppriũ assigna
uit ac glã pri in fine cuiusl;
psalmi dici instituit. Deĩn
eplas et euuglã anni circu
lum decantanda et cetera que
ad offm̃ ptinentia pt cantu
rõnabli. ordinauit. Misit
g' ĩd ad summũ pontificem qd

qd abeo ac cardinalib; oĩb;
id ualde ẽ approbatũ et ppetuo
ẽ autenticatũ. Post hec ã
in ore spelunce ubi dñs
iacuit monumentũ ẽ construx
ubi expletis. lxxxviij.
annis et sex mensib; sepult
fuit. i. in quinta reuerentia
cum agit hũit pat; ĩ eplis
quas emisit in quar nar
ratione. Ait dño dilectissimo
et cultu sincerissimo caritā
tis obseruando atq; amplectã
do. Ieronimo augẽt et alibi
quor; de eo sic ait sctõ ieronĩ
psbr̃ greco latino et ebreo e
loquio eruditus in locis ĩ
atq; in litteris sacris ut; ad e
crepitam uir etatẽ cuius nob
eloquiũ ab oriente in occidẽ
tem ad instar solis lampas
resplenduit. Beatus aut
prosper de eo sic ait. Ieronim
psbr in bethleem toto iã
mundo clarus habitabat e
gregio ingenio et studio uni
uerse ecclẽ seruiens. Ysidor uõ
sic ait. Ieronimus tum pit
extitit cuius interpretatione
ceteris aufferẽ quequ; et uerbo
pondẽ ẽ tenatior et pspicui
tate sñie clarior atq; ut po
te xpiano interptatẽ uerior in
dialogo uõ seneĩ discipli

sancti martini qui eius temporibus fuit decor sic septimum est. Tertio propter fidei meritum doctrineque virtutem. non solum latinis atque grecis sed et ebreis litteris instructus est ut se illi in omni scientia nemo audeat comparare. Quinto iugis adversus malos pugna perpetuumque certamen. Oderunt eum heretici quia eos impugnare non desistit. Oderunt clerici quia vitia eorum insectabatur et crimina. Sed plane eum boni homines et mirantur et diligunt. Nam qui eum hereticum dicunt insaniunt. Totus semper in lectione totus in libris est. Non die non nocte quiescit. Sed aut legit aut scribit aut aliquid facit. Hec severus. Persecutorem tamen suos quos libenter portaverit patet ex hiis que in epistola ad sellam dicit. Gratias inquid ago deo meo quod dignus sum habitus ut me oderit mundus et maleficium gravat. Scio enim ad regnum venitur per infamiam et bonam famam. Utinam enim ob domini nomen atque iustitiam universa me turba infidelium persequatur. Utinam in obprobrium meum totus insurgat hic mundus tamen ut merear a christo laudari et sue pollicitationis sperare mercedem. Grata anime et desideranda temptatio est cuius premium a christo speratur in celo. nec maledictio gravius est que divina laude mutatur.

De nomine

Remigius dicitur a remige qui est ductor navis. vel a remis que sunt instrumenta quibus ducitur navis et gios quod est luctator. Ipse enim ecclesiam gubernavit a periculo maris et eam perduxit ad portam paradisi. pro ea luctatus est contra insidias diaboli.

De sancto Remigio cx.

Remigius regem et gentem francorum convertit ad fidem. Habebat enim rex ipse uxorem nomine crotildam christianissimamque virum a fide intendebat convertere se nequibat. Que cum filium peperisset ipsum baptizare voluit. Sed rex omnia prohibuit. At illa quiescere non valens viro tandem obtinuit et filium baptizavit. Qui dum baptizatus esset subito defunctus est. Cui rex. Nunc apparet quod christus vester deus est qui eum per quem fides vestra potuit sublimari in vita conservare non potuit. Cui illa. Immo in hoc adeo meo valde me diligi sentio quod primum fructum ventris mei ipsum recepisse cognosco qui regnum infinitum meo melius filio meo largitus est. Cumque alium filium peperisset

ꝯ xp̄m ꝯ cuin multa milia
baptizatū fecisset; subito infir
matur. ꝯ de eius uita despa
tur. Dixitq; rex uxori uideo de
bilis ē d̄s tuus qui nullū i
suo nōie baptizatū in uita ꝯ
ſuare pōt. Nam si mille ge
nuēis ꝯ ōs baptizauēis oīns
qui ſibunt. Sz tū puer cōua
luit. Itaq; post p̄rem regna
uit. At fidelis mulier uirū
suū ad fidē reducē conabat̄.
Sz ille penitus recusabat. Sz
quāli fit conuersus deīn ē in
alio festo q agit post epipha
niam. Volens aūt p̄dict̄
rex lodouic̄ fitō francus remi
nēsem ecc̄am dotare beato
remigio dix ut q̄ ipse circu
ire dum ipse in meridie dor
miret tm̄ ei donaret qd et
fcm̄ ē. Sz cum quidam molē
dinū suū hēret intermīnos sā
remigii molendinarius in
piam dū circuiret cum in
dignatione repulit. Cui scs̄
amice nō sit tibi durū l'simul
molendinū hīr h'eam?. At ille
ut eū reiecit. ꝯ statim tota ī
molendinu in contrariū uerti
cepit. Clamat g ille pōt scm̄
dicens. Serue dī ueni et ha
beam pit molendinū. Cui
scs̄ n̄ in n̄ t̄. Statimq; secta

cepit ꝯ molendinū penitus
deglutiunt. Preuidens
remigius famē futurā cū
in illa blada congregasset; in e
briati rustici ꝯ scās prudētiā
deridentes ignē supposuerūt.
Qui ille audiens illuc uēit
p̄ frigore estatis ꝯ uespertini
temporis se calefacē cepit.
ꝯ tranquillo aīo dix. Semp fo
cus ē bonus. Vmptū qui hoc
fecerūt ꝯ pasti eor ingenita
lib; rupti ꝯ femine gutturo
se erūt. Qui sicut in illa con
tigit uilla q usq; paruulum ē
dissipsi. Notandum aūt qd hoc
festū qd hic agit̄ ē festū sue
translationis. Sz id q in ianua
rio colitur ē festū de obitu
eius. Cum eī corpus eius p̄
ipsius obitū ad ecc̄am scōr timo
ei ꝯ apollinaris cū feretro por
taret̄ secus ecc̄am scī xp̄ofori
cepit adeo ponderare ut nullate
nus moueri posset tandē coac
ti rogauerūt dnm ut suā uolū
tatē ostendē dignaret̄. Si for
te in illa ecc̄a scī xp̄ofori ubi
nulle reliquie erant eū sepe
liri uellet statimq; corpus
leuissime leuauerūt ꝯ ipsi id
honorifice sepelierūt. Vbi cū
multa miracula fierent ecc̄am
amplia uerē et scā septa retro

altare cū corpus ibi ponē
uellent mouē nō potuerūt
Quum aūt in orōnib; pnoc
taūent ⁊ media nocte oēs
ꝑit obdormissent in hostiū
·s· klas octubris in uene
runt sepulcrū cum corpe
scī in illam criptam ange
lis deportatum· Qui tm̄
post longum tpe in pulc̄
orem criptam eadem die
cum capsa argentea. est
trāslatum· De scō Leo
degario.
Leodegarius
dum oī uirtute polle
ret eduen̄ ecce meruit in
pontificem promouī qui
dum dotari o rege decedē
te cura regna grauius
ꝑueē uoluntatē dī· ⁊ cō
silio principū· Childe
ricum frēm dotar adole
scentē ualde ydoneū pfic̄
in regem· Sꝫ ebronius i
theodericū pficē nitebat·
nō ꝑ regni comodū· sꝫ q
de potestate deiectus ⁊ oīb;
odiosus· Ita regē ⁊ pncipū
uebat· Timēs ḡ ebron̄
licentiā rege petiit ⁊ mo
nastiū intrauit· Quo cō
cedente ⁊ frēm suū theodori
cū ne ꝫ regnū aliud moli
ret in custodia detinente
scītate ⁊ ꝑuidentia epī pa
ce mirabli oēs gaudebāt
Sꝫ pō aut q tp; rex malorꝫ
consilio deputatus in tm̄
in odiū uei dei est incitat
qd opportunitatē ⁊ modū mor
tis eius attentius inquire
bat· Sꝫ epc blande ferens
⁊ oēs in inimicos suos ut
amicos amplectēs eḡ cū
regem ut diem pasce ī ur
be cui ꝑ erat celebraret· Et
ecce illa die nūtiatū ē ei q
rex in illa nocte quicquid de
morte tractauerāt pficere de
creuissꝫ· At ille nichil timēs
sꝫ illa die in mēsa cū rege
ac manducās psecutorē ē
fugit q illi in mēsi mōastio
dōfuiens ē ebronio qui ī
mōastico hitu latitabat se
dula cāutate fuuit· post i
modicū rex morit ⁊ theodori
cus in regnū sublimat· Le
odegarius ipsi sui sacēs et
precib; motus ⁊ ī exilio albis
⁊ pulsus ad sedē suā redut·
At ebronius mox apostata
uit ⁊ regis siniscallus fcs
fuit· Qui lꝫ prius mal' fuīt
tū fca peior fuit totoq stu
dio leodegariū occidē intelū·
Qui(s)sus ḡ militib; qui eū
caperet cū epō copiis eorꝫ firmi

ipi' childerici ḡ
manū·

cedens dum in habitu ponti
ficali de urbe exiret ab eis
capitur et protinus excecatur. Post
biennium vero sanctus cum fratre suo
garino quem ebroinus exula
verat in palatium regis ductus
est. Cumque ebroini sapienter et
pacifice respondet. Ille nequam
dux gaganum eius lapidibus fecit
obrui et per quedam fluvium
super acutissimos lapides du
ci. Et audiens quod in hymnis
deum laudaret linguam ei
precidi fecit et eundem eum custodi
am tradidit ut eum novis
suppliciis reservaret. At ille
loquelam non perdidit. Sed pre
dicationi vacabat ut poterat
predixitque quando et qualiter ipse et ebro
nius ex hac vita migrarent.
Lux autem in mensa in modum coro
ne caput eius circumdedit. Quam
cum multi vidissent qui hoc esset
ab ipso quesierunt. At ille se ig
norante presentes gratias deo
retulit et omnes astantes ut in
melius vitam mutarent
admonuit. Quod ebroinus
audiens et dolens misit quatuor
spiculatoribus ipsum decollari
mandavit. Cum ergo ipsum du
cerent dixit eis non est opus fratres
nos diutius fatigari. Sed hic im
plete illius desiderium quo nos misit.

At hii tres illorum divinitus con
puncti qui ad pedes eius procide
tes veniam precabantur.
Quartus vero cum eum decollas
set protinus a demone abrep
tus et in ignem proiectus vitam
miserabiliter terminavit. An
ennio vero exemplo audi
ens ebroinus corpus sancti mul
tis miraculis illustrari
cruciatus invidia mili
tem illuc misit ut an sic
se haberet veritas intimaret.
Cumque illuc venisset calce
tumbam percutiens excla
mavit moriatur qui mor
tuum miracula facere posse
credit. Et mox a demone a
reptus et statim mortuus
morte sua sanctum amplius
commendavit. Hiis auditis e
broinus amplius invidia
torquebatur et famam eius exti
guere nitebatur. Sed iuxta predi
cationem sancti gladio nequiter
neque ipse occiditur.

De sancta Pelagia.

Pelagia feminarum prima an
tiochie rebus divitiis ple
na corpore pulcherrima habitu
ambitiosa et vana animo et
corpore impudica. Quadam
vice per civitatem cum ambici
ose transibat ita ut nichil

ſup̱ eam ꝰ auꝝ ⁊ argentū
⁊ ꝑcioſi lapides uideꝛent̄ ut
quocūq; iret aē̄m diuiſaꝝ aro
matū odore repleret. Quā
ꝑcedebat ⁊ ſequebat̄ multi
tudo maxīa puoꝝ ⁊ puellaꝝ
qui ⁊ ipi ꝑclaris eāt ueſtim̄
tis induti. Quam quidā
ſcūs pat̄ noīe nonus epc̄ chy
opoleos que nūc damnata ꝉ
uocat̄ uidens amāiſſime
flere cepit ex eo qḋ ipā ma
iorem curam hēbat placere
mundo q̄m dō ꝓcidens ergo
ſup̱ pauimētū faciem ad trā
ꝑcuſciebat ⁊ etiam ipām la
crimis rigans dicebat altiſ
ſime dō ignoſce in pctōꝛi q̄
uniꝰ diei huiꝰ meretricis orna
tus oēm in duſtriam uite me
e ſupauit. Ne me dn̄e con
fundat uniꝰ meretrīs ornatus
añ conſpectū tremēde maieſta
tis tue illa ꝑ terenis ſum̄ ope
ſe ornauit. Ego ꝉ in morta
li dn̄o placē ꝑpoſui ⁊ ꝑ meā
negligētiā nō impleui dix
q̄ hus qui ſecū eāt. In ueri
tate dico uobꝭ q̄ dō hanc ꝯ
nos in iuditio ꝓducturus
ē. Que in iſta tām ſollicite
ſe depingit ut terenis amatoꝛ
ibꝫ placeat ⁊ nos celeſti ſpō
ſo placeat̄ negligimꝰ dūz h̄

⁊ ſimilia dicēnt ſubito obdor
miuit. Viſumq; ē ēi q quedā
columba nigra ⁊ fetida miſſis
ꝗ ſe celebrante uolaret. Poſtꝗ̄
aūt dyacon̄ catecuminos aſ
cendē ꝑcepiſſꝫ columba diſp̱
uit. Sꝫ miſſa dcā rediens ⁊ ab
ipō epō in uaſe aque menſa
miſſa ⁊ candida exiens tam
altē uolauit q̄ uidēi nō potu
it. Dum ḡ q̄dam uice
epō ꝑdicaret ⁊ pelagia adē ꝯ
pūcta ē q ei litt̄as ꝑ nūtium
miſit dicēs. ſcō epō diſciplō
xꝑi pelagia diſcipla dyā. Si nō
xꝑi diſciplꝰ ⁊ probaīs qui uetau
dim ꝑ pctōꝛibꝫ de celo deſcen
dit me penitentē ꝑcatricem
ſuſcipe dignēis. Cui ille reſcri
ſit rogo te ut meā hūilitatē
ne temptes q̄ hō pctōꝛ ſum.
Sꝫ ſi uē ſaluari deſiderās ſolum
me uidē nō potis. Sꝫ int̄ alios
me uidebis. Cumq; ad eum
coram plibus aduemiſſꝫ pe
des ei cepit amāiſſime flenꝰ
dicē cepit. Ego ſum pelagia
pelagus iniquitatis ex mū
dans fluctibꝫ pctōꝝ. ego ſū
ꝑditōnis abyſſus. Ego uora
go ⁊ laqueus aīaꝝ multos
decipi ꝰ culpam poꝛui. Sꝫ nūc
epc̄ q ꝉ nom̄ ē. Cui illa reſpō
dente pelagia uocoꝛ ſꝫ ueſtim̄

tez ꝓpa

tor pompā oīs uocant me
margaritam. Tunc eps̄ clem
ter suscipiens pniam ei salu
tarem iniūx̄ et in dei timorē
diligenter instruxit et postmod'
baptizauit. Dyab' aūt ibi cla
mabat dicens. O uiolentia quā
patior ab hoc sene decrepito. O
uiolentia o senectus mala ma
ledicta dies in qua in ꝯ̄uis na
tus ē. qꝛ spem meā maximam ab
stulisti. Quadam ḡ noc
te ad eam uenit et eam excitans
dixit ei. Dn̄a margarita quid
unq̄ tibi malū feci nunquid
nō diuitiis omnib; et glīa te
ornaui. Queso dic in quo
te contristaui et tibi satisfaciam.
tm̄ rogo te ne me deseras ne ob
probrium xp̄ianis efficiar. Ipa aūt
signauit se in dn̄i nomine insufflauit
et statim euanuit. Die .iij.
oīa que hēbat congregauit et p
auperib; tribuit. Post aliq
aūt dies cunctis ignorantib;
aufugit nocte et ad montē oli
ueti deuenit. Ubi habitum here
mite accipiens in cella se ibi
puula locauit et in multa ab
stinētia deo seruiuit. Maxīe aūt
fame ab hoīb; hēbat et frater pe
lagius dicebatur. Post hec quidā
diaconus dn̄i epī in ierusalem loca
uisitaturus aduenit. Cui dixit

eps̄ ut post uisitatōnē quēdā
monachū nō eē pelagiū que
reret et ipm̄ uisitaret qꝛ uerus
seruus dī eēt. Qui cum ille
fecisset mox ab illa cognitus
nequaq̄ ipam pp̄ nimiam
maciem recognouit. Cui
illa ait habes epm̄. Et ille etiā
dn̄e. Et ille oret p me qꝛ uere
xp̄i aplūs ē. Recedens ḡ inde
et die .iij. rediens mortuam
eam inuenit. Currens ḡ
epō nūtiauit. Eps̄ ḡ et clerus
oīs qꝛ monachi uenerunt
ut tam scō nimio exequias
celebrarent. Cumq; mlierem
eē inuenissent admirantes
laudauerunt et scm̄ corpus honori
fice sepelierunt.

De scā mar-garita dc̄a pelagi⁹.

Margarita dc̄a
pelagius uirgo pulcra
et diues et nobilis tanta fuit
parentū sollicitudine custodita
et moribus instituta. tantaq;
pudicitia et honestate uige
bat qd̄ uideri ab hoīb; modis
omnib; renuebat. Tandē
a quodā adolescente nobili in
coniugiū petit et utriusq; paren
tis assensu cū tanta nctia
nuptiis eū in mēsa diuitiar
ipatur glīa et delitiar. Cum
uō dies nuptiar adeēt et iu
uenes et puelle et cūcta simul

nobilitas autem thalamum iam
parattum nuptiarum festa cum
gaudio celebraret. Virgo
inspirante Christo virginita
tis dampnum considerans tam
dampnosis plausibus conpari
prostrata in terram cum lacrim
is virginitatis et nuptiarum
molestias tanta in corde com
pensatione libravit quod omnia
huius vite gaudia quasi stercora
respuebant. Unde nocte il
la cum a consortio abstinens
media nocte se deo commendans
tonsis crinibus in virili habitu
lam in fugit. Longe autem
a quodam monasterium veniens et
fratrem pelagium se appellans ab
abbate receptus est ac diligenter
est instructus. Qui ita sancte ac
religiose huius vixit quod defuncto san
monialium preposito de senio in
eorum consilio et abbatis impe
rio in virus magistro virginum
est prelatus. Dum ergo non solum
corporum necessaria sed et animarum pa
bula ministraret. Dyabolus ei in
videns studuit qualiter prosperum
eius cursum obiectu crimi
nis criminis impediret. Nam
unam virginem que preforibus
erat in adultium transiit et
intumescente ventre cum
iam celari non posset tandem tus
pudor et dolor omnes virgines
et monachos ipsius monasterii
consternavit quod solum pe
lagius ut potentem earum fami
liaris atque prepositus sine iuditio
et examinatione ab omnibus
condempnatur. Qui mox foras
cum ignominia pellitur ac in quo
dam rupis specu recluditur.
Ubique monachorum se vilissimum
deputatur qui eius panem ordaceum
et aque tenuissime ministra
ret. Quibus gestis monachi
recesserunt et solum ibi pela
gium reliquerunt. At ille
patienter omnia sustinens in nullo
turbatus fuit sed deo semper a
gratias referens per sanctorum exempla
continue confortabat. Tandem
finem suum adesse cognoscens
abbati et monachis per litteras sic
mandavit. Nobili orta genere
margarita in seculo data fui.
Que ut pelagus temptationum
effugerem pelagius nomen
imposui non suum per deceptionem
mentita sed me virum sciens osten
di de crimine virtutem opti
nui penitentiam innocens egi.
Nam queso ut quam viri fe
minam nescierunt sancte so
rores sepeliant. Et ergo expia
tio inventutis ostensio moni
entis ut femine virginem

recognoscat quam calupniatri
ces ad ultimum iudicabant.
His auditis monachis et sancti
monialibus ad speluncam con
currentibus pelagius asemis
virgo intacta cognoscitur
et cunctis penitentiam agentibus
in monasterio virginum eam ho
norifice posuerunt.

De sancta Taysi.

Taysis meretrix
ut in vitis patrum
latente pulcritudinis sue ut
pro eam multi vendit omnibus
ad ultimam paupertatem venirent
Itam et amatores sui per zelo
tipia saepe inter se bella gerentes
tes puella limina sanguine
respergebant. Quod abbas pa
nutius audiens sumptum
habitum secularem et vno solido ad
eam profectus est in quadam ci
vitate egipti. Dedit ei quoque
solidum pro mercede peccati. At illa
accepto precio ait illi ingredi
amur simul in cameram. Cumque
ingressus esset et lectum preciosis
vestibus stratum inuitaret
ascendere. Dixit ad eam. Si est
cubiculum interius ad ipsum e
amus. Et inquid illa. vbi nullus
ingreditur. Si uero deum times
non est locus dominitati valeat
occultari. Quod senex audiens
dixit ei. Si scis quia est deus nosti cum tot animas
perdidisti. Non solum enim pro
tua sed et pro illorum omnium reddita
racione dampnabis. Quod illa au
diens prouoluta ad pedes eius
cum lacrimis exorabat dicens.
Scio esse penitentiam pater et spero
remissionem te orante sorti
ri. Tantum peto trium horarum
inducias et post quecumque iusseris
ibo et quecumque mandaueris
ad implebo. Cumque illi lo
cum constituisset ad quem veni
re deberet illa collectis omnibus
que ex peccato lucrata fuerat
platis que in mediam ciuitatem
igne combussit. Clamans ve
nite omnes qui peccastis mecum
et videte quomodo ea que in contuli
stis exuram. Erat autem precium
auri librarum quadraginta.
Que cum omnia incendisset ad
locum quem abbas ei constituerat
iuit. Quam illa in virginum
monasterio in cellulam par
uulam claudens hostium cel
le et plumbo consignauit et
paruam reliquid fenestrulam
per quem motus medicus ei
daretur. Iussitque ei omnibus diebus
parum panis et paululum aque
accessis ministrari. Cum senex
discederet illa ait. Quo pater
ibo ad secessum vie. Et ille in
cella facias sicut digna es.

Cum quereret quo deberet orare.
dixit. Non es digna nominare
deum nec labiis tuis nomen sancte
trinitatis aduocare. Sed nec
ad celum manus expandere
quoniam labia tua iniquitate sunt
plena et manus tue sordibus
iniquitatis. Sed tantum contra orientem
incubes et hunc sermonem in
tera. Qui plasmasti me
miserere mei. Cum ergo tribus
annis fuisset inclusa. paphnu
tius eius eum doluit et abba
tem antonium iuit ut ab eo
quereret. si deus illi peccata remi
sisset. Et narrata causa. sanctus
antonius conuocatis disci
pulis precepit eis ut tota illa
nocte in oratione sigillatim
persisterent dominumque rogarent ut
eam propter qua abbas paphnuti
us uenerat. alicui reuelaret.
Discipulus autem antonii uidit sub
ito in celo lectum uestibus pre
ciosis ornatum quem tres uirgi
nes clara facie custodiebant.
Cumque paulus illud diceret esse
antonii patris sui uox diuina
dixit. Non est patris tui antonii
sed taysis meretricis. Quod cum
paulus mane retulisset et di
cognitate uoluntate paphnu
tius letus abcessit et ad mo
nasterium id iuit. et hostium

cellule dissipauit eique dixit.
Egredere quia deus tibi peccata dimisit.
Illa uero rogabat ut amplius
staret inclusa. et addidit. Te
stor deum quia ex quo ingressa sum
ex omnibus peccatis meis sarcinam
quandam feci et ante oculos sta
tui et sicut non discessit anhelitus
de naribus meis. sic non discesse
runt peccata mea ab oculis me
is. Sed flebam semper illa con
siderans. Cui abbas non propter tuam
penitentiam est dominus dimisit peccata. sed
quia hunc timorem semper habuisti in animo.
Illam ergo inde adduxit que diebus
xv. superuixit. Abbas quoque e
ffrem aliam meretricem. quandam
modo consilii conuertere uoluit.
Nam cum illa meretrix semen
effrem ad peccatum impudenter al
liceret illi ait. Sequere me. Qua
sequente et ad quendam locum ubi
erat multitudo hominum aduenis
sent dixit ei. Sede hic ut commis
cear tecum. Et illa quomodo possum
hic facere multitudine tanta s
pectante. Et ille si homines eru
bescis nonne magis tunc debes
erubescere creatorem qui reuelat
abscondita tenebrarum. Illa autem
cum hoc audiuit confusa discessit.

De no
mine

Dionisius interpretatur
fugiens uelociter
uel dicitur a dyan quod est duo et nisus quod

ē eleuatio qꝛ ꝯm duo eleua
tus . s . ꝯm corꝰ ꝛ aīa . uł dr̄ a
dyne q ē uenus . s . dea pulc̄
tudinis ꝛ ſyos q ē ds̄ qꝛ pul
cher ds̄ . Vł ut quidā aūt dr̄
adyonisia q ꝯm ysidorꝰ ē que
dam gēma nigra ualens ꝯ
ebrietatē . Fuit g̊ uehement̄
fugiens de m̄do ꝑfectum abre
nūtiatōnē eleuatus ꝑ intioꝛ
ꝯtemplōnē pulc̄ ds̄ ꝑ dectorē
uirtutum . Valens ꝑātoribꝫ
ꝯ ebrietatē uitioꝛ . Hꝫ an̄ conu
sionē multa ꝓ nōia hūit dc̄s
ē eī ariopagita . i . theoſephus
ds̄ ſapiens . It gr̄or̄ ſapienti
bꝫ . Dictus ē ala celi q ꝑ ſpūalē
intellīgētiā mirabiliṫ alte uola
uit . It ds̄ ē machari . i . beatꝰ
It ap̄ria dc̄s ē Jonicus ionica
ex linguis gr̄or̄ ut papias dic̄
uł ut idē dic̄ . Jonice ſūt gn̄a
rotundorꝰ columpnaꝛ . uł ionic̄
ut idē dic̄ ē pes que hꝫ duas
corruptas ꝛ duas longas ꝑ q̄
oſtendiṫ q ipē fuit mirabil̄
uictoꝛ ꝑ eloquētia ꝛ ꝑ ſubte
ſtatoꝛ ꝑ doctrinā . Breuius ē
ꝑ humilitatē longus alius ꝑ
caritatē . Aug̊ ī viii . d . ꝑ ci
di . dic̄ q inoī eū ē gn̄s ꝑphaꝛ
Diſtinguūt ē ibi duo gen̄a
phoꝛ . s . Jonicū ꝛ pitagoricū .
Primū ingēcia . Aliud ī ytalia .

q g̊ drō lum̄ eāt phs . Ideo
antonomaſice dicebatur Jonic̄
eī paſſionē gr̄ce dictauit . me
todius latine uō anaſtaſiuſ
aplice ſedis bibliotecarius :

Dyoniſius ario
pagita ab aplo
paulo ad xp̄m conuerſus ē .
Q ui ariopagita a uico ciui
tatis in quo habitat dc̄s fuiſſe
dr̄ ariopagus eī eāt uicus in
quo eāt ydolum martis . Ate
nienſes eī ſinglōs uicos de
nōiabant a diis quos in eis
colebant . Vñ uicus in q mars
colebatur uocabatur ariopagiā
q ario dr̄ mars . Et ſic erat
de omnibꝫ aliis . Vm ariopa
gias eāt uicus cetīs excell
entioꝛ . q ibi eāt curia nobi
lium ꝛ ſcole libaliū ārtium
In hoc g̊ uico morabāt dyoꝰ
phoꝛ tunc maximꝰ . Qui ob
plenitudine dinoꝛ nimi
mū et ſapie theoſephꝰ . i . deuſ
ſapiens dicebatur . erat ſecum
apollophanꝰ eī ꝯphs . Ibi ꝫ e
rant epicurii qui ponebāt fe
licitatem ponebant in ſola
aīi uirtute . In die g̊ dn̄ice paſ
ſionis cū tenebre fc̄e fuiſſet
ſup uniuerſam terram . phy e
rant athenis nō potuerūt
cām illi eclipſis in cauſis .

natalibus inuenire. nec mi
rum quia non sunt naturalis eclip
sis solis. Tum quia luna fere
erat e regione ad solem. Ec
lipsis vero solis fit tantum in si
nodo solis et lune. Luna autem
tunc erat xv. et sic a sole erat in
perfecta distantia. Tum quia e
clipsis per tres horas durare
non potest. huius eclipsis memi
nit dyonisius in epistola ad apollopha
nium dicens. Obfusi namque
orbes uniformiter tenebrarum
caligine ut quid hoc esset in
uidere possemus regulam phy
lippi aridei apsimilimus.
Cumque in uenissemus sicut
conuenit erat solem tunc pati mo
lestias non debere nisi ad te per
itie totius sacimus ad huc
in scitate rei dices. O uir in
qua speculum doctrine apollop
hani. huius secretis ascribis
ad quod tu in ore diuino non sen
su humano. respondisti o bone
dyonisii diuinarum permutationes
sunt rerum denique notaui ferie
diem et annum annuntiationis:
quem paulus nostris auribus sus
pensis intonuit et signis
clamantibus recordatur sum hoc
et expertus dedi ueritati manus
et falsitati sum nexibus absolu
tus. hec dyonisius. Tandem ut in

ystoria scolastica legitur ad
hoc sunt adducti phylosophi. ut dicerent
quod deus uerus pateretur. alibi legitur
quod dixerunt ordo uere peruertitur.
Autem elementa sic compatiuntur. ali
bi dicitur quod dyonisius dixit hec nox quam
tamquam quid nouum miramur to
tius mundi ueram lucem aduen
turam significat. Tunc athe
nienses illi deo aram constitue
runt et super positus est titulus
Ignoto deo. Singulis autem
aris superponebatur titulus
indicans cui esset ara dedi
cata. Cum ergo uellent offer
re holocausta dixerunt phy
losophi uictimarum non eget. sed fa
ciatis genuflexi omnes. ante
aram ei et supplicabitis ei.
non enim querit oblationes pecorum sed
deuotiones animarum. Cum ergo
paulus uenisset athenis e
picurei et stoici cum eo disserebant
Quidam autem dicebant. Q
uid uult seminator uerborum hic
dicere. Alii dicebant. Nouorum de
moniorum uidetur annuntiator esse ad
uocantes quidem eum ad uicum phylosophorum
dixerunt ei. Noua quedam in
ferens auribus nostris. uolumus
ergo scire quid ista uelint hec
esse. Athenienses autem ad nichil ali
ud uocabant nisi aut dicere aut au
dire aliquid noui. Cum ergo

paulus singula demorum altaria
perlustrans, sed et inter cetera ig
noti dei altare invenisset, dixit illis.
Quem ignorantes colitis hunc
ego annuntio vobis verum deum qui
fecit celum et terram. Deinde
dixit dyonisio quem ceteris magis
doctum in divinis esse videbat.
Quis est dyonisi ille deus igno
tus? Et ille illi: Deus est verus qui in
ter deos non est ostensus. Et paulus:
Est ne homo sive ideo incognitus
est quia tamen melius est conversatione.
Cui paulus: Ille est quem predico
qui de celo descendit. Carnem
suscepit, mortem sustinuit et die
tertia resurrexit. Cum autem dyonisius ad
huc cum paulo disceptaret,
transiit cecus coram eis. Dixit
que dyonisius paulo: Si dixeris huic
ceco: In nomine dei tui vide, et vi
derit statim credam. Sed ne u
taris verbis magicis que forte
nosti verba que hanc habent effi
caciam, ego in quidem verborum
formam tibi prescribam. Sic
ergo dices: In nomine ihesu christi na
ti de virgine crucifixi et mor
tui qui resurrexit ad celos as
cendit vide. Sed ut omnis
suspicio tolleretur, paulus dixit
dyonisio ut ipse illa illa diceret ceco.
Cum ergo dyonisius illa diceret protinus
cecus vidit. Moxque dyonisius

cum damari uxore sua totaque
familia baptizatus est. Quique
a paulo per triennium instructus
athenis est episcopus ordinatus, ubi
predicationi insistens ipsam
civitatem et maximam partem
regionis illius ad fidem christi ad
duxit. Hunc dyonisium paulus eaque
raptus ad tertium celum vidit
creditur revelasse ut ipse sicut dyonisius
in pluribus locis insinuare videtur.
Unde de ierarchiis angelorum
et de ipsis ordinibus dispositionibus
et officiis eorum luculenter dis
seruit ut non putaretur eum hec
ab alio didicisse. Sed ipsum pro
prius usque ad tertium celum rap
tum esse et ibi hec omnia conspexisse.
Prophetie spiritu claruit sicut ex
quadam epistola quam misit ad beatum Johannem evange
listam in pathmos insulam
relegatum apparet. Iam enim pro
phetavit quod inde rediret. Sic
dicens: Gaude vere dilecte, vere
amabilis, vere desiderabilis, vere
diligibilis valde. Ex custo
dia namque es cito dimitteris
et ad terram asye reverteris et
facies ibi boni dei imitatores
et hiis qui erunt post te tradere
dormitionem. Virgine quoque interfuit
sicut ipse in libro de divinis no
minibus insinuare videtur. Cum ergo au
disset petrum et paulum rome

carceribus detineri xp̄m ꝗ̄ su
stinuit ⁊ ad eos uisitandos ·
accessit atq̄ p⁹ q̄m illi migra
ssent ad xp̄m clemens p̄sidet
ab ipso in franciā mittit̄ · cui
rusticus ⁊ eleutherius sociant̄
missus ꝗ̄ parisius uenit ⁊ mul
tos ibidē ad xp̄m conuertit · et
eccl̄ias plurimas fabricauit · Ta
ndem aūt in eo grā celestis
emicuit · q̄d eū sepius pontifex
ydolorum ꝯ eū pplm concitasset
ita ut ad eū occidend̄ concurre
rent · Mox illo aūt oī ferita
te dispōita · se eius pedibꝫ p
uolebant · aut nimio terrore
perculsi ab eius p̄sentia fugi
ebant · At dyab̄ uidens et in
uidens qui sui cultu decresce
ret ⁊ multiplicatis fidelibus
eccl̄ia triumpharet domicianū
imperatorem in tantā ꝯmouit
uesaniā ut p̄ceptū daret q̄d
quicūqꝫ xp̄ianū aliq̄d reperiret ·
aut sacrificare cogeret aut diu̅
sis suppliciis cruciaret · Pre
fectus ꝗ̄ fescenninus ꝯ xp̄ianos
p̄missus a roma directus ·
beatū dyoni̅ pplo p̄dicantē in
uenit statimq̄ captū collafi
catū derisū ⁊ loris durissim
is alligatū cū rustico et ele
utherio ꝯ p̄sentari fec̄ · Cumq̄
coram eo in ꝯfessione xp̄i ꝯstant̄

assisterent · Tunc quedā ma
trona nobilis uenit ⁊ uirū
suū turpit̄ ab hys magis
deceptū asserit · p ipsi ꝗ̄ uiro
ei citius mittit̄ ⁊ p̄seuerans
in xp̄i ꝯfessione occidit̄ · Sci uo
a xij · militibꝫ flagellant̄
deinde magno pondere cathe
narum constricti carceri man
cipant̄ · Sequenti die dyo̅ sup
cratem ferreā suppositus fla
mis nudus extendit̄ · Ubi
dn̄o decantabat dicens · Igni
tū eloquiū tuū uehement̄
⁊ s̄uus tuus dilex̄ ea · Illd̄
inde ꝗ̄ erigit̄ ⁊ ad bestias fe
rocissimas multo ieiunio
prouocatas p̄icit̄ · Cum ad eū
impetuose currerent signū
crucis apposuit ⁊ mansuetis
simas eas fec̄ · Deind̄ in
clibanū iactat̄ · sꝫ extincto
igne nichil ledit̄ · Cruci as
signat̄ ⁊ diu in ea torquet̄ ·
Deind̄ depositus cū sociis
suis aliisq̄ fidelibꝫ multis
carceri mancipant̄ · ubi dū
missa celebraret ⁊ pplm ꝯ
cāret · dn̄s ihc eid̄ apparuit ·
cū imm̄sa luce ⁊ panē accipi
ens ei dix̄ · Accipe hoc care
meus q̄ mecū ē maxīa merces
tua · Post h̄ iudici p̄sentati
nouis suppliciis macerant̄ ⁊

uxor prodolum incurrunt cum secu
ribus et eum capita in confessione
trinitatis perdiderunt statimque
corpus sancti dyonisii se erexit
et caput suum inter brachia du
ce angelo et celesti lumine pre
cedente per duo miliaria depor
tauit a loco scilicet qui dicitur mons
martirum usque ad locum ubi nunc
sua electione et dei prudentia
requiescit. Tanta quoque ibi
angelorum melodia insonuit ut
inter multos qui audierunt
et crediderunt et larcia que e uir
suum occidi fecit christianam se clama
uit. Et mox ab impiis decol
lata et in suo sanguine bapti
zata occubuit. Filius autem eius
nomine nubius rone sub tribus
imperatoribus militauit. Dein
de Parisius rediens baptizatur
et religiosorum meorum sociatur. Pe
rum autem infideles metuerunt
sanctorum rustici et eleutherii corpus
xam sepelire iusserunt ut in
secana mergerent. Matrona
quedam nobilis utens ad pran
dium inuitauit et illis epu
lantibus sanctorum corpora furtiue sub
ripuit et in agro suo occulte
sepeliri fecit que postmodum per
secutione cessante causa su
stulit. corpori sancti dyonisii honori
fice sociauit. Passi sunt autem anno

domini C.xvi. etatis uero beati dy
onisii .x. Cum ap circa late
sancti regulus episcopus missarum sol
lempnia celebraret apostolorum
nominibus in cantatione recitatis
adiunxit. et beatis martiribus
tuis dyonisio rustico et ele
utherio. Quo dicto cum adhuc ipsi
famulos uiuere crederent. pli
mum mirari cepit. Cur eorum nomina
nesciens protulisset. et ecce
eidem admiranti tres colum
be apparuerunt super crucem alta
ris residentes que sanctorum nomina
habebant suis pectoribus sanguine
insignita. Quas diligenter
intuens sanctos migrasse a corpore
intellexit. Et nota quod ignarus
remensis episcopus dicit in epistola quam
misit ad karolum quod hic est
dyonisius ariopagita sic continetur
super dicta ystoria. Idem dicit Iohannes
scotus in epistola ad karolum
sed hic non est computatio temporis quod dicitur
sic aliqui obicere uoluerunt.

Calixtus papa. De sancto Calixto.
anno domini CC.xxii.
Sub alexandro imperatore
martirium passus est. Cuius tempori
bus per sementatorem urbs de igno est
incendio concremata et sini
stra manus iouis aurea liqui
facta. Tunc sacerdotes omnes
ad imperatorem uenerunt petentes

ut dii irati sacrificium placarentur. Dum eo offerretur subito celo sereno mane die iouis diuino flumine .x. sacerdotes ydolorum mortui sunt et ara iouis concremata et sol obscuratus est. ita ut populus romanus fugeret extra muros. Audiens autem palmatius quod calixtus cum suis clericis transtiberim latitaret rogauit imperatorem ut christianos per quos hoc malum contigerat ad purgationem ciuitatis penitus deleret. Palmatius itaque potestate accepta cum illuc cum militibus perspexisset et illi protinus excecati fuissent. territus hoc alexandro protinus nuntiauit. Tunc imperator iussit ut die mercurii omnis populus conueniret et mercurio immolaret. ut autem ab eo super hiis responsa acciperent. Cum dum fieret virgo quedam templi nomine iuliana arrepta a demone exclamauit. Deus calixti est uerus et uiuus deus qui uiris pollutis nobis indignatus est. Quod audiens palmatius ad sanctum calixtum accessit et cum uxore sua et familia baptizatum se fecit. Quod audiens imperator eum accersitum simplicio senatori tradidit ut uerbis blandis eum moueret eo quod rei publice plurimum necessarius esset. Palmatius uero ieiuniis et orationibus perseuerante uenit ad eum quidam promittens quod si uxorem suam paraliticam curaret christianus crederet. Cum igitur per ea palmatius oraret illa sanata ad eum cucurrit dicens. baptiza me in nomine christi. Tunc calixtus ueniens ipsam et uirum suum simplicium multisque aliis baptizauit. Quod audiens cesar omnes baptizatos decollari iussit. Calixtum uero .v. diebus sine cibo et potu manere fecit. Sed uidens eum amplius confortatum iussit eum singulis diebus fustigari tandem per fenestram precipitari fecit. Asterius autem presbiter corpus eius inde leuauit et in cimiterio calixti sepelliuit.

De nomine.

Leonardus dicitur quasi leos quod est populus et nardus que est herba redolens quia odore bone fame populum ad se trahebat. vel leonardus dicitur legens ardua. vel leonardus dicitur a leone. Leo enim .q. habet in se. Primo fortitudinem quoniam ut ysidorus ut

marie h't in capite & in pec
tore p malaz cogitatonu̅
refrenatone in capite p in
fatigabilem supnoz ɔtemp
latone. Secdo leo h't sa
gacitatez in aptione ocloz
cum dormit & in delectone
uestigioz confugit. Sic iste
uigilauit p laborem actois
& uigilando dormiuit p q̇
etutem ɔtemplonis. & de
leuit uestigia oia h'ane
ɔusatonis. T. leo h't
iutuositatem in uoce. quia
sua uoce t'tia die suscitat
catulos mortuos & oem be
stiam dum rugit ɔtinuo
gsistum figit. Sic leonadus
mortuos in pctis ad uitam
ad dux. & bestiali uiuentes
moribz bonis fuit. Q.
leo h't timorem in corde & p̄m
psi doz duo timet. ɔstrepid
rotaz & ignez. Sic & leona
dus in mudo timuit stre
pidu mdane sollicitudis &
igne̅ tene cupiditatis vn
oes thesauros e oblatos ɔ
tempsit. De sco Leonar
do. Abbe
Leonadus dr
fuisse circa annu dni. d. h
a sco remigio remensi archi
epo de sacro fonte leuatus
e. & ab ipo salutarib3 disciplis

in structus cuius parentes p̄i
mi in palatio regis francie
h'ebat. h' tantu gratiu a re
ge obtinuit q oems incar
cerati quos ipe uisitabat p
tinus absoluebat. Cum q
fama scitatis excresceret rex
multo tpr eu secum h'itare
coeg ut ei optimum epatu
donaret. Sz ille re
nuit & solitudine cupies
relictis oibz aurelianu
pdicando cu fre suo lipado
deuenit. Ubi postqm in q
dam cenobio aliqu diu. du
lipardus sup ripam ligis
solitarius staret & leo na
dus p sam lpc ad monitone
in equitanea pdicare dispo
neret absultantes se ad in
uicem discesserunt. leona
dus q ubiq pdicans multa
miracula faciens. In qdam
silua ciuitati lemouice uici
na h'itauit. ubi erant aula
regia cu uenatois ɔstructa
accidit aut in qdam die ibi rex
uenaret & regina ille cu
delectatonis egssa partu
pclitaret. Cum q rex et
familia oes lugent uir di
p nemus transiens plozan
tib3 qr compatiens ille ac
cessit. & a rege uocat p tin

initiavit. Cum ergo a rege in
terrogatus quis esset et se sancti
remigii discipulum fuisse nar
raret rex spem bonam conci
piens et a bono magistro ipsum
bene instructum putans ipsum
ad regiam induxit rogans
pro rebus suis de recuperanda
coniuge et edita prole duplex
ei gaudium optineret. Tunc il
le oratione quod petebat rex pro tunc
impetravit. Cum rex multa
in auro et argento ei offerret
ut pauperibus daret. Ille ait
ego nullis horum indigeo. sed con
temptis mundi divitiis in
hac silva deo servire desidero.
Cum autem rex totum illud nemus
ei tradere vellet. ille ait. totum
totum accipio. sed tantum quantum
in nocte cum meo asello cir
cuire potero tantum mihi dari opto.
Quod rex libentissime concessit.
Constructo ergo ibi monasterio
diu ibi cum duobus monachis
in abstinentia multa degeb
at. Cum autem aqua ab eis per mi
liare distaret puteum fodi
iussit quem suis precibus aqua im
plevit. Locum illum nobli
ant appellavit. eo quod a nobili
rege sibi datus fuisse. ubi
tantis miraculis coruscavit
quod quicumque eius nomen invocasset

in vocasset mox ruptis vin
culis nullo contradicente liber abir
et. et suas eidem cathenas
portaret ex quibus plures. Cen
tum manebant et idem domino
serviebant. Septem quoque
filie de eius nobili stirpe ve
ditis omnibus ad eum venerunt
et distributo singulis in ne
more ubi cum ipso manentes
exemplo suo plures excitave
runt. Tandem ubi sanctus mi
raculis multis claruit. viii.
idus novembris feliciter ad
christum migravit. Ubi postquam
multa fecisset miracula dictis
illius ecclesie revelatum est ut que
locus ille propter frequentiam et multi
tudinem populi artus esset alibi
ecclesiam fabricarent. et illuc
corpus sancti cum honore porta
rent. At illi cum populo clero triduano
ieiunio et orationibus insistentes
respicientes viderunt totum con
tratam nive coopertam. locum
autem illum in quo sanctus quiescere vo
lebat omnino vacuum conspexerunt.
illuc ergo translatus quanta
miracula et magnitudine etiam incar
ceratos dominus per eum faciat
in mensa sit per eius varietas an
te tumulum dependentes testis
existit. Vicecomes lu
no vicensis ad terrorem malorum

Quandam cathenam gravissimam
fecerat quam in capite sue turris
affigi mandaverat. Qua cate
na quicumque in collo cingebatur
cuilibet aeris intemperiei exposi
tus non una sed quasi mille mor
tibus agebatur. Accidit autem ut
quidam famulus sancti leonardi illa
cathena sine culpa ligaretur.
Qui cum iam quasi ultimum
spiritum traheret intra se quo po
tuit voto sanctum leonardum in
vocavit ut qui alios ex suo
favore subvenerat. Statimque
sanctus in veste candida ei astitit
dicens noli timere quia non mori
eris. Surge et hanc cathenam
tecum ad meam ecclesiam deferas et se
quere. Qui surgens et cathenam
accipiens sanctum precedente ad
ecclesiam suam secutus est eum.
Statim ut ante fores fuerunt
sanctus ab eo recessit. At ille ecclesiam
intrans quod sanctus ei fecerat omnibus
enarravit. et cathenam illam
tam maximam ante tumulum
eius suspendit. Vir quidam
in loco sancti leonardi habitans et
eidem sancto valde fidelis existens
a quodam tyranno captus est.
Qui tyrannus intra se dice
bat leonardus iste omnes compe
ditos absolvit et omnis ferrum
ante ipsum ut cera liquescit. Si

hunc ergo ligavero vinculis
statim leonardus adveniet
vel adveniet et ipsum liberabit.
Si autem ipsum custodire posse
et mille fortes ab eo haberem. Scio · mortis
quid ergo faciam intra turrim
profundam foveam faciam et
tunc compedibus aggravatum ibi
dem subiungam. Deinde super
os fovee ligneam archam con
struam. In qua milites armatos
iacere faciam. Nam leonar
dus licet ferrum confringat sub
terram tamen non intrat. Cumque
sic omnia complevisset et ille
sanctum leonardum sepius inclama
ret. sanctus nocte adveniens ar
cham in qua milites iaceb
ant revolvit et eos mortuos
in sepulcro. Ita eos sub ipsa
conclusit. Deinde cum multa
luce foveam ingressus manum
fidelis sui tenuit. Ac dixit. Dor
mis an vigilas. Ecce leonar
dus quem tu desideras. At ille
admirans ait. Domine adiuva
me. Mox fractis cathenis ap
prehensum prius ulnis extur
rim portavit et secum sicut amicus
cum amico fabulans ad do
mum suam deduxit. Peregrinus
quidam dum a visitatione sancti
leonardi rediisset et in alvernia captus
in cavea clausus

ē eos plimū precabat᷑· ut a
more sci leonardi cum nūq̄
eos offendisset eū dum ode
rent· ⁊ ille si int᷑ uos ⁊ scm
leonardū· Cui me ee sciatis
recto mediatū· Sequēti ḡ noc
te scs leonardus dño illius
castri apparuit ut pegrinū
suū dimittēt in pace· At
ille uisionē q̄si sompnium
paruipendens· Cum sc̄a itm
nocte de hoc mouētur eum
dimittē nolunt· Tertia uō
nocte scs leonardus pegrinū
accipiens ex castrum ad d
uxit statimq; turris eum
media pte castri corruens
op̄ssis plib; solum p̄ncipē
ad sui confusionē reseruauit·
Miles quidā in britānia
captiuatus· scm leonardū
in uocabat· qd statim cunctis
uidentib; cognoscentibus
⁊ stupentib; in media domo
apparuit ⁊ carcerē intrans et
uincula rumpens ei cathe
nas in manib; posuit· et p
mediū illor eū deducens ōs
stupore repleuit· De alio scō
Leonardo.
Fuit alius leonard᷑
eidem pfessionis et uir
tutis· Cuius corpus apud corbia
cū requiescit· Hic cumq; in
monasterio platus eēt tanta

se humilitate deiciebat ut oī
bus inferior uideret᷑· Cum ois
pene ꝑpls ad eū conflueret quidā
in uidi regi detractio suaserunt
q̄ n̄ puideret p leonardum qui
sub contemptu religionis
ipsm colligebat regnū fra
cie detrimentū nō modicum
sustineret· Quib; rex nimis
credulus eū expelli iussit· Ueni
entes aūt milites adeo uob
eius compuncti sunt qd se
suos futuros discipulos spo
ponderunt· Rex quoq; penitens
ueniam petiit ad detractor
es reb; ⁊ honore priuauit·
Ipm aūt scm uald dilex· ⁊
uix ad eius preces ipos detra
ctores sue dignitati restitu
it· Qui a rege simili· impe
trauit ut quicūq; in carcere
teneret mox in uocato suo
noīe solueret· Dum aūt
quadam die orōni incumberet ser
pens quidā maxim᷑ a pte
pedū in in eius sinū se exte
dit, ⁊ pp hoc ille se ab orōne
nō mouit· Orōne uō cōple
tam dix ei qd ab initio creatō
nis tue hōies quātū p uales
inquietas· Nunc ḡ si tibi
t̄ ē data potestas fac in me
quicqd merui· Quo dicto
statim serpens p capucium

eius exiens ad pedes ei⁹ mor
tuus cecidit. Post h' eū duo
epōs discordantes sedasset
ibi cicastinū se finiend' ee
predix. De nomine.
Lucas interp̄ consurgēs
ul' eleuatus. ul' d' lu
cas a luce. Ipē ei fuit ꝯsur
gens ab amore mūdi ele
uans se in amorē di fuit ꝫ
lux mūdi eo qd mūdu' illu
minauit uniuersu. Lux illd
d'. v. vos estis lux mūdi.
lux aūt mūdi ē sol. Que ui
cam lux h't in situ subtilita
tē. ecc. xxvi. Sol oriens in
mūdo in altissimis dō. Itē
aspectu deblitatē ecce. xi. dl'
ce lumē ꝯ delectabil'e ē ocul'
uidē solem. It' in motu uelo
citatē. esdre. e. Magna est
tra ꝯ excelsum ē celū. ꝯ ue
lox cursu solis. It' in effectu
utilitatē. q' s'm phm homo
gn̄at hoīe ꝯ sol. Sic lucas
h'uit subtilitatē p celestiū
contemplōnē delectablita
tē p dulcē conuisatōe. veloci
tatem p feruentem p̄dicatōe.
Et utilitatē p euūgliū con
scriptōnē. De scō Luca euā
gelista.
Lucas sirus natiōe
antiochen' arte medicus
fuit. ꝯ s'm qsdam uni' d. lxxii.
disciplis extitit. Et cū ierō
dicat eū fuisse disciplm aplor
nō di ꝯglo. sup. xxv. exeo n
qd dno p̄dicantiū ad hesit.
S; post resurrectōnē ad fidē
uenit mag' tenend' ē qd de
lxxii. nō fuit tante fuim per
fectōis ꝯ uite aut optie or
dinatus fuit. ꝯ qntū ad de
um ꝯ qntū ad pximū ꝯ q'
ad se ipm ꝯ q' ad suū officiū
qd in figura hui' quadrupli
cis rōnis. e. facies h'ie de
scribit'. e. faciem hōis. leo
nis. bouis. ꝯ aquile. Qui
lib; eī de alibus hebat. e.
facies. ꝯ. e. pēnas. ut d' ece
f. Et ut hoc melius uidea
mus ymaginē ad al'q' h'nt
cap' quadratū. ut lignū q̄
dratū ꝯ in qlib; supficie y
maginem vnā faciē. Ita
qd apte intiori faciē hōis. A
sinist's faciem bouis. Et a
dext's faciem leonis. A pte
postiori faciē aquile. Quia
uō facies aquile sup alas
eminebat p' colli pductōe
q' in ea longū ē. Ideo d' qd
erat desup. Quil; ē al' uiss'.
pēnas hebat. q' qlib; aīal
qi q̄dratā ymaginem ꝯ in
quadrato sint uiss'. anguli
ꝯ in quol; angulo erat una

p̄tena · p ista · iiii^or · aīalia · iiii^or · e
uanglia signant̄ · quoꝝ quil;
h̄nt · iiii^or · facies scribendas
· s · h̄uanitate passione · resur
rectōne ⁊ diuinitate singule
tn̄ singlis p̄q̄dam appriatōe
att̄ibuūt · ꝗ in 1° · nt̄ · in hoīe
figurat̄ · q; ecclīa x̄ h̄uanitatē
maxīe honorat̄ · lucas in ui
tulo q; agit de x̄ sacdotio · ma
rcus in leone aptius scribēs
de resurrectōne · Catuli enī le
onis uł; in diem tciū q̄ mor
tui iacent · ꝗ; rugitu leonis
die tcio excitant̄ · Marcus
ē in cep̄ rugitu p̄dicatōis ·
Johēs in aquila · q; cetis alti
scᵭ · x̄ · ⁊ fuit homo nascendo ·
uitulus moriendo · leo resur
gendo · Aquila ascendendo ·
p has g^o · iiii^or · facies ostendi
qualr̄ in p̄dictis · iiii^or · fuit or
dinatus · Nam p faciē hoīs
ostendit̄ ordinatō ei^s ad p ximū
quē d; rōne instruē · man
suetudinē attrahē · Et libe
ralitatē fouē · hō eī ē aīl ratōale
mansuetū ⁊ libale · p faciem
aquile ordinatō eius ad
dm̄ · Quia in eo ocłs dnī in
tuet̄ · p contēplōnē rostrum
affectus ad xp̄m petram · Re
cuit̄ p meditatōnē senectus
abiat̄ p nouā conūsatōnē

Aquila enī acutissimi uisus
ē ut irreūbalit̄ rota solis
inspiciat ⁊ in altū mirabilr̄
eleuata pisciculos ī medio
maris ēuat · Rostrū nimiū
aduncatū ita ut impediat̄ i
cibo capiendo petre allidit ·
⁊ s^c cibandi usui actū redit ·
Ex usta insup a calore solis
in fonte magno impetuose
p spiciens senectutē abiicit ·
⁊ p calorē solis occuloꝝ cali
ginē ɔsumit ⁊ p̄pennas alle
uiatem tota iuuenescit ·
¶ P faciem leonis ostendi
q ordine fuit ordinatus q^m
ad se q; h̄uit gn̄ositatē p ho
nestatem moꝝ conūsatōnē ·
Sagacitate p insidiaꝝ hosti
liū uisitatōnē ⁊ passibilita
te p afflictoꝝ ɔpassione · leo
eī ē aīal gn̄osum q; rex ali
um ē · ¶ Est aīal sagatis
simū q; uestigia cauda dele
ne fugiens inueniat̄ · Est ⁊
passibile · q; semp patit̄ quar
tanā · ¶ P faciem uituli
ostē · q recte fuit ordinatus
q^m fuit ad offīm q; fuit scri
be euānglm · Ibi eī moros p
cessit · q; incepit a natiuita
te p̄cursoris ⁊ ē saluatoris ·
⁊ paulatī p cessit ad ɔsūma
tōnē · Discrete incipit q; pō

alios duos euu͂at. ut q illi o
misissent. Iste suplet quid
plene dixissent omittet cta
templum sacrificiu͂. in mo
ratus fuit sic patz in sui pn
cipio ux . in fine bos e
aial morsu͂ in vngula sas
sum in quo discretio signat
ruminantiu͂. Sm qualit
sco lucas in pdictis iiii sunt
quo ad eum. Qui fit tripl
sm. s. affectone. cogita
tone. intentone. Nam af
fecto dz ee sca. Cogitato mu
da. Et intento recta. Ipe
affectone sciam hut q spu
sco plen fuit. vn de eo. Io.
obiit i bitania plenus
spu sco. Scdo hut cogi
tatone mudam q ugo fuit
mente corp. Tertio hut
intentone recta q in omib
q faciebat honore di quere
bat. de his duob dr in pro
logo sup actus lr q ad mudi
ciam cogitatonis. i. ad ho
nore dni. h qntu ad rectitu
dine intentonis. Scdo
fuit ordinatus ad pxim ad q
ordinam cu ei in pxdim que
debem. Que sunt tria sm.
Qui tria dr scome. Debemus
in quid pxpo nrm posse. no
stru sare nrm velle. ut
quatum addam. nrm age.
nrm posse. In subsidius nrz
velle in desidius. Et nrm a
gere in obsequiis. Beatus
lucas his ordinatus
fuit q dedit pxpo suu posse
Q pz q paulo in omib tri
bulatonib semp astitit. et
ab eo nuq discedens eidem
in subsidiu sp fuit. vnde
apls. ii. ti. e. lucas e mecu
solus in hoc q dic. no quali
subsidiu prestitit. In hoc
q ait. no q constant eid ad
hesit. It. ii. cor. viii. veluti
dic no solum aut. ordina
tus e ab ecctus socius peg
natonis nre. Scdo suu
sare in consiliis. Q fecit
dum doctrina euuglicam et
aplicam ad utilitate prior
cscripsit. vn dic in pncipio
euuglii. visum e in asse
cuto apu diligent ex ordie
cu scribe optie theophile
&c. De hoc Io. in prologo
dic q eius vba aie langue
tis sunt medicina. Tertio
eius velle in desidius. vn
omib fructib salute etna
desiderunt. Collo. iiii. Salu
tat vos lucas medicus. i.
etna salute vob optat.
Quato eius age in obseqis

Nam dn̄m qui p̄egrinū ex
timabat hospitio recepit
et ipsi obsequiū caritatis im
pendit. Fuit eius socius
cleophe dum irent in emaus
ut aliqui dicunt. lȝ ambr
aliū fuisse dicat. ¶ Et fu
it bn̄ ordinatus quantum
ad se. q̄ ut ita fm̄ b. quē
hoīes ordināt ad se ipm̄ et
faciunt eū scm̄. s. uictus
sobrius. actus iusto erit.
qui fuit rectus discretus et
fructuosus. Rectus p bōaȝ
intentōnē. Et fructuosus
p edificatōnē sens' pi erit
qui fides sentit dn̄m sume
potentē. sume sapientē.
sume bonū ut p omīpotē
tiam uītam cōdamus inmāi
infirmitatē. p sapiaȝ uīm
corrigi ignorantiā. et p bo
nitatem uīam delei iniq
tatē. lȝ. b. In hiis omnibus
scs̄ lucas fuit optīe ordiat
Nam primo hūit uictum
sobriū. q̄ continuēt uix. vn
ut ṗeio dic̄. n̄ uxorē n̄ filios
hūit. Scdo socialit̄. q̄ nō.
ultio luc̄ q̄ dic̄ qd duo ex
discaplis ibat ipa die in ca
stellū. Socialitas ē nō in
hoc qd dr̄ discipli qi disci
plinati. i. bn̄ morigerati.

¶ Tertio hūilit. Cui hūili
tas insinuat̄ in hoc q̄ nom
soci sui. s. cleaphe posuit.
et suū tacuit. Scdo hūilit
hūit actū iustum. Nō act
eius fuit rectus p intētio
nē. Q̄ nō in eī orone. Cū
dr̄ crucis mortificatōnē iu
git in suo cor p tiu nōis
honore portauit. Fuit dis
cretus p moderatōnē. Vnde
in forma bouis mōstrat
ē qui ungulā scindit inquo
nō discretio. Fuit ē fructu
osus p hedificatōm. Adeo
ei fuit primus fructuosus.
q̄ ab omībȝ karis hebat. vn
dr̄ col. q. Salutat uos lucas
medicus karis. Tertio hūit
sens' pium q̄ et corde cōdidit.
et in suo eūnglio pfessus ē
dn̄m ēē sume potentie. sume
sapie. e sume bonū. De duo
bus primis dr̄. iiij. eūnglio
Stupebant oēs in doctrina
eius. q̄ in potate erat s'mo
eī. De. 3. dr̄. xviij. Nemo in
quid bonus n̄ solus ds. Q̄
uato fuit optīe ordinatus
quantū ad offm̄ qd fuit scribe
eūnglm̄. Nam ipm̄ eūnglm̄
fulat̄ multa uenustate et
autēticatur multoȝ auctē.
Dico ḡ q̄ primo ē eūnglm̄

fulcit multa ueritate. Est
aut ueritas triplex. s. uite
iustitie et doctrine. Veritas uite
est adequatio manus ad linguam
Veritas iustitie est adequatio
finis ad causam. Veritas doctrine
est adequatio rei ad intellectum.
Ac triplici ueritate euangelium
ipsum fulcitur quia in ipso omnis hec
ueritas edocetur. Ostendit enim
lucas christum hanc triplicem ueri
tatem habuisse et docuisse. et
hoc probabat per testimonium
aduersariorum. luc. xviii. Magi
ster scimus quia uerax es. ecce ueri
tas doctrine et non accipis personam
ecce ueritas iustitie et uiam
dei in ueritate doces. ecce ueri
tas uite bona enim uita dicitur
uia dei. Secundo ostendit hanc
christus ueritatem triplicem do
cuisse. Nam primo ibi do
cetur ueritas uite que consi
stit in observantia uite ma
tulatorum dei. vii. dicitur. i. x. dilig
es dominum deum tuum etc. et sequitur
fac hoc. fac et uiues. Item xviii.
dixit iuueni illi mandata
nosti. Non inquid occides
etc. Secundo inquid ueritas
doctrine. Vnde ueritatem hanc
reuntibus dicebat. xi. Ve uo
bis phariseis qui decimatis
etc. et preteritis iudicium et ueri

tatem dei. et ibidem. Ve uobis
legis peritis etc. Tertio ueri
tas iustitie. vnde dicitur. xx. c. Re
dite que sunt cesaris cesari etc.
xix. Inimicos meos qui no
luerunt me regnare super se
adducite huc et occidite ante
me. Item. xiii. ubi agitur de
iudicio finali. Secundo eius
euangelium repletur multa
utilitate. Vnde et medicus
fuit ad designandum quia medici
nalem doctrinam nobis exhibuit.
Est aut triplex medici
na. s. curatiuam melioratiua
et preseruatiua. Docet igitur hanc tri
plicem medicinam nobis cele
stem medicum propinasse. Est autem
medicina curatiua que curat
a morbo. et hec est penitentia que mor
bos spirituales curat. hanc ce
lestis medicus propinauit
dicens dixit. c. ca. Missus sum
sanare contritos corde. etc.
In. v. non ueni uocare iustos
sed peccatores ad penitentiam. Medi
cina melioratiua est que sani
tatem auget. et hec observatiua
consiliorum que homines perfectum
efficiunt. Quam in x exhibuit. xviii.
omnia inquid uendite et date
pauperibus etc. Item. vi. ab eo qui
auffert tibi uestimentis etc.
Medicina preseruantia est que

p̉ſuat a caſu · ⁊ ē h̉ uitatio :
corонū ⁊ praue ſocietatis · hīc
dn̄s docuit · xii · qn̄ ait · Atten
dite a fermento phꝛꝫ et c̄ ·
ul' pōt dici q multa utilita
te repletur qm̄ in ipō ūtus
oīs ſapīe continē · vn̄ ambr̄ ·
lucas oēs ſapīe ūtutes · ı̄ıſtō
eūnglīu ſuu conplectit̄ · vide
quid dicas · Docuit ēi natu
lia cum in incarnatōne dō cau
ſa ſpū ſcō aſſ'it ee ſcām · Itē
dn̄ docuit tenebras in paſſi
one fcās · ¶ Terram tremu
iſſe ſolet radiens abstraxiſſe
Docuit moralia ſic̄ patet p
totum ubi mores inſtituit :
Docuit rōnalia cum ait qui
fidelis ē in minimo ⁊ in mag°
fidel' erit · Sū ac triplici ſapīa
ıp̄a fides ſu ministium trīni
tatis ee nō pōt · ſ · natali · rō
nali ⁊ morali · h ambr̄ · iii · ei ·
eūnglīm decorat̄ multa uenu
ſtate · Eius ēi ſtilus ⁊ loqn̄di
modus ualde ē decorus · Nā
ta ſunt que faciūt in ſ'mōe
decorem que doc; aug̃ · ſ · ut
placeat · ut pateat · ⁊ ut mo
neat · Ut placeat deb; loqui
ornate · ut pateat d; loqui
apte · ut moneat d; loqui cū
feruore · hūc tplicē mod' lucas
hūit · unde de duob; ꝑlonr̄ · ii ·

cor · viii · miſim̄ cū illo fr̄m
⁊ c̄ · Glo · barnabam · ul' lucā ·
cui' laus ē in eū · ꝑ oēs eccīas
in hoc q adit̄ ꝑoīns nō q lo
cutus ē apte · Qui locutus
ſit cū feruore · patet luc̄ ult̄ ·
nōne cor nr̄m ardens erat ⁊ c̄ ·
¶ Quarto ēi eūnglīm autenti
cat̄ multa auctē · Nam autē
ticatū ē a dō patre · q ab eo p̉
ordinatū · Je · xxxi · Ecce dies
ueniunt ⁊ c̄ · ⁊ J · dabo leges me
as in uiſcerib; eoꝝ ⁊ c̄ · Ad li
tteram de eū d' ul' loquit̄ · Ęo
ſiut a filio roboratū q ab eo
p̉dicatū · vn̄ dic̄ luc̄ · xxi · Ce
lum ⁊ terram tranſibunt ūba
autē mea nō tranſibunt · ¶ Tercio
a ſpū ſcō inſpiratū · vnd · Jo
ſcdo inſtigante ſpū in acha
ie ꝑtib; · h ſcp̄ſit eūnglīm :
Quarto ab anglis p̉figura
tū · apōc · xıv · vidi angelum
uolantē p mediū celū hntē
eūnglīm etnū · ⁊ d' etnū q
ab etno efficient · i · a x° qui ē
etnus · Itē ē de etnis matia
lit̄ · Jtē ē ad etna finali; ⁊ ē
in etnū ꝑpetualit̄ · ¶ Quinto
ē a pphis prenūtiatū in vno · ſ ·
de aīalibus · eze · J · in uitu
lo · Jtē eze · Cum dic̄ ſe uidiſ
ſe librum qui erat ſcp̄tū intus
⁊ foris in quo ſcp̄ta erant la

mentationes. Carmen et ve. Hic
liber est Luce evangelium quod sextum est inter
ipsum fundi misterium occulta-
tionem et foris per ystorie apertio-
nem. In quo sunt lamentum pas-
sionis. Carmen refectionis
et ve eterne dampnationis. Unde mul-
ta ve ponuntur xi. capitulo. Sexto
fuit amator divine veritatis nam
virgo sibi beata in corde suo
omnia conservabat et inter se omnia
conferebat sicut dicitur Luce ii. ut postea
scriptoribus reservaret. Unde glo-
idem omnia que a domino vel de domino
facta vel dicta cognovit in me-
moria recordabat ut cum
esset predicandum et scribendi incar-
nationis venisset sufficienter
universa sicut essent gesta posset
explicare querentibus. Unde et Bernardus
dicit quod ideo angelus nuntiavit con-
ceptum Elizabeth virgini ut
dum huius salvatoris nostri precur-
soris edoceret adventus ipsa
tempus et ordinem tenens postmodum
melius scriptoribus diceret veritatem
que plene de omnibus a spiritu sancto
celitus fuit instructa. Mi-
steriis credit quod de sancto Luca quod
ad eam tamquam ad archam sa-
pientie totus accessit et
ab ea accepit. Que tamen lo-
querentur ipse solus expressit sicut
de angelica annuntiatione Christi
nativitatis et huiusmodi. Sep-
timo ab apostolis intimatum.
Cum enim Lucas cum Christo non fuerit scrip-
sit sicut ab apostolis auditum. Unde
dicit in prologo: Sicut tradiderunt nobis
qui ab initio ipsi viderunt etc.
Cum enim duplex fiat quis
testimonium scilicet de visis et de
auditis. Ideo ut Augustinus dicit duo
evangelistas que sunt de visis posuit
extrema et alia duo que sunt
de auditis posuit media ut
tamquam infirmiora ab extremis
que sunt certiora fulcirentur et ro-
borentur. Octavo Paulo mirabili-
ter approbatur dum ad confirma-
tionem dictorum suorum Luce evangelium
adducebat. Unde Ieronimus in libro de
viris illustribus: Quidam suspicantur
quotiens Paulus in epistolis su-
is dicit secundum evangelium meum de
Luce significare volumine. Valde
et approbat quando dicit ii. Cor. viii.
Cuius laus est in evangelio per omnes ecclesias.

Grisantus **De sanctis**
filius Polimii **Grisanto et Daria.**
viri illustrissimi dum fide
Christi esset edoctus et a patre ad ydola
revocari non posset iussit eum
pater suus in conclavi recludi
et v. puellas ibidem ut eum sedu-
cerent blanditiis sociari. Qui in-
cum orasset dominum ne a carnali con-
cupiscentia superaretur continuo perdite

puelle sompno oppresse nec potum
nec cibum sumere potabant. Sed educ-
te foras mox ista sumebant.
Tunc ad dariam virgo pruden-
tissima de veste dedicata ro-
gatur ut ad grisantum intro-
eat. ut eum diis ac patri
restituat. Que ingressa et
a grisanto de pompa vestium
reprehensa dixit se non propter pom-
pam sed ut ipsum diis et patri
lucrifaceret sic inductam.
Cum autem eam reprehenderet cur
per deos illos coleret quos aucto-
res ipsorum flagitiosos viros
et impudicas feminas affir-
marent. ei daria respondit. quod philosophos
docuisse eam. deos esse. et gri-
santus. Si unus homo terram
prodea veneretur. et alter homo ut
rusticus terram arat. plus
utilitatis rustico quam eam
venerandi exhibere probatur. et
de mari ac aliis intelligitur.
Tunc grisantus et daria ab eo
conversa sub specie copula vinc-
ti et carnale vinculum simulan-
tes ad christum plurimos converte-
bant. Nam et claudium tri-
bunum qui prius eorum tortor fu-
erat cum uxore ac pluribus aliis
militibus ad fidem converterunt.
Grisantus quoque iussu numeri-
ani in fetidissimum carcerem
clauditur. Sed fetor in odorem
suavissimum commutatur. Da-
ria vero lupanari traditur.
Sed leo ab amphiteatro fu-
giens hostiarius lupanaris
efficitur. Mittitur quoque quidam
ut virginem corrumperet. Sed a leo-
ne capitur. et quasi ymmineus
a sancta quid de captivo fi-
eri debeat sciscitatur. Que precepit
ne eum lederet. sed ad se veni-
re permitteret. Qui mox con-
versus per urbem currit et
dariam deam esse clamare
cepit. Mittuntur quoque venatores
es ut leonem capiant. Sed omnes
ab eo capiuntur et ante pedes
virginum ponuntur et ab eo con-
vertuntur. Tunc prefectus
copiosum ignem ante hostium
poni iussit. ut leo cum daria.
Quod leo videns timuit et
rugiens licentia accepta a
virgine et cessit ut nullum le-
deret quo vellet abiret. Cum
quoque prefectus grisanto et darie
diversa penarum supplicia irro-
garet. et in nullo ledi valerent
tandem inviolati et virgines
in foveam deponuntur et terra et
lapidibus operti christo marti-
res consecuntur.

De undecim milia virg.

Undecim milium
virginum passio hoc

ordine celebrata sunt in bri
tannia namque rex xpianissimus
quidam noie mauru[s] erat.
Qui quandam filiam noie ursu
lam genuit que mox mira
bili honestate sapia et pulc
tudine resplendebat. ita que
eius fama ubique uolabat.
Rex autem anglie cum nimis
potens esset et multas nationes
sub imperio subiugasset audi
ta uirginis fama beatum se
esset credebat si in coniugium
suo unigenito uirginem iun
iuuenis ad plurimum anxiabatur
tamque christi fide insignitam cul
tori tradere ydolorum. indignum du
ceret. tum quia ipsa nullatenus consen
tire cognosceret. Tum quia regis
feritatem plurimum formida
ret. Ipsa autem diuinitus inspira
ta patri suasit. ut ipsi preberet
asensum. Ea tamen conditione a
pposita. ut ipse rex cum patre
x. uirgines excellentissimas
sibi ad solatium traderet et tam sibi
quam aliis mille alias uirgines
assignaret. et compatis tri
emibus inducias triennii.
sibi daret ad dedicationem sue
uirginitatis et ipse iuuenis
baptizatus in hiis tribus
annis in fide instrueretur. Sa
pienti siquidem usu consilio
ut aut difficultate conditiones
pposite eius ab istis eum terret.
Aut hac oportunitate predictas
uirgines secum deo dedicaret.
At iuuenis conditione libenter
apud patrem instituit. et mox
baptizatus ac celari neutique
uirgo petierat impauit. Ac
pater puelle ei ordinauit ut
filia sua quam ualde amabat
uiros quorum solatio tanquam
eius exercitus indigebat in
suo comitatu haberet. Undique
uirgines confluunt undique
ad tam grande spectaculum
currunt. Etiam multi epi ad eas
confluxerunt ut secum pergerent.
Inter quos fuit pantolus ba
siliensis epc. Qui in eas usque
romam. et inde cum eis reuersus.
cum eis martirium suscepit. Sca
quoque gerasina regina sci
cilie que uirum suum regem cru
delissimum quasi de lupo fecerat
agnum. soror maurisii epi
et darie epi ipsi scte ursule se
coniungit. Cum ei pater scte
ursule sibi secretum per litteras in
timasset illa mox inspiran
te xpo cum .4. filiabus suis .s.
babillia. iuliana. uictoria.
et aurea et puulo suo adria
no qui amore sororis ultro se
peregrinationis ingessit relicto

regno in manu uiri sui filii sui
ius in britanniam nauigauit.
Cuius consilio uirgines de diuer
sis regnis colligebantur et earum
semper ductrix existens cum eis
martirium passa est. Iure igitur con
dictum triremibus et sumptibus preparatis
et militonibus suis regina re
uelat secretum. et in nouam
militiam omnes coniurant.
Iam modo preludia inchoant
nunc currunt. Nunc discurrunt
interdum bella pariterque fugam si
mulante. Omnique genere ludorum
exercitante multaque animo occurreb
at relinquebant intemptatum
aliquando meridie aliquando uespere in
redibant. Confluebant pro
ceres et primates et tam grande
spectaculum et omnes ad admiratione
et gaudio replebantur. Tandem
cum ursula omnes ad fidem conuer
tisset. et sub unius diei spacio flan
lante et prospero uento ad por
tum gallie qui tiella dicitur et in
colonia deuenerunt. Vbi ursule
angelus apparuit et predixit eas illuc
in regno numero reuersus et coro
nas ibidem martirii percepturas.
Inde igitur ad angeli admonitionem
romam tendentes ad urbem
basileam applicuerunt. Ibi igitur re
lictis nauibus romam pedestres
ad quam [illegible] aduentum papa cyriacus

ualde gauisus cum ipse de bri
tannia esset et multas consangui
neas inter eas haberet. cum omni clero ipsas
summo cum honore suscepit. In ipsa
autem nocte papa diuinitus reue
latum est cum eis uirginibus
palmam esse martirii percepturum.
Quod apud se celans multas earum ipsis
que adhuc baptizate non fu
erant baptizauit. Cum autem
oportunum tempus esse uideret
et anno uno et xi ebdomadibus
post petrum ecclesiam .xix. rex
isset in conuentu omnibus
suum propositum indicauit et coram
omnibus dignitati et officio resig
nauit. Sed cum omnes reclama
rent maxime cardinales qui eum
delirare putabant eo quod re
licta pontificali gloria post mu
liercuIas ire uellet ille nullatenus
acquiescens quemdam
uirum sanctum nomine ametos loco
sui in pontificem ordinauit.
Et quia sedem apostolicam inuito
clero reliquit nomen eius
de cathalago pontificum
clerus abrasit omnemque
gratiam quam sacer ille uir
ginum chorus in curia roma
na habuerat a tempore illo amisit.
Duo autem iniqui principes
romane militie. scilicet maximus
et affricanus uidentes tantam

ũginũ mltitudinẽ ꝯ q̄ mlte
ac mlte confluebant ad eas
timuerũt ne ꝑ eas nimiuꝫ
cresceret religio xp̄iana. Qua
ꝓp ̄ rcoꝝ diligent̃ explorã
tes nũtiũ miserũt ad iuliũ
cognatũ principẽ gentis in
roꝝ ut educ̃ ꝯ eos exercitu ipsa
cũ xp̄iane eẽnt cũ uenirent
coloniam trucidaret. Beatus
ꝯ cyriacus cũ illa nobili mlꝰ
titudine ũginũ de urbe egꝯ
sus ẽ. Secutus ẽ aũt ipm in
centius pb̃r cardinalis et ia
cobus qui antiochie archiep̄c
erat qui ꝓp̃ tunc tp̃is uisitau
at ꝯ iam urbem egressus diu
de uirginũ aduentu audiu
issꝫ conatus redut ꝯ itinẽis
ac martirũ sociũ eius effecit.
Mauricius quoꝫ lauinie
urb̃ ep̃c. ñ nõ ꝯ folatius lucẽ
sis ep̃c. ꝯ sulphytus rauen
nas ep̃c archiep̄c qui tunc
romã aduenerat uirginib̃
adheserunt hẽre quoꝫ sponsũ
scẽ ursule manens in brita
nia ꝑ anglim admonet̃ ũ ma
trem suã ortaret̃ fi xp̄iana.
Nam ꝑat̃ primo anno quo
factus ẽ xp̄ianus mortuus ẽ
ꝯ ipe hẽs filius eius ei in r
egnũ successerat. Cum aũt
sacre uirgines p̄dcis ep̄is

archam redirent hẽrus a
dño admonet̃ ut ꝑ tinus sũ
gens sponse sue occurrat ut
cum ea in colonia martirium
palmã accipiat. Qui diuinis
monitis acquiescens ma
trẽ suã baptizari fec̃ et cũ
ipsa ꝯ sororem suã puulam
florentina iam xp̄iana ñ et
clemente ep̃o ipsis uirgini
bꝫ obuians ad martiriũ se
sociauit eisdẽ. Marculus
q̃ ep̃c grecie et neptis sua cõ
stantia filia dorothei regis
constantinopolitani nubẽs
cuidã regi filio. Sꝫ añ nup
tias morte ꝑuẽta uirgini
tatẽ suã dño uoueãt ꝑ uisi
onẽ ad monita romã uene
runt ꝯ uirginibꝫ ad marty
riũ se iunxerunt. Omẽs g̃
simul coloniam redierunt
et iam ab hunis obcessa
inuenerũt. Quas barbari
uidentes sup eas cũ clamore
nimio irruerũt et q̃i lupi
seuientes in oues õs illam
mltitudinẽ occiderũt. Cum
aũt ad btãm ursulam ueni
ssent uidens ꝑnceps eiꝰ pl̃
critudinẽ obstupuit et con
solans eam sup uirginũ ꝑ
misit q̃ eã ẽ in ꝯiugẽ copu
laret. Sꝫ cum h̃ illa penit̃

respuisset, ille contemptum se videns directa sagitta eam transfigit et sic illa martyrium consummavit. Quedam autem virgo nomine Cordula timore perterrita in navi nocte se abscondit. Sed in crastinum sponte morti se offerens martyrii coronam suscepit. Sed cum eius festum non fieret eo quod cum aliis passa non esset, ipsa post longum tempus cuidam recluse apparuit precipiens ut sequenti die a festo virginum eius quoque sollempnitas recolatur. Passe sunt autem anno domini CC.xxxviii. Ratio autem non sustinet quod hec tali tempore sint facta. Sicilia enim tunc non erat regnum nec Constantinopolis. Cum has fuisse dicatur cum virginibus, has reginas illius. Sed creditur quod diu post Constantinum imperatorem cum Huni et Goti sevirent tale sit martyrium celebratum, tempore scilicet Marciani imperatoris qui regnavit anno domini CCCC.lii.

Abbas quidam ab abbatissa Colonie corpus unius virginum impetravit promittens quod ipsam in capsa argentea in sua ecclesia collocaret. Sed cum per annum in tegumento super altare eam in capsa lignea tenuisset, quadam nocte dum abbas ipsius monasterii cum suo conventu matutinas cantaret, virgo illa corporaliter de super altari descendit et ante altare reverenter inclinans per medium chorum videntibus monachis et stupentibus recessit. Abbas igitur ad capsam currens et vacuam ipsam inveniens Coloniam properavit et abbatisse rei ordinem intimavit. Pergentes igitur ad locum unde prius corpus sumpserat ibidem invenerunt. Cum autem abbas veniam petens illud vel aliud peteret certissime promittens capsam preciosam citius facturum, nullatenus impetravit.

Religiosus quidam erga has virgines in devotione multa habebat. Quadam die dum gravi infirmitate teneretur, vidit quandam virginem pulcherrimam sibi apparentem et ei si se cognosceret inquirentem. Qui cum ad eius visionem miraretur et se nequaquam ipsam cognoscere fateretur, ait illa: Ego sum una virginum erga quas tantum habes dilectionis affectum, et ut mercedem recipias, si ad honorem nostri undecies milies dominicam orationem

dixeris in hora mortis in pro
tectione et in solatium nos
habebis. Qua dispensante illa
quam citius potuit hoc im
plevit statimque vocato ab
bate in iugi se fecit qui cum
inungeretur subito exclamavit
ut fugerent venientibus sanctis virginibus
locum daret. Quem cum
abbas quid hoc esset interro
garet et ille permissione eius
per ordinem enarrasset recedentibus
cunctis paulo post redeuntibus ipsum migrasse ad
dominum invenerunt. De nomine

Simon interpretatur
obediens vel ponens tristitiam.
Hic habuit duplex cog
nomen. Dictus est enim symon
zelotes et symon cananeus
a cana vico galilee
ubi dominus aquam in vinum muta
vit. Id est zelotes quod cana
neus. Cana est zelus in
terpretatur. Habuit quoque obedientiam
preceptorum per executionem tri
stitiam afflictorum per compa
ssionem et zelum animarum per constan
tem fervorem. Iudas in
terpretatur confidens vel gloriosus. Vel
iudas quasi iubilum dans. Ipse
habuit confessionem dei gloriam regni
et iubilum mentis gaudium. Hic
habuit cognomina multiplex. Dictus
est enim iudas iacobi scilicet
frater. Fuit enim iacobi minoris
frater. Dictus est thadeus quod
interpretatur apprehendens principem
vel dicitur thadeus a thadea
quod dicitur zona. Iudea dicitur esse vesti
regia dei per ornamentum vir
tutis per quam apprehendit prin
cipem xpistum. Vel thadeus
quasi tam deus id est magnus deus
scilicet per adoptionem. Contio dic
tus est in hystoria ecclesiastica
lebeus quod sonat quasi cor vel cor
culus id est cordis cultor. Vel
lebeus quasi lebes cor per in
agnam mundicitatem. Corculus
per purificationem. Lebes per gratie
plenitudinem que quasi olla
et vas virtutum et gratie esse
promeruit. Eorum passionem
et legendam scripsit abdias
episcopus babilonie ab ipsis apostolis
episcopus ordinatus quam abdie
discipulus transtulit in grecum
africanus in latinum.

De sanctis apostolis Symone et Iuda.

Simon cananeus
et iudas qui thadeus fuerunt
fratres iacobi minoris et filii
marie cleophe que alpheo
nupta fuit. Iudas vero ab
agarum regem edissenum
missus fuit post dominum

De nomine

ascentōnē legī in eccā'lstica
ystoria qd̄ p̄dictus rex aba
garus dn̄o nr̄o ih̄u xp̄o in
hūc modū ep̄l'am destina
uit abagarus euchanie fi
lius ih̄u saluatori bō qui
apparuit in locis ierosolimor̄
salutē. Auditū m̄ ē de te
sanitati bꝫ quas facis qd̄
sine medicamētis aut herbis
fiant ista p te qd̄ u'bo cecos
facis uidē claudos ambu
lare. leprosos mūdari. mor
tuos resuscitare. Quib' oīb'
auditis de te statui in aīo
meo vnū eē ex duobꝫ. aut
q tu sis d's descendēs de ce
lo. ut hec facias. aut q fili'
di sis qd̄ h' facis. ppea e' go
scribens rogauim te ut dig
nēis fatigari usq; ad me. egri
tudinē meā q̄m diu laboro
curare. Nam illd' ēt̄ ap' qd̄
iudei murmurant ad u'sum
te uolunt insydiari tibi. ve
ni ḡ ad me que ē in parua
ciuitas. sꝫ honestas q utriq;
sufficiet. Dn̄s aut ih̄s in
h' uba ḡ Rndit. Beatus
es qui c'didisti in me cū ip̄e
nō uideris me. Scriptum est
ēi de me qd̄ hii qui me non
uident. nō c'dent de eo aūt
q scripsisti a me ut ueniam

ad te oportet oīa h' complere
pp̄ que missus sum postea
recepi me ab eo a quo miss'
sum. Cum ḡ assūptus fuero
aliq' de discip'lis meis mit
tam ad te ut curet te. uiui
ficet te. h' in ystoria eccā'lsti
ca. videns ā abagarus q
p̄sentiali' xp̄m uidē non
posse. sꝫ in quadā antiqua
ystoria inuenit'. sic' Jo. da
mascenus in li. ē. testat'.
pictorem quidā ad ih̄m
misit ut dn̄i ymaginē figu
raret. ut sic ip̄m saltem p
ymaginē conspiceret que in
facie uidē nō poterat. sꝫ cū ad
eū pictor uenisset pp̄ nimiū
fulgorē q̄i ab eius facie p
cedebat in eius faciē clare
neq'bat intendē. n' ip̄a. ut
ḡ iussū fuerat figurare qd̄ c'
nens dn̄s uestimētū lineū
ip̄i' pictoris accipiēs ꝛ sue fa
ciei sup imponēs sibi ip̄i' yma
ginē eidm impressit ac desi
deranti regi abagaro destina
uit. Cui' modi ā ymagi
nis d' fuerit in eadē antiqua
ystoria legit'. sic' idm Jo. damā.
testat'. Erat ei ut ibide dicit'.
bene superciliatus uultū lon
gū h'ūt ꝛ acliuis q ē signū
maturitatis fuit. Illa ā ep̄l'a dn̄

nostri ihesu christi tante virtutis esse
dicitur ut in illa civitate edissa
nullus hereticus vel paganus vivere
valeat, nec tyrannus aliquis eidem
nocere presumat. Nam si
aliquando gens aliqua armata ma
nu contra illam civitatem insur
rexerit, infans aliquis super portam
stans epistolam illam legit eadem
die hostes aut territi fugiunt
aut pacati cum eis componunt.
Sic fertur olim fuisse adimple
tum, sed postmodum civitas a
saracenis capta fuit et prophana
ta sublato beneficio propter habundan
tiam peccatorum in oriente undique pa
tefactam. Postea vero quam dominus
assumptus est, ut in hystoria eccle
siastica legitur, misit thomas apostolus
thadeum qui iudas dicitur est ad aba
garum regem secundum dei promissionem.
Qui cum ad eum venisset et se dis
cipulum ihesu secundum promissum dixisset,
vidit abagarus in vultu tha
dei quemdam mirum divinum splen
dere. Quo viso stupefactus
et territus dominum adoravit dicens:
vere discipulus es ihesu filii dei qui
michi dixerat: mittam aliquem ad te
de discipulis meis qui te cu
ret et vitam prestet. Cui tha
deus: si in dei filium credideris
omnia tui cordis desideria obtine
bis. Cui abagarus: Credo si

iudeos qui eum crucifixerunt
libentius trucidarem si michi pos
sibilitas adesset, nequaquam ro
manorum auctoritas impediret.
Cum igitur abagarus ut in aliquibus
libris legitur leprosus esset, thadeus
epistolam accepit salvatoris
de ea eius faciem confricavit
statim plenam sanitatem recepit.
Iudas autem primo in mesopo
tamia et ponto predicavit, Sy
mon vero in egypto, deinde am
bo in persidam venerunt, ibidem
duos magos zaroen et arpha
xath quos matheus de ethio
pia fugaverat invenerunt.
Tunc varardac dux regis baby
lonie contra indos ad prelium pro
fecturus nullum a diis suis po
tuit habere responsum. Pergentes autem
ad phanum proxime civitatis
ibidem habuerunt responsum quod propter
apostolos qui venerunt deum respondere
non possent. Tunc dux eos inqui
ri fecit inventos quidnam
essent vel qua de re venissent
inquisivit. Cui responderunt:
Non generis queris hebrei sumus, si con
ditionem servos ihesu christi esse fatemur,
si causam salutis vestre causa huc
venimus. Cui dux ait: cum
felix reversus fuero audiam vos.
Cui apostoli: magis congruum
est te cognoscere illum cuius ope possis

uince uel certe repelles paratis
simos in uentre quibus dix
Dus nris potentiores uos in
deo fine belli uobis rogo predicite
Cui apli ut deos tuos menda
ces esse cognoscas iubes adq
sita dare responsa ait. Qui dix
erint quia ignorant probe
os per omnia esse mentitos. Tunc
fantastica grande bellum
dixerunt futurum. multum
populum hinc inde in prelio
iturum. Tunc apli ridere cepe
runt. Quibus dux. me ti
mor inuasit. uos ridetis.
Cui apli noli timere quia pax
hinc nobis cum intrauit. Cras
hora diei tercia. legati ydolor
ad te uenient tue esse potestati
cum pace subicient. Tunc pon
tifices risum leuauerunt du
ci dixerunt. Ad hoc securum te red
dere uolunt. ut dum incautus
fueris ab aduersariis occuperis.
Cui apli non diximus tibi ex
pecta. non unum mensem. sed unum
diem eras in pace uicturus
existens. Tunc dux custodiri
fecit. ut ex rei exitu ueraces
honorarentur mendaces pena
ne punirentur. Cum ergo in cra
stinum quod apli predixerant euen
issent. et dux pontifices in
cendere uellet prohibuerunt apostoli

uel hoc fieret cum ipsi non uenerint
occidere. sed mortuos uiuifi
care uenerint. Tunc dux ual
de miratus quod eos occidi non
permitterent. quod de bonis eorum
aliquid recipere nollent eos ad
regem duxit dicens. Isti rex
sunt dii latentes in effigie
hominum. Cumque ei omnia presen
tibus predictis magis narrasset
zelo inuidie magi commo
ti dixerunt. Illos malignos
esse cum regem subtili cogita
re. Dixit eis dux. si audetis
cum eis confligite. Cui ma
gi si uis uidere quod nobis presen
tibus loqui non poterunt. ue
niant huc uiri eloquentissimi
et si coram nobis ausi fuerint
loqui nos per omnia inperitos pro
babis. Cum ergo plurimi aduo
cati adducti fuissent con
tinuo coram magis ita mu
ti facti sunt. ut nec nutibus quod
loqui non poterant indicarent.
Dixeruntque magi ad regem.
ut scias nos deos esse permitte
mus deos esse eos loqui. sed et
ambulare non posse. Itinque
reddemus eis gressum. sed facie
mus eos apertis oculis nichil
uidere. Quod cum hoc omnia fecisset
dux ad uocatos illos turpiter
confusos ad apostolos duxit. Quos

cum ad vocatum p̄nolos vidiss
ent eos in animo contempse
runt. Quibus Simon sepe ve
nerunt ut tam scrinia aurea
gemmata vilia queque habent
inclusa intra vilissimas
ligneas capsas sunt gemmarum
monilia preciosa composita.
Quicumque ergo alicuius rei cupit
esse possessor non magno opere
gestatorem sed ipsum qui gerit
expectat promittere. Igitur vos
ab ydolorum cultura discedite
et solum deum invisibilem adora
re et nos signum crucis in fron
tibus vestris faciemus magos
confutare poteritis. Quod cum
fecissent in frontibus consig
nati essent ad regem coram
magis iterum ingressi sunt. Et
cum a magis superari non possent
ymmo ipsis coram omnibus in
sultarent. Irati magi mul
titudinem serpentium advenire
fecerunt. Statimque ad iussum
regis venientes apostoli pallia
sua de serpentibus impleverunt
in magos proiecerunt dicentes.
In nomine domini non moriemini.
sed a serpentibus lacerati dolo
rum vestrorum mugitus dabitis.
Cum ergo serpentes carnes eorum
comederent ipsi tamquam lupi
ulularent et rex et ceteri ro
gabant apostolos ut eos a ser
pentibus occidi permitterent.
Quibus apostoli responderunt. Nos
missi sumus reducere a morte
ad vitam. Non vitam pre
cipitare in mortem. Facta oratione
iusserunt serpentibus ut omne
venenum quod infuderant revo
carent postmodum ad loca sua
redirent. Maiores autem crucia
tus magi censuerunt cum ve
nena serpentes retraherent quam
cum ante carnes comederent.
Quibus apostoli dixerunt. Tribus
diebus dolores sentietis et
tertia vero die sani eritis. ut
vel sic a vestra malitia receda
tis. Cum ergo tribus diebus sine
cibo potu ac sompno doloribus
nimium cruciati mansissent
apostoli ad eos venientes dix
erunt. Non dignatur deus ser
vitia coacta. Ideoque surgi
te sani et abite habentes li
beram facultatem faciendi
pro vultis. Illi autem in malitia
perdurantes ab eis fugerunt.
pene contra eos totam babiloniam
commoverunt. Post hec filia
cuiusdam ducis ex fornicatione
concepit et filium parturiens quendam
sanctum diaconem infamavit.
quod eam violaverit et ex ipso con
cepit. Cum autem parentes puelle

dracone͞ occide͞ uellent apli
aduenerunt qui puer͞ nat'
sit requisierunt. Qui dixerunt. ho
die hora prima diei dixerunt
apli. Infante͞ huc addu
cite. diacone͞ q̃ accusatis
huc producite. Qui cum factum
esset. apli infanti dixerunt
Dic infans in noie dni. si
iste diacon' hoc presumpsit. Ad
hoc infans iste inquid dia
conus castus sanctus est et nunquam
carne͞ sua͞ coinquinauit.
Cum aut parentes instarent
ut apli quererent. Quis auc
tor sceleris huius fuisset. Respon
derunt apli. Nos innocen
tes absoluere decet. Nocentes
prodere non decet. Eo aut tpris
contingit ut due tigrides fero
cissime que in singulis caue
is clause erant fugerunt oes
qui sibi occurrerent deuorarent.
Tunc apli ad eas venerunt. In
noie dni eas velud oues man
suetissimas fecerunt. uolenti
bus autem aplis abinde discedere. Ro
gati autem tres menses ibidem
remanserunt in quo spatio plus
quam. lx. milia hominum excep
tis paruulis cum rege et princi
pibus baptizati sunt. Predicti
autem magi ad quandam ciuitatem
noie Suanir ubi erant. lxx.

ydolorum pontifices venerunt eos
contra aplis concitarunt. ut cum ille
venissent. aut eos sacrificare
compellerent. aut penitus necarent.
plusitra [illegible] ta quasi uniuersa pro
uincia. Cum apli ad predictam
ciuitatem venissent. ecce predicti
pontifices cum uniuerso populo. eos
ceperunt ad templum solis dedu
cunt. Demones autem per ener
guminos clamare ceperunt.
Quid nobis et uobis apli dei uiui
ecce in ingressu uestro flammis
cruciamur. Tunc angelus dni
eis apparens dixit. Vnum de duobus
eligite. aut horum repentinum
interitum aut uestrum martiri
um. Facto autem silentio apli d
ixerunt. ut sciatis quod hec ydola
demonibus plena sunt. ecce eis
imperamus ut exeant singuli si
mulacra confringant. Sta
timque duo ethiopes nigri
nudi cunctis stupentibus de
simulacris exierunt confractis et
illis cum diris uocibus abscesserunt
Quod uidentes pontifices in
aplos irruerunt eos. penitus
trucidarunt. In ipsa autem hora cum
nimia esset serenitas. tanta
fulgora extiterunt. ut templum
ipsum tripharie scinderent. Illi
duo magi in carbones fulgo
ris uerterentur. Rex autem corpora

aplo⁊ ad ur͞bem suã transtu
lit maio⁊ honorē etiam mi
re magnitudinis fabricauit.
De bt͞o aūt symone in pl'ib;
locis inuenit͞ qd͞ ciuitas patabu
lo sit antistes qd͞ ysydorus in li.
de obitu aplo⁊ eusebius in
ystoria ecclastica beda sup act͞.
magr͞ Joh̄es beleth in sūma
sua testat͞. Cum aūt in egy
pto p̄dicasset ierosolimā redut
post mortē iacobi minoris i
ep͞m ierosolimitanū ab aplis
unanimit͞ ē electus. ⁊ an͞ mor
tem suā. xxx. mortuos suscita
sse narrat͞. Vn͞ cantat͞ de eo
ī tenos mortuos fluctib; m͞e
sos h̄uāne uite reddidit. Cū
aūt ecclam ierosolimitana⁊
p annos multos rexisset. C͞. xx.
annū agēt tp̄r traiani impato
ris q̄ātic͞ consolaris ierosolimis
lēt ab eo capit͞ ⁊ in uiuis mul'
tis affiīat͞ ad ultimū in cruce
ip͞m affigi iussit omīb; qui ad
erant ipo mirantib; ut. C͞. xx.
anno⁊ senex crucis suppliciū
ptulisset. Non nulli uo dīnt sic
ē rei ueritas qd nō fuit ysle sy
mon qui crucis martiriū ptu
lit. s; fuit alius symō filius
cleophe q̄ eusebius cesarien
sis in sua cronica testat͞. De
dīit ysid͞ ⁊ beda ī suis cronicis

in suis cronicis. Nam ysid͞
eusebius q̄ prius dixerant
post mod͞ in cronicis correx
iunt qd͞ pat; p bedam qui h̄
sensisse redarguit in retrac
tatōnib; suis. De sc͞o Qui
Quirinus gnē 1210.
Q nob'lis ciu͞ romanus ad ur
bem aulbi an͞ ueniens mul'
ta miracula faciens iussu
maxiani ap̄ fc͞o urbis capi
⁊ us; ad defectū dentiū ī la
tus carceri mancipat͞. Set
soluēte eū angl'o in mediā
urbem iuit. ⁊ ibi ipl'o p̄di
cauit. Vn͞ itin captus me
culeo us; ad optōm uena⁊
distentis neruis quo⁊ crudi
dirrissime. sex͞ oleū p̄icem.
ad ytem feruentissimū colla
uit cū p̄sidem derideret natus
calcem acetū ⁊ synapium in
mos eius p̄iecit. Q; cū adhuc
in mob'lis pmaneret ap̄ ne
romandū adductus fuisset.
duos clauos acapite us; ad
crura decem int͞ ungulas.
c̄ine infigiens tradet eū de
collari fec͞. Cui co⁊ in fluuium
p̄iectū. Cum p annos. lv. latu
isset aqua cā matrona nobli
romana totaliter receptum ē.
Nam dū ass͞ue uacatōni
uacaret nocte ab angl'o mōita

ad castrum nicromandum perpet'
parare iubet ut in tali loco
corpus sancti quintini requiesceret
honorifice sepeliret. Cum g'
ad predictum locum cum multo co
mitatu uenisset orationem
ibidem effunderet corpus sancti
quintini incorruptum re
dolens super fluuium protin
enatauit. Quod sepeliens
per sepulture beneficio lumen
oculorum recepit et ibidem he
dificata ecclesia ad propria re
meauit. De sancto Eustachio.

Eustachius antea
placidus uocabatur erat
magister militum traiani imp
eratoris. erat autem operibus misericordie ua
lde assiduus. sed tamen ydolorum
cultui deditus. Habebat
autem coniugem eiusdem ritus misericordie
existentem duosque filios peperit
Quos iuxta suam magnifi
centiam magnifice educari
fecit. et quia operibus misericordie sedulus
insistebat ad uiam ueritatis
meruit illustrari. Qua
dam die cum uenatui insi
steret gregem ceruorum reperit inter
quos unum ceteris speciosiorem
et maiorem conspexit. Qui ab a
liorum societate discedens in
siluam uastiorem prosiliut.
Cum aliis militibus circa ceruos
aliquos reliquos occupatis
placidus hunc toto nisu in
sequitur ipsum capere intendens. que
cum totis uiribus insequeretur ceruus
tandem super quandam rupis al
titudinem conscendit. pla
cidus appropians qualiter capi
posset animo sedulus reuolue
bat. Qui cum ceruum diligenter
consideraret uidit inter cornua
eius formam sacre crucis supra
solis claritatem fulgentem et yma
ginem ihesu christi. Qui per os cerui
sicut olim per asinam balaam sic
ei locutus est dicens. O placi
de quid me insequeris. Ego
tui gratia in hoc animali tibi apparui.
Ego sum christus quem tu ignoras
colis. Elemosine tue coram
me ascenderunt ob hoc ueni ut
per hunc quem uenabaris ceruum
ego quoque de te uenarer.

Hec audiens placidus nimi
o timore correptus de equo in
terram decidit post unam horam
ad se rediens de terra surrexit
et ait. Reuela mihi quid loque
ris sic credam in te. et ait christus
Ego sum placide christus qui celum
et terram creaui. qui lucem exire fe
ci in tenebras diuisi. qui
tempora dies annos constitui
qui hominem de limo terre formaui qui pro
salute humani generis incarnatus in

cāne appu qui crucifixus
ꝯ sepultus die tcia resurexi.
Hec audiens placitus iterum i
terram decidens ait. credo d̄
qꝛ tu es qui oīa fecisti. qui
errantes conuītis. Et dix
ad eū dn̄s. Si credis uade
ad epm̄ ciuitatis ꝯ te bapti
zari festina. Cui placidus
uis dn̄e ut h eand̄ uxori
mee ꝯ filiis nūtiem ut ipi
pitr inte credant. Cui dn̄s
renūtia ill. ut ipi pit te
cum mundent. tu quoqꝫ
die crastina hic uenias ut
t iurs appeam que futura
sunt plenius t pandā. Cū
g domū uenisset h in lecto i
uxori renūtiasset. exclama
uit uxor dicēs. Dn̄e mi et
ego eū t̄ns acta nocte uidi
dicēte m. Cras tu ꝯ uir tuꝰ
ꝯ filii tui ad me uenietis.
nūc cognoui qm̄ ipe ihc xp̄.
Pexerūt g media nocte
ad epm̄ rome. Qui eos cū
magno gaudio baptizauit
ꝯ placidum uocauit eusta
chiū uxorē ei teospitē fili
os eius agapitū ꝯ teospitū
Mane fc̄o eustachius sic
prius ad uenatōnē pcessit
ppe locū ueniens milites su
os qi sub optentu uenati

onis dispsit o
tansqꝫ in loco forma p̄me
uisionis aspex. Cadensqꝫ i
faciem suā. dix supplico tibi
dn̄e ut manifestes q̄ promi
sisti suo tuo. Cui dn̄s bea
tus es eustachi qui accepi
sti lauacrū grē mee qꝛ mo
do dyabolū supasti. modo eū
qui te decepit conculcasti.
modo apparebit fides tua. dyā
eī eo qd̄ ipm̄ relinqs cont
te seue armat. oportet g te
multa sustinē ut accipias
coronā uictorie. oportet te
multa pati ut de alta sc̄li ua
nitate humilieris. Rursus i
spūalib: diuitiis exalteris
Tu g ne deficias n̄ ad glām
pristinā respicias. Que p
temptatōm oz te altm̄ iob
demonstrari. Sz cū humiliat
fueris ueiam ad te in glām
p̄stinā restituā te. Dic g
si mō temptōnē uis accipe
aut in fine uite tue. Dic g
eustachius. Dn̄e si ita fi oz
mō nob temptatōnē accidē
iube s; uirtutē patientie t̄bue.
Cui dn̄s. Constans esto. qꝛ
gr̄a mea custodiet aīas u̅ras
Dicēqꝫ dn̄s in celo ascendit.
Eustachius domū rediens
h uxori sue nūtiauit. post

paucos p dies mors pestifera
cunctos s'uos ancillas inua
sit uniu'sos occidit. Deinde p9
aliquot tp̄e omnes equi oīa ei'
pecora subito interierūt. Q'
dam aūt celestes ei' ad p'dacio
nē uidentes p noctem in do
mū eius iruentes cunctaq;
repiert asportauerūt totam do
mū auro argento aliis spo
liarūt. Et ipse cū uxore sua fi
liis grās agens nud' aufug.
Qui robore m uenientes egip
tū p'gelant totaq; ei' posses
sio p rapinā maloꝝ ad nichil
ē redacta. Rex aūt tot' senat
p magro militū tam strenuo
militū dolebant. eo q nullu de
eo inditiū reperi poterat. Cum
uō ille agē't appinquarēt ma
ri & uenientes nauem sup
eam nauigarē ceperunt. Vide
tes aūt dūs nauis uxorem
eustachiū qd eēt pulcra nimis
ipsam p'limū hr̄e desid'auit.
Cum uō transfretassēt nau
lum ab eo exigebat. Non ha
bentib; uō ill' vn̄ soluerēt ius
sit p naulo detinerī uxorem uo
lens illam sibi hr̄e. Qd ut e
ustachius audiuit nullaten9
asentire uoluit. Qui uō con
dnte innuit dūs nautis su
is. ut eū in mare p'cipitaret
ut s' uxorē suā hr̄e posset. Qd
cū eustachius cognouit uxorē
eius tristis reliquid. et duos
infantes accipiēs ingemiscēs
ibat ac dicens. Ve m̄ uobis q;
mat' uīa alienigene marito
tradita ē. Cum puenisset ad qddā
fluuiū pp aquaꝝ habundantia
nō ē ausus cum duob; filiis
fluuiū ptransire. S; vno circa
ripam posuit. ad accipiendū
aliū festinauit. Cum autē
circa mediū fluminis puenisset
ecce lupus concitus uenit in
fantē quem deposuerat rapiens
in siluā aufugit. Qui dū desp deo
ans ad aliū festinabat. Set
eū abiret. leo aduenit altm
filiū rapiens abiit. Vn̄ eū
consequi nō ualens. Cum
eēt in medio fluminis cepit p
langē capillos suos euellē
uolens se in aquam proicē. ut
ipsum dīna prudentia cōtinuisset.
Pastores aūt uidentes leonē
puerū uiuū portantē eū cū
canib; insecuti s̄. p dīnā aūt
dispensationē leo puerū illesū
abiciens recessit. Quidā
insup aratores ei' post lupū in
clamantes ipsum de eius fauci
b; incolumē liberarūt. Vtique
uō. s. pastores & aratores. de
vno uico fuerāt penes se puos

interierunt. Hec uero eustachius ne
sciebat. Et gemens ac plorans
ibat dicens: Heu michi qui aliquando ut
arbor pollebam. Et modo peni
tus sum nudatus. Heu me
qui multitudine militum circum
dari solebam. Et nunc solus re
manens nec filios sum concessus
habere. Memini domine te michi dixis
se quod oportet te depredari sicut Job. Et
ecce plus aliquid in me fieri uideo.
Ille enim si possessionibus nudatus
fuit sterquilinium habuit super quo sedere
potuit. Michi autem nil horum remansit.
Ille amicos compatientes habuit.
Ego in molestiis feras habui que
meos filios rapuerunt. Illi uxor
relicta est. A me uero ablata est.
Da requiem domine tribulationibus
meis. Pone custodiam ori meo.
Ne declinet cor meum in uerba ma
licie ut eiciar a facie tua. Hec dicens

Cum lacrimis ad quendam uicum
abiit data mercede agros il
lorum hominum per annos xv. custodi
uit. Filii autem eius in alio uico
educati sunt nec se esse fratres scieb
ant. Dominus autem uxorem eustachii
conseruauit nec illam alienigena
cognouit. Et post eam intac
tam dimittens finiuit uitam.

Imperator autem populusque romanus pluri
mum ab hostibus molestabatur
et recordatus placidi quod strenue
contra ipsos hostes sepius dimicasset
de eius subita mutatione pluri
mum contristabatur. Dirigit ergo mul
tos milites per diuersas mundi
partes promittens omnibus qui eum
inuenissent multos honores et
diuitias. Duo autem ex mi
litibus qui aliquando placido ministra
uerant ad uicum in quo de
gebat uenerunt quos placidus
de agro uenire eos considerans
ex incessu protinus recognouit.
Et reueniens in memoriam dignita
tis sue perturbari cepit ac dicere.
Domine sicut istos qui aliquando mecum
fuerunt preter spem uidi. Sic dante
aliquando coniugem meam uidere possim.
Nam de filiis scio quod a feris
comesti sunt. Venit ad eum uox
dicens. Confide eustachi
quia cito honorem tuum recuperabis
filios uxorem recipies. Cum
ergo militibus obuiasset ipsi eum
minime cognouerunt. Cumque eum
salutassent quesierunt si aliquem
peregrinum nomine placidum cum uxore
duobus filiis cognosceret. Ille autem
se nescire professus est. Ad preces
tamen eius in hospitio diuerterunt. Eu
stachius eis seruiebat. Et re
colens pristinum statum suum lac
rimas continere non poterat. Egressus
autem foras faciem lauit. Iterum re
diens eos seruiebat. Illi uero con

sidantes ad inuicē dicebāt
Quā similis estis h' illi quē
querim⁹. Et R̄ndens alt' dix'.
valde quidē similis ē ɔsiderū
aūt si h't signū cicatricis in
capite que s' inbello accidit.
ipē ē. Et respicientes signū
uidentes ipm̄ eē quē que
rebant ꝓtinus cognouīūt
ɔ insilientes osculantes eū
de uxore filus eū suscitata
ti sunt. Qui dix' eis qđ
filii eius mortui sūt ɔ ux
or detenta. Vicium āt oēs
q̄i ad spectaculm̄ conuenerebāt
dum milites u'tutem ei⁹
primā glām ꝓdicabant.
Tunc milites ꝓceptum in
patrone ei exponūt. optim
is uestimentis ipm̄ īduūt.
post it' .xv. dierꝫ ad inpatriē
deuenerūt. Qui ei aduen
tū audiens ꝓtinus eidē occ
urrit ipm̄ uidens īoscula
ei ruit. Narrauitq; omībꝫ
cūctaq; s' ꝑordinē acciderāt.
Statimq; ad magistriū mili
tie tralyit'. Idemq; qđ prius offi
ciū exercere compellit'. Qui i
nūatis militibꝫ ɔ paucos
ɔ tot hostes eē cognoscens
iussit tyrones colligēr ꝑ oēs
ciuitates uicos. Contingit
āillā t'rā inqua filii ei edu
cati sunt. describi ut dicērūt
duos tyrones. Vniusi aūt
hui⁹ loci incole illos duos
iuuenes tanq̄m ceteris ap
tiores magistro militū con
signarūt. Videns uō iu
uenes elegantes morꝫ ho
nestate ɔpositos. cum ē
ꝑ'lirimū placuissent. int'
primas conuiuas suos or
dinauit eosdē. Sic ꝑfect⁹
ad bellū subiectibꝫ hostibꝫ
exercitū suū tribꝫ diebꝫ in q
dam loco ubi uxor sua pau
ꝑ hospita manebat requi
escēe fec'. Illi uō duo adoles
centes in tabnaculo mri⁹
sue. nutu dī hospitati sūt.
nescientes q' mat' sua eēt.
Et sedentes cc' meridiem mu
tuo confabulantes expone
bant ē infantia sua. Mat'
uō eorꝫ de cont' sedens que
ipi referebant attenti⁹ audie
bat. Dicebat ei maior minori.
Ego dū infans eēm. nil a'd
recolo ñ q' p'r mis magist'
militū eēt. ɔ mat' mea pre
ciosa ualde. Duos q; filios
hūerūt. s. me ɔ aliū minor
em me qui ɔ ipē speciosꝰ eēt
ualde. accipientes q; nos e
gressi sunt de domo nocte.
Ingressi sūt mane nescio quo

euntes. Cum a denaui egrederemur
mater mea nescio in mari
relicta est. pater uero noster portans
nos duos flens pergens peruenimus
ad quoddam flumen transiuit
cum fratre minore me super ripam
fluminis derelinquens. Cum autem
reuerteretur ut me acciperet lupus
uenit et rapuit me antequam appropinquaret
ad me. leo de silua
exiens me rapuit in siluam
eduxit. Pastores uero eruerunt
me de ore leonis nutritus sum
in illa possessione in qua ipse
sit et non potui scire quid factum sit
de patre meo neque infante. Hec
audiens iunior cepit flere
ac dicere: Per deum ut audio frater
tuus sum ego. quoniam qui me
educauerunt. hec dicebant. quod de
lupo eruimus te. et amplexus
ruentes osculabantur se in
uicem fleuerunt. Audiens hec
mater eorum considerans quod euentum
suum ita seriatim dixisset
diu apud se tractauit si illi
filii sui essent. Altera autem die
magistrum militum interpellauit
dicens: Deprecor te domine ut
me ad patriam meam perducas iubeas.
Ego enim de terra romanorum
sum peregrina hic sum. Et
hec dicens uidit in eo signa
mariti sui. et eum cognoscens

cum se iam continere non posset
procidit ad pedes suos ait.
Precor te domine ut exponas mihi
pristinam uitam tuam. puto
enim quod tu sis placidus magister
militum quo alio nomine dictus
eustachius quem placidum saluator
conuertit. qui talem
temptationem sustinuit. Cuius
uxor que ego sum in mari
ablata fui. Que tamen ab omni
corruptione seruata sum. Qui
duos filios agapitum et theospitum
habuit. Hec audiens eustachius
ipsam diligenter considerans uxorem
suam recognouit lacrimans
pre gaudio ipsam osculatus est
glorificans deum qui consolatur
afflictos. Tunc dixit ei uxor
sua. Domine ubi sunt filii uestri
Qui ait a feris capti sunt.
Et exposuit ei quomodo perdidit
illos. Et illa. gratias agamus
deo. puto enim quod quemadmodum deus
donauit nobis ut inueniremus
nos inuicem donabit te
cognoscere filios nostros. Et ille
dixi tibi quia a feris capti sunt.
Et illa externa die sedens in orto
audiui duos iuuenes
sic infantiam suam exponentes.
Credo quod filii mei sunt. Interroga
igitur ab eis dicent tibi. Et conuocans
eos eustachius audiens ab eis

in fantiam suam recognovi quod filii erant sui. Et amplectentes eos ipse et mater super eorum collum plurimum fuerunt crebrius eos osculabantur. Omnis ergo exercitus plurimum gaudebat de inventione eorum de victoria barbarorum. Cum ergo rediret contingit iam tyrannum obisse successisse peiorem in sceleribus adrianum qui pro victoria obtenta in inventione uxoris filiorum magnifice eos suscepit magnumque convivium preparavit. Altera autem die ad templum ydolorum processit ut ibi sacrificaret pro victoria barbarorum. Videns vero quod eustachius nec pro victoria nec pro inventione suorum sacrificare vellet, ortabatur ut sacrificium ymolaret. Cui eustachius: Ego xpistum dominum colo illi soli servio vel sacrifico. Tunc imperator ira repletus ipsum cum uxore filiis in arena statuit leonemque ferocem ad eos dimitti fecit. Accurrens vero leo demisso capite quasi eos adorans ab eis humiliter recessit. Tunc imperator bovem eneum incendi fecit eos ibidem vivos mitti mandavit. Orantes igitur sancti se domino commendantes bovem intraverunt ibidem spiritum domino reddiderunt. Tercia autem die de bove coram imperatore extracti penitus intacti inventi sunt quod nec capillos nec quicquam eorum vapores incendii aliquatenus contigerunt. Xpistiani vero eorum corpora tulerunt in loco celeberrimo recondentes ibidem oratorium construxerunt. Passi sunt kalendas novembris vel secundum quosdam xii kalendas octubris.

De festo omnium sanctorum

Omnium sanctorum festivitas quatuor de causis instituta fuisse invenitur. Primo propter cuiusdam templi dedicationem. Secundo propter omissorum suppletionem. Quarto propter facilius. Tercio propter negligentiarum expiationem. Quarto propter facilius orationum nostrarum impetrationem. Primo ergo instituta est propter cuiusdam templi dedicationem. Romani vero cum universo orbi dominarentur quoddam templum maximum construxerunt. In cuius medio suum ydolum collocantes omnium provinciarum simulacra per circuitum statuerunt respicientia rectis vultibus ydolum romanorum. Et quando non aliqua provincia rebellaret continuo ut aiunt arte diabolica illius provincie symulacrum ydolo romanorum posteriora volvebant tamquam innuens quod ab eius domino recessisset. Continuo ergo romani ad illam provinciam copiosum exercitum detinebant ipsamque suo domino subiugabant. Tamen non sufficit romanis

quod omnium provinciarum simulacra in ur
be sua haberent quoniam post hec si
gulis diis templa singula con
struxerunt tamquam qui eis civitatem
provinciarum dominos effecissent. Sed
quia omnia ydola templum ibi habere non
poterant ad maiorem sue vesanie
ostentationem unum templum
ceteris mirabilius sublimius in
honore deorum omnium erexerunt pan
teon quod sonat toti dii vocave
runt. a pan quod est totum et theos quod
est deus. Pontifex eorum ydolorum
ad maiorem populi deceptionem finxerat
quod cibile quam omnium deorum ma
trem vocabant iusserat imperatori ut
si de omnibus gentibus vellent
victoriam obtinere filiis suis tem
plum magnificum fabricaret.
Fundamentum autem ipsius templi speram
iecerunt ut ex ipsa forma deorum eter
nitas demonstraretur. Sed quia lati
tudo testitudinis insustentabi
lis videbatur. Cum autem tectum in
hedificatione aliquantulum processiss
ent totum intus terra reple
bant simul ut dicitur. Cum terra de
narios iacientes sic quousque pre
dictum templum est mirabiliter consuma
tum. Tunc data licentia ut
quicumque terram asportare vellet
totum quod in ipsa terra invenisset pecu
niam suam esset festine turba populi
ruit ipsum templum cito evacuavit.

Denique romani pineam ene
am deauratam fabricaverunt
in summitate collocaverunt. Cumque
quia in hac omnes provincie mirabili
sculpte essent. id est ut quicumque romam
venisset visus quo sua esset pro
vincia scire posset. Hoc autem pro
cedente tempore inde cecidit. Unde
in predicto templo in summitate
apertura remansit. Tempore igitur foce
imperatoris cum iam dudum ro
mani fidem domini recepissent. Bo
nifacius papa IIII a magno Gregorio
predictum templum a foca cesare
impetravit omnium ydolorum elimi
nata spurcicia ipsum IIII idus
madii. In honorem beate ma
rie omnium martirum consecravit.
ac locum sancte marie ad martires
appellavit qui nunc sancta maria ro
tunda appellatur. Non dum enim con
fessorum sollempnia ab ecclesia a
gebantur. Sed quia ad hoc festum
multitudo maxima confluebat
propter defectum victualium celebra
tioni vacare non poterant. Ideo quidam
papa Gregorius hoc festum in kalendis novem
bris quando maior victualium copia
esset in messibus vindemius cele
brari sic instituit. ac preterea
usum mundi huic diem in honore
omnium sanctorum celebrari sollempniter
celebravit. ordinavit etiam tem
plum quod fabricatum fuerat omnibus

ydolis nūc dedicatū ē omībȝ
sc̄is ubi multitudo celebratur
ydolorȝ ibi deuote laudare mul
titudo sc̄orȝ. Secūdo institu
ta ē ꝓ omissorȝ supplicatōe.
Multos ē multos sc̄os omissim⁹
de quibȝ ullam festiuitatem
sū memoriā fecimus. Nō eī
possum⁹ oīu sc̄orȝ festa. agē
tū ꝓ sc̄orȝ multiplicitatē que
multi q̄i infiniti. ⁊ tū ꝓ nr̄a
infirmitatē que in tūm de
biles sum⁹. si ad hoc sufficē
possem⁹ cū ꝓ tp̄is breuitatē
q̄ tp̄s nō sufficeret. Ideoq̄ ecc̄a
rōnabilr̄ ordinauit. ut que
oīu sc̄orȝ singl'arit' facē fe
sta nō possum⁹. saltē oīs
gn̄alr̄ ⁊ insimul honorem⁹
Quare aūt institutū sit.
ut festiuitates sc̄orȝ agam⁹
Magist' uen̄abilis altissio
dorensis in sūma de offō po
nit. vj. rōnes: Prima
ē ꝓ honorē maiestatis. Cū
eī sc̄is honorē inpendim⁹
dn̄m in sc̄is honoram⁹. ipm̄ i
eis mirabilem ꝑdicam⁹. quia
qui sc̄os honorē tribuit illuȝ
sp̄alr̄ honorat. qui eos sc̄ifica
uit. Secūda ē ꝓ auxilium
nr̄e infirmitatis que est
ꝓ nos salutē hr̄e nō possum⁹
Ido sc̄orȝ intercessionibȝ indige

m⁹ a quibȝ ut adiuuari merea
m̄ merito ipos honorare debe
m⁹. legi eīn .q.B.J. q' b'sabee
que intp̄r puteus sacietatis
.i. ecc̄a triumphās filio suo
.i. ecc̄e militanti regnū sius
ꝑcibȝ obtinuit. Tertia ē
ꝓ augm̄tū nature securitatis
aumētet. Si eīn hōies morta
les nob' similes potuer' ita per
sua merita sublimari. constat
q̄ nos similr̄ poterim⁹ cū man⁹
dn̄i abreuiati nō sint. Q
uarta ē ꝓ exemplū nr̄e im
mutatōnis. Cum eīn horȝ
festiuitas recensec' ad eorȝ i
mitatōnē ꝓuocam⁹ ut .s. eorȝ
exempla t'rena ⁊ temp̄nam⁹
celestia desiderem⁹. Quīta
ē ꝓ debitū mutue incessitu
dinis. Sc̄i eīn de nob' festuȝ
faciūt in celo q̄ gaudiū est
angelis dei aīabus sc̄is sup
vno peccatore agēte. ut s̄ eis
uicissitudinē rependam⁹.
Justū ē ut que ipi de nob' fe
stū agūt in celis. nos de ipis
festū agam⁹ in t'ris. Sex
ta ē ꝓ ꝓcuratōnē nr̄i honor'
Cum eī sc̄os honoram⁹ tūc
nr̄am rem agim⁹. nr̄m ho
norem ꝓcuram⁹. q̄ eorȝ festi
uitas ē nr̄a dignitas. Nā
cū honoram⁹ fr̄es nr̄os hōram⁹

ipōs caritas namq3 facit oīa
eē cōmunia quid nrā sūt.
celestia t'rena etna. Pre
ē aūt has rōnes ponunt.
alias rōnes. Io. dam. li. iiij.
c. vij. q' s. scī pr' eor corpa
sū eor reliquie debeant ho
norāi. Quor qdam sumūt
qūtū ad eor btitudinē. ul'
dignitatē. Quedam qūtū
ad corpor ipōr p'ciositatē.
Dignitas aūt eor ut ibidē
dr' q̄dupler ē qm ipi sunt
amici di. filii di. hedes dei.
Duces nri ponit ista auctor
itates. de .i. Io. xv. Iam nō
dicam uos s'uos s3 amicos
eē. De so Io. v. Dedit
eis potestatem filios di. De
.iij. ro. viij. Si a filii hedes
eē. De quarto sic dr' q̄ntū
labores ut duces inuenimus q̄
mortali te regi ad ducēt pro
te ad ipm s'mone facēt. Du
ces q gnis totius qui ad deū
p nob interpellatores faciunt.
Non honorand' ē. vtiq3 q̄d
honorand' ē templa ec erig
entes deo eor memoriam
ueneāntes. Alie sumūt
qūtū ad eor ipōr p'ciositatē
ponit. Idē dam. iiij. aūt ad
dit q' p quē manifestat p'
ciositas corpor scōr sui reliqe.

Ipa ei scōr corpa fuerūt promp
tuariū di templū & alabau
strū spūalis unguenti fon
tes organū spc scī. Primo
ei fuerūt pmulti promptuari
um di. Vn dic. Leu ei pmu
tiaīa di puram cenacula scā s.
Sedo templū & . vn se scit
qm p intellectū in cordib3 eor
habitauit. dē ait aplūs. Nescī
tis qm cor nrm templū inhi
tantis in uob scī spc s. Vn a
spc ē. Qualit' q nō honorand'
aīata templa di. aīata dei
tab'nacula eē. De hoc dr' eccl'o
lū in edificatione pariētū de
lectat'. Vs aūt in consulatōe
scōr. Vn dne dilexi. de. do. tu.
quē decorē. nō qm diuersitas
marmor splendentiū fac.
s3 qm pstat uarietas iuuen
tiū gratiar. Ille decor carnem.
l' carnem delectat. Iste uiuifi
cat aīam. Ille p tps deficit e
decept aliqs. Iste aūt impetu
um edificat intellectū.
Tertio alabaustrū spūalis
unguenti. Vn vnguentū
boni odoris ex se manans
scōr reliquie erbuētes nulls
ls decedat. Si ei ex rupe sima
petra. aqua in hemo emā
nauit. Ex maxilla asini sa
son sicienti ex matre reliqis

unguentū bn̄ olens emanāe
incdibile nequaq̄ scientibus
dn̄ui dī uirtutem sāoꝝ qui ab
ip̄o honorē. Quarto fontes
dn̄ī. vn̄ ait. isti uiuentes in
ueritate. cū ubia p̄sentia deo a
sistunt fontes nob̄ salutares
dn̄atoꝝ x̄ sāoꝝ suoꝝ p̄buit re
liquias mltiformia bn̄ficia ir
rigantes. Quinto organū
sp̄c sc̄i hanc rōnē asignat aug. i
li. de. c. dī dicens. Non sūt con
temp̄nēda s; plimū reuēnda
sāoꝝ corꝑa. quib; dn̄ ad huc uiue
rent sp̄c. s. q̄i quibdā organis
ad oē opus bonū usus ē. vn̄d
ap̄. an experimētū quērit̄ eius qui
in me loquit̄. x̄ de stephano
dr̄. q̄ nō poterant resistē sapie
ꝫ sp̄ui qui loquebat̄. Ite amb;
in exa. hec ē p̄ciosissimū q̄d
hō dīme uocis fit organū coꝝ li
bus labus exp̄mit celeste ora
culū. Tercio instituta est
ꝓp̄ negligentiaꝝ expiatōnem
lic; ē paucoꝝ sāoꝝ festa agant̄
ad huc tn̄ illa pauca negligūt̄
sepe agim̄ mlta ibidē ꝑ ignor
antiam. l' neglig̃ntiā ēmitti
m̄. Si quid ḡ in alus solēpni
tatib; sāoꝝ quas egim̄ aliq̄d
neleximꝰ. In hac gn̄ali festi
uitate supplē possum̄ ꝫ de ne
gligētia nos purgāe ualem̄

h; ratō tangi uir. in s'mone qui
hac die p̄ceāis recitat̄ in quo ḡ
dr̄. Dectum ē in hac die sāoꝝ oī
um memoriā h̄eant̄ ut quicq̄
h̄ūa fragilitas ꝑ ignorantiaꝫ.
ul' neglig̃ntiā seu ꝑ occupatō
nē rei sclaris in sollempnitati
b; sāoꝝ min' ꝑ egiss;. Hūc
scā obs'uatōne soluat̄. Nō
dum aūt q̄d quadruplex diffiā
sāoꝝ noui testamēti quos pan
in eculum colim̄ ut eis q̄d
neglig̃nt̄ fecim̄ suppleam̄.
.s. ap̄. mā. ꝯfes. ꝫ uir. ꝫ hu
s'uncabantur. ꝑ. uiij. mundi. ꝑ
tes significant̄ ꝑ orientem
ap̄li. ꝑ meridiem martires.
ꝑ aquilonē ꝯfessores. ꝑ occidē
tem u'gines. Prima ḡ
diffiā cū ap̄loꝝ quoꝝ excell
entia manifestat̄. ex eo q̄d
oīns alios sc̄os in. ꝫ. excedūt.
Primo in p̄eminētia dig
tatis. Ipi eīn sūt sapientes
p̄ncipes ecc̄e militantis. po
tentes assessores ecc̄ām iudi
cis dulces pastores dn̄ici gḡis.
B. Tales decebat h̄nām gn̄is
pastores doctores constitui q̄
ꝫ dulces eēnt potentes ꝫ sapi
entes dulces. ut ne blandie
ꝫ misi cordit̄ suscipēnt. potē
tes ut fortit̄ ꝑtegēnt. Sapi
ente ut ad uiā. ꝫ ꝑ uiā ducēnt

que duē ad ciuitatē. ¶ Secundo
incipit eminentia potestatis de
quorum potestatis preeminentia sicut
dicit aug. apostolis. Deus dedit potesta
tem super naturam ut eam cu
rarent. super demones ut eos
eicerent. super elementa ut
eos mutarent. super animas ut
ipsas a peccatis soluerent. super mor
tem ut ipsam contempnerent. super
angelos ut corpus domini con
secrarent. ¶ Tertio impro
batiua sanctitatis. unde per eorum
maximam sanctitatem et gratiam p
lenitudinem uita et conuersatio
christi in eis tanquam in speculo redu
cebat et cognoscebatur in eis sicut
sol in suo splendore. sicut rosa in
suo odore. sicut ignis in suo ca
lore. De hoc dicit criso. Misit christus
apostolos sicut sol radios suos. sicut ro
sa suauitatis sue odorem sicut ig
nis scintillas suas dispersit. ut
sicut sol in radiis apparet sicut
rosa in odoribus sinis sentitur.
Sicut in scintillis ignis aspi
citur. sic in illorum uirtutibus christi
potentiam cognoscatur. hec criso.
¶ Quarto in efficacia utilita
tis. de quorum efficacia dicit
aug. loquens de apostolis. Et ab
ineruditissimis et imperitissimis
et paucissimis. nobilitantur
illuminantur multiplicantur clarissi

sima eloquia. preclarissima
ingenia copiosissima agmi
na acutiorum facundorum atque
doctorum. ¶ Secunda differentia est mar
tirum quorum dignitas et excellen
tia manifestatur ex eo quod passi
sunt multipliciter et constanter
multipliciter. quia preter martirium san
guinis passi sunt triplex aliud
martirium sine sanguine de quo tri
plici martirio dicit B. triplex
est martirium sine sanguine. scilicet par
citas in ubertate quam habuit to
bias et uidua castitas in iu
uentute qua usus est Ioseph
in egypto. Secundum autem gg.
triplex est martirium sine sanguine
scilicet patientia aduersorum. unde dicit
sine ferro martires esse possumus
si patientiam in animo ueraciter custo
dimus. compassio afflictorum. unde
dicit ferre contumelias odi
entem diligere martirium est in occul
ta cogitatione. Secundo utilitas quia
utilitas ex parte ipsorum martirum
est omnium peccatorum remissio. meritorum
cumulatio eterne glorie perceptio.
Ista est duo precio sin sanguis
e emerit. Ideo eorum sanguis dicitur
preciosus id est precio plenus. ¶ De
primo sicut aug. de ci. dei. ¶ Q
uid est preciosus quam mors per
qua delicta dimittuntur meri
ta cumulantur. Ideo ser. Io. precios

ē sanguis xpi sui pcīo fecit tū
ipē suor sanguinē preciosū
sanguinē p quib; dedit san
guinē preciū. Nam si suor
sanguinē nō faceret pciosum
nō diceret preciosa in cōspectu
dni ec̄. Itē cyprian martir
ē delictor; finis piculi terminū
Dux salutis patientie ma
gister domus vite. ¶ De ijs.
b. tria sunt que mortē scor;
faciunt pciosam quia es ala
bore gaudiū de nouitates
securitatis de eternitate. Ex
pte uo duplex ē utilitas
qm dati sunt nobis in ex
emplar ad credendū. ēso.
¶ Tu xpiane delicatus es
miles. Si putas te pos
se sine pugna uincere. sine
certamine triumphare ex
cere uires fortitud inere
de mitti acterialit implio
isto. cōcerta consida pactum
cōditione actuid militiā uol
ce pactū qd spopondisti con
ditōnē qm accessisti. Mili
tia cui nomē dedisti. hoc ē
pacto cuncti pugnare. hac
conditiōne uniuersi uincere.
hac militia triumphare
hic ēso. dati sūt nob inpa
tronos ad auxiliand adiu
uant ē nos e meritis suis.

¶ De primo aug. Q. in me
sa di pietas matir merita
nra uult ee suffragia illor
examinat ut nos erudiat
illos conterit ut nos acqui
rat illor cruciatus nos i
uult ee pfectos. ¶ De so
jō contra uigilantiū. Set
apli e martires ad huc in cor
pore positi possunt orare p ceteris
qm de se adhuc debeterent ee
solliciti quāto magis post co
ronas uictorias triumphos
Vnus homo moyses sexcētis
milib; armator impetrauit
ueniam a dō. Et stephanus
ueniam depcatur. Et post qm
cum xpo ee ceperint minus
ualebunt. paulus aplus. cc
lxxvi. e dic animas con
donatas. ¶ post qm resolu
tus cepit ee cū xpo. Tunc lo
m clausum ē. ¶ De ceteros
stant. aug. firmata ē aia mar
tiris splendida. claritate acu
teuitate di pugnantis inbra
ta uirtute que bellaq; fere
cōdicentiū caruas redargu
endo supauit percussit infes
sos pstrauit aduersus. Et eso
torti torquentib; fortiores ste
terunt aclamantes. ut glas
laniata rubra mirarunt.
¶ Tertia differētia ē cōfessor etc.

dignitas et excellen̄ manife
stat͛ ex eo q̄d dn̄i confessi s̄t
trib; mōis. s. corde ore. ope.
Confessio aūt cordis nō su
ffic̄ sn̄ confessiōne oris sic̄ pbat
eīo. e. rōmb; Quantu;
ad p̄mā sic dic̄. Radix cō
fōnis fides ē cordis. Confō
aūt fructus ē fidi. Sic̄ ego
qm̄ diu radix ē uiua infra
noctem ē aut ramos p̄du
cat. aut folia. Si ā nō p̄du
xerit sn̄ dubio intelligis que
radix ei intra siccata est.
Sic qm̄ diu fides cordis in
tegra ē. sup̄ germinant con
fōnē. In ore si aūt confes
sio macidata fuit omnīs i
tellige sn̄ dubio q̄ fides cor
dis ei iam an̄ siccata est.
Quantū ad sam̄ s̄ dic̄. Si
t̄ p̄dest corde crede᷒ corā hōi
bus. nō confiteri s̄ infide
li in ypocri. Confiteri xp̄m n̄ p
dest. si corde nō c̄dat. Si ā
ille uł p̄fic̄ sn̄ fide confiteo
ñ tu p̄ficis c̄dendo sn̄ cōfōe.
Quantū ad t̄ciam sic dic̄
c si suffic̄ x̄ que cognoscis eū
Si confessus eū nō fueris
coram hōib; ergo t̄ suffici
at q; congnosit. te xp̄c. Si
confessus nō fuerit corā dō
Si aūt t̄ nō suffic̄ cognitō

ei. n̄ illi suffic̄ fides tua.
Quātū ad quātā s̄ dic̄. Si
eīn nō sufficeret t̄ fides cordis
Cor tm̄ nō tibi dō dasset. Nūc
aūt os t̄ dō dauit. ut corde
c̄dat. ore confitearis. Ali.
confessi sunt dn̄i ope qualit͛
aūt quis dn̄i ope confiteat͛
aut negeт ostendit Jō in
originali sup̄ illō confitent͛
se nosse dn̄i dicens x̄ sapia
ē. Justitia. ueritas. s̄titas.
fortitudo. Negat͛ p̄ insipiā.
sapiā p̄ iniquitatē. Justi
tiam p̄ medatiū. ueritas p̄
turpitudinē. Sc̄itas p̄ inbe
cillitatē aī fortitudo. Quo
ciens eū; uincimus uicus atq;
pctis tociens dn̄i negamus
vel. Quociens bn̄ quid agi
mus dn̄i confitem͛. Qr̄
ta differa ē uirginū quaz di
gnitas ɂ excellentia maī
festat͛. Primo q; ip̄e s̄
sponse est in regis. Ambr̄ p̄l
cristianꝰ pulcritudinē quis p̄t
maiorē extimare decorem
ei que amat͛ a rege. probat
a iudice. dedicat͛ a dō. sup̄
sponsa. sup̄ nupta. Sc̄o
q; comparant͛ anglis. Ambr̄.
Virginitas conditionē hu
mane natūe sup̄gdit͛. p̄
quā hōies anglis sociant͛.

maior tn̄ ē victoria ṽginū q̄
angloꝝ· angli eni sn̄ car̄ne vi
vūt· ṽgines vō in car̄ne tum
phant· Et q illustres sūt
fidelib; vniu̇sis· Cyprianꝰ
ṽginitas ē flos ecclesiastici ḡ
minis decus atq ornamē
tum grē spūalis lecte indo
lens laudis honoris opus
integrum atq incorruptū
di ymago ruꝛsus ad scīmoī
am di illustrior porcō gre
gis x̄. Quarto que pre
fuit cōiugātis· h aūt excell
entia q̄ sit ṽginitas respec
tu copl̄e coniugal· patz ex
mltiplici cōparatōne ad ipā:
Illa ē nup ṽginat vetērī t ista
mtr· aug̃· Ambrosius eleḡ
in car̄ne vitam iam ymitā
ti angloꝝ q̄m ex car̄ne mā
tiriū aug̃ mortaliū ē aūt
vbior· felicior q fecunditas
nō ventre grauescē· s; metē
grandescē· Illa parturiūt fili
os doloris· Ista filios gaudiu
⁊ exultatōnis· aug̃· ipa conti
nētia· nequaq̄m sterilis ē· Sz fe
cunda mat filioꝝ gaudioꝝ
de marito te dn̄e illa filius
replet t̃ram· Ista celum· Ro
Nuptie t̃ram implent ṽgi
nitas padisum· Illa ē multe
sollicitudinis· Ista quietis·

Sillibatus ṽginitas ē auraꝝ
silentiū· pax carnis· redemp
tio viciorꝝ· pncipatus virtu
tū· Illa ē bonū· Ista melius·
Ro ad patriarchū tn̄ ē int nu
ptias ⁊ ṽginitatē q̄ntū int
nō peccare· Sz vn̄ fatē· ymo
lewꝰ dicaz· q̄ntū int bonū
melius· Illa compat spini·
Ista rosis· Iro ad eustachyū·
laudo nuptias· Sz q in ṽgi
nes gn̄ant· lego de spinis
rosam· de t̃ra aurz· de cauo
margaritam· Quinto q
mltis gaudent priuilegiꝰ
ipi namq ṽgines coronaz
aureolam hēbunt canticū
nouū soli cantabūt vesti
mtis eisd cū x̄ gaudebūt·
post ipm agnū sr̄ ambula
bunt· Sexto ⁊ vltimo ē
institutum p faciliore oronū
mrāz impetratōnū vt sicut
os scōs vniu̇sali· huc diem ho
norans· Sic ipi omīs insimul
p nob intercedant· vt s̄ dei
miam facili impetramus·
Si ē inpole ē mltoꝝ pces nō
exaudiri constat q inpole
valde est omīū scōꝝ p nob
orantiū pces nō exaudiri·
h oro in orōne tangi· cum dē
desideratā nob tue ppiciatōis
hundantiā mltiplicatis int

cessoribus largiãis. Interced
unt ẽi p nob scī dī merito et
affectu. Merito dum nob eor
merita suffragant affectu.
Qum nr̃a uota cupiũt adi
plerĩ q tñ nõ faciũt ñ uolun
tate dī ad implenda didice
rent. ¶ Que a in hac oĩs
scī dī ad intercedend uniuersa
liter p nob conueniant. Ostendi
in quadam uisione que sequiti
anno ab huius sollempnitatis
institutõne contigisse narrat
Cum e in hac die custos eccle
scī petri ex deuotõne oĩa alta
ria circuisset omnium scõrum suffra
gia implorasset. Demum ad al
tare scī petri rediisset. i paulu
lum conquiescens extra se rapit
ecce uidit regem regum in
sublimi solio consistentem oẽs
angelos in eius circuitu commo
rantes. Venit uirgo uirginum
in diademate pfulgente
aduenit quam innumerabilis mul
titudo uirginum continentium se
quebatur. Hinc rex protinus ad
surrexit posito solio iuxta se sede
fecit. ¶ Post hec aduenit quidam
uestitus de pilis camelorum
quem sequebatur multitudo uenera
bilium seniorum. Demum abiit
alius pontificali habitu deco
ratus quem aliorum cohors inhi

tu consili sequebatur. postea uero
processit innumerabilis militie
multitudo post quos aduenit
turba diuersarum gentium infinita
Omnes quoque ante regis solium aduene
runt ipsum flexis genibus adora
uerunt. Hus autem qui in ponti
ficali habitu matutinas ceteris
prosequentibus incheauit. Angelus
autem qui predictum custodem ducebat
at predictam uisionem exposuit
asserens uirginem in prima acie
matrem dei esse. uestitum de pi
lis camelorum. Iohem baptistam
cum patriarchis patribus et prophis.
pontificali ornatum habitum.
petrum cum ceteris aplis. mi
lites martires. turbam reliquos
confessores. Qui in uno omnes ante
regem uenerunt ut pro honore
que hac die a mortalibus exhibi
to gratias agerent et pro orbe uniuer
so orarent. Deinde ad locum
alium ipsum dux duxit ubi sexus
homines alios in stratis aureis
alios in mensis audientes
diuersis deliciis delicias. Ali
os nudus et inopes auxilium
mendicantes ostendit. Dixit
autem hoc purgatorium locum esse.
quibus amicis pro multa suffra
gia copiose subueniebatur.
egentes uero esse quorum cura n
ulla tenus habebat. iussit que ut

Ioia sūmo pontifici intima
ret ut post festū oīū scōꝝ di
em statuerit aīaꝝ ut saltē
gñalia suffragia ꝑcipˀ illa si
ēnt qui spālia hr̄e nequirēt.

De cōme moratione mortuorum.

Commemoratō
oīū fideliū defūc
toꝝ hac die ab eccā sꝰ mōi in
stituta ē. ut gñalibꝫ bñficiis
adiuuentˀ qui spālia hr̄e nō
preualent sic in p̄dcā reuela
tōne mōstratū ē. De duabꝫ
aūt hic spālitˀ uideri pōt.
Primo de ip̄is purgandis.
Scdo de eoꝝ suffragiis. Cir
ca primū tria uidenda sunt.
Primo qui sunt illi qui pu
gantˀ. Scdo ꝑ quos pur
gantˀ. .iii. ubi pugantˀ.
Illoꝝ aūt qui pugantˀ tria
sunt gñā. Primi qui sa
tisfactōne sunt in uīcta ñ
dum completa decedunt.
Uerūptū si tanta hr̄ent cor
dis contrīcōnē que sufficēet
ad delendū pctm̄ libi ad uitā
transirent si satisfcōnē mini
me complessꝫ qa contritio ē
maxīa ꝑ pctō satisfactō ⁊ ma
xima pctī deletō. Jo. apud
dm̄ nō tm̄ ualet mēsura
tp̄is qm̄ doloris. n abstinē
tia tm̄ ciboꝝ qm̄ mortifica
tō uicioꝝ. sꝫ q̄ nō adeo ⁊tūtˀ
aīā expletōnē p̄nie moriūtˀ.
igne purgatorii grauissīe
puniūtˀ. nisi forte eoꝝ satis
factō ab aliquibꝫ caris suis
amicis ꝑficienda assumatˀ.
ad h̄ tm̄ qd̄ p̄dcā ⁊mutatō ua
leat. 3. requiruntˀ. Pri
mū ē ex pte ⁊mutantis. s.
eius auctoritas que de sacdo
tis auēte sꝫ debet. Scdm
ē ex pte illius ꝑ quo fit con
mutatō. s. eius nc̄itas q
in tali statu dꝫ ēē qui ꝑ se sa
tisfacē nō ualet. sꝫ adiuuāi
indignū. Tertiū ē ex pte
illius in qua fit ⁊mutatio
. s. cāitas que ncc̄e ē ip̄m ēē
in cāitate. que faciat ip̄am
satisfcōnē ēē meritoria ⁊ satis
factoriam. Quartum est ex
pte pene. s. debita ꝑportōna
bilitas. ut uidelicˀ minoꝛ pe
na ⁊mutetˀ in maiorē q̄a
plus satisfacˀ deo pena ꝑpria
qm̄ aliena. Est aūt triplex
pena. s. ꝑpria uoluntaria ⁊
h̄ maxīe satisfacit. Scda
ē ꝑpria sꝫ nō uoluntaria. que
ē in purgatorio. .iii. ē uo
luntaria sꝫ nō ꝑpria. Sicut ē
in p̄dcā ⁊mutatōne h̄ minˀ
satisfacˀ quā prima ex eo qd̄
nō ē ꝑpria magˀ quā scda
ex eo qd̄ ē uoluntaria. Uerūptū

si iste p quo satisfactio ē assump
ta decedit michi[?] in purga
torio cruciatur. Sz tū p pe
nas quā ipse sustinz quā ali
p eo soluunt citi liberat. quā deus
penā suā penā illor in sor
tem computat. Vn̄ si debu
it in purgatorio sustinē pe
nam duar mēsiū talis sic
poterit iuuari q liberat infra
meses. nūq̄ tū inde eripit
quo usz debitū sit solutū
quo soluto id q soluit deīn
ceps ē ipius qui fac missum
eius conutit. Si ipse nō eget
conuitit in sinu ecce ul' ua
let alus qui in purgatorio ē.
Secūi qui in purgatoriū desē
dunt sūt qui satisfactionē in
iūctam compleuerūt. Sz tū illa
pena ignorantia ul' neglige
tia sacdotis sufficiens non
fuerit. Hui ei n̄ magnitudo cō
tritionis suppleat totū i pur
gatorio cplebunt qd minus
in hūc uitam fecerit. Ds ē
qui modos mēsurā pecōr pe
nar nouit addit penā suffi
cientē. n̄ aliq pccm impuni
tū remaneat. Vn̄ pnīa in
iūcta. aut ē maior aut ē e
qualis aut minor. Si ma
ior tūc illud q fecerit cedit ei
ad augmētū glie. Si equal'
tūc sufficit ad dimissionē
culpe. Si minor tūc illd qd
restat supplet ex uirtute diuine
iustitie. De hiis uō que
in fine penitent. audi quid
aug' sentiat. Baptizatus ad
horam secur' hinc exit fi
delis. Vn̄ uiuēs secur'. hic ex
it agens pnīam. reconsili
atus dum sanus ē. Securus
hic exit agens pnīam adul
timū reconsiliatus. Si se
curus hinc exit. Sz nō sum
secur'. Sz te ne ētum dimitte
incertum. Hoc aūt dic aug'.
qd tales consueuerunt
potius pnitere ex necitate.
quā ex uoluntate. potius timore
pene quā amore glie. Ter
cii qui in purgatoriū descen
dunt sunt qui lignū fenū
stipulam secū fertur. qui f
cēa suas diuitias intrāntm
tū dm̄ carnali tenē affectu.
affectiones eīn carnales qui
bz dediti sunt domibz cōiu
gibz possessionibz. ita tū
ut nil deo pponant de illis
tribz significant qui scdm
suos amandi modos l' diuti
ut lignū ul' min'. ul' fenū.
l' minimū ut stipulā cre
mabuntur qui ignis sic dic
aug'. Et si eternus nō sit mīto

tū modo ē grauius · excellit
eī oēm penā q̄ nūq̄ passus
ē aliquis in hac uita nūq̄
in carne inuenta ē tanta
pena l; mirabilia martyres
passi sūt tormēta · ¶ Quarta
fm p quos · s · purgant̄ · sed
q̄ illa purgatio punitō fit
p malos anglos nō p bōs.
Boni eni angli frēq̄ꝫ ciues
suos frequēt̄ uisitant con
solant̄ p ut patient̄ suffe
rant exortant̄ · hnt aliud
ꝯsolōnis remediū exeo · s ·
in patria · qꝫ maiorē qm̄ illi
qui sunt in uia · Certitudo
eī illoꝝ qui sūt in patria est
sn̄ expectatōne timore q̄ n̄
illam de certo amittē ꝑd
ant · Certitudo aūt illoꝝ
qui sūt in uia cōio ē · qꝫ cet
titudo illoꝝ qui sūt in pu
gatorio medio mō ē · Est
eni cū expectōne q̄ ipam fu
turā expectant · qꝫ ē sine
timore · que cū hēant libm
arbitriū confirmatū de certo
se peccāe nō posse cognoscūt
forte tū uerius ē q̄ illa pu
nitō nō fit p malos ange
los · qꝫ dīna iustitia iub
ente flatu eī succedente.
¶ Quarta etiā · ū · s · purgant̄
in quodā loco iux̄ infernū

pōito qui purgatoriū dicit̄
fm pōitōnē pliū sapientū ·
l; alii uideant̄ q̄ sint iacte
ul' inferiori dā ꝯtra · qꝫ tū p
dīnam dispensatōm diuisa
loca diuisis aīab; aliū depu
tant̄ l; multiplia de cā · s · pp
eoꝝ celeriorē libatōnē · aut
pp maiorem instructōnē · aut
pp culpe in loco pctatōnē
aut pp aliq̄ sci orōnē · ¶ Pri
mo pp eoꝝ leuem punitōe
sic aliquib; fm · gg · reue
latū ē q̄dam aīas in umbro
punitas ēē · ¶ Scdo pp eoꝝ
celeriorem libatōnē · ut · s ·
possint aliis suā indigenti
am reuelāe · ꝛ ab eis suffra
gia petēe · Et celerius de pena
exire · sic legi qd̄ quidā pis
catores sci theobaldi in au
tūpno frustū magnū gla
cei p pisce pendiderunt de q̄
mag' qm̄ de pisce gauisi s̄ ·
marie q̄ epc dolore pedū la
borabat ipam glacie eius
pedib; supposuerit magnū
ei refrigiū pstabat · Quadā
uō uice de glacie hoīs uocē
audiunt qui ab epo adiura
tus quis eēt dix̄ · Ego sū quedā
aīa que inh' gelicidio p pctīs
meis affligor · libari possē
Si · xxx · missas sīi int' uallo

.xxx. dieb; continuis diẽs
cum missa; medietatem
dixiss; se ad missa; aliam p
parass; diabolica suggestio
ne ɔtig; qd fere oms hoies
ipi ciuitatis int se bella mo
uerint. Vn uocatus eps ad se
dandã discordiã sacdos depo
nentes uestes missa illa die
int misit. itm reincipiens
iam duas ptes complens ex
citus magis ut uidebat ci
uitate; obsedit ɔpulsus in
isse officiũ int misit. Deind
reincipiens cũ oms ultia;
excepta dixiss; ultimã incho
are uellet tota uilla dom
epi accensa ẽ. Qui cũ fui
dixerint. ut missam intmitt
et. ille dix. Si tota uilla cma
ri debent missam nõ dim
ittem. Qua celebrata stati
est pitinus resoluta ẽ ignis
quẽ se uidisse credebant tam
qm fantasma recessit nul
lu; dampnũ intulit. C. viii.
De mam instructõnẽ. ut ei
magnã penã post hanc ui
tam infligi pccantib; cog
noscam sicut parisius conti
gisse legi. Magi enim filio
quedã suũ scolarem sociu;
egrotantẽ obnixe rogauit
ut post mortẽ ad se rediret.

statũ suũ ei renuntiar;.
Post aliquos g dies ei appa
ruit cũ capa de pgameno
tota sophismatib; descripta
intus flamma g tota recta
qui requisitus a magistro q
nam eet ait. Ille utiq; ait
sum qui ad te redise pmisi.
Qui de statu suo requisit
ait. Hec capa plus supra me
pondat plus me premit q
summã turrim supra me hrẽ;
ẽ m data ut eam portẽ p glã
qm in sophismatib; hui. por
ro flamma ignis que coopta
e. pelles sunt delicate uarie
quas ferebã que flamma me
cruciat exurit. Et cũ magis
illã penã facilẽ iudicaret
dix eidẽ defunct ut manũ
extenderet. Sic facilitatẽ sue
pene sentire posse. Cum manũ
extendiss; ille guttã sui su
doris dimisit. Que pdicti
magistri manũ sagitta citius
pforauit. Ita q cruciatũ mi
rabilẽ sensit. ut tal fui totus.
Ille ei magr ex ipi pene ar
bitrate pteritus sclm deliba
uit deserere religionẽ int
re. Vn manũ scolarib; con
gregatis hos uersus composuit
linquo coax ranis cras co
ruis uanaq; uanis. Ad lo

gicam pergo que mortis non
timet ergo. Sic seculum deserens
ad religionem confugit. ¶ Q
uandoque pro culpe in loco peccati
tionem sic aliquando secundum aug. anime
puniuntur in locis in quibus de
liquerunt. Et sic patet per illud exemplum quod
recitat. gg. in .4. dyalogorum.
¶ Quidam namque presbiter dum
balneum frequentaret quendam
iuuenem incognitum ad suum officium
vel obsequium paratum inueniebat
qui sibi sepe sedule ministrab
at. Qui dum quadam die pro
benedictione laboris mercedem
quendam panem benedictum sibi exhib
eret. ille merens respondit.
Quid ista queris das pater. iste panis
sanctus est. ego autem manducare non
possum. Ego autem aliquando huius loci
dominus fui. Sed pro culpis meis
post mortem hic deputatus sum.
Sed quaeso ut omnipotenti deo hunc
panem pro peccatis meis offeras
Quod cum autem te exauditum esse cog
noscere cum huc ad lauandum
veneris me minime inuenies.
presbiter autem per unam ebdomadam
salutarem pro eo cotidie hostiam
obtulit reuersus eum iam mi
nime inuenerit. ¶ Quandoque
pro aliis sancti orationem sic legitur quod
sanctus patricius in quodam loco in
ita quibusdam purgatorium in

penetrauit cuius hystoriam post
festum sancti benedicti reperies.
¶ Tercia secundum quod est de suffragiis
tria videnda sunt. ¶ Pri
mo de ipsis suffragiis quid
fuit. Notandum quod iiii sunt
genera suffragiorum que maxime
defunctis prosunt. scilicet fidelium
amicorum oratio. Elemosinarum largitio.
Salutaris hostie ymolatio.
Et ieiuniorum obseruatio.
¶ Quod primum genus suffragiorum
scilicet amicorum oratio eis prosit patet
per exemplum de pascasio de quo gg. in
.4. libro dyalogorum narrat.
¶ Qui cum mire sanctitatis et virtutis
extiterit duo tunc in summos
pontifices electi fuissent. Sed
tamen postmodum in unum illorum
ecclesia conuenisset. ipse tamen pascasius
qui ex errore. alium super pretulit
in hac sententia usque ad mortem permansit.
Qui cum esset defunctus dal
maticam feretro super positam demoniacus
tetigisset statim
sanatus est. Post multum vero tempus
Germanus capuanus
episcopus balneum ob gratiam sanita
tis petisset. predictum pascasium dya
conem stantem obsequentem inue
nit quo viso vehementer extim
uit quid ille tantus vir faceret
inquisiuit. Qui nulla alia
causa se in illo loco penali deputatum

asserunt ubiq; in illa tali cā
plus iusto sensit addidit di
cens. Queso te pro me dn̄m de
precare atq; in hoc cognoscens
qđ exauditus sis. si huc re
dies me nō inueneris. Cum ḡ
pro eo orasset illuc post paucos di
es redisset predc̄m pascualiū in lo
co minime reperit. Qua ḡte
sit defunct' orōnes iuuc pꝫ
per hoc qm̄ quidā ut refert can
tor parisiensis dum cimiteri
um transiret sup psalmū pro
defunctis dicebat. Cum cir
a binuntias ꝓ cimiteriū inse
quēt' continuo mortui sur
rexerunt unusquisq; instrm̄ sui
officii in manu hn̄s ipm̄ ui
rilit' defenderūt inimicos
territos fugauerūt. Quo sin
gentis suffragiorum .s. elemosi
largitō eis prosit manifeste
hr̄i pt̄ ex eo qđ in libro ma
chabeorum legit q uir fortissi
mus iudas collatōne fc̄a
.xii. milia dragmas argenti
misit Ierosolimam offerri ibi ea pro
pecīs mortuorum. iuste ꝯ re
ligiose de resurrectōne cogi
tans. Quantū eciā de
functis ualeant colligi pōt
ex eo q narrat miles ex corpe
eductus exanimis iacuit.
sꝫ cū rediens que cum eo
gesta fuerint enarrauit. Age
bat namq; qđ pons erat sub
quo niger ac caliginosus fe
tidus fluuius decurrebat trās
acto aūt ponte amena erant
prata hodoriferis herbis flori
bus exornata. In quibꝫ alba
tor hōiū conuenticula esse
uidebat' quos mira florū
suauitas satiabat sꝫ nō
erat in predc̄o ponte. probatō
ut quis quis in uisorum
uellet transire in tene
broso fetenti fluuio labe
rē. Iusti uō securo gressu
ad loca amena peruenirēt
Ibi q; quēdā petrū nōie de
orsum positū magno fr̄ po
dere ligatū se uidisse asserunt
qui dū requirēt cur illuc ēēt
dcm̄ ē sꝫ id circo patit' q
si quid ei pro facienda ultio
ne iubebat' ad infēndas
plagas plus crudelita
tis desidio qm̄ obediēcia
seruiebat. Ibi quēdā pe
grinū se uidisse fatebat' q
ad predc̄m pontem ueniens
tanta cū auctē transiuit. Q
uanta hic si necitate iux
alium uō stephanū nōie dū
transire uoluisset ei pes lap
sus ē ex medio corpus iam ex
ponte deiectus ē. Tunc a

quib3dā tetērimis uiris
ex flumīe surgentib3 p
collas deorsum atq3 aqui
b3dā ablatis speciosissimus
uiris cepit p brachia tra
hi sursum cumq3 h' luctam
fieret hus qui uidebat ad
corpus redut quis ī illo
occulti arbitrs examīe op
tinuerit scire nō ualuit
in quo dat intelli que in
illo mala tamis cū ebraz
operatōne temptabant qui
eum p collas deorsum p bra
chia trahebat p3 ni mix
ueniis p fcē nō resistitant.

Quartum aūt genus suf
fragiorum .s. sacra hostie ymo
latio plimū defunctis p
sint ex multis exemplis a
pparet. Refert enim .gg. in
.4. li. dyalogorum Q cū quidā
monachus Iustus nōie iu
stus ad extremū ueniens
tire se hre occultos occultos
aureos iudicasset de hoc in
gemiscens mortuus fuisset
precepit .gg. fratrib3 ut corp' ei'
cū trib3 aureis in sterqui
linio sepelliet dicentes pecunia
tua tecū in pdicōne tradē
eundā frib3 .gg. precepit ut
usq3 ad dies .xxx. omni die p
eo hostiā ymolaret qui cū
missa complesset hus defunc
tus fuerat in die .xxx. eiudā
fr̄i apparuit. Que eū fr̄ requi
siuit dicens quō es. Cui il
le rndit. Hucusq3 male fui
s3 iam modo bn̄ sum q3 hodie
cōionē recepi. Hec aūt hostie
ymolatō nō solū mortuus
s3 uiuus plimū pfuisse
inuenta ē.

Quidam
namq3 cum in qdam rupi
argentū foderet subito rupis
cecidit fundit' cunctos ex
tinxit. Unus aūt eorum subi
tus in quodā sinu ipsi' rupis
mortē euasit. Inde tn̄ exire
nō ualuit. Uxor aūt illius
eū defunctū extimās oī
die p ipso missā celebrari fa
ciebat panē unū & urceū
uini cū candela cotidie of
ferebat. Cui dyab' in uidēs
p tres dies continuo ī forma
hūana apparuit & quo tenderet
requisiuit. Cui cū illa sui
itineris causā exponeret ille a
gebat. Noli frustra uexari
q3 iam missa celebrata ē
Sic illa trib3 dieb3 intermisit
ut missā celebrari misit. Qui
dam aūt in pdca rupi ar
gentū fodiens quādā noctē
audiuit desup dicentem p la
ne facias l' pcussias q capiti

meo ỹminet magnꝰ lapis·
Cui ā ille tremēt ad hanc uo
cem audiendā plurimos ꝯuo
casset· Tunc fodit silēm uocē
audiunt· Tunc oms ꝑꝑius
accedētes dixunt· Quis ē
es tu· Qui respondēs dix· pla
ne faciatis quia magnꝰ lapꝭ
q̄i sup me cadit· Quia la
tē fodientes ad eū usq; ꝑue
nientes cū sanū ꝯ incolu
mē extraxerunt· ꝯ sciscitates
q̄uo ibi tam diu uixisset
dix· q quolib; die panis unꝰ
uinites unu cum candela
accensa ū tm̄ in dieb; scꝭ
oblatus ē sunt qd uxor ei
audiens uehemēt exultās
agnouit q de oblatōne sua fu
erit sustentatꝰ q dyā eam de
cepit ne illis scꝭ dieb; missā
am cantari fecerit· Gregori
refert qd cū quidā nauta
in marī naufragiū ꝑpessus
fuisset quidā sacerdos ꝑ eo ho
stiam ymolasset ipē tandē
de mari sanꝰ exiuit cūq̄ q̄ū
euasisset interrogarē dix q dū
in medio maris existēt iam
pene fatigatus deficeēt qdā
ad eū uenit panē quidam ē
obtulit qui cū ille ꝯmedisset
statim ꝯfortatꝰ uires recepit
aquadā naui inde trāseunte

receptus fuit· In uentūq; ē
q illa hora panē habuit que
ꝑ eo hostiam ymolauit·
Que uō· iiii· suffragiorum generi
·s· ieiuniorum obseruatō ꝯ fuc
tis ꝑsit· testatur· gg· agens
tam de isto q̄m de aliis ebꝫ
dicēs aīe defunctorum· ꝗ· mo
dis soluunt· Aut oblatō
nib; sacerdotum· Aut pa
bus scōrum· Aut carorum ele
mosinis· Aut ieiunio co
gnatorum· Circa tercium· s·
illos ꝑ quib; fiunt· uīꝫ· unde
da sunt· Primo qui sꝫ
illi quib; possꝫ ꝓdesse· Sc̄o
q̄i debent eis ꝓ dēe· Tercio
si omnib; equalī· ꝓ sunt·
Quanto quali· suffragia q̄
ꝓ ipsis fiunt sacē possꝫ· De
primo qui sꝫ sint illi quib;
possunt ꝓdesse· Sciendū q sic dic
aug· Omnes qui de hac uita
decedunt· aut sunt ualde bōi
aut sunt ualde mali· aut
mediocres bōi· aut mediocres
mali· Suffragia ḡ facta
ꝓ ualde bonis sunt grār ac
tōnes· ꝓ ualde malis sunt
uiuorum qualescūq; ꝯsolaciones
ꝓ mediocꝛ bonis sūt expia
tōnes· Valde ā boni dūr q̄
statim euolant ab utroq;
igne tam purgatorii quā

infin lib' sunt· eoꝝ aut̄ sunt
ta gr̄a· s· pueri baptizati·
martires· uiri ꝑfecti· qui s·
tam ꝑfecte edificauerunt· au
rum ⁊ argentū lapides p̄ci
osos· i· dī dilectōm· ꝓximi
amorem· bona opȯnem· ut n̄
cogitent placere mūdo· sed
tm̄ deo· Qui si qn̄ uenialit̄
peccant̄ feruore tm̄ caritatis
ita in eis pcc̄m ꝯsumit̄ sic
gutta aq̄ accamino ignis ꝓ
ijcit̄ absorbet̄· Ideo secum
cremabilia nūq̄ ferunt· Q̄
si ꝓ aliquo istoꝝ tu͛ gene͛
orarent ul' aliqua suffra
gia facerent· Que sic dr̄ aug͛.
Iniuriam facit martiri· q̄
orat ꝓ martire. Cui uero aliq̄s
ꝓ aliquo ualde bn̄ exoraret.
Quin tm̄ euolasset dubitare
Sunt ille ordines eent̄ gra͛
actōnes ad meritū credent̄
exorantis· ſm id· orō mea
in sinu meo conu͛tet̄· hu͛s
eī t͛bꝫ gr̄ibꝫ celum ꝓtin͛
apit̄ cū decedūt n̄ aliquem
purgatoriū ignē sentiunt
qd̄ significatū ē ꝑ illos t͛s
quibꝫ celū aptū ē· Aptū ē
eīm xp̄o baptizato· luc· iii·
ihu baptizato ⁊ orante ap
tū ē celū ꝑ qd̄ significat̄·
q̄ celū apit̄ oībꝫ baptizatis

siu sint paruli siu adulti ita
qd̄ si decederent ꝓtinus euo
larent· Baptism' ē uirtute
passionis xp̄i· mūdat ab oī
pccō originali mortali ueia
li· Scdo aptum ē stepha
no lapidato· act· vii· ecce
uideo celos aptos ⁊c̄· ꝑ qd̄
significat̄ qd̄ apit̄ oībꝫ
martiribꝫ ita qd̄ statim euo
lant cū decedunt si aliqua
cremabilia h'ebant oīa falce
martirii resecant̄· Tercio
aptū ē Ioī ꝑfectissimo apoc
·iiii· Vidi ecce hostiū aptū
in celo ꝑ qd̄ significat̄ q̄ uiris
ꝑfectis qui totalit̄ pn̄iam ꝯ
pleuerūt· si ueniam amiserūt
ul' si aliū admiserint̄ a feruore
caritatis parū ꝯsumit̄ celū
ipīm continuo apit̄ mox i
illo ꝑpetuo regnaturi ing͛
diunt̄· ꝑ quibꝫ si de eoꝝ dap
natōne constaret nulla su
ffragia aliquatenus eent̄ fie
da· ſm qd̄ dicit̄ aug͛. Si scirē
patrem meū ēē in inferno nō
plus orarem ꝑ eo q̄ ꝑ dyā
bolo. Sed aūt ꝑ aliquibꝫ dapna
tis de quoꝝ dampnatōne
dubitatur aliq̄ suffragia
fiunt ul' tm̄ eis ꝓderunt· n̄
m
q̄ ad liberatōnē· ut· s· ab ipis
penis liberent̄· n̄ q̄ ad mitiga ne

ut .s. pena in eis mitigetur. vel
diminuatur. non quantum ad suspensi
onem. ut .s. ad tempus vel ad horam
eorum dampnatio suspendatur. non
quantum ad fortificationem. ut .s. ad
tollandum levius valerent.
Quantum est ad aliquos horum in
inferno nulla est redemptio. .s.
Mediocriter autem boni dicuntur qui
cremabilia aliqua .s. lignum
fenum stipulam secum ferunt. vel
qui penitentiam in vita sufficientem
tem morte preoccupati complere
non possunt qui non adeo boni sunt
quin suffragiis egeant. nec
adeo mali qui in eis prodesse
valeant suffragia igitur talia.
pro hiis sunt eorum expiationes
Verum isti sunt illi quibus ipsa su
ffragia solum prodesse possunt. cuius
modi suffragiis faciendis
ecclesia consuevit tempore nunc di
ex mariae observare .s. septe
narium tricenarium anniversari
um. ratio eorum assignatur in libro
mitiali de officio observandi. sep
tenarius ut anime ad eterne qui
etis sabbatum perveniant vel ut
eis omnia peccata remittantur que
in vita egerunt. que per .vii. di
es durantur. vel ut remittantur
eis peccata que egerunt cum corpore
que consistit ex .4. humoribus
cum anima in qua sunt tres vires
observantur. Tricenarius qui
constat ex tribus denariis
ut purget in eis quicquid
in fide trinitatis transgressione
decalogi deliquerunt observatur
anniversarium ut de annis cala
mitatis perveniant ad annos
eternitatis. Sicut enim anniversari
orum sanctorum celebrius ad ipsorum
honorem et nostram utilitatem.
Sic anniversarium defunctorum
ad ipsorum utilitatem et nostram
devotionem. De secundo .s.
quibus eis debent suffragia pro
desse. Primo ratione unita
tis sic enim unum corpus illius de
ecclesia militanti. ideo bona
sua debent eis esse communia.
Secundo ratione dignitatis quia dum
ad huc viverent meruerunt
ut eis haec prodessent. Item dignum
est ut qui alios iuverunt ipsi — iuuerint
ab aliis adiuventur. .iii.
ratione necessitatis .s. que sunt
in statu in quo se iuvare
non possunt. De .3. utrum .s.
equaliter omnibus prosint. Sed
vel pro quibus specialiter fiunt quam aliis.
Si autem in communi fiunt magis pro
sunt eis qui plus meruerunt
in hac vita ut eis prodessent.
Si in equali vel maiori neccessi
tate existunt. De quanto
quali .s. suffragia que eis

sciunt scire possunt secundo quod hec secundum
augustinum scire possunt tribus modis.
Primo per divinam revelationem
quia scilicet deus hec eis revelat. Secundo
per bonorum angelorum manifesta-
tionem. Angeli enim qui hic semper
nobiscum sunt omnes actus nostros
considerant in instanti quia ad eos
possunt descendere et eis protinus
nuntiare. Tertio per animarum hinc
exeuntium intimationem anime
enim que de hoc mundo transeunt
hec alia eis intimare possunt.
Quarto nichilominus scire possunt
per experientiam revelationem. cum
enim aperuis se revelari sentiunt
suffragia pro eis fieri recognoscunt.
Circa tertium scilicet illos pro
quibus fiunt sciendum quod suffragia si
pro defunctis debent esse quod fiant ab his
qui sunt in caritate. Nam si per
malos fiunt pro defunctis non possunt
prodesse. Legitur quod dum quidam miles
in lecto cum uxore sua esset luna
valde lucens per rimas intra-
vent mirabatur quomodo homo rationalis
creatori suo non pareret. cui eius
creature irrationales parent. Et
dum cuidam militi defuncto quidam
eius familiaris detraxisset
subito ille qui mortuus fu-
erat in thalamum introivit
dixitque illi amice noli suspicari
male de aliquo condona michi si

quid contra te peccavi. Cumque super
statu suo interrogaret dixit di-
versis penis affligor precipue quia
tale cimiterium violavi ibi
quendam vulnerans cum cappa sua
expoliavi que in super portatur
primo monte magis me premit.
rogavitque ut pro se orationes fieri
faceret. Cum autem ille eidem diceret
an vellet a tali quod vel a tali sacer-
dote ipsas orationes faceret fieri. ille
ad hoc nullum respondens caput more renu-
entis concussit. Demum dixit si
vellet quod talis heremita pro se ora-
ret. Cui ille utinam pro me ora-
ret. Quo cum se facturum promitteret
ille ait. Ego dico tibi quod ab hac
die usque ad duos annos tu mo-
rieris. Dictoque ille disparuit. mi-
les vitam suam in melius muta-
vit in domino obdormivit. Quod
autem dictum est suffragia facta per
malos pro defunctis non posse. Intelli-
gendum est non sunt opera sacramenta-
lia ut est celebratio misse. que
a malo ministro violari non potest.
vel nisi ipse defunctus. vel aliquis
eius amicus aliquibus aliqua ad
dispensanda reliquisset que con-
tinuo dispensare non debent ne
hoc contingat quod cuidam contigisse
legitur. Miles enim quidam in
bello karoli magni cum ma-
uris pugnaturus rogavit cognatum

suū ut si in bello moreret̄ equꝫ
suū uendēt ⁊ paupib; ꝑciū
daret. Quo mortuo cū equū
nimis s̄ placēt eū s̄ retinu
it. post modicū tp̄is defūct
ei tamq̄ sol fulgens ap ap
ꝑuit dicēs. cognate bn̄ ꝑ. vu
dies me fecisti. pati tn̄ penas
in purgatorio ꝑp equū cuiꝰ ꝑ
ciū ut dixeram paupib; n̄ de
disti. s; impune nō feres. ho
die ē ferent aīaz tuā in i fer
nū dēa. Et ego purgatꝰ ua
do in regnū dei. De scīs. iiij. or coronatis.
Quatuor coronati
sunt. seuerus. seuerianꝰ.
carpoforꝰ. victorinꝰ. qui iubē
te dyocliciano us; ad mortez
ictib; plumbatoꝝ cesi sunt.
hoꝝ noīa cū reperiri nō possent
Que tn̄ post multos annos dn̄o
reuelante repta sūt. statutū
fuit ut eoꝝ memoria sub nōib;
alioꝝ. v. mārtiꝝ. s. Claudij. Ca
storij. Symphoriani. Nicho
strati. simplicii recolerent. qui
post duos ānos amārtirio ꝑ
dc̄oꝝ passi sūt ē isti mārtires
cū oēm sculture artē hr̄ent.
dyocliciano ydolū quidā scul
pe nollent. n̄ sacrificiis aliqte
nus consentirēt iussu ipi dy
ocliciani in loculos plumbe
os uiui missi sūt. ⁊ sic in
mare p̄cipitati sub nōibus
istoꝝ q. v. statuit melchia
des ꝑdc̄os. e. honorati. iiij.
coronatos uocari autē. s. quā
eoꝝ noīa reperirent. ⁊ lic; post
mod noīa repta fuerīt. olus
tn̄ obtinuit. ut. iiij. or coronati
deinceps uocarent. De scō Theodoro.
Theodorus in
urbe mārmaticā
hoꝝ sub dyocliciano maxiano
passus ē mārtir. Cui cū pre
ses dicēt q̄ sacrificaret ꝑstinā
militiā reciperet. Rndit the
odorus. Ego milito dō meo
filio eiꝰ ihū x̄. Cui preses q̄
dō tuus filiū hr̄t. Cui theodorꝰ
ad quā p̄ses possem eū cogno
scē ⁊ theodorꝰ docēs eū utiq;
poteris cognoscē ad eū accedē
Dans q̄ indutus scō theodoro
ut sacrificaret templū mātris
noctu scē intonuit igne sub
posito totū id succendit. Qui
a quodā qui h; uidit accusatꝰ
in carcerē ut ibi fame morē
t. reclusus ē eī. Cui dn̄s appens
dix̄ confide & ue mīs theodore
q̄ ego tecū sū. Tūc turba mul
ta de albatoꝝ uiroꝝ clauso
hostio adueniens cū eo psallē
cep q̄ uidentes custodes territi
fugerūt. Cum aūt inde educ
tus fuiss; ad sacrificia īuitarent

art. Si carnes meas igne e
maueris uarijs consuma
suppliciis donum fuit spiritu a m
auribus meis non denegabo
dominum meum. Tunc ad preceptum
presidis in ligno suspenditur.
Ungulis ferreis tam crude
liter lacera eius radunt ut eius
coste nudarentur ad quem pre
ses. Vis theodore nobiscum esse
aut cum christo tuo. Cui ille Et
meo fui sum et ero. Tunc
iussus est igne cremari in quo
quidem igne spiritum emisit. Sed
tamen corpus eius ab igne permansit.
sit. De nomine.

Martinus qui martirum te
nens. i. bellum contra uitia
peccati. uel martirus qui martir
unus fuit enim martir saltem
uoluntate carnis mortifi
catione eius uitam seueriter
cognominato suppliciis disci
pulus sancti martini quem gena
dius inter illustres uiros con
numerat scripsit. De sancto Martino episcopo.

Martinus salue(n)sis
pannoniorum opido
oriundus sed inter ytaliam papie
alitus cum patre suo tribuno
militum sub constantino iu
liano cesare militauit. non
tamen sponte que ab infantia
diuinitus inspiratus cum esset annorum
xii. inuitis parentibus ad ecclesiam
confugit cathecuminum se
fieri postulauit. extunc heremum
intrasset nisi corporis infirmitas
obstitisset. Sed cum cesares decre
uissent ut ueteranorum filii pro
patribus militarent. martinus
cum esset xv. annorum ad militan
dum urgetur uno tamen seruo con
temptus cui tamen martinus
seruiens sepius ministrabat cala
amenta sepius detrahebat atque
tergebat. Quodam tempore mali
tempore per portam ambianensium
transiens pauperem quendam nudum
obuium habuit. Qui cum a nullo
elemosinam accepisset. martinus
hunc sibi seruatum intelligens arrepto
ense clamidem que sibi tamen super
erat diuidit et partem pauperi
tribuens reliqua rursus indui
tur. Sequenti igitur nocte christum clami
dis sue qua pauperem texerat par
te uestitum uidit ipsumque ad cir
stantes angelos sic loquentem
audiuit. Martinus adhuc
cathecuminus hac me ueste con
texit. Vir uero sanctus non in gloriam
elatus. sed dei bonitatem cog
noscens cum esset annorum xviii.
baptizari se fecit ad hanc instan
tiam tribunum suum qui tempore sui
tribunatus expleto se seculo ab
renuntiaturum promittebat. P

biẽniũ militauit. Julia ce
sar ↄ̃ eos pugnaturus stipãs
militib; erogauit. At mãti
nus uolens deinceps mili
tare donatiuũ recipe noluit
s; cesari dix. xpi ẽ miles sũ
pugnare m̃ nõ l;. Indignat⁹
iulian⁹ dix q nõ religionis
grã. s; metu belli imminẽtis
milicie resignaret. Cui mã
tin⁹ intrepidus r̃ndit. Si h̃
ignauie nõ fidei ascribit⁹ cra
stina die añ aciem inhẽmis
astabo. In noĩe x̃ signo crucis
nõ clipeo ptectus aut galea
hostium cun; eis penetrabo se
curus. Vñ custodiri iubet⁹ ut
inhẽmis ut dixat barbãis
obicẽt. s; die sequẽti hostes le
gatõm miserunt sua oĩa sese
dantes. Vñ nõ dubiũ ẽ meritis
sci uiri talem uictoriã; sine
sanguine datã ẽẽ. Ex inde
relicta milicia ad scm hylariũ
pictauiensem epm perex ab eo
acolitus ordinat⁹ mouet⁹ a dño
p sopore ut pentes suos adhuc
gentiles uisitarẽt pfectus
ẽ multa aduẽsa passur se ẽẽ p
dix. Jam int⁹ alpes incidit
in latrones cumq; unus securi
in capud eius uibrasset ictum
ferientis dexte sustinuit alt⁹.
uictis tñ post tẽgũ manib;
uni eorum custodiendus traditur.
Perunctanti latroni an
timuisset r̃ndit. Nunq̃
se ita fuisse securum q̃ sciret
miam dei maxime in temptati
onib; affuturam. Incipiens
q̃ latroni p̃dicauit ipsum
ad fidem conuertit. Qui mar
tinũ ad uiam reducens lau
dabilem post mod⁹ uitam
dux. Cum ã mediola
nũ pt̃isset dya⁹ in huana
carne ul̃ spẽ ẽ obuius fuit
quo tenderet requisiuit. Cui
cum r̃ndisset se quo dñs eũ
uocarat tendere ille ait. Quo
cũq; ieris dya⁹ t ad ũsabit⁹.
Cum aũt martin⁹ ẽ r̃ndi
sset dñs m̃ adiutor ẽ nõ ti
mebo quid faciat m̃ homo
statim ille euanuit itaq;
matrem conuertit pr̃ uõ i er
rorem pmansit. s; cũ hẽsis
arriana ptotũ orbem pu
lularet. ille pene solus ob
sisteret publice cesus de ci
uitate eiectus mediolanũ
redut ibi ẽ monasteriũ statu
it. s; mõ ab arrianis ae
iectus ad insulam gallina
riam cũ uno solo pbro p
rexit ubi ellebori genim
uenenatũ int⁹ alias h̃bas
in cibum sumpsit uicinã

mortem sentiens omnem periculum
dolorem virtute orationis fugavit
Audiens vero quod beatus hylarius
de exilio rediisset obviam ei pro
fectus est iuxta pictavium mona
sterium ordinavit ubi cum quedam
ad hunc cathecuminum haberet
parumper a monasterio discedens
et rediens repperit eum sine bap
tismo defunctum quem in cellam
ducens super corpus eius se pro
sternens ipsum sua oratione ad
vitam pristinam revocavit
Idem vero homo referente consuevit
quod dum super eum data sententia ob
scuris locis deputatus fu
isset per duos angelos iudici
est suggestum hunc esse pro quo m
artinus oraret. Iussum est ergo ut
per ipsos reduceretur martino vi
vus redderetur. Alium insuper qui
laqueo vitam finierat vite
restituit. Interim plebs tu
ronica episcopo careret ipsum plurimum
renitentem in ordinari petiit.
Quidam autem ex ipsis qui con
venerant eo quod deformis esset ha
bitu vultu despitabilis re
sistebant inter quos precipuus
fuit quidam nomine defensor.
Qui cum lector tunc deesset quidam
accepto psalterio primum que
invenit psalmum legit ut in
sic habetur. Ex ore infantium
et lactentium deus perfecisti laudem
ut destruas inimicum et ulto
rem. et sic ille defensor est ab omni
bus confutatus. ordinatus
itaque episcopus cum populi tumultum
non ferret duobus fere milibus
extra urbem monasterium consti
tuit. ubi cum. lxxx. discipulis
in multa abstinentia vixit. Ibi quia
ibi vinum nemo noverat nisi quem
infirmitas coegisset. Melior
habitus ibi peccatum erat plu
rime civitates de his episcopos e
ligebant. Cum quidam
sub nomine martyris coleretur a m
artino nil de eius vita vel
merito invenire posset quadam
die super sepulcrum stans ora
vit dominum ut quis esset vel cuius
meriti indicasset. conversus ad le
vam vidit umbram nigerri
mam stare. Qui cum a marti
no adiuratus dixit se latro
nem fuisse ob scelus percussum
esse. Continuo ergo martinus al
tare destrui precepit. legitur ergo in
dialogo severi galli discipuli
sancti martini ut multa supleta
sunt que in eius vita severus
dimiserat quod martinus quodam
tempore valentinianum imperatorem
pro quadam necessitate adiit. Qui
ille sciens eum velle petere que
ipse nolebat dari fores palacii

q̄ claudi fecit. ait martinus
semel itineri passus repulsam
cilicio obvolutus cinere consper
sus per unam ebdomadam cibi et
potus abstinentia macera
tur. Tunc monente angelo
ad palatium venit nullo se pro
hibente ad imperatorem usque
pervenit. Quem cum venien
te videret iratus quod fuisset ad
missus ei assurgere noluit donec
cellam regiam ignis operuit
ipsum imperatorem a parte posteriori
ignis succenderet. Tunc sancto mar
tinus assurgens virtutem divi
nam se sensisse confessus
est multumque ipsum complectens
et omnia antequam rogaret concessit
multaque munera obtulit. Set
martinus non accepit. In eodem
quoque dyalogo legitur qualiter tres
mortuos suscitavit. Cum esset
quidam iuvenis defunctus
fuisset mater eius pro resuscita
tione filii beatum martinum la
crimis exoraret ille in me
dio campi ubi erat innumera
bilis multitudo gentilium
genua fixit cunctis viden
tibus puer surrexit. Qua propter
omnes gentiles ad fidem
conversi sunt. Eidem quo
modo sancto obediebant insen
sibilia vegetabilia et in vegeta

bilia insensibilia sicut ignis
aqua. Nam cum in quodam
prophano ignem misisset in domo
proxima ad ferente agente
vento flamma ferebatur. Tunc
martinus super tectum domus
ascendens obvium se adveni
entibus flammis infuit. mox
que mira vi flamma torquetur
ut conflictus quidam conpugnan
tium inter se elementorum videretur.
Nam quedam cum periclitaretur
ut in predicto dyalogo legitur qui
dam negotiator. ut dum
taret exclamavit deus marti
ni eripe nos et statim tranqui
litas magna successit. Sic
vegetabilia. Nam in
quodam loco templum anti
quissimum diruisset arborem
pini dyabolo dedicatam vellet
excidere obsistentibus rusti
cis gentilibus. unus eorum
dixit si de deo tuo fiduciam
habes nos hanc arborem suc
cidamus. Tu illam suscipe
et si tecum est deus tuus ut di
cis evades. Quo annu
ente succise arbori iam ius
eum ibidem ligatum cadenti
signum crucis opposuit in
aliam partem rediens ru
sticos qui in tuto loco e
rant fere oppressit quo viso

uiua deo ad fidem conuersi
sunt. Irrationabilia quoque
alia ei pluries obedierunt
sicut legitur in predicto dyalogo.
Cum enim canes lepuscu
lum insequentes uidisset
imperat canibus ut animal in-
sequi desisterent. Mox illi
constiterunt quasi in uenis
suis uestigiis fixi man
serunt. Serpens quidam
cum flumen quoddam natan
do transiret. martinus ait
ad serpentem. In nomine domini
iubeo te redire. Mox se
ad uerbum sancti retorsit in ri
pam aliam transmeauit
et ingemiscens martinus
ait. Serpentes me audi
unt et homines me non audi
unt. Canis similiter
cum cuidam ex martini disci
pulis latraret ille ad eum
conuersus ait. In nomine mar
tini iubeo te obmutescere
canis continuo obmutu
it ac si linguam habuisset
abscisam. Fuit autem beatus
martinus multe humilitatis.
Nam leprosum quendam cunc
tis horribilem parisius ob
uiam habens ipsum osculatus
est atque benedixit statimque mun
datus est. In secretario quoque

residens numquam cathedra
usus est. Nam in ecclesia nemo
numquam illum sedere conspexit in
cathedra. Sedebat autem in
sellula rusticana quam tri
podem uocauit. Multe di
gnitatis quoque par apostolis dic
tus est et hoc propter gratiam spiritus
sancti que in eum specie ignis ad
robur descendit sicut fuit
in apostolis. Unde et apostoli frequenter
eum tanquam compatrem
uisitabant. Legitur enim in
predicto dyalogo quod quadam
uice dum martinus in cella
solus sederet et seuerus et gal
lus eius discipuli pro foribus ex
pectarent subito mirabili
concussi horrore plures in
cella audiunt insimul col
loquentes. De quo cum postmodum
martinum requisissent ille di
cam uobis. Et uos queso
nulli dicatis agnes tecla
et maria ad me uenerunt
non tantum illo die sed sepius
se ab eis confessus est uisi
tari petrum et paulum apostolum
a se sepe uideri perhibuit mul
te iusticie. Cum ei ab im
peratore nomine maximo inui
tatus fuisset et martino
poculum primo fuisset obla
tum spectantibus cunctis ut

post se regi tribueret p̄bro
suo dedit illum extimās
digniorē qui post se bibe̅t
bissꝫ ⁊ indignū iudicans
si aūt regē ut regis pxios̄
p̄bro ꝑtulissꝫ. mire paciē
tantā enī in oībꝫ paciam̄
ꝑualuit qđ cū eēt sūm⁹ sa
cerdos impune sepe a cl̄icis
ledebat̄. nec a sua eos ꝓp̄ hoc
caritate repellebat. Nemo
illū unquā iratū nemo
merentem. nemo ridentē. Nū
quā n̄ in illi⁹ ore n̄ xp̄c. nūq̄
in illi⁹ corde n̄ pietas. nisi
pax. n̄ mīa inerāt. Legi
quoqꝫ in p̄dc̄o dyalogo qđ
cū mārtin⁹ quadā uice in
ueste hyspida nigra ⁊ pē
dulo pallio circūtect⁹ sup
asellū ꝓcederet equus de ꝯ
uenientibꝫ expauescētis mi
litantes in ꝯtrā saltu p̄ci
piti se dederūt ⁊ mārtinū
arripientes ḡuit̄ ūbaue
rūt. Ille autē mut⁹ cedenti
bꝫ terga p̄bebat. Eo mag̃
illi furebāt eo q ille q̄si nō
sentiēs ūba illata eos dē
contempnere uidet̄. Ꝑtin⁹
aūt alia adeo humo fixa
p̄manebāt nec quātumcūqꝫ
flagellata uelut saxea ꝯ
moueri nō possent quousqꝫ

ad mārtinū redeuntes ⁊
pc̄ām suū q ignorantes ī
eū ꝯmiserunt confitente̅s
ille eis licentiā dedit et
gradu concito aliam pro
cesserunt. Tante assiduita
tis in orando ꝙ ut in legē
da dr̄ ꝙ nulla hora momen
tūqꝫ pteriit quo nō orōni
aut lectōni incumbet. In
t̄ legendū ⁊ opand⁹ nūq̄
aīm⁹ ab orōne laxabat.
Nam ut fabris ferrarius
moris ē. qui int̄ opandū
ꝑ quodā laboris leuamīe
in cudē ferit. Ita mārtin⁹
dū aliud agit ⁊ semꝑ orabat.
Quāle austeritatis in se
ipō. Refert enī seuerus
in ep̄la ad eusebiū q cū
mārtin⁹ in quodā suā dyo
cesim uenisset ⁊ clericis lectū
cū plimo stramine ꝑpars
sēt ⁊ ille idē requiescens in
suetā mollitiē ꝑhorresceret q
uippe qui nuda humo. u
no tm̄ cilicio supiecto cu
bare ꝯsueuerat. Itaqꝫ ꝑ mo
tus iniuria surgens stra
mentū oē piecit ⁊ se sup
nudā humū collocauit.
Circa uō mediā noctem
tota illa palea igne arse̅
dit ⁊ mārtin⁹ excitatus dū

erat temptaret. Sed requieret
ab igne capitur et eum iam ue
stimenta urunt. Rediens uero
ad solitum orationis confugium
et crucis emittentes signa
culum in eo ignis intactus
permansit et flammas sensit
rorantes quas male exper
tus erat urentes. ¶ Mona
chi qui excitati et currunt
et martinum quem iam con
sumptum putabant de medio
flammarum illesum educunt.
Multe compassiones erga
delinquentes quia omnes uolentem
penitere et passionis sinum
recipiebat. Nam et cum
dyabolus martinum reprehenderet
cum semel lapsis ad sinum
reciperet. Eidem respondit. Si tu
ipse o miserabilis ab hominum
infestatione desisteres et
peccato factorum tuorum peniteret. Ergo
tibi confisus in domino xpistum misericordiam
polliceret. Multe pietatis
ad pauperes legitur esse in predicto
dyalogo quia martinum in quadam
festiuitate ad ecclesiam ten
dentem pauper quidam nudus
secutus est. Martinus autem dya
cono precepit ut egentem
uestiret. Quod cum hic facere ille di
stulisset ingressus martinus
secretarium tunicam suam illi tri

buit et continuo ascendere iussit.
Cum igitur archidiaconus moueret
uerba ad solempnia peragenda
procederet ille de se loquens respon
dit se ire non posse donec pau
per uestem accipiat. Archi
diaconus uero non intelligens
quod cum extrinsecus capa tectus
esset ipsum nudum intrinsecus
non uidebat pauperem non ad
esse causatur. At ille mihi inquid ue
stis deferatur et pauper non deerit
uestiendus. Compulsus ille
ad forum uadit et v. argenteis
tunicam uilem et curtam que
dicitur penula quasi pene nulla. Ra
piens autem pedes martini i
ratus proiecit. Quam ille secre
to induit. Cuius manice usque
ad cubitum in longitudine
usque ad genu protendebat.
et sic missam celebraturus procedit.
Dum autem missam celebraret
globus igneus super caput eius
apparuit et a multis idem uisus
fuit. Huic autem miraculo
addit magister Jo. beleth quod
cum in missa manus ad dominum
ut moris est leuaret mani
cis lineis retro labentibus
cum non brachia eius essent g
rossa nec multum carnosa nec
prefata tunica protenderet non
usque ad cubitum remansit ut

eadem brachia nuda tunc
miraculose torquēs aurei
ꝯ gēmati deferunt ab an
gelis ꝯ brachia decent apꝑ
uit. Quem ē tholosam q̄
dam uice conspiciens eūn
glium inquid mādatū ista
ꝯpleuit. duas tunicas hū
it ꝯ unā nō hn̄ti largitum
ē. Jta ꝯ uos facē debetis. M
ulte ꝑtatis ē erga demōes
pellendos. Sepe enī ipōs de
mones ex hoīb; expulit. Le
git in pdc̄o dyalogo q̄ que
dam uaca a demone agitata
cū ubiq; seuiēt et multos cō
fodēt ꝯ uisus martinū ꝯ socios
in itinē furibunda ꝯ cūrēt
ille manu eleuata ipā sistē
iubet. Q in mobili ꝑmanē
te uidet demonē dorsum
illi insedentē. Quē inc̄pās
discede inquid funeste ꝯ in
noxium a lāgitate desistēt
Quo ꝑtinus discedēte uac
ca ad pedes eius ꝑstrnit et
ad eīꝰ imꝑium cum oī man
suetudine ad ḡgem suum
rediit. Multe subtilita
tis erga eos cognoscendos.
Demōes eī ita ōꝯ ꝑspicabi
les redebant ut apte ab ipō
sub quocū; ymagine uidē
r. Nam in tᵃ dū demon in
uis ꝑsona ꝑlinq; mcurii
aliq̄ deueneīs ul' minue:
transfigratū se eī uultib; offe
rebat quos ille ōs suis nōi
bus increpabat mercuriū maxīe
patiebat infestum iouem
brutū atq; ebetem ēē dice
bat. Quadā ē die dyabolꝰ i
forma regis ꝑpura ꝯ dia
demate ꝯ aureis caligis or
natus sereno ore letaq; facie
s' apparuit. Cumq; diu ambo
tacuissent agnosce inquid
martine quē colis x̄. ego sū
descensurꝰ ad tās ꝑus me
t' manifestāe uolui ad h̄ cū
ad huc martinꝰ ad miranꝰ ta
cēēt rursꝰ ait. martine cū du
bitas crede cū me uides x̄ ego
sū. Tunc ille a spū sc̄o doctꝰ
ait. Dn̄s ihc xp̄c nō se ꝑpu
ratū ꝯ diademate renitēn
te uenturū ēē ꝑdix. Ego xpm
n' in eo hītu ꝯ forma q̄ passꝰ
ē n' crucis stimata ꝑferēte
uenisse uideo nō credam ad
hanc uocem ille disparuit
ꝯ totā cellam fetore cōple
uit. Martinus ḡ obitū suū
longe an ꝑsciuit que ē fribꝰ
reuelauit. intēa ꝯdacense
diocesim ad sedande discor
die uisitauit. ꝑgens ḡ ui
dens mgens in flumine piscībꝰ

insidiantes et quos capiē
tes formā inquid hic dr̄ mo
nū ē. Insidiatur incautis
capiunt nescientes capt
os deuorant saturari qz
nequeunt deuoratis. In
perat ergo ut relicto gurgite
desertas petant regiones
statimq; grege facto mon
tes siluasq; petierunt.
In illa ergo diocesi aliq̄ diu
commorat uiribz corporis
cepit destitui et discipulis
indicat se resolui. Tunc
oīs flentes cur nos in
quiunt pater deseris aut
cui nos desolatos relinquis
inuadent eni gregem tuum
lupi rapaces. Et ille eorum
motus fletibz flens ipse
sic orauit. Dñe si adhuc
populo tuo necessarius nō recuso
laborē fiat uoluntas tua.
Dubitauit eni pene quid
mallet quia nec eos deserere nec
a xpo uolebat diutius separari.
Cumq; cū aliq̄ diu molestia
febrium teneretur et discipulis ro
garent ut in lectulo suo uel
in cilicio et cinere decumbebat
stramentum aliq̄ poneret. Non
decet inquid filii xp̄ianū nisi
in cilicio et cinere mori. Ego
si uobis exemplum relinquo ipse pec

cauit. Oculis ac manibus
in celum semper intentus
inuictum ab oratione spiritum nō re
laxabat et cū supinus semper
iaceret et presbiteri rogarent ut
corpus cumulū mutatiōe
lateris releuaret. Sinite in
quid fratres sinite potius celum
respicere quam terram ut spiritus ad
celum dirigatur. Et hoc dicens ui
det dyabolum assistere. Quid hic
inquid adstas cruenta be
stia nichil in me funestum re
pies abrahe me sinus recipiet
et in hac uoce anno dm̄ .CCCC.
et xlvi. uite eius. lxxx. spiritum
deo reddidit. uultusq; eius
tamquam iam glorificatus res
plenduit. ac chorus angelorum
ibidem continentes a multis audi
tus fuit ad eius transitum
pictaui et turonici con
uenerunt. ibiq; magna altercatio
orta est. Dicebant eni pictaui
noster est monachus nos requiri
mus commendatum quibus illi no
bis est ablatus nobis a deo do
natus. Nocte ergo media pic
taui omnes penitus sopiuntur. et
sic a turonicis per fenestram
electum per ligerim nauigium ad
urbem turonicam cū magno
gaudio deportatur. Beatus
seuerinus coloniensis epūs

cū die dn̄ica loca sc̄a post ma
tutinas more solito circu
ret illa hora qua uir scūs
obiit. Anglos in celo cantā
tes audiuit uocatumq; archi
diaconē interrogat si aliqd
audiret. Et cū se nil audiē
diceret ep̄c ut diligent᷑ ascolta
ret mouēt cepit rursum col
lum extendē aures erigē
et sup sum̄ articul' baculo
sustentante stare. Qz cum
ep̄c p eo orassz quasdā in ce
lo uoces audire se dixit.
Cui ep̄c dn̄s m̄s martin᷒ ē
qui e mundo migrauit & nc̄
eum angli. in cel' deferūt. de
mones aūt auferr̄e q̄ eū
retinē uoluerūt. Qz nich
suū in eo reperientes confusi
recesserunt. Archidiacon᷒
ḡ diem et horam notauit et
tūc martinū migrasse cogno
uit. Seuerius q̄ monach᷒
qui uitam ei᷒ scripsit cū post
matutinas leuit᷑ obdormi
ssz. sic ip̄e in qdā ep̄la testa
t sc̄o martin᷒ albus indut᷒
uultu igneo stillantibus
oclis crine ꝑpureo tenēs libr
in manu dextra q̄ᵉ de uita
ei᷒ idē seuer᷒ scripsat eidē appa
ruit. Et ūqz ip̄s benedictuz
in celis ostendē xᵐ uideret

et cū eo ascendē cupet euigi
lauit. post h̄ aūt uenien
tibz eadē nocte scm̄ marti
nū migrasse audiuit eo
quoqz die sc̄o ambr̄ mediol
ep̄c missā celebrans sup
altare int᷑ ꝓphiam et ep̄lam
obdormiuit et cū nllus eum
excitare ꝑsumeret et subdia
conus ñ ip̄o in ueniente ep̄lam
nō audiēt legē translactis
duaz ul' trium horaz spaci᷒
excitauerūt eū dicentes. Iam
hora ꝑterit et ꝑpls uald' lap
sus expectat. Iubeat dn̄s m̄
ut clericus ep̄lam legat. Ad
quos eī nolite turbari fr̄ē ei
martin᷒ ad dn̄m migrauit
et ego eius funeri obsequiū
ꝑbui. Qz ultimā orōnem
uobis excitantibz exple nō
ualui. Tunc illi diem et horā
notantes inuenerūt scm̄
martinū cū ep̄c in missa dor
miēat migrasse ad celū. Ca
pum eius ut ait Io. beleth.
reges francie in ꝑlus por
tare consueuerūt. Vñ ip̄s ca
pe custodes capellā dicebāt᷑.
Post morte aūt ei᷒ āno. lx.
iii. cū bt̄o ꝑpetuus ei᷒ eccam
magnifice ampliassz et in eā
corp᷒ ei᷒ transferre uellz semel
et bis et tercio ieiunus et uigilus

in sistentes sepulcru eius
nullaten moue potuerunt. Cu
uellent dimitte. Quida
senex pulcherrimu ei apparuit
dicens usq quo tardatis non
uidetis scm martinu paratu
iuuare nos si manus apponitis.
Tunc ille cu eis manus suppo
suit et cu summa uelocitate se
pulcru leuauerunt in locou u
ni colr posuerunt. Senex aut
ille post h nusq comparuit. Hec
translato in mense iulii celebra
t. Fert quoq q tunc duo socii
erant quos un erat cecus et
alt contractus aut contractus
ferebat. Et contractus cecu uia
monstrabat. Cu q tali men
dicantes multa pecuniam acq
rebant audientes nos q corp
sci martini multos sanabant
in firmi cu in translacone corp
ecclesie cu processionali ducet
timere ceperunt ne p eadem corpu
iuxta domu in q manebant
duceret et et ipi forsitam curar
entur nolebant ei sanitatem
consequi ne perdet lucra consuet
sui qua ppt de illa terra fugi
entes se ad aliam transferebant
p quam corp nequaquam duci puta
bant. Dum aut fugerent corpi
ei ex improuiso obuiauerunt
et q de multa bona pstat in
urtis ambo q eos uoluntate
continuo sunt curati. Lz deli
plurimu contristauerit. Ambr aut
de beato martino sic ait beatus
martin prophani erroris tem
pla destruxerunt. Vexilla pi
etatis erexit mortuos susci
tauit ab obsessis corporibz demo
nia seua exclusit ac uariis
laborantes langoribz salu
tis remedio subleuauit. O
in perfectus inuentus est
ut xpm texisset in paupe et
ueste quam egenus acceperat
mundi dnm induisset. O fe
lix largitas que diuinitatem opa
O clamitis gloriosa diuisio que
militem texit regem oi extia
bile domini q uestire meru
it deitatem digne huic con
fessionis tue premia contuli
sti. digne ei arrianorum subia
cuit feritas digne amore i
martini persecutoris tormenta
non timuit. Quid erit pro bo
ne integri corpis recepturus
qui p quantitate uestis exigue
uestire dnm meruit et uide
re sperantibz contulit medicina
ut alios supplicatoibz alios
uisu saluaret. De sco Bri
cio epo.

Bricius sci
martini diacon eiq pli
mi emul multa eide sco con

uitia inferebat. Quadam
cu quidam paup martinu
requireret dix ei bricius.
Si illu deliru quers p'spi
ce cuiuius ille e ei qui qi am
ens celum respicit. Cum g
paup a martino que petieat re
cepiss uir scs bricium ad se
uocauit dix an ego e delirus
uidor brici. Q cu ille p'uecu
dia se dixisse negaret ait mar
tinus no ne aures mee ados
tum o erant qu hoc eminus loque
baris am dico t q ad no obti
nui ut tu m epatu succedas
ad usa passur. Q bricius au
diens ridebat. no ne u'm dixi
istud deliru ee. Post mor
tem g sci martini bricius in
epm e electus. Q u deinceps
orom uacabat. 7 lz ad huc sup
bus tu corpe castus erat. Anno
a epatus sui. xxx. Mulier
quedam religiose uestita que
eius uestimenta lauabat con
cepit 7 filiu pepit. Tunc ois
pplo cu lapidib ad eius ianu
am cogratus e dicens. Diu pi
etate sci martini luxuriam tua
dissimulauim. s; iam neq
qua pollutas man osculari
ualem. Illo aut iuult hec ne
gante 7 pplo affirmante ad
ducite ait ad me infantem

Quo allato cu. xxx. eet
diez. dix ad eu bricius adiu
ro te p filiu di ut dicas cora
omib si ego te genui. Et ille
no tu inquid es pr meus pplo u
gente ut quis eet pr tuus re
quiret. Ille ait. Non ei lz me
cu feci q ad me ptinuit. pplo
aut hec totu magicis artib
attribuebat dicens nequaq
nob pastoris fls noie dnabis.
Tunc ille p' sui purgatione pru
nas ardentes us ad tubam
sci martini cunctis uidentib
deportauit. pietitis q prunis
uestis ei illesa apparuit 7 ait sic
hec uestimentu a prunis man
sit illesu. s corpus meu a co
tactu mulieris e mudu. pp a
adhuc no credente scm brician
contumelius 7 iniuriis affici
unt 7 a sua dignitate eiciunt
ut ub qd scs martinu dixit
impleret. Tunc bricius fles
papam adiit 7. vii. annis ide
pmanes quicq in scm mar
tinu deliquerat penitedo dele
uit. pplo aut iustinianu p
fec. 7 roma c brician misit ut
epatu s c bricium defensaret
Quo cu tendet mauritatem
u'gellensi uitam finiuit et
armeniu loco eius pplo ois
p'fec. Septimo g anno bricius

cum autem postea rediens sexto ab
urbe turonica miliario hospi
tium accepit. et infirmatus eadem
nocte spiritum exalavit. quod de
bricius per revelationem cogno
scens ait suis ut surgerent
et secum ad tumulandum turonen
sem episcopum properarent. Cum a
bricius civitatem per unam ma
ingrederetur. ille per aliam mortuus
efferebatur quo sepulto sanctus bri
cius suam accepit sedem et vii
postmodum annis presidens et
vitam laudabilem ducens
xlvii anno etatis sue in
pace quievit. De nomine.

lene lilium

Cecilia quasi celi lilia.
vel cecis via vel a celo et
lia vel cecilia quasi cecitate ca
rens. vel dicitur a celo et leos quod est
populus. Fuit enim celeste lilium
per virginitatis pudorem. vel dicitur
lilium quia habuit candorem mundi
cie. virorem conscientie. odorem
bone fame. Fuit et cecis via
per exempli informationem.
celum per iugem contemplationem.
lyam per assiduam operationem. vel
dicitur celum quia sicut dicit ysidorus celum
philosophi volubile rotundum et
ardens esse dixerunt. Sic et ipsa
fuit volubilis per operationem sol
licitam. rotundam per perseve
rationem. ardens per caritatem
succensam. cecitate carens per
sapientie splendorem. Fuit enim celum
populi quia in ipsam tamquam in celum
spirituale populus ad imitandum in
tuetur solem lunam et stellas. i.
sapientie perspicacitatem fidei ma
gnanimitatem et virtutum
varietatem. De sancta cecilia.

Cecilia virgo
clarissima ex nobili ro
manorum genere exorta et ab ipsis
cunabulis in fide christi nutrita ab
sconditum semper evangelium christi
gerebat in pectore et non diebus
ac noctibus a colloquiis divinis
et oratione cessabat suamque virgini
tatem conservari a domino exorabat.
Cum autem cuidam iuveni nomine
valeriano desponsata fuisset et
dies nuptiarum instituta esset.
Illa subtus ad carnem cilicio erat
induta et desuper deauratis
vestibus tegebatur. Et cantantibus
organis illa in corde suo soli
domino decantabat dicens fiat domine
cor meum immaculatum ut non
confundar. et biduanis et tridu
anis ieiuniis orans commendab
at domino quod timebat. Venit autem
nox in qua suscepit una cum
sponso suo cubili secreta silen
tia et ita eum alloquitur. O dul
cissime atque amantissime iuve
nis est misterium quod tibi confitear

si mox te inuitatus asseris
tota te illum obseruantia cu
stodire. Jurat ualerianus
se id nulla ratione detegere in
nulla prodere ratione. Tunc
illa ait angelum dei habeo
amatorem qui nimio ze
lo custodit corpus meum.
hic si uel leuiter senserit quod
tu me polluto amore con
tingas statim feriet te
et amittes florem tue gratis
sime iuuentutis. Si autem
cognouerit quod me sincero
amore diligas ita quoque
diliget te sicut et me et ostendet
tibi gratiam suam. Tunc ualeria
nus nutu dei correctus ait.
Si uis ut credam tibi ipsum
angelum tibi michi ostende et si
uere probauero faciam quod
ortaris. Si autem uirum alium
diligis te et illum gladio fe
riam. Cui cecilia dixit. Si
in deum uerum credideris et te
baptizari promiseris ipsum ui
dere ualebis. Vade ergo in terci
um miliarium ab urbe uia
que appia nuncupatur et pau
peribus quos illic inuenies
dices. Cecilia me misit ad
uos ut ostendatis michi sanctum
senem urbanum quoniam ad ipsum
habeo secreta mandata que pro

feram. Hunc dum tu uide
ris indica ei omnia uerba mea
et postquam ab eo purificatus
fueris et redieris ipsum angelum
uidebis. Tunc ualerianus
pergit et secundum signa que acce
perat sanctum urbanum episcopum inter
sepulcra martirum latitan
tem inuenit. Cumque ei omnia
uerba cecilie dixisset ille ma
nus ad celum expandens
cum lacrimis ait. Domine ihesu christe
seminator castitatis consilij
suscipe seminum fructus quos
in cecilia seminasti. Domine ihesu
christe pastor bone cecilia fa
mula tua quasi apis tibi ar
gumentosa deseruit. Nam
sponsum quem leonem ferocem
ad te quasi agnum mansuetis
simum destinauit. Et ecce
subito apparuit senex quidam
niueis uestibus indutus
tenens librum aureis litteris
scriptum quem uidens ualerianus
pre nimio timore quasi mortu
us cecidit et a sene leuatus
sic legit. Unus deus una fi
des unum baptisma. Unus
deus et pater omnium qui super omnes
et per omnia et in omnibus nobis. Cum
hoc legisset dixit ei senior cre
dis ita esse an adhuc du
bitas. Tunc ille exclamauit

dicens: nō ē aliud q̄ uerius
dici possit sub celo. statim
q̄ illo disparente ualerianꝰ
a s̄cō urbano baptisma sus
cepit ꝛ rediens ceciliam cū
anglo loquente in cubiculo
inuenit. Angls aūt duas
coronas ex rosis ꝛ liliis in
manu hn̄s ꝛ unā cecilie et
alterā ualeriano tradidit
dicens. Istas coronas imma
culato corde ꝛ mūdo corpe cu
stodite. q2 de padyso dī eas
ad uos attuli ne nūq̄ mar
cescent. nc odorē amittent. nec
ab aliis quib3 castitas nō pla
cuit uidi poterūt. Tunc āt
ualeriane q2 utile consilio ē
didisti pete q̄ cumq3 uolueris
Cui ualerianus nl' m' in hac
uita extitit dulcius frīs mei
affcū. peto g̃ ut ꝛ ipse meā
ueritatem agnoscat. Cui an
gls placet dn̄o petitio tua
ꝛ ambo cū palma martirii
ad dn̄m uenietis. Post
h ingressus tiburtius frī ua
leriani cū nimiū rosarū sen
sisset odorē dix mirror h tpr̄e
roseus h odor ꝛ liliorū inde re
spirat. Nam si ip̄as rosas
ul' lilia in manib3 meis te
nerē. nc sic poterūt odoramē
ta tante m suauitatis in
fundere. confiteor uob' ita sum
refectus ut putē me totum
subito innouatū. Cui ualeri
anus coronas hēm' quas tui
oculi uidē nō ꝑualent floreo
colore ꝛ niueo candore inan
tes ꝛ sicut me interpellante odorē
sensisti. sic ꝛ si credideris uidē uale
bis. Cui tiburtius. In sompnis
h audio an in ueritate ista
cū loqueris ualeriane. Cui ua
lerianus. In sompnis usq3 mō fu
imus. sz iam nūc in ueita
te manem'. Ad quē tiburtius.
Vn h nosti. ꝛ ualerianꝰ angls
dī me docuit quē tu uidē po
tis si purificatus fueris ꝛ in
oib3 ydolis abrenūtiaueris
Huic miraculo de coronis ro
sar. ambr. atestat. ꝛ in pfatio
nib3 s' dicens. Sca cecilia sic
celesti ē dono repleta ut mā
tirii palmā assumeret ꝛ ipm
mūdū ē cū thalamis execrata
testis ē ualerianꝰ coniugii
ꝛ tiburtius pcātā confessus dn̄o
angelica manu odoriferis flo
rib3 coronati. Viros uirgo dux
ad glam mūdus agnouit q̄
ualet deuotō castitatis. hec
ambr. Tunc cecilia euident
ostendit ei oīa ydola eē insen
sibilia ꝛ muta. Ita ut tiburti
reddet ac dicet. Qui ita non

ĉdit pectus ē. Tunc cecilia os
culans pectus eius dix' frater
or hodie te meū cognatū ēe.
Sicut eī amor dei fr̄em tuū m̄
coniugem fec'. Ita m̄ cognatū te
contemptus faciet ydolor'. Vn̄ vade
ḡ cū frē tuo ut purificatōnē
recipias ⁊ angelicos uultus
uide' ualeas. Dix' tiburtiu'
fr̄i suo obsecro te fr̄ ut m̄
dicas ad quē ducturus es. Cui
ualleriānus ad ūrbanū ep̄m.
Cui urbanus tiburtius
de illo urbano dicis qui to
ciens dampnatus ē ⁊ ad
huc in latebris commorat'.
H' si inuentus fuit ē'mabit.
Et nos illis flammis parit'
inuolueuimur ⁊ dū querimus
diuinitatem latentē in cel'.
incurrimus furorē exurentē
in t'ris. Cui cecilia si h' sola
eēt uita uiūta h'o p'dē time
remus. Est aūt alia melior
quā nūq̄ amittit' quā nob'
dei filius enarrauit. oīa enī
que fc̄a sunt filius ex p̄re ge
nitus condidit. vniūsa aūt
que condita sūt ex p̄re pro
cedens sp̄s animauit. hic
ḡ filius dei in mūdū ueniens
u'b' ⁊ miraculis aliā uitā
ēe nob' mōstrauit. Cui ti
burtius certe unū dm̄ esse

asseris et quō et mūc tres ēe
testaris. Rndit cecilia. Sicut
in una mēa hoīs sapia sunt tria.
s. ingeniū. memoria. et in
tellectus. Sic ē in una diuinitatis
eēntia tres psone ēe possūt.
Tunc cepit eidē de aduentū
filii dei ⁊ passione p̄dicare ⁊
multas cogitarittes ipi' pas
sionis ostendere. Nam ideo
inquid filius dei ē tentus
ut genus hūanū diuinitat'
pc̄ō detentū bn̄dictus. ma
ledr' ut h'o maledictus bn̄
dc̄ōnē conseqt'. illud' mise pa
tit' nō h'o ab illusione dmo
nū libāt'. Spineā coronā
accep' in capite ut anb' sen
tentiā aufferret. capitalē
fel suscep' amar'. ut sana
ret hoīs dulce gustū expo
liat' ut pentū nr̄m nudi
tatim opiat. In ligno suspē
dit'. ut ligni p'uaricatōnē
tollat. Tunc tiburtius fr̄i
suo dix' miserere mei ⁊ p'duc
me ad hoīem dei ut purificatō
nē accipiā. Ductus ḡ ⁊ puri
ficatus angelos dei sepe ui
debat ⁊ oīa que postulabat
p'tinus obtinebat. Valleri
anus ḡ ⁊ tiburtius elēis in
sistebant ⁊ scōr' corp' quos al
machius p'fectus occidebat

illusionē

sepulture tradebant. Quos
almatius ad se uocans cum
plus scelerib; dampnatos
sepeliebant inquisiuit.
Cui tiburtius utinam illorum
fui essem quos tu dapna
tos apellas. Qui contemp
serunt quod uidetur esse et non est
et inuenerunt illud quod non uidetur
et est esse. Cui prefectus quid
nam est illud et tiburtius: Quod
non uidetur esse non est. est esse quod in hoc
mundo est quod homines ad non esse
producit. Quod uero non uidetur esse
et est. est uita iustorum et pena
malorum. Cui prefectus non puto
te quod mente tua loqueris.
Tunc iubet astare ualeri
anum dicens ei. Quoniam non sani
capitis frater tuus tu saltem
poteris dare responsum. Cui ualerianus con
stat ei plurimum nos errare
quod gaudia respuitis et omnia
inimica gaudia affectatis.
Tunc ualerianus se uidis
se ait. glaciali tempore dum ad
uenisset gloriosi fructus labor
gaudentibus illis qui puta
bant. Nam ceperunt flere
qui uidebant urbanitatem sue
mie. nos quidem ignominiam
et laborem. In futuro autem recipi
emus gloriam et eternam mercedem.
Vos autem nisi transitorium
habetis gaudium. In futuro autem
eternum recipietis interitum.
Cui prefectus ergo nos inuic
tissimi principes eternum ha
bebimus luctum et uos persone
uilissime perpetuum posside
bitis gaudium. Cui uaLeri
anus homunciones estis
non principes tempore uestro nati
citius morituri et deo rationem
plus omnibus reddituri. Tunc
prefectus cum ulterius contineri
moram. offerte dixit liba
mina et ille si ascendit. Sci
Respondunt nos deo nostro sacri
ficium exibemus quibus prefectus.
Quod est nomen eius. Cui ualeri
anus nomen eius inuenire non
poteris et si pennatus uolueris
prefectus. dixit ergo in pretium
nomen dei non est. Cui ualerian
nomen est homicidie et stuprator
is ad quam almachius. Ergo tot
mundus errat et tu cum fratre
tuo uerum deum nosti ualerianus
Respondit nos soli non sumus. sed
innumerabilis multitudo hanc
sanctitatem recepit. Traduntur igitur sancti
in custodia maximi. Quibus
ille ait o iuuentutis flos
purpureus. o germanus fraterni
tatis affectus quo ad mortem qui
ad epulas festinatis. Cui
ualerianus ait. si cognitur

se p̄mitteret gl'am aīaȝ eoȝ
post mortē uidēt. Et maxi
m̄ fulm̄ibȝ igneis ↄsumat.
Sȝ nō illū solū dm̄ confitē
quā adoratis. Sȝ contingat
qđ dicitis. Ipē ḡ maximū
ↄ oēȝ familiā eī. ac vniūsi
cāmifices crediderūt ↄ a scō ur
bano illuc oculte uenerūt
ↄ baptisma susceperūt. Jgi
dū aurora finē daret ceci
lia exclamauit dicēs. Eya
milites xp̄i abiicite opa tene
braȝ ↄ induamini ārma luc̄.

Quarto ḡ miliario ab urbe
sci ad statuā iouis ducunt̄
ↄ dū sacrificare nollent pa'it̄
decollant̄. Tūc maximus cū
iuramento asseruit se in hora
passionis eoȝ anglos uidisse
fulgentes ↄ aīās eoȝ q̄si
ūgines de thalamo exeun
tes qās in gremio suo in celū
angli detulerūt. Almacius
uō audiens maximū xp̄i
anū ↄ affectū eū plūbatis !
tam diu cedi fec̄. quo usȝ
spm̄ exclusit. Cui corp̄ scā
cecilia iuxᵃ ualeriānū ↄ ti
burtiuȝ sepeliuit. Tūc al
matius amboȝ facultatēs
cepit inquirē ↄ cecilia tan
q̄m ualeriānā ↄiugē corā se
fec̄ astarē. Jussitqȝ ut ydolis
ymolarēt aut snīaȝ mortis
acciperet. Cum aūt ad h ab
apparitoribȝ urgēt̄ ↄ illi uehe
mēt̄ flerent eo qđ puella
tam decora ↄ nobilis ultro
se morti tradēt dix̄ ad eos. Hij
boni iuuenes nō ē m̄ iuuē
tute pdē. Sȝ mutare date
lutum ↄ accipe auȝ date ui
le habitaclm ↄ accipe p̄ciosū.
date angulm ↄ accipe foȝ p
lucide. Si quis p nūmo so
lidos daret nō ne uelocius
festinaretis. Ds aūt q ac
cipiunt simplū reddit cēte
plum. Creditis huis q̄ dico
Et illi cōdixit xp̄m uerum eē
dm̄ qui talem possidet fa
muliam. Vocato ergo urba
no epo. CCCC. ↄ amplius bap
tizati sūt.

Tūc almacius
scām ceciliam ad se uocās
ait. Cuius ↄditōnis es. Et il
la ingenua sūȝ ↄ nobilis.
Cui almatius dix̄. Ego te
de religione interrogo. Et
cecilia interrogatō stultū
sumit initiū que duas rn
siones unā putat inquisitō
ne ↄcludi. Cui almatius.
Vn̄ ē tanta psūptio r̄n
dendi. At illa de passa est
aūt circa annos dn̄i. CC.xxiiij. te
pore alexandri imperatoris.

Conscientia bona ꝯ fidem
nō ficta. Cui almatius ig
noras cui͛ potestatis sum. Et
illa potestas ūra ē q̄ī in tac
ta uentrē repletus quem
si acus pupugit oīs protin͛
rigor pandetis sat ꝯ quicq͛d
in se rigidus hr̄e cernit incu
uatus. Cui almatius obi
iurius cepisti ꝯ in iuriis ꝑ
seuerās. Cecilia r̄ndit in
iniuria nō dr̄ ꝗ qd̄ iūb fall
entib; irrogat᷑. Uel aut in
iuriam doce q̄ de falso locu
ta sum. aut se ipm̄ corripe ca
lumpniaꝫ inferentē. Sꝫ nos
scientes scm̄ dī nomē oīo ne
gare nō possum͛. Melius ē
ēī feliciť mori q̄m infeliciť
uiuē. Cui almatius ut q͛d
cū tanta supbia loqueis. ꝯ
illa nō ē supbia s; constātia.
Almatius dix᷑. Infelix igno
ras q̄ uiuificandi ꝯ mortifi
candi mich͛ ē tradita potesta᷑
ꝯ illa ꝗ ueritatē publicā pro
bo te mīs᷑ ēē mētitū. Uitam
eñ uiuentib; tollē potes mor
tuis ā dare nō potes. Es ꝗ
minist᷑ mortis nō uite. Cui
almatius iam depone amii
ciciam ꝯ sacrifica diis. Cui ce
cilia nescio ubi oculos amisistis.
Nam quos tu dēos dicis oēs
nos saxa uidem͛. Mitte ꝗ ma
nū ꝯ tangendo disce q̄ oculis
nō uales uidē. Tunc iratus
almatius eam iussit ad do
mū suā adduci ꝯ ibi tota
nocte ꝯ die iussit eam in bul
lienti balneo ꝯcremari. Que
q̄ī in loco frigido mansit nec
modicū saltem sudoris ꝑsen
sit. Quod cū audisset almati͛
iussit eam in ip̄o balneo de
collari. Quā spiculator ter ict
ib; in collo ꝑcussit. Sꝫ tn̄ ca
put eius amputarē nō potu
it. Et q̄ decretum erāt ne quar
tam ꝑcussionē decollandus
acciperet semiuiuentē cruentū
carnifex deliquid. ꝑ triduū
aūt sp uiuens oīa que hēbat
pauperib; tradidit et oēs quos
ad fidem conuītit urbano ep̄o
ꝯmendauit dicēs. Triduanas
mihi inducias postulauit ut
os tue bētitudini ꝯmēdarē
nē et hāc domū meā i ecclam
ꝯsecrarentes. Scūs aūt urban͛
corp͛ ei͛ int᷑ ep̄os sepeliuit et
domū suā in ecclam ut roga
uerāt ꝯsecrauit. De sco clemente.

Clemēs dcs̄
Cacleos qd̄ ē glīa ꝯ mens
q̄ī gloriosa mens. Habuit eñ
mētē gloriosam. s. ꝑ̄ugatam
ab omī sorde ornatam omā

virtute et decorata omni felicita
te. vel dicitur a clementia quia clem
ens et mitis valde fuit.
vel sicut dicitur in glosario: clemens
iustus dulcis maturus pius. Iu
stus in actione. dulcis in ser
mone. maturus in conversatione
pius eius vita. Ipse in suo itin
erario conscripsit maxime usque ad
illum locum in quo quali beato
petro in pontificali successi
sit; ostendit eam ex eius gestis
quam communiter legitur sumitur. *De sancto Clemente papa.*

Clemens episcopus ex
nobili romanorum
prosapia ortus est. pater eius faustinus
mater eius mentiana nuncupata
est. habuitque duos fratres quorum unus
faustinus et alter faustus dicebantur.
Cumque matidiana mater
eius miram corporis pulchritudine pol
leret. frater viri sui libidinoso a
more in eam vehementer exar
sit. Cum eam cotidie mole
staret et ipsa ei nullatenus assen
tire vellet. viroque suo hoc reve
lare timeret. ne inter duos fratres
inimicitias suscitaret. Cogita
vit per aliquod tempus se a patria absen
tare donec illicitus amor con
quiesceret quem aspectus sue pre
sentie inflammarat. Ut autem hoc
a viro suo obtinere vellet somp
nium callidum confixit quod in hunc modum
viro retulit dicens. Ecce quidam
in pervigilio astitit mihi preci
piens ut confestim cum duobus
geminis scilicet faustino et fau
sto ex urbe discederem et tamdiu
abessem donec in reditum ipse im
peraret. Quod si non facerem simul
cum omnibus liberis interirem. Quod
vir audiens vehementer expa
vit ac uxorem cum duobus
et familia multa athenas
misit ut ibi maneret et
filios faceret erudiri. minorem
autem filium scilicet clementem cum esset
annorum .v. secum pater in solatium re
tinuit. Cum autem mater cum fi
lius navigaret nocte quadam — matidiana
navis naufragium pertulit et
mater sine filius a fluctibus eiecta
super quoddam saxum evasit que
duos natos perisse considerans
pre nimio dolore in mare profundum
se precipitasset nisi saltem corpora eorum cada
vera se reperturam speraret. At
ubi nec vivos nec mortuos re
perire non posse cognovit. Cla
mores et ululatus maximos
dabat. manus suas morsibus
lacerabat. nec ullam consolationem
ab aliquo recipere valebat. Cui
cum multe mulieres astarent que
sua infortunia eidem narrarent
et illa ex hoc consolationem non reciperet
affuit quedam mulier inter ceteras que

uir suũ ad olescẽtẽ ꝯ n
autã in mãi ꝑisse asseru
t et ob sui amorẽ post mod
nulles recolauit. Recep
ta g̃ qualicũꝫ consolo͛nẽ
apd͛ ipãm manebat et co
tidianũ uictũ suis mãib;
acquirebat. Sꝫ nõ multo
p᷒ manus ei͛ quas crebris
morsib; lacerauerãt sũi sen
siu ꝯ mortue ado sũt effc̃e
ut hus ullaten᷒ oꝑãi po
ssꝫ. Jlla ã que eam susce
pat palisim incurrit et
delecto surgẽe nõ ualebat
Sicqꝫ matidiã mendicãe
ꝯpellit. ꝯ ipĩa cũ hospita
ex hus que inueñe potãt
pascebat. Completo g̃ an
no quo matidiana cũ libris
discessit et pr̃ia misit athe
na nũtiant uir ei͛ ut re
quirerent ꝯ quid agẽnt i
timarẽt. Sꝫ qui missi fue
rant nllaten᷒ redierunt.
Demqꝫ cũ alios misisset
ꝯ illi reuitentes se nullũ
uestigiũ inde repisse nar
rarent. Clemtem filium
suũ sub tutorib; d͛eliquid. ꝯ
ip̃e ad quẽndũ uxorem cũ
filiis nauẽ ascendit. Set
nũme redut. Viginti g̃
annis clemẽs orbat᷒ stetit

n̉ de pr̃e ul͛ m̃re ul͛ filiis; aliqd
inditũ inuenire potuit. Ip̃e
aũt clemẽs studio littaꝝ se
contulit ꝯ sũmũ phye apicẽ
apphendit. Desidabat ã uehe
mẽt ꝯ studio se querebat quali͛
ẽ aĩe in mortalitatis ꝑsuadẽi
possꝫ ad h᷒ ph͛oꝝ scolas frequẽt
adibat. ꝯ si quid͛ qd͛ in morta
lis eẽt obtinebat gaudebat
Si quã uõ qd͛ in mortalis eẽt
concludebat͛ tristis discedeb
at. Demqꝫ cũ barnabas romã
uenissꝫ ꝯ fidem xp̃i p̃dicaret
ph͛y eũ tanq̃m insane ꝯ amẽ
te derĩdebant. Vñ ꝯ quidã qui
fm quosdã. Fuit clemẽs
ph͛s qui eũ sic alii ph͛y deri
debant ꝯ ei͛ p̃dicatõnẽ ꝯtẽp
nebat talem qõem p̃ deĩsu
barnabe fec͛ dicẽs. Cum culex
al͛ sit exiguũ quid ẽ qd͛ sex
pedes ht̃ ꝯ insup palas possi
dꝫ. Elephans aũt cuꝫ sit
in mane al͛ neqꝫ alas possid;
ꝯ tñi. iiij. pedes ht̃. Cui bar
nabas stulte tue qõni rñdẽ
facile possem seueritatis cã
discend͛ quẽ inderis. Sꝫ nũc
de creatulis uob͛ dicẽ aliquid
absdũ ẽ. Cum a uob͛ creaturã
ꝯditor ignoret. qꝫ eũ creatorẽ
nõ cognoscatis iustũ ẽ ut
in creaturis erratis hoc ubi ũ

cordi clemētis ph'y ualꝰ sit
ita qꝰ fidem x̄ a barnaba istē
tus recep̄ ꝛ in iudeam ad pe
trum post modꝰ ꝑrexit q̄
ille de fide x̄ instrux̄ ꝛ aīe ī
mortalitate euident̄ edocuit
Eo tp̄e sy mō magꝰ duos dis
cip̄los h̄ebat · s · aquila ꝛ ni
ceta qui eiꝰ fallacias agno
scentes eū reliquerunt
ꝛ ad petrū ꝯfugerūt eius
discipli sunt effecti · Cū ā
petrus clementē de sua int̄
rogasset ꝓgenie ille qui mat̄
ꝛ fr̄ib; ꝛ p̄t̄ accidēt p ordinē
enarrauit addens q̄ c̄redebat
qꝰ mat̄ cū fr̄ib; in marī p̄is
sent · pat̄ aūt merore aut
simili naufragio intisset.
Q̄ audiens petrus lacrimas
continē nō potuit · Qua
dā aūt uice petrus cū disci
plis suis ad insulam in qua
matidiana mat̄ clemētis
morabat̄ · Inuenit ibi quedā
colūpne uitree inire magni
tudinis erāt · Quas cū petrꝰ
cū ceteris miraretur̄ uidens
ip̄am mēdicantē cur nō po
tius suis manib; opareť ī
crepauit que r̄ndit sp̄e tm̄
dūe manū h̄eo que meis ē
ſt debilitate morsib; ut oīo
sint insensibiles effēe atq;
utinā me in marē p̄cipitass;
ut ultra nō uiuerem · Cui pe
trus quid ē h̄ q̄ loquēris ne
scis que aīe eor̄ que se ip̄os
interimūt grauit̄ puniūt · Cui
illa utī h̄ in c̄tum fiet qꝰ aīe
pꝰ morte uiuant · libent̄ ei
me ip̄am occidem ut saltē
una hora meos natos uidē
possem · Cumq; petrus
ab ea cām tante tristicie in
terrogasset · et illa ei ordine ge
ste rei negasset ait petrus ·
Est quidā adolescens apud
nos noīe clemēs qui h̄ reff̄
mat̄ ꝛ fr̄ib; asserit accedisse ·
Q̄ illa audiens nimio stu
pore perculsa corruit · Sumq;
ad sem; ip̄am redisset · Cum
lacrimis ait · Ego sum adole
scentis mr̄ ꝛ p̄cidens ad pe
des petrꝰ rogare eū cep̄ ut ē
filiū suum festinat̄ ostēde
dignaret · Cui petrus cū ad
olescentē uidis paululū dis
simula quo us; ad insulā
cū naui egrediam · Q̄ cū se
facturā ꝓmisisset tenēs pe
trus manū ei ip̄am ꝛ ad na
uem ubi erat clemēs duce
bat · Videns nō clemens pe
trū manū mulier; ducētē
ridē cepit · Mox aūt ut mu
lier clemētē fuit se cōtinē

modica

nō potuit. s; statim man
plexus eī ruit & crebro osculāri
cepit. Quam ille tanquā in
sanientē mulierem cū indignatiō
ne repellebat & adūsus petrū
indignatiōnē nō mouebatur.
Cui petrus quid agis o fili
clemens noli repellere matrē
tuā. Qui cū audisset clemēs
lacrimis infusus sup iacentē
matrē; cecidit. & eam cognoscere
cepit. Tunc ad preceptum
petri hospita sua paraliticā que
iacebat ad duxit & ab eo conti
nuo liberatur. Tunc mater clem
tem de patre interrogauit. Cui
ille ad te querendū iuit & ulterius
nō redijt. At illa audiens so
lo modo suspirauit. gaudē ei pro
filio inuento gaudiū habens
reliquos consolabatur merore.
Interea cū niceta & aquila ab
essent & redeuntes mulierē ui
dissent quē nam sit hec mulier
percunctatur. Quibus clemens
mater est mea quam michi redonauit
deus per dominū meū petrū. Post hec
petrus omnia eis per ordinē enarra
uit que cū audissent niceta
& aquila subito surrexerunt.
& obstupefacti conturbari ceperunt
dicentes. Dominator domine deus uera ne
sunt hec. An sompnū est quod au
dimus. Dixit petrus si nō iniquid

nos insanimus hec uera sunt. At illi
faciem confricantes aiunt. Nos
sumus faustinus & faustus quos
mater nostra in mari extimabat
interisse. Et accedentes in amp
lexus humeris ruunt et eā
crebrius osculantur. At illa ait
quid uult hoc esse. Ad quam petrus.
Isti sunt filii tui faustinus & fau
stus quos in mari perisse puta
bas. Hoc audiens mater premi
nio gaudio uelud amens effec
ta corruit. Et post ad se reuersa
ait. Obsecro uos dulcissimi
filii narrate in quo euasistis.
Qui responderunt cū nauis fu
isset resoluta & nos super quandā
tabulam uideremus. Quidam
putantes nos inuenientes nos
in suā nauiculam posuerunt
ac mutatis nominibus cuidam nos
honeste indue uiduitate uen
diderunt nomine que tanquā nos
filios habuit. et liberalibus artibus
erudiri fecit tandē philosophie opam
dedimus. & simoni cuidam mago
nobiscū educato adhesimus.
Tunc eius fallaciā cognouisse
mus ipsum omnino deseruimus & petri disci
puli per zachee effecti sumus. Seque
ti aūt die assumptis petrus
& tribus fratribus . s . clementē aqui
lam & niceta ad quendā secre
torē locum orationis gratia descendit

quos uenerandus quidā senex
qz tū parūp alloqui cep̄ dicens.
Uideor m̄i fr̄es q̄ sub sp̄e pieta
tis nos ḡmit̄ errare consid̄o. nā
eī ds ē. nā ds h̄ aliquid ē. nā p
uidentia in mūdo. Qz fortui
tus casum genesis oīa agit
sic & ego ex me ip̄o manifeste
cp̄ri in disciplina mathesis
p̄cetis eruditus. Nolite ḡ
errare sū eī oratis sū nō q̄
uiā genesis ∻tinz uob̄ erit.
Clemens aūt eū respiciens
aīe pulsabat̄ & ḡ se eū alias
uidisse uidebat̄. Cumqz de
mandato pet̄ clemēs aqui
la & niceta cum eo diutius
disputassent & p̄c uidentia
aptis r̄onib; ostendissent eū
ob reuerentiā crebro p̄rēm uo
carent dix̄ aquila. Quid nāe
ē ut eū p̄rēm uocem͂ cum in
mandatis h̄eam͂ nemine
sr̄ t̄am p̄rēm uocare. & p̄t
h̄ respiciens ad senem ait nō
iniuriose accipias p̄r̄ q̄ fr̄ez
meū culpaui q̄ te p̄rēm uo
care. h̄emus ē tale mandatū
ne aliq̄ noīe isto uocem͂. Cū
aliq̄ h̄ dixiss; risus inquirēt
dix̄ ad eū clemēs q̄ facis id
de quo alias culpas senē p̄rēz
uocando. At ille negabat di
cens uere nescio si eū p̄rēm uo

cauīm. Dm eū satis de p̄ui
dentia disputatū eēt dixit
senex. Crederē utiqz p̄uidē
tiam eē. s; p̄p̄a consc̄ia p̄
hibeor huic fidi acc̄ōmodare
∻sensū. Noui eī maiam ∻
iugis meā genesim & scio
ea q̄ unicuiqz nr̄m dictabat
genesis accidisse. Audite ḡ
∻iugis mee thema & i ue
metis scema cui͂ exitus
attꝑit. h̄uit namqz martem
cū uenere sr̄ centrū. luna
uo in occasu in domo mar̄s
& finib; saturni. Qui scema
adultans fac̄ & p̄p̄nos s̄uos
amare impetrēg. & in aquis
defungi qui & ita f̄c̄m inci
dit. Namqz in amorē s̄ui
& p̄cellm atqz obprobriū me
tuens cū ip̄o affugit & i ma
ri p̄iit. Nam sic̄ fr̄ meus
retulit ip̄m p̄mo adama
uit. s; cū ip̄e ē assentire ?
nollet in s̄uū sue libidinis
amorē retorsit. n̄ tū ei im
putandū ē. q̄ eā genesis
h̄ facē ∻pulit. Narrauitqz
q̄uo soꝑniū finxerit. & q̄uo cū
libis athenas uadēs nau
fragio p̄iēt. Cumz filii mei
n̄ uellent intueri & item a
pire p̄hibuit petrus dicēs
quiescite quo ad usqz in placuit

dixitque ei petrus. Si hodie coniugem tuam castissimam cum tribus filiis cum signario cerneres genesis nichil sit. Cui ille sicut impossibile est te exhibere quod promisisti. Ita et impossibile est extra genesim aliquid fieri. Dixitque petrus. Iste est filius tuus clemens et hii duo gemini tui faustinus et faustus.

Tunc senex resolutis membris cecidit et quasi exanimis factus est. Filii autem irruentes eum osculabantur verentes ne spiritum revocare posset. Tandem ad se rediens ut omnia que acciderant per ordinem audivit. Tunc subito uxor adducitur et cum lacrimis clamare cepit. Ubi est vir meus et dominus meus. Hec cum illa quasi amens clamaret, senex cucurrit et cum multis lacrimis amplecti et stringere eam cepit. Dum ergo simul manerent advenit quidam nuntians appionem et ambrionem faustiniani amicissimos cum symone mago hospitari. De quorum adventu faustinianus valde gavisus ad eos visitandos ivit. Et ecce nuntius venit qui diceret ministrum cesaris antiochiam venisse et magos ut magos omnes quereret et morte puniret.

Tunc symon magus in odium filiorum qui ipsum reliquerant vultus sui similitudinem in faustinianum impressit ut non faustinianus sed symon magus ab omnibus putaretur. Hoc autem fecit ut a ministris cesaris loco sui teneretur et occideretur. Ipse autem symon de partibus illis accessit. Cumque autem faustinianus ad petrum filios rediret expaverunt filii vultum symonem in eum intuentes, vocem autem patris sui audientes. Solus autem petrus erat qui vultum eius naturalem videbat. Cumque filii eius et uxor eum refugerent et execrarentur dicebat eis. Cur execramini et refugitis patrem vestrum. Qui responderunt quod ideo eum refugerent quia in eo vultum symonis magi appareret. Nam fecerat ei symon quoddam unguentum et faciem perunxerat et vultum arte magica in eum impresserat. Ipse ergo lamentabatur et dicebat. Quare in misero accidit ut una die recognitus ab uxore et filiis letari non potuerim. Cum eis uxor vero capillis [illegible] et filii plurimum flebant. Symon autem magus dum hic esset antiochie petrum plurimum infamaverat malum maleficum et ho

inuidiam eũ dicendo deniqꝫ
intactũ aduersus petrũ ꝑplũ
concitauerat ut ipm in uesperi ph
mũ affectauerint ut canes eũ
dentibꝫ laniarent dix̃ ergo petrus
faustino quũ quidẽ symon
magus ẽẽ uideris ꝑge anti
ochiam ⁊ coram oĩ ꝑplo me
excusa. Et ea que de me dix̃
symõ expressius extracta ꝑ
te antiochiam ueniam alie
nũ hũc uultũ a te effuga
bo ꝓpriũ omnibꝫ reddam hoc
tñ nullo mõ cedendũ ẽ qđ bea
tus petrus mentiri manda
uerit. Cum deus nõ indigeat
nro mẽdatio. Ideo itinera
rium clemẽtis in quo hec scripta
sũt. liber actus ẽ. nisi ut quibus
dam placet suscipiendus in ta
libꝫ. Verumptñ dici põt qđ petrus
considerauit uerba sua ⁊ fideret
nõ ẽ dix̃ ut symonẽ magũ
ẽẽ se diceret. sed ut ꝑplo effigiẽ
faciei sup inductam ostenderet
petrũ ex ꝑsona symõis quẽ
diceret ⁊ mala que dixerat reuo
caret. ⁊ dix̃ se ẽẽ symõ. non
quantũ ad ueritatẽ sed quantum ad
apparentiã uidoꝛ ẽẽ symon. fu
it ergo symõ supple putatiuus
ꝑrexit ergo faustinianus patẽ
clemẽtis antiochiam et po
pulũ conuocans dix̃. Ego symõ

annũtio uobis confiteor oĩa fe
felli se deceptũ. Nequaquam ẽ
ẽ seductoꝛ. uel magus. sed ad
salutẽ mũdi missus. Qua
ꝓpter si deinceps aliquid contra ipm dixero
me tanquam seductorẽ ⁊ male
ficũ repellatis nũc eñ ꝑniam
ago. quia male me dixisse agno
sco. Moneo ergo uos ut ꝑpi
cedatis ne uos ⁊ ciuitas uestra
in simul ꝑeatis. Cumqꝫ hec
oĩa que petrus iusserat compl
esset ⁊ in amore petri ꝑplm
incitasset. Petrus ad eũ ue
nit ⁊ oratione facta effigiem il
lius symonis ab eo penitus
effugauit. ꝑpls aũt antio
cenus petrũ benigne recepit
⁊ ipm in cathedram sublima
uit. Quod audiens symõ illuc
perrexit ⁊ ꝑplm conuocans dix̃ dix
miror qđ cũ uos salubribus
preceptis instruxerim. ⁊ seduc
tore petro uos cauere monuerim
nos ipm nõ solũ audistis. sed
ẽ episcopali cathedra sublimastis
Tunc oẽs cũ furore aduersus
eũ dixerunt. Monstro simil
es studuis. tenuis te peni
tuisse dicebas ⁊ nũc te ⁊ nos
precipitare conaris ⁊ impetum
in eũ facientes cũ ignominia
eũ protinus expulerunt. Hec oĩa
clemẽs in libro suo de se ipso

narrat ꝫ hanc ystoriam idē
instruit. Post hanc aūt cū pe
trus romā uenisset ꝫ suā pas
sionē ymminē uideret clemētē
post se ipm̄ ordinauit. Mor
tuo g̃ principe aplor̄ petro:
Clemens uir prudus ꝫ cau
ens in futurū ne .s. p hoc ex̄ꝑm
quib; uellet s' in ecctīam succes
sorem statuere ꝫ qⁱ hereditate
sanctuariū dm̄ possidē. Lino
cessit. ꝫ post mod' cleto. post
hos aūt clemēs eligi ꝫ post
sidē compellit'. Qui ita mor
ornamīta pollebat ut iudeis
ꝫ gentib; ꝫ oī'b; xp̄ianis ꝑplis
conplacēt singlar' inopes
regionū noīatim scriptos hē
bat. Et quos baptismi scīfi
catōne mūdauiat n̄ sinebat
publice sī mendicati subiectos
cū itaq; domicillam uirginē
neptem domiciani imꝑatoris
sacro uelamīe consecrasset
ꝫ theodoram uxorem sisinii
amici imꝑatoris ad fidē con
uertisset ꝫ in castitatis ꝑpositi
manē ꝑmittēt sisinius ze
lo ductus ecctīam post uxorē
suā occulte intrauit scire uo
lens q' ꝑ q' illā s' ecctīam fre
q̄ntaret. Sic ibi scō clemēte
orō fusa ē ꝫ app'lo ꝛnsū ē.
Sisinius cecus ꝫ surdus pe

nitus effectus ē. Qui stati
pueris suis dix' cito me tollite
ꝫ foras eiicite. pueri aūt ꝑ to
tam ecctīam eū girabant. s;
ad iam ꝑuenire nō poterant.
(above line: nua)
Quos cū uidisset theodora s'
errantes primo quid' ab eis
declinauit putans q' uir
suus eam cognoscē posset.
post mod' aūt quid nam h;
eēt eos interrogauit. Qui dix'
runt dn̄s nr̄ uult uidē ꝫ au
dire que nō l; ꝫ cecus ꝫ surd'
factus ē. Tunc illa in orōne
se dedit deprecans ut uir' su
us ind' exire poss;. post orōnē
dix' pueris. Ite modo ꝫ pducite
dn̄m nr̄m ad domū. Cumq;
abiissent theodora scō clemē
te quid acciderit indicauit. Tūc
scūs rogatu theodore ad eū ue
nit ꝫ ipm̄ inuenit aptis ocu
lis nich' uidentē nl' penitus
audientē. Cumq; clemens
ꝑ eo orasset. ꝫ ille auditū ꝫ lu
mē recepisset. uidens uxorē co
niugem suā stantē cū eo effi
cit ꝫ se illesū magicis artib'
suspicat'. precepitq; suis suis
ut tenerēt clementē dicens ut
ingrederetur ad uxorem meā me
magicis artib; excecauit. ꝑ
cepitq; militib' ut clementē
ligarent ꝫ ligatū traherent. Sit

illi ligantes columpnas ia
centes et saxa putantes. Sic
et sisinio videbatur quod sanctum cle
mentem cum suis clericis tra
herent et ligarent. Tunc clemens
sisinio ait quia saxa deos dicis
saxa trahere meruisti. Ille autem
cum vere ligatum existimans. Ego
te inquit fieri faciam. Clemens
autem inde ascendens. Theodora
rogavit ne ab oratione cessaret
donec virum suum dominus visitaret.
Orante igitur theodora petrus a
postolus apparuit dicens per te
vir tuus salvabitur ut imple
atur quod dixit frater meus paulus sal
vabitur vir infidelis per mu
lierem fidelem et hoc dicens abces
sit. Statimque sisinius uxorem suam
ad se vocavit obsecrans ut
pro se oraret et sanctum clementem
ad se vocaret. Qui cum vocas
set ipsum in fide instruxit. Et cum
eo. CCC.xiii. de domo sua bap
tizavit. Per hunc autem sisinium
multi nobiles et amici imperator
is domino crediderunt. Tunc
sacrorum presidium multis dedit.
Et contra sanctum clementem sedicio
nem maximam excitavit. Tunc
mamertinus urbis prefectus
populi sedicionem non ferens ad
se clementem adduci fecit. Quem
cum redargueret ad se inclinare

ad temptaret ille ait. Op
tarem te ad racionem accedere.
Nam si canes multi contra nos
latraverint et morsibus attra
verint. nunquam nobis hoc possunt
auferre quod nos sumus racionales
les homines et ipsi sunt irraciona
les canes. Sedicio autem abi
ptis ex orta ostendit se nul
latenus certum vel veram. Tunc
mamertinus decio troiano im
peratori scribens responsum acce
pit quod aut sacrificaret aut tran
pontum mare in heremo que a
diacet civitate sersone ipsum
in exilium mitteret. Tunc
prefectus cum fletu cum lacrimis
ait. Deus tuus quem pure colis
ipse te adiuvet. Prefectus
autem ei navem tribuit et
omnia necessaria ministravit.
Multi autem clerici et laici ei
in exilium sunt secuti. Prefec
tus autem in insulam invenit
ibidem plus quam duo milia
christianorum ibidem iam dudum
ad secanda marmora dampna
tos. Qui sanctum clementem vi
dentes statim in fletum et la
crimis prorumpserunt. Quos
ille consolans ait non meis meri
tis ad vos me misit dominus ut
corone paripe me fieret quod habe
re didicisse quod a sexto miliario

aquã suis humeris deporta
uerint dix̃ eis. Oremus oẽs
dñm ihm xp̃m ut confessori
b; suis fontẽ uiso loco ac
uenias aperiat ut qui pcus
sit petrã in deserto syna et
fluxerunt aquam in habundã
tiam. Ipse nob; ia
affluentem impetret ut de ei
bñficiis gratulemur. Cum
orõne facta inde circũspiceret
uidit agnũ stantẽ qui pe
de dextro erecto q̃si locum
epo ostendebat. Et intelligẽs
dñm nrm ihm xp̃m eẽ
quẽ solus ipse uidebat per
rexit ad locũ et dix. In noĩe
pris et fi. et s. s. In loco isto
percutite. Et cũ nullus in ipo
loco agnus steterit contiget
ipse accepto breui sarculo
leui ictu locũ sub pede agni
percussit et statim maximus
fons erupit. Tunc u
niuersis gaudentib; scus
clemens ut fluminis impe
tus letificat et ce. di. adh
anc famã multi confluxerũt
et una die quingenti et am
plius ab eo baptisma su
sceperunt et ydolorum templa
destruentes p totã prouin
ciã intra unũ annũ lxxv.
ecclias hedificauerũt. Post

tres aũt ãnos quinciaanus
imperator. Hic audiens quẽdã
ducẽ illuc misit qui cũ oẽs
silerent mox conspiciẽnt mul
titudini cessit et solũ clemẽ
tem ligatã ad collũ eius
anchora in mari precipitauit
dicẽs. Iam nõ poterit ipm
xp̃iani colere. Stante aũt omni
multitudine. Ad litus maris
cornelius et ples et discipli
eius oẽs orare ceperunt ut
dñs corpus sui martiris eis mõ
straret. Statim mari p tria mi
liaria recedentes oẽs siccum
ingressi inuenerũt in medi
um templi marmorei hita
culum adeo paratũ. Et ibi in
arca corpus sci clemẽtis et
anchoram iux eũ. Reue
latũ ẽ aũt discipulis ne ind
tolleret corpus eius. Omni ãnno
tpe passionis eius p vij. di
es ad tria miliaria mare ce
dit et siccũ iter aduenientib;
tribuit. In una ã sollemp
nitatũ mulier quedam cũ filio
suo puulo ad locũ accessit.
Completis aũt festiuita
tis solempniis cũ puer ob
dormiuisset sonus et unda cum
aquarum subito factus ẽ mu
lier aũt timida et filij sui oblita
cũ reliqua multitudine ad

ripam aufugit. Que postmo
dū filij memor cū eiulatu
maximo flebat. et usque ad celum
lamentabiles uoces dabat. ac
per littora clamans et eiulans
discurrebat. Si forte filij corpus
a littoribus eiectū uideret.
Sed cū in ea spes omnis defeceret
redijt ad domū et totū illū
annū in fletu et merore duxit.
Post annū uero aperto mari omnis
anticipans ad locū concita
uenit. Si forte de filio aliquod
uestigiū inuenire posset.
Dum uero cū tumulum sancti cle
mentis se in oratione dedisset
surgens uidit infantē in lo
co in quo reliquerat dormi
entē. Extimans autem eū
esse defunctū accessit propius
quasi corpus collecturum exanime
Sed cū eū dormientē cognouisset
excitatū uelociter expecta
tibus populis incolumē in ul
nis leuauit. et ut nā per illū
annū requisiuit fuerit. Ille
a se nescire respondit si annus
integer preterierit. Sed tamen unius
noctis spacio se suauiter dor
misse putabat. Ambrosius in pre
facio sic ait. Cū iniquissimus
persecutor beatum clementē patris
affligere a diabolo cogeret. Sed ei
tormentū intulit. Sed triumphū

iactus est mātur in fluctibus
ut mergeret. At ex hoc peruenit
ad premiū. Unde petrus magister
eius peruenit ad celum. Iam
Sed quia in fluctibus christus approbans
mente clemente ad palmam
uictorie de profundo reuocat
petrū ad celestia regna. In
eodem clementē ne mergeret
eleuat. Refert leo hostiensis
episcopus quod tempore quo michael impera
tor noue rome regebat im
perium. Sacerdos quidam nomine
philippus. Cum cersonā peruenisset
et de hijs que narrantur in hy
storia clementis habitatores
interrogasset quia aduene potius
quam indigene erant. se nesci
re professi sunt si quid miracu
culū marini recessus ob
culpa inhabitantium iam diu
cessauerat et ob incursum bar
barorum templū destructum
fuerat et archa cū corpore maris
fluctibus obruta sit quo mi
ratus philippus et accedens ad
ciuitatem clam nomine georgiā
cū episcopo et clero et populo accessit
ad querendū sanctas reliquias
ad insulam in qua extimabatur
esse corpus martiris ubi cū hym
nis et orationibus fodientes di
uina reuelatione inuenerunt
corpus et anchorā cū qua fuerat

in mari proiectū ɔ de portaue
runt clonam. Deinde pdictus
phys cū corpe scī clemētis ro
mam uenit ɔ multi senēsis
miraclis in eccā que nūc dr̄
scī clemētis honorifice corpus
collocatum fuit. De sco Grisogo no.

Grisogonus
iussu dyocliciani
in carcere recludit ū scē ana
stasie elemosinis fouebā.
Cum g̃ anastasiam uir eī
in artissima custodia posuisset
grisogon qui eam erudie
rat talia scripta direx̄ scō
ɔfessori x̄ grisogono. Anasta
sia sacrilegi iugū mariti su
scepit cuius dō miserante die
noctuqz dedicans quorū mēi
ta infirmitate dn̄i nr̄i ihu
x̄ amplector uestigia. Cum
iste patrimoniū meū ex quo
illustratus indignatōne
ac turpibz ydolatrix exaudie
rat me quo; uelud magus
atqz sacrilegum custodie tā
durissime mancipauit ū me
uitam temporalem amittē suspi
cet. Michi eī sup ē ut amissio
spu morti succubam in qua
morte l; glier tn̄ in ea mētes
ɔtitur q2 opes mee quas dō
deuouerā cū tpibz ɔsumet.
Valle uir dī ɔ memento mei.

Cui grisogonus sc̄ rndit. Ui
de ne turberis in hoc qd pie in
uenta ē inferant aduersa. Nō
eni decipis s; pbaueris cito
ad te placitum temp̄ ɔuertet
ɔ qui post noctes tenebras f
loridum de lumē aspicies.
Atqz post glaciem frigus
aurea tibi tpa ɔ serena suc
cedent. Vale in dn̄o ɔ ora p
me. Demqz cū bēā anasta
sia sic in custodia artaretur ex
timās se morituram scō gri
sogono eplam in h̄ ūba scp
sit confessori x̄ grisogono a
nastasia finis uenit corpis
memēto mei ut ingrediente
aīam meā ipse suscipiat p cui
amore ista sustineo que ipse
huius uetule recognoueris. Cui
ille rndit. Semp ē ut lumē
tenebre antecedant. Sic eni
post infirmitatē salus re
uertit ad uitā ɔ uitā pt mortē
repmittit uno fine ɔcludit.
Et aduersa huius mūdi ɔ pspera
ul' ue tristibz desperatō uelletr̄
dn̄et eleuatō. Vn̄ mare ē in
quo nauicule cōrs nr̄i uelifi
cant. Et sub uno cōrs gub
natore aīe nr̄e nautico fung
unt offō. Quedam g̃
naues fortissim̄ carinaz u
exibz solidate ēbros equoris

concitatos fructus illese perteruit
Quorundam uero flagellis uinc
tura lignorum et intranquilla
uicinum morti perficiunt gressum
Tu autem o christi famula caritatis tuo
pectorum tota mente constringe
et te ipsam prepara ad opus di
lige. Dioclicianus aquilegie
partibus positus cunctos christianos
occidens sanctum grisogonum sibi
presentari iussit. Cui cum diceret
accipe potestatem prefecture tue
et consulatum generis tui et sacrifi
ca diis. Respondit grisogonus. Vnum
deum in celo adoro et dignita
tes tuas quasi lutum contempno.
Data igitur super eum sententia ad quendam
locum ducitur et ibidem protinus de
collatur. Cuius corpus cum capite sanctus
zelus presbyter sepeliuit. De no
Katherina dicitur a catha mine
quod est uniuersum et ruina quasi
uniuersalis ruina omnium enim hedifi
cium dyaboli in ea uniuersaliter corruit.
Nam in ea ruit hedificium
superbie per humilitatem quam tenuit in
carnalis concupiscentie per uirginitatem
quam seruauit cupiditatis mun
dane quia omnia mundana despexit uel
catherina quasi catenula. ipsa enim
est per bona opera quandam catenam
fecit unde ad celum ascendit quod quidem
cathena siue scala .iiii. gradus
habet. Qui sunt innocentia operis
mundicia cordis despectio ua
nitatis locutio ueritatis quos
propheta per ordinem ponit dicens.
Quis ascendet in montem domini
etc. Respondit innocens manibus
et mundo corde. Qui non accepit
in uano animam suam uel sicut iurauit in dolo
proximo suo. Quales autem isti .iiii.
gradus in beata catherina fue
runt patet in legenda sua. De
Caterina constantini sancta Ca
regis filia therina.
omnibus liberalibus studiis
erudita fuit. Cum autem ma
xentius imperator omnes tam di
uites quam pauperes alexandriam
conuocasset ut ydolis ymolerent
et christianos nolentes ymolare
puniret. Caterina cum esset an
norum xviii. et in palatio diuitiis
et seruis plena sola remansisset.
audiens animalium diuersorum mugi
tus et canticorum plausus mis
so illuc nuntio inquiri iussit. (liu)
celeriter quid hoc esset quod cum didicisset.
assumptis aliquibus de palatio et
signo crucis se muniens illuc
accessit ibique multos christianos
metu mortis ad sacrificia du
ci conspexit. que uehementi dolore
cordis sauciata ad imperatorem
se audacter ingessit. et hec ait.
Salutationem te perferre et ordinis
dignitas et rationis tue mone
bat

Si cr̄atorem celoꝝ agnoscẽs
ꝛ adus hoīū aīmū reuo
cares stans: an̄ ianuā tē
pli ꝓuāias conclusiones
silloꝝ allegorice ꝛ metha
nomice dis̄te ꝛ mistice ꝯ
cesare mlta disputauit.
Deinde rediens ad eccl̄ie
loq̄ntiū dix̄. h̄ ē tanq̄ sa
pienti ꝓferre curaui. Hec
aūt q̄ in casum ꝯgg̃asti
hanc multitudinē ad cole
dum sculilia ydoloꝝ. Mi
nus h̄ templū manuū
artificiū opatū mirans
ornamēta p̄ciosa que uel
pulvis an̄ faciem uenti
erūt. Mira potius celū
ꝛ t̄ram mare ꝛ oīa que ī
eis sūt. Mirare ornamē
ta celoꝝ. Solem uidelicꝫ
lunā ꝛ stellas. Mirare
familiarit̃ quali a mundi
in itio usꝫ ad finē nocte ā
die currūt ad occidentē ꝛ re
deunt ad orientē: ꝛ nūq̄
fatigant̃. Et cū h̄ aīauētēs
teris interroga ꝛ disce quis
sit eoꝝ potentioꝛ. Cum a
ip̄m ip̄o donēte intellexeris
n̄ similē illi inuenire ua
lueris ip̄m adora. Ip̄m glori
fica. Ip̄e eīn ē d̄s deoꝝ ꝛ dn̄s
dn̄antiū. Cumqꝫ de filii ī

carnatōne sapient̃ plima
disputassꝫ stupefc̄us cesar
nō ualuit. Ad h̄ r̄nde. Ca
dem ad se reu̇sus dix̄ ad eā
Pine omli sine nos finire
sacrificiū ꝛ post h̄ ē r̄nsā
reddemus. Precepit
g̃ eā ad palatiū duci ꝛ cū
oīm dilign̄tia custodiri ad
mirans nimiū eī ꝓudē
tiā ꝛ corꝑis pulcritudinē. E
rat eīn speciosa ualde et in
credibili pulcritudīe oīumꝫ
oclis admirabilis uidebat̃.
Veniens g̃ cesar ad palati
uꝫ dix̄ catherine audiuim̃
tuam eloquentiam ꝛ mira
ti sumꝰ tuā prudentiā. Sꝫ
ū deoꝝ sacrificiis occupatio
tam plene intellig̃e nequi
uimꝰ. Nūc aūt ab initio
ꝓgeniē tuā inquirimꝰ ꝛ
Scīā ad h̄ sc̄ptū ē. Nec te
collaudes nec te culpaueris
ip̄e. hoc faciūt stulti quos
gl̄a uexat inanis. Confite
or tn̄ meā ꝓgeniē nec tn̄
more iactantie sꝫ hūili
tatis amore. Ego eīn sum
catherina costi regis filia q̄
q̄uis in purpura nata
ꝛ liberalibꝫ disciplinis non
mediocrit̃ instructa. h̄ tn̄
oīa cū templi ꝛ ad d̄ñm ihm

ꝯfugi. Dii aūt quos colis
nec te nec alios iuuare po
ssunt. Quid igitur infelix tali
um minimū cultores q̄
ad uocata in necessitate nō
adsunt in tribulatōne nō
subcurrunt in periclis nō
defendūt. Cum rex scita
ē ut asseris quod totius mūdi
errat et tu sola verum dicas
Cum tamen omne verbū in duorum
vel trium testiū confirmetur
Si angelus eēs si celica uir
tus adhuc tibi credere nō
deberet. Quanto minus cū
femina fragilis probaueris?
Cui illa ne obsecro seculam
assumere te uinci permittas
In sapientis aīo non stet
turbatōe dura. Sicut namque poe
ta ait. Te si animo rexeris
rex. et si corpore diuus et rex ut
uideo pestifera caliditate
nos illaqueare disponis
dū exempla philosophorum pertinaciter
re intēdis. Videns q̄ cesar
quod eius sapiē ad iuuare non
posset. mandauit occulte per litteras
ut omnes gramatici rethorici
ad pretorium alexandrie festi
nanter uenirent in mensa
in uicina receptum. Et
concionatōne virginem
suis assertionibus superarent

Adducta sunt quod de diuersis
prouinciis quinquaginta o
ratores qui oēs morta
les in omni mūditia mū
dana sapīa antecellebant.
Quibus interrogantibus cur
de tam remotis partibus
conuocati fuissent. Cesar
respondit ē apud nos puella
sensu et prudentia incom
parabilis que oēs sapientes
confutat et deos nrōs demo
nes eē affirmat. Quam
si superaueritis cū honore in
agno de propria redabitis ad
h' xii' indignat' stomacā
ti uoce respondit. O magnū
imperatoris consiliū qui
ob unius puelle conflictum
sapientes mūdi de remo
tis partibus aduocauit. Cū
unus ex nr̄is clientulis
eam potuit leuissime con
futare. Et rex potius q̄
dem hanc ui ad sacrifican
dū impelle. Sed melius iu
dicaui ut uiis argumentis
per eis confutet. Cum illi dix
unt ad uocat coram nobis
puella ut de sua temeritate
conuicta. nunquam se sapietes
uidisse agnoscat. Sed cū
uirgo certamen quod ei imine
bat didicisset totā se dn̄o

commendavit. Et angelus domini ei astitit et ut constanter staret admonuit asserens quod non solum ab illis vinci non poterit, sed insuper illos ipsos conversos ad palmam martirii destinabat. Cum ergo coram omnibus oratoribus advocata fuisset, dixit imperatori: Quali iudicio contra unam puellam L. oratores opponis quos et promittis remunerandos premittis, et me sine spe mercedis pugnare compellis. Erit tamen mihi dominus Ihesus Christus, qui est spes et corona pro se certantium. Unde cum oratores deum fieri hominem aut pati impossibile dicerent, virgo etiam hoc a gentilibus predictum esse ostendit. Nam Plato asserit deum circumrotundum et decurtatum. Sibilla quoque sic ait: Felix ille deus ligno qui pendet ablato. Cum ergo virgo cum oratoribus sapientissime disputaret et eos apertis rationibus confutaret, obstupefacti sic illi quid dicerent non invenientes muti penitus sunt effecti. Tunc imperator nimium contra eos furore repletus increpare eos cepit cur ab una puella tam turpiter se vinci permitterent. Tunc unus magister illorum sic ait: Noveris imperator quod nullus umquam ante nos stare potuit quin continuo vinceretur. Hec autem puella in qua spiritus dei loquitur sic nos in admirationem convertit ut contra ipsum aliquid dicere aut omnino nesciamus aut penitus formidemus. Unde imperator constanter fatemur quod nisi probabiliorem sententiam de diis quos usque hic coluimus protuleris, ecce omnes ad Christum convertimur.

Audiens hec tirannus nimio furore succensus omnes in medio civitatis cremari iussit. At virgo ipsos confortans ad martirium constantes effecit et de fide diligenter instruxit. Et cum dolerent quia sine baptismo decederent, virgo respondit: Ne timeatis, quia effusio vestri sanguinis vobis reputabitur et corona. Sic ergo signo crucis muniti flammis fuissent iniecti, ita animas domino reddiderunt ut nec capilli nec vestimenta eorum ab igne in aliquo lederentur. Cum autem a christianis fuissent sepulti, tyrannus virgini loquitur dicens: O virgo generosa, iuventuti tue consule et post reginam in palatio meo e civitatis fabricata et ab omnibus velud dea adoraberis. Cui virgo: Desine talia dicere que scelus sit etiam cogitare. Ego me Christo sponsam tradidi. Ille gloria mea, ille amor meus, ille dulcedo

et dilectio mea.

⁊ dilecto meo ab eius amore
nec blandimenta nec tormenta me
poterunt reuocare. Tunc ille
a furore repletus iussit esse
spoliatam scorpionibꝫ cedi
⁊ cessam in obscurum carcerem
tradi ibique diebꝫ .xii. fame
cruciari. Rege autem pro quibus-
dam causis instantibꝫ extra
regionis ⁊ fines procedente.
Regina eius nimio amore
succensa cum principe militum
noīe porfirio media nocte ad car-
cerem virginis peruenit. Quo
cum regina introisset uidit
carcerem inextimabili claritate
te fulgentem ⁊ angelos plagas
virginis pungentes. Incipi-
ens ergo virgo eterna ei gaudia
predicauit ⁊ ad fidem conuertens
martirii coronā eisdem predixit
Sicque usque ad mediam noctem ser-
monem protraxerunt. Quia cum
omnia porfirius audisset ad pe-
des virginis procidit. Et cum du-
centis militibꝫ fidem recepit.
Quia uero per duodecim dies sine
cibo tirannus esse eam iusserat.
xpc per hos dies missa de celo
candida columba celesti eam
cibo refouebat. Venit dominus cum
multitudine angelorum ⁊ virginum
eidem apparuit dicens. Agnosce
filia creatorem tuum pro cuius noīe

laboriosum subisti conflictum
constans esto quia tecum sum
Rediens igitur imperator eam sibi pre-
sentari iussit ⁊ uidens eam sp-
lendorem quam tanto ieiunio ex-
timat afflictam. putauit
quod eam aliquis in carcere sustentasset
⁊ furore repletus custodes
torqueri precepit. Illa uero ait.
Ego cibum ab homine non accepi
sed xpc me per angelum
me enutriuit. Cui imperator
reconde oro quod moneo in corde
tuo ⁊ noli dubiis respondere
sermonibꝫ. Non te quasi famulam
possidere cupimus. Sed regina po-
tens ⁊ electa decore in regno
meo triumphabis. Cui virgo
attende ⁊ tu obsecro ⁊ iudi-
cii examine uendicata sentio-
ne decerne quem magis eligere debeo
aut potentem eternum gloriosum et
decorum vel infirmum mortalem
ignobilem ⁊ deformem.
Tunc imperator indignatus
ait ex duobꝫ unum tibi elige
aut sacrificare aut uitans aut
exquisita tormenta subire ut
pereas. Et illa quecumque tormen-
ta poteris cogitare ne differas
quia carnem ⁊ sanguinem meum xpo offerre
desidero. Sicut ipse pro me se ipsum
obtulit. Ipse est deus meus amator
meus pastor ⁊ sponsus unicus meus

Tunc quidã pfectus fur
enti regi suasit ut infra
triduũ iiij· rotas serris
ferreis ⁊ clauis acutissi
mis circũ septas ppararet
ut eam tam terribile ⁊ tor
ment' desecaret ⁊ ceteros
xpianos tam dire mortis
exemplũ terreret. Ordina
tũq; ẽ ut duo uno ordĩe
uoluerent'. Duo aũt ꝯ̃rio
impetu agerent' ut ille de
orsum lacerando ꝯ̃p̃ment
ille repugnantes sursũ
deuorando impingerent.

Tunc uirgo beata dñm ex
orauit ut ad laudẽ sui nõis
⁊ conuersione populi
circũstantis ipsam machi
nã dissiparet. Et ecce an
gl's dñi molam illã cum
tanto impetu diuellendo
ꝯcussit q̃ iiij· milia gen
tiliũ interemit. Regina
aũt que desup hec aspiciebat
⁊ usq; nũc celauerat se stan
do descendẽs imperatorem
de tanta seuitia duriꝰ
increpauit. Rex aũt fu
rore repletus cũ regina
sacrificare ꝯtempneret iussit
eam extractis prius ma
mill' decollari. Que cũ
ad martiriũ duceret' catinã
rogauit ut pro se dñm p
caret. Que respondit ne ti
meas adeo dilecta regina q̃
tibi hodie pro transitorio
regno ꝯmutabit' eternũ. et
p mortali sponso tibi im
mortalem acquires. Tunc
illa constans effecta tortor
es ortabant' ne q̃ iussi fu
erant facere morarent'. Mi
nistri g' ext ciuitatẽ eam du
centes ferreis aculeis ma
millas eius euellũt. Et
post modũ capud pcidit. Cuiꝰ
corpꝰ porfirius rapiens se
peliuit. Sequẽti die cum de
corpe regine questio fieret.
Et multos ex h' ad suppliciũ
ptrahi tyrãpnus uideret
porfirius prorũpens in me
diũ exclamauit. Ego sum
qui xpi famulam sepeliui.
⁊ fidem xpi recepi. Tunc ma
xentius amens effectus
rugitũ terribilem emittẽs
exclamauit. O miser ⁊ in
fandũ. Ecce porfirius qui
erat unicus aĩe mee custos
⁊ totus laboris solatiũ
deceptus ẽ. Qui cũ suis
ꝯmilitibus referret illi p
tinus responderũt ⁊ nos xpia
ni sumus. Tunc cesar
furore ebrius pcepit omnes

cum porfirio decollari et cor-
pora canibus dimitti. Deinde
catherinam ad uocans ait. Q-
uamuis arte magica re
ginam mori fecit. Si tamen re
sipueris prima in palatio
meo eris hodie. Igitur aut diis
sacrifica aut caput amittes.
Cui illa. Fac quicquid animo concepi
sti patrare. me uidebis
ad omnia sustinenda. Data igitur
super eam sententiam decollari iu
bet. que cum ad locum deducta
fuisset erectis oculis in celum
dixit. O spes et salus creden
tium. O decus et gloria uirginum
Ihesu rex bone obsecro te ut
quicumque passionis mee me
moriam egerit seu in exitu
anime uel in quacumque necessitate
me inuocauerit tue protectio
nis consequatur effectum. Facta quoque
est uox ad eam dicens. Veni
dilecta mea sponsa mea ecce
tibi celi ianua est aperta.
Nam et hiis qui passionem
tuam celebrauerint obtenta
presidia promitto de celis. Ve
rum cum decollata fuisset de
eius corpore pro sanguine lac emana
uit. Angeli autem corpus eius
accipientes ab illo loco ad
montem synay itinere plus quam
dierum xx. deduxerunt et ibidem

honorifice sepellierunt ex cuius
ossibus indesinanter oleum
emanat quod cunctorum debilium
membra sanat. Passa est autem
circa annos domini. ccc.x. Q-
ualiter autem maxentius ce-
sar pro hoc scelere et aliis que
commiserat punitus fuerit in
hystoria de inuentione crucis
habetur. Notandum quod beatam
katherinam admirabilis ap
paret in v. Primo in
sapientia. Secundo in eloquentia.
Tercio in constantia.
Quarto in mundicia. Q-
uinto in priuilegio digni
tatis. Primo igitur admira
bilis apparet in sapientia. In ipsa
enim nouerat omnis species philosophie.
Philosophia enim seu sapientia diuiditur
in theoricam in ethicam
cam practicam et logicam.
theoricam. secundum quosdam diuiditur
in tres. scilicet in intellectualem
et naturalem et mathemati
cam. Habuit enim beata ka
therina sapientiam intellectualem
in cognitione diuinorum qua
maxime usa est in disputatio
ne contra rectores quibus unum so
lum deum uerum esse probauit et
deos omnes falsos probauit.
Secundo non lenem in cognitio
ne omnium inferiorum qua maxime

usa ē ꝯ īpatorē sic̄ patꝫ idē.
Tertio mathematicam in
ꝯtemptu trenorꝫ. hᵉ ē scia
s̄m boetiū speculat̄ formas
sñ mat̄ia hanc beata katina
hūit. qñ aīū suū ab oī isti
amore abstraxit. Hanc ei se
hr̄e ostendit. cum īpator
interroganti r̄ndit. Ego eīn
sum catherina costi regis fi
lia que q̄m uis inpurpura
nata. ꝯ cū hac maxīe usa ē
tū regina q̄m ad ꝯtemptū
m̄di ꝯ despectū sui ꝯ desidiū
regi aīauit. Practica aūt
diuidit̄ in tres ꝑtes .s. methi
cam ꝯ thonomicā puplica
sium pollicitam. Prima
docet mores informāre et se
uirtutibꝫ exornare. ꝯ ꝑtinet
ad om̄s. Sc̄da docet fami
liā bn̄ conponē ꝯ ꝑtinet ad ꝑ
tres familias. Tertia do
cet urbes ꝯ ꝑplos ꝯ rem publi
cam bn̄ regēte ꝯ ꝑtinꝫ ad rec
tores urbium. Hanc ē tͥpli
cem sciam bt̄a catina hūit.
Primā ei hūit cū se oī morꝫ
honestate conposuit. Se
cundā cū familiā suā que ē
magna relicta fuit laudabi
lit̄ rexit. Tertiam cū im
patorem sapient̄ instruxit
Logica diuidit̄ in tres ꝑtes
.s. inde in d̄mstratiuā ꝓbablē
ꝯ sophysticam. Primū ꝑ
tinꝫ ad ph̄os. Scd̄m ad rec
tores ꝯ dyaletic͡os. .iii.ᵐ ad
sophystas. hanc ꝯ triplicem
sciam huisse uidet̄. Cū de ea
scribit̄ ꝑ uañas conclusiones
silloꝫ allegorice ꝯ metha nōi
ce diste ꝯ mistice cū cesare
mlta disputauit. Scd̄o
fuit in admirablis eloquētia
hūit ei eloquētiā facūdissimā
in ꝑdicando sic̄ ꝑꝫ in suis ꝑ
dicatōmbꝫ destissimā in rō
neꝫ reddendo sic̄ ꝑꝫ cū dicebat
impatori miraris hᵉ tēplū
manu artificiū fabricatū et
c̄. Suauissimā in attualꝫn
do sicut in porphirio ꝯ regina
quos eloqui sui suauitate
ad fidē atraxit. Efficatissiā
in conuincendo sic̄ ꝑꝫ in retho
ribꝫ quos tam potent̄ ꝯuīx̄.
Tertio in ꝯstantia. n. cō
stantissimā in minis illatꝭ
qꝫ ipīs contēpsit. Vn̄ impa
tori s̄ minanti r̄ndit queāꝫ
tormenta potes cogitare ne
differas qꝫ carnē ꝯ sanguinē me
ū offerre desid̄o. Item hec que
cūꝫ aīo ꝯcepisti. paratam ē
me inuenies ad oīa susti
nenda. Scd̄o in donis ob
latis qꝫ ea respuit. Unde cū

imꝑator ē ꝑmitteret q eam
in palatio suum hr̄t. Benedic
de sine talia dc̄e que scelus
sit etiam cogitare ꝛc̄. Cū
in suppliciis interrogatis q̄ eā
supauit sic̄ pz. cum fuit posi
ta in carcē ꝛ sup rotam.
Quanto in munditia castita
tis. seruauit .n. castitatē int̄
ea que castitas periclitari so
let. Quinque .n. sunt in
quibz castitas periclitat̄. s.
affluentia resoluens oppor
tunitas inducens. Iuuen
tus lasciuiens. libertas effre
nans. pulcritudo alliciens.
Int̄ hec beata caterina castita
tem seruauit. Habuit eī maxi
mā affluentiā reꝝ ut pote
que tam ditissimis paren
tibz successissz. Habuit opportu
nitatē ut pote que sui dn̄a
tota die int̄ suos famulos
u̇sabat̄. Habuit in tm̄ etatē
iuuenilem. Itē in sui libtatē
q̄ sola ꝛ libra in palatō remā
sit. Vnde hus .iiii. dr̄ sup̄ cate
rina. cū eēt annoꝝ .xviii. cū
eēt in palatō delitus ꝛ pciis
pleno sola remansit. Habuit
ꝯ pulcritudinē. vn̄ dr̄ q̄ erat
speciosa valde ꝛ incredibili oī
um oculis pulcritudie admi
rabilis videbat̄. Quarto i

ꝑuilegio dignitatis. Quedā
.n. ꝑuilegia spālia fuerunt
in aliquibz scīs dum dece
derēt ut xp̄ in sitatō q̄ fuit
in btō nicholao lactis effu
sio q̄ fuit in btō paulo sepl'
cri ꝑpatō. Qꝛ fuit in beato c
clemēte petitonū exauditō
Q8 fuit in btā margarita
qn̄ orauit ꝑ agentibz sui
memoriā. hec aūt oīa a
simul' fuerūt in btā catina
sic̄ pz in legenda.

De scō Saturnino.

Saturnin' ab
aplōꝝ discipl's
epc̄ ordinat' in urbem tho
losanā directus ē. Cum ā
ipō ingrediente demonis a
rsulis cessaret. vnus genti
lium dx̄ q̄ ni saturninū occi
derēt a dijs suis nil penitus
obtineant. Apprehendentes g
saturninū nolentē sacrificare
apd̄ pedes tauri ligauerūt ꝛ
eūq cū stimulis agitantes
a summa arce ꝑ gradus capi
dolii precipitauerūt sicq ca
pite confracto ꝛ cerebro ex
cussa martirū feliciter cōsu
mauit cuius corꝑ due femine
rapientes in pfundo loco
ꝑ metū gentiliū condiderūt.
qd̄ postea successores eī ad
locū reuerentiore transtulerunt

Fuit alius saturninus qui rome prefectus diu in carcere maceratus in eculeum levatus nervis fustibus et scorpionibus cedi fecit demumque lateribus adustis depositum de eculeo decollari precepit. Fuit et alius saturninus apud affricam frater sancti satiri qui cum predicto fratre suo et revocato et felicitate dicti revocati sorore viro nobili et perpetua genere nobili martyrium passus est quorum passio alio tempore potissimum recolitur. Cumque proconsul eis dixisset ut ydolis ymolarent et illi nullatenus assentirent in carcerem missi sunt. Quod audiens pater perpetue ad carcerem flens cucurrit dicens: filia quid fecisti? dehonestasti genus tuum; numquam aliquis de genere tuo in carcerem missus fuit. Cum autem audisset quod christiana esset, in eam cum impetu cum digitis ad oculos irruit et ei oculos eruere voluit et exclamans egressus est. Vidit autem beata perpetua hic visionem quam in crastino sociis enarravit dicens. Vidi scalam auream mirabilis altitudinis usque ad celum erectam que adeo angusta erat ut non nisi unus et prius ascendere poterat. In dextra vero et leva erant fixi cultelli et gladii ferrei limati et exacuti ita ut ascendens circa vel infra se nullatenus poterat respicere sed semper ad celum eum erectum stare oportebat. Sub ea draco teterrimus et ingentis forme iacebat et pre timore quilibet ascendere formidabat. Vidi et satyrum prius ascendentem usque sursum et respicientem ad nos et dicentem: ne timeatis hunc draconem sed secure ascendite ut mecum esse possitis. Hec audientes omnes gratias egerunt quia se vocatos ad martyrium cognoverunt. Presentati igitur iudici cum sacrificare nollent fecit saturninum cum aliis viris a mulieribus separari et dixit felicitati: habes virum? et illa: habeo sed contempno. Cui ille: miserere tui puella ut vivas maxime cum infantem in utero habeas. Ad quem ait: fac de me quicquid vis quia ad tuam voluntatem numquam me detrahere valebis. Parentes autem perpetue beate cum viro accurrentes infantem parvulum beate perpetue qui adhuc lactabatur adduxerunt. Et videns eam pater stantem ante

pfectū cadens in faciem ·
dix̄ filia mea dulcissima
miserere mei ⁊ huiꝰ mestis
sime matris tue ⁊ huiꝰ mis
rimi uiri tui qui post te
uiuere nō ualebit · Perpetua
uō in mobilis stabat ·
Tunc pat̄ filiū ad collū
iactauit ⁊ ipē ⁊ mat̄ ⁊ ma
ritus eiꝰ manus tenentes
⁊ flentes osculabant̄ eā
dicētes miserere nr̄i filia ⁊
uiue nobiscū · At a illa
repiciens paruulū ⁊ illos re
pellens ait · Discedite a me
inimici mei ⁊ dei · q̄ non
noui uos · Videns uō pfec
tus eoꝝ ꝯstantiā diutis
sime uerbatos in carcere posu
it · Scā uō dum plim̄
mesti eēnt de felicitate
Octo iam mēsibꝫ pgnās
erāt p ea orauīt ⁊ dolores
ptꝰs in eam subito inu
erūt peꝑitq̄ filiū unū ·
Quidam uō de custodi
bꝫ dix̄ ad eam · Quid fa
cies cū an̄ pfectū ueneris
Si nūc tam gem̄it crucia
ris · Rndit felicitas hic
ego p me patior ibi p me
dn̄s patiet · Extractis
ḡ de carcere ligatis post t̄
gum manibꝫ ⁊ nudatis

natibꝫ et p plateas du
cunt̄ ⁊ dimissis bestiis
satyrus ⁊ ꝑpetua a leoni
bꝫ deuorant̄ · Reuocatus
⁊ felicitas a leopardis cō
meduntr̄ · Beatus uō sa
turninus gladio capite
troncatū · De scō Jacobo

Iacobus martir inter-
cognomito int̄ciso ·
cisus · nobilis gn̄e · fid̄ no
bilior ex regione psarum
⁊ ciuitate elape oriundꝰ
fuit · hic ex xp̄ianissimis pen
tibꝫ ortus ē ⁊ uxorem xp̄ia
nissimā hūit · Erat q̄
notissimꝰ regi psaꝝ ⁊ opti
mates primus · Accidit aūt
ut a principe nimio amore
seduceret̄ ⁊ ad colenda ydo
la flecteret̄ · hꝰ aūt mater ⁊
uxor audientes ptinus ē
scripserūt dicētes · Obediendo
mortali deseruisti sempit̄
nū odorem · ūitate in mē
datiū ꝯmutasti ⁊ morta
li obtemperans uiuoꝝ ac
mortuoꝝ iudicem relinqsti
Nouerís q̄ nos amodo
fieri as extraneas · nec tecū
de cetero aliquatenus morat̄
as · Cū aūt has lr̄as iacobus
legisset amare flēs ait · Si mr̄
mea q̄ me genuit ⁊ uxor mea

ame extraneę f̄cę sunt q̄nto
mag̃ ame ex̄neo f̄cs ē deuo
nis. Cum ꝗ̃ p̄ errore suo se
plimū afflixisset nūtius ue
nit ad p̄ncipē quid diceret
iacobus xp̄ianū ēē. Tunc prin
ceps ad uocans ait. Dic m
si nazarenus es. Cui iaco
bus. Etiam nazarenus
sum. Et ille ergo magus sū
es. Cui iacobus absit a me
magū ēē. Cum ꝗ̃ multa su
plicia minarent̄. dix̄ iaco
bus. Non me conturbāt
mine tue. q̄ tanq̄ uentus
flans sup petrā. furor tuus
cito aures meas p̄transit.
Cui princeps noli inprudēt̄
agē ne grauí morte pereas
Cui iacobus h̄ nō mors. s̄
sompni potius ē dicend⁹. cū
post modicū in resurrectōe t̄
buat̄. Cui princeps nō te
seducant nazareni dicētes
mortē ēē sompnū. q̄ magi
stri inp̄atoris timent eam
Cui iacobus nos mortem
nō timem̄ q̄ de morte ad ui
tam t̄nsire sp̄amus. Tunc
princeps de consilio amicor̄
hanc sup iacobū tulit sn̄īaꝫ
ut ad alior̄ t̄rorem mēbra
tim iacobus p̄imat̄. Cū ā
quidā ex ꝯpassione sup eū

flerent ille ait nolite sup
me flere. s; sup uos ip̄os
plangite. q̄ ego ad uitam
p̄go ꝛ uob̄ supplicia etna
debent̄. Tunc cārnifex pol
licem manus eī dextre ab
sciderunt. Et exclamauit ia
cobus ait. liberator nazarene
suscipe ramū ārboris mīe
tue. Nam cultore uinee
sarmētū abscidit̄ uitis ut
potius ꝗ̃minet ꝛ ubērius
coronet̄. Cui cārnifex si
assentire uis ad huc tibi
p̄cō ꝛ medicamētū adhibeo.
Cui iacobus nōne p̄spexi
sti stipitem uitis q̄ cum
amputant̄ sarmenta. Il
le nodus qui remanet i suo
tp̄r uerno calefacēt incipit
p̄ singulas abscisionis lo
ca p̄ducit ꝗ̃mina. Si igit̄
uitis putat̄ incīssit uin
demie tp̄s ut germinū qn̄
to mag̃ fidelis hō qui in
uēra uite xp̄o ꝯpactus est.
Tunc accedens cārnifex s̄
abscidit digitū. Beatus ā
Jacobus dix̄. suscipe duos ra
mos quos plantauit dex
tēa tua dn̄e abscidit ꝛ t̄tiū
Et dix̄ Jacob; de triplici tēp
tatōne liberatus bn̄dicam
p̄at̄. ꝛ f. ꝛ s. s. ꝛ cū c̄lebr̄ ceteris

de camino p̄nis· Confiteb
or t̄ dn̄e in choro m̄atr̄ ps
allam nōi tuo x̄· ⁊ abscisus
ē ⁊ q̄iatus· Et iacob; dixit
p̄ tectoꝛ filioꝝ isrl̄ qui in· q̄
b̄ndcōne p̄ initiatus es su
scipe a filio tuo confōnē q̄
digiti tanq̄ in uida b̄ndā
abscisso q̄nto dix· Comple
tum ē gaudiū meū·
Tunc carnifices dix̄unt ei
p̄ce iam nc̄ aīe tue ne pe
as si confitēis sūmā ma
nū amisis qm̄ m̄lti sunt
tm̄ vnā manū h̄ntes et
m̄ltis diuitiis ⁊ honoꝛib;
h̄ūndantes· Beat̄ iaco
bus dix̄ qm̄ pastores incipi
unt pecora tond̄e nūquid
dextrum tm̄ uellus auferūt
⁊ sinistrū dimittūt· Si ḡ pe
cus qd̄ aīal brutū ē totum
uult uellus amitt̄e· Quāto
mag̃ ego hō rōnablis nō de
clinabor p̄ d̄o occidi acceden
tes ḡ inp̄u ad sinistrā ma
nū digitū minimū incide
runt· Et iacob; dix̄· Tu dn̄e
cū magnus ēēs p̄uus ⁊ mi
nimū p̄ nob̄ fi nolluisti· et
id ēco t̄ reddo aīam ⁊ corp̄us
qd̄ c̄asti ⁊ p̄p̄o sanguine rede
misti· Abscidit septim̄ digi
tus ⁊ ait· Septies in d̄ laudē
t̄ dixi dn̄e· Abscidit̄ octauus
⁊ dix̄ octauo die c̄cūscisus ē
ih̄s ⁊ octauo die c̄cumcidi·
ebreus ut transeat ad lega
les cerimonias ⁊ m̄es s̄ui
tui dn̄e transeat ab h̄us
inc̄cūsisis ⁊ conquinatuꝝ
h̄ntib; p̄p̄ucium ut ueniam
⁊ cōspiciam faciē tuā dn̄e·
Incidit̄ nonus digit̄· ⁊ ait
hora nona tradidit xp̄c in c̄ce
spm̄· vn̄ ⁊ ego dn̄e in dolore
noni digiti t̄ confiteoꝛ ⁊ gr̄as
ago· Incidit̄ decim̄ ⁊ ait· De
cimus numus ē in p̄ceptis
⁊ Ioh̄s prima lrā nōis ih̄u x̄·
Tunc quidā de astantibus
dixerunt· O dilectissime q̄ndā
m̄e p̄fice tm̄ coram cōsule
⁊ uiuē ualeas· licet·n·absci
se sint manus tue· Sunt tn̄
p̄itissimi medici qui tuis
doloribus ualeant subuenīre
Quib; iacobus dix̄ absit
a me nefanda simulatō· Ne
mo·n· mittens manū suā
ad aratrū ⁊ aspiciēs retro
aptus ē regno· Tunc in
dignati carnifices accesserūt
⁊ pollicē pedis dext̄ absciderunt·
Et iacob; dix̄ pes x̄
p̄ foratus ē ⁊ sanguis exi
uit ⁊ abscidit̄ s̄c̄s pedis di
gitus ⁊ ait· Magna in die

ē h ꝑ omnib; dieb; hodie q
uippe ad dn̄m fontē comu
sus ilo. Absciderunt ꝯta
uim ꝯ an̄ ipm̄ ꝓiecerunt
ꝯ subridens iacob; dixit
uade tercie digite ad socios
tuos ꝯ quē admod̄ ꝯtinuū
tritica multū fructu ai
fert ita ꝯ tu in nouissio
cū socius tuus requiesces.
abscidit quartus et ait.
Quare tristis es aīa mea et
q̄r conturbas me. spera i
deo qm̄ ad huc confitebor
illi. sa. uul. m. ꝯ ds̄ m̄s.
Abscidit ꝯ qntus ꝯ ait nō
incipiam dīe ad dn̄m qm̄
dignū me sociū fec̄ huius
sins. Tunc accedentes ad
pedē sinistrū digitū p̄mū
absciderūt ꝯ dix. ia. pue
digite confortare qr ma
gnus ꝯ p̄mus unā hn̄t
requiē. Capillus capitis
nō pibit quanto minus
a socius tuus nimme sepa
raueris abscidet s̄s. Et ia.
ait. Destruite uetērem do
mū qr splendidior patur.
Abscidit tertius ꝯ ait. uīo
sio nib; firmat intus ab
scidit quartus ꝯ ait. Con
fortare me ds̄ ueritatis
qm̄ in te confidit aīa mea

Et in umbra alar tuar s.
do. t. mi. Abscidit quintus
ꝯ ait. Ecce ē dn̄e me uisce
res in molor. Tunc ac
cedens pedē dextrū abscid
runt ꝯ dix. ia. Nunc offe
ram munus celesti regi
ꝯ p eius amore h̄ patior.
absciderūt ꝯ pedē sinistrū
Et bt̄s ia. dix. Tu es qui
facis mirabilia. Exaudi
me dn̄e ꝯ salua me. Absci
derūt dexteram manū ꝯ ait.
Omne tue dn̄e ad iuuent
me. At sinistram ait. Tu
es ds̄ qui facis mirabilia
addiderunt dextrū brachiū
abscide. ꝯ ait lauda aīa
mea dn̄m. lau. dn̄m in ui
m. psal. do. m. q̄diu fuero.
Absciderūt te brachiū sin
istrū ꝯ ait. Circumdederunt
me dolores mortis ꝯ i noīe
dn̄i uindicabo meis. Tunc
accedentes absciderunt suram
dextri cruris scindentes usq;
ad femur. Tunc bt̄s ia. do
lore grauatus exclamans
ait. Dn̄e ih̄u x̄ ad iuua me
qr circumdederunt me gemitus
mortis. Et ait carnificib;
carnē noua me dn̄s induet
q̄ uīta uulnia maculare ne
quibunt. Jam carnifices de

fecerunt eo quod a prima hora
diei usque ad nonam in eius ma
sione sudassent. Tunc iterum
accedentes sinistri cruris sy
ram abscidendo usque ad femur
extraxerunt. ¶ Tunc excla
mans voce magna. dominator domine
exaudi seruum tuum uiuorum
et mortuorum. duos digitos cuius
non habeo ut ipsos ad te porrigam
neque manus ut eas ad te exten
dam pedes mei truncati et
genua de mollita ut tibi
genua flectere valeam. Et
sum velud casura domus
ablatis quibus sustentatur
columpnis. Exaudi me domine
ihesu christe et educ de carcere
animam meam. Et cum dixisset
unus de carnificibus accessit
et caput eius amputavit.
¶ Christiani autem occulte accesserunt
et corpus eius rapientes
honorifice sepelierunt. Pas
sus est autem v. kalendas decembris.

De sancto pastore abbate.

Pastor in heremo
multis annis
in abstinentia magna
se affligens multa sanctitate et
religione pollebat. Cum
autem mater eius ipsum et fratres eius
videre desideraret et non posset
obseruauit et die qua illi ad ecclesiam
euntibus protinus se eisdem
obtulit. At illi fugientes et
cellam intrantes in faciem
eius hostium clauserunt. Illa
autem ante hostium stans cum in
nimio fletu clamabat. Pa
stor autem ad hostium veniens
dixit ei. Quid sic clamas
vetula. Que audiens
vocem eius amplius clama
bat flens et dicens volo vos
videre filii mei. Qui dixit ei. Si
videam vos. Nunquid non
ego sum mater vestra que la
ctaui vos et iam tota canis
sum plena. Cui filius hic
non vis videre aut in alio
seculo. ¶ Que respondit. Si
video vos hic non videbo
illic filii. Qui ait si equani
miter ferre vales ut nos hic
non videas. Ille procul dubio
nos videbis. Que discessit
gaudens et dicens. Si vos in
firma sum illic nolo vos
videre hic. Iudex provincie cum
abbatem pastorem videre cu
peret. et nequiret filium soror
is sue tanquam malefactorem
tenuit et in carcere posuit di
cens. Si pastor venerit et
pro eo intercesserit cum dimittam.
Mater igitur pueri ad hostium serui
plorans dum ille ei nil respon
deret ait. Et si viscera ferrea

hões ꝯ nulle ꝯpassiones mo
uẽis: Saltẽ miſatõ sangͦs
tui flectat te ꝯ q̄ unigẽitꝰ
tuꝰ existit. ille aũt mandau
it ei. pastor filios nõ gñauit
Quia cũ dolore discedente d
ixit ei iudex. saltem uẽbo
iubeat ꝯ ego eũ dimitto. Ille
aũt remandauit eis dicẽs
examina causã sm̃ legem
ꝯ si dignus morte hẽtͣ ꝑtinꝰ
moriatᷣ. Sin aũt fac q̄ tibi
placet. ¶ Dicebat ãt fr̃es
dicẽs custodire ꝯ se ipm̃ cõ
sidãre ꝯ discretõnẽ hẽe opatõ
nes sũt aĩe paupertas tribu
latiõ ꝯ discretio. Sũt opatões
solitaĩe uite septũ ẽ eiũ si
fuũnt hĩ tres uiri. Noe.
Iacob. Daniel. ꝯcẽt. ¶ Noe
psonã hẽt nl' possidentium
Iob tribulatorum. daniel discẽ
torum. Si duas res odẽit mo
nachus pot ab hoc mundo
lib' ẽe. ꝯ quiẽnti fri que eẽnt
dixĩ carnal' requisitõ ꝯ uana
glã. Si uis requiẽ in uẽire
mũs seclo ꝯ in futuro in oĩ cã dic.
Quis sũ ego ꝯ nõ iudices q̃
q̃m. Cũ quidã fr̃ de congregatõ
ne offendisset abbas de cõsilio
cuiusdã solitarii eũ expulit.
Quare qui flendo despãret
abbas pastor eũ ad se adduci

fecit. Que benigne ꝯsolans
misit ad illũ solitariũ dicẽs.
audiens de te uidẽ te desidẽo
fatiga g̃ te usq; ad me. ¶ Q
ui cũ uenisset dixit pastor duo
hoĩes erãnt qui ambo hẽbant
mortuos suos reliquid. Vnꝰ
aũt mortuũ suũ ꝯ abiit ꝑ
lorare mortuũ alterius. Qd
solitarius audiens ꝯ intelli
gens in sermone eius ꝯpunctꝰ
ẽ. ¶ Tum quidã fr̃ pastori
dixisset se ꝑturbatũ eẽ ꝯ locũ
uelle deserere eo qd̃ ibi q̃dam
de quodam fr̃e audisset que eũ
nõ edificauãnt dixit pastor
ne hĩ ibi credẽt q̃ uera ñ eẽnt
ille uõ uera eẽ asserebat qd̃ fr̃
fidel' eas retulit. Cui pastor
nõ ẽ. quid t' dixit. Nam si fi
del' eẽt neq̃q̃m t' talia dicẽt.
Et ille ego uidi oculis meis.
Ille aũt interrogatus d' festuca
ꝯ de trabe quid eẽnt. Rñdit
de festuca q̄ festuca eẽt de tra
be q̄ trabis eẽt. Et pastor po
ne in corde tuo q̄ pctã tua ẽ
sicut hĩ trabis. illiꝰ aũt uelud
hĩ ꝑua festuca. ¶ Fr̃ q̃dã
qui pctm̃ g̃ude fecerat uolẽs
penitẽre triennio interrogauit
pastorẽ si multũ eẽt. Qui dixit
multũ ẽ. ꝯ quesitus si annũ
iubẽt ait. multũ ẽ. ¶ Pastorꝰ

tres aūt dicebant usq; ad xl. di
es. ꝯ ille multū ē. ꝯ adiecit pu
to q̄ si ex toto corde hō peni
tuerit ꝯ peccatum nō iterauerit
ꝯ pn̄iam t̄ꝯ uanam suscipiet
dn̄s. Interrogatus de illo
qui irascit̄ frī suo sine cā eet ait.
Ex omi re qua te grauare volu
erit. frater tuus ne irascaris aduersus
eū donec oclm dextrum t̄ extra
hat. Et si aliter feceris sine cā ē
irasceris. Si enī aliquis te vo
luerit separare a dō p̄ h̄ irascere
ei. dixit itm pastor. Qui
querulosus ē monachus n̄ ē.
qui malitiā in corde suo re
tinuerit monachus nō ē. Qui
iracundus ē monachus n̄ ē.
Qui uō uere ē monachus
semp ē humilis ꝯ mansuet
caritate plenus ꝯ timore dei
semp ꝯ ubiq; p̄ oclis ht ut
nō peccet. Dixit itm q̄ ē
tres in unū ex quib; unus bn̄
quiescat. alius alterum infirmū
ꝯ grās agat. Tercius uō mi
nistret ei sit ex mera uoluntate
hii tres similes uelud sunt
unius opis. Item quidā frater
ꝯquerit̄ q̄ multas cogitatio
nes hn̄s in ipsis piclitaret̄
cū ꝯ aere nudo eiecit dicens.
Expande sinū ꝯ apphende ue
tum. Qui ait nō possum. Et

ille n̄ cogitaciones phibere po
tes ut intrabeant. Sz tuū est
resistere eis. Interrogatus aquodā
fratre quid de hereditate ꝯ dimis
sa faceret ut post tres dies ate
rediret. Qui cū redisset ait
illi. Si dixero da eam parenti
b; nō ē t̄ merces. Si dicam
da eam paupib; securus eris.
Quicqd uis fac ergo cum n̄
hēo h̄ in uitas patrū. De
Iohēs abbas scō Joh̄e
cū epūs sit p an abbe.
nos xl. in heremo habitasset inter
rogauit eū qdā ex h̄ pfecisset.
Et ille dixit ex quo cepi soli
tarius ee nūq; uidit me
sol manducantem. ꝯ Jo nec me
irascentē. Simile fere legit
ibidē. qd cū epūs plurimi epus
abbati plāiom carnes daret
ille ait. Ignosce m̄ q̄ ex quo
accepi habitū hunc nō mandu
caui quicq̄ ociosus. Cui eps
ex quo accepi habitū hunc nō
dimisi aliquē dormire qui ad
aduersū me hēret n̄ dormiui
hn̄s ad aduersus aliquē. Cui ille
Ignosce m̄ q̄ melior es q̄m
ego. Volens Johēs ad silitu
dinē angelorū nl' opari. Sz do
sui intermissione uacare se ipsum
expoliauit ꝯ unā ebdomadā
in heremo fecit. Qui a fame

pcutaret & aculeis inuisar
& uesper totus uulneraret.
reuersus ad hostiū fr̄is sui pu
lsauit. Ad quē ille. Beatus
es tu. Et ille ego sū iohēs.
Fr̄ aūt dix̄ ei. nequaq̄ iohēs
eni angl̄s fc̄s ē. & int̄ hōies
ultra nō ē. Et ille uē ego sū
& nō apiens ei dimisit eū
affligi usq; mane postea api
ens & dix̄. Si hō es opus ha
bens itm opari ut pascaris
& uiuas. Si aūt angl̄s es
quid queris in cellam. Et
ille dix̄. Ignosce m̄ fr̄ q̄ p̄
caui. Cum aūt moraret̄
rogauērūt eū fr̄es ut aliqd
uˢbū salutare et conpendio
sū loco hereditatis s̄ relinqret
qui ingemiscens ait. N
unq̄ feci ppriam uolūtatē
n̄ aliq̄ docui q̄ qd̄ primus
ego ipe nō fecerim s̄ in ui
tas patrū. De sc̄o moyse abbate
Moyses abbas
dix̄ fr̄i ptinēti ad s̄mo
nē. Sede in cella tua et do
cebit te uniūsa. Cum
quidā senex infirmatus
in egyptū ire uellet ne
fr̄es nimis g̃uaret. Dix̄
ei abbas moyses nō uadas
qm̄ in fornicatōm casur̄
es. Qui contristatus dix̄

mortuū ē cor̄ meū & tu m̄
ista dicis. Cum ḡ iuisset
ad quedā uirgo ex deuotiōe
q̄ seruiret ille conualescens
eam uiolauit que cū filiū
peperisset. Senex puer̄ in
ulnis accipiens in die m
agno festiuitatis que erat
insitu eccl̄ie corā multitu
dine frm̄ intrauit. Et ā
omīs flent̄ dix̄ uidetis in
fantē hūc filius ē inobedi
entie. Cauete ḡ uob̄ fr̄es q̄
in senectute hoc feci et orate
p me & pgens ad cellam ad
pristinū statū reuersus est
Alius quoq; senex cum
dixisset alt̄o ego mortuus
sum. Ille ait. nō confidas
in te donec exeas de cor̄.
Nam si dicis q̄ mortuus
es. Sathanas tn̄ mortuus
nō ē. Cum fr̄ quidā pcī
cassz misiunt ad abbatem
moysem qui accepta spōta
plena arena uenit ad eos.
Que cū fr̄es quid nam h̄
eēt interrogarent. Dix̄ pctā
mea sūt post me carentia
& nō uideo ea. & ueni hodie
aliena iudicare pctā. Illi
aūt h̄ audientes fr̄i pep
cerūt. Simile legi d̄ abba
te priore. Nam cū fr̄es de

quodā frē culpabili loquen
tur ille tacebat. Cum aūt
accepisset saculū plenū are
na retro & de eandē modi
cū an̄ se ferret. Interrogat9
quid eēt dix̄ ista arena ē
pctā mea que post ferens
ipā nō considero ii p eis alior.
modica uō arena sūt pctā
frīs an̄ me posita que semp
considero & ipm iudico cū tn̄
pctā mea an̄ me sp portare
deberem & de ipis cogitare et
p ipis dn̄m rogare. Cum ab
bas moyses frēs fuisset clic9
& imposuissent ei frē humiliare
dix̄ ei epc̄ albus frēs candida
tus es. Et ille affons dn̄e
pr̄. aut intus. Volens
aūt eū epc̄ pbare. dix̄ cleri
sius ut qn̄ ad altare accederet
ipm eū in iuria expellerent.
Deinde eū sequentes quid loq
retur audirent. pcientes
g̃ eū foras dixerunt. Vā foras
ethiops. Qui egrediens di
cebat. Bene tibi fecerunt cy
nerente & catalote q̄r cū hō
nō sis q̄r te in medio hoīū
dare psumpsisti. hec in uitas
patrū.

De sco Arsenio abbe.

Arsenius cū ad
huc in palatio ɔsisteret
ut ad salutē dirigeret oraret.
audiuit. Arseni fuge hoīes
& saluaberis. Accedentes g̃ ad
monachalē uitā & ibidem
orans audiuit arseni fuge
tace. quiesce. Legit eīn
idē de hac quiete appetenda.
Ad cū tres frēs monachi fu
issent. Unus elegit dis
cordantes ad pacē reducere.
Scds infirmos uisitare.
Tercius in solitudine qui
escere. Primus g̃ laborans
ip lites hoīū nō potuit om̄ibz
placere & tedio uictus uenit
Ad scm̄ quē inuenit aīo de
ficientē & mādatū pficere nō
ualentē & cōcordantes.
Ad t̄c. qui erat in solitudīe ue
nerūt. Cui cū tribulatōes
suas narrassent ille missa
aqua in ciplo dix̄ Attendite
in aquā & erat cōmota turbu
lenta. & rursus dix̄. Attendi
te modo quō quieta & limpi
da fit. qui cū intenderent et
uult9 suos uiderent. ait Sic qui
in medio hoīū consistit p̄tur
ba nō uidet pctā sua. Sz
cū quieuerit tunc pctā sua ui
dē ualebit. Quidā etiā
cū inuenisset quēdā in heremo
uelud bestiā herbas mandu
cantē & nudū cīrcuibat p9
ipm fugientē dicens. expecta

me que pp̄ dm̄ sequor te. Et
ille ꝛ ego pp̄ dm̄ fugio te.
Cum aūt uestem pcīssꝫ
expectauit eū dicēs. O uīdo
matia mūdi pcessi a te
expectaui te. Qui ille dic
m̄ quō saluus efficiā. Re
spondentes ait. Fuge hōies
ꝛ tace. Matrona que
dam nobilis ꝛ senex uēit
ut abbatē arsenium ex deuo
tōne uidēt. Qui rogatū
a theophilo archiepō ut
se uidi pmitteret nullatenꝰ
acquieuit. Tandē illam ad
eius cellam pcedēns ipm
foris aū hostiū celle inue
nit. et se ad eius pedes pro
strauit. Ille aūt eū indigñ
tōne nimia eleuauit eā
dicēs. Si faciē meā uidē
uis uide. Illa aūt p confu
sione ꝛ uerecundia faciē eiꝰ
nō considerauit. Cui senex
quōmꝫ mlr̄ sis tantā na
uigatōnē psumpsisti. Ecce
eū romā redibis ꝛ q̄ aliis
te arseniū uidēs aliis mlri
bus enarrabis. ꝛ ille simili
ueniet ut uideant me. Et
illa si deo dante romā redi
ero nullam hūc uenire pmī
tam. Sz saltē obsecro ut or
es p me. et me memor sis

semp. Cui ille oro dm̄ ut de
leat memoriā tuā de corde meo
Et illa audiens turbata nimi
um in ciuitatem uenit et pre
tristitia febricitāe cepit. Qui
archiepūs audiens ad eam con
solandā accessit. Illa ā dicebat
Ecce ego contristata moriar.
Cui archiepūs nescis q̄ mli
er es ꝛ inimicus p mlres scōs
inpugnat ꝛ ppter senex hoc dix
Nam p aīa tua semp orat
et sic consolatōne recepta cū
gaudio ad ppria remeauit.
Refert quodā alio prē legit. q̄
cum discipli eius ei dicerent
senuisti abba attendamꝰ pax
uix mūdū. Ille ait. ubi nō
ē mlr ibi eamus. Dixit ei
discipli ꝛ ubi ē locus non
hn̄s mlrem nisi forte solitu
do. ꝛ ille g in solitudinem
me tolle. Alius aūt fi
cū matrem suā uetulā trans
fluuiū portare debēt ille
manꝰ suas pallio inuolut.
Cui illa ait quid sic opuisti
manus tuas fili. Et
ille corpus mlris ignis ē
ꝛ ex eo qd te contingebam
aliaꝝ feminaꝝ memoriā
in meo aīo ueniebat. Arse
mus aūt p totū tempus ui
ute sue sedēs ad op manuū

suarum habebat in sinu propter lacrim
as que crebro de oculis eius cur
rebant totam noctem insom
nem ducebat. Mane autem cum
propter nature lassitudinem dormire
vellet dicebat sompno. Veni
serve male et subripiebat parum
sompni sedendo. et statim sur
gebat dicebat quoque sufficit
in monacho si dormierit una
hora si est cum pugnator. Cum
pater sancti Arsenii nobilissimus
senator vitam finiens et testa
mentum faciens magnam here
ditatem Arsenio dimisisset. Ma
gistrianus presidem testamen
tum ad eum detulit quod ille accipi
ens voluit scindere illud. Ma
gistrianus autem eius pedibus
provolutus rogavit ne hoc faceret
quia caput eius perderet. Cui Arsenius
prius mortuus sum quam ille.
Ipse ergo cum nunc mortuus sit. quomodo
me fecit heredem et remisit te
stamentum nil accipere volens.
Quadam vice facta est vox ad eum
dicens. Veni et ostendam tibi opera
hominum et eduxit eum in quendam locum
ostenditque ethiopem incidentem
ligna et facientem sarcinam gran
dem quam portare non poterat. de
inde iterum ligna incidebat. et
ad sarcinam addebat et hoc facie
bat diutius. ostenditque ei rur

sum hominem haurientem aquam de
lacu in cisternam perforatam que
aquam refundebat in lacum et
iterum cisternam implere volen
tem. Et ostendit ei iterum tem
plum et duos viros in equis por
tantes lignum transversum. Volen
tes autem intrare in templum
non poterant eo quod lignum intrans
verso portabant et exposuit dicens
hii sunt qui portant quasi iugum
cum superbia et non humiliantur propter quod
remanent foris a regno dei
qui ligna incidit. Et hic est in
peccatis multis et pro eo ut agat in
penitentiam non subtrahit de peccatis
sed addit iniquitates. Qui autem
aquam haurit hic est bona opera fa
ciens. sed quia cum eis sunt mixta
mala perdit opera sua. Vespere
sabbati veniente dominico relinque
bat post se solem et extendebat
manus suas ad celum donec ma
ne die dominico sol ascendens fa
ciem eius illustrabat et sic reside
bat. Hec in vitis patrum. De sancto
Agathone abbate.

Agathon abbas
per triennium lapidem in ore suo
tenebat donec tacere
disceret. Alius quoque frater cum
intrasset congregationem dixit intra
se tu et asinus unum estote. ergo
sicut asinus vapulat et non loquitur
iniuriam patitur et non respondet sic et tu.

Alius quoque frater a mensa expl'
suo nl' rendit. postmodum in
terrogatus ait. posui in corde
meo q equalis sim tam q
cum sectat' foras egdit'. In
terrogatus agathon qui uir
tus plus h'et laboris r'n
dit. puto non ee laborem
qualem orare deum. Nam in
imici semp laborant oro
nem ei' intrupe. Nam in ce
tis laborib' h'o aliq' requi
em possid; orator a opus
h't magni certaminis.
Interrogatus agathon a quo
dam fre quo cum frib' h'ita
re debeat ait. Sicut in p'ma
die et non assumas fiduciam
non enim prior passio q fiduti
am genitrix e omnium passio
num. Dix' itm ira .. si mor
tuos non plac' alicui ul' do
p' iracundiam suam. Frat'
quidam iracundus int' se ait
Si solus h'itare ad iram n
ita cito mouet quadam uice
cum urceolum aqua implet u
satus e. Impleuit so e usat'
e. Tertio impleuit e usatus
e. Qui commotus furore freg
uasculum. In se aut reu'sus
cognouit q ab eodem noie de
mone iracundie sit. Illusus
e dix. Ecce solus sum e tam

ira me uincit. Referitur g
in congregatone q n labor e
ubiq patiam e ad uictorio
di opus e. Erant eciam
duo fres qui multis annis
in uite conuersantib'. nuq
ad iracundiam potant reuocari.
Quadam uice dix' un' alti
faciam' e nos lites sic hoies
de mundo faciunt. At ille nescio
quali' fiat litis. e dix' fiat
pono in medio lasculum e dico
meum e. e inde fiet litis in i
cum. posita e ergo testa i me
dio. Dix' unus meum e hoc.
e alt' dix' non. sz tuus e. Set
ille r'ndit e tuum e tolle g
e uade. discesserunt. n int' se
contendere potuerunt. Erat
aut alius agathon sapiens
ad intelligend' impig' ad la
borand'. p'catus uictu atque
uestimento. Dix' aut scdm uo
luntatem meam nunq dormiui
retines in corde ad u'sus que
q'm dolorem non dimisi dormire
alium h'ntem ad u'sus me q'd.
Moriturus quoque agathon
t'bus dieb' mansit immobi
lis apertos tenes oculos qui cum
pulsaret a frib' r'ndit. In co
spectu diuini iudicii assisto dicunt
ei. e tu times e ille. In custo
diendis mandatis di u'tute

quã potui laboraui. Et hō
sum ⁊ nescio utrũ placuerīt
opa mea dño. Dicit ei. Et ñ
confidis de opibus tuis q̄
sm dm̄ s̄. Et ille nō presu
mo donec ueniã ad illum
Alit̃ enĩ sũt iudicia dĩ. Ali
hoīum. Cũ aũt ad hẽ eũ int̃
rogare uellent ait. Offen
dite caritatẽ ⁊ nolite meũ
loqui q̄ occupatus sũ. Quo
dco statim spm̄ cũ gaudio
emisit. Videbant enĩ eũ col
ligentẽ spm̄ quẽadmodũ
si quis salutet amicos suos
dilectos. Hẽ in uitas patrum.

De scõ Barlaã ⁊ Josaphat.

Barlaam cui?
hystoriam iohs
damascen? diligenti
studio copilauit. opante in
eo diuina grã. scm̃ iosaphat
regem ad fidem conuertit.
Et cũ uniusa india xanis
⁊ monachis plena eẽt. Sur
rexit quidã rex potens noīe
·/ auenyr · Auennir qui xanos ⁊ pcipue
monachis plimũ psequebat
Accidit aũt ut quidã regis
amicus ⁊ in palatio suo pri
mus diuina ⁊ motus grã
regiam aulam relinqueret
⁊ monasticũ hitũ introiuit.
Quod rex audiens ⁊ pira
in saniẽs eũ p que desta i

quĩ fecẽ ⁊ uix in uictũ ad se
adduci mandauit. Videns
eam uili tunica coopertũ et
fame macatũ qui splendi
dis uestibꝫ conalũ ⁊ mltis
diuitiis afflue consueuerat
dix ei. O stulte ac mentis
pdite cũ honorẽ in contume
liam commutasti. ⁊ te ludũ
puerorum fecisti. Cui ille si hui
aime rõnẽ audire desidas
inimicos tuos a te pcul abi
cias. Rege aũt qui eẽt hĩ
inimica quẽrente. Ait ira ⁊ co
cupia. Hẽ enĩ impediũt ne
ũitas uideat. Assidue aũt
audientiã dicendorum prudẽ
tia ⁊ equitas. Cui rex fiat
ut loqueris. Et ille inspiciẽ
tes ea que sũt despiciunt
q̃ nō sint que nō s̄ qĩ nō sũt
apphende molliunt. Qui
aũt nō angustiaũt eorum
que s̄ dulcedine. nō potũt
eorum que nō sũt adiscẽ ũita
tem. Multa aũt illo de in
cãnatõis misterio ⁊ fidei p
sequente rex ait. Nisi t̃ in pn
cipio pmisissem q̄ de medio
iram remouerem nũc ã igni
tuas carnes traderẽ. Surge
ḡ ⁊ fuge ex meis ne ultra
te uideam ⁊ male te pdã.
Vir ã dĩ tristis abcessit eo

q̄ maturū ꝑpensus nō eēt. In
tia cum rex liberos nō hēret pu
er pulcherrimus nascitur. Iosap
hat appellatur congaudente q̄ rege
infinitā multitudinē ut diis
ꝑ ortu pueri imolarent. lv. ast
rologos conuocauit a quibus
quid futurū futurus eēt filio suo
diligenter quesiuit. Cunctis q̄
respondentibus eū magnū in potē
tiam ɔ diuitiis primus futurus
Unus sapientior ex ipsis dix
it. Iste qui natus ē tibi rex
nō in tuo regno s; in alio in
cōparabiliter meliori. Nam illius
quam ꝑsequeris x̄ane religionis
ut extio futurus ē cultor. hoc
autē nō a se s; a deo inspiratum
te dixit audiens h rex ɔ plurimum
expauescens in ciuitate secret
ssim palatiū speciosissimū con
struxit. ɔ ibi puerum ad habitand
posuit. Ibi secum iuuenes pul
cherrimos collocauit ꝑcipiens
illis ut nec mortē nec senectutē nec in
firmitatē uel paupertatē uel
aliud qd' posset ei auferre leticiam
nominaret ei. s; oīa iocun
da illi proponerent. quatinus mens eius
letiis occupata. nil de futuris
cogitare posset. Si quid uero mi
strantium infirmari contigeret
huic protinus rex precipiebat ei
ei ɔ aliū loco ei incolumem
subrogari precepit. s; de x̄ aliqua
liquē facerent mentionē. Eodē
tempore erat rex cū rege ut quidā
x̄anissimus s; occultus qui in
t nobiles regis princeps p̄
mus erat. hic dū aliū cū rege
ad uenandū iuisset. hoīem quādam
pauperem inuenit q̄ pede lesū
a bestia habentem ɔ iuxta iacen
tem inuenit a quo rogatur
ut se suscipere deberet q̄ s; in
aliquo forsitan prodesse posset.
Cui miles dixit. Ego quidem te
libenter suscipio. s; in quo uti
lis inueniaris ignoro. Et
ille ego hō sum medicus uerbo
rum. si enim aliquis in uerbis ledatur ɔ
grauā scio adhibere medelam.
Miles qui ille ꝑ nichilo con
putauit ꝑpter dm̄ tn̄ eū suscipi
ens eius curam egit. Viri aūt
quidā inuidi ɔ maliciosi.
uidentes ꝑdictū principē in
tantā gratiam regis eē ipsum
apud regem accusauerunt q̄ nō
solū ad x̄anorū fidē declinasset
s; insup regnū s' conabatur
subripere turbam sollicitans
ɔ s' consilians. s; si hoc inq
uirit ita eē. O rex sic rede
sidemus ipsum secreto adductura ɔ
uitam hanc cito finiendā
cū memoria. ɔ ideo gl'am
regni te uelle delinquere. et

monachorum habitum assumere
asserans quos tamen ignorat ac
tenus in ape fucatas prosecutus
et tunc videbis quid tibi respondeb-
unt. Quod cum rex omnia ut illi per-
suasserant fecisset. ille doli ig-
norans perfusus lacrimis propo-
situm regis laudavit et vanitatem
mundi rememorans quod toci-
us ad implendum consuluit. Rex
audiens et verum esse quod illi dix-
erant credens furore repletus
est. nil tamen respondit. Ille autem
perpendens quod rex graviter verba
sua acceperat tremens abscessit
et medicum se habere verborum revol-
vens omnia filio narravit. Sed ille
notum tibi sit quod rex suspicatur
ut propter hoc dixeris quod eius regnum
velles invadere. Surge ergo et co-
mam tuam tonde et vestimenta
abiciens cilicium indue et sum-
mo diluculo ad regem ingredere.
cumque rex quid sibi velit interroga-
verit respondebis. Ecce rex paratus
sum sequi te. Nam et si via
per quam cupis ire difficilis sit te-
cum tamen existenti facilis michi erit.
Sicut enim me socium habuisti in pro-
speris sic habebis paratus. Modo ve-
ro nunquid preciosum quod mor-
aris? Quod cum ille per ordinem
fecisset rex obstupuit et fal-
lacias arguens virum amplius

honorare dotavit. Filius autem eius
in palatio educatus ad etatem
ad vitam pervenit. et in omni sapientia
plene edoctus fuit admirans
autem cum pater eum sic reclusisset. et
unum de consiliis suis familiariorem
secreto. De hac re interrogavit
dicens in multa iusticia positum
per eo quod sibi foras egredi non licet.
adeo ut nec morbus sic sapit nec
potus. Quod pater audiens et do-
lens equos ydoneos parari fecit
et choros plaudentes ante eum
mittens ne quid sibi fedum occur-
reret diligenter prohibuit. predicto
igitur iuvene taliter procedente.
Quadam vice unus leprosus
et unus cecus sibi obviaverunt.
quos ille videns et stupens
que sint et quid nam habeant
inquisivit. Et ministri dixerunt
passiones iste sunt que hominibus
accidunt. et ille omnibus hominibus hoc
contingere solent? Negantibus
illis respondit. Noti igitur sunt qui hoc
pati debeant an sic indefinite
provenient. Et ille quis homi-
num futura scire valet. Valde igitur anxius
esse cepit pro inconsuetudinem
dei. Alia vero vice quendam valde se-
nem rugosam habentem faciem
et dorsum incurvatum et caden-
tibus dentibus balbuciendo loquen-
tem invenit. Stupefactus discere

aspit uisionis miraculū
cuiusq; didicisti; qđ ꝑpa amor
multitudinē. ad stante talē
statū uenisti; ait. ⁊ quis ē
huiꝰ finis dic ei. Mors ⁊ ille
ē ne mors oīm; uł aliquor
Cuiusq; didicisti; oīs mori
debēt interrogauit inqt ānꝰ
hⁱ superuenīunt. Et illi in octo
ginta uł centū annis sen
tus inducit. Deinde mors
ipa subsequit. hⁱ g iuuenis
frequent in corde suo recogit
ans in multa desolatōne e
rat. Ex coram pře pletitia
pferebat. ptendebat plim
desidias in huiꝰ modi digi
⁊ docēi. Igit quidā monac
uita ⁊ opīone pfectus ha
bitans in deserto tēe sennaar
noīe barlaā hⁱ que circa filium
regis agebant ꝑ spm cogno
uit mercatoris hītū sumēs
ad ciuitatē illā deuenit acce
dens; pedagogo filii regis locu
tus ē dicēs. Ego cū negocia
tor sim. lapidem pciosū uēna
lem hēo qui cecis lumē tbu
it. surdis aures apit. mu
tos loqui fac. insipientibꝫ
sapiam infundit. Nunc g
duc me ad filiū regis ⁊ huc
ē tradā. Cui ille. uidēs hō
minē prudētie ñ concordant.

Emptū cū lapidū notitiā
hēam. ipm lapidem m̄ ostē
de ⁊ si talis ut asseris fuit ꝓ
batus a filio regis honores
maximos consequeris. Ad quē
ille lapis mīs hanc insup hᵗ
uirtutē quia qui nō hᵗ sanā
oclor aciem. ⁊ qui nō seruat
integrā castitatē uisibilē
qm̄ hᵗ pdit. Ego ā mediciñ
as artis nō expts uideo te sa
nos oclos nō hēe filiū aūt
regis audiui. pudicū eē et
oclos pulcherrimos ⁊ sanos hēe.
Cui ille. Qui sc ē noli m̄ osten
dē qr ⁊ oclos sanos nō hēo ⁊
impctis sordesco. Nuntians
g hⁱ filio regis ipm ad eum
qm̄ totiꝰ introduxit. Cum g
introductus fuisset; rex cū
reuerent suscepisset; ait barlaā
hⁱ rex bn̄ fecisti qr deforis ꝑ
mitanta appenti nō attendi
sti. Nam rex quidā magnus
in curru deaurato pcedens
cū quibꝫdā acceptis ueste īdu
tus ⁊ macie attenuatis obui
asset; continuo de curru exiliēs
ad eoꝝ pedes pcidens ipos ad
orauit ⁊ surgens in oscula
eoꝝ ruit ⁊ pceres aūt eū ī dig
ne hⁱ ferentes. Ex regem sup
hⁱ arguere formidantes frī
retulerunt quō rex magnificē

de tuba s[er]ui[e]n[ti]s ad [morte]m h[ab]ent[e]s

regali indigna fecisset. Fr[ater] at
regem sup[er] hoc redarguit.
Erat autem regi consuetudo:
q[uod] qu[an]n[do] a[liqui]s morti tradendus erat.
Rex an[te] ei[us] ianua[m] precone[m] cu[m]
tuba ad h[oc] deputata mitteb
at. Vespe[re] g[ergo] ueniente an[te] fr[atr]is
ianua[m] tuba[m] sonar[e] fec[it]. Q[ui] ille
audiens [et] de sua salute desp[er]
ans totam nocte[m] insompnem
dux[it] [et] testam[en]tu[m] fec[it]. Mane a[utem]
f[a]c[t]o indutus nigris uestibus
cu[m] uxore [et] filiis ad fores pala
tii lugens accessit. Q[ue]m rex
ingredi faciens dix[it]. O stulte
cu[m] precone[m] fr[atr]is tui cui n[ichi]l deli
quisse cognoscis adeo timuis:
q[uo]m[od]o p[re]cones d[omi]ni mei in q[uem] adeo
peccaui time[re] no[n] debeam qui
sonabili[us] tuba in morte[m] sig
ficant [et] t[er]ribilem iudicis ad
uentu[m] denu[n]ciant. Dein[de] iiii[or]

de iiii[or] cap[s]is

capsas fi[eri] iussit. [et] duas ex[terius]
extrinsecus auro undiq[ue] op[er]i
[et] ossib[us] mortuor[um] putridis
impleri fec[it]. Vocans illos mag
nates quos sciebat quere[m]onia[m]
ap[u]d fr[atre]s posuisse. iuss[it] illas c[a]
capsas an[te] eos posuit et que
p[re]ciosiores essent inquirunt.
Illi u[er]o duas deauratas mag[ni]
ee p[re]cii. Reliquas u[er]o uilis p[re]cii
ee iudicauerunt. precep[it] g[ergo] rex d[e]
auratas ap[er]iri. continuo ind[e]

fetor intollerabilis emanau[it].
Q[ui]b[us] rex h[ec] illis similes
sunt qui gl[or]iosis uestib[us] sunt
amicti. Intus u[er]o i[n] mu[n]dicia
uitior[um] pleni. dein[de] alias ap[er]i
ri fec[it]. [et] ecce candor inde mi
rabilis exalauit. Q[ui]b[us] rex
iste ill[is] paup[er]imis quos hono
raui similes sunt qui [con]silib[us]
uestimentis op[er]iunt[ur] int[us] t[ame]n
o[mn]i u[ir]tutu[m] odore resplendent.
Vos autem solu[m] que de foris sunt
attenditis et que deintus s[unt]
no[n] [con]sideratis. Ad in[star] g[ergo] illiu[s] re
gem tu quos fecisti bu[m] sus
capiens me. Incipiens g[ergo]
balaa[m] cep[it] ei de mundi creatio
ne [et] ho[min]is p[re]uaricatione ac filii
in carnatione passione [et] re[sur]rectio
ne. longu[m] s[er]mone[m] texere
s[ed] u[er]o [et] de die iudicii [et] ret
ributione bonor[um] [et] malor[um] mul
ta p[ro]ferre. [et] s[er]uientes idol[is]
plimu[m] explicat ac deor[um] fatui
tate tale exemplu[m] po[n]e[re] di
cens. Sagittarius quida[m]
auicula[m] p[ar]uam no[m]i[n]e phylo
mena[m] capiens. cu[m] uellet ea[m]
occide[re] uox data e[st] phylome
ne [et] ait. Quid t[ibi] proderit ho[mo]
si me occideris. Neq[ue] e[nim] uent
rem tuu[m] de me imple[re] uale
bis. S[ed] si me dimittere uel
les t[ibi] t[ria] mandata darem.

de phylomena

que si diligenter conservares magnam inde utilitatem consequi posses. Ille vero ad eius loquelam stupefactus, permisit quod eam dimitteret si haec ei mandata proferret. Et illa: Nunquam rem quae apprehendi non potest apprehendere studeas. De re perdita et irrecuperabili nunquam doleas. Verbum incredibile nunquam credas. Haec tria custodi et bene tibi erit. Ille autem ut promiserat eam dimisit. Phylomena igitur per aera volans dixit ei: Ve tibi homo quod malum consilium habuisti et quod thesaurum hodie perdidisti. Est enim in meis visceribus margarita que strutionis ovi sua vincit magnitudine. Quod ille audiens valde contristatus est quod eam dimiserat et eam apprehendere conabatur dicens: Veni in domum meam et omnem tibi humanitatem exhibebo, honorifice te dimittam. Cui phylomena: Nunc pro certo cognovi te fatuum esse. Nam ex hiis que tibi dixi nullum profectum habuisti, quia et de me perdita et irrecuperabili doles, et me temptasti capere cum nequeas meo itinere pergere, et insuper margaritam in meis visceribus esse credidisti, cum ego tota ad ymaginem ovi strutionis non valeam pertingere. Sic ergo stulti sunt illi qui confidunt in ydolis, quia

defi
gura
madi

plasmatos a se adorant et custoditos a se appellant. Cepit quoque fallacem mundi delectationem et vanitatem vitae disputare et per alia ad hoc exempla adducere dicens: Qui delectationes corporales desiderant et animas suas fame mori permittunt, similes sunt cuidam homini qui dum a facie unicornis ne dum ab eo devoraretur velocius fugeret, in quoddam baratrum magnum cecidit. Dum autem caderet manibus arbusculam quandam apprehendit et in base quadam lubrica et instabili pedes fixit. Respiciens vero vidit duos mures, unum album et alium nigrum, incessanter radicem arboris arbuscule quam apprehenderat corrodentes, et iam prope erat ut ipsam abscinderent. In fundo autem baratri vidit draconem terribilem spirantem ignem et aperto ore ipsum devorare cupientem. Super basem vero ubi pedes tenebat vidit .iiii. aspidum capita inde prodeuntia. Elevans autem oculos vidit exiguum mellis de ramis illius arbuscule, oblitusque periculi in quo undique positus erat, se ipsum dulcedini illius modici mellis totum dedit. Unicornis autem mortis tenet figuram, que hominem semper persequitur et apprehendere cupit. Baratrum vero mundus est omnibus malis plenus. Arbuscula unicuiusque

est vita.

ē uita · que ꝑ horas diei ⁊ nocti
ā ꝑmutāt album ⁊ nigrū incess
ant̄ ꝯsumit̄ ⁊ masiom ꝗ ꝑm
quat · basis · iiij · aspidū · corꝑ
ex · iiij · elemētis compositū quib
ordinatis corꝑis compago dissol
uit̄ · Draco tribulis os in
fern̄ cunctos deuorare cupiens
Dulcedo ramusculi · delicatio
fallax mūdi ꝑ quā hō seducit̄ ·
ut ꝑiculū suū minime intue
at̄ · Addidit quoq; dicēs · Similes
sunt iterū mūdi amatores hōi
qui tres amicos hūit · Quor
unū plus quā se · scdm tm̄ quā
tū se · Tciū minꝰ quā se ⁊ q̄i nl'
dedit · In magno itaq; ꝑiculo
ꝑositus ⁊ a rege citatus · Cucur
rit ad primū amicū ei auxiliū
querens ⁊ quali̇ eū sup dilexit
⁊ memorans · Cui ille · Nescias
qui sis o homo · hēo alios ami
cos cū quib; me hodie letari oꝫ ·
Quos ⁊ amicos amodo possideo
prebeo tm̄ t̄ duo cilicola · ut h̄
hēas quib; ualeas opiri · Confu
sus ḡ ad scdm abiit ⁊ simili̇ eiꝰ
auxiliū postulauit · Cui ille n̄
uacat mēte cū subire agonē ·
cuī ⁊ q̄ si nouistis cū tūdat or
modicū tm̄ us; ad hostiū pala
tii te sociabor ⁊ statim domū
reuitar ꝓprius uacans negociis
tristis ḡ ⁊ desꝑans · Ad tercium

amicū ꝑrexit ⁊ q; facie dimissa
dix̄ nō hēo os loquendi ad te quā
ut debui nō amaui te · Qz in
tribulatōne circūdatus ⁊ aba
micis destitutꝰ · rogo ut in au
xiliū ꝗ feras ⁊ in ueniam ꝑ hac
Et ille ylari uultu dix̄ certe ami
cum karm̄ fateor te ēē ⁊ cuiulib;
modicū bn̄ficiū nō immemor
ꝑcedam te ⁊ apd regem intueri
am ꝑ te · n̄ in manib; inimicor
tradam te · Primꝰ ḡ inimi
cus ē diuitiar possessio ꝑ quib
hō mltis ꝑiculis subiacet · Ve
niente uō mortis timine nich
ex omib; huius n̄ uiles accipit
ad sepelliend pānicul os · Se
cundus amicus ē uxor filii ⁊
parentes qui tm̄ us; ad monu
mētū secū ꝑgentes ꝓtinus re
uertunt̄ suis uacantes curis ·
Tercius amicus ē fides spes
⁊ caritas ⁊ elemosina ⁊ cetera opa que
nos cū de corꝑe exīmus possunt
ꝓcede ⁊ ꝑ nob' apd dm̄ intueri
⁊ ab inimicis demonib; nos lib
are · Hoc insup addidit di
cens in q̄dam magna ciuitate
ꝯsuetudo fuit q' hoīem extraneū
⁊ ignotū oī anno in principē
eligebāt · Cui oī ꝑtate accepta
quicq; uolebat face licitū erat
⁊ sn̄ oī constitutōne tm̄ rege
bat · Illo ḡ in omib; diuitius ·

ꝗ tꝭ amici ... ꝗ ... plus ... se ... (left margin note, partly illegible)

In q̄dā ciuitate tal' ꝯsti
tutio erat ū extrāneū
eligeret ī ducā.

permanente et luxui deditum eum esse exti
mante repente. Cives in eum
insurgebant et per totam civi
tatem nudum trahentes in
remotam insulam exulem
transmittebant, ubi nec cibum nec
vestimentum inveniens fame
et frigore urgebatur. Tandem quidam
alius in regno cum illorum civium
consuetudinem didicisset, infini
tos thesauros ad insulam illam
premisit, ubi post annum in exi
lium relegatus ceteris fame de
ficientibus ille in mensis deli
ciis habundabat. Civitas
hec mundus iste est; cives tene
brarum principes, qui nos falsa
mundi delectatione illiciunt,
nobis insperantibus mors superve
nit et in locum tenebrarum demergi
mur. Divitiarum vero ad eternum lo
cum premissio fit manibus
egenorum. Cumque cum Barlaam perfecte
filium regis docuisset et ipse eum
iam relicto patre sequi vellet,
dixit ad eum Barlaam: Si hoc fe
ceris, cuidam iuveni similis
eris. Qui cum quandam nobilem
nollet desponsare uxorem, ipse fu
giens aufugit et in quandam lo
cum deveniens virginem quandam
cuiusdam senis pauperis filiam
laborantem et ore deum laudan
tem vidit, ad quam ille: Quid est

quod agis, mulier? Cum enim ita paupe
rrima sis, gratias tamen agis deo ac si magna
recepisses ab eo. Ad quem illa:
Sicut parva medicina sepe a ma
gno langore liberat, sic gratiarum
actio in parvis donis magnorum
efficitur auctrix donorum. Hec tamen que
extrinsecus sunt nostra non sunt.
Sed ea que in nobis sunt et nostra sunt
a deo magna accepi, quia me ad
suam ymaginem fecit, intellectum
michi dedit, ad suam gloriam me vo
cavit et ianuam regni sui iam
michi aperuit. Pro tantis igitur et tam
magnis donis ipsum laudare
convenit. Videns iuvenis
eius prudentiam eam a patre
suo in uxorem petiit. Cui ille:
Filiam meam accipere non vales, quia di
vitum et nobilium filius es. Ego autem
pauper sum. Sed cum ille omnino instaret,
ait senex: Non possum eam tibi
dare, ut in domum patris tui du
cas eam, cum unica michi sit. Et
ille: Apud vos manebo et vobis
me in omnibus conformabo. Deponens
igitur preciosum ornamentum,
habitum senis induit et apud eum
manens ipsam in uxorem accepit.
Postquam vero senex diu eum
probavit, in thalamum eum
duxit et immensum pondus diviti
arum quantum nunquam viderant sibi ostendit
et omnia sibi dedit. Dixit hiis

Similitudo sapientissima quam laudabilis est

de muliere paupercula

Iosaphat. Conuenient me
tangi ista narratio ad te hec
dicam est de me ex infirmo. Et
dic mihi pater quot annorum es et ubi
conuersaris quia a te numquam uolo
separari. Et ille annorum sum xlv.
in desertis terre senaar degens
ad quem Iosaphat. Amplius pater
mihi appares lxx annorum. Et ille
si a natiuitate mea omnes annos
meos queris dicere bene eos exti
masti. Sed nullo modo a me in men
sura uite computantur quot quot
in uanitate mundi expensi
sunt. Tunc enim in interiori homine
mortuus eram et annos mor
tis uite numquam nominabo. Cum
que Iosaphat eum in desertum se
qui uellet. Dixit Barlaam. Si et hoc
feceris et tuo consortio carebo
et persecutionis fratribus meis auctor exi
stam. Sed cum oportunum tempore
uideris ad me uenies. Bar
laam igitur filium regis baptiz
ans et in fide optime instru
ens eum osculatus est ad locum
suum reuersus est. Postquam au
tem rex filium christianum audiuit in
dolore nimio positus est. Quem
quidem amicus suus nomine A
rachis consolans. Cognosco
rex quendam senem heremitam
qui de nostra secta est qui per omnia
Barlaam similis est. Hic igitur Barlaam

se simulans. Primo christianorum
fidem defendet. Deinde se superari
permittet. omnia que docuerat re
uocabit. et sic filius regis ad
nos redibit. Assumpto
igitur predicto principe magno ex
ercitu ad querendum Barlaam
iuit. et heremitam illum capiens.
se Barlaam cepisse dixit. Quod filius
regis audiens captum esse ma
gistrum suum amarissime fleuit. Sed
postmodum per dei reuelationem
hunc non esse cognouit. In
gressus igitur pater ad filium. ait. Fi
li mi in tristitia magna me
posui et meam canitiem inho
norasti et lumen oculorum meorum
abstulisti. Quare fili hec
fecisti et deorum meorum cultum re
liquisti. Cui ille. Tenebras
pater fugi et ad lumen cucurri. et
errorem deserui et ueritatem ag
noui. Noli autem frustra la
borare quia numquam a Christo posse
reuocari. Sicut enim tibi impossibile est
altitudinem celi manu tangere
aut maximum siccare pelagus
sic et istud esse cognosce. Tunc
rex ait. et quis horum michi est auc
tor malorum nisi ego qui tam ma
gnifica tibi feci que numquam alicui pater
fecit filio suo. Qua propter prauitas
tue uoluntatis et conten
tio effrenata aduersus caput meum

te insanire fecit. Comperto astrologi
in natiuitate tua dixerunt te arro-
gantem & parentibus inobedientem
futurum. Nunc uero si mihi non acqui-
eueris a mea discedes filiatione
& pro patre inimicus effectus.
Illa tibi faciam que nunc hostibus
adhuc feci. Cui Josaphat.
Cur rex tristaris quod bonorum
particeps sum effectus qui n̄
unquam pater in sui filii prosperita-
te tristis apparuit. Non enim iam
patrem uocabo te. Sed si mihi aduer-
saberis sic a serpente fugiam a te.
Rex ergo abeo cum ira discedens
arachi amico natam fecit filii
duritiam & consuluit ut non
asperis uerbis cum eo uteretur. quod
blandis & lenibus potius melius
traheretur. Sequenti ergo die rex ad
filium uenit & eum amplectens oscu-
labatur dicens fili dulcissime ho-
nora canitiem patris tui. Ne fili
patrem tuum. an nescis quale bo-
num est patri obedire & eum letificare.
Sic & quam malum est ipsos exacerbare.
Quot quot enim fecerint male
perierunt. Cui Josaphat tempus aman-
di & tempus obediendi. tempus pacis
& tempus belli. nullo enim modo autem tibi
nos adeo obedire debemus. sicut
inter sui patri. Uidens ergo pater
constantiam ait. ex quo tuam modo
pertinatiam non inobediens uis saltem

uenire & ambo pariter ueritati cedamus.
Balaam enim qui te seduxit ad me
uinctus tenetur. Ueniant ergo & uiri cum
Balaam conueniant & preconem
mittam ut omnes galilei sine timore
ueniant disputatione incepta.
Si uero Balaam optinuerit uobis
cedemus. Si autem nostri nobis con-
sentietis. Quod cum regis filio pla-
cuisset, & illi consiliato Balaam or-
dinassent quomodo prius debebat
simulare fidem christianorum defendere
& posse permittere superari omnes in simul
conuenerint. Conuersus ergo Josaphat
ad nachor dixit. Nosti o Balaam quali-
ter docuisti me. Si ergo fidem quam me
docuisti defenderis in doctrinam
tuam usque ad finem uite permanebo.
Si autem superatus fueris statim
iniuriam meam contumeliam uindi-
cabo & cor tuum & linguam manibus
extrahens canibus dabo. Ne alius pre-
sumat filios regum in errorem
mittere. Hijs auditis nachor tri-
stis & pauidus uehementer effectus est
uidens se ipsum in foueam quam fecit
decidisse & laqueo suo complexum
esse. Reaudiens ergo cognouit melius
esse filio regis adherere ut periculum
mortis euadere posset. Rex autem se
palam dixit ut fidem suam sine ti-
more defenderet. Unus ergo rethor
surgens dixit. Tu es Balaam qui
filium regis non in errorem misisti.

qm̄ nachor ī figura barlaā uigilauit. ī gratia iosaphat. apertitur [illegible]
ptis.

ab errore liberavi. Et e rethorum
ex nimio e mirabiles viri de
os nostros adoraverunt quomodo tu ad
versus eos audes insurgere. Et
ille respondens ait. Caldei. greci.
e egipti errantes creaturas deos
esse dixerunt. Nam caldei elemen
ta deos esse arbitrati sunt. cum creata
sint ad utilitatem hominum ut eorum
dominationi subiaceant e multis pas
sionibus corrumpantur. Greci quoque
nephandos homines deos putant sicut
saturnum quem aiunt filios suos com
medisse e virilia eius abscidisse
e in mare proiecisse e venerem
ibi natam fuisse. A filio quoque
suo iove alligatum in tartarum pro
iectum esse. Jupiter quoque regem aliorum
deorum esse describunt quem inde in alia
sepe transformatum dicunt ut adulteri
ma committeret. Venerem quoque deam
adulteram dicunt. Nam aliquando habuit
martem mechum aliquando adonidem.
Egyptum autem alia coluerunt.
scilicet ovem. vitulum. porcum e huiusmodi. Christia
ni autem filium altissimi colunt
qui de celo descendit e carnem
assumpsit. Cepit igitur nachor fidem
christianorum evidenter defendere e rationibus
communire. Ita quod rethores illi
muti effecti nil omnino respondere sciverunt.
Josaphat igitur vehementer exultabat
eo quod dominus per inimicum veritatis veri
tatem defendisset. Rex autem iracundia

furore repletus est. Iussit igitur con
silium dissolvi quasi de hiis sequenti
die denuo tractaturus. Dixitque
josaphat patri. aut magistrum meum
permittite mecum ac nocte ma
nere ut simul de responsionibus fa
ciendis crastino conferamus e tu
tuos tecum assumas e cum eis
conferas. aut tuos mecum permit
tis accipe meum alioquin non iusti
tiam sed violentiam exercebis.
Qua propter nachor ei concessit sperans
adhuc quod eum seduceret. Cum igitur
filius regis cum nachor domum
redisset. Dixit ei josaphat. Ne pu
tes me ignorare. quia scis scio te
non esse barlaam. sed nachor astrolo
gum. Incipiens igitur josaphat vi
am salutis ei predicavit e ad fi
dem convertens mane ad heremum
misit ut baptismum suscipiens
heremiticam vitam duxit. Cum ma
gus autem quidam nomine theodas
hec que gerebantur audiens ad re
gem venit quod filium suum ad le
ges patrias redire faceret promi
sit. Cui rex si hoc feceris statuam
auream tibi erigam e ipsi sicut diis sa
crificium offeram. e ille a filio tuo
cunctos remove e mulieres orna
tas e decoras introduci precipe
ut semper cum eo sint e ministrent ei.
conversentur e morentur cum eo. Ego autem
unum de spiritibus meis ad eum dirigam

quomodo nachor se
simulat esse bar
laam et josaphat
cognovit eum

quomodo josaphat
convertit theodas
aruspex. a fide [illegible]

qui eu ad libidinē inflama
bit licet ei iuuenes si pot
seducere sic facies mulierum.

de teptatione et sagacita
te demonu que filios
sut mulieres

Rex autem quidam cu filiu non
haberet dixerunt peritissimi me
dici qui si infra .x. annos solē
vel lunā uiderit lumine oculorum
priuabitur. Rex ergo in quadam petra
spelunca excisa filiu quo usque
ad annos .x. manere fecit.
Quibus finitis iussit rex ut
omni rerum genera ante eu adduceret
ut omnia nomina et notitiā posset
habere. Adductis ergo ante eu auro
et argento lapidibus preciosis
uestibus splendidis equis re
galibus et omnium eorum generibus
Cum de uniuscuiusque rei nomine
interrogaret iussit omni que nomina
indicabant. Cum autem nomen
mulierum discere anxie quereret spa
tarius regis ludendo dixit.
Demones eas esse que homines
seducunt. Rege ergo interrogante
filiu quid omnibus que uidit
plus amaret. Quid inquid
pater aliud nisi demones illos qui
seducunt homines. In nullo enim sic
in hiis exarsit anima mea. Non
ergo putes te filiu superare non
sic. Rex ergo omnibus ministris
electis puellas decoras ei so
ciauit que eu semper ad libidinē
prouocabant. Non habebat aliu

quomodo illa maledi
cta puella per su
am sagacitatem uo
luit decipi io
saphat

ad quē respiceret aut cum quo
loqueretur. vel cum quo uesceretur.
Malignus uero spiritus a magno
missus in iuuenem irruit
et magna intus caminu
attendit. Malignus ergo spiritus
intus inflammabat puelle
autem extrinsecus dirum excitabant
ardorem. Qui sentiens fortiter
uexatu sentiens turbabatur et de
se totu recommendans deo eius
solatione recepit et omnis tempta
tio abscessit. Deinde quandam puellā
pulcherrimā cuiusdam regis filiā
se inpatre orbatā ad eu misit.
Quem cu uir dei predicaret illa
respondit. Si me ab ydolorum cul
tura saluare desideras mihi coniuge
in nuptiarum copula. Nam et
christiani coniugia non abhorrent
sed laudant. Quia patriarche eorum pro
phete et petrus eorum apostolus coniuges
habuerunt. ad quam ille. In aut
mulier ista in uanum proponis. permittitur
quidem christianis uxores ducere. sed
non qui promiserunt christo uirginita
tem seruare. et illa sit ita non uis
Sed si animam meā saluare desi
deras unā minimā petitionem
mihi perfice concumbe mecu tantum
hac nocte et promitto tibi quod summo
diluculo efficiar christiana. Nam
si ut dicitis gaudium est ange
lis in celo super uno peccatore

prīmam agente actoꝛ conuersi
onis nō ne magna mētes de
let'. Semel tm̄ in acquiescite
ꝯ q̄ me ipm̄ saluab'. Illa g'
turrē aīe illi' fortit' ꝯcutere ce
pit. Quo demon uidens so
cius ait. uidetis quō puella
ista ꝯcussit que nos nō potui
mus ꝯmouere. ueniente g° ꝯ
meū fortit' irruant' ex quo ꝯ
strūū temp' inuenimꝰ. Ser
uens g' scōs iuuenis se tam
fortit' captiuatū q' ꝯcupiaꝫ
incitabat ꝯ salus uni puel
le deicolo surgente ipm̄ cō
monebat lacrimis infusus
orōni se dedit. In q̄ orōne ob
dormiens uidit se duci in q̄
dam pratum decoris florib'
exornatū ut folia arboꝝ dul
cē sonū reddebant. Aura q̄dā
agitata ꝯ odorē mirificū
emanabant ut fruct' insu i
speciosissimi ꝯ gustu delecta
bilis ubi sedes posite erant au
ro ꝯ gēmis fabricate lecti lu
cidi cū preciosissimis ornam̄
tis aque limpidissime p'
fluentes de hoc in ciuitatē
ipm̄ introduxerunt cui muri
ex auro ꝯ obrizo erant q̄ clarita
te mirabili refulgebat ubi
etherei quidā exercitus canticā
cantantes q' auris mortaliū

nūq̄ audiuit dicitq' est.
Iste ē locus btōꝝ. cum aūt
uiri uellent eū reducere ro
gabant ut ibi manere p'mit
teret. Qui dixerunt cū labore
n' adh' ueniens huc. Si tn̄ t'
uum inferre poteris demū ad
loca teterrima ipm̄ duxerunt
oī feditate plena dicitq' ē
iste locus iniustoꝝ. Cuz aūt
euigilasset pulcritudo illi'
puelle ꝯ ceteꝝ stercore fetidi
or ei uidebat'. Tum cū ma
ligni sp̄s ad theodam rediss
ent ꝯ ipse eos exprobraret
dixerunt prius q̄ signo cruc'
muniunt nos p'secut' ē cū
ua. Nūc theodas cū rege ad
eū intrauit sperans qd' ei per
suadere possz. Predict' ma
gus captus ē ab eo q̄ cape
uoluit ꝯ ab eo ꝯuers' bap
tisma suscep' ꝯ laudabilē
uitam dux'. Rex g' de
spans dimisit ei de cōsilio
amicoꝝ dimidiū reg' sui.
Ille aūt lȝ desītū tota mēte
desideraret tn̄ p' fidi dilatōez
ad tp̄s ipm̄ regē ac in suis
ciuitatib' templa cruces
erex' ꝯ oēs ad xp̄m conuertit.
Pat' tandē filii rōnib' ꝯ
p'dicatōnib' ad sensū plenē
fidē x' recep' ꝯ baptism̄ suscipiēs

et totum regnum filio dimittens
ipse prime opibus renunciabat et post
hec vitam laudabiliter finivit. Jo-
saphat autem Barachiam regem
pronuncians pluries fugere voluit
sed semper a populo captus vix tandem
evasit. Cum igitur per desertum pergeret
cuidam pauperi regalem habitum
dedit et ipse in pauperrima veste
remansit. Dyabolus autem multas
parabat ei insidias. Aliquando autem eum
gladio vaginato in eum irrueb-
at et percutere minabatur nisi desisteret
aliquando in forma ferarum se apparebat
fremens et dirum mugitum emi-
ttens. Ille autem dicebat dominus mihi
adiutor est non timebo quid faciat
mihi homo. Duobus igitur annis
in heremo Josaphat vagabundus
mansit nec Balaam invenire po-
tuit tandem speluncam invenit
et ante hostium stans dicebat bene-
dic pater benedic. Cuius vocem Bala-
am audiens foras exiliens et
osculantes se ferventissimis se
alterutrum amplexibus constringeb-
ant nec satiari poterant. Retulit
autem Josaphat Balaam omnia que
acciderant et ille immensas gratias
egit deo. Mansit autem Josaphat
ibidem annis multis in abstinentia
mirabili et virtute. Tandem completis
diebus Balaam in pace quievit.
Josaphat igitur in anno xxv regnum

deserens xxxv annis heremeti-
cum laborem subiit et sic multis
clarens virtutibus in pace quievit
et cum corpore Balaam positus fuit.
Quod audiens rex Barachias illuc
cum magno exercitu venit et corpora
reverenter assumens in civitatem
suam transtulit ad quorum tumu-
lum miracula multa fiunt.

De sancto Pelagio papa. p

Pelagius papa
mire sanctitatis fuit.
ac in pontificatu laudabiliter
se gerens. Tandem plenus bonis o-
peribus in pace quievit. Non fuit
autem iste Pelagius predecessor sancti
Gregorii sed alius ante ipsum hunc enim
Pelagio successit Johannes iii Johanni
Benedictus. Benedicto Pelagius Pela-
gio Gregorius. Ipse igitur huius primi Pelagii
longobardi in ytalia venerunt.
Et quia multi huiusmodi hystoriam
ignorant ideo eam hic inserendam decrevi ve
prout hystoriographus compilavit
et in diversis cronicis exploratum
habetur. Gens quedam extitit ger-
manica plurimum populosa que
de litoribus occeani parte septentrio-
nali egressa cum de Scandinavia in-
sula per bellorum multa certamina
diversarum terrarum circuitus tandem
pannoniam devenissent ulterius non
audentes procedere sedem sibi in ea per-
petue habitationis instituunt hu-
primo vero vinuli postea longobardi

sunt vocati. Huius quidam rex pre-
erat nomine Albuinus, vir quidem
fortis et strenuus, qui cum rege Gi-
bidanorum plurimum gerens exercitum con-
venit et regem interfecit. Quamobrem postea
filium regis occisi qui sibi in regem
successerat in ultionem patris sui contra Al-
buinum manu armata processit. Sed
quod Albuinus exercitum suum movit
et ipsum superans interfecit. Filiamque
suam nomine Rosimundam captivam
ducens in uxorem accepit. Et et
de capite ipsius regis ciphum sibi pa-
ravit quem argento circumcludens
inde bibebat. In illis autem diebus
Iustinus minor imperium guberna-
bat. Qui quendam principem eunu-
chum habebat qui dicebatur Narses.
Vir quidam nobilis et strenuus qui
contra Gothos qui totam Ytaliam in-
vaserant procedens ipsos superavit
et regem illorum Totillam flagel-
lum dei occidit et universam Yta-
liam pacificatam reddidit et pro mag-
nis beneficiis magnam invidiam
pertulit a Romanis. Qua propter
apud imperatorem falso accusato apre
facto imperatore depositus est. Uxor
quoque imperatoris nomine Sophia hanc
contumeliam ei misit quod cum ancil-
lis faceret filare et lanarum pensa
dividere. Ad hec ille Narses rescripsit:
Ego talem telam tibi ordinare pro-
curabo quod dum vixeris deponere non
valebis. Neapolim igitur Nar-
ses secedens Longobardis man-
davit ut paupertina Pannonie tectu-
ra deserent et ad Ytalie terre solum
presidium fluentem. Quod audiens Al-
buinus Pannoniam deseruit et
anno ab incarnatione domini d. lx-
viii cum Longobardis Ytaliam in-
travit. Erat autem eis consuetudo
longas valde barbas deportare.
Unde ut quidam volunt, ut aiunt,
exploratores ad eos venire de-
berent, precepit Albuinus ut omnes
milites solutos crines circa mentum
circumducerent ut barbati homines ab
exploratoribus crederentur, et inde Lon-
gobardi a longis barbis primo modo
sunt vocati. Barba enim in eorum
lingua barba sonabat. Alii di-
cunt quod cum Wandalis pugnaturi
essent et ad quendam qui habebat spiritum
prophetie accessissent et pro eorum victo-
ria exoraret et eis benediceret, de con-
silio uxoris iuxta fenestram in qua
mane ad orientem orabat se posue-
runt et milites circa mentum capillos
circumducentes deposuerunt. Qui
cum per illam fenestram aspiciens eos vid-
isset exclamavit: Qui sunt isti
longobardi? Et uxor sua adiecit
ut quibus dederat nomen dederit victoriam
condonaret. Ingressi igitur Ytaliam
omnes fere civitates ceperunt
cunctis habitatoribus interfectis pa-

piam autem tribus annis obsessam
tandem ceperunt. Rex autem
albuinus iurauerat se omnes
christianos occisurum. Unde cum papi
am intrare deberet equus eius
ante portam ciuitatis genua
figens quantumcumque calcaribus
urgeretur surgere non ualebat.
quousque ad monitionem cuiusdam
christiani. Rex iuramentum muta
uit. Mediolanum igitur longo
bardi ingressi, totam pene
ytaliam infra breue spa
tium temporis subiugauerunt preter
romam et romaniolam que romanio
la est uocata quasi altera roma.
ex eo scilicet quod rome semper adhesisset.
Cum igitur rex albuinus uero
ne esset et quoddam magnum conuiu
ium preparasset, ciphum suum quod de
capite regis fecerat afferri
faciens cum eo bibit et uxorem
suam nomine rosimundam de eo bi
bere fecit. dicens bibe cum patre
tuo. Quod cum rosimunda didi
cisset odium magnum contra regem
concepit. Erat autem regi d
ux quidam qui quandam domicellam
regine carnaliter cognoscebat.
At regina absente rege.
Quadam nocte sue ancille
cubiculum intrauit predicto duci
ex persona ipsius ancille man
dauit ut ad illam nocte deberet
accedere. Qui cum uenisset regi
na predicto duci uice ancille se
supposuit et postmodum dixit ei
Scis quem sim. Cumque ille se esse
talem amicam suam diceret. Illa ait.
Nequaquam. sed sum rosimunda
et certe talem hodie perpetrasti quod
aut albuinum occides aut eum
gladio meo interficies. Volo igitur ut
de ipso uindices domino qui patrem
meum occidit. et de eius capi
te ciphum faciens me in
eadem bibere fecit me delusum iri
diceret. Qui cum ille non acqui
esceret. alium tamen se inuenire
promisit quod hoc negotium perpetra
ret. Unde illa armatura subtrahens
spatam illius que erat ad lectuli
caput in tantum ita fortiter euagi
nari possit fortiter colligauit.
Cum igitur rex in strato dormi
ret homicida intra cubiculum
introire conatur. Quod rex sen
tiens de strato exiliens et
spatam arripiens se extrahere non
ualens cum scabello se uiriliter
defendere cepit. Sed ille cum opti
me esset armatus in regem
inualuit et occidit. Accipiens
igitur uniuersos thesauros palacii
cum rosimunda rauennam ut dicitur
aufugit. Sed cum rosimunda quen
dam iuuenem pulcherrimum pre
fectum scilicet rauenne uidisset ipsum

De morte regis albuini

m uir habere desiderans · uene
num uino miscere precepit ·
Sub amaritudine presentibus
tibi uxori ut residuum bibat ·
Quod cum recusaret ille eua
ginato gladio bibere coegit ·
et sic ambo ibidem perierunt ·
Tandem rex quidam longobar
dorum nomine adaloth baptizatus
est et fidem christi suscepit · Cuius et theo
delina longobardorum regina
christianissima et deuota apud
modeciam pulcherrimum ora
torium constituit ad quam regiam
Gregorius libros dyalogorum
transmisit · que uirum suum
nomine agilulfum regem ad fidem
conuertit et cum romano imperio
et ecclesia cum pace habere fecit · Que cepit
in festo geruasii et prothasii facta
est pax inter romanos et lon
gobardos · Ideo gregorius in eodem fe
sto cantum instituit in officio
misse · loquetur dominus pacem et cetera ·
Mortuo gregorio · successit ei
sabinianus et sabiniano bonifaci
us · iii · et bonifacio tercio · bonifa
cius · iiii · Ad cuius preces focas
imperator donauit ecclesie christi pan
theon · Et ad preces tercii bonifa
cii prius statuit romanam
sedem esse caput omnium ecclesiarum ·

ecclesia constantinopolitana

Nam ecclesia constantinopolita
se primam omnium ecclesiarum scribebat ·

Huius bonifacii tempore · mortuo foca
et regnante eraclio maumet

de maumetto

pseudopropheta et magus agare
nos hoc modo decepit · sicut legitur
in quadam ystoria · ualde fa
mosa · cum in romana curia
honorem quem cupiebat assequi ·
Non potuisset indignatus
ad partes ultramarinas sua
simulatione innumerabiles ad
se attraxit inueniensque ma
gometh dixit ei quod ipsum illi
populo preficere uellet · Nutriensque
columbam granum et alia huiusmodi
in auribus magometh po
nebat columba autem super eius
humeros stans de auribus
eius quasi cibum sumebat · Et
quia iam adeo assueta facta erat · quod
quandocumque magumeth uidebat
protinus super eius humeros prosi
liens rostrum in eius aures
ponebat · predictus quoque uir
populum conuocans dixit se illum
quem uelle preficere quem spiritus sanctus in specie
columbe monstraret statimque
columbam secreto emisit et illa
super humeros magi qui cum
aliis astabat euolans rostrum
in eius aure apposuit · Quod populus
uidens spiritum sanctum esse credidit
qui super eum descenderet ac in eius
aure uerba dei inferret · et sic ma
gus saracenos decepit · Quem cum

ad labentes regnum persidis ac orien-
talis imperii fines usque ad traciam in-
vaserunt. Magumeth ergo prophetas
leges configens ipsas a spiritu sancto in
specie columbe que sepe videntibus
ipsis super eum volabat se recepis-
se mentiebatur. In quibus quedam
de utroque testamento inseruit. Nam
cum in prima etate mercimo-
nia exerceret et apud egyptum et pale-
stinam cum camelis pergeret cum
iudeis et christianis sepe conversaba-
tur a quibus tam novum quam vetus
didicit testamentum. Unde secundum ritum
iudeorum circumciduntur sarraceni.
Carnes etiam porcinas non comedunt
cuius rationem non vellet magometh
assignare. Dixit quod ex fimo came-
li porcus post diluvium fuit pro-
creatus et ideo tanquam immundus
a mundo populo est vitandus. Cum christian-
is autem conveniunt quod credunt unum solum
deum omnipotentem omnium creatorem. Asserit
enim pseudopropheta vera quedam falsis in-
miscens quod moyses fuit mag-
nus propheta. Sed christus maior et sum-
mus prophetarum natus ex maria
virgine virtute dei absque semine ho-
minis. Ait quoque in suo alchora-
no quod christus dum adhuc puer esset de
limo terre volucres procreavit. Sed
venenum inmiscuit quod christum non
vere passum nec vere resurrexisse dixit.
Sed alium quendam hominem sibi similem

hec egisse vel passum esse docuit.
Quedam autem matrona nomine
cadigam que preerat cuidam pro-
vincie nomine corozania videns
hominem iudeorum et sarracenorum con-
tubernio vallatum extimabat in
illo maiestatem divinam latere. Et cum
esset vidua ipsum in maritum ac-
cepit et sic magometh totius illius provin-
cie optinuit principatum. Ille
autem suis prestigiis non solum predictam
dominam sed etiam iudeos et sarracenos
adeo dementavit ut se messi-
am pro lege promissum publice
faterentur. Post hec vero magumeth fre-
quenter caduce inepulentiam passi-
one. Quod cadigam cernens plurimum
tristabatur eo impurissimo homini
et epilentico nupsisset. Quam ille
placare desiderans talibus eam
sermonibus demulcebat dicens:
Gabrielem archangelum frequenter
mecum loquentem contemplor et non
ferens splendorem vultus eius
in me deficio et labesco. Quod esse
esse illius et ceteri crediderunt. Alibi
tamen legitur quod fuit quidam monachus
qui magumethum instruxit nomine
sergius qui in errorem nestorii
incidens dum a monachis fuisset
expulsus in arabiam venit.
et magumetto adhesit. Licet
alibi legatur quod fuit archidiaco-
nus in partibus antiochie degens

et ut asserunt Jacobite qui circumcisionem predicant christum quod non deum sed hominem tamen iustum et sanctum de spiritu sancto conceptum et de virgine natum affirmant quod omnia sacramenta credunt. ¶ Predictus quoque sergius magumettum de novo et veteri testamento ut traditur plura edocuit. Magumettus enim utroque parente orbatus sub patrui sui cura pueritie annos agebat. multos quoque tempore cum universa gente sua arabum ydolorum cultui deservivit quemadmodum in alchorano suo testatur. Deum enim quoniam orphanum finxisti et suscepit te in errorem ydolatrie diu mansisti et inde eduxit te pauperem eras et locupletavit te. Universa enim gens arabum cum magumetto venerem pro dea colebat. et inde est quod adhuc .vi. feria apud sarracenos in magna veneratione habetur. sicut apud iudeos sabbatum. et apud christianos dies dominicus colitur. ¶ Magumettus igitur per predictam cauticam uidue locupletatus divitiis in tantam prorupit premens audaciam ut regnum arabum quoniam cogitaverat usurparet. Sed cum videret se per violentiam hoc assequi non natale maxime cum contribulibus suis qui eo maiores fuerunt despiceret prophetam se fingere voluit. et quia non poterat sine ingenio

per potentiam. saltem per sanctitatem attraheret. Sed multa prodigia cum sergio viro valde prudentis consilius adherebat. Primum enim a sancto dicte mane faciebat et ab eo omnia requirebat et populos resalutat. ac gabrielem archangelum nominabat. et sic maumetus totius illius gentis prophetam se simulando obtinuit principatum omnesque qui sponte vel timore gladii crediderunt. Predicti quoque sergites cum monachus esset volunt ut sacerdotes monachali habitu utentur. scilicet cuculla sine caputio et ut instar monachorum multas et ordinatas genuflexiones faciunt ordinate quod valde orarent et quod iudei versus occidentem et christiani versus orientem orabant. Volunt ut ipsi versus meridiem orarent que omnia ad hoc saracenum observant. ¶ Multas autem leges magumettus promulgavit quas predictus sergius eum docuit. quarum multas de moysaica lege accepit. Saepe namque sarraceni se lavant et mane cum orare debent. lavanda sua manus brachia faciem et os et omnia membra corporis abluunt ut mundius orare possint. Orantes ad unum confitentur deum qui nullum equalem vel similem habeat eidem magumettum prophetam.

In anno quoque integrum mensem
ieiunant. Ieiunantes autem
nocturno tempore comedunt. Quidam
vero ieiunant. Ita vero aliqui
ea hora diei qua integrum
ab albo distinguunt usque ad so
lis occasum nemo comedere
vel bibere aut se uxoris con
mixtione fedare audeat post
solis occasum usque ad sequentis di
ei crepusculum super licet eis ci
bo et potu et amplexibus uxoriis
uti. Infirmi autem ad hoc non
obligantur. Semel autem per sin
gulos annos cum recognitio
nis ad domum dei que in Mo
cha est peregrinantur et ibi adora
te eamque in consutilibus tegu
mentis circuire et lapides per
media femora post dyabolo la
pidando iactitare. Quam domum
dicunt adam construxisse omnibusque
filius eius et abraam in sinu
locum orbis fuisse deinde
Machumettum eam domum quasi
cunctisque gentibus suis tradi
disse affirmant. Omnes carnes preter
porcinas sanguinem et mor
ticinum comedere possunt. Qua
tuor legittimas uxores in
simul eis habere licet. Quas vel quibus
usque tertio repudiare et iterum
repudiatam recipere. Ita tamen ut
quaternarium numerum non transcendat.

Emptitias vero atque captivas
quot voluerint habere licitum est eis
et eas vendere possunt cum voluerint
nisi earum aliquam impugnasset.
Conceditur eis de propria cognatio
ne habere uxores vel consangui
neas per quas proles accrescat. Et fortius
inter eos amicitie vinculum
astringatur. Circa possessiones
repetendas observant ut
actor testibus probet et reus
iuramento se reprobet inno
centem. Siquis in adulterio de
prehensus cum ea pariter lapidatur.
Cum alia autem fornicans lxxx.
verberibus plectitur. Machume
tus tamen dixit quasi a domino angelo
Gabriele nuntiante fuisse
concessum quod aliorum uxores po
lluisset ut viros virtutis et
prophetas generaret. Quidam
autem servus eius cum pulcherrimam
uxorem haberet et quod ille cum domino suo
loqueretur interdixisset quadam die
ipsam cum eo loquentem invenit
et potius eam ad se reiecit
quam mandavit recipiens inter
alias suas uxores conmiscuit.
Timens vero ex hoc murmur
populi cartam de celo quasi delatam
confinxit in qua continebatur quod si
quis uxorem repudiaverit eius
esset uxor qui eam suscepisset.
Quod Sarraceni usque hodie pro lege

obseruant. Fur prima et s(ecund)a
uice ubilibet plectitur. Tercia ma
nus ei precidit(ur). Quarta pedis tru(n)
catione punitur. Vinum semp(er)
abstinere iubetur. Obseruantibus
hec et alia legis mandata p(ro)
misit deus ut asserunt paradisum
i. ortum deliciarum q(uasi) aquis p(re)ter
fluentibus irrigatum in quo
sedes habebunt perpetuas. nec
frigore aut estu aliquo affli
gentur omnibus ciborum uescentur
generibus. Quicquid appetierint
coram statim inuenient. Preci
osis uestimentis omnibus colori
bus induentur et uirginibus spe
ciosissimis concumbent inde
litus omnibus accubabunt.
Quibus angeli pincernarum mo
re cum uasis aureis et argen
teis lac et uinum afferentes et
dicentes comedite et bibite
in letitia. Terra flumina
s. lactis mellis et uini op
timi aromatici eos habere
dixit magumettus in paradiso
et quod angelos pulcherrimos ibi
uisuri et adeo magnos quod ab
uno oculo angeli usque ad alium
sit spatium unius diei. Non cre
dentibus uero de eo non magumet
to erit ut asserunt infernales
fine. Quibus tamen a penis quibus
libet obligatus fuerit s. in die

mortis deo et magumeto in
teruieniente ut asserunt saluus
erit. Nam in die mortis deo et
magumeto credidit in die
iudicii magumetto hunc
pseudo prophetam sarracenum te
nebris inuolutum spiritum prophe
sie omnis habuisse affirmant
et x. angelos qui fauentes et
eum custodientes eum habere pre
dicant. Addunt quoque quod ante
quam deus celum et terram crearet nomen
magumetti in conspectu dei
astabat. et nisi ipse magumet
tus futurus fuisset. non celum.
non terram. non paradisus fuisset.
Mentiuntur quoque de eo quod luna
ad eum accessit quam ille in si
num recipiens in partes duas
diuisit. et iterum coniunxit. Ve
nenum insuper quod in carne ag
ni oblatum fuisse dicunt angnus
autem ei locutus est dicens caue
me sumas quia in me habeo ue
nenum. et tamen post plures annos
ueneno quod datum fuerat interiit. Set
iam nunc a longobardorum hysto
riam prosequendam stilus se uer
tat. Longobardi gens romano
imperio plurimum molesti erant
licet fidem christi recepissent post hec autem
pipinus princeps ipsius [illegible] maior
regie domus francorum defunctus
est. Cui successit karolus

filii eius qui custodes appllabā
qui multas uictorias faciens
reliquid duos filios eidē au
le regie principes . karolum
magnū et pipinū . q; karolū
magnus relicta scli pompa
cassinensis monachus ē effect' .
pipinus aūt aulam regiā .
strenuus gubnabat . q; cū
childericus rex eēt inutilis et
remissus ꝯsuluit . pipinus
zachariam papā . an ille debēt
ēē rex qui solo noīe regio eēt
ꝯtemptus . Cui ipse rndit
Illū debē regē uocari q bene
rem puplicā gereret . Cuius assen
sione franci aīati childericū
in monasterio recludē uoluerūt
et pipinū regē cauerūt . Hic cū
astulfus suis passionibus et
dnio spoliasset stephanū ipse qui
zacharie successerat ad pipinū
regē francie contra longobardos
auxiliū petiturus accessit . pipi
nus aūt copiosū congregans ex
ercitū in ytaliā uenit et astulp
hū regē obsedit . a quo . lx . ob
sides accepit ut ecclie romane
oīa pdia q abstulerat redderet . et
ulterius amplius nō inquietaret
Qui recedente pipino astulphus
totū qd pmiserat irritū fecit
qui tū post modicū dū uena
tū pgēt eidē successit .

Beda

Circa annū dni
dcc . xliiii . digo
bertus rex francorū ut quidā cro
nica refert . a sui pueritia scm dy
onisiū in magna ueneratōne
habere cepit . Nam et qn lotharii
patris sui irā metuebat ad ecclam
sci dyonisii continuo fugieb
at . Cū g° fcs iam rex mortu'
fuisset cuidā scō uiro in uisiōe
monstratū ē q aīa ei' ad iudici
um rapta fuit . et multi sci suarū
ecclarū expoliatōne obiciebant
eidē . Cūm g° mali angli eā
ad penas rape eū uellent . affu
it btūs dyonisius et ei intuitū
tu liberatus ē et pena euasit for
te enī ei' aīa ad corpus redijt et
ibi pniam egit . Cldone'
rex corpus sci dyonisii minus re
ligiose discoopiens os brachii
eius fregit et cupide rapuit .
qui mox rapuit amenciam uers'
ē . Circa annū dni . dcc . lxx .
vij . Beda uenabilis pbr . et
monachus in anglia claru
it qui lz in scōx cathologo ꝯ
putet . tū ab ecclā nō scs s; ue
nerabilis appllat ꝑ h duplici
de cā . Prima ē q cū ꝑ ni
mia senectute ei' oculi caligas
sent predicabat . ut aūt quidam duc
torem a quo pueullas et castel
la se duci faciebat et ubi dō

predicabant. Quadam vice
dum per quandam vallem magnis
lapidibus plenam transiret eius
discipulus derisionis causa ei dixit
quod ibi esset magnus populus congregatus
qui eius predicationem silentes et in-
tente expectabant. Cum ille fer-
vens predicare incipiens. cum in
fine per omnia secula seculorum conclusisset
mox ut aiunt alta voce la-
pides clamaverunt amen vene-
rabilis pater. Quia ergo eum vene-
rabilem miraculose lapides vo-
caverunt. ideo venerabilis pater appellatur
vel ut alii asserunt ei angeli respon-
derunt. bene venerabilis pater dixisti.
Creditum est quod post eius mortem
quidam clericus eius devotus quendam
versum edere cupiebat quem in eius
tumulo facere sculpi volebat
ita incipiens. Hac sunt in fos-
sa. Qui quia talem finem versum cogi-
tans non patiebatur et sedula men-
te revolveret. non congruum finem in-
veniret. Dum quadam nocte super hoc cogi-
tans mane ad tumulum processisset
manibus angelicis versum taliter
reperit sculptum et finitum. Hac sunt
in fossa. Beda venerabilis ossa.
Corpus eius apud Ianuam devotione colitur.
Eodem tempore circa annum domini .d.cc.
Rathbodus rex Frisonum cum baptizari
deberet et iam unum pedem in lava-
cro intrasset altum retrahens
Interrogavit ubi nam plures maio-
rum suorum essent in inferno an in pa-
radiso. Audiens plures esse in in-
ferno intinctum pedem retrahens
Sanctius est inquid plures quam
pauciores sequi. ita laudificatur
a demone per ut intente ei quod
tercia die. albmo pabli bona se
daret. Ipse quarta die subita et eter-
na morte periit. In campania
Ytalie frumentum et ordeum et legu-
mina instar pluvie de celo
cecidisse refertur. Eodem tempore
cum corpus sancti Benedicti de monte Cassi-
no ad monasterium Floriacense et
corpus sancte Scolastice sororis eius apud
Cenomanas fuisset translatum. Karo-
lus magnus monachus Cassiensis
corpus sancti Benedicti ad castrum Cassinum
transferre volebat. Sed miraculis
his ad hoc ostensis et fratribus re-
sistentibus prohibitus fuit. Eo
tempore circa annum domini septingentesimum genera-
lis terremotus magnus factus est quo urb- .dcc.
es alie sunt subverse. alie amota-
tis ad subiecta campestria cum
muris et habitatoribus suis in-
tegre et salve ultra sex miliaria
ut dicitur transmigraverunt. Corpus sancte
Petronille Petri apostoli filie. Eo
tempore tunc Armenia infestant
in quorum patria cum olim pestilen-
tia fuisset suasu Christianorum in mo-
dum crucis sua capita totonderunt

et per hoc signū salutis redi
ta ē. hūc rotundi retinuerūt
uitiū. ¶ Primo tandē post
multos triumphos defūcto
karolus magnus ei⁹ filius
eidē in regem successit cuius
tēpore in romana sede adrianus
pontifex residebat. Qui ad
karolū magnū legatos mi
sit postulans ab eo auxiliū
contra desideriū regē longobardorum
qui morte patris sui astulphi
ecclesiam plurimū infestabat
Cui karolus obediens mag
no congregato exercitū primo per
exercitū per montē cenisiū ytali
am intrauit et papiā ciuita
tem regiam potenter obsedit
et ibi capiens cū uxore filiis et
principibus ad gallias in exi
liū misit. et oīa iura ecclesie que
longobardi abstulerant ei resti
tuit. ¶ Erant tūc in exercitu
karoli amicus et amelius stre
nuissimi milites xp̄i quorum
miri actus leguntur qui apud
mortariam ubi longobardos ka
rolus superauit ceciderunt et sic
terminatū ē regnū longobar
dorum. Nam deinceps illū re
gem habebat qui cesares ē da
bant pfiascente. karolo rom
am per synodū diu epōrum con
gregauit in qua synodo xp̄i eli

gendi pontificē romanū et
ordinandi aplicā sedē. karolo
dedit archiepōs quoque et epōs
per singulas prouincias an conse
cratione ab epō institutā acci
pe diffiniuit. Filii quorum eius
rome in reges inunguntur.
s. pipinus super ytaliam lodo
uicus super equitaniā. Alchu
nus magister karoli tūc flore
bat. pipinus karoli filius de
coniuratione contra patrem conuictus
in monachū cū fieret. ¶ De
functo adriano. leo in romanā
sedem sublimatus ē ubi per oīa
reuerendus cū sublimatorem
propinqui adriani egre feren
tes cū maiores letanias ageret
contra eū ipsum et excecato ei oculos eru
erūt et linguā preciderūt. Sed
deus miraculose linguā ei et
uisu restituit. Qui inde ad
karolū confugit; ipse eū in se
de sua collocauit et eos puni
uit. ¶ Romani de suaden
te papa anno domini. d. CC. lxxxiiii.
relicto imperio metropolita
no uno oīum consensu imperator
is laudans. karolo acclamant
eum per manū leonis imperatorē
coronant cesarem et augustum
appellant. ¶ Post constantinū
eī magnū imperialis sedes habe
bat apud constantinopolim per eos

post decessum constantinus romanam sedem vicarius beati petri reliquid et apud bizantium urbem sedem sibi ordinavit. Imperium post dignitatem imperatores romani nuncupati sunt usque ad illud tempus quod romanum imperium ad reges francorum translatum est. postea vero illi grecorum sunt constantinopoli. Isti vero romanorum imperatores vocati sunt. Hic autem de tanto imperatore valde sunt mirabilia quia nullam filiarum suarum quamdiu vixit voluit coniugio copulare. Dicebat enim se earum contubernio carere non posse et ut alchuinus eius magister de eo scribit licet alias felix esset tamen adverse fortune malignitatem expertus est satis declarans quid super hoc dicere vellet. Set tamen ita imperator dissimulavit ac si de eo nulla suspitio haberetur. quominus de hoc ultra sermo fieret. Unde et quocumque ibat super eas secum ducebat. Karolus ut refert turpinus archiepiscopus erat corpore decorus. sed visu ferus statura eius pedum viii. facies eius palmum et dimidium in longitudine possidebat. Barba vero palmum unum. fortis erat unius pedis militem armatum sicut equum sedentem a vertice simul cum equo uno ictu cum spata sindebat. iiii. ferraturas equorum simul facile manibus extendebat militem armatum rectum stantem super manum suam. a terra usque ad caput suum sola manu velociter elevabat. leporem integrum aut duas gallinas vel anserem edebat. modicum vinum et limphatum bibebat tam parcus in bibendo erat quod super in cena raro plus quam ter bibere solebat. cenobia multa construxit et in fine regnorum suorum christum heredem fecit. Cui in imperium successit lodovicus filius eius vir clementissimus cuius tempore episcopi et clerici singula auro texta et exquisitas vestes et alia ornamenta secularia deposuerunt. theodolphus aurelianensis episcopus falso apud imperatorem accusatus ab eodem est custodie andegavis mancipatus. Qui autem in quadam commica haberetur in die palmarum processio iuxta domum in qua custodiebatur transiret. Ille aperta fenestra factoque silentio pulcherrimos illos versus a se dictos. Gloria laus et honor tibi sit rex christe redemptor et cetera. presente imperatore cantavit quod in tantum imperatori placuerunt quod ipsum audiendis mox absolvit et in sua sede restituit. legati michael imperatoris

processio in die palmarum
Gloria laus etc. —

constantinopolitani inter cetera
munera detulerunt ludouico
filio karoli magni libros dy
onisii de ierarchia de greco in la
tinum translatos. Qui in eum grau
dio sunt recepti. xix. infirmi in
illa nocte in ecclesia eius curati sunt.
Mortuo ludouico imperium
tenuit. Cum fratres eius s. karolus
et ludouicus bellum indicerent
tanta utrimque facta est strages ut
nulla etas meminerit tantam
aliquando fuisse in regno francorum
tandem pacto inito karolus
regnat in francia. ludouicus
in germania. lotharius in ytalia
et parte francie que ab ipso lothari
gia dicta est. Qui in primo modo ludo
uico eius filio imperium derelinquens
ipse habitum monachalem accepit huius
tempore ut in quadam alia cronica
dicitur. erat papa sergius natus roma
nus qui primo os porci dictus est.
et mutato nomine uocatus est ser
gius. et ab illo tempore ordinatum est
ut omnes pape nomina mutarent. quia tamen de
hiis quos in apostolatum elegit no
men mutauit. tamen quod sic mutatur
in nomine sic mutari debet in uite
perfectione. tamen ne ille qui ad eorum
officium eligitur aliquo nomine indecoro
turpetur. Sed ludouici tempore s. anno
domini. dccc. lvi. ut in cronica quadam
habetur in parrochia agonti

na maligni spiritus parietes domorum
quasi malleis pulsando et manife
ste loquendo et discordias dissemi
nando ad homines infestabat. ut
quocumque mitteret statim illa do
mus exureretur. presbiteris cum latin
ias agentibus et aquam benedictam sparg
gentibus inimicus lapidibus iac
tabat tandem aliquando conquiescens
confessus se quandoque sub capa
... sub
capa talis sacerdotis qui famili
aris sui latuisse accedit quod cum
filia procuratoris in peccatum lapsus
fuit. Per idem tempus rex bu
lgarorum cum gente sua ad fidem
conuersus tante perfectionis fuit
ut maiore filio in regnum ordi
nato. ipse habitum monachalem acce
pit. Sed cum eius filius iuueniliter a
gens ad gentilitatis cultum re
dire uellet. resumpta malitia
perfectionis cum eo oculos effossis et cedis
in carcerem misit et in regnum statu
to filio iuniore habitum sacrum
resumpsit. In ytalia apud
brixiam tribus diebus et tribus nocti
bus sanguis de celo pluisse nar
ratur. Per idem tempus locuste
innumerabiles in gallia apparuer
unt senas habentes alas sex pedes
duos dentes lapidibus duriores
ut castrorum acies terminati uo
lantes spatium duorum itineris
. e. aut v. milibus extendentes

Eou... [illegible]

Os porchi

oīa uiridia in herbis ⁊ ar-bori-
bus uastantes. Que uſq; ad
mare britanicū ꝑuenientes
tandē flatu uentoꝝ in ꝓfun-
do maris diuiſe ſunt. ſ; eſtu
oceani ad litus reiecte expu-
tredine ſua aērē corripit.
Vn̄ mortalitas maxīa ⁊ fam-
es ꝑ ualida ē ſecuta ita ut
fere tēia ps hoīm̄ interiit.
Demꝗ ꝑrimi. octo imꝑauit
anno .ꝯ. dn̄. dccc. Dum ā impe-
riali ſollempnitate. dictus
octo principib; ꝯuiuiū ꝑparaſſ;
an̄ ꝗ ſedēt cuiuſdā principis fi-
lius more pueili fercului de
menſa accep̄ q; dapifer fru-
ſtra ꝓſtrauit. Quē cernens peda-
gogus pueri ipm̄ dapiferū mor-
ꝑemit. Que cū ſu audi-
entia ceſar ꝯdempnar̄ uell;
ille ceſarē in ꝑram eiecit.
⁊ ſuffocare cep̄. Qui cū de eī
manib; uix eruit̄ fuiſſ; ipm̄
reſuari iuſſit ſe culpabilem
clamās q; feſto nō detulit. Vn̄
ipm̄ libē abire ꝑmiſit. Oī ꝓmo
ſucceſſit octo. ſc̄s. h; dū ytalici
pacē ſepius moleſtent romā
uenit ⁊ oīb; ꝑtib; magna-
tib; ⁊ pontificalib; ap̄ ꝗdū ecc̄e
ꝯuiuiū grād̄e fec̄. Quib; epu-
lantib; latent̄ oīs cingi fec̄
armatis. Deīn desolata pace

querimoniā mouēs uib; inſcrip-
tis culpabilī reatū. Quos
ſtatim ibidē decollari faciebat
alios uō epulari ſatagebat.
huic ſucceſſit. octo tercius. circa
annū dn̄. dccc. lxxviij. Iſte ꝯ-
gnominabat̄ mirabilia mūdi
h; ut inquadam cronica dr̄. quādā
uxorem hūit. que cuidā comiti
ſe ꝓſtitue uoluit. ſ; cū ille nol-
let tm̄ facinus ꝑpetrare illa indigna-
ta ꝓdēm comitem ap̄d imperatorē
adeo infamauit qd̄ eū imꝑator
ſu audientia decollari fec̄. Qui
anteq̄ decollaret̄ rogauit uxorē
ſuā ut iudicio candentes ferri
ꝑt mortē eī ꝯꝑb; pupill⁹ ⁊
uiduus ſe aſſerit iuditiū factur;
affuit ⁊ uidua mariti caput ſe-
cū portans ſuis in ulnis tūc
queſiuit ab imperatore q̄ morte
dign⁹ eet qui iniuſte aliquē
occidiſſ; qui cū priuato capitis
dignū cū aſſerent. Illa e tulit
dicēs. Tu es ille uir. qui maritū
meū ad ſugeſtionē uxoris tue
innocentē occidi mandaſti et
ut uerū dīe ꝯꝑbes. h; candentis
ferri iudicio ꝯꝑbato q; ceſar
uidens obſtupuit ⁊ in manus
ſue ſe obtinend̄ dedit. In tiue-
tum tū pontificū ⁊ ꝑcerū i du-
cias. x. dierū. Demū octo tercio-
vi. quarto. vi. auidua. accep̄

ſ aliter flac[?] ag̃ſc̄ / ap̄ caſarē

Tunc imperator cum examinatione
castitate cognita uxorem in
uam concmaquit et predemp
tione sui. X castra indue
dedit. Que castra sunt
in spatiu unum et uocant
ab indutiis dierum. x. viii.
vii. vi. Post hec beatus
henricus qui fuit dux bava
rie. Anno domini. m. ii. imperium
sumpsit qui stephano re
gi ungarie ad huc gentili so
rorem suam nomine gallam in ux
orem dedit. et tamen ipsum regem
quam totam eius gentem ad fidem christi
convertit. Qui stephanus tam
te religionis fuit ut multorum
miraculorum deus ipsum illustrem
reddiderit. Hic henricus et uxor
eius kunegundis virgines permanse
runt et celibem vitam ducentes
in pace quieverunt. Huic succ
essit quidam conradus quidam dux
francorum qui neptem sancti hen
rici duxit in uxorem. Huius tempore
visa est in celo trabes ignea
mire magnitudinis sicut solem
iam ad occasum vergentem cur
rens et ad terram currens cadens. Hic
quosdam episcopos de ytalia in ...
cella coniecit. Et quia mediolanensis
archiepiscopus de vincul fugiens
suburbia mediolani incendit.
Die vero penthecostes cum imperator

Gedes(?)
lupold

trabes ignea visa est in celo

in prima ecclesia letus urbem co
ronaretur ad missam tam gra
via tonitrua fulguraque fuer
unt aliqui mente excederent aliqui
spiritum exalarent. Bruno
vero episcopus qui missam canebat
et secretarius imperatoris cum aliis
dixerunt dixerunt se inter mis
sarum sollempnia vidisse sanctum
ambrosium imperatori commi
nantem conradi temporis. Anno domini
. m. xxv. comes lupoldus .. in
quadam cronica dicitur iram regis
metuens cum uxore sua in silu
lam fugiens in quodam tugurio
ipsum operuit hospitari. Sui
hospita pregnans intinamque
partum decenter ut potuit stra
vit et necessaria ministravit. Eadem
nocte mulier peperit et vocem
tercio ad se venientem cesar au
divit. Conradus hic puer modo
progenitus puer tuus erit ... Tunc
ille surgens duos armige
ros et secretarios ad se voca
vit dicens. Ite et puerum nullum
illum de manibus matris vio
lenter auferte et ipsum per medi
um scindentes cor eius mihi por
tate. Statim illi euntes de
gremio matris puerum rapu
erunt. Quem videntes ele
gantissime formam in iam
commoti ipsum super quamdam arborem

ne a feris deuoraretur. Repperierunt et leporem scindentes cor eius cesari detulerunt. Eodem die dum quidam dux inde transiret et puerum vagientem audiret eum ad se duci fecit et dum filium non haberet uxori attulit et nutriri eum faciens ad se de uxore sua genitum esse finxit, henricum vocavit. Cum autem iam creuisset erat corpore pulcherrimus ore facundus et omnibus graciosus. Quem cesar tam decorum et prudentem videns a patre ipsum petiit et in curia sua manere fecit. Sed cum videret puerum omnibus graciosum et ab omnibus commendari dubitare cepit ne se regnaret et ne iste sit ille quem occidi mandauiat. Volens autem esse securus litteras manibus suis scriptas per eum uxori direxit in hunc modum. In quantum est cara vita tua mox ut litteras istas receperis puerum hunc negabis. Dum autem pergens in quadam ecclesia hospitatus fuisset et fessus super banca quiesceret et bursa in qua erant littere dependeret, sacerdos curiositate ductus bursam aperuit et litteras sigillo regis munitas videns ipsas saluo sigillo aperuit et legens scelus

abhorruit et radens subtiliter quod dicebatur isti necabis scripsit filiam nostram dabis. Cum regina litteras sigillo imperatoris munitas vidisset et de manu imperatoris scriptas esse cognosceret convocatis principibus nuptias celebravit et filiam suam eidem in uxorem dedit, que nuptie aquisgrani celebrate sunt. Cumque cesari adicentibus narraretur quod sollempniter filie sue nuptie celebrate, ille stupefactus a duobus armigeris et duce et sacerdote veritate comperta dei ordinationi non resistendum diu esse vidit. Et ideo pro puero mittens esse suum generum approbavit et post se imperio regem instituit. In loco autem ubi puer henricus natus fuit nobile monasterium hedificatum est usque hodie ursania nominatur.

Iste henricus omnes ioculatores a curia sua removit et que hiis dari consueverant pauperibus erogabat. Huius tempore tantum scisma in ecclesia fuit ut tres insimul pontifices electi essent a quodam tandem presbitero nomine gratiano magna illis data pecunia eidem cesserunt et ipse papatum tamen obtinuit ac henricus

·iij· papi·

dū p se dando simoniace romā
pgēt gratianus ei obuians
aureā coronā ē obtulit ut p
priū ē hēret. Ille aūt cūcta dissi
mulans synodo aduocata gra
cianū de symonia cuicto 7 aliū
subrogauit. In libro tamē
bonici qui misit ad comitissā
matildā dr̄ q cū pōdis plibʒ sim
plicitate duct pontificatuʒ ē
p pecūia acquiescēt ut sisinati
obuiaēt. Post modū errorē
suū cognoscēs se ipm suaden
te imperatore deposuit. Post
huc henricus tertius imperat huiꝰ
tpr̄ bruno in papā eligi. 7 leo uo
cat qui dū ad capiendā sedē
aplicam romā tenderet audiuit
uoces angelor canentiū. Dicat
dn̄s ego cogito cogitatōnes
pacis 7c̄. Hic de multis sc̄is cantꝰ
cōposuit. Hic in tpr̄ pungaūū tur
bata fuit eccā qui asserebat corꝰ
7 sanguinē x̄ nō uere s; figuratiue
eē in altari cōtra q scripsit egregie lan
francus prior beccensis q fuit
magr̄ anselmi cantuariensis.
Deinde henricus .4. imperat
anno dn̄i .m. lvi. cuiꝰ tpr̄ maxime
floruit lanfrancꝰ prior monasterij
beccensis ad cuiꝰ eximiā doctrinā
cōuolauit de burgundia anselmꝰ
pō modū multa uirtute et sapia
adornatꝰ 7 ei in prioratu successit

sub hoc tpr̄ ierosolimā sarraceis
capta a fidelibʒ recuperata est.
ossa bti nicoli apd̄ barensē
urbem trāslata sunt de quo
inuenit certa legi qd̄ dū in quādam
eccā que dr̄ crux subiecta sc̄e
marie de caritate nō dū beati
nicholai noua ystoria canta
ret. fr̄es priorē ut eam ē can
tare liceret instantiꝰ exorabant
Qui nullatenus acquiescēs
dix incongruū eē morē cū
pristinū nouitatibʒ imutare
Cum ad hec fr̄s instaret ille
indignatus respondit. recedite
fr̄s nūq̄ a me licentia cōcedē
ut noua cantica nūo l uctu
oīa quādam in nr̄a eccā decan
tentꝰ ad ueniente uō festiui
tate eidē. Fr̄s cū quādā instītia
matutinar uigilias peregerūt
cūq; oms se in lectis recepis
sent ecce nicholaus prior in
sibili terribilis apparuit. Qui ē p
capillos a lecto extrahēs domi
toriū pauimēto collisit. Incipi
ens q an. O pastor eterne p sin
gulas notū differās uirgis quas
in manu tendebat grauissimoꝰ
ictuꝰ sr̄ dorsū patientis ingē
minās p ordinē morose canē
do aūt ad finē pduxit. Tam
cū oēs suis clamoribʒ excitasset
semiuiuus ad lectulū deportā

tandē ad se

de sc̄o nicholai

Magister lanfrancus.
et magister bere
garius

tandē ad se ueniens ait. Jte ꝓ isto
nam nouā scī nicholai amodo
decantate. ¶ Hoc tpr̄ ex mole
misi cenobio .xxi. monachuꝫ
cū abbate sub roberto cistciu soli
tudinē adeuntes ut ibi regu
le sue ꝓfessionē districti obsrua
rent nouū ordinē ex ueti insti
tuerūt. Jldibrand̄ prior cluni (Symonia accusatus)
acensis factus pp̄. gg. uocatus
ē. hic diu in minorib; ꝯstitutus
legatōne fungēt apd̄ lugdunū
archiepm̄ ebroniensē de symo
nia miraculose conuic. Nam
dū idem archieps̄ oms̄ accūtores
suos corrūpet. ⁊ conuicti ñ possꝫ
legatus ut glā pri ⁊ filio ⁊ s.
s. dicet impetrauit. Jlle pri et
filio ⁊ spūi sc̄o expedite dicebat.
Spūi uō sc̄o dicē nō potuit. Quip
pe qui in spm̄ scm̄ peccauat qui p̄
catū suū confitēs mox ut de
positus ē clara uoce spm̄ scm̄
noiauit. hoc miraclm̄ refert
bonizo in libro ad comitissam
matildā. ¶ Mortuo henrico
.iii. spire ⁊ cū aliis regib̄ sepulto
hūc uisuꝫ henrici in epithaphio
hūt. Filius hic pr̄. hic auus. hic pauus
iacet. Huic successit henric̄ .v.
Anno dn̄i .m.c.vii. Hic papā cū
cardinalib; cep ⁊ eos dimittēs
in uestitu epōꝝ ⁊ hitū panulū
⁊ baculū pastoralē accep sub h

hnadus cū filiꝫ cistcium ingr
dit. ¶ In parrochia legiensi
porca porcellū faciē hoīs hntē
enixa ē. pullus galline q̄dru
pes natus ē lotarius successit
henrico cui tpr̄ mlr̄. q̄dam in y
spania monastiū bis geminu
⁊ cōrs enixa ē aiūs militib;
⁊ cōrb; ē coheredes cū quid̄ effi
ciens ēēt hoīs uite g̊ corporis
mēbroꝝ qꝫ ꝓpetate integra post
hūc recognouit conrad̄. Anno
dn̄i .m.c.xxxviii. ¶ Jsto tpr̄ hu (Hugo de sancto victore)
go de sc̄o uictore doctor excellen
tissim̄ ⁊ in oī sciā sum̄ ⁊ reli
gione deuotus obiit de quo re
ferunt qꝫ cū infirmitate ultiā
laboraret ⁊ nullm̄ cibū retinē
possꝫ. Corpus tn̄ dn̄icū ē dari
cū multa instantia postula
bat. Tunc frēs eī uolentes sedā
re uolentes simplr̄ hostiā ad ī
star cōrs dn̄ici ē detulerū. Jd
ille ꝑ spm̄ recognoscēs. ait mi
sericū uri d. frēs. Cur me delu
dē uoluistis. Jste ē nō ē dn̄s mē
qꝫ deportastis. Mox illi stupefā
cti currerūt ⁊ ē cor dn̄icū detule
rūt. Qꝫ ille uidens qꝫ recipe nō
ualēt eleuatis in celū manib̄
ē orauit ascendat filī ad prēm
⁊ spc̄ ad dn̄m. qui fec illū ⁊ int h
uba spm̄ exalauit. Eugenius
abbas scī anastasii pp̄ ꝯstituit.

De diversis signis et miraculis que in celo apparuerunt

De tribus cophinis anulorum

Qui ab urbe expulsus per se-
natores alium elegerunt. Gallias
venit et bernardum ante se misit.
qui viam domino preparabit et multa
miracula faciebat. Gilbertus
porretanus florebat. Fre-
dericus rex conradi successit.
Anno domini m. c. liiii. Floruit
magister petrus lombardus episcopus
parisiensis pluribus sententiarum glo-
sas psalterii et epistolarum pauli u-
tiliter compilavit. Eo tempore tres
lune in celo vise sunt et in me-
dio signum crucis. Non multo
post visi sunt soles. Tunc
alexander in papam canonice
est electus contra quem octavianus
iohannes cremensis. Et sancti calixti et
iohannis strumentis successive
in papam eliguntur et favore im-
peratoris fulciuntur. Duravit
hoc scisma annis xviii. Isto
tempore theotonici qui apud tuscu-
lanum pro imperatore morabantur
Romanos apud montem inva-
dunt et totam coronam usque ad vesperas
occiderunt ut numquam ex roma-
nis tot milia sunt occisa. Licet
tempore anibalis tot occisi sunt ut tres
cophinos anulorum quos de di-
gitis procerum occisorum id anibal
quorum multi apud sanctum stephanum
et sanctum laurentium sepulti sunt
et habent hoc epitaphium mille

decem decies quorum levi extra hi-
sce cartaginem destinavit. Im-
perator fredericus dum terram sanctam
intrasset et in flumine quodam
lavaret ibidem necatus fuit
vel ut alii asserunt equo suo
impingente in aquam cecidit ibi-
que interiit. Huic successit hen-
ricus filius eius. Anno domini m. c.
nonagesimo et primo tante p-
luvie cum tonitruis et fulmi-
nibus et tempestatibus facte sunt
quantitas. Lapides etiam ad quantita-
tem ovorum quadranguli mixti cum
pluvia de celo cadentes arbo-
res et vineas et segetes destrux-
erunt et multos homines occiderunt.
Corvi quoque et quamplures aves per-
acta in hac tempestate vola-
tes visi sunt carbones ignitos in
rostro portare et domos incen-
dere. Contra romanam ecclesiam sic tyranni-
dem henricus exercuit. Et eo
eo mortuo Innocentius iii et fr-
ater eius philippus promovet se opposu-
it et ottoni filio ducis saxonie
adhesit et eum contra eum in regem
alemannie coronari fecit. Eo
tempore dum plures barones francie pro
liberatione terre ultra mare consta-
tinopolim ceperunt. Huius tem-
poribus ordines predicatorum et minorum
sunt orti. Innocentius iii legatos
ad philippum regem francorum

296

intesit ut terram albigenē sium
inuaderet ⁊ hereticos deleret. Dein
qz i uocatione imperatorem
coronauit. Et ut iura ecclē
saluaret ab eo iuramentū exe
git. Qui statim ipso die ꝯtra
iuramentū uenit. n̄ nō ⁊ com
petas expoliari fecit. Vn̄ ipe eū
excōicauit ⁊ ab imperio depo
suit. Eo tpr fuit scā eliza
bet filia regis ungarie q̄ fuit
uxor lagrauii que inter alia
multa ꝯtinua miracula p̄ res
mortuos ut fertur suscitauit
⁊ cecū natū illuīauit. De cu
corpe usqz hodie oleū fluere p̄
hibet. Ottone deposito fredericus
henrici filius eligit ⁊ ab honorio
coronatur. leges optimas p̄ lib
tate ecclē ⁊ ꝯ hereticos edidit. hic
sr̄ oēs diuitiis ⁊ gla hmundam
Sz eis in supbia abusus fuit.
Nam tirannidē ꝯ ecclīaz exiit
duos cardinales uinculauit
p̄latos qs Gg. nonus ad ꝯsili
ū ꝯuocauerat fecit capi ⁊ ab ipo
ideo excōicatur. Deniqz Gg. mul
tis tribulatoibz p̄lus moritur
⁊ innocentius. iiii. natione ianu
en ꝯciliū apud lugdunū cō
uocans ipm imperatorē depo
suit. Quo deposito et de
facto sedes imperii usqz ho
die uacat.

de scā helysabet

De dedicatione ecclesie

Dedicatio ecclie
inter alias festiui
tates sollempniter ab
ecclīa celebratur. Et qm duplex
ē ecclā sū templū. s. materiale
⁊ spūale. Ideo de hᵒmodi tē
pli duplici dedicatione hic bre
uiter ē agendū. Circa a
dedicationē templi materialis tria
uidenda sūt. Primo quare
dedicatur. Scdo qualiter ꝯsecratur.
Tertio p̄ quos p̄phanatur. et q̄
in templo duo s. q̄ ꝯsecrantur
s. altare ⁊ ipm templum.
Ideo primo uidendū ē quare
ꝯsecratur altare. Scdo quare
templū. Altare a. ꝯsecra
tur ter. Primo ad sacrificiū
dn̄i offerendū. gen. viii. Edi
ficauit n. altare dn̄o ⁊ tollens
de cunctis uolucribz ⁊ pecoribz
mūdis obtulit sup altare. hoc
a. sacrificiū ē corpus ⁊ sanguis
xp̄i qui i memoria passionis
dn̄ice ymolamus. iuxta q̄ nobis
p̄cepit dicens hc facite in meā
ꝯmemorationē. Secūdo ē
tp̄ memoriale dn̄ice passio
nis. Tertiū in scripto. s. pas
sio xp̄i. ymaginibz figurata
ꝯhibet sr̄ ad usum. Ipa ē cru
cifixi ymago ⁊ alie ymagi
nes in ecclā fiunt ꝓpter rememo
rationē excitandā deuotionē

ꝯ instructionē· qꝛ ē qͥ liber laicoꝝ
Secūm in ulx· s· passio xͥ pdica
ta ꝛ hoc hꝫ ſꝫ q̄ntū ad auditū
Tercium in sacrāmēto· passio xͥ i
hoc sacrāmēto tam signāt expssa
inquo corꝰ ꝛ sanguis xͥ ūacat ꝯ
tinet· ꝛ nob offert· ꝛ hꝫ memo
riale ſꝫ q̄ntū ad gustū signo
affectū nr̄m accendit· passio
xͥ descripta ꝛ amplꝰ pdicata mlt
to fortius inflamare· Dꝫ ī hꝫ
sacramento tam signant expssa
Sedo ad nom̄ dō inuocand· gn̄·
xij· hedificauit abraā altare
dn̄o qui apparuit ei ꝛ inuocauit
nom̄ dō· hec ā inuocatō sꝫm
aplm· Ad ꝫ hꝫ ſꝫ aut p ob
secratiōnes que fiūt cū ad uita
tōne p mal' remouendis· aut p
orōnes que fiūt p bonis impe
trandis· aut p postulatōes que
fiūt p bonis cumulandis aut
p gratiactōnes q̄ fiūt p bonis
hītis conseruandis· Inuocatio
ā que fit sꝫ altare pp̄e dꝛ missa
ex eo qd celestis missꝰ· s· xp̄o
apre mittit̄ q̄ ipam cōsecrat·
ꝛ p eund̄ nob pat̄ mitti· ut
p nob intercedat· Vn̄ hugo ipa
hostia sac̄ missa uocari pōt· qꝛ
trāsmissa ē· Primo apre nob
p incarnatōnē· Sc̄o amb· pri
p passionē filii in sacrāmēto· pᵉio
apre nob p sanctificatōnē q̄ mltū

ēē in apl· postea a nob pri p obla
tōm qua p nob intercedat· Et nō
q missa in trib; linguis canit̄· s·
grēca ebrayca ꝛ latina ad repre
sentand̄ titulū dn̄ice passiōis
qui scptus erāt grēce· ebrayce· ꝛ
latine· Est ad notand̄ q oīs
lingua dꝫ dn̄m laudāe· Que p
hanc explicāe linguā intelligit
latina· Sunt eūnglia· eple orō
nes ꝛ cantus· grēca ē kirie· xp̄el
que ·ix· uicib; cantat̄ ad societa
tem ·ix· ordinū anglōꝝ· puēia
mus· Ebrayca ē alleluia· am
sabaoth ꝛ osanna· Tertio
ad cantand· eccc· xlvij· Ded̄t illi
ꝯ inimicos pōm ꝛ stare fec̄ ꝯt
altāe cantores in sono eoꝝ fec̄
dulces modulos· ꝛ dic̄ modu
los in pl̄ali que sūm hu· dꝯ sco
uictore· Tres ē spēs sonoꝝ
qui faciūt tres modulos· Fit
enim sonus pulsu· flatu· ꝛ can
tu· Ad citharam ptinꝫ pulsꝰ
Ad organū flatus· Ad uocem
cantus· Assimilari aūt pt hꝯ
sonantia sonoꝝ concordie moꝝ
Si referat̄ ad pulsū cythare
manū· opatō ad flatū organi
ūitis deuotō ad cantand̄· Ca
tū uocis sermōis exortatō ꝛ if.
Quid pdē dulcedo uocꝰ sn̄
dulcedie cordis· Frangis uoce
frange ꝛ uolūtate· Seruas

ꝯsonātia uocū. sua ꝯcordia
mor. ut p exemplū ꝯcordes
p̄rimo. p uolūtatē dō. p obedi
entiā magis. ¶ Hoc triplex ge
nus musicor refert ad triplī
cem diuini officij ecce sic dicit̄ in
mitrali de officio. Nam ipm
offim ecce cōsistit in psalmis
In cantu. In lectōnibȝ. ¶ Pri
mū genꝰ musicor ē qd fit pul
su digitor ut in psalterio ꝯ silibȝ
ꝯ ad id ptinȝ psalmodia. ps. lau
date eū in psalmis ꝯc. ¶ Scd̄s
ē qd fit cantu siu in uoce ad id
ptinȝ lectōnes. ps. psallite ei
in uociferatōne. ¶ Tertiū qd
fit flatu sicut in tuba ad istd
ptinȝ cantus. ps. laudate eū
in sono tube. ¶ Templuȝ
aūt sui ipa ecca ꝯsecratur ꝓ tri
plici rōne. ¶ Primo ut i in
dia dy. ꝯ eius potas penitꝰ expellā
Vn refert gg in dyalogo qd cū
qdam ecca arrianor fidelibȝ re
licta ꝯsecrarēt. ꝯ reliquie sci se
bastiani ꝯ bte agathe illuc dla
te fuissent ppls ibi congregatus
porcū subito inter suos pedes h̄
illuc discurre sensert qui fores
ecce repetēs a nullo uideri potuit
ōesq in admiratōe ꝯmouit q id
circo dns ostēdit ut cūctis patefa
ceret. q de loco illo in mūdus sps
inhitꝰ exiret. Sequētias nocte in
magnꝰ in eidē ecce tantꝰ strepi
dus fcs ē. ac si in hac aliqs ertudo
discurreret. ¶ Scda itaq nocte
grauior fragore insonuit ac si ōis
illa ecca a fundamentis fuiss& e
uersa statimq recessit. nec amplꝰ
illa antiq hostis inquietudo a
apparuit. Sȝ p fetoris sonitū quē
fec̄ innotuit. a loco que diu te
nuerat quē coactus exibat.
¶ Hic gg so consecrarꝰ ut ad eam
fugientes saluent. Vn ꝯ canō.
Reos sanguinis defendit ecca
ne uitā pdant ꝯ inbra ꝯ ob hoc
ioab in tabnaculum fug̃ ꝯ cornu
altaris apphendit. ¶ Tertio ꝯ
secratꝰ ut ibi orōnes exaudiantꝰ
q significatū .iii. R. viii. ut solū
in dedicato templo ait. Quicūȝ
orauit in loco isto. tu exaudies
in loco habitaculi tui in celo ꝯ cū
exaudieris ꝓpiciꝰ eris. Adoramꝰ
aūt in ipis ecciis ad orientē q fit
triplici rōne sm damā. l. iiii. c. ut
pꝰ ut patriam nrāȝ nos require
ostēdamꝰ. S ut ad xrm crucifixū re
spiciamꝰ. ¶ Ter. ut uenientē iudi
cem nos expectare mōstremꝰ. ait
enī sic dns padisuȝ in edē ad orientē
plantauit. Vn hoīem trāsgssū
exulē fec. ꝯ āū padisū ꝯ exoc
dentē habitare fec. Antiqui igi
patriam exquirentes ꝯ ad ipm a
spicientes dm ad orientem ad

orauim᷑. Ez dñs crucifix᷑
ad occidentē respiciebat. ꝛ
ita adrianus ad ipm̄ respi
cientes ꝯ assumptus ad ori
entē sursum ferebat᷑ ꝯ ita ip̄i
apli adorauīnt ꝯ inueniet
quō uidunt eū eūdē adora
mus ħ racionā. ¶ Quiato
ꝯsectat᷑ ut idē laudes deo
soluant᷑ qđ quid᷑ fit in .vii.
horis canonicis .s. in matu
tinis . pma tcia . ꝯ c̄ . ꝛ hic in
qualib; hora diei fec̄ laudes
ei᷑. Tam qꝛ ad ħ infirmitas
nrā nō suffic̄. Quo matū ē
ut in hiis spāli dm̄ laudem᷑
eo qđ hee ore ab aliis p̄uile
giate s̄. In aliquib; . Iam
in nocte media q̄ matutine
celebrant᷑. xp̄s natus ē cap
tus ꝯ illus᷑ a iudeis . fuit ī
hac itm̄ hora infernū spolia
uit . Vñ ei in mutrali qđ in
media nocte infernū spoliauit
lāge accipiendo .s. an̄ lucē
mane resurrex᷑ hora prima
apparuit . In media ē nocte ad
iudiciū uentur᷑ asserit᷑. Vñ Ier᷑
reor inqđ tradicōm apli cōpr
mansisse . ñ die uigiliar᷑ pasce
an̄ noctis mediū dimitte ñ
liceat ipsos expectandos aduen
tū x̄ . ꝯ p᷑o qꝛ ad uenit ill᷑ t̄pe
securitate p̄sumpta festū custod᷑
age diem. In hac g᷑ hora lau
des dō cantam᷑ ut eidē cui᷑ na
tiuitate ꝛ captōne ꝯ p̄mū li
batōne grās agam᷑ ꝛ ad uen
tū ei᷑ sollicita expectem᷑. Adūt
ē matutinales laudes qꝛ in
mane egyptios in mare sub
mersit . mūdus creauit ꝯ resur
rex᷑. In hac g᷑ hora dō laudes
reddim᷑ ne in mari ħ mūdi
cū egyptiis demergam᷑ et ut
p̄ nra creatōne ꝯ ei᷑ resurrectōe
grās dō agam᷑. ¶ In hora
prima x̄ ad templū marie
ꝯ ueniebat ꝯ ppls eū ibi mani
cabat . i . ad eū mane festina
bat. ¶ Pylato p̄sentat᷑ fuit
ꝯ hac ē hora surgēs mulierib;
primo apparuit . ħ ꝯ ē p̄ma ho
ra diei . Ideo g᷑ in hac hora deo
in ea laudes exsoluim᷑ . ut
xp̄m p̄mittentem ꝯ ē resurgenti
ꝯ apparenti grās agam᷑ ꝯ ut
dō tamq᷑ oīu p̄uc᷑ ipi diei p̄
nitias soluam᷑. ¶ In hora
tcia x̄ linguis iudeor᷑ crucifix᷑
ē a pylato ad colūpnā . ligat᷑
ꝯ flagellat᷑. ꝯ ad huc ut dicit᷑
ī p̄sterus colūpna ū ligatus
fuit . uestigia cruoris ostendit
hac eadē hora sp̄s .s. missus
ē. ¶ In hora .vi. in cruce clau᷑
affix᷑ ē . tenebre p̄ uniūsū mūd᷑
fc̄e s̄ . ut in morte dō sui sol lucis

se uestibus nigris contegerent et ne
dominum crucifigentibus lumen pre
beret. et in die ascensionis cum disci
pulis discubuit. In hora
nona christus spiritum emisit. miles la
tus eius aperuit. cetus apostolorum
ad orandum convenire consueverunt
et christus in celum ascendit. per has preces
rogationes deo in his horis
laudamus. In vespera christus in ce
na sacramentum corporis et sanguinis
sui instituit. pedes discipulorum
lavit et de cruce depositus in
sepulcro collocatus fuit. disci
pulis in habitu peregrini se manife
stavit et pro his in hac hora
ecclesia christo gratias agit. In comple
torio christus sanguineas guttas
sudavit. monumento eius custo
dia deputata fuit. et ibidem quiescens
eum resurgens pacem discipulis
nuntiavit. et pro his gratias deo
reddimus. has autem laudes qua
liter deo solvere debemus. Dicit beatus Bernardus
fratres mei vos immolantes hostiam
laudis iungamus verbis sensum aff
ectui exultationem exultationi
maturitatem maturitati humi
litatem humilitati libertatem lib
ertati. Quinto consideratur ut i
bidem sacramenta ecclesiastica mi
nistrantur. Nam ipsa ecclesia efficitur quasi ta
berna dei in qua sacramenta continentur
et ministrantur et dantur infirmis

ut baptismus quibusdam exeun
tibus. scilicet crisma et unctio quibusdam
commorantibus et cetera. quibusdam sed
ministrantes hic dicitur ordo quibusdam
pugnantes et cetera quidam pugne
succubuerunt. his datur penitentia.
Quidam insistunt et his con
fertur audacia animi ut robor
entur et per confirmationem datur a
bus ut sustineantur et hec per eucha
ristie sumptionem sit remotio
impedimenti ne deficiant. et hec
per matrimonium et unctionem.
Secundo videndum qualiter consecretur
scilicet primo de altari. secundo de
ipsa ecclesia. Ad consecrationem autem
altaris plura concurrunt. Pri
mo enim iiii. cruces de aqua benedicta
in iiii. cornibus altaris consignan
tur. Secundo ipsum altare septies
circuitur. Tertio aqua benedicta
cum ysopo septies aspergitur. Quarto
incensum in ipso crematur. Quinto
crisma inungitur. Sexto mun
dis pannis operitur. Hec autem re
presentant ea que debent habere illi
qui ad altare accedunt. Deb
ent enim primo habere caritatem quadru
plicem. ut scilicet diligant deum se
ipsos amicos et inimicos. et
hec significatur per iiii. cruces in iiii.
cornibus altaris factas. et de his
iiii. cornibus caritatis dicitur in genesi
xxviii. Dilatabis ad orientem

ꝯ occidentē septemtonalē ꝯ meri
diem. vl' ideo .iiij. cruces in .iiij.
cornib; fuīt ad significand' q' x̄
p cruciē .iiij. mūdi ptes saluauit
vl' ad significand' p crucem dn̄i.
Quatuor modis debem⁹ portare. s.
In corde p meditatiōē. In ore p
confessionē. In corpore p morti
ficatiōnē. In facie p assiduā m
p̄ssionē. Secūdo debent habē
curā ꝯ vigilantiā q' significat
p cucuttus. vn̄ dr̄ cantat' In
uenerūt me vigiles ꝯc̄. Debēt
eīm sollicite vigilāē sup̄ gregem
suū. Vn̄ negligentiā prelati po
nit gilibertus int' ridiculosa di
cens. Ridiculosa an magna
p'iculosa res ē. Speculator cec
p̄cursor claudus. negligēs p̄la
tus. Doctor insulsus. preco mut'.
vl' p .vij. cuntius tria altarē sig
ficat' .vij. meditatiōnes ꝯ ꝯsida
tiōnes quas circa septemplicem
ꝯtutē huilitatis x̄ debem⁹ habē
ꝯ p ipsas frequēt' cireuire. Prima
virtus ē. q' cū diues eēt paup
fcs̄ ē. Secūda q' in p̄sepio posi
tus. Tercia q' parentib; subditus.
Quarta q' sub manu sui cap
inclinauit. Quinta q' disi
cipulū fure ꝯ proditorē sustinuit.
Sexta q' amicū iudicē mansu
etus tacuit. Septiā q' p crucia
fixorib; clemēt' orauit. vl' p .vij.

illos cu⁹ significant' .vij. vic.
Prima fuit de celo in uentū. Scā
de vētō in p̄sepio. Tercia in mūdū
Quarta de mūdo in patibulū.
Quinta de patibulo in sepulcrū.
Sexta de sepulcro in limbū.
Septia de limbo resurgēs in celū.
Tercio debent habē dn̄ice passi
onis memoriā q' significat' p aspsi
onē aque. Septem eīm aque
aspsiones s. vij. sanguinis xp̄i
effusionē. Quaꝝ prima fuit
in circūcisione. Secūda in orone.
Tercia in corꝑis flagellatiōne.
Quarta in capitis coronatiōe
Quinta in manuū pforatiōne
Sexta in pedū crucis afixione.
Septima in lateris aptione.
h aūt sangs aspsione s̄tē fuci
ū v ysopo huilitatis inextimabi
lis caritatis. ysopus eīm ē herba
huilis ꝯ calida. vl' ideo septies
aspgit' ad significand' q' in bapti
dant' .vij. dona sp̄s. s. Quar
to debent habē orōnē feruentem
ꝯ deuotā. q' significat' p ꝯcrema
tiōnē thuris. Thus ē hēt uirtutē
ascendendi ex fumi leuitate ꝯ
solidandi ex sua q̄litate ꝯ stringē
di ex glutinitate ꝯ fortandi ex
aromaticitate. Sic orō ascendit
in dei memoriā aīam ꝯsolidat
q̄ ad culpā p̄teritam impetrando
cautelā ꝯfortat q̄ⁱᵐ ad p̄sentē in

petendo tutelam. vel potest dici quod
deuota oratio per thus significatur que
habet ad dominum ascendere. eccli. xxxv. oratio
humilitatis se nubes. per odorem deo
reddere. apoc. v. habentes singuli citha
ras et phialas etc. Et corde inflamato pro
cedere. apoc. viii. Data sunt illi in
censa multa etc. et sequitur. et accepit angelus
turribulum et impleuit illud de igne
altaris etc. Quinto debent habere uic
toriam conscientie et odorem bone fame
quod significatur per crisma quod conficitur ex oleo
et balsamo. Debent enim habere puram
conscientiam ut possint dicere cum apostolo
gloria nostra. hec est testimonium conscientie nostre. Item
bonam famam. Vnde i. thi. 3. oportet
autem illum habere testimonium bonum ab hiis
qui foris sunt. cuius. Quia nullam de
bent habere maculam in ullo nec in co
gitatu. nec in facto. nec in opinione
quia ipsi sunt pulcritudo et uirtus ecclesie.
Et si mali fuerint tanta despicitur
ecclesia. Sexto debent habere
munditiam operationis bone que sig
nificatur per pannos albos et mundos
quibus altare cooperitur. apoc. 3. uesti
mentis albis induaris ut non appare
at confusio nuditatis tue. Modo
dicam est ualde accedentibus ad altare. si
habent dignitatem summam et uitam in
fimam. Bernardus. monstruosa res est sedes
prima et uita ima gradus supremus et
status infimus. uultus grauis. actus
leuis. sermo multus fructus nullus. in

gens auctoritas et omnino instabili
tas. Secundo uidendum est de ecclesia
qualiter consecratur et ad hoc primo pontifex con
circuit. Ipse enim ipsam ecclesiam
ter circuit. et qualibet uice ueniens
ad ianuam percutit cum baculo pa
storali dicens. Attollite portas prin
cipes uestras etc. Intus et exterius
aqua benedicta ipsa ecclesia irrigatur. In
pauimento fiunt cruces de cinere et
sabulo ex transuerso angulo ori
entis usque ad angulum occidentis
et in hiis grecis et latinis scribitur
alphabetum. In parietibus ecclesie cru
ces depinguntur. et ipse cruces illu
minantur et ipse crismate inunguntur.
Primum igitur scilicet triplex circuitus sig
nificat triplicem circuitum quem fecit christus
propter ipsius ecclesie sanctificationem. Pri
mus fuit quando de celo uenit in
mundum. Secundus quando de mundo
descendit ad limbum. Tertius
de limbo quando et resurgens ascen
dit in celum. Vel triplex circuitus fit
ad ostendendum quod illa ecclesia consecratur
ad honorem trinitatis. Vel triplex cir
cuitus significat triplicem statum saluandorum
de ecclesia qui sunt uirgines continentes
et coniugati. Qui designantur in
dispositione matris ecclesie sicut dicit ricardus de
sancto uictore. Aula sanctuarii significat ordinem
uirginum chorus. ordinem coniuga
torum sititus est sanctuarium quam chorus
et chorus quam corpus. quia pauciores sunt

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE MSS FIRENZE

virgines. quam continentes. et isti
quam coniugati sanctior est. et locus
seculari quam chorus. et chorus
quam corpus. quia dignior est ordo
virginum quam continentium quam con
iugatorum. hec Richardus. ¶ Secundum
scilicet ita ad hostium processio signat
triplex ius quod habet Christus in ecclesiam qu
ta sibi debetur a primo. Sit enim sua crea
tione. redemptione. glorificatio
ne. et promissione. De hac triplici
ei videtur dicere anselmus. Certe domine
quia me fecisti debeo amori tuo
ipsum totum. quia tantum promittis de
beo amori tuo me ipsum totum.
Immo tantum debeo amori tuo plus
quam me ipsum quantum tu es ma
ior me. pro quo dedisti te ipsum
et cui promittis te ipsum. ¶ Ter
na autem proclamatio attollite por
tas etc. Significat enim trinam potestatem scilicet
In celo. In mundo. In inferno.
¶ Tertio intus aqua benedicta aspergi
quod fit triplici de causa. ¶ Prima
propter demonis expulsionem. Aqua enim
benedicta habet propriam virtutem expellen
di ipsum dyabolum. Unde in eius exorcismo
dicitur ad effugandam omnem potestatem
inimici et ipsum inimicum eradi
care. Ista autem aqua benedicta fit ex quatuor
rebus. scilicet ex aqua. vino. sale. et
cinere. quia videlicet quatuor sunt. que ini
micum expellunt. scilicet lacrimarum
effusio que per aquam spiritualis ex
ultatio. que per vinum mentis dis
cretio. que per salem et per finem
da humiliatio. que per cinerem
figuratur. ¶ Secunda propter ipsius ecclesie
expiationem. omnia enim hec terrena
propter peccatum. Corrupta enim sunt
et fedata. et ideo locus ipse aqua bene
dicta aspergitur. ut ab omni fedita
te et immunditia purgetur et expietur.
Hinc est et quod in lege omnia pene
per aquam mundabantur. ¶ Tercia propter
omnem removendam maledictionem.
Terra enim a principio cum fructu
suo maledictionem accepit. ex eo quod
ex eius fructu deceptio facta fu
it. Aqua vero nulli maledictioni sub
iacuit. Hinc est et quod dominus come
dit piscem. Quia non legitur
comedisse carnem nominatim nisi de
agno pascali propter preceptum legis
exemplum. scilicet abstinendi. Aliquando
aliquis. et aliquando eadem comedendi
ut sic omnis maledictio introducatur.
Ideo aqua benedicta aspergitur. ¶ Quar
ta in pavimento alphabetum scri
bitur quod quidem representat coniunctio
nem utriusque testamenti aut articulos vel
nostre fidei. Illud enim alphabetum ex
litteris grecis et latinis in cruce
factis representat unionem infide
lium populi gentilis et iudei per crucem Christi
factam. Unde et illa crux ex transver
so angulo orientis usque ad angu
lum occidentis ducitur ad significandum

qd ille qui prius erat dext fcs e
sinist. et qui erat in capite fcs e
in cauda et eco. Scdo repsen
tat paginam utriusque testamenti. qd
p cruce x ad impletum e. Unde
moriens dix consumatum e. Crux
ext transuso dr quia unum testamentum
in alio continet quia tota erat in to
ta. Tercio represetat articulos
fidi. Crux eni paumentum e ure fi
dei fundamentum. Alia que insc
buntur s articuli fidi quibus iu
deos et neophyti de utroque ppls in
ecclam erudiunt qui se puluerem
et cinerem reputare debent. iux
id qd dix abraam. gn. xviii. loquar
ad dnm meum cum sim pul et ci.
Quinto cruces in ecclia depin
guntur qd quid sit triplici rone
Primo pp demonum terrore. ut s.
demones qui inde expulsi sunt
uidentes signum crucis timeant
et illuc ingredi non psumant
Timent eni uald signum crucis.
Unde gso. Ubicumque demones sign
crucis dni cum uiderint fugiunt
timentes quo plagam accep.
Scdo p triumphi ostensione.
Cruces s uexilla x. unde ut ostn
datur qz locus ille x dno subiu
gatus e. Ideo ide depinguntur.
Nam et apd impiale magnifi
centiam obsuatur ut qn aliqua
ciuitas ei traditur impiale uex

illum in ea erigitur. In huius signi
ficatione dr. gn. xxviii. qz iacob
lapidem quem supposuerat capiti
suo erex in titulum pdonialem
memorialem et triumphalem.
Tercio pp aplorum repsentatonem.
Nam illa. xii. luminaria ante
cruces posita sigt. xii. aplos
qui p fidem crucifixi totum mun
dum illuminauerunt. Hic gs cces
illuminant et crismate ungunt.
qm apli et passionis x totum
mundum illuminauerunt. Acognitonem
inflammauerunt. Ad amorem un
xerunt. Ad conscie nitorem qd p ole
um et ad bone uite odorem. qd p
balsamum designatur. Tercio
s. p quos pphanatur. sciend qd
tpam domus dei ts pphanatores
legimus. p geroboam uidelicet
et p nabugodonosor p antiochum.
Ieroboam e sic legi. iii. r. xii.
duos uitulos fec ponens unum
in dam alium in bethel que dr
domus dei. et hoc pp auaritiam fec
ne s. regnum aroboam rediret.
p hoc significatur qz auaritia cli
corum multum regnat. Ie. viii.
A minimo usque ad maximum
omnes auaritiam sequuntur. Dequo
dab in denario ppositorum que n
magis in uigiles subditorum
euacuandis marsupiis qm
uiciis extirpandis. Uituli s

ne optuli quod in bethel i. in domo
dei posuit. Sic iam quoque sicut Ierosolimam prophana
tur si ex auaritia usurariorum uel
raptorum hedificatur. Unde legitur
quod cum quidam usurarius ecclesiam
quandam de rapinis et usuris con
struxisset. episcopum ad eius dedicationem
multis precibus inuitauit. Cum igitur
episcopus cum suo clero officium consecratio
nis ageret uidit post altare dyabolum
stantem in cathedra in habitu
episcopali qui dixit episcopo: Quare ecclesiam
meam consecras cessa quia ame
iam iuris dictionem eius pertinet. quia de
usuris et rapinis hedificata est.
Cum igitur episcopus inde cum clericis territus
fugeret dyabolus continuo ipsam ecclesiam
cum grandi strepitu destruxit.
Nabugodonosor sicut legitur iiii. Re. xxv.
domum domini combussit. Nabugodonosor
autem princeps cocorum significat qui gu
le et luxurie dediti sunt. qui de
uentre suo deum suum fecerunt.
secundum quod dicit apostolus. Quorum deus uenter
est et cetera. Quali uenter deo dedicatur
ostenditur ugo de sancto victore in suo clau
strali dicens. Solent deus templa
construi. altaria erigi. ministri
ad seruiendum ordinari. ymolari pe
cudes thura concremari. Deo si quidem
uentri templum est coquina altare
mensa ministri quos ymolare pe
cudes et cetera. cines fumi i...
odor sapor. Rex antiochus qui

fuit superbissimus et ambitiosus
domum dei polluit et prophanauit
sicut legitur i. mach. i. per quod significatur
quod superbia et ambitiosa que
uiget in clericis qui non appetunt
prodesse. sed preesse multum ecclesiam dei
contaminat. de quorum ambitione
et superbia. uide. B. honorati in
ceduit de lonis deo qui dum ho
norari non deseruit. Inde scio quod
cotidie uides meretricius in or
natu histrionicus habitus regius appa
ratus. Inde autem in frenis et sellis
et calcaribus plus calcaria quam
altaria fulgent. et sic prelatorum prophana
re ita per eos dedicata sunt.
Dedicationem enim primo fecit moy
ses. Secundo salomon. In iiii. uide
machabeis per quod insinuatur quod in dedi
catione ecclesie debemus habere humilita
tem que mox se sapientiam et discre
tionem que in salomone uere fidei
confessionem que in iuda mon
stratur. Secundo uidendum est de conse
cratione seu dedicatione templi
spiritualis quod templum sumus nos. s. con
gregatio omnium fidelium. quod construitur
ex lapidibus uiuis. i. pe. ii. tamquam
lapides uiui superedificamini
et cetera. Ex lapidibus pollutis unitur ci
uitas. tensionibus pressuris expoliti
la et cetera. Ex lapidibus quadratis
·uis. ei lata lapidis spiritualis sunt
fides ·spes· caritas · operatio que

equalia sunt. que ut dicit gregorius quantum
cordis quantum cordis et spes tam diligi
tur operis. In hoc quid templo est
altare est cor nostrum. Significat quod altare
ta debent deo offerri. Primum
ignis dilationis perpetue. levitici vi.
ignis scilicet dilationis erit perpetuus
et numquam deficiet in altari. scilicet cordis.
Secundum incensum orationis odori
fere. paralipomenon vi. aaron et filii eius
adolebunt incensum super altare
holocausti thomatis et thymiama
tis. Tercium sacrificium iustitie
quod sacrificium consistit. In oblatione
prime. In holocausta perfecte dilationis
et in vinculos carnis mortifica
te. Ve hus po. Acceptabis sacri
ficium iustitie oblationes et holo. tunc
impo. su. al. tu. in. Templum
autem spirituale quod sumus nos ad simili
tudinem templi materialis consecratur.
Primus enim summus pontifex scilicet christus
hostium cordis clausum inveniens
et docuit de peccato. Oris. Cordis.
Et operis. et ad memoriam eius reduca
De hoc templi circuitu dicitur ysaie xxvi.
Sume cytharam. Quo ad pri
mum circuitu civitatem. scilicet cordis.
Quo ad secundum meretrix oblivioni
tradita propter terrenum. Secundo ipsum
hostium cordis clausum et pulsat
ut aperiat. pulsat enim ipsum cor
ictu beneficii consilii et flagel
li. De qua templi percussione dicitur

pu. i. Quintus ad spiritum et filia
et in exspectationes meas. ne hoc quantum
ad illata flagella. vel cum pulsat
deum cordiale motus ad peccati cognitio
nem concupiscabilem ad dolorem
irascibilem. ad peccati vindictam
et destationem. Tertio ipsum te
plum spirituale est aqua intus et ex
delet irrigatum. Hec autem interna irriga
tio est interna lacrimarum interior. vel alia
exterior effusio orans cum sancti vim ut
dicit gregorius. Dolere afficitur considerando
do ubi fuit. ubi erit. et ubi non
est. et ubi est. Ubi fuit in quid in pec
cato. Ubi erit in iudicio. Ubi
est in miseria. et ubi non est in gloria
Quando igitur interiores vel exteriores
lacrimas effudit. considerando scilicet
ubi fuit in peccato et de ipso ratione
reddis in iudicio. Tunc istud
templum iam semel aqua spargitur
Quando autem pro miseria aqua est
ad fletum compungitur. Tunc secundo
irrigatur quam pro gloria in qua numquam
est lacrimas fundit. Tunc tertiam
aqua spargit. huic autem aque am
genit vinum sal et cineres. quod cum
hiis lacrimis debemus habere vi
num spirituale exultationis. sal
mature discretionis et cineres pro
fundi humiliationis vel pro vinum
limphatum humilitas christi quod habuit
in carnis susceptione. Vinum enim
limphatum est verbum humanum.

per salem intelligi^r sc̄itas sue
uite que ē omnib; cōdimētū
religionis · p cinerē intelli-
passio · Ehus g̊ t'b; aīr nr̄;
debem̄ aspgere · s · b'nfitiō īcā
nationis p qd̄ pro uocem̄ ad
hūilitatē ex̄ sue conuersatō
nis · p qd̄ in formem̄ · ad scī
tatem cū memoria passiōis
p qd̄ in citam̄ ad caritatem.
Quarto scribit^r in hoc temp
lo cordis spūal' alphabetū sic
spāl' scriptura que ibi scribit^r.
Triplex ē · s · dittamina facien
dor · Testimonia diuinor ·
b'nficior · pprior accusatio delic
tor · De hys t'bus · tob' · ij · cā
g° leges que gentē nō hn̄t
naturalit^r ea que legis sūt
faciunt h' modi · le · fi · a · i · s
sunt · lex qui ostendūt opus
legis scriptum in cordib; suis
Scē primū testimoniū redēte
cōsciā ipor · Scē b'm ⁊ int^r
se cogitatōnū accusantiū · ul'
defendentiū · Scē tertiū ·
Quinto debent pingi cruces
· i · assumi p nam aspitates
Que quidē in vngi ⁊ ignē
illustrari debent · q2 nō solū
ferendi sūt patient^r · s3 ē li
bent^r qd̄ p unctōnē ⁊ adent
q p ignē signat^r · vn̄ B · Q̄
minat^r timore crucem xp̄i

portat patient^r · Alius p fiat
in spe portat libent^r · Q3 qui
consumat in caritate amp
lectit^r iam ardentius · Pem
ulti uident cruces nr̄as · s3
nō uident in uocatōne nr̄as
Q2 g̊ h' in se h'bebit de tēplū
ad honorē dī dedicatū ēēt.
Dignus plane in q° xp̄e h'itet
p gratiā ut tandē in eo habi
tare dignet^r p glām · Qd̄ ipe
nobis prestare dignet^r · qui
viuit ⁊ regnat ds̄ p oīa scl'a
seculor · Amen · Amen · Am.

Qui scripsit scribat semp
cum domino uiuat · Am̄.

[illegible]
[illegible] Camaldulensis [illegible]
[illegible]
[illegible] ese [illegible]

Incipit vita Sancti Johannis
Gualberti de ualle vmbrosa ·

Quedam pars tuscie pro
uincie lucardus uocat^r
in hac erat quidā vir noīe
Gualbt^o religione ac nobi^{te}
p̄cellus · Qui cū ex legitima
cōiuge duos filios hr̄et vnū
ugonē alter Johm̄ appellauit
Sed iohm̄ pius dn̄s misericordit^r
p̄ueniens ⁊ clementer subsequens

demundo eripiendo adculmē monastice
pfectionis mirabili sustulit ut ipe
gra dei saluaret᷑ ꝛ vnusqsqꝫ posset
hūc q imitaret᷑. Quadam die dū
btūs iohēs cū armigero suo equo psi
dens florētiam pgeret obuiū huic
quēdā homicidā qui ꝯsāguineū suū
dyabolo instigāte occiderat. Qui cū
homicida exinprouisu sibi supuenisse
uideret et nullū refugēdi uł se ab
scondendi aditū hr̄et de uita despe
rās infigurā crucis tre procubuit sed
btūs iohēs pietate plenus taliter
illū tre pcūbentē uidēs ei qꝫ indul
gere disponēs pcepit ut ꝯcite sur
geret. Ille vo licet pallēs ac tremēs
ꝛ occidi metuēs tādem surexit quē
btūs iohēs amplectēs ꝛ osculās sibi
clemēt᷑ indulsit ꝛ ne ulterius formi
daret amonuit. post hec btūs iohēs ecle
siam oratur9 ingredit᷑ ꝛ cor̄ crucē ei9
dem eclesie caput sibi inclināte videt
quasi gras ei redderet q suo inimico
preuenientia sc̄e crucis indulsisset. Recept9
btūs iohēs hoc vidēs admirās ꝛ expa
uescēs cepit intra se odiū mundi ꝯ
tipe honores tn̄os falsas qꝫ diui
tias uilipendere atqꝫ put poterat
cepit solicite cogitare q vanū sit dm
post ponēdo spem in transitoriis ponere
atqꝫ post modū celestib9 puat9 eterno
suplicio subiacere. Adportam ꝯo flore
tie quo ire deuenerat cū peruenisset
pcepit armigero suo ut equū pre
ueret ꝛ queqꝫ sibi bestijsqꝫ necessa
ria erat solicite pparet. Cui9 ipe
rio cū famuls deuote obediret et

pposse vniusa ipata deceter pficeret iohēs
diuino aflat9 spū abstinere q ceperat
ꝯtinuit atqꝫ admonsteriū sc̄i miniatis q a
florētia vno distat miliario latenter
perexit. Quo cū peruenisset abbte monstij
humilr̄ accedēs cepit ei q spū sc̄o aflāte
deliberauerat pandere mūdo scilicet sum
dit9 abrenuntiare atqꝫ sub illi9 regimine
monasticā deinceps vitā xp̄o ꝑpicio
ducere a quo benigne suscept9 monasteriū
est ingressus. Quo audito gualb't9 pr
eius cū amicis suis admonasteriū
illico pgit et vidēs filiū habitu re
ligioso indutū admiras et dolēs uo
ciferās ꝛ lugēs vestes scindit pect9
percutit crines euellit genas lacerat
se qꝫ miserū ac desolatū ꝯgeminat.
Tandē ab abbte suisqꝫ socijs diuersis
amonit9 ualedicēs filio ad ppia reuertit᷑
Deinde uenerabilis iohēs timore dei sub
ditus cepit pterita pcā plangēdo
fructus eis digne penitētie suppone
ieiunijs abstinētijs ꝛ oronib9 innijs
qꝫ vigilijs tenē maturitate sermone
quoqꝫ ꝛ actione tam deo q hoībus se amabi
lem exhibē multa ei taciturnitas opāu
di legēdi qꝫ ꝯstancia erat humilitatis
paciētie obediētie ac ceterarū uirtutū
flore ita uernabat ut cū aput se
cūctis eet inferior abomnib9 tamē sci
encia ꝛ sanctitate habebat᷑ sublimior
Tandē pdicto abbe via vniūse carnis
ingresso cuncta illi9 cenobij ꝯgregacio
btum iohem vno animo pari voto si
mili qꝫ ꝯsensu inabbem elegerūt
Sed hoc ille uehementer ptimescēs
se qꝫ peccatorem nouiciū ꝛ idiotā asserēs

oficiu oblatu omi conatu subterfuge studuit
In eode aut monasterio erat quida monachus noie
vbertus ualde subdolus et transitorij honoris ma
xime cupidus hic perrexit florentiam et epo noie
attoni multam pecuniam pro eade abbatia da
re promisit et quod diabolo aspirante diu concupie
rat eode patrocinante inuadebat Quo audi
to btus iohes succensus zelo dei et fidei calore
inflamatus conuocatis fribus sic ait Quid di
cemus fres ul quid faciemus qualiter hic ultra
stabimus aut quo ibimus ecce uenditi sumus
Monasterium emit honor eccliasticus qui xpo in
stituente gratis est dandus gratis acci
piendus pecunia tribuitur pecunia pariter acq
ritur Igitur quosdam ex fribus huiusmodi
symoniacum matrimonium similiter execrantes
predicta monasteria statim colocans cum uno eorum
que sanctiore credebat ordinat quatinus melio
ris uite legibus se posset submitte ac simo
niaci abbis dominium euade cum eius tiranni
di no ualeret obsiste Eode tempe aput
florentiam erat quida reclusus teuzo noie
etate pariter et sanctitate ueneradus qui
totam ytaliam cognosces symoniaca heresi
sordere studebat omes ad se uenientes contra
eam monere adhuc Quo btus iohes operans ipius
consilio et uoluntate martirij accensus uadit
ad forum florentie et coram toto populo proclamat
epm et abbatem esse symoniacos hoc ut populus
audiuit mox illum rapuerunt uolentes eum
lapidare uel alio mortis genere interficere
quod et euenisset nisi amicorum parentum quoque tur
ba quos ibi prout nobilis habebat eum uio
lenter de manibus persequencium eripiens fuge com
pulisset. Post hec btus iohes multa mo
nasteria laboriose perquires nullum quod regu
lari obseruantie operam dare prout decebat
et ipse optabat inueniens ad camaldulense

heremum cum nimio fatigio deuenit in qua
quida sctus vir qui prioratus oficium ibi digne
tenebat eum benigne suscepit ac per mul
tos dies caritatiue retinens ut ibi pro se
uerauet et se ad sacros ordines prouehi
permitteret deuote persuasit Sed btus iohes
uides illos magis heremitice quam cenobiti
ce vite solitudine dare cum ipse iuxta
sua professione magis cenobiticam quam heremi
ticam optaret ergo ualedices predicto
priori ad ualimbrosam peruenit ibi que re
ligiose ac pia monastice uite cepit
Sed no est passus deus lucerna sua diu
sub modio latere quam disposuerat ad il
luminacionem multorum sup candelabrum hono
rabiliter ponere Interea de quoda ma
gno saxo lateri montis afixo qui
loco illi preminet ubi sctus iohes
suum fecerat cenobiolum terribiles uoces
audiebantur quas dyaboli emittebant
dolentes sctum iohem tam sublimiter
cum suis deo placere Per ide tempus henricus
rex florentiam ueniens et fama sanctitatis
bti iohis audiens catolicum et no sy
moniacum sibi madauit epm qui ua
limbrosanum consecraret cenobium
exinde nullus aput eum audebat
altari ministrare qui a simoniaco epo
ordinatus fuisset multa namque contra
symoniacam heresim dicens et omes ad se
uenientes aduersus eam edocens quia
prodolor totam ytaliam nouerat
polluisse fama igitur sanctitatis eius
longe propagate de diuersis locis
diuersisque prouincijs monachi clerici
et laici ad eum uenerunt quos pius
pater benigne suscipiens regularem
vitam instruebat ordinatisque
monasterijs animam celo reddidit

Ame

Incipit legenda beati Francisci confessoris et primo de nomine.

Franciscus prius dictus est Iohannes, sed postmodum mutato nomine Franciscus vocatus est. Cuius mutationis nominis multiplex causa fuisse videtur. Primo ratione miraculi commemorandi. Linguam enim gallicam miraculose a deo recepisse cognoscitur. Unde dicitur in legenda sua quod semper cum ardore spiritus sancti repleretur ardentia verba foris eructans gallice loquebatur. Secundo ratione officii divulgandi. Unde dicitur in legenda sua quod divina providentia sibi hoc vocabulum extitit ut ex singulari et insueto nomine opinio ministerii eius toti citius innotesceret orbi. Tertio ratione effectus consequendi. Ut per hoc daretur intelligi quod ipse per se et per filios suos multos servos peccati et diaboli debebat francos et liberos facere. Quarto ratione magnanimitatis in corde. Nam franci a feritate dicti, quia in eis est naturalis feritas et magnanimitas animorum. Quinto ratione virtuositatis in sermone, quia eius sermo instar securis vitia incidebat. Sexto ratione honestatis in conversatione. Aiunt enim francisce dicta signa quedam instar securium que Rome ante consules portabantur que erant in terrorem et honorem.

De sancto Francisco.

Franciscus servus et amicus altissimi in civitate Assisii ortus et negotiator effectus fere usque ad vigesimum etatis sue annum tempus suum vane vivendo consumpsit. Quem dominus infirmitatis flagello corripuit ac in virum alterum subito transformavit, ita quod iam spiritu prophetico pollere cepit. Nam cum quadam vice ipse cum pluribus a perusinis captus dure carceri mancipatus dolentibus aliis hic solus exultat. Redargutus super hoc a concaptivis: Scitote me exultare, quod adhuc sanctus per totum seculum adorabor. Cum quadam vice Romam causa devotionis perrexisset, vestimenta sua deposuit et pauperis cuiusdam vestimenta induens ante ecclesiam sancti Petri inter pauperes sedit et cum eis velut unus ex illis avide manducavit. Et sepius fecisset nisi notorum verecundia impedisset. Antiquus hostis eum a salubri proposito conatur avertere et feminam quandam sue civitatis monstruose gibbosam cordi eius immittit, et nisi resipiscat acceptis similem se facturum minatur. Sed a domino confortatus audivit: Francisce, amara pro dulcibus sume et te ipsum contempne, si me cupis agnoscere. Quendam autem leprosum obvium habuit, cui homines maxime naturaliter abhorrerent, divini tamen memor oraculi accurrens eum osculari cupit, et post hoc ille statim disparuit. Unde ad leprosorum habitacula properat et eorum manus devote obsculans pecuniam donat. Cum ecclesiam sancti Damiani orationis causa ingrederetur, ymago Christi eum miraculose alloquitur: Francisce, vade repara domum meam, que ut cernis tota destruitur. Ab ea igitur hora anima eius liquefacta est et crucifixi compassio ei

cordi mirabiliter est infixa. Insistit sollicite ecclesie reparande, et uenditis omnibus que habebat cum pecuniam cuidam presbitero daret, et ille timore parentum recipere recusasset, coram ipso eam proiciens tanquam puluerem uilipendit. Quapropter a patre ligatur et captus pecuniam eidem restituit et uestem patri resignauit et sic nudus ad dominum euolauit et cilicio se induit. Aduocat igitur seruus dei quendam simplicem uirum quem loco patris sibi suscipiens rogat ut cum pater eius maledicta ingeminat, ipse econtrario benedicat. Frater etiam eius carnalis yemali tempore franciscum uilibus panniculis tectum orationi uacantem et tremulum dum uideret ait cuidam. Dic francisco ut de sudore suo unam tibi nummatam uendat. Quod ille audiens alacriter respondit. Reuera ego hanc domino meo uendam. Quadam die dum audiret ea que dominus discipulis suis ad predicandum missis locutus est, statim ad uniuersa seruanda tota uirtute consurgit. Soluit calciamentum de pedibus, tunica una sibi uili induitur, et pro corrigia mutauit funiculum. Tempore niuis per siluam ambulans a latronibus capitur et ab eis quis sit requisitus preconem dei se esse asseruit. Qui illum arripientes in niue proiecerunt dicentes. Iace rustice preco dei. Multi nobiles et ignobiles clerici et laici spreta seculi pompa eius uestigiis adheserunt. Quos pater sanctus docet euangelicam perfectionem implere, paupertatem apprehendere et per uiam sancte simplicitatis incedere. Scripsit preterea euangelicam regulam sibi et suis fratribus habitis et habendis quam dominus papa innocentius confirmauit. Cepit exinde feruentius uerbi semina spargere et ciuitates et castella feruore mirabili circuire. Frater quidam erat qui adforis uidebatur eximie sanctitatis sed tamen ad modum singularis. Qui tanta districtione silentium obseruabat ut non uerbis sed signis et nutibus confiteretur. Cumque sanctus ab omnibus laudaretur uir dei illuc adueniens dixit. Desinite fratres, nec mihi in eo dyaboli figmenta laudate. Moneatur semel uel bis in ebdomada confiteri, quod si non fecerit dyaboli temptatio est et deceptio fraudulenta. Monentibus illum fratribus digitum ori suo imposuit et capud excutiens se nullatenus confessurum innuit. Non post multos dies ad uomitum rediit et in flagitiosis actibus uitam finiuit. Cum fatigatus ex itinere seruus dei dum asinum equitaret socius eius scilicet frater leonardus de asisio similiter fatigatus intra se cogitare cepit ac dicere. Non de pari ludebant parentes eius et mei. Confestim uir dei de asino descendens dixit fratri. Non conuenit me equitare et te pedes uenire quia nobilior me fuisti. Stupescens frater ad pedes patris procidit et ueniam postulauit. Transeunti aliquando sibi

mili· q̄dā nobil' ꝯcito g̃du occur
rit. Cui lassitudīe ⁊ ītclusos
anelit' nūsat' q̄d nā req̄rēt re
q̄simit. Et illa. Ora p̄ri ꝓ me q̄z
salubre ꝓpositū q' cepi nūo mo
īpedīēte n̄ exequor. Sꝫ īstinctio
di m' plimi adūsat'. Cui ille.
Vade filia q̄z cito de eo ꝯsolonē
recipies. Et exepte di optīs et
mīa ꝯ deuūties. q̄z nūc ē tp̄s salu
tis p' modū eq̄tatis. Q' denun
tiāte uir· sbito īmutat' ⁊ ꝯtinē
tiā policet. Cuidā rustico
ī q̄dā solitudīe siti deficiēti fō
tē aque ibidē suis orōib' īpetra
uit. Cuidā fr̄i admodū fa
miliari secrtū scō īstigāte spū
retulit dicēs. Hodie ē aliq̄s
suus di sup ēr̄a ꝓp̄ q̄ q̄ adiuxe
rit n̄ ꝑmittet d's famē sup
hoīes desuire. Sic p̄cul du
bio fuisse nārat'. Sꝫ illo sblato
tota cōditō ī ꝯ'riū ꝑmutat'. Nā
p' ei' felicē trāsitū p̄dcō fr̄i app̄a
ruit dicēs. Ecce iā uenit famēs
q̄ donec uiuerē ego uenire sup t'rā
d's n̄ ꝑmisit. In festo pasche
cū fr̄s ī h'emo greccy ī mēsā accu
bāti' solito albis ⁊ uitreis p̄pa
rasset ⁊ uir· di h' ꝯspexisset ꝓtinus
ḡssus retr' hēs capellū cuidā pa
upis q̄ tūc adērāt capiti suo īpo
suit. ⁊ baculū manu gestās fo
ras eḡdit' ⁊ ad ostiū p̄stolatu

Mādu ueātib' g' fr̄ib' clamat ad
ostiū ut amore di pegrīno paupi
⁊ īfirmo eleōsinā largiret'. Vocat'
paup īgredit' ⁊ ītrā solus recū
bēs discū poit ī cinē. Q' uidētes
fr̄s stupore nimio s' repleti. Q' b'
ille. Mēsā uidi parā ⁊ ornatā
⁊ paupū ostiatī cuitū n̄ eē ꝯsu.
Paupitatē ī se ⁊ ī alys adeo diligit
q' exhibat pauptāt' dn̄az suā sep
uocāē. Siq̄n paupiorē se ipō ui
dēt ꝓtin' īuidebat ⁊ se uīca ab illo
timebat. Nā ⁊ cū die q̄dā pau
culū q̄dā obuiū h'uisset ait socio
suo. Mag'na uercūdiā ītulit nob
h' iopia ⁊ nr̄az pauptāt' plimū re
phēdit. Nā ꝓ meis diuitys ꝓ mīa
dn̄a pauptatē elegi. ⁊ ecce āpli'
lucet ī ipō. Dū q̄dā die q̄dā pau
p corā eo trāsiret ⁊ uir· di ītima
fuisset passiōe ꝯmot' dix' ei soci'.
Et si hic paup sit sꝫ forsitā ī tota
puīcia n̄ ē ditior uolūtate.
Cui uir· di dix'. Cito tunicā tua
exue ⁊ paupi tribue ⁊ ad eī pedes
ꝓstrat' culpable te ꝓclama.
Cui ille ꝓtin' obediuit. Q'
dā uice tres mlies facie ⁊ hitu p
oīa silles obuias huit q̄ eū talit'
salutauert. Bn̄ ueiat dn̄a pau
ptas. ⁊ cito disparuert. ⁊ ulti' a ui
se n̄ s'. Cū ad ciuitatē arety de
uenisset ⁊ ibi bellū ītestinū motū
fuisset uidit uir dei de burgo sup

civitatem illam daemones exultantes vocans-
que socium suum nomine Silvestrum dixit.
Vade ad portam civitatis et daemonibus
ut civitatem exeant ex parte omnipotentis dei
praecipe. Qui festinans ante portam ve-
hementer clamavit. Ex parte dei et iussu
patris nostri francisci discedite daemo-
nes universi. Sicque omnes cives post mo-
dicum ad concordiam redierunt. Hic
dictus autem Silvester dum adhuc saecularis sacerdos
esset vidit in somnis crucem au-
ream de ore francisci procedentem cuius sum-
mitas caelos tangebat cuius brachia
protensa in latum utramque mundi partem
complexando cingebat. Compunctus sa-
cerdos protinus mundum deseruit
et viri dei perfectus imitator effectus.
Existente viro dei in oratione diabolus ter
eum nomine proprio vocavit. Cui cum sanctus
respondisset adiecit. Nullus est adeo
in hoc mundo peccator cui si conversus fuerit
non indulgeat deus sed quicumque semet
ipsum poenitentia dura necaverit misericordiam in per-
petuum non inveniet. Confestim servus dei
per revelationem cognovit hostis falla-
ciam et quomodo nisus fuerit eum ab oratione
reducere. Cernens autem hostis quod nequiquam
quod sic non praevaluit gravem carnis tem-
tationem eidem immittit. Quod vir dei
sentiens veste deposita cordula
durissima se verberat dicens. Eya fra-
ter asine. sic te manere decet sic subi-
re flagellum. Sed cum temptatio necdum
discederet foras exiens in magnam
nivem se nudum dimisit. Accipiens-
que nivem in modum pilae vii. glebas
composuit. Quas sibi proponens coepit alloqui
corpus. Ecce inquit haec maior est uxor tua.
iste iiii. duo sunt filii et duae filiae tuae
et reliquae duae servus et ancilla. Festi-
na ergo omnes induere quia frigore moriun-
tur. Si autem multiplex te sollicitudo
molestat uni domino sollicite servi.
Illico diabolus confusus abscessit et vir
dei deum glorificans in cellam rediit.
Cum autem apud dominum leonem cardinalem sanctae
crucis ab eo rogatus aliquandiu mo-
raretur nocte quadam daemones ad ipsum
venientes eum graviter verberaverunt. Vo-
cansque socium et rem sibi aperiens ait. Dae-
mones sunt castaldi domini nostri quos desti-
nat ipse ad puniendos excessus. Ego
non offensam non recolo quam per misericordiam dei
satisfactione non laverim. Sed forte ideo
castaldos suos in me permisit irruere
quia maneo in curiis magnatorum quod
forsitan fratribus meis pauperculis bonam
suspicionem non generat qui forte me ex-
timant delitiis habundare. Et surgens
summo mane inde recessit. Exi-
stente aliquando eo in oratione vidit sup-
er tectum domus catervas daemonum cum
strepitu discurrentes. Qui concitus
exiens et crucis signo se ipsum muniens dixit.
Ex parte dei omnipotentis vobis dico daemones
ut quicquid vobis permissum est in meo corpore
faciatis. Libenter omnia sustinebo quia
cum maiorem inimicum non habeam corpore vi-

dicebatis me de adulatione mo
do in ipsa luce mea excaecabitur ul
tionem. Confusi igitur omnes evanes
cunt. Cum quidam socius ejus in exta
si fuisset inter caeteras coeli sedes vidit
unam dignissimam et mirabili gloria prae
fulgentem. Qui cum miraretur cui tan
tam praeparata sedes servaretur, audivit.
Sedes unius de ruentibus principibus
fuit, et nunc humili Francisco paratur.
Et exiens ab oratione virum dei inter
rogavit dicens. Quid de te opinaris
pater? Et ille. Videor mihi maximus
peccator. Statimque in corde fratris spiritus
dixit. Cognosce quod vera fuit visio
quam vidisti, quia ad sedem per superbiam
perditam humilitas levabit humillimum.
In visione viri dei super se seraphym
crucifixum vidit, qui crucifixionis signa
sic ei evidenter impressit. ut crucifixus
videretur et ipse. Signatae manus et pedes
et latus erant caracteribus. sed diligenti stu
dio ab omnium oculis ipsa stigmata
abscondebat. Quidam tamen haec in vi
ta viderunt, sed in morte plurimi con
spexerunt. Quod autem haec stigmata per
omnia vera exstiterint multis miraculis
est ostensum. quorum duo quae post ejus obitum
contigerunt haec inserere sufficiat. In
apulia vir quidam nomine rogerius
ante ymaginem sancti francisci stans
coepit cogitare dicens. Sit ne
verum haec ut tali claruisset miraculo
an pia fuisset illusio, sive fratrum

fratrum simulata inventio. Quod dum
mente revolveret subito audivit
sonum quasi spiculum prosilientis de balista
sensitque se in sinistra manu gra
viter vulneratum. Sed cum in cyrothe
ca nulla lesionis appareret, cyrothecam
de manu extraxit et grave vulnus quasi
sagittae in palma conspexit. ex quo
tantus ignis procedebat ardoris ut
totus ex ardore et dolore deficere
videretur. Unde poenitens se beati fran
cisci stigmata credere veraciter te
stabatur. post duos dies dum sanctum per sua
stigmata exorasset fuit continuo
liberatus. In regno castelle dum
quidam vir sancto francisco devotus ob mor
tem alterius pergeret ex insidiis impetitus
et letaliter vulneratus semivivus relin
quitur. deinde gladium in gutture cru
delis lictor infixit et extrahere non valens
recessit. Fit undique concursus et
clamor et ab omnibus mortuus plangitur.
Cum autem nocte media campana fratrum
ad matutinas pulsaretur. uxor cla
mare coepit. Mi domine surge et vade
ad matutinas quia campana te vo
cat. Statim ille manum elevans vi
debatur alicui innuere ut gladium
extraheret. Et ecce videntibus omnibus
gladius quasi validissimi iactus ma
nu pugilis eminus prosiliit. Sta
timque ille perfecte sanatus surrexit
dicens. Beatus franciscus ad me ve
niens sua stigmata meis vulneribus

et apponens eorum suavitatem cuncta vulnera delinivit et tactu mirifice solidavit. Qui cum vellet discedere, gladius inhaerebat ut gladium attrahere quoquo non valeret. Quod statim apprehendens valide projecit statimque signans manibus sanctis vulneratum guttur demulcens perfecte sanavit. Cum in urbe Roma clara illa luminaria orbis, scilicet beatus Dominicus et beatus Franciscus coram domino Hostiensi qui postea fuit summus pontifex adessent, dixit eis episcopus: Cur non facimus de vestris fratribus episcopos et prelatos qui documento et exemplo ceteris prevalent? Fuit inter sanctos de respondendo longa contentio. Vicit tandem humilitas Francisci ne se preponeret, vicit et Dominici ut primus respondendo humiliter obediret. Dixit ergo beatus Dominicus: Domine, gradu bono si agnoscunt sublimati sunt fratres mei, nec pro meo posse permittam ut aliud assequantur speciem dignitatis. Post hunc sanctus Franciscus dixit: Domine, minores ideo dicti sunt fratres mei ut maiores fieri non presumant. Columbina simplicitate plenus omnes creaturas ad creatoris hortatur amorem, predicat avibus, auditur ab eis, tanguntur ab ipso, nec nisi licentiate recedunt. Hirundines dum eo predicante garrirent, ipso precipiente conticescunt. Apud Portiunculam iuxta eius cellam cicada in ficu residens frequenter canebat. Quam vir dei manum extendens vocavit dicens: Soror mea cicada veni ad me. Que statim obediens eius manum ascendit. Cui ille: Canta soror et dominum tuum lauda. Que protinus canens non nisi licentiata recessit. Parcit lucernis lampadibus et candelis nolens sua manu deturpare fulgorem. Super petras reverenter ambulabat eius intuitu qui dicitur petra. Legit de via vermiculos ne transeuntium pedibus conculcentur, et apibus ne inedia pereant glacie hyemali mel et optima vina iubet apponi. Fratris nomine animalia cuncta vocabat, et miro et ineffabili gaudio replebatur ob creatoris amorem cum solem, lunam et stellas intuebatur, et eas ad creatoris invitabat amorem. Coronam sibi magnam fieri prohibebat dicens: Volo quod fratres mei simplices partes habeant in capite meo. Transeunte aliquando viro dei per Apuliam in via bursam magnam repperit denariis tumescentem. Quam socius videns accipere voluit ut pauperibus erogaret. Sed ille nullatenus permisit dicens: Non licet fili alienum auferre. Sed cum ille vehementer instaret, Franciscus paululum orans iubet ut bursam tollat, quam iam coluber pro pecunia continebat. Quod videns frater timere cepit, sed obedire volens implere mandatum, bursam manibus capit et ecce magnus

species protinus exiluit. Ut ait sanctus.
Pecunia fratribus dei non aliud est quam
dyabolus et coluber venenosus. Cum
frater quidam graviter temptatione cogitare
cepisset quod si aliquod scriptum de manu patris
haberet ipsa protinus temptatio fugeret,
sed cum rem sibi illatam aperire auderet, qua-
dam nocte vir dei vocavit eum dicens: Por-
ta mihi fili cartam et atramentum quia
laudes quasdam dei scribere volo. Quas
cum scripsisset ait: Accipe cartulam hanc
et usque ad diem mortis tue custodias
diligenter. Statimque omnis temptatio ab
eo recessit. Idem quoque frater dum sanctus in-
firmus iaceret cogitare cepit: Ecce mo-
do appropinquat pater et quam plurimum consolarer
si post mortem haberem tunicam patris mei.
Post modicum sanctus vocat eum dicens: Ti-
bi trado tunicam istam et post mortem meam
tuam habeas pleno iure. Cum apud
Alexandriam Lombardie cum quodam hone-
sto viro hospitatus fuisset et ab eo ro-
garetur ut pro evangelii observantia de omni
apposito manducaret, cum ille pro eius
devotione assentiret ipse accurrens ca-
ponem septennem parat manducandum.
Manducantibus illis infidelis quidam amo-
re dei elemosinam petiit. Vir dei
nomen audiens benedictum membrum de illo trans-
mittit caponis. Reservat infidelis
datum et in crastinum dum sanctus predicat
ostendit dicens: Ecce quales carnes
comedit iste franciscus quem ut sanctum
honoratis. Nam mihi in sero tribuit. Sed
cum membrum caponis piscis ab omni-
bus videretur velud insanus ab omni populo
increpatur. Quod cum ille deprehendisset
erubuit et veniam postulavit. Re-
dierunt autem carnes ad suam speciem prius
rediit prevaricator ad mentem.
Cum quadam vice ad mensam sederet
et de paupertate beate virginis et filii eius
collatio fieret, protinus vir dei a men-
sa surgens singultuose ingemiat dolo-
rosos et perfusus lacrimis super nu-
dam humum reliquum panem mandu-
cat. Sacerdotalibus manibus quibus con-
ficiendi tam commendabilis sacramentum est col-
lata potestas magnam volebat re-
verentiam exhiberi. Unde sepe dicebat:
Si sanctum quemcumque de celo venientem et pau-
perculum aliquem sacerdotem me contingeret
obviare, sacerdotis manus osculan-
das citius me conferrem et sancto dicerem:
Expecta sancte quia manus huius vite ver-
bum contrectant et ultra humanum aliquid
possident. Miraculis in vita sua mul-
tis effulsit. Nam panes ei ad bene-
dicendum oblati multis infirmis
sanitatem attulerunt. Aquam in vinum con-
vertit et inde eger quidam gustans pro-
tinus sanitatem recepit et multa alia
miracula fecit. Cum vero ad dies
iam appropinquaret extremos longa in-
firmitate confectus super nudam hu-
mum nudum se poni fecit. Necque omnes
fratres ibidem assistentes ad se vocavit
et manus singulis imponens omnibus ibi p

sentib; bñdicē / ⁊ i stat cene dō
ce / sīglis pāis buccellā diuisit.
Inuitabat ut oīs suecāt oēs
c̄atuās ad laudē dī. Nā ⁊ mor
tē ipām cūctis terribilē ⁊ exosā / or
tabat ad laudē eiq; let' occurrēs
ad suū inuitabat hospitiū dicēs.
Bn ueniat soror mīa mors. Ad
extrēmā g' horā ueniēs / dormiuit
i dn̄o. Cui' aīaz qdā frr uidit i mo
dū stelle sīlis lune i q̄ntitate,
soli i splēdore. ¶ Cōmisse frm̄
i t̄ra laborūs i hora idulcia poīt
cū diu āmisisset loqla / subito cla
mās / dnē. Expecta me pat̄. expc̄ta
ecce iā uenio tecū. Querētib' frīb'
qd diceret ait. Nō uidetis p̄rē nr̄m
franciscū quad' ad celū. Et statī
i pace obdormiēs / pat' secut' ē.
¶ Cū qdā dnā q̄ btō francisco deuo
ta extitat uiā uniūse carnis fu
isset ig̊ssa / ⁊ cl'ia ⁊ p̄br feretro
exeqas celebrātes astarēt sbi
to se mlr erigit sup lectū sacerdo
tē uocat dicēs. Volo p̄r 9fitēi.
Ego cī mortua fuerā / ⁊ dim toe
rā carcē mācipāda qm peccām
q' t' pādā n' dū cōfessa fueiā. O
rāte p me scō francisco ad corp'
m redire i dultū ē. ut illo reue
lato pcō / ueniā merear. Statīq;
ut illis manifestauio i pace cer
nētib' uob' qescā. Cōfessa g°
⁊ absolutōe recepta mox i dn̄o
obdormiuit. ¶ Cū frēs denu
cerea plaustrū q'dā aqdā ūiro
mutuo peterēt / ille i dig' r̄ns.
Ego poti' duos ex uob' cū scō
francisco excoriare q' plaustrū
meū uob' accomodare. Et i se
reuisus semetipm redarguit
⁊ blasp̄he penituit / urā dī formi
dās. Moxq; fili' ei' i firmat' ⁊
ad extrema deuenit. Qui filiū
suū defunctū uidēs / i terra uolup
tabat / ⁊ flēs scm̄ franciscū i uocās
dicebat. Ego sū q peccaui / me
flagellare debuisti. Redde scē
iā deuote petiti q' abstulisti i pie
blasphemāti. Mox fili' ei' sur
rexit / ⁊ placitū p̄hibēs ait. Cū
mortu' eēm / scs franciscus p q'dā
uiā lōgā ⁊ obscurā me duces / i
q'dā tedē me i uiridio pulcerrimo
collocauit. Ac de inde dixit m. Re
uertē ad p̄rē tuū nolo te āplius
detinē. ¶ Paup qdā cuidā di
uiti debēs q'dā q̄ntitatē pecu
nie rogat ut sci francisci amorē
s' t'minū plōgaret. Cui ille su
plbe rñs / tali i qo te loco reclu
dā ubi nc' franciscus n' aliqs po
terit te iuuare. Moxq; illū
uinculatū i carcerē obscurū re
cludit. Paulo p' scs franciscus
affuit / ⁊ fracto carcē ui ptis
uinclis hoiēz i colu mē reduxit ad
p̄pa. ¶ Qdā miles sci francisci

opib9 ⁊ miraclis detrahēs cui q̄-
dā uice ludēt ad taxillos ue
sania ⁊ īcredulitate plenus
circūstātib9 ait. Si franciscus ē
scūs dece⁊ oo ueniat ī taxillos
meos. In eis senarius triplica
tus apparuit ⁊ usq; ad nonē ui
ces quolibet suo ictu ter senos
accepit. Sz ī insaniā addēs in
saniē ait. Si uerū ē qd fran
ciscus iste sit scūs cadat hodie
gladio corp9 meū. si nō scūs
ē euadā īcolumis. Ludo fi
nito ut ei orō fiēt ī peccm
cū nepoti suo īferret īiuriā
ille gladiū arripiēs ī uisce
ra patrui trāsfixit ⁊ eū ꝓtin9
interfecit. Uir qdā crure
sic īpedito ut nullaten9 se mo
uere posset scm̄ frāciscū tali
b; uocib; īclamabat. Adiu
ua me scē frācisce memor deuo
tiōis ⁊ seruitij q' tibi īpendi. Nā
ī asino meo te portaui scōs
pedes tuos ⁊ man9 obsculatus
sum ⁊ ecce morior doloris hu
ius nimis cruciatu. Moxq; ille
s' apparens cū paruulo baculoq
thau īsē figurā hēbat locū
doloris tetigit ⁊ fracto aposte
mate sanitatē recepit. Sz semp
sig' thau sup locū remāsit h'
sig' scūs franciscus suas licteras
ꝯsueuerat signare. Cum in

castro pinaco ī montanis a
pulie qdā puella patr' ⁊ ma
tri unica fuisset defuncta et
mater sci frācisci deuota nimi
ū tātum fuisset absorta apparuit
ei scūs franciscus dicēs. Noli
flere qr lucerne h' lumē qd deplo
ras extinctū mea ē s' ītercessiōe
reddendū. Mater g' supra fidu
cia n̄ pmisit corp9 extinctū e
fferri s; sci frācisci nomē īuo
cās ⁊ mortuā filiā apphēdēs
eā īcolumē alleuauit. In
urbe roma cū puer paruulus
de fenestra palatij cecidisset
⁊ penit9 expirasset btūs frāci
scus īuocatus ē ⁊ puer ē uite
ꝓtin9 restitutus. In ciuitate
suessa cū qdā dom9 corruēs
qūdā iuuenē extinxisset et
cadauer iā ī lecto ad sepeli
endū posuissent mater beatū
frāciscū tota deuotiōe q̄ pote
rat īuocabat. Et ecce cir
ca mediā noctē puer osci
tauit ⁊ sanus surgēs ī laudes
illa ꝓrupit. Frater iacob9
reatin9 cū ī nauicula parua
fluuiū qdā cū fratrib; ptransisset
⁊ socij iā sup ripā positi
postremo se ad exitū ꝑparet
reuoluta naui ipse ī pfundū
fluminis ē demersus. Fratrib9 g
ꝓ liberatiōe illi9 beatū frāciscū

invocantibus ipsam corde ut poterat beati Francisci auxilium implorante ecce dominus frater per preceptum dum sic per arcam ambulabat. et demum cum naviculam capiens cum ea pervenit ad litus. Vestimenta enim eius madida non erant sed nec aque gutta ad eius tunicam pervenerat.

Incep. Beatus Franciscus religionem suam Anno domini MCCVI. tempore domini Innocentii pape. Anno vero etatis sue vigesimo.

Ordo vero fuit confirmatus anno domini MCCVIII. tempore dicti domini Innocentii pape.

Beatus Franciscus transiit ex hoc mundo anno domini MCCXXVI. die quarto octubris. Quando autem transiit de hoc mundo XX annis vixerat in religione. et duobus annis ante mortem recepit sacra stigmata in monte Alverne.

Beatus Franciscus fuit canonizatus tempore domini Gregorii pape apud Assisium. anno domini MCCXXVIII.

Beatus Franciscus est translatus ad ecclesiam in qua eius corpus requiescit Anno domini MCCXXX.

Incipit legenda sancti Johannis Crisostomi.

Iohannes cognominatus crisostomus anthiocenus filius secundi et anthuse nobilium fuit. Cuius vita genus conversatio et persecutio in historia tripartita plenius declaratur. Qui cum philosophie studium impendisset tandem hac deserens divinis incumbebat lectionibus. Qui presbiter ordinatus propter castitatis zelum severior habebatur et fervori magis quam mansuetudini serviebat. et propter vite rectitudinem incautus ad futura prospicere nesciebat. In confabulatione arrogans ab nescientibus putabatur. In docendo autem precipuus in exponendo egregius ad mores corrigendos optimus. Regnantibus igitur archadio et honorio augustis et damaso in romana sede presidente factus est episcopus. Qui dum vitam clericorum repente corrigere voluit omnes in suum odium excitavit. Cunctique eum velud furiosum declinabant et apud omnes ei detrahebant. Et quia numquam aliquem ad prandium invitabat nec ab aliquo invitari volebat dicebant eum omnia hec facere quia turpiter manducaret. Alii propter excellentem et exquisitum usum ciborum

hec eum facere presumpcione iudicabant. Re vera autem propter abstinentiam stomachum et caput sepe dolebat et ideo prandiorum epulas evitabat. Plebs autem propter sermones quos in ecclesia faciebat eum plurimum diligebat, parum pendens quicquid contra eum emuli loquerentur. Apposuit quoque Iohannes et quosdam presbiteros obiurgare, et ideo contra eum maior invidia est accensa. Aliud quoque fecit quod cunctos valde commovit. Eutropius namque prepositus imperatoris habens consulis dignitatem, volens se in quosdam ad ecclesiam confugientibus vindicare, statuit ut lex ab imperatore poneretur ut nullus ad ecclesiam confugeret, immo qui ad eam fugerent extraherentur. Post paucos autem dies cum Eutropius imperatorem offendisset, ad ecclesiam mox confugit. Episcopus autem hec audiens ad eum sub altare latitantem accessit et omeliam increpatoriam contra eum faciens durissime obiurgavit. Atque in hoc multos offendit eo quod homini infelici non solum misericordiam noluit impendere, sed insuper non destitit obiurgare. Imperator ergo Eutropium rapiens ei caput abscidit. Pro diversis ergo causis multos homines fiducialiter obiurgavit, et ideo erat plurimis odiosus. Theophilus autem Alexandrinus episcopus Iohannem deponere volebat et presbiterum quendam nomine Ysidorum in locum affectabat, et ideo causas depositionis diligenter querebat. Plebs autem defendebat Iohannem et eius doctrina mirabili aviditate pascebatur. Sacerdotes quoque Iohannes secundum ecclesiasticas sanctiones vivere cogebat, dicens non debere frui honore sacerdotii qui eorum vitam contempnerent imitari. Non solum autem civitatem Constantinopolitanam strenue gubernabat, sed et plures civitates provincias in propria auctoritate propriis legibus ordinabat. Cumque comperisset in Phenice adhuc demonibus sacrificia ministrari, clericos illuc et monachos destinavit omniaque templa ydolorum destrui fecit. Eo tempore Gainas quidam erat genere Celticus, consilio barbarus, studio tirannico vehementer elatus, Ariana heresi depravatus, magister tamen militum factus. Hic imperatorem rogavit ut intra civitatem sibi et suis ecclesiam unam daret. Quod cum promisisset, rogavit Iohannem ut unam ecclesiam illi concederet, ut sic eius tirannidem refrenaret. At Iohannes virtute fortissimus, zelo totus ignitus: noli, inquid, o imperator, hec

p̄mitten̄ nͨ sciṁ canib; dare. Ne
q; hu̾c barbar̄ timeas. ß alios
nos iube uocare ⁊ sb̄ silētio q̄
inē nos dicit̃ audi. Ego aūt
ei̾ linguā sic refrenabo ut pe
tere ħ n̄ p̄sumat. Q̄d audiens
īp̄ator gauisus ē ⁊ utrūque
altā die uocauit. Cūq; gaui
as unū p̄se oratoriū peteret
ait iohēs. Vbiq; tᵗ diuīa dom̄
apta ē ut nll̄s te uetet orāe.
At ille. Ego alter̄ septe sūi et
unū tēplū cū meis deposco hr̄e.
Mltos q̄dē p̄ romana re publi
ca labores assūpsi ⁊ ido n̄ debeo
ī mīa petitōe ɔtēpni. Cui iohēs
Plurima p̄mia ⁊ q̄ trāscēdūt
tua cētamīa recepisti. ⁊ magi
militū fc̄s cōsulari toga sup or
nat̄. Et oportet te ɔsidare qd
dudū fueris ⁊ q̄lis mᵒ fc̄s ɔspicia
ris. Que p̄stina paupⁱtas ⁊ q̄
mᵒ s̄ba. qb; uestim̄tis utebāis ⁊
qb; mᵒ ornaris. Igit̃ q̄a pauci
labores maxīa tᵗ p̄mia ɔtule
rūt / circa honorātē te n̄ sis in
grat̄. His s̄moīb; ei̾ os obstru
xit eūq; cōpulit ut taceēt. Dū
gᵗ ɔstātinopolitanā urbē stre
nue gubnarēt / gaīnas p̄dc̄s im
p̄iū ābiēs cū ī die n̄ agē possz
nocte barbaros misit q̄ pala
tiū cōcremarēt. Tūc ap̄te mo
stratū ē q̄ sc̄s iohēs custodiebāt
cīuitatē. Barbaris ei̾ āgl̄or̄ āma
tor̄ igēs cor̄ hn̄tiū copiosa tur
ba apparuit / q̄ ipōs p̄tinus effuga
uit. Q̄d cū suo dn̄o nūtiassent
ille ualde miat̄ ē / sciēs exercitū
mltū p̄ciuitates alias cōstitutū.
Cū gᵗ seq̄ti nocte eos itm̄ de
stinasset auisioē āgl̄or̄ ē silit̄
effugati. Nouissīe ille eg̃ssus
miraclm̄ uidit / ⁊ fugit / extimās
milites ī die latere / ⁊ nocte ci
uitatē custodire. Eg̃ssus ī tr̄a ad
traciā iuit / ⁊ magᵒ ɔg̃gato ex
ercitu / uniūsa uastabat timē
tib̄ cūctis barbaricā feritatem.
Imp̄ator gᵗ iohi̾ sēsilio hon̄ lega
tiōis īposuit. Ille āt īmīcicias
īmeōr̄ alacriter ē p̄fc̄s. Gaīnas
gᵗ ɔgᵒscēs ei̾ fiduciā p̄piq̄tate a
ssūpta lōgo itinē eidē occurrit.
suisq; oc̄lis dexterā ei̾ circūposuit
⁊ filios ei̾ sacra ei̾ genua oscularī
p̄cepit. Huīusmodi nāq; uirtutis iohēs
fuit / ut ⁊ ualde terribiles hūiliari
cogeret ⁊ timerēt. Eodē tp̄e
q̄stio mota ē utrū deus cor̄ h̄ret.
ex q̄ q̄stiōe cōtēptiōes ⁊ cētamīa
surrexerūt alys h alys aliud affir
mātib;. Maxīe tn̄ monachor̄ tur
ba sīplicīū ē decepta / dicētiū
dm̄ formā corp̄eā suscēpisse. Theo
philus aūt ep̄s alexādrinus cōtrariū
sapiebat. ita ut ī ecc̄a ɔ̄ eos q̄ hu
mane forme dm̄ asseruerant

cōtēpnēt ꝛ dm̄ i corpore eē p
dicaret. Quod egyptiorum mona
ci ag[o]s[iti]s sedes hītacula sua reliq
runt ꝛ alexādriā uenientes se
dictionē ꝯ theophilū excitauerūt.
ita ut eū occidē niterētur. Quod il
le ꝯg[no]s[ce]ns ait ill[is]. Sicuos ī q[ui]d m
deo sic̄ dī uultū. Et illi. Si uē
i q[ui]d dicis q[ui]a dī uult[us] sic̄ ē ut nr̄
anathematiza libros origenis qui
nr̄e oppinioi adūsant. Quod si n̄
feceris q[ua]si ip[er]atoris ꝛ dō ē rebellium
a nob[is] sine dubio sustinebis. Et il
le. Nolite ī me seuire. ego q[uo]d dē
q[uo]d uob[is] placet facio. ꝛ sic mona
chos aliuo ip[er]etu reuocauit. Ex
ercitati uō ꝛ p[er]fti monaci ī h[oc] se
ducti n̄ s[un]t. s[ed] simplices ardore fidi
ꝯ his ōnīu sapientes i[n]s[ur]rexerūt
ꝛ m[u]ltos occidi fecerūt. Dū hec
i egipto fierēt iohes ap[u]d cōsta
tinopoli doctrina fulgebat. et
ap[u]d oēs admirabil[is] hēbat[ur]. Verū
cū arriani plimū pullularēt
ꝛ ex̄ ciuitatē eccl[es]ias hērēt sabbo
tm̄ ꝛ dn̄ca die ītra portas ꝛ
porticus ꝯg[re]gati ymnos ꝛ ātiphonas
nocte cantabāt diluculo ā cū ip[s]is
ātiphonis p[er] mediā ciuitatē p[er] portas
egressi ad suā eccl[es]iā cōcurrebāt. Hoc
at ad uitup[er]atōez orthodoxorū
facē n̄ cessabāt. frequēt h[oc] decātātes.
Vbi s[un]t q[ui] dicūt tria uirtute unū.
Johes at metuēs ne simplices h[iis]

cātib[us] traherēt[ur] istatuit ut fide
liū turba noctūnis ymnis isisterē
ut illoꝝ op[er]a obfuscarēt ꝛ fidelium
p[ro]fessio firmarēt[ur]. Fecitq[ue] cruces
argēteas q[ue] cū argenteis cereis
portabāt[ur]. Tūc arriani zelo ac
cēsi ī iurgie usq[ue] ad necē ī[n]s[ur]gūt.
Vna g[ra] nocte petra p[er]cussus est
brison eunuchus auguste q[ui] ad
ymnos excercēdos a iohe fuerat depu
tatus. S[ed] ꝛ q[ui]dā de p[o]p[u]lo utriusq[ue]
p[ar]tis extincti s[un]t. Ex huius motu īpera
tor p[ro]hibuit arrianos ymnos pu
blice decātare. Eo t[em]p[o]r[e] seue
rian[us] gabalienss honorabilis
ap[u]d m[u]ltos p[ro]ceres ꝛ ab īp[er]atore
ꝛ augusta m[u]ltū dilect[us] ꝯstātino
poli ueīt ꝛ a iohe g[ra]tāter suscep
tus ē. Cūq[ue] iohes ī asyā p[ro]fecti
s[et] suā ecclē eccl[es]ias ꝯmēdauit. Ille
at n̄ fideli[ter] ābulabat s[ed] clemet
ip[s]m̄ p[o]p[u]lo ꝯmēdabat. Seraphion
at cl[er]icus iohis h[oc] iohi studuit
nūtiare. Trāseūti at seueriano
n̄ assrexit seraphyon. Ille ā ī di
gnat[us] clamauit. Si seraphyon
cl[er]icus mortu[us] n̄ fuerit x̄ ī hu[m]ā
~~nā~~ nā nat[us] n̄ ē. Hoc audiēs
iohes redijt ꝛ ip[s]m̄ tāq[ua]m blasphe
mū de ciuitate eiecit. Quod auguste
m[u]ltū displicuit ꝛ ip[s]m̄ reuocari
fecit rogās iohez ut ip[s]m̄ s[ibi] recō
cīliaret. Qui nll[ate]n[us] ac[quie]uit
donec augusta filiū suū theodo

siui ei cētibꝫ ī ponēt supplicat'
ꝛ cōuitās ut seueriāuū reuocali
caret. Cecidē q3 tpīe theophil'
alexādrin' eps̄ dioscoꝝ uirū
sāctissimū ꝛ ysidoꝝ pūs ꝯ ami
cissim' īiuste eiecit. Q' cōstā
tinopoli uenerīt ut pnapi
ioh'i ei fcā nārarēt. Johes ā
eos honorabat ſʒ āte cause cō
gnitōē cū eis ptcipatē nole
bat. Fallus tñ rumor ad the
ophilū iuit q iohes cū illis cō
muniaaēt ꝛ eis auxiliu fer-
ret. At theophylus īdignatus
ñ solū ī illos uīdictā exercere
ſʒ ī iohez dpōnē fortiē se ar
mabat. Celās g' ītētōez suā
misit ad singloꝝ epōs ciuitatū
dicēs se origenis libros uelle
dāpnare. Epyphani' q3 epm
cypri uiꝝ sāctissimū ꝛ famosis
simū circūuenit ꝛ amicū ꝯ fecē
rogās ut ꝛ ipe similr libros o
rigēis dāpnaret. Ephiphani'
ꝓ sui scītatē eī fallacias nō
attēdēs apd cyprū suos epōs
cōuocauit ꝛ lectōez origenis
interdixit rogās iohēz p lr̄as
ut se ab horū lectōe libroꝝ su
spēderet ꝛ q̄ ordiāta fuerāt cō
firmaret. Johes āt hec puipē
dēs ī doctrīna ecclesiastica labora
bat ꝛ ī ea florebat nichil3 de
hys q̄ cū cogitabāt curabat

Demū theophilus odiū diu
celatū maifestauit ꝛ se uel
le iohez depōnē īdicauit. Mox
ī inimica iohis mltiq3 clēci et
potētes palatij tpīs oportunū
ī ueīētes nitebāt ut ñ iohez
apd ꝯstātinopoli cōcilū fierēt.
Post hec āt epiphani' ꝯstāti
nopoli uēit dāpnatōez libro
rū origēis secū ferēs ꝛ īuita
tōēz iohis ob theophili declina
uit. Et qdā ꝓ ephiphaniu reue
rētiā dāpnatōi libroꝝ orige
nis sbscribebāt plimi āt hec fā
cē recusabāt. quoꝝ fuit theoti
mus sithie psul uir rectiue
uite famosissim'. q ita respōdt.
Ego iqd o ephiphani eque ei
q bñ diudū requieuit īiurias
ñ fero neq3 rem blasphemiatē
tēptare pssumo dāpnās eā q
priores nri respuē noluert. Na
neq3 malā doctrīnā ī libris ei ēē
cōspicio. Q' hys cōtumelias
īferūt necauit semetipōs.
Athanasi' āt defēsor nicenu
cōcilij ꝯ arrianos testē suē fi
dei huc uirū apellat ille libros
suos iugēs ꝛ dicēs. Mirabil
iqd et īlaboriosissim' orige
nes hec de filio dei testimoniū
phibet asserēs coetnū eē prī.
Johes āt īdignat' cū absq3 regu
lis īecc̄e sua ephiphani' ordi

natorem fecerunt, sed tamen rogabat ut intra episcopium cum eo maneret. At ille nec secum eo manere nec orare voluit, nisi dyoscorum eiceret et dampnationi librorum origenis subscriberet. Johanne hoc facere renuente, adversus iohannem ab eius invidis ephyphanius incitatur. Unde ephiphanius libros origenis dampnavit et dyoscorum adiudicavit, ac iohanni tamquam horum defensori detrahere cepit. Cui iohannes mandavit: Contra regulas multas gessisti o epiphani. Primum quia ordinationem fecisti in ecclesiis meis in te illicita. Deinde quia in eis auctoritate propria sacra celebrasti. Rursus quia invitatus excusasti. Et nunc denuo quia iterum ipsum confidis. Quapropter observa ne in populo sedicio oriatur et hinc tu periculum ipse suscipias. Hec audiens epiphanius discessit. Qui cum ad cyprum reversurus esset, mandavit iohanni: Spero quia episcopus non morieris. At ille remandavit: Spero quia ad tuam patriam non redibis. Quod sic evenit. Nam ephyphanius in via obiit et iohannes post modicum deportatus de sede in exilio vitam finivit.

Ad sepulcrum autem huius ephyphanii viri sanctissimi demones expelluntur. Fuit autem mire liberalitatis ad pauperes. Qui cum quadam die totam ecclesie pecuniam erogasset, quidam subito veniens sacculum multarum pecuniarum ei attulit ac discessit, nec unde venerit aut quo abierit scitum fuit.

Pauperes quidam volentes decipere eum ut aliquid eis daret, unus eorum supinus se in terram prostravit, alter super eum stans qui mortuum flebat, et quod non unde sepelire posset haberet flebilibus vocibus clamabat. Ephyphanius ergo superveniens ut quiete dormiret oravit et sepulture necessaria ministravit, hiisque consolans abiit. Ille autem socium pulsans dicebat: Euge, hodie tuis laboribus epulemur. Qui cum crebro pulsasset et mortuum eum vidisset, ad epiphanium currens et quod acciderat nuntiavit ac ut eum resuscitaret rogare cepit. Ille autem eum benigne consolatus est, non tamen eum resuscitare voluit, ne ministerium dei facile deludat. Verum cum ephiphanius discessisset, relatum est iohanni quod eudoxia augusta contra eum ephiphanium incitasset. Qui solito zelo accensus sermonem ad populum fecit, qui cunctarum mulierum vituperationem omnimodam continebat. Hic sermo ab omnibus est acceptus quasi contra augustam sit prolatus. Quod cum augusta comperisset, imperatori conquesta est dicens contumeliam illatam uxori in eum potius redundare. Hoc autem adhuc

imperator contra iohannem precepit synodum
celebrari. Theophilus autem alexandri-
ne episcopos convocavit omnesque quibus iohannes
inimicus erat alacriter confluebant supplicium
ipsum eum vocantes. Universi ergo episcopi
apud constantinopolim constituti non iam de
libris origenis tractabant sed contra iohannem
manifeste se erigebant. Videntes
ergo contra iohannem ipsum citaverunt. Qui eos
velud apertos inimicos vitare cen-
suit ac universalem synodum fieri
proclamavit. Illi vero quater eum de-
nuo citaverunt. Qui cum eos refu-
geret et synodum fieri proclamaret
ipsum dampnaverunt in illo eum culpan-
tes non quod vocatus noluit obedire.
Quod populus audiens ad seditiones
maximas excitatus est, et eum trahi ab
ecclesia non sinebat sed ut hoc ad maius
referretur concilium proclamabat. Ius-
sio autem principis compellebat eum velo-
citer eici et in exilium deportari.
Iohannes autem timens ne in populo seditio
oriretur nesciente populo semetipsum
tradidit in exilium deferendum. Quo
cognito populus importabilis sedic-
tio est exorta, ita ut et multi inimi-
corum eius ad misericordiam moverentur dicen-
tes eum calumpniam passum quem pau-
lo ante desiderabant videre deposi-
tum. Severianus autem de quo supra sermo
est habitus in ecclesia docens iohannem detrahe-
bat dicens. Et si nullum aliud crimen
haberet ei tamen superbia depositionis ei

sufficiens causa est. Civitas ergo contra impera-
torem et episcopos in immensa seditione et ipsa
augusta imperatorem rogavit ut io-
hannem de exilio reduci faceret. Terre
motus quoque maximus civitatem invasit,
dicentibus cunctis hoc accidisse propter iniustam
eiectionem iohannis. Missi sunt ergo lega-
ti ad iohannem rogantes ut cito redi-
ret et civitati periclitanti orationibus suis suc-
curreret et ipso seditionem excitatam
sedaret. Alii quoque post illos et rursus
alii destinati sunt qui eum redire compel-
lerent. Qui cum nolentem ad propria re-
duxerint eidem cum cereis et lampadi-
bus universo populo occurrente, ipse
autem in episcopali sede residere nolebat
dicens oportere fieri hoc in iudicio sy-
nodali et eos qui dampnaverant suam
sententiam revocarent. Populus autem nimio
nimis ardebat eum in episcopali sede resi-
dentem videre et verba doctoris audire.
Prevaluit ergo populus coactusque est ser-
monem ad populum facere ac in sua cathe-
dra residere. Theophilus ergo inde fugit.
Qui cum ierapoli advenisset mortuus
est eiusdem civitatis episcopus et iulianus sanctissimus
monachus est electus. At ille cum cre-
bro refugeret, eum theophilus suade-
bat ut sue electioni assensum preberet.
Tunc ille promisit dicens. Cras quod
domino placet implebitur. Crastina ergo
die venientes ad cellam suam cum ut
susciperet instanter rogabant. Qui ait
Oremus ad dominum. Qui dum oraret mox

cũ illa orõe t̃minũ uite su
scepit. Johes ĩtaq; doctrine sedu
le ĩsistebat. Eo aũt tp̃e sta
tua argẽtea clamide q̃dã ad
micta ĩ platea iux̃ ecc̃am scẽ so
phie ad honorẽ eudoxie aug
te cõstituta erat, ũ milites rp̃
cenẽ lusus publicos exercebat.
Qđ q̃dẽ iohi plimũ displicebat
cũ uideret h̃ ad eccl̃e spectare ĩiuriã
Cõsueta g̃ fiducia rursus lin
guã suã armauit ut eũ opor
tebat p̃ncipes supplicatõib; ũbo de
flectẽ ut a tali usu recederẽt h̃
ñ fcẽ, h̃ ĩpet̃ siu usus eloquij
iubẽtes talia fieri lacabat. Au
gusta uo rursus ad suã h̃ trahe
bat ĩiuriã, r̃ denuo laborabat
ut adũsus eũ synodũ itm̃ cele
braret. Hoc sciẽs iohes illã
famosissimã ĩ ecc̃a p̃tulit ome
liã cui initiũ ẽ. Rursus hero
dias uexauit rursus turbatur.
denuo saltat, denuo capud iohis
ĩ messorio cõcupiscit accipere.
Qđ fcm̃ ad iracũdiã plus ĩcita
uit augustã. Dũ aũt q̃dam
iohẽz uellet occidẽ, a pp̃lo ẽ cõp̃
hẽsus r̃ ad iudiciũ adductus, set
a p̃fecto ne occidẽt̃ erept̃ est.
Qdã ẽ s̃uus cuidã epi ĩcuii ĩ
petũ faciẽs ipm̃ occidẽ molit̃
ẽ. Qi dũ a q̃dã tenet̃ ipm̃ q
tenebat r̃ aliũ aliã tẽ r̃ terciũ
p̃cussit. Tũc clamorẽ fcõ et
mltis cõuẽtib; plimos ĩterfecit.
Ex illo aũt tp̃e pp̃lus iohẽz custo
diebat et domũ dieb; ac noc
tib; muniebat. Quadãte g̃ au
gusta epi cõstãtinopoli cõuene
rũt, r̃ accusatõẽs iohis fortiẽ ĩ
silbẽ cepũt. Cũ aũt festiuitas
natalis sup̃ueniss; mãdauit ĩpa
tor iohi q̃ ñ p̃us cũ eo cõmunicaret
eret ñ cõicaret eidẽ. Epi aũt
ñ h̃ eũ repierit ñ q̃ pot̃ deposi
tõẽz resideẽ ĩ sede epali sine de
creto cõcilij, p̃sup̃sisset r̃ sic dãp
nauerit eũ. Appĩq̃nte tãdẽ so
lẽnitate paschali mãdauit
ei ĩpator ñ posse secũ ĩ ecc̃lia
manẽ cũ eũ duo cõcilia cõdẽp
nassent. Vacabat g̃ iohes r̃
neq̃q̃ ĩ ecc̃a descẽdebat. Illi q
iohi fauebãt iohãnite dice
bãt. Post hec aũt ĩpator iohẽz
a ciuitate expelli fecit ac dua
ĩ exiliũ ĩ q̃dã ciuitatẽ paruã,
ubi fines ẽ posita ĩp̃ij romani
q̃ loca crudelib; barbaris ẽ ui
ciãa. Sz clemẽs deus ñ p̃misit
diu ĩ locis talib; athletã suũ
fidelissimũ cõmorari. Hec
innocẽti p̃p̃ audiẽs moleste
ferebat. Volẽsq; cõciliũ cele
brare, scripsit clero cõstãtino
politano, ne iohis successorẽ
aliq̃ ordinarẽt. Cũ g̃ l̃rgo

fluxu itinere fatigatus, et dolore
capitis vehementissime cruciatus
nec non et ardore solis intollerabiliter
patientur. Sancta illa anima in coma
rijs. xiiij. die mensis septembris
e carne soluta est. Quo defun
cto grando vehemens in constantino
poli et omnia suburbana descen
dit, dicentibus cunctis hoc iracun
dia dei gestum esse eo quod iniuste
iohannes fuerat condempnatus. Quibus
illis fidem fecit mors auguste
protinus subsecuta. Quarta namque
die post grandinem est defuncta.
Mortuo namque omnium doctore ter
rarum occidentales episcopi cum orienta
libus communicare nullatenus voluerunt
donec illi sanctissimi viri nomen
inter predecessores episcopos poneret.
Rex theodosius christianissimus filius pre
dicti archadii filius qui avi sui
nomen et pietatem tenebat, sancti
huius doctoris reliquias in mense ianu
arii in regiam civitatem transferri fecit.
Cui fidelissimus populus cum lampa
dibus et cereis obviavit. Theo
dosius autem suppliciter eas adorans re
liquias pro archadio et eudoxia
genitoribus supplicavit ut igno
ranter delinquentibus veniam condona
ret. Quidam enim parentes eius mortui
fuerant. Hic theodosius clemen
tissimus fuit, adeo ut nullum se
ledentem morti adiudicaret

dicens. Utinam esset michi possibile
ad vitam et mortuos revocare.
Et aula eius monasterium videbatur.
Matutinas et laudes agebat
codices divinos legebat. Huic
erat uxor nomine eudoxia que
heroico metro poemata multa
confecit. Huius filiam eudoxiam
quoque valentiano quem imperatorem fecerat
dedit uxorem. Hec omnia de ystoria
tripartita extracta sunt. Mortuus
est autem circa annos domini .cccclxx.

Incipit legenda de passione sancte ka terine virginis et martiris.

Benedictus deus qui habundantia
pietatis sue et solita misericordia vult
omnes salvos fieri et ad agnitionem verita
tis pervenire, qui sanctos suos multis
et mirabilibus modis ad se convertit
et novis revelationibus de tenebris
revocat in admirabile nomen
suum. Quod luculenter inter alios
nunc apparet in beatissima virgine
katerina. Dum enim beata katerina
virgo pulcerrima regis costi
idolatrie et infidelis filia unica.
Post mortem patris adhuc paga
na resideret in civitate alexandri
norum. ut parentes ipsius cum tota pro
sapia a rege persarum ut fertur fue
rit in exilio relegata ad lumen veri
tatis et notitiam fidei tali modo
dicitur pervenisse. Nam cum esset

etatē·xiiij·uidelicet annoꝝ
a quā pluribꝰ regū et nobiliū
filijs i uxorē petebatᷣ. Ut pote
qꝛ ad ipām deuolutū fuerat
regnū. cū tota hereditate pa
tna. Eratqꝫ sapiētia preclara.
eloquētia fecūda. icōpabilis
pulcritudine decorata. Cuiqꝫ
propiq eiꝰ una cū matre que
xpiana erāt licet occulta ꝑꝑ me
tū tyranice ꝑsecutiōis. eam i
stātᷣ ad hec i uitarēt. ut uideli
cet maritū assūmeret. filios
qꝫ procrearet. Ne forte si absqꝫ
liberis decederetᷣ regnū patrnū
qd̄ ei iure hereditario debebatᷣ.
ad extraneos deuolueretur.
Ipsa uero phylosofie amore uiri
thoꝝ recusans. eoꝝ ꝑcibꝰ mini
me annuebat. Et cū nimis
ifestarētᷣ ab eis. uolēs subterfu
giū i uenire. taliṫ eis respōde
bat. Ante iueniatis uirū q
m̄ illis quatuor ꝑ oīa equpol
lat. iqbꝰ me precellere ceteras
mulieres asseritis. Videli
cet i nobilitate. ipulcritudīe.
i sapiētia. et opulētia. Dicitī
iḡd eē generosa. sapiētia atqꝫ
sciētia preclara. et diuitijs op
pulētiā. Et id circo. n̄ m̄ cū
similē i oībꝰ i ueniretis spōsū
nūqꝰ i copulā ꝯiugalē assēsū.
Quibꝰ dictisᷣ tibꝰ. qm̄ i possibile
foret talē uirū i ueniri q sibi
i oībꝰ hijs equpolere possit. Ai
chilleminꝰ filiꝰ imperatoris
romani q libēter ipsā i uxo
rē acciperet. et alioꝝ magnoꝝ
regū filij i ueniebātᷣ. qlibet
nō tātā sapienta. et elegātia.
sic ipsa polleret. tamen i obi
litate potētia diuitiaꝝ opu
lētia eā i tātū excedebant
unde posset dequocūqꝫ eoꝝ
optime ꝯtētari. Kateriā
ūgo i mobilitᷣ respōdebat.
qꝛ nō erāt i hoc sclo uir tāte
excellētie ul' dignitatis in
cuiꝰ cōiugiū ꝯsentiret. si ul'
i modico deficiebat i eo aliq̄
predictaꝝ ꝯditionū. Cōdāt
autē uidēs eā nō posse flectē
precibꝰ qbꝰcūqꝫ. cogitauit du
cere ipsā ad quēdā deicula
q nō lōge acuitate icella re
clusus. dn̄o famulabatᷣ.
uirū utiqꝫ magne ꝑfectio
nis. et boni ꝯsilij. Ad quē ipsa
katerina aliquādo cū ma
tre iuerāt. et ipsā prudētē ex
suis locutionibꝫ fore deprēde
rat. Ut uidelicet eiꝰ sup hoc
negotio ꝯsilio uteretᷣ. Qd̄ ꝯ
filie diceret. annuit katerina.
Statuta ḡ die accedūtᷣ mat
et filia. cū onesta et decēti co
mitiua. ad cella uiri dei.

Et ut ipse katerine salutē
tribuat ꝯsiliū matˀ obnixe
rogabat. Exposito itaqꝫ ne
gotio a matre sup quo ꝯsiliū
petebatˀ. uir sc̄s dicebat. qa
bonū ⁊ utile ꝯsiliū erat. ꝑ
multa ꝑicula ⁊ icomoda ui
tanda. ut ipsa maritū assūe
aūi ret. Qualē ipsi petebat itmō
tales minime iuenire posset.
Verūtamen dix ipse. quēdam
cognosco uirū preclarū. te i ipsi
⁊ multis alijs icōꝑabiliter
excedēte. Cuiˀ speciositas soli
⁊ lune splēdorē excedit. ut uis
sapiētia. nō solū mortales ue
rū ⁊ ipse itelligētie imortales
istruūtˀ. ⁊ gubernātˀ. Cuiˀ opes
indesinētˀ distribuūtˀ. ⁊ nūq̄
deficiūt. Cuiusqꝫ generositas
enarrari nō potest. Cūqꝫ hec ⁊
alia plura de eo loquerēs. katari
nā mēte quā facie in mutatā
cerneret. Mat ei uir deo car
occulte innuit. ut se aliquantu
lū absentaret. Quo f(ac)to remā
sit katerina sola ad fenestrā
uiri dei. secū diuti loquens.
⁊ disputās de ꝑdictis. Cūqꝫ fi
naliter quereret. cuiˀ iste de q̄
ac tāta ⁊ talia loquebatˀ filiˀ eēt.
sc̄o dei. Vir iste filiˀ ē cuiusdā no
bilissime ⁊ pulcerrime uirginis.
que tāta extitit dignitatis ⁊

gratiositatis. ut ad ꝯsortiū
imortaliū mereretˀ i aīa pari
⁊ i corpore. imortalitatis stolā
assūmi. Et katarina. posse
ne i quod iuuenē hūc uidere. de
quo i tot ⁊ tāta prophetaris.
Posses i quod ⁊ uere posses. ait ille.
si meis ꝯsilijs acquiescere uellis.
Et katarina. Cū te uideā uirū
prudētē ⁊ bonū. nō credo qd' li
⁊ bus simula mi q̄ sciā ⁊ prudē
tia pollere cognoscerem nisi eēt
uera. Et ideo certo tui dicti
fidē adhibere parata sū. ⁊ quic
quid ꝯsulueris ad iplere. ⁊ ex
secutiōe mādare. Dū uideo
hūc de quo mi loqueris iu
uenē ⁊ magnificū dn̄m
uidere merear. Tunc uir dei
repletus gaudio. accessit. et
aportauit ē quādā tabulā
paruulā. i qua depicta erat
imago uirginis gloriose. tenens
filiū i brachijs. mire pulcri
tudinis. ⁊ ait. Hec katarina
filia. ē ymago matris et
filij. de qua tibi tot. ⁊ tāta
enarraui. Accipe igitˀ eā. et
tecū eā deferēs domū. ⁊ so
bria quāto meliˀ poteris hic
sero itra icubiculū tuū.
⁊ clauso hostio sup te. deuo
tissime ipsā dn̄am cuiˀ hec ē y
mago. que ⁊ maria nūcupatˀ.

Precare

precare quatenꝰ ex sua curiali-
tate ⁊ miā t̃ filiū suū digneᵗ
ostēderet. Ego spero. q̄ si fideliᵗ
⁊ deuote hec cū īstātia postulaue-
ris. q̄d exaudiet te. ⁊ ostēdet t̃ q̄
desiderat aīa tua. Katarina
u͛o. bt̄a effic̄t. ⁊ accepta tabulā
occultauit sub clamide. Et uale
fc̄o uiro dei. domū p̱rexit. Nocte
u͛o p̱ueniēte. cū se orōni corā ỳ-
ginē ūgis dedusss. ⁊ diu cū lacri-
mis ūgīē glosss. ut suū ꝯple-
ret ī hac parte desideriū rogasss.
cepit aliquātulū obdormire.
Et ecce regina celi cū tāto splē-
dore apparuit. q̄d enarrare nō
posss. habēs filiū pulcerrimū
ī brachijs tenētē. faciē ūsus
matrē. ⁊ dorsū ūsus katerinā.
Cūq; katarina ut ꝯ uidebatᵗ.
girans se uellet aliquātulū
uidere faciē eiꝰ. puer ūtebat
faciē ad aliā partē. Et dū
katarina ad illā partē p̱ge-
ret. puer ⁊ ꝯtrario ad reliq̄
capꝰ uertebat. ita q̄d nullo
modo. eū uidere ī faciē posss.
Cū recturabatᵗ tamen ip̄m
ex p̱ciositate posterior eiꝰ ēē.
ī credibili. pulcritudinē
⁊ facie decor. Audiebat et
matrē filiū ī h̄ ūba alloquē-
tem.

Fily. nōne uides katerinā
quā pulcra ē. Et filiꝰ. imo matᵗ
turpissima ē. ita q̄d eā respi-
cere nō possū. Et matᵗ. Ecce
quā sapiēs ⁊ eloquēs ē. Et
filiꝰ. imo fatua ⁊ biliguis.
⁊ nesciēs loqui. nec aliquā
ūtutē ītelligēs. ⁊ io circo se
cū fabulari dedignor. Et ad
debat matᵗ. Nōne ẹ fily t̃ ui-
deᵗ nobilis ⁊ generosa. Jmo
dicebat filiꝰ. ē ignobilis ⁊ ui-
lissima. ita q̄ nō ē digna des-
calciare de pedissicis tuis. Et
matᵗ. Ecce diues ⁊ opulēta ē
ualde ut asserit. Et filiꝰ. Et si
asserit se diuitē ⁊ locupletē.
ac nichil egētē. s; abūdātē.
Ego tamen dico. ip̄am ēē mis̄ā
⁊ misabilē. cecā ⁊ pauperē.
⁊ nudā. Vnde dū fuerit ī tali
statu ⁊ dispositiōe. nullo p̱cto
posse suū desideriū obtinere
ut uideat faciē meā. q̄r īdigā
est. Et ūgo bt̄a ītulit. Dul-
cissime ⁊ amātissime fily.
posse ne ip̄a facere aliquid ūde
t̃ placeret. ⁊ efficereᵗ digna
uidere quā tātū desiderat illā.
tuā faciē plenā gratiar. De-
precor q̄ te dilectissime mi.
quatenꝰ īstruas eā. l. saltē

karissime mi. quatenus instruā
eā. uł saltē m̄ kmissime mat̄
tue. dicas si ei loqui digneris.
qd facere possit. ut digna ef
ficiat̄ uisiōe tua grātiosissima
Et x̄ps. Possū itaq̄ facere. ⁊
uere possū. Et q2 nō ē fas dilec
tissima mat̄. ut ad ūtā faci
em meā ad te. te q̄ cupiens
iōib᷒ petitiōib᷒ erudiri. Ex q̄
pro ipa me rogas. t̄ idicabo n
modo q̄ talis ē. Ut siliœt
uadat ad eū. q̄ ē a me ⁊ de te
extīna die notitiā tribuit.
⁊ ei utat̄ ꝯsilio. Et si scd̄m
ꝯsiliū ei fecerit. iter ueniā
m ⁊ m̄ifestabo me ei. ⁊ assūmā
eā a me. Qu ip̄o ḡ dictis dispa
ruit uisio. Et katarina ex
citata. ⁊ i se reūsa amirabat̄
de hijs oībus q̄ uiderat. Sū mo
eū desiderio expectās diem
crastinū. ut pficeret posse ea
que didicerat ⁊ audierat in
uisiōe illa sacra. Mane aūt
facto. ipa assūtis secū honestis
matronis. accessit ad cellā
uiri dei. ⁊ prostrata ad pedes
ei᷒. cū lacrimis cepit uisiōis
seriē ⁊ pordinē enarrare. depr̄
cans obnixe. ut sibi ꝯsulere
dignaret̄. qd̄ ei foret agēdū.

⁊ ad hoc qd̄ digna efficeret̄
uidere illā faciē speciosā.
Ille u° ꝯsolatiōe repletus
⁊ gaudio. icepit ⁊ predica
uit ei fidei xpiane misteriā
⁊ lauacro regeneratiōis
initiatā. remisit a propa.
Exortās eandē ut iōib᷒ u̇i
gilāt̄ pseueraret. q2 absq̄
dubio mereret̄ optatum
promissū uidere. Katarinā
ḡ uetrī ueste deposita. ino
centie pallio circūamitta.
gaudens reūsa ē domum.
Ubi cū nocte sequēti. se i
cubiculo orationi dedis
set. Videt i estasi scā. ūgīe
gloriosā ad se iter uenīē
tē. ⁊ filiū baiulātē. qui
faciē suā glōsā ⁊ letam
ad se dulcit̄ ꝯuertebat.
Ad cui᷒ itūtū liq̄facta est
aīa ei᷒. ⁊ cadēs uelud mor
tua. ut ē uidebat̄ iacebat.
Virgo autē mater dei. ipā
eleuauit ⁊ ꝯfortauit. Et
aloquens filiū i lh ūba dice
bat. Fili mi kme. placet t̄
katerina. Et x̄ps. Ecce ka
terina ex cōmice. scā ē uo
lud cādida colūba. ex fatua.
scā ē sapiens ⁊ docta. ex igē
bilis.

scā ē generosa. Et expauuerie.
nimis ē locupletata. Unde
m̄ placet. ⁊ i tātū q̄d simul ꝑ
here ad sensū. paratus sū eā in
spōsam m̄ accipere ꝑpetuam.
Quod audiens katerina pro
cidit i faciē suā. ⁊ ait. Utinā
merear ancilla tua. lauare pe
des seruoꝝ ⁊ ancillaꝝ dn̄i ⁊ dn̄e
mee. Tūc u͛go beata. ut sibi ui
debat͛. ext͛e͛ [ante] manū apprēdit dex
terā ei͛. ⁊ filio suo porigebat di
cens. Anulo fidei tue subarra eā.
⁊ i ꝑpetuā tibi sponsam assūme.
Quo scō xp̄s eam subarrauit.
anulo aureo. inquo erat gē
ma pretiosissima. dicens. In
Ecce accipio te in spōsam ꝑpe
tuam. ⁊ post me nullum ma
ritum carnalem admittas.
Et hys pactis. katarina exci
tatur. ⁊ i digito anulari. quo
xp̄s eam p̄ uisionem despōsa
uerat. reperit anulum pre
tiosum. Unde ex tūc. mundo
⁊ pompis eius penitus ab
renuntians. sponso celesti
famulatur fideliter. Que q
dem. xviij. etatis sue āno
mortem perdidit. ⁊ uitam
inuenit. per sacri martirij
palmam. sicut in eius legen
da luculenter apparet.

Explicit conuersio glorio
sissime uirginis ⁊ martiris
scissime katerine. Deo gr̄as amē.

Incipit passio sancti placidi

Anno ab incarnatione dni cccc
xxij. Imperante iustino imperatore
in urbe constantinopoli. Rome
autem Tertullo patricio rem publi
cam strenue gubernante sub uigi
lio papa. Eodem tempore beatissimus
ac deo dilectus pater benedictus uelud
lucifer inter astra aput sublacum
radiabat. Fama itaque tanti patris
per totum romanum imperium uolitante
ad aures prefati Tertullij patricij
usque peruenit. Qui dum cum optima
tibus romani imperij ad patrem
sanctissimum benedictum peruenisset
obtulit deo et eidem patri benedicto
placidum filium suum primogenitum
etate septenem nutriendum et
erudiendum secundum regularem normam
institutionis sicque benedictione ac
cepta ad urbem reuersus est. Pla
cidus autem sanctissimus puer cum
sub beati benedicti regulari ma
gisterio crescere et sanctam et deo
placidam uitam in omnibus ducere
cepit. Quem uir dei cernens ad
alta succrescere ac si proprium filium
illum unice diligebat. Tandem
transactis quinque annis reuelatum
diuinitus beato benedicto ut ad castrum
cassinum iret et destructo templo
apolinis ibidem monasterium construe

ret qui iussis obtemperans assumptis
secum duobus discipulis beato mauro
et beato placido iter agressus est. Cumque
ad cassinum castrum benedictus pater perue
nisset per xl dies non longe a templo
apolonis dominum omnipotentem orans per
mansit demum uero contriuit ydolum
subuertit aras succidit lucos atque
cum discipulis suis placido et mau
ro cassinum fundauit monasterium.
Igitur cum ad aures tertulij roma
ne urbis patricij peruenisset quod sanctus
benedictus cum placido eiusdem patricij
filio in sua possessione casini montis
que sibi de paterna hereditate obue
nerat monasterium construxisset
gauisus est gaudio magno et
accersitis ad se nobilissimis de
ciuitate romana uiris concito
gradu cassinum peruenit. Cuius ad
uentum dum pater benedictus cognouisset
cum discipulis suis placido et
mauro ante ianuam monasterij
in eius pergit occursum. Patricius at
beatum benedictum pre magna abstinentia
corpore exaustum conspiciens de equo
celeriter descendit et ita ut
erat auro gemmisque ornatus in terra
corruens deosculabatur uestigia
eius. Quem pater sanctus a terra
eleuans et ad pectus suum stringens

osculatus est. Deinde in ecclesia indutus
et pre gaudio in fletum prorumpens illum et re-
liquos in fratrum conventum deduxit. Ter-
tullus vero deosculata omni congregatione
obtulit deo et eidem patri Benedicto totum
ex integro Cassinum montem cum omnibus
pertinentiis suis. Deinde hortatu beati
Placidi filii sui obtulit sancto Benedic-
to decem et octo patrimonii sui curtes
quas in Sicilia vir potens possidebat.
Placidus autem beatissimus dum in robur
virilis etatis venisset se in omnibus
magistro suo beato Benedicto subdere studuit
et sub eius doctrina angelicam vitam in
terris ducere cepit. Post hec venera-
bilis pater Benedictus convocata omni congrega-
tione fratrum precepit beato Placido ut
assumptis duobus monachis in Siciliam
pergeret et ibidem in suo patrimonio
monasterium edificaret. Qui iussis
libenter obtemperans dato patri oscu-
lo assumptis secum duobus monachis
Gordiano et Donato navem ascendit
transfretatoque mare Messanam Sici-
lie devenit ad urbem et repleta
est omnis Messana civitas gau-
dio super adventu eius. Altera die
egressus civitatem venit ad portum ma-
ris invenitque in suo patro-
nio locum habilem ad construen-
dum monasterium ubi iactis
fundamentis edificavit ora-
torium ad honorem sancti Iohannis baptiste.
Constructo quoque monasterio cepit
in magna sanctitate deo servire die
ac nocte una cum xxxiii fratribus.
Nam exceptis diebus dominicis
cotidie ieiunabat vinum numquam
bibens cilicio semper ad carnem
indutus desuper vili panno se te-
gebat. Sompnum sedendo potius quam
iacendo capiebat. In quadragesimali (?)
ratione die dominico et tertia et quinta
feria pane tantum et aqua contentus
erat. Aliis diebus nichil manducans
neque bibens. Divulgabatur fama
sanctitatis eius per totam Siciliam et venie-
bant ad eum ceci contracti leprosi ydropici
a demonibus obsessi et diversis infir-
mitatibus fatigati rogantes ut
manus suas sanctas eis inponeret
et quotquot oratio tangebat statim
sanabat aliquantumque detinebat
infirmitate. Per idem tempus dum in ur-
be Roma fama crevisset quod sanctus
Placidus in Sicilia tantis mi-

vinculis coruscaret. duo eius
germani fr̄es Euticius et victorin'
una cū sorore ipi' germana scā
flauia virgine btm placidū
fr̄em suū videre desiderātes de
consensu parētū suor urbem
romā egressi naue conscēdūt
dantesq; carbasa ventis sici
liam deuenerūt et ad portū
ciuitatis messane aplicātes
classem i litore soluūt. Et de
scendentes de naui ad sci iohis
cenobiū tendūt. videntesq;
scm placidū fr̄em suū repleti
sunt gaudio magno et in
osculis eius ruētes et se diu
tius cōplexantes obmimeta
te amoris et gaudii i fletu
maxim' prorupērūt. post hec
cū omnia monsterii habitacula
plustrasset, ac queniet cōstr
cta esse laudaret aliquātis
dieb' apud btm placidū frēz
suū remorari decreuerūt.

Eodē tempe apud paganos qui
hyspania inhitabāt Abdala ipi'
ssim' xpi psecutor regnū admi
nistrabat. hic cētū nauiū expe
ditiōm cōgregauit. Et sup eas quē
dam crudelissim' agarenū noīe ma
nucha ducē pficiēs cōtra romanū
duxerit ipiū mandās ut ecce
sias xpi destrueret et xpianos
ad deor suor Molach repha cōt
luciferi cultura cōpelleret. nō
consentientes aūt diuisis suppliciis
necaret. Cum ille ipio pares cū plu
rima strage xpianor fecisset post
aliquātos dies i quib' Euticius victori
et scā flauia abtm placidū venerāt
cū fr̄es nocturnalē synaxim i ecclesia
decantaret. Iam dict' manucha i na
uib' cū paganis sex milibus
octingentis adueniēs fores mōste
rii confregit et omēs i vinclis iuss
sit aligari. ex quibus est vña scs pla
cidus una cū frib' suis et sorore
simul etiā cū triginta mōchis ante
vincti manuche aspectib' pntāt
Quē crudelis tyrann' ut vidit di
xit ad eū. Qs vocaris. scs placid'
respōdit xpian'. Sic dux dixit ne
ga xpm tuū et dic meū cōuiua et
iuxta ritū i victissimi reg' nost
Abdale deos adora et dimitto te. Scs
placid' rx̄it Ego dnm meū ihm xpm
nūquam negabo sed pocius nomine
mori patī. Sic dux vero ad hec m
nis indignans dixit ad eutycū vic
toriniū et flauia et reliquos xxx
vos ad hec quid dicitis. Sci mres qi
ex vno ore dixerūt. Qd in animo tuo
insidet pfice nā que a pmo audisti
ab omnib' dictū ee putato eo q pro
amore xpi pati sum' animam ponere
ad hec dux manucha vehementer

natus iussit sanctum placidum una
cum omnibus fratribus expoliari et grauissime
fustibus cedi dicens uerba uerberibus
cedant. Cumque diu cesi essent diutissime
cederentur uidens in proposito dux quia
inextinguibili essent dixit: Adeo dementer
morti destinati si delinquere
nullatenus uultis perire decreuistis.
Sancti martyres qui uno ore dixerunt
Nos dominum ihesum christum unum deum esse
corde credimus ore confitemur et
ab eius cultura numquam recedimus
facite quod uis christiani sumus. Stupe
factus ad hec crudelissimus carnifex
dixit ministris iterum flagelentur
et crudelissime per omnia membra torqueantur
uberrimis uerberibus adhuc forsitan resi
piscent hii qui in errore decreuerunt per
manere. Ministri itaque iuxta ti
ranni imperium flagellantes et crudeliter
torquentes eos clamabant dicentes
negate christum. Illi uero negate. Sancti autem
dum torquerentur rogabant dominum dicentes
Domine ihesu christe filii dei uiui libera nos
ab omni temptacione et a scandalis o
perancium iniquitatem. Dux uero ad
martirum tolerantiam permotus pre
cepit ut manibus a tergo ligatis
et ~~manibus~~ pedibus uincti includerentur
per septem dies in carcere et neque
panem neque aquam eis dari sed ius
sit per singulos dies eos acrime
fustibus cedi et usque omni cibo et
potu eos dimitti ut sic deficerent
perrissimas eorum mentium si for
te plagis corporalibus fatigati
eius nefandis iussionibus ob
temperarent. Cumque cotidie dure
cederentur. Sanctus placidus in tan
to supplicio constitutus confortaba
bat fratres suos et non diebus ne
que noctibus a colloquiis diuinis
et oratione cessabat. Audiens hec
tyrannus et solita nequicia
inflamatus iussit die octauo
sanctum placidum cum sociis sibi pre
sentari et absque omni interrogatione
iubet eos spoliari et pedibus
sursum ac capite deorsum
suspendi et flagellis hinc
inde crudelissime laniari et
sub capite uniuscuiusque fumum
horidum subministrari. Cumque
omnes sigillatim unus post alium
hoc ordine cruciati fuissent
iussit dux manducare dari
unicuique sanctorum unum pu
gillum ordei crudi ad man
ducandum et paululum aque
adbibendum dicebatque ad
sanctos: Si negaueritis christum
deum esse quicquid petieritis da
bimus uobis et eritis quasi fratres
regis nostri abdale et domini
in regno eius. Ad hec sanctus
placidus eleuatis oculis in
celum ait: Narrauerunt michi
iniqui fabulaciones sed non

ut lex tua oia mandata tua iubas unq
pseruti st me aduua me dissan9 manuuth
exbti placidi ore talia du uba audisset
frendes aci seua indignas iussit eu cu socijs
suis in carcere recludi Alia vo die dux
manuucha residens in 9sistorio iubet sibi
btm placidu cu duob9 frib9 g'manis
eutitio aci victorino n no flauia ugine
pntari Audierat eni q hij inso g'mana te
9iuncti ab vno pre e eade matre nati fuisset
e ideo ~~alijs socijs in carcere relictis~~ hij inso
ligatis retro manib9 ante ipsissi9 dnac p
sentati sunt quos ut tiran9 vidit rabido
inflamat9 furore indicto silencio dixit
testes i voco deos q nec interrogato dignos
vos mea excelecia indicauit Nuc aut no
ut tiranis obnoxios sed ut fres vos alo
quor ut deponetes ptinacia vane supsti
tonis vris aquiescatis sanis monitis ob
temperantes pceptis regis nri abdale e mag
ficu ipharn nrn mo lab veneratis hoc si fece
ritis hui9 vite gaudijs feliciter fruemini et
dabim9 vobis infinitas posessiones q si no
feceritis diuis suplicijs interibis Adhec scs plati
dus respondit Neq blandimentis nobis suade potes
nec minarum aspitatib9 terrore mouere valebis
ut a xpo recedam9 Tunc seuissim9 tyran9 ira
e furore inebriat9 iussit scm placidu cu duob9
frib9 suis e cu sorore flauia tam diu virgis
mactari donec inter man9 deficeret patret
crudeles immisit seuetis belue mandatis et
durissimis ugis scorum corpa lacerabat et
du uberabat alij deficiebat e alij succede
bat cumq iam nec vox n sensus in eis apare
ret pagani estimates eos mortuos recc
serunt ~~[illegible]~~ Affuit angel9 dni
et confortauit martires xpi [illegible] omnia
corum uulnera sanauit ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ Mane aut
facto pagani videntes ad carcerem scosq
dei illesos viuentes 9tito g'dru duci nunciauerut

Statim ipsissim9 tyranus iussit btm
placitu cu omib9 frib9 sibi pntari Ore
truncati p'tore fatie rubunda ita alocu
tus est Quo usq stultos vos nostr tol
lerat demecia oratoz e tomonco vos
crucifixu negare Sin alias acerrima mor
te peribitis Scus placidus Rn o infeli
res quare sic excecati estis credite
in dnm ihm xpm q si no facietis ignis
vos eternus excipiet Adhec crudelis
tiran9 dolore e ira pmot9 iussit bto pla
tido cu lapide os e arteria confringi
e lingua ei raditus amputari q
cu factu fuisset Scus placid9 clama
bat lingua pcisa dicens Benedictu sit no
dni nri ihu xpi qui liberat nos a boi ma
lo semp Cuq oms fres eius Rn Ame
Ex nimia ira tyran9 quasi amens fact9 iussit
scm placidu cu omib9 frib9 stricte ligari
e sup tibias eoz anchoras nauiu pom
e sup anchoras lapides magnos suppom
ut hoc dolore 9pulsi xpm negarent cuq
die ipa e nocte tota in tanto cruciatu p
durasset e scus dni placidus psalleret
e soror ac fres eius orarent e deo gras
agerent die altera illuscescente cruent9
carnifex terribili furore succesus dicta
uit sentencia dicens placidu eutitium
victorinu ac ugine flauia vna cu tri
ginta monachis xpicolis inuictissimi regis
nri abdale pcepta 9tepnentes e xpm
qui a iudeis crucifixus est p deo colentes
capite cedi iubem9 e corpa eoz in pnata
lupis e canib9 ac volucribus celi deuora
da relinqui Nequissimi ac ministri 9cito gra
du venientes eiecerut scos de custodia
e usq ad litus maris quo decolandi erant
eos flagelando duxerut Tunc scus placid9
elevans oculos in celu hanc ultima oroz fud
ad dnm dicens dne ihu xpe [illegible] dei viui q de
celis ad terra descendisti e pro nra salute crucis
patibulu sustinuisti [illegible] esto nobis
famulis tuis et pintercessione sci mgri
nri Beati tui Benedicti da nobis uirtutis
9stancia ut hui9 agonis stadiu intrepido
anno e mente robusta pcurere valeam9
no lnatm gms inimicus aliq obstaculu nris
ante ferat metib9 sed angeli9 testamti
tui michael nras aias in pace suscipiat
q tu es de9 bndict9 in secula scloz Cuq
oms fres respodisset Amen flectentes ge
nua decolati sut vna cu sco placido in
nonas octobris ap sicilia Ano dni cccc xly

Explicit passio Sancti placidi e
sociorum eius gemina cum eius amen

Quid est anima. Anima est substantia creata, invisibilis, incorporea, immortalis, deo similis, nul-
lam ymaginem habens in creatoris, nulliusque coloris, nullius membri circumdatur,
nullo spatio finitur.

Lanima creatura virtuata / a simiglanza della trinitate /
A queste tre virtude imaginata / memoria / ragione e volontate /
Non e sangue / ne cosa corporata / ma e spirto di sensualitate /
Se fosse sangue / fora rationata / ongne animale cha sanguinitate
E cosi dunque chi sangue non perdesse / per nullo modo non doverria morire /
Lanima fosse sangue / sangue / vita / natura saperrei che mi tu dessi /
Corpo non puote / et non corpo vedere / ne lo composto la senplice vita

Nemo vidit deum umquam nisi is qui est a deo.

Ergo chi va cerchando ymagine, idest chi nole fugire quatuvunque gli piano cose e figure
spirituale della mente solo e non del corpo, molto erra, a suo grande detrimento, però
che avegna che sia decto altrove, idest a Moises: videbis posteriora mea, non est
credere vel opinare in natura sua chome decto nemo può vedere e vivere, e certo
tu è quo neuna chosa possiamo sapere qui vivendo per lo intelecto intendere se no
per aliqua forma o substantia lieve imaginabile vel palpabile vel per sentimento en-
trato nel senso sentito, sichome dolore alegreza tristeza et similia. Per che dec-
to gustate et videte, idest vedete per le chose che son create in celo in terra e in inferi-
no, e chapar(e)gschono inegnimate e che sentite sentite, e intendete me-
fabilmente Christo creatore sopra ogni chosa quantunque fusse luce quan-
tunque fosse dolceza. Ma questo chonsiderate si si non con grande e perfecta
mundicia a fede e a dire i santi non no sentito e inteso se non modicho qua
vegna i negnimate chi gli fia dato a sentire nel altra vita lo perfecto
chonpimento e la gloria che ce di lui nel beati, e quanto [illegible] pegio lui sicut est / e
chon grande cognoscimento veramente e decto considerare per la qual quantita
di giustitia e chome facta justitia li Christo Idio figliuolo di Dio Christo homo
e Jhesu Christo solo vide Idio asumpto in una persona divina e chomo verbo unita
Christo chome scritto cio che di Dio riceve, chome per se medesimo Christo dice
ogni chosa è mio padre è mio, e anchora quanto Abraam fose io sono, e Idio erre dette
e i me credete, non humanita e Dio sapientia e tutto e non materia
erre che falava, e val fula chagione de Christo il chon persone de ogni
sua vita di Dio e finita, che sudo sangue orando per noi e che se fu
doloroso per lo nostro pecato, e che se la justitia nostra non habundava piu che quella
de farisei non intreresimo nel regno de cieli, e che chosi era contra via e che
e che oportere e piu ere ogni justitia, che vedeva per noi poluie e subidienti
de sua sua justitia della divinita chomisa sua suavita in co persone /

Ista sunt .vii. planete q̄ ordinati qui residet sup
terrā igīs et subter celū firmamentū .i. stellaꝝ
qui planetaꝝ ql; ē crossitudis ut refert
pater moyses maximus phylosophus. vii. mi
lia. miliaꝝ. et iii. miliaꝝ plus ad ambulandu;
Luna que coplet cursu; suū ī xxviii. dieb; et viii
horis. et ē lōge a terra. lxxxii. milia miliaꝝ
et luna sic xxxiiii. pars totius terre et no plus
Item nota q̄ quilibet istoꝝ planetaꝝ. lōge ē ab alio
lxxxxii milia miliaꝝ.
Mercurius qui coplet cursu; suū ī iii. xxxviii. dieb;
Venus qui coplet cursu; suū ī .iii. xlviii. dieb;
Sol qui coplet cursu; suū ī uno āno itegro. et
sol ē maior q̄ sit tota terra. clxiii. uicib;
sic p astrolomiu cōprendere possumus. et ē ipse sol
maior suo altior. circulo lune. 09. c.lii. mi
lia miliaꝝ. Item scias q̄ a terra us; ad solē
sunt. iiii. milia. miliaꝝ. et iii. lx. miliaꝝ. ad
ābulādū. Mars qui coplet cursu; suū ī duo
bus ānis. Jupiter qui coplet cursu; suū ī
.xii. ānis. Saturnus qui coplet cursu; suū ī
xxx. ānis. Summa a terra us; ad celū stellaꝝ sunt.
lxxx. milia. miliaꝝ. et iiii. xl. milia. miliaꝝ
plus. Crossitudo terre nāq; ē viii. miliaꝝ
sm philosophū. et ī medio. dē crossitudis ē
ifernū. purgatoriū. et libru. q̄ distāt
anob. iiii. milia. miliaꝝ. Circuitus u

Circuncidetur r

m an

v r romanem qui cedis
det urbem

Alfonso

Assistunt, [illegible] sapiencia [illegible]

378

[illegible] sepultura bestiarum

sidus stella — diutius — longe — nuper [illegible]

eclipsis solis [illegible]

[illegible]

terre [illegible]

[illegible] obscuritas noctis — numquam [illegible] ascendit [illegible]

[illegible] astrologos — [illegible] milia

[illegible]

[illegible] stella

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] fructum amarum [illegible]

[illegible]

[illegible]

teret [illegible]

[illegible] domum [illegible]

[illegible]

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE
Mss.
FIRENZE

cc. [4], 378 numerate _ Mutila
la c. 174
febbr. 1971 MR

Iste liber est sce camaldulensis heremi. I. C. W. 150.

De aduentu dñi. 3.
De sco andrea aplo. 7.
De sco nicholao. 11
De sco ambrosio. 106.
De sancta lucia. 19.
De sco thoma. 19.
De natiuitate domini. 18.
De sancta anastasia. 21.
De sancto stephano. 22.
De sancto johe apostolo. 23.
De innocentibus. 25.
De sancto thoma. 29.
De sancto siluestro. 32.
De circumcisione dñi. 33.
De ephiphania dñi. 37.
De sancto paulo heremita. 40.
De sancto remigio. 41.
De sancto ylario. 42.
De sancto machario. 42.
De sancto felice inpincis
De sancto marcello.
De sancto antonio
De sancto fabiano
De sancto sebastiano 46.
De sancta agnete 48
De sancto vincentio 50.
De sancto basilio
De sco johe elemosinario
De conuersione sci pauli 56
De sca paula
De sancto iuliano
De septuagesima
De sexagesima
De quinquagesima
De quadragesima.
De ieiuniis .iiii. tpr.
De sancto ignatio
De purificatione bte uirginis. 66.
De sancto blasio.
De sancta agatha.
De sancto vedasto
De sancto amando.
De sancto ualentino
De sancta iuliana
De cathedra sci petri.
De sancto mathia aplo.
De sancto gg. pp.
De sancto longio.
De sancto benedicto.
De sancto patritio.
De annuntiatione dñica
De passione dñi
De resurrectione dñi.
De sancto secundo .
De sca maria egyptiaca
De sco tiburtio et ualeriano.
~~De sancto ambrosio~~
De sancto georgio
De sancto marcho euangelista.
De sancto marcellino
De sancto uitali.
De uirgine quadam ap antiochiam.
De sco petro .
De sco philippo aplo
De sancto Jacobo aplo
De inuentione sce crucis.
De sco johe an portam latinam.

Sanctarum ppetue et felicitatis et ... et sci saturnini

aplis